

﴿ قرآن تفسیری قزان تلنده ﴾

الاتقان

الثانی

المجلد

فی ترجمہ القرآن

اوفا گو بیر ناسی منزله او یازی یاخشیبای قریه سنده و امام و مدرس
شیخ الاسلام بن اسدالله الحمیدی و نك خدمه قلمیه سند ندر.

مطبعه کریمیه قزانده

کند مصار فلریله ۱۹۱۱ سنه

بول "الاتقان" آل شتقان اتتی قوران تفسیری ۱۹۱۱-جیلیندا قازان قالاسیندا
باسیلغان هکمن. هکنشی ره ت ۱۹۸۴-جیلنی ونسه اُدسی ارقمنی نستانبول قالاسیندا
باسلدی. دوزه تئپ ماسترغان حالیندا التای قازاپ شتقان داله لقان جانان تاي

Bu "EL-ITKÂN" adlı tefsir 1911,de Kazan şehrinde kazan şivesi ile basılmış olup, ikinci defa 1984, te ofset usûlüyle İstanbul, da basılmıştır.

Basıldığından bu yana yetmiş yıl geçmiş ve aynı zamanda elden ele çok okunmuş olduğundan, kağıdı oldukça yıpranmış, bazı yazıları silinmeye başlamıştır.

Asıl nüshasından filimi çekildikten sonra, uzun zaman çalışılarak tashih edilmiştir.

Tashih ederek bastıran : Halife Altay

Gözden geçiren : Delilhan Canaltay

ADRES : Kazak kenti Altay Sokak No : 2

Güneşli Bakırköy İstanbul

TÜRKİYE

قرآن تفسیری قرآن تئله

الاتقان
في
ترجمة القرآن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

اللهنك رحمةنندن سرلش شيطاننك باورلوقندان اللهغه صفنامن

« بسم الله الرحمن الرحيم »

دنياهه هربربنك آخرتك اوزى دوست كورگان بنك لرك گنه رحمت قيلوچى اللهنك
اسمى برلن باشلايمن بو ترجمه تى

اون سيگرنچى سوره-كهف سورهسى مكده اينگان جمعى يوزده اون آيت
(الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) كوركام صفت برلن مرصوف بولوشونداين اللهغه ثابتدر (أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ
(الْكِتَابَ) اول الله اوزى نك قلى محمد صلى الله تعالى عليه وسلم اوزرينه قرآننى ايندردى
(وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا) دخى اول قرآن ايچون اصلا ككريك قيلمادى يعنى لفظنه كيملك
ومعنلارى آراسنه منافات بولمادى (قِيَمًا) توغرى ومعتدل بولغان حاله ايندردى يعنى قرآنك
افراط تغريط بولمادى (لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّنْ لَّدُنْهُ) الله تعالى قلى محمد عليه السلام اوزرينه
قرآننى ايندردى اوزندن صادر بولغان قاطى عذاب بران كافرلرنى قورقتو ايچون (وَيُبَشِّرَ

الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ) دخی شونداين مؤمنلرگه سيونچ بيرو ايچون (يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ) اول مؤمنلر ايزرگو
 ايشلرني قيلولار (أَنْ لَهُمْ) درسنلکه ايزرگوشلرني قيلغان مؤمنلرگه بولور (أَجْرًا حَسَنًا) كوركام يال يعني
 جنت يعني شول روشه سيونچ بيرو ايچون (مَا كُنْتُمْ فِيهِ أَبَدًا) اول كوركام اچرده (جنت ده) منگوتورغان لاری
 حاله (وَيُنْفِرَ الَّذِينَ) دخی شونداين آدملرني (كافرلرني) قورقتو ايچون الله تعالی قرآن ني ايندردي (قَالُوا
 اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا) اول آدملر الله اوزينه بالاتوتدی (يعني فرشته لر الله نك قزلاری يا كه عيسى الله نك
 اوغلی) (دیدی لر) (مَالَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ) بوسوزني ايتكان كافرلر ايچون بوسوزني بلويوقدر يعني غايت
 نادانلق لارندان غنه ايتدی لر (وَاللَّابِئِهُمُ) دخی بوكافرلرني آتالاری ايچون بوسوزني بلويوقدر يعني
 آتالری بوسوزني غايت نادان لقلارندان غنه ايندی لر (كَبُرَتْ كَلِمَةً) سوز يوزنن بوسوزلری كفرده
 الوغ بولدی (تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ) بوسوز كافرلرني آغرلارندان چقدی (أَنْ يَقُولُوا الْكُذْبَا) كافرلر
 بوسوزلرني ايتماسلر مگر يالغانی ايتورلر (فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسًا) ای محمد تحقيق سين اوزننی هلاك ايتوچی
 سن (عَلَىٰ آثَارِهِمْ) كافرلرني صوكنك (أَنْ لَّمْ يُؤْمِنُوا بِهِ) اگر كافرلر بوسوزگه (قرآغه) ايمان
 كيتر ماسالر (أَسَفًا) ايمان كيتر ماولرينه خفالاتوك ايچون (أَنَا جَعَلْنَا عَلَى الْأَرْضِ) درسنلکه بزيبير اوزرنه
 بولغان نرسه ني (حيوان لار و اوسه تورغان نرسه لرو خزينه لرني) قيلدق (زينة لها) بييرگه واهلنه زينت ايچون
 (لِنَبْلُوَهُمْ) آدملرني صنماقمز ايچون (أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا) عمل يوزنن آدملرني قايوسي كوركامراك ايدكنی
 يعني قايوسي قناعنلی قايوسي قناعنسر قايوسي محض دنياغه مغرور قايوسي آخرت ايچون اقبال قيلور
 قايوسي مالوني دين يولينه صرف قيلور قايوسي اسراف قيلور (وَأَنَا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْنَا) دخی بزيبير اوزرنه
 بولغان نرسه لرني قيلوچيمز (صعید اچرزا) اولنلری تارالغان بيير بران تيگز بولغان توفراق (أَمْ حَسِبْتُمْ
 أَيْ مَعِدَعَهُمْ) حساب قيلدكمی سين (أَنْ أَصْحَابُ الْكَهْفِ) درسنلکه طاغه بولغان چقر ايلری (وَالرَّقِيمِ) دخی
 اسماری ونسباری يازلغان طاقنا ايلری * بعضيلر اصحاب رقيم ني اصحاب كهف كه باشقه بولغان
 اوج كشي ديگانلر * نعمان بن بشيردن بيضاوی اياسی قصه لارون نقل قيلادر تطويلدن قورقب
 يازلمادی (كُنُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا) بزنيك آيتلر مز جمله سننن عجب بولديلار ديو يعني بوقصه بزنيك
 آيتلر مز دن بولسه ده بيرده بولغان تورلی نوعلرني و جنسلرني ياراطوغه قاراغانك عجب توگلدر (أَذَى
 أَوْى الْفَتِيَّةِ) ای محمد شول وقتنی ايسكه تشر كمالته يتيكان جيگت لر اورلدي (إِلَى الْكَهْفِ) طاغداغی
 الوغ چقرغه يعني دقيانوس پادشاه كفر اوزرينه كوچلاگاج روم نك اشرافندان كمالته كه ايرشكان جيگنلر
 طاغداغی چقرني اوزلرينه توز اچاق اوزون توتديلار و كفرن قاچوب چقرغه كرديلر (قَالُوا) بس بو جيگنلر
 ايتديلر (رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً) ای ربمز اوز حضور گدان بزگه رحمت بييرهم رزق و دشماندان امين لك
 بيير (وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا) دخی بزنيك ايچون اشمزدن هدايت حاضر له (فَضْرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ) بس اول
 جيگت لرنك قلاق لارينه اوردق بز يعني هيچ اويغانمی تورغان ايند يوقلاتدق (فِي الْكَهْفِ) طاغ

چۆقرىدە (سەين) كەتوب يىللار (عَدَدًا) سان اياسى بولغان كەتوب يىللار (ثُمَّ بَعَثْنَا هُمْ) مونك صۆكەدە بىزاۋل چىگىتلىرىنى اويغاتدىق (لِنَعْلَمَ) مشاهىدە بىلومىز اىچون (اَيُّ الْحَزْبَيْنِ اَحْصَى) بوجىگىتلىرىنىڭ بۆردە تورو مۇتلىرىنىڭ اختلافى قىلغان فرقىلىرىنىڭ قايسىسى ضبط قىلوچىراقدر (اِمَالِبُشُوا) بوجىگىتلىرىنىڭ طىاغ چۆقرىدە تورولرونى (اَمَدًا) چىك يوزىدىن (نَعْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ) اى مۇھىدەم سىنىڭ اوزىنىڭا بىيان قىلورمىز بىز (نَبَأَهُمْ) بوجىگىتلىرىنىڭ خەبەرلىرىنى (بِالْحَقِّ) حەقىقەت بىلەن (اِنَّهُمْ فِتْيَةٌ) درىستلىككە اول كەف اىيەلىرى كالتىككە ايرىشكان جىگىتلىرىدەر (اَمَّنُوا بِرَبِّهِمْ) رەبلىرىنىڭ ايمان كىتىردىلەر (وَزِدْنَاهُمْ هُدًى) دىنى اول كەف اىيەلىرىنىڭ ايمانىنىڭ ثابت بولولارى سەببىلى ھىدايتىنى آرتتىردىق (وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ) دىنى اول اصحاب كەفىنىڭ كۆڭللىرى اوزىرىنىڭ ھىدايتىنى باغلادىق شونىڭ اىچونىڭ آلا رىرطلارونى مال وبىلالارونى قويوغە صەبر ھەم ھىقىنى اظھار قىلوغە دىقىيانوس پادشاھنىڭ كەف دىنىنىڭ كۆچلەوينى رە قىلوغە باطرىچىلىق قىلىدىلەر (اِذَا) شول وقتكە آلا رىنىڭ كۆڭللىرىنىڭ ھىدايتىنى باغلادىق (قَامُوا) اصحاب كەف پادشاھلارى (دىقىيانوس) ھىزورنىڭ توردىلەر يەنى صنمگە سەجە قىلوغە كۆچلەدىكى وقتكە (فَقَالُوا رَبَّنَا) بس اىندىلەر بىزنىڭ رەبىز (رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) كۆكلىرىنىڭ ھەم يىرلىرىنىڭ رەبىسى (لَنْ نَدْعُو مِنْ دُونِهَا) بىز رەبىزدىن باشقە مەعبودكە آندەمامىز (عِبَادَتِ قَيْلَمَامِز) دىو (لَقَدْ قُلْنَا اِذَا) اگەر رەبىزدىن باشقەغە عبادەت قىلساق بو وقتكە بىز اىنساك كىراك (شَطَطًا) ظلم دە افراط بولوب ھىقدان بىراق بولغان سوزنى (هُوَ اُولَئِكَ قَوْمُنَا) بىزنىڭ بو قومىز (اصحاب كەفىنىڭ شەھەرلىرىنىڭ كافر بولغان قومى) (اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ آلِهَةٍ) اللەدان باشقە مەعبودلەر توتىدىلەر (لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ) اول قومىز اوزلىرىنىڭ باطل مەعبودلەرگە عبادەتلىرى اوزىرىنىڭ كىتىرسالرچى (بَسُلْطَانِ بَيْنِ) ظاھەر بولغان دىلىنى البتە صنمەرگە عبادەت قىلوغە دىلىلنىڭ بولو ھىمىالى يوق بو آيت دە دىيانەت لردىن دىلىلسىز نەرسەنىڭ مەقبول بولماوينە ھەم دىن دە تەقلىپنىڭ درىست بولماوينە اىشارت ودىالەت بار (فَمَنْ اَظْلَمُ مِنْ) بس شول كىشىدىن كەمەر ظالم رەك (اَفْتَرَى عَلَى اللّهِ كُفْبًا) اول كىشى اللە اوزىرىنىڭ يالغاننى افترأ قىلدى يەنى عبادەتە شرىك اىتبات قىلدى البتە بو كىشىدىن ظالم رەك ھىچ كەم يوق (وَاِذَا عَزَمْتَ لَتَمُومُهُمْ) وسىزنىڭ آلا ردىن (قومىز دىن) آيرىلدىڭىز زىمانە (وَمَا يَعْْبُدُونَ) دىنى قومىزنىڭ عبادەت قىلغان نەرسەلىرىدىن آيرىلدىڭىز زىمانە (اِلَّا اللّٰهَ) مگەر اللەنىڭ عبادەتلىرىدىن آيرىلغانىڭىز زىمانە دىقىيانوس قومى باشقە مشركلەر كىبى اللەغە دە صنمەرگە دە عبادەت قىلغانلار اصحاب كەفىنىڭ بەغىسىنىڭ بەغىسىنە خطاب قىلوب ايتكان سوزلىرى (فَأُوْا اِلَى الْكُفْهِ) بس طىاغ چۆقرىنىڭ صەيىنىڭىز يەنى طىاغ چۆقرىنى اوزىڭىز اىچون تور اچاق اورون قىلىڭىز (يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ) رەبىڭىز سىزگە ساچار (مِنْ رَحْمَتِهِ) اوزىنىڭ رەھىمىدىن يەنى سىزگە كىپك واپىر كەن رىزق بىرەر (وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ) دىنى سىزنىڭ اىچون رەبىڭىز اىشكەزدىن ھازىرلەر (مَرْفَعًا) فائىدەلەنە چىك نەرسەڭىزنى (وَتَرَى الشَّمْسَ) اى مۇھىدەم اگەر سىن اصحاب كەفىنى كورساڭ ايدى قىياشنى كورر ايدىڭ (اِذَا طَلَعَتْ) ھەر قىچان قىياش توغەسە (تَزَارُرُ عَنْ كَهْفِهِمْ)

اصحاب كهف نىڭ چۇقۇرلارندىن آوشىر چۈنكى چۇقۇرلارى جنوب طرفىدە بولغان (ذات اليمين) اوك طرفىدە (وَإِذَا غَرَبَتْ) دەر قىچان قۇياش باطسه (تَقْرُضُهُمْ ذَاتَ الشَّمَالِ) اصحاب كهفنى صول طرفىدە قوبار يىندە قۇياش ايرشماش (وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ) دىنى اصحاب كهف چۇقۇردان كىلىك اورنىدە در اوزلار يىنە يىغشى هوا ايرشور يعنى اوز طاسندادر هوا نىڭ يىغشىس كىر تورغانلىقتىن چۇقۇرنىڭ اشكى هواسى ضررلاماس هم قىياش اسسى سىدىر نىچىتماس (ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ) بو طريق اصحاب كهفنى اللە تەعالى نىڭ چۇقۇردە تىرىيدە اينوى اللە نىڭ علامتلىرىندىن (مَنْ يَهْدِ اللَّهُ) كىمدىر اللە اول كىشىنى حىقلىقى كوندىرسە (فَهُوَ الْمُهْتَدِ) بس اول كىشى حىقلىقى كوندىرىدۇر (وَمَنْ يَضَلِّ) وكىمدىر اللە اول كىشىنى حىقلىقتىن آزدىرسە (فَلَنْ تَجِدَ لَهُ) بس اى محمد اول كىشى اىچون طابىماسىن (وَلِيًّا مُرْشِدًا) حىقلىقى كوندىرۈچى خوجىدىنى (وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَانًا) دى محمد هم سىن اصحاب كهفنى اويباغلاردىن اويبارسىن (وَهُمْ رُقُودٌ) حالبوكم آلار يوقلاغانلاردىن (وَنَقَلْنَاهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ) دىنى اصحاب كهفنى يوقلاغان حاللىرىدە اوك ياقلىرىدە ايلندىرىمىز (وَذَاتَ الشَّمَالِ) دىنى صول ياقلىرىدە ايلندىرىمىز (وَكَلَبَهُمْ بِأَسْطِ ذُرَاعِهِ) دىنى اصحاب كهف نىڭ ايتلىرى ايكى بلاگى توشا كوجىدىر* اصحاب كهف طاغ چۇقۇرىدە قاچى بار دىقە برات ياندىن اوتى كىتىكانلار ايت بىلارغە ايارگان نى قدر قوسالارده قالمىغان صوكره ايت ايتكان اللە نىڭ دوستلارونى مېندە دوست كورەم مېن سزنى صاقلارمىن دىبو هم بىلار كىمى بىرگە يوقلاغان هم بىر ياقىدىن ايكىچى ياقىدە ايلانگان دىگانلار (بِالْوَيْدِ) چۇقۇرنىڭ ايشىگىدە ياكە بوساغانىدە (لَوَاطَأَعَتْ عَلَيْهِمْ) اى محمد هم اىگر سىن اصحاب كهف كە قاراساڭ ايدى (لَوَلَيْتَ مِنْهُمْ فَرَارًا) اصحاب كهف دىن قورقۇشنى قاچقاننىڭ حالىدە يوز دوندىر ايدىڭ (وَلَمُلِمْتُ مِنْهُمْ رُعبًا) دىنى آلاردىن قورقۇشنى قاىغۇبىرلىن تولتۇرۇش بولور ايدىڭ (وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ) دىنى اوشىنداق يعنى اصحاب كهفنى يوقلاتتىمىز كىمى آلارنى كمال قدر تىمىزگە علامت بولسۇن اىچون اويغاتتىق (لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ) آرالارنىدە بعضىنى بعضىدىن صوراشسۇن اىچون هم حاللىرىنى بلسۇنلار هم اللە نىڭ اوزلىرى حىقندە قىلغان اشلىرىنى بلسۇنلار اىچون (قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ) اصحاب كهف دىن بىر ايتۈچى ايتتى (كَمْ لَبِثْتُمْ) طاغ چۇقۇرىدە كۈبمە زمان توردىڭىزدىن (قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا) ايتدىلار جواپىدە بىر كۈن توردىق (أَوْ بَعْضُ يَوْمٍ) ياكە بىر كۈننىڭ بعضىنى توردىق دىبو* چۈنكى يوقلاغان آدم يوقوسىنىڭ مەتنى بلى شۇنىڭ اىچۈندە بولۇنى اللە غە تابشردىلار ياكە بىلار چۇقۇرغە كىرگان دە قۇياش چىغۇب كىلە در ايدى قىياش باتقاندا اويغاندىلار شول كۈننىڭ قىياش باطوى دىبو ظن ايتدىلار ترناقلىرىنىڭ وساچلىرىنىڭ اوزون لغىنە قارادىلارده ذكر قىلناچ سوزنى ايتدىلار (قَالُوا) ايتدىلار (رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ) رىكز سزنىڭ چۇقۇردە تورغان مەتكىزنى بىلگۈچىدۇر (فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ) بس آراندىن بىر كىزنى بىبار كىز دىبو ايتدىلار (بِأَرْحَمِكُمْ) بىر كىشى بىرلىن بو ايت دىلالت قىلار سفر اىچون آزوق و آچمە آلۇب چۇقۇرنىڭ توكلىگە مناقى بولماوينە (إِلَى الْمَدِينَةِ) طرسوس شىرىنە (فَلْيَنْظُرْ آيَاتُهَا) بس طعام آلورغە بارغانىكز قاراسۇن شىراھلى نىڭ قايسى (أَرْحَمُكُمْ) طعام

بوزندن حلال را كدر و با كرا كدر (فَلْيَأْكُكُمْ بِرِزْقِ مَنْهُ) بس طعام دن رزق نى كيترسون سرگه (وَلَيَنْتَلِفَنَّ) دخى معامله ده ممكن قدر دقت ايتسون (وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا) دخى سزنى هيچ كىم گه بلدرمه سن يعنى هيچ سيزدرماسون * بو آيت دلالت قىلادر وكالت نكڭ مشروع بولويينه چونكه اصحاب كهف آرالارندن برسنى طعام صاتوب آلو برلن و كبل ايتدىلر الله تعالى موى بزگه انكار سز بيان ايتدى انكار سز شارع طرفندن بيان ايتلگان اولگى شريعت بزگه شريعت بولا (أَنَّهُمْ أَنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ) درستلكه طرسوس خلق اكر سزگه تشنسه لر غالب بولسالار (بَرَجْمُكُمْ) سزنى طاش برلن آطوب اوتررلر (أَوْ يُعِيدُكُمْ فِي مَلْتَمِهِمْ) يا كه اوزلرى نكڭ دينلرينه قايتارورلار سزنى (وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدْنَا) وآلارنكڭ ديننه اكر كرساگز بو وقتكڭ منگو ايزگولك وقول استنلك طابماسز (وَكَذَلِكَ) دخى اوشنداق يعنى اصحاب كهف نى يوقلاتقمز و اويغاتقمز كىي (أَعْتَرْنَا عَلَيْهِمْ) اصحاب كهف لرنكڭ حاللرى اوزرينه آدملرنى تشنگوچى قىلدى يعنى آدملرگه اصحاب كهف نكڭ حاللرونى بلدر ك (لِيَعْلَمُوا) تشنگاچ آدملر بلسونلر اچون (أَنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا) درستلكه الله نكڭ قىبلرندن قوبارو برلن وعاسى حقدر ديوچونكه اصحاب كهف نكڭ شول قدر اوزون مدت يوقلاب اويغانولارى آدملرنكڭ قىلده باتوب سوكره ترلورلرينه اوخشيدر (وَأَنَّ السَّاعَةَ لَأَرْبَبَ فِيهَا) دخى تشنگان آدملر بلسونلر اچون درستلكه قيامت اول قيامتكڭ شيك يوقدر ديو (إِذْ) شول وقتكڭ اصحاب كهف نكڭ حاللرينه آدملرنى تشنگوچى قىلدى (يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ) آدملردىن اشلرنكڭ آرالارنكڭ نزاع قىلشه لار ايدى يعنى بعضيلارى فقط جان لارغنه قوبارولا بعضيلارى جان لارده تنلرده قوبارولا ديو يا كه اصحاب كهف نكڭ اشلرنكڭ نزاع قىلشه لار ايدى معناسك يعنى اصحاب كهف نى الله تعالى اوترگاچ بعضيلارى اولدىلر بعضيلارى يوقلادىلار ديوايتدىلر بعضيلارى اصحاب كهف لر اوزرينه بنآلار ياصاب قريه ياصيق بعضيلارى نماز اوقلا تورغان مسجد ياصيق ديدىلر (فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُيُوتًا) بس اصحاب كهف لر اولگان زمانكڭ كافرلر ايتدىلر بۇلار اوزرينه بنآلار بناقيليق قريه ياصيق ديو (رَبَّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ) اصحاب كهف نكڭ حاللرينى ربلرى بزدن بلسگوچيره كىر ديدىلر نزاع قىلشوجىلار تورلديچه سويلادكلرى سوكنده (قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ) بويگت لرنكڭ اشينه غالب بولغان آدملر (مَوْمَنِينَ) ايتدى (لِنَتَخَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا) بو اصحاب كهف نكڭ اوزرنكڭ يعنى چورلارى نكڭ ايشكى اوزرنكڭ مسجد ياصارمزدىو بو خصوصكڭ صامب بيفضوى بو طريقر وايت قىلادر اصحاب كهف يوقولارندن اويغانب آرالارندن برسنى كمش تنكه لر برلن طرسوس شهرينكڭ بازارينه طعام آلورغه يبارگاچ بۇلارنكڭ تنكه لرنكڭ دقيانوس پادشاهنكڭ اسمى اولغاچ خزينه تابقان سز ديوتوتدىلار هم پادشاهغه ايتدىلر پادشاه اهل توحيددن نصارى ديننه ايدى بويگت پادشاهغه قصه سنى سيلادى خلق نكڭ بعضى ايتدى بزنكڭ آتالارمى بزگه خبر بېردىلر دقيانوس پادشاه برتۇرلى بيكتلرنى كىر دىننه تكليف ايتكاچ اول بيگت لر قاچقانلار ايدى ديو بۇلار شول بيكتلر بولماسون ديدىلر شوندا صوڭ پادشاه همه طرسوس خلقى مؤمن وكافرى

طاغ چقرينه باروب بو يگت لرنى كورديلار هم بلار بىرلن سويلاشديلر موندان صوڭ بويگنلر پادشاهغه ايتديلار بىز سىنى اللهغه وديعت ايتمهز هم سىزنى جنلرنىڭ و آدملرنىڭ ياوزلغىدان اللهغه سىيىندىرامز ديو صوڭره بويگنلر يوقلاغان اورونلار يىنه كىرپ وفات بولدىلار پادشاه بلارنى دفن قىلدى هم مسجد بنا قىلدىردى ديو (سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةً) رسول الله زمانىداغى اصحاب كهف قصه سىنه چو وچى اهل كتاب اصحاب كهفنى اوچ آدم ديو ايتورلر (رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ) آلارنىڭ دورتنچسى ايتلر يىر بو سوز يهودلر سوزى ياكى نجران نصاراسىندىن يعقوبيه مذهبىدىن بولغان (سَيَد) نام آدمنىڭ سوزى (وَيَقُولُونَ خَمْسَةً) دىخى اصحاب كهفنى بعضيلر بىش آدم ديو ايتورلر (سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ) آلتونچىلارنى ايتلر يىر ديو بو سوز نصاراسوزى ياكى نصاراننىڭ سنسپورىيه مذهبىدىن بولغان (عاقب) نام آدمنىڭ سوزى (رَجْمًا بِالْغَيْبِ) اوزلر يىدىن غىب بولغان نرسه ده ظن قىلوب ايتورلر ياكى غىب وياشرون خىبرگه آتارلار حاصل هر بىكى فرقه بىلماينچە مېر دىظن بىرلن ايتورلر مېناسىندە (وَيَقُولُونَ سَبْعَةً) دىخى بعضى آدملر (مسلمانلار) اصحاب كهفنى يىدى ديو ايتورلر (وَنَامْنُهُمْ كَلْبُهُمْ) سىكزنجىسى ايتلر يىر مسلمانلارنىڭ يىدى دىبولرى رجم بالغىب بولمى ياكى رسول اللهنىڭ حضرت جبرائىلدىن بىل بىل خىبر بىرورى بىرلن بولا (قُلْ رَبِّ أَعْلَمُ) اى محمد ايت سىن رىم بىلگىچىرا كىر (بَعْدَهُمْ) اصحاب كهفنىڭ سانىنى (مَا يَعْلَمُهُمُ إِلَّا قَائِلٌ) اصحاب كهفنىڭ نىچە ايدىكى بىلماس مگر آركىش گنە بىلور الله تعالى اصحاب كهفنىڭ حقىقەتە اخىلافى قىلغان طائفه لرنىڭ سوزلر يىنى اوچكە بولدى اولكى بىكى طائفه نىڭ سوزىنى ذكر قىلغاننىڭ صوڭنە غىب كە آطو وظن بىرلن حكىم ايتو دىگان سوزنى ذكر ايتدى بويىيان مقامى بولوبدە دورتنچى طائفه نى بيان قىلماوى بس دورتنچى طائفه نىڭ يوقلغىنە دليل بولا بو اوچ طائفه دن اصحاب كهفنى بىلورنى اوچونچى طائفه گە اثبات قىلدى بس اصحاب كهفنىڭ سانى يىدى بولوبچىلىق بىلدى حضرت على سوزى ديو بىضاوى روايت قىلدىر اصحاب كهفنىڭ سانى يىدى سىكزنجىسى ايتلر يىر اسمارى: ۱ يىلدىغا ۲ مكشلىنىيا ۳ مشلىنىيا بو اوچسى ملكنىڭ اصحاب يىمىنى يىنە ۴ مرنوش ۵ دېرنوش ۶ شاذنوش بو اوچسى ملكنىڭ اصحاب يىسارى و بو اوچسىنە ملك مشورت قىلدىر ايدى يىدىنجىسى بلارغە اتفاقى اوچراغان كىوچى سىكزنجىسى ايتلرى اسمى قطمىر شەرلر يىڭنىڭ اسمى افسوس ديو (فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ) بس اى محمد اصحاب كهفنىڭ حقىقەتە جىدال قىلماغل (الْأَمْرَ ظَاهِرًا) مگر ظاهر جىدال بىرلن گنە جىدال قىل يعنى اصحاب كهفنىڭ شائىنە چومما بىلكە اهل كتابنى رد قىلماى و جهالت كە نسبت بىرماى گنە آلازغە قرآنە بيان قىلغان قدر سىنى سربىله (وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا) دىخى اصحاب كهفنىڭ حقىقەتە اهل كتابنىڭ هىچ بىر سىدىن فتوى و بيان استامه رسول اكىرم دن بر وقت يهودلرنىڭ اويراتوى بويىنچە قىرىشلىر روح دن اصحاب كهفنى دن هم ذوالقرنىين دن صورادىلار رسول الله ايرتە گە جراب بىررمن دىدى ان شاء الله دىمادى صوڭره اون اوچ كوندىن آرتوق وحى كىلماى توردى بواش رسول اللهغه آغىر بولدى قىرىشلىر رسول الله نى يالغانلادى دىدىلر شول حقىقەتە الله تعالى ذكر قىلماچق آيتنى ايتىردى (وَلَا تَقُولَنَّ) اى محمد ايتمه سىن (الْشَيْءَ)

قیلور من دیو قصد قیلغان. هیچ نرسهك ایچون (اِنِّی فَاعَلَّ ذَٰلِكَ غَدًا) درسنلسکده مین بواشنی تاکنه
 قیلوجیمن دیو (اَلَا اَنْ یَّشَاءَ اللّٰهُ) مگر اللهنک تلاوی وقتنده غنه قیلور من دیو ایت یعنی انشاء الله
 قیلور من دیگل (وَاذْکُرْ رَبَّکَ) دخی ربکنک تلاوینی ایسکه توشر یعنی ان شاء الله دیو ایت هم رسول
 الله شوندا ان صوگ ان شاء الله دیدی شونک ایچونک بعضیلر بیان تغییرنک مبین دن مؤخر بولوی درست
 دیگانلر لکن جواب بیرهمز رسول اللهنک (ان شاء الله) دیگان سوزی ایزته گه جواب بیرر من دیگان
 سوزینه متعلق بولماس بلکه موندان صوگ هر بر قیلورغه قصد قیلغان اسمنی قیلور من دیگانک مشیت که
 تعلیق ایتار من معناسنک بولور (اِذَا نَسِیْتَ) هر قیچان ربکنک تلاوینی اونوتساگ (وَقُلْ عَسَى اَنْ
 یَّهْدِیْنِی رَبِّی) دخی ای محمد ایت سین ربمنک کوندروی یاقن بولدی (لِاقْرَبَ مِنْ هٰذَا رَشْدًا) هدایت
 یوزندن اصحاب کهفنک خبرلرندن یاقنراق بولغان نرسه گه یعنی اصحاب کهف دنده الگراک بولغان
 پیدمبیرلرنک خبرلرینه هم باشقه غیب خبرلرگه هم قیامت کوننه قدر واقع بولاچاق حادثه لرگه کوندروی
 یاقن بولدی (وَلَبِثُوْا فِیْ کَهْفِهِمْ) اصحاب کهف طاغ چورنده تور دیلار (ثَلَاثًا مِّائَةً سَنِیْنَ) سنه شمسیه برلن
 اوچ یوز یل (وَاَزْدَادُوْا تِسْعًا) دخی سنه قمریه برلن طوقز یلنی آرتردیلار بس سنه شمسیه برلن
 اوچ یوز یل سنه قمریه برلن اوچ یوز طوقز یل بولا ایکان تقریبا اما تحقیقا توقز یلده ایکی آیده
 اون طوقز کون بولا بوسوزنی علامه الحفاجی ذکر ایتکان الله تعالی نک ظاهر متبادر بولغان قسقه بولغان
 (ثَلَاثًا مِّائَةً وَتِسْعَ سَنِیْنَ) عبارتندن اسلوبنی اوزگار تب (وَاَزْدَادُوْا تِسْعًا) عبارتی برلن کیترووی سنه
 قمریه برلن سنه شمسیه آراسنداغی تفاوتنی بیانغه اشاره بولوب اصحاب کهفنک کهفده تور و مدتی
 شمسیه اعتباری برلن اهل کتاب حسابی برلن اوچ یوز کون بولوب قمریه اعتباری برلن عرب حسابی
 برلن اوچ یوز توقز یل بولوینه دلالت قیلا دیگانلر هم حضرت علی دن بر یهودی اصحاب کهفنک
 کهفده تور و مدتلری کوبمی اولغان دیو سوال قیلکنده حضرت علی اوچ یوز طوقز یل دیگان یهودی
 بزنگ کتابمزه اوچ یوز یلغنه دیو ذکر قیلنغان طابامز دیدکنده حضرت علی دفعی گنه اوچ یوز یل
 بولوی سنه شمسیه برلن مین سنه قمریه اعتباری برلن ایتم دیمش هم شرعا سنه شمسیه ده قمریه ده
 عرفیه ده اعتبار قیلنه نناکه امام اعظم بروقتک عنین مسئله سنک سنه فی سنه شمسیه گه حمل قیلغان فصول
 اربعه نک طبیعتلری نک اختلافنه بنا چونکه جائز که عنینک طبیعتنه سنه شمسیه نک قمریه دن آرتوق
 کونلر نده بولغان هو انک طبیعتی موافق بولور بر مرتبه سنه قمریه گه حمل قیلغان عربلرنک اکثر
 معامله لرنک عرفلری سنه قمریه فی اعتباری برلن بولغانلی ایچون هم شریعت عربلر عرفی اوزرینه
 کیلگانلیگی ایچون هم امام اعظم آی آراسنک واقع بولغان طلاق عدتنک هم اجاره عقدنک مدتک
 سنه فی سنه عرفیه گه حمل قیلغان اوشنداق حضرت علی یهودی صوراعان مسئله ده سنه فی سنه عرفیه گه
 حمل قیلغان * بر وقتک بر یهودی حضرت علیدن کسور تسعه نک مخرجی بولغان عدد دن صوراعان
 حضرت علی ایتکان آطنه کونارکنی یلکنک کونلرینه (بدینی اوچ یوز آلمشقه) ضرب قیل

مقصودك حاصل بولور دېگان ايكي مك بش بوز يكرى عدد بولا بو عددن كسور تسعه (نصف ثلث ربع خمس سلس سبع ثمن تسع عشر) چغه البته بو اورونك سنه عرفيه نى اعتبار قيلمى چاره يوق چونكه باشقه سنه آلفانك كسور تسعه چقى بو اورونك آرتوق تحقيق نى تلاگان آدم فاضل مرجانى نك «حق المعرفه» اسملى كتابنه مراجعت قىلسون (قُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِئْتُمْ) اى محمد عم ايت سين اصحاب كهف نك كهفك تورو مدتاربنى اختلاف قىلوچيلارغه قاراغانك الله بىلگوچيراك در (لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ايچوندر كوكارنك ويپيرلرنك غيب بولغان نرسه لربنى بلو (أَبْصُرْ بِهِ وَأَسْمِعْ) عجب الله تعالى هر بار نرسه نى كوردى واشتدى يعنى الله نك كوروندىن واشتوندىن هيچ نرسه غيب بولمادى الله تعالى تعجب صيغه سى برلن كيتردى اوزى نك بلوى كور وچيلرنك واشتوچيلرنك بلوندىن خارج ايكان چيلك كه اشارت ايچون چونكه الله نك كوروندىن واشتوندىن طيغان هيچ نرسه يوق (مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ) كوكور ويپيرلر اهلى ايچون الله دان باشقه هيچ ايشلرنك تصرف قىلوچى يوقدر (وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا) دى الله تعالى حكمنك كوك ويپير اهلندن هيچ كمنى اورطاق قىلماس (وَأَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ) اى محمد عم اوزكا وحى قىلنغان نرسه نى اوقو (مَنْ كَتَابَ رَبِّكَ) رب نك كتابندن (قرآندان) كافرلرنك بو قرآندان باشقه قرآننى كيتير ياكه قرآننى آلماشدر ديگان سوزلرينه اعتبار ابتمه (لَا يُبَدِّلُ لَكُمْ آيَاتِهِ) الله نك سوزلرينى آلماشدروچى هيچ كم يوقدر يعنى هيچ كم نك آلماشدروغره كوچى بتماس (وَلَنْ تَجْعَلَ مِنْ دُونِهِ مُنْتَحَدًا) دى الله دان باشقه صييناچق اورون هيچ طابماسون (وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ) دى اوزكنى حبس قىل (مَعَ الَّذِينَ) شونداين آدملىر برلن (بِذُنُوبِهِمْ) اول آدملىر ربلرينه دعأ قىلورلار (بِالْقِتَّةِ وَالْعَشَى) ايرته ده وكيچه ده يعنى بتن وقتلارنده (يُرِيدُونَ وَجْهَهُ) ربلرى نك رضالغنى استاگان لرى حاله (وَلَا تَهْتَفُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ) دى ايكي كوزك (قاراوك) اول صفتلى آدملىردن باشقه غه اوتماسون (تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلكى نك زينتينى تلاگانك حاله (وَلَا تُطْعَمَنْ) دى شول كشى گه بوى صونما (أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا) اول كشينك كوكلىنى ذكرمزدن غافل قىلىق نناكه خاف اوغلى اميه قريشك الوغلىرى كرسون ايچون رسول الله غه فقير مسلمان لارنى ياتكلىن قو ديو اينكان (وَأَتَّبَعْ هَوَاهُ) دى اول كشى نفس آرزوسنه اياردى (وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا) دى اول كشينك اش حقنى آرتقه تاشلاو ياكه اسراف بولى (وَقُلْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ) دى اى محمد ايت سين بوصفتلى آدم گه حلق ريكزدن يعنى حق الله جهنندن بولغان نرسه در نفس آرزو قىلغان نرسه توكلدر ديو (فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمَرْ) بس بركىشى تلاسه ايمان كيتورسون (وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفَرْ) وپير كشى تلاسه كافر بولسون (بو آيتنه امرتهديد ايچون) يعنى ايمان كيتركان آدم نك ايمان كيتروى برلن كافر بولغان آدم نك كفرنك ميكا مبالات (غم) يوق (أَنَا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا) درست لكده بزظلم قىلوچيلارغه تموغ او طولى حاضرلادك (أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا) اول ظالملىرى تموغ او طلى نك پرده لرى ياكه هجره لرى ياكه توتون چولغاب آلدى (وَأَنْ يَسْتَعِيثُوا) واگر تموغ اهلى صوصاودن عاجز بولغاچ صوغارونى

استاسالر (يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ) جواهر ارضيه دن ارتلگان نرسه كى ياكه زيتون ماي نك چوپراسى كى بولغان صو برلن صوغارلمش بولورلار (يَشْوَى الْوُجُوهُ) اول صواسسى لگندين بوزلرنى قورور (بئس الشراب) ارتلگان جوهر كى بولغان اچملىك نى ياوز اچملىك بولدى (وَسَاءتْ مَرْتَقًا) دى تموغ طايانچق اورون بولو بوزنن نى ياوز بولدى (أَنَّ الَّذِينَ) درستلكده شونداين آدملر (آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان كىترديلر دى ايزگو عمللر قىلدىلار (أَنَا لَأَنْضِيعُ) درستلكده بوز ضائع قىلماز (أَجْرَمَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا) عملنى كوركام قىلغان آدمىك اجرىنى (أُولَئِكَ) بوصفته بولغان آدملر (لَهُمْ جَنَاتٌ عَنْتِن) اول آدملر ايچون عنن اوچماغلارى باردر (عنن اقامت معناسنده) (تَجْرَى مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ) بو آدملرنىك آستلارننن يلغهلار (صولار) آغار (يُعَلَّوْنَ فِيهَا) اول اوچماغه اهللىرى زينتلنمش بولورلار (مَنْ أَسَاوَرَ مِنْ دَهَبٍ) آلتوننن بولغان بوزكلر برلن (وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا) دى ياشل كىيملر كيارلر (مَنْ سُئِنَسِ وَأَسْتَبْرَقَ) نچكه وقالون جفاكسن (مُتَّكِيْنٍ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ) اوچماغه سريرلر اوزرينه طايانغانلارى حالده (نعم الثواب) نى كوركام ثواب بولدى اول اوچماخ هم نعمتلرى (وَحَسُنَتْ مَرْتَقًا) دى طايانچق اورون بولو بوزنن نى كوركام بولدى اوچماخ سريرلرى (وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا) اى محمد عه كافرلر برلن مؤمنلرگه مثل بيان ايت (رَجُلَيْنِ) ايكى ايرنىك حالنى بو ايكى ايرنىك قصه سنى صاحب بىضاوى بويله بيان ايتكان بنو اسرائيلده ايكى بر توغمه قرداش بولغان برسى كافر بولغان (فَطُرُوسٍ) اسمنده برسى مؤمن بولغان (يَهُودًا) اسمنده بولار آتالارى اولگاج آتالارننن سيگزمىك آلتون ميراث آلوب اورطالاي دورترمىك ايتب بولگانلر كافر بولغانى بو دورتمىك آلتونغه جيرلر باشچىلار صاتب آلفان مسلمان بولغانى بو مالنى الله يولینه ودين فائده سنه صرف قىلغان عاقبت حاللىرى الله تعالى ايتكانچه بولوب اورلگان (جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ) اول ايكى ايرنىك برسى ايچون بوزملردن ايكى باشچه قىلدىق (وَحَفَفْنَاهُمَا بِبُخُلٍ) دى ايكى باشچه نى خرما آغاچلارى برلن احاطه قىلدىق (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا) دى ايكى باشچه آراسىك (اورطاسىك) اىگن قىلدىق (كَلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا) بوايىك باشچه نك هر ايكى عادتچه بىمشرىنى بىردىلر (وَلَمْ تَنْظَلْ مِنْهُ شَيْئًا) دى عادته بولاتورغان بىمشرلردن هيچ نرسه كىمتمادىلر (وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهْرًا) دى ايكى باشچه آراسىك بلغه ياردق بزيعى ايكى باشچه نكده اورطاسىك آغاتورغان صوبارد (وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ) دى بوكافر ايرايچون بوايىك باشچه دن باشقه بىمشر (تورلى ماللار) بولدى (فَقَالَ لِصَاحِبِهِ) بس بوكافر اير بولداشى (قرداشى) مسلمان ايرگه ايتدى (وَهُوَ يُعَاوِرُهَا) حالبوكم اول كافر ايرمسلمان ايرگه جوبلاشادر وماقتانادر ايتدى يعنى ماقتانوب ايتدى (أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا) مال بوزنن مین سىننن كوبرا كمن (وَأَعَزُّنَّهَا) دى تابعلار وباردمچىلر بوزننن قدرلىرا كمن يعنى منم مالوم هم ياردمچىلرم وتوابعم سىننن كوبر (وَدَخَلَ جَنَّتَهُ) دى بوكافر

ايرىولداشى برلن برگه باقچەلارينه كرىدى (وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ) حالبوكم اول كافر ابراوزينه ماقتانوى وكفرى سببلى جبر قىلوچىدىر (قَالَ) ايتدى بو كافر اير (مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَهُ هَذِهِ أَبَدًا) بوباقچەلارنىڭ منگو مېن بتوينى گمان قىلمايم (وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً) دىنى قىيامتى بولۇچى دىب اويلايم (وَلَكُن رَدَدْتُ) الى رَبِّي) وبالغرض سين اويلاغانچە قېرىدن قوبارلو برلن رېمە قايتارلىش بولسامە (لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا) البته بوباقچەدان ايزگورا كنى تابارمن (مُنْقَلِبًا) قايتاچاق اوروننى (قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ) بو كافرگە مسلمان بولغان بولداشى ايتدى (وَهُوَ يُعَاوِرُهُ) حالبوكم اول كافرگە جواب بېرەدرايدى يعنى جواب بېرگان مالە ايتدى (أَكْفَرْتُ بِاللَّهِ) شونداين اللهنى انكار ايتدىكى (خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ) اول الله سېنىڭ اصل مادە كنى ياكە اصلڭ آدمنىڭ مادەسىنى توفراقدان ياراتدى (ثُمَّ مِنْ نَاطِقَةٍ) مونڭڭ صوڭنەك ياقن مادەڭ بولغان مىنى صوندىن ياراتدى (ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا) مونڭڭ صوڭنەك سېنىڭ كامىل اير ايتىب تىگرلادى يعنى كامىل اير قىلدى (لَكِنَّا) لىكن مېنى ايتەنم (هُوَ اللَّهُ رَبِّي) شۇن الله منم رېمىردىو اما سېن اللهنى انكار ايتەسن (وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا) دىنى رېمە عبادتەك ھېچ كىمنى شريك قىلمايم يعنى مېن مؤمن موھىمن سين كافرھم مشرك سن (وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ) باقچەڭا كىرگان وقتكە ايتكان بولساڭچى (مَا شَاءَ اللَّهُ) الله تىلاگان نرسە بولغۇچىدىر (لِأَقْوَةِ الْإِبَالِ) ھېچ نرسەگە قوت يوقدور مگر اللهنىڭ ياردىمى برلن كىنەدر دىبو يعنى باقچەڭا كىرگانە بو طرىق اقرار قىلغان بولساڭچى يعنى بوباقچە ھم باقچەدە بولغان يىمشلر ھەسى اللهنىڭ تىلاوى برلندىر اكر الله تىلاسه بوباقچەنى اوزاق مدت كە قالدور و تىلاسه ھلاك ايتاردىو ھم بوباقچەنى عمارت كە ھم تىبېرگە قوت يوق مگر اللهنىڭ ياردىمى برلن كىنە دىبو نى يىغشى بولور ايتدى معناسىندە (إِنْ تَرَىٰ أَنَا أَقَلُّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا) اكر سين مېنى اوزىڭدىن مال دىنى بالا يوزىڭدىن آزرىق كورساڭ شونڭ اچون مېڭا الوغلا نساڭ (فَعَسَىٰ رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي) بس رېمىڭڭ بىروى ياقىندىر مكا (خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ) سېنىڭ باقچەڭدىن ايزگورا كنى (وَيُرْسَلْ عَلَيْهَا مِسْبَاتًا مِنَ السَّمَاءِ) دىنى سېنىڭ باقچەڭ اوزرىنە رېمىڭڭ كوكىن ياشن بىاروى ياقىندىر (فَتَصْبِحُ صَعِيدًا زَلَقًا) بس باقچەڭ آياتى لار قىرارانى تورغان سازلق چىر بولوب اورلور (أَوْ يُصْبِحُ مَاءً غُورًا) ياكە باقچەڭنىڭ صوى بىر آستىنە باتقۇچى بولوب اورلور (فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا) بس اول صونى قايتارونى استاوكە كوچك يىماسى سېنىڭ يعنى ھىران بولوب قالوڭدىن صونى قايتارونى استاوكە دە كوچك يىماسى بتونلاى قايتارو توكل (وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ) و بو باقچە اياسىڭڭ يىمشلرنى ھلاك قىلىندى يعنى ھلاكك يىمشلرنى چۇغاب آلدى (فَأَصْبَحَ يَقْلُبُ كَفِيَّةً) بس بو كافر ھىرتق اچون ايكى اوچىنىڭ آرقاسى ايلاندىرگۇچى (ھىرتلنۇچى) بولوب اورلدى (عَلَىٰ مَا نَفَقَ فِيهَا) اول باقچەنى عمارت قىلوغە صرف قىلغان نرسەسى اوزرىنە ھىرتلانگانى ھالە (وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا) و اول باقچە توبالرى اوزرىنە يىغلوب توشۇچىدىر يعنى توبالرى بىر اوزرىنە يىغلوب توشدى (وَيَقُولُ) دىنى ايتور بولوب اورلدى (يَا لَيْتَنِي لَمْ أَشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا)

كاشكى مېن رېمە ھېچ كەنى شريك قىلمىغان بولسام ايدى دىو (وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئْتَةً يَنْصُرُوهُ) دى
 بوكافرگە ياردەم قىلاتورغان ھېچ جماعت بولمادى يەنى باقچە سىندىن ھالاكەتكە يېبارودە ياكە مۇنك كېي
 ايكنچى باقچە بېرودە ھېچ ياردەم قىلوچى بولمادى (مَنْ دُونَ اللَّهِ) اللەدن باشقە (وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا) دى
 اوزى نك قۇنى بىرلەندە اللە نك عىنا بىندىن طيىلغۇچى بولمادى (هُنَالِكَ) بواوروندە (قيامت كۈنىدە)
 (الْوَالِيَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ) ياردەم ھق بولغان اللە ايچۈنگەنەدر (هُوَ خَيْرٌ نُّوَابًا) نواب بېرۈ يوزىدىن اول اللە
 ايزگورا كدر (وَخَيْرٌ عُقْبًا) دى عاقىبت يوزىدىن ايزگورا كدر (وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا)
 اى ھمد قومكا دنيا تركلگى نك مئلى بىان ايت سېن (كَمَا) دنيا تركلگى نك مئلى صوكبىدەر (أَنْزَلْنَاهُ
 مِنَ السَّمَاءِ) اول صونى بىز كوكىن ايندردك (فَأَخْتَلَطُ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ) بس اول صو سېلى بېرنك
 اوسە تورغان نرسەلرنى بەعضى بەعضى قاتشىدې وقووردى (فَأَصْبَحَ هَشِيمًا) بس اول اوسە تورغان
 نرسەلر جزلرى تارالغان كېيىكەن وصونغان نرسە بولوب اورلدى (تَذَرُوهُ الرِّيحُ) اول كېيىكەن
 اولنلرنى جېل لرساچار وتاراتور (وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا) دى اللە ھر بېرنرسە اوزرىنە قادر بولدى
 (الْمَالُ وَالْبَنُونَ) مال دى بالالار (زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلگى نك زىنىدىر (وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ)
 فائەسى ھېمىشە ومنگو قالوچى ايزگو عمللر (مكتب و مدرسە و مسجد صالحولار و باشقە دىن فائەسنە
 قىلنغان ايزگولكلر) بېضاوى اېسە بو ايزگولكلر تەختە بش وقت نماز ھم ھج و روزە عمللرى ھم
 سەبەان اللە و الحمد لله و لا اله الا الله و اللە اكبر كېيىلر داخل اولادىمىش (خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ) رېك حضورندە
 ايزگودر (نُؤَابًا) نواب يوزىدىن (وَخَيْرٌ) دى ايزگودر (أَمَلًا) اميد ايتلگان نرسە بولو يوزىدىن
 (وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ) دى شول كۈنى بىان قىل اى ھمد ھم اول كۈندە بىز طاغلارنى اورونلارنى
 قوزغاتوب سېر قىلدردىمىز (وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً) دى بېرنى ظاھر و آچق كوررسن بېر يوزنە
 طاغ و باشقە نرسەلر كېي ھېچ نرسە بولماس (وَحَشَرْنَاهُمْ) دى بىز مۇمىنلرنى و كافرلرنى قېرلەندىن قوبارمىز
 (فَلَمْ نُنَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا) بس مۇمىنلردىن و كافرلردىن ھېچ آدمى قوبارمى قالدرمامىز (وَعَرَضُوا عَلَى
 رَبِّكَ صَفًّا) دى اى ھمد مۇمىنلرنى و كافرلرنى رېك صافلانغانلارى حالە عرض قىلنور (كورساتلور)
 (لَقَدْ جِئْتُمُونَا) تەھقىق كېتىلمىش بولدىكەن دىو ايتلور (كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ) اوّل مرتبەدە ياراطقانمىز
 كېي يەنى نەكە اوّل مرتبە يالانچاق مالىسز وبالاسز حالە ياراتقان ايدك شول روشچە حضورمىزغە
 كېتىلدكەن دىو ايتلور (بَلْ زَعَمْتُمْ) بلكە سىز او يىلادكەن (أَنْ لَنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا) قوبارلو ايچون
 سىز نك ايچون وعدە قىلنغان وقتنى قىلماسسىزلىغىزنى يەنى ھىش بىرلەن وعدەنى بىرتو ايچون وقت
 قىلماسسىزلىغىزنى او يىلادكەن (وَوُضِعَ الْكِتَابُ) عمللر يازلغان دىفترنى او كقوللارغە دى صول قوللارغە
 قوبىلدى (فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ) بس اى ھمد كافرلرنى كوررسن سېن (مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ) اول كىتابدە
 يازلغان نرسەلردىن (گناھلاردىن) قورقۇچىلار كوررسن (وَيَقُولُونَ) دى كافرلر ايتورلر (يَا وَيْلَتَنَا)
 اى بىز نك ھالاكەتمىز (مَالِ هَذَا الْكِتَابِ) بو كىتابغە نى بولدى (لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً)

گناه لارمزدان كچه كنه لر ينى والوغلار ينى قويماس (قالدرماس) (الْأَخْصَاها) مگر قويدى ايسه اول گناه لارمزدان ضبط قيلدى وصانادى (وَوَجِدُوا مَا عَمَلُوا حَاضِرًا) دغى كافرلر عمل قيلغان نرسه لر ينى عمل دفترلر نده حاضر (يازمش) تابارلار (وَلَا يَظَلُمُ رَبُّكَ أَحَدًا) اى محمد ربك هيچ كم كه ظلم قيلماس يعنى قيلماغان نرسه نى يازدرماس يازلغاندن آرتوق عذاب قيلماس (وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ) اى محمد شول وقتنى ايسكه توشر بز فرشته لر كه ايتدك (اسجدوا لآدم) آدم عه م كه الوغلاو سجده سى قيلوگز ديو (فَسَجَدُوا إِلَّا ابليسَ) بس فرشته لر همه سى سجده قيلدیلار مگر ابليس سجده قيلمادى (كَانَ مِنَ الْجِنِّ) تحقيق ابليس جنلردن بولدى اگر جن فرشته لردن بر نوع بولسه استننا متصل بولا اكر باشقه خلق بولسه استننا منقطع بولا (فَقَسَفَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ) بس ابليس ريسى نك امرندن چقى و باش تارتدى بو آيتده اشارت بار فرشته نك اصلا اللهغه عاصى بولماوينه آتچق ابليس عاصى بولدى جنلردن بولدى ايچون (بيضاوى) (أَفَتَخْتَفُونَ وَنَهُ وَذَرَبْتَهُ) اى آدم بالالارى ابليس هم ابليس نك توابعنى توتارسزمى (أُولِيَاءَ) خوجه لار ايتب (مَنْ دُونِي) مينى خوجه توتودن باشقه (وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ) هالبوكم ابليس هم ابليس نك توابعنى سز كه دشمن لاردر (بئسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا) ابليس هم ابليس نك توابعنه اطاعت اللهغه اطاعتدن بدل بولويوزندن نى ياوز بولدى (مَا أَشْهَدْتُمْ) ابليس نى هم تابعلارونى حاضر قيلمادم (خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلر نى وييرلر نى ياراطوغه (وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ) دغى ابليس نك هم تابعلارى نك اوزلرى نك ياراطوده (وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا) دغى خالقنى آزدروچيلارنى خالقنى ياراطوده ياردمچيلر ايتب توتقوچى بولمادم خالقيت صفتنه اللهغه شركنى بولماغان ذاتلر نك معبوديت صفتنه ده اللهغه شركنى يوق بس نچك اللهغه باشقه نرسه لر نى معبود توتاسر (وَيَوْمَ يَقُولُ) دغى اى محمد (عهم) شول كوننى ايسكه توشر الله تعالى كافرلر كه اول كونه ايتور (نَادُوا) ندا قيلوگز (أَلَيْسَ لَهُمْ) (شُرَكَائِي الَّذِينَ) شوندا اين شريكلر مه (زَعَمْتُمْ) سز آلارنى منم شريكلر ديوگمان قيلكز (فَدَعَوْهُمْ) بس كافرلر منم شريكلر ديوگمان قيلغان نرسه لر ينى ياردم استاو ايچون ندا قيلدیلار (فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ) بس اول منم شريكلر ديو او بيلغان نرسه لرى كافرلر كه جواب بيرماديلر ياردم قيلماديلر (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا) دغى كافرلر برلن معبودلرى آراسنه هلاكت اورنى بولغان تموغنى اورتاق قيلدى (وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ) دغى كافرلر تموغنى كورديلر (كوررلر) (فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا) بس كافرلر شيكسز بلدیلر (بلورلر) درسنلكه اول كافرلر تموغغه توشوچيلردر يعنى اوزلرى نك تموغغه توشه چكلر ينى يقينا بلورلر (وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرَفًا) دغى كافرلر تموغندن دونه تورغان اوروننى تابماديلار (تابماسلار) (وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ) و تحقيق بز آدملر ايچون بو قرآنك بيان ايتدك (من كل مثل) هر بر كه كلى مثل دن (وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرِ شَيْءٍ جَدَلًا) دغى آدم باطلده دعوالاشو يوزندن شينك كوبره گى بولدى يعنى آدمك بولغان نرسه نك كوبره گى

باطلده دعوالاشو بولسى (وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا) دى آدملىرىنى ايمان كىتىرودن هيچ نرسه طىمادى (اذْجَاءَهُمُ الْهُدَى) آملرگه حلقغە كوندىرگۈچى رسول بىرلىن قرآن كىلىگان زمانە (وَيَسْتَفْهَرُوا رَبَّهُمْ) دى رىبارىدىن گناھلارونى يارلقاۋى استاۋدىن هيچ نرسه طىمادى (الا) مگر آدملىرىنى ايمان دان هم استىغفاردن طىدى (اَنْ تَأْتِيَهُمْ) آدملىرگە كىلوى (سُنَّةُ الْاَوَّلِينَ) اولىگى امتلىردە بولغان عادىتمز يعنى دنىياعىنابى (اَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا) ياكە آدملىرگە تورلى بولغان عذابنىڭ كىلوى يعنى آخرت عذابىنىڭ يعنى كافرلىرىنى ايمان كىتىرودن هم استىغفار قىلۋدان طىغان نرسە ايكى تورلى عذابىنى تىقىدىر قىلومز (وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ) دى بىز يىغىمىرلىرىنى بىبارامز (الْاَمْبَشْرِينَ وَمُنْذِرِينَ) مگر مۇمىنلىرگە سىۋىچ بىرۋچى بولغان لارى هم كافرلىرىنى قورقتۋچى بولغان لارى ھالە بىبارمىز (وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ) دى كافر بولغان آدملىر معجزەلر ظاھىر بولغاننىڭ صۈكندە باشقە علامىلردن هم اصحاب كەھى قەسە سىندان صوراۋ سىبىلى باطللىق بىرلىن ئىقىرشىلار (لِيَذْخَبُوا بِهِ الْعَقَقَ) ئىقىرشىلارنى بىرلىن ھىقىنى قىرالىغان اورنىدىن بىبارۋ وباطل قىلۋلارى اىچون (وَاتَّخَذُوا آيَاتِي) دى كافرلىرىنىم قرآن آيتلىرىنى بالغانغە توتدىلار (وَمَا اُنذِرُوا) دى اوزلىرىنى قورقتىغان نرسەلىرىنى (عذابىنى) بالغانغە توتدىلار (هُزُوا) خورلاۋا اىچون (وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ) دى شول كىشىدىن كىمىر ظالملىك (ذُكِرَ آيَاتِ رَبِّهِ) اول كىشىنى رىسىنىڭ آيتلىرى بىرلىن وعظ قىلىندى (فَأَعْرَضَ عَنْهَا) اول آيتلىرىدىن يوزدۋوندىردى (وَنَسِيَ مَا قَسَمْتُ يَدَاهُ) دى ايكى قولىنىڭ قىلغان نرسىنى (كىرىنى وگناھلارونى) اوندى عاقبتلىرىنىڭ فكر قىلمادى يعنى بو صىقتىلى آدمىدىن ظالملىك بولغان هيچ كىم بو قدر (اِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ) درىستلىك بىز بو صىقتىلى آدملىرىنىڭ كوكلىرىنى قىلىق (اَكِنَّةٌ) پردەلر (اَنْ يَفْقَهُوهُ) فهم قىلۋلارنىدان (وَفِي اَذَانِهِمْ وَقْرًا) دى قرآننى اشدۋدىن قۇلاقلارونىڭ آغرىقى (چوقراقلىق) قىلىق (وَاَنْ تَتَّعِبُوهُمْ اِلَى الْهُدَى) اى ھىمىد اگىر كافرلىرىنى اسلام دىننەندە ساڭ (فَلَنْ يَهْتَدُوا اِذَا اَبَدْنَا) بس كافرلىرى قرآننى تىۋوشىچە فهم قىلمادىقلارى واشتمادىكلرى اىچون مىنگۋا اسلام دىننە كونا ماسلىر (وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ) دى ھىمىد (عليه السلام) سىنىڭ رىبىڭ بىك بارلقا غۈچىدىر ھىم رحىمت اىباسىدىر (لَوْ يُوَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا) اگىر رىبىڭ كافرلىرىنى كىسب قىلغان نرسەلىرى (كىرلىرى وگناھلارى) بىرلىن دنىيادە مۇاغندە (عذاب) قىلسە اىدى (لَعَجَلٌ لَهُمُ الْعَذَابُ) البىنە رىبىڭ اول كافرلىرگە عذابىنى اشدىرر اىدى (بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ) بلىسكە كافرلىرگە عذاب اىچون وعدە قىلىنغان وقت بار دىرىعى قىيامت كۈنى ياكە بىدىر صوغشى (لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْثِقًا) كافرلىر اللە دان باشقە صىيىناچاق وقۇلچاق اورون تابماسلار (وَتِلْكَ الْقُرَى) وبوقرىلر (عاد وئىمۋد) وباشقەلارنىڭ قىرىلرى (اَهْلِكَ نَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا) بوقرىلر اھلىرىنى كىفر سىبىلى ظلم قىلغان لارى زماندە ھلاك اىندىك بىز (وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا) دى بىز بوقرىلر اھلىرىنى ھلاك قىلومىز اىچون معلوم وقت قىلىق (وَاذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ) اى ھىمىد شول وقتىنى اىسكە تۇشىر اول وقتدە موسى اوزىنىڭ خادىمى وتابى بولغان

يكتنه (يوسف ادغلى بولغان افرائيم نىڭ ادغلى بولغان نون يوشمگە) ايتىدى (لا ابرج) ھىمىشە سىر قىلورمن (حَتَّىٰ اَبْلُغَ مَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ) ايكى دىگگىزنىڭ جىيىلغان (توتاشقان) اورننە ابرشكانمە قدر (اَوَامِضُ حُقْبًا) ياكە كۆب زمانلارنى اوتكارگانمە قدر سىر قىلورمن بوايكى دىگگىزىن مراد فارس بىرلن روم دىگگىزلىرى ياكە نفس حضرت موسى بىرلن حضرت خضر (عليهما السلام) چۈنكە حضرت موسى علم ظاهر نىڭ دىگگىزى حضرت خضر علم باطن نىڭ دىگگىزى قىپىلر ھلاك بولغان صوڭ حضرت موسى مصرغە كىرگىچ بىر وقتدە خلققە غايت اثرلى بىر خطبە سويلادى خلق بىك ائىرلندىلر و عجبلىندىلر آرالارندان بعضى ايتىدى اى موسى سىندىندە عالمەك بولغان آدم بارمى بلەسكىمى؟ دىو حضرت موسى اوزمىن عالمەك بولغان آدمنى بلىمىم دىدى شوندىن صوڭ اللە تعالى جمع البحریندە منم سىندىندە عالمەك بىرىندەم بار دىدى (حضرت خضر نى ازيدون زمانندە بولغان دىگانلر) حضرت موسى زمانندە قدر ترك بولوب قالغان (بىضاوى) باشقە روشدە ھم قصەسى بيان ايدىلگان بىضاويدە ھم باشقە تفسىرلردە مەكۇر (فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا) بس موسى بىرلن يوشم (عليهما السلام) ايكى دىگگىزنىڭ جىيىلغان اورننە ابرشكانلرى زمانندە (نَسِيًا حُوتَهُمَا) زنبىل (صومكا) دەگى بالقىلارونى اوندىلر حضرت موسى يوقلاغاننىڭ صوڭندە قورلغان بالقى مەركىزى دىگگىزگە سىكرب توشدى دىگانلر (فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا) بس بالقى اوزى نىڭ يولونى دىگگىزگە كره تورغان يول توتىدى ياكە صوزولوب كىنگان اوزون صوزق توتىدى چۈنكە اللە تعالى بالقى دىگگىزگە توشكچ صونىڭ آغوبىنى توقتاتىدى دىگانلر (فَلَمَّا جَاوَزَا) بس موسى بىرلن يوشم (عليهما السلام) جمع البحریندىن اوتكانلرى زمانندە (قَالَ لِقَاتِهِ آتِنَا غَدَاءَنَا) حضرت موسى يكتى يوشم عليه السلام گە ايتىدى آشى تورغان طعاممىزنى كىنر دىو (لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا) تحقيق بىر بوسفرمىزدىن يولقىق (نَصَبًا) مشقتكە (قَالَ أَرَأَيْتُ) حضرت يوشم ايتىدى اى موسى بلەسكىمى ياكە (مُتَنَبِّهً) بول (اذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ) شول وقتدە بىر صخرەغە كىلدىك (صخره الوغ طاش معناسندە) حضرت موسى صخرەدە يوقلاغان بولغان (فَأَنَّى نَسِيْتُ الْعُوتَ) بس درستلىكدە مین بالقى اوندىوم (وَمَا أَنْسَانِيهِ) واول بالقى ايسمە توشورونى اوندىرمادى (الأ الشيطانُ انْ أَدَّكَرُهُ) مگر شيطان منم ايسكە توشورومنى اوندىردى (وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا) دخى بالقى دىگگىزگە اوزىنىڭ يولونى عجب توتىدى (قَالَ ذَلِكَ) حضرت موسى ايتىدى بو بىزنىڭ بالقى يوغاتومز (مَا كُنَّا نَبْعُ) بىزنىڭ استاگان نرسەمىزدىر چۈنكە بالقى يوغالوى مطلوبمىزغە علامىدۇر اللە تعالى حضرت موسى غە منم جمع البحریندە سىندىندە عالمەك بىندەم بار دىگىچ حضرت موسى ياربى مین آنى نچك تابارمن دىدى اللە تعالى ايتىدى مكنل (سفر طعامنى صالندە تورغان نرسە) گە بالقى صال بالقى نىنداين اوروندە يوغاتساڭ اول بىندەم شوندى بولور دىدى (فَارْتَدَّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا) بس موسى بىرلن يوشم ايسكى ازلردىن كىرى قايتدىلار ازلرىنە ايسورگانلرى حالندە (فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا) بس قوللارمىزدىن بىر قىلنى تابدىلار (يعنى خضرعەمنى اسمى (بىليا) آتاسى ملكان (آتَيْنَاهُ

رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا) اول قۇلمزغه حضورمزدان رحمت بېردك يعنى وحى وپيغمبرلك بېردك (وَعَلَّمَانَاهُ
 مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا) دخى بز حضورمزدان اول قۇلمزغه علم اويراتدك يعنى غيب علملرېنى بلدردك (قَالَ
 لَهُ مُوسَى) خضر عه مگه موسى عه م ايتدى (هَلْ أَتَبَعُكَ) اباريمو مېن سېكا (عَلَى أَنْ تَعَلَّمَنِي) مېكا
 اويراتوك شرطى اوزرېنه (مَا عَلَّمْتِ) اوزكا اويره تلىگان نرسه دن (رُشِدًا) ايزگولسك گه ابرشو
 اياسى بولغان علمنى (قَالَ) حضرت خضر ايتدى (إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) سېنگك منم برلن برگه
 بولوغه صبرلق قېلوغه كوچك يتماس يعنى منم برلن برگه يوروكه طاقت و قدرت سېنگه بولماس (وَكَيْفَ تَصْبِرُ)
 ونچك سېن صبرلق قېلورسك (عَلَى مَا) شول نرسه اوزرېنه (لَمْ تُعْطَ بِهِ خُبْرًا) اول نرسه نى بلويوزنن
 احاطه قىلماذك يعنى سېن پيغمبر بولا توروب نچك صبرلق قېلورنن اكر مېنده ظاهرى قىامت بولوب
 باطنى سېكا معاوم بولماغان اشلر تابولسه (قَالَ) حضرت موسى ايتدى (سَتَجِدُنِي أَنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا)
 اكر الله تلاسه مېنى صبرلق قېلوچى تابارسن (وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا) دخى قوشقان اشكده گناه قىلام
 سېكا يعنى ان شاء الله بوى صورنوجى تابارسن (قَالَ) حضرت عه م ايتدى (فَإِنْ أَتَبَعْتَنِي) بس اكر
 مېكا ايارساك (فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ) اول چاق اوزكا قىامت كورلىگان هيچ نرسه حقنله مېندن صوراما
 (حَتَّى أُهْدِيَ لَكَ مِنْهُ) اول نرسه دن سېكا باشلاغانمه قدر (ذِكْرًا) ذكرنى يعنى اول نرسه نكده سنى
 ذكر قىلغانمه قدر مېندن نى ايجون بواشنى قىلذك ديو صوراما زبون حضرت موسى علم اويرانويىنى ابله
 كىلدىكى ايجون حضرت خضر نكده شرطى قبول ايتدى (فَأَنْطَلِقَا) بس حضرت خضر برلن حضرت موسى
 دېكگزياننه كيمه استاب كېتىدىلر (حَتَّى إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ) كيمه گه اطلانغانلارى (اولتورغانلارى)
 زمانده (خَرَقَهَا) خضر عه م بالتا برلن كيمه نى يرتدى يعنى كيمه نكده ايكي طاقتاسنى صوردى (قَالَ
 أَخَرَقْتُهَا) موسى عه م ايتدى اى خضر ئاله كيمه نى يرتكسى (لِنُفِّقُوا أَهْلَهَا) كيمه اهلى صورغه باترف
 ايجون (لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا أَمْرًا) تحقيق السوع ومنكر اش نى كيتوردك (يعنى الوغ اشنى قىلذك)
 (قَالَ أَلَمْ أَقُلْ) حضرت خضر موسى عه م گه ايتدى مېن اينماده مو سېكا (إِنَّكَ) درسلككده سېن (لَنْ
 تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) منم برلن برگه بولوغه صبر قېلوغه كوچك يتماس ديو (قَالَ) ايتدى حضرت
 موسى اعنذار قېلوب (لَأَتَّوَخَّئُكَ بِمَا نَسِيتُ) اوننقان نرسم سېبلى مېكا مؤاخذه قىلما (وَلَا تَرْهَقْنِي مِنْ
 أَمْرِي عُسْرًا) دخى منم اشمن مېنى مشقنكه كوچلامه يعنى صحبت وقتنده منم برلن عفو وجيكللك
 برلن معامله قىل (فَأَنْطَلِقَا) بس كيمه دن چققان نكده صوكنده خضر برلن موسى عه م ينه كېتىدىلر (حَتَّى
 إِذْ لَقِيَا غُلَامًا) (كوركام يوزلى) اير بالاغه بولققانلارى زمانده (فَقَتَلَهُ) بس خضر بو بالانى آباغنن
 توتب ديوارغه صورغ اولتردى ياكه ياتقزوب بوغازلادى دېگانلر (قَالَ أَقْتَلْتُمْ نَفْسًا كَيْتًا) موسى عه م
 ايتدى اى خضر گناهلىن پاك بولغان نفسنى اولتروكمنى (بغير نفس) اولترونى مباح ايتكان نفسنى
 اولتروندن باشقه يعنى بو بالاده اولترونى مباح ايتكان قصاص ده يوق حنده يوق چونكه بو بالا كشى

اولترگانىدە بوق حدى موجد ايتكان اشده قىلغانى بوق (لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا نُكْرًا) تحقيق سېين قىيامت اش برلن كىلىدك اون يېشىچى جزء نك ترجه سى تمام بولدى (قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ) حضرت خضر ايتدى اى موسى مېن سېكا ايتمادمو (إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) درستلكده سېين منم برلن برگه بولوغه صبر ايتوگه كوچك يتماس ديو (قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا) موسى عه م ايتدى اكرده بومرتبه صور اوم سوكنده سېندن بر نرسه نى صوراسام (فَلَا تُصَاحِبْنِي) بس مېنى اوزنكا بولداش قىلماسېن (قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا) تحقيق منم طرف منم عندرگه ابرشدك (فَأَنْطَلَقَا) بس خضر برلن موسى عه م ينه كىتىدىلر (حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ) انطا كيه قريه سى اهلنه كىلگانلرى زمانه (اسْتَطَعْنَا أَهْلَهَا) انطا كيه اهلندن طعام استادىلر (فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّقُوهَا) بس انطا كيه اهلى خضر برلن موسى عه م نى ضيافت قىلودان باش تارتدىلار (فَوَجَدَا فِيهَا) بس انطا كيه شهرنه تابدىلار (جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُصَ) جيمر لوپ توشارگه ياقنلاشقان ديوارنى (فَأَقَامَهُ) بس بو ديوارنى خضر عه م تورغزدى يعنى عمارت قىلدى ياكه تراكلر برلن تراتدى (قَالَ لَوْ شِئْتَ) حضرت موسى ايتدى اى خضر اكر تلاسك ايدى (لَاتَخَفْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا) بوجدارنى اصلاح قىلوك اوزرينه خدمت حقى آلور ايدك ديو (قَالَ) ايتدى حضرت خضر (هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ) بو وقت منم آرام برلن سېنك آراكنك آبرولو وقتى در (سَأُفِيئُكَ) آبرولشماسدن بورون سېكا تيز خبر بېررمون (بِنَأْوِيلَ مَا) شول نرسه نى تاويل برلن (لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا) اول نرسه گه صبرلق قىلورغه كوچك يتمادى سېنك (أَمَّا السَّفِينَةُ) اما كيمه يعنى كيمه نى يرطوم نك سېبى (فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ) اول كيمه دىگگزده كسب قىلوچى مسكېن لر ايچون بولدى * بعضيلار بو آيت برلن بر آز مالى بولغان آدم گده مسكېن اطلاق قىلنوغه استدلال قىلغان لار لىكن جوابده ايتورگه ممكن بو كيمه بو مسكېن لرنك ملكى بولمايىنچه اجاره گه آلنغان بولور ياكه بو كيمه ايبلىرى اون قرداش بولغان لار بىشى دائىمى بولغان آورو ايبلىرى بولغان بىشى سى دىگگزده خدمت ايتب يرگانلر شونك ايچون بلارغه مسكېن اطلاق قىلنغان ياكه پادشاه آلغانده بېرماوگه قدرتلىرى بولماى عاجز بولدقلارندن مسكېن اطلاق قىلنغان (فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا) بس مېن (خضر) يرطب كيمه نى عيبلاونى تلادم (وَكَانَ وِرَاءَهُمْ مَلِكٌ) دى بولارنك آللارند پادشاه بار ايدى بو پادشاه (جَلَنَدَى بِن كِرَكَر) بولغان دىگانلر (يَأْخُذُ كُلُّ سَفِينَةٍ غَصْبًا) اول پادشاه هر بر سلامت كيمه نى كوچلاب آلادر ايدى (وَأَمَّا الْغُلَامُ) امامېن اولترگان ايربالا يعنى بالانى اولترومنك سېبى بالانك اسمى (جيسور) دىگانلر (فَكَانَ أَبُوَاهُ مُؤْمِنِينَ) بو بالانك آنا و آناسى مؤمنلر بولدىلار (فَخَشِينَا أَنْ يُرْهَقَهُمَا) بس بو بالانك آنا و آناسى ارتوندىن قورقدى (طُفْيَانًا وَكُفْرًا) آزغونلنى و كفرلك برلن چونكه بالا كافر ايدى آنا و آناسى بو بالانى بىك ياراطالار ايدى بس اوسكاج بو بالانك آز دروى سېبلى آنا و آناسى نكده آزوى يقينى ايدى (الله تعالى خضرگه موفى هلدركان

بولغان (فَارَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا) بس بو بالانك آتا و آناسنه ربلرى نك آلامشدر وىنى تلادك بز (خَيْرَاتُهُ) بوبالادان ايزگوراك بالانى (زَكْوَةٌ) باكلك بوزننن (وَأَقْرَبُ رُحْمًا) دغى رحمت بوزننن باقنراق بولغان بالانى آلامشدر وىنى تلادك (وَأَمَّا الْجِدَارُ) اما مين تورغزغان ديوار يعنى ديوارنى تورغزومنك سببى (بود ديوارنى بوز آرشين بيوكلككە ايدى ديوى مفسرلر دة بار) (فَكَانَ لُغْلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ) بس بود ديوار انطاكيه شهر نككى ايكى يتيم ايچون بولدى اسلمرى (اصرم) هم (صريم) ديگانلر (وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا) دغى بو ديوار نك آسنده بو ايكى يتيم بالا ايچون خزينه بولدى بو خزينه فى بعضيلار آلتون كمش ايدى بعضيلار علم كتابلارى ايدى بعضيلار آلتون طاقطا ايدى اول طاقطاده بوروشده يارلغان ايدى (عَجِبْتُ لِمَنْ يُّؤْمِنُ بِالْقَدَرِ كَيْفَ يَحْزَنُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُّؤْمِنُ بِالرِّزْقِ كَيْفَ يَتَعَبُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُّؤْمِنُ بِالْحَسَابِ كَيْفَ يَغْفُلُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُّؤْمِنُ بِالْمَوْتِ كَيْفَ يَفْرَحُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يَعْرِفُ الْغَيْبَ وَتَقَلَّبَهَا بِأَهْلِهَا كَيْفَ يَطْمَئِنُّ لِآلِهِ) (وَاللَّهُ هُمُّرَسُولُ اللَّهِ) ديو ترجمه سى عجب لنه ممين تقديرگه ايمان كينرگان آدم نچك مسرتلنه ايكان عجب لنه ممين رزقغه ايمان كينرگان كشى نچك مشقت لنه ايكان عجب لنه ممين حسابقه ايمان كينرگان كشى نچك غفلتك بولا ايكان عجب لنه ممين اولمگه ايمان كينرگان كمسه نچك اولمنى اونوتوب شادلان بى ايكان عجت لنه مميم دنيا نى هم دنيا نك اهلنه ايلانون بلسان كشى نك نچك كوئلى قرارلانا ايكان هيچ معبود بالقى يوق مگر الله تعالى هم همدهم الله نك رسولى معناسنه (وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا) بوايكى يتيم بالانك آتالارى ايزگو كشى بولدى اسى كاشع ديگانلر (فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا) بس ربك بوايكى يتيم نك عقللارى نك و فكرلرى نك كالنه ايرشولرىنى تلادى (وَيَسْتَفْرَجَا كَنْزَهُمَا) دغى بو ايكى يتيم نك خزينه لر بىنى چفارونى تلادى (رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) ربك ن بوايكى يتيمگه رحمت بوزننن (وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي) اى موسى ممين كورگان ظاهر قبامت بولغان اشلر نك برسنيده اوز رايمن قىلدام (ذَلِكَ) بوتأويل (تَأْوِيلُهَا) شول نرسه نك تأويلى (بيانى) در (لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا) اول نرسه اوز رينه صبر قىلورغه كوچك يتار بولمادى سينك حضرت خضر بران حضرت موسى قصه سندان حصه لر و فائده لر شولاردى : هيچ بر كشى گه اوزينك عامنه عجب ايتماسكه كرك ينه ده عقلى كوركام كورماگان نرسه نى اويلامى غنه انكار قىلورغه كرشماسگه كرك احتمال اول نرسه ده بر حكمت و سربولور سينك عقلك ايرشماگان بولور دغى علم كمالتكه ايرشدى ديو علم ايرانودن توقطاماسقه كرك بلكه هميشه ايرانوكه دوام قىلورغه كرك ينه علم ايرانوكى آدمگه معلم برلن حسن ادبى رعايه قىلورغه كرك و سوزينه بوى صونارغه كرك ينه ده مچم نك جرمه نتيه ايتو هم عفو ايتو كرك اكر جرمنده دوام ايتسه ترك قىلو كرك بو حصه و فائده لر نك هر برسى بو قصه دن آكلاندى فافهم (وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقُرْنَيْنِ) اى محمد يهودلر سيننن ذوالقرنين حالندن صورارلار ذوالقرنين ديو آتالمالقدنك تورايچه سوز بار بعضيلار دنيا نك ايكى قرنى بولغان مشرق برلن مغربك طوافى قىلقدننن بواسم برلن آتالدى ديگانلر بعضيلار دنيا ده ايكى قرن ياشادكندن بعضيلار

ايكى طلرمى اولدقندن بعضيلار تاجنك ايكى موگز اولدقندن بعضيلار ماكللاينك ايكى موگز اولدقندن بو اسم برلن آطالدى ديگانلر بعضيلار ذوالقرنين اسم علمى ديگانلر ا كثر مفسرلر ذوالقرنين نى اسكندر الرومى ديگانلر لىكن شيكسز بو سوز خطأ فاضل مرجانى مقبمه وفيه الاسلافنك بويله ايتنه ذوالقرنيننك كنيهسى ابوكرب اسمى شمر بن مالك حضرت ابو هريره ايتنه رسول الله ايتدى دى مين باميم تبع پيغمبرمى توگلمى هم ذوالقرنينده پيغمبرمى توگلمى هم حدلر اهللرينه كفارتلمى توگلمى دبو حديث عبارتي قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « مَا أَدْرَى أَتُبِعُ كَانُ نَبِيًّا أَمْ لَا وَمَا أَدْرَى أَدُّو الْقَرْنَيْنِ كَانُ نَبِيًّا أَمْ لَا وَمَا أَدْرَى الْمُتُودُ كَفَّارَاتٍ لَهَا هَا أَمْ لَا » اخرجه عبدالرزاق وابن المنذر * حضرت عليبن ذوالقرنين حالن دن صورادقلارنده پيغمبرده ملك ده بولمادى الله نك محبوب بندهسى بولدى ديدى حاصل البته ذوالقرنين الله نك ايمان كينرگان ايزگو بندهسى بولغان هم عادل پادشاه بولغان وزيرى خضر هم بولغان هم پيغمبر ديوجيلرده بار اما اسكندر الرومى كافر بولغان وزيرى فيلسوف ارسطاطاليس بولغان ذوالقرنين اسكندر الرومى دن ايكى ملك يل آرتوق مقدم بولغان بس بو ايكسنى بر ديماكده كوب خطأ والوخ بوزوقلق بار ذوالقرنيننى اسكندر الرومى غه باشقه ديوجيلر ازرق سهيلي قرطبي ابن كثير وباشقه لار آرتوق تحقيق نى استاگان آدم مقبمه وفيه الاسلافكهمراجعت اينسون (قُلْ سَأْتَلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا) اى محمد ايت سين ذوالقرنين حالندن سرگه خبر اوقورمز (اَنَا مَكْنَاهُ فِي الْأَرْضِ) الله تعالى ايتنه در دستلكه بز ذوالقرنين نى بيزده قرارلاندردي (وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبِيًّا) دى ذوالقرنين گه هر نرسه دن مقصودينه ايرشدره تورغان سبب بيزديك (فَأَتَّبِعَ سَبِيًّا) بس قوئاش باطش طرفنه ايرشونى تلادى ده قوئاش باطش طرفنه ايرشدره تورغان سبب كه اباردى (حَتَّى إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ) قوئاش باطش طرفنه ايرشكانى زمانده (وَجَدَهَا تَقْرُبُ) قوئاش نى باطرتابدى (فِي عَيْنِ حُمَّةٍ) قارا بالحق اياسى بولغان چيشمه گه يعنى كوزينه شولاي كورندى (وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا) دى اول چيشمه ياننده بر قوم تابدى بو قوم نك استارنده وحشى حيوان لارنك تيريلرنندن بولغان كييمار بولغان طعامارى ده بالق بولغان حاصل بو قوم دين تربيهسى كورماگان آفريقا وحشى لرى كبي وحشى كافرلر بولغان لار الله تعالى ذوالقرنين نى بو قومنى كفارلى ايچون اولترو برلن ايمان غه آندهو آراسنده اختيارلى قيلغان (قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ) الله تعالى ايتنه ايتديك بزدى اى ذوالقرنين (اَمَا أَنْ تُعْتَبَ) كفارلى ايچون بو قومنى يا عذاب قيلورسن يعنى كفارلى ايچون اولترسن (وَأَمَا أَنْ تَنْتَفِعَ فِيهِمْ حُسْنًا) ياكه بو قومده ايزگولك توتارسون يعنى اولتره زسون بلكه ايمان غه آنده رسون شريعت او يراترسن لىكن بو بياضوى مطالعهسى بو مطالعه ده ظاهرده جبر فهم لنه لىكن بياضوى نك ده مرادى مدارك مرادى كبي بولوى احتمال صامب مدارك بوروشچه مطالعه قيلمش يعنى اول ايمانغه دعوت اينارسن ايمانغه دعوت صورتك هميشه كفلارنده دوام ايتسه لراولتر رسون اكر ايماننى قبول ايتسه لرشريعت او يراترسن (قَالُ) ذوالقرنين ايتدى

(اَمَّا مَنْ ظَلَمَ) اما بوقوم دن ظلم قىلغان لارى يعنى ايمانغه انده گان صوكنده كفرلرته دوام اينگانلرى (فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ) بس تيز عذاب قىلورمز آلارنى دنياده (ثُمَّ يَرْدُّ اِلَى رَبِّهِ) مونك صوكنده ربلرینه قاينارولور آلارنى (فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكَرًا) بس ربلرى آلارنى آخرتنه منكربولغان عذاب برلن عذاب قىلور (وَاَمَّا مَنْ آمَنَ) دخى اول قومدن دعوت صوكنده ايمان كيتركانلرى (وَعَمَلٌ صَالِحًا) دخى ايزگو عمل قىلغان لارى (فَلَهُ جَزَاءٌ اَلْحَسَنَى) بس ايمان كيتربله ايزگو عمل قىلغان لارينه دنيا و آخرتنه ايزگو جزأ بولور (وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ اَمْرِنَا يُسْرًا) دخى اول ايمان كيتربله ايزگو عمل قىلغان لارينه بيورغان نرسه لرزدن جيكللك اياسى بولغان اشنى اينورمز يعنى جيكل اش برلن بيورورمز (ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا) مونك صوكنده ذوالقرنين قياش چغش طرفنه ايرشونى قصد قىلدىك قياش چغش طرفينه ايرشدره تورغان سببكه اباردى (حَتَّى اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ) قياش چغش طرفينه ايرشكانى زمانده (وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَى قَوْمٍ) ذوالقرنين قياشنى چغار تابدى شونداين قوم اوزرينه (لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا) اول قوم ايچون قياش دن باشقه پرده قىلماق يعنى كيپلرى وبنالارى يوق ايدى هم بيولرى بناقيلور ايچون ياراقلى توكل ايدى قياش چغغان وقتنه بير آست لارينه كرب تورالار ايدى قياش كوتارلگاج كسبلرينه چغالار ايدى (كَذَلِكَ) ذوالقرنين نك امرى بز توصيف قىلغانچه در (وَقَدْ اَحْطَيْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا) و تحقيق بز ذوالقرنين حضورنه بولغان نرسه نى عسكرلرنى وقورالارنى هم سببلرنى بلوبوزندن احاطه قىلدىق (ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا) مونك صوكنده ينه مقصودينه ايرشدره تورغان سببلرگه اباردى يعنى جنوب طرفندن شمال طرفينه كرشكان حالده مشرق برلن مغرب آراسنده بولغان اوچونچى يولغه اباردى (حَتَّى اِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ) ايكى سد (طاغ) آراسنه ايرشكان زمانده * بيضاوى صاحبه اينه ايكى سدن ارمينيه برلن اذربيجان طاغلارى ياكه ارض تركتك منتهاسنه بولغان ايكى بيوك طاغ مراددر ذوالقرنيننك سدى شول ايكى طاغ آراسنه واقعدى (وَجَدَهُمْ دُونَهُمَا قَوْمًا) ذوالقرنين ايكى طاغنك آلندن برقوم تابدى (لَآيْكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا) سوزنى آكلارغه ياقنده بولماسلار (قَالُوا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ) بوقومنك مترجملى ايندىلر اى ذوالقرنين (اِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ) درستلكه ياجوج و مأجوج بولارنى نوح عه نك يافست اسملى بالالارندن ايكى قبيله ديگانلر بعضيلار ياجوج تركدن مأجوج جيل قبيله سندن ديگانلر (مُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ) بولار بيرده بوزوقلق قىلورلار (فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا) بس سينك ايچون خراج قىلورمزمى يعنى ماللارمزدن اجر بيورمزمى (عَلَى اَنْ نَجْعَلَ) سينك قىلوك اوزرينه (بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا) بز نك برلن ياجوج و مأجوج آراسنه پرده نى (قَالَ) ذوالقرنين ايتدى (مَا) شول نرسه (مَكَّنَى فِيهِ رَبِّى) ربم مينى اول نرسه گه قدرتلى وقوتلى قىلدى (خَيْرٌ) منم ايچون سز نك مالوكردن ايزگودر (فَاتَّعِينُونِ بِقُوَّةٍ) بس ميكل سز قوتكز برلن ياردم بيوركز (اجعل بينكم وبينهم) سز نك برلن ياجوج و مأجوج آراسنه قىلورمز (رُدْمًا) سزنى صافلى تورغان پرده نى (اَتُونِ زُبْرًا حَدِيدًا) ميكاتيمر كيساكلرينى كيتركز

(حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ) طاغنىڭ ايكى جانىنىڭ آراسى تىگىز بولغان زمانە يەنى ذوالقرنين تيمىر
 كىساكلىرى توتىروب ايكى طاغ آراسىنى تىگىزلاپ بىترگانى زمانە (قَالَ أَنْفُخُوا) ذوالقرنين عملەگە ايندى
 تيمىرارتە تورغان اوچاق لارغە ارئز ديو (حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا) ارلىش تيمىرنى اوط كىي قىلغان زمانە
 يەنى تيمىرلەر تام اوط كىي قىزدىلغان زمانە (قَالَ آتُونِي) ذوالقرنين ايندى مېڭا ارگان قورغاشىن
 كىيترئز (أَفْرِغْ عَلَيْهِ قَطْرًا) اول اوط كىي قىزدىلغان تيمىر اوزرىنە ارگان قورغاشىننى قۇيۇرۇمۇز
 (فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ) بس بىيوكلىكى ايجون اول نرسە (پىردە) گە باجوج ومأجوجنىڭ منارگە كوچلىرى
 يتىمادى (وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا) دىنى قاپلىغى ايجون اول سىنى تىشارگە كوچلىرى يتىمادى (قَالَ)
 ايندى ذوالقرنين سىتەم بولغاندىن سوڭ (هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي) بوسدىنى يىضارغە كوچ يتىمىمىز رىمىدىن
 رحمتىر (فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي) بس ھەر قىچان رىمنىڭ وعدەسى قىيامت كىلسە (جَعَلَهُ دَكَّاءً) رىم اول
 سىنى كىساك كىساك اينىب بىر بران تىگىز قىلور باجوج ومأجوج ھەر جىغارلار (وَكُنَّ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا)
 دىنى رىمنىڭ وعدەسى ھق بولدى بو آيت باجوج ومأجوج چىغونىڭ اشراط ساعىدىن بولويىنە دلالت
 قىلا (وَتَرَكْنَا) قويدىق يەنى قىلىق (بَعْضَهُمْ) باجوج ومأجوجنىڭ بعضىنى (يَوْمَئِذٍ) اوشبو سىدىن
 چىققان لارى كونه (يَوْمَئِذٍ فِي بَعْضٍ) بعضىنە قاپناشور قىلىق يەنى كىوبلىكلىرى ايجون غايت
 طغزلىقتىن بعضى بعضىنە آرا لاشور (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) قىرلردن قوبارلو ايجون صورغە ارلىدى
 (فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا) بس بىيىن خلقنى كامىل جىبوپىرلن برادىرغە جىدىق (وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ) دىنى جەنننىڭ ظاھىر
 قىلىدىق (يَوْمَئِذٍ) اوشبو قىيامت كوننىڭ (لِلْكَافِرِينَ) كافرلىرگە (عَرَضًا) ظاھىر قىلماق بىرلن (الَّذِينَ)
 شونداين كافرلىردىر آلار (كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غَظَاءٍ) اول كافرلىرنىڭ كوزلىرى پىردەدە بولدى (عَنْ
 ذِكْرِي) مەن آيتلىرىمنى ذكىردىن (وَكُنَّا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا) دىنى اول كافرلىر آيتلىرىمنى اشنوگە قادر
 بولماس بولدىلار (أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا) كافر بولغان آدملىر ظن قىلدىمۇ (أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي)
 مېندىن باشقە قۇللارومنى (عيسى نى ھم فرىشتەلىرىنى) توتولارونى (أَوْلِيَاءَ) مەبودلر توتولارونى ياردىچىلەر
 دىو ظن قىلدىمۇ البتە بۇلاى ظن قىلماسون لار (إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ) درستلىككە بىز كافرلىرگە
 جەنننىڭ حاضىرلادىڭ (نُزُلًا) قوناقغە حاضىرلىنگان طعام كىي اينىب (قُلْ) ايت سىن اى محمد ەم كافرلىرگە
 (هَلْ نُنَبِّئُكُمْ) خىبر بىيرىمۇ سىزگە (بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا) عمللر يوزىدىن ضرر اينوچىلەر بىرلن (الَّذِينَ)
 شونداين آدملىردىر عملدە ضرر اينوچىلەر (ضَلَّ سَعِيَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) كىفلىرى ايجون آلارنىڭ دىنيا
 تىركلىككە توروشولارى ضائع وباطل بولدى (وَهُمْ يَحْسَبُونَ) ھالبوكم آلار ھساب قىلورلار (أَنَّهُمْ
 يُعْسَنُونَ صُنْعًا) درستلىككە آلار اشنى كوركام قىلورلار يەنى كوركام اش قىلماز دىو ھساب
 قىلورلار (أُولَئِكَ) بو قىيامت صىقىداغى يەنى عمللرى باطل بولغان آدملىر (الَّذِينَ) شونداين
 آدملىردىر (كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) رىبلىرىنىڭ آيتلىرىنى انكار ايتدىلەر (وَلَقَاهُ) دىنى رىبلىرىنە بولقونى

انكار اينديار (فَجَبَطْتَ أَعْمَالَهُمْ) بس بو آدملرنىڭ كفرلىرى سببلى عمللىرى باطل بولدى (فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا) بس اول كافرلر ايچون قيامت كونه قدر اقامت قىلماز يعنى آلارغه اعتبار وقدر بولاس ياكه عمللىرىنى اولچى تورغان ميزان تورغماز معناسنه (ذَلِكَ) امر شول يعنى عمللىرىنىڭ جويلى (جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ) بو كافرلرنىڭ جزاسى جهنم در (بِمَا كَفَرُوا) كافر بولولارى سببلى (وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا) دى منم آينارمى هم رسوللرمنى خورلاب توتولارى سببلى (انَّ الَّذِينَ آمَنُوا) درستلكده شونداين آدملر ايمان كينرديلر (وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ) دى ايزگو اشلر قىلديلار (كَانَتْ لَهُمْ) اول كشىلر ايچون بولور (جَنَاتُ الْفِرْدَوْسِ) فردوس اوجماخلارى (نُزُلًا) قوناق طعامى كىي حاضرلانگان حالده (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوجماخلارده ينگو قالغانلارى حالده (لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا) اول اوجماخلاردان باشقده ايلنوني استاماسلر چونكه موندان باشقه مونىڭ كىي جنت يوقدر (قُلْ) ايت سين اي محمد (لَوْ كَانُ الْبَحْرُ) اگر دىگىز صوى بولسه (مَادًّا لِكَلِمَاتِ رَبِّي) رېمنىڭ سوزلرېنى يازار ايچون قارا بولسه (لِنَفْثِ الْبَعْرِ) البته دنياده دىگىز جنسى بتار (قَبْلَ أَنْ تَنْفَذَ كَلِمَاتُ رَبِّي) رېمنىڭ سوزى بتماسن بورون چونكه رېمنىڭ سوزىده علمى كىي غيرمتناهى در اصلا بته چك توگلدر (وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا) واگر بو بار بولغان دىگىز كىي دىگىزنى آرتىدروب كيترسا كىي يهودلر مسلمانلارغه ايندىلر سز اينه سز حكمت بىرلگان كشى كوب ايزگولك بىرلدى دىو حالبوكم اوزىز حكمتنى (قرآنى) اوقيسز اوزىزگه بىرلگان علم آزدىو شول سوزگه جواب بولوب ذكر قىلنغان و ذكر قىلناچق آيت ايندى (قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ) ايت سين اي محمد يهودلرگه آچاق مين سزنىڭ كىي آدم من رېمنىڭ بتن سوزىنى بلب بتررو اهنمالم يوق (يُوحَىٰ إِلَيَّ) ميكا وحى قىلنور (أَنَّمَا الْهُنَامُ اللَّهُ وَاحِدٌ) آچاق سزنىڭ معبودىز برگنه معبوددر (فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ) بس كىي رېسنه بولقونى اميد اينار (فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا) بس اول كشى ايزگو عمل قىلسون (وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا) دى رېسى نىڭ عبادتنه هيچ كىي اورطاق قىلماسون **كهف سوره سى نىڭ ترجمه سى بتدى**

﴿ اون توقونچى سوره - مريم سوره سى مكدده اينگان توقسان سىكز آيت ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(كَهَيْدَمَسْ) بو سوزنن مرادىنى الله تعالى اوزىگنه بلور (ذَكَرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ) بو اوقلغان نرسه رېكىڭ رحمتن ذكردر (عَبْدُهُ زَكْرِيَّا) قلى زكريا (عم) غه بولغان رحمتنى (اذ) شول وقتداغى رحمتنى ذكردر (نَادَى رَبَّهُ نَدَاءً خَفِيًّا) زكريا عم رېسنه ياشرن ندا قىلو بىرلن ندا قىلدى (قَالَ رَبِّ) زكريا عم ايندى اي رېم دىو (اتى وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي) درستلكده مين منم سوا كلمرم ضعيفلدى (وَأَشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا) دى قارطق بوزنن باشم بالترادى يعنى ساچلارم آغاردى (وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا) دى مين اي رېم سىكا دعا قىلوم سببلى اميسز ومهروم بولامدم بلكه

هر دعأ قیلدقمده قبول قیلدك (وَأَتَى خَفْتُ الْمَوْلَى) دخی مین بنواسرائیلدن اوزمه نسبه یاقن بولغان
 آدملردن قورقدم یعنی آتام برلن بر توغمه قرداشم نك بالالارندان چونکه یاوز بولغان لار (من ورائی)
 مینم اولگانم سوکنندان یعنی مین اولگاج اتم ایچنده بخش خلیفه بولا آلاسار اتمنك دینلربنی
 بوزارلار (وَكَاذِبَاتٍ عَاقِرَاتٍ) دخی منم خاتونم بالا توغدرماس بولدی (فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا)
 بس میکا اوز حضورئندان ولی عهد بولغان اوغل هبه قیلغای ایدك (بِرْثِي وَيُرْثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ)
 شرع برلن علمنی میندن هم یعقوب نك بالالارندان آلور یاکه علمنی میندن پادشاهلغنی یعقوب
 بالالارندان آلور (وَأَجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا) ای ربم دخی اول بالانی اوزمه حضورئنده راضی بولش قیلغای ایدك
 (يَا زَكَرِيَّا) دعأسنی قبول ایتم الله تعالی طرفندان ندأ قیلندی ای زکریا (إِنَّا نَبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى)
 بزسیکا بی اسمی ایربالا برلن سیونچ بیرهمز دیو (لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا) موندان الك بوبالا ایچون
 هیچ اسمدش قیلما دق یعنی آنك اسمی برلن بوئارقدر هیچ کم تسمیه ایدلما دی (قَالَ رَبِّ) حضرت
 زکریا ایتمدی (أَنِّي بَكُونُ لِي غُلَامٌ) نچك منم ایچون ایربالا بولسون (وَكَاذِبَاتٍ عَاقِرَاتٍ) حالبوکم
 منم خاتونم بالا توغدرمی تورغان بولدی (وَقَدْ بَلَغْتَ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا) دخی مین قارتلقدان یاش نك
 نهاییه سنه ایرشدم بووقته حضرت زکریا یوزیکرمی یاشنده خاتونی توقسان سیکر یاشنده بولغان دیکانلر
 (قَالَ كَذَلِكَ) الله تعالی ایتمدی اش شولای دیو (قَالَ رَبُّكَ) ربك ایتمدی (هُوَ عَلِيُّ هَيِّنٌ) اول اش منم اوزمه
 جیکلدر یعنی قارت برلن قارچق دان بالاتوغدریو جیکلدر (وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ) ای زکریا تحقیق مین
 سین موندان الك یاراتدم (وَلَمْ تَكُ شَيْئًا) حالبوکم سین هیچ شی بولما دك بلکه صرف بوق نرسه ایدك
 (قَالَ) حضرت زکریا ایتمدی (رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً) ای ربم سیونچ بیرلگان بالانك بولوینه منم ایچون
 علامت قیل (قَالَ) الله تعالی ایتمدی (آيَتِكَ) سینك علامتک (أَنْ لَأَتَكَلَّمَنَّ النَّاسَ) آدملر برلن سولاشما وئدر
 (ثَلَاثَ لَيَالٍ) اوج کیچه یعنی اوج تاو لک (سَوِيًّا) اعضالارک وتلك سلامت بولغای حالده (فَخَرَجَ
 عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ) بس حضرت زکریا نماز اوقی تورغان اورنی بولغان محرابندان قومی اوزرینه
 چقدی (فَأَوْهَى إِلَيْهِمْ) بس قومی اوزرینه اشارت قیلدی (أَنْ سَبِّحُوا) نماز اوقوئز یاکه ربکرنی
 پاکلائزدیو (بُكْرَةً وَعَشِيًّا) ایرتده دخی کیچه (بِإِذْنِ خَدَائِكَ بِقُوَّةِ) الله تعالی ایتمه ایتدک بزدی
 ای بی (عَم) تورات کتابنی تروشو برلن توت دیو (وَأَتَيْنَاهُ الْخُضْمَ صَبِيًّا) دخی بز بی غه صبی
 وقتنده حکمنی هم توراتنی آکلاو قوهسنی بیردك (وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا) دخی اوزمه حضورمزدان رحمت بیردك
 (وَزَكْرَةً) دخی گناهلارزدان پاکلکنی بیردك (وَكَانَ تَقِيًّا) دخی بی (عَم) گناهلارزدان صاقلانویچی بولدی
 (وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ) دخی آتا و آناسنه ایزگولک قیلویچی بولدی (وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا) دخی آتا و آناسنه
 رنججویی الله غه گناه قیلویچی بولما دی (وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ) بی اوزرینه مکروه ایرشودن توغدرلغان
 کوننده الله دان سلامت قیلودر (وَيَوْمَ يَمُوتُ) دخی اولگان کوننده قبر عذابندن سلامت قیلودر

(وَبَوْمَ بَيْعَتُهَا) دى قىرلردن ترك بولغان حالدا قوبارلغان كونه اوطعلناپنندن وقىامت قورقۇلارندان سلامت قىلدۇر (وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ) اى محمد قرآندە مەرىم قەسەسىنى ذكىر قىل (إِذْ أَنْتَبْتِ مِنْ أَهْلِهَا) شول وقتتە اول مەرىم اهلندىن آيرلدى (مَكَانًا شَرْقِيًّا) بيت المقدسدىن شىرق طرفتە بولغان اورونفە شونىڭ اېچوندە نصارا شىرق طرفنى قىبلە ايتكانلار (فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا) بس اهلنىڭ آرتندان پەردە اوردى يعنى اوزى بران اهلنى آراسندە پەردە تۇشردى حىضدىن پاكلانغاچ غىسل قىلو اېچون (فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا) بس اول حضرت مەرىم گە روھىز (جبرائىل عەم) نى بىباردىك (فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا) بس جبرائىل عەم حضرت مەرىم گە اعضاسى تېگىز وسلىم بولغان ياش سقالسىز مېيىقسىز جىگت بولوب صورەلنىگان حالدا كىلدى (قَالَتْ) حضرت مەرىم ايتدى (إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ) درىستلىككە سىندىن اللەغە صېينامون (إِنْ كُنْتُ تُقِيًّا) اگرچە سىن اللەدان قورقۇچى بولساككە اللەدان قورقۇچى بولماساڭ بىگراڭ صېينامون معناسىدا (قَالَ) حضرت جبرائىل ايتدى (أِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ) آخىق مېن رېڭنىڭ بىبارگان ايلچىسى مون (لَا هَبْ لَكَ) سىڭا ھەبە قىلوم اېچون يعنى اللەنىڭ ھەبە قىلويىنە سەبب بولوم اېچون (غُلَامًا زَكِيًّا) گناھلاردان پاڭ بولغان ابر بالانى حضرت جبرائىل حضرت مەرىمنىڭ كولىك جىكندىن اُرديدە شوندىن لذت حاصل بولوب حضرت مەرىم حضرت عيسى غە حاملە بولدى دىگانلار (قَالَتْ) حضرت مەرىم ايتدى (إِنِّي بَكُونُ لِي غُلَامٌ) مېن اېچون نېڭ بالا بولسون (وَلَمْ يَمَسَّ سِنِي بَشَرٍ) ھالبوكم مېنى ھېچ آدم حلال طرىق بىرنە توتمادى (مباشرە قىلمادى) (وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا) دىنى مېن زنا قىلوچى دە بولمام (قَالَ كَذَلِكَ) حضرت جبرائىل ايتدى امر اوشنداق يعنى سىندىن آتاسز بالا خلىق ايتو امرى (قَالَ رَبُّكَ) رېڭنىڭ ايتدى (هُوَ عَلِيُّ هَيْئًا) آتاسز بالا خلق ايتو مېڭا جىكىل در (وَلَنَجْعَلَنَّ آيَةً لِلنَّاسِ) دىنى بىز بو اشنى قىلورمىز اول اشنى (بالانى) آدملىرگە علامت قىلورمىز اېچون ھم كالى قدرتمىزگە دايىل قىلورمىز اېچون (وَرَحْمَةً مِّنَّا) دىنى بىنەلرگە اوزەزدىن رحمت اېچون (وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا) دىنى بو اشنى ازلەك حكم قىلىنىشى ھم لوح المحفوظدە تقدىر قىلىنىشى اش بولدى (فَعَمَلَتْهُ فَاتَّخَذَتْ بِهِ) بس حضرت مەرىم حضرت عيسى غە بوكلى بولدى ھم حضرت عيسى قورساغنىڭ حالدا قومندىن آيرلدى حمل مەنى سىگىز آي بولدى حضرت عيسى دن باشقە سىگىز آيلىق بالا دىنيادە تركلك ايتمادى دىگانلار (اللە اعلم) (مَكَانًا قَصِيًّا) قومندىن بىراق بولغان اورونفە (فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ) طولغاق آوردى حضرت مەرىمنى صېينىردى (إِلَى جَنَعِ النَّخْلَةِ) خرما آغاچنىڭ تېپىنە اول آغاچ برلن ارتلو اېچون ھم بالا تابقاندا اول آغاچقە تايانو اېچون بو وقت قىش وقتى بولغان آغاچنىڭ اصلا يافراق لارى ھم توبەسى بولغان شول آغاچ تېپىدا حضرت مەرىم بالاسنى تايىدى بعضىلار حمل ھم ولادت بر ساعتە بولدى دىگانلار (قَالَتْ بِالْبَيْتِى مَتَّ قَبْلَ هَذَا) حضرت مەرىم ايتدى آدملىردىن اوبالوندىن وقورقۇندىن كاشكى بو اشدىن لك اولگان بولساچى (وَكُنْتُ نَسِيًّا نَسِيًّا) ذكىرى اونىلوب استالىش بولماغان نرسە بولساچى دىو (فَتَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا) بس حضرت مەرىمنىڭ آستىدىن ياكە توبان

اورندان حضرت مريم گه عيسى يا كه جبرائيل ندا قىلدى (الَّتَحَرَّنِي) حسرتلنمه سين (قَدْ جَعَلَ رَبُّكَ
 تَعْنُكَ سَرِيًّا) تحقيق ربك آستكده آغا تورغان بلغه قىلدى (وَهُزَى إِلَيْكَ بِجَنَاحِ النَّخْلَةِ) خرما آغاچينىڭ
 تېيىنى اوزىڭا اوشدرب سلكت (تَسَاقُطُ عَلَيْكَ رُطْبًا خَمِيًّا) سىنىڭ اوزىڭا كامل پشپ پىسكان چى
 خرما قىيلور ديو شوندىن صوڭ حضرت مريم باشسىز ويمشسىز بولغان خرما آغاچىنى سلكىدى آغاچ
 شول حالده باشلى بولدى يافراقلانوب يمشلاندى وقتى قش وقتى ايدى (فُلْكِ وَاشْرَبِي) بس
 اى مريم بو آغاچنىڭ يمشتىن آشا هم آستكده چىغان بلغه نىڭ صوندىن اچ (وَقَرَى عَيْنًا) هم
 نفس يوزىدىن خوش بولور يعنى كوڭلنىڭ خوشلاندىر نفسكىن قابغونى بىار (فَأَمَّا تَرَبُّنَّ مِنَ الْبَشَرِ
 أَحَدًا) بس اى مريم آدملىرىن بر آدمنى كورساڭ (فَقُولِي) بس ايت سين (إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ
 صَوْمًا) درستلكده الله رضالى ايچون روزه توتونى نذرايتىم چونكه آلا روزه وقتده سىلاشماگانلر
 يا كه تىك ترونى سىلاشماونى نذرايتىم معناسىڭ (فَلَنْ أَكَلَمَ الْيَوْمَ أَنْسِيًّا) بس بوكونىڭ (يعنى نذرمن
 خبر بىرگاندىن صوڭ) هيچ آدم بىرن سىلاشما (فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ) بس حضرت مريم قومنه بالاسى بىرن
 بالاسى كوتارگانى حالده كىلدى (قَالُوا) قومي ايتىدىلر (يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا شَيْئًا قَرِيبًا) اى مريم عجب
 قباحت ايش كىترىڭ (يَا أُخْتُ هَارُونَ) اى هارون عهمنىڭ قىز قىزداشى حضرت مريم قىزداشنىڭ طبقه سىندى
 هارون بىرن برگه بولغان آدمنىڭ اعقابىدىن بولدى ديگانلر يا كه هارون عهمنىڭ نسلدىن بولدى
 گرچه آرا لارنىڭ ملك بىل قدر بولسىده يا كه هارون اسملى برر جل صالحه عفتده تشبیه قىلور ايتكانلر
 (مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوِيًّا) سىنىڭ آتاكده ايرىڭ باوزى بولمادى (وَمَا كُنْتَ أُمَّكَ بَغِيًّا) دى سىنىڭ
 آتاكده زناچى بولمادى (فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ) بس حضرت مريم جواب بىرو ايچون حضرت عيسى گه اشاره
 قىلدى (قَالُوا) حضرت مريمنىڭ قومي ايتىدىلر (كَيْفَ نَكَلُمُكَ) بىزنىڭ سىلاشنىڭ (مَنْ كَانَ فِي الْأَمْرِ صَبِيًّا)
 بيشكده صبى بولغان بالابىرن بيشكده گى صبىنىڭ سىلاشوى معهوداش توگل دىدىلر (قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ)
 حضرت عيسى ايتدى درستلكده مېن اللهنىڭ قلىمىن (أَتَانِي الْكِتَابُ) الله مېڭا كتاب (انجىل) بىردى
 (وَجَعَلَنِي نَبِيًّا) دى الله مېنى پىغمبر قىلدى (وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا) دى الله مېنى مبارك (خلق غه فائده
 بىروچى هم ايزگولك ابراتوچى) قىلدى (أَيْنَمَا كُنْتُ) قابوغنه اوروندى بولسام (وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ
 وَالزَّكَاةِ) دى الله مېڭا نماز هم زكوة بىرن بىوردى اگرمالنى مالك بولسام يا كه نفسمنى اشكى
 صفت لاردان پاكلابىرن بىوردى (مَادُمْتُ حَيًّا) ترك بولغانم حالده (وَبِرَّابْوَالِدَتِي) دى آنامه ايزگولك
 قىلوچى قىلدى (وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا) دى مېنى متكبر هم عاصى قىلمادى يعنى تكبرلنوچى
 هم رېسنه بوى صونماوچى قىلمادى (وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ) الله دان مېڭا سلام در توغان كونمده
 (يَوْمَ أُمُوتُ) دى اولگان كونمده (وَيَوْمَ أُبْعِثُ حَيًّا) دى ترك بولور قىردن قوبارلغان كونمده
 (ذَلِكَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ) صفتى ذكر قىلنغان ذات مريم اوغلى عيسى در (قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي) اول عيسى
 اللهنىڭ شونداين سوزىدىر (فِيهِ يَمْتَرُونَ) اول سوزده (عيسى ده) شىك قىلورلار هالبوكوم اول سوزده

اصلا شيك بوق حضرت عيسى آنا واسطه سندن باشقه الله نك (كُنْ) ديگان سوزى برلن وجودكه كيلگان كه كوره (كلمة الله) ديو آطالدى حضرت عيسى نك كلمة الله بولونده شيك بوق امانصار الار يهودلر بوسوزده نزاع لشه لر نصارالار بولسه الله نك اوغلى ديلر يهودلر ساحر ديگانلر (اَكُنْ اللهُ) الله ايچون لائق صفت بولمادى (اَنْ يَتَّخَذَ مِنْ وَدِّ) بالادان توتو يعنى بالا توتو (سُبْحَانَهُ) الله بالا توتودان براق بولدى (اِذَا قُضِيَ أَمْرًا) الله براشنى بار قيلولنى حكم قيلسه (فَأَنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ) آخچ الله اول نرسه كه بار بول سين ديو ايتور (فَيَكُونُ) بس بار بولور اول نرسه (وَأَنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ) دغى درستلكنه الله منم هم سز نك ربك زدر (فَأَعْبُدُوهُ) بس اللهغه عبادت قيلولر يعنى برله وكر (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) بو مين ذكر قيلقان نرسه (توميد بولى) توغرى يولدر بوسوز حضرت عيسى سوزى (فَأَخْتَلَفَ الْأَمْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ) يهودلر نصارالار جماعتى آرالارنك عيسى حقنه اختلاف قيلدیلار يهودلر ساحر نصارالار ابن الله ديدیلر با كه نصارالار اوز آرالارنك تورلى حزب (فرقه) بولوب اختلاف قيلدیلار چونكه نصارادن نسطوريه حزبي عيسى ابن الله ديدیلر يعقوبيه حزبي نفس الله بيركه توشب دين اويراتدیده صوكره كوككه آشدى ديدیلر ملكانيه حزبي عيسى الله نك قلى هم پيغمبرى ديدیلر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) بس نى او كچدر كافر بولغان آدملرگه (مِنْ مَّشْهُومٍ يَوْمٍ عَظِيمٍ) الورغ كون نك حضورندن يعنى قيامت كونى نك قور قولارى نك حضورندن (أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصُرْ) كافرلر نك اشئوى وكوروى (يَوْمَ) شول كونك (يَا تُورُنَا) كيلورلر بزگه يعنى كافرلر نك دنياده وقت صوكر وچوقراق بولوب قيامت كون كورولرى واشئولرى تعجب قيلماغه لايقدر (لَسْكَ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ) لسن قيامت كوننده ظالملر (فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) ظاهر بولغان آزغونلقلدر (وَأَنْذَرُهُمْ يَوْمَ الْعَسْرَةِ) اى محمد عه كافرلر نى حسرت يعنى قيامت كونندن قورقت (اِذَا قُضِيَ الْأَمْرُ) شول وقتك كافرلرگه حسرت بولور أش اوتالمش بولور يعنى كافرلرگه عذاب بران حكم قيلنور (وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ) حالبوكم اول كافرلر دنياده عذابده غفلتدهدر (وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) اول كافرلر عذابغه ايمان كيترماسلر (اِنَّا نَحْنُ نَرُثُ الْأَرْضَ) درستلكك بز بيلرني آلورمز (وَمَنْ عَلَيْنَا) دغى بيلر اوزرنده بولغان جان ايللر ينى آلورمز (وَاللَّيْنَا يُرْجَعُونَ) دغى بزگه قايتارلمش بولور هر بر آدم (وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ) اى محمد قرآنك ابراهيم نى ذكر قيل (أَنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا) درستلكك اول ابراهيم راستلقغه يابشوچى بولدى (نَبِيًّا) پيغمبر بولدى (اِذْ قَالَ) شول وقتكده ابراهيم ايتدى (لَأَبِيهِ) اوزى نك آتاسنه (يَا أَبَتِ) اى آتام (لِمَ تَعْبُدُ) نى ايچون عبادت قيلاسن (مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يَبْصُرُ) اشئماى تورغان هم كورمى تورغان نرسه كه (وَلَا يَخْفَىٰ عَنكَ شَيْئًا) دغى اوزكسن هيچ نرسه نى بيلرمى تورغان نرسه كه يعنى حالكنى بلمى تورغان ذكرئنى اشئماى تورغان بالباروئنى كورمى تورغان هم فائده قيبلا آلمى وضررنى بيلره آلمى تورغان نرسه كه نى ايچون عبادت قيلاسن (يَا أَبَتِ) اى آتام (اِنِّي) درستلككده مين (قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ) تحقيق علم دن كيلدى ميكا (مَا لَمْ يَأْتِكْ) سيكا كيلماگان نرسه يعنى سين بيلماگان نرسه نى

مین بلىم (فَاتَّبَعْنِي) بس ميكا ايار (اَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا) سيني توغرى بولغه كوندورمىن يعنى سينا
 توغرى بولغه كوندره تورغان سبيلنى كورساتوم (يَا اَبْتَ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ) اى آتام شيطانغه عبادت
 قيلمه (اِنَّ الشَّيْطَانَ) درستلكه شيطان (كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا) اللهغه گناه قیلوچی وبوی صونماوچی
 بولدى بس عاصیغه عبادت قیلوچیده عاصی بولا (يَا اَبْتَ اِنِّي اَخَافُ) اى آتام درستلكده مین
 قورقامن (اَنْ يَّمْسَكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ) سيني اللهدان بولغان عذاب نك توتوندان (فَتَكُونُ لِلشَّيْطَانِ
 وَلِيًّا) بس اگر اللهدان عذاب توتسه لعنتده شيطانغه ياقن بولورسن (قَالَ اُرَاغِبُ اَنْتَ عَنْ آلِهَتِي
 يَا اِبْرَاهِيمُ) آتاسى آزر ايتدى اى ابراهيم سين منم معبودلرمىن (صنم لردن) بوز دوندره سنى
 (لَنْ لَمْ تَنْتَه لَارْجَمَنَّكَ) اگر معبودلرم حقنه اشكى سوزلرکنن طيلماسياك سيني سوگو زخورلاو برلن
 تلم برلن آطارمن ياكه اولگانكا قدر طاش برلن آطارمن (وَاَهْجُرْنِي مَلِيًّا) بس صاقلان سين
 ميندن هم اوزون زمان مینی قوی ياكه منم يانمىدان كيتب تور (قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ) ابراهيم عهه ايتدى
 اى آتام سينك اوزرگا سلامتك بولسون (سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي) سينك ايچون رېمدن يارلقاماق
 استارمن يعنى ايمان كيتروگه وتوبه قیلوغه اللهنك توفيق بيرويى صورارمن (اِنَّهُ) درستلكده
 رېم (كَانَ بِي حَفِيًّا) ميكا بيك ايزگولك وشفقت قیلوچی بولدى (وَاَعْتَزَلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ)
 ومين سزدن هم سز نك اللهدان باشقه عبادت قیلغان نرسه لرگزدن آيرولورمن (وَاَدْعُو رَبِّي) دخی
 يالغز رېمه عبادت قیلورمن (عَسَى اَنْ لَّا اَكُونَ) بولماسزلغمنى اميد ايتارمن (بَدْعَاهُ رَبِّي) رېمه
 عبادت قیلوم سبیلی (شَقِيًّا) ياوز واميدسز نناكه سز صنملرگه عبادت قیلوگز سبیلی ياوز واميدسز
 بولمگز (فَلَمَّا اَعْتَزَلْتَهُمْ) بس ابراهيم آتاسىندان هم قومىندن آيرولغان زمانه (وَمَا يَعْجُبُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ)
 دخی آتاسينك هم قومينك اللهغه باشقه عبادت قیلغان نرسه لرئسن (صنم لرئسن) آيرولغان زمانه
 يعنى شامغه هجرت قیلغانى زمانه (وَهَبْنَا لَهُ اسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) ابراهيمگه اسحاقنى هم يعقوبنى هبه
 قیلدى ابراهيم عهه شامغه بارورغه چقفاچ اؤل حرانگه كیلدى آنده حضرت سارهنى جفت لئدى
 آندان اسحاق عهه دنياغه كیلدى اسحاق عهه صلبىندن يعقوب عهه دنياغه كیلدى ديگانلر (وَكَلَّلًا
 جَعَلْنَاهُ نَبِيًّا) دخی اسحاق برلن يعقوبدان هر برسنى پيغمبر قیلدى ياكه هر اوچاوينى پيغمبر قیلدى
 (وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا) دخی بو اوچسینه رحمتزدن يعنى پيغمبرلك، ماللار وبالالار هبه قیلدى
 (وَجَعَلْنَاهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا) دخی بو اوچسى ايچون كوركام ثناني هر دينه بيوك قیلدى بو اوچسى
 برلن هر دين اهلى افتخار ايتار هم بۇلارغه كوركام ثنا ايتورلر (وَاذْكُرْنِي الْكِتَابِ مُوسَى) اى محمد
 قرآنك موسى نى بيان قيل (اِنَّهُ كَانَ مُخْلِصًا) درستلكه اول موسى عبادتنه شركين وربادان صاف قیلنمش
 بولدى يعنى عبادتنى محض الله ايچونگنه قیلدى (وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا) دخی خلقته دين ايراترايچون الله تعالى
 طرفندن يبارلش ايلچی هم پيغمبر بولدى (وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ) دخی بزموسىغه طور طاعينك
 اولك ياغندان ندا قیلدى (وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا) دخی بزمناجات قیلغان حاله موسى نى اوزمزگه ياقن

قىلىقۇ يەنى سوزمىزنى اشتىرىدۇ بىرلەن شىراقتىلىك (وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا) دىكى موسى غە
 رىھىمىزدىن قىرداشى ھاروننى پىغمبەر بولغانى ھالدا ھىبە قىلىقۇ (وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إسماعيلَ) دىكى
 ھىمىم قىرئىدە اسماعىل (ھىمىم) نى ذىكۇر قىل (أَنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ) دىكى اسماعىل (ھىمىم) راست
 ۋەدەلى بولدى نىناكىھ آتاسى نىكىھ بۇغازلاۋىنەھ سىبىر قىلىۋى بىرلەن ۋەدە قىلدى ھىمىم ۋەدەسەنە ۋەفاقىلدى
 (وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا) دىكى اسماعىل (ھىمىم) اللە تەئالى نىكىھ خەلق غە دىن اۋىراتىر اىچۇن بىبارگان اىلچىسى ھىمىم
 پىغمبەر بولدى * بىضاۋى اىياسى « بۇ آيت رىسول نىكىھ سىھىب شىرىعت بولۇى لازىم تۇگىل اىكان لىك كە
 دلالت قىلا چۇنكىھ ابراهىم ھىمىم نىكىھ بالالارى ابراهىم ھىمىم دىننىكىھ شىرىعتىدە بولدىلاردى (وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ)
 دىكى اسماعىل (ھىمىم) اھلىنە بىبۇرر بولدى (بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ) نىماز ھىمىم زىكۇر بىرلەن (وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ
 مَرْضِيًّا) دىكى اسماعىل رىبىسى ھىمىمىزدە سوزلىرى ۋاشلىرى تۇغرى بولدىقىدىن راضى بولنىشى بولدى
 (وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ ادریسَ) دىكى اى ھىمىم قىرئىدە ادرىس (ھىمىم) نى ذىكۇر قىل اسمى اخنوخ ادرىس
 دىۋى آتالۇى كۇب دىرس ايتۇى اىچۇن ھىمىم اللە تەئالى ادرىس ھىمىم گە اون سىھىفە اىندىرگان قىلم ابلە
 اۋىل يازۇ يازغان ھىمىم ھىساب ۋىنچۇم علمىنە اۋىل قاراغان ادرىس ھىمىم دىگانلار (أَنَّهُ كَانَ صَدِيقًا نَبِيًّا) دىكى اسماعىل
 ادرىس (ھىمىم) راست لىققە لازىم بولۇچى ھىمىم پىغمبەر بولدى (وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا) دىكى بىز ادرىسنى
 بىلىد اوزنغە (پىغمبەر لىك شىراقتىنەھ ھىمىم اللە ھىمىمىزدە قىرىت شىراقتىنەھ) كوتاردىكىھ بعضىلار اوجماخ قە بعضىلار
 آلتۇنچى بعضىلار دۇرۇنچى قات كوك كە كوتاردىكىھ دىگانلار (أُولَئِكَ) بۇ ذىكۇر قىلىنغان پىغمبەر لىر
 (الَّذِينَ) شۇنداق اىن آدملىرى (أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) اللە تەئالى آلا رغە انعام قىلدى يەنى دىنياۋى ۋاخىروى
 نىمىتلىرى بىرلەن انعام قىلدى (مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ آدَمَ) آدەم ھىمىم بالالارنىدان بولغان پىغمبەر لىردىن بولۇچى
 اول اللە تەئالى انعام قىلغان آدملىرى (وَمِنْهُمْ مَعْنَا مَع نُوْحَ) دىكى نۇھ بىرلەن بىرگە كىمە بۇ كىلگان آدملىرىنىكىھ
 بالالارنىدان بولۇچى چۇنكىھ ابراهىم ھىمىم نۇھ اۋغلى سام نىكىھ نىسلىدىن اما ادرىس ھىمىمىزدە مۇنداق مىستىنى
 (وَمِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ) دىكى ابراهىم نىكىھ بالالارنىدان بولۇچى اسماعىل ھىمىم اسحاق ھىمىم يعقۇب (ھىمىم) كىبى
 (وَأِسْرَائِيلَ) دىكى يعقۇب بالالارنىدان بولۇچى يعقۇب ھىمىم نىسلىدىن موسى ھىمىم ھارون زىكۇرىا دىكى
 بىھىمىم عىسى (ھىمىم) كىبى لىر (وَمِنْ هَدْيِنَا) دىكى بىز ھىمىمىزدە كۇندىرگان آدملىرى ھىمىمىزدە بولۇچى
 (وَأَجْنِبْنَاهُمْ) دىكى بىز پىغمبەر لىك اىچۇن اختىيار قىلغان آدملىرى ھىمىمىزدە بولۇچى يەنى اللە تەئالى نىكىھ
 دىنياۋى ۋاخىروى بولغان نىمىتلىرى بىرلەن انعام قىلغان آدملىرى شۇلاردى (إِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِمْ آيَاتِ الرَّحْمَنِ)
 ھىمىمىزدە بۇ آدملىرى اوزرىنەھ اللە نىكىھ آيتلىرى اۋقلىشى بولسە (خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا) بۇ آدملىرى سىجىدە
 قىلغانلارى ۋىفلاغانلارى ھالدا بىفۇرلار يەنى اللە نىكىھ آيتلىرىنى اشتىكاندە سىزدە شۇلاى بولۇنۇر
 ھىمىمىزدە شۇنىكىھ اىچۇن رىسول اللە « اَتْلُوا الْقُرْآنَ وَأَبْكُوا فَإِنَّ لَمْ تَبْكُوا فَبُكُوا » دىگان يەنى قرآن اۋقۇنۇدە
 بىفلا نۇر اكر اختىيار ابلە بىفلا رغە كۇچكۇر بىتماسە كۇچلەن بىفلا نۇر يەنى كۇنلىكىزنى نىچكەرتىرگە تىرۇشكۇر

(فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ) بس اول پیغمبر لر سوکندان یاوز قوم کیلدی (اَضَاعُوا الصَّلَاةَ) آلاز نمازی ضاع قیادیلار یعنی بتونلای قالدردیلار یا که وقتندن کیچکندریلر (وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ) دخی نفس آرزولارینه ایفردیلر خمر اچووگناهارغه چومو هم آناباشقه آتابر بولغان قزنگ نکاحنی حلال که صابو کی (فَسَوْفَ يَأْتُونَ غِيًّا) بس بویاوز قوم تیزیاوزلقغه یولقورلاریا که « غی » دن جهنم دهگی برچوره براد دیگان لر (الا) مگر یاوزلقغه یولقماسلار (مَنْ تَابَ وَآمَنَ) بواشلرندن توبه ایتکان آدملر هم ایمان کیترگان آدملر (وَعَمِلْ صَالِحًا) دخی ایزگو عمل قیلغان آدملر (فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ) بس بوصفته بولغان آدملر اوجماخه کرلر (وَلَا يَظْلَمُونَ شَيْئًا) دخی هیچ نرسه ظلم قیلماسلار یعنی عمللری ننگ جزأسننن هیچ نرسه کیتملماس (جَنَاتُ عَدْنٍ) عدن اوجماخلارینه کرلر (الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ) شوندا این عدن اوجماخلاری در الله تعالی قیلارینه اول اوجماخلارنی وعده قیلدی (بِالْقَيْبِ) اوجماخ آلاز یا که آلاز اوجماخ دن غائب بولغان لاری حاله یا که غائب که ایمان کیترولری سببلی (اِنَّهُ) در سنلکه الله تعالی (كَان وَعْدًا مَاتِيًّا) اول الله ننگ وعده سی (اوجماخ) اهلنه کیلوجی بولدی (لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا) اوجماخ اهللری اوجماخه فائده سوز اشتماسلر (الْاَسْلَامًا) مگر عیب دن سلامت بولغان سوزنی گنه اشتورلر یا که فرشته لردن سلام بولور یا که بعضی نه بعضسننن سلام بولور شونی اشتورلر (وَ لَهُمْ رِزْقٌ فِيهَا) دخی اوجماخ اهللرینه اوجماخه رزقلاری بولور (بُكْرَةً وَعَشِيًّا) ایرته ده هم کیچه یعنی دنیا داغی عاده که بنایا که بسوزدن دوام مراد (تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي) بوصفتلی اوجماخ فی (نُورُ مَنْ عِبَادَنَا) قیلارمزدان بیررمز (مَنْ كَانَ تَقِيًّا) کفردن وگناهاردان صافلانوجی بولغان کشی که بقریشلر بر وقتنه اصحاب کهف قصه سنی هم ذوالقرنین قصه سنی روحنی رسول الله دان صورادیلار رسول الله جواب بیررگه قادر بولمادی الله دان وحی کیلونی کندی هم وحی بر نیچه کونلر کیچکدی بعضیلار اون بش کون بعضیلار قرق کون کیچکدی دیگانلر مشرکلر ربسی محمدنی تاشلادی هم محمد که آچولاندی دیدیلر شول حقه الله تعالی ذکر قیلناچف آیتنی ایندردی (وَمَا نَنْزِلُ الْاَبَّامِرِّبِكَ) اینمه مز بز مگر ربکنک امری برلن اینه رمز یعنی بزنگ وقت اینومز ربکنک امری برلندر بو آیت جبرائیل عه م سوزندن حکایت (لَهُ مَا بَيْنَ اَيْدِينَا) اول ربک ایچوندن بزنگ آلمزده بولغان نرسه فی (وَمَا خَلَقْنَا) دخی بزنگ آرتمزده بولغان نرسه مز (وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ) دخی آلمز برلن آرتمز آراسنه بولغان نرسه یعنی حاضر حاله بولغان اوروون لارمز ووقت لارمز یعنی براروندن ایکنچی اوروونغه کوچومز هم بروقت اینب بروقت اینماومز البته الله ننگ امری وتلاوی بوینچه در (وَمَا كَانَ رَبُّكَ نُسِيًّا) دخی ای محمد سینک ربک سیننی اونوتوجی (قویوجی) بولمادی یعنی منم اینمه دم هیچ نرسه دن توگل مگر ربکنک امر قیلماوندان (رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ) سینک ربک کولرنگ و بیلرنگ ربسی در (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی کولر برلن بیرلر آراسنده بولغان نرسه لرنگ ربسی در بس شولای بولسه البته اونوتو صفتی ممتنع بولادر الله ده (فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ) بس ای محمد ربکا

عبادت قىل ھەم رىبىڭنىڭ عبادىتىڭنىڭ آغرىقلىرىنىڭ سىبىرى قىل ۋەھى ئىكەنلىكىنى كىچىكلىگەن ۋەھى ئىكەنلىكىنى خورلاۋى
 سىبىلى كۆڭلۈڭنى تىشىش لىمەن (هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا) رىبىڭنىڭ ئىچىن باشقە ئىللە ئىسمى بىرلەن ئاتالمىش بولۇغە
 مستەھق بولغان داتى بىلەسونمى ئىبتە يوق بىس رىبىڭنىڭ مىنلى بولماۋى ھەم رىبىڭنىڭ باشقەنىڭ عبادىتىگە
 مستەھق بولماۋى ئابىت بولسە ئىبتە رىبىڭنىڭ ئىمرىنە ئىمتىئال قىلۇدىن ھەم رىبىڭنىڭ عبادىتى بىرلەن مەشغۇل
 بولۇدىن ھەم عبادىتىڭنىڭ آغرىقلىرىنىڭ سىبىرى قىلۇدىن چارە يوق (وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ) دىخى ئادەم ئىتۇر يەنى كافر
 ئادەم (إِنذًا مَا هُتَّ) ئىبا ھەر قىچان مىن اولسەم (لَسَوْفَ أَخْرَجُ حَيًّا) بىردىن تىرك بولغان ھالە چىقارلىش
 بولۇدىن مودىو (أَوْلَايَتُكُمْ الْإِنْسَانُ) ئىبا ئادەم ئىسنى تۇشۇرماسى (أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ) دىرستلىكە بىز
 ئادەمنى مىن ئىكەنلىكى بار ئىتتىق (وَلَمْ يَكُ شَيْئًا) ھالبۇكىم ئادەم ھىچ بار نىرسە بولمادى بىلكە سىبىرى قىلۇدىن
 ئىدى (فَوَرَبِّكَ لَنَعْشُرَنَّهِنَّ) بىس ئى مەھم رىبىڭنىڭ بىرلەن قىسىم ئىتتىق بىلەن بىتەن بىتەن ئىنكار ئىتتىقلىرىنى
 قوبارۇدىن (وَالشَّيَاطِينِ) شىطانلار بىرلەن بىرگە (ثُمَّ لَنَعْضُرَنَّهِنَّ حَوْلَ جَهَنَّمَ) مىن ئىكەنلىكى ھەمەنى
 جەننەم تىپىرلىنىدە ھازىر قىلۇدىن (جەننەم) تىزلىرى ئوزىرىنە چوكانلىرى ھالە (ثُمَّ لَنَنْزَعَنَّ مِنْ كُلِّ شَيْعَةٍ) (جەننەم)
 مىن ئىكەنلىكى ھەر بىر دىن ئىبىسى فرقىدىن سۇرۇدىن (چىقارۇدىن) (أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّسْمِ عِتْيًا)
 بۇ فرقىدىن قايۇسى ئىللەغە باطىرچىلىق ۋەگنە قىلۇدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن شۇندىن سۇرۇدىن بۇرۇنقى
 فرقىنى ئىدە تاشلارمىز بۇ ئىتتە ئىشارت بار ئىللەنىڭ ئىھلىقىدىن كۆپىنىنى عىقۇقلىۋىدە ئىگر ئىت
 كىقارگە ئىھلىقى بولمىسە (ثُمَّ لَنَنْزَعَنَّ مِنْ كُلِّ شَيْعَةٍ) مىن ئىكەنلىكى بىز بىلگۈچىلىرىمىز (بِالَّذِينَ) شۇل ئادەملەرنى
 (ھۇم ئولى بىھا سىبىرى) ئولى ئادەملەر جەننەمگە كىرۋىدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن بىتەن بىتەن چىقارغان فرقىدىن قايۇسى
 جەننەمگە كىرگە تىپىشلى بىز ئى بىلەمىز (وَأَنْ مِّنْكُمْ) سۇزدىن ھىچكىم بولۇدىن (الأوادىھا) مگر بولدى ئىسە
 جەننەمگە كىرۋىدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن (كُلُّنَّ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا) ھەر بىر ئادەمنىڭ جەننەمگە كىرۋىدىن
 بىلەن ھىزورى رىبىڭنىڭ ئوزىرىنىڭ ھىكىم قىلىنغان ئىھلىقى بىلەن بىلەن بىلەن بولدى بۇ ئىتتە ئىھلىقىدىن كىرگە
 بولسە «وَرُودٌ، دُخُولٌ» مەنىسىدە بولسا ئىگر ئىھلىقىدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن بولسە بولسە
 بولۇرغەدە يارى چۈنكى ھىزورى جابىر ئىتتە بۇ ئىتتىن سۇرۇدىن سۇرۇدىن سۇرۇدىن سۇرۇدىن سۇرۇدىن سۇرۇدىن سۇرۇدىن
 دىخول مەنىسىدە ھىچ بىر ئىھلىقىدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن
 بولۇر ئالارنى بىلدىرماسى سىلامەت توتار بىلۇرلارنى بىلدىرلەردىن ھەم بولۇر مەنىسىدە بولۇرغەدە
 يارى مۇمىنلەردە جەننەم تىپىرلىنىدە ھازىر بولۇرلار لىكىن كىرماسى (كىشە) ئىھلىقىدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن بولۇر
 سىبىنىڭ بۇرۇنقى دىكرائىتە ئىللەنىڭ جەننەم ھەر ئادەمنىڭ ۋەھى قىلىنغان ئورنى دىگان ئىتتى ئىھلىقىدىن سۇرۇدىن سۇرۇدىن
 ھەم ھىزورى ئىھلىقىدىن ھەم ئىھلىقىدىن ھەم ئىھلىقىدىن ھەم ئىھلىقىدىن ھەم ئىھلىقىدىن ھەم ئىھلىقىدىن ھەم ئىھلىقىدىن
 دىكر قىلىنغان ئىھلىقىدىن بىزنىڭ قاتىپىرلىقىدىن بولۇرلار لىكىن كىرماسى (كىشە) ئىھلىقىدىن بولۇر
 بىلەن قىلۇپ دىكر قىلىنغان ئىھلىقىدىن بولۇرلار لىكىن كىرماسى (كىشە) ئىھلىقىدىن بولۇرلار لىكىن كىرماسى (كىشە) ئىھلىقىدىن
 چۈنكى ئادەملەرنىڭ جەننەمگە كىلۇدىن سىبىلى بولسا چۈنكى بولسا چۈنكى بولسا چۈنكى بولسا چۈنكى بولسا چۈنكى بولسا چۈنكى

بالامه بولور شول وقت سيكا بيرر من ديدى (اَطَّلَعَ الْغَيْبِ) عاص غيب گه توشنديمو (اَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّهْمٰنِ عَهْدًا) ياكه الله حضور نك عهد توتديمو يعنى غيبنى بلگوچى الله دن عهد آلديمو (كَلَّا) طيبلسون بوفكرندن البته بوفكرى خطا در (سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ) اول عاص نك اينك نرسه سنى يازارمز (وَنَمْلَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا) دخى اول عاص قه عذاب دن آرتدورومز يعنى عذاب استنه عذاب آرتدورومز (وَنَرِيْهُ مَا يَقُولُ) دخى عاص نك اينك نرسه سنى (مالونى وبالاسنى) آلورمز اوزى اولگكاج (وَبِآتِنَا فِرْدَا) دخى قيامت كوندك بز نك حضور مزغه مالمسز وبالاسز بالفز بولغانى حاله كيلور (وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ آلِهَةً) دخى مكه كافرلى الله دان باشقه معبودلر توتديلار (لِيَكُوْنُوا لَهُمْ عَزًّا) اول معبودلرى الله حضور نك اوزلرينه شفاعت قيلوچيلار بولسون ايچون (كَلَّا) اول معبودلرنك الله حضور نك شفاعتچى بولو احتماللرى يوق (سَسِيْكَفُرُوْنَ بِعِبَادَتِهِمْ) اول معبودلر كافرلرنك عبادتلىرىنى البته انكار قيلورلار (وَيَكُوْنُوْنَ عَلَيْهِمْ ضَرًّا) دخى اول كافرلرگه معبودلرى دشمان بولورلار (اَلَمْ تَرَ) بلما دكمى سين اى محمد (عه) (اِنَّا ارْسَلْنَا الشَّيَاطِيْنَ) درستلكك بزشيطان لارنى يباردك ابركلى قيلدق (عَلَى الْكٰفِرِيْنَ) كافرلر اوزرينه (تُوْزُهُمْ اَزًّا) اول شيطان لار كافرلرنى گناه قيلوغه غرور لاندوماق وقوزغاتمق برلن غرور لاندورلار وقوزغاتورلار (فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ) بس كافرلر اوزرينه عذاب اينونى استاو برلن آشما (اِنَّمَا نَعْدُهُمْ عَذَابًا) آخىق كافرلرنى هلاك ايتونك كونلرىنى ساناماق برلن سانارمز يعنى كافرلرنى هلاك قيلوبرلن آشما آلارنك هلاك بولوى ايچون سانالمش كونلر صولولارغنه قالدى (يَوْمَ نَعْشُرُ الْمُتَّقِيْنَ اِلَى الرَّحْمٰنِ) اى محمد شول كونى ذكر قيل اول كونه كفردن وگناهلاردن صاقلانوچيلارنى رحمت قيلوچى ربلرينه جيارمز (وَفَدَا) آطلانغان لارى حاله (وَنَسُوْا الْمُجْرِمِيْنَ) دخى كافرلرنى سررمز الى جهنم) جهنم گه (وَرَدَا) صوصاغان لارى حاله (لَا يَمْلِكُوْنَ الشَّفَاعَةَ) بندهلر شفاعتنى ملك لنماسلر (اَلَا مَنْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا) مگر الله حضورنده ايمان وايزگو عمل سببلى عهد توتقان آدملرگنه شفاعتنى مالك بولورلار (وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا) دخى يهودلرهم نصارالار الله بالاتوتدى ديديلر يهودلر عزير عهمنى نصارالار عيسى عهمنى الله نك اوغلى ديديلر (اَقْبَجْتُمْ شَيْتًا اَدًّا) اى يهودلر و نصارالار تحقيق سز الوغ قباحت سوز برلن كيلدكز (تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ) بوقباحت سوز نك الوغلقندان كوكلر يارلورغه ياقن بولور (وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ) دخى بوسوز نك الوغلقندان بيريارلور (وَتَخْرُ الْجِبَالُ هَدًّا) دخى تاغلار كيساك كيساك بولوب صنبتشار يعنى الله بالا توتدى ديگان سوز شونداين الوغ و قباحت سوزگه اگربوسوزنى مادي بولغان صورت برلن صورتلندرسه بوسوزگه ذكر قيلنغان الوغ جسملر طاقت توتا آلماي تارالورلار ايدى (اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا) كوكلر وييرلر يارلورغه وتاعلار كيساك كيساك بولوب تارالورغه ياقن بولورلار كافرلرنك الله غه بالا ائنده ولىرى ايچون (وَمَا يَنْبَغِيْ لِلرَّحْمٰنِ) والله نك حالنه مناسب بولماسى (اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا) بالاتوتماق (اِنْ كُلُّ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ)

كوكلرده بولغان عقل اياسى ذاتلارنىڭ ھېچ بىرسى توڭلدر (وَالْأَرْضِ) دىن يىرلردە بولغان عقل اياسى
 ذاتلارنىڭ ھېچ بىرسى توڭلدر (الْآتَى الرَّحْمَنُ عَبْدًا) مگر قىامت كۈنىدە ذليل قل بولوب اللەنىڭ
 حضورىنە كېلىگۈچىدەر (لَقَدْ أَحْصَاهُمْ) تحقيق ھەر بىر مخلوقنى اللە تەئالى علمى و قدرتى بىرلن احاطە قىلدى
 (وَعَدَّهُمْ عَدًّا) دىن ھەر بىر مخلوقنى ساناماق بىرلن سانادى يعنى اوزلرىنى وصولولارونى و اشلرىنى
 سانادى (وَكَلَّمَهُمْ آتِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا) و مخلوقلارنىڭ ھەر بىرسى قىامت كۈنىدە اللە حضورىنە يالغىز بولغان
 ھالده كېلىگۈچىدەر (إِنَّ الَّذِينَ) درستلىككە شونداين آدملر (آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان
 كېتىدىلر و ايزگۈعملر قىلدىلر (سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا) اللە تەئالى اول آدملر اېچون دوستلر قىلور
 يعنى اول آدملرنىڭ كۆڭللىرىدە دوستلرنى خلق قىلور (فَأَنَّمَا يُسِرُّنَاهُ بِلِسَانِكَ) بودر باشقە توڭلدر
 اى محمد قرآننى سېنىڭ تىلك (عرب تلى) بىرلن ايندىر و سېبلى جېكل قىلدىق (لِنُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ) قرآن
 بىرلن كىردن صافلانغان آدملرگە سېونچ بېرىۋاڭ اېچون (وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لَدَا) دىن قرآن بىرلن باطللر
 بىرلن قچقر شوچىلارنى قورقتوڭ اېچون (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ) مگە كافرلرئىن بوكون بولغان زمان
 اھلئىن كۈبىنى ھلاك قىلدىق (هَلْ تَحْسَبُ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ) ايا آلاردان بىرسى بىلەسونى (أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ
 رِكْزًا) ياكە آلارنىڭ ياشرن تاوشلارنى اشنەسونى البئە بوق بس آلارنى ھلاك اينومز كى
 مگە كافرلرىندە شولاي ھلاك قىلورمز ھىرىم سورەسى نىڭ ترجمەسى بتدى
 بىكرمنچى سورە (طه) سورەسى مگەدە اينگان يوزدە اوتوزبىش آيت

بسم — اللہ الرحمن الرحيم

(طه) بوسوزئىن مرادىنى اللە تەئالى اوزى گنە بلور ياكە (طه) اى ابرمئناسنىك ياكە رسول اللەغە
 امر يعنى اى ايكى آياغىڭ ابلە بېرگە باص مئناسنىك چونكە رسول اللە تەجەد نمازنىك بر آياغنە غنە
 باصب اوقى ايكان (مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ) اى محمد (عه) سېنىڭ اوزرگا قرآننى ايندىرماڭ (لِنَشْفِي)
 سېنىڭ مشقئلىنوڭ اېچون يعنى قىرىش لرنىڭ كىرىنە آرتوق قايفرو بىرلن مشقئلىنوڭ اېچون چونكە سېنگا
 واجب بولغان نرسە اېرىشرو گنە ياكە آرتوق رياضت بىرلن ياكە تون بوينى اوباغ تورو بىرلن مشقئلىنوڭ
 اېچون (الْآتُذَكْرَةَ لِمَنْ يَخْشَى) لىكن كۆڭلىدە قورقوبولغان آدمنى و علقىلو اېچون ايندىرڭ (تَنْزِيلًا)
 ايندىرڭ بىرلن ايندىرلى اول قرآننى (مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ) يىرلرنى بارا طقان ذات (اللہ) دن (وَالسَّمَوَاتِ
 الْعُلَى) دىن بلند كوكلرنى بارا طقان ذاتىن (الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى) بۇن عالم گە رحمت قىلوچى
 اللە عرش اوزرىنە غالب بولدى (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ) اول اللە اېچوندىر كوكلردە بولغان نرسەلر (وَمَا
 فِي الْأَرْضِ) دىن يىرلردە بولغان نرسەلر (وَمَا بَيْنَهُمَا) دىن كوكلر بىرلن يىرلر آراسنىك بولغان نرسەلر
 (وَمَا تَعْبَتِ الْغُرَى) دىن بىر آستىدە بولغان نرسەلر (وَأَنْ تَجْهَرُ بِالْقَوْلِ) اى محمد اگىر ذكرده ياكە ذعادە
 سوزنى قچقرو ب اينساڭ اللە سېنىڭ قچقروڭدان موڭسىز (فَأَنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى) بس درستلىككە

الله ياشرن سوزنىك هم ياشرن سوزداندە ياشرنراك بولغان سوزنى دە بلور (الله) هربر كوركام
 صفتنى جيفان ذات (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) هيچ معبود بالحق يوقدر مگر اول الله غنه در (لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى) اول
 الله ايچون كوركام اسمار باردر (وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى) اي محمد (عهم) تحقيق سيكا موسى نك سوزى
 (خبرى) كىلدى (اذْ رَأَى نَارًا) اوط (نور) كورگان وقتلغى سوزى (خبرى) حضرت موسى بروقتە
 شعيب عەم دان مدين دن مصرغە آناسنە زيارت قىلورغە بارورغە اذن صورادى هم خاتونى ايله مصرغە
 بارورغە چقدى «طوى» اسملى چقر توغروسنە يتكاج خاتونى بالا تابدى بيك بورانلى قش كونى نك
 كېچى ايدى جمعه كىچ ايدى يولمان دە آداشدى شولوقت طورطاغى ياغندان براوط كوردى (فَقَالَ
 لِأَهْلِهِ امْكُتُوا) بس موسى عەم جماعتلرينە ايندى سز شونە تور وگز (إِنِّي آنَسْتُ نَارًا) در سنلكە مين
 اوط كوردم (لَعَلِّي آتَيْكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ) شايد مين اول اوطدان سزگە اوط قابزوب كىلورم
 (أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى) ياكە اوط ياقنلغى اوزرنە توغرى بولغە كوندر وچىنى (آدمنى)
 تابارم (فَلَمَّا أَتَاهَا) بس حضرت موسى اوط ياننە كىلگان زمانە (ياشل آغاچە يانب تور تورغان آق اوط بولغان)
 (نُودِيَ بِأُورِشٍ) اي موسى دبر ندى قيلندى (إِنِّي أَنَا رَبُّكَ) در سنلكە مين اي موسى سينك ربك
 من حضرت موسى غە ندى قيلنغاچ ندى قيلوچى كم ديدى الله تعالى مين دبو جواب بهردى حضرت
 موسى غە ابليس وسوسه قيلدى شايد ندى قيلوچى شيطاندر دبو حضرت موسى ايندى ميكا ندى
 قيلوچى الله ايدكى مين بلم چونكە مين بوندانى هرجهندن وهر اعظام برلن اشتم ديدى (فَأَخَافُ
 نَعْلَيْكَ) بس اي موسى ايكي باشماغنى سال ياكە كوكلگنى اهل دن ومال دن بوش قيل اولگى معناغە
 قاراغاندە الله تعالى نك حضرت موسى غە باشماق سالو برلن امر قيلوى تواضع وادب ايچون ياكە
 باشماغندە نجاست بولدى ايچون چونكە باشماغى ايلانماگان ايشاك تيرسندن باصالغان بولغان (أَنْتَ
 بِالرُّوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى) باشماغنى شونك ايچون سال در سنلكە سين اي موسى مبارك ياكە پاك
 بولغان (طوى) اسملى چقر دە سن (وَأَنَا خَيْرُكَ) ومين سىنى پيغمبرلك ايچون اختيار قيلدم (فَأَسْتَمِعُ
 لِمَا يُوحَى) بس اوزگما وحى قيلنغان نرسەنى ايشت (أَنْتَ أَنَا اللَّهُ) در سنلكە مين هربر كوركام صفتنى
 جيفان وهر بر نقص صفتدان پاك بولغان الله من (لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا) هيچ معبود بالحق يوقدر مگر مينگنە من
 (فَاعْبُدْنِي) بس ميكاغنە عبادت قيل (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي) دضى ميني ذكر قيلوايچون نماز اوقو *
 ياكە نمازنى ايسكا توشركانلكك ايچون نماز اوقو معناسنە بومعناغە بنا بوايت نمازنى قضا
 قيلونك مشروع بولوينه دليل بولا چونكە ايسكە توشرو اونتنان سوگندە بولا هم رسول الله نك
 «مَنْ نَامَ عَنْ صَلَاةٍ أَوْ نَسِيَهَا فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا» حديثى دە بوايت كە موافق بولا حديث نك معناسى
 بركىش يوقلاب ياكە اونوتب نمازنى قالدرسە ايسنە توشكاج قضا قيلوب اوقوسون معناسنە
 مدارك صاحبي اينە بوايت توحيد سوگندە ايك الرغ فرض نماز بولوغە دلالت قىلا دبو
 (إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ) در سنلكە قيامت شيكسز كىلوچيدر (أَكَادُ أُغْفِيهَا) قيامتنى آدملردن ياشرن

بعضيلار حضرت موسى نىڭ حضرت هارون خەندە اول مېندىن تىلدە فصیح راک دېگان سوزى بىرلەن
سلامتىلماوينە بارغان لار لىکن حضرت موسى تىلدە بولغان سفاولقنىڭ بۇقونلاى بىتوینى صورامادى بىلكە
سوزىنى كىشى فەم قىلوراق قدر آچق بولونى غنە صورادى دېگان لار نىلكە ذکر قىلناچق سوز شونى
قوتلى (بىضاوى) (يَفْقَهُوا قَوْلِي) اگر تىلدە بولغان توپىن نى چىشساڭ خىلى منم سوزمىنى آڭلارلار ايدى
(وَأَجْعَلِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي) وميكا اهلدىن وزىر (ياردېچى) قىل (هَارُونَ أَخِي) قىرداشم هارون نى
(اشدۇبە ازرى) آرقامنى قىرداشم هارون بىرلەن قوتلى قىل ياكە هارون بىرلەن قوتمىنى قاتلى قىل (وَأَشْرِكُهُ
فِي أَمْرِي) دىخى قىرداشم هارون نى اشمە اورطاق قىل (كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا) سىڭا كۆپ تىسبىح ايتومز اىچون
(وَنَذُرْكَ كَثِيرًا) وسىنى كۆپ ذىكر قىلومز اىچون (أَنْتَ كُنْتَ بِنَابِصِيرًا) درستلىككە سىن بىزنى كورگۈچى بولدىڭ
(قَالَ) اللە تەئالى ايتدى (قَدْ أَوْتَيْتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى) اى موسى تىحقىق سىڭا صوراعان نرسەڭ بىرلىدى
(وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى) وتىحقىق بىز سىڭا اىكېچى مرتبە انعام قىلدىق (إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمَمِكَ) شول
وقتدە انعام قىلدىق سىنىڭ آناڭا وحى قىلدىق يعنى آناڭنىڭ كۆڭلنە الھام قىلدىق (مَا بُوحِيَ) وحى
بىرلەنگە بىلنە تورغان نرسەنى (أَنْ أَقِفَ فِيهِ فِي التَّابُوتِ) موسى نى تابوت كە سال (فَأَقْدَفِيهِ فِي الْيَمِّ) بس
موسى نى تابوت بىرلەن نىل درياسنە سال (فَلْيَلْقُهُ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ) بس نىل درياسى اول موسى نى تابوتى
بىرلەن قىرىغە تاشلار (يَا خُذْهُ عَدُوِّي وَعَدُوْلَهُ) اول تابوتنى ميكا هم موسى نىڭ اوزىنە دشمان بولغان كىشى
(فرعون) آلوردىو اللە تەئالى شول طريق حضرت موسى نىڭ آناسنە وحى قىلغاچ آناسى تابوت ياصاب
تابوت كە مامق توشادى حضرت موسى نى تابوت كە سالوب تابوتنى يابوب نىل درياسنە تاشلادى نىل
درياسنەن بىر يىلغە فرعون نىڭ باقچەسنە آغىب كره درايدى هم تابوت آغىب باروب فرعون نىڭ باقچەسنە
گردى فرعون بىرلەن حضرت آسىبە باقچەدە اوتىرالار ايدى بو تابوتنى كورگاچ فرعون سودان چغارورغە
قوشدى تابوتنى چغاردىلار و آچدىلار اىچىدىن بىك كوركام يوزلى صبى بالا چقتى فرعون نىڭ كۆڭلنە
اللە تەئالى بالانى سوكلى كورساتدى (وَالْقَيْنُتُ عَلَيْكَ حَبَّةً مِّنِّي) دىخى سىنىڭ اوزىڭا اوز طرفىدىن اول
دشمان غە مېتىنى تاشلادى شونىڭ اىچون فرعون سىنى ياراتدى (وَلَنُضَعَّ عَلَيَّ عَيْنِي) اول دشمان نىڭ
كۆڭلنە سىڭا مېتىنى تاشلادىق منم حضورمە سىنى سىبىبە قىلسون وسىڭا اىزگولك قىلسون اىچون
(إِذْ) شول وقتدە اول دشمان نىڭ كۆڭلنە سىڭا مېتىنى تاشلادىق (تَمَسَّ أُنْثَىٰ) سىنىڭ قىز قىرداشىڭ
مىرىم يۇر بولدى (فَتَقُولُ) بس ايتور بولدى (هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ) اياسزنى بو بالانى تىرىبە
قىلارچىغە اىرشدرىمبو يعنى بو بالانى اىمزرگە سزگە بىرخاتون تابوب بىرىممو دىو فرعونلر حضرت
موسى نى تابوتتىن آلفاندىن سوكى حضرت موسى ھىچ خاتون نىڭ سوتنى اىممادى شونىڭ سوكىدىن حضرت
موسى نىڭ قىز قىرداشى مىرىم فرعون كە باروب سوت آناسىنى تابوب بىرىرگە وعە قىلدى هم حضرت
موسى نىڭ اوز آناسىنى كىندى بالا شول ساعت ايمە باشلادى (فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمَمِكَ) بس اى موسى
بىز سىنى آناڭا قايناردىق (كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا) سىڭا بولقو سىبىلى آناڭنىڭ كوزى راوشان وكۆكلى شاد

بولسون ايچون (وَلَا تَعَزَّزْنَ) وسيندن آيرلو سببلى حسرتلنمه سن ايچون (وَقَتَلْتَ نَفْسًا) دىنى اى موسى اسرايىلىنى باقلاب بر قبطىنى اولتردىك (فَجَجَيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ) بس بىز سىنى قايقودن قوتقاردىق يعنى قىصاص ايچون اوزىنى فرعوننىڭ اولترودىنى (وَقَتَلْنَاكَ قَتُونًا) دىنى بىز سىنى تورلى بلالار برلن بلالاندردىق (فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ) بس مدين اهلى ايچنده نىچە يىللار توردىك (ثُمَّ جِئْتَ عَلَى قَدَرٍ يَا مُوسَى) بونىڭ صوتىدە اى موسى بىز چىكلاگان چىكلاو اوزرىندە كىلدىك سىن يعنى پىغمبرلك ايچون چىكلاگان چىك اوزرىندە (فرق ياشنە) حضرت موسى قبطىنى اولترب مدينەگە قاچقاندە اون ايكى ياشندە ايدى حضرت شعيب حضورندە يىكرى سىكز يىل توردى صافسوره اسملى قىزىنىڭ مەرى ايچون اون يىل كىنو كىندى (خازن) (وَأَصْطَنَعَتْكَ لِنَفْسِي) واوزمىنىڭ مەبتم ايچون سىنى اختيار قىلىم (اذْهَبْ اَنْتَ وَاعْرُوكَ بِآيَاتِي) منم معجزەلرم برلن اوزىندە هم قىرداشىڭ ھارون دە بارسن (وَلَا تَنْتَبِهْ فِي ذِكْرِي) دىنى مېنى ذكردە يالقاۋلق وقصور قىلماڭىز (اذْهَبَا اِلَى فِرْعَوْنَ) ھەر ايىكىز فرعونگە باروڭىز (اِنَّهُ طَغَى) درستلىككە اول فرعون آزدى (فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيْتًا) بس فرعونگە يوشاق سوز ايتوڭىز يعنى سىنىڭ كىردن پاكلانورگە مېلىك بارمى وبىز سىنى رېكا ايمان كىتىروگە كوندىرمىز بس رېكەن قورقارسن دىيو ياكە كىنەسى ايلە خطاب قىلىڭىز مەناسىندە فرعوننىڭ اوج تورلى كىنەسى ابوالعباس ابوالوليد ھم ابومرە الله تعالى اوزىنىڭ دشمانى بولغان كافرنى وعظلاغاندە يوشاق سوز برلن وعظ قىلوغە قوشقان بس وعظ قىلوچى دىن باشلارىندە (اماملارغە) خاقىنى وعظ قىلغاندە بىگىرە كە يوشاق سوز ايلە وعظ قىلوغە كىرك بولا (لَعَلَّهُ يَنْدَكُرُ اَوْ يَخْشَى) فرعوننىڭ وعظلانويىنى ياكە الله دان قورقونى اميد ايتكانىڭىز ھالە بارڭىز (قَالَا رَبَّنَا اِنَّا نَخَافُ) حضرت موسى برلن حضرت ھارون ايتدىلر اى رېمىز بىز قورقامىز (اَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا) فرعوننىڭ بىزگە عذابنى آشقىدرونىدان يعنى معجزە مەزنىڭ ودعوتىمىزنىڭ تمام بولوندىان لك بىزنى عذاب قىلوغە كىشوندىن (اَوْ اَنْ يَطْفَى) ياكە آزغونلىقى آرتىدرونىدان يعنى سىنىڭ ھىقكە جىناپكا مناسب بولغان سوزلرنى ايتوندىن (قَالَ لَا تَخَافَا) الله تعالى ايتدى قورقماڭىز (اِنِّي مَعَكُمْ) درستلىككە مېن سىزنىڭ برلن ياردىمكردە وسىزنى صاقلادە بىرگە من (اَسْمِعْ وَاَرَى) سىزنىڭ آراڭىزدە بولغان سوزنى اشنورمىن واشنى كورمىن (فَاتِيَاهُ قَوْلًا) بس فرعونگە بارڭىز وايتىڭىز (اِنَّا رُسُلَا رَبِّكَ) درستلىككە بىز رېكەنىڭ ايلچىلىرى (فَاَرْسَلْنَا مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) بس بىزنىڭ برلن اسرايىل بالالارىنى بىرگە بىبار يعنى آلارنى قۇلقدان آزاد قىل (وَلَا تَعْتَبِهِمْ) دىنى اسرايىل بالالارونى عذاب قىلماڭىز اسرايىل بالالارنى قبطىلار قولندە اسىر بولغانلار قبطىلارغە خدمت ايتكانلر ھم قبطىلار بلارنىڭ بعض يىللاردا اير بالالارونى اولترگانلر بوآيت دلالت قىلادىر مۇمنلرنى كافرلر ظلمىدىن قوتقارونىڭ كافرلرنى ايمانغە اندە ودىندە آرتوغراق بولويىنە (قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ) اى فرعون تەقىف بىز رېكەن سىكا معجزە برلن كىلدىك (وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ اَتَّبَعِ الْهُدَى) دىنى دنيا و آخرتە سلامتلىك ھىلقغە ايتىرگان آدمگە در (اِنَّا) درستلىككە بىز (قَدْ اَوْحَى الْاَيْنَا) بىزگە ھى قىلىندى

(اِنَّ الْعَذَابَ) درستلىكده عذاب (عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى) بزه كىتىرگان نرسه نى يالغانغه توتىپ
 هم بسز كىتىرگان نرسه دن يوز دوندىرگان كشىگه در (قَالَ) فرعون ايتىدى (فَمَنْ رَبُّكُمْ
 يَا مُوسَى) اى موسى سزنىڭ ربكىز كىمدر (قَالَ) حضرت موسى ايتىدى (رَبُّنَا الَّذِى) بزنىڭ رىمىز شونداين
 ذاتىدر (اَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ) هر نرسه گه صورتى موافق شكنى بىردى (ثُمَّ هَدَى) مونىڭ صوكنى دنيا معىشتى
 آخرت سعادتى اىچون بىرلىگان حاجت نرسه لىرىنى بلىردى (قَالَ) فرعون ايتىدى (فَمَبَالُ الْقُرُونِ
 الْأُولَى) اولى زمانلارده اولگان آدملىرىڭ حاللىرى نىچك يعنى آلاز اىزگولرىمى وياوزلارمى دىو
 (قَالَ) حضرت موسى ايتىدى (عَلِمَهُمْ أَغْنَى رَبِّى) اولى زمانلارده اولگان آدملىرىڭ حاللىرىنى بلوالله
 حضورنىڭ در امامىن سىنىڭ كىبى آدمىن الله تعالى بلىدرماگان نرسه نى يلىمى (فى كتاب) شونداين كتابه
 (لروح المعفوظه) ثابتىدر (لَا يُضِلُّ رَبِّى وَلَا يَنسَى) رىم هىچ نرسه نى خطا قىلماس و هىچ نرسه نى اونوتماس
 (الَّذِى) شونداين ذاتىدر منىم رىم (جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا) سزنىڭ اىچون بىرىنى توشالىگان نرسه
 قىلدى (وَسَلَّكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا) دىنى سزنىڭ اىچون بىردى طاغلار و چوقلار آراسىنى و بايانلارده يوللار
 قىلدى (وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دىنى سزنىڭ اىچون كوكنى (بِلُطْدَانٍ) بىغمور صوى ايتىردى (فَأَخْرَجْنَا بِهِ
 أَزْوَاجًا) بس اول صو بران تورلى صنفلارنى چىاردى (مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى) تورلى اوسه تورغان نرسه لىردى
 (كَلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ) اوزىڭز آشاكىز و عىوانلارنىڭ اوطلا تىزدىگانمىز حالى تورلى اوسه تورغان نرسه لىرىنى
 چىاردى (اِنَّ فِي ذَلِكَ) درستلىكده بوذكر قىلغان نرسه لىردى بولغوچىدىر (آيَاتٍ) الوغ عبرتلىر (لَأُولَى
 النَّهْىِ) باطل گه اىپىردىن طىباتورغان عقل اىپىلرىنە (مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ) سزنى بىردىن ياراتتىق يعنى اولى
 آتاكىزنى ياكە اولىڭى مادە ئىزنى بىردىن ياراتتىق (وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ) دىنى اولىڭاچ بىرگه قايتارورمىز (وَمِنْهَا
 نُخْرِجُكُمْ) دىنى بىردىن چىقارورمىز (تَارَةً أُخْرَى) اىككىچى مرتبه يعنى تارالوب توفراق بىرلىن قاطناشقان
 اعضالارنىڭ جىب اولىڭى صورتلىرىنە قايتاروب جانلارونى كىرتىپ قىرلىرىڭىزدىن قوبارورمىز (وَلَقَدْ
 آرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا) و تحقىق بىز فرعون گە آيتلىرىمىزنىڭ كلسىنى كورساتىڭ يعنى موسى غە خاص بولغان
 توقىز تورلى معجزه نى كورساتىڭ ياكە هر بىر معجزه نىڭ نوعىنى كورساتىڭ (فَكَذَّبَ وَآبَى) بس
 فرعون افراط دشمانلىقىدىن موسى نى يالغانغه توتىدى هم ايمان دان و اطاعتىدىن باش تارتىدى
 (قَالَ أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَكَ يَا آدَمُ) فرعون ايتىدى بىزنى بىرمىزدىن (مصر بىرىدىن) چىقارو اىچون
 كىلدىڭىمى بىرگە (بِسَجْرِكَ) سىڭىڭ بىرلىن (يَا مُوسَى) اى موسى دىو (فَلَمَّا تَبَيَّنَّكَ بِسَجْرَتِهِ) سىنىڭ
 سىڭىڭنىڭ اوخشاشى بىرلىن سىڭىڭا كىلورمىز (فَأَجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا) بس بىزنىڭ بىرلىن اوزىڭ
 آرا ئىدە وعدە قىل (لَأَنْخَلِقَنَّكَ نَجْدًا وَلَأَنْتَ) اول وعدە گە بىزدە خلافت قىلما موز وسىنىڭ خلافت قىلما سىردىن
 (مَكَانًا سُوًى) سزنىڭ بىرلىن بىزنىڭ آرامىدە اورطاللى بولغان اورونىدە وعدە قىل يعنى هر اىكى
 طائفە گە كىلورگە جاىلى بولغان اورونىدە (قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ) موسى عدم ايتىدى سزنىڭ جىپولر
 وعدە ئىز زىنت كونىدىر يعنى عىد كونىڭىزدىر (فرعون لىرىڭىڭ هر يىلە بىر مرتبه جىولاتورغان كونلىرى

بولغان

بولغان) ياكە ياكى يىل كونيىر ياكە عاشورە كونيىر (وَأَنْ يُعْشَرَ النَّاسُ ضَعْفًا) دىخى آدملىرىنىڭ جىيولو وقتى ضەفى وقتى در حضرت موسى نىڭ موندای وقتى تەيىن قىلوى ھەقىقەتلىكى باطلنىڭ باطللىقى كۆپ خەلق آراسىدا ئاھەر بولوب اطرافى قە جايلسون ايچوندىر (فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ) بس فرعون حضرت موسى ياندىن بوزدوندوب كىندى (فَجَمَعَ كَيْفَهُ) بس اوزىنىڭ مەكر قىلاتورغان نەرسەلىرىنى (ساحرلىرىنى وسەر قوراللىرىنى) جىيدى (ثُمَّ أَتَى) مونىڭ سوڭىدە ۋە قىلىنغان اورونغە كىلدى (قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيَلَّكُم مَّوْسَى عَم) جىيولغان خەلق غە ايتدى اللە سزگە عىناپنى لازم ايتدى (لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) اللە غە يالغان افترا قىلماڭز يەنى اللەنىڭ مەجزەلىرىنى سەر دىو ايتماڭز (فَيُصْحَبَكُمْ بِعَذَابِ) بس اللە سزنى عذاب بىلەن ھەلاك قىلور (وَقَضَابَ مَنْ افْتَرَى) ۋە ھەقىقەت اللە غە يالغاننى افترا قىلغان آدم ضرر ايتدى ۋە ھەلاك بولدى (فَتَنَزَّ عُوا امْرَهُمْ بَيْنَهُمْ) حضرت موسى نىڭ سوزىنى اشتهكان نىڭ سوڭىدە سەر چىلەر موسى غە مەنىڭ امرىدە نىزاع قىلىشىدىلار بەئىسى بوسوز سەرچى سوزى توڭل دىدىلەر (وَأَسْرُوا النَّجْوَى) ۋە آرا لارنى غە سىلرنى ياشردىلەر يەنى موسى بىزگە غالب بولسە ايارىمىز دىگان سىلرنى ياكە نىزاع قىلىشىدىلار (قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسَاحِرَانِ) ساحرلەر ايتدىلەر بوايكسى (موسى بىلەن ھارون) البتە سەرچىلەردىر (يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ) سزنى يىيرىڭىزدىن چىقارونى تىلارلەر (بِسُحْرِهِمَا) سەرلارى بىلەن (وَيَدَّبُّهَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثَلَّى) دىخى اوزلىرىنىڭ مەھبلىرىنى اظھار قىلو، دىنلىرىنى اۋستىن قىلو سىيلى بۇتن مەھبلەردىن دىنلىرىدىن آرتوق بولغان مەھبلىرىنى ۋە دىنلىرىنى بىر تولىر (فَأَجْمَعُوا كَيْدَكُمْ) بس مەكر قىلاتورغان نەرسە سزگە بىر تولىدە قالى جىيولور (ثُمَّ أَتَوْا صَفًّا) مونىڭ سوڭىدە سىلەر لارنىڭ ھالى كىلگىز (وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَى) ۋە ھەقىقەت بوسون اۋستىن بولغان كىشى مەطابونە ايرىشىدى (قَالُوا يَا مُوسَى) سەرچىلەر اى موسى دىدىلەر (إِنَّمَا أَنْتَ مُثَلَّى) ياكە تاپا يىغىنى سىن تاشلار سون اۋل (وَأَمَّا أَنْ تَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى) ياكە اۋل تاشلاغان كىشى بىز بولورمىز (قَالَ بَلَى الْقَوَا) حضرت موسى ايتدى بلكە سىز اۋل تاشلاڭىز بس ساحرلەر اۋل تاشلايدىلار (فَأَذَاهِبَالَهُمْ وَعَصِيهِمْ) بس شول وقتى سەرچىلەر تاشلاغان بىلەرى و تاپا ياق لارى (يُغِيْلُ إِلَيْهِ) موسى غە خىيال قىلىدور بولدى (مَنْ سَعَرَهُمْ) ساحرلەرنىڭ سەرزىن (أَنَّهُ تَسْعَى) درىستلىكە اول بىلەر دىخى تاپا ياق لار بىرى تورغان جىلان لار دىو خىيال قىلىندى چونكى ساحرلەر بويىلەرنى و تاپا ياق لارنى تىرى كىش بىلەن بويانغان لار ايسى قۇياش قاراغاچ بويىلەر و تاپا ياق لار سلكىدىلەر و جىلان كىشى كورنىدىلەر حضرت موسى جىلان دىو خىيال قىلدى (بىضاوى) (فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَى) بس موسى (عەم) نەفسىدە قورقونى ياشردى (قُلْنَا) اللە تەلى ايتدى بىزدى (لَا تَخَفْ) اى موسى قورقمە (إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى) درىستلىكە سىن اۋستىن سون (وَأَلْفَ مَا فِي يَمِينِكَ) دىخى قوللىڭىدە بولغان نەرسەنى (طِيبَاغْنَى) تاپا ياق (تَلْقَى مَا صَنَعُوا) تاپا ياق ساحرلەرنىڭ قىلغان اشلەرىنى اللەنىڭ قىلدى بىلەن بولار (أَمَّا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ) آنچىق ساحرلەر سەرچىلەرنىڭ مەكرىنى گە قىلدىلار (وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى) دىخى سەرچىلەرچى قايدورونى بولسە دە

مقصودىنە ايرىشماي شوندىن سوڭ حضرت موسى طياغنى تاشلادى ساحرلارنىڭ جلانلارنى ھەمەنى يوتىپ بتردى (فَالْقَى السَّحْرَةَ سَجًّا) بىس ساحرلار اللەغە سەجە قىلغانلارنى ھالە يىغلىيلار يەنى حضرت موسى نىڭ معجزەسىنى كورپ سحر توڭل ايدكى بىلدىلدە سەجەگە توشىدىلر (قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى) ساحرلر ايتىدىلر بىز ھارون بىلن موسى نىڭ رىبسنە ايمان كىتىردىڭ دىيوساھارلرگە شول ھالە كىشى ھاسىل بولدى سەجەدە وقتلارنىڭ اوجماخداغى اورنلارنى كوردىلر معاملەدن باشقە مكاشفە ھاسىل بولدى دىگانلر (قَالَ) فرعون ايتدى ساحرلرگە (آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ) ايمان كىتىرگە سىزگە اذن بىرماستىن بورون موسى غە ايمان كىتىردىڭ (اِنَّهُ لَكَبِيْرُكُمْ) درستلىككە اول موسى سحر علمىنىڭ سىزنىڭ الوڭىز و اوستاڭىزدر (اَللّٰى) شونداين الوڭىزدر كە (عَلِمْتُمْ السَّحْرَ) سىزگە اول سحرنى ايراتىدى (فَلَا قَطْعَانَ اَيْدِيْكُمْ) بىس سىزنىڭ قوللارنىڭنى كىسارمىن (وَاَرْجُلِكُمْ) دىشى اياقلارنىڭنى كىسارمىن (مَنْ خَلَفَ خَلْفًا يَّاقِدَانٍ) يەنى اولڭ قوللارنىڭنى وصول اياقلارنىڭنى كىسارمىن (وَلَا صَابِغَةً فِي جُذُوعِ النَّخْلِ) دىشى سىزنى خىرما آغاچنىڭ بوطاقلارنىڭنى آصارمىن (وَلَنَعْلَمَنَّ) دىشى بىلورسىز (اَيْنَا) موسى بىلن بىزنىڭ قايمىز (اَشَدُّ عُنَابًا) عناب يوزىدىن قاطىراقدر (وَاَبْقَى) ھم عناب يوزىدىن ھمىشە بولغۇچىراقدر (قَالُوا لَنْ نُؤْتِرَكَ) ساحرلر ايتىدىلر بىز سىنى اختيار قىلمايمىز (عَلٰى مَا جِئْنَا) بىزنىڭ اوزىمىزگە موسى كىتىرگان نىرسە اوزىرىنە (مِنَ الْبَيِّنَاتِ) ظاھر معجزەلردىن (وَاللّٰى فَطَرْنَا) دىشى اوزىمىزنى ياراپقان اللە اوزىرىنە سىنى اختيار قىلمايمىز (فَاَقْضِ مَا اَنْتَ قَاضٍ) بىس ھىك قىلا تورغان نىرسەڭ بىلن ھىك قىل يەنى ايتگان نىرسەڭنى اشلە (اِنَّمَا تَقْضِ هٰذِهِ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا) آنچه بو دنيا ترىكلىككە ھىك قىلورسون (اِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا) درستلىككە بىز بىزگە ايمان كىتىردىڭ (لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا) بىزىڭ خىلالارمىزنى (كَفَرُوْا كُنَّا هٰلِكَ) يارلقاسون ايتچون (وَمَا) دىشى شول نىرسەمىزنى يارلقاسون ايتچون (اَبْكُرْهُنَّ عَلَيْنَا) اول نىرسە اوزىرىنە بىزنى كىچلەدىڭ سىن (مِنَ السَّحْرِ) سىنىڭ كىچلاگان نىرسەڭ سىزدىن بولغۇچى (وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَّاَبْقَى) واللە تعالى ثواب يوزىدىن ايتچوراڭ (وَعُنَابٍ) بىزىدىن ھمىشە بولغۇچىراقدر (اِنَّهُ) درستلىككە شۇن (مَنْ يَّاتُ رَبَّهُ مُجْرِمًا) كىمدر بىسنى ياوز بولغان ھالە كىلسە يەنى كىمدر و گناھ اوزىرىنە اولسە (فَاِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ) بىس درستلىككە اول كىشى ايتچون جەننم بولور (لَا يَمُوتُ فِيْهَا) اول جەننم دە اولماس اولسە راحىتلور ايدى (وَلَا يَعْطَى) دىشى فائىدەلى ترىكك بىلن ترىكك بولماس (وَمَنْ يَّاتُ مُؤْمِنًا) و كىمدر بىسنى ايمان كىتىرگان ھالە كىلسە يەنى ايمان اوزىرىنە اولسە (قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ) تىھىق اول كىشى دنيا دە وقت ايتچو ھىمىلر قىلسە (فَاُولٰٓئِكَ) بىس بو صىنفە بولغان آدمىلر (لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى) آلا رىغە بلىند درجەلر بولور (جَنَّاتُ عَدْنٍ) عىن (اقامت) اوجماخلارنى بولور (تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ) اول اوجماخلارنىڭ آسنلارنىڭ بىلغەلر (صولار) آغار (خالدىن فېھا) اول اوجماخلار دە مىڭو قالغانلارنى ھالە (وَذٰلِكَ جَزْءٌ مِّنْ تَزَكٰى) بو بلىند درجەلر كىمدر و گناھ كىرلىدىن پاكلىنگان آدمىلرگە در بو اوج آيت ساحرلر سوزى بولونىپ ھم اللە تعالى سوزى بولونىپە اعتمال توتە (وَلَقَدْ اَوْحَيْنَا اِلٰى مُوسٰى) و تىھىق بىز موسى غە ھى قىلىشى (اَنْ

(سُرْبَعَادَى) مەن قىلاروم بىرلەن سىرقىل يەنى اسرائىل بالالارىنى مەردن آلۇب چىق دىو (فَأَضْرَبَ
 لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ بَيْتًا) بىس قىلاروم ايچون دىكىگىز دەقورى بول قىل (لَا تَغْفُ دُرُكًا) دىشان نىك
 ايرشوندىن قورقماغانىك حالده (وَلَا تَغْشَى) دى صوغه غرق بولودن قورقماغانىك حالده (فَاتَبَهُمُ
 فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ) حضرت موسى بىرلەن قومە فرعون عىسكىرى بىرلەن ايسىردى يەنى آرتلارنىن قووب چىقىدى
 (فَغَشِيَهُمْ مِنْ أَلِيمٍ مَا غَشِيَهُمْ) بىس فرعون لىرنى دىكىگىز دن اورتىكان نىرسە اورتىدى يەنى فرعونلر صوغه
 غرق بولوب ھلاك بولدىلار (وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ) دى فرعون قومىنى آزدردى (وَمَا هَدَى) دى
 حق لىقە كوندىرادى (يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) اى اسرائىل بالالارى اللە تەعالى فرعونلارنى غرق ايتىب اسرائىل
 بالالارونى قۇقارغان نىك صوگىندە بنو اسرائىلگە خطاب قىلۇب ايتىدى (قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ)
 تەقىق سىزنى دىشانىكىز دن (فرعون دن ھم قومىندىن) قۇقاردىق (وَوَاعَدْنَاكُمْ) دى سىزگە تورات بىرو
 بىرلەن وعدە قىلدىق (جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ) طور طاغىنىك اوك ياغىندە (وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَى)
 دى تىبە صەراسىندە سىزگە قىدرت حلواس ھم يلوە قۇشى ايتىردىك (كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ)
 دى ايتىدىك سىزگە بىز رىزق لاندىرغان نىرسە نىك لىدىق ھىلال بولغان لارنىن آشاگىز دىو (وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ)
 دى بىز رىزق لاندىرغان نىرسە دە آزغونلىق قىلماگىز يەنى كىفران نىمەت قىلماگىز (فَيَعْلَلْ عَلَيْكُمُ غَضَبِي)
 بىس اگىر كىفران نىمەت قىلساگىز سىزگە آچوم لازم وواجب بولور دىو (وَمَنْ) وكىدر (يَعْلَلْ عَلَيْهِ غَضَبِي)
 اول كىشىگە آچوم لازم وواجب بولسە (فَقَهْوَى) بىس تەقىق اول كىشى ھلاك بولدى ياكە تەمۇغە
 تۇشىدى (وَأَنَّى لُغْفَارٌ لِمَنْ) دى مەن شوندا مەن آدمىنى يارىقارەن (تَابَ) اول آدم كىردىن توبە ايتىدى
 (وَأَمِنْ) دى ايمان كىتىرو واجب بولغان نىرسەگە ايمان كىتىردى (وَعَمَلٌ صَالِحًا) دى ايزگو عمل قىلدى
 (نَمَّ اهْتَدَى) مونىك صوگىندە ھىدايت دە نابت بولدى (وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَى) اى موسى اختىيار
 قىلغان قومىكىن (يتمش آدم دن) سىنى نىرسە آشقىردى حضرت موسى بنو اسرائىل دن يتمش آدمىنى
 صايلاب اللە تەعالى وعدە قىلغان اورونفە طور طاغىنە تورات آلورغە كىتىدى حضرت موسى اللە نىك
 كلامنە شوقى ايچون قومىندىن اوزوب كىتىدى قومەنە آرتىمدان قالماگىز دىدى (قَالَ) حضرت موسى
 ايتىدى (هُمُ أَوْلَاءُ) آلار (قوم) مەننىن باقىندىر (عَلَى أَثَرِي) مەن آرتىمدان كىلەرلەر يەنى آرامزدا آزغىنە
 مسافە (وَعَجَلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى) اى رىم سىنىك رضالغىك ايچون سىكنا آشقىم چونكە امرىكا امثال
 قىلوغە ھەمكە وفا قىلوغە آشغو سىنىك رضالغىكى واجب ايتە (قَالَ) اللە تەعالى ايتىدى (فَأَنَّا قَدْ فتنَّا
 قَوْمَكَ) درستلىككە بىز بوزاوغە عبادت قىلو بىرلەن قومىكىنى بلالاندىردىق (مَنْ بَعْدَكَ) قومىكىنىك آراسىندان
 چىقوك صوگىندە حضرت ھارون بىرلەن بىرگە قالغان آلنى بوزىك آدم بوزاوغە عبادت قىلغانلار
 مگر اون ايكى مىك آدمگىنە بوزاوغە عبادت قىلماغان (وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ) قومىكىنى بوزاوغە عبادت
 قىلوغە ائىدە سىبىلى سامرى آزدردى سامرى موسى اسمىندە بولغان دىگانلەر (فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ
 غَضْبَانَ أَسِفًا) بىس موسى قومىنە آچولانغان واشلىرىنە قايرىغان حالده قايتىدى يەنى طور طاغىندە قرق

كون توروب توراننى آغاندان صوڭ (قَالَ) حضرت موسى ايتدى (يَا قَوْمِ اَلَمْ يَعْذِبْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدَا
 حَسَنًا) اى قوم سزگه رېڭز كوركام وعده برلن وعده قىلىدى يعنى ھدايت ونور اباسى بولغان تورات
 بېرو بران (اَفْطَالَ عَلَيَّكُمُ الْعَهْدُ) ايا سزنىڭ اوزرگىزگه عھد اوزون بولدىمۇ يعنى منم سزىدىن
 آبرولوب تورو مەتم اوزون بولدىمۇ (اَمْ اَرَدْتُمْ اَنْ يَّعْلَّ عَلَيَّكُمْ) ياكە اوزرگىزگە لازم وواجب بولوبىنى
 تىلادىمى (غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ) رېڭزدن آچونىڭ لازم بولوبىنى (فَاخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي) بس وعدهمە خىلاڧى
 قىلىڭىز مېن سزگە اللەغە ايمان كىتىرو برلن واللەنىڭ قوشقان اشلىرىندە نابت بولو بران وعده قىلغان ايدىم (قَالُوا)
 بوزاوغە عبادت قىلغان اسرايىل بالالارى ايتدىلر (مَا اَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلَكِنَا) سىنىڭ وعدهڭا اشىمنى
 مالك بولو برلن يعنى اختيارمىز برلن خىلاڧى قىلمادىق يعنى سامرى بىزنى آزدرماغان بولسە وعدهڭا
 خىلاڧى قىلماغان بولور ايدىڭ (وَلَكِنَّا حَمَلْنَا اَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ) لىكن قىبلى قومىنىڭ زىنەتلىرىدىن (حلىلرندىن)
 بولكلر بولكلەنلىشىش بولدىق بنواسرايىل قىبىلاردىن حلىلر (آلتون وكش زىنەتلىرى) عارىتكە آغانلار اول
 حلىلرنى قايتاروب بېرماگانلر مصردىن چىغانلار بىنە قىدر بنواسرايىل قولنىڭ ئالغان (فَفَتَنَّاها) بس اول
 حلىلرنى اوطقە تاشلادىق (فَكَذَّبَكَ الْقَوْمُ السَّامِرِيُّ) بس اوشىنداق سامرىكە اوزنىڭ بولغان حلىلنى اوطقە
 تاشلادى تورات آلورغە بارى قالغان اسرايىل بالالارى وعدهڭنى مەدى تمام بولدى دېو حساب قىلار قىلارى
 زمانە بۇلارغە سامرى ايتدى موسى سزنى ميعادكە آلوب بارمادى سزىدە قىبىلارنىڭ حلىلرى بولغانغە كورە اول
 حلىلر سزگە حرام برچوقر قازوب اچىنە اوط ياغىق دە ھرقايومز اول حلىلرنى شول اوطقە تاشلاسون
 دىدى ھم سامرى قوشقانچە قىلدىلار (فَاخْرَجْ لَهُمْ عَجَلًا جَسَدًا) بس سامرى بنواسرايىلگە ارگان حلىلردىن
 تىلى بوزاو چىقاردى (لَهُ خُورًا) اول بوزاونىڭ بوزاو طاوش كىن طاوش باردى (فَقَالُوا) بس سامرى
 ھم تابىلرى ايتدىلر (هَذَا الْهُكْمُ وَاللَّهُ مُوسَى) بو بوزاو سزنىڭ ھم موسىنىڭ مەبۇدىدىر (فَنَسِيَ) موسى
 اوزىنىڭ مەبۇدىنى اونىدى شونىڭ ايچون طورطاغىدىن استىدىر (اَفْلَا يَرَوْنَ) بوزارغە عبادت قىلورچىلار
 بلماسلرمى (اَلَا يَرْجِعُ اليَهُمْ قَوْلًا) درىنلىككە بوزاو آلارغە سوز (جواب) قايتارماس (وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ) دى
 آلارغە ملك لىماس بوزاو (ضُرًّا وَلَا نَفْعًا) ضررنى ھم فائىدىنى يعنى سولاشىرگە دە قىدرنى بولماغان بوزاو
 نچك مەبۇد بولسون (وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ) وتحقىق بوزاوغە عبادت قىلورچىلارغە ھارون (عَم) ايتدى
 (مِنْ قَبْلُ) موسى (عَم) قايتماسىن بورون (يَا قَوْمِ اَتَمَافْتَنْتُمْ بِهِ) اى قوم آخىق بوزاو برلن فتنەلىنىشى
 بولدىڭىز (وَاَنْ رَبِّكُمْ الرَّحْمَنُ) دى درىنلىككە سزنىڭ مەبۇدۇڭىز رحمت قىلورچى اللەدر باشقە ذات
 توگلدردى (فَاتَّبِعُونِي وَاَطِيعُوا اَمْرِي) بس مىڭا ايارىڭىز وقوشقان اشىمە بوى سونىڭىز (قَالُوا) بوزاوغە عبادت
 قىلورچىلار ايتدىلر (لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْه عَاكِفِينَ) بىز بوزاونىڭ عبادتى اوزىدە ھمىشە تورغۇچىمىز (حَتَّى
 يَرْجِعَ اليْنَا مُوسَى) بىزگە موسى (عَم) قايتقانغە قدر (قَالَ يَا هَارُونُ) موسى (عَم) قايتقاننىڭ سوكىندە
 حضرت ھارونغە ايتدى اى ھارون دېو (مَا مَنَعَكَ اِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا) قومنىڭ بوزاوغە عبادت قىلورچى سببلى

آزدقلارونى كوردكڭ وقتى نرسە طيىدى سىنى (الَاتَّبَعْنِي) اللهنڭ رضالنى ايجون آچوده وكافر بولغان آدم برلن صوغش قىلودە ميكا ابيروكئىن * بومعناغه بنا (لَا) آرتوق بولا ياكە ميكا ابيروكئىن نرسە داعى بولدى سيكاونى سىبىلى ميكا ابيروكئىن بومعناغه بنا (لَا) آرتوق بولدى (أَفْصَيْتَ أَمْرِي) دىن دە قاطى بولو برلن امرىدە ميكا عاصى بولدىكى (قَالَ يَا ابْنَ أُمَّ) حضرت ھارون اعتدار قىلۇپ حضرت موسى غە ايتدى اى آنامنىڭ اوغلى بعضىلار حضرت موسى برلن حضرت ھاروننىڭ آنالارى بىر آنالارى باشقە ديگانلر بعضىلار آنالارىدە آنالارىدە بىرلىكنى آنانى خاسلاوآنا طرفىدە شىقت غالب بولدى ايجون ديگانلر حضرت موسى آچولان ب وھمىت دىنيھسى قوزغالۇپ حضرت ھاروننىڭ اوڭ قولى برلن ساچىدىن سول قولى برلن سقالىدىن توتدى شوندىن سوڭ حضرت ھارون بوسوزنى ايتدى (لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي) سقالدىن وباش ساچىدىن توتمە (أَنِّي خَشِيتُ) درىنلىكە مېن قورقۇم (أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ) اسرائيل بالالارىنىڭ آراسىنى آيورغان سىن دىيوكئىن (وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي) دىنى مەن سوزىمنى كئىمادىڭ دىيوكئىن شونىڭ ايجون مېن آلا آراسىدە صوغش آچىمادىم دىي (قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ) شوندىن سوڭ حضرت موسى سامرىگە ايلن ب ايتدى اى سامرى سىنىڭ اشىڭ نرسە بو قىياھتىكى قىلوڭا سىب نرسە دىي (قَالَ) سامرى جوابدە ايتدى (بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ) مېن بنو اسرائيل كورماگان (بىلمگان) نرسەنى كوردىم (بىلىم) حضرت موسى اول نى نرسە دىدى سامرى ايتدى فرىس ھىوتكە آطلان ب جبرائىلنىڭ سىكا كىلىدىكى كوردىم جبرائىل آطلانغان آطنىڭ ازىدىن توفراق آلۇچىلىقى كۆلمە تۇشدى شوندىن سوڭ توفراق آلدىم نىندى اىن نرسەگە شول توفراقنى تاشلاسامە ھاضر ايت وقان وجان اياسى بولۇپ اورلىدى دىدى (سامرىنىڭ حضرت جبرائىلنى تانۇيىڭ سىبى سامرىنىڭ آناسى فرعوننىڭ اولقروندىن قورقۇپ سامرىنى بىرىيىرگە تاشلاغان بولغان سامرىنى حضرت جبرائىل تىرىيە ايتىشى شونىڭ ايجوندا شەردە بوروشچە كىلگان

﴿ فَمَوْسَى الَّذِي رَبَّاهُ جِبْرِيلُ كَافِرٌ ﴾ وَمَوْسَى الَّذِي رَبَّاهُ فِرْعَوْنُ مُرْسَلٌ ﴿

يعنى حضرت جبرائىل تىرىيە قىلغان موسى (سامرى) كافر اما فرعون تىرىيە ايتگان موسى (عم) پىغمبەر (فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ أَمْرِ الرَّسُولِ) بس جبرائىلنىڭ آطىنىڭ ازىدىن بىر اوج توفراق آلدىم (فَنَبَيْتُهَا) بس اول بىر اوج توفراقنى ارشى ھلى ايجنە آتدىم (صالدىم) (وَكَذَلِكَ سَوَّلْتِ لِي نَفْسِي) واوشىداق قىلۇنى نەسىم ميكا كوركام ايتىپ كورساتدى شونىڭ ايجون بو قىياھتىكى قىلدىم دىدى (قَالَ) حضرت موسى سامرىگە ايتدى (فَأَذْهَبْ) موندىن ا كىت (فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ) بس درىنلىكە ترك بولغان مەتلىكە سىنىڭ ايجوندىر (أَنْ تَقُولَ) كورگان آدمكا ايتماكلىك (لَأَمْسَأْسِي) ميكا ياقىن بولمادى بو شوندىن سوڭ سامرى ياپاندا شول سوزنى ايتىپ بىورىيىر بولغان حضرت موسى سامرىنى كىش برلن قاطناشۇدان وسۇيلاشۇدىن طيىغان ھم بىر آدم برلن قاطناشۇنى تىلاسه ھاضر ايكسە بىزىڭكە عارض بولايكان (وَأَنَّ لَكَ مَوْعِدًا)

دخى سىڭا ايچون آخرتىدە وعە باردى (لَنْ تُغْلَفَهُ) اول وعەگە خىلاڧ قىلماسون يەنى آخرتىدە سىڭا اللەنىڭ عذاب بىرلىن وعەسى باردى اللە اول وعەسىنە خىلاڧ قىلماسىنما بۇدۇكىر قىلمىغانى دىنيا عذابىگەندىر (وَانظُرْ إِلَىٰ آلِهَتِكَ) دخى مەبۇدۇڭا (بوزاۋاڭا) قارا (أَلَدَىٰ ظَلَمْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا) شۇنداق مەبۇدۇڭا كىم اول مەبۇدۇڭنىڭ عبادىتىدە تورغۇچى بولۇپ اورلىڭ (لَنعْرَقَنَّهٗ) اول مەبۇدۇڭنى اوڭۇر بىرلىن ياندۇرۇپ (ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهٗ فِي الْيَمِّ نَسْفًا) مونىڭ سوڭىدە مەبۇدۇڭنى دىڭگىزگە تاشلاماق بىرلىن تاشلامىڭ (إِنَّمَا آلِهَتُكُمْ) آڭخىڭ سىڭا مەبۇدۇڭ (اللە اللە) شۇنداق بىن اللەدەكە (لاإلهَ) ھىچ مەبۇدۇڭ يوقدۇر (الْآهُوَ) مۇڭر اول اللەغەندىر (وَسَمَّ كُلَّ شَيْءٍ عَلَمًا) دخى اول اللە ھەرىسەنى بىر يۈزىدىن سىڭىردى (كَذَلِكَ) اوشۇنداق يەنى موسى قەسىنى اى مۇھى سىڭا قەسى قىلمىڭ كىمى (نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءٍ مَا قَدْ سَبَقَ) اوتۇنۇڭنى نەرسەلەرنىڭ خەبەرلىرىدىن سىڭا قەسى (بىيان) قىلۇرۇمۇز (وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا) وتەقىق سىڭا ھۇزۇردىن بۇقەسلەرنى شامىل بولغان كىتاب بىردىك ياكە كورۇڭمۇز دىكەر والوغ شەرت بىردىك مەناسىدە (مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ) كىمىر سەئادەت ابدىدە ونجات سەرمىدەنى جىغان قرآندىن يۈز دۈندەرسە ياكە اللەدان يۈز دۈندەرسە مەناسىدە (فَانَّهُ يَفْعَلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ذُرًّا) بس دىستىكە اول كىشى قىيامەت كۈنىدە والوغ عذاب يۈگىنى بولۇر (خَالِدِينَ فِيهِ) اول والوغ عذابى مۇڭوقالغانى ھالىدە (وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا) قرآندىن يۈز دۈندىرگان آدمىلەر ايچون قىيامەت كۈنىدە بۇك يۈزىدىن بۇكەگان عذابلىرىنى ياۋىز بولدى (يَوْمَ) شۇل كۈندىر اول قىيامەت كۈنى (يُنْفَخُ فِي الصُّورِ) اول كۈندە صورغە ارلۇر (وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا) وقىيامەت كۈنىدە كافرلىرىنى كوك كۈزلى بولغانلارنى ھالىدە قوبارمۇز * غەربلەر ھۇزۇردە اىك مۇكروە بولغان كۈز كوك كۈز بولغان شۇنىڭ ايچوندا روملارنى مۇكروە كورگانلار شۇڭا بىنا اللە تەئالى بۇسۇقت بىرلىن دىكەر قىلغان (يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ) كوكەكلىرى قاىغۇبىرلىن تولدۇقندىن آرالارنى تار شلارونى باشىرىن قىلۇرلار (ان لَبِئْتُمْ الْأَعْرَابَ) دىنيادە تورمادۇڭر مۇڭراون تاۋلىك توردۇڭر دىو ايتىشلار يەنى دىنيادە تورۇ مەتلىرىنى آزغە صابۇرلار (نَعْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) بىز كافرلىڭ ايتكان نەرسەنى (دىنيادە تورۇ مەتلىرىنى) بىلگۈچىدە كىمى (اذْ) شۇل وقتىدە (يَقُولُ امْتَلَهُمْ طَرِيقَةً) كافرلىڭ فەكردە توغرىراغى ايتۇر (ان لَبِئْتُمْ الْأَيُّمًا) دىنيادە تورمادۇڭر مۇڭر بىر كۈن توردۇڭر يەنى قىيامەت قاتىلىقلارونى كوردىكلىرى سوڭىدە دىنيادە تورۇ مەتلىرىنى بىك آزغە صابۇرلار (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ) اى مۇھىدەم سىڭىدىن تاغلارنىڭ ھالىدىن صورارلار بىنو ئقىفدىن بىر ابرىر سول اللەدىن قىيامەت كۈنىدە تاغلارنى ھالىدە بولۇر دىو صورارغان (فَقُلْ) بس اى مۇھىدەم جۈابىدە ايت سىڭىن (يَتَسَفَّهُا رَبِّي نَسْفًا) رىم تاغلارنى قىم كىمى قىلۇر مونىڭ سوڭىدە اول تاغلارغە جىل بىبارب تاراتۇر (فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا) بس تاغلار قارارلانغان اورنىنى ياكە بىرىنى بوش ھەم تىڭىز بولغان ھالىدە قوبار يەنى تىب تىڭىز قىلۇر (لَأَتْرَىٰ فِيهَا جِوَارًا أَمْنًا) اول بىردە توپان اورنىدە بىبۇك اورنىدە كورماسون (يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ) تاغلار قىم كىمى قىلغان كۈندە آدمىلەر قىرلىرىدىن قوبىقلارنى سوڭىدە اللەنىڭ مۇھىرگە ائىدە وچىسە (اسرافىل ەمگە) ايتۇرلار (لَأَعْرَاجُهُ) اول ائىدە وچىڭنىڭ ائىدە لمۇشلىرىنە آوشو بولماس يەنى

ايه رياسكه قدر تلىرى يتماس (وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ) دى الله دن قورقوا ايچون قاروشلار باصاور (فَلَا تَسْمَعُ
 الْأَهْمُتًا) بس اى محمد اشتهماسن سين مگر ياشرن تاوشه نه (آياق تاوشلارنى غنه) اشتورسن (بومئذ) بوكونه
 (قيامت كونه) (لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ) شفاعت فائده بيرماس (الْأَمْنُ) مگر شول كشيئك شفاعتى فائده بيرر (أَدْنَاهُ
 الرَّحْمَنُ) اول كشيگه الله تعالى شفاعت قىلورغه اذن بيردى (وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا) دى بو كشيئك الله حضورنه
 مرتبه سى بولدى ايچون شفاعته گى سوزينه راضى بولدى (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ) الله تعالى آدملرنك آللارنه
 بولغان نرسه لرنى بلور (وَمَا خَلْفَهُمْ) دى آرتلارنه بولغان نرسه لرنى بلور (وَلَا يَحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا) دى
 آدملر الله تعالى بلگان نرسه نى بلور يوزندن احاطه قىلا آلماسلار (اللَّهُ بَلِغَانُ نَرَسِهِ نى بلماسلار)
 (وَعَنْتِ الْوُجُوهُ لِلْحَىِّ الْقَيُّومِ) هميشه ترك بولغان وعالمك اشينى تدبير قىلورچى بولغان الله غه يوزلر
 ايدى (وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا) وتحقيق ظلمنى بوكلاگان آدم ضرر ايندى وهلاك بولدى (وَمَنْ
 يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ) وكدر ايزگو اشلردن بعضنى قىلور (وَهُوَ مُؤْمِنٌ) مؤمن بولغان حاله (فَلَا يَخَافُ
 ظُلْمًا) بس اول كشى ياورلقلارنه آرتدلىش بولودن قورقماس (وَلَا هَضْمًا) دى ايزگولكلارنه كيمتملىش
 بولودن قورقماس (وَكَذَلِكَ) دى بوذكر قىلغان نرسه لرنى ايندركان كى (أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) قرآننى
 عرب تلنه بولغان قرآن اينب ايندردك (وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ) دى قرآننه وعيد (عذاب) آيتلرندن
 قات قات بيان قىلدى (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) آدملرگناهلاردن صافلانسونلار ايچون (أَوْ يَهْتَدُوا لَهُمْ) ياكه
 اول قرآن آدملرگه وعظنى پيدا قىلور (فَتَعَالَى اللَّهُ) بس الله تعالى ذاتنه هم صفتنده مخلوقلارغه
 اوخشاودن بلند (يراق) بولدى (الْمَلِكُ) اول الله تعالى خوجه در قوشوى وطيوى بوگوچيدى (الْحَقُّ)
 ذاتنه هم صفتنده نابندر (وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ) اى محمد (عه) قرآن او قونى آشقدرما (مَنْ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى
 إِلَيْكَ وَحْيُهُ) قرآنك وحيسى سيكا تمام بولودن الك يعنى جبرائيل تبليغ اينب بوشانماسن الك
 او قرغه كرشه (وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا) دى اى ريم علمنى آرتدر ديوايت يعنى صوراً (وَلَقَدْ عَمِدْنَا
 إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلُ) وتحقيق آدم (عه) گه موندن بورون مهورد آغاچدن آشاما ديوا قىلدى (فَنَسِيَ)
 بس امرمى اونتى (وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا) وآدمه امرمى اوزرينه نباتنى تابمادق ياكه گناهغه قصد قىلورنى
 تابمادق بلكه خطالى برلن قىلدى معناسنه (وَأَذَقْنَا لِلْمَلَأَكَةِ) وى محمد شول وقتنى بيان قىل اول
 وقتك بزرشته لرگه ايندك (اسجدوا لآدم) آدمگه سجده قىلگزدى (فَسَجَدُوا إِلَّا ابليسَ) بس فرشته لرسجده
 قىلدىلر مگر ابليس سجده قيامدى (أبى) ابليس سجده قىلودن باش تارتدى ياكه فرشته لرسجده قىلدىلر
 مگر ابليس سجده اينودن باش تارتدى (فقلنا) بس ايندك بزر (يَا آدَمُ) اى آدم (إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِرَوْجِكَ)
 درستلكك بو ابليس سيكا هم خاتونكا دشماندر (فَلَا يَخْرُجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ) بس اول ابليس سزنى جنتدن
 چارماسن يعنى جنتدن الله لك چغاروينه سبب بولماسون (فَتَشَقَّى) بس بو وقت ياوز بولورسن ياكه
 معاش استار برلن مشقتلرنسن معناسنه اولگى معناگه بنا الله تعالى نك آدم عه منيگنه ياوز بولورسن

ديو خاىلارنى آدم عەمنىڭ ياوز بولۇى خاتونى ھوانىڭكى ياوز بولۇىنى مستلزم بولدىق اىچون (ان لك
 الاتجوع فيها) درستلىككە سىنىڭ اىچون جىننەك آچقماىسىزلىق باردىر (ولاتعوى) دىكى كىيىمدىن يالانچاق
 بولماىسىزلىق باردىر (وانك لاتظما فيها) دىكى درستلىككە سىنى اوجماخدا صوصاماسسىن (ولاتضحى) دىكى
 سىڭا جىننەك قۇياش اسسىدە اىرشماس (فوسوس اليه الشيطان) بس آدمگە شىطان وسوسە قىلدى (قال)
 ايتىدى شىطان (يا آدم هل ادلك على شجرة الخلد) اى آدم آشاغان آدم اولى تورغان آغاچقە دلالت
 قىلپەمە سىنى (وملك لايبلى) دىكى كىتىمى وضعيف بولمى تورغان ملككە دلالت قىلپىمە (فكلا منها)
 بس آدم بىرلن ھوا ابلىس قوشقان آغاچدىن (بغداى آغاچدىن) آشادىلار (فبذت لهما سو اتوما)
 بس آدم بىرلن ھوانىڭ عورتلىرى ظاهر بولدى (وطفقا بخصفان عليهما) دىكى اترى اىچون عورتلىرىنە
 يابىشدرغە كوشدىلار (من ورق الجنة) اوجماخ آغاچىنىڭ يافراقلىرىدىن (انجىر آغاچىنىڭ يافراقىدىن)
 (وعصى آدم ربه فغوى) دىكى آدم رېسنى گناھلى بولدى ھم مطلوبىدىن آداشدى ياكە توغرىلىق
 آداشدى (ثم اجنبا ربه) مۇنىڭ صۇكىنى رېسى آدمنى اختىيار قىلدى وتوبەگە ھىل قىلۇبىرلن اوزىنە
 ياقىن قىلدى (فتاب عليه وهى) بس آدم (عەم) نىڭ توبەسىنى اللە قىبۇل ايتىدى ھم توبەسىنىڭ نابت
 بولۇغە كۇندىردى (قال اهبطا منها جميعا) اللە تعالى ايتىدى اى آدم ھوا جىننىدىن يىرگە جىولغانىڭز ھالە
 توشكىز (بعضكم لبعض عدو) بعضىڭز بعضىڭزغە دشماندىر (فاما بايتىنكم منى هدى) بس اكر سىزگە مېنىدىن ھىل قە
 كۇندىرگۇچى (كىتاب دىكى رسول) كىلسە (فمن اتبع هداى) بس كىمىر مەنم ھىل قە كۇندىرگۇچى كىتابمە دىكى
 رسۇلە ئىبىرسە (فلا يضل ولا يمشى) بس اول كىشى دنىيادە توغرى بولدىن آداشماس و آخرىڭ ياوز بولماس
 (ومن اعرض عن ذكرى) وكىمىر مەنم ذكىرىدىن مېنى ايسكە توشىرە تورغان ومەنم عبادتەمە ائىداى
 تورغان كىتاب بىرلن رسولدىن يوزدۇندىرسە (فان الله معبشة فنكا) بس درستلىككە اول كىشى اىچون تار
 بولغان تركك بولور (ونحشره يوم القيامة اعنى) دىكى اول كىشىنى قىيامت كۈنىڭ صوقرايتىب قوبار رىم
 (قال رب لم حشرتنى اعنى) بو كىشى قىيامت كۈنىڭ ايتراى رېم مېنى نى اىچون صوقرايتىب قوبار دىڭ
 (وقد كنت بصيرا) وتحقىف مېن دنىيادە وقت كورگۇچى ايدىم دىبو (قال كذلك) اللە تعالى جوابە ايتور
 اوزىڭ اوشىداق قىلدىڭ (انتك آياتنا فنسىنها) سىڭا ظاهر بولغان آيتلر مە كىلدى بس اول آيتلرنى
 اونتىڭ بىنى اول آيتلرگە اعتبار قىلۇب قارامادىڭ (وكذلك اليوم تنسى) اوشىداق بو قىيامت كۈنىڭ سىنىڭ
 اونتلمەش بولۇرسىن بىنى سىڭادە قارالماس صوقر ھال كچە قالدىرلور (وكذلك نجزي من اسرف) اوشىداق بىنى
 قرآن بىرلن رسۇلدىن يوزدۇندىرگان آدمنى جزا قىلىمەز كىنى نفس آرزولار بىنە چومۇ بىرلن اسراف قىلغان آدمنىڭ
 شولاي جزا قىلۇرمەز (ولم يؤمن بايات ربه) دىكى رېسىنىڭ آيتلر بىنە ايمان كىنرماگان آدمنىڭ شولاي جزا
 قىلۇرمەز (وللعذاب الآخرة) البتە آخرت عذابى (اشدوابقى) قاطىراق ھەمبىشە بولۇچىراق بىنى مەبىشتىڭ
 تار بولۇ عذابىدىن (افلهم يهداهم) مەكە كافرلىرىنە ظاهر بولمادىمە (كم اهلكنا قبلهم من القرون)

مكە كافرلىرىدىن بورون اوتكان زمان اهللىرىدىن كۆپىنى ھلاك قىلىشق (يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ) اول مكە اهللىرى اوتكان زمان اھالىرىنىڭ نورغان اورون لازىمە يوررار ھم آلارنىڭ ھلاكلىق ائىرلىرىنى كوررلر (ان في ذلك آيات) درستلىكە بو ذكر قىلىنغان نرسەلردە عبرتار باردر (أولئى النهى) غفلتدن طبا نورغان عقل ايپلىرى ايچون (وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ) واگر رېكئىدىن لك بولغان سوز بولماسە ايىدى يعنى امە محمدنىڭ عذابى كېچىكترو بىرلن وعدە بولماسە ايىدى (لَكَانَ لِرِزْقِكَ) اوتكان زمان اھللىرىنە اينىگان عذاب مكە كافرلىرىنە لازم بولور ايىدى (وَأَجَلٌ مُّسَمًّى) دىنى عذاب ايچون آطالمش مدت بولماسە ايىدى اوتكان زمان اھللىرىنە اينىگان عذاب بو مكە كافرلىرىنە دە لازم بولور ايىدى اللھ تعالى بش وقت نمازنىڭ وقتلىرى حقنە ذكر قىلىنماق آيتىنى اينىردى (فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ) بس اي محمد كافرلىڭ حقنە اينىگان سوزلىرىنە صبرلق قيل (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ) دىنى رېكا ھم اينىگان حالكە نماز اوقو (قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ) قۇياش طوغماسىدىن بورون يعنى ايرتە نمازىنى اوقو (وَقَبْلَ غُرُوبِهَا) دىنى قۇياش باطماسىدىن بورون نماز اوقو يعنى ايكنىدى نمازىنى (وَمَنْ أَنَاهُ اللَّيْلُ فَسَبِّحْ) دىنى كېچىڭ ساعىتلىرىدىن بعضىنە نماز اوقو يعنى آخشام بىرلن يسىع نمازىنى (وَأَطْرَافِ النَّهَارِ) دىنى كوندزنىڭ طرف لازىمە نماز اوقو يعنى اوبىلە نمازىنى اوبىلە نمازى كوندزنىڭ اۆلگى يارطىنىڭ آخىرى سوئقى يارطىنىڭ باشى بولا (لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ) بو وقتلار دە نماز اوقو اللھ حضورىدىن نىسلىڭ راضى بولا ترغان نرسە گە ايرىشكئىنى اميد ايتو ايچون (وَلَا تَمُنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا) اي محمد عدم ايكى كوزنىڭ قاراوينى شول نرسە گە صورما (مَتَعْنَابُهُ أَرْوَأَجَانَهُمْ) اول نرسە بىرلن كافرلىدىن بولغان تورلى صىنفلرنى فائىلەندىردىك (زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلىڭنىڭ زىنىتى بىرلن فائىلەندىردىك يعنى كافرلىرىنى فائىلەندىرگان دنيا تركلىڭنىڭ زىنىتىنە ايكى كوزنىڭ قاراوينى صورما (لِنَفْسَيْنِهِمْ فِيهِ) اول فائىلەندىرگان نرسە مز دە كافرلىرىنى بلا لاندرومز ايچون (وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ) وربكىڭ آخىرتە سىنىڭ ايچون حاضرلىنگان رىزقى دنيا دە كافرلىگە بىرلىگان رىزقىدىن ايرىگورا كىدز ھم ھميشە قالغوجىراقدر (وَأَمْرًا هَلْكَ بِالصَّلَاةِ) واي محمد اوزىڭا ايفىرگان آدمارگە نماز بىرلن امر قيل (وَأَصْطَبِرْ عَلَيْهَا) دىنى نماز اوزرىنە دوام ايت (لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا) بىز سىندىن رىزق صورامىمىز يعنى اوزىڭنى رىزقلاندرونى دە ھم اوزىڭا ايفىرگان آدمارنى رىزقلاندرونى دە سىندىن صورامىمىز (نَسْنُ نَرْزُقُكَ) بىز سىنى دە وآلارنىك اوزىمىز رىزقلاندرومىز (وَالْمَاعِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ) دىماقتالمش سوئقى حال تقوالق ايپىلىرى ايچوندىر (وَقَالُوا) دىنى مكە مشركلىرى ايتىدىلر (لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ) كاشكى محمد (عەم) رىبىدىن اوزىنىڭ حق پىيغىمىر ايدىكنە دلالت قىلغان معجزەلرنى بىزگە كىتىرسە ايىدى دىو (أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ) ايا اول مشركلىرگە كىلما دىمو (بَيْنَهُ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ) اولگى كاغىدلردە بولغان نرسەلرنىڭ ظاھر دىللىللىرى يعنى تورات وانجىل دە وباشقە كىتب سماويە دە بولغان اعتقادلىر وھكىملر ھم پىيغىمىرلىرىنى يالغان توتوسىبىلى ھلاك قىلىنغان قوملرنىڭ خىبرلىرى (وَلَوْ أَنَا أَهْلُكُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ) واگر بىز مكە مشركلىرىنى محمد (عەم) دن بورون عذاب بىرلن

هلاك قىلغان بولساق ايدى (لَقَالُوا) البته بومشركلر قىامت دوننك ايتورلر ايدى (رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ
 إِلَيْنَا رَسُولًا) اى رىمز كاشكى بىزگه دىن ايراتوچى پىغمبر يبارگان بولساڭ ايدى (فَتَتَّبِعْ آيَاتِكَ) بس
 بىزىنىڭ آيتلرغا ايتىرايدىڭ (مِنْ قَبْلِ أَنْ نُنَادِيَ) دىنياده اولقرلمس واسىر بولو بىرلن خور
 بولماسەزدان دىخى آخىرتىدە تەمۇغغە كىرە سەببىلى رسواى بولماسەزدان بورن (قُلْ) ايتسىن اى محمد
 (عەم) مەكە مشركلىرىنە (كُلُّ مَثْرَبٍ بِسِّ) بىزدن وسىزدن ھەر بىر مەسجىدنى ھالى ئىچىڭ بولماقنى كۆتۈرۈپ
 (فَقَرَّبُوا) بس سۆڭىنى ھالىڭنى كۆتۈر (فَسَتَعْلَمُونَ) بس تىزىلورسىز (مَنْ أَضْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ)
 كىلەردى ھەق تەۋغىرى يولنىڭ ايتىلرى (وَمَنْ أَهْتَدَى) وكمالردى آزغونلقدان ھەق يولغە كونلگان آدملىر
 (طه) سورەسى نىڭ تەرجەمەسى تەمۇم بولدى ھەم اون آلتونچى جىزە نىڭ تەرجەمەسى تەمۇم بولدى
 يىكرىم بىرىنچى سورە (انبياء) سورەسى مەكەدە ايتىلگان يوزدە اون ايكى آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اَقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ) قىامتنى انكار ايتوچى آدملىر ايتوچى حسابلىرى ياقىن بولدى بوياقىنلىق اوتكان گە
 قاراغاندە ياكە اللە ھىزورنە ياكە ھەر كىلچىك نىرسە نىڭ ياقىن بولۇپنە بىنئاً (وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ) وادل
 قىامتنى انكار ايتوچى آدملىر حسابدىن غەقت دەدر ھەم حساب ھەقىقەتە فەكر قىلۇدان بوز دوندىر وچىلردىر
 (مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ) اول قىامتنى انكار ايتوچىلەرگە رىلەردىن بولغان غەقت بوقوسىندىن
 اويغاتە تورغان ذكىر (قرآن) كىلماس (مُعْتَدٌ) اول ذكىرنىڭ ايتىلرلى ولفظى بوقىدان بار بولغان
 ايدى (الْأَسْمَعُوهُ) مگر غەقت بوقوسىندىن اويغاتە تورغان ذكىر كىلى ايسە اول ذكىرنى قىامتنى
 انكار ايتوچىلار ايتىتورلر (وَهُمْ يَلْعَبُونَ) ھالبوكم اول ذكىر بىرلن اويبارلار يعنى اول ذكىرنى خورلارلار
 وىسغە قىلورلار (لَا هِيَةَ قُلُوبُهُمْ) كوكىللىرى غافل بولغان لارى ھالە ايتىتورلر (وَأَسْرُوا النَّجْوَى)
 وسىلر بىنى ياشىدىلر (الَّذِينَ ظَلَمُوا) ظالم بولغان كىشىلردىر سىلر بىنى ياشىدىلر اگىر بوسوز (وَأَسْرُوا)
 نىڭ (واوندىن) بىل بولسە ياكە ظالم بولغان آدملىر سىلر بىنى ياشىدىلر مەنەسەنە بولوب (أَسْرُوا) گە
 فاعل بولسە (هَلْ هُنَا) بوسىلرى اوشىدور ظالم مشركلر ايتىدىلر بوھەم توگىلدر (الْأَبْشَرُ مِنْكُمْ) مگر سىلنىڭ كىسى
 آدمدر (أَفَنُتُونَ السَّحَرَ) ايا سەركە ايتىپ سەزمى (وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ) ھالبوكم اورىزى مەم كىنىرگان
 نىرسە نىڭ سەرايدىكى بىلە سىز يعنى كافرلر شولر وشچە سىلە شىدىلر ھاصل مشركلر رسول اللە نىڭ آدم بولوى
 بىرلن پىغمبىرلىك دەۋاسىنە يالغانچى بولۇپنە اسىندىل قىلغان لارچونكە مشركلر اعتقادىدە پىغمبىر فرشتە گە
 بولا دىخى رسول اللە نىڭ كىنىرگان مەجىزە لىرىنىڭ مىنلا (قرآن نىڭ) سەرك بولۇپنە اسىندىل قىلدىلار (قُلْ)
 ايت سىن بو ياشىرن سوزلرنى سويلوچى مشركلەرگە (رَبِّ يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) رىم كوكىلگى
 وىبىردەگى سوزنى بىلە كىرەك قىقروپ سويلانگان وكىرەك آقرون سويلانگان سوز بولسون (وَهُوَ السَّمِيعُ
 الْعَلِيمُ) وادل اللە تەلى ھەر بىر طاوشنى ايتىتوچىلر ھەر بىر نىرسە نى بىلگۈچىلر بس سىلنىڭ سىلرلرنى

ویاشرین سویلاننگان سوزگزی ده اشتور و بلور (بَلِّ قَالُوا أَضْغَاتُ أَحْلَامٍ) مشرکر قرآنی سحرگنه دیب اینمادیلر بلکه توشلرنک باطللر بران قاطناشقانی دیدیلر یعنی محمد عم نك توشنه کورگان باطل خیال لری دیدیلر (بَلِّ اقْتِرَاهُ) بلکه محمد عم اللهغه قرآن نی افتراقیلدی (اوزی چغاردی) دیدیلر (بَلِّ هُوَ شَاعِرٌ) بو سوزلری برلن گنده کفایه لنمدیلر بلکه محمد جرچی سویلان قرآنی شعر (جر) دیدیلر (فَلْيَأْتِنَا بآيَةٍ) بس بزگه محمد عم کیترسن (كَمَا أُرْسِلَ الْأَوْلُونَ) اولگی پیغمبرلر یبارلگان نرسه نك اوخشاشی یعنی صالح پیغمبرگه بیبرلگان توه کیی موسی پیغمبرگه بیبرلگان طایاق و آق قول کیی عیسی پیغمبرگه بیبرلگان کوزسزلرنی کوزلی قیلو و اولکلرنی ترگزوکی معجزه نی کیترسن (مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ) مکه مشرکلرنن الک بولغان قریه اهللری آیتلر و معجزه لر کیتردکمز وقتنه ایمان کیترمادیلر (أَهْلَكْنَاهَا) آلارنی آیت و معجزه لرنی یالغانغه توتولاری سببلی هلاک ایتدک (أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ) ایا بو مکه مشرکلری صورغان آیتلری و معجزه لری کیلگان وقتنه ایمان کیتیرلرمی البته کیترماسلر بس اولگی امتلرگه کیلگان دنیا عذاب بو مشرکلرگه ده کیلور (وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ) وای محمد سیندن بورون پیغمبر ایتب یبارمادک (الْأَرْجَالَا) مگر ایلرلرنی گنه یباردک یعنی آدملرگه دین ایراتر ایچون هیچ بر وقت پیغمبر ایتب فرشته یباردکمز بوق (نُوحَى إِلَيْهِمْ) اول پیغمبر بولغان ایلرگه وحی قیلورمز (فَاسْأَلُوا أَهْلَ التَّنْكِرِ) بس ای مکه مشرکلری علم اهلنن صوراکز یعنی اولگی پیغمبرلرنک حالنن آلا آدمی فرشته می اولمشلار (ان کُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) اگر اوزکز بلماس بولساکز (وَمَا جَعَلْنَاهُمْ) دخی اولگی پیغمبرلرنی قیلما دق بز (جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ) طعام آشامی تورغان تن (وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ) دخی اولگی پیغمبرلر ده دنیاده منگو بولمادیلر بو آیت کافرلرنک «نی بولدی بو محمد عم گه طعام آشی هم بازارده بری اوزی مین پیغمبر دیو ایته» دیگان سوزلرینه جواب بولا (ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ) مونک صوکنده اولگی پیغمبرلرنی وعده لرنده راست قیلدق یعنی دشمان لارگزی هلاک ایتامز و اوزگزی قتقارامز دیگان ده (فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ) بس عذابن پیغمبرلرنی دخی اوزمز تلاگان آدم لرنی (پیغمبرلرگه ایمان کیتیرگان و کیتیره چک آدم لرنی) قوتاردق (وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ) دخی کفرده و گناهلاردا اسراف قیلوچیلارنی هلاک ایتدک (لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا) ای قریش کافرلری تحقیق سزگه قرآن ایندردک (فیه ذکرکم) اول قرآنک سزگه وعظ باردر (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ای عقلکزی صرف قیلوب اویلاب قارامیسزمی اگر اویلاساکز قرآنغه ایمان کیتیر ایدکز (وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) قریه اهلنن کوبسنی صندردق (هَلَاكِ ابْنَدِكِ) (كَانَتْ ظَالِمَةً) اول قریه اهلی ظلم قیلوچی بولدی (وَأَنْشَأْنَا بَعَثَهَا) واول قریه اهلی هلاک ایتدکمز صوکنده آلا اورننه یاراتدق (قَوْمًا آخَرِينَ) ایکنچی قومنی (فَلَمَّا أَسْمَوْا بَأْسُنَا) بس اول قریه اهلی عذابمزنک قاطیلغنی سیزگان لری زمانه (إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ) شول وقتندوق

اول قريه اهلى قريه لارنن حيوان لارينه / آطلانغان لارى حاله ياكه آطلانغان آدملرگه اوغشاغان لارى
 حاله قاچار بولدىلار (لَا تَرْكُضُوا) آلاغه خورلاب اينتلىدى قريه لارنن قانچا كرز (وَأَرْجِعُوا إِلَىٰ مَا
 دَخَىٰ شَوْل نرسه گه كيرى قاينوكز (أُتْرِفْتُمْ فِيهِ) اول نرسه ده نعمت لندكز ولدنلندكز (وَمَسَاكِنِكُمْ)
 دغى تورغان اورون لارنن گه قاينوكز (لَعَلَّكُمْ تَسْأَلُونَ) تا كدا قيلغان اشلر كز دن وما لارنن گه
 اينگان نرسه دن صورالمش بولوكز ايچون ديو (قَالُوا يَا وَيْلَنَا) عذابنى كورب قتلورغه هيچ بروجه
 قالمادغى بلگاچ ايندىلر اي بزنگ (إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) درسنلكه بز ظلم قىلوچيلار بولدى
 (فَمَا زِلْتُمْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ) بس هميشه بو «ياويلنا» ديگان سوز مشركلرنىك دعآلارى وتكرار اينتك
 سوزلرى بولدى (مَتَىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَمِيدًا) اول مشركلرنى اورلغان ايگن كى قىلغانمىزغه قدر (خَامِدِينَ)
 سونگانلرى حاله يعنى اولگان لرى حاله يعنى قىلچ بىرلن اولتيرلمش بولغان لارينه قدر «ياويلنا»
 ديگان سوزنى تكرار قىلورلار (وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ) دغى بز كوكنى وييرنى ياراتمادى (وَمَا بَيْنَهُمَا)
 دغى كوك بىرلن بىر آراسنداغى نرسه لرنى ياراتمادى (لَاعِبِينَ) اوبن وعبت بولغان لارى حاله بلكه كمال
 قدرتمزگه دلالت قىلغان لارى وبنه لرمزگه فائىلى بولغان لارى حاله ياراتدى (لَوَارِدْنَا أُن نَّتَخَبْ لَهُمْ)
 اكر بز فائىلى سز نرسه نى (بالانى ياكه خاتوننى) توتونى تلاسك ايدى (لَأَتَّخِذَنَّاهُ مِنْ لُدُنَا) اوز حضورمزدان
 بولغان لهونى (ولدان لاردان ياكه خورق لارنن) توتار ايدى (أَنْ كُنَّا فَاعِلِينَ) اكر لهو توتونى قىلوچى
 بولساق بزنگ حقه مزده بو حال بولدىقنن بىر بالا ياكه خاتوننى توتار بولمادى (بَلْ نَقْنُقُ بِالْحَقِّ عَلَىٰ الْبَاطِلِ)
 بلكه بزحق (ايمان) بىرلن باطل (كفر) اوزرينه آطارمىز يعنى حقنى باطل گه اُستىن قىلورمىز (فَيَسْمَعُهُ)
 بس حق باطلنى جو باره وبتىرر (دمغنىك اصل معناسى مېنى صندىراق) (فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ) بس شول
 وقتىق باطل كيتىك كورچى وهلاك بولوچىدىر (زهوقنىك اصل معناسى جاننىك چغوى ديگان سوز)
 (وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ) وى مشركلرنى او كىچىدر سزگه اللهغه درست بولمغان نرسه بىرلن اللهنى
 صفتلاو كز دن (وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول اللهنىك ملكى ومخلوقىدىر كوكلرده هم بىرلرده بولغان
 نرسه لار (وَمَنْ عِنْدَهُ) دغى اللهنىك اوزينىك حضورنن بولغان ذاتلر (فرشته لار) (لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ)
 اللهنىك عبادتنن تكبرلنماسلر (وَلَا يَسْتَعْسِرُونَ) دغى عبادتنه عاجزده بولماسلر (آروماسلار) (يُسَبِّحُونَ
 اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دغى اللهغه كىچله وكوندزده تسبيح اينورلر (لَا يَقْتُرُونَ) يالقماغانلارى حاله (أَمْ
 اتَّخَذُوا آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ) بلكه مشركلر بىردن معبودلر توتدىلار يعنى صنملىرى معبود توتدىلر (هَمْ
 يَنْشُرُونَ) اول معبودلر مېنلرنى قىرلرننن قوبارورلار مشركلر آچق صنملىرى مېنلرنى ترگزده ديماسه لرده
 لکن صنملىرى معبود توتولارينه بودغوى لازم بولا شونىك ايچون الله تعالى خورلاب بوسوزنى ايندى
 اللهنى بىرلاونىك دىلىلى جقنده ذكر قىلناچق آيت ايندى (لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ) اكر كوك
 بىرلن بىرده الله دن باشقه معبودلر بولسه ايدى (لَفَسَدَتَا) كوك بىرلن بىر بوزولور ونظام مشاهدن
 چقار ايدى چونكه ها كمنىك تعددى وقتنده عالمنىك عادى شولاي بو آيت بىرلن استدلالده اهل كلام

كىتابلارنىڭ دىلىلاردا نىچە بيان اينىۋەشدا استادكى آدم مەنە مۇراجەت قىلور (فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ) بىس عرشنىڭ رەببى بولغان اللە پاك و بىراق بولدى (عَمَّا يُصْفُونَ) مۇشۇ كىتابنىڭ سىنلاغان نىرسە سىنەن يەنى شىركى ھەم خاتون و بالا تۇتۇدۇن (لَا يُسْتَلُ عَمَّا يَفْعَلُ) اللە تەلى قىلغان اشىنەن نىگە بويە قىلىڭ دىيۇر سورالمۇش بولماس چۈنكە اللە تەلى ھەراشنى تىيۇشنىچە بىلە و ھەكىمىكە مۇوافق اينىب قىلور (وَهُمْ يُسْتَلُونَ) و آدمىر قىلغان اشىرنەن سورالور چۈنكە آدم ھەراشنى تىيۇشنىچە بىلمى فەكرىكە و اچتىھاندە غىطا بولورغە مەكىن بو آيت. ادارە مستەقلىنى ابطالگە اشارت بولورغە باراسە كىرك (أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) بىلكە كافرلەر اللەدن باشقە مەبۇدلىر تۇتىدىلار (قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) اى ھەمد (عەم) ايت سىن كافرلەرگە اللەدن باشقە بولغان نىرسەلەرنىڭ مەبۇد بولۇپنە دىلىلەرنى كىنەركىز (هَذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ) بو قرآن ياكە تۇھىد مەن بىرلەن بىرگە بولغان آدمىرنىڭ (مؤمنلەرنىڭ) ذكىرىدەر (وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي) دىخى مەنەن لك بولغان آدمىرنىڭ ذكىرى درىماوى كىتابلارنىڭ كىسەنە قارا كىز ھەربىرسىنە تۇھىد بىرلەن شىركىن طىيۇپىرلەن امىبار (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ) بىلكە كافرلەرنىڭ كۇبىسى ھەقىنى يەنى قرآننى ياكە تۇھىدنى بىلماسلەر ھەق بىرلەن باطل آراسىنى آيۇرماسلار (فَهُمْ مُعْرِضُونَ) بىس آلا ھەقىنى بىلمەدكلىرى اىچۇن قرآنەن ياكە تۇھىدەن يۇز دۇندىرلەر (وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ) اى ھەمد (عەم) بىز سىنەن لك ھىچ بىر بىغىبەر بىبارمادك (الأنومى اليه) مگر بىباردك ايسە اول بىغىبەرگە ھەق قىلور بولدىق (أنه) درىسلىكە شۇن (لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا) ھىچ مەبۇد بالھەق بوقىدەر مگر مەن كىنەن (فَاعْبُدُون) بىس مەكىگەنە عبادت قىلۇڭز يەنى مەنى بىرلەن فرىشەلەرنىڭ مەصۇم بولولارىنى بىيانە اللە تەلى ذكىر قىلناچق آيتنى اينىردى بو ذكىر قىلناچق آيت خىزاعە ھەقنە اينگان دىگانلەر خىزاعەلەر فرىشەلەر اللەنىڭ قىزلارى اللە تەلى فرىشەلەرنى بالا اينىب تۇتدى دىگانلەر (وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا) خىزاعە كافرلەرى اللە بالا تۇتدى دىدىلەر يەنى فرىشەلەر اللەنىڭ قىزلارى دىدىلەر (سُبْحَانَهُ) پاك و بىراق بولدى اللە تەلى بالا تۇتماقەدان (بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ) فرىشەلەر اللەنىڭ قىزلارى تۇگىل بىلكە آلا ھەرىمەلى قۇللاردەر (لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ) فرىشەلەر سوزلەرى بىرلەن اللە غە لك بولماسلار يەنى اللە تەلى اينىماسىن بۇرۇن ھىچ نىرسە اينىماسلەر بىلكە اللەنىڭ سوزىنە ايارلەر (وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ) دىخى فرىشەلەر اللەنىڭ امىرى بىرلەن ھەق قىلورلار يەنى اللە تەلى قوشماغان اشىرنى اشلەماسلەر يەنى اللە تەلىگە سوز بىرلەن دە ھەق بىرلەن دە لك بولماسلار ھەق بو آيت فرىشەلەرنىڭ مەصۇم بولۇپنە يەنى گىناھسىز بولۇپنە دلالت قىلا (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ) اللە تەلى فرىشەلەرنىڭ آلارنە بولغان نىرسەنىكە (لك قىلغان ھەملىرىنىكە) بلور (وَمَا خَلَقَهُمْ) دىخى فرىشەلەرنىڭ آرطلارنە بولغان نىرسەنىكە (كلاچكە قىلاچق ھەملىرىنىكە) بلور (وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى) دىخى فرىشەلەر شىفاعت قىلماسلەر مگر شىفاعت قىلورغە راضى بولغان آدمىرگە گىنە شىفاعت قىلورلار (وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ) دىخى اول فرىشەلەر اللەدان قورقۇدان و اللەنىڭ مەھابىتىنەن قالىترا وچىلار و تىترا وچىلاردەر (وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ) و فرىشەلەردىن قايسۇ اينىور (إِنِّي اللَّهُ مِنْ دُونِهِ) مەن اللەدان باشقە مەبۇدەن دىو (فَذَلِكُمْ) بىس بۇسوزنى

ايتوچى فرشته (نَجْرِيه جَهَنَّم) بو فرشتهنى جهنم برلن جزالارمز (كَذَلِكَ نَجْرِي الظَّالِمِينَ) بو جزالارمز
 كى عبادتنى اورنندان باشقعه قريو سببلى ظلم قىلوچيلارنى جزالارمز (أُولَئِكَ يَرَأَوْنَ كَفْرًا) كافر
 بولغان آدملىر بلاماديلرمو (أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) درستلكده كوكلر برلن بيرلر (كَأَنَّهُمَا رَتْقًا) برسى
 برسند يابشقان بولدىلار (فَفَتَقْنَاهُمَا) بس هوأ برلن آيردق بز كوكلر برلن بيرلرنى (وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ
 كُلِّ شَيْءٍ حَيًّا) وهر بر تركلك اياسى بولغان نرسهنى صودان ياراتدق بوآيت دن تبلور صوى برلن
 جانسز نرسه لرده تركلك نك ظهورى ده معلوم بولا (أَفَلَا يَوْمُنُونَ) بو قدر علامتار ظاهر بولغاچك كافرلر
 ايمان كيتماسلرمى (وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيًا) دى بيرده ثابت بولغان طاغلار ياراتدق (أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ)
 بيرنك سزنى سلكتوى مكر وه بولغانلقى ايچون (وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا) دى بيرده كيك بوللار ياراتدق
 (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) آدملىر سفرلرنك مقصودارينه كونلسونلر ايچون (وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا) دى كوكنى
 يغلوب توشون صاقلانمش توبه قىلدق (وَهُمْ عَنْ آيَاتِنَا مُعْرِضُونَ) واول كافرلر كوكنك علامتلرن دن قوياش
 وآى ويلدزلارن دن) يوز دوندرگوچيلردر يعنى بو علامتلرده فكر قىلماشلار (وَهُوَ الْغَنِيُّ) واول
 الله تعالى شونداين ذات در (خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) كيچنى دى كوندزنى ياراتدى (وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ)
 دى قوياشنى وآينى ياراتدى (كُلُّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ) بو قوياش وآى ويلدزلار دن هر برسى كوكن تيزلك
 برلن سير قىلورلار* بوآيت هيئت جديك كه مناقص بولماسه كرك قوياشكده نوع حركتنى درست كورمشلر
 جائزدر كه بر اورنده حركت قىلور ياكه كوز كورونك سير قىلغان كى كورنوندن الله تعالى شول روشچه
 بيان قىلغان بولور (والله اعلم) (وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخَلْدَ) وبز سيندن لك هيچ آدم ايچون
 دنيا ده منگو قالوچيلقنى قىلما دق (أَفَأَنْ مَتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ) اياسين اولساك آلار دنيا ده منگو قالوچيلارمى؟
 البته آلار ده منگو قالوچى توگللردر بلسكه اوله چكلردر (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ) هر برجان اياسى اولم
 آچيسنى تاتوچيدر (وَنَبَلَّوْكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فَنَسُوا أَلْبَابَهُمْ وَالْيُنَاتُرُ جَعُونَ) وسزنى فتنه ايچون ياوزلق وايزگولك
 برلن امتعان قىلورمز ياوزلقغه صبر قىلوب ايزگولك كه شكر قىلور سزنى ياكه يوقى ياوزلقدن فقيرلك
 وآورو كى نرسه لرماد ايزگولك دن سلامتلك وبيايق كى نرسه لرماد (وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا)
 وهر قيچان اى محمد سىنى كافر بولغان آدملىر كورسه (أَنْ يَتَخَفَتُوا) سىنى توتماسلار مگر مسخره قىلنه
 تورغان نرسه ايتب توتارلارهم ايتورلر (أَهَذَا الَّذِي كُنْتُمْ تُكْفِرُونَ) حالبوكم اول كافرلر الله نك توحيد برلن ياكه خلقنى حلقغه
 آدمى ديو (وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَنِ هُمْ كَافِرُونَ) حالبوكم اول كافرلر الله نك توحيد برلن ياكه خلقنى حلقغه
 كوندرو برلن ذكرينى انكار قىلورلار بس مسخره قىلنورغه اوزلرى تيوشايلردر (خَافَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ)
 آدمنى آشفچلقدن ياراتلى آدمك آشفچاق صفتى افراط درجده بولدى ايچون گوياك آشفچلقدن
 ياراطلغان بولا (سَأَرَيْكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ) دنيا ده دى آخرتك عذابلرمنى سزكه كورساتورمن بس
 عذابك ميني آشفق رماكز (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) وكافرلر ايتورلر رسول الله غدهم صحابه لركه بو عذاب
 ياكه قيامت وعدهسى قاير زمان ديو (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سوز كرده راست بولساكز (لَا يَعْلَمُ الَّذِينَ

كُفُّوا) اگر كافر لر بلسه لر ابدى (حِينَ لَا يَكْفُونَ عَنْ وُجُوهِمُ النَّارَ) يوزلرندن تموغ اوطنى بيارلماگان (طيبيلماگان) وقتنى (وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ) دى آرقالارندن تموغ اوطنى بيارلماگان (طيبيلماگان) وقتنى (وَلَا هُمْ يَنْصُرُونَ) دى عذابندن طيبيلماگان وقتنى يعنى اوزلرنيڭ شونداين عذابدا بولولارنى بلسه لر ابدى كافر لر البته عذابنى آشقدرماسلار ابدى (بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً) بلسكه كافر لركه عذاب وعدهسى ياكه تموغ ياكه قيامت كينت كيلور (فَتَبْهَتُهُمْ) بس كافر لرنى حيران قيلور اول عذاب وعدهسى ياكه تموغ ياكه قيامت (فَلَا يَسْتَظِهُونَ رُدَّهَا) بس كافر لرنىڭ عذاب وعدهسى ياكه تموغنى ياكه قيامتنى كبرى قايناروغه كوچلرى ينماس (وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ) دى كافر لركه مهلتده بېرلاس (وَلَقَدْ اسْتَوْهَىٰ بَرْسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ) وتحقيق سيندن الك بولغان بېغمبرلرده خورلانمش بولدى بوسوز رسول الله فى تسليه بولا (فَهَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ) بس بېغمبرلردن مسخره قيلغان آدم لركه ايندى (مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) خورلاغان نرسه لر نيڭ جز آلارى (قُلْ مَنْ يَكْفُرْكُمْ) اى محمدعه خورلاوچيلرغه ايت سزنى كم صاقلار (بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ) كيچك وكوندزده الله نيڭ عذابندن يعنى الله تعالى عذاب قيلورنى تلاسه هيچ كم صاقلى آلماس (بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُّعْرِضُونَ) بلسكه اول كافر لر ربلر نيڭ ذكرندن (قرآندان) يوز دوندر كوچيلردر (أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا) بلسكه اول كافر ايچون عذابندن طيا تورغان بزدن باشقه معبودلر بارمىم البته بوق (لَا يَسْتَظِهُونَ نَصْرَ أَنفُسِهِمْ) كافر لرنىڭ معبود توتقان نرسه لر نيڭ اوزلرينده ياردم بېر وگه كوچلرى ينماس بس نچك آلاز عابدلرينه ياردم بېرسونلر (وَلَا هُمْ مَنَاصِعُهُونَ) دى اول معبودلر بزننىڭ عذابمزدان صاقلانمشدا بولماسلار (بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ) بلسكه بز بو كافر لرنى هم آتالارونى دنياده فائده لندردك (حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ) تا كم اول كافر لركه عمر اوزون بولدى بس كافر لر دنياده اوزون مدت فائده لنولرينه مفرور بولدىلار (أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا أَنَاآتِ الْأَرْضَ) كافر لر كورماسلر مى درستلكده بز كافر لرنىڭ بېرلرينه قصد قيلورمز (نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا) بېرنىڭ چيتلرندن كيمتكانمز حاله يعنى كافر لرنىڭ بېرلرينه مسلمان لارنى ايركلى قيلورمز بو آيت بېرنىڭ كيمونى قبول ايتورينه دلالت قيلادر (أَفَهُمُ الْقَائِلُونَ) ايا مكه مشركلر مى غالبلر (أَسْتَنْلِرُ) البته بز غالبلر مز وآلاز مغلوبلردر (قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَعْدِ) ايت سين اى محمد هم مكه مشركلرينه آچق مين سزنى اوزمه وحى قيلنغان نرسه برلن قورقتانم (وَلَا يَسْمَعُ الصَّمُ الدُّعَاءَ) دى چوقراق آدم ائده ونى اشتماس (إِذَا مَا يُنذَرُونَ) قورقتامش بولغان وقتدا (وَلَكِنْ مَسَّتْهُمْ نَفَقَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ) واگر كافر لرنى ربكىڭ عذابندن آزغنه نرسه توتسه (لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) كافر لر ايتورنى او كنج بزگه درستلكده بز ظلم قيلوچيلار بولدى ديو يعنى اوزلر نيڭ ظلم لارى بولن اقرار قيلولار (وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ) قيامت كونى نيڭ جزسى ايچون توغرى بولغان ميزان لار قويازمز اول توغرى ميزان لار برلن بندنلر نيڭ عمللرى اولچانور (فَلَا تُظَلِّمُ نَفْسٌ شَيْئًا) بس هيچ بر نفس كه هيچ ظلم قيلنماس (وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ) اگر عمل ياكه ظلم اورلقدان بر كچكنه كيساگى آورلغى بولسه ده (أَتَيْنَابَهَا) اول اورلقدان

كېڭىگە كىساگى آوراغى بولغان عملنى ياكە ظلمنى دە كىتىرمىز وحاضر قىلورمىز (وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ)
 وحساب قىلوچى بولو بوزندن بز يىنارمىز (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ) و تحقىق موسى برلن
 هارون عەمغە حق برلن باطل آراسنى آيورۇ تورغان تورات كىتابنى بىردىك (وَضِيَاءٌ وَذَكَرًا
 لِلْمُتَّقِينَ) دىقى تفرالىق ايالسرى ايچون نادانلىق قارانغولقلارندە ياقىلىق بىرە تورغان هم
 وعظلمانا تورغان تورات كىتابنى بىردىك (الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ) متقىلر شونداين آدملاردىر
 رىلرندىن غىب دە قورقارلار (وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ) دىقى اول متقىلر قىيامندن قور قوچىلاردىر
 (وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ) وبو قرآن فائىسى كوب بولغان ذكىردىر بز آنى محمد عەم اوزرىنە ايندىرىك
 (أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ) اياسز كافرلىرى شول قرآننى انكار ايتوچى (وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ)
 و تحقىق بز ابراهيم عەم گە موسى برلن هارون دن الك حق لغە كونلورنى بىردىك (وَكُنَّا بِعَالَمِينَ) و دىقى
 بز ابراهيم نىڭ بىرگان نرسە مزگە اهل ايدىكى بىلكى (اذ) شول وقتدە بىردىك (قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ)
 ابراهيم اوزى نىڭ آتاسنە هم قومنە ايتدى (مَا هَذِهِ إِلَّا تَمَائِيلُ النَّاسِ) نىدىر شونداين فائى و ضرر بىرى
 تورغان جانسز صورتلر (أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ) سز اول صورتلرنىڭ عبادتنە تورغوچى لارسزدىو (قَالُوا
 وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ) ابراهيم عەم نىڭ قومى ايتدىلر بىز آتالارمىزنى اول صورتلرگە عبادت قىلوچىلار
 تابىق آلاغە ايارب بزدە عبادت قىلامىز (قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ) ابراهيم ايتدى تحقىق سز
 هم آتالارنىڭ بولدىڭىز (فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ظاهر بولغان آزغونلىقى (قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ) ابراهيم عەم نىڭ
 قومى ايتدىلر اى ابراهيم سىن بىزگە حق سوزنى كىندىڭمى (أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ) ياكە اوينوچىلاردىن مى
 سىن يعنى بىزنىڭ آتالارمىزنى آزغونلىقىغە نىسبەت بىرىب بو سوزنىڭنى چىلاب ايتەسونمى ياكە اويناب
 ايتەسونمى دىدىلر آتالارومىز آزغونلىقىغە نىسبەت بىرونى غايت يىراق غە صابدىقلارندىن بو سوزنى
 ايتدىلر (قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ) حضرت ابراهيم ايتدى بو سوزمنى چىلاب ايتام اويناب ايتىمىم جانسز
 صورتلر معبودلر توگىل بىلكە سىزنىڭ ربكىز (رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلرنىڭ و بىرلرنىڭ رىسى در
 (الَّذِى فَطَرَهُنَّ) شونداين رىدىر اول كوكلرنى و بىرلرنى باراتىدى (وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ)
 و دىقى مېن سىزگە ايتكان سوزم (توحىد) اوزرىنە شاهدلاردىن مىن (وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ) واللە
 بران قسم ايتىب ايتامىم صنم لارنىڭنى واطودا تىروشمىن (بَعْدَ أَنْ تَوَلَّوْا مُنْجِبِينَ) صنم لارنىڭنى ياندىن
 عىدىڭىزە كىتكانكىز صوڭىدە بو سوزنى ابراهيم عەم ايچىنكىڭنە ايتدى دىگانلر (فَعَجَلَهُمْ جُنَادًا) بس
 ابراهيم عەم صنم لارنى كىساك كىساك قىلدى (الْاَكْبِرَالَهُمْ) مگر قومىنىڭ الوغى صنمى صنمى مادى باشقە
 صنم لارنى ھەسنى واتىدى بالتانى الوغى صنم نىڭ مويننە قوبىدى (لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ) شايد بو الوغىسنە
 قايتورلار دىبو ظن قىلدى يعنى صنم لارنىڭ الوغىسنى صنمى مادى باشقە صنم لارنى كىم صنمىرغان
 دىبو بو الوغىسندن صورارلار دىبو ظن قىلدى (قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِآلِهَتِنَا) ابراهيم عەم نىڭ
 قومى عىدىلرندىن قايتقان نىڭ صوڭىدە ايتدىلر بىزنىڭ معبودلر مېزگە بو اشنى كىم قىلدى يعنى

كم واتى (اِنَّهٗ لَمَنْ الظَّالِمِيْنَ) درستلىكك اول اشنى قىلغان كشى ظالماردندىر ديو (قَالُوا سَمِعْنَا
 قَتِي يَدُكُرْهُم) ابراهيم (عەم) نىڭ قوسى ايندىلر بزمعبودلرمزنى عيب ايتە تورغان بىر جىگىنى اشته مز
 (يُقَالُ لَهُ اِبْرَاهِيْمُ) اول جىگىت كە ابراهيم ديو ايتلە (قَالُوا فَاخْتَرَاهُ عَلَىٰ اَعْيُنِ النَّاسِ) ابراهيم (عەم) نىڭ قوسى
 ايندىلر ابراهيمنى آدملىرىڭ كوزلىرى حضورىنە كىتىرگىز يەنى خەلق حضورىنە كىتىرگىز (اَلَعَلَّاهُمْ يَشْهَدُوْنَ)
 شايد آدملىر بواشنى ابراهيم نىڭ قىلغانلىقىنە گواھلىق بىرىرلر (قَالُوا اَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِالْهَيْئَةِ اِبْرَاهِيْمُ)
 ابراهيم (عەم) نىڭ قوسى ايندىلر اى ابراهيم بىزنىڭ مەعبودلرمىزگە بواشنى سىنە قىلىڭ يەنى سىن
 واندىڭمى ديو (قَالِ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيْرُهُمْ هٰذَا) ابراهيم (عەم) ايندى مىن بواشنى قىلماڭمى يەنى واتماڭمى
 بىلكە بو صىنم لارنى الوغلىرى واتى (فَاَسْأَلُوْهُمْ اِنْ كَانُوْا يَنْتَقُوْنَ) كم بواشنى قىلغانلىقىن اوزلىرىنىڭ
 صورىڭىز اگىر سويلاشىر بولسەلار (فَرَجِعُوْا اِلَىٰ اَنْفُسِكُمْ) بس ابراهيم نىڭ قوسى اوزلىرىنە قايتىدىلر
 يەنى عقللىرىنە قايتوب قارادىلار (فَعَالُوا) بس ابراهيم نىڭ قوسى ايندىلر بعضى بعضىنە (اَنْتُمْ اَنْتُمْ
 الظَّالِمُوْنَ) درستلىكك سىز اوزىڭىز ظالملىرىز يەنى ضررى وھادەسى بولماغان سويلاشمى تورغان
 صىنلارغە عبادت قىلوڭىز سببلى اوزىڭىز ظالملىرىز (ثُمَّ نَكَّسُوْا عَلٰى رُءُوسِهِمْ) موزىڭىز صوڭىڭىز ابراهيم عەم نىڭ
 قوسى باشلارى اوزىرىنە بوگلمىش بولدىلار يەنى عقللىرىنە قايتوب استقامتىدە بولدىلار صوڭىدە
 قىچىرىشوغە ايندىلر (لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا هُوَ لَّا يَنْتَقُوْنَ) هم ابراهيم عەم گە ايندىلر تىقلىق سىن بو مەعبودلرنىڭ
 سويلاشماوينى بىلىڭنى ايجون بىزگە اول مەعبودلردىن صورىڭىز دىوبىوراسىن ديو (قَالِ اَفَتَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ)
 ابراهيم (عەم) ايندى قومىنە اياسى اللەدان باشقىغە عبادت قىلمازمى (مَا لِيْبَنفَقَكُمْ شَيْئًا وَّلَا يَضُرَّكُمْ)
 اوزىڭىزگە ھىچ نرسە فائىدە اينماگان ھەم ضرر ايتە آلمىغان نرسەگە (مەعبودلرگە) (اَفِيْ لَكُمْ وَّلِمَّا تَعْبُدُوْنَ
 مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ) اوزىڭىزگە ھەم اللەدان باشقىغە عبادت قىلغان نرسەلرگە (صىنم لىرگە) قىباعت لك بولسۇن
 (اَفَلَا تَتَّقُوْنَ) اياسى قىلغان اشكزنىڭ قىباعتلىكىنى عقلىڭىز بىرلن اويلاپ بىلمىسىزمى (قَالُوا هَرَقُوْهُ وَاَنْصَرُوا
 اِلَيْهِمْ) ابراهيم عەم نىڭ قوسى دىللى بىرلن قارشى كىلدون عاجىز بولغاچ ضررايتو قىدى بىرلن ايندىلر
 ابراهيمنى اوطقە ياندىرگىز و آنى ياندىرو سببلى مەعبودلرگە ياردىم بىرىڭىز (اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِيْنَ) اگىر
 مەعبودلرگە ياردىم ايتونى قىلوچى بولساڭىز بىضاوى اياسى ايتوچى ھىنون اسمىڭە فارس كوردلرنىڭ
 بىراىر ياكە نىمىرود دىگان شوندىن صوڭىڭىز اتقاق ايتلە اوطون ھىب اوط ياغىب ابراهيم عەمنى بوغاولاب
 منجىق (بوزمان نىڭ طوبى كىى بىر قورال) بىرلن ابراهيم عەمنى اوطقە آتدىلار (قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي
 بَرْدًا وَّسَّلَامًا عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ) اللەتعالى ايتە بىز اوطقە ايندىڭدى اى اوط صالحون بول و ابراهيم اوزىرىنە
 سلامتىك بول يەنى ياندىرما اللەنىڭ امرىچە اوطىدە ابراهيم عەمنىڭ ھىچ بىرىدىنى يانماغان مگر
 بوغاولارى يانغان بوو وقت ابراهيم عەم اون آلتى ياشىدە ايدى دىگانلر اوطقە عادىتە اسبىلىك
 وياندىروچىلىق لازم بولسەدە قىدەر اللەغە نىسبە اوطنىڭغە خوش ھو ا بولوب اورلوى عىبىب اش توڭل
 چونكى مەجرە طرىقى عادىت طرىقىنە البتە خەلقى اولچاق ياكە اوط اوز ھالىچە اسبىدە بولور لكىن

الله تعالى ابراهيم عه م دن اسسيلكنى دفع قىلغان بولور نتا كه « سَمْنَانُ قَشِي » اوطاه يانمى ديگانلر
 شعر * بَدْرِيَا نَخْرَاهِدْ بَطْ شُنْ غَرِيْق * سَمْنَانُ جَهْ دَانْدُ عَذَابِ حَرِيْق *
 (وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا) دى ابراهيم نىڭ قو مى ابراهيم عه م گه ضرر ايتوده مكرنى تلاديلر (فَجَعَلْنَاهُمْ
 الْأَخْسَرِينَ) بس ابراهيم قومى ضرر ايتوچيلرنىڭ ايكى ضرر ايتوچسى قىلىق چونكه ابراهيم
 عه م نىڭ ضررىنه توروشولارى عين ابراهيم عه م نىڭ فائىدسى بولدى چونكه بو واقعه ابراهيم عه م نىڭ
 حلقى بولوب اولر نىڭ باطللىقى بولوينه بر قىلىق دىل بولدى (وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي) وبز
 ابراهيم نىڭ دى آنىڭ هاران اسمى قرداشىنىڭ اوغلى لوطنى عراقدان شونداين بىرگه قوتقاردىق
 (بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ) اول بىرده بون عالم گه مباركلكنى بىردىك يعنى شام بىرىنه شام بىرىنىڭ عام
 بولغان بركنى چونكه پيغمبرلرنىڭ كوسى ارض شام مبعوث بولغان هم دنياوى واخراوى بولغان
 سعادتلرنىڭ مبدالرى بولغان شريعتلرى ارض شام منتشر بولغان هر بر پيغمبر آسيا قطعسىنه
 ظهور ايتكان (وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً) دى بر بولاك بولغان حاله ابراهيم گه اسحاقنى هم
 يعقوبنى هبه قىلىق ياكه صورايانندان آرتوق بولغان حاله معناسنه ياكه بالانىڭ بالاسى بولغان
 حاله معناسنه بولا بو وقتى نافلة يعقوب عه م گه خاص بولا (وَكَلَّجْنَا صَالِحِينَ) وبو دورتنى (ابراهيم
 لوط اسحاق ويعقوب دن) هر بىرسى ايزگولر قىلىق (وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا) دى بو دورتنى
 آدمارنى امرىز بىرلن حلقى كوندره تورغان اماملار قىلىق (وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فَعَلِ الْغَيْرَاتِ) دى
 بو دورتنى ايزگولر اشلىر اشلاونى وحى قىلىق (وَأَقَامِ الصَّلَاةَ وَآتِ الزَّكَاةَ) دى نماز او قونى هم
 زكوة بىرونى وحى قىلىق (وَكَانُوا لِلْعَابِدِينَ) وبو دورتنى بىرگه عبادت قىلوچى بولدىلار (وَلُوطًا آتَيْنَاهُ
 حُكْمًا وَعِلْمًا) دى بىز لوط عه م گه حكمت هم پيغمبرلرگه مناسب بولغان علمنى بىردىك (وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي
 كَانَتْ تَعْمَلُ الْغَبَاثَةَ) دى لوط عه م نىڭ عقلا قباحت وشرعا منموم بولغان اشلىرى (لوطنى) قىلا تورغان
 قريه (سدوم) اهلندن قوتقاردىق (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا فَاسِقِينَ) درستلىكك سدوم قريه سىنىڭ اهلى بولغان
 لوط عه م قومى الله نىڭ طاعتىدىن چىقوچى ياوز قوم بولدىلار (وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا) دى بىز لوط عه م نىڭ
 رحمتىرگه كرتدىك (أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) درستلىكك اول لوط ايزگولر جملە سنمىن در (وَنُوحًا إِذْ نَادَى
 مِن قَبْلِ) دى اى محمد عه م نوح عه م نىڭ ذكردىق اول نوح بو ذكردىق قىلغان پيغمبرلردن لك قومى
 هلاك ايتوبىرلن الله غه دعا قىلدى (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ) بس اول نوح (عه م) نىڭ دعاسى قبول ايتدىك (فَنَجَّيْنَاهُ
 وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ) بس اول نوحنى دى اهلى الرغ قايقودن (طوفاندىن) قوتقاردىق (وَنَصَرْنَاهُ
 مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) دى نوحنى علامتلىرىنى بالغانغه توتقان قومىن اوچ آلوقى قىلىق
 (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا) درستلىكك اول نوح قومى ياوز قوم بولدىلار (فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ) بس نوح قومى
 همە سنى صوغه غرق قىلىق (وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ) دى اى محمد (عه م) داود بىرلن سليمان (عه م) نىڭ ذكردىق
 قىل (أَذِيحْكُمَا فِي الْعَرَّةِ) شول وقتىڭ آلاز ايگن حلقىڭك قىلور بولدىلار (أَذْنَفَسَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ)

شول وقتەدە حەكم قىلور بولدىلار اول ايگن گە بر قوم نك قويلارى كىچ برلن كرب اولادى. يعنى اول ايگننى آشادىلار (وَكُنَّا لِعَلَّكُمْ شَاهِدِينَ) دى بىز سلیمان برلن داودنىڭ حەكملىرىنى بلوچى بولدىق (فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ) بىز حەكمى سلیمان گە آڭلاتدىق (وَكَلَّآ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا) دى سلیمان برلن داود (عەم) دن ھىر بىر سەنە حەكمەت ھەم علم بىردىك ﴿ ھو نك قصە سى بر وقتەدە بر قوم نك قويلارى ايكنچى بر قوم نك كىچ برلن ايگننە كرب ايگننى آشاغانلار و طاباطاغانلار ايكان بو ايكى قوم داود عەم گە حەمگە بارغانلار داود عەم قويلارنى قىمتلەپ قاراغان ايگننىڭ كۆبى كىمدىكى حساب ايكان وايكىسى برابر طابقان بىز قويلارنى ايگن ايالرىنە بىرگان موندان سوڭ بو ايكى قوم داود عەم نك اوغلى سلیمان عەمگە بارغانلار ھەم داود عەم نچك حەكم قىلدىقى سويلاگانلر سلیمان عەم بو وقتەدە اون بىر باشنە ايكان آتام داودنىڭ حەكمى بىك گوزل لىكن مېن ايكى فرقه ايچونەدە فائىدە لىراق بولغان حەكم برلن حەكم قىلامن دېمىش ھەم قولى ايالرىنى آتاسى داود عەمگە قايتاندىن بىارمىش قولى ايالرى داود عەمگە بار بىر سلیمان عەم نك سوزىنى حەكايت قىلامىشلار سوڭرە داود عەم قولى ايالرىنى سلیمان عەمگە بىارمىش ھەم اوزىدە كىلمىش و اوغلىنە ايتىمىش مەن بو قولى ايالرى آراسىدە قىلغان حەكمىنى نچك طاباسن دىو سلیمان عەم حەم نك بىك گوزل دېمىش داود عەم اوزنىڭ حەكم قىلاچاق نرسە ئىدىن خىبر بىردىدى سلیمان عەم ايتىدى قويلارنى و قىلغىنە ايگن ايالرىنە بىررگە تىوش سوتى و بالالارى برلن فائىدە لىب تورسونلار ايگننى قولى ايالرىنە بىرر و تىوش ايگننى اولگى حالنە كىلگانگە قىدر تىرىبەلسنلر و اصلاح ايتىسونلر سوڭرە قايتا تىرشلار دىو داود عەم ايتىدى حەكم سىنىڭ حەمگە دىو ھەم سلیمان عەم حەمى برلن عمل ايتىدى اما بىزنىڭ شىرىعتىمىزدە ايگن اصلا تولانمى كىراك كوندىز و كىراك تۆلە بوزىنلار اگىر قويلارنىڭ قارا و لچىلارى يانلارنە بولمىسە چونكە رسول الله (جَرَحُ الْعَجْمَاءِ جُبَارٌ) دېمىش يعنى حىوان نك جنائىتى بوشدىر آنك ايچون تولو بوقىدر بو حەمى مەنھىبى اما شافعى مەنھىبەدە حىوان ايگننى كىچەك تىلف ايتىسە تولو و اجىب چونكە كىچى برلن مالىنى ساقلاو اياسنە و اجىب كوندىز تىلف ايتىسە تولو و اجىب توگل چونكە كوندىز ايكننى ساقلاو ايگن اياسنە و اجىب امام جصاص ايتە داود عەم زماننەدە ايگننى تولو و برلن حەكم قىلدى چونكە قولى ايالرى قويلارنى قىلدا بىارگانلر ايتىدى قىلدا بىارگانلر بىزنىڭ شىرىعتىمىزدە ھەم حەم شولاي دى امام جصاص سوزى مەقول كورلە چونكە اوتكان بىغىمىرلرنىڭ شىرىعتىنى الله تعالى انكار سىز قىلغاندە بىزگە ھەم شىرىعت بولا ﴿ بىضاوى ھەم كشاف اياسى ايتە داود عەم نك حەمى امام اعظم نك جنائىت قىلغان قىل حەمداغى حەمى كىي بولا چونكە امام اعظم ايتە قىل بىر كىشى گە جنائىت قىلسە اول قىلنى جنائىت اياسنە بىرلە دىو سلیمان عەم نك حەمى امام شافعى نك غاصب دان قاچقان عبد مەغسۇب حەمداغى سوزى كىي چونكە امام شافعى ايتە بىر كىشى قىلنى غصب لاپ آلسە قىل قاچسە خو جاسنە قىلنىڭ قىمتىنى تولى خو جە قىلنىڭ قىمتىنى ايلە فائىدە لىنە قىل تابولسە قىلنى قايتا روب آلادا قىمتىنى غصب لاپ آلۇچىغە تولى داود عەم برلن سلیمان عەم نك ھەم اياكىسىنىڭ حەمى اجنەد بىرلن مى ياكە ھى برلن مى اختلاف بىعضىلار ھەم اياكىسىنىڭ حەمى ھى برلن لىكن داود عەم نك حەمى سلیمان عەم نك حەمى برلن نىسخ ايتىلگان دىگانلر بىعضىلار سلیمان عەم نك

قىلغان اشى صلح داود عەم نىڭ قىلغان اشى حكم صلح حكىمىن آرتوق دىگانلر بعضىلارى ھىرايكسى نىڭ
 حكىمى اجتھاد بىرلن دىگانلر بس بو آيت دن جتھەننىڭ بعض وقت خىطأ قىلۇب بعض وقت اصابت قىلۇ
 مسئەلسى چغارولا البتە سلېمان عەم نىڭ اجتھادى صواب بولغاچ داود عەم نىڭ اجتھادى خىطأ بولا اوزون
 بيان استاگان آدم (التفسيرات الاحمدية) گە مراجعت ايتسون (وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحُونَ وَالطَّيْرَ)
 دىخى بىز داود بىرلن بىرگە تىسبىح ايتكانلرى حالده طاغلارنى دىخى قۇشلارنى مسخر (يعنى داود عەم
 امرى بويىچە ئۇرى تورغان) ايتدىك (وَكُنَّا فاعلين) دىخى بىز مونىڭ كى اشلرنى قىلۇچى بولدىق
 يعنى موندائ اشلر سىزنىڭ قاشىك عىبىب اش بولسە دە بىزدن صدورى عىبىب توگل معناسىك (وَعَلَّمْنَاهُ
 صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ) دىخى داودقە سىزنىڭ فائىدەگىز اىچون صوغىش كولماكى (تيمىر كولماك) باصاوانى اوبراتىك
 (لِنُعْصَنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ) تيمىر كولماك باصاو صنعى سىزنى دشمانلارگىز بىرلن صوغىش قىلغان وقتىكرداغى
 قاطىلقلارگىز صاقلاسون اىچون (فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ) بس سىز بونعمىمە شكر قىلۇچىلار توگە بىسىز يعنى
 شكر قىلۇگىز (وَلُسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً) دىخى قاطى ايسكان مالك سلېمان (عەم) اىچون جىلنى مسخر
 قىلدىق (تَجْرَى بِأَمْرِهِ) اول جىل سلېمان (عەم) نىڭ قوشوى بىرلن يوگان حالده (إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي) شوندا بىن
 بىرگە (بَارَكْنَا فِيهَا) اول بىردە مباركلكنى وكوب فائىدەلرنى بىردىك يعنى ارض شاهه (وَكُنَّا بِكُلِّ
 شَيْءٍ عَالِمِينَ) ودىخى بىز ھىر نەرسەنى بىلگۇچى بولدىق بس جىلنى دە حكمت كە موافق يورتىمىز (وَمِنَ الشَّيَاطِينِ
 مَنْ يَغْوُونَ لَهُ) دىخى شيطانلاردن سلېمان عەم اىچون دربالرغە چوموب انجولر چغار وچىلارنى مسخر
 قىلدىق (وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ) دىخى شيطانلار موندان باشقە اشلرنىك قىلۇرلار (وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ)
 دىخى اول شيطانلارنى سلېمان (عەم) نىڭ امرىدىن باش تارتولاردىن صاقلانغۇچى بولدىق (وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى
 رَبَّهُ) دىخى اى محمد ايوب (عەم) نى ذكر ايت شول وقتىك ايوب (عەم) بالالارى نىڭ وماللىرى نىڭ يوقلىقى
 وسلامتىزلىگى سببلى رىسنە ندا قىلدى (أَنَّى مَسَّنِيَ الضُّرُّ) درستلىكە مېنى ضرر (قاطىلق و آورو)
 تورتىدى (وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ) وسين اى رىبم رحمت قىلۇچىلارنىڭ ايكى رحمت قىلۇچىسى سن
 حضرت ايوب اسعاق عەم نىڭ عىص اسملى اوغلىنىڭ بالالاردىن بولۇب رومى بولغان الله تعالى
 اوزىنە بىغىمىرلىك بىرلن برابر كوب بالالار وماللىر بىرگان الله تعالى ابتلا اىچون ايوب عەم نىڭ
 بالالارنى ھلاك ايتكان (أَسْتَلْرَيْنَهُ بِرَبِّنَا أَوْ يَبْرَأُ تَشْكُنَ دَيْكَانِلِر) ھىم ماللىرى ھلاك بولۇب بىر روایت كە
 بناء اون سىگىز يىلمدىق آورغان بعضىلار اون اوچ بىل بعضىلار بىدى بىلده بىدى آيە بىدى ساعت
 آوردى دىگانلر (فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ) بس بىز ايوب (عەم) نىڭ دعاسىنى قبول قىلدىق (فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّ)
 بس ايوبدە بولغان قاطىلقنى آچدىق (بىباردىك) يعنى آورويىنە شفا بىردىك (وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ
 مَعَهُمْ) دىخى ايوب عەم گە اھلىنى بىردىك ھىم اھلى بىرلن بىرگە مىلنى بىردىك يعنى سلامت لىنگان
 صوڭ بالالارى اولگى گە قاراغاندە ايكى الش بولدى دىگانلر (رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا) حضورمىزدن
 رحمت اىچون بىردىك (وَذَكَرْنَا لِلْعَالَمِينَ) دىخى باشقە عبادت قىلۇچىلارغە وعظ بولسنى اىچون بىردىك

یعنی باشقه عبادت قیلوچیلارده ایوب (عم) کبی صبرلق قیلسه لاری ایوب (عم) گه بیرلگان کبی ثواب آلا رغه ده بیرلور معناسنده (وَأَسْمَاعِيلُ وَأَدْرِيْسُ وَذَا السَّكْفُلِ) دخی ای محمد (عم) اسماعیلنی هم ادریسنی هم الله دن اُلش ایسی بولغان ایاسنی یا که یوشعنی ذکر قیل (كُلُّ مِنَ الصَّابِرِينَ) بو اوچسندن هر برسی آغرلقلارغه صبرلق قیلوچیلندیر (وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا) دخی بو اوچسنی رحمتیز (بِیغْمبرلک) گه کرتدک (انهم من الصالحین) درستلکده بو اوچسنی کامل ایزگولردندیر (وَذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا) دخی بالف ایسی مئی اوغلی یونس (عم) فی ذکر قیل شول وقتده اول بالف ایسی یونس (عم) قومنه آچولانغان حالده کیتدی یعنی قومی اطاعت قیلماولارنده دوام ایتمک الله نیک امرندن الیک قومندن هجرت قیلوب کیتدی (فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ) بس یونس بزنگ اوزینه طارلق قیلماومزنی اویلادی (فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ) بس یونس تورلی قارانغولقلار ایچنده بولغان حالده دعا قیلدی یعنی کیچ قارانغولغی هم دیکز قارانغولغی هم بالف قورصاغینک قارانغولغی ایچنده بولغان حالده (أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ) درستلکده حقائق بران معبود یوق مگر سینگنسن (سُبْحَانَكَ اِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ) عاجز بولودن سیننی پاکلایمن درستلکده مین قومندن امرکن الیک هجرت قیلوغه آشغوم سببلی اوزمه ظلم ایتموچیلردن بولدم رسول اکرم قایغولی آدم بو دعا برلن دعا قیلسه دعاسی مقبول بولوز دیمش (بِیضاوی) (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ) بس یونس نیک دعاسنی مقبول قیلدی هم آنی قایغودن قوتاردق یعنی بالف قورصاغنده دورت ساعت توردقن صوکره بالف آنی دیکز قریینه آتدی (وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ) اوشنداق یعنی اخلاص برلن دعا قیلوی سببلی یونسنی قایغودن قوتاردقمز کبی اخلاص برلن دعا قیلغان باشقه مؤمنارنیده قایغولارندن قوتارمز (وَزَكَرِيَّا اِذْ نَادَى رَبَّهُ) دخی ای محمد زکریا (عم) فی ذکر قیل شول وقتده اول زکریا (عم) ربسنه دعا قیلدی (رَبِّ لَاتُخْزِنِي فِرْدًا) ای ربم مینی وارث بولغان بالادن باشقه یالغز حالده قالدیرما (وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ) وسین ای ربم خاتلق فانی بولغان صوکنده قالوچیلارنیک ایزگوراگی سن یعنی میکا اوزم صوکنده قالوچی بالانی بیرماساکنه قایغومیم (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ بَعثًا) بس بز زکریانک دعاسنی قبول ایتمک هم آنا رغه اوغلی بیجانی هبه قیلدی (وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ) دخی زکریانک خاتوننی بالا تابسی تورغان بولدی صوکنده بالا تابو ایچون اصلاح قیلدی (انهم كانوا یُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) درستلکده زکریا هم اهل بیتنی یا که بوسوره ده ذکر قیلنغان بیغمبرلر ایزگو اشلرگه آشغور بولدیلار (وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا) دخی بزگه ثوابکه قرقغانلاری وعذابدن قورقغانلاری حالده دعا قیلور بولدیلار (وَكَانُوا لَنَا حَاشِعِينَ) دخی بزنگ عبادت لرمزده توبانچیلکی و قورقوچی بولدیلار (وَأَلَّتْ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا) دخی حلالدن هم حرامدن عورتن صاقلاغان خاتوننی (مریم عممنی) ذکر قیل ای محمد (عم) (فَنَفَعْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا) بس مریم ایچنده عیسی غه یالغز اوز امرمز برلن گنه بولغان روح مردان روح اردک یعنی عیسانی مریم (عم) قورصاغنده ترک قیلدی (وَجَعَلْنَاهَا وَأَبْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ) دخی بز مریمنی هم اوغلی عیسانی بُتن عالمگه علامت قیلدی چونکه حضرت مریم ایله حضرت عیسانک

حالنى كامل اويلاغان هر آدم الله نىڭ كمال قدرتنى بلهچك (ان هذمه ائمنكم امة واحدة) درستلىكده
 بولسا سلام ملنى بىر ملت بولغان حالده سىزنىڭ ملنىڭىز (دىنىڭىز) سىزنىڭ اول ملت اوزىنىڭ بولۇڭىز
 واجىبىر (وَاَنَّا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُون) دىنى مېن سىزنىڭ رېڭىز مېڭاغىنە عبادت قىلىڭىز (وَتَقَطُّوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ)
 دىنى آدملىرى دىن اشلىرىنى آزالارنىڭ كىساك كىساك قىلىدىلار شول سببلى اوزلىرىدە تورلى فرقه لار
 وتورلى مزىلەر بولۇپ اورلىدىلار (كُلُّ الْيَنَّا رَاجِعُونَ) وبوتورلى فرقه لاردىن هر بىرى بىزگە قايتىۋىچىلار
 وهر قايسىنە عمللىرى و قىنچە جىزىپىرىمىز (فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ) بىس كىلدىر ايزگوعملىرىدىن
 اللەغە ھم رسولنە ايمان كىتىرگان لىرى حالده قىلىۋىلار (فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ) بىس اول كىشىلرنىڭ
 تىرو شولارىنى ضائع ايتىۋى بوقىر (وَأَنَّا لَهُ كَاتِبُونَ) دىنى بىز اول كىشىلرنىڭ تىرو شولارونى عمل دىتىرلەرنە
 يازۇچىمىز ھىچنر ضائع بولۇۋى احتمالى بوقىر (وَحَرَامٌ عَلَى قَرِيْبَةٍ أَهْلِكُنَّاهَا) دىنى بىز ھلاك قىلغان (ھلاك
 قىلىۋىرلن حكىم قىلغان) قىرە اھلنە حرام دىر يعنى مەكەن توڭلدىر (أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ) درستلىكە بىز ھلاك
 قىلىۋىرلن حكىم قىلغان قىرە اھلى كىفردىن اسلامگە قايتىماسلار يعنى قايتىۋىلار مەكەن توڭلدىر (حَتَّى
 إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ) شوڭار قدر اسلامگە قايتىۋىلار مەكەن توڭلدىر ھىچنر بىزگە قايتىۋىلار
 سىلدىرى آچىلمىش بولسە (وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَتَبٍ يَنْسِلُونَ) دىنى اول يىجۇج و ماچۇج بىرنىڭ ھىچنر اورنلارنىڭ
 چىقىرىلار بولار يعنى بىز ھلاك ايتىۋىرلن حكىم قىلغان قىرە اھلى نىڭ كىفردىن اسلامگە قايتىۋىلار نىڭ
 ھال بولۇى قىيامت علامتلىرى نىڭ ظھورىنە قدر مستەب بولۇر (وَأَقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ) دىنى ھق بولغان
 وعدە (قىيامت و وعدىسى) ياقىن بولدى (فَأَذَاهُ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا) بىس قىيامت كۈنىدە كافر بولغان
 آدملىرى نىڭ قىيامت قىر قىلارنىڭ كۈزلىرىنىڭ قىياقلىرى كۈتارلىگۈچىدىر اصلا يابلماس (يَا وَيْلَتَنَا قَدْ كُنَّا
 فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا) نى الرغ مسرت بىزگە تحقيق بىز بو كۈن نى غفلت دە بولدىق وبو كۈن نىڭ ھق ايدىكى
 بىلماڭ دىب ايتىكانلىرى حالده كۈزلىرىنىڭ قىياقلىرى كۈتارلىگۈچىدىر (بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ) بىلكە بىز اوزىمىزگە
 ظلام ايتىۋىچىلاردىن بولدىق (إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) درستلىكە سىز ھم اللەدان باشقە عبادت قىلغان
 نىرسە لىرىڭىز صنملار و شىطان لار (حَصْبُ جَهَنَّمَ) جەننە نىڭ ياندىراچاق نىرسە لىرىڭىز رسول اكىرم بو ايتىنى
 مشركلىرگە او قىچاق ابن الزبەرى ايتىدى يهودلر عزىرگە نصارالار عىساغە بنوملىغ فرشتە لىرگە عبادت
 قىلالار توڭلىمى بۇلارنىڭ جەننە نىڭ ياندىراچاق نىرسە لىرى بولسۇن لار دىو رسول اللە ايتىدى آلار شىطانغە
 عبادت قىلالار دىو چونكە بومىڭ كۈرلىرگە عبادت قىلۇدە شىطانغە اطاعت قىلىۋىلارنىڭ شىطانغە
 عبادت قىلغان ھكىمەنە بولالار (أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ) و سىز باطلغە عبادت قىلىۋىچىلار اول جەننە گە كىرۋىچىلار
 سىز (لَوْ كَانَ هُوَ آلَهِتًا مَا وُرِدُوهَا) اگىر دە بو صنملار و شىطان لار مەبۇدلىرى بولسا لار ايدى جەننە گە كىرماىلار
 ايدى (وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ) بو عابدىلر بىرلن مەبۇدلىرىدىن ھىچ بىرى جەننە دە مەڭگۈ قالۇچىلاردىر (لَهُمْ فِيهَا
 زَفِيرٌ) اول كافرلر اىچون جەننە دە اوڭراشو و يىغلاو بولغۇچىدىر (وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ) دىنى اول كافرلر
 جەننە دە ھىچ نىرسە اشماسلار (إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْعَسَنُ) درستلىكە شۇنداق بىن آدملىرى اول آدملىرگە

بزدن كوركام مرتبه وسعادت سابق (الك) بولدى (أُولَئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ) بوصفنداغى آدمار جهنم دن
 يراق قيلنمشلارد (لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا) اول صفنداغى آدمار جهنمنىڭ تاوشنىك اشتماسلر (وَهُمْ فِيهَا
 اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ) دى اول صفنداغى آدمار نفسلىرى تالاگان نرسه ده منگو قالوچىلاردر يعنى
 هميشه تنعم ده وتلنددهدر (لَا يَعْزُبُهُمْ الْقَزَعُ الْأَكْبَرُ) والارنى الوغ قورقو (صَوَّكْفَى صَوْر) حسرتلندرماس
 وقورقتماس (وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ) دى آلاغه فرشتهلر بولقور (هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) بوكون
 سزنىڭ ثواب بىرو برلن وعده قىلنغان كونىز (ديگانلىرى حالده (يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ) شول كوننى ذكر
 ايت اى محمد (عم) اول كوناك بزكونى توررمز (كُتِبَ السَّجَلُ لِلْكَتُبِ) كاغدىلرنى كوب معنالر يارلىش
 كىتابلار اىچون توگان كىبى ياكه سىجل اسمى فرشتهنىڭ عمل دىقنلر يىنى توپوى كىبى (كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ
 خَلْقٍ نَعِيدُهُ) اؤل بوقىن بار ايتب ياراتدغىز كىبى قايتادن ده ياراتوررمز (وَعَدْنَا عَلَيْنَا) وعده قىلماق
 برلن وعده قىلماق اول وعدهنى فعائيت كه چقاروبزگهدر (أَنَا كُنَّا فَاعِلِينَ) درستلىكك بز وعده قىلغان
 نرسه نى قىلوچىمىز (وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ) تورات صوكتىنن تحقيق زبورده يازدىق بز
 (أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ) درستلىكك شام ياكه جنت بىرىنى منم ايزگوقولارم (مؤمنلر) آلور
 دىو (أَنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ) درستلىكك بز ذكر قىلغان خبرلرده، وعظلرده، وعيدلرده اخلاص
 برلن عبادت قىلوچى قوملر اىچون يتارلك نرسه باردر (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ) واى محمد (عم)
 بزسىنى يبارمادىڭمىز بىتن عالمگه رحمت ايتب يباردىڭمىز سىنىڭ آنىڭ برلن يبارلدىڭمىز نرسه كىبىتن عالمنىڭ
 سعادت ابدىه سنه سبب بعضىلار كفارگه رحمت بولوى صورت آلاشوبىر يوتوكىبى عىابلاردن امين بولولارى دىگانلر
 (قُلْ أَنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ) ايت سىن اى محمد آچىق مىكاوحى قىلنغان نرسه (أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ) سزنىڭ اىچون هيچ
 حلقى برلن معبودىوقدر مگر جمىع صفات كامله نى جىغان وجمىع نقصان صفاتلردن يراق بولغان بىرگنه معبوددر چونكه
 رسول اللهنىڭ بىغمىر بولوب يبارلوندن اصل مقصود توحىد كه منحصردر (فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) بس مىكاوحى
 قىلنغان نرسه گه بوى صنوچى توگلسىزى؟ بوى صنوگىز معناسىك (فَأَنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ) بس اكر
 بوى صنوودان يعنى توحىد دن يوز دوندرسهلر بس ايت سىن اى محمد (عم) مین اوزمه امر قىلنغان
 نرسه نى بىلروده برابر بولغانىكز حالده بىلدرم يعنى هر قاىوگىزغه تىگىز بىان ايتىم بىانمنى وبلدرمنى
 خاصلامادم (وَأَنْ أَدْرَىٰ أَقْرَبَ أَمْ بَعِيدَ مَا تُوعَدُونَ) وبلمىم سزگه وعده قىلنغان نرسه (حشر) ياقىمى
 ياكه بىراقى (أَنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ) درستلىكك اول الله سوزدن ظاهر بولغاننى ده
 وسزنىڭ باشرگان سوزگىزنىك بلهدر (وَأَنْ أَدْرَىٰ لَعَلَّه فِتْنَةٌ لِّكُمْ) دى مین بلمىم شايد سزنىڭ عىابلرىنى
 كىچىكتىرو سزنىڭ اىچون امتعان بولور يعنى سزنىڭ نىچك عمل قىلوگىزنى بىلوى اىچون (وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ)
 دى اوزىنىڭ ارادهسى تالاگان وقتقه قدر فائىلندىرو بولور يعنى شول روشقه ايت (قَالَ رَبِّ احْكُم
 بِالْحَقِّ) محمد (عم) ايتدى اى رىم حلقى برلن حكم قىل (وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ) وبزنىڭ
 رىمىز خلقنه كوب رحمت قىلوچىمىز هم سزنىڭ صفتلاغان نرسه كىز اوزرىنه ياردم استالمىسدر
 انبىا سورهسى نىڭ ترجمهسى تمام بولدى

﴿ يَكْرُمِي ابْنِكُنِي سَوْرَةَ حَجِّ سَوْرَهٗسِ مَكَّةَ دِه٩ اَيْنِگَان يَتَمِش سِيكَز آيَتِ ﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ) ای آدملر ربگزدن قورقكز (اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ) درستلكده قیامت نك بییرنی سلكتوی الوغ قورقنچلی نرسه در (یَوْمَ تَرَوْنَهَا) قیامت کونی شوندا این کوزدر کوررسن اول کوننی (تَنْهَلُ كُلُّ مُرْسِعَةٍ عِمَّا أَرْضَعَتْ) اول کونده بالاسنی ایمنه تورغان هر برر آنا ایمنه تورغان بالاسندان غافل بولور (اوتور) (وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتٍ حَمْلًا) هم هر یوک ایاسی آنا یوگینی (بالاسنی) قویار (صالور) (وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى) دخی آدملرنی ایسرکلرکی کوررسن (وَمَاهُمْ بِسُكَارَى) حالهوکم حقیقه ایسرک توگل لردر (وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ) ولکن الله نك عذابی قاطیدر عذاب نك قاطیلغی باشلارندان عقللرینی بیارر (وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ) وآدملر جمله سندن شوندا این آدم باردر الله نك دیننده هیچ نرسه بلودن باشقه جدل قیلاشور (نزاع لشور وتالاشور) (وَيَتَّبِعُ كُلُّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ) دخی قصدی بالغز بوزوقلی غنه بولغان هر برر شیطانغه ایارر بو آیت حرث اوغلی نصر حقنك اینگان نصر همیشه باطللق برلن قچرشقان فرشته لر الله نك قولاری قرآن اولگی لرنك یازغان حکایتلری اولگاچ ترامک یوق دیوايته ایگان نزول سببی نصرغه خاص بولسه ده لفظی عام هر برر نصر صفتنك بولغان آدمنی شامل (كُتِبَ عَلَيْهِ) شیطان اوزرینه حکم قیلندی (اِنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَانَّهُ يُلِّهُهُ) درستلكده شآن کمه کم شیطان نی باش ایتب توتسه شیطان اول کشینی آزدورر (وَيَهْدِيهِ اِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ) دخی شیطان اول کشینی قزدلش تموغفه کوندرر یعنی شیطانغه ایارگان آدمنی آزدورر وتموغفه کوندرر برلن حکم قیلندی (يَا أَيُّهَا النَّاسُ) ای آدملر (اِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ) اگر سز قیبلردن قوبارلردن شیکه بولساگز (فَاِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تُرَابٍ) بس درستلكده بز سزنی توفراقدن یاراتدق آدم عهم یاکه نطفه حاصل بولغان آزقلار توفراقدن یاراطلغان شونك ایچون توفراقدن یاراتدق دیگان چونکه اصامز یاکه اصل مادهمز توفراقدن یاراطلدی (ثُمَّ مِّن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِّن عَلَقَةٍ) مونك صونك منی صوندن مونك صونكده قان کیساکندن یاراتدق (ثُمَّ مِّن مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ) مونك صونكده خلقتی (یاراطلوی) تمام بولغان دخی خلقتی تمام بولماعان ایت کیساکندن یاراتدق (لَنُبَيِّنَ لَكُمْ) بو روشقه آقرونك برلن یاراتدق سزگه کمال قدرتمزنی وحکمتمزنی بیان قیلومز ایچون (وَنُقَرِّ فِي الْاَرْحَامِ مَانِشًا) دخی بالانی آنالارنك بالا قاپچق لارنه تلاگانمز قدر قرارلاندورمز (اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسْمًى) معام بولغان مدت که (بالانابورقتی غه) قدر (ثُمَّ نَخْرُجُكُمْ طِفْلًا) مونك صونك آنالارگزنك قورصاغندن یاش بالا بولغانگز حاله چغاررهمز (ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ) مونك صونكده عقلگزنك وقوتگزنك کمالنه ایرشگز ایچون تربیه لرمز (وَمِنْكُمْ مَّن يَتُوبُ) دخی سزلردن عقل نك وقوت نك کمالنه ایرشگان وقتنه اولترلریش بولغانگز بار (وَمِنْكُمْ مَّن يُّرَدُّ اِلَىٰ اَرْدَلِ الْعُمُرِ) دخی سزدن عمری نك ایرک چچار وقتنه (قارتلق قه) قدر قایتارلریش بولغانی بار (لَكَيْلَا يَعْلَمَ مَن بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا) عمرنك ایرک چچارینه

قدر قايتارو بلگان نڭ صوڭنده هيچ بر نرسه نى باماس بولسوب اورلسون ايچون يعنى عقلنڭ
ضعيف لىكنده وفهم نڭ آزلوغنده بالا وقتنداغى روشينه قايتسون ايچون (وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِئَةً)
واى محمد م سىن ييرنى اولگان وكيىكان كوررسن (فَأَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ) بس هر قيچان يير
اوزرينه صونى ايندرساك (اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ) اولنار سببلى يير سلكنور وكونور (وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ
زَوْجٍ بَهِيجٍ) دخى هر بر صنف دن كوركام اولنلر اوسدر (ذَلِكَ بَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) بو يعنى الله تعالى نڭ
تورلى صفت لارده آدمنى ياراطوى وبرى برسنه خلاف بولغان حاللرگه ايلندروى هم اولگان نڭ
صوڭنده ييرنى ترگزوى الله تعالى نڭ حد ذاتنده هميشه ثابت بولوى سببلى در (وَأَنَّهُ يُعْزِزُ الْمَوْتَى)
دخى درسنلكده الله تعالى اولكلرنى ترگزر يعنى اولكلرنى ترگزوگه قادر بولوى سببلى در اگر اولكلرنى
ترگزوگه قادر بولماسه نطقدهنى هم اولگان ييرنى ده ترگزماس ايندى (وَأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ)
دخى درسنلكده الله تعالى هر بر نرسه اوزرينه كوچى يتكوچيدر يعنى هر نرسه گه كوچى يتماگى
سببلى در الله تعالى نڭ بعض اولكلرنى ترگزوى مشاهد برلن ثابت بولغاچ هر قايسونى ترگزوگه ده قادر
بولوى ثابت بولا چونكه الله تعالى نڭ قدرتى ذاتى ايچون قدرتى نڭ هر نرسه گه نسبتى برابر (وَأَنَّ السَّاعَةَ
آتِيَةٌ لَّارْتَبِّ فِيهَا) دخى درسنلكده قيامت كىلوچيدر واول قيامت ده (كىلونده) اصلا شك بوقدر
(وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ) دخى درسنلكده الله تعالى قىرلرده بولغان آدملرنى قوبارور (وَمَنْ النَّاسُ
مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ) دخى آدملر جمله سننن باردر الله نڭ ديننك جدال قىلوچى (فحقر شوچى) آدملر
(بغير علم ولاهدى ولا كتاب منير) علم فطرى دان دخى علم استدلالى دن دخى نورلاندروچى كتاب دان
(وحى دن) باشقه چونكه علم بو اوچنڭ برسى برلن بولا يعنى ضرورت وبتاده بلورگه كيرك باكه
دليل برلن ياكه وحى برلن بو اوچنڭ برسى بولماغانده بلو بولمى (ثانى عطفه) موينى بورغان
(تكبرلنگان) حاله جدال قياشور (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) الله نڭ دينننن آزدرو ايچون (لَهُ فِي الدُّنْيَا
خِزْيٌ) بو بولما اينچه جدال قىلشوچى آدم ايچون دنيا ده رسوالقى بولور (وَنُفِيقَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ)
دخى بو كشيگه قيامت كوننك ياندرغوچى تموغنڭ عذابنى تاتوتورهز (ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت يَدَاكَ) قيامت
كوننك بو كشيگه ايتور سيكا بو رسوالقى و بو عذاب ايكى قولكنڭ الك قىلغان قباحت عمللرى
(كفر وگناهار) سببلى دبو (وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ) دخى درسنلكده الله تعالى قىلارغه اصلا جبر
وظلم قىلوچى توكل در (وَمَنْ النَّاسُ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ) دخى آدملر جمله سنننن باردر اللهغه ديننن
برطرف اوزرينه ثباتسز عبادت قىلوچىلار (فَأَنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ) بس اگر اول كشيگه ايزگولك ايرشسه
(اطمأن به) اول ايزگولك ده ياكه ديننك قرارانور (وَأَنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ) واگر اول كشيگه فتنه (بلا
وقضاً) ايرشسه (انقلب على وجهه) يوزى اوزرينه ايلنور يعنى كفرگه قايتور بو آيت مدينه گه
كىلگان اعراب حقنك ايندى ديگانلر چونكه اعراب دان براوسينڭ تنى سلامت بولسه وبيدىسى
بخش قون توغدرسه هم خاتونى اير بالا تابسه آياقسز وآياقلى ماللارى كوياسه ايتنه ايكان

بو اسلام دیننه کردکمن بیرلی همیشه اشم بیخشی دیو هم دیننه ثابت بولا ایکان اگر اش مونک کیرسنجه بولسه اینته ایکان اسلام دیننه کردکمن بیرلی همیشه اشم کیری کیتته دیو هم کفرگه کیری دونه ایکان (خَسِرَ الْمُنْيَا وَالْآخِرَةَ) بو کشی دنیا و آخرت ده اوزینه ضرر ایتدی (ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ) دنیا و آخرتک ضرر اینو ظاهر والوغ بولغان ضرردر (يَدْعُو مَنْ دُونَ اللَّهِ) بو کشی الله دان باشقعه عبادت قیلور (مَالًا يَبُذُّهُ وَمَالًا يَتَّبِعُهُ) اوزینه ضرر بیرمی تورغان هم فائده بیرمی تورغان نرسه گه (صنم لرگه) (ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ) مونداین نرسه گه عبادت حقن براق بولغان آرزونلقد (يَدْعُو مَنْ ضَرَّهُ أَوْ قَرَبُ مَنْ نَفَعَهُ) بو کشی ضرری فائده سندن یا قنراق بولغان ذاتک عبادت قیلور فائده دن مراد کافرنگه اعتقادنجه صنم گه عبادت سببلی کنگان شفاعت هم اللهغه باقنلق، ضرردن مراد دنیاده قانی نلک حلال بولوی آخرتک منگو عذابلی بولوی (لَبَسَ السَّمْوَاتِ) نی یاوز یاردچیدر اول معبود (صنم) (وَلَبَسَ الْعَشِيرِ) دخی نی یاوز بولداشدر اول معبود (صنم) (إِنَّ اللَّهَ) درستلکده الله تعالی (يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایمان کیتربله ایزگو عمل قیلغان آدملرنی کوتر (جَنَاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستلارندان یلغه لار (صولار) آغا تورغان بائجه لارغه (إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ) درستلکده الله تعالی تلادکی نرسه سنی قیلور (مَنْ كَانَ يَظُنُّ) که درگمان قیلسه (أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الْمُنْيَا وَالْآخِرَةِ) الله نلک رسولنه دنیاده دخی آخرتک یاردم قیلماز سلفی یعنی الله تعالی دنیاده و آخرتده رسولنه محمد عه گه یاردم قیلوچیدر که کما کم مونک خلافتی ظن قیلسه (فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ) بس اول کشی سبب (یب) برلن کوک گه (ایو توپاسنه) آصلسون (ثُمَّ لِيَقْطَعُ) مونک صوتکده اول یب برلن بوولسون حاصل آصلوب اولسن (فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدًا مَا يَغِيظُ) بس عقلنه. قایتوب بو کشی اویلاب قاراسن قیلغان براشی (آصلنوی) آچوبنی یا که آچولانغان نرسه سنی یباررمی؟ (وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) اوشنداق یعنی اوتکان آیننی ایندردکمز کهی قرآن نلک کلسنی ظاهر بولغان آیتلر ایتب ایندردک (وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِيَ مَنْ يُرِيدُ) دخی درستلکده الله تعالی تالگان آدمینی حلقغه کوندردر (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) درستلکده ایمان کیترگان آدملر (وَالَّذِينَ هَادُوا) دخی یهود بولغان آدملر (تورات برلن عمل ایتوچی حضرت موسی قومی) (وَالصَّابِئِينَ) دخی نصاری برلن یهود منهنندن کوچب یلدرلارغه عبادت قیلوچیلار (وَالنَّصَارِي) دخی نصارالار (انجیل برلن عمل ایتوچی حضرت عیسی قومی) (وَالْمَجُوسَ) دخی دینسز کافرلر (وَالَّذِينَ اشْرَكُوا) دخی اللهغه شریک ائبات قیلوچیلار (إِنَّ اللَّهَ يَفْصَلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) درستلکده الله (تعالی) قیامت کوندده بوتورلی دینده بولغان خلقلار آراسنی حکمده آیرر وهر قایوسنه مناسب جز آلارونی بیرر (إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) درستلکده الله تعالی هر بر نرسه نی بلگوچیدر (أَلَمْ تَرَ) بلمیسونمی ای محمد (أَنَّ اللَّهَ) درستلکده الله (تعالی) (يَسْجُدُ لَهُ) اول اللهغه سجده قیلور (بوی صنور) (مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ) کوکلرده و بیبرلرده بولغان عقل ایاسی بولغان جان ایالری (وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ) دخی قیاش هم آی هم یلدرلار سجده قیلور (وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْأَنْهَارُ) دخی طاغلار

بیر

هم آغاچلار هم يېرده بىرى تورغان جان اياسى حيوان لارسىجە قىلور (وَكثيرٌ مِنَ النَّاسِ) دىخى آدملىردىن
 كۆبىسى سىجە قىلور (وَكثيرٌ حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ) دىخى آدملىردىن كۆبىسى اوزرىنە سىجە وانقىاددىن باش
 تارتدىغى ايچون عذاب ثابت بولدى (وَمَنْ يُوْنِ اللّٰهُ فَمَالَهُ مِنْ مُكْرِمٍ) وكمدر آنى الله تعالى خور قىلسە اول كىشىنى
 حرمىلى قىلوچى يوقدر (ان الله يفعل ما يشاء) درستلىكده الله تعالى تلادكى نرسە سنى قىلور (هَذَا
 خَصْمَانِ اخْتَصَمَا فِي رِبِّهِمْ) بوايكى فرقه يعنى مؤمنلر بىرلن كافرلر بىرسى برسە دشمان لاردىر ربلىرى نىڭ
 دىننە ياكە ذات وصفى لارندە دعوى قىلىشىلار بعضىلار مؤمنلر بىرلن يهودلر مراد ديگانلر چوتكە
 يهودلر بىز سزدىن كىتابدە بورونمىز هم بىزنىڭ پىغمبىرىمىز سىزنىڭ پىغمبىرىڭىزدىن بوروندر دىبو مؤمنلر
 ايتىدىلر بىز محمد غەمگە سىزنىڭ پىغمبىرىڭىزگە ايمان كىتىردىڭ هم سىزنىڭ كىتابىڭىزگە ايمان كىتىردىڭ سىز بىزنىڭ
 كىتابىمىزنى وپىغمبىرىمىزنىڭ پىغمبىرىمىزنىڭ بىلە توروب انكار ايتدىڭىز دىبو (فَالَّذِينَ كَفَرُوا) بسى كافر بولغان
 آدملىر (قَطَعَتْ لَهُمْ ثِيَابًا مِنْ نَارٍ) كافر بولغان آدملىر ايچون جەننەلىرى مەقدارىنچە اوطدان بولغان كىيىملىر
 تقدير قىلنور (چىكلانور) (يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ) كافرلرنىڭ باشلارى استىدىن اسسى صولار
 قىيىلور (يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ) اول اسسى صولار بىرلن كافرلرنىڭ ايچلىرىندە بولغان نىسەلىرى
 (ايچاكلرى) دىخى تىرىلىرى ارتلىشى بولور (وَلَهُمْ مُقَامٌ مِنْ عَذَابٍ) دىخى كافرلرنى عذاب قىلور ايچون
 اوطدان بولغان قاقچىلار (ناغايكلار) بولور (كُلَّمَا ارَادُوا اَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ) قايوغنە زمان كافرلر
 اوزلىرىنە توتاشقان قايغو ايچون تەمۇغدان چىقارغە تىلاسلر (أَعِيدُوا فِيهَا) تەمۇغە كىرى قايتملىشى
 بولورلار (وَذُوقُوا عَذَابَ الْعَرِيقِ) دىخى كافرلرگە يانسىروچى تەمۇغنىڭ عذابىنى تاتتۇڭىز دىبو ايتلور
 (ان الله) درستلىكده الله تعالى (يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان كىتىرىدە ايزگو عمللر
 قىلغان كىشىلرنى كرتىر (جَنّاتٍ تَجْرى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستلارندىن صولار آغا تورغان اوچماخ لارغە
 (يُجْلُونَ فِيهَا) اول اوچماخدە زىنەتلىنىشى بولورلار (مَنْ أَسَاوَرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا) آلتوندان بولغان
 بلازىكلر دىخى انجولر بىرلن (وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) اوچماخ اهلينىڭ اوچماخدىغى كىيگان كىيىملىرى چىفاك
 بولور (وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ) دىخى سوزدىن خوش بولغاننە كوندىرلىشى بولورلار (وَهُدُوا إِلَى صِرَاطِ
 الْحَمِيدِ) دىخى ماقتملىشى بولغان بولغە كوندىرلىشى بولورلار (ان الذين كفروا) درستلىكده شونداين
 آدملىر كافر بولدىلار (وَيُصْطَوْنَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) دىخى اللهنىڭ دىننىدىن طيار بولدىلار (وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
 الَّذِي) دىخى شونداين مسجد حرامدان طيار بولدىلار (جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً) اول مسجد حرامنى بىتن
 آدملىر ايچون برابر قىلدىق (الْعَاكُفُ فِيهِ وَالْبَادِ) مسجد حرامدە تىروچى آدمدە وچىتىدىن كىلوچى
 آدمدە برابردر يعنى كافر بولوبدە اللهنىڭ دىننىدىن دىخى مسجد حرامغە كىرودىن طىيغان آدملىر
 عذاب قىلىنىشى لاردىر بو آيت حرب اوغلى سقىيان نىڭ هم مونىڭ اصحابى نىڭ رسول اكىرىمى مەكەگە
 كىرودىن طىيولارى حقندە ايندى اگردە بو آيتدە مسجد حرامدان اوزى مراد بولسە شاققى رايىنچە
 بو آيتنىڭ معناسى بولادىر مسجد حرام بۇن آدملىرگە قبلە عبادتدە يونالو حقندە هر بىر آدم برابر

معناسىڭا گرده خنى رآينچه مسجد حرام دن مکه مراد بولسه بو آيت مکه بيرلر ينى ساتو واجاره گه بيرونىڭ درست بولماوينه دلالت قىلا (وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْعَادِ بَطْلُمْ) و كدر مسجد حرام ده عدالت، (اورطاچالغ) دن كوچكان حالده ظلم سببى بى مرادنى تالاسه حاصل گناه قىلونى قصد قىلسه (نُدْفَهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ) اول كشيى رنجتكوچى عذاب دان تاتوترمز * الله تعالى بيت الله نى الوغلاو وچىڭك واجب بولوى وتسوه بوغازلار و آنىڭ ايتنى آشار و ئىكارنى كيتارو هم نذرگه وفاق قىلو هم طسواف زيارت حقنده ذكر قىلناچق آيتنى اينىردى (وَأَذْبُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْبَيْتِ) اى محمد (عم) شول وقتنى ذكر قىل بىز ابراهيم (عم) ايچون بيت الله اورنى كىچلى تورغان هم عبادت ايچون قايتاتورغان اورون اينى حاضرلادىك بيت الله نى اؤل آدم عم بناقيلدى صوكره نوح عم طوفاننده بيت الله كوككه كوتارلدى الله تعالى ابراهيم (عم) گه بىر جىل بىاروب بيت الله نىڭ اورنى بلدىدى هم ابراهيم (عم) اولگى چه اينى بناقيلدى دىگانار آيت نىڭ بو قدرسى بيت الله نى الوغلاو نى بيان بولدى (أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِي شَيْئًا) اى ابراهيم (عم) سىڭىڭ ايچون بيت الله اورنى كىچلى تورغان و عبادت ايچون قايتاتورغان اورون قىلدى مىڭا عبادت ده هيچ نرسه نى شريك قىلما سىز لىڭك ايچون (وَطَهَّرَ بَيْتِي) دى مىڭا ايومنى صنم لاردان و قنورت لردن پا كلا (لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ) طواف قىلوچىلار هم بيت الله ده توروچىلار ايچون (وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ) دى بيت الله ده ركوع و سجده قىلوچىلار (نماز او قوچىلار) ايچون (وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ) آدم لىرگه حج قىلوغه ائىده و بىر لىرگه ائىده (يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ) اىرگه ائىده و بىر لىرگه ائىده (وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ) اول سىڭا جىياو بولغان لارى هم آرق توله لىرگه اطلانغان لارى حالده كىلورلار (يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ) اول آرق توله لىرگه هر بىر بىراق بولدىن كىلورلار بو قدرسى چىڭك و جوبى حقنده بولدى (لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ) اوز لىرى ايچون بولغان دنيا و آخرت فائىده لىرىنه حاضر بولسون لار (وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ) دى قىرلارنى وهدىلرنى بوغازلاغانىڭ الله نىڭ اسمنى ذكر قىلسون لار (فى أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ) بىلىگولى كونارده امام اعظم قاشنده ذوالحججه نىڭ اوننچى كونى امامين قاشنده ذوالحججه نىڭ اوننچى اون بىرىچى اون ايكنچى كونلرى (عَلَى مَارْزَقِهِمْ مِنْ بَيْتِهِمُ الْآنْعَامِ) الله نىڭ اسمنى ذكر قىلورلار الله نىڭ دورت آياقلى حيوان لارنىڭ سىلاشى تورغان لارىنى (توه صغر صارق نى) بوغازلارنى ايرشدروى و ميسر قىلوى اوزرىنه آيتنىڭ بو قدرسى توه بوغازلارنى بيانده (فَكُلُوا مِنْهَا) بس بو بوغازلانغان دورت آياقلى حيوانلارنىڭ ايتلر نىڭن آشاڭز (وَأَطْعَمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ) دى قاطىلىق ايرشكان محتاج آدم گه طعاملندىرگىز آيتنىڭ بو قدرسى بوغازلانغان توه دن آشاونى بيانده (ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ) حج عمل لىرىن دى حيوان بوغازلار دان بوشانغان صوڭىڭ كىلر ينى بىارسىلر يعنى ساچلار ينى كىتارسونلر و تىزاقلارنى كىيسسونلر آيت نىڭ بو قدرسى ئىكلرنى كىتارونى بيانده (وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ) دى حج ده ايتكان نذر لىرىنه وفاق قىلسون لار آيت نىڭ بو قدرسى نذر لىرگه وفاق قىلو حقنده (وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ) دى ايسكى ايوگه طواف قىلسونلار كعبه الله نىڭ ايسكى ايو بولوى چونكه اؤل بىر بوزنىڭ بناقيلغان ايو بيت الله در آيت نىڭ

قياوئز آنك ايچون سزنىڭ مەبۇدئز بىرگنە مەبۇددر (فَلَهُ اسْلُمُوا) بىس اللەغە بوى سونكز يعنى ذكرنى
 اللەغە خاسلا كز (وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ) توبانچىلىك قىلوچىلارغە اللەدان قورقوچىلارغە سيونچ بىرسىن
 اى محمد (عەم) (الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ) توبانچىلىك قىلوچىلار اللەدان قورقوچىلار شونداين
 آدملىرىدەر ھەرقىچان اللەنى ذكر قىلىنسە آلارنىڭ كوئىللىرى قورقار (وَالصَّابِرِينَ عَلَى مَا أَصَابَهُمْ) دىخى
 اوزلرىنە ابرشكان آغرلىقلارغە صىرلىق قىلوچىلارغە سيونچ بىر (وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ) دىخى وقتىندە
 نماز او قوچىلارغە سيونچ بىر (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دىخى بىز اوزلرىنە رىزق لاندىرغان نىرسەدن دىن
 بولنىكە صرف قىلوچىلارغە سيونچ بىر* اللە تعالىدىن (توھ و صغر) بوغازلاو و آلارنىڭ ايتنى آشاو
 ھەم صدقە بىر ھەقىقەتە ذكر قىلىنماقچى ايتنى اينىردى (وَالْبَدَنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ) توھنى سزنىڭ
 قائىدەلەر بارىدەر (فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا) بىس توھنى بوغازلاغاندە اللەنىڭ اسمىنى ذكر قىلوئز (صَوَافِ)
 آياقلىرى ھىسەنە تورغۇچى بولغان حالە اول توھ (فَاذْأَوْجِبَتْ جُنُوبُهَا) بىس توھنىڭ بايانلىرى بىرگە
 تۇشسە يعنى بوغازلاغاچ اولسە وجانى چىقسە (فَكُلُوا مِنْهَا) بىس اول توھنى (ايتنى) آشا كز (وَأَطْعَمُوا الْقَنَاعَ
 وَالْمَعْتَرَ) دىخى اول توھنىڭ اينىدىن اوزى قاشىندە بولغان نىرسەگە راضى بولوب صورامى تورغان
 كىشىگە ھەم صور اوچى كىشىگە طعام لاندىر كز (كَذَلِكَ سَخَّرْنَا هَآلَكُمْ) اوشىنداق يعنى توھنى آياق اوزرە
 بولغان حالە بوغازلاونى صىفت لاوز كىشى توھنى سزگە مسخر (بوى صور اوچى) قىلىق (لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ)
 بىزنىڭ بىرگان نەمەتسزگە شكر قىلوئز ايچون (لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دِمَائُهَا) اللەنىڭ رىضالغە توھنىڭ صدقە
 قىلىنغان ايتلىرى و بوغازلاغاندە آغرلىغان قانلىرى ابرشماس (وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ) لىكن اللەنىڭ
 رىضاسىنى سىزلىدىن كوئىللىرىنىڭ تقوالغى ابرشش يعنى ايت ايبالىرى وقان ايبالىرى ايتنى صدقە بىر
 وقانى آغزو بىرلنگنە اللەنىڭ رىضالغە ابرشماس مگر ايزگو نىت و اخلاص ھەم تقوالق شرطلار بىنى
 رعايە قىلوسىبىلى گنە ابرشش (كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ) اوشىنداق اللە سزگە توھنى مسخر قىلىدى
 (لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ) دىن علامتلىرىنە و حج عمللىرىنە كوتىروى اوزرىنە اللەنى الوغلاوئز
 ايچون (وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ) و اى محمد (عەم) ايزگولك قىلوچىلارغە سيونچ بىر (إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ
 آمَنُوا) درستلىككە اللە ايمان كىتىرگان آدملىرىدىن مشركلرنىڭ ضررلارونى بىبارر (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ
 خَوَّانٍ كَفُورٍ) درستلىككە اللە تعالى ھەربىر اوزىنىڭ امانتىنە خىانت قىلوچىنى و نىمەتنە كىفران قىلوچىنى
 دوست كورماس (أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ) مشركلەر بىرلن صوغش قىلوچى مۇمنلرگە صوغش قىلورغە اذن
 بىرلىدى (بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا) شونىڭ سببلى اذن بىرلىدى درستلىككە مسلمانلار مشركلەر طرفىدىن جىبرىقلىنىدىلار
 صحابەلەر مشركلەر طرفىدىن جىبرىقلىنىغاچ قايسوسى قىنالوب قايسوسى جىراحتلىنىپ رسول اللەغە كىلوب اوزلرىنىڭ
 مظلوم اولدىقلارونى سويلادىلەر رسول اللە صبر قىلىكز مىكنا بوكونگە قدر اللە طرفىدىن صوغش قىلو بىرلن

يورلدىغى يوق دىدى ﴿ صوغشقە اذن بىرلن كىياگان آينارنىڭ اولگسى بو آيت (وَأَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ) دىخى درستلىككە اللہ تەئالى مەسلمان لارغە ياردەم بىر وگە البتە كوچى يىتكوچىدىر (الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ) مشركار بىرلن صوغش قىلوجى مەسلمان لار شونداين آدملىردە مەكە دەگى يورتلارنىڭ ھىچ بىرە قىسىز (سېبىسز) چىغارلىلار (الْأَنْ يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ) مگر چىغارونى موجب بولغان ھق مەسلمان لارنىڭ رېمىز ھەر كورگام صىفتى چىغان ذاتىدىر دىولونى گنە يەنى مەسلمان لارنى يورتلارنىڭ چىغارونى موجب بولغان نىرسە اللەنى بىرلاولرى اللەنى بىرلاو واقعە يورتلارنىڭ قىرارلاندىر وگە سېب بولورغە تىيوش ھاسىل مەسلمان لارنىڭ چىغارونى موجب بولغان توحىدىدىن باشقە عىبلىرى يوق بو آيت (ناپغە) نىڭ

(وَلَا عَيْبَ فِيهِمْ غَيْرَ أَنْ سَيُوفَهُمْ * بَهَنَ فُلُوقٌ مِنْ قُرَاعِ الْكُتَّابِ)

دىگان شەرى قىيلىدىن مضمونى بو صوغش قىلوجى بەادىلار دە ھىچ بىر عىبلىرى شول كوپ عىسكەر بىرلن صوغش قىلىق قىلارنىڭ قىلچىلارنىڭ كىتىكلىك بار البتە قىلچ كىتىلگەنچە صوغش قىلور عىبلىدىن سانالى بىلكە غايت چىگىتلىك دىن سانالا (وَلَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ) اگر دە اللەنىڭ آدملىرىنىڭ بىرىنى بەغىسنى بەغىسنى ايرىكلى قىلور سېبلى ضرر لارنى يباروى بولماسە ايدى يەنى مەسلمان لارنى مشركلەرگە ايرىكلى قىلور سېبلى (لَهُمْ مَتَّ صَوَاعِقُ وَبُيُوعٌ) مشركلەر نىڭ ملت (دىن) ايلارنى غەلبەسى سېبلى راھب لارنىڭ صومەلىرى عبادت خانەلىرى ھەم نصارالارنىڭ عبادت خانەلىرى خراب قىلىنور ايدى (وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ) دىخى يھودلارنىڭ عبادت خانەلىرى ھەم مەسلمان لارنىڭ مەسجىدلىرى (عبادت خانەلىرى) خراب قىلىنور ايدى يەنى مشركلەر خراب قىلور ايدى (يُنذِرُ فِيهَا أَسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا) اول عبادت خانەلىردە ياكە مەسجىدلىردە اللەنىڭ اسمى كوپ ذكر قىلىنە ايدى (وَلْيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ) دىخى البتە اوزىنىڭ دىننە ياردەم ايتىگان آدم گە اللە ياردەم بىرىر (إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ) درستلىككە اللە تەئالى البتە ياردەم بىر وگە قوتى يىتكوچىدىر ھەم غالبىر ھىچ كىم ياردەم بىر وندىن طيبا آلماسى (الَّذِينَ أَنْ مَكَّنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ) مەكە دەگى يورتلارنىڭ چىغارلىغان آدملىرى شونداين آدملىردە اگر بىز آلارنى يىردە قىرارلاندىر ساق (أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ) آلار نماز او قورلار ومال لارنىڭ زكە بىرىرلر (وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ) دىخى ايزگوش بىرلن بىرورلار وىمان اشىن طيارلار (وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ) واول اللە اىچوندىر اشلىرىنىڭ صونى (وَأَنْ يُكْتَبُ لَكُمْ فَكُنْتُمْ قَبْلَهُمْ) واگر اى ھەم دە سىنى يالغانغە توتىسالار قومنىڭ صبر ايت تىحقىق سىنىڭ قومىدىن اولگىلەردە پىغىمبەرلىرىنى يالغانغە توتىدىلار قوم نوح وعاد وئمود) نوح ھەم قومى نوحنى ھەم ھود ھەم قومى بولغان عاد ھودنى صالح ھەم قومى بولغان نود صالحنى يالغانغە توتىدىلار (وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ) دىخى ابراھىم ھەم قومى ابراھىمنى ھەم لوط ھەم قومى لوطنى يالغانغە توتىدىلار (وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكُتَيْبَ مُوسَى) دىخى شەيب ھەم قومى بولغان مەدىن اىبارى شەيبنى يالغانغە توتىدىلار دىخى موسى ھەم قىبلى لار طرفىدىن يالغانغە توتىلدى (فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ) بس بو پىغىمبەرلىرىنى يالغانغە توتوجى كافرلەرگە وقتى بىتكەنكە قدر مەلت

بىردم (ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ) مونڭ صوڭنىڭ اول كافرلارنى عذاب بىرلن توتىم (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بس نچك بولىدى آلاز اوزرىنىڭ نىمىنى مەنت كە ايلندىرو سېبىلى انكار ايتوم (فَكَايِنَ مِنْ قَرِيْبَةٍ اَهْلَكْنَاهَا) بس كۆبمە در بىز ھلاك قىلغان قىرىھلردىن (يعنى اھللارنى) (وَهِيَ ظَالِمَةٌ) واول قىرىسە (اھلى) ظلم قىلوچى ايدى (فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا) بس اول قىرىھلەر (دىوارلارنى) توبەلرى اوزرىنىڭ يىغارب تۇشكۈچىدىر (وَبَشَرٌ مَعْطِلَةٌ) وكۆبمە در ايلارنى ھلاك بولو سېبىلى بوش قالدىرلغان قىولار (وَقَصْرٌ مَشِيكٌ) دىخ بوش قالدىرلغان بىيوك سراىلار يعنى البتە بۇلار كۆبىدىر (اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ) مەكە مشركلرى بو ھلاك قىلغان قىولارنىڭ بىرلەردە سىر قىلمايدىلار مو (فَتَكُونُ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا) بس اكر اعتبار اچون سىر قىلسالار ايدى مەكە مشركلرى اچون بىلواچ بولغان نىرسەنى (تومىدىنى) بىلوكە قورال بولغان قىلەر بولور ايدى (اَوْ اَذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا) يايسە اشتو واجب بولغان نىرسەنى (دىخى وعظنى) اشتوكە قورال بولغان قۇلاقلار بولور ايدى (فَاَنفَاهَا لِاتَّقَى الْاَبْصَارُ) بس درستلىككە قىسە كوزلەر كورودىن صوقىر بولماسلار (وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ) ولكىن كوكراكلردە بولغان كوكىلار اعتباردىن صوقىر بولولار يعنى كوز كورولردە ضرر يوق مگر نىفس آرزولارنىڭ ايلارلرى سېبىلى قىلارنى كورمى (وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) واى محمد عەم مشركلەر اوزلرىنى قورقتلغان عذابنى سىندىن آشقىرلار (وَلَنْ يَخْلَفَ اللهُ وَعْدَهُ) البتە اللە وعدهسەنە خىلاپلىق قىلماس وقتى بىنكاج عذابنى ايندىرلىكىن اللە صبر قىلوچى عذابنى آشقىرمدى (وَاَنَّ يَوْمًا عَنَدْرُبِكَ) دىخى درستلىككە رىبىك ھىزورنىڭ بىر كون (كَالْفِي سَنَةِ ثُمَّ تَعُدُّونَ) سىز صانغان بىللاردىن مەكە بىل كىبىدىر (قىردىر) (وَكَايِنَ مِنْ قَرِيْبَةٍ) وكۆبمە در قىرىھدىن (اھللەدىن) (اَمَلَيْتُ لَهَا) اول قىرىھكە (اھللە) مەلت بىردم (وَهِيَ ظَالِمَةٌ) واول قىرىسە (اھلى) مەكە مشركلرى كىبى كىر سېبىلى ظلم قىلوچى ايدى (ثُمَّ أَخَذْتَهَا) مونڭ صوڭنىڭ اول قىرىھىنى (اھلىنى) عذاب بىرلن توتىم (وَاِلَى الْمَصِيْرِ) ومنم ھكەمە در ھەر آدمنىڭ قايتاچاغى (قُلْ) ايت سىن اى محمد آدملىرگە (يَا اَيُّهَا النَّاسُ) اى آدملىر (اِنَّمَا اَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ) آچقىق مەن سىزنى ظاھىر بولغان قورقتو بىرلن قورقتوچىمەن سىزنىڭ بىرلەردە بولغان سوزىنى قالدىرودە بو آيتنىڭ مشركلەر اچون كىنە سىز لويىنە اشارت بار (فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بس شونداين آدملىر ايمان كىندىرلەر ھم ايزگۈەملىر قىلىدىلار (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ) اول آدملىرگە اللەنىڭ بارلىق ھم الوغ رىزق (جنت) بولور (وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ) دىخى شونداين آدملىر بىزنىڭ آيتلەرمىزە اوز اعتقادلارنىڭ اوزشقانلارنى ھالە بوزوقلىق بىرلن سى قىلىدىلار يعنى آيتلەرمىزنىڭ مەنلارنىڭ طەن قىلو بىرلن سى قىلىدىلار (اُولَئِكَ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ) بو صىفتدەنلىك آدملىر ياندىرلىش اوطا ايلارلەردىر (وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلٍ وَلَا نَبِيٍّ) اى محمد (عەم) بىز سىندىنلىك ھىچ بىر كىتابلى پىغمبەردىن ھم كىتابسىز پىغمبەردىن بىر مادەك (اِلَّا) مگر بىر سەنك (اِذَا تَمَنَّيْتُ) ھەر قىچان اول پىغمبەر كوكىلەندە نىفسى آرزو قىلغان نىرسەنى تۇشسە ياكە اوزىنىڭ ايندىرگان نىرسەنى اوقوسە (اَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي اُمنيَّتِهِ) شىطان آرزو قىلغان نىرسە سەنە

دنيا بىرلىن شغللىنى مۇجىب بولغان نىرسىنى تاشلار ياكە او قوينە اوزىنە ايندىرماگان نىرسىنى تاشلار
 نداكە رسول الله ايتكان « اِنَّهُ لَيُغَانُ عَلٰى قَلْبِي فَاَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً » ديو يعنى كوكلمه تورلى
 نىرسىلر ارتلمش و القاء قىلمش بولا بس هر كونا مین الله دان يتمش مرتبه مغفرت استيم (فَيَنْسُخُ اللّٰهُ مَا يَلْقَى
 الشَّيْطَانُ) بس الله شيطان پيغمبرلرنىڭ كوكللرينه سالغان نىرسىنى باطل قىلور (ثُمَّ يُعَكِّمُ اللّٰهُ آيَاتِهِ)
 مونىڭ سوكنە الله اوزى نىڭ آيتلر نى محكم و ثابت قىلور (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) والله تعالى آدملرنىڭ حاللر نى
 بىلگوجىدر و آلا رغه قىلغان اشنا حكمت اياسىدر * بعضىلار بو خصوصه شول رو شچه روايت قىلغان لار
 رسول الله برو قىتە قىرىش قومى نىڭ مجلسلرنە اوترا دىرايدى (والنجم) سورەسى ايندى رسول الله بوسورەنى
 اوقرغە كىرىدى « وَمِنَ الْمُتَالِفَةِ الْآخِرَى » ديگان سوزگە يتكاج شيطان وسوسه قىلوب « تِلْكَ الْغُرَابِيُّ
 الْعُلَى وَأَنَّ شِفَاعَتَهُنَّ لَتُرْتَجَى » دىدى رسول الله ده بوسوزنى اوقودى مشركلر موئار بىك قواندىلار سورەنىڭ
 آخىرىنە قىدر اوقعاج رسول الله سجدە قىلدى مؤمنلر و مشركلر هر بىرسى بىرگە سجدە قىلدىلار سوئره
 حضرت جبرائىل بواشنى رسول الله غە بىلدى رسول الله بىك قايفردى شوندا ان صوكنە تعزىه قىلوب
 اللہ تعالى ذكرى اوتكان آيتنى ايندىردى ديگانلر * لىكن بور روايت درست توگل چونكە رسول الله نىڭ
 بوسوزنى قىلدىلار اوقوا حتمالى يوق چونكە بوسوز كىفر شيطان نىڭ هم رسول الله نىڭ تىلنە جبر ايرتوا حتمالى
 يوق چونكە شيطان نىڭ رسول الله دان باشقە آدم حقىنە هم جبر اقبىلدىر غە كوچى يتى چونكە الله تعالى قوللارنە
 شيطان نىڭ ابركلى بولوى يوق ديگان رسول الله حقىنە بىگرا كە ممكن توگل هم بوسوز نىڭ رسول الله نىڭ
 تىلنە غفلت ويا كلىشلق بىرلىن برو احتمالىدە يوق چونكە بو غفات ويا كلىشلق وچىنى ايرشدر و قىتە
 عقلا محال والا وهى گە اوشانچ قالى هم نغلا ده محال چونكە الله تعالى بىز قرآنى باطل قاطناشودن صاقلارمز
 ديو خبر بىردى بو روايت بر تقدير ثابت بولسە بو طريق ايتورگە ممكن رسول الله « وَمِنَ الْمُتَالِفَةِ
 الْآخِرَى » غە يتكاج سكوت ايتكان بولور رسول الله نىڭ قرآتنە توتاش ايتب شيطان « تِلْكَ الْغُرَابِيُّ الْعُلَى
 وَأَنَّ شِفَاعَتَهُنَّ لَتُرْتَجَى » ديو اوقغان بولور خلق نىڭ بعضى رسول الله اوقودى ديوظن قىلغان بولور
 چونكە رسول الله عصرنە شيطان جهر ا سويلاشكان نىڭ احد صوغشنىڭ « أَلَا إِنَّ مُحَمَّدًا قَتْلٌ » بىر صوغشنىڭ
 « لِأَغَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَأَنَا جَارٌ لَّكُمْ » ديو قىقرغان ياكە ايمان دە محكم بولغان آدم بىرلىن ايمانە
 ضعيف آدمنى امتعان اىچون بولور (لِيَجْعَلَ مَا يُلْقَى الشَّيْطَانُ فِتْنَةً) الله تعالى شيطان نىڭ پيغمبرلرنىڭ
 كوكلنە سالغان نىرسىنى سالوغە قىرتلى قىلور شيطان سالغان نىرسىنى محنت هم ايتلا قىلو اىچون
 (لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ) كوكللرنە شىك و نفاق بولغان آدملرگە (وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبِهِمْ) دىخى كوكللرى
 قارا بولغان آدملرگە (وَأَنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ) دىخى درستلىككە ظلم قىلوچى آدملر البته حقىن
 بىراق بولغان اوزون خلافتە در (وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) دىخى علم بىرلىگان آدملر بىلسن اىچون الله
 تعالى شيطان نى قىرتلى قىلدى (إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) درستلىككە قرآن حقىر الله دن ايتگوجىدر ياكە
 شيطان نىڭ پيغمبرلرنىڭ كوكللرينە وسوسه سالوى حقىر الله دن صادر ديو (قَبِيحٌ مُّبَاهٍ) بس علم ايلارى

قرآنغە يا كە اللہغە ایمان كیتر لر (فَتُخَبِتُ لَهُ قُلُوبُهُمْ) بس قرآنغە يا كە اللہغە بوی صنو سبیلی كوئللری قرارانور (وَأَنَّ اللَّهَ) دخی درستلكده اللہ تعالی (لِهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) ایمان كیترگان آدملرنی توغرى وحق بولغە كوندر وچیدر (وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مَرِيئَتِهِمْ) دخی كافر بولغان آدملر قرآن دن يا كە رسولدن يا كە پیغمبرلرنىڭ كوئللر بئله شيطان نىڭ وسوسه سالوندىن همیشه شىكده در (حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً) قیامت اورلرینه كینت كیلگانگه قدر (أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَنَابٌ عَقِيمٌ) يایسه فائىسز كون نىڭ (بىر كونی نىڭ) عنابی كیلگانگه قدر (الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ) كافرلرنىڭ شىكلرى بته تورغان كون نىڭ خواجه لغى اللہ ایچون گنده در (يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ) اللہ اول كونىڭ مؤمنلرهم كافرلر آراسىنك حقائق برلن حكم قیلور (فَأَلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بس شونداين آدملر ایمان كیتر ديلر دخی ایزگو عمللر قیلبلار (فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ) نعملر اوچماخلارنلر در (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاُولَٰئِكَ لَهُمْ عَنَابٌ مُّهِينٌ) دخی كافر بولوب، بىزنىڭ آيتلر مۇنى بالغانغه توتقان كىمسە لر باردر، آندى كىشىلرگه اورلرن خور قیلغۇچى عناب بولغۇچیدر . (وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) دخی شونداين آدملر اللہنىڭ رضالغى بولنده طوغان يورطلارى بولغان مکه دن مدينه گه هجرت قیلبلار (ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا) مونىڭ صونىڭ كافرلر طرفىنن صوغشك اولتولدىلر يا كە (حتف انفهم) وقت يتب صوغش قیلمايغنه اولدىلر (لِيُرْزَقَهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا) اللہ آلا رغه كوركام رزقى (جنتى) رزقلاندر (وَأَنَّ اللَّهَ لَهُمْ خَيْرُ الرَّاغِبِينَ) دخی درستلكده اللہ تعالی البته اول اللہ تعالی رزق بيروچيلرنىڭ ايڭ ایزگوسيدر حسابسز رزقلاندرغانلقى ایچون (لِيَتَّخِلْنَهُمْ مُخْتَلًا بِرِضْوَانِهِ) دخی اللہ تعالی مهاجرلرنى اولزلى راضى بولغان اورونغه (جنت كه) كرت (وَأَنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ) دخی درستلكده اللہ تعالی مهاجرلرنىڭ دنيا و آخرتنگى حاللرینی بلگۇچیدر هم مهاجرلر برلن صوغش قیلغان مخالفارگه عنابنى آشقرماوده شفقت قیلوچیدر (ذَلِكَ) اش بىز سىڭا بيان ايتكاچە (وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ) مؤمنلردن بر كىش مشركلردن برسنه اوزى ظلم قیلنغان قدر ظلم ايتسه قصاص ده آرتدرماسه (ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ) مونىڭ صونىڭ بو كىشىگه مشركلردن قايتادان ظلم قیلنسه (لِيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ) البته اللہ بو كىشىگه شىكسز ياردم بىرر (إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ) درستلكده اللہ تعالی البته مؤمنلردن عفو قیلوچى هم آلا رنى بارلقاغۇچیدر اوچ آلاقلارى ایچون عناب قیلوچى توگلدر (ذَلِكَ) اللهدان بو ياردم (بَأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) اوشبونىڭ سبیلی در درستلكده اللہ كىچنى كوندرگه كرت (وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دخی كوندرنى كىچكە كرت يعنى اللهنىڭ شيلرنىڭ بعضىنى بعضىنه استن قیلرغه قادر بولوى سبيليدر (وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) دخی درستلكده اللہ ظلم قیلوچى برلن ظلم قیلنمش نىڭ هر ايكسىنىڭ سوزلرینی اشتوچى واشلرینی كور وچیدر (ذَلِكَ) بو قدر نىڭ كامللىگى هم علم نىڭ كامللىگى برلن وصف (بَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَقْبُ) اوشبونىڭ سبيليدر درستلكده اللہ تعالی همیشه ثابتدر (وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ) دخی اوشبونىڭ سبيليدر درستلكده كافرلرنىڭ اللهدان باشقه عبادت قیلغان نرسە لرى باطلدر (وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) دخی درستلكده اللہ تعالی هر نرسە اوزرينه استن در هم شرىكى بولماقدان

الوعدر (اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاوَاتِ) ای محمد عهه بامیسونمی سین البته بلهسن درستلکده الله کوکن (یوغاریدان) صوفی ایندردی (فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُغْضَرَةً) بس اولنلر سبیلی بیر یاشل بولوب اوراور (اِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ) درستلکده الله تعالی نك لطفی هر نرسه گه ایرشکوچیدر هم ظاهری و باطنی تدبیرلر نی بلگوچیدر (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) اول الله ایچون در کوکلرده و بیبرلرده بولغان نرسه لر (وَاَنَّ اللّٰهَ) دخی درستلکده الله (لَهُوَ الْغَنِيُّ الرَّحِيمُ) البته اول الله ذاتنک هر نرسه دن موکسدر هم صفتلاری و اشاری سبیلی حمدنی واجب اینکوچیدر (اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ) ای محمد عهه بامیسونمی البته بلهسن درستلکده الله سرگه بیبرده بولغان نرسه لر نی مسخر ایندی (وَالْقَلْبُكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ) دخی اوزینک امری برلن دیکگزده یوگان حالده کیمه نی مسخر ایندی (وَيَمْسُكُ السَّمَاءَ أَنْ تَفْطَعَ عَلَى الْأَرْضِ) دخی کوکنی بیبرگه تشوننن صاقلاب توتار (الْأَبَازِنَه) مگر کوک بیبرگه تُشَارُ اللّٰهَ نَكْ اذنی برلن یعنی قیامت کوننک (اِنَّ اللّٰهَ) درستلکده الله (بِالنَّاسِ لَرُؤُفٌ رَّحِيمٌ) آدملرگه شفقت قیلوچی و رحمت قیلوچیدر (وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ) واول الله شوننن این الله در سزنی آنالار کوزنک رحمنده ترگزدی مونک صوکنده اجلرکزیتکچ اولتدر (ثُمَّ يُحْيِيكُمْ) مونک صوکنده آخرتده ینه ترگزدر (اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكُفُورٌ) درستلکده آدم الله نك نعمتلرینی انکار اینتوچیدر (لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا) هر بر دین ایاسی ایچون شریعت قیلدق (هُمْ نَاسِكُوهُ) اول دین ایالری اول شریعت برلن عمل اینتوچیلر در (فَلَا يُنَازِعُنَكَ فِي الْأَمْرِ) بس دین ایالری سینک برلن دین اشنده نزاغلاشما سونلر (وَأَدْعُ اِلَى رَبِّكَ) دخی آدملر نی ربکنی برلاوگه هم ربکنک عبادتنه ائده (اِنَّكَ لَعَلَى هُدًى مُسْتَقِيمٌ) درستلکده سین حفاقغه کوندر وچی توغری یول اوزرنه سن (وَاَنْ جَادَلُوْكَ) و اگر دین اشنده سینک برلن فخرشسالار (فَقُلْ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ) بس ایت سین ای محمد (عهه) الله سوزنک قیلغان عملکزی بلگوچیرا کدر (اللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) الله قیامت کوننک آراگزده حکم قیلور یعنی مؤمنلرگه ثواب کافرلرگه عذاب برلن (فِيمَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ) دنیاده وقتده اختلاف قیلغان نرسه گزده (دین اشنده) (اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ) ای محمد بامیسونمی سین البته بلهسن درستلکده الله بلور (مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ) کوکلرده و بیبرلرده بولغان نرسه نی (اِنَّ ذَلِكْ فِي كِتَابٍ) درستلکده کوکلرده و بیبرلرده بولغان نرسه لر لوح المحفوظه ثابت در و یازغاندر (اِنَّ ذَلِكْ عَلَى اللّٰهِ بَسِيْرٌ) درستلکده هر نرسه نی بلوهم لوح المحفوظه ثابت قیلو اللهغه جیکلدر (وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا) دخی مشرکلر الله دن باشقه شول نرسه گه عبادت قیلورلار (لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا) اول نرسه گه عبادت قیلونک درستلگی برلن الله دلیل ایندرمادی (وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ) دخی اول عبادت قیلوچی لار ایچونک اول نرسه گه عبادت قیلونک درستلگی برلن علم بولمادی (وَمَا لِلظَّالِمِيْنَ مِنْ نَّصِيْرٍ) و مونک کی ظلمغه کوشوچیلر ایچون هیچ یاردم بیروچی یوقدر (وَاِذَا تَنَالَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ) و هر قیچان مشرکلر اوزرینه ظاهر بولغان لاری حاله آیتلر مزاقلمش

بولسه (تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ) ای محمد کافر بولغان آدملرنڭ بوزلرنده انكارني بلورسن (يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ) شونداين آدملرنى قينارغه و آستلرينه سيكرب چغارغه ياقن بولورلار (يَتَلَوْنَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) اول آدملر اول كافرلر اوزرينه آيتلرمنى اوقورلار رسول الله هم اصحابى مراد (قُلْ أَفَأَنْتُمْ نَبِيُّكُمْ بِشَرِّ مَنْ دَلَّكُمْ) ای محمد (عهم) كافرلرگه ايت بو آچوڭز دنه ياوزراق بولغان نرسه برلن سرگه خبر بيريممو (النَّارُ) اول ياوزراق نرسه تموغدر (وَعَدَهَا الَّذِينَ كَفَرُوا) الله اول تموغنى كافر بولغان آدملرگه وعيد قيلدى (وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) ونى ياوز اورلاچك اوروندر اول تموغ (يَأَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ) ای آدملر سرگه عجيب برمئل (حال) بيان قيلندى (فَأَسْمِعُوا لَهُ) بس اول مثلنى اشتكز يعنى اخلاصكز ايله طكلاڭز (إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) درستلكه الله دن باشقه سزنگ عبادت قيلغان نرسه لرگز (صنملىر) (لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا) مخلوقلارنگ ايك ضعيفى بولغان چين ياراطوغه ده كوچلرى يتماس (وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ) گرچه چين نى ياراطو ايچون همه سى برگه جيولسه لارده (وَأَنْ يَسْلُبَهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا) واگر اول معبودلرنڭ تنلرندن چين بر نرسه نى (زعفران كى بو ياولارنى باكه باشقه زينت لركى نى) آلسه (لَا يَسْتَنْفِقُوهُ مِنْهُ) اول صنم لار چين آلغان نرسه نى چيندن قيقاره (قايتاروب آلا) آلماسلار موندان بون نرسه نڭ عاجزى بولغان صنم لارنگ نچك معبود بولو احتمالى بولسون (ضَعْفَ الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ) صنم گه عبادت برلن فائده استا وچى عابدلر برلن فائده استالمش معبود صنملىرگه سز بولديلر (مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ) مشركلر الله نى حق طانوب برلن طانماديلار (إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ) درستلكه الله تعالى البته بتن مكناتنى ياراطوغه كوچى يتكوچيدر هم اشنه غالبدر (اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا) الله تعالى اوزى برلن پيغمبرلرى آراسنه وحى ده واسطه بولسون ايچون فرشته لردن ايلچى لر اختيار قيلور (جبرائيل عهم وباشقه لار كى) (وَمَنْ النَّاسُ) دغى خلق غه دين اويراتر ايچون آدملردن ايلچيلر (پيغمبرلر) اختيار قيلور (إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درستلكه الله تعالى آدملرينڭ سوزلرينى اشتوچيدر هم اشلرينى كورگوچيدر (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ) اول الله تعالى آدملرنڭ آللارنه هم آرتلارنه بولغان نرسه لرنى بلور (وَأَلَى اللَّهِ تَرْجِعُ الْأُمُورُ) واول اللهغه اشلرنى قايتارلمش بولور (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا) ای ايمان كيترگان آدملر ركوع هم سجده قيلوڭز (وَأَعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْخَيْرَ) دغى ربكزگه عبادت قيلوڭز و ايزگو اشلرنى قيلكز (لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ) منگولك سعادت كه ايرشوڭز ايچون بو اشلرنى قيلكز (وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ) دغى الله نڭ دينن اُستن قيلو ايچون الله بولنده چن صوغش قيلو برلن (ماللارگز و جانلارگزنى آياماينچه) صوغش قيلكز (هُوَ اجْتَبَاكُمْ) اول الله سزنى دينى ايچون اختيار قيلدى (وَمَا جَعَلْ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ) دغى سزنگ اوزرگزگه دين ده طارلق و آغرلق قيلمادى يعنى كوچكز يتماسلك اشلر برلن سزنى تكليف قيلمادى (مَلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ) آتاڭز ابراهيم نڭ ملتته ايارڭز (هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ) اول الله سزنى مسلمان لار ديب آطادى (مَنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا) قرآن دن الك بولغان اولگى كتابلار دادا هم

قرآن دا (لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ) قیامت کوننده رسول محمد عم سزگه وحینی ایرشدر وینه شاهد بولسون ایچون (وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ) دخی سزنگ رسوللرنک وحینی امتلرینه ایرشدر و لرینه آدملر اوزرینه شاهدلار بولوگز ایچون (فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ) بس نماز او قوگز (وَأَتُوا الزَّكَاةَ) دخی زکات بیرگز (وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ) دخی هر اشکرده بر لکده اللهغه توتونوگز (هُوَ مَوْلَاكُمْ) اول الله سزنگ یاردم بیروچکدر هم اشکرده تصرف قیلوچکدر (فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ) بس نی خوش اشکرده تصرف قیلوچی ونی خوش یاردم بیروچیدر اول الله حجج سوره سینک هم اون یدلچی جزء نک ترجمه سی تمام بولدی .

﴿ بکرمی اوچونچی سوره مؤمنین سوره سی مکده اینگان یوزده اون سیگز آیت ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ) تحقیق مؤمنلر امید اینگان واستاگان نرسه لرینه ایرشیدلر (الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ) شوندا این مؤمنلردر امید اینگان واستاگان نرسه لرینه ایرشکان مؤمنلر آلاز نمازلارنک خشوع قیلوچیلاردر یعنی کوکللری قورقوچی اعضالاری تیک توروچیدر (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ) دخی شوندا این آدملردر دنیا و آخرت ایچون فائده سی بولماغان سوزلردن و اشلردن یوز دوندر وچیلردر (وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ) دخی شوندا این آدملردر مؤمنلر زکوة بیرونی قیلوچیلاردر (وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) دخی شوندا این آدملردر اول مؤمنلر عورتلرینی صاقلاغوچیلاردر یعنی عورتلرینی حرام غه صرف قیلماسلار (الْأَعْلَىٰ أَرْوَاجِهِمْ) مگر عورتلرینی صاقلاماسلار هم صرف قیلورلار خاتون لاری اوزرینه (أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) یا که اوک قوللاری ملک لنگان نرسه (کنبیزا کبری) اوزرینه (فَأَنَّهُمْ غَيْرُ مُلْمَأِئِنِينَ) بس درست لکده اول مؤمنلر عورتلرینی خاتون لارینه یا که کنبیزا کبرینه صرف قیلقلاری ایچون شلته قیلنمش توگللردر (فَمَنْ ابْتَدَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ) بس برکش خاتونی هم کنبیزا گن دن باشقه برلن نفس آرزوسنی او تاوونی تلاسه (فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاعِلُونَ) بس بوکشیلر حلال دن حرام غه اوتوچیلردر مدارک صاحبی اینده بو آینه نکاح متعه نک هم قول برلن فائده لنونک حرام لغنه اشارت باردی (وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ) دخی مؤمنلر شوندا این آدملردر امانتلرینی وعهدلرینی صاقلاغوچی لادر (وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ) دخی مؤمنلر شوندا این آدملردر فرض بولغان نمازلاری اوزرینه دوام ایبارلر هم وقتلارنک او قوللار (أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ) بو ذکر قیلنغان صفتلارنی جیغان آدملر وارث لدر میراث آلوچیلاردر (الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ) شوندا این وارثلردر فردوس او جماعنی میراث ایتب آلورلار (هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) آلاز فردوس او جماعنه منگو قالوچیلاردر (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ) تحقیق بر آدم (عدم) نی خالص بالچقمن یاراتدی (ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْقًا) قرار مکین (موزک صوکنده بر آدم نک نسلنی صاقلاشمش قرارلاناتورغان اورونک (آنالار رحمنک) قیلدی اگزه انساندن آدم (عدم) نک

بالالاری مراد بولسه بوقت آیت نڭ معناسی بور وشچه بولا تحقیق بز آدم بالالارینی بالیقدان (آدم هم) دن صورلمش نطفه دن یاراتدی معناسده بولا (سلاله) دن نطفه (طین) دن آدم هم مراد بولا (ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً) مونڭ صوڭنده منی صویغی اویوشقان قان قیلدی یعنی آق نطفه فی قزل اویوشقان قانغه ایلندردک (فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً) بس اویوشقان قاننی ایت کیساگی ایتب یاراتدی یعنی ایت کیساگی ایتب اوردک (فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا) بس مونڭ صوڭنده ایت کیساگی سواک ایتب یاراتدی یعنی ایت کیساگی قاطی سواک که اوردک (فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا) بس سواکلرگه ایت کیگزدک بۇلار هر قایوسی قرق کون صوڭنده دیگانلر (ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ) مونڭ صوڭنده آدمنی ایکنچی خلق ایتب یاراتدی یعنی جان بیدردک امام اعظم بو آیت برلن یومرقانی غصلاب آلتغانده تولو واجب بولوغه استدلال قیلغان مثلا برکشی یومرقه (کوکای) فی غصلاب آلسه غاصب قولنده وقت کوکایدن بالاچقسه کوکاینی تولى بالانی تولامی چونکه بالا ایکنچی خلق بولا هم بو آیت آدمنی خلق قیلونڭ کیفیتنده بولدی (فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ) تقدیر قیلوجیلارنڭ کورکامهگی بولغان الله نڭ قدرتنده حکمتنده شانی بیوک بولدی (ثُمَّ أَنْتُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّنُونَ) تمام یار اطلوب بتکان نڭ صوڭنده درستلکده سز اجلرگز یتکان وقتده مینلرسز (ثُمَّ أَنْتُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ) مونڭ صوڭنده سز قیامت کوننده حساب وجزأ ایچون قبرلرگزدن قوبارلمش بولورسز (وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِفٍ) و تحقیق سز نڭ اُستگزده یدی یول (کوک) یاراتدی کوکلر یلدنلارنڭ یا که فرشته لرنڭ یولی بولمقندنان کوکلردن یول برلن تعبیر قیلندی دیمشلر (وَمَا كُنَّا عَنْ الْخَلْقِ غَافِلِينَ) دخی بز خلقدان کوکلرنی یار اطلودن غافلر بولماقدی (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ) دخی کوکن (یوغار یدان) صوننی چیکلا و برلن ایندردک (فَأَسْكَنَّا فِي الْأَرْضِ) بس اول صوننی بیدره قارالاندردق (وَأَنَا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لِقَادِرُونَ) دخی درستلکده بز صوننی ایندروگه قادر بولمقمز کبی صوننی یبارو اوزرینه ده قادرمز (فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ) بس سز نڭ ایچون اول صوبرلن یاراتدی (اوسدردک) بز (جَنَاتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَابٍ) خرمالاردان و بوزم لردن بولغان باقچه لارنی (لَكُمْ فِيهَا فَاوَّكُهُ كَثِيرَةٌ) سز نڭ ایچون اول باقچه لارده کوب یمشلر باردر (وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) دخی اول یمشلردن آشارسز (وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ) دخی سیناء اسملی اورون نڭ طور طاغندان چقغان آغاچنی سز نڭ ایچون یاراتدی (اوسدردک) مراد زیتون آغاچی (تَنْبُتُ بِاللُّهْنِ) مای برلن بولغان حالده اوسار اول آغاچ (وَصَبْغِ الْأَكَالِينِ) دخی آشادچی لارغه ادام بولغان حالده اوسار اول آغاچ هر بر طعامگه قوشلرب آشالا تورغان نرسه گه ادام دیوله (وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً) دخی سز نڭ ایچون دورت آياقلى حيوان لارده عبرت باردر (نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا) سزنی اول دورت آياقلى حيوان لارنڭ ایچلرنده بولغان نرسه دن (سوت دن) صوغاررمز (وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ) دخی سز نڭ ایچون دورت آياقلى حيوان لارده کوب فائده لرباردر مثلا چونلاری کبی (وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) دخی

اول دورت آياقلى حيوانلارنىڭ ايتلرنىنن اشارسىز (وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُجْمَلُونَ) دىنى سفرلرگىزده قورى بېرىده دورت آياقلى حيوانلار اوزرىنىڭ صوده كېمە لروپراخودلار اوزرىنىڭ يوكلانمىش بولورسىز (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ) وتحقيق بىز نوح (عەم) نى اوزى نىڭ قومىنى يباردىك (فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ) بس نوح (عەم) ايتىدى اى قومم اللەغە عبادت قىلىڭىز ھەم اللە نى بىرلاڭىز (مَا لَكُمْ مِنْ آلِهِ غَيْرُهُ) سىزنىڭ اېچون اللە دن باشقە معبود يوقىدىر (أَفَلَا تَتَّقُونَ) ايا اللە دن قورقمىسىز مى يعنى اللە نىڭ نعمتىنە كىفران قىلىدىڭىز دە اللە نىڭ سىزدىن نعمتىنى آلوب اوزڭىزنى ھلاڭ قىلدىن قورقمىسىز مى دېو (فَقَالَ الْمَلَائِكَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ) بس نوح (عەم) نىڭ قومىنىنن كافر بولغانلارنىڭ الوغلارى عوام لرىنىڭ ايتىدىلر (مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) بونوح توڭلدىر مگر سىزنىڭ كېى بىر آدمىدىر (يُرِيدُ أَنْ يَبْفُضَلْ عَلَيْكُمْ) سىزنىڭ اوزڭىزگە آرتوقلىقىنى وخوجە بولونى تلىدىر (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلْنَا لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَاتٍ كَثِيرَةً) واگر اللە بېغەمىر بىبارونى تىلاسه ايدى بېغەمىر ايتىب فرىشتە لرى بىبار ايدى (مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأُولَى) بونوحنىڭ بېغەمىر بولونىنى اولسى آتالارمىز اېچىندە اشمادىك (إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بَشَرٌ) بونوح توڭلدىر مگر شوندا بىن ابردىر آنىڭ بىرلن دېوانەلق باردىر دېوانەلقى اېچونىڭ بوسوزلرنى ايتەدر (فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّى حِينٍ) بس دېوانەلقنىڭ آينىغان وقتىڭە قىر كىڭىز وسوزلرىنىڭە صبر ايتىڭىز اگر دېوانەلقنىڭ آينماتى ھىمىشە شول سوزنىڭ دوام ايتىسە اوتىرسىز آينوسە اوزىڭە موندى اى دعوى قىلماس وموندى اى سوزلر سولاماس دېو (قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنْتُ بُؤْسًا) نوح (عەم) قومىنىڭ ايمان كىتىرونىنن اميدىنى كىسكاچ ايتىدى اى رېم قومى مېنى يالغانغە توتولارى سېبلى ھلاڭ ايتو بىرلن مىڭا ياردم بېرىدىو (فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ) بس نوحقە وھى قىلىدى بىز (أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا) بىزنىڭ صاقلاومى ھەم امرمىز اىراتومىز بىرلن كېمە ياسادىو (فَأَجَاءَ أَمْرُنَا فَآرَأَيْتَ النَّوْرَ) بس ھرقىچان كېمە گە منو بىرلن ياكە عذاب ايتو بىرلن امرمىز كىلسە دى ايكىڭ مېچىن صوطاشوب چقسە بىضاوى اياسى ايتە نوح (عەم) گە بو طريق ايتىدى ھرقىچان مېچىن صوطاشوب چقسە اوزڭىڭە وباشقە ايمان كىتىرگان قومكە كېمە گە منارسىز دېو مېچىن صوطاشوب چقسە باشلاغاچ حضرت نوح خاتوننە خېر بېردى ھەم كېمە گە مندى صاحب مدارك ايتە بومىچى آدم (عەم) مېچى ايدى صوڭرە نوح (عەم) گە بولوب اورلىدى اوزىنىڭە اغتلاڭ بار بعضىلار كوفە مسجدنىڭ بعضىلار شامە بعضىلار ھىندە دېمىشلىر (فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ مِّنْ أَنْثَيْنِ) بس بو وقت كېمە گە اوزڭە كېر ھەم ھەر بىر جماعتىنن آتالى آنالى ايكى صىنقى كرت (وَأَهْلَكَ الْأَمْنُ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ) دىنى خاتونلارنىڭى وبالارنىڭى كرت مگر اھلىڭىن اللە نىڭ ھلاڭ ايتو بىرلن سوزى سابق (الك) بولغان مىنلرنىڭىگە كرتە كىنغان اسملى اوغلى ھەم بىر خاتون مراد (وَلَا تَخَاطَبْنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا) دىنى عذابىن قوتقارو بىرلن دعا قىلوب ظلم قىلغان آدملىر حقنىڭ مىڭا خطاب قىلما يعنى سوز اندەشمە (أَنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ) درستلىكە اول ظالملىر طوفاننە غرق بولمىشلار دى يعنى ظالملىرنىڭ صوغە باطوب ھلاڭ بولولارى بىرلن حك قىلندى (فَأَذِ الْأَسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ) بس ھرقىچان سىن اوزڭىڭ ھەم سىنىڭ بىرلن بىرگە بولغان مىسلمان آدملىر كېمە گە كىر بىرلن قىلغان (فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) شول وقتىڭە

(۱) نوح - ايكىڭ مېچى ، بېرىزى ، ھەم صوقايتاپ چىققان ھىدە چىر صوى جىولانورغان بىرگە دېيولور اوشانداق بىر تاغغە اسمدر ، طوفان صويده مېچىن چىقماي اللە عادىدە صوجھە بورغان بىرلن چىقىشدر مصححى . ش ح .

ایت ماقتا و صفتی شوندا این اللهغه بولسا سونکه (نَجَانًا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) اول الله بزنی ظالم قیلوچتی قوملردن
 قنقاردی (وَقُلْ) دخی ایت سین کیممه ده (رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزِلًا مُبَارَكًا) ای ربم مینی فائلهلی و مبارک ایندرو
 بران ایندر (وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ) دخی سین ایندرو و چیلرنک ایگ ایزگوسی سن (أَنْ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ)
 درستلکده نوح (عه) گه هم قومنه قیلنغان اشک الوغ عبرتلر و کوب و عظلا رباردر (وَأَنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ)
 و درستلکده بز نوح قومنه الوغ بلانی و قاطی عنابنی ایرشدر و چی بولدق (ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا
 آخَرِينَ) نوح قومنی هلاک قیلغاننک صونکندن ایکنچی زمان اهلنی یاراتدق عاد نومد قومی کبیلرنی
 (فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ) بس ایکنچی قرن اهلنه (عاد قومنه) جنسنندن بولغان پیغمبرنی (هودعه منی)
 یباردک (أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ) اول قومگه اللهغه عبادت قیلوکرهم اللهنی برلا کر دبو ایتدک (مَا لَكُمْ مِنْ آلِهِ
 غَيْرُهُ) سزنگ ایچون اللهدن باشقه معبود یوقدر (أَفَلَا تَتَّقُونَ) ایبالله دن قورقمیسزنی دبو ایتدک (یعنی
 پیغمبر تلی اوزرنده ایتدک معناسنک) (وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ) دخی هودنگ قومندن شوندا این
 الوغلاری عواملرینه ایندیلر (كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) اول ایتوچیلر کافر بولدیلر هم
 آخرت کوننده بولغان نرسه لرگه یولغونی یالغانغه توتدیلر (وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دخی
 اول ایتوچیلرنی دنیا ترکلگنده تورلی نعمتلر برلن نعمتلندردک (مَا هَذَا إِلَّا بَشْرٌ مِثْلُكُمْ) هود (عه)
 توکلدر مگر سزنگ کیی آدمدر (يَا كُلُّ مِثْلًا لَكُلٌّ مِنْهُ) سز نرسه دن آشیسز اولک سزنگ کیی اول نرسه دن
 آشیدر (وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ) دخی سز اچه تورغان نرسه فی اچر یعنی اول نچک پیغمبر بولسون
 آنک سزدن هیچ آبورماسی بوق (وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشْرًا مِثْلَكُمْ) واگر اوزکر کیی آدمگه اطاعت
 قیلسا کر (أَنْكُمْ إِذَا لُغَسِرُونَ) درستلکده سز بو وقتده ضرر ایتوچیلر سز و اوزکرنی خورلقغه
 توشروچیلر سز (أَيْعِدْكُمْ أَنْكُمْ إِذَا مِتُّمْ) سزگه هود وعده قیلدی هر قیچان سز اولسه کر (وَكُنْتُمْ
 تُرَابًا وَعِظَامًا) دخی توفراقلار و تارالغان سیاکلر بولسا کر (أَنْكُمْ مُخْرَجُونَ) درستلکده سز
 قبرلردن چغارلمش بولورسز دیو (هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ) هود طرفندن سزگه وعده قیلنغان
 نرسه ننگ بولوی براق! براق! (أَنْ هِيَ الْأَحْيَاتُ الدُّنْيَا) ترکلک یوقدر مگر دنیا ده بولغان ترکلکمزدر
 (نَمُوتُ وَنَحْيَا) دنیا ده بعضمز اولرمز بعضمز ترلرمز (آندان طوارمز) (وَمَا نَعْنُ بِمَبْعُوثِينَ) وبز
 قبرلردن قوبارلمشلار توکلمز (أَنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) هود توکلدر مگر اللهغه
 یالغاننی افترا قیلغان ایردر (وَمَا نَعْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ) وبز هودقه ایمان کینتروچیلر توکلمز
 بوسوزلرنی هود قومی ننگ الوغلاری عواملرینه ایندیلر (قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتُ بِنَ) هود عه
 ایتدی ای ربم قومنگ مینی یالغانغه توتوی سببلی اوزلرینی هلاک ایتو بران میگنا یاردم بیر
 و آلاردن اوج آل دیو (قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لِيُصِيبَهُ نَدْمِيمٌ) هود عه مغه الله تعالی ایتدی قومنگ آرزماندن سیننی
 یالغانغه توتولارینه اوکنوچی بولوب اولورلر یعنی هر قیچان عنابنی کورسه لر (فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةَ
 بِالْحَقِّ) بس عاد قومنی جبرائیل عه منگ طاوشی حلقق بران توتدی یعنی جبرائیل عه فقردیده

كلسى ھلاك بولدىلار (فَجَعَلْنَا هُمْ غُثَاءً) بس عاد قومنى طاشو صوى استندەكى چوبلر كىي قىلدىق يا كە قورى اوان كىي قىلدىق. (فَبَعَثْنَا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) بس ظلم قىلوجى قوم ايچون ھلاكك بولسون (ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ) مونك صوگندە عاد قومندىن صوك باشقە قرن اھللرینی خلق قىلدىق يعنى صالح لوط شعیب وباشقەلار قومنى (مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا) ھېچ بر امت ھلاكك ايچون تعيین قىلنغان وقت دن الك بولماس. (وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ) دخى اول وقتىن كىچكياسارده (ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَى) مونك صوگندە پيغمبرلر مزنى برسى آرتىدان برسنى بىباردك (كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رُسُلَهَُا كَذَّبُوهُ) قايوغنە زمان بر امت كە دين اويراتوجى پيغمبرلرى كىلسە اول امت ار پيغمبرلرىن يالغانغە توتدىلار (فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا) بس اول پيغمبرلرىن يالغانغە توتوجى امتلرىن ھلاك قىلودا بعضىنى بعضىنە ايارتىك (وَجَعَلْنَا هُمْ أَحَادِيثَ) دخى اول امتلرىن تلدە سۇلانىە وھكايت قىلانىە تورغان سوزلر قىلدىق (فَبَعَثْنَا لِقَوْمِ لَآيُؤْمِنُونَ) بس ايمان كىنرماگان قوم كە ھلاكك بولسون (ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا) مونك صوگندە بزموسانى ھم قرداشى ھاروننى معجزەلر مزران بىباردك (وَسُلْطَانَ مُبِينٍ) دخى ظاهر بولغان ھجت برلن بىباردك (اِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَآئِهِ) فرعون كە ھم فرعون نك قومنى (فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ) بس فرعونلر موسى برلن ھارون ھم كە ايمان كىنرودن و ايارودن باش تارتدىلار ھم الوغلانوجى قوم بولدىلار (فَقَالُوا إِنَّا نَحْنُ الْبَشَرُ الْبَشَرُ مِثْلَانَا) بس فرعونلر ايندىلر اوز مزر كىي ابكى آدم (موسى برلن ھارون) كە ايمان كىنر مزمو البنە كىنر ميمز (وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ) ھالبوكم موسى برلن ھارون نك قومی (بنواسرائيل) بزر كە قالار كىي خدمت ايتوجىلر وبوى صونوجىلر دبو (فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ) بس موسى برلن ھارون نى فرعونلر يالغانغە توتدىلر ھم اوزلرى ھلاك قىلنمش لاردن بولدىلار (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) و تحقيق بزم موسى (ھم) كە تورات كىتابنى بىردك (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) بنو اسرائيلر معرفت لر كە و شريعت ھكملىرىنە كونلسونلر ايچون (وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَآمَةَ آيَةً) دخى مريم نك اوغلى (عيسى ھمنى) دخى عيسى نك اناسنى علامت قىلدىق چونكە عيسانك آتاسز دنياغە كىلوى بزنك تىلادكى نرسە مزر كە كوچمزنك يتوينە دلالت قىلادر اوشنداق عفيفە اولاتروب مريم نك ايرىز بالاتوغدروى دە تىلادكى نرسە مزر كە كوچمزنك يتوينە دلالت قىلادر (وَأَوْيَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ) دخى بزمريم برلن اوغلى عيسانك منزللرىنى قرار و آقفرچى صواباسى بولغان بيوك اورونك قىلدىق يعنى بيت المقدس بىرىنك (يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ) اى رسوللر ھلال و خوش بولغان طعام لردن آشاگز (وَاعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ) دخى ايزگو عمللر قىلگز (اِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ) درسنلكە مین سز نك قىلغان عمللر گزنى بلگوجىمىن (وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّةٌ وَأُمَّةٌ وَاحِدَةٌ) درسنلكە اسلام ملنى برملت بولغان حالە سز نك ملت كزدر (وَأَنَّا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ) دخى مین سز نك ربگزمىن بس میندن قورقگز

(فَقَطَّوْا لَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا) بس پيغمبرلرنىڭ قوملىرى دىن اشلرىنى آزالارنىڭ كىساك كىساك قىلىدىلار (كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ) بوتورلى فرقه لردن هر بىر فرقه اوزى حضورنىڭ بولغان نرسە (دىن) بىرلن شادلانۇچىدىر ھم اوزى توتقان دىننى حق دىب اعتقاد قىلوچىدىر (فَدَرُّهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتَّى حِينٍ) بس اى محمد (عەم) مەكە كافرلىرىنى بىر آز زمانىگە قىر نادانلىقلارنىڭ قالدۇر بەنى اسلام دىننى قىبول ايتولۇرىنە قىر (أَيَعْصِبُونَ أَمَانَتَهُمْ بِهِ) مەكە كافرلىرى حساب قىلۇرلارمى درستلىككە بىزنىڭ آلاغە بىرگان نرسەمىز (مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ) مالدان وبالالاردىن بولغۇچى (نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ) مەكە مشركلرى اىچون اىزگولك لردە آشقىر رىمىز دىو حساب قىلۇرلارمى البىنە آلاى حساب قىلماسن لار بەنى مەكە مشركلرىنە دىيادە مال وبالالار بىر رىمىز اىزگولكىنى آشقىر رىمىز اىچون توگىل بىلكە استىراج وقاطى عذاب اىچوندىر (بَلْ لَا يَشْعُرُونَ) بىلكە مەكە مشركلرى دىوان لار كىبى ھىچ نرسە بىلماسلر شونىڭ اىچونە دىيادە مال وبالالار بىر رىمىزنى اىزگولكىكە آشقىر دىو حساب قىلۇرلار (إِنَّ الَّذِينَ) درستلىككە شونداين آدملىر (هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ) آلالر بىلرىنىڭ عذابىدىن قورقۇدىن رىلرندىن قورقۇچىلاردىن وعذابنى تىوشلى قىلغان گناھلاردىن صاقلانۇچىلاردىر (وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ) دىنى شونداين آدملىر بىلرىنىڭ آيتلىرىنە ايمان كىتىرلر (وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ) دىنى شونداين آدملىر بىلرىنە ھىچ نرسەنى شرىك قىلماسلار (وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا) دىنى شونداين آدملىر بىرگان نرسەلىرىنى (زكاة وباشقە صدقە لارنى) بىرلر (وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَتْ) حال بۇك بىرگانە اللەنىڭ قىبول قىلمايدىن كۆڭللىرى قورقۇچى در (أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاغِبُونَ) درستلىككە آلالر بىلرىنە قايتۇچىلاردىر بەنى رىلرىنە قايتۇلارنىنى شىكسىز اعتقاد قىلغان لارى حالە بىرلر (أُولَئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) وبۇ ذكر قىلغان صىفتلاردا بولغان آدملىر اىزگو اشلرگە آشغۇرلار ھم عبادت كە قىرغۇرلار (وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ) واول صىقتى آدملىر اىزگواشلىرى اىچون اوجماخقە آلسن كروچىلردىر (وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا الْوُسْعَ) ھىچ بىر نىمىنى كچلە مەزمىر مگر طاقنى قىرگنە كچلە رىمىز (وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ) وبىزنىڭ حضورمىزدە ھىقاق بىرلن سىلەشە تورغان كىتاب (لوح المحفوظ) باردر (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) وآدملىر عذابىنى آرتدرو ونوابىنى كىمىتوبىرلن ظلم قىلنماسلار چونكە لوح المحفوظدىن آرتدىمى كىمىتىمى راستلىق بىرلن اوقلور (بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَذَا) بىلكە كافرلىرىنىڭ كۆڭللىرى صانچى فرشتەلرنىڭ يازوندىن اوزلرىنى ارتكان غىقت دەدر (وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ) دىنى كافرلىرگە مۇمنلرنىڭ ذكر قىلغان عمللردىن باشقە بولغان قىيامت عمللر باردر (هُمْ لَهَا عَامِلُونَ) اول كافرلر اول قىيامت عمللرنى قىلوغە عادتلىنۇچىلردىر (حَتَّى إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيَهُمْ بِالْعُذَابِ) ھر قىچان كافرلىرىڭ مننعم لىرىنى وبايالارنى عذاب بىرلن توتساق (إِذَا هُمْ بِجَحِيمٍ) عذاب بىرلن توتقان كوندە (مثلا بىر كونى ياكە آچلىق بولغان بىدى بىل مراد) ياردم استاگانلىرى حالە قىچىرلار (لَا تَجَاءُرُوا الْيَوْمَ) بو كافرلىرگە ايتلور بو كوندە ياردم استاب قىچىرماڭىز (أَنْكُمْ مَثَلًا تَنْصَرُونَ) درستلىككە سىز بىزنىڭ جەننەدىن ياردم بىرلش بولماسسىز (فَتَكُنَّ آيَاتٍ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ) تحقىق سىزنىڭ اوزىرگىزگە قرآن آيتلىرىمىز اوقلىشى بولور بولدى (فَكُنْتُمْ عَلَىٰ آعقابِكُمْ تَنكَبُونَ) بس سىز او كچەلرگىز اوزرىنە

كىرىگە تابا قايىتور بولدىكىز بەنى آينارمىزنى اشتودن يوز دوندردىكىز. (مستكبرين به سامرا) بيت الله
 تىراسنە كىچىبىرلن قرآنە طەن بىرلن سىلاشوجى جماعت بولوب مسلمانلار اوزرىنە تكىرلىنگاندىكىز حالە
 قرآن آيتلىرىنى اشتودن يوز دوندردىكىز (تەجروون) قرآن حقنە قىيامت سوزلەر سىلادىكىز (أفلم يدبروا
 القول) كافرلار قرآننى فەكر قىلمايدىلارمى اگىردە فەكر قىياسالار قرآننىڭ آچىق حق بولوبىنى بىلەن ايمان
 كىتىرلار ايدى (أَمْ جَاءَهُم مَّالٌ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ) ياكە بومكە كافرلىرىنە اولەنگى آتالارىنە كىلماگان
 نرسە كىلەن بوشونىڭ اىچون قورقمايدىلارمى (أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ) ياكە اوزلرىنىڭ پىغمبەرلىرىنى (مەمدەمنى)
 راستلىق وامىنىڭ بىرلن بامادىلارمى البتە بىلدىلەر (فَهُمْ لَهُ مُكْرِمُونَ) بس مەكە كافرلىرى حسد اىچون اول
 پىغمبەرنى انكار قىلورلار (أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ) ياكە اول پىغمبەر بىرلن دىوانەلىق بار دىوايتورلارمى و حالانكە
 آزالارىنىڭ اول پىغمبەرنىڭ (مەمدەمنىڭ) اياڭ عقللى و اياڭ اشانچىلى آدم ايدىكىنى اوزلرى بىلەر (بَلْ جَاءَهُمْ
 بِالْحَقِّ) بىلكە اول پىغمبەر مەكە كافرلىرىنە حقلىق و توغرى يولنى كىتىردى (وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ)
 حالبوكم كافرلىرىڭ كىبىسى حقنى مكروه و دشمان كىرودى ادرى مەدارك اياسى ايتە بو آيتنە
 مەكە كافرلىرىڭ كىبىسىڭ حقنى مكروه كىرمايدىنە دايل باردى ايمان كىتىرماوى خورلانور
 اىچون گنە و قوم اربىڭ شىلتە سىندىن قورقور اىچون گنەدى (وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ) واگر الله تعالى
 كافرلىرىڭ آرزو قىلغان نرسە لىرىنە (صنملارنى معبود اعتقاد قىلورلاندى) ايارسە (لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ
 وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ) البتە كوكلەر هم بىرلەر هم كوكلەر و بىرلەردە بولغان عقل ايلرى بوز و لور و هلاك بولور
 ايدى (بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ) ياكە بىز مەكە كافرلىرىنە ذكىرلىرىنى كىتىردىك يعنى و عظاملارى بولغان
 كىتابنى كىتىردىك (فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرَضُونَ) بس مەكە كافرلىرى ذكىرلىرىنە يوز دوندر وچىلردىر التفات
 قىلماسالار (أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا) ياكە اى مەمد (عم) سىن مەكە كافرلىرىنە دىن او بىر اتوڭ و پىغمبەرلىكىنى
 اوتوڭ اوزرىنە اجر صور ايسوڭمى (فَخَرَّاجُ رَبِّكَ غَيْرٌ) بس ربكىڭ اجرى (دنىيادە رزق آخرتە ئوابى
 البتە ايزگورا كىدر (وَهُوَ خَيْرٌ الرَّازِقِينَ) و اول ربكىڭ رزق بىر وچىلرنىڭ ايزگورە كىدر (وَأَنْتَ لَتَدْعُوهُمْ
 إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) دىنى درستلىكى سىن مەكە كافرلىرىنى توغرى بولغان يولغە (اسلام دىننە) انەلسىن
 (وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) دىنى درستلىكىكە آخرت كە ايمان كىتىرمى تورغان آدملەر (عَنِ الصِّرَاطِ
 لَنَا كِبُونَ) توغرى بولغان آوشقوجى لادر (وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ) واگر بىز مەكە كافرلىرىنە مەرحەمت قىلساق (وَكَشَفْنَا
 مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ) دىنى مەكە كافرلىرىنە بولغان نرسەنى (ضررى يعنى آچلىقنى) بىبارساڭ (لَلْجَوَا فِي طُغْيَانِهِمْ
 يَعْتَهُونَ) آزغونلىق لازىمە متعبىر بولغان لارى حالە ثابت و دائم بولورلار (وَلَقَدْ أَخَذْنَاَهُمْ بِالْعُقَابِ)
 و تحقيق بىز مەكە كافرلىرىنى عذاب بىرلن توتدىق (بىدر صوغشنىڭ اولتورلورى كىبى) (فَمَا اسْتَكْبَرُوا لِرَبِّهِمْ
 وَمَا يَتَضَرَّعُونَ) بس عذاب بىرلن توتدىمىز و قىندە دە رىلرىنە بوى صونەمادىلار هم بالوارمادىلار (حتى
 إِذَا فَتَعْنَا عَلَيْهِمْ بِآبَاءِ إِذْ عَذَابُوا شَدِيدًا) هر قىچان مەكە مشركلىرى اوزرىنە قاطلى عذاب اياسى بولغان عذاب ايشىگىنى
 آچساق (آچلىقنى) (إِذَا هُمْ فِيهِ مُبَسُورُونَ) شول عذابە بولدىقلارى و قىندە مەكە مشركلىرى هر بىر ايزگولا كىدىن

امید کیسویچیلردر (وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ) واول الله شونداين الله در سزنىڭ ايچون ياراتى (السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ) اوزىنىڭ بىركى ايچون تەيىن ايتكان آيتلرنى اشغو و كوروايچون اشغو و كورو قوهلر ينى هم اول آيتارده فكر قىلوايچون كوكالمى ياراتى (فليلاً مَا تَشْكُرُونَ) بونعمتلرگه آزغنه شكر قىلاسز چونكه بونعمت لرگه كامل شكر قىلو بونعمتلرنى الله تعالى نى ايچون بىرگان شوڭارغنه صرف قىلو بىرلن بولا (وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ) واول الله تعالى سزنى بىرده ياراتى هم بىرده تورلى نسل ايتب تاراتى (وَالِيَهُ تَعْشُرُونَ) واول اللهغه تارالدىڭىز صونىڭ قىامت كونىڭ جىيلاش بولورسز (وَهُوَ الَّذِي يُعْطِي وَيُمِيتُ) واول الله شونداين صفتلى الله در اولكلى ترگزر و تركلرنى اوترر (وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) واول الله ايچوندر كىچ وكوندىڭىز تورلى بولوى (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ايا عقلنىڭىزنى صرف قىلوب اويلاپ قارامىسزى (بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالِ الْأَوَّلُونَ) بلكه مكه كافرلى اولگى كافرلى (آتالارى) ايتكان نرسه نىڭ اوغشاشىنى ايتىلر (قَالُوا) مكه كافرلى نىڭ اولگىلىرى (آتالارى) ايتىلر (أَئِنَّا مِثْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا) هر قىچان بىز اولساڭ هم توفراق و ايتىسز سىاكلر بولساق (أَئِنَّا لَمَبْعُوثُونَ) شول وقتىڭىز بىز تىرل قىرلرمىزدن قوبارلىش بولورمىزمو البته بوشى مكن توگىل دىيىلر حالبوكم اوزلرى دىياغه كىلماسلرنىڭ الك توفراق ايتىلر آدم بولوب ياراطلىلار (لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ) تەقىف بىزده آتالارمىزده اولكان نىڭ صونىڭ قىرلردن قوبارولوبىرلن محمد هم كىلماسىن بورونده وعده قىلىندى (إِنَّ هَذَا لَأَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) بو اولكان نىڭ صونىڭ قوبارلو توگىلدر مگر اولگى لىرنىڭ يالغانلاب يازغان نرسه لىرىدر (سوزلىرىدر) (قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا) اى محمد هم ايت سىن مكه كافرلىرىنه بىر دىي بىرده بولغان عقل ايلرى كم ايچوندر و كىمنىڭ ملكىدر (إِنَّ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سز بلارنىڭ خوجەسى كم ايدىكى بولور بولساڭىز (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ) اگر مكه كافرلىرىنه بلاى ايتساڭ البته ايتورلىر بىر هم بىرده بولغان عقل ايلرى الله ايچوندر والله نىڭ ملكىدر دىو (قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ) اگر بو روشچە جواب بىرسەلىر ايت سىن مكه كافرلىرىنه ايا وعظ لاندىمىسزى يعنى اگر بىر ويىرده بولغان عقل ايلرىنى ياراطوچى الله بولسە مونداين صفتلى الله البته اولگاندىن صونىڭ قىرلردن قوباروغەده قادر بولور (قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ) ايت سىن اى محمد هم مكه مشركلرىنه بىدى قات كوكلىڭى رىسى كم (وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) دىي الوغ بولغان عرش نىڭ رىسى كم دىو (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ) البته مشركلر جوابدا ايتور بىدى قات كوكىڭە هم الوغ عرشىڭە خوجە بولويچىلىق الله ايچوندر دىو (قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ) اى محمد هم اگر بلاى جواب بىرسەلىر مكه مشركلرىنه ايت ايا الله نىڭ عداپىدىن قورقمىسزى يعنى بىدى قات كوكىنى الوغ عرشى ياراطقان اللهغه نچىڭ چىن ياراطوغەده قدرنى بولماغان بعضى مخلوق لارنى شريك قىلاسز (قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ) اى محمد مكه مشركلرىنه ايت هر نرسەگە خوجەلىق آنىڭ قولىڭە (قدرتىڭە) بولغان ذات كىمىر (وَهُوَ يُجِيبُ وَيُجِيبُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ) ودىي اول ذات

تلاگان آدمینه یاردم بیرر و اول ذاتغه هیچ کم طرفندن یاردم بییر لماس (ان کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سز بلسه کز یعنی علم اهلندن بولسا کز (سَيَقُولُونَ لَئِنْ أَلْهِنَّا مَكَّةَ مَشْرُكًا لَرَىٰ هَر نَرَسَه گه خوجه لقی و مالک بولویچیاق الله ایچوندر دیو ایتورار (قُلْ فَأَنَّى تُسْعُرُونَ) بس اگر بلای جواب بییرسه لرای محمد مکه مشرک لرینه ایت هر نرسه گه خوجه لقی الله ایچون بولسه فی سبیلن الله فی برله و دن هم اللهغه بوی صورون دن دوندر لاش بولا سز یعنی نیک یوز لر کزنی دوندره سز (بَلْ أَلَيْنَاهُم بِالْحَقِّ) بلکه بز مکه مشرک لرینه حقیق فی (توحیدنی و مشر برلن و عده نی) کیتردک (وَأَنَّهُمْ لَكَادِبُونَ) دخی درست لکده مکه مشرک لری حقیق انکار ایتد ک لری ایچون یالغانچیلار در (مَا أَنْخَفَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ) الله بالا توتهدای (وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ آلِهِ) دخی الله برلن بر گه هیچ بر معبود بولمادی (إِذَا لَدَّبَ كُلُّ آلِهِ بِمَا خَلَقَ) الله برلن بر گه معبود بولغانده هر بره معبود اوزینک یاراطقان نرسه سینه بار ایدی یعنی هر بر معبود اوزینک خاق ایتکان نرسه سی برلن ایکنچی معبود دن یالغز بولور ایدی و هر برسینک ملکی ایکنچسینک ملکندن آبرولور ایدی (وَلَعَلَّآ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ) دخی اول معبود لر آراسنه عاربه و نزاع ظاهر بولور ایدی بعضی بعضنه استن (غالب) بولور ایدی نتا که دنیا داغی پادشاهلارنک حالی شولای (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ) مشرک صفتلغان نرسه دن (بالادن و شریکنن) الله پاک بولدی و یراق بولدی (عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) اول الله غائبنی دخی حاضر نی پاکوچیدر (فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ) بس الله تعالی مشرکلرنک الله برلن شریک قیلغان نرسه لرندن بلند بولدی (قُلْ رَبِّ اُمَّتِي نَبِيٌّ مَّيُوعَدُونَ) ایت سین ای محمد (عمم) ای ربم اگر کافر لر گه و عده قیلنغان عذابنی میکا کورساتوک چاره سز بولسه (رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) ای ربم مینی ظالم قوم لر ایچنده قیلما و ظالم قوم لر گه اینگان عذاب برلن عذاب قیلما (وَأَنَا عَلَىٰ أَنْ تُرِيكَ مَا نَعَدُهُمْ لِقَادِرُونَ) دخی درست لکده بز کافر لر گه و عده قیلنغان نرسه نی (عذابنی) میکا کورساتو اوزرینه قادرمز (ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ) کورکام بولغان طریقه برلن باور لقینی بیار یعنی باور لقی قیلغان کشیدن عفو ایت هم باور لقی برابر نده ایزر گولک قیل با که توحید سوزی برلن شریک سوزینی بیار (نَعْنُ أَعْمَامٌ بِمَا يُصِفُونَ) بز مشرکلرنک سینی صفت لاغان نرسه لرینی بله مز هم آلا رغه جزأ بییر گه قادرمز (وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ) ای محمد (عمم) دخی ایت سین ای ربم میکا صیینامن (مَنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ) شیطانلارنک و سوسه لرندن (وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يُعْضِرُونِ) دخی میکا صیینامن ای ربم حال لر من هیچ بره الله شیطاننی منم تیرامه حاضر قیلوکنن (حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ) هر قیچان مشرکلرنک برسینه اولم کیلسه (قَالَ رَبِّ ارجعون) ای ربم مینی دنیاغه کیری قایتار دیو ایتور یعنی مشرک لرشول وقت یتمکا نکه قدر مشرکلرنده دوام قیلور لار (لَعَلَّىٰ أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ) شاید مین قالدرغان اورنمه (دنیا ده) ایزگو عمل قیلور من (كُلًّا) دنیاغه کیری قایتو بولاچاق اش تو گل (أَنهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَاتِلُهَا) درست لکده (ای ربم دنیاغه مینی کیری قایتار ایزگو عمل قیلور ایدم دیگان سوز) شوندا این

سوزدراول سوزنى كافرالبته ايتكوچيدر(وَمَنْ دَرَأْتُمْ بَرَزَخَ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ) دنياعه كبرى قاينارونى
 صوراعان جماعتنىڭ آللارنىڭ قوبارامش بولغان كونگه (قيامت كونه) قدر دنياعه كبرى قايتودن طيا
 تورغان پرده باردر (فَأَذَا نُفَخَ فِي الصُّورِ) بس هر قىچان قىامت بولوايچون صورغه ارلمش بولسه (فَلَا
 أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ) بس سُرلگان كونه آدمارنىڭ آراسىنىڭ نساپ (يعنى نساپنىڭ فائىلىرى) بولماس
 (وَلَا يَتَسَاءَلُونَ) دغى برسى برسندن حاللرنيە صوراشماسلاراما «ساب صوكنە ياكە اهل جنت جنتكە
 اهل جهنم جهنمگە كركاننىڭ صوكنە برسى برسندن حاللرنيە صوراشورلار بس بو آيت قىامت كونه
 آدمار حاللرنيە صوراشورلار ديگان آيت كە خلاى بولى چونكە صوراشو حساب صوكنە صوراشماوى
 صور ارلگان وقتدە (فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) بس كشىنىڭ اولچانگان ايزگو عمللرى آغر بولسه
 (فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِسُونَ) بس ايزگو عمللرى آغر بولغان آدمار منگو بولغان ايزگولكلرگە ايرشوچيلردر
 (وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ) وىر كشىنىڭ ياوزلقلارى كىوب بولو سببلى اولچانگان عمللرى جىكل بولسه
 ياكە عملينى برده اولچار بولماسە (فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ) بس بو آدمار شونداين آدملردر
 اوزلرينە ضرر ايتىلر (فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ) جهنم دە منگو قالوچيلردر (تَلْفَحُ وَجُوهُهُمُ النَّارُ)
 بو آدمارنىڭ (كافللرنىڭ) يوزلرينى اولچانلردر (وَهُمْ فِيهَا كَالْعُحُونِ) دغى اول آدملر جهنم دە
 يوزلرينى چتقلاندروچيلردر (أَلَمْ تَكُنْ آيَاتٍ تُتْلَى عَلَيْكُمْ) هم بو كافرلرگە الله تعالى طرفسندن
 ايتلور سزنىڭ اوزرگىزگە آيتلرم اولقلمش بولمادىمو البته بولدى (فَكُنْتُمْ بِهَا تُكْتَبُونَ) بس
 اول آيتلرمنى يالغانغە توتار بولدىز (قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا) كافرلر جهنم دە ايتورلر
 اى رىمز بىزنىڭ اوزرگىزگە ياوزلقمىز غالب (استن) بولدى (وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ) دغى بىز آزرغى
 قوم بولدىق (رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا) اى رىمز بىزنى تموغدىن چغار (فَإِنْ عُدْنَا فَأَنَّا ظَالِمُونَ) بس اگر
 تموغدىن چغارغاننىڭ صوكنە كفرگە كبرى قايتساق بىز ظلم قىلواچيلار بولورمىز (قَالَ اخْسِئُوا فِيهَا
 وَلَا تُكَلِّمُوا) الله تعالى ايتور تموغ دە تىك توروگىز صوراد اوزنى تموغ توگل وغانبى كوتارودە
 مىكاسوز سيلماگىز (أَنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي) درستلكە شاعن منم قىللارومدىن بىر جماعت (مؤمنلر)
 بولدى (يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَأَغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا) ايتورلر بولدى اى رىمز بىز سىكە ايمان كىتردىك بس
 بىزنىڭ گناھلارمىزنى باراقاغى وىزگە رحمت قىلغى ايدىڭ (وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ) حالبوكم سىن
 رحمت قىلواچيلارنىڭ ايزگورامى سىن دىو (فَأَنْعَزْتُمُوهُمْ سَخِرِيَا حَتَّى أَنْسَوُكُمْ ذِكْرِي) بس سز كافرلر
 مىنم اول قىللارومنى مسخرە ايتب توتدىز مسخرە ايتو بىرلن شغللىتوگىز منم ذكرىمى سزدن اونتىرغانغە
 قدر (وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضَعَكُونَ) هم سز اول قىللارومدان كىلر بولدىز (إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا)
 درستلكە مىن اول قىللارومنى بو كونه (قىامت كونه) سزنىڭ رىختوگىزگە صبر ايتولرى سببلى
 كوركام جزأ بىرلن (جنت بىرلن) جزأ لادم (أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ) درستلكە اول قىللاروم آلردر منگولك

سعادت که ایرشوچیلر (قَالَ كَمْ لَبِئْتُمْ فِي الْأَرْضِ) الله تعالی قیامت کوننده کافرلرگه ایتور دنیاده بیرده کوبمی توردکیز (عَدُدَسْنِينَ) دنیا یللاری صانی یوزنسن (قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ) کافرلر ایتورلر دنیاده تورولارونی آزغه صایب دنیاده بر کون یا که بر کون ننگ بعضنی توردق دیو (فَأَسْأَلُ الْعَادِينَ) بس ای محمد عم بنده لرننگ عمرلرینی صانی تورغان فرشته لردن صورا یا که حساب علمنی بلنگان آدم لردن صورا (قَالَ إِنْ لَبِئْتُمْ الْأَقْيَالُ) الله تعالی تموغ خوجه سی مالک تلی برلن ایتدی دنیاده سز تورمادغز مگر آزغه زمان توردکیز (لَوَأَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سز بلور بولسا کز (أَفَحَسِبْتُمْ أَنْمَخْلَقْنَاكُمْ عِبْتًا) ای کافرلر حساب قیلا سزمی سز بسزنی فائده سز اش قیلغانمز حاله یاراتدق دیو (وَأَنْتُمْ الْيَنَالَاتُ تَرْجِعُونَ) دخی درستلکک سز بسزنی اوز رمزگه قایتارلمش بولما سزمی یعنی سز بسزنی الله تکلیفسزگنه بوشقه یاراتدی دیو هم بزگه اولگاج قایتما و کزنی حساب قیلا سزمی (فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ) بس خوجه بولغان و همیشه ثابت بولغان الله خلقنی عبث بولغان حاله یاراتودن بلند بولدی (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) معبود بالحق یوقدر مگر الله تعالی گنده در (رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ) هرمنلی بولغان عرشینک ربسی در اول الله تعالی (وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ) و کدر الله برلن برگه ایکنچی معبودنی آندره (لَا بُرْهَانَ لَهُ) اول کش ایچون ایکنچی معبودنی آندره گه اصلا دلیل یوق ایدی (فَأَنمَاحَسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ) بس آتچق بوکشینک ربسی حضورنده در حسابی یعنی ربسی بوکشیکه تیوشلی جزاسنی بپرر (أَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) درستلکک شأن کافرلر سعادت که ایرشمازلر (وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ) وای محمد (عم) ایت سین ای ربم منم گناهلارومنی بارلقا و رحمت قیل (وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ) وسین رحمت قیلوچیلارننگ ایرگوره گیسون مؤنون سوره سی ننگ ترجمه سی تمام بولدی

❁ یکرمی دورتنچی سوره نور سوره سی مدینه ده اینگان آلمش دورت آیت ❁

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا) بوسوره شوندا این سوره در ایندرک بز اول سوره ده بولغان حکملرنی چیکلادک بز (وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) دخی بوسوره ده ظاهر بولغان آیتلرنی ایندرک بز (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) سز ننگ و عطلانو کز ایچون (الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي) شوندا این ایرزنا قیلدی و شوندا این خاتون زنا قیلدی (فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ) بس ای امام لار زنا قیلوچی ایربرلن زنا قیلوچی خاتونن هر برسنی یوز مرتبه صوغکز اگرده محسن بولماسالار اگر محسن بولسالار طاش برلن آطوب ایترکز حنفی منهبندن محسن بولونک معناسی آزاد مسلمان عقللی و بالغ بولوب نکاح صحیح برلن نکاح لنگان خاتونی بولوب ایلک آزی بر مرتبه وطی قیلغان بولو اگرده آزاد یا که مسلمان یا که عقللی بالغ بولماسه یا که نکاح صحیح برلن نکاح لنگان خاتوننی ایلک آزی بر مرتبه وطی قیلغان بولماسه بوغیر محسن بولا (وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَتِي فِي دِينِ اللَّهِ) دخی سزنی الله ننگ دیننه و واجب ایتکان حدنی

اوتارودە زنا قىلوچى اير برلن زنا قىلوچى خاتون حقنە شقت توتماسون (ان كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) اگرسز الله غە هم آخرت كونينه ايمان كيتير بولساكز (وَلْيَشْهَدَا عَلَيْهِمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) دى وئا قىلوچى اير برلن زنا قىلوچى خاتون نك نك عداي وقتندە مؤمنلردن بر جماعت حاضر بولسون (۲) بو جماعت آزي اوج كىش ياكە دورت ياكە دورتن قرقفە قدر ياكە اون كىشى ديگانلر بو آيت زنا عدى حقنە بولدى هم الله تعالى زنا قىلوچى اير برلن زنا قىلوچى خاتون نك نكامى حقندە ذكر قىلناچ آيتى اينىردى (الزَّانِي لَأَيُّكُمُ الْاِزْنِيَّةَ اَوْ مُشْرِكًا) زنا قىلوچى اير نكاملناس مگر زنا قىلوچى خاتوننى ياكە الله غە شريك قاطوچى مشرك خاتوننى نكاملنور يعنى زناغە عادتلىگان اير زنادن پاك بولغان ايرگوخاتون نك نكاملنە قزقماس مگر اوزى كىي زناچى خاتون نك ياكە مشركه خاتون نك نكاملنە قزغر (وَالزَّانِيَةُ لَأَيُّكُمُ الْاِزْنُ اَوْ مُشْرِكًا) دى زنا قىلوچى خاتوننى نكاملناس مگر زنا قىلوچى اير ياكە مشرك اير نكاملنور يعنى نكاملنورگە رغبت قىلور (وَمَرَمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) دى زنا ياكە زنا برلن كسب ايتو نيتى برلن زناچى خاتونلارنى نكاملنورنى مؤمنلرگە حرام قىلندى ﴿الله تعالى زنا برلن كىشىنى سوغونك حمنك ذكر قىلناچ آيتى اينىردى (وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ) دى شونداين آدملىر زنادن سلامت بولغان عقللى بالفه بولغان مسلمان وآزاد بولغان خاتونلارنى زنا برلن سوغارلر بو صفتداغى ايرلرنى زنا برلن سوغوده خاتوننى سوغو حمنك (ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءٍ) مونك صونندە بو سوغلش خاتونلارنى زنا قىلغانلار يرينە سوغوچيلر دورت شاهد كيتيرماسلر (فَاجْلِبُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدًا) بس بو سوغوچيلرنى سكسان قامچى صوغلر (وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا) دى بو سوغوچيلر نك منگو هيچ بر شهادتلىرىنى قبول قىلماكز (وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) دى بو زنادن پاك بولغان خاتونلارنى زنا برلن سوغوچيلر ياورلاردر الله نك طاعتنن چفوقچيلاردر حاصل بر كىشى زنادن پاك بولوب مسلمان وآزاد بولغان كىشىنى زنا برلن سوكسە كرك اير بولسون سوغلش آدم وركك خاتون بولسون و زناغە دورت شاهد تورغزە آلماسە سوغوچىنى سكسان مرتبە صوغارغە تپوش هم سوغوچىنىك موندىن صوكك عدالتى ساقط بولوب شهادتى مردود بولام فاسقلاردن بولا (الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ) لىكن زنا برلن كىشىنى سوغودن توبە قىلغان آدملىر فاسقلار (وَأَصْلَحُوا) دى عمللىرىنى ترك قىلغان آدملىر (فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) بس درستلىككە الله تعالى توبە قىلوچيلارنىك گناھلارنى يارلقاغوچيلر هم آلا رغه رحمت قىلوچيلر

الله تعالى (لعان) مسئلەسى حقندە ذكر قىلناچ آيتى اينىردى بو آيتنىك نزولنە سبب شول قنى آيتى اينىگان نك صونكە عدى اوغلى عاصم رسول الله دان صورادى وايتدى اى الله نك رسولى قنى آيتنە عجب لنە من اگردە براير اوزىنىك خاتوننىك يانونە ياطايرنى كورسە اكر بو اير دورت شاهد ازلاو برلن شغلنە ياطاير اير مونك خاتونى برلن اشنى تمام ايتنەك واگر شاهد سزگنە بو خاتوننى ايله ياطايرنى زنا موجى برلن طلب قىلسە شاهد قويا آلاماى سببلى اوزبنە سكسان قامچى اورولاچاق هم اوزى فاسق بولوب شهادتى مردود اولاقاق دى رسول الله ايتدى شرعنىك حكم قىلغان نرسەسى كوركام بولدى

(۲) حد قىفانە كىشيلر بولسون دىگان سوز عبرت ايچون قاراب تورسونلر ايچون ش . ح .

بولور (وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ) وپوچماعتنن شونداين آدم افتراحقنك بولغان گناهانك الوغسنه مَوَلَّى (خوجه) بولدى يعنى حضرت عائشه حقنك بولغان افتراغه چومدى وخلق آراسنك فاش قيلدى عبدالله بن ابى كىس (لَعْنَةُ عَذَابٍ عَظِيمٍ)) بوكشىگه عذابنك الوغسى بولور (لَوْلَا اذْهَمَعْتُمُوهُ) بوافتراغى اشتكان وقاتلارنك بولسالارچى (ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَانَفْسِهِمْ خَيْرًا) مؤمن ايرلر برلن مؤمنه خاتونلار اوزلرندن (دينندن) بولغان كشى حقنك ايزگو ظن قيلغان بولسالار نى گوزل اش بولغان بولور ايدى (وَقَاتِرَاهُنَّ اِنَّكَ مُبِينٌ) دغى باشه اشتكچده بوحضرت عائشه حقنك اغى افترا ظاهر افترادر ديو ايتكان بولسالارايدى نى گوزهل وكوركام بولور ايدى (لَوْلَا جَاؤَا عَلَيْهِ بِارْبَعَةِ شُهَدَاءٍ) حضرت عائشه حقنك زعم قيلغان نرسه لرى اوزرينه دورت شاهد كينتره لرچى (فَاذْلَمُ بِأُمَّتُوا بِالشُّهَدَاءِ) بس اگردى شاهدلار كينتره آماسالار (فَاُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ) بس بوافترا قيلوچيلار الله حضورنده يالغاچيلارد (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) واگر سزگه اللهنك فضلى هم رحمتى بولماسه ايدى (فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) دنياده دغى آخرتده (لَمَسَّكُمْ فِيمَا افْتَضْتُمْ فِيهِ) سزنى عائشه (رضى الله تعالى عنها) حقنك چومغان نرسه كزده البته توتارايدى (عَذَابٌ عَظِيمٌ) الوغ عذاب (اِذْ تَأْتُونَهُ بِالْسِّنَنِكُمْ) شول وقتك عذاب توتار ايدى عائشه حقنك غى افتراغى تللرگز برلن بعضكز بعضكزدن آلور بولدكز يعنى بعضكز بعضكزغه سيكا عائشه (رضى الله عنها) خبرى ايرشديمو الى ديبوسويلا برب فاش قيلكز (وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ) دغى تللرگز برلن اينور بولدكز (مَا) شول نرسه نى (لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ) اول نرسه نى سزنىك ايجون بلويوق ايدى (وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ) دغى عائشه حقنك باطلگه چوموكزنى جيكلگه حساب قيلور بولدكز حالبوكم اول افترا الله حضورنده الوغ اشدر (وَلَوْلَا اذْهَمَعْتُمُوهُ قُلْتُمْ) عائشه حقنك بولغان سوزنى اشتكان زمانكزده ايتكان بولساكزچى (مَا يَكُونُ لَنَا اَنْ نَنْكَلِمَ بِهِنَا) بوسوزنى سويلاشماك بزرگه درست بولماس ديبوب كوركام اش بولورايدى (سُبْحَانَكَ) بس اللهغه پاكلك بولسون پيغمبيرينك خاتونى نك فاجره بولوندى ❁ پيغمبير خاتونى نك كافره بولوى درست بولسهده (نوح ولو ط عليهما السلام خاتونى كى) اما زانيه بولوى درست توگل چونكه پيغمبير كافرلرگه دين او يرانرا ايجون يبارلگان بس پيغمبير صعبتلك كافرلر نى نفرتلندره تورغان اش اياسى بولماسقه كرك (هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ) وپو عائشهگه قيلغان بهتان الوغ بهتاندر وآچق يالغاندر (يَعْظُمُ اللَّهُ اَنْ تَعُدُّوا الْمِثْلَهُ) عائشهگه افترا كى بولغان قباحت اشكه قايتوكزده (يانكى دن ايكنچى مرتبه قايتوكزده) الله سزگه وعظ قيلور (أَبْدًا) منگو يعنى ترك ومكفى بولغان مدتكزده (اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) اكر سز ايمان كيتروچى بولساكز (وَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ) دغى سزگه الله شريعتكه وكوركام ادبكه دلالت قيلغان آيتلر بى بيان قيلور (وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) دغى الله هر حالنى بلوچيدى وهر تدبيرنك حكمت اياسيدى (اِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ) درستلكك شونداين آدملر سيارلر (اَنْ تَشِيَعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا) قباحت اشك (زنانك) ايمان كيتركان

آدملر ایچنده ساچلوینی (لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) اول آدملر ایچون دنیاده هم آخرته رنجتکوجی عذاب باردر (وَاللَّهُ عَليمٌ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) واللہ تعالی کوئللرده بولغان نرسه نی بلور وسز بلماسسز (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) واگرده سزگه اللہ نك فضلی هم رحمتی بولماسه ایدی البته سزنی رسوای قیلور ایدی وعذابکزی دنیاده آشتورور ایدی (وَأَنَّ اللَّهَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ) دخی درستلکده اللہ تعالی شفقت هم رحمت قیلوچیدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ) فامشه نی فاش قیلوده شیطان وسوسه لرینه وازلرینه ایاره کز (وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ) وکدر شیطان وسوسه لرینه وازلرینه ایاره (فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ) بس درستلکده اول شیطان افراط قباحت بولغان نرسه برلن دخی شرعا انکار قیلنغان نرسه برلن بیورور (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) واگرده اللہ نك فضلی (انعامی) هم رحمتی بولماسه ایدی (مَا زَكَى مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا) شیطان وسوسه سی نك کرلرندن هیچ کم سزلردن منگو پاکلنماس ایدی (وَلَكِنَّ اللَّهَ يَزَكِي مَنْ يَشَاءُ) ولكن اللہ تعالی تلاگان آدمینی شیطان وسوسه سینک کرلرندن پاکلار (وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) واللہ تعالی آدملرنک سوزلرینی اشتوجی ونیت لرینی بلسگوچیدر (وَلَا يَأْتِلْ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ) وسزلردن دینده آرتوق لق ودنیاده کیک نك (بایلق) ایاس بولغان آدم یمین ایمنسن (أَنْ يُوْتُوا) بیرماسسز نك که واحسان قیلماسسز لقه یا که بیرونه واحسان قیلونک (أُولَى الْقُرْبَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) اللہ نك رضالغی بولنک وایزگولک قیلورغه تیوشلی بولغان یاقنلق ایاسی بولغان قرداشلرینه دخی مسکین لرگه دخی بورطلارندان هجرت قیلوچیلارغه بیرماسسز نك که وایزگولک قیلماسسز لقه یمین ایتماسن بو آیت ابوبکر الصدیق حقنک ایندی دیگانلر حضرت ابوبکر آناسی برلن برتوغمه قز قرداشی نك اوغلی مسطح قه ایزگولک قیلمام دیو یمین ایتنک (وَلِيَعْرِفُوا لَيْسَ عَصَاؤُا) یاقنلق ایالرنسن ومسکین لردن دخی مهاجرلردن صادر بولغان کیمه چیلک نی ارتکز هم کیمه چیلک لرندن یوز دوندرکز (أَلَا تَعْبُونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ) اللہ نك گناهلارکزی یارلقاوینی سیمه سز می (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) واللہ تعالی گناهلارنی یارلقاوجی هم رحمت قیلوچیدر رسول اکرم ابوبکر الصدیق غه بو آیتنی او قعاج حضرت ابوبکر بلی ای اللہ نك رسولی اللہ نك یارلقاوینی سوبه زیدی هم مسطح قه قایتادان نفعه بیره باشلادی (إِنَّ الَّذِينَ دَرَسْتَلَكُنَّ شُونَ داین آدملر (يَوْمَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ) مؤمنه هم عقیقه بولغان کوئللرینه فامشه خطورده قیلماغان خاتون لارنی زنا برلن سوکارلر (لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) مونداین خاتون لارنی (زانیه دیب) سوگوجی آدملر دنیاده هم آخرته لعنت قیلنیلار (وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) دخی بو آدملر ایچون الوغ عذاب باردر (يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ) بو آدملرگه الوغ عذاب شول کونک بولور اول کونده اول آدملرنک ضررینه گواهلغی بیرر (أَلَسْتَنْهُمْ وَأَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلُهُمْ) تیللری هم قوللاری دخی آباقلاری (بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) دنیاده عمل قیلغان نرسدلی برلن (يَوْمَئِذٍ يُوقِفُهُمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقُّ) اول قیامت کوننک

الله آلا رغه تيوشلى وحق بولغان جرالارنى بېرىر (وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْخَفِيُّ السُّبُّيْنُ) دى بلورلر شيكسىز درستلىككە الله (تعالى) ذاتىدە ئايتىدۇر ومعبودلىكى ظاهر دىر دىو (الْغَيْبَاتُ لِلْغَيْبِيِّنَ) قباھت سوزلر قباھت آدملىر ايچوندىر ياكە قباھت خاتونلر قباھت ايرلر ايچون يعنى قباھت ايرلرگە خاتون بولورغه قزوغورلار (وَالْغَيْبِيُّونَ لِلْغَيْبِيَّاتِ) دى قباھت آدملىر قباھت سوزلر ايچوندىر ياكە قباھت ايرلر قباھت خاتونلار ايچوندىر يعنى قباھت واشكى خاتونلارنى آلرلار (وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ) دى خوش ويغشى سوزلر خوش ويغشى آدملىر ايچوندىر ياكە خوش ويغشى خاتونلار خوش ويغشى ايرلر ايچوندىر يعنى خوش ويغشى ايرلرگە خاتون بولورغه قزوغورلار (وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ) دى خوش ويغشى آدملىر خوش ويغشى سوزلر ايچوندىر ياكە خوش ويغشى ايرلر خوش ويغشى خاتونلار ايچوندىر يعنى خوش ويغشى وازىرگە خاتونلار نكاحلىنورگە قزوغورلار (أُولَئِكَ مُبَرَّؤُونَ مِمَّا يَقُولُونَ) ياكە خوش ويغشى آدملىر بېغىمىزنىڭ اهل بيتى اشكى آدملىرنىڭ ايتىكان اشكى سوزلىرىدىن ياكە افترا قىلوجىلارنىڭ افترا قىلۇب ايتىكان سوزلىرىدىن بېزمىشلر و بىراق بولمىشلاردىر (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ) خوش ايرلر خوش خاتونلار ايچون اللهنىڭ بارلىقاي هم الوغ رزق (ھنت) بولور اذىنسىز باط كىشىنىڭ ايوپىنە كرونىڭ درست بولماوى حقنىدە الله تعالى ذكر قىلناچق آيتىنى ايتىدىرى هم بو آيتنىڭ نزولپىنە سبب شول اسلامىتنىڭ اولىدە كىشى ايوپىنە اذىنسىز كرو بىك شائع بولغان شول سببلى انصاردىن بر خاتون رسول اللهنىڭ كىلىگان وايتىكان اى اللهنىڭ رسولى بىزنىڭ كوپ وقتىدە ايوپىنە صاقلانمى تورغان وقتلارمىز بولابىزگە بىردە سىزدىرمايگنە ياپا ايرلر كىر كىلەلر بولاش ممنوع بولسە ايدى دىدى صوكرە ذكر قىلناچق آيت ايدى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملىر (لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ) اوز ايوپىنە باشقە بولغان ايوپىنە كىرە كىز (حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا) كرو كىزنى بىلدىرگانىزگە ياكە اذىن سوراماڭىزغە قىرهم اول ياپا ايوپىنە اهلنە سلام بىرگانىزگە قىر يعنى اذىن سوراب و سلام بىر كىز (ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ) اذىن سوراب و سلام بىر كىز سىزنىڭ ايچون ايزىرگىدىر (لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) بو آيتنى سىزگە ايتىدىلرلى ومىز لىكوز وعمل قىلوكىز ايچون (فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا) بس اكر كىزگە قىلغان ايوپىنە ھىچ كىمى طابىماسا كىز (فَلَا تَدْخُلُوهَا) بس اول ايوپىنە كىرە كىز (حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ) سىزنىڭ ايچون كىزگە اذىن بىرلىگانگە قىر يعنى اذىن بىر وچى كىلىگانگە قىر (وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَأَرْجِعُوا) واكر سىزگە قايتىكىز دىو ايتىلسە (اذىن بىرلمەسە) بس كىرى قايتوب كىتىكىز (هُوَ أَرْجَى لَكُمْ) كىرى قايتوب كىتوكىزگە تارتوشب تورودىن سىزنىڭ ايچون ايزىرگىدە كىر (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ) واللہ تعالى سىزنىڭ قىلغان عملىڭىزنى بىلگوجىدىر (لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا) سىزنىڭ اوزىڭىزگە كىرگىزگە گناھ و ضرر يوقىدىر (بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ) تورولمىش بولماغان ايوپىنە ھىچ كىم تورمى تورغان ايوپىنە (فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ) سىزنىڭ ايچون اول ايوپىنە قانچەلىك بار دى يعنى اسسىلىكسىن ويغىموردىن بىردەلىك ياكە راحىتلىك حال جىماق كىي ياكە صاقلارغە قىلغان صاتوماللىرى كىي (وَاللَّهُ يَعْلَمُ

مَا تَبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ) واللہ تعالیٰ سزىڭڭ ظاھر قىلغان نرسە كزىنەدە وياشەرگان نرسە كزىنەدە بولور. اللہ تعالیٰ اير
 برلن خاتوننە كوڭللىرىنى صافلا وحقنەدە كزىلناچق آينىنى اينىردى (قُلْ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ يَغُضُّوْا مِنْ اَبْصَارِهِمْ) اى محمد
 مؤمنلەرگە ايت سين قارا و حرام بولغان نرسەلردن كوزلرىنى يومسونلار (قاراماسونلار) يعنى زنا قىلدى
 برلن و شهوت برلن ياطخاتونلارنىڭ يوزلرىنە قاراماسونلار اما شهوت خورنى بولغاندەدە حاكمەنىڭ شاھىنىڭ
 يىنە نكاحلاب آلونىتى برلن قارا وچىنىڭ ، طبىبىنىڭ ياط خاتوننىڭ يوزىنە قارا وى درست دىگانلەرھم
 طبىبىقە ياط خاتوننىڭ آور و بولغان اورنەدە ضرورت قىلدى قارا وى درست كىرك آور وى نىنەدە اين اورنەدە
 بولسون (وَيَحْفَظُوْا فُرُوجَهُمْ) دىخى مؤمن ايرلەرگە ايت عورتلرىنى زنادن صافلاسونلار (ذَلِكَ اَزْكَى
 لَهُمْ) بو كوزنى قارا وى حرام بولغان نرسەلردن دىخى عورتنى زنادن صافلا و مؤمن ايرلەر اچون گناھ كزىلدىن
 پاكلىكدر (اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا يَصْنَعُوْنَ) درستلىككە اللہ تعالیٰ مؤمن ايرلرنىڭ قىلغان اشلرىنى بلگىچىدر
 يعنى قىلدى قارا وى برلن قىلدى قارا وىلارنى (وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنٰتِ يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ) وى محمد (عەم)
 مؤمنە خاتونلارغە ايت قارا وى حرام بولغان نرسەلردن كوزلرىنى يومسونلار (قاراماسونلار) يعنى زنا قىلدى
 قىلدى برلن و شهوت برلن ياط ايرلەرگە قاراماسونلار اما حاكمە ياكە شاھى ياكە برچىگىتكە بار و قىلدى
 برلن قارا وچى خاتوننىڭ ياكە طبىبە خاتوننىڭ ياط ايرلەرگە قارا وى درست خوف شهوت بولسەدە (وَيَحْفَظْنَ
 فُرُوجَهُنَّ) دىخى عورتلرىنى زنادن صافلاسونلار (وَلَا يُبْدِيْنَ زِيْنَتَهُنَّ) دىخى خاتونلار زىنەتلىرىنى ياكە
 زىنەت اورنلارنى بىلدىرەسونلر بىنەدە بوياغان كىشەن و اينىڭ ھەم قوللارىنە ياققان خنا كىيلرىنى
 بۇلارنى بويا ماسونلار دىماك مراد بولورغە مكن (الْمَاظَهْرَ مِنْهَا) مگر عمل و قىلدى اظھار قىلدى ظاھر بولا
 تورغان زىنەتلىرىنى ياكە زىنەت اورنلارنى بىلدىرەدە ضرر بوق بورك ياكە بوز و اوج كىي مىثلا النفسىرات
 الامەدەدە ايتىدە بو آينىنە مقصود ايرنىڭ ياطخاتوننىڭ يوزىنەن و اچىنەن باشقە اورنە قارا وى بارا مابىنى
 اثباتلىرىكەن بو مقصود تمام بولى مگر بو سوزنى قوشۇرلن گنە اول سوز شول اللہ تعالیٰ اوج برلن بوزنى
 اچونى درست قىلدى بس مونىن بلىدى ياط ايرنىڭ خاتونلارنىڭ اوچلىرى برلن يوزلرىنە قارا وىنىڭ
 درستلىكى دى فافهم (وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوْبِهِنَّ) دىخى بوركاچىكلرىنى ياقەلارنى ياكە كوكراكلرى
 اوزرىنە قويسنلار چونكە عرب خاتونلارنىڭ ياقەلارى بىك كىك بولغان كوكراكلرى اچلوب بۇرى
 ايكان بوركاچىكلرىنى آرطە سالدىرغانلار كوكراكلرى ھمىشە آچق قالغان اللہ تعالیٰ بوركاچىكلرىنى
 كوكراكلرى آچق كىلش بىرمەسەن اچون آلفە سالدىرغە قوشقان (وَلَا يُبْدِيْنَ زِيْنَتَهُنَّ) دىخى مؤمنە
 خاتونلار زىنەتلىرىنى ياكە زىنەت اورنلارنى (بىنفسە ظاھر بولغانلارنىن باشقەسىنى) بىلدىرەسونلر (الْا
 لْبَعُوْلَتُهُنَّ اَوْ اَبْنَاهُنَّ) مگر ايرلرىنە ياكە آتالارىنە بىلدىرلر (اَوْ اَبْنَاهُ بَعُوْلَتُهُنَّ اَوْ اَبْنَاهُنَّ) يايىسە
 ايرلرىنىڭ آتالارىنە ياكە اوزلرىنىڭ اوغللارىنە بىلدىرلر (اَوْ اَبْنَاهُ بَعُوْلَتُهُنَّ اَوْ اَخْوَانَهُنَّ) يايىسە
 ايرلرىنىڭ اوغللارىنە (اوگى اوغللارىنە) ياكە بر طوغان اير قىلدىلرىنە بىلدىرلر (اَوْ بَنِي
 اَخْوَانَهُنَّ اَوْ بَنِي اَخْوَانَهُنَّ) يايىسە بر طوغان اير قىلدىلرىنىڭ اوغللارىنە ياكە بر طوغان قىز

قرداشارىنىڭ اوغلارىنى بىلدرىلر (اَوْ نِسَائِهِنَّ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ) ياكە مسلمان خاتونلارىنى
 ياكە مطلق خاتونلارغە يايىسە اوڭ قوللارى ملك لىنگان نرسەگە قوللارىنى ھەم كىنىزىلكرىنە (لىكن
 حىقى مەھبەتە كىنىزىلكرىگە گنە) بىلدرىلر (اَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ اُولَى الْاَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ) ياكە
 اىرلردن خاتونلارغە احتىاجى بولمايىچە يالغىز پەم آشار اىچون گنە ايوگە كروچىلرگە بىلدرىلر لىتلىقنى
 بىلماگان دىوانەلار ھەم خاتونلارغە مىلى بىتكان قارىتلار كىي (اَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ) يايىسە شونداىن باش
 بالالاردن ايوگە كروچىلرگە بىلدرىلر (لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ) خاتونلارنىڭ عورتلىرىنى شەوت
 ھىيىنە اىر شەمادىلرى اىچون غالب بولمايدىلار ياكە تەمىزلىرى بولماقنى اىچون قارامادىلار ھاسىل بو
 استىنا قىلىنغان آدملىرگە خاتونلارنىڭ زىنىلرىنى ياكە زىنىت اورونلارنى بىلدىرەنە ضرر يوق
 عرب خاتونلارى اۆلدى بەلدىلارنىڭ آلقە كىگانلر بۇرگان ۋە قەندە آياغىدە آلقە بارلۇقى بىلىسون
 اىچون بىرگە بىك قاطى باصوب يۇرىلر اىكان شول اىشارىدىن طىيب اللە تەالى ذكر قىلناچق آيتىنى
 اىندىردى (وَلَا يَضْرِبْنَ بَأَرْجُلِهِنَّ) خاتونلار آياقلىرى بىلن بىرگە قاطى سوقماسنلار (باصامسنلار)
 (لِيَعْلَمَ مَا يَخْفَيْنَ مِنْ زَيْنَتِهِنَّ) زىنىلردىن باشىن قىلغان نرسەلىرى (آياقەنە بايلاگان آلقەلارى)
 بىلىسون اىچون (وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ) اى مۇمىنلر جىواغانىڭز ھالىدە اللەغە قايتىڭز وتوبە
 قىلىڭز البتە آدم گناھىدىن ۋە قىسوردن خالى توگىل ھەم احكام شەرىئەنىڭ جەمىئەسى بىلن ھەم قىلا آلەمى
 شونىڭ اىچون اللە تەالى توبە بىلن بىوردى (لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ) مەگولك سەادت كە اىرشىڭز اىچون بىنەدە
 اللە تەالى كىنىزىڭ ۋە قوللارنىڭ ھەم آزاد آدم لىرىنىڭ كىمى قەندە ذكر قىلناچق آيتىنى اىندىردى (وَأَنْكُحُوا الْيَتَامَى
 مِنْكُمْ) ۋە اى وللىلر اوز كۆزدە بولغان اىرسىز خاتونلارنى ۋە خاتونسىز اىرلىرىنى جەفت لىندىڭز بو قەدرسى
 آزادلار نىكەمى قەندە بولدى (وَالصَّالِعِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَأَمْثَلِكُمْ) دىنى اى خوجەلار قوللار كۆزدن
 ۋە كىنىزىلكرىڭىزدن مۇمىن بولغانلارنى جەفت لىندىڭز بىنى قوللار كۆزنى خاتونلار بىلن ۋە كىنىزىلكرىڭىزنى
 اىرلىرى بىلن جەفت لىندىڭز (اِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءً) اگىر خاطىب بىلن مەخپۇبە بىنى كىناۋ بىلن قىز قىير بولسا لار
 فقيرلىكلىرى اىچون نىكەملىرىدىن توقناماڭز (يَغْفِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ) اللە آلارنى فضلدىن باى قىلورنىنا كە
 رسول اللە رزقىنى نىكە بىلن استاڭز دىمىش ياكە اللەنىڭ فضلدىن مالدىن موكسىزلىقى بار مەناسىدە (وَاللَّهُ وَاسِعٌ
 عَلِيمٌ) ۋە اللە تەالى بايدىر ۋە رىقە كىيلىك اياسى بىر ھەم بىلگۈچى بىر تىلاگان آدم نە رزقىنى كىيلىك قىلور (وَلَيْسَتَّعْفُ
 الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا) نىكە لىنوگە قەدرت طابىعاغان آدملىر زىندان صاقلاندى بىك توروشسونلار (حَتَّى
 يَغْفِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ) اللە تەالى فضلدىن آلارنى باى قىلغاننە (بىنى نەققە بىلن مەھرگە قادر قىلغاننە)
 قەدر اللە تەالى قولىنى مەكتەب قىلورنىڭ دىرىنىڭ قەندە ذكر قىلناچق آيتىنى اىندىردى ھەم بو آيتنىڭ
 اىزىنە سەبب شول خويىط بىنىڭ صلح اسملى قولى خويىط بىن مەكتەب قىلورنى صورادى شونداىن
 صوڭ بو آيت اىندى مەكتەب دىو خوجەسى طرفىدىن فلان قەدر آقچە طابوب بىرساڭ آزاد بولورسىن
 دىو قولىنە بىازو بىرلىگان قىلغە ايتورلىر (وَالَّذِينَ يَبْتِغُونَ الْكِتَابَ) ۋە شونداىن قوللار مەكتەب

بولغان زېتون آغاچىنىڭ ماينىدان در (لَأَشْرَقِيَّةٌ وَلَاغْرَبِيَّةٌ) زېتون آغاچىنىڭ اوسه تورغان اورنى قۇياش چىقىش طرفىدە توڭل در دى قۇياش باطش طرفىدە توڭل در بلكە مشرق بىرلن مغربىن اورطالقدىر يعنى شامىدەر (يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِي) اول زېتون آغاچىنىڭ ماينى ياقنور تورغە ياقن بولور (وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ) گرچە اول زېتون آغاچىنىڭ ماينى اوطىتماسەدە (نُورٌ عَلَى نُورٍ) نور اوزرنە بولغان نوردر يعنى چراغ نورى زېتون ماينى نىڭ صفاسى نورلاندۇرودە آرتىردى اللەنىڭ نورى نىڭ مەككور صفتلار بىرلن صفت لائىقان مشكات كە تشبىه دە تورلى وچە ذكر قىلغان لاز * بعضىلار بو طرىق ايتە ظاھر بولغان آيت لىرىنىڭ مەلولى بولغان ھىدائى مەلولىلرنىڭ راوشان لىقىدە مشكات موصوفە غە تشبىه قىلغان دىبو ياكە آدم لىرنىڭ ھەملىرىنىڭ وھىيال لىرىنىڭ قاراغولقلارى بىرلن احاطە قىلغان ھىدى نى مصباح غە تشبىه بولا ياكە اللەنىڭ مۇمىننىڭ قىلغىنى نورلاندۇرغان نىرسەنى (معرفت و علملىرى) مشكات نورىنە تشبىه بولا باشقە احكاملاردا بىك كوپ تفصيل استاگان آدم تفسىر بىضاوى غە مراجعت اينسون (يَهْمِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ) اللە (تعالى) ياقلى نورىنە تىلاگان آدمىنى كوندىر (وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ) دى اللە آدملىرگە مىثللىرى بىيان قىلور (وَاللَّهُ يَكْتُبُ عَلِيمٌ) واللە (تعالى) ھىر نىرسە نى بىلگۈچىدەر (فى بَيْوتِ) اللەنىڭ ايلورنىڭ (مسجدلىرىنىڭ) بعضىنى بولغان مشكات كىيىدەر اللەنىڭ نورى (أَدْنَى اللَّهِ أَنْ تَرَفَعَ) اول ايلورنىڭ بنا قىلغىنلار بىنە اذن بىردى اللە (تعالى) (وَيُنْكَرُ فِيهَا اسْمُهُ) دى اول ايلوردا اسمىنىڭ ذكر قىلغىن بىنە اذن بىردى (يَسْبَحُ لَهُ فِيهَا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) اول ايلوردا اللە بىچون تىسبىح ايتور يعنى نماز اوقور ايتە لردە و كىچىلدە (رَجَالٌ) شونداين ايلور تىسبىح ايتور (لِأَتْلُوهُمْ تِجَارَةً وَلَا بَيْعًا عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ) اول ايلورنى اللەنىڭ ذكر نىن سودا قىلو ھىم ساتو ايتو شغىللىدىرماسى (وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَاهُ الزَّكَاةَ) دى نماز اوقودان ھىم زكوة بىرودن شغىللىدىرماسى (يَخَافُونَ يَوْمًا) اول ايلور شونداين كوندىن قورقلار (تَتَّقِبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ) اول كوندە قورقودان كوكلىر و كوزلى تىنار (لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَعْمَلَهُمْ) اول ايلور نماز اوقولار اللەنىڭ اوزلىرىنە قىلغان اىشلىرىنىڭ كوركامراگنە جزا بىروى اىچون (وَيَزِيهِمْ مَنْ فَضَّلَهُ) دى اللە اوزلىرىنە فضلنىن آرتىرسون اىچون (وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ) واللە (تعالى) تىلاگان آدمىنى رىزق لاندۇر (بِغَيْرِ حِسَابٍ) حسابدىن باشقە (وَالَّذِينَ كَفَرُوا) وشونداين آدملىر كافر بولىدىلار (أَعْمَالُهُمْ كَسْرَابٍ بِقِيَعَةٍ) اول كافرلىرىنىڭ ھەملىرى تىگىز بىرنىڭ سىرابى كى سىراب دىبو قۇياشنىڭ ياقلىقىنىڭ توشوندىن كوندورطالارندە باپاندە آقغۇچى صو كى كورنىگان نىرسەگە ايتورلر (يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً) اول سىرابنى صوصاغان آدم صو دىبو حساب قىلور (هُنَّ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا) ھىر قىچان صودىب گمان قىلغان اورنە كىلسە گمان قىلغان نىرسەنىن ھىچ نىرسە تابماسى (وَوَجَدَ اللَّهُ عَذَابَهُ) دى اللەنىڭ عذابىنى اوزى كافر حضورندە تابار (فَوْقَهُ حِسَابُهُ) بس اللە تعالى اول كافرگە ھەملىنىڭ جزانىنى كىل ايتىب بىرر (وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ)

والله (تعالى) نىڭ حسابى تيز بولۇپمىدۇ (أَوْ كُظُمَاتٍ فِي بَعْرٍ لَّجِيٍّ) ياكە كافرلىرىنىڭ عمللىرى تيرەن دېگەندە بولغان قاراقولقلار كېيىدۇ (يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ) اول دېگەننى تولقون قابلاپ آلور اول تولقون استىن بىنە تولقون باردىر يعنى توتاش بولغان تولقونلار قابلاپ آلور (مَنْ فَوْقَهُ سَعَابٌ) ايكنچى (استىدە گى) تولقون استىن بولۇپ باردىر (ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ) بوقاراقولقلار بىعضى بىعضى استىدە بولغان قاراقولقلاردىر (إِذْ أَخْرَجَ يَدَّهُ لَمَّا يَنْظُرُهَا) بوقاراقولقلاردا بولغان آدم قولىنى بالىقچى قارغاندە كور و توگىل قولنى كور و گە ياقىدە بولماسى (وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا) و بىر كىشى گە اللە نۇر قىلماسە (هدايت بىرماسە) (فَمَالَهُمْ مِنْ نُورٍ) بس اول كىشى گە نۇر بوقىدۇر (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ) بامىسونى سىن اى محمد (عەم) درىستلىككە اللە (تعالى) (يُسَبِّحُ لَهُ) اللە غە تسبيح ايتور يعنى اللە نىڭ ذاتى ھىر بىر كىمە چىلىك دن پاكلار (مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلار دە ھىم بىرلەردە بولغان عقل اىبەلىرى (وَالطَّيْرِ صَافَاتٍ) دى قىناطلارونى ھواغە توشاگانلىرى حالە قۇشلار تسبيح ايتور (كُلُّ قَلْبٍ عَلَّمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ) تسبيح ايتورچىلىرىنىڭ ھىر بىرى اوزى نىڭ دعاسىنى و تسبيحىنى بلور ياكە ھىر بىرى نىڭ دعاسىنى و تسبيحىنى اللە بلور مەناسىدە (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ) واللە (تعالى) بىنەلىرىنىڭ قىلغان اىشلىرىنى بلوچىدۇر (وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) و اول اللە اىچوندىر كوكلارنىڭ و بىرلىرىنىڭ ملكى (بۇلار غە خوجەلىق) (وَالِ اللَّهِ أَلْمَصِيرُ) و اول اللە غە در قايتىچاق اورون (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا) اى محمد (عەم) بلمىسونى درىستلىككە اللە بلوطىنى سۇردى (ثُمَّ يُولِّفُ بَيْنَهُمْ) مونىڭ صوكنىڭ آراسىنى تىركىب ايتار يعنى بىعضىنى بىعضىسىنە توشەدۇر (ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا) مونىڭ صوكنىڭ بىعضىسىنى بىعضىسىنە آتلا نوچى قىلور (فَنَزَرَى أَلْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلَالِهِ) بس اى محمد (عەم) يغمورنى كور رىس بلوطنىڭ آراسىن چىقار يعنى بلوطنىڭ چىقە تورغان اورونلارنىس (وَيُنزَلُ مِنَ السَّمَاءِ) دى اللە (تعالى) بوقار و دان اىندىر (مِنْ جِبَالٍ فِيهَا) آندە بولغان طاغلاردىن يعنى الوغلىق طاغلار غە اوغشاغان الوغ كىساكلردىن (مَنْ بَرَدٍ) اول طاغلار بوزلاردىن بولغۇچى يعنى اللە (تعالى) كوكە و اق بوزلاردىن بولغان طاغلارنى خلىق قىلور بىردە قاطى طاغلار خلىق ايتىدىكى كىبى ياكە كوك بىر صالقون بوزلار خلىق قىلوندان كىنابە بولور بىضاوى بىيانى بور و شچە بخارلار (بو-لار) ھىر قىچان بوقارى آشەلار اسسىلىك بىردە آراشاماسە ھوانىڭ صالقون طبقە سىنە (بولكىنە) اىرشەلەر و صالقونلار قوتلىنە شول بخارلار بىرگە جىيلوب بلوطقە ايلنرلر اگىر صالقونلار بىك قاطى بولماسە يغمور بولوب ياوار اگىر صالقونلار قاطى بولوب بخارلار جىيلماسىندان بورون اجزا بخارىگە اىرشە قار بولوب توشەلر اگىر جىيلماسىندىن بورون اجزا بخارىگە اىرشەلەر بوز بولوب توشەلر (فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ) بس اول بوزلارنى تىلاگان آدمىنە اىرشىدۇر (وَيُصْرِفُهُ عَمَّنْ يَشَاءُ) ھىم اول بوزلارنى تىلاگان آدمىندىن دوندىر مىثلا بىعضى آدمنىڭ اوزىنە ياكە اىگىنە صالقون بوز صوغار بىعضىنى اللە (تعالى) ھىظ قىلور (بِكَادُسْنَا بَرَقَهُ يَنْهَبُ بِالْأَبْصَارِ) بلوطنىڭ ياشىنى نىڭ ياقىلغى كوزلرنى بىباررگە (چىقارغە) ياقىن بولور (يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دى اللە (تعالى) كىچىنى و كوندىنى ايلندىر بىرىن صوكنىدە بىرى نىڭ كىلوى

برلن ياكە برسنى كىمەت بېرىنى آرتىدۇ برلن ياكە اسىبىك وصالقوناق دىنى قارانغولق وياقطيناق
 برلن (ان في ذلك لَعِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ) درستلىككە بو ذكر قىلنغان اشلىدە بصيرت و فكر اياالرىنە الوغ
 عبرت لار باردى (وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ) واللہ تعالی يىردە يورى تورغان هر بر حيواننى صودان
 ياراندى (فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ) بس يىردە يورى تورغان حيوان لاردان قورساغى اوزرىنە شوب
 يورى تورغان لارى باردى بلان كىبار (وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ) دىنى يىردە يورى تورغان
 حيوان لاردان ابكى آياق اوزرىنە يورگانلىرى باردى آدمار و قوشلار كىبى (وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ)
 دىنى يىردە يورى تورغان حيوان لاردان دورت آياق اوزرىنە يورگانلىرى بار آطلار صغرلار و باشقە
 دورت آياقلى حيوان لار كىبى (يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ) اللہ تعالی تلاگان نرسەنى خلاق قىلور (ان اللہ على
 كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) درستلىككە اللہ تعالی هر نرسە اوزەرىنە كوچى بىنكوچىدىر (لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبِينَاتٍ)
 تحقىق بز حقىقت لىرىنى تورلى دليل لىر برلن بيان قىلا تورغان آيتلارنى اينىردىك (وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ
 يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) واللہ تعالی تلاگان آدمىنى توغرى يولغە كوندىرىر (وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ
 وَأَطَعْنَا) و منافق لار ايتورلار بز اللہغە هم اللہنىڭ رسولنە ايمان كىتىردىك هم هر ايكسە اطاعت قىلدىق
 دىبو بو آيت يهودى برلن دعوى قىلىشقان بشر اسملى منافق حقىقە ايندى دىگانلر يهودى حكم
 ايچون رسول اللہغە بارىق دىگان بشر اشرف اوغلى كىبىكە بارىق دىگان (ثُمَّ يَدَّوْنِي فَرِيقٌ مِنْهُمْ
 مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ) مونىڭ صونىكە منافقلاردن بىر فرقهسى اللہنىڭ هم رسول اللہنىڭ حكمنە بوى صونىدون
 يوز دوندىرىر (وَمَا أَوْلَىٰ أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ) و بو ايمان كىتىردىك و اطاعت قىلدىق دىگان سوزنى ايتىدۇچىلر
 چن مؤمنلر توگىلدىر يعنى تللىرى برلن ايمان كىتىردىك دىسە لىدە كوگىللىرى برلن ايمان كىتىرگانلىرى يوق
 (وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ) و هر قىچان بو منافقلارنى اللہغە دىنى اللہنىڭ رسولىنە اندەلسە (لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ)
 اللہنىڭ رسولى بولارنىڭ آرا لىدە حلقى برلن حكم قىلسون ايچون (إِذَا نُرِيقَهُ مِنْهُمْ مُعْرَضُونَ) شول وقتىدوق
 منافقلاردان بىر فرقه رسول اللہغە حكم گە بارىدون يوز دوندىرىلر چونكە رسول اللہ خىانتلىرىنە مطلع
 بولوب فائىدە لىرىنە حكم قىلو احتمالى يوق (وَأَنْ يَكُنْ لَهُمُ الْعَقْفُ) و اگر حقىقە منافقلار ايچون بولسە
 (يَأْتُوا إِلَيْهِ مُنْعِنِينَ) منافقلار رسول اللہغە اطاعت قىلغانلارى حالە كىلورلر چونكە رسول اللہنىڭ بو وقت
 فائىدە لىرىنە حكم قىلويىنى بلەلر (فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) منافقلارنىڭ كوگىللىرىندە آورو (كُفْرًا) بارى (أَمْ يَرْتَابُونَ)
 ياكە سىندە بر اشانچىلىقنى كورب سىندىن شك قىلالارو (أَمْ يَخْشَوْنَ أَنْ يَخِيفَهُمُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ) ياكە
 اوزلرىنە اللہنىڭ دىنى رسولىنىڭ حكمە ظلم قىلورلارنىمىن قورقالارمى (بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) رسول اللہدە
 اشانچىلىقنى كورودن بولغان شك لىرى يوق هم حكمە ظلم دانە قورقۇمىلار بىلكە اول منافقلار ظالم لىدە حاصل
 منافقلارنىڭ حكم ايچون رسول اللہغە بارودن باش نارتولارى عىب اوزلرىنە بولدىق ايچون ياكە حاكمە
 بولدىق ايچون عىب حاكمە بولغاندە اول عىب محقق مى محتمل مى رسول اللہدە هر ايكسىنىڭ بولووا احتمالى
 يوق چونكە رسول اللہنىڭ بىغىمبىرلىك منصبى هم افراط امىنلىگى حكمنە اوزىنە عىب بولودن منع قىلادىر

قطعاً بس البته منافق لارنىڭ ھىكم ايچون رسول اللهغه بارودن باش تارتولارى اوزلرنده عيب ونقصان بولدى ايچون بولا (أَمْأَكُنْ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ) آتچق مؤمنلارنىڭ سوزى بولدى (إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ) هر قېچان اللهغه هم رسولينه انده لسه لر (لِيَعْلَمَ بَيْنَهُمْ) اللهنىڭ هم رسولينىڭ آرالارنده حقايق بران ھىكم قىلدى ايچون (أَنْ يَقُولُوا سَمْعًا وَأَطَعْنَا) رسول اللهنىڭ سوزىنى اشدنك وامرينه بوى صۇنىق ديو ايتولرى بولدى يعنى باشقە سوز ايتما دىلر (وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفَاقُونَ) وبوصفتلى مؤمنلار منگولك عنابدن قۇتولۇچىلاردر ومنگولك سعادتكە ايرشۇچىلاردر (وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) وكمدر اللهغه هم اللهنىڭ رسولنه اطاعت قىلسە (وَيُخِشِ اللَّهَ وَيَتَّقَهُ) هم اوتكان گناھلارى اوزرينه اللهدن قورقسە وكىلاچكە گناھ قىلاردا اللهدن صاقلانسە (فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ) بس بوصفتندە بولغان آدملر منگولك بىعادتكە ايرشۇچىلاردر (وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ) ومنافقلار يەمىنلارنىڭ غايەسى برله الله بران يەمىن ايتدىلر (لَكُنْ أَمْرَهُمْ لِيَخْرُجُنَّ) اگر سىن اى محمد (عم) بىرگە (منافقلارغە) صوغشقە چغارغە قوشساق چغارلار ديو يعنى منافقلار اگر بىرگە محمد (عم) صوغشقە چغارغە قوشسە چغارمز ديو يەمىن ايتدىلر (قُلْ لَا تُقْسِمُوا) ايت سىن اى محمد (عم) منافقلارغە يالغانغە قسم ايتما كز (طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ) سزدن استالمش نرسە معروف وشرعى بولغان بوى صنودر يەمىن هم نفاقاق بران بوى صنوفى استالمش توكلدر (إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) درسنىلكە الله (تعالى) سزنىڭ قىلغان اشكزنى ظاهرىنى هم باطينى بىلگۇچىدر (قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) ايت سىن اى محمد (عم) منافقلارغە اللهغه اطاعت قىلسكز هم رسولگە اطاعت قىلسكز (فَإِنْ تَوَلَّوْا) بس اگر اللهغه هم رسولنه اطاعتنن يوز دوندر ساكز محمد (عم) گە ضرر قىلمايسز بىلكە اوزكزگە ضرر قىلسز (فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَحْمَلٌ) بس آتچق محمد (عم) گە اوزىنە بولكلانگان نرسە گنە (رسوللىكنى ايرشدر وگنە) واجىدر (وَعَلَيْكُمْ مَا هُمَلْتُمْ) وسرگە دە اوزكزگە بولكلانگان نرسە (محمد عم نىڭ ايرشدرگان نرسەسى) بران عمل ايتو واجىدر (وَأَنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَكُوا) واگر محمد عم گە قوشقان وطىيفان نرسە سنده بوى صونساكز حقغە كونلرسز (وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) درسول اوزرينه واجب توكلدر مگر آتچق ايتوب الله قوشقان نرسەنى ايرشدر واجىدر (وَعَدَ اللَّهُ) الله وعده قىلدى (الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) سزدن ايمان كىتىرگان واىزگو عمل قىلغان آدملرگە (لِيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ) پادشاهلار نصرف قىلغان كىي سزنى كافرلر بىدزىنە نصرف قىلوچى ايتب و خليفە ايتب قالددر يعنى قالددر من ديو وعده قىلدى (كَمَا اسْتَخَفَّ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) نناكە بومؤمنلردن لك بولغان آدملرنى خليفە ومتصرف ايتب قالدردى نناكە جبابره اورننه مصر بران شامده بنواسرائيل فى خليفە ايتدى (وَلِيَمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمْ) دىنى ايمان كىتىرىدە اىزگو عمل قىلغان آدملر ايچون دىنلرىنى قرارلانددر يعنى دىن لرنە قوى وثابت قىلور (الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ) شوندىن دىن كم اول دىن (اسلام دىنى) آلالر ايچون اوزى اختيار قىلدى (وَلِيُبَيِّنَنَّ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمَانًا) دىنى ايمان كىتىرىدە اىزگو عمل قىلغان آدملرنىڭ قورقولارى صوگندن طنچلىقغە ايلنددر رسول اكرم واصحاب كرام مكده دە اون يل مشركلردن قورقب تور دىلار صوكرە مەدینه گە ھىجرت

قىلدىلار ايرته تورغان دە قوراللانغانلارى كىي كىچىك كىرگانە ھەم قوراللانغان كىرەلەر ايدى صوكتە
 اللہ تەئالى وعدە سەنە و فاء قىلدى بۇتنىن عرب لىرگە غالب بولدىلار ھەم مشرق و مغرب طرفىداغى شەھەرلىرى
 اسلام ايلە مشرف ايتىدىلەر بو آيتىدە رسول اللہ نىڭ نبوتى نىڭ ئىبوتىدە دلالت بار چۈنكى غىب دىن بولغان
 روشپە خىبر بېرىلدى ھەم خىلفاء راشدىن نىڭ خىلىفە لىكىنە دە دللىل بار چۈنكى خىلفاء راشدىن دىن باشقەلار اىچۈن
 موعود بىرلەن موعودا ئىلە بىرگە جىولمادى (بىضاوى) (يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا) مىكنا عبادت قىلغانلارى
 ھىچ نىسەنى عبادت دە شرىك قىلماغانلارى مالىك وعدە قىلدى اللہ نىڭ قىلغان وعدەلەرنى (وَمَنْ
 كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ) و كىمەر بو وعدە صوكتىدە كافر (مرتد) بولسە ياكە كىفران نىمەت قىلسە (فَأُولَئِكَ هُمُ
 الْفَاسِقُونَ) بس بو آدمىلەر فاسقىلار دەر چۈنكى ظاھەر علامىلەر صوكتىدە مرتد بولدىلار ياكە اللوغ نىمەت كە
 كىفران قىلدىلار (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ) دىنى نماز او قوكتىز ھەم زىكوة بىرىكتىز دىو ايت
 (وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) دىنى رسولگە بوى صونوكتىز دىو ايت (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) رىھمت قىلانىمىش بولوكتىز
 اىچۈن (لَاتَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) اى مەھدەم كافر بولغان آدمىلەرنى حساب قىلما (مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ)
 بىردە اللەنى اوزلەرنى ھىلاك ايتودىن عاجىز قىلوچىلار دىو (وَمَا أُولَئِكَ إِلَّا كَافِرًا بَلَّغْنَا آيَاتِنَا لِلَّذِينَ
 نَحْنُ بِاللَّهِ وَرَبُّهُمْ الْمُبِينُونَ) (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان
 آدمىلەر (لَيْسَ أَدْنَىٰ لَكُمْ اللَّهُ إِلَّا بِإِذْنِكُمْ) اوڭ قوللار كىز مالىك بولغان نىسەلەر كىز (قُلُوبًا وَكُنُوزًا كَثِيرًا
 سِز دىن اىولر كىزگە كىرگە اذن استاسون (وَالَّذِينَ لَمْ يَلْبِقُوا الْعِلْمَ مِنْكُمْ) دىنى سىز لەرنى بولغان اھتلام
 (بلوغ) مرتبە سەنە اىر شىماگان بالالار كىز اذن استاسون (ثَلَاثَ مَرَّاتٍ) اوچ مرتبە (اوچ وقتىدە) (مَنْ قَبِلَ
 صَلَاةَ الْفَجْرِ) ايرتە نمازندان لك كىرگانە چۈنكى باطقان اوزون لاردان تىزولغان وقت و اسنىلەر آچق وقت
 ھەم كوندىزگى كىيىم لىرنى كىيە تورغان وقت بولا (وَمِمَّنْ تَضَعُونَ نُيُوبَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ) دىنى كوندىزنىڭ
 بار تىسىندان قىلورلە بوقوسى اىچۈن كىيىم لىرنى قويفان سالغان وقتىدە كىرگانە (وَمَنْ بَعْدَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ)
 دىنى بىسىم نمازى صوكتىدان كىرگانە چۈنكى كىيىم لىرنى سولغان وقت و بىورغانغە اوزالغان وقت دە
 (ثَلَاثَ عَوْرَاتٍ لَكُمْ) بو اوچ وقت سىزنىڭ اىچۈن اوچ عورتىدە بىرىنى اوچ وقتىدە عورتلارنىڭ اورتىدا
 وقتى بولدىغىندان قوللارغە و كىنەز كىرگە ھەم باش بالالارغە اىولر كىزگە اذن سىز كىرولرى درست بولمىس
 بو آيت مەلوك لىرنىڭ و باش بالالارنىڭ اىوگە اوچ وقتىدە اذن سوراب كىرولمىس بو آيت نىڭ اىنوبىنە سەبب
 رسول اكرم بىرەمە اسملى انصارى نىڭ مەلۇج اسملى غلامنى اوبىلە وقتىدە كىرگانە ھىزىت ھەم نى چاقىرغە بىباردى
 ھىزىت ھەم بوقلاغان ايدى و اسنى آچلغان ايدى شوندىن صوكتى ھىزىت ھەم كاشكى بو وقت لار دە اذن سىز
 كىرودىن نەھى آيتى كىلسە ايدى دىدى شوندىن صوكتى بو آيت ايدى (لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ)
 بو اوچ وقت صوكتىدە سىزنىڭ اوزر كىزگە ھەم كىرولمىس اوزر كىزگە گناھ بوقىدەر (طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ) قوللار
 و خىدمەتچىلەر سىزنىڭ اوزر كىزگە طواف قىلوچىلار دىر اىو خىدمەتى اىچۈن (بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ)
 بىبىر كىز اوزر كىزگە طواف قىلوچىدەر (كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ) اوشىنداق بىرىنى بوبىيان قىلور كىي

الله سزگە ھىكملىرىنى بيان قىلور (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) ھىم الله (تعالى) ھاللىرىڭنى بىلگۈچىدەر اشئىدە ھىكمىت اياسىدەر (وَأَذَا بَلَّغَ الْأَطْفَالَ مِنْكُمْ الْعُلْمَ) ھەر قىچان ھىمىتىڭنى آزاد باش بالالار بلاغت كە ايرىشەلەر (فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس ھەر وقتكە ايوگە كىرگەندە اذن استاسونلار بۇلاردان بورن بالىغ بولغان ايرلەر ھەر وقت اذن استادكى كىبى (كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ) اوشىنداق يعنى بويىيان قىلوى كىبى الله سزگە ھىكملىرىنى بيان قىلور (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) ھىم الله (تعالى) ھاللىرىڭنى بىلگۈچىدەر اشئىدە ھىكمىت اياسىدەر (وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا) دىخى ھىمىس كورودن وبالادان ترقىتاغان نىكاح امىد ايتىمى تورغان قارچىلار (فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ) بس اول قارچىلار اوزرىنە ظاھر كىيىملىرىنى قويۇدە ضرر وگناھ يوقدەر شال كىبى وكامزول كىبى نرسەلرىنى (غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ) باشور بىرلەر امر قىلىنغان زىننەتلىرىنى اظھار قىلماغان لارى ھالده (وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ) دىخى ظاھر كىيىملىرىنى قويۇدان عىفت استاولرى قارچىلار ايچون ايزگوراك دىر (وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) دىخى الله تعالى قارچىلارنىڭ سوزلىرىنى اشئوچىدەر مقصودلارونى بىلگۈچىدەر صحابەلردان بعضىلارى ايكى كوزى ضەيف ھىم آقساق دىخى آورو آدم بىرلەر بىرگە آش آشامىلار ابدى شول ھىقەدە الله تعالى دىكر قىلىنماچى آيتىنى ايندردى (لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ) ايكى كوزى ضەيف كىشى اوزرىنە گناھ يوقدەر (وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ) دىخى آقساق كىشى اوزرىنە گناھ يوقدەر (وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ) دىخى آورو كىشى اوزرىنە گناھ يوقدەر بس نى ايچون بولار بىرلەر بىرگە آشاشون طىولاسز (وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ) دىخى اوزرىڭدە گناھ يوقدەر (أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بَيْوتِكُمْ) بالالارنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە چونكە بالا ملكى آتا ملكى ھىكىمدە (أَوْ بَيْوتِ آبَائِكُمْ) ياكە آتالارنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە (أَوْ بَيْوتِ أُمَّهَاتِكُمْ) ياكە آنالارنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە (أَوْ بَيْوتِ أَخْوَانِكُمْ) ياكە اير قىرداشلارنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە (أَوْ بَيْوتِ أَخْوَاتِكُمْ) ياكە قىز قىرداشلارنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە (أَوْ بَيْوتِ أَعْمَامِكُمْ) ياكە آنالارنىڭ بىرلەر بىر توغمە اير قىرداشلارنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە (أَوْ بَيْوتِ عَمَّاتِكُمْ) ياكە آنالارنىڭ بىرلەر بىر توغمە قىز قىرداشلارنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە (أَوْ بَيْوتِ أَخْوَالِكُمْ) ياكە آنالارنىڭ بىرلەر بىر توغمە اير قىرداشلارنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە (أَوْ بَيْوتِ خَالَاتِكُمْ) ياكە آنالارنىڭ بىرلەر بىر توغمە قىز قىرداشلارنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە (أَوْ مِمَّا مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ) ياكە اچكىچلىرىنى ملكلىنگان نرسەلردىن يعنى قول استىڭدە تصرفكردە بولغان آدملىرىڭنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە وكىللىر وقۇللار كىبى (أَوْ صَدِيقِكُمْ) ياكە دوستلارنىڭ ابولرىدىن آشاشوندە (لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ) سزنىڭ اوزەرىڭدە گناھ يوقدەر (أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا) جىولغانىڭز ھالده ياكە تارالغانىڭز ھالده آشاشوندە كىنەھدن ھىمرواوغلى لىت بالالارى ھىقەدە اينىگان آلالارنىڭ يالغوزغە آشاشونى گناھىدىن سانىلار ايكان (فَأَذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ) بس ھەر قىچان دىكر قىلىنغان آدملىرىڭنىڭ ابولرىنە آشاشونى كىرساڭز اوز جىنسكردىن بولغان اول ابولرىڭنىڭ

اھللىرىنە سلام بېرىڭىز (نَحْمِيَّةٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ) اللھنىڭ ھىزورنىدىن ئابىت بولغان كوب فائىھلى وھوش بولغان سلام بىرلىن سلام بېرىڭىز (كُنْتُ لَكَ يٰبِيْنَ اللّٰهُ لَكُمْ الْآيَاتِ) اوشىنداق يعنى بىر بىيائى كىي سىزنىڭ اىچون ھىكارىنى بىيان قىيادىر اللھ (تعالى) (لَعَلَّكُمْ تَعْقَلُونَ) عىقلىڭىزنى يورۇتب ھىل قىيى بىلرڭىز اىچون (اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ) آچىف كامل مۇمىنلىر (الَّذِينَ آمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ) شوندىكىن آدىلدىر اللھغە ھم اللھنىڭ رسولىنە ايمان كىتىدىلەر (وَاِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ اَمْرٍ جَامِعٍ) وھىر قىيچان اول مۇمىنلىر ھىل جىولا تورغان اشە پىغىمبىر بىرلىن بىرگە بولاسەلەر جىمە و عىد و صوغىشلار و مەشارەلەر كىي (لَمْ يَنْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْأَلُوهُ) اذن ھوراغانلارىنە قەدىر پىغىمبىر ياندىن كىتىماسلەر (اِنَّ الَّذِينَ يَسْأَلُوْنَكَ) دىرستلىككە شوندىكىن آدىلدىر سىنىدىن اذن استارلەر (اُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ) بوسىندىن اذن استاگان آدىلدىر شوندىكىن آدىلدىر اللھغە ھم اللھنىڭ رسولىنە ايمان كىتىرلەر (فَاِذَا سَأَلْتَهُمْ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ) بس ھىر قىيچان مۇمىنلىر بىعض ضرور اشلىرى اىچون سىندىن اذن استاسەلەر (فَاذْنُ لِمَنْ شِئْتُمْ مِنْهُمْ) بس مۇمىنلردىن تىلاگان آدىمكا اذن بىر بولۇپ ايتىڭىز ظاھىرى بىرلىن بىعض اھىكارنىڭ رسول اللھ رآينە تابىشلىغانلىغىنە استىلال قىلنە (وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللّٰهُ) دىخى اذن بىرگەنىڭ ھىر كىنە اذن ھورا دىچىلار اىچون اللھدان يارلىقماق استە اذن استا و گىچە عىذر اىچون بولاسەدە نوب قىيور بولغانلىقى اىچون اللھ تعالى استىغفار بىرلىن امر ايتىدى (اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ) دىرستلىككە اللھ تعالى بىندە گىزنىڭ قىيورلارنى يارلىقماق ھىم رىمت قىيىلوچىدىر (لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ) آرالارڭىزدا پىغىمبىرنىڭ دىعاسىنى (اُنسەوىنى) قىيىلماڭىز (كَدُّعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا) بىعضىڭىزنىڭ بىعضىڭىزغە اُنسەوى كىي پىغىمبىرنىڭ اُنسەوىدىن اعراض دىرست توگىل ياكە پىغىمبىرگە نىدا قىيىلوىنى بىعضىڭىزنىڭ بىعضىڭىزغە نىداسى كىي قىيىلماڭىز يعنى قىيىقرب نىدا قىيىلماڭىز واسى بىرلىن نىدا قىيىلماڭىز بىلكە انصاف بىرلىن كىنە اى اللھنىڭ پىغىمبىرى ياكە اى اللھنىڭ رسولى دىبو لىقى بىرلىن نىدا قىيىلڭىز ياكە پىغىمبىرنىڭ سىزگە دىعا قىيىلوىنى بىعضىڭىزنىڭ بىعضىڭىز اوزرىنە دىعا قىيىلوى كىي قىيىلماڭىز پىغىمبىرنىڭ دىعاسى ھىر وقت مقبول (قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ) تھقىف بىلور اللھ تعالى (الَّذِينَ يَسْأَلُونَ مِنْكُمْ لَوْ اِذَا) سىردىن بىعضىڭىز بىعضىڭىز بىرلىن ياشىرىگان مالىدە پىغىمبىر مچلىدىن آز آز چىق ب كىيىنگان آدىلدىرىنى (فَلْيَجِدُوا الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ اَمْرِ) بس رسول اللھنىڭ امرىدىن ھىللا قىيىلماڭىز صاقلانسون (اِنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ) اوزلرىنە دىنيادە بىلا و مچنت اىرشودىن (اَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ) ياكە اوزلرىنە آخىرىدە رىنجىكوىچى عذاب اىرشودىن بولۇپ قىررىنە دىن ھىلى بولغان امرنىڭ وچوب اىچون بولوى بىلنە چونكى اللھ تعالى دىنيادە فتنە آخىرىدە عذاب دىن عبارت بولغان قاطى و عىدىنى رسول اللھنىڭ امرىنە ھىللا قىيىلماڭىز و اچوب ايتىدى بس موزىدىن امر مطلقنىڭ وچوب اىچون بولوى بىلدى (اَلَا اِنَّ اللّٰهَ) آگە اولوڭىز دىرستلىككە اللھ اىچوندىر (مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) كوكلردە ھم بىرلىردە بولغان نىسەلەر (قَدْ يَعْلَمُ مَا اَنْتُمْ عَلَيْهِ) تھقىف اللھ سىزنىڭ اوزرىدە بولغان نىسەلنى بىلور يعنى رسولىنە موافقت ياكە مھالفتىڭىزنى ھم اخلاص ياكە تىفاقىڭىزنى (وَيَوْمَ يَرْجِعُونَ اِلَيْهِ) دىخى

اول اللهغه قايتارلمش بولغان كونلرنده (قَيِّبْتُهُمْ بِمَا عَمَلُوا) الله آلارنك عمل قىلغان نرسه لرى برلن اوزلرينه خبر بيرر (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) والله تعالى هر نرسه نى بىلگوچىدور. نور سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى .

يكرمى بشنچى سوره فرقان سوره سى مكده اينگان يتمش يدى آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ) بنده سى (حمد عليه السلام) اوزرينه حق برلن باطل آراسنى آيورغوچى قرآننى ايندرگان الله نك ايزگولكى كؤب بولدى وهر نرسه اوزرينه آرتدى (لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا) قلى اوزرينه قرآننى ايندردى قلى محمد عم ياكه قرآن بُتن عالمى (آدملىرى جن لرى) قورقوچى بولسون ايچون (الَّذِي لَهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) قرآننى ايندرگان الله شونداين الله در اول الله تعالى ايچوندر كوكلرنك ويبرلرنك ملكى (وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا) دى اول الله بالا توتمادى (وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمَلِكِ) دى اول الله ايچون بُتن نرسه كه خوجه لقنه هيچ اورطاق ذات بولمادى (وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ) دى هر نرسه نى تلاوى بوينچه ياراتدى (فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا) بس هر نرسه نى چيكلامك برلن چيكلادى مثلا آدمنى خاص ماده لردن وهورتلردن ومعلوم شكلردن ياراتدى هم آدمنى علم فهم فكر تدبير ايچون حاضر قيلدى (وَأَتَّخَفُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) مشركلر الله دن باشقه شونداين معبودلر توتدىلار (لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا) اول معبودلر هيچ نرسه نى خلق قىلورغه قادر بولماسلار (وَهُمْ يُخْلَقُونَ) حالبوكم اوزلرى خلق قىلنمشلار (يوقدان بار بولنمشلار) در (وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا) دى اول معبودلر اوزلرى ايچون ضررى همك فائده نى ملك لىماسلر نچك عبادت قىلوچىلارينه فائده وضرر تيرسونلر (وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا) دى اول معبودلر اولترونى وترگزونى هم اولسگان نك صوتنده قىبلردن ترگزونى ده مالك بولماسلار يعنى صرف عاجزلردر بس نچك معبود بولوغه صالح بولسونلار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دى كافر بولغان آدملىر ايندى (اِنْ هَذَا اِلَّا افْكٌ افْتَرَاهُ) بو قرآن توكلدر مگر محمد عم اوزى چغارغان يالغاندر (وَاعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ) دى بو قرآننى چغارو اوزرينه محمد صلعم كه ايكنچى قوم (يهودلر) ياردم بيردى يعنى يهودلر اوتكاندگى ايتلرنك خبرلرينى محمد عم كه سويلادىلرده اول اوزى عبارت ياصاب قرآننى چغاردى ديدىلر (فَقَدْ جَاءُوكُم بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ) بس تحقيق قرآننى محمد عم اوزى يالغانلاب ايكنچى قوم نك ياردمى برلن چغاردى ديويچىلر ظلم برلن دى يالغان برلن كىلىلر چونكه معجزه بولغان قرآننى يهودلردن چوبلانگان سوز ديولرى ظلم محمد عم اللهغه افتراء قىلدى ديولرى يالغان (وَقَالُوا اسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) دى بو كافرلر قرآننى اولسكى لرنك يالغانلابان حكايىلرى ديدىلر (اَكْتَفَبِهِنَّ) يازدى اول حكايىلرنى محمد عم ياكه يازدروب آللى (فَمَنْ تَمَلَّى عَلَيْهِ بُكْرَةٌ وَأَصِيلًا) بس اول

ھاكىبتلر ھەمدەم اوزرىنە ھىظ قىلسون اېچون اىرتەدە ھەم كىچىدە اوقلور دىدىلر (قُلْ اَنْزَلَهُ اللّٰهٖ)
 اى ھەمدەم بو كافرلرگە ايت سىن قرآننى شونداىن اللە ايندردى (يَعْلمُ السِّرِّ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ)
 اول اللە تعالى كوكلردە وىپىرلردە بولغان ياشرن نرسەلرنى بلور واول قرآن سىزنى فصاحتى سىبلى
 عاجز قىلدى ھەم كلەچكەگى غىپلردن خىبرلرنى اېچنە آلدى بس نچك اول قرآن اولگى لىزنىڭ
 يالغانلاب يازغان ھاكىبتلرى بولسون (اِنَّهٗ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا) درستلىككە اول اللە تعالى بىنەلرنى بارلقاغۇچى
 ھەم آلازغە رحمت قىلوچى بولدى شونىڭ اېچونە بىنەلردن عذاب اينوگە تىوشلى بولغان اشلىر
 صادر بولسەدە عذابنى آشقدرماس (وَقَالُوْا مَا لَهٰذَا الرَّسُوْلُ) دىكى كافرلر ايتىدىلر بو مىن پىغىمىرەن
 دىب زەم قىلغان رسول (ھەمدەم) گە نى بولدى (يَا۟ كُلُّ الطَّعَامِ وَيَمْشِي فِي الْاَسْوَاقِ) بزاشاغان كىبى آشى
 وبزمعىشت اسناب بازاردا يوردكمز كىبى يۇرى اىگر پىغىمىر بولسە ايدى آنىڭ ھالى بىزنىڭ ھالىمىز
 كىبى اولماس ايدى دىدىلر (لَوْلَا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكَلِمَةَ) كاشكى ھەمدەم (ھەم) اوزرىنە فرشتە ايندرلسە ايدى
 (فَيَكُوْنُ مَعَهُ نَذِيْرًا) بس اول فرشتە ھەمدەم (ھەم) بىرلن بىرگە قورقتۇچى بولور ايدى بس فرشتەنىڭ
 ھەمدەم (نى تصدىق قىلوى سىبلى بىزگەدە ھەمدەم) نىڭ راستلىقى معلوم بولور ايدى (اَوْ يُلْقٰى اِلَيْهٖ كِتٰبًا)
 يا كە كوكىن ھەمدەم (ھەم) گە خىزىنە طاشلانمىش بولسە ايدى بس دىيادە معىشت ھاصل ايتوگە ھىجاج
 بولماس ايدى (اَوْ تَكُوْنُ لَهٗ جَنَّةٌ بِأَنْكُلٍ مِّنْهَا) يا كە اقلى ھەمدەم (ھەم) گە بىر باقچە بولسە ايدى اول باقچەدن
 آشار ايدى باشقە باقچە اياسى بايلار آشادى كىبى (وَقَالَ الظَّالِمُوْنَ) ظلم قىلوچى قىرىش كافرلرى ايتىدىلر
 مۇنىلرگە (اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا) سىز ابارمىسىز مگر سىرلانمىش (سىر سىبلى عقلى مغلوب) ايرگە گنە
 ايرەسىز دىو (اَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوْا لَكَ الْاَمْثَالَ) اى ھەمدەم (ھەم) اعتبار قىلوب قاراسىنىڭ اېچون نچك
 مىثللر (اوخشاشلار) بىيان ايتىدىلر بىنى سىنىڭ ھىككە نىنىداىن سوزلر ونىنىداىن صىقتلار ھاللىر
 افتراء قىلدىلار (فَضَلُّوْا فَاَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ سَبِيْلًا) بس مەكە كافرلرى ھىق بولدان آزدىلار بس ھىق لىقنە
 كوندە تورغان يولنى طابارغە كۆچلرى بىنماس (تَبٰرَكَ الَّذِي) شونداىن اللەنىڭ اىزگولگى كۆب
 بولدى (اِنْ شَاءَ جَعَلْ لَّكَ) اىگر تىلاسە اول اللە تعالى سىنىڭ اېچون دىيادە قىلور (خَيْرًا مِّنْ ذٰلِكَ) كافرلر
 ايتكان نرسەدن اىزگورە كنى لىكن سىكنا بىرەپكىنى آخىرت كە قالدردى آنىڭ اېچون آخىرت اىزگورە كىر
 (جَنٰتٍ تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ) آستىلار بىن يىلفەلار (صولار) آغاتورغان باقچەلار قىلور (وَيَجْعَلْ لَّكَ قُصُوْرًا)
 دىكى سىنىڭ اېچون سىراىلار قىلور (بَلْ كَتَبُوْا بِالسَّاعَةِ) بلىكە كافرلر قىيامتنى يالغانغە توتىدىلار
 شونىڭ اېچونە فىكلرى دىيانرسە سىنەگنە قىسقارتلى ھەم اللە ھىزورنە ھىرمىلى بولومال بىرلن بولادىو
 اويلادىلار شوئار كورە فقىرلىگىڭ اېچون سىكنا طىعن قىلدىلار (وَاَعْتَدْنَا لِمَنْ كَفَرَ بِالسَّاعَةِ سَعِيْرًا)
 دىكى بىز قىيامتنى يالغانغە توتقان آدملرگە قىزدىلىش تىموغنى ھىزىرلادىك (اِذَا رَأٰتَهُمْ مِنْ مَّكٰنٍ بَعِيْدٍ)
 ھىرقىچان قىيامتنى يالغانغە توتقان آدملرنى بىراق اورونىن اوط كورسە بىنى قارشى بولسە
 قاراغۇچىلارغە كورنرلىك اورونە بولسە (سَمِعُوْا لَهَا تَغِيْطًا وَزَفِيْرًا) اول اوطنىڭ قابىناو بىنى وقاطى

تاوشینی اشتورلر (وَأَذَا أَلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا) وهر قیچان اول قیامتینی یالغانغه توتوچیلارنی اوطن
طار اورونغه طاشلانمش بولسه لار (مَقْرَنِينَ) قوللارینی موینلارینه یاقن اینب بوغازلانغان
لاری حالده (دَعَا هُنَالِكَ نُبُورًا) بواورنه هلاککنی آرزو قیلورلار یعنی هلاک بولساق ایسی دیو
تلارلار هم ای بزنگ هلاککنم ديو قچررلار (لَاتَدْعُوا الْيَوْمَ نُبُورًا وَاهِدًا) بوکونده بر
هلاککنی گنه آرزو قیلماگز (وَادْعُوا نُبُورًا كَثِيرًا) وکوب هلاککنی آرزو قیلکز ديو اینور
چونکه سزنگ عذابکز تورلی نوع هر نوعی بر هلاکک (قُلْ أَذْكَ خَيْرٌ) ایت سین ای محمد (عه)
کافرلرگه بو عذاب ایزگومی (أَمْ جِنَّةٌ أَخْلَدَ الْتَى وَعَدَّ الْمُتَّقُونَ) یا که کفردن وگناهلاردان صاقلانغان
آدملرگه وعده قیلنغان منگولک اوجماخ ایزگومی (كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا) اول منگولک اوجماخ
کفردن وگناهلاردان صاقلانوی آدملر ایچون ثواب بولدی هم قاینچق اورن بولدی (لَمْ يَهَيِّئْ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ
غَالِبِينَ) اول کفردن هم گناهلاردان صاقلانوی آدملر ایچون جنت ده منگو قالغان لاری حالده تلاگان نرسه لری
باردر (كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُورًا) بواوجماخ اهللری ایچون بولغان تلاگان نرسه لری ربک اوزرنه
صورالوغه مناسب بولغان وعده بولدی (وَيَوْمَ يَعْشُرُ هُمْ) وشول کونه قیبرلرندن قوبارر الله (تعالی) کافرلرنی
(وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دخی الله دان باشقه غه عبادت قیلغان نرسه لرینی (صنم لارنی یا که فرشته لری
عیسی عه منی هم عزیز عه منی (فَيَقُولُ أَأَنْتُمْ أَضَلُّتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ) منم بو قوللار منی سزمسی آزر دکر
دیو اینور الله (تعالی) معبودلرگه (أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ) یا که بو قوللارم اوزلریمی حق بولدان آزدیلار
(قَالُوا سُبْحَانَكَ) کافرلر طرفندان معبود بولغان ذاتلار اوزلرینه ایسنگان سوزگه عجب لنب اینورلر کامل
پاکلاو برلن سینی شریک لردن پاکلایمز (مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا) بزنگ ایچون درست بولمادی (أَنْ نَتَّخِذَ
مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ) سیندن باشقه اشلار مزده تصرف قیلوچینی توتومز بس نچک بز باشقه لارغه بزنی
اشلار کزده تصرف قیلوچی توتوگز دیو اینتیک (وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ) لکن سین ای ربمز بو کافرلرنی
هم آتالارنی تورلی نعمتلر برلن فائده لندردک بس آلاز نفس آرزولارینه چومدیلار (حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ)
ذکرگنی اونوتقان لارینه قدر وتمام ذکرگدن غافل بولغان لارینه قدر (وَكُنُوا قَوْمًا بُورًا) دخی بلار
هلاک بولوچی قوم بولدیلار (فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ) الله تعالی غیرگه عبادت قیلوچی کافرلرگه التفات
قیلوب ایندی تحقیق سزنی معبودلرگز سزنگ اوزلرینی معبودلر یا که بزنی آلاز آزدردیلار دیگان
سوز کزده یالغانغه توتدیلار (فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا) بس ای غیرگه عبادت قیلوچی کافرلر
سزنگ اوز کزدن عذابنی دوندروگده هم اوز کزگه یاردم بیروگده کوچکز یتماس (وَمَنْ يَظْلَمْ
مَنْكُمُ) وای عقللی وبالغ بولغان آدملر سزدن کملردر شرک سبیلی ظلم قیلسه (نَذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا)
اول ظلم قیلوچیفه الوغ بولغان عذابنی تاتوترمز (وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ) وای محمد (عه)
بز سیندن الک پیغمبرلردن یبارسادی (الْأَنْهَمُ) مگر یباردک ایسه درستلکه اول پیغمبرلر (لِيَأْكُلُوا مِنَ الطَّعَامِ

وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ) البته طعام آشاي بولدىلار هم حاجتلىرى ايچون بازارلاردا يورۇر بولدىلار الله تعالى نىڭ بو سوزى كافرلىرىنىڭ بو رسول محمدىم گە نى بولدى بىزنىڭ كىيى طعام آشى وبىزنىڭ كىيى بازاردە يورۇرى دىگان سوزلىرىنە جواب يعنى طعام آشاي حاجت ايچون بازارغە يورۇر بىغىمىرلىك گە منافى توگىل (وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً) دىنى سىزنىڭ بعضىڭىزنى بعضىڭىزغە ئىننە قىلدىق يعنى بايلارنى فقيرلارگە بىغىمىر يېبارلىگان قومنى بىغىمىرلىك گە فتنە قىلدىق (أَتَصْبِرُونَ) برفتنە گە صبرلىق قىلورسىزى ياكە بو قومى صبرلىق قىياساڭىز اجر بىرلور صبرلىق قىياماڭىز قايقىڭىزنى آرتدراور (وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا) واى محمدىم رېڭى صبر قىلويچىنى كورويچى بولدى اون سىڭىز نېچى جزء نىڭ ترجمەسى تمام بولدى (وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا) دىنى بىزگە بواتقونى امىد ايتماڭان آدملىر ايتدىلر يعنى حشرنى انكار ايتويچىلر (لَوْلَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَلَائِكَةَ) بىزنىڭ اوزىمىزگە فرشتەلر ايتىلش بولساچى اول فرشتەلر محمدىم نىڭ راست بىغىمىر بولوى بىرلن بىزگە خىر بىرلر ايدى (أَوَنْتَرَى رَبَّنَا) ياكە رېمىزنى كورساڭ ايدى رېمىز بىزگە محمدىم گە ايارڭىز دىبو امر قىلسە ايدى (لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ) تحقىق بو سوزنى ايتويچى كافرلر اوز شائىلارنىڭ تىكېرلىدىلر (وَعَتَوْا عُتْوًا كَبِيرًا) دىنى ظلام دە الوغ اوتوبرلن چىكىلن اوتىدىلر (يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ) اى محمدىم شول كوننى ذكر قىل كافرلر اول كوننى اولم ياكە فرشتەلر بىنى كورلر (لِلْأَبْشَرِ يَوْمَئِذٍ الْمُجْرِمِينَ) فرشتەلرنى كورگان كوننى كافرلر ايچون سىونچ خىر بوقىلر (وَيَقُولُونَ هَجْرًا مَّحْجُورًا) هم كافرلرگە بوقىلدى فرشتەلر ايتورلر سىزگە سىونچ حرام قىلنىش حرام دردىبو (وَقَدْ هَمَمْنَا إِلَى مَاعْمُلُوا مِنْ عَمَلٍ) دىنى كافرلىرىڭ دىنيادە وقت قىلغان ايزگور اشلردن بولغان اشلرىنە قصد قىلدىق (فَجَعَلْنَاهُمْ هَبَاءً مَنْثُورًا) بس دىنيادە وقت قىلغان ايزگورلىقلىرىنى قىياش ياقىلغىنە ترەزەدن توزانغە اوخشاب چىغان نرسە كىيى قىلدىق يعنى باطل وفائىدەسىز ايتىڭ (أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ) قىيامت كوننىڭ اوچماخ ايالىرى (خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا) قرارلاناچاق اورون يوزىلنن ايزگورلىقلىرى (وَأَحْسَنُ مَقِيلًا) دىنى راھىتلنور ايچون قايتاچاق اورون يوزىلنن كورگامرە كىدر يعنى ھىمىشە توراتورغان اورونلارى ايزگورلر هم بعض وقت استراحت ايتىب تورا تورغان اورونلارى كورگامر (وَيَوْمَ تَشْقَى السَّمَاءُ بِالدَّغَمِ) واى محمدىم شول كوننى ايسكە تشار اول كوننى بلوط چغوسىبلى كوك يارلور (وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا) دىنى فرشتەلرنى ايتىدىڭ بىرلن ايتىدىلر (الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ) قىيامت كوننىڭ خوجەلىق الله غە غنە ئابىتىر باشقە كىشىنىڭ ماكى باطلدر (وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا) بو قىيامت كوننى كافرلر ايچون بىك قاطى كون بولدى (وَيَوْمَ يَعْصِي الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ) واى محمدىم (هم) شول كوننى ايسكە تشار اول كوننى غايت حسرتندن و آچوندىن كافر آدم ايكى قولونى تۇشلر يعنى بىك حسرتلنور و غايت آچولانور (يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا) ايتور اول كافر كاشكى مېن حق بولانى رسول (محمدىم) بىرلن بىرگە توتقان بولساچى دىبو (يَا وَايَلَنَّا لَيْتَنِي لَمْ اتَّخَذْ فُلَانًا خَلِيلًا) نى او كىچىر مېڭا كاشكى مېن فلاننى (آزدر وچىنى) دوست توتقان

بولماسام ايدى (لَقَدْ اَضَلْنِي عَنِ الذِّكْرِ) تحقيق مېنى دوست توتقان ذاتم اللهنك ذكردن ياكه قرآن دان
 آزدردى (بَعْدَ اَذْجَانِي) اول ذكر ميكا كىلگاننگ صوكنده (وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْانْسَانِ خُنُوًّا) دغى
 شيطان آدم ايچون دوست بولغان صوكنده طاشلى تورغان دوستى بولدى (وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ) دغى
 رسول (مَعَهُمْ) دنياده ايندى اى رېم (ان قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا) درستاكه منم قوم
 (قريشلىر) بو قرآننى قويلمش و طاشلانمش توتدىلار (وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ)
 اوشنداق يعنى سيكا قيلمىمىز كېي هر بر پيغمبر ايچون كافرلردن دشمان قىلىق آلا صبر ايندى كېي
 سينده صبر ايت (وَكَفَىٰ بَرَبًا هَادِيًّا وَنَصِيرًا) دغى سېنى كافرلردن اوچ آل بولينه كوندىر بوزندن
 هم سيكا ياردم بيدرو بوزندن ربك يئار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دغى كافر بولغان آدملىر ايندى (لَوْلَا
 نَزَّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً) محمد (عهم) اوزرينه قرآن بريولى ايندرلشە چى نتاكه زبور تورات
 انجيل بريولى ايندرلى ديو (كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ) الله تعالى ايتە بزاوشنداق ايندرلك يعنى
 قرآننى آيروب آيروب ايندرلك بريولى ايندرمادك آيروب ايندىر سېبلى قرآننى حفظ قىلوغە
 قلبكنى بركتوايچون (وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا) دغى قرآننى سينك اوزرگا آز آز ايتب اوقدق ياكه آيت
 صوكنده آيت ايتب تقدير ايتدك (وَالْيَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ) دغى كافرلر سيكا باطل سؤال لارندان عجب بولغان
 سؤالنى كيتورماسلر (الْأَجْنَاكُ بِالْحَقِّ) مگر باطل سؤال لارندان عجب سؤالنى كيتورسه لىر بزاو
 سؤالنى يبارە تورغان حقائقنى كيتورمىز سيكا (وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا) دغى آلارنگ سؤالندن معنایوزندن
 كوركامراك نى كيتورمىز (الَّذِينَ يُعَشِّرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ) شونداين آدملىر (مشركلر) جهنم صارى
 يوزلرى اوزرينه قوبارلش بولورلار (أُولَئِكَ شَرُّ مَكَّانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا) اول صفتداغى آدملىر اورن بوزندن
 يادزراق لاردى ويول بوزندن آزغونراق لاردى (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) و تحقيق بىز موسى غە كتابنى
 (توراتنى) بيدرك (وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا) دغى موسى برلن برگە قرداشى هاروننى وزير
 (ياردچى) قىلىق (فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) بس موسى برلن هارون غە ايتدك بىز
 بىزنگ آيتلرمنى يالغانغە توتقان قوم گە (فرعون برلن قومينه) بارگىز و قورقتكز (فَلَمَّا رَأَوْهُمُ تَتَمِيمًا)
 بس اول قوم موسى برلن هاروننى يالغانغە توتدىلارده بس بىز آلارنى عجب بولغان هلاك قىلوپ برلن
 هلاك قىلىق (وَقَوْمُ نُوحٍ) دغى نوح عه قومينى هلاك قىلىق (أَمَا كَذَّبُوا الرَّسُولَ) پيغمبرلرنى يالغانغە
 توتقانلارى زمانه يعنى نوح هم ادرىس وشيث عليهم السلام لرنى) يالغانغە توتدىلار ياكه بر پيغمبرنى
 يالغانغە توتو بتن پيغمبرنى يالغانغە توتو حكمنده (أَعْرَفْنَا لَهُمْ وَجَعَلْنَا لَهُمُ لِنَاسٍ آيَةً) نوح قومينى صوغە
 غرق ايتدك هم آدملىر گە عبرت قىلىق (وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا) دغى پيغمبرلرنى يالغانغە
 توتو سېبلى ظلم قىلوچى قوم گە رنجوچى عذابنى حاضرله دك (وَعَادًا وَنُوحًا وَآصْحَابَ الرَّسِّ) دغى عاد
 قومينى هم نوح قومينى هم قيو تيرە سنده صنملىر گە عبادت قىلوچى شعيب عه قومينى هلاك ايتدك

(وَقُرُونَا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا) دى بو ذكر قىلنغان قوملار آراسىدە بولغان كوپ زمان اهللرىنى ھلاك قىلدىق مىقدارىنى آخىق جناب ھىق اوزىگىنە بلور (وَكَلَّا ضَرْبًا لِلْأَمْثَالِ) ھەر بىرسى ايچون اولگىلرنىڭ قىسلارنىدان عىجب قىسلار بىيان ايندىك (وَكَلَّا تَبَرْنَا تَبِيرًا) ھەر بىرسىنى كامل ھلاك ايتو بىرلن ھلاك قىلدىق (وَلَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي) وتحقىق مەكە كافرلىرى شونداىن قىرىگە (سدوم) قىرىسىنە كىلدىلار (أَمْطَرْنَا مَطَرًا سَوِيًّا) اول قىرىە اھلىنە ياوزلىق يىغورىنى (طائشلارىنى) ياغدىلدى بىنى قىرىشلار شامغە سودا قىلورغە بارغاندە بو طاش بىرلن ھلاك قىلنغان قىرىدەن كوپ مرتبە اوتوب كىتدىلار (أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرُونَهَا) بس بو ھلاك قىلنغان قىرىنى كورمادىلارمو البتە كورسەلر اعتبار قىلورب ايمانغە كىلورار ايدى (بَلْ كَانُوا لَا يَتْرُجُونَ نَشُورًا) بلكە بو مەكە كافرلىرى قىرلردن قوبارلورنى اھىد ايتىمى تورغان وانكار ايتە تورغان قىرىم بولدىلار شونىڭ ايچون كورولرىنن فائىدەلنە آلمادىلار (وَإِذَا رَأَوْكَ أَنْ يَنْخَفُوكَ) اى محمد ھىم ھەر قىچان مەكە كافرلىرى سىنى كورسەلر سىنى توتماسلار مگر مسخرە ايتىپ توتارلار (أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا) الله رسول (بىيغىمىز) ايتىپ بارگان كىشى شول كىشىسى دىبو ايتورلار (إِنَّ كَذٰلِكَ لِنُفَعِّنُ آلِهَتِنَا) درستلىكە اول محمد ھىم بىزنى مەبۇدلىرىمىزنىڭ عبادتىدىن آزدورغە ودوندىرگە ياقىن بولدى (لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا) اول مەبۇدلىرىمىزنىڭ عبادتى اوزرىنە صبرىمىز ونىق توتونومىز بولماسە البتە بىزنى مەبۇدلىرىمىزنىڭ عبادتىدىن دوندىرر ايدى دىبو ايتورلار (وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرُونَهُ) ايتىپ بولورلار مەكە كافرلىرى آخىرت عذابىنى كوردىلرى وقتىدە (مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا) ھىق بول بوزىدىن آداشقوچىراق آدمىنى بىنى مۇمىنلرى ھىق بولدىن آداشقوچى باجە اوزلرىمى شونى تىزىلورلار (أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ آلِهَهُ هَوَاهُ) اى محمد ھىم مەبۇدىنى نفسى آرزو قىلغان نرسە ايتىپ توتقان آدمىن خىبر بىر مىڭا (أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا) سىنىمى اول كىشى اوزرىنە وكىل بولورسىن بىنى نفسى آرزو قىلغان نرسەسىنە عبادت قىلورنىنن صافلاودە سىنىمى تصرف قىلورچى (أَمْ تَحْسَبُ) بلكە حساب قىلاسنىمى سىن (أَنْ أَكْثَرُهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ) درستلىكە كافرلرنىڭ كوپىسى ھىق سوزنى اشتهلر ياكە ايتلرنى بلەلر دىبو شونىڭ ايچون آلارنىڭ ايمانىنى طمع قىلاسونىمى (إِنَّهُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ) اول كافرلر توگلدەر مگر دورت آياقلى ھىوان كىيلردر (بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا) بلكە اول كافرلر بول بوزىدىن دورت آياقلى ھىوانلاردان دە آزغونراقدر چونكە دورت آياقلى ھىواندە اوزى ايچون فائىدەلى بولغان نرسەنى اىستى و ضررلى نرسەدن صافلانامىز اوزىنە ايزگولك قىلغان آدمىنى ياوزلىق قىلغان آدمىن آيورما ما مەكە كافرلىرى رىلرىنە بوى صونمىلار ھىم رىلرىنىڭ ايزگولكىنى شىطاننىڭ ياوزلىقىدىن آيورمىلار ھىم اياڭ الوغ فائىدە بولغان نوابنى استەمىلر ھىم اياڭ قاطى ضرر بولغان عذابىنن صافلانمىلار بىنەدە ھىوانلار ھىقنى اعتقاد قىلماغانلارنى و ايزگولكىنى كىسب ايتىمادىلرى كىمى باطلنى دە اعتقاد قىلمايدىلار ھىم ياوزلىقى دە كىسب ايتىمادىلر بىنەدە ھىوانلارنىڭ نادانلىقى ھىچ كىمگە ضرر ايتىمى اما بو كافرلرنىڭ نادانلىقى فتنەگە سبب ھىم آدملىرىنى ھىق دان طىوغە باعث بىنەدە ھىوانلاردە كىمالاتنى كىسب ايتىرگە

قسرت بولما دىق ايچون آلارده عيب بولمى بس شول وجهلردن مکه کافرلىرى و اوشنداق باشقه لارى
 دورت آياقلى حيوانلاردانده آزغونراق بولالار (اَلَمْ تَرَ اِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظَّلَّ) اى محمد (عم) ربكك
 صنعينه قارامب، ونمى نچك ربكك كولا گه نى صوردى يعنى توشه دى طاك طرغاندان قياش طوغانغه قدر
 بتن بدير يوزىنى قابلاب آلغان كولا گه مراد ديگانلر (وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا) و اگر ربكك تلاسه
 ايدى اول كولا گه نى هميشه قيلور ايدى يعنى قياش چغوبرلنده بتمى تورغان اينار ايدى (ثُمَّ جَعَلْنَا
 الشَّمْسُ عَلَيْهِ دَلِيلًا) مونك صوئنده قياشنى اول كولا گه اوزرينه دليل نيللىق چونكه كولا گه قياش سببلى
 بلنه قياش بولماسه بلنماس ايدى موندان هر نرسه اوزنيك ضدى برلن بلنوى فهم انه (ثُمَّ قَبَضْنَاهُ اِلَيْنَا قَبْضًا سَيْرًا)
 مونك صوئنده اول صورلغان كولا گه نى آراز آلوبرلن تلاگان اوزمزه آلدىق (وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ
 اللَّيْلَ لَبَاسًا) و اول الله شونداين الله در سزك ايچون كيچنى كييم كى اورتكوچى قيلدى (وَالنَّوْمُ سُبَاتًا
 وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا) دخى يوقونى تنارگز ايچون راحت قيلدى هم كوندزنى ساچلماتى اياسى قيلدى
 خلى كوندزده معيشت استار ايچون ساچلورلار ﴿ الله تعالى صونك حدذاتنده پاك بولوب هم باشقه نرسه لرنى
 پا كلاوچى بولوى حقنده ذكر قيلناچ آيتنى ايندردى (وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ) و اول الله شونداين
 الله در جيللرنى يباردى (بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ) رحمتى آلنده (يعنى يغمور كيلور آلندنان) سيونچ
 بيروچى ايتب (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا) دخى بزكوكمن پا كلاوچى صونى ايندردى (لِنُعْيِبَ بِهِ
 بِلَاسَةً مَيِّتًا) اول صوبرلن اولگان شهرنى اولنلر چغاروسببلى ترگزومز ايچون (وَنُسْقِيهِم مِمَّا خَلَقْنَا) دخى
 اول صونى ياراطقان نرسه لرمزدن صوغارومز ايچون (أَنْعَامًا وَأَنْاسًا كَثِيرًا) دورت آياقلى حيوانلارغه
 هم كوب آدملرگه قريه و شهر خلقى يلغه لار وصولى چورلار ياننده توردى لارى ايچون يغمور سزده
 اوزلر بى صوغارلار شونك ايچونده الله تعالى كوب آدملرنى ديدى (وَلَقَدْ صَرَّفْنَاُ بَيْنَهُمْ لِيَتَكَبَّرُوا)
 و تحقيق آدملر آراسنده بوسوزنى (بلوط ياراطو يغمورنى ايندرو سوزىنى) قرآن ده و باشقه كتابلارده
 قات قات بيان قيلدىق آدملر فكر و اعتبار قيلسونلار و الله نك نعمتى نك حقينى تانسونلار ايچون
 (فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلاَّ كُفُورًا) بس آدملرنك كوسى باش تارتدى مگر كفران نعمت قيلودن
 باشن تارتمادى (وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا) و اگر تلاسك ايدى هر بر قريه گه بلدر ب قورقوچى
 بيغمورنى يبار ايدى (فَلَا تُطْعَمُ الْكَافِرِينَ) بس اى محمد عم كافرلرگه بوى صونما (وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا
 كَبِيرًا) دخى كافرلرگه قرآن برلن الوغ صوغش برلن صوغش قيل چونكه ضعيف عقللى آدملرگه دليل برلن
 صوغش قيلو دشمانلارغه قلچ برلن صوغش قيلودن الوغراق (وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ) و اول الله
 شونداين الله در ابكى توتاش بولغان ديگگزنى آبوردى يعنى برسى نك صونى ايكنچسینه قوشمادى
 (هَذَا عَيْنُ الْفُرَاتِ) اول ايكى ديگگز نك برسى طاطلى صوليدر (وَهَذَا مَلْحٌ أجاجٌ) و ايكنچسى توزلى آچى
 صوليدر (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّجْجُورًا) و بو ايكى ديگگز آراسنده پرده قيلوى هم كوزلر
 كورودن طيبيلمش بولغان ستر قيلدى (وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا) و اول الله شونداين الله در

سودن (نطفه دن) آدمنى ياراتىد (فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصُورًا) بس آدمنى ايكى قسم قىلدى برسى شول
 نسب اياسى بولغان ايرلر قىلدى مثلا فلان اوغلى فلان ياكە فلان قزى فلانە ديو ايرلرگە نسبت
 بىرلە دىق باقنلق اياسى بولغان خاتونلار قىلدى يعنى آلارنى ايرگە بىرب قرابت صوريە حاصل
 قىلنە حاصل ايربرلن خاتون ايتب ياراتدى (وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا) دىق ربك ھرنرسەگە كوچى يتكوچى
 بولدى (وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا) دىق مشركلر اللەدان باشقە شول نرسەلرگە عبادت قىلورلار (لَا يَنْفَعُهُمْ
 وَلَا يَضُرُّهُمْ) اول نرسەلر عبادت قىلوچىلارغە فائدەدە بىرماسلر ھم ضرردە بىرماسلر (وَكَانَ الْكَافِرُ
 عَلَى رَبِّهِ ظَهِيرًا) دىق كافر اوزىنك ربسىنە نك گناھ قىلو اوزرىنە ياردم بىروچى بولدى ياكە ربسىنە كفر
 سببلى دشمانلق اوزرىنە شيطانغە ياردم بىروچى بولدى (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) وای محمد ەم
 بز سىنى بىرمادك مگر مؤمنلرگە سيونچ بىروچى وكافلرنى قورقتوچى ايتب بىباردك (قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ
 عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) ايت سىن اى محمد ەم رسوللكنى ايرشدر اوزرىنە (دين اويرەتو اوزرىنە)
 سزدن يال صورامىم (إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا) مگر ربسىنە ايمان و عبادت سببلى ياقن
 بولوغە يول توتونى تىلاگان ككى اچرنى قىلور بو اشنى قىلو مقصود بولدىغندن اچر برلن
 صورتلنگان ياكە بىك مالونى صرف قىلو برلن ربسە يول توتدى تىلاگان ككى قىلسون معناسنە
 (وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْعَلِيِّ الَّذِي لَآيُمُوتُ) دىق اى محمد (ەم) اولوم صفتى بولماغان ھميشە ترك بولغان
 اللەغە اشركنى تابشر (وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ) دىق ربك كوركام صفتلار برلن نئاء ايتكانك حالە ربكى
 نقصان صفتلاردن براق قىل (وَكَفَىٰ بِهِ بَدُنُوبَ عِبَادِهِ خَبِيرًا) بندەلرى نك گناھلارنى بلويوزندن
 اللە كفايە قىلور (الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) شونداين اللەدر كوكلرتى ھم بىرلرنى ياراتدى (وَمَا
 بَيْنَهُمَا) دىق كوكلر برلن بىرلر آراسنە بولغان نرسەلرنى ياراتدى (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتى كونە (ثُمَّ اسْتَوَىٰ
 عَلَى الْعَرْشِ) مونك صوكنە عرشى اوزرىنە غالب (أَسْتَن) بولدى (الرَّحْمَنُ فَسُئِلَ بِهِ خَبِيرًا) اول اللە
 تعالى ھر بر مخلوق قە رحمت قىلوچىد اول اللە نك رحمت قىلوچى بولوينى عالم آدم دن صور اول اللە نك
 رحمتندن سىكنا خبر بىرر ﴿۱۰۸﴾ (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ) ھەر قىچان مشركلر رحمت قىلوچى اللەغە
 سجدە قىلكر ديو ايتلسە (قَالُوا) مشركلر ايتدىلر (وَمَا الرَّحْمَنُ) رحمن نى نرسە بز آنى بلويمز بلساك
 سجدە قىلور ايدك (أَنْسَجِدُ لِمَا تُمَرُّنَا) سىنك (محمد ەم نك) سجدە قىلكر ديو امر قىلغان نرسە گا سجدە
 قىلور مزمو بلماينچەگنە (وَزَادَهُمْ نُفُورًا) ۱۰۹) ۱۰۸) ومشركلرگە اللەغە سجدە قىلو برلن امر ايمان دن قاچولارونى
 آرتدردى (تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا) كوكە اون ايكى سىر قىلاتورغان يىلزلار نك منزل لرىنى
 خلق ايتكان اللە الوغ بولدى (وَجَعَلَ فِيهَا سُرَّاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا) دىق كوكە چراغ (قىاش) ھم نور لاندروچى
 آى خلق ايتدى (وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خَلْفَةً) واول اللە شونداين اللەدر كىچ برلن كوندزنى
 برسى اورننە برسنى توروچى ايتب ياراتدى ياكە بر آرتندن برسى كىلوچى ايتب ياراتدى (لَمَنْ)

أَرَادَ أَنْ يَنْدَكَرَ) اللّٰهَ نِكَ نَعْمَتَارِنَا فِكْرَقِيلُونِي تَلَاكَان كَشِي اِيچُون (أَوْ أَرَادَ شُكُورًا) يَا كَه اللّٰهَ نِكَ نَعْمَتَارِنَا بِنَه شُكْر قِيلُونِي تَلَاكَان كَشِي اِيچُون (وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ النَّبِيْنَ) اللّٰهَ نِكَ شُونَدَايْن قُولَارِي (بِمَشُورَنَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا) اُول قُولَار بِيْر اوزر نيك وقارو توبانچيلىك بىرلن بۇرلار (وَأَذَاخَطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا) وهر قىچان اول قۇلارغە نادانلار مكرده بولغان سوز بىرلن خطاب قىلسەلار يعنى ياراماز سوز بىرلن انداشسەلر سزدن بزرگە سلامتلك بولسون وسزنى طاشلاو بولسون ديوايتىرلر (وَالَّذِينَ) دى اللّٰه نِكَ شُوندايىن قۇلار (يَبْيِئُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا) رىلرى نيك رضالغى ايجون سجدە قىلغانلار ي اوياغ تورغانلار ي حالە كىچلرلر يعنى كىچ اوتكارلر (وَالَّذِينَ) دى اللّٰه نِكَ شُوندايىن قۇلار (يَقُولُونَ) ايتورلر (رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ) اى رىمز بزدن جەنم عذابىنى دوندر (أَنْ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا) درىستاكە جەنم نيك عذابى ھىشە بولدى (أَنهَا سَاءَتْ) درىستاكە جەنم ياوز بولدى (مُسْتَقْرًا وَمَقَامًا) قىراراناتورغان وتوراتورغان اوزون بولو يوزىدىن (وَالَّذِينَ) دى اللّٰه نِكَ شُوندايىن قۇلار (إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا) ھىر قىچان ماللارونى صرف ايتسەلر جومارطاف چىگىدىن اوتب اسراف قىلمايدىلار دى ساران آدم طارلق قىلغان كى طارلق دا قىلمايدىلار بىعضىلر اسراف حرامغە صرف ايتو ساراناف وجىنى طىو دىدىلر (وَكُنْ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا) وىو آدملر نيك مال صرف ايتولرى اسراف بىرلن ساراناف قىلونىك اورطاسنە بولدى (وَالَّذِينَ) دى اللّٰه نِكَ شُوندايىن قۇلار (لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ) اللّٰه بىرگە ايكىچى مەبودنى ائىداملر يعنى عبادتە اللّٰهغە ھىچ نرسەنى شرىك قىلماسلار (وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ) دى اللّٰه تەالى اولترونى حرام قىلغان نفسنى اولتورماسلر (الْبَاطِقَ) مگر حق سىبلىگنە اولتورلر مثلا قىصاص ايجون ياكە زنا قىلغان بولسە رىم ايجون مرتد بولو ايجون (وَلَا يَزْنُونَ) دى زنادە قىلماسلار (وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا) وكمىر بو ذكر قىلغان قىامت وھرام اشلرنى قىلسە اول كشى كوب گناھلارغە يولغور (يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قىامت كوندە اول كشىگە عذابى ايكى الش قىلغور (وَيُعَذَّبُ فِيهِ مَهْمَانًا) دى خور بولغان حالە عذابە منگو قالور (الْأَمِنْ تَابَ وَأَمِنَ وَعَمَلَ عَمَلًا صَالِحًا) مگر گناھغە بولماس ھى قىامت كوندە ايكى الش عذاب بولماس دى عذابە منگو قالماس ھى باشقە گناھلارندن شرىكن توبە ايتبەدە محمد عليه السلام گە ايمان كىترگان كشى دى توبەسى صونىك ايزگو عمل قىلغان كشى (فَأُولَئِكَ) بس توبە قىلغە ايزگو عمل قىلغان كشىلر (يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ) اللّٰه اول كشىلر نيك ياوزلق لارونى ايزگولك لىر بىرلن آلامشدرور (وَكُنَّ اللَّهُ غُفُورًا رَحِيمًا) دى اللّٰه تەالى بىندەلر نيك گناھلارونى يارلقاغوچى ھى رحمت قىلوچى بولدى (وَمَنْ تَابَ وَعَمَلَ صَالِحًا) وكمىر گناھلاردن توبە قىلسە و ايزگو عمل قىلسە (فَأَنَّهُ يُتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا) بس درىستلكە اول كشى گناھلارنى اورىكوچى وثوابنى حاصل ايتوچى واللّٰه حضورندە رضابولنىمش قايتو بىرلن اللّٰهغە قايتوچى بولور (وَالَّذِينَ) دى اللّٰه نِكَ شُوندايىن قۇلار (لَا يَشْهَدُونَ

الزُّورُ) يالغان شهادت بېرەماسلار ياكە يالغانچىلار مجلسنە حاضر بولماسلار (وَإِذَا مَرُّوا بِالْمَغْرِبِ) دەر قىچان فائەدەسىز سوز اهلې يانندان اوتسەلەر (مَرُّوا كَرَامًا) اوزلارنى حرمەتلىك كىنارى حالە فائەدەلى سوز سىلاۋچىلاردىن يوز دۇندىرې اوتارلار يعنى آلارنىڭ فائەدەسى بولغان سوزلارنى قاطناشماسلار (وَالَّذِينَ) دىلى اللەنىڭ شۇنداق قىلار (إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) ھەر قىچان رېبارىنىڭ آيتلارنى بىرلەن وعظلمانسەلەر (لَمْ يَخْرُوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا) اول آيتلار اوزىرىنە چوقراق وصوقر بولغانلارنى حالە تۇشمايدىلەر بلكە اول آيتلارنى اخلاص بىرلەن اشتىگانلارنى وكورگانلارنى حالە تۇشمايدىلەر يعنى قرآن آيتلارنى بىرلەن وعظلمانسەلەر غايەت اخلاصلارنى بىرلەن اشتورگە وبىلورگە توروشدىلار (وَالَّذِينَ) دىلى اللەنىڭ شۇنداق قىلار (يَقُولُونَ) ايتورلار (رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا) اى رېبەز بىزگە ھبە قىل خاتونلارمىزدان (وَذُرِّيَاتِنَا) دىلى بالا لارمىزدان (قُرَّةَ أَعْيُنٍ) كوز نورلارنى يعنى خاتونلارمىزدان وبالا لارمىزدان كوزلارمىز راوشان لانا تورغان دكوكلارمىز نورلانا تورغان ايزگو بولغانلارنى ھبە قىل چۈنكە بىندەنىڭ اهل بيتى اوزى كېى يىغشى بولاسە البىتە اول بىندەنىڭ كوكلى خوش بولا (وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا) دىلى بىزنى كىفردن وگناھلاردان صاقلاندۇچىلار اېچون دىندە امام قىلال يعنى دىن اشىدە وباشقە ايزگو اشلىدە ايارلىشى آدم قىل (أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا) بو كوركام صفتداغى آدملەرگە عبادتلىرگە صبر ايتولرى سىببى اوجماخ چارلاقلارنى بىرلەن جزأ بىرلور (وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا) دىلى بو صفتلى آدملەر اوجماخ چارلاقلارنى فرشتەلەر طرفىندان راحت عمر سورو بىرلەن ھم سلامت لك بىرلەن دعأغە بولقورلار يعنى فرشتەلەر شولاي دعأ قىلورلار (خَالِدِينَ فِيهَا) اول چارلاقلاردا مېنگو قالغانلارنى حالە يعنى اصلا اولماسلەر ھم اول چارلاقلاردان چىماسلار (حَسَنَاتٌ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا) قرارلاناچق وتوراچق بولغان اورون بولو يوزىندىن نى عجب كوركام بولدى اول چارلاقلار (قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي) ايت سىن اى محمد ھم رېبە سىزنىڭ بىرلەن نى قىلغان بولور ايدى (لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ) اگر رېبىزگە عبادت قىلوگىز بولماسە ايدى چۈنكە آدمنىڭ شرافتى معرفت وعبادت بىرلەن والا آدم بىرلەن باشقە حىوانلەر بىرلەر (فَقَدْ كَذَّبْتُمْ) اى مەكە كافرلىرى رسولنى يالغانقە توندىگىز (فَسَوْفَ يَكُونُ لَكُمْ) بس تىزدىن عذاب سىزگە لازم بولور فرقان سۇرەسى نىڭ تۇرچەسى تمام بولدى

يكرىمى آلنوچى سۇرە شعراً سۇرەسى مەكەدە اىنگان ايكى يوزدە يكرىمى يىدى آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(طسم) بو سوزىندان مرادىنى اللە تعالى اوزى بلور (تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ) بو سۇرە ياكە قرآن معجز بولوى ھم اللەدان ئېوتى ظاھر بولغان كىتابنىڭ آيتلىرىدەر (لَعَلَّكَ بَاطِعٌ لِنَفْسِكَ) تحقيق سىن اى محمد ھم نىفسكى اولتورچى سون (أَلَا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) قومنىڭ ايمان كىنرماولرىدىن قورقۇپ يعنى قومنىڭ مسامان بولماوينە حسرتكىدىن نىفسكا اولتورودىن شفقت قىل (لعل اشفاق اېچون) (ان

نَشَأَ نُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ) اگر ايمان لارونى تالاساك ايدى بىز ايمان كينترماگان كافرلر اوزرىنه
 كوككن ظاهر بولغان آيتلر ايندرر ايدك اول آيتلرنى كورگاچ ايمان كينترلر ارايدى (فَطَلَّتْ أَعْنَاقَهُمْ
 لَهَاخَاضَعِينَ) اول كافرلرنىڭ الوغلارى وباشلارى (ياكه موينلارى) اول آيتلرگه بوى صونوچى (ياكه
 ايدلوچى) بولوب اولرلر ايدى (وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنَ الرَّحْمَنِ مُذْتً) دغى كافرلر اوزرىنه الله دان
 پيغمبرينه وحى بران ايندرلوى ياكتار تلغان وعظ كيلماس (الَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ) مگر كيلدى ايسه
 اول ذكردن كافرلر يوزلرىنى دوندرر بولدىلار (فَقَدَّ كُنُوبًا) بس تحقيق كافرلر يالغانغه توتدىلار
 (فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا) بس شول نرسه نىڭ خبرلرى تيز كيلور اول كافرلرگه (كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ
 اول نرسه نى (قيامت عنابنى ياكه بدر كوني نىڭ عنابنى) اول كافرلر يالغانغه توتدىلار وخورغه
 صايدىلار (أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ) بويرده بولغان عجيب نرسه لرگه قازاميلارمى اول كافرلر (كَمْ أَنْبَتْنَا
 فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ) اول بويرده بىز فائىسى كوب بولغان ماقتاولى تورلى صنف لاردان كوب نرسه نى
 اوسدر دك (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلكك بوتورلى اوسه تورغان نرسه لرنى اوسدروده اوسدروچى
 الله نىڭ كامل قدرتلى وحمتلى بولوينه علامت باردر (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) وآدملرنىڭ كوبسى
 علم الله ده ايمان كينروچى بولمادى شونىڭ اوچون بوالوغ آيتلردنك فائىله نك آلمادىلار (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُوَ
 الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) واى محمد (عم) درستلكك سىنىڭ ربكى البنه كافرلردن اوچ آلوغه غالبدرهم اوچ آلمى
 مهلت بپرونك شققنلى در (وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ) واى محمد (عم) شول وقتنى ايسكك توشىربىڭ نداء قيلدى
 (مُوسَى أَنْ أَنْتَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) اى موسى (عم) كفر سببلى هم اوزلرىنه قىل ايتوب توتوسببلى پنو
 اسرائيلگه ظلم قىلغان قومگه رسول بولوب كيل (بار) ديو (قَوْمٌ فَرَعُونَ) يعنى فرعون قومنه كيل ديو
 (الْأَيْتَقُونَ) الله دان قورقار وقت لارى يندى ديو قورقتقاننىڭ حاله كيل (قَالَ رَبِّ اتَّقِ أَخَافُ أَنْ يُكَلِّبُنَا
 موسى (عم) ايتدى اى ربم مین اوزمنى فرعونلرنىڭ يالغانغه توتوندان قورقام (وَيُضِيفُ صَدْرِي) هم
 آلارنىڭ مینى يالغانغه توتولارى سببلى كوكراگم طارايا (وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي) دغى دىن غيرتم
 قوزغالدقندان ياكه تلمك توين بولدقندان تلم كوركام سيلى آلمى (فَأَرْسَلْنَا إِلَى هَارُونَ) بس قورداشم هارون
 (عم) غه جبرائيل (عم) نى يبارده وآنى پيغمبر ايت (وَلَهُمْ عَلَى ذَنْبٍ) دغى قبطىنى اولنروم سببلى
 فرعونلر اوچون منم اوزرما آلارنىڭ گناه دعواسى بار (فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونَا) بس فرعونلرنىڭ مینى اولنرونىن
 قورقام (قَالَ كَلَّا) الله ايتدى قورقمه سىنى اولنره آلماسلار (فَأَذْهَبْنَا بِآيَاتِنَا لِمَعَكُمْ مُسْتَمْعُونَ) بس
 بىزنىڭ بىرگان معجزه لرمز برلن باركز درستلكك بىزىزنىڭ ياردمكزده مزوسىزنىڭ ايتكان سوزىزنى
 اشدوچىمىن ياكه سزاوچىز (سوس هارون) عليهمما السلام فرعون) برلن برگه مز آرا كزده نرسه بولدىنى
 اشدوچىمىز (فَأَتَيْنَا فَرَعُونَ) بس فرعونگه باركز (فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بس فرعونگه
 ايتكز درستلككده بىزىن عالمنى تربيه ايتوچى الله نىڭ سىكاو قومكا حق دىنىنى ايراتر اچون بىرگان

اياچىسى مۇ (اَنْ اَرْسَلْنَا مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) بىزنىڭ بىرلەن بىرگە اسرائىل بالالاردىن بىبارىنى قۇللىدىغان
 قۇتقار دىيۈيۈڭلار (قَالَ اَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلَيْدًا) فرعون موسى غەمگە ايتىدى ياكى طوغان بالا بولدىڭ
 ھالدا ايومزىدە تىرىپى قىلما دىقى سىنى (وَكَلَّمْتَنِي فِينَا مِنْ عَمْرُكَ سِنِينَ) دىقى بىزنىڭ تىرىپىمىز
 عمرىڭدان كۆپ يىللار توردىڭ (اوتوز يىل توردى دىگانلار) (وَفَعَلْتَ فَعَلْتِكَ الَّتِي فَعَلْتَ)
 دىقى قىلغان قىيامىتىنى قىلدىڭ يەنى قىيامىتىنى اولتوردىڭ (وَاَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ) وسىنى نىعمىتىمە
 انكار ايتىۋىپلاردىن سون (قَالَ فَعَلْتُمُهَا اِذَا وَاَنَا مِنَ الضَّالِّينَ) حضرت موسى جىرايدە ايتىدى مېن قىيامىتىنى اولترو
 اشىن قىلدىم اول وقت مېن نادان لاردىن ايدىم يەنى نادانلار اشىنى اشلا گانم ھالدا قىلدىم (فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ
 لَمَّا خِفْتُكُمْ) بس مېن سىنىڭ اولتروڭدىن قورقغانم زىماندە سىندىن مېن گە قاچدىم (فَوَهَّبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي
 مِنَ الْمُرْسَلِينَ) بس رىم مىكا پىغىمبىرلىكىنى ھبە قىلدى ھم مېنى دىن اويراتراپچون بىبارلىگان ايلچىلاردىن
 قىلدى (وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ) وبومېنى تىرىپى قىلوڭ شوندا مېن نىعمىتىمىز اول نىعمىتىمىز بىرلەن مىكا انعام قىلور
 بولدىڭ (اَنْ عَبَدْتَ بَنِي إِسْرَائِيلَ) اول نىعمىتىمىز اسرائىل بالالارنى قىل ايتىپ توتۇڭلار يەنى مېنى تىرىپى
 قىلوڭ ظاھىردە مىكا نىعمىتىمىز بىرۈڭ بولسەدە ھىقىقتدە بىنى اسرائىلنى قىل ايتىۋىڭلار ھم بىنى اسرائىل
 بالالاردىن بوغازلارغە قىل قىلوڭلار چۈنكى مېن سىنىڭ قولۇڭدا تۇشۇمىڭ سېبى ھم بىنى اسرائىلنى قىل
 ايتىۋىڭ بىرلەن بالالاردىن بوغازلارون قىل قىلوڭلار (قَالَ فَرَعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ) فرعون حضرت موسى غە
 ايتىدى بۇتنى عالمىڭ تىرىپى ايدىۋىچى كىم دىر (قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) حضرت موسى ايتىدى
 بۇتنى عالمىڭ تىرىپى ايدىۋىچى كۆڭلەرنى وبىرلەرنى ھم كۆڭ بىرلەن بىر آراسىدە بولغان نىرسەلەرنى تىرىپى
 ايدىۋىچى اللە دىر (اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ) اگىر سىز ھەر نىرسەنى دىلىمى بىرلەن شىكىز بىلور بولساڭلار (قَالَ لَمَنْ
 هُوَ اِلَّا تَسْمَعُونَ) فرعون اوزىنىڭ تىرىپىدە بولغان آدمارگە ايتىدى ايا اشتهسىزى موسى نىرسە ايتىدى
 دىو چۈنكى فرعونلار كۆڭ بىرلەن بىرلەن مېنگۈ دىو ھم رىبارى يوق دىو اعتقاد قىلالار ايكان (قَالَ رَبُّكُمْ
 وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْاَوَّلِينَ) موسى (عَلَيْهِ السَّلَام) ايتىدى بۇتنى عالمىڭ رىبى سىزنىڭ ھم اولگى اطلالارنىڭ
 رىبى دىو يەنى اوزىڭدىن باشقە نىرسە بىرلەن اللەنىڭ بارلۇغىنى استىلال قىلا آما ساڭلار اوزىڭ بىرلەن
 استىلال قىلوڭلار (قَالَ اِنَّ رُسُلَكُمْ اَلْتَى) فرعون ايتىدى دىرستلىكىدە سىزنىڭ شوندا مېن رسولۇڭلار (اُرْسَلْ
 اِلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ) اول رسولنى سىزگە بىبارلىدى اللەتە اول رسول دىوانەدە مېندىن باشقە مەبۇد بار دىو
 اعتقاد قىلا (قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا) موسى (عَلَيْهِ السَّلَام) ايتىدى بۇتنى عالمىڭ رىبى
 قىياش چىشى تارپىنىڭ ھم قىياش باطشى تارپىنىڭ ھم بو ايكى آرادە بولغان نىرسەلەرنىڭ رىبى دىر (اِنْ
 كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ) اگىر سىزنىڭ عقلۇڭلار بولسا (قَالَ لَمَنْ اتَّخَذَتِ الْاِهَادِيَةُ) غايىت آچۇى كىلور بىتكاچ
 فرعون ايتىدى اى موسى (عَلَيْهِ السَّلَام) اگىر مېندىن باشقە مەبۇد توتساڭلار (لَا جَعَلْتَنِي مِنَ الْمَسْجُونِينَ)
 اللەتە سىنى ھېسگە بىبارلىشىمىز آدىمىلردىن قىلورمىن (قَالَ اَوْلَوْجَتُنَاكُ بَشَرٌ مِّمَّنْ) موسى (عَلَيْهِ السَّلَام) ايتىدى
 (۷) حضرت موسىنىڭ اللە تەلى تارپىدىن قىياش اچۇن بىبارلىگان بو ايتىدى آڭلاڭلار كەسە مەبۇدلىك ھىرىت تارپىدىن بولور
 اللەتە ھىبىتىسى اللە تەلى ھىرىت كە خىدمىتى اچۇن بىرۈى ايكى پىغىمبىر بارمىش ش. ھ.

بولن) ايلندىرگان نرسه لىنى يوتار بولدى (فَأَلْقَى السَّحْرَةَ سَاجِدِينَ) بس سحرچىلار سىجە قىلغانلارى
 مالده طاشلانەش (يغلمش) بولدىلار يعنى حضرت موسى دان صادر بولغان معجزەنى كوردكلىرى زمانە
 اوزلىرىنى مالك بولا آما اولارنى سىجەگە يىغدىلار چونكە موندای معجزەنىڭ سحر بولوى مەكىن توغىل
 ايدىكىنى بىلدىلار (قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) بۇنى عالمنىڭ رىبى بولغان اللەغە ايمان كىتىدىك دىدىلار
 (رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ) يعنى موسى بولن ھارون ەم نىڭ رىبىنە (قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ)
 فرعون ساھارلارگە ايتدى منىم سىزگە اذن بىرۈمەن بورون موسى غە ايمان كىتىدىگىمى (إِنَّ لَكُم لِكَبِيرُكُمْ
 الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ) درستلىككە اول موسى سىزگە سحر ايراتكان آدم كىزنىڭ الوغسىدىر يعنى موسى
 سىزگە اوزىنىڭ سحرىنىڭ بعضىنى ايراتدى بعضىنى ايراتماي قالدى شول سببلى سىز غە غالب بولدى
 (فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) بس اللە سىزنىڭ اشكارنىڭ (ايمان كىتىۋىڭىزنىڭ) وبالنى وجزأسى تىز بلورسىز
 (لَا قَطْعَانَ اَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خَلْفٍ) اللە خىلاف ياقدان قوللارنىڭنىڭ و اياقلارنىڭنىڭ كىسارمىن
 يعنى اوك قوللارنىڭنىڭ و قوللارنىڭنىڭ (وَلَا صَلْبَتَكُمْ أَجْمَعِينَ) دىنى سىزنى چىولغانىڭىز مالە يعنى
 ھەم كىزنى آسارمىن (قَالُوا لِأَضْيُرَ) ساھارلار ايتدىلار سىزنىڭ بوقىلاچاق اشكە بىزگە ضرر بوق (إِنَّا
 إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ) درستلىككە بىز سىزنىڭ بوۋىدىڭ سببلى رىبىمىزغە ايلانگۈچىلارمىز (قاينۇچىلارمىز)
 يعنى بىز ايمانمىزغە ثابت بوامىز و سىزنىڭ قىلغان اشكە صبر قىلساق بىزنىڭ گناھلارمىز چىولماچاق و بىزگە
 اللەغە باقىلىق حاصل بولاچاق (إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا) درستلىككە بىز بىزنىڭ غىطالارمىزنى
 (گناھلارمىزنى) يارلقاۋىنىنى امىد ايتەمىز (أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ) فرعونگە ابارگان آدملىرىدىن ايمان
 كىتىۋىچىلارنىڭ اۋلىڭىسى بولۇمىز ايجون (وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ) دىنى بىز موسى غە ھى قىلىدىق
 (أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي) قىللاروم (بنى اسرائيل) بولن سىر قىل (أَنْتُمْ مُتَّبِعُونَ) درستلىككە سىز
 ابارلىش سىز دىۋى يعنى آرطىڭىزدان يىاوز نىت بولن فرعون ھى عىسكىرى ابارلار (قوارلار)
 (فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ) حضرت موسى نىڭ ھى قومى نىڭ مەصردان كىتىدىكلىرىدىن
 خىر بىرلىڭىچ فرعون تورلى شەرلەرگە عىسكىر چىۋىچىلارنى بىساردى (إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشُرَّةٌ قَلِيلُونَ)
 اوزىنىڭ عىسكىرى چىۋولغان زمانە فرعون ايتدى درستلىككە بۇلار (بنى اسرائيل) آز جماعتىدىر
 حضرت موسى نىڭ قومى آلنى بوز بىنىش مىڭ قدر بولسىدە فرعون آزغە صابغان چونكە اوزىنىڭ
 عىسكىرى بىدى بوز مىڭ بولغان دىگانلار (وَأَنَّهُمْ لَنَا لَئِئْلَظُونَ) دىنى درستلىككە بنى اسرائيل بىزگە
 آچولانۇچىلاردر يعنى بىزنىڭ آچونى كىتىرە تورغان اشنى (مەصردان چىولارنى) قىلۇچىلاردر (وَأِنَّا لَجَمِيعٌ
 حَادِرُونَ) دىنى درستلىككە بىز عادتەمىزدىن اويغانو و صاقلانو بولغان قومىز (جماعتىمىز) يعنى بىز زىبراڭ
 و صاقلانۇچان جماعتىمىز (فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) بس بىز فرعونلارنى نىل بىلغەسى يانندە بولغان
 باغچىلاردىن ھى چىشمەلردىن و آغا تورغان صولاردان چىقاردىق (وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ) دىنى آلتون و كەش
 كىنى ظاھىر ماللاردان ھى كوركام اوزنلاردان چىقاردىق يعنى بومىڭ كور نەمىتلردىن چىولارنىنە داعى بولغان

نرسەنى خلقى ايتىدىك (كَذَلِكَ) اوشندىق يەنى بونعمتلردن فرعونلارنى چىقاردىمىز كىيى (وَآوَرْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) دىنى بوذىكر قىلىنغان نعمتلارنى اسرائيل بالالارىنه بىرىدىك چونكه بنو اسرائيل غرق بولودان قوتىلغاندىن سوڭ مصرغە كىرى قايىتوب فرعونلارنىڭ يورطالارونى ومالارونى آلدىلار دىگانلار (فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ) بس فرعونلار بنو اسرائيل غە قۇياش كوتارلىگان وقتتە توتاشدىلار (آرتلارندىن كىلوب يىتدىلار) (فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعَانِ) بس ابكى جماعت قوم موسى (عهه) بىرلن قوم فرعون بىرسن بىرسى كورگانلرى زمانە (قَالَ أَضْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرِكُونَ) موسى (عهه) نىڭ يولداشلارى (بنى اسرائيل) ايتدىلار درستلىككە بىز توتاشلىمىش بىزىنى آرتىزدان فرعونلار يىتدىلار دىبو (قَالَ كَلَّا) حضرت موسى ايتدى فرعونلارنىڭ سىزگە توتاشو اىتمالى يوق دىبو (إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ) درستلىككە رىبم مېنى ساقلاو بىرلىدىمىنى فرعونلاردىن قىتلى بولىنە كوندىر (فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ) بس بىز موسى (عهه) غە وحى قىلىدىق (أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَعْرَ) طاباغنىڭ بىرلن دىنگىز (قىلزم ياكە نىل مراد) سوق دىبو (فَانْفَلَقَ) بس حضرت موسى طاباغى بىرلن دىنگىزگە سوقىدى دىنگىز اون ابكى بولككە بارلىدى هر ابكى بولوك آراسىنە يول بولدى (فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ) بس هر بىر بولسكى الوغ طاغ كىيى بولدى (وَأَزَلُّنَا ثُمَّ الْأَخْرَبِينَ) دىنگىز بارلىغان سوڭكە بوادورونغە ابكىنچىلارنى (فرعون هم قومى) ياقن قىلىدىق يەنى بنى اسرائيل نىڭ اون ابكى سىبى دىنگىز دەمادت بولغان اون ابكى بولدىن چىغىب كىنچاڭ فرعونلردە آلاز آرتىدىن اول يوللارغە كىردىلار (وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ) دىنى بىز موسى (عهه) نى هم آنىڭ بىرلن بىرگە بولغان آدملىرىنىڭ (بنى اسرائيلنىڭ) بارچەسىنى دىنگىزدىن سلامت قىتاردىق (ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْأَخْرَبِينَ) مونىڭ سوڭكە ابكىنچىلارنى (فرعون هم قومى) دىنگىزگە باطردىق يەنى فرعونلار كىرگاننىڭ سوڭكە بوللار بىرسى بىرسىنە قوشلىدىدە شوندىە ھىلاك وئىلى بولدىلار (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلىككە موسى (عهه) بىرلن فرعون گە قىلغان اشدە الوغ عبرت باردى (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) قىبىلارنىڭ كوپسى بو عبرت كە ايمان كىنروچى بولمادىلار مگر فرعون خاتونى حضرت آسىبە هم آل فرعون نىڭ مؤمنى بولغان حضرت خزقىل هم حضرت موسى غە بوسقى عليه السلام نىڭ قىبرىنى كورساتكان حضرت مريم بنت ماموبيا ايمان كىنردىلار (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) واى محمد عهه درستلىككە سىنىڭ رىبىڭ دشمانلارندىن اوچ آلودا استىن در اوزىنىڭ دوستلارىنە رحمت قىلوچى در (وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ) اى محمد عهه عرب مشركلرىنە ابراهيم عهه نىڭ خىبرىنى اوقو (إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ) ابراهيم عهه نىڭ شول وقتداغى خىبرىنى اوقو ابراهيم آتاسىنە هم قومىنى ايتدى نرسەگە عبادت قىلاسزدىبو (ابراهيم عهه نىڭ بو طريق صورادان مقصودى آتاسىنىڭ هم قومى نىڭ عبادت قىلغان نرسەلىرىنىڭ معبود بولوغە مستحق بولماولارىنى بىلدىرو (قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا) ابراهيم عهه نىڭ آتاسى هم قومى ايتدىلار صنملىرگە عبادت قىلامىز دىبو (فَتَضَلَّ لَهَا عَاكِفِينَ) بس بىز يابشقانمىز حالدە صنملار عبادتتەدە ھىمىشە بولورمىز (قَالَ هَلْ

يَسْمَعُونَكُمْ أَذْتَعُونَ) ابراهيم عهه ايتىدى اول معبود بولغان صنم لارنى دعا قىلغان وقتى كىزده دعا كىزنى
اشته لرمى (اَوْ يَنْفَعُونَكُمْ اَوْ يَضُرُّونَ) ياكى عبادت قىلو كىز اوز رىنه سزگه فائده بىره لرمى ياكى عبادتتىن
بوز دوندىرگان آدملىرگه ضرر قىلالارمى دىو (قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آباءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ) ابراهيم عهه نىك آتاسى
هم قومى ايتىدىلار بىزنىك صنم لىرگه عبادت قىلومىز دعا مىزنى اشته لارمى ياكى فائده ياكى ضرر قىلولىرى اىچون
توگىل بلىكه بىز آتالارمىزنى شولاي صنم لىرگه عبادت قىلور تابتق آلا رغه اياروب بىزده عبادت قىلامىز دىدىلار
(قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ) ابراهيم عهه ايتىدى مىكنا خبر بىر كىز نرسه گه عبادت قىلور بولى كىز
(أَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ) سىز هم اول كى آتالار كىز (فَأَنْتُمْ عَدُوِّى) بس درسته لىكده سىز هم اول كى
آتالار كىز عبادت قىلغان نرسه لىر (صنم لىر) مىكنا دشماندىر مىن آلا رغه عبادت قىلمىم (الْأَرَبُّ الْعَالَمِينَ)
لىكن بىتن عالم نىك رىسى بولغان الله مىن آكار عبادت قىلامىن ياكى هر بىر معبود مىكنا دشماندىر
مگر بىتن عالم نىك رىسى بولغان الله غنه دشمان توگىل در معناسىنده (الَّذِى خَلَقْنِى فَهُوَ يَهْدِينِ) بىتن
عالم نىك تىرىبه قىلوچسى بولغان الله شوندا مىن الله در مىنى يوقدان بار قىلدى بس مىنى حق يولغه
كوندىر (وَالَّذِى هُوَ يُطْعَمُنِى وَيَسْقِينِ) دىنى شوندا مىن الله در اول الله تعالى مىنى طعاملىدىر ومىنى
صوغارور (وَإِذَا مَرَضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ) وهر قىچان آورسام بس اول الله مىكنا شفا بىرر (وَالَّذِى
يُمِيتُنِى ثُمَّ يُحْيِينِ) دىنى بىتن عالم نىك رىسى بولغان الله شوندا مىن الله در مىنى اوترر مونىك صونىكده
تر كىز آخىرتده (وَالَّذِى) دىنى بىتن عالم نىك رىسى بولغان الله شوندا مىن الله در (اطعم ان يغفر لى
خطيئتى يوم الدين) جزأ ككونىنده اول الله تعالى نىك گناه مىنى بارلقاومىنى امىد ايتىتمىن
(بوسوزنى حضرت ابراهيم هضم نفس اىچون هم امتارىنه گناه دان صاقلان بونى ايراتو اىچون ايتىدى
(رَبِّ هَبْ لى حُكْمًا) اى رىم مىكنا علمده وعملده كىمالت بىر (وَالَّذِى خَلَقْنِى بِالصَّالِحِينَ) دىنى مىنى اىزگولرگه
توتاشدىر (وَأَجْعَلْ لى لِسَانَ صِدْقٍ فِى الْآخِرِينَ) دىنى منم اىچون اوزمىن صونىك كلاچىك آدملىر آراسىنده
كوركام تاوش وشهرت قىل (وَأَجْعَلْنِى مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ) دىنى مىنى نعىم اوجماخىنىك وارث لىرىدىن
قىلغاي ايدىك (وَأَغْفِرْ لى) دىنى ايمان كىتىروگه موفى قىلو بىرلىن آتامىنى بارلقاغل (إِنَّهُ كَانَ مِنْ
الضَّالِّينَ) درسته لىكده آتام آزغونلار جمله سىندن بولىدى (وَلَا تُغْزِ بى يَوْمَ يُبْعَثُونَ) دىنى آدملىر قىرلىرىدىن
قوبارلىغان كوندىه قصورمه شلىنه قىلو سببلى مىنى رسواى قىلما (يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ) اول آدملىر
قىرلىرىدىن قوبارلىغان كون شوندا مىن كوندىر اول كوندىه هىچ آدمنىك مالى دىنى بالالارى فائده بىرماس
(إِلَّا مَنْ آتَى الله بِقَلْبٍ سَلِيمٍ) مگر الله غه كىردىن وگناه غه آوشودان سلامت بولغان كوگىل بىرلىن كىلىگان
آدم نىك مالى هم بالالارى غنه فائده بىرر يعنى مالىنى اىزگو يوللارغه صرف قىلوب بالالارىنه دنيا
وآخىرت سعادتنه سبب بولغان تىرىبه نى قىلغان بولسه شول كشىنىك گنه مالى وبالالارى فائده بىرر
(وَأُزِلَّتْ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ) اوجماخىنى كىردىن وگناه دان صاقلان نوچىلارغه ياقن قىلدى (وَبَرَزَتِ الْجَحِيمُ
لِلْعَاوِينَ) دىنى تموغنى آزغون وياوزلارغه ظاهر قىلدى (وَقِيلَ لَهُمْ) دىنى آزغون وياوزلارغه ايتلور

(اَيْنَمَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اللهغه باشقه عبادت قيلغان نرسه لرگز قايدا (هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْصُرُونَ) ايا عذابنى يبارو برلن سزگه ياردم بيررلرمى يا كه اوزلرندن عذابنى يبارو برلن اوزلرينه ياردم بيررلرمى البته هر ايكسى يوق بلكه سزده هم معبودلرگزده تموغغه كراچك در (فَكُفُّوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ) اول معبودلرده هم آزغون عابدلرده تموغغه قات قات يوز توبان يبارلور (وَجُنُودُ ابْلِيسَ أَجْمَعُونَ) دخى ابليس عسكرى (آدم دن وچن دن بولغان اباروچى لرى) نك بارچه سنى تموغغه قات قات يوز توبان يبارلور (قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ) معبودلر هم عابدلر فچرشقان لارى حاله تموغغه ايتورلر (تَاللَّهِ إِنَّ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) الله برلن قسم ايتب ايتهمز بز ظاهر بولغان آزغونلقده بوللق (إِذْ نُسُوتُكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) شول وقتك بز ظاهر بولغان آزغونلقده بوللق سزنى اى صنم لر بتن عالمنك ريسى بولغان اللهغه عبادتكه برابر قيلور بوللق (وَمَا أَضَلُّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ) و بىزنى آزدردمادى مگر باش كافرلر موز يا كه ابليس هم عسكرى آزدردى (فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ) بس بزرگه مؤمنلرگه بولغان كى شفاعت قيلوچيلار (تموغدان قوتقاروده ياردم بيروچيلر) بولمادى (وَلَا صَدِيقٌ حَمِيمٌ) دخى بزرگه ياقن دوست بولمادى چونكه قيامت كوننك دنياده دوست بولغان آدملر برسى برسنه آخرتك دشمان بولورلار مگر كفرن وگناهدان صاقلانوچى دوستلارغنه آخرتك دشمان بولاسلار (فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُورُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) بس اكر بىز نك ايچون دنياغه كبرى قايتو بولسه ايدى بس بزايمان كينروچيلردن بولور ايدك (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلكه بوذكر قيلنغان ابراهيم (عه) قصه سنك الوغ وعظ باردر اعتبار اياسى آدم ايچون (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) ابراهيم قومينك كورسى ابراهيم گه ايمان كيتروچى بولمادى (وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دخى درستلكه اى محمد (عه) سينك ربك اوج آلونى آشفدروغه كچى يتكوچيدر مهلت بيرونده مرحمتليدر (كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ) نوح (عه) نك قومى الله نك دين ايراتر ايچون يبارگان ايلچيلر بىنى (پيغمبرلر بىنى) يالغانغه توتديلار (إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ) شول وقتك يالغانغه توتديلار نوح (عه نك) قومى نوح (عه) نى اول وقتك قومنه نوح ايتدى (أَلَا تَتَّقُونَ) ايا الله دن قورقميسزى باشقهغه عبادت قيلوده (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) درستلكه مين سز نك ايچون دين ايراترگه يبارلگان اوشانچلى ايلچيمن (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس كفر اش قيلوده الله دان قورقكز وقوشقان اشمنك ميكا اطاعت قيلكز (وَمَا أَسَأْتُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) ودين ايراتر اوزرينه سزدن خدمت حقى صوراميم (انْ أَجْرِي الْأَعْلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ) منم خدمت اجرم توگلدرمگر بتن عالمنى تربيه قيلوچى الله اوزرينه در (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس الله دان قورقكز وميكا بوى سنكز (قَالُوا أَنْتُمْ لَكُمْ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْدُ كُلُّونَ) نوح (عه) نك قومى ايتديلر ايا بىز سيكا اباررموزمو حاله بوم سيكا مرتبه ومال يوزندن توبان كشيلىر اباردى يعنى سيكا ابارگان آدملر توبان مرتبه لى يارلى كشيلىر آلامال طمع قيلوبقنه ابارديلر ديو (قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) نوح (عه) ايتدى مين بلاميم آلار نك قيلغان اشلر بىنى يعنى آلامار اخلاص برلن

عمل قىلالامى ياكە مال طمع قىلوب عمل قىلالامى آنسى ميكا معلوم توگل مین ظاهرلارینه اعتبار قىلام (ان حسابهم الأعلى ربى) آلارنىڭ ايچلرينىڭ حسابى توگلدىمگر الله غنە در چونكە باطنى الله غنە بلور (لوتشعرون) اگر باطنى بلو الله غنە غاص ايكانلىگى بلسا كز لىكن سز بلميسز و بلماسان نرسە كز برله سيلەشە سز (وما انا بطارد المؤمنین) دەمین مؤمنلرنى يانمىدان قوالاب يباروچى توگلمن حضرت نوحنىڭ بوسوزنى ايتوينىڭ سببى شول چونكە كافىرلرنىڭ سوزلارى مؤمنلرنى قوالاوى تىلادىلرینی بلىردى (ان انا الانذير مبين) مین توگلمن مگر عاقل و بالغ بولغان بىلەلرنى كىردن و گناھلاردان ظاهر قورقتوچىمىن يعنى قورقتور ايچون يبارلشەن كىرك اول آدملىر باي و قدر بايى بولسونلار و كىرك فقير و غلق آراسندە قدر سز بولسونلار بس نچك بايلارنىڭ تىلاوى ايچون فقيرلرنى يانمىدان قوالاوى منم شائمه موافق بولسون (قالوا لئن لم تنته يا نوح) نوح عەمنىڭ قولى ايتىدىلر اى نوح اگر سىن بو سوزلر كىن طيبىلما ساك (لتكونن من المرءون) البتە طاش بىلەن آطلامش لاردان بولورسون (قال رب ان قومى كذبون) نوح عەم ايتدى اى رىم درىستلىكە منم قومى مېنى يالغانغە توتدىلار (فانفتح بينى و بينهم فتحا) بس منم بىلەن قوم آراسندە حك قىلماق بىلەن حك قىل (ونجنى و من معى من المؤمنین) دى اوزمنى هم مؤمن لردن اوزم بىلەن برگە بولغان آدملىرنى قومنىڭ يارز قىلدارىندان قىتقار (فانجينا و من معى فى الفلك المشحون) بس بىز نوح عەمنى هم نوح بىلەن برگە بولغان مؤمنلرنى آدملىر، حيوانلار، قۇشلار بىلەن ايچى طولى بولغان كىمە دە قوتقاردى (ثم اغرقنا بعد الباقين) مونىڭ صوتىندە مؤمنلرنى قىتقارغاندىن سوڭ نوح قومىنىڭ قالغان قومىنى صوغە (طوفان صوتىندە) باطردى (ان فى ذلك لاية) درىستلىكە ذكر قىلغان نوح قصە سىندە الوغ عبرت هم وعظ باردر (وما كان اكثرهم مؤمنين) نوح عەم قومىنىڭ كوبسى نوح غە ايمان كىتروچى بولمادى (وان ربك لهُم العزيز الرحيم) دى درىستلىكە اى محمد عەم سىنىڭ ربكى البتە دشمان لارنىدان اوچ آلوغە قادردر مهلت بىرونندە شىقتىلى در (كاتببت عاد المرسلين) عاد قىبىلەسى بىغمبىرلرنى يالغانغە توتدىلار (اذ قال لهم اخوهم هود) شول وقتندە هود قومى يالغانغە توتدىلار اول وقتندە قىرداشلىرى هود قومىنى ايتدى (الا تيقون) ايا اللهدان قورقميسزى (انى لكم رسول أمين) درىستلىكە مېن سزگە دىن ايرىتر ايچون يبارلىگان اشانچى ايلچىمىن (فاتقوا الله و اطيعون) بس كىفر اش قىلودە اللهدان قورقكز هم قوشقان اشىدە ميكا بوى صوتوكز (وما اسالكم عليه من اجر) و سزدن دىن ايرىتوم اوزرىنە يال و خىمت حقى صورامىم (ان اجرى الأعلى رب العالمين) منم اجرىم توگلدىمگر بۇتن عالمى تىرىبە قىلوچى الله اوزرىنە در (اتبنون بكل ريع آية تعبثون) هر بىر بىرىك اوروندە اويغان غانكز حالده اوتكوچى گە علامت بولغان بنانى بنا قىلورسزى چونكە هود عەم قومىنىڭ بىرىك بنالار باصاوى اورتكان آدملىرنى كورب مسغره ايتار ايچونگنە بولغان سفرده وقت يوللارنى بىلەز بىلەن استدلال قىلوب تابقانلار ياكە ماقتانوشە تورغان سرايلارنى بنا قىلورسزى معناسندە (وتتخذون مصانع) دى بىر آستندە صو چغە تورغان اورونلار ياكە

بيوك سرايلار يا صارسى (لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ) دنياده منگو قالوگىنى اميد اينوگىز ايچون (وَاِذَا بَطَشْتُمْ
بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ) وهر قيچان صوغو ياكه اولترو و برلن توتسا گز جبر و ظلم قيلفانگىز حالده توتارسى يعنى كشىنى
صوقسا گز ياكه اولترو سا گز ادب ايراتوقصدى برلن قيلماسسىز بواشنى بلكه شفقتسىز ظلم قصدى برلن قيلورسىز
(فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس بواشلىرى قوبو برلن الله دان قورقگىز هم ميكا قوشقان اشمه اطاعت قيلگىز
(وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي اَمَّاكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ) دى شونداين الله دان قورقگىز اول الله سرگه اوزگىز بىلگان نرسه برلن
انعام قيلدى (اَمَّاكُمْ بِانْعَامٍ وَبَيْنِ) سرگه دورت آياقلى حيوانلار دى بالالار برلن انعام قيلدى (وَجَنَاتٍ
وَعِيُونَ) دى باغچهلار هم چيشمه لر برلن انعام قيلدى (اِنِّي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) درسىلكه
اگر بونعمتلىرگه كفران قيلسا گز سرگه الوغ كونىك (قيامت كونىنك) عذابىدىن قورقامن (قَالُوا سَوَاءٌ
عَلَيْنَا هُوَ (عَهْم) نك قومى ايندىلر بىرگه برابردر (اَوْعَظْتَ اَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ) كيرىك بىرگه وعظ
قيل و كيرىك وعظ قيلوچىلاردن بولمايعنى سىنك وعظىكى قبول قيلمىز (اِنَّ هَذَا الَّذِي اُولَئِكَ) سىنك
بىرگه كيتىرگان نرسه ك توگلدىر مگر اولگىلرنىك عادتىر اولگىلرده سىنك كى سويلدىلر ايدى (وَمَا نَعْنُ
بِمُعَذِّبِينَ) و بىز بواش برابرده عذاب قيلنه شلار توگلمىز (فَكَذَّبُوهُ فَاهْتَكَنَّا هُمْ) بس هود (عَهْم) قومى
هردىن يالغانغه توتدىلار يالغانغه توتولارى سببلى بىز آلارنى هلاك ايندىك يعنى قاطى جيل برلن (اِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درسىلكه هود (عَهْم) نك قصه سنىك الوغ عبرت باردر (وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) وهود قومىنىك
كوبسى هود (عَهْم) گه ايمان كيتروچى بولمادى (وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) درسىلكه سىنك رىك
اى محمد (صلى الله تعالى عليه وسلم) البته دشمانلاردىن اوج آلوغه كچى ينىكوچىدىر مهلت بىرونه
مرحمىلدىر (كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ) نمود قبيلهسى بىغىبىرلىنى يالغانغه توتدىلار (اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰهُوهُمْ
صَالِحٌ) شول وقتك يالغانغه توتدىلر اول وقتك نمود قبيله سىنك قرداشى صالح (عَهْم) قومنه ايندى (اَلَا
تَتَّقُونَ) ايا كفراش قيلوده الله دن قورقمىسىز (اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ) درسىلكه مین سرگه الله طرفىدىن
دىن ايراترايچون بىارلىگان اشانچلى ايلچىمىن (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس خلافتك قيلوده الله دن قورقگىز
وقوشقان اشمه ميكا اطاعت قيلگىز (وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ) و دىن لويراتوم اوزرىنه سزدن اجر
صورامىم (اِنَّ اَجْرِي اَعْلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ) منم اجرم توگلدىر مگر بون عالمى تربييه قيلوچى بولغان الله
اوزرىنه در (اَتَتْرَكُونَ فِي مَا هُمْنَا اٰمِنِينَ) كفرگىزده دوام قيلسا گز بواورنىك قرارلاندىرلغان نعمتلىرده
عذابىدىن امين بولغانگىز حالده قالدلىش بولورسىز اول نعمتلىرى بىان قيلوب الله تعالى ايتده در
(فِي جَنَاتٍ وَعِيُونَ وَزُرُوعٍ) باغچهلارده دى چيشمه لرده هم اىگىلرده عذابىدىن امين بولغانگىز حالده
قالدلىش بولورسىز (وَنَخْلٌ طَلْعُهَا هَضِيمٌ) دى بو طاقلارى يورمشاق بولغان خرما آغاچلارنىك قالدلىش
بولورسىز يعنى اكر بو قباحتلىك گىزده هميشه بولسا گز البته بونعمتلىر سزدن آلناچق (وَتَنَعُّونَ مِنَ الْجِبَالِ
بُيُوتًا فَازِهِينَ) هم شادلانغانگىز حالده طاغلاردىن ايلور يا صارسىز (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس الله دن قورقگىز

وميکئا اطاعت قیلکمز (وَلَا تُطِيعُوا اَمْرَ الْمُشْرِكِينَ) دخی اسراف قیلوچیلارنک اشینه ایارماکمز (اَلَّذِينَ
 يُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ وَلَا يَصْلِحُونَ) شونداين اسراف قیلوچیلاردر بېرده بورقلف قیلور و تزکک قیلاماسلار
 (قَالُوا اِنَّمَا اَنْتَ مِنَ الْمُسْحَرِينَ) صالح (عهه) نك قومى ايندىلر آخچق سین معقول بولماغان سوزنى سويلى
 تورغان سحرلانمش آدملردن سن (مَا اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) توگل سن مگر بزك كېي آدمگنه سن بزدن آرتوق
 توگل سن (فَاتِ بَايَةَ اَنْ كُنْتِ مِنَ الصَّادِقِينَ) بس اگر دعواكراست سوزايلارندين بولساك دعواكراست
 راستاقنه دلالت قیلا تورغان معجزه كيترشوندىن صوك صالح عهه دعا قیلديك الله تعالى نك اذنى برلن
 قاطى طاشدىن برتوه چقىدى قوهينك صوراغانيك شول ايدى (قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ) صالح (عهه) ايندى بو
 طاشدىن چقان نرسه آنا توه در (لَهَا شَرْبٌ وَلَكُمْ شَرْبٌ يَوْمَ مَعْلُومٍ) اول توه ايچون صودن الش
 باروسرنك ايچونه معلوم كونه صودن الش باروسر اوز نوبتكزده صودن بولغان الشكزنى آلورسز توه
 نوبتكه توهگه طارلق قیلاماسسز (وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ) وتوهگه ياورلق برلن (صوغو وبوغازلارو برلن)
 توتونماكمز (فَيَاخُذْكُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ) بس اگر اول توهنى صوقساكمز ياكه بوغازلاساكمز الوغ
 كونك عذابى توتارسزنى (فَعَقَرُوها فَاصْبِرُوا اِنَّا دَمِينٌ) بس صالح (عهه) نك قومى اول توهنى بوغازلاديلار
 بس عذاب اينودن قورقب بوغازلاولارينه اوكونچى بولوب اورلديلر (فَاَعْنَهُمُ الْعَذَابُ) بس صالح
 (عهه) قومنى وعه قیلنغان عذاب توتدى (اِنَّ فِي ذَلِكَ لَايَةً) درستلكه صالح (عهه) نك ذكر قیلنغان
 قصه سنك الوغ عبرت بولغوجيدر (وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ) وصالح قومى نك كوبسى صالح (عهه) غه
 ايمان كيتروچى بولماديلار اكرده بوپيغمبرلرنك قوملردن يارطسى ياكه كوبسى ايمان كيترسه عذاب
 اينماگان بولور ايدى نناكه قريشلرنك كوبسى نك رسول الله غه ايمان كيتروى بركتكه قالغانلارى
 موندان عذابدىن قتلديلار الله تعالى نك كوبسى ايمان كيترمادى ديگان سوزنه بوپيان غه اشارت بار
 (بِيضَاوَى) (وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دخی درستلكده سينك ربك اى حمى (عهه) البته
 دشمانلاردن اوج آلوغه كچى يتكوجيدرهه مهلت بېرونه مرهمتليدر (كَتَبَتْ قَوْمٌ لُّوطَ الْمُرْسَلِينَ) لوط
 (عهه) قومى الله نك دين اويراتر ايچون يبارگان ايلچيلرينى يالغانغه توتديلار (اذْكَالَهُمْ اٰخُوهُمْ لُوطٌ)
 شول وقتكه لوط قومى پيغمبرلرنى يالغانغه توتديلار اول وقتده قرداشلرى لوط (عهه) ايندى قومنه
 (اَلَا تَتَّقُونَ) ايا كافر و گناه اشلر قیلوده الله دن قورقميسز مى دبو (اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ)
 درستلكده مين سرگه دين اويراتر ايچون يبارلگان اوشاخچلى ايلچيمون (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوا) بس
 خلالق قیلوده الله دان قورقكز وقوشقان اشمه ميکئا اطاعت قیلکمز (وَمَا سَأَلْكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ) ومين
 سرگه دين اويراتوم اوزرينه اجر صوراميم (اِنْ اَجْرَى اِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ) منم اجرم توگل در مگر
 بتن عالمنى تربيه ايتوچى الله اوزورينه در (اِنَّا نَتُوبُ اِلَيْكَ اَنْتَ الْكَرِيمُ) ايا اوزكزگه باشقه بولغان
 عالم خلقتدان آيرولوب ايرلرگه كيله سزى معنى ايرلر برلن فاحش اش قیلوده باشقه آدملر سرگه
 شريك توگل بواش يالغز سزدن گنه صادر (وَتَنَزَّلُ اَنْتَ اِلَيْكُمْ لَسْمُكُمْ رَبُّكُمْ) ربك سزنىك فائده لئوئرا ايچون

ياراطقان نرسه لارگۇنى قوياسىزى (من اَزْوَاجِكُمْ) خاتون لارگۇزدان بولغۇچى اول نرسه لار (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ) بىلكە سز قباھتلىككە چىكىدىن اوتكان قومسىز (قَالُوا لَنْ نَمُوتَ نَحْنُ بِالْوُطُو) لوط (عەم) نىڭ قومى ايتىدىلار
 اى لوط اگىر بوسوزلر كىدىن طيياماساڭ (لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ) البتە سز آرامزدان چىقارلىش آدملىرىدىن
 بولورسىزىنى سىنى قاۋلاب يىبارمىز (قَالَ اِنِّي لَعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ) لوط (عەم) ايتىدى دىرىستلىككە
 مېن سزنىڭ بواشلىرىڭىز اىچون آچولان ئوچىلاردان سىزگە بوقباھت اشلىرىڭىزنى تىپودەنى قىدىر جفا قىلساڭىزدا
 توقتاۋا احتمالم يوقىدىر (رَبِّ نَجْنِي وَاَهْلِي مَا يَعْمَلُونَ) اى رېسىم اوزىمنى ھەمدە اھلىمنى قومنىڭ قىلغان
 عمللىرىنىڭ عىبادىتىن قۇتقار (فَنَجِّنَا وَاَهْلَهُ أَجْمَعِينَ) بىس لوطنى ھەم اھلىنى ھەممىنى قومنىسە
 ايرىشكان عىبادىتىن قۇتقاردىق (الْأَعْرُوزَا فِي الْغَابِرِينَ) مگىر لوط اھلىدىن لوط خاتونى بولغان قارىچىنى
 قىتقارما دىق اول قارىچى عىبادىتى قالوچىلاردان بولدى چۈنكى لوط ئۇچىدا سىلارنىڭ خاتونى لوط قومىنىڭ
 بوقباھت اشلىرىنى راضى بولغان رضا بولۇپ چىلىق عىن شول گىناھنى قىلو ھىكمەتكە بولۇپ قىدىن عىبادىتى ھەم
 اورطاق بولغان (ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ) لوطنى اھلى بىتى ايلە عىبادىتىن قۇتقارغاننىڭ سۆيىتى قالغان قومنى
 ھىلاڭ ايتىدىڭ (وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا) واول قوم اوزىنى يىغىمور ياغىردىق اللە تەلى طاش ياغىردى
 دىگانلار (فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ) اللە طرفىدىن بىيغىمور بارب قورقۇلمىش آدملىرىنىڭ يىغىمورىنى ياوز بولدى
 (أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) دىرىستلىككە ذكىر قىلغان لوط (عەم) قىسەسىنىڭ الوغى عبرت ووعظ باردى (وَمَا كَانَ
 أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) لوط قومىنىڭ كۆپىسى لوط (عەم) گە ايمان كىتىرۈچى بولمايدى شونىڭ اىچوندى اوزلىرىنى
 عىتاب ايرىشدى (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دىنى دىرىستلىككە سىنىڭ رىبىڭ اى ھىمد (عەم)
 البتە دشمان لارنىدىن اوچ آلۇغە كۆچى يىتكۈچىدىر ھەم مەلىت بىرونكە مرھىملى در (كَتَبَ أَصْحَابُ
 الْأَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ) ايكە (ايكە دىسو يوشاق آغاچلار اوسە تورغان اورمانغە ايتلە بو اورنىدە
 مەدىن يا قىندىغى شەيب عەم قومى تورغان اورمان مراد) ايلارى بىيغىمورلارنى يا لغانغە توتىدىلار
 (أَذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ) شول وقتىدە ايكە ايلارى بىيغىمورلارنى يا لغانغە توتىدىلار اول وقتىدە شەيب عەم
 ايكە ايلارىنى ايتىدى (الَاتَّقُونَ) ايا اللەدان قورقۇمىسىز كىفر وگناھ اشلىر قىلودە (أَتَى لَكُمْ رَسُولٌ
 أَمِينٌ) دىرىستلىككە مېن سىزگە اللە طرفىدىن دىن ايراتىر اىچون يىبارلىگان ايلچىمىن (فَاتَّقُوا اللَّهَ
 وَأَطِيعُوا) ياوز اشلىرىڭىزدە اللەدان قورقۇڭىز و قوشقان اشىمە مىكنا اطاعت قىلىڭىز (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
 مِنْ أَجْرٍ) دىن ايراتوم اوزىنى سىزدىن اجر صورامىم (أَنْ أَجْرِي الْأَعْلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ) مەن اجرىم توڭلدىر
 مگىر بىتن عالمى تىرىبە قىلوچى اللە اوزىنىدە در (أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ) اولچاۋدە كامل
 قىلوپ بىرىڭىز و كىم توچىلاردىن بولماڭىز (وَزِنُوا بِالْقِسْطِ الْمُسْتَقِيمِ) دىنى توغرى اولچاۋ بىرلىن اولچاڭىز
 (وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ) و آدملىرىڭىزنىڭ حق لارنىدىن ھىچ نرسەنى كىمىمماڭىز (وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ)
 دىنى بىرىدە كىشى اولترو، طلاۋ، يول باسو كىشى بو زوق اشلىرىنى قىلغانىڭىز ھالدى بىرماڭىز (وَاتَّقُوا
 اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكُمْ) دىنى اوزىڭىزنى ياراطقان اللەدان قورقۇڭىز (وَالْجِبَلَةُ الْأُولَى) و اوزىڭىزدىن اولگى لارنىڭ

خاق لارندان قورقۇز (صافلانكز) (قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) شعيب عەم نىڭ قەسمى ايتىدىلار آچىق سەن سەيرانەش آدم لاردىن سەن (وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) وسەن توڭل سون مگر بىزنىڭ كەسسى آدم سون بىزدىن آرتۇقلىڭ يوقدەر (وَأَنْ نُّظُنُّكَ لَمَنْ الْكَاذِبِينَ) ودرستلىككە بىز سەننى پىغمبەرلىكىنى دعوا كەتە يالغانچى لاردان دىيۈگەن قىلامز (فَأَسْقُطْ عَلَيْنَا كَسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ) بس بىزنىڭ اوزىمىزگە مۇر كەن كىسا كلر تىشر (أَنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) اگر دعوا كەتە راست سوزلىلردىن بولساڭ (قَالَ رَبِّ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ) شعيب عەم ايتىدى رەبم سىزنىڭ قىلغان اشكۇزنى مەندىن بىلگۈچىپرا كىر وسرگە مەنەب بولغان عذابنى اوزى بىلەپ ايتىدەر (فَكَذَّبُوهُ) بس شعيب عەم قەسمى شعيبنى يالغانغە توتىدىلار (فَأَخَذَهُمُ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ) بس شعيب عەم قەسمى بلوط كولاگالەگان كەوننىڭ عذابى توتىدى يەنى اللە تەالى يەدى كەوننى غايت اسسى قىلدى تامام يەنە صولارى قاينادى شوندىن صولۇڭ بلوط ظاهەر بولدى شول بلوط آستىنە جىيولدىلار شوندىن صولۇڭ اللە تەالى كوكەن اوط ياغدىرى مەسى يانەب هلاك بولدىلار (أَنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) درستلىككە كولاگە كەوننىڭ عذابى الوغ كەوننىڭ عذابى بولدى (أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلىككە ذكر قىلغان شعيب عەم قەسسەندە اعتبار اياسنە الوغ عبرت هم وعظ باردەر (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) وشعيب قەسمى نىڭ كەوسى شعيب عەمگە ايمان كىتروچى بولمادى (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دىنى درستلىككە سىنىڭ رەبىڭ اى عەمد (صلى الله عليه وسلم) البىنە دشمان لارندان اوج آلوغە كۈچى بىنكچىدەر هم مەلت بىرونە شىقتىلدىر اللە تەالى شعراً سورەسندە نىچە پىغمبەرلىڭ قەسلار بىنى رسول اللەغە بيان ايتىدى: پىغمبەرلىڭ دىن ايراتراپچون قەملىرى طرفىدىن نى قدر اذاجفا كورولرىنى هم ھەربىسىنىڭ قەمىدە نىچە تورلى بوزق اشلر بولدىنى ھەرقايسىنىڭ اوزلرىنە مەنەب عذاب چىكىدەكلىرىنى * بويىدى پىغمبەرلىڭ قەسسەنى بياندىن مقصود رسول اللەنىڭ كوكلىنى تسلىيە اللەنىڭ ياردەمىدىن امىدسىز بولماوى رسول اللەنىڭ قەمىنى قورقتىراگراولسى قەملىرى قىلغان اشلرنىڭ مەنلىنى قىلسالار آلاغە ايرىشكان عذابنىڭ رسول اللە امتەدە ايرىشچىكى بىلدەر (فَاعْتَبِرُوا) (وَأَنَّهُ لَنَتَنزِيلُ رَّبِّ الْعَالَمِينَ) دىنى درستلىككە اول قرآن بىتن عالمنىڭ رەبسى بولغان اللە طرفىدىن ايتىدرا مەشدر (نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ) اول قرآننى سىنىڭ قەلبىڭ اوزرىنە وحىدە اوشانچىلى بولغان روح (جبرائىل عەم) ايتىدردى بوآيت ذكر قىلغان يەدى تورلى قەسەنىڭ حەقلىنى تەقرىر بولا هم قرآننىڭ مەجىز بولوىنە ورسول اللەنىڭ حەق پىغمبەر بولوىنە تەنبىيە بولا چۈنكە بو قەسلاردىن خەبەر بىيرو البىنە اللەدىن وحى بولا چۈنكە بو قەسلارنى رسول اللە وحىدىن باشقە ھىچ طرىق بىرلن بىلگەنى يوق قەلبىدىن جان مراد بولاسە خاسلاونىڭ وحىسى ظاهەر اگر قەلبىدىن مەنەب بولاسە قەلبىنى خاسلاونىڭ وحىسى چۈنكە روحانى بولغان مەنەلار اول جانغە ايتە صوگەرە قەلب بىرلن جان آراسىدە تەلقى بولدى اىچون قەلب كە كوچە آندىن مەنەب آشابس قەمەنغىلەنىڭ لوحى (طائىسى) اول روحانى مەنەلار بىرلن نەقىش لىنە (بىضاوى) (لَيَكُونَنَّ مِنَ الْمُنذِرِينَ) بىلدەر قورقتۇچىلاردىن بولماقتا اىچون (بىلسان عەربى مەبىن) آچىق بولغان عەرب تىلى بىرلن بىلدەر

قورقنۇچىلاردىن بولۇڭ ايچون ياكە آچق بولغان عرب تلى بىرلن قىلبىڭ اوزرىنە جبرائىل (عم) اينىردى معناسىدە چونكە عجم تىلىدە بولسە عرب قومى فهم قىيلا آلماسلار ايدى بس قورقنۇدە فائىدە بولماس ايدى بس بووقنى قىلبى خاىلا وئىڭ سببى چونكە عرب تىلىدىن باشقە تىلە اينىرلسە قىلبە كە اينىرلار ايدى تىلگە اينىرلور ايدى چونكە عرب دە عرب بولغان كىشىنىڭ تىلىنى بلورگە مەكىن لىكىن قىلبەدە آنانلى گنە قرارلانا (احمديه) (وَأَنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ) دىنى درىستلىككە اول قرآن اولگىلارنىڭ كىتابلارنىڭ ھم ثابتىر يعنى باشقە كىتب سماويەدە قرآن نى ذكىر باردر ياكە قرآن نىڭ معناسى ثابت در معناسىدە ياكە رسول اللەنىڭ صفتى ثابت در معناسىدە ايكنچى احتمالگە (قرآن نىڭ معناسى ثابت بولور احتمالنە) بىنا ئتمازدە فارس تلى بىرلن قرأت نىڭ درىستلىگىنى استىلال قىلغانلار چونكە قرآن نىڭ معناسى باشقە كىتب سماويەدە ثابت بولسە قرآن دىبو معناسىدە اطلاق قىلنە ايگان بس قرآننى باشقە تىلگە ترجمە قىلغاندە ھم قرآن بولاجونكە البتە باشقە سماوى كىتابلار دە قرآن عرب تىلىدە بولمادى (زيادە بيان احمديه) حاصل معناسى قرآن اللەدان ھى آنى حضرت جبرائىل رسول اللەنىڭ قىلبەدە اينىردى آدملىرىنى آچق عرب تىلى بىرلن قورقنۇچىچون اگرا بىناسا ك محمد (عم) بۇون خلق غە دىن ايراترايچون يىبارلىگان بولسە نى ايچون آنىڭ كىتابى عرب تىلىدە اينگان نىڭ باشقە تىللدە اينماگان دىبو جوابىدە ايتورمىز اللەنىڭ عادىتى چارى بولدى اول بىرامىنى اصلاح قىلور بىرلن صوكرە بوامىنى باشقە امتلرگە علمە ھم عملە مثال قىلدى ھم بودىن تربىەسى بىرلن تربىەلنگان امتنى باشقە امتلرگە يىباردى قرآن نىڭ عرب تىلىدە بولوى تر كىزنىڭ چىن لىزنىڭ ھىزلىزنىڭ عرب لىزنىڭ دىنلر يە تىمىك قىلويوزىدىن بىرىچى صلابتىلى مسلمان بولولارنىدان منع قىلدى اللەنىڭ عادىتى شول روشچە بىرگان ھم آدملىرنىڭ عادىتىدە شول روشچە چونكە شوق خلقن ھمايە و ھماظە دعواسىدە بولغان باورۇپا دولتلىرىدە سياستلىرىنى اوزلىرى نىڭ خاص تىللىرى بىرلن تدبىر قىلار (صفوة العرفان) (أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ) ايامكە كافرلىرى ايچون قرآن نىڭ اللەدان اينىرلىش بولويىنە ياكە محمد صلى اللە عليه وسلم نىڭ پىغمبىر بولويىنە علامت بولمادىبو (اَنْ يَّعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ) بنى اسرايىل عالملىرى نىڭ كىتابلارنىڭ رسول اللەنىڭ صفتى بولورى (وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ) واگر بىز قرآننى عرب بولغان آدملىردىن بعضىدە اينىرساك ايدى ياكە عرب تىلىدىن باشقە تىلدە اينىرساك ايدى معناسىدە (فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ) بس اول قرآن اينىرلىش عرب بولماغان آدم ، قرآننى مەكە كافرلىرىدە اوقسە ايدى (مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ) مەكە كافرلىرى دشمانلىقلارى و تكبرىكلىرى ايچون اول آدمگە ايمان كىتىرۇچى بولماسلر ايدى (كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ) اوشنداق كافرلىرنىڭ كوكلىرىدە كىرغى كىرغى بىز (لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ) رنجىتكوچى عذابنى كورگانلىرىدە قدر قرآنغە ايمان كىتىرماسلر (فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) بس قرآنغە ايمان كىتىرماگان آدملىرگە رنجىتكوچى عذاب كىنت كىلور ھالبوكم آلا رعدا بىڭ كىلويىنى بولماسلر (فَيَقُولُونَ هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ) بس عذاب كىلگىچ ايتورلر اياىز مەلت بىرلىش توگىمى دىبو

ايچىنك آياق اوزره باسقان و اولترغان مالكة ايلنوكنى كورر يعنى نمازده تورلى حالده بولوركنى كورر
 (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلكك اول الله سينك سوزكنى اشتهوچيدىر و نيت قىلغان نرسه كنى بلسكوچيدىر (هَلْ
 اُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ) اياسزگه خبر بيرييمو كم لراوزه رينه شيطان لاراينار (تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ
 اَفَّاكٍ اُنِيمٍ) شيطان لاراينار هر برىالغانچى و ياوز كشى اوزه رينه مسليمة الكنداب و باشقه يالغانچى
 كاهنلر كنى (يُلْقُونَ السَّمْعَ وَاَتَعَثُّرُهُمْ كَاذِبُونَ) شيطان لارا فرشته لردن اشنگان نرسه لر ينى اوزلرى نك
 دوستلار يينه سالورلار شيطان لار رجم (اَطُو) برلن طيبىلما سدان بورون فرشته لرنك سوزلر ينى ايشتورلار
 ايدى هم فرشته لردن بعض نرسه لرنى اشنب دوستلار يينه القاء قىلالار ايدى ياكه يالغانچى ياوزلار
 (كاهنلر) شيطان لار سوز يينه قۇلاق لار ينى سالوب آلاردان وهى نرسه نى آلوب كشىلر گه سويللى لر
 ايدى معناسنه حالبوكم اول شيطان لار نك كوبسى يالغانچىلار در چونكه فرشته لردن تيوشنچه ايشنه
 آلامادىلار ياكه شيطان لار سوز ينى قۇلاق غه آلغان آدم لرنك كوبسى يالغانچىلار در معناسنه (وَالشُّعْرَاءُ
 يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ) جرچىلار آلا رغه چىككن آزغان آدم لار ايار ريس محمد صلى الله عليه وسلم گه ابارگان
 آدم لار آزغون لار توگل بس رسول الله ده شاعر توگل (اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَمِيئُونَ) ايا بل ميسونى اى
 محمد (عم) درستلكك اول جرچىلار سوزدن هر چقرده يعنى هر فنك ياكه هر بر باطل و لغوده حيران
 قالورلار چونكه جرچىلار نك كوب مقدمه لرى غيالى حقيقت سزگنه (وَاَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ) دخی درستلكك
 اول جرچىلار جرولارونك قىلماغان نرسه لر ينى ايتورلار (اَلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) مگر
 شونداين شاعرلر گه آزغون لارا يارمس اول شاعرلر ايمان كيتردىلر هم ايزگوشلر قىلدىلار (وَذَكَرُوا
 اللّٰهَ كَثِيْرًا) دخی الله نى كوب ذكر ايتدىلر (وَاَنْتَصَرُوا مَنۢ بَعْدَمَا ظَلَمُوْا) دخی كافرلر طرفندان قباست
 شعرلر برلن ظلم قىلنمش بولدقلارى صوكنندان آلاردان شعر برلن اوج آلدىلار بو شاعرلر نك مثال لارى
 رواحه اوغلى عبد الله ثابت اوغلى حسان مالك اوغلى كعب كيبلىر بۇلار رسول الله نك شاعرلر يدر
 (وَسَيَعْلَمُ اللّٰهٖنَّ ظَلَمُوْا) و ظلم قىلغان آدم لر تيز بولورلر (اَيُّ مَنۢ قَلْبٍ يَنْقَلِبُوْنَ) اولگان نك صوكننده
 قايتاچاق اورون نك قايسونه قايتورلار يعنى شول اورون لارنى اولگاج البته بلاچا كلدر. شعراء
 سوده سينك ترجمه سى تمام بولدى

يكرمى يديچى نمل سورەسى مكه ده اينگان توقسان اوج آيت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(طس) الله تعالى مراد بولغان معناسنى اوزى بلور (تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ) بوسوره نك آيتلرى
 قرآن آيتلر يدر (وَكِتَابٍ مُّبِينٍ) دخی ظاهر بولغان كتاب نك آيتلر يدر يعنى لوح المحفوظ نك
 چونكه لوح المحفوظه هر بر بولاچاق نرسه آچق ايتوب يازلدى (هُدًى وَبُشْرًى لِّلْمُؤْمِنِيْنَ) اول آيتلر
 آزغونلقدن توغرىلق غه كوندرگوچى هم مؤمنلر گه سيونچ بولغان لارى مالكة (الَّذِيْنَ يَقِيْمُونَ الصَّلٰوةَ)

شوند این مؤمنلردر آلارنماز اوقورلار (وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ) دخی زکات بیررلر (وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ) دخی آلا آخرت کوننه شیکسر اوشانورلار (إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) درسنلکده آخرت کوننه ایمان کینترماگان آدملر (زَيْنَالَهُمْ أَعْمَالُهُمْ) اول آدملر ایچون قباحت عمللرینی کورکام وزینتلی اینب کورساتدک (فَهُمْ يَكْفُرُونَ) بس اول آدملر اول عمللرنده حیران بولورلار اول قباحت عمللرینه ایبارگان ضرر یا که فائده فی بلماسلر (أُولَئِكَ) بو آخرت کوننه ایمان کینترماگان آدملر (الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ) شوند این آدملردر آلا رغه دنیا ده عذابنک یاوزی بولور (بدر صوغشند اولترلو واسیر بولوکی) (وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْأَخْسَرُونَ) دخی آلا آخرت کوننه عذابه تیرشلی بولولاری وئوابدن محروم بولولاری سببلی بیگراک ضرر ای توچیلردر (وَأَنْتَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ) دخی درسنلکده سین ای محمد (عم) قرآنی بیرلش بولورسون (مَنْ لَنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ) هر اشده حکمت ایاسی وهر اشنی بلوچی بولغان اللهنک حضورندن بیضاوی ایاسی ایته بو آیتده اللهنک علم برلن حکمتی بره کینتروفی علم عام بولوب حکمتنک اشنی حکم قیلوغه دلالت قیلوی ایچون هم قرآن علملرینک حکمت بولغان لاریده بار (عقاید و شرایع کبی) هم حکمت بولغانلاریده بار (قصه لار و غیبدن خبرلر کبی) ای کانچیلکنی بلدرو ایچوندی مونک صوغشند الله تعالی شول علملرنک بعضینی بیان قیلوب ایته در (إِذْ قَالَ مُوسَى لِأَهْلِهِ) ای محمد (عم) شول وقتنی ذکر قیل اول وقتده موسی اهلنه (حضرت شعیب قزی بولغان خاتوننه) ایتهدی (إِنِّي أَنَسْتُ نَارًا) درسنلکده مین اوط کوردم (سَأْتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ) اول اوطن سزگه بول خبری برلن کیلورمن حضرت موسی بولنه آداشقان بولغان (أَوْ آتِيكُمْ بِشَهَابٍ مَّسْمُومٍ) یا که اوطن قابزوب آلنغان اوط شعله سی برلن کیلورمن (لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) سزنگ اوطده جلتوگزی امید ایتنکام حالده (فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ) حضرت موسی اوطده کیلگان زمانده مبارک بولنمش بولماق برلر، ندا قیلندی یعنی الله مبارککنی بیرگای ایدی دیو ایتهدی (مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا) اوط اورننده بولغان آدم دخی اوطنک تیراسنده بولغان عقل ایالری ندا قیلندی بو آیتنک ظاهری هر برارض شامدن بو مبارک چقرده هم تیره سنه بولغان عقل ایالرندن ام چونکه بو مبارک چقرهم تیرالری بیغمبرلرنک پیغمبر ایتب بیار لگان اوزنلاری یا که حضرت موسی برلن چقر تیراسنده حاضر بولغان فرشته لرمراد (وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بتن عالمنک تربیه قیلوجسی بولغان الله فی غیرگه اوخشاماقسن پاکلیمن ویراق قیلامن بوسوز ندا قیلغان نرسه نک تمامندن حضرت موسی نک اللهنک سوزینی اشنوندن الله فی غیرگه اوخشاترو هم قیلنماسون ایچون الله تعالی ذکر ایتهدی (يَا مُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ای موسی درسنلکده شائن مین هر اشده استن بولغان و حکمت ایاسی بولغان اللهم (وَأَلْقَا عَصَاكَ) دخی طایاغنی طاشلا دیو ندا قیلندی (فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌ) حضرت موسی طایاغنی طاشلا غاج طایاغنی کویا که تیز بری تورغان جلان کبی سلکنر کورگانی زمانده (وَلِي مُدْبِرًا وَلَمْ يَعْقِبْ) آرطی برلن بولغان حالده بوز دوندردی و کیری طایاغی یاننه قایتمادی (يَا مُوسَى لَا تَخَفْ) (الله تعالی) ایتهدی ای موسی قورقمه (إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَى الْمَرْسُوكُونَ) درسنلکده منم حضورمه (وهی قیلغان وقتنده)

پېغمبەرلەر قورقماس (الْأَمْنُ ظَلَمٌ) لىكىن اوزىنە ظلم قىلغان آدم (ثُمَّ بَدَلْهُمْنَا بَعَثْنَا سُوْرَةَ) مونىڭ سوڭىنىدە ياوزلىقدان سوڭ اىزگولكىنى آلماشدۇرسە يەنى اىزگولكى قىلسە (فَأَنى غُفُورٌ رَحِيْمٌ) بس درستلىككە اول آدمنى يارلقاغۇچىمەن ھەم آڭار رىھمەت قىلوچىمەن (وَأَدْخَلَ يَدَكَ فى جَيْبِكَ) دىخى اى موسى قولكىنى كولىماڭنىڭ ياقاسىنە كرت (تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِّنْ غَيْرِ سُوْرَةٍ) آلاڭى آفتىندىن باشقىە صاف آقى بولغان حالدە چىقار قولڭ (فى تِسْعِ آيَاتٍ) طوقىز تۇرلى مەجزە جەملەسەندە بولغان حالدە ياكە طوقىز تۇرلى مەجزە بىرلىن يىبارلىگانىڭ حالدە اول مەجزەلەر طوفان جراد (چىكىرتكە) قەل ضفادەم طمىسە بىدەصا بىيانى اوتكان ايدى (الى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ) فرعون گە ھەم قومىنە يىبارلىگانىڭ حالدە (انھُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِيْنَ) درستلىككە اول فرعون لىر اللەنىڭ طاعتىندىن چىقۇچى قوم بولىدىلار (فَأَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً) فرعون لىرگە موسى (عەم) نىڭ كىتىرۇى بىرلىن بىزنىڭ آيتلىرىمىز ظاھىر بولغان حالدە كىلىگانلىرى زىماندە (قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ) فرعونلەر ايتىدىلەر بوموسى كىتىرگان آيتلىرى (مەجزەلەر) ظاھىر سىھىر دىيو (وَجَعَلُوا بَآئِهَآ) فرعونلەر بىزنىڭ آيتلىرىمىزنى انكار ايتىدىلەر (وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ) ھالبوكىم اوزلىرى بىزنىڭ آيتلىرىمىزنى شىكىمىز بىلىدىلەر (ظُلْمًا وَعُلُوًّا) اوزلىرىنە ظلم اىچۇن وايماندىن تىكىرلىنو اىچۇن انكار ايتىدىلەر (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ) بس اى عەم (عەم) اعتبار قىلوپ قارا بوزۇقلىق قىلوچىلارنىڭ سوڭىنى ھالى ئىچك بولىدى يەنى دىنيادە سوغە غرق بولماق آخىرتدە اوطىدە يانماق (وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا) وتەقىق داود ھەم سلىمان (عليھما السلام) غە شرىعت وسىياسەت علمى بىردىك (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى) دىخى داود بىرلىن سلىمان ايتىدىلەر ھەر بىرماق طاق صىفتى شۇنداقىن اللە غە بولسون (فَضَلْنَا عَلَى كَثِيْرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِيْنَ) اول اللە بىزنى مۇئمەن قىلارنىدان كوبسى اوزىرىنە پېغمبەرلىك بىرلىن آرتۇق قىلدى (وَوَرَّثَ سُلَيْمَانَ دَاوُدَ) دىخى سلىمان (عەم) آتاسى داود (عەم) دان پېغمبەرلىكىنى ياكە علمىنى ياكە پادشاھلىقىنى مىراث ايتىپ آلدى (وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ) دىخى سلىمان (عەم) ايتىدى اى آدملىر (عُلْمَنَا مَنطِقَ الطَّيْرِ) قۇشلار سوزىنى آڭلاونى اۇپىراتلىشى بولۇق يەنى سلىمان عەم نىڭ مەجزەسى قۇشلار سوزىنى آڭلاو وپلو بولىدى (وَأُوْتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ) دىخى ھەر بىر پېغمبەر بىرلە تورغان نرسەدن بىرلىشى بولۇق (ان هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِيْنُ) درستلىككە بو بىزگە بىرلىگان نرسە البىنە ظاھىر اللەنىڭ فىلى در (وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ) دىخى سلىمان غە ابارگان عىسكەرى جىيىلىشى بولدى (مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ) جىنلردىن ھەم آدملىردىن دىخى قىشلاردان (فَهُمْ يَبُوزِعُونَ) بس آلا ر ھىس قىلىنورلار يەنى اۆل تمام جىيىلىشى بولورلار دەمونىڭ سوڭىنىدە سولۇشى بولورلار (حَتَّى إِذَا اتَوْا عَلَى وَادِ النَّمْلِ) سلىمان عەم جىيىلغان عىسكىرى بىرلىن ھەر قىچان شامداغى قىرمىسقىە چۆرىنە كىلسەلەر يەنى كىلىگانلىرى زىماندە (قَالَتْ نَمْلَةٌ) بىر قىرمىسقىە ايتىدى (يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَعَنَا كُنُكُم) اى قىرمىسقىەلار تورا تورغان اورون لار كىزغە كىرگىز (لَا يَعْطَمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ) سلىمان ھەم عىسكىرى سىزنى طابطاماسون (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) ھالبوكىم آلا ر سىزنى بىلماسلەر يەنى

بلسه لى البتە طابىطاماسلار چونكى بېغىمەرلەر اللەنىڭ خاقنە ظلم قىيامىلار لىكىن بىلماينچە طابىطاماسلارنى
 بار (فَتَبَسَّ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا) بىس حضرت سلېمان قەرسەقەنىڭ سوزىدىن كىلگىنى خالە آقروغىنە كىلىدى
 ياكە اۆل ئۇشلىرىنى گنە كورساتىب جىلمايدى صوكرە بىر آز طاوش ابلە كىلىدى (وَقَالَ رَبِّ أَوْزَعْنِي أَنْ
 أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ) دىسى سلېمان عەم ايتىدى اى رېم نەمىتىڭا شكر قىلۇنى قىلمە سال (الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ
 وَعَلَى وَالِدَيَّ) شونداين نەمىتىڭا شكر قىلۇنى قىلمە سال اول نەمىت بىرلن مىڭا هم آتامە آتامە انعام
 قىلىنىڭ (وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ) دىسى اوزىڭ راضى بولا تورغان ايزگو عملنى قىلۇمنى كوكلەمە سال
 (وَأَدْخُلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ) دىسى رحمتىڭ بىرلن مېنى ايزگو قۇللارنىڭ جىلمە سەنە كرت (وَتَقَدَّرَ
 الطَّيْرُ) وېر وقىندە سلېمان عەم قۇشلارنى تىكشردى آزالارندە ھەدىنى طابىطامادى (فَقَالَ مَالِيَ لِأَارَى
 الْهُدُودَ) بىس سلېمان عەم ايتىدى مىڭا نى بولدى ھەدىنى كورمىم (أَمْ كُنَّ مِنَ الْغَائِبِينَ) بلكە ھەدى
 غائب لردن مى يعنى سلېمان عەم ھەدىنى كورماگىنى زماندە حاضر بولا تورۇب كورمى تورغانمۇن دىو
 ظن قىلىدى مونىڭ صوكتىدە ھەدىنىڭ غائب ايدىكى بىلىدى (لَا عَذَابَ لَهُمْ أَشَدُّ) البتە ھەدىنى
 قاطى عذاب بىرلن عذاب قىلۇرمۇن يعنى قىلۇنى بىلغارمۇن ياكە قۇياش اسسىلىكتە سالورمۇن ياكە
 قەرسەقە اوباسنە سالورمۇن دىدى (أَوْ لَذَبَعْتُهُ) يابىسە ھەدىنى بوغازلارمۇن باشقە قۇشلارغە
 عبرت بولسۇن اچچون (أَوْلِيَّائِي بَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) ياكە عىزىنىنى آچق بىلسدە تورغان دىلىل
 بىرلن كىلور مىڭا يعنى عىزىنىنى بىلان قىلا تورغان آچق دىلىل بىرلن كىلماسە اولگى
 ايكى وعىبىنىڭ بىرسىنى قىلورمۇن معناسىدە (فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ) بىس ھەدى شوندىن صوكتى
 بىراق بولغان زمان غنە توردى يعنى نىز زماندىن قايتىدى (فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطُ بِهِ) بىس ھەدى
 ايتىدى اى سلېمان (عەم) سىن ئۇشنىماگان نرسە گە ئۇشنىدىم يعنى سىن بىلماگان نرسەنى بىلىم يعنى سبأ
 خىبردىن (وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَآءَ بِنَبَأٍ يَقِينٍ) دىسى مېن سىڭا سبأ (بىمىنە بىر قىبىلە ياكە شەراسمى) دن شىكسز
 بولغان خىبر كىتىردىم (اِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ) درىستلىكتە مېن سبأ اهلنە پادشاهلىق ايتە تورغان
 بىرخاتوننى تابدىم (رِيَانِ اَوْغُلَى) مالكنىڭ اوغلى شراھىل قىزى بىلقىس (وَأَوْتَيْتُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ) دىسى
 اول خاتونغە پادشاهلارغە كىرك بولغان نرسە لردن ھەر بىر نرسە بىرىلىش بولدى (وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ) دىسى
 اول خاتوننىڭ الوغ عرشىسى (سىرىرى) باردر (وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) اول
 پادشاه خاتوننى ھەم اول خاتوننىڭ قومىنى تابدىق اللەدن باشقە قۇياشقا سەجە قىلالار (وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ
 أَعْمَالُهُمْ) دىسى اول خاتون ھەمدە قومىنىڭ قىبامىتى عمللىرىنى شىطان كوركام وزىنلىلى ايتىب كورساتىدى
 (فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ) بىس شىطان آلارنى حق وتوغرى بولدىن طىدى (فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ) بىس آلار حق
 وتوغرى بولغە كونلماسلر (أَلَا يَسْجُدُوا لِلّٰهِ) شىطان آلارنى حق وتوغرى بولدىن طىدى اللەغە سەجە
 قىلماسونلار اچچون (الَّتِي يُخْرِجُ الْعُجْبَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) شونداين اللەغە سەجە قىلماسونلار اچچون اول
 اللە كوكلردە ھەم بىرلردە يغمور بىرلن اوسە تورغان نرسە لرنى چىقاررى يعنى كوكلردن (بىلوطىن) يغمور

چغار رهم بېرلرده اوسه تورغان نرسه لرنى چقارر (وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ) دى اول الله سزنىك ياشرگان نرسه لركزنى هم آشكاره قيلغان نرسه لركزنى بلور (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) الله هيچ بر معبود بالحق يوقدر مگر اول الله (تعالي) گنده در. (رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) اول الله الوغ بولغان عرشينك رب سيدر (قَالَ سَنَنْظُرُ) حضرت سليمان ايتدى خبر بېرگان نرسه كه اويلا ب قارارمز (أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ) راست ايتدى كى ياكه يالغانچيلاردن بولدى كى سين (أَذْهَبَ بَكْتَابِي هَذَا) منم بو كتابم (خطم) برلن بار (فَالْقَهْلُ إِلَيْهِمْ) بس بو مكتوبمنى (خطم نى) بلقيس كه هم قومنه تاشلا (ببر) (ثُمَّ تَوَلَّى عَنْهُمْ) مونك صوكنه آردن يوز دوندر وياقن اورنه توقتاب تور (فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ) بس قارا نيندا اين سوز برلن قايتورلار يعنى بعضى بعضنه نيندا اين سوز برلن قايتور حاصلنى سويلاشلا (قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ) هد هد طرفندن بلقيس كه خط بېرلگان صوكنه بلقيس ايتدى اى جماعت (أَتَى أُنثَىٰ آلِي) درستلكه ميكا تاشلانمش بولدى (كِتَابٌ كَرِيمٌ) حرمتلى والوغ بولغان مکتوب (خط) اول حرمتلى خط كمن ديديلر (أَنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ) بلقيس ايتدى اول مکتوب سليمان (عم) دن (وَأَنَّهُ) دى درستلكه اول مکتوب ياكه مکتوبنك مضمونى (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) در يعنى حضرت سليمان مکتوبنى الله نك ذاته هم صفتلارينه دلالت قىلاتورغان بسم الله برلن باشلادى (أَنْ لَا تَعْلُوا عَلَيَّ) منم اوزر مه تكبرلنمه كز ينده سليمان عم قباحت صفتلارنك آناسى بولغان تكبرلكن طيىدى (وَأَتُونِي مُسْلِمِينَ) دى بويصوغانكز حاله ميكا كيلكزينه سليمان عم بون كوركام هلقلارنك آناسى بولغان اسلام برلن امر قىلبى اسلام برلن امر قىلوى اوزينك پيغبرلگنه دليل قائم بولغاننك صوكنه (قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي) بلقيس ايتدى اى جماعت منم بو اشمه ميكا فتوى بېرگز دبو حقه اوزر نك صواب كورگان نرسه كزنى سويلا كز (مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّىٰ تَشْهَدُون) سزنىك گواهلحق بېر و كز كه قدر هيچ اشنى كيسكوچى بولادم (بو پادشاه خاتون بولسه ده ادارهسى مشروطه بولغان ايگان) ينده بو هد هد هم قهرسقه قصه سنلن فهم لنه حيوانلارغه عقلنى هم بلوقوه سنى اول اثبات قىلوچى قرآن ايدكى چونكه هد هد نك سوزى وسليمان عليه السلام كه بلقيس حالندن خبر بېر وى هم بر قهرسقه نك يولد اشلارينه نصيحت قىلوى حيوانلارده عقل وفكر بولوغه آچق دليل بولا بس حيوانلارده عقل هم فكر بولونى اثباتكه طرشقان بو زماننك علماسى نمل سورسه نه دقت برلن قاراسه لار مقصودلرنى بولورلار (قَالُوا نَعْنُ أَوْلُو قُوَّةٍ) بلقيس نك قومى جواب بېر ايتديلر بزقوت اياسيمز (وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ) دى صوغشده قاطى توتو ايلاريمز يعنى بهاديرلارمز (وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ) واش سيكا تابشلاشدر (فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ) بس اويلا ب قارا بزكه نرسه بېرورسك صوغشغه ياكه صلح قىلورغه منم بزهر ايكسنده سيكا ابارمز (قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا) بلقيس قومينك صوغش قىلوغه ميللرينى سېزب صلح نى معقول كوردكى آكلاطب قومنه ايتدى پادشاهلار هر قىچان قريه كه كرسه لر اول قريه نى بوزالار وخراب

وخبىت ذات ايتىدى (اَنَا آتِيكَ بِه قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ) بلقيس نىڭ سىرىنى اورنىڭدىن تورماسىدىن بورون سىڭا كىتىرمون (وَآتَى عَلَيْهِ لَقَوَى أَمِينٍ) دىنى درستلىكده مېن اول سىرىنى يوكلاو اوزرىنه قوتلى مون واوشانچلى مون ديو (قَالَ أَلَمْ يَأْتِيَ بِنُورٍ مِنَ السَّمَاءِ) قاشىدە اللەنىڭ كىتابىدىن علمى بولغان آدم ايتىدى يعنى سليمان عەم نىڭ وزىرى بر خىا اوغلى آصف ياكە خضر ياكە جبرائىل عليهما السلام ياكە باشقىلار دىگانلر (اَنَا آتِيكَ بِه) مېن بلقيس نىڭ سىرىنى سىڭا كىتىرمون (قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ) سىنىڭ كوزىڭ سىڭا كىرى قايتىدۇدان لك يعنى كوز آچىپ يولماسىدىن بورون بو خطاب عىرىت كە ياكە سليمان عەم گە بولا عىرىت كە بولاسە آنىڭ كىتىرو مەتنى اوزاق غە صابىفانلقدان بولا اگر سليمان عەم گە بولسە اظهار معجزه مقصود بولا (فَلَمَّا رَأَاهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ) بس سليمان عەم بلقيس نىڭ سىرىنى حضورىدە قىرارانغان تابىقانى زمانىدە (قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي) سليمان عەم ايتىدى عىرشىنى منم ايچون بو قدر آز مەتدە كىتىرو رېمنىڭ فضلدىن در (لِيُبْلُوَنِي أَتَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ) رېمنىڭ مېنى امتىحان قىلوى ايچون مېن رېمنىڭ بو نەمىنە شكرانه قىلورمون بو ياكە كىفران قىلورمون (وَمَنْ شَكَرْنَا مَآيَشْكُرْ لِنَفْسِهِ) وكىدر رېسى نىڭ نەمىنە شكرانه قىلسە آچقى اوز فائىدەسى ايچون شكرانه قىلور يعنى شكرانه قىلوى نىڭ فائىدەسى اوزىنه بولور (وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌ كَرِيمٌ) وىر كىشى كىفران نەمىت قىلسە بس درستلىكده منم رېم آنىڭ شكرىدىن موڭىزدىر هم آكار انعام قىلوى سىبىلى جومارطىر (قَالَ نَكْرُوهَا عَرَشَهَا) حضرت سليمان ايتىدى بلقيس كە سىرىنى بلقيس كە بامسىز قىلوڭز يعنى سىرىنى نىڭ صىغىنى اوزگار تىكز (فَانظُرْ أَتَهْتَدِي) قارارمز ايا بوخاتون سىرىنى تانوغە كونلرى (أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ) ياكە سىرىنى تانوغە كونلگان آدملىرى بولورمى ياكە اللەنى هم اللەنىڭ رسولى تانوغە كونلرى ياكە كونلگان آدملىرى بولورمى معناسىدە (فَلَمَّا جَاءَتْ قَبِيلًا أَهْكَأَ عَرَشُكَ) بلقيس كىلگان زمانىدە ايتىدى سىنىڭ عرشىڭ اوشىدۇق ايدىمى ديو (قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ) بلقيس ايتىدى گوبيا كە بو عرشى كىمى ايدى ديو (وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلُهَا) دىنى بوخاتىدىن ياكە بو معجزەدن لك بىزگە اللەنىڭ قدرىنى هم سىنىڭ بىغەمبىرىڭنى بىلو بىرلىدى (وَكُنَّا مُسْلِمِينَ) دىنى بىز بوى مونوچىلاردان بولدىق (وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دىنى بلقيس نى اللەدان باشقىە قىياشقىە عبادت قىلوى مسلمان بولوندىن طىدى (انہا كَانَتْ مِنْ قَوْمِ كَافِرِينَ) درستلىكده اول بلقيس كافر قومدىن بولدى (قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ) بلقيس گە سرايغە كر ديو ايتىدى (فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً) بس بلقيس سرايىنى كورگان زمانىدە اول سرايىنى الوغ صو ديو حساب قىلدىن (وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا) دىنى ايكى بالترىدىن آچدى (قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ) سليمان عليه السلام ايتىدى سىنىڭ صو ديوطن قىلغان نرسەڭ پىلالدان ياصالغان تىگىز ، بالتر اوغلى سرايدىر ديو (قَالَتْ رَبِّ انِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي) سرايغە كرگاندىن صوڭ بلقيس ايتىدى اى رېم قىياشقىە عبادت قىلوم سىبىلى نەمىنە ظلم قىلدىم (وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ

الَّذِينَ آمَنُوا) دىننى ايمان كىتىرگان آدملىرىنى (صالح (عەم) نى ھەم مۆمىنلىرىنى (ھەلاڪ بولۇدىن قۇتقاردىق (وَكَانُوا يَتَّقُونَ) دىننى كىفەردىن دىگىنلەردىن ساقلانغۇچى بولغانلارنى ھەلاڪ بولۇدىن قۇتقاردىق (وَلَوْطًا) دىننى لوطنى يىباردىك (اذْقَالَ لِقَوْمِهِ) يىغىمىرايتىپ يىباردىكىز وقتىدە لوپ (عەم) اوزىنىڭ قومىنى ايتىدى (أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ) ايافاحىش اشكە كىلەسىزى (بەنى لوپتە قىلاسزى) ھالبۇكىم سزاۋل اشنىڭ فاحىش ايدىكى كوكۇل كوروندىن بلەسىز (أَتُنْكَمُ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً) اياسزى شەۋەت اىچون ايرلىرگە كىلەسىز بەنى ايرلىر بىرلن اش قىلاسز (مَنْ دُونَ النِّسَاءِ) خاتونلارغە كىلۋدىن باشقە ھالبۇكىم خاتونلارنى شەۋەت اوتار اىچون ياراطقان ايدى (بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ) بىلكە سىزىدان قوم سىز شونىڭ اىچون لوپتەنىڭ قىباحتلىكىنى بلماگان آدمنىڭ اشىنى قىلاسز (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بىس لوپ (عەم) قومىنىڭ بوسوزگە ھىچ جۈابلىرى بولمادى (الآن قَالُوا) مگر جۈابلىرى ايتۋىلىرى بولدى (أَخْرَجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ) لوپ (عەم) نىڭ اھلىنى قىرىۋەتتىن چىقارغۇز (أَنَّهُمْ أَنْاسٌ يَنْظُرُونَ) درىستلىككە لوپتەنىڭ اھلى (ايارگان قومى) بىزنىڭ قىلغان اشىمىزدىن پاكتلىكىنى استى تورغان آدملىردى (فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ) بىس بىز لوپ (عەم) نى ھەم اھلىنى عىبادىن قۇتقاردىق (الْأَمْرَآتُ) مگر لوپتەنىڭ كافر خاتونىنى عىبادىن قۇتقارماق (قَدَرْنَا مِنْ الْغَابِرِينَ) لوپ (عەم) نىڭ خاتونىنىڭ عىبادى قالدۇچىلاردىن بولۇپىنى تەقدىر قىلىدىق (وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا) دىننى لوپتەنىڭ كافر بولغان قومى اوزىنى تەشۋىش بولغان بىشمورى باغىردىق (فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْفَرِينَ) بىس يىغىمىرلىرى بىرلن قورقۇنۇش بولغان قومنىڭ بىشمورى عىجب يادۇر بولدى اللە تەلى كمال قىدرىتە وشائىنىڭ الوغلىقنە دلالت قىلا تورغان قىسەلارنى ھەم يىغىمىرلىرىنى خاسلاغان الوغ معجزەلرنى ھەم دىشمانلارنىن اوج آلونى بىيان قىلغاننىڭ سوكتەك رسول اللەغە ھىمد ايتىۋىرلن بىيوردى نىناكە ايدەدر (قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ) اى ھىمد (عەم) ھەرقانداق اللەغە بولسۇن دىۋايت (وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى) دىننى اللەنىڭ سلامى اختىيار قىلغان قۇللىرى اوزىنى بولسۇن دىۋايت (اللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ) ايا عىبادت قىلغان آدم اىچون اللەمى ايزگۇ ياكە مشركلرنىڭ اللەغە شرىك قىلغان نىرسەلرىمى ايزگۇ البتە مشركلرنىڭ اللەغە شرىك قىلغان نىرسەلرنە ايزگۇلك بوق بوسوزنى اللە تەلى مشركلرنى الزام قىلو وغورلاۋاچون ايتىدى

اون توقۇنچى جىزە نىڭ تىرەھەسى تەمام بولدى

(أَمِنْ خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) ايا ھەلق لارنىڭ اصللارى وفائىلەرنىڭ باشى بولغان كوكۇلرنى دىننى يىيىرلرنى ياراطقان من (اللە) ايزگۇراكىمى البتە اول اللە ھىچ نىرسەنى ياراطوغە قىدرى بولماغان باطل مەبودلردىن ايزگۇ (وَأَنْزَلْ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دىننى اول اللە سىزنىڭ اىچون كوكۇلدىن سونى ايتىدى (فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَبَاءً ذَاتًا بَهِيَّةً) بىس بىز سۈيۈرلن كور كاملىك اياسى بولغان باقىلارنى اوسىردىك (مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا) سىزنىڭ اىچون اول باقىلەرنىڭ آغاقىنى اوسىرۋىمىز بولمايدى (اللَّهُ مَعَ الَّذِينَ) اللە بىرلن ايكىنچى مەبود بارمى البتە بوق (بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ) بىلكە سىز ھەقىقەتەن توحىدەن آدۇشۇچى قومسىز (أَمِنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا) ايا يىيىرلرنى تىگىز قىلغان من (اللە) ايزگۇراكىمى البتە اول عاجىز بولغان سىملىردىن اللە ايزگۇدر (وَجَعَلَ

بولغان آدملر ایندی (اُنَّا كُنَّا تُرَابًا وَاَبَاؤُنَا) هر قیچان بز توفراق بولساق هم آتالارمز توفراق بولسقلار (اُنَّا لَمُجْرِمُونَ) بز ترلوب قبرلرمزدن چغارولمش بولورمزمنى البته بولاش یوق دیو ایندیلر (لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَاَبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ) تحقیق بز قبرلردن قوبارلو برلن وعده قیلندق (قورقتلدى) هم بزدن الك آتالارمزه وعده قیلندی (اِنْ هَذَا اِلَّا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ) بو قبرلردن قوبارلو وعدهسى توکلدر مگر اولگیلرنك یازغان بالغان حکایتلریدر (قُلْ سِيرُوا فِي الْاَرْضِ) ای محمد هم بعثنی انکار اینوچیلرگه ایت بیرده سیر قیلکز (فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ) بس اعتبار قیلوب قاراکز بعثنی انکار اینوچ کافرلرنك صوکنی هالی نچك بولدی (وَلَا تَحْزَنَ عَلَيْهِمْ) وای محمد هم کافرلرنك اوزکنی یالفانغه توتولارینه قایغومه (وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ) دخی کافرلرنك حقلده مکر قیلغان نرسه لرندن تارلقده بولما الله سینى آلارنك مکرندن صاقلار (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) دخی بعثنی انکار قیلوچی کافرلر ایتورلر بو عذاب وعدهسى قایو زمان بولور دیو (اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سز عذاب برلن وعده کرده راست سوزلیلردن بولساکز (قُلْ عَسَى اَنْ يَكُونَ رَدْفٌ لَكُمْ) سزگه توتاشقوچی بولماقی یاقن بولدی دیو ایت (بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ) سز آشتدرغان نرسه نك (عذابنك) بعضسى نك (وَاَنْ رَبُّكَ لَنْ يُوَفَّلَ عَلَى النَّاسِ) دخی درستلکده سینك ربك ای محمد هم آدملر اوزرینه رحمت وشفقت ایاسیدر (وَلَكِنْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ) لکن آدملرنك کوبسى بو نعمت که شکر قیلماسلار (وَاَنْ رَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ) دخی درستلکده ای محمد هم سینك ربك آدملرنك کوکرا کلرنده یاشرگان نرسه لرنى بلور (وَمَا يَعْلَمُونَ) دخی کوکرا کلرنده آشکاره قیلغان نرسه لرنيه (دشمانتلارنى) بلوروتیوشلى جزاسنى بیرر (وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ) دخی کوکلرده وپیرلرده هیچ بریاشرن نرسه بوقدر (اَلَا فِي كِتَابِ مُبِينٍ) مگر اوزنده یازلغان نرسه نى ظاهر قیلوچی کتابده (لَوْحِ الْمَحْفُوظَةِ) در (اِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُضُّ عَلَىٰ بَنِي اِسْرَائِيلَ) درستلکده بوقرآن اسرئیل بالالارینه بیان قیلور (اَكْثَرَالَّذِي) شول نرسه نك کوبسى (هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) آلا اول نرسه ده اختلاف قیلورلار یعنی الله نك هیچ نرسه گه اخشامادقنى شرکن یراقلغنى اوجماخ وتموغ حاللرینی عیسی وعزیر عهمنك هیچ برسند الوهیت صفتی یوقلغنى (وَاِنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ) دخی درستلکده اول قرآن حقلقغه کوندروچیلر وایمان کیتروچیلرگه رحمتدر (اِنَّ رَبُّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ) ای محمد (هم) درستلکده سینك ربك اسرئیل بالالاری آراسنده اوزى نك حکم برلن حکم قیلور (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) واول سینك ربك اشنه اُستن در وهر نرسه نى بلگوچیلر (فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) بس سین اشلرکنى اللهغه تابشر (اِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ) درستلکده سین ظاهر بولغان حق لقه سن (اِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْكُفْرَ) درستلکده سین اولکلرگه حقلقنى اشددره آلماس سن یعنی اشکان نرسه لری برلن فاقده لنماوده اولکلر کبی بولغان مشرکلرگه حقلقنى اشددره آلماس سن

(وَلَا تَسْمَعُ لَظْمَ الدُّعَاءِ) دغى چوقراق لارغه يعنى چوقراق حكمنه بولغان مشركلرگه انده ونى اشتدره
 آلماسون (اِذَا وَاَلْوَا مُدْبِرِينَ) هر قیچان آرطلاری برلن بولغان لاری حاله یوز دوندرسه لر (وَمَا أَنْتَ
 بِهَادِي الْعُنَى عَنْ ضَلَالَتِهِمْ) کۆکللری حق نی بلودن صوقر بولغان آدملرنی آزغونلقلارندان حق لفته
 کوندروچی توگل سون (اِنْ تَسْمَعُ الْاٰمَنُ يَوْمُنْ بَايَاتِنَا) فائده لی نرسه نی اشتدره آلماس سون مگر بزننگ
 آیتلرمزگه ایمان کیترگان آدم لرگه گنه اشتدرسون (فَهُمْ مُسْلِمُونَ) بس بزننگ آیتلرمزگه ایمان کیتروچی
 آدملر الله نی برلاولاری سبیلی اخلاصلی لادر (وَاِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ) وهر قیچان آدملر اوز رینه آچو
 وعذاب ننگ واقع بولوی یاقین بولسه یعنی امر معروفنی نهی عن المنکرنی قویوسبیلی (اَخْرَجْنَاهُمْ دَابَّةً
 مِنَ الْاَرْضِ) اول آدملر ایچون بیردن برتورلی حیوان چغارورمز (تَكَلَّمُهمْ اَنَّ النَّاسَ كَانُوا بَايَاتِنَا
 لَا يُوقِنُونَ) اول حیوان آدملرگه سویلاشر درستلسکه آدملر بزننگ آیتلرمزگه ایمان کیتروماسلر دیو بعض
 عالملر ومفسرلر بو آیت برلن دابة الارض چغوبننگ قیامت یاقن لغینه علامت بولوینه استدلال ایتمکلر
 هم دابة الارض چغوغه بو آیت دلیل دیگانلر مسجد مرام دان آلتمش آرشین اوزوناقه برتورلی حیوان
 قیامت یاقننگ چغار دیگانلر امام فخرالدین الرازی ایته بو آیتک دابة الارض چغوغه دلالت یوقدی
 بعضیلار (تکلمهم) نی تفعیل بابندن اوقمای ثلاثی مجرددن اوقغان لار (تَكَلَّمُهمْ) دیو معناسی بولادور اول
 دابه آدملرنی جراحتلر معناسک بس بودابه دن بو کونسه بیرده معهود بولماغان حیوان ننگ طهوری مراد
 بولور جلان وچیان کی خلقنی چاغاتورغان برتورلی حیوان ظاهر بولور (اَنَّ النَّاسَ الْخ) سوز باش
 بولور (صفوة العرفان) (وَيَوْمَ نَخَّشُرُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ فَوْجًا) قیامت کوننگ هر بر پیغمبر ننگ امتندن برگردهنی
 قوبارر مز (مَن يَكْتُبْ بَايَاتِنَا) آیتلرمزنی یالغانغه توتقان آدملردن (فَهُمْ يَوْمَ عَوْنٍ) بس اول امتلری
 جیلوب بتکان لرینه قدر حبس قیلنور (حَتَّى اِذَا جَاؤَا) هر قیچان بو آیتلرنی یالغانغه توتقان امتلر
 محشرگه کیلسه لر (قَالَ اَكْتَبْتُمْ بَايَاتِي) الله ایتور ایامنم آیتلرمنی یالغانغه توتدگزم (وَلَمْ تُعِطُوا
 بِهَا عِلْمًا) و هالبوکم اول آیتلرنی بلویوزندن چولغاب آلمادگزم یعنی آیتلرمننگ حقیقتنی بلماینهچه ظاهر
 قار او برلن گنه یالغانغه توتدگزم (اِمَّا اِذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) یالغانغه توتودان باشقه نرسه عمل قیلدگزم (وَوَقَعَ
 الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ) آیتلرنی یالغانغه توتوچیلار اوز رینه وعه قیلنغان عذاب ایندی (بِمَا ظَلَمُوا) یالغانغه
 توتو برلن ظلم قیلولاری سبیلی (فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ) بس اول یالغانغه توتوچیلار عذاب برلن مشغول بولولاری
 سبیلی اعتدالر قیلوب سویله شه آلماس لار (اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ) ایابو آیتلرمزنی یالغانغه توتوچیلار
 بلما دیلرمر درستلسکه بز کیچنی یاراتدق (لَيْسَ كُنُوفِيَه) بوقلاووا استراحت ایتو برلن کیچک قرار لانسون لار
 ایچون (وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا) دغی کوندزنی یاقنرتوچی بولغان حاله یاراتدق یعنی کوندزنی یاراتدق
 کوندزده کسب طریقلارونی کورسونلر ایچون (اِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) درستسکه بر ذکر قیلنغان
 نرسه لرده ایمان کیترگان قوملر ایچون الله ننگ قدرتنه کوب علامتلر باردر (وَيَوْمَ يَنْفُخُ فِي الصُّورِ) دای

محمد (عم) شول كوفنى ذكر قىل اول كونىك صورغه ارلمش بولور (اسرافيل عليه السلام تصرفنه بولغان بىر موگزدىگانلر جان لارنىڭ جىولغان اورنى) بعضىلار بوسوزدان اولكزنىڭ قېرىن قوبازلويىنى اوين (موزىقە) سىبىلى عسكەرنىڭ جىولويىنە تمثىل دىگانلر (بىضارى) (فَفَرَعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ) بس صور ارلىگان سوڭنىدا قورقودان كوڭكە دىيىردە بولغان عقل ايلارى هلاك بولورلار (الْأَمِنْ شَاءَ اللَّهُ) مگر هلاك بولماولارون الله تالاگان عقل ايلارىگنە هلاك بولماسلار جبرائىل عزرائىل اسرافىل مىكائىل عليهم السلام لار كىيى ياكە حورقزلارى وچنت صاچىلارى كىيى ياكە باشقىلار (وَكُلُّ أُمَّةٍ دَاخِرِينَ) وەر برسى غايىت توبانچىلىكلى بولغان لارى حالە موقى كە كىلورلار (وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدًا) وای محمد (عم) سىن طاغلارنى اورونلارنىڭ قارالانچى لار كوررسن (وَهُى تَمُرٌّ مَرَّ السَّعَابِ) حال بوكم اول طاغلار بولولار بۇرگان كىيى يۇرورلر موفى مفسرلر نغغە وقتندە دىسب آلفان لار لىكن فاضل شهاب الدين المرجانى (مقدمة و فية الاسلاف) دە بو آيت بىيرنىڭ توگاراك بولوب حركت ايتويىنە اشارت دىگان چونكە بو آيتنىڭ سوڭنىغى (صنع) لفظى بو اشارتى قوتلى دىگان چونكە صنع بىرنىسەنى محكم ايتىب قىلماق قىامت وقتندە اللهنىڭ فعلنە صنع دىولمى بلكە اهلاك و افساد دىولە دىگان هم قىامت كوننىڭ بولسە طاغلار قارالانغان كىيى كورنمى بلكە تۇتولگان جۇن كىيى هوادە اوچقان بولوب كورلەچك نناكە موگار قارغە سورەسى دليل. تفصیل استاگان آدم مرجانىنىڭ كتابنە مراجعت بىورسون (صُنِعَ اللَّهُ) الله بو اشنى محكم قىلورلن محكم قىلدى (الَّذِي اتَّقَنَ كُلَّ شَيْءٍ) شونداىن الله دركە هر نىسەنى محكم قىلدى (أَنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) درىستاسكە الله سىرنىڭ قىلغان اشكزنىڭ طشىنى و اچىنى بىلگوچىدر (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا) كىلدر قىامت كوننىڭ الله حضورىنە ايزگولك (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بران كىلسە لار اول كشىلرگە بو ايزگولك جەننەن ايزگولك (جنت) حاصل بولور (وَهُمْ مِنْ فِرْعَ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ) واول كشىلر بو قىامت كوننىڭ قورقولارنىن طنچلاردر (وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ) وكىلدر قىامت كوننىڭ الله حضورىنە ياوزلق (كفر) بىرن كىلسە لار بس اول كشىلرنىڭ يوزلرى تموغە توبان قىلنور يعنى تموغغە يوز توبان كىتارلر (هَلْ تَجْزُونَ الْأَمَّاكُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) الش بىيرلەش بولماسىز مگر عمل قىلغان نىسە كز بىراىرنە الش بىيرلەش بولورسىز يعنى عمل كز ايزگو بولسە ايزگوالش بىيرلور و اگر عمل كز ياوز بولسە ياوزالش بىيرلور (أَمَّا أَمْرٌ) آخىق بىيرلەش بولدمەين (أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ) بو شەرنىڭ (مكە مكرمه) نىڭ رىسنە عبادت قىلماقلىغى بىرن (الَّذِي حَرَّمَهَا) شونداىن مكە مكرمه نىڭ رىسىگە اول مكەنى رىسى طنچ بولغان حرم قىلدى يعنى اول شەردە ھىچقان توكمال كظم. قىلماق واول شەرنىڭ آولارنى آولاماق حرام بولور حاصل الله تعالى شول روشچە ايتورگە رسول اللهغە امر قىلدى (وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ) واول الله اىچوندر هر بىرنىسە (وَأَمْرٌ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) دىيى بوى صنوچىلاردىن بولماق بىرن امر قىلندىم (وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ) دىيى قرآن او قوغە دوام قىلوم بىرن امر قىلندىم (فَمَنْ أَهْتَدَى فَأَنَّمَا يَهْتَدَى لِنَفْسِهِ) بس كىدر مىكئ ايارد سىبىلى حلقغە كونلور البتە اوز فائىسى اىچون كونلور يعنى حلقغە كونلورنىڭ فائىسى اوزىنە بولور

(وَمَنْ ضَلَّ) دىكىمىز مىڭا ئىخالىقتا قىلىۋاتىۋاتقان سەبەبى ھەق بولدىن ئاداشۇر (فَقُلْ أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ) بىس
 ايتىپ سېنى ئاى مۇھەممەد (ھەم) ھەق بولدىن ئاداشقان ئادەملەرگە ئېچىق مېنى مۇقلىنى بېيان قىلىۋېتىۋاتقان قورقۇنۇچىلاردىن مەن
 ئازغان ئادەمنىڭ ئازغۇنلىقىنىڭ زىررى مىڭا توغرا ئوزىنە كەندە (وَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ) دىكى ايتىپ سېنى ھەر
 ماقتاۋا اللەغە غەندە (سُبْحَانَكَ أَيُّهَا فَتَعْرِفُونَهَا) بىس اول اللە سىزگە ايتىلدىنى كورساتسۇر
 بىس سىز اول ايتىلدىنى بىلورسىز لىكىن بىلورسىز فائىدەسىز ۋەقەدە اش اوتىكاش بولور (وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ مَّا
 تَعْمَلُونَ) ۋاى مۇھەممەد سېنىڭ رېڭى سىزنىڭ قىلغان ئەمەللىرىڭىزنى غافل توغرا كوردى .
 ئەمەل سۇرەسىنىڭ تەرجىمەسى تەمەم بولدى .

بىكىرىمى سىكىزىچى سۇرە قەسەس سۇرەسى مۇكەدەمە ايتىلغان جەمئىي سىكىمان سىكىز ايتىپ

بىس — اللە الرەھمەن الرەھىم

(طهيم) مەرادىنى اللە اوزى بىلور (تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ) بۇ سۇرەنىڭ ايتىلدىنى ئېچىق بېيان ايتىۋېتىپ
 قىلغان ئىكەنلىكىنى (نَتْلُوا عَلَيْكَ) ۋاى مۇھەممەد سېنىڭ اوزىڭغا اوقۇم (جېرائىل اوقۇمى بىلەن) ياكە
 ايتىدىمىز مەناسىدا (مَن نَّبَاهُ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ) مۇسى ھەم فرەئون خېرىندىن (بِالْحَقِّ) ھەق بىلەن اوقۇمىز
 (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ايمان كىتىرگەن قوم ايتىپ چۈنكى ايمان كىتىرگەن قومگە فائىدەلەنەچك (اِنَّ فِرْعَوْنَ
 عَلَا فِي الْاَرْضِ) دىكىمىز فرەئون مەسىر يېرىندە اۋغۇللىدى (وَجَعَلَ اَهْلًا شَيْعًا) دىكى مەسىر يېرىنىڭ
 اهلنى اوزىنە ايارگان فرەقەلەر قىلدى (يَسْتَضَعِفُ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ) مەسىر اهللىدىن بىر جەمئەتنى (بنو اسرائىلىنى)
 زەئىفلىدى ۋە جېرلەر بولدى (يُفَيْجُ اَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَعْيِبُنَّ نِسَاءَهُمْ) ياشى طوغان اير بالا لارنى بوغۇرلاتتور
 بولدى ۋەز بالا لارنى تىرك ھالغە قالدۇر بولدى . فرەئون زاماندا مەسىر كاهەن (كىلاچاكىدىن خېر
 بىرۋېچىلەر) ندىن بىرى ايتىدى بنو اسرائىل ايتىدە بىر بالا طوۋار مەلىكىنىڭ كىتوبىنە شول بالا سەبەب
 بولور دىبو فرەئون بۇسوزگە اۋشاندى لىكىن فرەئوننىڭ بۇسوزگە اۋشانى غايت اھمەقلىقىدىن چۈنكى
 كاهەننىڭ سوزى دىرست بولسە اول بالانى اولتۇرۇ بىلەن فرەئون قىتولا ئالى اكر بالغان بولسە اول بالانى
 اولتۇرۇگە سەبەب بوق (اِنَّهٗ كَانَ مِنَ الْمُمْتَدِّينَ) دىكىمىز اول فرەئون بۇزۇقلىق قىلىۋېتىلدى بولدى
 (وَنُرِيدُ اَنْ نَّمُنَّ) اللە تەئالى ايتەد بىز تىلەمىز انعام قىلۇنى (عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا فِي الْاَرْضِ) فرەئون
 طرفىدىن مەسىر يېرىندە جېرلىنىش ئادەملەرگە (بنو اسرائىلگە) (وَنَجْعَلُهُمْ اُمَّةً) دىكى بىز آلارنى امام لار
 (ايارلىش ئادەملەر) قىلۇمىزنى تىلەمىز (وَنَجْعَلُهُمُ الْوَارِثِينَ) دىكى فرەئوندىن ۋە قومىدىن قالغان نەرسەلەرنى
 آلۇچىلار قىلۇمىزنى تىلەمىز (وَنَمَكِّنْ لَهُمْ فِي الْاَرْضِ) دىكى اسرائىل بالا لارنى مەسىر يېرىندە قۇرلاندۇرۇمىزنى
 تىلەمىز (وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ) دىكى اسرائىل بالا لارنى طرفىدىن فرەئون ھەم وزىرى
 ھامانغە ھەم بو اېكىسىنىڭ ايارگان ئادەملىرىنە (قىتۇپىلارغە) كورساتۇمىزنى تىلەمىز (مَا كَانُوا يَهْتَفِرُونَ)
 ساقالانا تورغان ۋە قورقا تورغان نەرسەلەرنى يەنى بنو اسرائىلدىن بولغان بىر بالا سەبەبى دولتلىرىنىڭ
 كىتوبىنى ۋە ھالاك بولۇلارنى (وَاَوْحَيْنَا اِلَىٰ اِمِّمُوسَىٰ) ۋە بىز مۇسى (ەلىيە السلام) نىڭ ئاناسىنە اللە ياكە

تۇش بولسۇن وحى قىلىدۇ (اَنْ اَرْضِعِيه) ممكن بولغان قىسەر ياشرىن موسى عەمىنى ايمىز دىبو
(فَاذَاخَفْتِ عَلَيْهِ) بس هر قىچان اول بالا اوزرىنە فرعون لرنىڭ اولترىدىن قورقساڭ (فَالْتَقِيهِ فِي الْيَمِّ) بس
اول بالانى دىنگىزگە تاغلا (وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي) دىخى اول بالانىڭ ضائع بولوندىن قورقما دىخى اول بالادان
آبرولوك ايچون حسرتىنمە (اِنَارَاذُوهُ الْيَلِكُ) درستلىكە بزا اول بالانى سىڭا قايتاروچى مز (وَجَاعَلُوهُ
مَنْ الْمُرْسَلِينَ) دىخى اول بالانى دىن ايرىتر ايچون بىبارلىش ايلچىلر (بِيغَمْبِرَلِر) دن قىلوچىمز (فَالْتَقَطَهُ
الْفِرْعَوْنُ) بس اول بالانى فرعونڭ خىدمتچىلرى آلدى صردان (لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا) اوزارىنە
دشمان وەسرت بولسۇن ايچون يعنى غاقبتىنە اوزارىنە دشمان وەسرت بولدى ايچون گويىكە
شونڭ ايچون آلمان لار بولا (اِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ) درستلىكە فرعون دىخى هامان
هم بۇلارغە ايارگان آدمار خىطاقىلوچى يولدىلار (وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ) حضرت موسى نى صردان آلوب
تابوتدان چقارغان وقتە فرعون نڭ خاتونى (آسبهرضى الله عنهما) فرعون گە ايندى (قُرْتُ عَيْنِي وَلِكُ)
بوبالامىڭا هم سىڭادە كوزمىزنىڭ نورىدر چونكە حضرت موسى تابوتدان چقارغامە هر ايكسى نڭ
مىتلىرى تۇشدى (لَا تَقْتُلُوهُ عَسَى اَنْ يَنْفَعَنَا) بوبالانى اولترما كزى بابولانىڭ بىزگە فائىدەلى بولوى اميددر
(اَوْ نَنْفَعَهُ وَاَوْلَادًا) ياكە بوبالانى اوزمىزگە بالا ايتىب توتارمز (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) حالبوكم موسى نى صردان
آلوچىلار موسى نڭ كم ايدكىنى بىلماسلر (وَاَصْبَحَ فُؤَادًا مُمَيَّنًا) دىخى موسى نڭ آناسىنىڭ كوكلى عىقلىن
بوش بولوب اورادى چونكە حضرت موسى نڭ آناسى بالاسىنىڭ دشمان بولغان فرعون قولىنە تۇشدىكى
ايشىكچا غايت قايفردى وعقلى كىتارگە ياقىنلاشدى (اِنَّ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ) درستلىكە حضرت موسى نڭ
آناسى حضرت موسى نڭ ايشىنى وقصەسىنى ظاهرقىلورغە ياقىن بولدى (لَوْلَا اَنْ رَبَّنَا عَلِي قَلْبِهَا) اگر
موسى (عَم) نڭ آناسىنىڭ كوكلىنە صبرلىقنى بايلارومز بولماسە ايدى (لَتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) موسى (عَم) نڭ
آناسىنىڭ كوكلىنە صبرلىقنى بايلادىك الله نڭ وعصەسىنى تصديق قىلوچىلاردن بولسۇن ايچون (وَقَالَتْ لَأَخْتَهُ
قَصِيه) دىخى موسى نڭ آناسى قىز قىرداشىنە (مَرِيَمَ اسْمَى) ايندى موسانىڭ خىبرىن تىكشردىبو (فَبَصُرَتْ بِهِ
عَنْ جُنُبٍ) بس حضرت موسانىڭ آناسىنىڭ قىز قىرداشى مريم حضرت موسانى بىراقىدان كوردى (وَهُمْ لَا
يَشْعُرُونَ) حالبوكم فرعونلر مريم نڭ حضرت موسانى ازلب يوردكىنى ياكە حضرت مريم نڭ موسى عليه
السلام نڭ قىز قىرداشى ايدكىنى بىلماسلر (وَهَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَضَ مِنْ قَبْلِ) دىخى بىز مريم موسانىڭ خىبرىنى
تىكشرب يورماسىن الك موسى (عَم) اوزرىنە ايمچاڭ ايمزە تورغان خاتون لارنىڭ ايمچاڭلىرىن ايمونى
حرام قىلىدۇ يعنى حضرت موسى هيچ بر خاتون نڭ ايمچاڭلىرىن سوت ايمماگان (فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلَى
اَهْلِ بَيْتِ) حضرت مريم فرعونلرگە باروب ايندى مدين سزنى شونداين ايونىڭ اهلنە دلالت قىلىمىز
(يَكْفُلُوهُمْ لَكُمْ) اول ايونىڭ اهل سىزنىڭ ايچون بو بالانى تىربىه قىلورلار (وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ) دىخى بو ايونىڭ
اهلى بوبالا ايچون اىزگولك تىلا كوجىلر در يعنى بوبالانىڭ تىربىه سىنە كىمچىلك قىلماسلار بو واقعه دە
بوروشچە بىيان قىلغان لار بو خىبرىنى هامان ايشىكچا ايندى بو خاتون (مَرِيَمَ) بوبالانىدە هم بالانىڭ آناسى دە

بلەدربوختوننى توتۇرگۈزبوراقتە نى سويلەسن دىدى حضرت مريم ايتىدى مەنم اول ابوھلى فاتىھ تىلاگوچىلار
 دىگان سوزمەن . مرادم پادشاھ (فرعون) گە فاتىھ تىلاگوچىلار دىگان سوزم دىدى شوندىن سوڭ فرعون
 حضرت مريم گە ايتىدى بو بالانى تېرىپە قىلايىف خاتوننى مونەك آلوب كىل دىدى حضرت مريم حضرت
 موسانىڭ آناسى كىتەردى حضرت موسى فرعون قولنى يىغلاب تورادرايدى آناس كىلگىچە ھازىر بالا
 آناسىنىڭ ايسىنى سېزب يىغلابدىن توقنادى ھەم ايمىچەگىنى ايمە باشلادى فرعون ايتىدى سەين بو بالانىڭ
 كىمى بولاسن نى قىدر ايمىچاك ايمزە تورغان خاتونلار كىتەردىك ھېچ بىرسىنىڭ ايمىچاگىنى ايمەمادى ھازىر سىنىڭ
 ايمىچاگىنى قىبول قىلدى دىدى حضرت موسى نىڭ آناسى ايتىدى مەن خوش ايسلى وخوش سوتلى
 خاتونەن مەنم ايمىچاك سوتىمى ھەم بالا قىبول ايتەدەر دىدى شوندىن سوڭ فرعون اجرە بىرلەن بو بالانى
 آناسىنە ايمزىگە بېردى آناسى شول كۈنە تېرىپە قىلورغە بالاسىنى اوزا يويىنە آلوب كىتەدى (فاعتبىروا
 يا اولى الانبىاء) (فَرَدَدْنَاہُ اِلَىٰ اٰمَةِہِ كى تَقَرَّعِنَهَا) بس بىز موسى نى آناسنە كىرى قايتاردىق آناسىنىڭ بالاسى بىلى
 كوزى راوشانلانسون وكۈڭلى طىنچلاسون ايمچون (وَلَا تَعْرَنَ) دىسى بالاسىدىن آيرلو سببلى آناسى
 قايمغوماسن ايمچون (وَلَتَعْلَمَنَّ اَنَّ وَعَدَّاللّٰهُ مَقَّ) دىسى آناسى كوز بىرلەن كورب بلسون ايمچون درىستلىكە
 اللەنىڭ وعدىسى ھەقىقەت بىو (وَلَكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَتَّقُونَ) لىكن آدمىلرنىڭ كۈبىسى اللەنىڭ وعدىسىنىڭ ھەق
 ايدىكى بىلماسلار (وَلَمَّا بَلَغَ اَعْتَدَہُ) دىسى موسى (عدم) عقلىنىڭ وقوتىنىڭ كمالنە ايرىشكان زمانە (يعنى اوتوزدىن
 قىرغە قىدر بولغان باشكە) عقلىنىڭ كمالت كە ايرىشوى شول وقت بولادىمىشلر شونىڭ ايمچونە ھەر بىر پىغمبەر
 قىزىق يىلنىڭ باشنە پىغمبەر بولىدى دىگانلار (وَاسْتَوَى) دىسى بو تىگىز بولغان زمانە (آتَيْنَاهُمُكُمْ مَّا وَعَدْنَاہُمْ) موسى
 (عدم) غە پىغمبەرلىك ھەم دىن عامى بېردىك يا كە ھەممەت علمى دىسى باشقە عاملرنى بېردىك مەناسىنە (وَكَذٰلِكَ
 نَجَّيْنَا الْمُعْتَصِمِينَ) اوشىنداق يعنى موسى غە ھەم آناسنە قىلدقەمەز چىراكى باشقە ايزىگۈلك قىلوچى آدمىلرنىنە
 چىزالارمز (وَدَخَلَ الْمَدِيْنَةَ عَلَىٰ سَیْمِیْنِ غَفْلَةً مِّنْ اَهْلِہَا) دىسى موسى (عدم) فرعون سىرايتىدىن مىصر شەھرىنە كىردى
 شەھراھلىدىن غفلت وقىتەك يعنى شەھەرگە كىشىنىڭ كىرىشى كۈتۈلمەگەن وقتە قىلورە وقتەك دىگانلار (فَوَجَدَ فِيہَا
 رُجُلًا مِّنْ يَّقْتُلَانِ) بس شەھردە ايكى صوغشە تورغان ايرلرنى تاپىدى (اوچراتىدى) (هٰذَانِ شَيْعَتَهُ وَهٰذَانِ
 عَدُوُّہ) بو بىر دىنە اوزىنە ابارگان كىشىدىن (اسرايىلى) بو بىر اير دىنە اوزىنە خلاف بولغان
 دشمانىدىن (قىبطى) (فَاسْتَفَاهُ اَلْنِى مِنْ شَيْعَتِهِ) بس دىنە اوزىنە ابارگان آدم (اسرايىل بالاسى) حضرت
 موسى دن ياردم استىدى (عَلَىٰ اَلْنِى مِنْ عَدُوِّہ) دىنە اوزىنە خلاف بولغان دشمانى (قىبطى) اوزىنە
 (فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ قَضَىٰ عَلَيْهِ) بس موسى (عدم) دشماننە (قىبطىغە) بوزرىق بىرلەن سوئدى بس قىبطىنى
 اولتەردى لىكن مقصودى اولتەرتوگۈل ايدى (قَالَ هٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ) اللەتعالى ايتىدى اى موسى بو اشنىڭ
 (كىشى اولتەرتو) شىيطان عملندىر چۈنكە بو وقت حضرت موسى كافرلىرى بىرلەن صوغش قىلار بىرلەن بېيورامش
 بولدىق يوق ايدى (اِنَّہُ عَدُوٌّ مُّبِينٌ) درىستلىكە اول شىيطان آزدىرغۇچى ظاھىر دشماندىر (قَالَ رَبِّ اِنِّى
 ظَلَمْتُ نَفْسِى) موسى (عدم) ايتىدى اى رېم درىستلىكە مەن قىبطىنى اولتەرتوم سببلى نەفسە ظلم ايتىدىم (فَاغْفِرْ لى)

بِسْمِ مِئِنِ يَارَاهَاغْل (فَقَفَّرْهُ) بس ريسى موسى (عم) نى يارلقادى (انه هُوَ الْقَفُورُ الرَّحِيمُ) درستلىكك اول
الله گناهلازنى يارلقاغوجيدر هم رحمت قيلغوجيدر (قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ) موسى (عم) ايتدى اى
ربم ميكانعام قيلوڭ بىرلن قسم ايتب ايتمه من (فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ) موندن صوڭ كافراڭ ياردم
بيروچى بولماهن (فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ) بس موسى (عم) قصاصنى كتكان حالده قورقوب مصر
شهرنده تاڭغه كردى (فَإِذَا الْآلَتِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِغُهُ) بس شول وقتك اوتكان كيچك ياردم استاگان
اسرائيلى بوكون ينده ايكنجى قبطى بىرلن صوغشوندن موسى (عم) دن ياردم استار (قَالَ لَهُ مُوسَى)
بو اسرائيل گه موسى (عم) ايتدى (أَنْتَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ) درستلىكك سين ظاهر آرزون وياوزنسن اوتكان كيچك
بركشى اولتروم سبب بولدىڭ بوكون ينده بركشى بىرلن صوغشوندىو (فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْبَطِشَ) بس موسى
(عم) قاطى توتونى تىلاگان زمانده يعنى حضرت موسى نك غيرت دينيهسى قورغالوب ينده اسرائيلى
ايچون قبطينى صوغماچى بولدى (بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا) موسى بىرلن اسرائيل گه دشمان بولغان قبطينى قاطى
توتونى تىلاگان زمانده قبط خلقى همهسى بنى اسرائيل گه دشمان بولغانلار (قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي)
قبطى ايتدى اى موسى مينيك اولترونى تىليسونى (كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ) نناكه اوتكان كيچك بركشيني
اولترگان ايدىڭ ياكه بوسوزنى اسرائيلى ايتدى چونكه سين ظاهر آرزونسون دىگاج موسى ميكاقد قىلا
ديوظن قىلدى (ان تُرِيدُ) اى موسى (عم) سين تلاميسك (الآن تَكُونُ جِبَارًا فِي الْأَرْضِ) مگر بيرده ظلم
قىلوچى بولوڭنى تلميسك (وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُضَلِّينَ) دغى سين آدملىر آراسى توزك
قىلوچىلاردن بولوڭنى تلاميسك (وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى) دغى مصر شهرينك يراق
طرفندن آشقان حالده برابريكلى (قَالَ يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ) بوابر ايتدى اى موسى
درستلىكك جماعت فرعونلر سينك حقكك مشاوره كيكاش قىلالار (لِيَقْتُلُوكَ) سيني قبطى قصاصى
برابرنده ايتدى (فَأَخْرَجَ أَنَّى لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ) بس اى موسى (عم) مصر شهرندن چق
درستلىكك مين سيكافانده واپزگولك تىلاگوچىلاردن من يعنى بوسوزنى سيكافانده ايچون ايتام (فَخَرَجَ مِنْهَا
خَائِفًا يَتَرَقَّبُ) بس موسى عم مصردان دشمانلارنىك آرتندن يتوينى كؤب قورققان حالده چقدى
(قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) موسى عم ايتدى اى ربم مينى ظلم قىلوچى قومدىن قوتار (وَلَمَّا
تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ) دغى موسى عم مدين شهرى جانبنه يونالساگان زمانده (مدين بىرلن مصر آراسى
سيكز كونلك يول بولغان) (قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي) حضرت موسى ايتدى ربم نك كوندىرماكى
اميدور (سَوَاءَ السَّبِيلِ) يولنىك توغرىسته (وَلَمَّا وَرَدْنَا مَدْيَنَ) دغى موسى عم مدين شهرينك صوى
(قيوسى) ياننه كىلساگان زمانده (وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةٌ مِنَ النَّاسِ يَسْتَقُونَ) اول قيو تيراسى اوزرنده تورلى
آدملردن بر جماعتنى حيوانلارونى صوغارغانلارى حالده تابدى (وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ)
دغى اول حيوانلارونى صوغارا تورغان جماعتلرنىك اوزونلارندان توبانراك اوزرنده قوبىلارونى
صوغارودان طيبلوب تورا تورغان ايكى خاتون تابدى (بُولار شعيب عم نك ايكى قزى) (قَالَ مَا

خَطَابُكُمْ) موسى عەم بو ايكى خاتونغە ايتىدى نيسەر سزنىڭ شۇنىڭز قويلارنىڭنى صوغارميسر ديو (قَالَتَا لَنْسُقِي حَتَّى يُصَدَرَ الرَّعَاءُ) بو ايكى خاتون ايتىدىلر بىز قويلارمىزنى صوغارميسر مال كۆتۈچىلر (ايالرى) ماللارونى صوغاروب قىبو ياننىدىن دوڭدەرگانلرىنە (آلۇب كىتىگانلرىنە) قىدر ديو (وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ) وىزنىڭ آتامىز الوغ قارىتىر اوزى نىڭ مال صوغارغە كىلورگە كوچى يتىمى شونىڭ اىچون بىز كىلىدك دىدىلر (فَسَقَى لَهُمَا) بس موسى عەم بو ايكى خاتونغە شىقت اىچون قويلارونى صوغاردى (ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظَّلِّ) مونىڭ صوڭىندە كولاگە گە دوندى (فَقَالَ رَبِّ اِنِّى) بس موسى عەم ايتىدى اى رىم درىتىلىدە مېن (لَمَّا أَنْزَلْتَ إِلَىٰ مِنْ خَيْرٍ فَقَبِرْ) اىزگولكىن يا كە طعمىدىن مېڭا ايتىدىگان نرسەڭا عىناچون يا كە مېڭا دىنە اىزگولكىن ايتىدىگان نرسەڭ اىچون مېن دىنبا دە قىر بولوب اورلىم معناسىدە (فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْسًا عَلَىٰ اسْتِغْيَاءٍ) بس بو ايكى خاتون (قىز) نىڭ برى اويالماق صىقىندە يۇرگان حالدە حضرت موسى غە كىلدى (صَفُورًا اِسْمًا) الوغ قىزى يا كە كچك قىزى كىلدى دىگانلر (قَالَتْ اِنَّ اَبِي يَدْعُوكَ) بو قىز ايتىدى درىتىلىدە آتام سىنى چاقىرادر (لِيَجْزِيَكَ اَجْرًا مَسْقُوتًا لَنَا) بىزنىڭ اىچون قويلارمىزنى صوغاروك اچرىنە سىڭا مكافات (اىزگولك كە قارشى اىزگولك) قىلور اىچون حضرت موسى بۇلارنىڭ آتالارى شىبىب علىه السلامنى كورب تىرىكلانو اىچون بو قىزنىڭ دعوتىنى قىبول ايتىدى (فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ) بس حضرت موسى شىبىب عەم گە كىلگان زماندە هم حضرت شىبىب كە اوزىنىڭ باشىدىن اوتكان قىسەلارونى بىيان قىلغان زماندە (قَالَ لَتَخِفَّ نَجْوَتُ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) شىبىب عەم ايتىدى اى موسى قوزقما تلم قىلورچى قوملردىن قۇتلىدك ديو (قَالَتْ اِحْدَاهُمَا يَا اَبْتَ اسْتَأْجِرْهُ) شىبىب عەم نىڭ ايكى قىزىنىڭ برى (حضرت موسى نى چاقىروب كىلگانى) ايتىدى اى آتام بو آدمىنى قويلار كۇتارگە خىمت كە ياللا ديو (اِنَّ خَبْرَ مَنْ اسْتَأْجَرَ التَّقْوَى الْاَمِيْنُ) درىتىلىدە سىنىڭ قويلار كۇتارگە اچارە گە آلغان آدمىنىڭ اىزگوسى اوشانچلى قوتلى آدمىر حضرت شىبىب قىزىدىن صورادى بو آدمنىڭ قوتلى اوشانچلى ايدىكى قايدىن بلىدك ديو قىزى آتاسىدە حضرت موسانىڭ قىبو اُسنىدە قوبلغان صور طاشنى آلۇب تاشلادىقىنى همە چاقىرغە بارغاج حضرت موسانىڭ باشىن قوبان اىبب قىزغە اوزىنىڭ آرتىدىن باروغە امر قىلدىقىنى سويلادى (قَالَ اِنِّى اُرِيْدُ اَنْ اُنْكَحَكَ) شىبىب عەم ايتىدى درىتىلىدە مېن سىڭا نكاح لىدىرومىنى تلىمىن (اِحْدَى ابْنَتَيْ هَاتَيْنِ) بو ايكى قىزنىڭ برىنى (عَلَىٰ اَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي مِجْع) سىڭىز بىل مېڭا قوى كۆتۈ بىرلن خىمت ايتىچى بولماقلىڭ شىرى اوزرىنە (فَاِنْ اَقَمْتُمْ عَشْرًا) بس اكر اون يلىنى تمام ايتىساڭ بىنى اون يىل خىمت ايتىساڭ (فَمَنْ عِنْدَكَ) بس اول اون يلىنى تمام ايتى اوز حضورلدىن بىنى سىڭا سىڭىز بىل خىمت ايتىنى لازم ايتام اون بىل خىمت ايتىساڭ بىڭ خوش آنوسىدە اوز اختىيارىڭ (وَمَا اُرِيْدُ اَنْ اُسْقَ عَلَيْكَ) اون بىل خىمت ايتىنى لازم ايتى بىرلن سىڭا آغرلىقىنى تلامىم (سَتَجِدُنِي اِنْ شَاءَ اللهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) كوركام معامله قىلۇدە اكر الله تىلاسه مېنى اىزگولردە طابارسون (قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ) موسى عەم ايتىدى سىنىڭ عەم قىلغان نرسەڭ

مېنىم بىرلن سېنىڭ آراڭدە در ان شأالله سېنىڭ عەھدىڭدىن چىقام (اَيْمَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ) ايكى مەت نىڭ
 (سېكىز يىل بىرلن اون يىلنىڭ) كىراك قايرىسى اوتاسام (فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ) بىس مەم اوزرە سېگىز يىلدىن
 ياكە اون يىلدىن آرتۇقنى استار بىرلن ظام قىلما سون (وَاللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكِيْلٌ) والله تعالى بىرنىڭ
 اينگان نرسەمز (شرطەز) اوزرىنە شەھدەر بو آيت بىرلن قوى كۇتونىڭ مەھر بولۇرغە ياراوينە استدلال
 قىلنە چۈنكە الله تعالى شەيب عەم نىڭ شىرىعتى بىزگە انكار سز قەھ قىلغان بىزدن مەقم بولغان بېغىمىرلرنىڭ
 شىرىعتى الله تعالى انكاردان باشقە بىيان ايتسە بىزگە دە شىرىعت بولا وانىڭ ايلە عمل لازم بولا شوندىن
 صرىڭ حضرت موسى شەيب عەم گە ادىل قوى كۇنكان ھەم صفورا اسملى قىزىنى آلغان دىگانلار ايكىچى
 قىزى صفورا اسمندە بولغان ايمىش (فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَىٰ الْاَجَلَ) موسى عەم خىمەت مەتنى اوتانگان زماندە
 (وَسَارِبَا هَلْه) دىنى خاتۇنى بىرلن مەدىن دىن مەصرغە سىر قىلغان زماندە (اَنْسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا) طور
 طاغىنە ياقىن بولغان طرفدان بىر اوط كوردى (قَالَ لاهله اَمْكُثُوا اِنِّي اَنْسْتُ نَارًا) موسى عەم خاتۇننە
 ايتىدى سز شونىدە تورۇڭز مېن بىر اوط كوردىم (لَعَلِّي اَتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ)
 شايد مېن اوط ياقىلى سىندان سىزگە بىر خەبىرىنى كىتىرىم ياكە اوطدان بىر آغاچ غە
 قابىزوب اوط كىياسى كىتىرىم (لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) سىزنىڭ اوطدە چىلىۋىڭىز اىچون
 (فَلَمَّا اتَاهَا نُودِيَ) بىس موسى (عەم) اول اوطقە كىلگان زماندە موساغە نىدا قىلىندى (مِنْ شَاطِئِ الْوَادِى
 الْاَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ) مبارك اوردونە بولغان موسى (عەم) نىڭ اوك باغىنە بولغان چوقرىڭ طرفدان
 (مِنَ الشَّجَرَةِ) يوزم آغاچى طرفدان (اَنْ يَأْمُوسَى اِنِّي اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ) بوروشچە نىدا قىلىندى
 اى موسى (عەم) درىستلىك مېن بۇتۇن عالمى تىرىبە قىلوچى الله مەن (وَاَنْ اَلْتِ عَصَاكَ) دىنى طاباغىنى
 بىرگە طاشلادىو نىدا قىلىندى (فَلَمَّا رَاَهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ) حضرت موسى طاباغىنى طاشلادى طاباق ألوغ
 چىلان كېسى سىلىك نە باشلادى بىس موسى (عەم) طاباغى نىڭ صورتى ياكە جەئدە ألوغ چىلان كېسى سىلىك نىڭ
 كورگان زماندە (وَاَلَىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ) قورقۇندىن آرطى بىرلن بولغان ھالە چىلاندىن يوز دوندىرىدى
 چىلان ياندىن كىتىدى و كىرى قايتمادى (يَا مُوسَىٰ اَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ اِنَّكَ مِنَ الْاٰمِنِينَ) بىنە دە حضرت موساغە
 نىدا قىلىندى اى موسى چىلانغە قارشى ايلان و قورقۇمە درىستلىك سىن قورقۇنچىلاردان طىنچاقلىق بولغان آدمەردىن
 سىن (اَسْأَلُكَ بِدَاك فِى جَيْبِكَ) قوللىڭنى كولىماك ياقاڭا ياكە كولىماك كارت (تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ)
 قوللىڭ آللىق عىبىدىن باشقە صافى آق بولغان ھالە چىلان (وَاَضْمُمُ الْيَدَ الْيُمْنَىٰ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ) دىنى
 قورقۇنچى توشالمىش ايكى قوللىڭنى قوش بىنى قورقۇن آدم كېسى اوك قوللىڭنى صول بلاڭلىڭ آستىنە
 و صول قوللىڭنى اوك پىلاڭلىڭ آستىنە كرت لىكن بوسوزنىڭ كىنايە بولماقى آرتۇغراق بىنى طاباغلىڭ چىلانغە
 ايلان بى سىلىك نىڭان وقتە قورقۇمە ثابت و ھەكم بول مەنساندە (فَاذْا نَكَ بُرْهَانًا مِنْ رَبِّكَ اِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِكَةِ)
 بىس بو طاباق ايلە آق قول فرعون گە ھەم قۇمە رىكەن بىبارلىگانلرى ھالە دىلدارد (اَنْتُمْ كَانْتُمْ قَوْمًا
 فٰسِقِينَ) درىستلىك فرعون ھەم قۇمى الله نىڭ طاعتىدىن چوقچى قوم بولدىلار (قَالَ رَبِّ اِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ

نَفْسًا) موسى (عەم) ايتىدى اى رېم مېن فرعونلاردن (قبطيلاردان) بركشى اوتردم (فَأَخَاهُ أَنْ يَقْتُلُونَ) بس اول كىشىنىڭ قىصاصى ايچون اوزمنى اولتورولردن قورقامن (وَأَخِي هَارُونَ هُوَ أَفْضَحُ مِنِّي لِسَانًا) وقرداشم هاروننى يىبار اول مېنن تل بىرلن بىياندە كوركامراك (فَأَرْسَلَهُ مَعِي رِذَاءً يُبَدِّقُنِي) بس قرداشم هاروننى منم بىرلن بىرگە يىبار مېنى تصدىق قىلا تورغان ياردىچى ايتىب يعنى سوزدە مېنن ماھر بولوى بىرلن مېڭا ياردم قىلا تورغان ايتىب يىبار (إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَلِّمُنِي) درستلىكە مېن فرعونلارنىڭ مېنى يالغانغە نسبت بىرولردن قورقامن (قَالَ سَنَنْشُدُ عَضْرَكَ بِأَخِيكَ) الله تعالى موسى (عەم) گە ايتىدى اى موسى قرداشنىڭ بىرلن بلاككىنى قوتلى قىلورمەن يعنى قرداشنىڭ بىرلن سېنى قوتلارمەن (وَنَجْعَلُ لَكُمْ سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا) دىسى سىزنىڭ ايچون اوستىلىك قىلورمەن بس سىزگە فرعونلار اوستىلىك بىرلن ايرىتا الماسلار (بِآيَاتِنَا) بىزنىڭ آيتلر مېز بىرلن بار وگىز (أَنْتُمْ مِمَّنْ اتَّبَعُكُمُ الْغَالِبُونَ) سىز ايكىگىز مەن سىزگە ايارگان آدملر فرعونلارگە غالب (أُتِنَ) لىرسىز (فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ) بس فرعونلارگە موسى (عەم) بىزنىڭ ظاھر وآچق بولغان معجزەلر مېز بىرلن كىلگىنى زىماندە (قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّقْتَرَنٌ) فرعونلار ايتىدىلر موسى كىتەرگان نرسە توگىلر مېلر افتراء قىلنمىش سىھردىر (وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ) وبىز بوسىھرنى ياكە بىيغەبىرلىك دعواسىنى اولگى اتالار مېز ايچىندە اشمادىك (وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ) دىسى موسى (عەم) ايتىدى رېم شول كىشىنى بلەدر (جَاءَهُمُ الْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ) اوزى حضوردىن ھىلقىغە كوندىرگىچى نرسەنى كىتەردى (وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ) دىسى رېم شول كىشىنى بلەدر اول كىشى ايچون يورطنىڭ صوڭغى ماقئالمىش ھالى بولور چونكە يورطدىن دنيا يورطى مراد آننىڭ صوڭغى ھالى ھىلقە چىتىدەر (أَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ) درستلىكە شانى ظلم قىلوچىلار دنيا دە ھىلقىغە آخىر تە جنت كە ايرىشماسلر (وَقَالَ فِرْعَوْنُ) دىسى فرعون ايتىدى (يَا أَيُّهَا الْمَلَأَئِىْةُ أَي جَمَاعَتٍ) ماعلمت مائىكۇم مەن الە غىبرى) سىزنىڭ ايچون مېنن باشقە معبودنى بىلامادم (فَأَوْقِنِي يَا هَامَانَ عَلَى الطَّيْنِ) بس اى ھامان مەنم ايچون بالچق اوزى نە ھارط ياق يعنى يانغان كىر پىچلر ھاضرلە (فَأَجْعَلِي صَرْحًا) بس مەنم ايچون بىوگ سىراى قىل (بِنَاءً قِيْلَ) (لَعَلِّي أَطَاعُ إِلَى إِلَهٍ مُوسَى) شايد مېن موسى (عەم) نىڭ معبودى نە ئۇشۇر مەن چونكە فرعون غايت نادانلىقتىن موسى (عەم) نىڭ معبودىنى كوكە دىو اويلادى دوكوك كە آشماقچى بولدى (وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ) دىسى درستلىكە مېن موسىنى يالغانچىلاردن دىوگىمان قىلامەن (وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ) دىسى فرعون ھەم آننىڭ ايارگان آدملىرى بىردە ھىقسىز تىك بىرلندىلر (وَوَدَّوْا أَنَّهُمْ آلِئِنَّآ لَإِیْرَجِعُونَ) دىسى فرعونلر گىمان قىلدىلر درستلىكە آلار بىزگە قىيامت كوندە قايتارلىمىش بولماسلار يعنى بىزنىڭ حضور مېزگە كىلماونى گىمان قىلدىلر (فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ) بس بىز فرعوننى ھەم آثار ايارگان آدملىرىنى عذاب بىرلن توتدىق (فَنَبَّأْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ) بس آلارنى دىنىگىزگە آتدىق (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ) بس اى ھەم اعتبار قىلور قارا ظالم بولغان آدملىرىنىڭ صوڭغى ھالىلرى نىچك بولدى (وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً) وبىز فرعونلارنى آرزونلىقە باشلار قىلدىق

(يَنْعُونَ إِلَى النَّارِ) دنياده آدملرني اوطقه كروني واجب اينه سورغان نرسه لر (كفر و گناه لار) گه انه لر
(وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ) دخی قیامت كونده عنابنی یبارو برلن اوزلرینه یاردم بیولمیش بولماسلار
(وَأَتَمَّعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً) دخی فرعونلرگه بودنياده لعنت ايارتدك (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُورِينَ)
دخی قیامت كونده اول فرعونلر رحمتدن سورلمش لر در (وَلَقَدْ آتَيْنَاهُ مِائَةَ الثَّمِينَ) و تحقیق بز موسی (عم) گه
تورات کتابی بیدرک (مَنْ بَعَثْنَا مِنْهُمُ الْفِرْعَوْنَ الْأُولَى) اولگی زمان خلقلارنی هلاک قیلغانمز صوکنده
یعنی نوح، هود، صالح، لوط (عم) قوملرینی هلاک قیلد قمز صوکنده (بِصَافِرٍ لِلنَّاسِ) آدملرنك كوكللرینه
نورلار بولغان حالده اول نورلار برلن حق برلن باطل آراسنی آیورورلار (وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً) دخی اول تورات
اللهنك بولی بولغان شریعتلرگه كوندرگچی و رحمت بولغان حالده (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) آدملر و عطلانسون لار
ایچون یعنی شول فائده لربلن تورات کتابنی موسی (عم) گه بیدرک (وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ) وای
محمد (عم) سین چورنك قیاش باطش طرفنه بولمادك یعنی حاضر بولمادك (أَذَقَّضِينَا إِلَىٰ مَوْسَىٰ الْأَمْرَ)
موسی (عم) گه شریعت اشینی حکم ایتد کمز و بلدر کمز وقتنه (وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ) دخی موسی
(عم) گه وحی قیلد قمز وقتنه حاضرلر جمله سنندن بولمادك (وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا) لکن بز سیکابو اشلرنی
وحی قیلدق آنك ایچون موسی صوکنده تورلی زمان غلقلارونی یاراتدق (فَنَطَّأُولُ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ) بس
آلار اوزرینه عمرلر اوزون بولدی بس یالغان خبرلر چغاردیلار اللهنك دیننی اوزگار تدیبلر خاقنی
نادانلق باصدی شونك ایچون سیکابو وحی قیلدق یعنی دیننی یاگار تمق ایچون واللهنك حدلرینی اوتامك
ایچون (وَمَا كُنْتَ نَاطِقًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ) دخی سین ای محمد (عم) مدین اهلنی (شعیب عم هم آثار
ایمان کیندرگان آدملر) ایچنده تورغوچی بولمادك (تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) آلار اوزرینه بزنگ آیتلر مزی
قصه قیلغان قوملرنك خبرلرینی اوبرانب اوقورایدك یعنی آلردن اوقدقك البته بوق (وَلَكِنَّا كُنَّا
مُرْسَلِينَ) و لکن بز سیننی دخی بزنگ آیتلر مزدن سیکابو بیروو چیلرنی یبارو بولدق (وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ
الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا) دخی بزنگ موسی (عم) غه ندأ قیلد قمز وقتنه طورطاغی باننده بولمادك (وَلَكِن
رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ) لکن بز سیکابو مونی بلدردك وسیننی یباردك ربکن رحمت یوزندن (لَتُنذِرَنَّهُمْ قَوْمًا) شوندا این
قومنی قورقتوڭ ایچون (مَا آتَاهُمْ مِنْ نَّذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ) اول قومگه سیندن الك قورقتوچی (پیغمبر) کیلامادی
یعنی مکه قومنی قورقتوڭ ایچون چونکه سینك برلن عیسی (عم) آراسنه فتره زمانی واقع بولدی حضرت
عیسی برلن رسول الله آراسنه بش یوزایللی بل قدر پیغمبر بولمی تورغان (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) سیننی پیغمبر
ایتب یباردك سینك قورقتوڭ برلن مکه خلقی و عطلانسون لار ایچون (وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ) و اگر مکه
خالقنه عذاب ایرشامسه ایدی (بِمَاقِدِّمَاتِ آيَاتِهِمْ) قوللاری نك الك قیلغان نرسه لری (یاوز عمللاری)
سببلی (فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا) بس عذاب اینگان وقتنه مکه کافرلری ایتورلر ایدی ای ربمز
کاشکی بزگه دین اوبرانر ایچون پیغمبر یبارگان بولساڭ ایدی (فَنَنْبِغْ آيَاتِكَ) بس بز سینك آیتلرگا

ایبارگان بولور ایبدک (وَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) دغی آیتلرگا ایمان کینر و چیلردن بولور ایبدک دیو یعنی کافرلرگه عذاب ابرشکان وقتله بوسوزنی ایتولری کفرلری و گناهلاری سببلی بولماسه ایبدی بزسینی بیغمبر ایتب یبارماس ایبدک بزسینی یباردک آلارنک غدرلرینی بتر و ایچون و آلارنک ضررینه دلیلنی الزام ایچون (فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا) بس بزنگ حضوره زدان مکه کافرلرینه حق (قرآن یا که رسول الله) کیلگان زمانه (قَالُوا لَوْلَا آتَانَا) مکه کافرلری ایتب بلر کاشکی محمد (عم) گه بیلامش بولسه ایبدی (مِثْلَ مَا آتَانَا مُوسَى) موسی (عم) گه بیلرگان نرسه کبی یعنی تورات کتابی بریولی اینگان کبی قرآنک بریولی اینسه ایبدی هم موسی غه بیلرگان طایاق و آتی قول کبی معجزه محمد (عم) گه ده بیلرسه ایبدی شول وقت بز محمد (عم) گه ایمان کینر ایبدک دیو (أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا آتَانَا) ایما مکه کافرلرینک فکرده و مذهبه جنس اشاری مونتین الکت موسی (عم) گه بیلرگان نرسه فی (توراتنی و باشقه معجزه لرینی) انکار قیلما دیلارمو (قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهُرَا) موسی (عم) زمانه غی کافرلر ایتنیلر موسی برلن هارون (علیهما السلام) حقنه برسی برسنه یاردم بیرشه تورغان سحر ایالری بریدیو (وَقَالُوا إِنَّا بِلِكْفَرُونِ) دغی بز موسی برلن هاروندن هر برسی یا که بتن بیغمبرنی انکار اینو چیلر مز دیو (قُلْ فَاتُوا بَكُنَابِ مَنْ عَذَّبَ اللَّهُ) ای محمد (عم) مکه کافرلرینه ایت شوندا این کتابنی الله حضورنن کینرگز دیو (هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا) اول کتاب موسی (عم) برلن میکا ایندرلگان نرسه دن (تورات برلن قرآننن) حلقفه کوندرگو چیراک بولسون (اتَّبِعْهُ أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اول کتابقه ایارمن اگر سز بزنی سهر چیلار دیگان سورگنده راستلاردن بولسا گز (فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ) بس اگر سینک شوندا این صفتلی کتابنی کینرگه ائده وگنی قبول قیلماسه لار (فَاعَلِمْنَا أَنَّمَا يَنْتَعُونَ أَهْوَاءَهُمْ) بس بل سین ای محمد (عم) آتی مکه کافرلری نفس آرزولارینه ایارلر (وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ) و نفس آرزوسنه ایبارگان آدمندنک آزغونراف کم بارالبته هیچ کم بوق (بَغْيَرُهُدَىٰ مِنَ اللَّهِ) الله دن حق لقه کوندرودن باشقه بولغان حالک چونکه بعض وقت نفس آرزوسینک حق غه واقف بولغانینه بولا (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) درستلکله الله تعالی نفس آرزولارینه ایاروسببلی اولرینه ظلم قیلوچی قومنی حق لقه کوندرماس (وَلَقَدْ وَصَّيْنَاهُمُ الْقَوْلَ) و تحقیق مکه کافرلری ایچون قرآن سوزلرینی ایندروده بعضنی بعضنه ایارتدک و عظ توتاشدن بولسون ایچون (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) مکه کافرلری و عطلانسونلار ایچون و هرگه اول قرآنقه ایمان کینرسونلر ایچون (الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ) شوندا این آدملر باردر آلاغه قرآننن الکت کتاب (تورات یا که انجیل) بیردک (هُم بِهِ يُؤْمِنُونَ) اول آدملر اول کتابقه ایمان کینر و چیلردر اهل کتابنک مؤمنلری حقنه اینگان یا که اهل انجیلنن فرق کشی حقنه ایبدی دیگانلر او تورا بکسی حضرت چعفر برلن حبشه دن ایمان کینر کیلگانلر سیگری شامنن (وَإِذِ ابْتُلِيَ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ) و هر قیچان بو آدملر اوزرینه قرآن او قلسه قرآننک الله دن بولوینه ایمان کینرک دیولر (أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا) درستلکله اول قرآن ریمز حضورنن نابتدر (إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ) درستلکله بز قرآن اینماسدن اولده بوی صونو چیلار و الله فی برلا و چیلر بولدیق (أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ

اجرهم مرتين بما صبروا) بوصفتلى آدمارگه ايمانلارنى صبر قىلولارى و ثابت بولولارى سببلى ايكي مرتبه
 اجرلى بىرلور بر اجرى اوزلرينه ايندرلگان كتابقه ايمان كىنرولرى ايچون و بر اجرى قرانغه
 ايمان كىنرولرى ايچون (وَيَتَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ) دى بو صفتلى آدملر ايزگولك (طاعت) برلن
 ياوزلغى (گناهى) بىرلر (وَتَمَا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دى بز اوزلرينه رزقلاندرغان نرسه دن
 (ماللارنىدان) ايزگو يوللارغه صرف قىلولار (وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ) و هر قىچان بو صفتلى آدملر
 فائده سز سوزنى اشنسه لر اول سوزدن يوز دوندرلر (وَقَالُوا إِنَّا أَعْمَالُنَا وَكَمْ أَعْمَالُكُمْ) دى لغو
 سوز سيويلا و چىلارگه اينورلر بزرگه اوز عمللرمز بولور و سزگه ده اوز عمللرگز بولور (سَلَامٌ عَلَيْكُمْ)
 سزنى اوزرگزگه سلام بولسون (يعنى بزرگه سزنى بران صحبت نى قوشماق لازم بولسون) (لَا تَبْتَغِي
 الْجَاهِلِينَ) نادانلار برلن صحبتنى استامىمز (إِنَّكَ لَا تَهْتَدِي مِنْ أَحِبِّتِ) درستلىكده سين اى محمد عم
 اوزنى سىگان آدملرنى حقلقغه (ايمانغه) كوندره آلماسون يعنى اسلام ديننه كوترگه كوچلغى يتماس
 (وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) ولكن الله تعالى تلاكگان آدمينى حقلقغه (ايمانغه) كوندرر (وَهُوَ أَعْلَمُ
 بِالْمُهْتَدِينَ) و اول الله تعالى ايمانغه كوندلرگه حاضرلنگان آدملرنى بله در كوب مفسرلر بو آيتنى
 حضرت ابوطالب حقنده ايندى ديگانلر ابوطالبنى ممتضر حالنده رسول اكرم كىلوب اى آنا
 بز توغمه قرداشم ايمان كلمه سنى ايت قيامت كوندنده شفاعت قىلورمن ديگان حضرت ابوطالب
 اينگان اى قرداشم عبداللهنى اوغلى تحقيق بله من سين حق پيغمبرسون لکن خلقنىك ابوطالب
 اولمن قورقبنه ايمان كىنردى ديولربنى مكره كوره من ديدى ابوطالبنى ايماننه متعلق
 روايتلرنى يازغان اينك تكرار بارلادى (وَقَالُوا إِنْ نَتَّبِعِ الْهُدَى مَعَكَ) دى قريشلر ايتديلر اى
 محمد عم اكر بز سىنىك برلن حقلقغه كوندلرگوچى دينرگه (اسلام ديننه) ايارساك (نَخْطُفُ مِنْ
 أَرْضِنَا) بىرمزدن چغارلش بولورمز ديو قريشلر بر وقت رسول اللهغه ايتديلر اى محمد بز سىنىك
 حق پيغمبر اينككىن بله من لکن بز قورقامز اكر سىگا ايارساك عرب لرگه مخالفت قىلساك بزنى
 مكه پىرنلن قولاب چغارولرونندان ديو الله تعالى بوسوزلربنى رد قىلوب ذكر قىلناچق آيتنى
 اينردى (أَوَلَمْ نَمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا) ايا بز قريشلرگه امينلك اياسى بولغان حرم بىرىنى اوروون
 قىلامادى يعنى اوروونلارونى حرم بىرى قىلدى (يَجِبُ إِلَيْهِ لِمَرَأَتِ كُلِّ شَيْءٍ) اول حرم بىرىنه هر
 طرفدان هر نرسه نك يمىشلىرى چىولش و تارتلمش بولور يعنى مكه گه تورلى طرفدان فائده لر كىدور
 (رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا) حضورمزدان مكه اهلنه رزق بولسون ايچون (وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ)
 و لکن مكه خلقنىك كوربى موفى بلماسلر (وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) و كوربمه قريه اهلنلر
 هلاك قىلدى (بَطَرْتُمْ مَعِيشَتَهَا) اول قريه اهلى معيشتلرنى ياوز بولدىلار واللهنىك حقنى صاقلامادىلار
 يعنى اولكى هلاك قىلنغان قريه خلقنىك حالىك طنچلقده و دولتده مكه خلقنىك مالى كى كوركام بولدى
 صورته آرزونلقلارى سببلى الله تعالى آلارنى هلاك قىلدى سزنىك قولار كى هلاك قىلور (فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ) بس

بو خراب بولغان اوردون لار آلارك تورغان اوردون لار يدر (لَمْ تَسْكُنْ مِنْ بَعْدِهِمُ الْأَقْلِيَّةَ) اول قوريه لرده
هلاك قىلغان اهل صوكتدان توتولمادى مگر آزغنه كىش توتلدى مثلا مسافرلر وادتب باروچىلارغنه
(وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ) اول هلاك بولغان قومدن اوردونلارونى بىز آلوجى بولدىق (وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ
الْقُرَى) وای محمد عهه سىنىڭ ربك قوريه (اهل) لرنى هلاك ايتوجى بولمادى (حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمَارِ سُلُوكٍ)
اول قوريه لرنىك اصلى والوغسته پيغمبر يباركاننه قدر (يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) اول پيغمبر قوريه لرنىك
اصلى والوغسىنىڭ اهلنه بىزنىڭ آيتلرمنى او قور (وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى) دى بىز قوريه لرنى هلاك
قىلوجى بولمادىق (الْأَوَّلُهَا ظَالِمُونَ) مگر هلاك قىلور بولدىق اول قوريه لرنىك اهللرى ظلم قىلوجى
بولسەلار (وَمَا أَوْتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسە كم دنيا سببلرنىن سزگە بىرلدى (فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا)
بس اول نرسە دنيا تركلىڭى نىڭ فائده لنه تورغان نرسە سىدر هم زىنتى در (وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى)
والله حضورنده بولغان فى نفسه ده ايزگودر هم هميشه قالوجى پيراقدر (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ايا عقلكزنى يرتب
قاراب بلەيسزى دنيا نرسە سنى الله حضورنده بولغان نرسە برلن آلماشد راسز (أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعَدًّا حَسَنًا)
ا ياشول آدم بىز اول آدم گە كوركام بولغان وعده (جنت) نى وعده قىلدىق (فَهُوَ لَاقِيهِ) بس اول آدم اول وعده گە
بولقوجى پير (كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلىڭى نىڭ فائده لنه تورغان نرسە سى برلن فائده لندره
تورغان آدمز كىن برابر مى البته بوايكسى برابر توگل در اولگسى نىڭ مثالى مسلمان ايكنچسى نىڭ مثالى كافر كى
(ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ) مونىڭ صوكتنه دنيا تركلىڭى نىڭ متاعى برلن فائده لندىرگان آدمز
قىامت كوندە عذاب ياكە حساب ايچون حاضر قىلنمش لاردان در. (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) وشول كوننى اى
محمد عهه ذكر قىل اول كوندە الله كافرلرگە ندا قىلور (فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ) بس
ايتور الله تعالى سزنىڭ منم شريكلمر دىو زعم قىيلغان شريكلمر قىلدا دىو (قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ
الْقَوْلُ) حقلارنده جهنمى آدملر وچنلر برلن توتوردرمن دىگان سوزم ثابت بولغان آدملر ايتور
(رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا) اى رىمىز بىز آلارنى آزدىرغان آدملر اوشبولاردى (أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا)
بىز آلارنى آزدردىق (يعنى آزغونلغنه اندە دىك) آلارده بىز اختيارمىز برلن آزدقمىز كىن اختيارلارى برلن آزدىلار
(تَبَرَأْنَا إِلَيْكَ مَا كُنَّا إِبْرَاهِيمَ نِدْعِي بِنْتُونِ) بىز آلاردان هم آلارنىڭ اختيار قىلغان كفرلرنىن سىنىڭ صارى بىزدىك
آلار بىزگە عبادت قىلور بولمادىلار بلكە آلار نفس آرزولارينه عبادت قىلور بولدىلار (وَقِيلَ ادْعُوا
شُرَكَاءَكُمْ) دى الله طرفندن كافرلرگە ايتورار الله نىڭ عبادتە شريكى دىب زعم قىلغان نرسە لركزنى
(صنم لار كزنى) اندە كىز دىو (فَدَعَوْهُمْ) بس كافرلر غايت حيران بولدىلار لردان صنم لارغە اندە لرلر
فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ) بس اول صنملار انده وچى كافرلرگە جواب بىرماسلر (وَرَأَوْا الْعَذَابَ) دى شريكلمر
معبودلرى ايچون عذابنى كوررلر (لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ) اگر اول معبودلر دنياده حقلغنه كونلىگان
بولسەلار ايدى آخرتە عذابنى كورماسلر ايدى دىو ايتورلر (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) وای محمد (عهه) شول كوننى

ایسکه تشر اول کونډه کافر لرلر که الله (تعالی) ندأ قیلور (فَيَقُولُ مَاذَا أَحْبَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ) اوز کرکه یبار لهش پیغمبر لردن نرسه قبول ایند کر دیوا بتور (فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ) بس قیامت کونډه کافر لر اوز رینه خبر لر بامسز و یاشرن بولور (فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ) بس اول کافر لر نڠ بعضی بعضندن جواب صوراشما سلا ر چونکه بلم او ده همه سی برابر ای دکی هر قایوسینک معلومی (فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) بس اما شوندا این آدم کفر دن توبه ایندی دخی ایمان کیتردی و ایز گو عمل قیلدی (فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ) بس اول آدم اوزینک تموغدان قتل و چیلاردن بولوبینی امید اینسون (وَرَبِّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ) ولی محمد (عم) سینک ربک تلا گان نرسه سنی خلق هم اختیار قیلور (مَا كَانَ لَهُمُ الْغَيَرَةُ) کافر لر ایچون هیچ نرسه ده اختیار بولادی (سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ) الله نی کیمه چیلکردن پاکلایمن هم اول الله تعالی مشرکلر نڠ اللهغه شریک قیلغان نرسه لردن بلند بولدی (وَرَبِّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ) وای محمد (عم) سینک ربک کافر لر نڠ کو کرا کلر نډه یاشرگان نرسه لرینی (سیکا دشمانلق لار نی) بلور (وَمَا يَعْلَمُونَ) دخی سینک حقکنه آشکاره قیلغان نرسه لرینی (قباحت سوز لرینی) بلور (وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) واول الله عبادتکه مستحق در عبادت که مستحق هیچ ذات یوقدر مگر اول الله تعالی گنه در (لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ) اول الله ایچوندر دنیا ده هم آخرتک هم یعنی مؤمنلر الله نڠ بیرگان نعمتلری اوز رینه دنیا ده همدا بتد کلری کیب آخرتک هم محمد اینور لر (وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) دخی حلم اول الله ایچوندر هم قیامت کونډه اول اللهغه قایتارلش بولور سز (قُلْ أَرَأَيْتُمْ) ای محمد (عم) مکه اهلنه میکا خبر بیر کر دیوا بت (ان جعل الله علیکم اللیل سرمدا) اگر الله سرگه قارانغو کیچنی همیشه قیلسه و سز نڠ ایچون هیچ یاقتیلف بولماسه (الی یوم القیامة) قیامت کونډه قدر (من الله غیر الله یأتیکم بضیاء) الله دن باشقه سرگه یاقتیلفنی کیتره تورغان نیندا این معبود بار البته یوق (أَفَلَا تَسْمَعُونَ) ایا بو وعظنی تفکر برلن ایشتیمیسز می (قُلْ أَرَأَيْتُمْ) ای محمد (عم) مکه اهلنه میکا خبر بیر کر دیوا بت (ان جعل الله علیکم النهار سرمدا) اگر الله سرگه یاقتنی کوندر نی همیشه قیلسه و هیچ قارانغولق بولماسه (الی یوم القیامة) قیامت کونډه قدر (من الله غیر الله یأتیکم بلیل) الله دن باشقه سرگه کیچنی کیتره تورغان نیندا این معبود بار (تَسْكُنُونَ فِيهِ) اول کیچده راحتلب قرار لار نور سز البته یوق (أَفَلَا تَبْصُرُونَ) ایا عبرت برلن قاراب کور میسز می (وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دخی الله اوزینک بنه لرگه رهنندن کیچنی هم کوندر نی یاراتدی (لَتَسْكُنُوا فِيهِ) کیچنی یاراتدی کیچده قرار لار اوز کر ایچون (وَلَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ) دخی کوندر نی یاراتدی الله نڠ فضلندن استا و کر ایچون (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دخی الله نڠ نعمتلرینه شکر قیلو کر ایچون (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) دخی ای محمد عم شول کوننی ایسکه تشر اول کونډه الله مشرکلرگه ندأ قیلور (فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ) بس الله تعالی اینور سز نڠ منم شریکلرم دیو زعم قیلغان شریکلرم قیلدا دیو (وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا) و هر بر امتن اوز لرینه شهادت بیره تورغان شاهد چقاردق اول شاهد شول

امتنك پيغمبيري (قُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) بس امتلرگه ايتدك بز توتقان ديتكزتك درستلكنه دليل كيتكز ديو (فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ) بس امتلر بلديلر بووقتنده درستلكنه معبود بولوده حق لف اللهغه ثابت در هيچ كم معبودلكنه اللهغه اورطاق بولاس (وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ) دغى امتلردن افترا قىلغان نرسه لرى (باطل لرى) غائب بولدى (إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى) درستلكنه قارون موسى عهمنك قومندن بولدى حضرت موسى نك آتاسى برلن بر توغمه قرداشى بصهر بن قاهث نك اوغلى ايدى بصهر حضرت موسى غه ايمان كيترگان آدملردن (فَبَقِيَ عَلَيْهِمْ) بس قارون موسى عهمنك قومنه آرتوقلتنى استادى وكلسى نك اوزينك امرينه برى صورنولارونى. استادى ياكه موسى قومنه ظلم قىلدى معناسنده (وَأَتَيْنَاهُمُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مَذْجًا) دغى بز قارون غه خزينه لردن بيدرک (مَا أَنْ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءَ بِالْعُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ) شول قدر مال بيدرک اول مالنك اچكچلرىنى بركلاو قوت اياسى بولغان كوب جماعت كه ده آغر بولور (إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ) شول وقتده موسى نك ايمان كيترگان قومى قارون غه ايتدى مالنك كويلىگى برلن شادلانما و ماقتانما (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ) درستلكنه الله تعالى شادلانويچيلارنى دوست كورماس (وَأَبْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الثَّارَ الْآخِرَةَ) دغى الله اوزنكا بيريگان نرسه ده (بايلقده) آخرت يورطنى استه يعنى الله نك اوزنكا بيريگان مالندان الله يوليئنه صرف ايت (وَلَا تَتَسَنَّسْ بِالنَّبِيِّ) دغى دنيا دان بولغان الشكنى اونوتمه يعنى اوزنكا بتارلك قدر آلوب قال (وَأَحْسَنُ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ) دغى الله نك بنده لرينه الله اوزنكا ايزگولك قىلغان كى ايزگولك قيل (وَلَا تَتَّبِعِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ) دغى بيرده بوزوقلى اسنامه يعنى ظلمگه و تكبرلك كه سبب بولغان اشلر برلن خلق غه امر قىلمه (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ) درستلكنه الله تعالى بوزوقلى قىلوچيلارنى دوست كورماس (قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي) قارون ايتدى ميكا بو ماللارنى بيريلىش بولدى اوزم نك حضورمده بولغان علم اوزرئده بولغانم حالده يعنى مين تجارت علمنى كامل بيلم ياكه كيميا علمنى ياكه تورات علمنى معناسنده حضرت موسى نك قومى ايچنده توراتنى ايلك زباده بلوچى قارون بولغان ديگانلر (أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ) ايا قارون بلماديوه درستلكنه الله تعالى قارون دان لك نى قدر زمان اهللرندن هلاك ايتدى (مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً) قارونندان قوتده قاطيراق بولغان آدملرنى (وَآكْثَرُ جَمْعًا) دغى مال جيوده كوبراك بولغان آدملرنى يعنى قارونندن قوتليراك و بايراق آدملرنى (وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ) دغى ياوز كافرلرگناهلارندن صورالمش بولماسلار بلكه توغرى توغغه يبارلورلر يعنى الله تعالى كافرلر نك حالنه مطلع اولدقندن بلوايچون صورالماس ياكه شلته ايچون صورالماس بلكه دفعى عذاب قىلنورلار (فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ) بس قارون تورلى زينتى ايچنده كوب آدملر برلن قومى اوزرينه چقدى (قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) دنيا ترلكسى گنه تلى تورغان ضعيف آدملر ايتدى (يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ) كاشكى بزگه قارونغه بيريلىگان مالنك اوخشاشى بولسه ايدى (إِنَّهُ لَنَدُوْحًا

عظیم) در سنسکرت اول قارون دنیادن الوغ الش ایاسیدر دیو (وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) دخی آخرت حاللرینی بلویبیرلگان آدملا ایتدی (وَيَلْكُمْ نُوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ) الله سزگه هلاکلسکنی لازم ایتسه ایدی الله ننگ آخرتدی کی نوای ابرگورا کدر قارونغه بپیرلگان نرسه دن (لَمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) ایمان کیتریه ابرگور عمل قیلغان آدم ایچون (وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ) و بو نوای (جنت) که یولقماس ابرشماس مگر عبادت لرگه هم گناهلاردن صبر ایتوچیلرگنه یولغور (فَقَسَمْنَا بِهِ وَبَدَارَهُ الْأَرْضُ) بس بز قارون هم یورطنی و ماللارنی بپردن یوتدردی موننگ قصه سی قارون موسی (عدم) نی غایت رنجنگان حضرت موسی قرداشی بولمقی ایچون قارونغه مداره قیلله ایکان زکات فرض قیلنغاچ حضرت موسی قارون برلن هر بر مکنن بر برابرند (مثلا مگ صومغه بر صوم برابرند) صلح قیلغان قارون مالنی حساب قیلوب قاراغانه بیک کوب مال چقاچق بولغاچ مکنن برنی بپروگده راضی بولماغان شوندن صوگ قارون بنی اسرائیل ایچنده حضرت موسی نی رسوای وایاتلی ایتار ایچون برزانیه و حاله خاتوننی کوب مال برلن باللاغان موسی منم برلن زنا قیلدی بو بالا موسی دن دیوایت دیگان عید کوننده حضرت موسی جمع عظیم ایچنده خطبه اوقفان (وعظ سویلاگان) کده کم مال اوغلاسه قولنی کیسامز کده کم خاتونلی بولاتوروب زنا قیلسه طاش برلن به رب اولتره مز خاتونسز بولاتوروب زنا قیلسه یوز قامچی صوغامز دیو قارون ایتکان ای موسی اگر زنا قیلوچی اوزک بولسا کده بو حکم یوتله می دیو حضرت موسی ایتکان بلی اوزم بولسامه شولای الله ننگ حکمی برابر دیگان قارون ایتکان بنی اسرائیل سینی قلانه خاتون برلن زنا قیلغان دیوزعم قیلالار دیگان حضرت موسی اول خاتنی چلهرتقان و راست سویله دیگان خاتون قاروننگ مال برابرند باللا دقنی سویلاگان حضرت موسی قاروننگ بواشنن الله غه شکایت قیلغان حضرت موسی غه الله تعالی وحی قیلغان بپرگه تلاگان نرسه ک برلن امر قیل دیو حضرت موسی ایتکان ای بپر قاروننی توت دیو قارون تزینه قدر بپرگه باطقان بپرگه حضرت موسی ینه توت دیگان قاروننی بیلینه قدر توتقان ینه توت دیگان موبینه قدر توتقان ینه توت دیگان قارون هونولای بپر توبینه کیتکان شول حاله قارون همیشه حضرت موسی غه بالبارغان حضرت موسی غایت آچوی کیله کنن شفقت قیلماغان الله تعالی حضرت موسی غه وحی قیلغان قارون نی قدر بالباردی مرحمت قیلما داک اگر میکا برگه مرتبه دعا قیلغان بولسه ایدی قبول قیلغان بولور ایدم دیوموننن صوگ بنی اسرائیل موسی (عدم) قاروننی بپردن یوتدردی ماللارنی و یورتلارنی اوزینه آلور ایچون دیگانلر صوگره الله تعالی قاروننگ یورطنی و ماللارنی بپردن یوتدرغان (بیضاوی) (فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ) بس قارون ایچون الله دن باشقه هیچ یاردم بیره تورغان جماعت بولمادی (وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْصَرِّينَ) دخی قارون بو عبادن (بپر یوتون طیلغوچیلاردند) بولمادی (وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ) دخی اوتکان کیچده قاروننگ منزله سنی آرزو قیلغان آدملا ایتور بولوب اولیلر (وَيَكْفُرُ اللَّهُ بِسُوءِ الرِّزْقِ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ) عجب لنه من مین گویا که الله تعالی قیلارندن تلاگان آدمنه رزقنی نوشی (کیک قیلا) و تلاگان آدمنه طار قیلا (وی) تعجب کلمه سی انعجب معناسنه یا که (وی) خطاغه اویغانور قتنده ایتله

بكرى توقۇنچى سوره عنكبوت سورەسى مكدەدە اينگان جمعى آلمەش توقۇز آيت

بىلىدۇ ————— ۵ ————— اللّٰه الرّحمن الرّحيم

(آلم) بو سوزنىن مرادىنى اللّٰه تعالى اوزى بلور (أَحْسَبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا) ايا آدملىر قالدلىش بولولار ينى حساب قىلورلارنى (أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا) ايمان كىتىردىك بز دىو اينوارى ايچون (وَهُمْ لَا يُفْقَهُونَ) حالبوكم آلا ايمان لارى نىك حقيقى ايكانلىكى بولن امتعان قىلنماسلار يعنى آدملىر بالفز بز ايمان كىتىردىك ديگان سوزلىرى ايچون گنه چن ايمان بولن امتعان قىلنماغان لارى حالده قالدلىش بولولار ينى حساب قىلورلارنى آلاى حساب قىلماسن لار بلكه اللّٰه تعالى آدملىرنى آغر تكليف لىر بولن امتعان قىلور چونكىه بالفز ايمان گرچه اخلاص بولن بولاسده تموعدان بۇتونلاى قۇتلونى تىلامى منگو قالدودان قۇتلونى غنه تلى بو آيت نى مشر كىتىردىك جبرىندن شكايىت قىلغان بعض صحابه لىر حقندە ايندى ديگانلىر (وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) وحقيق بز بو امت دن لك بولغان آدملىرىدە فتنە لىك وبو اش ايسكى عادت بۇن امت حقندە بولدى (فَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا) البته اللّٰه بلور ايمانده راست بولغان آدملىرنى (وَلْيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ) دىي ايمانده بالفانچى لارنى بلور (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا) يا كه ياوز عمللىرنى قىلغان آدملىر بزگه ثابت بولولار ينى حساب قىلدىمىر يعنى ياوز عمللىرى بربرىندە بزنىك جزأ بىروگه قدرتىزنى فوت قىلدىرونى حساب قىلدىلارنى (سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) اكر بلاى حساب قىلسه لار حكم ايتكان نرسه لىرى نى ياوز بولدى (مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ) كىمىر اللّٰه نىك ثوابنه بولقرنى. اميد ايتار بولسه (فَأَنْ أَجَلُ اللَّهِ لَا يُتَى) بس درىنلىكده اللّٰه نىك اوزىنىك ثوابنه بولقر ايچون تعيين ايتكان وقتى البته كىلوچىدىر (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) واول اللّٰه بندە لىرنىك سوزلىرىنى اىشوقچىدىر اعتقادلارونى و عمللىرىنى بىلگوچىدىر (وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ) و بىر كىشى عبادتلىردە صبر قىلو و گناهلاردان طىپىلودە نفسى بولن صوغش قىلسه آخىق اول كىش. اوز فائدهسى ايچون صوغش قىلور يعنى فائدهسى اوزىنه بولور (أَنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ) درىنلىكده اللّٰه تعالى بۇن عالمن البته موئىسزدر بندە لىرنىك عبادتنه محتاج توگلد (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دىي شوندا بىن آدملىر ايمان كىتىردىلر هم اىزگو عمللىر قىلدىلار (لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ) اول آدملىردن كىفرنى هم گناهلارونى ارتومز يعنى ايمان سببلى كىفر نى عبادت سببلى گناهلارنى بارلقارمز (وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ) دىي اول آدملىرگه عمل قىلغان نرسه لىرىنىك ايك كوركام جزأسى بولن جزأ بىررمز (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا) دىي آدمگه آتا و آناسنه اىزگو كىك (اطاعت) قىلماق بولن بىوردىق (وَأَنْ جَاهِدْ أَكْثَرُ شَرِّكَ) و اى آدم اكر سىكا آتا و آنا ك مىكا شرىك قىلو بولن تكليف اينسه لىر (مَالَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) سىنىك اول نرسه نىك معبود بولونى بىلماكان نرسه نى شرىك قىلو بولن (فَلَا تُطْعَمُوا) بس آتا و آنا كا بو اىلارنده بوى صونما آلا سوزى بوينچە مىكا شرىك قىلما چونكىه اللّٰهغه گناه بولغان

اشه بنده گه اطاعت قیلو درست توگل بو آیتده اشارت بار درسنلگی معلوم بولماغان نرسه گه ابارونک
 درست توگلگننه گرچه باطل ایدکی معلوم بولماسه ده (اَلِیْ مَرْجِعُکُمْ) قایتاچاق اورنکر میکادر یعنی
 سزنگ ایمان کیترگانسکرده و شرک قیلغانسکرده آتا و آناسنه ایزگولک قیلغانسکرده هم آتا و آناسنی
 رنجتکانسکرده هم کز میکا قایتاچاقسز (فَاتَّبِعُواکُمْ بِمَا کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس سزنگ عمل قیلغان نرسه کز
 پرا برنده جزأ بیرو برلن سزگه خبر بیررسن (وَالَّذینَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی شوندا این
 آدملر ایمان کیتردیلر هم ایزگو عمللر قیلدیسلار (لَنُدْخِلَنَّهُمْ فی الصَّالِحینَ) البته آنسدا این
 آدملرنی ایزگولر جمله سنه کرترمز (وَمَنْ النَّاسُ مِنْ یَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ) دخی آدملر جمله سنلن
 شوندا این آدملر بارذر اللهغه ایمان کیتردک دیو ایتورلر (فَأَذا أُوذِی فی اللّهِ) بس هر قیچان
 اول آدملر اللهغه ایمان کیتورلری اوزرینه کافرلر طرفندان رنجلمش بولسالار (جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ
 کَعَذَابِ اللّهِ) بنه لر طرفندان ایمان دان دوندروده ایرشکان فتنه نی (رنجونی) اللهنگ عذابی کبی قیلورلار
 (وَلَمَّا جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّکَ) وا گر ربکن (غنیمت و بر شهر نی فتح قیلو کبی) یاردم کیلسه (لَیَقُولُنَّ اِنَّا کُنَّا مَعَكُمْ)
 بو ضعیف ایمانلی آدملر یاکه منافقلار مسلمانلارغه ایتورلر بس سزنگ برلن دینه برگه بولوق دیو (اَوَلَیْسَ
 اللّهُ بِاعْلَمَ بِمَا فی صُدُورِ النَّالَمینَ) ایالله اوزینه باشقه بولغان عالمنک (بنده لرنک) کو کرا کرنده بولغان
 نرسه لرینی (اخلاص و نفاقلارنی) بلسگوچی توگلمی (وَلَیَعْلَمَنَّ اللّهُ الَّذینَ آمَنُوا) دخی البته الله (تعالی)
 چن کوگملری برلن ایمان کیترگان آدملرنی بلور (وَلَیَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقینَ) دخی طشدنغه ایمان کیترگان
 آدملرنیه بلور و هر برسنه قیامت کوننده تیوشلی جزاسنی بیرر (وَقَالَ الَّذینَ کَفَرُوا وَالَّذینَ آمَنُوا) دخی
 کافر بولغان آدملر ایمان کیترگان آدملرگه ایتدی (اتَّبِعُوا سَبیلَنَا) بزنک دین بولمزغه ابارکز (وَلَنَعْمَلْ
 خَطَابًا کُمْ) دخی بس سزنگ گناهلار کزنی یوکلارمز (وَمَا هُمْ بِعَامِلینَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَیْءٍ) دخی کافرلر مؤمنلرنک
 گناهلارنن هیچ نرسه نی یوکلوچی توگلد (اِنَّهُمْ لَکَاذِبُونَ) درستلسک اول کافرلر گناهلار کزنی یوکلرمز
 دیگان سوزلرنده یالغانچیلاردر (وَلَیَعْمَلُنَّ اِثْقَالَهُمْ) دخی اول کافرلر اوزلرنک آغر یوکلرینی (الوغ
 گناهلارنی) یوکلوچیلاردر (وَاِثْقَالَهُمْ اِثْقَالَهُمْ) دخی اوزلرنک آغر یوکلری برلن برگه آذرغان آدملرنک
 آغر یوکلرینی (الوغ گناهلارنی) یوکلوچیلاردر (وَلَیَسْئَلُنَّ یَوْمَ الْقِیَامَةِ عَمَّا کَانُوا یَفْتَرُونَ) دخی کافرلر
 قیامت کوننه افترا قیلغان نرسه لرنن (آدملرنی آذرغان باطلقلارنن) صورالمش بولورلار (وَلَقَدْ
 ارْسَلْنَا نُوحًا اَلی قَوْمِهِ) و تحقیق بز نوح (عه) نی قومنه دین اوزراتر ایچون پیغمبر ایتب یباردک (فَلَمَّا کَانَ
 اَلْفِی سَنَةَ الْاَفْمُسینَ عَامًا) بس نوح (عه) قومی ایچنک ایلی یلقنه کیم مگ یل توردی یعنی توقز یوز ایلی
 یل توردی حضرت نوح قرغچی یل باشنده پیغمبر بولدی قومی توقز یوز ایلی یل دین گه آنده دی و هم
 ذلک بیک آرزغه آدم ایمان کیتردی طوفانن صوگ آلتش یل عمر سوردی دیگانار بوقصه دن مقصود
 رسول الله نی تسلیه هم آغر لقلارینه چداملی بولوینه برکتو آدم بالالارنده ایکی یوز یل عمر سوروده معهود

بولماسده حضرت نوحنك ملك بلغه قريپ عمر ايتوى قدرة الله غه نسبة يراق توگل چونكه پيغمبر لر حقنده
آدم عقلى ايرشى تورغان خارق العاده (عادتن طشقى) اشلر بولغان (فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ)
بس نوح (عدم) قومنى طوفان صوى توتدى حالبوكم آلا ركفر سببلى اوزلرينه ظلم قىلوچيلار ايدى (فَأَنْجَيْنَاهُ
وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ) بس بزطوفاندىن نوح (عدم) نى هم كيمه ايلالرينى (نوح عدم كه ايمان كيترب كيمه كه
كرگان آدملر نى) قوتقاردق (وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ) دى بز نوح واقعه سنى بئين عالم كه عبرت قىلدق
(وَأَبْرَاهِيمَ) دى بز دين ائير اتر اچون ابراهيم (عدم) نى بباردك (اذْقَالَ لِقَوْمِهِ) شول وقتله ابراهيم (عدم)
قومنه ايتدى (اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ) الله غه عبادت قىلسكز وال الله غه خلالقى قىلودن قورقكز ديو (ذَلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ أَنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اكر سر بلسا كز سز نك اچون الله غه عبادت قىلو كز هم الله غه خلالقى قىلودن
قورقكز اوزكز نك بولغان اشكزدن ايزكودر (إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا) آچق سر الله دن باشقه
صنملار غه عبادت قىلورسز (وَتَخْلُقُونَ أَفْكَأ) دى صنملار نى معبود ديسب آطاوده يالغاننى ايتورسز
واچكزدن چغارسز (إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) درستلكده سز نك الله دن باشقه عبادت قىلغان
نرسه لركز (لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا) سز نك اچون رزقنى ملك له نمسلر (فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ) بس الله
حضور نه رزق استا كز (وَأَعْبُدُوهُ وَأَشْكُرُوا لَهُ) دى الله غه عبادت قىلسكز دى الله نك نعمتنه شكر قىلسكز
(إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) اول الله غه قايتارلمش بولورسز (وَأَنْ تَكْذِبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ) واكر سز مينى
يالغانغه توتسه كز بس تحقيق سزدن لك بولغان امتلرده پيغمبر لر ينى يالغانغه توتد بيلار آلار نك يالغانغه
توتولارى هيچ پيغمبر لر ينه ضرر قىلمادى اوشنداق سز نك يالغانغه توتوكزدن ميكا هيچ ضرر يوق بلكه
ضررى اوزكز كه گنه (وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) وپيغمبر اوزرينه واجب بولماس مگر آچق حقنى
ايرشدر وگنه واجب بولور (أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ) ايامكه كافر لرى بلما ديلرمى الله نچك خلقنى
باشه ياراطور (ثُمَّ يُعِيدُهُ) مونك صورتده قيامت كرننده نچك قايتادن ياراطور (إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ)
درستلكده خلقنى باشه هم قايتادن يار اتر الله اوزرينه جيكلر (فَلْيَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) اى محمد (عدم)
مكه كافر لر ينه ايت بيرده ير كز بوسوز ابراهيم (عدم) نك قومنه ايتكان سوزى بولسه ده الله تعالى بوسوزنى
ايتوبرلن رسول الله غه وحى قىلغان (فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ) بس اعتبار قىلوب قارا كز الله خلقنى
تورلى جنس وتورلى حالده ايتب نچك ياراطورنى باشلادى (ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ) مونك صورتده الله
آخرى تركسنى نچك بار قىلار (إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) درستلكده الله تعالى هر نرسه اوزرينه
كوچى يتكوچيدر (يُعَلِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيُرْهِمُ مَنْ يَشَاءُ) الله تلاكان آدمينى عذاب قىلور وتلاكان آدمنه
مرحمت قىلور (وَالْيَهُ تَقَلِّبُونَ) واول الله غه قايتارلمش بولورسز (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ)
دى سز بلكزنى اوزكز كه ايرشودن بيرده ده هم كوكدده عاجز قىلوچى توگل لرسز (وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
مَنْ وَلَى وَلَا نَصِيرَ) دى سز نك اچون الله دن باشقه دوستده وياردچيمه يوقلر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا

بآيات الله ولعائته) دى شونداين آدملىر اللهنك آيت لربنى هم اللهغه بولغونى انكار ايتديلر (اُولَئِكَ يَسُؤُوا مِنْ رَحْمَتِي) بسو صفتدهغى آدملىر منم رحمتىمن اميد ككيسديلر (وَاُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) دى بوصفتدهغى آدملىر آلازغه رنجتكوچى عذاب بولور (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بس ابراهيم (عم) قومىنك ابراهيمگه جوابى بولمادى (اَلَا اَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ اَوْ حَرِّقُوهُ) مگر ايتولرى بولدى ابراهيمنى اولترگز ياكه ارطقه صالحه ياندرگز ديو (فَاَنْجَاهُ اللهُ مِنَ النَّارِ) ابراهيم (عم)نى ارطقه صالحه قىلارنى بس الله ابراهيمنى اولطدان قىتاردى (اِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ) درستلىكده ابراهيمنى اولطدان ياندرمى قىتاروده الوغ عبرتلىر بولغوچىدىر (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ايمان كىترگان قوم ايجون (وَقَالَ اِنَّمَا اتَّخَفْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ اَوْثَانًا) دى ابراهيم عم ايتدى آخچى سز اللهدان باشقه صنملارنى توتكز (مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا ترلكگه آراگزده دوستلىغى سبب ايتب (ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ) مونك صوكنده قيامت كوننده بعضكز بعضكزنى انكار ايتار (وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا) دى بعضكز بعضكزغه لعنت اولقور (وَمَا وَايُكُمُ النَّارُ) دى هر قايدوگزنىك باراچاق اورنگز تموغدر (وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ) دى سزنىك ايجون عذابدان قىتاره تورغان ياردچىلر بوقدر (فَاَمَنْ لَهُ لُوطٌ) بس ابراهيم عمگه قرداشى نك اولغى لوط عم ايمان كىتردى وايلك اول ايمان كىترگان آدم لوط عم بولغان (وَقَالَ اِنِّي مُهَاجِرٌ اِلَى رَبِّي) دى ابراهيم عم ايتدى درستلىكده ميسن رىم قوشقان اورونغه هجرت قىلوچىمىن (كوچب باروچى من) ديو (اِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) درستلىكده رىم هر اشده استندر وهر بر اشده حكمت اياسىدىر يعنى ميسن دشمان لار ضررندان صاقلار وكنمه مناسب بولغان اش برلن ميكا امر قىلور (وَوَهَبْنَا لَهُ اسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) دى بز ابراهيم عمگه اسحاق هم يعقوب عليهما السلامنى هبه قىلىق (وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ) دى بز ابراهيم عمنىك بالالارى ايجنده پيغهبرلك قىلىق هم كتاب قىلىق (بىباردك) (وَاَتَيْنَاهُ اُجْرَهُ فِي الدُّنْيَا) دى ابراهيم عمگه بزنىك قوشقان اورونغه هجرت قىلوى برابرينه دنياده اجرىنى بىباردك (وَاِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ) دى درستلىكده اول ابراهيم آخرنده البته ايزگولر جهلهسندندر (وَاَلُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ) دى بز پيغهبر ايتب لوط عمنى بىباردك شول وقتده اوزى نك قومنه ايتدى (اَنْكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ) ايا درستلىكده سزىمى غايت قباحت اشكه كىلهسز يعنى لواطه قىلاسز (مَا سَبَقُكُمْ بِهَا مِنْ الْعَالَمِينَ) بو قباحت اشده بۇن عالم دن سزگه هيچ آدم لك بولمادى يعنى مونداين قباحت اشنى سزگه قدرلى هيچ كم قىلىق بوق (اِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ) ايا سزىمى ايرلرگه كىلهسز (وَتَقَطُّعُونَ السَّبِيلَ) دى كشى اولترو برلن ومال طلاب آلو برلن بول كىسا سز ياكه نسل بولونى كىسا سز (وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمْ الْمُنْكَرَ) دى مجلسلرگزده قباحت اشكه كىلهسز جماع وجىل بىبارو كىبى اشلرگه (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بس لوط عمنىك قومى نك جوابى بولمادى (اَلَا اَنْ قَالُوا اِثْنَا بَعْدَابِ اللَّهِ) مگر جواب لارى ايتولرى بولدى

بزرگه الله نك عذابنى كينر (ان كُنْتُمْ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ) اگر بواشمزنى قباحت كه صايوكنده راستلاردان بولساك (قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِيْنَ) لوط عمم ايندى اى ريم بو قباحت اشنى چغارو سببلى خلقنى بوزوچى قوم اوزرينه عذاب ايندر و بران ميكا ياردم بيدر (وَ لَمَّا جِئْتُمْ رُسُلَنَا بِرِهِيْمَ بِالْبَشْرِى) دخى بزنگ اياچى فرشته لرمز ابراهيم گه سيونچ خبر بران كيلگان لرى زمان ده (قَالُوا اِنَّا مَهْلِكُوْا اَهْلَ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ) فرشته لر اينديلر درستلكده بز بو قريه (سدوم قريه سى) اهلنى هلاك اينوچيمز (ان اَهْلَهَا كَانُوا ظٰلِمِيْنَ) درستلكده بو قريه اهلى كفر و تورلى گناهارلر سببلى ظلم قيلولچى بولديلار (قَالَ اِنَّ فِيْهَا لُوطًا) فرشته لر بو قريه اهلى هلاك ايتهمز ديگاج ابراهيم عمم ايندى اول قريده لوط عمم بار ديدى (قَالُوا نَعْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ فِيْهَا) اياچى فرشته لر اينديلر بز اول قريده بولغان آدمارنى بلهمز (لَنَنْجِيْنَهُ وَاَهْلَهُ) البته بز لوط عمم قريه اهلى هلاك بولودان قفقار و رمز (الْاَمْرَاءُ تَهْ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ) مگر خاتوننى قفقار ويمز خاتونى عذابده قالوچى لاردان بولدى (وَ لَمَّا اَنْ جِئْتُمْ رُسُلَنَا لُوطًا) و اياچى فرشته لرمز لوط عمم گه كيلگان لرى زمانده (سِءٌ بِهِمْ وَ ضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا) بو اياچيلر سببلى لوط عمم گه قايفو كيلدى هم بو اياچيلر سببلى كوكراك يوزندن طارايدى حاصلى قورقوندان كيفى كيندى وطنى بتدى (وَقَالُوا لَا تَنْخَفْ وَلَا تَخْزَنْ) دخى فرشته لر لوط عمم نك قورقغنى بلسگاج اينديلر اى لوط قورقمه و قايفرما (اِنَّا مُنَجِّوْكَ وَاَهْلَكَ) درستلكده بز سيني و اهلكنى عذابدان قفقار و چى لارمز (الْاَمْرَاءُ تَهْ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ) مگر خاتونكنى عذابدان قفقار ويمز اول خاتونك عذابده قالوچيلاردان بولدى (اِنَّا مُنْزِلُوْنَ عَلَى اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ) درستلكده بز بو قريه اهلى اوزرينه ايندر و چيلرمز (رَجْزًا مِنَ السَّمَآءِ) كوككن عذابنى (بَمَا كَانُوا يَفْسُقُوْنَ) الله نك طاعتندن چقولارى سببلى (وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً) و تحقيق بز لوط عمم قريه سندن ظاهر علامت قالدردق يعنى مشهور حكايتهارنى يا كه خراب بولغان بورطلارى نك اثر لرىنى (لِقَوْمٍ يَعْقُلُوْنَ) اعتبار قيلوده عقلمارنى يوتكان قوم اياچون (وَاٰلِى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا) و دخى مدين خلقنه قرداشلرى شعيب عمم قى پيغمبر اينب يباردك (فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ) بس شعيب عمم ايندى اى قوم اللهغه عبادت قيلولكز (وَاَرْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ) دخى آخرت كوفى نك ثوابنى اميد اينكز يعنى ثوابنى اميد اينوگه سبب بولغان اشلر قىلكنز (وَلَا تَعْتَوُوا الْاَرْضَ مُفْسِدِيْنَ) دخى بيرده بوزو قلف قيلولچى بولغانكز حالده ييواكز (فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ) بس مدين خلقى شعيب عمم قى يالغانغه توتديلر بس آلارنى قاطنى بيدر سلكنو عئابى يا كه جبرائيل عمم طارشى توتدى (فَاصْبِرْ فِيْ دَارِهِمْ جَانْمِيْنَ) بس مدين خلقى تزلرينه چوككازلرى حالده بورطلارنده اولكلر بولوب اولديلر (وَعَاذًا وَاَتَمُوْدُ) دخى عاد و نمود قومنى هلاك قىلدى (وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَّسٰكِنِهِمْ) و تحقيق سزگه بو هلاك قيانغان قوملر نك تورغان اورون لارندان بعضى ظاهر بولدى يعنى هر قىچان بو اورون لاردان اوتكان وقتده عبرت برلن قاراساكز (وَ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ) دخى

دخی نمازنی اوتته (انَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ) درستلکه نماز فاحش و قباحت اشلردن طیار
(وَلَنْذَرُ اللَّهُ أَكْبَرَ) دخی البته الله نك ذکرینی اچنه آغان نماز باشقه عبادتلدن الوغراقدر (وَاللَّهُ
يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ) والله (تعالی) سزنگ نمازدن وباشقه عبادتلدن قیلغان اشلرگزنی بله در وهر قایوسی
برابرند کورکام جزا بیره چکدر (وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ) وای مؤمنلر کتاب اهلی (یهود و نصارا لار) برلن
جدال قیلشماگز (دعوی لاشماگز) (الْأَبْلَثِي هِيَ أَحْسَنُ) مگر کورکام طریق برلن گنه جدال قیلشکمز (الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ) مگر اهل کتابدن دشمانلرده افراط کیتو برلن ظلم قیلغانلاری برلن گنه جدال قیلشکمز حاصل
اهل کتابنگ قاتی سوز لرینه یومشاق سوز برلن مقابله قیلکمز مگر آرتق دشمانلارینه صوغشو و جزیه تولاتو
کبی قاتی معاملة قیلساگزده ضرر یوق (وَقُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ أَنْزَلَ إِلَيْنَا) دخی کتاب اهلنه اینکمز اوز رمزگه
ایندر لگان نرسه گه (قرآغه) ایمان کیتردک دیو (وَأَنْزَلَ إِلَيْكُمُ) دخی سزگه ایندر لگان نرسه گه (تورات
برلن انجیل گه) ایمان کیتردک دیو (وَالْهِنَّا وَالْهَكُمُ وَاحِدٌ) و بزنگ هم سزنگ معبود کز بردر (وَنَحْنُ لَهُ مَسْمُومُونَ)
دبیر همه مزنگ معبودی بولغان الله غه غنه بوی صنوچیمز اما سزنگ کبی عالم لرنی و راهب لر نیده تربیه
اینوچی دیو اعتقاد قیلیمز دیو (وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ) دخی اوشنداق یعنی باشقه کتب
سماویه فی ایندر دکمز کبی سیگاده کتاب (قرآن) ایندر دک (فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ) بس شوندا این
آدملر بز آراغه کتاب بیدرک یعنی سلام اوغلی عبد الله هم آراغه ایارگان آدملر کبیلر (يُؤْمِنُونَ بِهِ) قرآغه
ایمان کیتدر لر (وَمَنْ هُوَ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ) دخی بومکه عربلر ننده قرآغه ایمان کیترگانلری باردر (وَمَا
يَجْعَلُ بآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ) و بزنگ آیتلر مزی انکار قیلما س مگر کافر لر گنه انکار قیلور یعنی کفر گه
چوموچیلار غنه (وَمَا كُنْتُمْ تَنْتَلُونَ مِنْ قَبْلِهِمْ كِتَابَ) ای محمد (عم) دخی سین قرآن اینماسدن بورون کتاب
او قور بولما دك (وَلَا تَنْظُرْهُ بِعَيْنِكَ) دخی او ك قولك برلن یازو یازار بولما دك (إِذَا الْأَرْتَابُ الْمُبْطُلُونَ)
بورفته یعنی اگر کتاب او قغان و یازو یازغان بولسا ك باطل غه چوموچیلار قرآننگ الله حضورندن بولورینه
شیک قیلور لار ایدی و اینتور لر ایدی محمد (عم) قرآننی لورنده و باشقه سماوی کتابلاردن جیدی دیو
(بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ) بلکه اول قرآن ظاهر بولغان آیتلردر (فِي صُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) علم بیلر لگان
آدملرنگ کوکرا کزنده حفظ قیلنمشدر هیچ کمنك قرآننی اوزگان توگه کچی ینماس (وَمَا يَجْعَلُ بآيَاتِنَا
إِلَّا الظَّالِمُونَ) و بزنگ آیتلر مزی انکار ایتماس مگر ظلم غه چوموچیلار غنه انکار ایتماس (وَقَالُوا لَوْلَا أَنْزَلَ
عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ) دخی مکه کافر لری آیتیلر کاشکی محمد (عم) اوزرینه ربسنن باشقه پیغمبر لر گه
ایندر لگان معجزه لر کبی معجزه ایندر لسه ایدی دیو یعنی صالح (عم) نك توهسی موسی (عم) نك طایغی
عیسی (عم) نك مائیس کبی (قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ) ایت سین مشرک لر گه ای محمد (عم) آخچف معجزه لر
الله حضورنده در الله اول معجزه لرنی تلاگان روشنچه ایندر مین سز صور اغان معجزه فی کیترر گه قادر
توکل من (وَأِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ) و آخچف مین اوزمه بیلر لگان آیتلر برلن آخچف قورقنوچی من (أَوَلَمْ

يَكْفِهِمْ) ايا معجزه بولورغه مکه مشرکربنه ينماديمو (اِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ) درستلکده بزسيکئا قرآن ايندردک (يُنْتَلَىٰ عَلَيْهِمْ) اول قرآنى مکه مشرکربنه هميشه اوقلور (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَرْحَمَةً وَّذِكْرًا لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُوْنَ) درستلکده بو معجزه لىگى قيامت کوننه قدر دائم بولغان قرآنده ايمان کينرگان قوم ايچون رحمت هم وعظ بولغوجيدر (قُلْ كَفَىٰ بِاللّٰهِ بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا) ايت شين اي محمد عه مکه مشرکربنه منم راست بيغمبر بولومه منم آرامده شاهد بولو يوزندن الله يتار (يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَاَلْاَرْضِ) اول الله کولکرده هم بييرلرده بولغان نرسه في بلور بس اول اللهغه منم حالمده وسزنک حالکيزده ياشون بولماس (وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ) دى باطلگه ايمان کينرگان آدملر (وَكَفَرُوا بِاللّٰهِ) دى اللهغه کافر (منکر) بولغان آدملر (اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ) بو صفتده بولغان آدملر کفرنى ايمان برلن آلماشدولارى سببلى ضرر اينوجيلردر (وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ) اي محمد عه مکه مشرکربنى بزگه کولکن طاش ياغدر ديگان سوزلرى برلن سيندن عذابنى آشقورولار (وَلَوْلَا اَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ) واگرده هربر عذاب ايچون تعيين قيلنغان مدت بولماسه ايدى البته مکه مشرکربنه عذاب كيلور ايدى (وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ) دى اول مکه مشرکربنه عذاب كيلور حالبوکم آلا عذاب نىگى كيلوينى بولماسر (يَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ) اي محمد عه مکه مشرکربنى سيندن عذابنى آشقورولار (وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيٓطَةٌ بِالْكَافِرِيْنَ) دى درستلکده جهنم قيامت کوننده کافرلرني اوطنى برلن چولغاب آلوچيدر (يَوْمَ يَغْشٰهُمُ الْعَذَابُ) شول کونده جهنم کافرلرني چولغاب آلوچيدر اول کافرلرني عذاب ارتر (مَنْ قُوِّمَهُمْ وَمَنْ تَعَتَّ اَرْجُلُهُمْ) کافرلرنىگى استندن دى ده آياق استلارندان (وَيَقُولُ دُوُّوْا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ) دى الله تعالى ايتور کافرلرگه عمل قيلغان نرسه کوننىگى جزأسى تاتوگر ديو (يا عبادِى الَّذِينَ آمَنُوا) اي ايمان کينرگان قىلارم (اِنَّ اَرْضِيْ وَاَسْعَةَ اَيَّامِيْ فَاَعْبُدُوْنَ) درستلکده مينم بيرم كيك در بس ميكاغنه عبادت قيلكز يعنى بر بيرده سزگه ميكا عبادت قيلو ايچون آغرلق بولسه اول بييرده ديتكز ايچون نقصاننى بولسه قايبو اورونك ميكا عبادت قيلوگر ايچون جيكللك وديتكز ايچون خريت (ايركلك) بولسه شول اورونغه كوچكز منم بيرم كيك در معناسنه (كُلُّ نَفْسٍ ذٰئِقَةُ الْمَوْتِ) هربر جان اياسى تلاسه نيند اين اورونك بولسه ده اولنى تاتوچيدر (ثُمَّ اَلَيْنَا تُرْجَعُوْنَ) مونك صوكنده بزگه جزأ ايچون قايتارلىش بولورسز (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحٰتِ) دى شونداين آدملر ايمان كينرديلر وايزگو عمللر قيلديلر (لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا) اول آدملر ايچون جنتدن بلنك اورونلار حاضرلرمر (تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ) اول بيوك وبلنك اورونلارنىگى استلارندان يلفه (صَوّار آغار) خالدين فيها) اول بلنك اورونلارده منگو قالغانلارى حاله (نَعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ) نى فروش بولدى عمل قيلوچيلارنىگى اجرى بولغان جنت (الَّذِينَ صَبَرُوا) شونداين عمل قيلوچيلار مشركلرنىگى رنجتوينه وهجرت آغرلقنه صبرلق قيلديلر (وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ) دى ربلرى اوزرينه اشلرينى طابشرر بولديلر (وَكَآيِنٌ

مِنْ ذَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا) دكوبمه بېرده يورى تورغان حيوان ضعيف لىكى ايچون رزقى يوكلى
 آلماس (اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَأَيَّاكُمْ) الله اول حيواننى ده دى سوزېده رزق لاتدر (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ)
 اول الله سونك سوزكزنى اشكوجى دكوكلكزده بولغان نرسه نى بىلگوجى (وَلَسْتَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واگر سېن اى محمد عم مكه مشركلرندن كوكلر نى وبېرلر نى كم ياراتدى ديوصوراساڭ
 (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) دى قوباشنى وآينى كم مسخر قىلدى ديوصوراساڭ (لَيَقُولَنَّ اللَّهُ) البته كوكلر نى
 وبېرلر نى الله ياراتدى هم قوباش برلن آينى الله مسخر قىلدى ديب اينورلر (فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ) بس
 بوسوز برلن اقرار قىلقلارى صونك نك الله نك برلكندن دوندرلش بولالار (اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
 يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ) الله قولارندن تلانگان كشى سى ايچون رزقى كىك قىلور وتلانگان كشى سى ايچون
 رزقى طار قىلور (إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درستلكه الله هر بر نرسه نى بىلگوجى (وَلَسْتَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) واگر مكه مشركلرندن صوراساڭ سېن اى محمد عم كوكلن صونى كم ايندردى ديوصوراساڭ
 به الارض من بعد موتها بس بېر كىبو سببلى اولگان نك صونك شول صو برلن بېر نى كم تركزدى ديوصور
 (لَيَقُولَنَّ اللَّهُ) البته مكه مشركلرى بېرگه كوكلن صونى الله ايندردى هم اول صو برلن بېر نى الله
 تركزدى ديوصورلر (قُلِ الْعَمَلُ لِلَّهِ) اى محمد موندان آرزونلقدان صاقلالوى اوزرينه اللهغه حمد
 بولسون ديوصور ايت (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) بلكه مشركلر نك كوبسى عقللر نى يرتب قاراماسلار شونك
 ايچونده هر نرسه نى ياراطوجى الله ديوصور اقرار قىلسه لارده اللهغه صنملار نى شريك قىلورلار (وَمَاهَذِهِ
 الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) وبو حقير دنيا نك تركلگى توكلدر (الْأَلْهَوُ وَالْعَبَثُ) مگر فائده سز وازبون اشدر (وَأَنَّ
 الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ) دى درستلكه آخرت يورطى البته چن تركلكدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اگرمونى بلسه لىر
 البته چن تركلك يورطى بولغان آخرت يورطنه حقيرد فاني بولغان دنيا نى اختيار قىلماسلار (فَأَذَارُكُمْ
 فِي السَّمَاءِ) بس هر قىچان مشركلر كىمه گه آطلانسه لار (او ترسه لار) (دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) ديننى خالص
 الله ايچون قىلغانلارى مالك اللهغه دعا قىلورلار (فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ) بس هر قىچان اول مشركلر نى دىكگز
 قورقوندىن قورى بېرگه چقاروب قوتارساق (إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ) شول وقتى باطل معبودلر نى اللهغه شريك
 قىلورلار (لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ) بز اوزلرينه بېرگان قورقودان قوتارو نعمتنه كفران قىلسونلار ايچون
 (وَآيْتَمَتُّوْا) دى صنملار عبادتنه جبولولارى برلن فائده لىسونلر ايچون الله تعالى نك بوامرى قورقتو
 ايچون (فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) بس بو اشلر نك آخر نك قباغلىگى تيز بيلورلار (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مَّأْمُونًا)
 ايامكه اهلى بىلما دىلر و درستلكه بزمكه شهر نى طنچلق اياسى بولغان حرم بېرى قىلدى يعنى مكه اهلى
 طالانودن و اولترلردن و ظلم قىلنودن امين قىلدى (وَتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ) حالبوكم مكه تيره لر نى
 آدملر طالانمش واسير آلمش بولورلار يعنى بعضى طالارهم اسير ايتار امامكه بو اشاردن طنچلقده
 (أَقْبَالَ بَاطِلٍ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ) ايامكه اهلى باطلغه ايمان كىترلر و الله نك نعمتنه كفران

برلن امام محمد دار حربك عقود فاسدنك (بوزوق معاملهلرنك) درستلكنه باردیلاردی مثلا مسلم برلن
كافر آراسنك دار حربك ربادرست بولوكی اوشنداق باشقه معاملهلرده رباحقنك حدیث هم بار رسول الله
ایتكان (لأربوا بین المسلم والحربى فی دار الحرب) دیو معناسی مسلمان برلن حربی آراسنك دار حربك
ربایوق دیگان سرز بس بوآیت مسلمان برلن حربی آراسنك عقود فاسدنك درست بولوینه دلالت
قیلا اوشنداق ایكى مسلمان آراسنكده درست دیوچیلر بار دار حربكده (لله الأمر من قبل ومن بعد)
روملارنك غالب بولولارندان السكده (مغلوب بولغانلاری وقتنده) اش الله ایچوندلر هم روملارنك
مغلوب بولولارندان صوكره (غالب بولدقلاری وقتنده) اش الله ایچوندلر (وَبَوْمَكْ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ
بِنَصْرِ اللَّهِ) روملار فارسلرگه غالب بولغان كونه اللهنك یاردمی سببلی مؤمنلر شادلانورلار (بِنَصْرٍ مِّنْ
يَسَاءِ) الله (تعه) تلاگان آدمنه یاردم بیرر یعنی فارسلرگه بروقتنده یاردم بیرسه ایكنچی وقتنده
روملارغه یاردم بیرر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) واول الله هر اشك غالبدر وهم زحمت قیلغوچیلدر (وَعَدَ اللَّهُ)
الله یاردمن وعده قیلماق برلن وعده قیلدی (لَا يُخَافُ اللَّهُ وَعَدَهُ) الله وعده سنه خلافت قیلماس (وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) لکن آدملرنك كوبسی اللهنك وعده سنه خلاف قیلوبن بلماسلر (يَعْلَمُونَ
ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) آدملرنك كوبسی دنياه تركلكندن ظاهرینی گنه بلورلر یعنی كوزلرینه
كورنگانی گنه (وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ) واول آدملر آخرتدن غافلدر یعنی دنیانك غایبه سی و دنیادن
مقصود بولغان آخرتنی بلماسلر (أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ) ایامكه مشركلری اوزلرنك اشلرنده فكر
قیلمادیلارمو (مَخْلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) الله (تعالی) كوكلرنی و بیبرلرنی یاراتمادی (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی
كوكلر برلن بیبرلر آراسنكده بولغان نرسه لرنی یاراتمادی (الْأَبَالِقَ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى) مگر حقائق برلن و بیلسگولی
مدت برلن یاراتدی (وَأَنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بَلَغَ أُولَئِكَ مَلَأُوا قُلُوبَهُمْ كُفْرًا وَعَدُوَّةً) دخی درستلكنه آدملرنك كوبسی
ربلرنك جزاسنه بولغونی البته انكار اینوچیلدر (أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) ایامكه كافرلری بیبرده سیر
قیلمادیلارمو (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ) بس اگرسیر قیلسالار ایسی اوزلرنن بورون
بولغان یاوز قوملرنك صوگفی حاللری نیچك بولغونی قارارلاریدی (كَانُوا أَشْهَادًا لَهُمْ قُوَّةً) مكه كافرلرنن
بورون هلاك قیلنغان یاوز قوملربلاردن قوه یوزندن قاطیراق بولدیلار یعنی قوتلیراك بولدیلار
(وَأَنَارُوا الْأَرْضَ) دخی بیبرنك استنی صولار و معدنلر چقارار ایچون ایلندر بولدیلار (وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ
مَمَاعِمُرُوهَا) دخی مكه كافرلرنك عمارتنن كوبراك بیبرنی عمارت قیلور بولدیلار (وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ) دخی مكه كافرلرنن بورون بولغان كافر قوملرینه پیغمبرلرنی ظاهر معجزه لربلن كیتردیلر (فَمَا
كَانَ اللَّهُ لِيُظْلَمَهُمْ) بس الله آلارغه ظلم قیلور بولمادی (وَلَكِنَّ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) و لکن پیغمبرلرنك
امرلرنی توتما دقلاری سببلی اوزلرینه اوزلری ظلم قیلور بولدیلار (ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاؤُوا
السُّوْأَى) مونك صوگنده یاوزلق قیلغان آدملرنك صوگفی حالی یاوز بولغان عذاب بولدی (أَن كُنْتُمْ
بِرَّاءًا مِّنْهُم مَّا كُنْتُمْ عَلَيْهِمْ صَاحِبِينَ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُم بِرَّاءُونَ مِنْكُمْ مَّا كُنْتُمْ عَلَيْهِمْ صَاحِبِينَ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُم بِرَّاءُونَ مِنْكُمْ مَّا كُنْتُمْ عَلَيْهِمْ صَاحِبِينَ)

بآيات الله) اللهنك آيتلريني يالغانغه توتولاري سببلى (وَكَانُوا بِهَا يُسْتَهْزَؤْنَ) دغى اللهنك آيتلريني خورغه صاياوچى بولولاري سببلى (اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ) الله خلقنى باشده ياراطور مونك صوكتنده قيامت كوننده قايتادن ياراطور (ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) مونك صوكتنده جزا ايجون اللهغه قايتارلمش بولورسر (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ) وقيامت قائم بولغان كونده كافلر ايميسر و حيران بولغانلاري حاله نيك تورلار (وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ) دغى كافلر ايجون اللهغه عبادتده شريك ايتوب توتقان نرسه لرندن (معبودلرندن) ياردمچيلر بولماس (وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ) دغى مشركلر اللهغه عبادتده شريك ايتكان نرسه لريني (معبودلريني) انكار ايتوچى بولولار (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَ تَفْتَرِقُونَ) وشول كونكم قيامت قائم اولسه اول كونده مؤمنلر وكافلر آيرولولار (فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) اما شونداين آدملر ايمان كينترديلر دغى ايزگو عمللر قىلسدیلار (فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ) بس آنداين آدملر جنت باتجه سنده يوزلريني باقترتقان شادلق برلن شادلانولار (وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا) اما شونداين آدملر كافر بولديلار (وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِغَاةِ الْآخِرَةِ) دغى بزنگ آيتلرمنى هم بزگه بولقونى يالغانغه توتبيلار (فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُعَذَّرُونَ) بس آنداين آدملر عذاب كه حاضر قىلنمش بولولار (فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ) بس اللهغه تسبيح ايتكز (نماز اوكلز) كيچكه كردككز وقتده دغى تاكغه كردككز وقتده يعنى آخشام ويسيع هم ايرته نمازى اوكلز (وَلِلَّهِ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول الله ايجوندر كوكلرده وبيرلرده هرماقناو (وَعَشِيًّا) دغى كوندنك آخرنده تسبيح ايتكز يعنى ايكندى نمازى اوكلز (وَدِينِ تَطْهَرُونَ) دغى اويله وقتده كردككز وقتده تسبيح ايتكزي يعنى اويله نمازى اوكلز بو آيت بش وقت نمازنگ مشروع بولوى حقتده در. حضرت ابن عباس اينه بو آيت بش وقت نمازنى جامع دى نماز ايجون بو وقتلارنى تخصيص چونكه بو وقتلارده اللهنك نعمتلرى متجدد بولا (يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ) اول الله اولوكندن تركنى چغارور (منى صونداين آدمنى، يومرقه دان ميواننى چغاردق كى) (وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ) دغى تركدن اولوكنى چغارور (منى صوينى آدممن، يومرقانى (كوكاينى) ميوانداين چغاروى كى) (وَيُعِى الْأَرْضَ بِعَلْمُوتِهَا) دغى كىبو سببلى اولسگان نك صوكتنده اولنلر اوسدرو برلن بيرنى ترگزور (وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ) اوشنداق يعنى بو چغارولار كى قىلرگزورن چغارلمش بولورسر (وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ) دغى عالمى ياراطورده بولغان علامتلر جمله سنندى سزنى توفراقدان ياراطوى (ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْشُرُونَ) مونك صوكتنده هر قىچان آدم بولساكز بيرگه ساچلر سز (وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا) دغى اللهنك كمال قدرتنه دلالت قىلاتورغان علامتلر جمله سنندى سزنگ ايجون اوز جنسلرگزورن خاتونلارگزورنى ياراطوى ايكنچى جنسدى ياراطواوى ياكه نفس اوزگزورن ياراطوى چونكه هوأ آنامز آدم عليه السلام دن باشقه خاتونلار ايرلر منيبندن ياراطولغان (لَتَسْكُنُوا إِلَيْهَا)

الله نىڭ خاتون لارگىزنى اوز جىنسكردن بارا طوى اول خاتونلار اوزەرىنە مىل قىلوگىز والفت لىنوگىز اوچون
 (وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً) دى سىزنىڭ آراگىزەدە يەنى ايرلر بىرلن خاتونلار آراسىندە ياكە مطلقا
 آدمىر آراسىندە دوستلىق و شفقت لولك قىلدى بو دوستلىق و شفقت لولك باشقە دىوانلار آراسىندە يوق
 الله تەغە نىڭ بو طرىق قىلوى آدم بالالارى بىرسە بىرسى ياردىم بىرىشىون لىر اىچون و شفقت قىلىشىونلار
 اىچون (ان فى ذلك لايات لقوم ينفكرون) درستلىككە بو ذكر قىلىنغان نرسە لودە فكىرلى قوم اىچون
 الوغ عبرتلر باردىر (ومن آياته خلق السموات والأرض) دى الله نىڭ كمال قىدرتتە دلالت قىلاتورغان
 علامتلر جملەسىندىر الله نىڭ كوكلىرى و يىرلىرى بارا طوى (واختلف السننكم والوانكم) دى
 تىللىرىنىڭ و تىلىرىنىڭ تورلى بولوى (ان فى ذلك لايات للمعلمين) درستلىككە بو تىللىرىنىڭ تورلى بولونە
 علم ايلارى اىچون الوغ عبرتلر باردىر (ومن آياته منامكم بالليل والنهار) دى الله نىڭ كمال قىدرتتە
 دلالت قىلاتورغان علامتلر جملەسىندىر قوۋە نىفسانىيە ھەمدە قوۋە طبيئىيە لىرگىزنى راھىلىدىر اىچون
 كىچەك و كوندە يوقلاوگىز (وابتغواكم من فضله) دى كىچەك و كوندەدە الله نىڭ فضلدىن معاش استاوكە
 ياكە كىچەك يوقلاوگىز و كوندەدە الله نىڭ فضلدىن معاش استاوكىز (ان فى ذلك لايات لقوم يسمعون)
 درستلىككە بو ذكر قىلىنغان نرسەدە اعتبار بىرلن سوزنى اشتىكان قوم اىچون الوغ عبرتلر باردىر (ومن
 آياته يريكم البرق خوفا وطمعاً) دى الله نىڭ كمال قىدرتتە دلالت قىلاتورغان علامتلر جملەسىندىر
 ياشن صوغودان قورقغانىكز دى يغمورىنى امىد ايتىكانىكز ھالىدە الله نىڭ سىزگە ياشنى كورساتوى
 (ويُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دى اول الله كوكىدىن سونى اىندىر (فيحيى به الأرض بعد موتها) بس اول صو
 بىرلن اولىگان نىڭ صوگىدە يىرىنى تىرگىز (ان فى ذلك لايات لقوم يعقلون) درستلىككە بو ذكر قىلىنغان
 نرسە لودە عقللىرىنى يىرتىب قاراغان قوم اىچون الوغ عبرتلر بولغوجىدىر (ومن آياته ان تقوم السماء
 والأرض بأمره) دى الله نىڭ كمال قىدرتتە دلالت قىلاتورغان علامتلر جملەسىندىر كوكىڭ و يىرىنىڭ
 كورلىشى تراكىن باشقە الله نىڭ امرى بىرلن توروى (ثم اذا دعاكم دعوة من الأرض) مونىڭ صوگىدە
 ھەر قىچان الله سىزنى قىرلىرىگىزدن قوبارلىوگىز اىچون اى اولكلر قىرلىرىگىزدن چىقىز دىو بىر ائىدە بىرلن
 ائىدەسە (اذا انتم تخرجون) شول وقتىدوق سىز قىرلىرىگىزدن چىقارسىز بولەدە الله نىڭ كمال قىدرتىنىڭ
 علامتىلىرىندىر (وله من فى السموات والأرض) دى اول الله نىڭ ملكىدىر كوكلىرىدە و يىرلىرىدە بولغان عقل
 ايلارى (كل له قانتون) بىلارنىڭ ھەر بىرسى الوغ بوى صونوچىلاردىر (وهو الذى يبداء الخلق ثم يعيده)
 و اول الله شونداين الله در خلقنى باشدا ياراتور ھەم قىيامت كوندە قايتادان قاراطور (وهو اھون
 عليه) وقايتادان ياراطو باشدا ياراطودان الله اوزرىنە سىزنىڭ قىياسىگىزغە قاراغاندە چىكلراكىر (وله
 المثل الأعلى) و اول الله تعالى اىچوندىر شانى عجىب و بلىند بولغان وصف (فى السموات والأرض) كوكلىرىدە
 و يىرلىرىدە (وهو العزيز الحكيم) و اول الله تعالى ھراشكە كوچى يىتكوجىدىر ھەم ھراشندە حكمت
 اياسىدىر (ضرب لكم مثلا من انفسكم) الله سىزنىڭ اىچون اوز ھالىگىزدن آلىنغان مىثلنى بيان ايتىدى

(هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ) اوك قوللار كز ملك لنگان نرسەدن (قوللار و كنبزە كلر كز دن) سز نك ايچون اورطاق آدملر بارى (فِيمَا رَزَقْنَاكُمْ) بزنك سزگە رزق لاندوغان نرسە مزده (ماللار كز ده) (فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ) بس سز بزر زقلاندوغان نرسە دە مملوكلر كز همە كز آدملكە بربرسز (تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ) اول مملوكلر كز نك اورطاق بولوب ماللار كز دە تصرف قىلوندىن قورقارسز اوز كز نك (آزاد آدملر نك) اورطاق بولوب ماللار كز دە تصرف قىلوندىن قورقوكز كى بس ايندى آدم بولوچىلەكە اورطاق بولاتوروب مملوكلر كز سزگە ماللار كز دە اورطاق بولماسە لار نچك بونولاي باشقە بولغان اللە نك بعض مملوكلر بىنى اللەغە شريك قىلاسز (كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ) اوشنداق يعنى بو آچف بيان كى آيتلر نى آچف بيان قىلورمز (لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) عقللار بىنى استعمال قىلغان قوم ايچون (بَلْ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ) بلكە شرك سببلى ظلم قىلغان آدملر بلماگانلرى حالە نفس آرزولار بىنە ايارديلر (فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ) بس اللە حقن آزدوغان كشىنى حق يولغە كم كوندردر يعنى هيچ كم كوندردە آلماس (وَمَالَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ) دىنى حق بولدن آداشقان آدملر ايچون آرزونلقدن قوتقارە تورغان ياردچىلر بوقدر (فَأَقْمِ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا) بس اى محمد (عم) دينگە آوشقان حالە بوزكنى دينگە بونالدر (فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا) اللە نك شوندا بىن ياراطوى اوزر بىنە يابشكز اللە اول فطرە اوزر بىنە آدملر نى ياراتدى يعنى خرافاتدن براق بولغان دين فطرى اوزر بىنە يابشكز (لِاتَّبَدِيلِ لَخُلُقِ اللَّهِ) اللە نك ياراتقان دين فطرىنى آلماشماق ممكن بولماس (ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ) بودىن فطرى توغرى ديندر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) لىكن آدملر نك كوبسى بودىن فطرى نك توغرى ايدىكى بلماسلر (مُنِيبِينَ إِلَيْهِ) اللە نك ديننە يابشكز اللەغە قايتقانكز حالە (وَأَتَقْوَاهُ) دىنى اللە دن قورقائكز حالە (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ) دىنى نماز اوققانكز حالە (وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ) دىنى اللەغە شركت قىلوچىلاردن بولماكز (مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ) دينلر نى تورلىگە آيرغان آدملردن بولماكز (وَكَانُوا شِقَاقًا) دىنى دينلر بىنى تورلىگە آيروچىلار آزدروده امام بولغان آدملر بىنە ايارگان فرقه لر بولدىلار (كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرُوعُونَ) هر بر طائفە اوز حضورنە بولغان نرسە بولس شادلانوچىلاردردر و هر برسى اوزى توتقان مسلكنى حق ديوظن قىلور (وَإِذَا مَسَّ النَّاسُ ضُرٌّ) و هر قىچان آدملر نى آغرلق و قاطيلىق توتسە (دَعَوْهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ) ربلر بىنە قايتقانلارى جالە ربلر بىنە دعا قىلورلار (ثُمَّ إِذَا أَذَاهُمْ مِنْهُ رَحْمَةٌ) مونك صوكنندە آدملرگە ربلرى اوزندن رحمتنى تاتوتسە (إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ) شول وقتدوق آدملردن بر جماعت ربلر بىنە شركت قىلورلار (لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ) بزاو زلر بىنە بىرگان نرسە نى انكار قىلسونلار ايچون (فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) بس دن يادە فائده لانتكز وتيز فائده لاندوكز نك عاقبتنى بلورسز (أَمْ أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْهِمْ سُطْرَانًا) ايا بزمشركلر اوزە ر بىنە دليل ايندر دكمى ياكە دليل اياسى فرشته ايندر دكمى

بۇرۇن ئوتكان ياۋز قوملارنىڭ سوڭقى ھالىرى نېكى بولدى شۇنى اعتبار قىلۇپ قاراڭز دىيو (كُنْ أَكْثَرُهُمْ
 شُرَكَاءَ) ئوتكان قوملارنىڭ كۆپىسى اللەغە شىركت قىلۇچى بولدىلار (فَأَقْمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَدِيمِ) بىس
 اى ھىمىد (عەم) توغرى ۋەق بولغان دىن اىچۇن يۈزكىنى تورغىز (يونا لىدر) (مَنْ قَبِلَ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ)
 شۇنداىن كۈن (قىيامت كۈن) كىلماستىدان بۇرۇن (لَا مَرَدَ لَهُ مِنَ اللَّهِ) اول كۈنى اللەدان كىرى قايتارۇ
 يوقىر چۈنكى اللەنىڭ ارادەسى اول كۈننىڭ كىلۈپىنە متەلىق بولغان (يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ) اول كۈندە
 آدملىر ايكى گە آىرولۇرلار بىر بولگى اوچماخە بىر بولگى تەۋغە بولۇرلار (مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ)
 (العباد بالله) بىر كىشى كافر بولسا كىرىنىڭ ضررى اوزىنەدر (وَمَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ يَهْدُونَ)
 وكىلدر اىزگو عمل قىلسالار اوزلىرى اىچۇن جنت دە اورون ھاضرلر (لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ) اىزگو عمل قىلغان آدملىرىڭ قىيامت كۈندە جنت دە اورون ھاضرلارلى اللەنىڭ
 اوزىنىڭ فضلدىن ايمان كىتربە اىزگو عمل قىلغان آدملىرىڭنى جزا لارلى اىچۇن (إِنَّهُ لَأُحِبُّ الْكَافِرِينَ)
 درىستلىكە اول اللە كافرلىرى دوست كورماس (وَمَنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَّاحَ مُبَشِّرَاتٍ) واللەنىڭ كمال
 رحىمىنە دلالت قىلاتورغان علامتلىر جەلەستىندىر بىغور بىلەن سىۈنچ بىرگانلىرى ھالە اللەنىڭ
 جىللىرى بىباروى بىنى سىۈنچ بىرسونلىر اىچۇن (وَلْيَذِيقْكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ) دىنى اوزىنىڭ رحىمىدىن
 (بىغوردان) سىزگە تاتوتماقلىقى اىچۇن شىمال جىلى (قارانغى تىن طرفىدىن ايسكان جىل) صىبابىلى
 (قىياش چغىش طرفىدىن ايسكان جىل) جنوب جىلى (قبلى طرفىدىن ايسكان جىل) بواۋچىسىنە رحىمت
 جىلى دىلر اما دېۋر جىلى (قىياش باطىش طرفىدىن ايسكان جىل) عىتاب جىلى دىمىشلىر (وَلْتَجْرَى
 الْفُلُكُ بِأَمْرِ) دىنى اللە (تەھ) جىللىرى بىبارر اوزىنىڭ امرى بىلەن كىمەلر بىورسون اىچۇن (وَلْتَبْتَغُوا
 مِنْ فَضْلِهِ) دىنى دىگىگىز دە سودا ايتو بىلەن اللەنىڭ فضلدىن اسناۋىز اىچۇن (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دىنى
 اللەنىڭ جىللىردە بولغان نەمىنە شىكر قىلۇڭز اىچۇن (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ) وەتقىق بىز
 اى ھىمىد (عەم) سىندىن اللە اوز قوملىرىنە بىغىمىرلىر بىباردىك (فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ) بىس اول بىغىمىرلىر
 قوملىرىنە ھالە بولغان مەجىزەلر بىلەن كىلدىلر (فَأَنْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا) بىس بىغىمىرلىرى يالغانغە
 توتقان كافرلردىن ھىلاك ايتو بىلەن اۋچ اللەق (وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ) دىنى بىزنىڭ اوزىمىزگە
 مۇمىنلىرگە ياردەم بىر ۋەق بولدى (اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ) اللە فائىلى جىللىرى بىبارر (فَتُثْبِرُ سَاعَاتًا)
 بىس اول جىللىر بلوطنى قوزغاتور (فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ) بىس بىرەرتبە توتاش دان كوكىگە (بوغارىغە)
 توشار اللەتە اول بلوطنى (كَيْفَ يَشَاءُ) تىلاگانى روشنچە (وَيَجْعَلُهُ كَسْفًا) دىنى اللەتە ايكىنچى مرتبە
 بلوطنى كىساك كىساك قىلور (فَتَنزَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلَالِهِ) بىس بىغورنى بلوطنىڭ اورتاسىدىن چىقار
 كوررسون (فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مِنْ يَسَاءٍ مِنْ عِبَادِهِ) بىس ھرقىچان اللە (تەھ) بىغورنى بىلەنلردىن تىلاگان آدمىنە
 بىنى آدملىرىنىڭ شىرلىرىنە ھىم بىرلىرىنە بىرىشەرسە (إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ) شول ۋقتە بىندەلر طوقلىق

يل كيله ديو شادلانورلار (وَاَنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ اَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْسِلِينَ) ودرستلىكده آدملىر
 اوزلرينه يغمور ايندرلىش بولودان بورون اميدلر ينى كيسوچى بولدىلار (فَاَنْظُرْ اِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللّٰهِ)
 بس اى محمد (عدم) اللهنك رحمتى (يغمور) نك ائرلرينه (اولنلر ، آغاچلار ، وتورلى يمشلرگه)
 اعتبار قىلوب قارا (كَيْفَ يُعَى الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) نچك الله كىبو سىبلى اولگان نك صوكنه ييرنى
 ترگزىر (اِنَّ ذَلِكَ لَمَعْنَى الْمَوْتِ) درستلىكده اولك ييرنى ترگزىرگه قادر بولغان الله البته قىامت كونده
 اولكلرنىده ترگزىر چونكه اللهنك حضورنده ييرنى ترگزىرونك سىبى بولغان كىب اولكلرنى ترگزىرونك
 سىبىده بار (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) واول الله تئدىنك هر نرسه اوزرىنه كوچى يتكوچىلر (وَلَوْ اَنْ
 اَرْسَلْنَا رِيحًا) واگر بى ضررى جىلنى يبارساك (هَرَّآءَهُ مُمْضَرًا) بس اول جىل نك ائرنى ياكه بلوطنى
 صارى كورسلىر (لَطَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ) اول جىل نك ائر نك صارلى صوكنه اللهنك نعمتى انكار
 ايتوچى بولوب اولورلر (فَاِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتِ) بس درستلىكده سىن اى محمد (عدم) اولك حكمنده
 بولغان كافرلرگه حق سوزنى ايشندره آلمازسن (وَلَا تَسْمَعُ الصَّمَّ الدُّعَاءَ) دغى چوقراق حكمنده بولغان
 كافرلرگه حق غه ائده ونى اشدره آلمازسن (اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ) هر قىچان آرطلارى برلن بولغانلار
 حالده يوز دوندرسلىر (وَمَا اَنْتَ بِهَادِى الْعَمَى عَنْ ضَلَالَتِهِمْ) وائى محمد (عدم) سىن صوقر حكمنده
 بولغان ياكه كوكللرى صوقر بولغان كافرلرنى آزغونلقلارندن حق بولغه كوندرگوچى توكلسن (اِنْ
 تَسْمَعُ الْاٰمِنُ يَوْمَئِذٍ بِآيَاتِنَا) حقلقنى قبول اينور روشنچه اشدره آلمازسن مگر بىزنك آيتلر بىرگه ايمان
 كىترگان آدملرگه گنه اشدىرسن (فَهُمْ مُسْلِمُونَ) بس بىزنك آيتلر بىرگه ايمان كىترگان آدملر بىزنك
 امر بىرگه بوى صنوچىلاردر (اللّٰهُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ) الله سىزنى باشده ضعيفلىكدن ياراتدى يعنى
 باشدا سىزنى ضعيف ايتب ياراتدى (ثُمَّ جَعَلْ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً) مونك صوكنه ضعيفلىكدن صوكل قوت
 قىلدى يعنى سىزنى قوتلر قىلدى (ثُمَّ جَعَلْ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً) موندن صوكل قوت صوكندان
 ضعيف لك وقاتلق قىلدى (يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) نلاگان نرسه سنى ياراتور (وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ) واول الله
 (تئى) هر نرسه نى بىلگوچىلر وهر نرسه گه كوچى يتكوچىلر (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ) قىامت بولغان
 كونده (يَتَّقِمُ الْكٰفِرُونَ) كافرلر بىمىن ايتارلر (مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ) برساعتندن باشقه (آرتوق)
 دنياده ياكه قىبرده تورمادىلار دىبو يعنى كافرلر دنياده ياكه قىبرده تورولارنى آزغه صايب
 بىمىن ايتارلر (كَذٰلِكَ كَانُوا يُوَفَّكُونَ) اوشنداق يعنى قىامت كوننده راستلىقدان وحقلقدان
 كافرلر دوندرلگانلرى كىبى دنياده هم حقلقدان وراستلىقدان دوندرلىش بولدىلار (وَقَالَ الَّذِينَ
 اٰتَوْا الْعِلْمَ وَالْاِيْمَانَ) دغى علم هم ايمان بىرلىگان آدملىر ايتدى (لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللّٰهِ) تحقىف
 اللهنك علمنده ياكه قضاسنده توردكز (اِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ) قىبرلردن قوبارلغان كون گه قىبر (فَهٰذَا يَوْمُ
 الْبَعْثِ) بس بو كون سز انكار ايتكان قىبرلردن قوبارلو كونىدر (وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) لىكن

سز قېرلردن قوبازلونڭ حق ايدكنى بلماس بولدىڭز (فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْتَرْتُهُمْ) بس بوقيامت كوندە دنياده قېرلردن قوبازلونى انكار ايتو سببلى ظلم قىلغان آدملرنڭ عندرلرى فائده بېرماس (وَلَا هُمْ يَسْتَعْتَبُونَ) دغى بو صفتلى آدملرگە قيامت كوندە توبە قىلو بىرلن رېڭزنى راضى قىلىڭز دېودە ايتلماس ياكە دنياده ائندەلدكى كى توبەگە وعبادت كە ائندەلماس معناسنە (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ) و تحفيق بز بو قرآندە آدملر ايچون هر بىر كىراكلى مثلدن بيان قىلىق مثلاً قيامت كوندە بولاچاق صفتلارنى وباشقەلارنى بيان ايتدىڭ (وَلَنْ جِثَّتْهُمْ بَأْيَةٍ) و اى محمد عەم اگر سىن كافرلرگە قرآن آيتلردن بر آيتنى كيترساڭ (لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) البته كافر بولغان آدملر ايتور (ان انتم الا مبطلون) سز (رسول الله هم مؤمنلر) توڭلسز مگر باطللق سز ديو (كذلك يطبع الله على قلوب الذين لا يعلمون) اوشنداق يعنى بو طبع كى الله تعالى بلماسان (نادان) آدملرنڭ كوڭللىرىنە طبع قىلور (مهرلر) يعنى قارالغ مهرىنى باصار (فأصبران وعبدالله حق) بس اى محمد عەم مشركلرنڭ رنجتويىنە صبر قىل درستلكدە الله نڭ دينىڭنى بون دينگە اُستن قىلو بىرلن وعدەسى حق در (وَلَا يَسْتَغْفِنُكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ) دغى سىنى آخرت كوندە شىكسز اشانماغان آدملر يالغانغە توتولارى بىرلن عقلنڭ جيكللىگنە وياوز دعا قىلوغە يوكلەماسون روم سوردەسى نڭ ترجمەسى تمام بولدى

اوتوز برنجى سوره لقمان سوره سى مكدە اىنگان اوتوز دورت آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(آلم) بو سوزلردن مرادىنى الله تعالى اوزى گنە بلور (تلك آيات الكتاب الحكيم) بوسوزنڭ آيتلىرى حكمت اياسى بولغان قرآن آيتلىرىدر (هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ) بو آيتلر حق لغفە كوندىرگوچى هم ايزگولرگە رحمت بولغانلارى حالده (الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) ايزگولر شونداين آدملردىر نماز اوقورلار (وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ) دغى زكات بىررلر (وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ) دغى ايزگولر آخرت كوندە شىكسز اشانورلار (أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ) بو صفتدە بولغان ايزگولر رىلردن بولغان هدايت (حق لغفە كوندىرلو) اوزرىنەدر (وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) دغى بو صفتدە بولغان ايزگولر مقصودلرىنە ابرشكوجىلردىر چونكە بو صفتلى آدملر حق اعتقاد بىرلن ايزگو عملنى جىدىلار (وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ) آدملردن بعضىلار سوزنڭ فائده سزىنى ساتوب آلورلار يعنى قرآن اوقوبىرلن آلماشدورلار اصلسز حديثلر اعتبارسز حكايىلر وفائده سز آرتوق سوزلر كى (لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ) الله نڭ دىننىن آزدرو ايچون (بغير علم) بلودن باشقە يعنى ساتوب آلغان نرسە سىنڭ مالنى بلودن باشقە (وَيَتَّخِذُهَا هُزُوءًا) دغى الله نڭ دىننى مسخرە ايتب توتو ايچون (أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ) بوقباحت صفتدە بولغان آدملرگە خورلاوچى عذاب بولور (وَإِذَا تَنَلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا) وهر قيچان موندان كافر اوزرىنە بىز نڭ آيتلر مزم اوقلسە (وَلِي مُّسْتَكْبِرًا كَان لَمْ يَسْمَعْهَا) آيتلرنى اشتماگان آدم كى تكبرلىنگانى

حالده یوزینی دوتدرر (کَانَ فِي أُذُنَيْهِ وَقَرَأَ) گویا که ایکی کُلاغنده آغراق (چوقراقلق) باردر (فَبَشِّرْهُ
 بِعَذَابِ أَلِيمٍ) بس ای محمد عم بوصفتلی آدمگه ریختکوجی عذاب برلن سیونچ (خبر) بیر (انَّ الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) درستلکده شونداین آدملر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عملر قیلدیلر
 (لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ) اول آدملرگه نعمتلر اوچماخلاری بولور (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوچماخلارده
 منگو قالغان لاری حالده (وَعِنْدَ اللَّهِ حَقًّا) الله تعالی اوچماخنی حق بولغان وعده برلن وعده قیلدی
 (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله تعالی هر اشدی استن در وحکمت ایاسیدر (خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ
 تَرَوْنَهَا) الله کولکرنی سز کوره تورغان تره کسز بولغان حالده یاراتدی کیراک بؤتونلای تره کسز
 بولسون وکیراک ترهگی بولوبده کوزگه کورنماسون ایکی تقدیردهده بوسوز راست بولا (وَأَلْقَى
 فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ) دخی الله بیرگه بیوک طاغلارنی طاشلادی (أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ) بیرنک سزنی سلکتوی
 مکروه بولغانلقی ایچون (وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ) دخی الله بیرگه هربر یوری تورغان حیوان دان ساچدی
 (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دخی کولکن (بوقاریدان) صونی ایندرک (فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ) بس
 بیرده هربر صنفی دان کوب فائدهلی اولنلر (اوسه تورغان نرسه لر) اوسدرک (هُنَا خَلَقُ اللَّهُ) بوذکر
 قیلنغان نرسه لر الله ننگ یاراطقان نرسه لریدر (فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) بس ای مکه اهلی
 میکا خبر بیرکز الله دان باشقه بولغان معبودلرکرنی نرسه یاراتدی (بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) بلکه
 ظالملر ظاهر بولغان آرزونلقدهدر (وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ) وتحقیق بز لقمان عمگه حکمت علمنی
 بیردک لقمان علیه السلام حضرت ایوب ننگ قز قرداشی ننگ اوغلی آزرنگ بالالارندان باهورأ
 اوغلی در داود علیه السلام زماننه قدر تورغان هم داود علیه السلام دان علم اویرهنگان کوب
 عالملر لقمان علیه السلامنی حکیم ایسی پیغمبر توگل دیگانلر علم برلن عملنی طاقه بشریه ننگ صوگ
 درجه سنه قدر کامل اینکان آدمگه حکیم دیلر لقمان عم ننگ حکمتلری جمله سننن داود عمگه برنیچه
 آییلر صحبت قیلغان حضرت داود صوغش کییمی یاصی ایکان لقمان حکیم نرسه یاصی سن دیو اصلا
 صوراماغان کولماکنی یاصاب بترگاج داود عم کیگان ونی خوش صوغش کولماکنی کیچی دیگان
 لقمان حکیم (الصمتُ حکم وقلیل فاعله) دیگان وبروقنده داود (عم) لقمان حکیم گه قوی بوغازلاب ایکی
 خوش بولغان ایت کیساگنی کیتردیو امر اینکان لقمان حکیم تل برلن قلبنی کیترگان و بر آزدن صوگ بینه
 قوی بوغازلاب ایگ قباحت ایکی ایت کیساگنی کیتردیگان لقمان حکیم یندهده تل برلن قلبنی کیترگان
 داود (عم) مونک حکمتنن صوراغان لقمان حکیم اینکان تل برلن قلب بیغشی بولسالار بولاردن خوش
 بولغان نرسه یوق واگر بولار شسه کی بولسه لار بولاردن قباحت نرسه یوق دیگان (أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ) لقمان
 (عم) گه حکمت بیردک الله غه شکر قیل دیو (وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ) وکدر الله ننگ بیرگان نعمتنه
 شکر قیلور بس اول کشی اوز فائدهسی ایچون شکر قیلور (وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌ حَمِيدٌ) وبرکشی الله ننگ
 بیرگان نعمتنه کفران قیلسه بس درستلکده الله آنک شکر نینن موکسزدر هم ماقتالمش بولماغاندهده

ماقتالوغه لايقتدر (وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ) وای محمد (عم) شول وقتنی ایسکه توشر لقمان (عم) اوزینک اوغلنه ایبتدی (وَهُوَ يَعْظُمُ) حالبوکم لقمان (عم) اوغلنه وعظقیلادر ایبتدی یعنی وعظلاگان حالده ایبتدی (يَابُنَيَّ لِتُشْرِكَ بِاللَّهِ) ای سوکلو کچک اوغلوم اللهغه شرک قیلما (إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) درستلسکده شرک الوغ ظلملقدر (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ) دخی بز آدمگه آتا و آناسنه ایزگولک قیلوب برلن بیوردق (حَمَلْتَهُ أُمُّهُ وَهَنَا عَلَى وَهْنٍ) آدمنی آناسی ضعیف لک آستندک بولغان ضعیف لک اوزرنده بولغانی حالده کوتاردی (وَفَصَّالَةٌ فِي عَامَتَيْنِ) دخی بالانی ایچه اکن آبرو ایکی یل مدتی اوتکاندده در یعنی ایکی یل تمام ایچه اکن ایبزر (أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلَوْلَا دَيْبُكَ) آدمگه بز امر قیلدی میگاهم آتا و آنا کاشکر قیل دیو (إِلَى الْمَصِيرِ) میگادر اوله اچک اوزنکزل الله تعالی آتا و آناغه کفر برلن و گناه اشلر برلن بیوردقنده اطاعت تیوش توگللگی حقنده و باشقه اشلرده اطاعت واجب بولوهم آتا و آناغه ایزگولک قیلو حقنده ذکر قیلناچق آبتنی ایندردی (وَأَنْ جَاهِدْكَ) و اگر سیننی ای آدم آتا و آناک تیروشسه لار (کۆپله سهر) (عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي) میگاشرکت قیلو اچک اوزرینه (مَالِيسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) سینک اول نرسه ک معبودلک که مستحق بولوبینی بلماگان نرسه کنی شرکت قیلو اچک اوزرینه (فَلَا تَطْعَمُهُمْ) بس بولاشده آتا و آنا کابوی سؤمه قارشیلق قیل بو آبتنک نزولنه سبب شول ابرو قاص اوغلی سعد مسلمان بولغان زمانده آناسی قویاش اسلسکندن کولا که گه کرمام هم طعام آشامام اوغلوم اسلام دینندن کیری دونگاننه قدر دیو یمین ایبتدی شولای آناسی اوج کون توردی حضرت سعمونی رسول اللهغه سویلادی شوندان صو ک ذکر قیلنغان آیت ایبتدی (وَصَاحِبُهُمَا فِي الثُّغْيَا مَعْرُوفًا) دخی ای آدم دنیا ده آتا و آناک برلن شریعت راضی بولاتورغان معروف بولغان صحبت برلن صحبت قیل (وَاتَّبَعِ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ) دخی دنیا ده توحید هم عبادته اخلاص برلن میکا قایتغان کشینک بولنه ایار (ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ) مونک صولنده میگادر همه کوزنک (ای آدم سینک هم آتا و آناکنک) قایتوی (فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس مین سرگه قیامت کونده دنیا ده قیلغان عملکز برلن خبر بیررمن ای آدم بالاسی سینک ایمانک اوزرینه جزأ بیررمن آتا و آناکنک کفری اوزرینه جزأ بیررمن (يَابُنَيَّ أَنهَان تَكُ) ای کچک اوغلوم یاوز خصلت یا که ایزگو خصلت اگر بولسه (مَثَقَالِ حَبَّةٍ مِنْ حَرْدَلٍ) کچکنه اورلق آغرلغی بولسه ده (فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ) کیراک اول یاوز اش یا که ایزگو اش قاطی طاش ایچنه (یاشرن اورنده) بولسون (أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ) یا که کولرده بایسه بیرلرده بولسون (يَأْتِ بِهَا اللَّهُ) الله اول خصلتنی (اشنی) قیامت کوننده کیتدر و حاضر قیلور هم اول اش برابرنده حساب قیلور (إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ) درستلسکده الله هر بر یاشرن نرسه نی بلگوجی هم هر نرسه ننگ حقیقتننن خبرداردر (يَابُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ) ای کچک اوغلوم نماز اوقو (وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ) دخی ایزگو اش برلن خلقه امر قیل و یاوز اشمن خلقنی طی (وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ) دخی اورنکا ابرشکان قاطیلغی لارغه صبرلق قیل (إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ) درستلسکده بو صبرلق

يا كه. ذكر قيلنغان اشلىر الله نىڭ قطعاً واجب قيلغان اشلىرىندىن (وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ) دىنى اى
 اوغلوڭم آدملىرىگە بائىغاننى تورلىچە آوشدۇرما يەنى مەككەرى آدملىرى كىيى آدملىرىدىن يورۇننى دوندىرمە (وَلَا
 تَدَسُّ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا) دىنى يېرىدە تەكلىرىنىڭ شادلانغاننىڭ حالىدە يېرمە (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ)
 درىستلىكىدە اللە تەئە ھەربىر اوزىنىڭ ايسى كىيىنىڭ يورۇن تورغان ھەم خەلققە ماققاندا تورغان آدمنى دوست
 كورماس (وَأَقْصِي فِي مَسِيرِكَ) دىنى يورۇنلىقىدە اورطاقچە بول يەنى آرتوق چاۋب يورۇمە ۋەبىك آقروندە يورۇمە
 (وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ) دىنى تاۋشكىدان كىيىمەت يەنى آقروندە سويلاش (إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ)
 درىستلىكىدە تاۋشلىرىنىڭ ايكى قىيامىنى البىئە ايشاڭلىرى تاۋشلىرى (أَلَمْ تَرَوْا) ايا اى مھابىلىرى بامبىزمى
 (إِنَّ اللَّهَ سَعَى لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) درىستلىكىدە اللە تەئە سىزگە كوكلىرىدە ۋەبىرلىرىدە
 بولغان نىرسە فى مسخر (بىرى سونوچى) قىلىدى يەنى سىزگە كوكلىرىدە ۋەبىرلىرىدە بولغان نىرسە لىر
 بىرلىن فائىدە لىنۇنى ميسر قىلىدى (وَأَسْبَغْ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً) دىنى اللە سىزگە نىعمەتلىرىنى
 ظاھىر بولغان (كوزگە كورنىغان) حالىدە ھەم ياشرىن (معنوى) بولغان حالىدە كامىل قىلىدى (وَمِنَ النَّاسِ
 مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ) دىنى آدملىرى جەملە سىندىن شونىڭدا بىن آدملىرى باردر اللە نىڭ بىرلىكىدە ۋە صىفت لارنىدە ئىچىرىشور لىر
 (بىقىر عام ۋە لاھىدى ۋە لاكىتاب مۇبىر) دىلىدىن آلنغان بىلۇدىن دىنى رسول اللەغە قايتا تورغان ھەم خەلققە
 كونسىرۇدىن دىنى اللەدان ايندىرلىگان نور لاندىرغۇچى كىتابىدان باشقىە يەنى ھىچ بىر سىببىز
 ئىچىرىشە (وَأَذِاقِيلَ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ) ۋاگر مەكە مشر كىرىدە اينىلمىش بولسە اللە تەئە ايندىرگان نىرسەگە
 (قرانغە) ابار كىز دىبو (قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا) مەكە مشر كىرى ايتور لىر ايدى يوق بىز اللە ايندىرگان نىرسەگە
 ايارمىمىز بلكە شول نىرسەگە (دىن گە) ايارمىز (وَجَدْنَا عَلَيْهِ آيَاتِنَا) اول نىرسە (دىن) اوزىنىڭ آتالارمىزنى
 تابىق بىز (أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ) اگر شىيطان آلارنى قىزدىرەمىش تەۋىغنىڭ عىبانىدە
 تىۋىشلى قىلاتورغان نىرسەگە (اعتقاددە كىشىگە ايارۇگە يا كە اللەغە شىركەت قىلۇغە) ئندەسە ايدى البىئە
 آلار ايار لىر ايدى (وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ) ۋكىمىز يوزىنى (ايشىنى) اللەغە طابىشور (وَهُوَ حَسَنٌ)
 خالىبوكم اول كىشى عملندە ايزگولك قىلوچىمىز (فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ) بىس تەقىف اول كىشى
 اوشانچىلى توتقاغە توندى (وَالَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ) ۋاول اللەغە قايتوچىمىز اشلىرىنىڭ صوڭقى خالى
 (وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ) ۋاى مەم (ەم) كىمىز كافر بولسە آنىڭ كىفرى سىنى قايفوغە ئوشماسون
 يەنى سىڭا آنىڭ كىفرى دىنيادە ھەم آخىرتە ضرر قىلىمىز (الْيُنَامِرُ جَمْعُهُمْ) دىنيادە ۋە آخىرتە قايتاچاق
 اورنلارى بىزگە دىز (فَتَنْبِئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا) بىس اول كافر لىرىنىڭ عمل قىلغان نىرسە لىرى بىرلىن خىبر بىزىمىز
 يەنى كىفرارى اىچون دىنيادە ھلاك ايتارمىز ۋە آخىرتە عىتاب قىلورمىز (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذُنُوبِ الصُّورِ)
 درىستلىكىدە اللە كوكراڭ ابار بىنى (كوكراڭ دەگى سىلرىنى) بىلگۇچىمىز (نَمْتَعُهُمْ قَلِيلًا) اول كافر لىرىنى
 آز فائىدە لىدىرۇ بىرلىن يا كە آرزىمان فائىدە لىدىرۇمىز يەنى بىناچك نىرسە ھىمىشە بولغان نىرسەگە نىسبە آز

(ثُمَّ نَضْرِبُهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ) مۇنۇڭ سۆڭىنىڭ ئول كافرلىرىنى آغىر عذاب كىرۈگە اختىيارسىز قىلورمىز (وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) واگر سىن ئى مۇھىم (۴م) مۇكە كافرلىرىدىن كۆڭلىرىنى ويىرلىرىنى كىم ياراتتى دىيۈرۈرساڭ (لِيَقُولُنَّ اللَّهُ) البتە آلا رى اللە ياراتتى دىيۈرۈرلىرى (قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ) ئى مۇھىم (۴م) ئىت سىن كافرلىرىنىڭ اعتقاد قىلغان نىرسەلىرىنىڭ باطل بولۇپتىكى واجب ئىتە تورغان نىرسە بىرلىن اقرار اوزرىنىه اختىيارسىز قىلۇر اوزرىنىه اللەغە مۇھىم بولسۇن دىيۈر (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بىلكە مۇكە كافرلىرىنىڭ كۆپسى بواقارنىڭ اوزلىرىنىه لازم بولۇپتىكى بىلماسلىرى (لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كۆڭلۈدە ويىرلىردە بولغان نىرسەلىرى اللە ئىچۈن مۇكەدەر (إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) درىستلىكى اللە (تە) مۇھىم ئىتۈپى لىرىنىڭ مۇھىملىدىن مۇكەدەر و مۇھىم ئىتلىماسدە مۇھىم ئىتۈپىگە مستەفدەر (وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامًا) واگر بىر تەقدىر بىردە بولغان آغاقلىرى قىلمىز بولسەلار (وَالْبَحْرِ يَمِينًا) دىكى دىكىگىز قارە بولسە (مَنْ بَعْدَهُ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ) اول دىكىگىز سۆڭىنىڭ يەنىدى دىكىگىز قارە بولسە يەنى بىر مۇھىم شەبەلىرى بىرلە قارە بولسە (مَا نَقَدْتِ كَلِمَاتِ اللَّهِ) شول قارەلار بىرلىن يازلسە اللەنىڭ سۆزلىرى (بىلگەن نىرسەلىرى) بىتماس (إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) درىستلىكى اللە ھىراشەك ئىستىن درى و ھىكىمەت ئىياسىدىر (مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَعْصَمُ الْأَكْفُسَ وَاحِدَةً) سىزنى ياراپتۇ ھىم قىرلىرىدىن قوبار و توگىل درى مۇگر بىر نىفسىنى ياراپتۇ و ھىمىردىن قوبار و كىيىدىر (إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درىستلىكى اللە (تە) ھىر بىر ئىشلە تورغان نىرسەنى ئىشتۈپتىكى ھىر بىر كۆرلە تورغان نىرسەنى كۆرۈپتىكى درى (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) ئى خىطاب آلىمىشى آدم بىلمىسۇنمى سىن درىستلىكى اللە (تە) كىچىكى كۆندۈزگە كىرتىر (وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دىكى كۆندۈزنى كىچىكە كىرتىر (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) دىكى قۇياشنى و آينى مۇسخر قىلدى (كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) قۇياش بىرلىن آيدان ھىر بىرسى بىلىگىلىنىشى مۇت كە قىدرىيۈر (وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دىكى درىستلىكى اللە (تە) سىزنىڭ قىلغان ئىشلەردىن خەبەردار درى يەنى ھىقىقىتى بىلىگۈچىدىر (ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) بولالە (تە) نىڭ ھىر نىرسەنى بىلۈپتىكى ھىر نىرسەگە كۆپى يىتۈپتىكى و عىجب ئىشلىرى بونىڭ سىببىلى درى درىستلىكى اللە ھىد ئاتىكە ئىبىتىر (وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ) دىكى اوشبونىڭ سىببىلى درىستلىكى سىزنىڭ اللە دان باشقە ئىندە گەن (عبادت قىلغان) نىرسەلىرىنىڭ باطل درى (وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) دىكى درىستلىكى اللە (تە) بىلىندىر ھىر نىرسە اوزرىنىه بىلىندىر و اىر كىيىدىر (أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ) بىلمىسۇنمى سىن ئى خىطاب قىلىنىشى آدم درىستلىكى كىمە دىكىگىزدە اللەنىڭ نىعمىتى (سىببىلىرىنى ھىمىزلاۋدە بولغان اىزگۈلكى) بىرلىن بىر (لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ) اللەنىڭ سىزگە قىدرىنىڭ نىڭ ئىلاملىرىنى كورساتتۇ ئىچۈن (إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) درىستلىكى بۇد كىر قىلغان نىرسەلدە ھىر بىر آغىرلىقلارغە صىبارلىق قىلۇپتىكى واللەنىڭ نىعمىتىنى شىكرلىق قىلۇپتىكى آدم ئىچۈن الرىغ ئىبىرتلىرى باردر (وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلْمِ) ھىر قىچقان كافرلىرىنى طاقلار كىپى طولقونلار ارتسە (دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) كافرلىرىدىنمى اللە ئىچۈن خالىس

قیلغان لاری حالده اللهغه دعا قیلورلار (فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمُنِّمَهُمْ مُّقْتَصِدٌ) بس الله اول کافرلارنی دیکگزدن قوری بیررگه قفقارغانی زمانده کافرلردن اورطا یولده (توهید بولنده) بولغان لاری باردی یا که کفرده اورطاچه بولغان لاری باردی معناسنه (وَمَا یَجْعَدُ بآیَاتِنَا) وبرزنگ آیتلرمزنی انکار قیلماس (الْأَكْلُ خَنْتَارُ كَفُورٌ) مگر هر بر فطری بولغان عهدینی بوزو سبیلی آلد اوچی هم اللهنگ نعمتلرینه کفران قیلوچی آدم گنه انکار قیلور (يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ) ای آدملر ربگزرگه خلاقلق قیلوردان صافلانکز (وَأَخْشَوْا یَوْمًا) دخی شوندا این کوندن قورقکیز (لِأَیْجِزِي وَالِدَعْنُ وَوَلَدَهُ) اول کوندن آتا بالاسی طرفندان آلس لیماس (وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازِعٌ عَن وَالِدِهِ شَيْئًا) دخی بالا آتاسی طرفندان هیچ نرسه نی آلس آلور ایماس (إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) درستلکده اللهنگ ثواب و عذاب برلن بولغان و عدسی حقدر (فَلَا تُغْرِنَكُمْ الْحَيَوةُ الدُّنْیَا) بس سزنی اللهنگ عبادتندن دنیا ترکلگی آلد اماسون (وَلَا یُغْرِنَكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ) دخی اللهنگ عبادتندن سزنی آلد اوچی (شیطان) یا که دنیا امیدی آلد اماسون الله تعه بش توری نرسهنگ غیب نرسه لردن بولوب اللهدان باشقهنک بلماوی حقنه ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی هم اول آیتنگ نزولنه سبب شول عمر اوغلی حارث بر وقت رسول اللهغه کیلدی و ایندی میئا قیامتدن خبر بیر قیچان بولاچاق دیو یننده مین ایگن ساچم بغمور قیچان یاواچاق شوندا خبر بیر یننده منم خاتونم یولکی قورصاغنداغی بالا ایرمی قزمی شوندا خبر بیر یننده اوتکان کیچده قیلغان اشمنی بلهم کلاچک کوندن نی قیلاچاقمن شوندا خبر بیر یننده مین طوغان بیرمنی بلهم دفن قیلناچاق و اوله چهک بیرم قایدا شوندا خبر بیر دیدی شوندا صوگ ذکر قیلناچاق آیت ایندی (إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ) درستلکده الله حضور زیدار قیامتنگ قیچان بولوبنی بلو موکار هیچ آدمنگ فرشهنگ هم جننگ علمی ایرشمیدر (وَیُنزِلُ الْغَيْثَ) دخی یغمورنی الله ایندرر هیچ کم یغمورنگ قیچان یاواچاغنی بلیدر (وَیَعْلَمُ مَا فِی الْأَرْحَامِ) دخی خاتونلارنگ قورصاق لارنداغی بالانی الله بله در ایرمی قزمی سلامتنی ضعیفی ایکنی باشقه هیچ کم قطعاً بلیدر (وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا) دخی هیچ بر نفس تاکنانی کسب ایده چاگنی بلیدر ایزگو اش قیلورمی یا که یاوز اش قیلورمی چونکه آدم کوب وقت تاکنان ایزگو اش قیلورغه قصد قیلادر یاوز اش قیلوب قویا و کوب وقت یاوز اش قیلورغه قصد قیلادر ایزگو اش قیلوب قویادر (وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَىْ أَرْضٍ تَمُوتُ) دخی هیچ بر نفس قایو بیرده اوله چهگنی بلیدر شونک ایچونده رسول الله (مَفَاتِحُ الْغَيْبِ هَمْسٌ لَا یَعْلَمُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ) دیگاندن سوکله بو آیتنی اوقغان بو آیت که غیب دن خبر بیره تورغان منجم لر برلن اعتراض کیلمی چونکه یغمور وقتنده و باشقه غیب لردن خبر بیره تورغان منجم قیاس برلن همه طالعغه قارو برلن خبر بیره دلیل برلن بلنگان نرسه غیب بولمی یننده منجمنگ خبر بیرگان نرسه سی ظن غنه علم توکل یا که منجم لرنک و طبیب لرنک بلوی اثری بتبده علمی خلق ده قالغان پیغمبرنگ علمنه مطلع بولمقلارندان بولور (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) درستلکده الله تعالی هر نرسه نی بلوچیدر هم هر نرسهنگ ظاهر بیضی بلوی کیی باطنی ده بلوچیدر لقمان سوره سینک ترجمه سی تمام بولدی .

اوتوزايکنچی سوره سجده سورەسى مکەدە اینگان اوتوز آیت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(آلَم) اى لام یم سورهسى (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) كتابىڭ ايندرا مشيدى (لَارِيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعَالَمِيْنَ) اول كتابىڭ بىتن عالمى تربيە اينوجى الله طرفندان ايندرا مش بولوندى شىك بوقدر (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ) ايا مكە مشركلى محمد (عەم) قرآنى افتراء قىلدى (اوزى چقاروب الله كلامى دىدى) ديو اينورلرمى (بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) بلكە قرآن ربكىن تابندى (لَتُنذِرَ قَوْمًا) سىنىڭ شونداين قومى قورقتوك ايچون (مَا أَنَا مِنْ نَّذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ) اول قومگە سندن الك قورقتوجى بىچمىر كىلامدى چونكە مكە قومى رسول الله كىلاماسدن بورون فترت زمانىدە بولغانلار (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) سىنىڭ قورقتوك سببلى مقلقە كوناسونار ايچون (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ) الله (تە) كوكلرنى وبىرلرنى ياراتدى (وَمَا بَيْنَهُمَا) دى كوكلر برلن بىرلر آراسىدە بولغان نرسەلرنى ياراتدى (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلنى كوندە ياكە برسى صوتىك برسى بولغان اوزون آلنى دوردە چونكە الله حضورىدە ملك بىلقە بركون دىوايتلە (ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ) مونىڭ صوتىكە الله عرش اوزرىنە غالب بولدى (مَالِكُمْ مِنْ دُونِهِ مَنْ وَّلَىٰ وَلَا تُشْفِعُ) سزنىڭ ايچون الله دان باشقە ياقىندە وشفاعت قىلوچىدە بوقدر (أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ) ايا وعظ لانمىسزى (صفوة العرفان) (يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ) دنيا اشىنى ائولرى بىرگە اينگان كوكدن بولغان سببلر برلن تدبىر قىلور اول الله ۞ كوكىن باشى استمزده بولغان نرسە مراد توكل بلكە استىك وآستىك برلن صفت لانماغان عالم علوى مراد دىگانلر (ثُمَّ يَعْرِجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ) مونىڭ صوتىكە الله نىڭ تدبىر اشى شونداين كوندە كوككە اشار (كَانَ مَقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ) اول كونىڭ مقدارى سزىنى تورغان كونلردن ملك يل قدرى بولدى يعنى اوزون زمانە اشار مەناسىدە (ذَلِكَ عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) عالمى ياراطوجى وتدبىر اينوجى الله غىبىنى وحاضرنى بلوچىدەر حكمتنە موافق عالم نىڭ اشىنى تدبىر قىلور (الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) اشنىدە استىن در اول الله تە هم بىندە لرىنە تدبىر قىلوندى مرحمتلى در (الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ) شونداين الله در اول الله تە هر نرسەنى ياراطوبىنى كوركام قىلدى (وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ) دى آدمنى (آدم عەمنى) ياراطوبى بالىقدان باشلادى يعنى باش آدمنى بالىقدان ياراتدى (ثُمَّ جَعَلْنَا نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ) مونىڭ صوتىكە آدمنىڭ نسلنى (بالا لرىنى) ضعيف وخور بولغان صوتى (مى صوتى) نىڭ نطفە سندن قىلدى (ثُمَّ سَوَّاهُ) مونىڭ صوتىكە آدمنىڭ اعضاسىنى كامل ايتب تىگىزلەدى (وَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا) دى آدمگە اوزى نىڭ خاتى قىلغان شريف روحىدىن جان اردى (وَجَعَلْنَا لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ) دى سزنىڭ ايچون ايشتوقەسىنى (قُلُوبِنَا) وكورو قەوسىنى (كوزىنى) وبلىوقەوسىنى (قلبىنى) ياراتدى (قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ) بونەمتلرگە آرزغى شكر قىلاسز (وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ) دى قىيامتى انكار اينوچىلر

ایندیلر هر قیچان بز اولب بیرده بیر توفراغی برلن قاطناشقان توفراق بولوب اورلساک (اثنالی خلق جدید) ایا بز یا کادان یاراطلرده بولورمزمو دیسو (بَلْهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ) بلسکه اول قیامتنی انکار اینوچیلر ربلرینه یولقرنی انکار اینوچیلردر (قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ) ای محمد (عم) یعنی انکار اینوچی کافرلرگه ایت سین سزنی اولم فرشته سی اولترز یعنی جانگزی آلور (اَللّٰهُ وُكِّلَ بِكُمْ) شوندا این اولم فرشته سی کم اول فرشته جان لارگزی آلور برلن سزگه تابشرلدی (ثُمَّ اِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ) مونک صورتکده حساب وجزا ایچون ربگزگه قایتارلمش بولورسز (وَلَوْ تَرَىٰ اِذَ الْمُرْسَلُونَ نَاكِسُوًا رُؤُسَهُمْ) وای محمد (عم) اگر سین کافرلرک باشلارینی ایگان (توبان صالحان) زمانلارینی کورساک ایدی (عند ربهم) ربلری حضورنده (رَبَّنَا ابْصُرْنَا وَسْمِعْنَا) ای ربمز بزرگه وعده قیلغان نرسه کنی کوردک دخی پیغمبر لرکنی راستقه توتونی سیندن اشتدک دیواینکان حالک (فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا) بس ای ربمز بزنی دنیاغه کیری قایتار (اِنَّهُ وَقُنُونَ) درسنلسکده بز شیکسز قیامت که اشانوچیلارمز حاضر آصلا شیکسز قالمادی یعنی ای محمد (عم) کافرلرنی ربلری حضورنده باشلارنی توبان صالحوب شول سوزلرنی اینکان حاللرنده کورساک ایدی الوغ و قورقنچلی اش کورر ایدک بنده ایچون اصالح بولغان نرسه فی اللهغه بیرو واجب بولما و حقنده ذکر قیلناچق آیت ایندرلدی (وَكَلِمَاتُنَا لَتَنفَاكُلَنَّ نَفْسًا هٰذَا) واکر بز تلساک ایدی هر بر نفس که ایمانغه و ایزگو عملگه کونله تورغان نرسه فی بیرو ایدک و هر بر نفس ایمانغه و ایزگو عملگه کونلور ایدی (وَلٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي) ولکن میندن سوز (حکم هم وعیدم) ثابت بولدی (لَآ اَمَلْتُنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ) جهنم فی جنلردن و آدملردن پارچه سنندن توتلر من دیگان سوز (فَذُو قُوَابِ اَمْسَيْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا) بس بو کونکرگه (قیامت کوننه) یولغونی اوننوگز سببلی عذابخی تاتوگز (اِنَّ اَنْسِيْنَاكُمْ) درسنلسکده بز سزنی اونندق یعنی عذابده قاللردق (وَذُو قُوَابِ اَعْدَابِ الْخَلْقِ) دخی همیشه و منگو بولغان عذابنی تاتوگز (بَمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) عمل قیلغان نرسه گز برابرنده (اِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِيْنَ) آنچق بزنگ آیتلرمزگه شوندا این آدملرگه ایمان کینرر (اِذَا ذُكِرُوا بِهَا) هر قیچان اول آدملر بزنگ آیتلرمز برلن و عذقلنسه لار (عُرُوًا سَجَدًا) اللهنگ عذابندن قورقوا ایچون سجده قیلغانلاری حالده بیرگه یفلورلار (وَسَبَّحُوْا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ) دخی ربلرینک حمدینه یابشقانلاری حالده ربلرینی جنبانه لایق بولماغان نرسه دن پاکلادیلر (وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ) حالبوکم اوزلری ایمانندن و عبادتندن تکبرلانماسلر (تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ) اول صفتلی مؤمنلرنک جانباری بوقلی تورغان اوزلاردن و توشاکلردن براق بولور (يَتَعَوَّنُ مِنْهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا) عذابندن قورقغانلاری و رحمتنی امید اینکانلری حالده ربلرینه دعا قیلورلار (وَمَا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دخی الله اوزلرینه رزقلاندرغان مالدن الله یولنه صرف قیلورلار (فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ اَعْيُنٍ) بس هیچ بر نفس کوزندن یاشرن قیلغان نرسه فی بلماس کرک فرشته و کرک پیغمبر بولسون شونک ایچونده رسول الله ایته الله تعالی ایدی دی مین ایزگو قیلارم

ايچون كوز كورماكان قۇلاق اشتماكان هم آدمنىڭ كوڭلنە خپوردە قىلماكان نىمىتلەر حاضرلەدم دىيو (جۈزۈ)
 بىماكانوا يعمَلُون) عمل قىلغان نىرسە لىرى بىراپرىندە بولغان جۈزۈ بىرلن جۈزۈلانىمىش بولدىلار ياكە ياشىرن
 قىلىنۇى عمللىرى بىراپرىندە جۈزۈ ايچون مەناسىندە چۈنكى بونىمىتلەرنى ياشىرن قىلو بونىمىتلەرنىڭ شۇنى الوغ بولدىق
 ايچون (أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا) ايامۇمن بولغان آدم (كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا) ياوز بولغان آدم كىبى موالبىنە توگل
 (لَا يَسْتَوُونَ) مؤمن بولغان آدم بىرلن ياوز (كافر) آدم بىراپرى بولماسلار (أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
 اما ايمان كىتىرىدە ايزىگۇ عمللەر قىلغان آدملەر (فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى) بس اول آدملەرگە حقىقى قايتاچاق اورن
 بولغان اوچماخلار بولور ياكە ماوى اسملى اوچماخ بولور مەناسىندە (نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قىلو لارى
 سىبلى قوناق ضىافىنى اينىب حاضرلانىمىش بولغانلىرى حالده (وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا) اما شوندا اين آدملەر اللەنىڭ
 طاعتىدىن چىقىدىلار (فَمَا وَهُمْ نَارُ) بس آلارنىڭ باراچاق اورنى تىموغدىر (كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا)
 قايرىغىنە زمان اول فاسقلەر تىموغدىن چىقۇنى تىلاسلەر (أَعْيُدُوا فِيهَا) اول تىموغىنە كىرى قايتارلەش بولورلار
 (وَقِيلَ لَهُمْ دُفِعُوا فِي النَّارِ) دىنى اول فاسقىلارغە ايتلور تىموغنىڭ شوندا اين عذابنى تاتۇڭز (كُنْتُمْ
 بِهِ تَكَذِّبُونَ) اول عذابنى يالغانغە توتار بولدىڭىز دىيو (وَلَنْ يَقْنَمُوا مِنَ الْعَذَابِ الْآذِنِ) دىنى اول فاسقلارغە
 دىنيادە توبان بولغان عذابىدىن (دىنيا عذابىدىن) تاتوتۇمىز (دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ) الرىغ عذابىنى تاتودىن
 باشقە يەنى آخرت عذابىنى (لَعَلَّكُمْ يَرْجِعُونَ) آخرت عذابىنى تاتوتۇما و كىفرلىدىن ايمانغە قايتىسونلار ايچون
 (وَمَنْ أَظْلَمُ) و كىمىر ظالمىر (مَنْ ذُكِرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ) رىسىنىڭ آينىلىرى بىرلن وعظلمىگان كىشىدىن (ثُمَّ أَعْرَضَ
 عَنْهَا) وعظلمانىڭ سىرتىدە رىسىنىڭ آينىلىرىدىن بوزدوندىرىدى يەنى بو كىشىدىن ظالم ھىچ كىم بوقىدىر (أَنَا
 مِنَ الْمُجْرِمِينَ) نىققەتتە (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) و تحقىق بىز اى ھىمد (عەم) سىڭا قىران بىردى كىمى موسى
 (عەم) گە دە كىتاب (تورات) بىردىك (فَلَا تُكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ) بس اول كىتاب (قرآن) نىڭ اورنى ايلوفوندىن
 شىكىدە بولما ياكە موسى نىڭ كىتابىنە يولفوندىن ياكە اورنىڭ موسى (عەم) گە يولفوندىن شىكىدە بولما مەناسىندە
 (وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ) دىنى موسى غە ايندىرلىش كىتابى اسرايىل بالالارنى حىقائغە كوندىرۇچى
 قىلىدىق (وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا) دىنى اسرايىل بالالارنىڭ آدملىرىنى امىمىز بىرلن تورات كىتابىندە
 بولغان نىرسە گە (ھىكىمت و ھىكىملىرگە) كوندىرۇچى اماملار قىلىدىق (لَمَّا صَبَرُوا) اسرايىل بالالارنىڭ عبادىتىدە
 سىبرلىق قىلو لارى زمانىدە (وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوْقِنُونَ) دىنى اسرايىل بالالارى بىزنىڭ آينىلىرىمىزگە شىكىسز
 اشانور بولدىلار (إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصَلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) اى ھىمد (عەم) دىنى سىڭىڭ رىڭ قىيامت
 كىرىندە پىغىمبەرلەر بىرلن امىمىز ياكە مؤمىنلەر آراسىدە آيرىب ھىكىم قىلور يەنى ھىقائغە بولغان آدمنى
 باھىللىقە بولغان آدمىدىن آيرى سىبلى حقىنى باھىلدىن آيرىر (فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) پىغىمبەرلەر بىرلن
 امىمىزنىڭ ياكە مؤمىنلەر بىرلن مىشكرلەرنىڭ اخىتلاف قىلغان نىرسە لىرىدە يەنى دىن اشىدە (أَوَلَمْ يَهْتَدِ لَهُمْ) ايا اللە مە

اهلنه بيان قيلماديمو (كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ) مکه اهلندن بورن بولغان زمان اهللرندن
 كوبى هلاك قيلمق بز (يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ) اول مکه اهلى اورلرندن بورن بولغان زمان اهللرينك
 تورغان اورنلارنه يرلر يعنى ساتوايتوب يردكلرته اوتب كيتارلر البته الله موني مکه اهلنه بيان ايتدى (اِنَّ
 فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ) درستلكه بوذكر قيلنغان نرسه لرده الوغ عبرتلىر باردر (اَفَلَا يَسْمَعُونَ) ايا مکه خلقى
 بو عبرتلىرى وعظلانو طريقى برلن اشتهاسلرمى (اَوَلَمْ يَرَوْا) ايا مکه خلقى بلماديلرمو (اِنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ
 اِلَى الْاَرْضِ الْجُرُزِ) درستلكه بز صوفى (يغمورتى) سررمز اولنلرى كيسلگان بىرگه (فَتَخْرُجُ بِهِ زُرْعًا)
 بس اول صر برلن ايگنلرى چغارورمز (تَأْكُلُ مِنْهُ اَنْعَامُهُمْ وَانْفُسُهُمْ) اول ايگندن دورت آياقلى
 حيوانلارى دى اورلرى اشارلار (اَفَلَا يَبْصُرُونَ) ايا مکه خلقى موني كورماسلرمى اگر كورسالر بو
 اشمز برلن بزنىك قدرتمزگه هم رحمتزگه استدلال قيلورلار ايدى (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ) دى
 مکه مشركلرى ايتورلر اى محمد (عهه) هم مؤمنلر بوياردم سزگه قايرزمان بولور (اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ)
 اگر سز ياردم برلن الله بزگه وعده قيلدى ديگان سوزكزده راستلاردان بولسا ئىز (قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ) اى
 محمد (عهه) مکه مشركلرينه ايت الله نيك بزگه ياردمى ايرشكان كونده (لَابْتَغِ الْتَّابِينَ كَفَرُوا اِيْمَانُهُمْ)
 اول كونده كافر بولغان آدملرگه ايمانلارى فاقده بىرماس (وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ) دى اول كونده كافر
 بولغان آدملرگه مهلت ده بىرلماس (فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ) بس اى محمد (عهه) مکه مشركلرندن يوز دوندر
 يالغانغه توتولارى ايچون حسرتلنمه (وَاَنْتَظِرُ اَنَّهُمْ مُنْتَظِرُونَ) دى اول كافرلرگه عذاب نيك ايتوبىنى
 كوت درستلكه كافر لرده سيكا استن بولونى كتارلر سجده سوره سينك ترجمه سى تمام بولدى

اوتوز اوچونچى سوره احزاب سوره سى مدينه ده اينگان يتمش اوچ آيت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّكَ اللهُ) اى آنداين پيغمبر الله دان قورقونده هميشه ثابت بول (وَلَا تَطْعَمُ الْكٰفِرِيْنَ
 وَالْمُنٰفِقِيْنَ) دى كافرلرگه هم منافق لارغه بوى صونما (اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا) درستلكه الله (تعه)
 فاقده لرنى وضرلرنى بىلگوچى بولدى هم حكمنك حكمت اياسى بولدى بروقتك رسول الله غه ابوسفيان
 هم ابوجهل اوغلى عكرمه هم ابوالاعور السلمى برنيچه خلق برلن كيليلر وابتدليلر اى محمد (عهه)
 سين بزنىك معبودلرمنى باورلق برلن ذكر قيلونى قوى وبزنىك معبودلرمنلكه شفاعتى بار ديو ايت
 بزده اورناده ومعبودكاده سوز تيرومى قويازمزدى شوندىان صوك ذكر قيلنغان آيت ايدى (وَاَتَّبِعْ
 مَا يُوْحَىٰ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ) دى ربكىن اورناده وي قيلنغان نرسه گه ايار (اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيْرًا)
 درستلكه الله سزنىك قيلنغان عملركزنىك ظاهرىنى هم باطنى بولچيدر (وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ) دى اشكى الله غه
 طابشر (وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلًا) واش تابشرلش بولويورنن الله يتار الله تعالى ظهار (خاتونك اعضاسنى آناسينك
 آرقاسنه اوخشاتو) قيلنغان آنانك آنا بولماوى هم اوغلى غه آلتنغان بالانك چن اوغل بولماوى حقنه ذكر

اولگان آدم مەنە بېك دقت ابتكان حتى بر آدمنىڭ جىنازە سەنە كىياھە مونىڭ بوروچى بارى دىبوسورى
ايكان اگر بوروچى بار دىبەسەلەر جىنازە او قماغان اگر بوروچى بوق دىبەسەلەر جىنازە او ققان بىر وقتتە
انصاردان بر اونىڭ جىنازە سەنە حاضر بولغان بولسا شۇنىڭ بوروچى بارى دىبوسوراغان ايكى دىرھم
بوروچى بار دىگانلەر تولارگە يىنارلىك قالغان مالى بارى دىگان بوق دىگانلەر رسول الله جىنازە او قماي
كىرى كىنما كېي بولغان حضرت على اى اللهنىڭ رسولى اول ايكى دىرھمنىڭ اداسى منم دىمەدە دىگان
سوڭرە جىنازە او ققان شول خىسسىدە بو آبت ابتكان (وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ) مېت كە
ياقنىق اياسى بولغان آدملىرىڭ بىغىسى بىغىسى بىرلەن مېراث آلوشودا اللهنىڭ كىتابىدە آرتو غرافىدەر
يعنى لوج المەھفوظدە اسلامنىڭ ظەھورىنىڭ باشىدە ھىجرت سېبىلى مېراث آلوشقانلار سوڭرە قىرايت
اعتبارى بىرلەن مېراث آلشونى الله تەئە بىيان ايتكان ذوالارحام مېت كە ياقنىقى بولوبدە فرض اياسىدە
عەبەدە بولماغان آدملەر (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ) اول مېت كە ياقناقە اياسى بولغان آدملەر مؤمنلەر
دەي مھاجرلەر جنسىدىن بولغانلارنى مالىدە (الْآن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا) لىكن دە دىنە دوست
بولغان مؤمنلەر بىرلەن مھاجرلەرگە مەروف اشنى قىلوڭز دىستىدەر يعنى اولگان وقتتە بىر نېرسە بىرلەن
وصىت اېتىوڭز دىست بو وصىت بولامېراث بولى (كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا) بو ايكى آيتتە ذكر
قىلىنغان نىرسە لوج المەھفوظدە بارلىشى بولدى. (وَأَذْخَلْنَا مِنْ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ) و اى ھەم (ھەم) شول
وقتتى ايسكە قۇشۇر بىر پېغمبەرلەردىن رسالتنى اېرىشكەن بولغان دەي توغرى دەيگە اندە بىرلەن ھەملىرىنى
آلتىق (وَمَنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ) سېنىدىن دەي نوح دان دەي ابراھىم دىن (ھەم) (وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
بْنِ مَرْيَمَ) دەي موسى دان ھەم مېرىم اوغلى عېسى دان (ھەم) ھەملىرى آلتىق الله تەئەلىنىڭ بو پېغمبەرلەرنى
خاسلاپ ذكر قىلدى بو پېغمبەرلەر شىرىعت ابا لىرىنىڭ مەشھورلىرى بولغانلىقى اېچون رسول الله نى
الك ذكر قىلدى تەظىم و تەكرىم اېچون (وَأَخْلَفْنَا مَعَهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا) بو ذكر قىلىنغان پېغمبەرلەردىن شائى
الوڭ بولغان با كە يىمىن بىرلەن بىر كىلىگان آغۇر ھەم آلتىق (لِيَسْأَلَ الشَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ) بو ھىتاق
آلومز ھەملىرىندە راست بولغان پېغمبەرلەرنىڭ ھەملىرىدە راست بولولارنىدان اللهنىڭ قىيامت كۈنىدە
سورايدى اېچون (وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا) دەي الله تەئە كافرلەرگە رىجىمكۈچى عذابنى حاضرلادى
(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملەر (اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ) اللهنىڭ اوزۇڭرگە بېرىگان
نەمنى ايسكە توشۇڭز (اذْجَاءتْكُمْ جُنُودٌ) شول وقتتە بېرىگان نەمنى اول وقتتە سىزگە تورلى حزب ھىسكلەر
كىلدى يعنى قىرىشلەر غطفان لىرىنى قىرىپتە بىنى نىزىر قىبىلە لىرى ادن ايكى ملك ھىسكلەر بولوب صوغشىغە
كىلىلەر (فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا) بىس اول ھىسكلەر اوزۇرىدە سىبا جىلنى (قىياش چىقىش طرفىدىن ايسكان جىل)
بىباردىك (وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا) دەي سىز كۈرمى تورغان ھىسكلەرنى (قىرىشە لىرى) بىباردىك رسول اكرم كافرلەرنىڭ
تورلى ھىزىدىن جىل بولوب صوغشىغە كىبارلىرىنى بىلگىچ مەدىنە نېرە سەنە خىتىق قازىدى اوچ ملك مسلمان بىرلەن
صوغشىغە چىقىدى مخالفلەر خىتىقنىڭ تىشى باغنىدە مسلمانلار اچكى باغنىدە تور دىلار قىچ بىرلەن صوغشىمىچە

اوقلاروتاشلاربرلن گنه آطشوب برآی وقت اوتدی شوندى صوڭالله تعالى قش كونىنىڭ صالحون كىچنە
 بىك صالحون جىل يباردى بون عالم توران برلن طولدى كافرانىڭ يوزلىرى تدرافاقه بويالوب بىتىدى اوتلارنى
 جىل سوندىرى چاطرلارنى جىمردى عسكر تيره سنده فرشته لىر يوردىلر خويلدالاسدى اوغلى طليحە ايتدى
 آگاه اولوگزمم (عم) سزنى سحرلادى نچك بولسەدە قۇلورغە كرك دىدى شول وقت صوغش قىلى
 عاجز بولوب قايتوب كىتىلر (وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا) دى الله سزنىڭ قىلغان عملگىزنى (غنىق
 قازوگىزنى) كوروجى بولدى (ادجاؤككم من فوقكم) شول وقتدە احزاب سزگە اسنگىزدن (مشرق طرفىدىن
 چورنىڭ بلىنىدىغاندىن) كىلىدىلر بۇلارى بنى غطفان (وَمَنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ) دى سزنىڭ توبان ياغىزدن (قۇياش
 باطش طرفىدىن چورنىڭ توبان ياغىدىن) كىلىدىلر بۇلارى قۇرىشلىر (وَأَذْرَأَعْتَ الْأَبْصَارُ) دى شول وقتدە
 كوزار عادتتاگى تىگىز قاراولارنىڭ اوشدىلار (وَبَلَّغْتَ الْقُلُوبَ الْعَنَابِرَ) دى قورقودن كوتلمز بوغازلارغە
 ايرىدى چونكى بىك قانى قورقود وقتىدە اوبكى قابارا ايكان اوبكى كوتارلور برلن قلىدە كوتارلە (وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ
 الظَّنُّونَا) دى اللهغە تورلى گمانلار قىلور بولدىگىز ايمانده اخلاصلى آدملىر الله تعالى قىلغان وعده سنده
 راست بولور دىنىنى آستىن قىلودە بىزگە ياردم بىرر دىوون قىلىدىلر ضعيف ايمانلى آدملىر دى مناققلار
 الله هم رسولىنىڭ بىزگە وعده قىلغان نرسەسى باطل وعده دىوون قىلىدىلر (هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ) بو صوغش
 وقتىدە مؤمنلر امتحان قىلىدىلر اخلاصلى آدم مناققلاردىن ايمانى كامل آدم ضعيف ايمانلىدىن آيرلدى
 (وَرُزِقُوا لِرُزْءِ الْأَعْيُنِ) قورقونىڭ قاتىلغىدىن مؤمنلر قانى سلىكتو برلن سلىكتىلر يعنى يوراكلىرى قانى
 حرکت لىدى (وَأَذْبِقُوا لُ الْمُنَافِقُونَ) وشول وقتىدە مناققلار ايتور بولدى (وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) دى
 كوتللىرىدە اعتقادنىڭ ضعيف بولو آوروى بولغان آدملىر ايتدى (مَا وَعَدْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا) الله هم
 اللهنىڭ رسولى بىزگە وعده قىلمادى مگر باطل وعده برلن وعده قىلدى بوسوزنى ايتوجى قشيراوغلى معتب
 دىگانلر همم (عم) بىزگە فارس برلن رومنى فتح قىلامز دىو وعده قىلاها لىبوكم بىزنىڭ بىر مزالغىز آيرلوب
 حاجت طبيعە سنى اوتارگە باررغەدە قورقودە در بو وعده توكل مگر باطل وعده دىدى (وَأَذْقَالَتْ طَائِفَةٌ
 مِنْهُمْ) واى محمد (عم) شول وقتىنى ايسكە توشر مناققلاردىن بر جماعت (قىظى اوغلى اوس هم آكار ايارگان
 آدملىر) ايتدى (يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا) اى مدينە اهللى سزنىڭ ايچون تور اتورغان اورن بوق
 منزللرگە كىرى قايتىگىز دىويا كە سزنىڭ ايچون همم (عم) دىننە توررغە اورن بوق كفرگە كىرى قايتىگىز
 معناسنده (وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيْقٌ مِنْهُمْ النَّبِيَّ) دى مناققلاردىن بر جماعت كىرى قايتورا ايچون بىغە بردن اذن
 صورلار (يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ) بىزنىڭ ايولرمز عورتدر (صاقلانغان توگلىدر) ايولرمزده صاقلار وچىلارمز
 بوقدر دىو (وَمَا هِيَ عَوْرَةٌ) حالبوكم ايولرى صاقلار و سز توگلىر بىلكە صاقلانمىشدر (ان يُرِيدُوا الْأَفْرَارَ)
 مناققلار تلاماسلر مگر صوغشدىن قاچونى تلالر (وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ آقْطَارِهَا) دى اكر مدينەگە ياكە
 مناققلارنىڭ ايولرىنە مدينەنىڭ جانبلرىدىن كىرلىش بولسە يعنى تورلى مزىدىن عبارت بولغان عسكرلر
 مناققلارنىڭ شەرلرىنە ياكە ايولرىنە كرسەلر (ثُمَّ سَأَلُوا الْفِتْنَةَ) موتك صوگىدە مناققلار فننەدىن (كفرگە

قايىتودن و مسلمانلار بىرلىن صوغىش قىلوندىن صورالمىش بولسەلار (لَاتَوَّهَا) بوفتنە گە كىلورلار ھەم بوفتنە نى قىلورلار ايدى (وَمَاتَلَبْتُوْا بِهَا الْاَيْسِيْرًا) وبوفتنە نى قبول ايتو بىرلىن تورماسلار مگر آرزغە زمان توررلار ايدى يعنى صور او آرتنە دە توقفسز جواب بىرلر بيا كە مرتد بولولارى صوگندە مەبىنە دە تورماسلار مگر آرزغە زمان توررلار ايدى چونكە اللە تعالى آلا نى ھلاك قىلور (وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ) و تحقېف منافقلار (بنى ھارثە) خندق صوغىشنىن اللك احد صوغىشندە اللە غە عھد قىلغانلار ايدى (لَأَيُّوْلُونَ الْاَدْبَارَ) صوغىشنى قاچىب آرتلار نى دوندرماسكە يعنى موندىن قاچمامز صوگدېوعھد قىلغانلار ايدى (وَكَانَ عَهْدُ اللّٰهِ مَسْئُوْلًا) دى اللە نى عھدى وفا قىلو بىرلىن صورالمىش (استالمىش) بولدى (قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ) اى ھمد (عەم) منافقلار غە ايت سىن سزگە اگرا جل ايرىشكان بولسە صوغىشنى قاچوفائىدە بىرماس (ان فررتم من الموت او القتل) اگرسزا ولدىن ياكە اولتورلمىش بولودىن قاچماگىز بارى براولە چاك سز (وَاذِالْتَمْتَعُونَ الْاَقْلِيَالًا) و قاچقانكز وقتنە دنيا دە فائىدە لانمىش بولماس سز مگر آرز زمانغە فائىدە لانمىش بولور سز يعنى عمر كز بتكاچە گنە يعنى بر تقدىر اجل كز يتماگان بولسە عمر كز بتكاچە فائىدە لانور سز اجل كز يتكان بولسە قاچو كز دە بېتونلاى فائىدە يوق (قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللّٰهِ) اى ھمد (عەم) ايت سىن منافقلار غە اللە نى تلاكان نرسە سنى ايندرودىن سز نى كە صاقلار (ان اراد بكم سوء) اگرا اللە سزگە باوزلقنى ايرىشدر و نى تلاسە (او اراد بكم رحمة) ياكە سزگە رحمتنى ايرىشدر و نى تلاسە ياكە اللە نى عذابندىن كە صاقلار اگرا اللە سزگە باوزلقنى تلاسە يايسە سزگە كە باوزلقنى ايرىشدر اگرا اللە سزگە رحمتنى تلاسە معناسكە (ولا يبعدون لهم من دون الله وليا ولا نصيرا) دى منافقلار او زلرى ايچون اللە دن باشقە فائىدە بىرە تورغان دوستنى ھەم ضررى بىارە تورغان ياردەمچىنى تابماسلر (قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ) اللە سز لردىن رسولى نى ياردەمچىن خلقنى شغللىندرو چىلر نى و كىچىكتىرو چىلر نى بىلور يعنى منافقلار نى (وَالْقَائِلِينَ لِاٰخْوَانِهِمْ هَلُمَّ اِلَيْنَا) دى قرداشلرى نە (مەبىنە دە گى انصار غە) بىزگە او ز كز نى باقىن قىل كز و ھمد نى قوبو كز دېو چىلر نى بولور (ولا ياتون البأس الا قليلا) و منافقلار صوغىشكە كىلماسلر مگر آرز كىلو بىرلىن گنە (رىبا ايچون گنە) ياكە آرز زمانغە كىلورلر (اشعة عليكم) سز نى كز او ز كزگە ياردەم بىرودە ياكە اللە بولندە مال صرف قىلودە ساران بولغانلار نى حالە كىلورلر (فاذا جاء الخوف) بس ھرقىچان صوغىش وقتنە منافقلار غە قورقو كىلسە يعنى كافران نى غالب بولو قورقوى (رَأَيْتُمْ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ) كور رسون سىن اى ھمد (عەم) اول منافقلار نى سىكنا قارارلار (تدور اعيُنهم كالتى يَغشى عليه من الموت) اولم ايسر كلكتىن قورقوب ھوشى كىتكان آدم نى قارادى كىن كوزلرى ايلنور يعنى كوزلر نى ايلندىر و آقايتىب قارارلار (فاذا ذهب الخوف) بس ھرقىچان صوغىش قورقوى كىتسە و غنىمەت ماللار نى چىولسە (سَلُّوْكُمْ بِالسَّنَةِ مَعَادٍ) اوتكن تلر بىرلىن سزگە خطاب قىلورلار (اشعة على الخير) اىزگولك (مال) او ز رىنە ساران بولغانلار نى و ھرىص بولغانلار نى حالە (اولئك لم يؤمنوا) بو منافقلار اغلاص بىرلىن ايمان كىترو چى بولمادىلار

(فَأَمَّا بَطَّ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ) بس الله اول منافق لارنك عمللرینی جویدی یعنی عمللرنك باطللغنی ظاهر
 قیلدی (وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا) دخی منافق لارنك عمللرینی باطل قیلو الله اوزرینه جیكل
 بولدی (يَحْسِبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَنْهَبُوا) منافق لار غایت قورققاق لاری ایچون احزابنی جیكل
 كتمادیئر دیو حساب قیلورلار حالبوكم احزاب جیكل كیندیلر (وَأَنَّ بَيَاتِ الْأَحْزَابِ) واگر
 احزاب ایکنچی مرتبه صوغشقه کیلسه لر (يُودُّوَالْوَالِدَاتُ أَنْهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ) منافق لار آرزو قیلورلار
 كاشکی بزمدینه دن بادیه گه چغب بدوی عربلر ایچنده بولساق ایدی دیو (يَسْتَأْذِنُونَ عَنِ النَّبِيِّ) (يَسْتَأْذِنُونَ عَنِ النَّبِيِّ)
 هربر مدینه طرفندان کیلوچیدن سزنگ صوغشداغی خبرلرگزی صورلار ایدی (وَلَوْ كَانُوا
 فِيكُمْ) واگر احزاب ایکنچی مرتبه کیلگان تقدیرده منافق لار سزنگ ایچكزده بولسه لار ایدی
 مدینه گه کیری قایتماغان بولسه لار ایدی احزاب برلن سزنگ آراگزده صوغش بولسه ایدی
 (مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا) احزاب برلن صوغش قیلماسلار ایدی مگر آزغنه صوغش قیلورلار ایدی (یعنی
 ریا ایچون گنه وسوگودن قورقب قنه) (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ) تحقیق سزنگ ایچون
 رسول الله ده (محمد عهده) کورکام بولغان فصلت بولدی (صوغشده قورقماي ثابت بولو وقاطیلق لارغه
 چداملی بولو کی) (لَمَنْ) شول کشی ایچون کورکام فصلت بولدی (كَانَ يَرْجُو اللَّهَ) اول کشی الله نك ثوابنی امید
 ایثار بولدی (وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) دخی صوکنی کون نك (قیامت کونی نك) اوجماخ نعمتلرینی امید ایثار
 (وَذَكَرَ اللَّهُ كَثِيرًا) دخی الله فی کوب ذکر ایثار اول کشی یعنی شوندا این صفلی کشی ایچون کورکام
 فصلت بار (وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ) ومؤمنلر احزاب نك (کافرلردن بولغان تورلی جماعتنك)
 صوغشقه کیملولرینی کورگانلری زمانده (قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ) مؤمنلر ایتمیلر بوا احزابنی
 کورو بزگه الله نك هم رسولی نك وعده قیلغان نرسه سی دیو (وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ) هقی الله هم رسولی
 وعده سنده راست بولدی (وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا) ومؤمنلرگه احزاب نك جبولوب کیلولری
 آرتدرمادی مگر الله نك وعده سنه ایماننی وامرینه بوی صونونی آرتدردی (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ) مؤمنلردن
 شوندا این ایرلر باردر (صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ) الله غه عهد قیلغان نرسه لری (رسول الله برلن صوغشده
 ثابت بولولاری) اوزرنده راست بولدی لار (فَمَنْهُمْ مَنْ قَضَى نَجْبَهُ) بس مؤمنلردن بعضی نفرینی اوتادی
 یعنی شهید بولغانچه صوغش قیلدی حضرت حمزه عمیر اوغلی مصعب نصر اوغلی انس رضی الله
 عنهم کبیلر (وَمَنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ) دخی مؤمنلردن بعضی شهید بولونی كتار حضرت عثمان وحضرت طلعه
 رضی الله عنهما کبیلر (وَمَا بَدَلُوا تَبَدُّلًا) والله نك عهدینی هیچ بر اوزگارتو برلن اوزگارتما دیار
 وآلماشدرمادی لار (لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ) مؤمنلرنك الله نك عهدینی اوزگارتماولری ومنافقلارنك
 اوزگارتوی عهدلرنك راست بولغان آدملرگه عهدلرنك راست بولوی سبیلی الله نك کورکام جزأ بیروی
 ایچون (وَيُعْتَبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ) واگر تلاسه توبه قیلماسلار منافق لارنی عذاب قیلوی ایچون

(اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ) ياكه اگر توبه اينسالر منافق لار اوزرينه توبه اربنى قبول اينو برلن قايتوى
ايچون (ان الله كان عفورا رحيمًا) درستلكه الله توبه ايلارينك گناهارونى يارلقاغوجى هم
رحمت قيلوچى بولدى (وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا) دغى الله كافر بولفسان آدملىرى (احزابنى)
صوغشيدان قايتاردى (بغيتلهم) آچولانغسان لارى حالده (لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا) مؤمنلرگه اُستىن
بولوغه ايرشماگانلرى حالده (وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ) دغى الله مؤمنلرنك احزاب برلن
صوغشوند هيل وفرشته لار برلن يتكوجى بولدى (وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا) دغى الله تسلاگان
نرسه سين بار قيلوغه قوتلى وهر بر نرسه اوزرينه غالب بولدى (وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ)
دغى الله (تعالى) كتاب اهلندن احزابكه ياردم بپرگان آدملىرى (بنى قريظه نى) اينىردى (مِنْ صِيَاصِيهِمْ)
قله لاردين (وَقَفَّتْ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبُ) دغى آلارنك كركللىرينه قورقونى طاشلادى (فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْمُرُونَ
فَرِيقًا) بنى قريظه دن بر فرقه سنى اولترگانكز و بر فرقه سنى اسپر اينب آلغانكز حالده حضرت جبرائيل
احزاب مقلوب بولغان كيچنك ايرته سنده رسول اللهغه كيلدى وايتدى فرشته لار قلهلارنى قويغانلارى
يوق الله تعالى بنى قريظهغه سير قيلورغه قوشه و مين بنى قريظهغه قصد قيلوچيمن صحابه لركه ايت ايكندى
نمازى بنى قريظه ايچنده او قورلاردى شوندى صوگ رسول الله بارب بنى قريظه نى يكرمى بركون
بر روايتده يكرمى بش كون محاصره قيلوب توردى بو محاصره بنى قريظهغه بيك آغر بولدى رسول الله ايتدى
حكيم آسنه كركزدى بنى قريظه باش تارتدى رسول الله ايتدى آلاى بولسه معاذ اوغلى سعيدينك حكمنه
كركزدى بنى قريظه لار راضى بولدىلار حضرت سعيد صوغش قيلغانلارنى اولترو برلن بالالارنى
وخاتونلارنى اسپر ايتو برلن حكم قيلدى رسول الله تكبير ايتدى هم اى سعيد تحقيق الله نك حكمنى برلن
حكم قيلديك ديدى آلتى يوزلب مقاتل (صوغش قيلوچى عسكر) نى اولتردى بنى يوز قدر آدمنى اسپر
آلديلار (وَأَوْزَكُمُ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ) دغى الله سرگه بنى قريظه نك بيرلرينى ويورتلارنى وماللارنى
ميراث ايتب بيردى رسول اكرم بنى قريظه نك بيرلرينى مهاجرلرگه بيردى انصار گرچه بر آرزورگه
كرشسه لرده رسول الله سزاوز بير كزده توراسز ديگاج سكوت ايتدىلار (وَأَرْضَالَمْ تَطْمُئِنَّا) دغى سز نك آياق لار كز
باشماغان و تابنا ماغان بيرنى سرگه ميراث ايتب بيردى فارس و روم بيرى كيبلىرى (وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرًا) دغى الله تعالى نك هر بر نرسه اوزرينه كچى يتكوجى بولدى الله تعالى اير خاتوننى اختيارلى قيلغانده
خاتون ايرينى اختيار ايتسه خاتون نك طلاق بولماوى حقنه ذكر قيلناچق آيتنى اينىردى پيغمبر (عم) نك
ازواج مطهره سى بروقنه رسول الله دن زينت ايچون كيونه تورغان كيه ارمهك آرتوق نفقه استاديلر شول
حقنه ذكر قيلناچق آيت ايندى (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ) اى آند اين پيغمبر خاتونلار كه ايت (ان كُنْتُمْ
تُرَدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) اگر سز دنيا تركلگنى تلاسار كز (دنيا ده) و كيك لىكنى ايركن نعمتنى (وَزِينَتُهَا)
و دنيا نك زينتنى تلاسار كز (فَتَعَالَيْنَ) بس كيلكز (اَمْتَعُكُنَّ وَأَسْرِمَكُنَّ سَرَاهَا جَمِيلًا) سرگه طلاق متعه سنى
(بركانچك باش ارتوسى شال و كولماك) كى نرسه لار بير رمن دغى سزنى جبر قيلماى كوركام طلاق قيلو برلن طلاق

قيلورمن (وَأَنْ كُنْتُمْ تَرْضَوْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْأُمَّةَ) واگر سز الله نك دخی رسولی نك رضالغنی هم آخرت یورطنی تیلار بولساگز (فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ) بس درستلكده الله تعالى سزلردن ایزگو اشلر قیلغانكزغه حاضرادی (أَجْرًا عَظِيمًا) الوغ ثوابنی بو آیت اینگاچ رسولك الله اول حضرت عائشهنی چاقردی ایکی اش آراسنده اختیاری قیلدی حضرت عائشه ایکنچی امری یعنی الله هم رسول الله رضالغنی اختیار قیلدی مونك صوكنده باشقه خاتون لارونی چاقروب اختیاری قیلدی باشقه خاتون لاریده حضرت عائشه اختیار قیلغان نرسهنی (یعنی الله هم رسولینك رضالغنی) اختیار قیلدیلار شوندان صوكن الله تعالى ازواج مطهره دن ممنون بولوب (لِأَيِّعَلَّ لَكِ النَّسَاءُ مِنْ بَعْدِ) آیتنی ایندردی یعنی حاضرگی خاتون لاركدان صوكن سیککا خاتون آلو حلال بولماس معناسنده بو آیتدن مقصود شول الله تعالى ازواج نبی نك دنیانی تلاولرینی رسول اللهنی تلاولرینه مقابیل ایتمدی بس موندان بلندی ایری طرفندان اختیارلی قیلغان خاتون ایرینی اختیار اینسه طلاق بولی ایکانچیلک (يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مَبِينَةٍ) ای پیغمبر خاتون لاری سزلردن قایوگز قباعتلگی ظاهر بولغان الوغ گناهنی کیتیرر یعنی قیلور (يُضَاعَفُ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ) اول قباعتلگی ظاهر بولغان الوغ گناهنی قیلغان پیغمبر خاتونینده باشقه خاتونلارنك گناهسندن ایکی الش قیلنور (وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا) عذابنی ایکی الش قیلور الله اوزرینه جپکل بولدی (يَكْرُمِي بِرِجْحِي)

جزء نك ترجمه سی تمام بولدی)

(وَمَنْ يَقْنُتْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ) وسزلردن قایسكز الله نك هم رسولینك رضالغنی ایچون طاعتكده دائمچیلک قیلور (وَتَعْمَلْ صَالِحًا) دخی ایزگو اش قیلور (نُؤْتُهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ) اول خاتوننك اجرینی ایکی مرتبه بیررمز بیر مرتبه سی طاعتی اوزرینه ایکنچی مرتبه سی آرزغه قناعت قیلور بولن رسول الله نك رضالغنی استاوی برابرند (وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ رِزْقًا كَرِيمًا) دخی اول خاتونغه جنتكده اجریندن آرتوق الوغ رزق حاضرادك رسول اکرم خاتونلارنی باشقه خاتونلارغه تفضیل حقنكده هم اهل بیتنك مناقب حقنكده الله تعالى ذکر قیلناچف آیتنی ایندردی (يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَمَلٍ مِنَ النِّسَاءِ) ای پیغمبرنك خاتونلاری سز فضلکده و شرفكده باشقه خاتونلار جماعتسندن برجماعت کبی توگلسز (اِنْ تَقِيْنَنَّ فَلَا تَغْضَعْنَ بِالْقَوْلِ) اگر سز الله نك حکمنه و رسولی نك رضاسنه خلافک قیلورن قورقساگز ایبرلرگه ایبولساگز و یومشاق سوزلی بولغانكز حاله جواب بپرماگز (فَيَطْمَعُ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ) بس كوكلنكده بوزوقلق آدروی بولغان آدم امید قیلور (وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا) دخی کورکام بولغان شیکسن یراق بولغان سوزنی ایکنکز (وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ) دخی ایبولرگزده توروغه لازم بولورگزده و ایبولرگزدن چقماگز (وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى) اولگی جاهلیت کونلرنگه خاتون لارنك زینتلیرینی اظهار قیلوب قلیب یورولری کبی یورماگز جاهلیت اولی آدم عه م برلن نوح عه م آراسنك بولغان زمانكده بولغان جاهلیت یا که ابراهیم عه م طوغان زمانكده گی جاهلیت چونکه ابراهیم عه م زمانكده خاتون لاراچی کولما کلر کپیپ بول اور تاسنكده ایبرلرگه اوزلرینی عرض قیلوب یوریلر ایگان

جاهليت اغرى عيسى عم برلن محمد عم آراسنك بولغان زمانىكى جاهيلت (وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ) دى اى پيغمبر خاتون لارى نماز اوقكز همك زكوة بپركز (وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) دى اللهغه هم رسولنه اطاعت قيلكز بوذكر قيلنغان آيتلردن ازواج نېمى نك باشقه خاتون لاردان آرتوقلى بلنه (إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ) آچق الله سزدن يوز صوگزنى كرلندره تورغان گناهنى يبارونى تليدر (أَهْلَ الْبَيْتِ) اى پيغمبر نك ايواھلى (وَيَطَهِّرْكُمْ تَطَهِيرًا) دى سزنى گناھلاردان كاسل پا كلاو برلن پا كلاونى تليدر بو آيتدن اهل بيت نك مناقبى بلنه (وَاذْكُرْنَ مَا يُبْتَلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ) دى اى پيغمبر خاتون لارى ايولر كزده اوقلغان نرسه نى ذكر قيلكز (مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ) الله نك آيتلردن دى رسول نك حديثندن (إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا) درسنلكدن الله (تعه) ياشرن اشلرنى بلوچى ودينك تيوشلى بولغان نرسه نى تدبير ايتوچى بولدى شونك ايچنك سزنى اختيارلى قىلدى هم سزگه وعظ قىلدى (إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ) درسنلكك الله نك حكمنه بوى صونوچى ايرلر همك خاتون لار (وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دى ايمان كيتررگه تيوشلى بولغان نرسه گه ايمان كيتروچى ايرلر همك خاتون لار (وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ) دى طاعتك دوام قىلوچى ايرلر هم خاتون لار (وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ) دى سوزده هم عملك راست بولوچى ايرلر هم خاتون لار (وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ) دى عبادتلكرگه هم گناھلاردان صبر ايتوچى ايرلر هم خاتون لار (وَالْحَاشِعِينَ وَالْحَاشِعَاتِ) دى كوكللرى هم اعضالارى برلن اللهغه توبانچيلىك قىلوچى ايرلر هم خاتون لار (وَالْمُنْتَضِبِينَ وَالْمُنْتَضِبَاتِ) دى ماللارنك واجب بولغان نرسه برلن صدقه بيروچى ايرلر هم خاتون لار (وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ) دى فرض روزه نى توتوچى ايرلر هم خاتون لار (وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ) دى هورتلر نى زناءدان صاقلادوچى ايرلر همك خاتون لار (وَالتَّكْوِينِ وَاللَّائِكِينَ) دى الله نى كوب ذكر قىلوچى ايرلر هم خاتونلار (أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا) بوذكر قيلنغان صفتك بولغان ايرلر برلن خاتونلارغه الله يارلقاونى هم الورغ اجر نى حاضرلادى الله تعالى نك امر نك وجوب ايچون بولوى هم اختيار نك ثابت بولوى قول آزاد ايتونك مشروع بولوى هم او غللقغه آلنغان ايربالانك خاتونينك او غللقغه آلغان آدم گه نكاهينك حلال بولوى حقنك ذكر قىلناچق آيت كىلدى (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ) مؤمن ايرگه و مؤمنه خاتونغه درست بولمادى (إِذْ أَوْحَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا) هر قيچان الله هم الله نك رسولى براش برلن حكم قىلسه (أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْغِيْرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ) اوزلرى ايچون اشلردن برنرسه نى اختيار قىلولارى درست بولمادى بلكه اوزلرينك اختيارلارنى الله هم الله نك رسولينك اختيارينه اياروچى قىلولارى واجب (وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) وكمدر اللهغه هم رسولنه گناھلى بولور (اطاعت قىلماسى) (فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا) تحقيق ايرل كشى ظاهر بولغان آزو برلن حق بولدن آزدى (وَأُذْتُقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ) وای محمد (عم) شول وقتنن ايسكه تشر الله آنك اوزرينه صامان بولوغه توفيق بيرو برلن انعام قىلغان كشى اوزرينه

پېغمبېرىنە قىسمت قىلغان و تقدير قىلغان نرسە سىندە (سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ) الله تعالى اوزىنىڭ قىسمت قىلغان و تقدير قىلغان نرسە سىندە پېغمبېرلىرىنە گناھ بوقلغىنى موندان الك بولغان پېغمبېرلىرىنە سنت (عادت) قىلدى (وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا) واللہ نىڭ امر قىلغان نرسە سى ھىكم و قطع قىلغىنى ھىكم بولدى (الَّذِينَ يَبَاغُونَ رَسُولَاتِ اللَّهِ) اول پېغمبېرلىرى شونداين آدملىرى اللہ نىڭ اوزلىرىنە بېرىلگەن ايلچىلىك لىرىنى امتلىرىنە ايرىشدرلىرى (وَيَغْشَوْنَهُ) دى اللہ دان قورقارلار (وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ) ھىچ كىمدىن قورقماسلار مگر اللہ دان غنە قورقارلار (وَكُفِيَ بِاللَّهِ حَسِيبًا) مخلوقلار غە ھىساب قىلغۇچى بولو يوزىدىن اللہ كىفايە قىلدى بس اللہ دان باشقە دان قورقماسقە تىيوش رسول اكىرىم نىڭ پېغمبېرلىرىنىڭ ھۆكۈمى بولۇى ھىقىدە اللہ تعالى ذىكر قىلناچقى آيتىنى اينىردى (مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ) ھىمد (عليه السلام) سىزنىڭ بلاغىت كە ايرىشكان ايرلىرىدىن ھىچ كىمنىڭ ھىقىقى آتاسى بولمايدى اماطاھىر، قاسم، ابراھىم غە آتابولسە دە آلا رىسى و قىتلارنىڭ اولدىكلىرىدىن آلا رىجل (اير) دىيوايتىلمى چۈنكە ايراسىمى آلا رىغە بلاغىت كە ايرىشوكرك (وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ) لىكن ھىمد (صلى الله عليه وسلم) اللہ نىڭ دىن اويرەتر اىچون بىبارگان ايلچىسىدەر ھىم پېغمبېرلىرىنىڭ ايلچى ھۆكۈمىسىدەر (وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) دى اللہ ھىر بىر نرسە نى بىلگۇچى بولدى بس نىندى كىش بىرلىن پېغمبېرلىكىنى تامام قىلو تىيوش ايدىكى بىلور بولۇى آيتىنى اللہ تعالى مشركلرنى رىد قىلۇوب اينىردى مشركلەر ھىمد (عەم) اوغلى زىدىنىڭ خاتونى (زىنىبىنى) آلدى دىدىلەر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملىرى (اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا) اللہ نى كۇب ذىكر قىلو بىرلىن ذىكر قىلىڭىز (وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا) دى اللہ نى كىمچىلىك لىردىن بىراق قىلىڭىز كۇندىزنىڭ اولىدە دە ھىم آخىرىدە دە (هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ) اول اللہ شونداين اللہ دىرسىزگە رىھمت قىلور دى اللہ نىڭ اول اللہ نىڭ فرىشتە لىرى سىزنىڭ اىچون بىرلىقماق اسنارلىرى (لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) سىزنى كىفر و گناھ قارانغولقلارنىدىن ايمان و طاعت نورلارىنە چىقارۇى اىچون (وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا) دى اللہ اول اللہ مۇمىنلىرگە رىھمت قىلۇچى بولدى (تَهَيَّيْتُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامًا) اللہ دن مۇمىنلىرگە تىجىبە (ننا) اولوب ياكە قىلورلىدىن چىقب اللہ غە بولقغان كۇندە ھىر بىر كۇنلىگە خوش بولماغان نرسە دن سلامت بولۇبىرلىن خىبر بىروردى (وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا) دى اللہ مۇمىنلىرگە الوغ اجرىنى (اوجماخىنى) ھاضرلادى (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا) اى آنداين پېغمبېر بىز سىنى امتلىرىگە شاھىد ايتۇب بىباردىك يعنى امتلىرىنىڭ اوزىنى راستقە توتولارى ياكە يالغانغە توتولارى بىرلىن گواھلىق بىرۇچى ايتۇب (وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) دى ايمان كىتىرگان آدملىرگە اوجماخ بىرلىن سىيۇنچ بىرۇچى ايتۇب ايمان كىتىرماگان آدملىرىنى تىمۇغ بىرلىن قورقۇنۇچى ايتۇب بىباردىك (وَذَاعِبًا إِلَى اللَّهِ بِأَذْنِهِ) دى اللہ نىڭ اذنى بىرلىن ايمانغە ائىلۇچى ايتۇب بىباردىك (وَسِرَاجًا مُنِيرًا) دى نادىلىق قارانغولقلارنىدىن ياقىرتۇچى و عام بىرلىن نورلاندۇرۇچى چىراغ ايتۇب بىباردىك (وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) دى اى ھىمد (عەم) مۇمىنلىرگە سىيۇنچ بىر (بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَثِيرًا) اوشۇنىڭ بىرلىن سىيۇنچ بىر دىرسىلىك دە سىزنىڭ امتلىكىن بولغان مۇمىنلىرگە باشقە پېغمبېرلىرىنىڭ

امنلرینه قاراغانده الوغ آرتوقلای باردر (وَلَا تُطْعَمُ الْكُافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ) دخی کافرلرگه همدە منافقلارغە بوی صنومە (وَدَعَّ آدَاهُمْ) دخی کافرلرنڭ و منافقلارنڭ اوزنڭى رنجتولرینى قوی یعنی رنجتولرینە صبر قیل (وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) دخی اشکنى الله اوزرینە تابشیر (وَكَفَى بِاللَّهِ وَكَيْلًا) وایش تابشیرلش بولویوزندن الله یئار الله تە نكاح سوکنە دخول بولماغان خاتوننى ایرى طلاق قیلغان سوکنە اول خاتونغه عدت واجب بولماو حقنە ذکر قیلناچق آیتنى ایندردی (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (أَذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ) هر قیچان سز مؤمنه خاتونلارنى نکاحلانساگز (ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ) مونڭ سوکنە اول خاتونلارنى طلاق قیلساگز (مَنْ قَبْلَ أَنْ تَسُوهُنَّ) اول خاتونلارنى جماع قیلماسدان یا که خلوة صحیبه دن بورون (فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدَةٍ تَعْتَدُونَهَا) بس سزنى ایچون اول خاتونلار اوزرینە عدتی (صاننى) کامل قیلا تورغان عدت یوقدر (فَمَتَّعُوهُنَّ وَسُرَّوهُنَّ سُرَاحًا جَمِيلًا) بس اول جماع قیلودان بورون طلاق قیلنغان خاتونلارغه طلاق منعسنی (یعنی کولماک برکناچک شال) بیرگز دخی آلارنى ایولرگزدن جبرلمای وسوکمای کورکام چغارو برلن چغارگز (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای آنداين پیغمبر (أَنَا حَلَّلْنَا لَكَ) درستلسکە بزسینڭ ایچون حلال قیلدی (أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ) مهرلرینى بیرگان خاتون لارنڭى) (امام کرخى بو آیتنڭ ظاهرى برلن اجاره لفظى برلن نکاحنڭ منعقد بولوینه بارغان لکن مدارک صاحبى ایته اجاره لفظى برلن نکاح منعقد توگل چونکه نکاحنڭ شرطى مؤبد بولمق اجارهنڭ شرطى موقت بولمق دیو (وَمَا مَكَّنَّتُ يَمِينُكَ) دخی اوز قولنڭ ملک لنگان نرسه نى (کنیزه کلرگننى) سیکما حلال قیلدی (مَّا آفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ) الله تعالى سینڭ اوز زینیا غنیمت ایته بیرگان نرسه لردن (حضرت صفیه و حضرت جویریة (رضی الله عنهما) لر کبی رسول الله بۇلارنى اول آزاد اینگان سوکره نکاحلنگان (وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ) دخی سیکماز بلال قیلدی آناڭ برلن برتوغمه ابر قرداشنڭ قزلارونى دخی آناڭ برلن برتوغمه قز قرداشلرڭنڭ قزلارونى (وَبَنَاتِ خَالِكَ) دخی آناڭ برلن برتوغمه ابر قرداشنڭ قزلارونى حلال قیلدی (وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ) دخی آناڭ برلن برتوغمه قز قرداشنڭ قزلارونى حلال قیلدی (أَلْأَنَّى هَاجِرُنَّ مَعَكَ) شونداين قزلار کم سینڭ برلن مدینه منوره گه هجرت قیلدیلار (وَأَمْرَأَةٌ مُؤْمِنَةٌ) دخی شونداين مؤمنه خاتوننى سیکما حلال قیلدی (أَنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ) اگر اول خاتون اوزینى پیغمبرگه هبه قیلسه (أَنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا) اگر پیغمبر اول خاتوننى نکاحلئونى تلاسه بو طریق اوزینى هبه قیلوجى خاتونلار هارث قزى میمونه یا که حکیم قزى غوله یا که جابر قزى ام شریک مزیمه قزى زینب (خَالِصَةٌ لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ) خاتون اوزینى هبه قیلغانه اول خاتوننڭ حلال بولوی سیکما خاص باشقه مؤمنلرگه حلال بولودان باشقه چونکه مؤمنلرگه هبه قیلو برلن گنه حلال بولماس یا که بو آیتنڭ معناسى بزسینڭا خاتونلارونڭى حلال قیلدی خاتونلار سینڭ ایچون خالص بولغانلارنى حالده یعنی پیغمبرنڭ خاتونلارینڭ نکاحى باشقه لارغه حلال بولماس معناسنده بومعناگه بناء آیت هبه لعظى برلن نکاحنڭ درستلسکە دلالت قیلادر چونکه خصائص نبین بولماغان نرسده

ان يُوذَنَ لَكُمْ اِلَى طَعَامٍ) مگر پيغمبىرىڭ ايلورىنى كىرىسىڭىزگە طعام اوزرىنى اذن بىرىلمىش بولغان وقتى
 (غَيْرَ نَاطِرِينَ اِنَّاهُ) طعامنىڭ بىشكان وقتى كىمما گانگىز حالده (وَلَكِنْ اِذَا دُعِيتُمْ فَادْعُلُوْا) ولكىن طعام
 آشارغە ئىندەلمىش بولسا كىز پيغمبىرىڭ ايلورىنى كىرىسىڭىز (فَاذْا طَعَمْتُمْ فَانْتَشِرُوْا) بس ھىرقىپىيان پيغمبىرايونىڭ
 طعام آشاسا كىز ساچلىكىز (تارالوكىز) (وَلَا مُسْتَأْسِبِينَ لِعَدِيْثٍ) دى بى كىز بى كىزنىڭ سوزىنى ياكە اهل
 بىتنىڭ سوزىنى اشتور ايچون مونس بولماغانكىز حالە كىرىسىڭىز (اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى النَّبِيَّ) درستلىككە
 سىزنىڭ طعام آشاغان سىڭىندە تارالى تورو كىز پيغمبىرىڭ زىچتور (فَبَسْتَنَفِثْ مِنْكُمْ) بس پيغمبىر سىزدىن
 (چقارودىن) اويالور (وَاللّٰهُ لَا يَسْتَعْنِي مِنَ الْعَقْبِ) والله (تعالى) حقىن اويالماس بىنى سىزنى چقاروتىوشلى
 اش تىوشلى اشىن اويالماسقە كىر كى رسول اكىرم حضرت زىنىبى نى كاملانغاچ ضىافت ياصادى حضرت انسكە
 خلقىنى ئىندەركە قوشدى حضرت انس ئىندەدى ھىچ بىر آدمى قالدىرمادى خلق گىرە گىرە بولوب كىلىلەر
 طعام آشاب بىرگاچ خلق ھەممىسى تارالدى مگر اوچ آدم سويلاشوب قالدىلار حضرت زىنىبى اوتورغان
 ايدى بۇلار بىك اوزاق توردىلار رسول الله چىماسلار مىكان دىو اورىندىن توردى ھىجەلرئىدە يۇوردى
 وخاتونلارنى سلام بىردى ايلنىب كىلىدى بو اوچ كىشى ھىمىشە سويلاشوب تورا لار رسول الله غاىت ادبلى
 بولدىقىن بۇلارغە چىق كى دىوگە باطرچىلىق قىلمادى آلايدە بۇلاردىن يوزىنى دوندىردى بۇلارغە سىزىپ چىب
 كىندىلەر (وَإِذَا سَأَلْتَهُمْ مِّنْ مَّا عَا) ھىرقىپىيان پيغمبىرىڭ خاتونلاردىن كىراكلى نىرسەنى سوراسا كىز (فَأَسْأَلُوْهُنَّ
 مِنْ وَّارَاءِ حِجَابٍ) پىردە آرقى سوراسا كىز (ذٰلِكُمْ اَطَهَّرَ لِقُلُوْبِكُمْ وَقُلُوْبَهُنَّ) بوسىزنىڭ ھاجت نىرسە كىزنى
 پىردە آرقى سوراسا كىز اوزىڭىزنىڭ كوئىللىرىڭ ايچون دى بى پيغمبىرىڭ خاتونلارنىڭ كوئىللىرى ايچىندە
 پا كىر بو آيتنىڭ نىزولنىڭ اخىلاقى بىعضىلار ايتكانلر حضرت على رسول الله غە ايتدى اى اللهنىڭ
 رسولى سىنىڭ ھىجىر كى اىزگو آدمە وياوز آدمە كىرە خاتونلارنىڭ ياشىرى بىرلىن امر قىلسا كى ايدى
 دىو شوندىن صو كى بو آيت ايدى دىگانلر بىعضىلار بو روشچە ذكر قىلغانلار بىر وقتى رسول الله
 صىبابەلردىن بىر آدم بىرلىن آشىدىر ايدى آشاغانى بو آدمنىڭ قولى ھىجىر عا ئىشەنىڭ قولنى تىپىدى
 رسول اللهنىڭ كوئىلنى بوشا مكرە طوبىلىدى شوندىن صو كى بو آيت ايدى دىگانلر بىعضىلار بو روشچە
 ذكر قىلغانلار بىر وقتى ھىجىر حضرت عمر اوتب بارا ايكىن رسول اللهنىڭ خاتونلارنى باشقە خاتونلار بىرلىن
 بىرگە مەسجىدە ايكىنلر حضرت عمر ايتىدى سىزنىڭ اىرىڭىز (مھمدەم) باشقە اىرلىردىن آرتوق بولغان
 كى سىزدە باشقە خاتونلاردىن آرتوقسىز سىزگە ياشىرى تىپوش دىو شوندىن صو كى بو آيت ايدى
 دىگانلر بو مەجاب آيتى رسول اللهنىڭ خاتونلارنىڭ اىرلىردىن قاچوى ھىجىر بىعضى مفسىرلر بو آيتنىڭ
 موردى ازواج النبى كە خاص بولسەدە لىكن ھىككى ھىر بىر خاتوننى شامل دىگانلر لىكن نورسورە سىندىن
 شەرتىن امىن بولغاندە يوزگە اوچقە قاراونىڭ درستلىكى بلىدى اما طبىب شىھىد قاضىنىڭ شەھىرتىن
 امىن بولماغاندە ھىم قاراوى درست بو وقتى احتمال مەجاب آيتى ازواج النبى كە خاص بولدى
 (التفسىرات الاحمىدىه) (وَمَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللّٰهِ) وسىزنىڭ ايچون اللهنىڭ رسولنى زىچتور

درست بولمادی (وَلَا أَنْ تَنْكَعُوا أَرْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا) دخی الله نك دخی رسولی (محمد ص) اولگاندن
صوڭ منگو آنك خاتون لارونی نكاملنوڭز درست بولمادی (اِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا) درستلكه
سز نك پیغمبرنی رنجنوڭز هم پیغمبر اولگاندن صوڭ خاتون لارونی نكاملنوڭز الله حضورنده الوغ
گناه بولدی (اِنْ تَبَدَّرَا شَيْئًا) اگر سز برنرسه دن ظاهر قیلساڭز یعنی اولگان دن صوڭ رسول
الله نك خاتون لارنی آلونی آچف تللر كزده یورتساڭز چونكه صحابه لرنك بعضی اگر رسول
الله اولسه حضرت عائشه نی نكاملنور ایدم دیو صریح اینب اینك (اَوْ تَغْفُوهُ) یا كه برنرسه نی
كو كرا كلر كزده یا شرساڭز ننا كه بعض صحابه لر كوكللرندن رسول الله اولگاچ خاتون لارونی
آلونی اویلاب یترگانلر (فَاِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) بس درستلكه الله هر برنرسه نی بلگوچی
بولدی بس سز نك آشكاره قیلغان نرسه كزید، یا شرون قیلغان نرسه كزید بلور حجاب آبتی اینگانك
صوڭنده رسول الله خاتون لارینه ایرلردن یا شرون برلن امر قیلدی رسول الله نك خاتون لارینك آتا
وبالالاری ویاقن قرداشلری ای الله نك رسولی بزده شولای پرده طشندان غنه سویلاشامزمو دیدیلر
شوندان صوڭ الله تعالی ذكر قیلناچف آبتنی ایندردی (لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ) خاتون لار اوزرینه یا شرون
قویوده گناه یوقدر (فِي آبَائِهِنَّ) آتالارنده (وَلَا ابْنَائِهِنَّ) دخی اوغلارنده (وَلَا أَخَوَاتِهِنَّ) دخی ایر
قرداشلرند (وَلَا ابْنَاهُ أَخَوَاتِهِنَّ) دخی ایر قرداشلرینك اوغلارنده (وَلَا ابْنَاهُ أَخَوَاتِهِنَّ) دخی قز قرداشلرینك
اوغلارنده (وَلَا نِسَائِهِنَّ) دخی مؤمنه لرنك خاتون لارنده (وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ) دخی اوڭ قوللاری
ملك لنگان نرسه لرده (قَوْلًا وَكَنْزَةً كَلِمَةً) یعنی پیغمبر خاتون لارینه بو ذكر قیلغان آدملردن
یا شرنما لرنده گناه یوقدر (وَأَتَقِينَ اللَّهَ) دخی ای پیغمبر خاتون لاری الله نك امر قیلغان نرسه سنده
الله دان قورقڭز (اِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا) درستلكه الله تعالی هر بر نرسه اوزرینه حاضر
بولدی الله غه یا شرن هیچ نرسه یوقدر رسول الله غه صلوات اینونك مؤمنلر اوزرینه واجب بولوی
حقنده الله تعالی ذكر قیلناچف آبتنی ایندردی (اِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ) درستلكه الله هم آنك فرشته لری
(يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ) پیغمبر اوزرینه صلوات اینلر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینرگان آدملر
(صَلُّوا عَلَيْهِ) پیغمبر اوزرینه صلوات اینكز (وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا) دخی سلام اینك برلن سلام اینكز
یعنی (اللهم صل على محمد وعلى آل محمد وسلم) دیو اینكز صلوات عبارتی تورلیچه حاصل امر وجوب
قیلغان هر مجلسده واجب می اول قدرلیسی اغنلاقلی (اِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) درستلكه
شونداین آدملر الله نی هم رسولنی رنجترلر یعنی كفر وگناهلار سببلی (لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ)
اول كشیلرگه دنیا، و آخرتده الله نك لعنتی (رحمتندن سربو) بولدی (وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا) دخی
الله اول كشیلرگه خورلاغرچی عذاب حاضرلادی (وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دخی شونها این
آدملر مؤمن ایرلرنی و مؤمنه خاتون لارنی رنجترلر (بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا) كصب قیلغان جنایتلرندن

(عیبارئین) باشقە (فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُّبِينًا) بس تحقیق اول کشیلر بالغانی و ظاهر گناهی بولکادیلر بو آیت حضرت علینی رنجتکان منافقلار هقنە ایندی دیگانلر (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای آندانین پیغمبر (قُلْ لَا زَواجَکَ وَبَنَاتَکَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِینَ) خاتونلار و کتا دخی قزلار و کتە هم مؤمنلرنک خاتونلارینه ایت (یٰذَیْنِینَ عَلَیْهِنَّ مِنْ جَلَابِیْهِنَّ) حاجە طبیعیه لیرینی اوزارگا بارغان یابنا تورغان نرسه لری بولن بوزلرینی دتئلرینی اوتسوللر (ذٰلِکَ اَدْنٰی اَنْ یُّعْرَفْنَ) بس بوروشچە ارتولری کنیزه کلردن و مغنیه (اوبونچی خاتونلار) دن آبرلش بولولارینه یاقنراقدر (فَلَا یُؤَدِّیْنَ) بس یاوز آدملرنک، میلی بولن رنجتلەش بولماسلار (وَکَانَ اللّٰهُ غُفُورًا رَحِیْمًا) دخی الله اوتکانه گی گناهلارنی یارلقاغوچی هم بئندە لرینه فائده لیرینی رهایه قیلوبولان مرحمت قیلوچی بولدی (لَسْنٰ لَمْ یَنْتَهَ الْمُنافِقُونَ) اگرده منافقلار نفاقلارندن طیلماسالار وَاَلَّذِیْنَ فِی قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ) دخی کوکللرنه ایمان ضعیفلگی نك آدروی بولغان آدملر دینه شیک لرنندن طیلماسالار (وَاَلْمُرْجُفُونَ فِی الْمَدِیْنَةِ) دخی مدینه ده مسلمان عسکرندن یاوزوبالغان خبرنی یورتوچیلر بواشارندن طیلماسالار (لَنْغَرِیْنٰکَ بِهِمْ) سیکتا آلا بولن صوغش قیلورغه امر قیلورمز یا که سینى آلا رغه ایرکلی قیلورمز (ثُمَّ لَا یُجاوِرُونَکَ فِیْهَا الْاَقْبِلَا) مونک صوننده آلا مدینه ده سیکتا کورشی بولماسلار، مگر آزغنه زمان کورشی بولورلار (مَلْعُونِیْنَ) الله نك رحمتندن سورامش بولغانلاری حاله گنه کورشی بولورلار (اَیْمَانًا تَقْفُوا اُخْتُوا وَاَقْتُلُوا تَقْتِیْلًا) بواوچ تورلی صنف آدملری قایوغنه اورنه بولسه لارده توتولمش بولورلار دخی قانی اولترمک بولن اولترامش بولورلار (سُبْحٰنَ اللّٰهِ فِی الْذِیْنِ خَلَوْا مِنْ قَبْلِ) الله (تعالی) پیغمبرلرگه منافقلق قیلغان آدملرنک اولترلش بولوینی بولاردن الکا اوتکان منافقلارده هم عادت قیلدی (وَکَلَّمَ تَجَدُّ لِسْنَةَ اللّٰهِ تَبْدِیْلًا) دخی ای محمد (عم) الله نك عادتنه آماشونی تابماسون (یَسْئَلُکَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ) ای محمد (عم) آدملر سیندن خورلاب یا که امتعان ایتوب قیامت نك وقتندن سورارلار (قُلْ اَنَّمَا عَمَلُما عِنْدَ اللّٰهِ) ایت سین صورادچیلارغه قیامت نك قایچان بولوینی بلو آتقیق الله حضورنده درباشقە هیچ کم بلماس (وَا مَا یُذِریکَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِیْبًا) ونی نرسه بلدرر سیکتا قیامت نك قایوزمان بولوینی یعنی سین آنی بلمیسون تحقیق قیامت یاقن نرسه بولور یا که قیامت نك بولوی تیزدندر عرب اصطلاحنده هر برکلاچک نرسه گه یاقن دیوایتله قیامت نكده یاقنلغی شول معنی بولن قیامت یاقن بولور اوزی بولما بئچه دنیا بئچه مک بللار تورر منافت بوق (اِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ الْکٰفِرِیْنَ) درستلکده الله (تعالی) کافرلرنی رحمتندن براق قیلدی (وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعِیْرًا) دخی کافرلر ایچون قزدلماش اوطنی حاضرلادی (خَالِدِیْنَ فِیْهَا اَبَدًا) اول قزدلش اوطنه منگو قالغانلاری مالده (لَا یَجْمَعُونَ وَاَلِیًّا وَاَلَنْصِیْرًا) کافرلر اوطن اوزلرینی صاقلی تورغان دوستنی هم عذابنی یباروده یاردم بیروچینی تابماسلار (یَوْمَ تَقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِی النَّارِ) قیامت کورنده کافرلرنک یوزاری اوطنه بر طرفدان ایکنچی طرفه ایلندرلماش بولور (یَقُولُونَ بِالْآیٰتِنا اَطَعْنَا اللّٰهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُولًا) کافرلر ایتورلر کاشکی بز اللهغه هم رسولنه اطاعت قیلغان بولساق ایدی

بوعذاب بىرلن مېنلا بولماغان بولور ايدىك ديو (وَقَالُوا رَبَّنَا اِنَّا اطعنا سادتنا وَكُبرائنا) دى كافرلىك ايارگان لرى وتوبان مرتبه ليلرى اينورلر اى رېمىز بىز باشلامىزغە والوغلارمىزغە اباردىك (فَاَضَلُّوْنَا السَّبِيْلَا) بس بىزنىك باشلامىز والوغلارمىز بىزنى توغرى يولدان آزدردىلار (رَبَّنَا اَتَمَّ ضَعْفِيْن مِّنَ الْعَذَابِ) اى رېمىز باشلامىزغە والوغلارمىزغە عذاب دن ايكى الش بىر چونكه آلاز اوزلر بىدە آزدىلار بىزنىدە آزدردىلار (وَالْعَنَتُمْ لَعْنَتًا كَبِيْرًا) دى باشلامىزنى والوغلارمىزنى رحمتكن الوغ براق قىلو بىرلن براق قىلو ديو (يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا) اى ايمان كىترگان آدملىر (لَانكُورُوا كَالَّذِيْنَ آذَوْا مُوسَى) موسى عەمى رىختگان آدملىر كى بولماىز (ننا كه قارون بر خاتوننى قوترتب موسى عەم مەم بىرلن زنا قىلدى ديوايتىردى (فَبَرَاءَةٌ لِّلّٰهِ مَا قَالُوا) بس موسى عەمى رىختگان آدملىرىك اينگان نرسە سىندن (تەمەت لىرىدن) موسى عەمى الله پاكلادى يعنى موسى عەمىك معصوم ايدىكى بلىردى (وَكَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيْهًا) دى موسى عەم الله حضورندە ياقناق ومرتبه اياسى بولدى (يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ) اى ايمان كىترگان آدملىر اللهنىك بارامماغان اشينه كىرشودە الله دان قورقور (وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيْدًا) دى توغرى سوزنى اينىك (يَصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ) الله سىزنىك عمللىرىنى قبول ايتو بىرلن تزوك قىلور (وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ) دى سىزنىك گناھلارنى بارلقار (وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ) وكمىر قوشقان وطىقان اشلىندە اللهغە هم رسولنە اطاعت قىلور (فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيْمًا) بس تحقىق اول كىش الوغ سعادت كه ايرشدى يعنى اول كىش دنيا دى ماقنالمىش بولور آخىرتنە ايزگو بولور (اِنَّا عَرَضْنَا الْاٰمَانَةَ) درستلىكە بىز تكللف لىرى يا كه عقلنى عرض قىلدى (كورساتدىك) (عَلٰى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ) كوكلىر همە بىرلر دى طاغلار اوزرىنە (فَاَبِيْن اَنْ يَّحْمِلْنَهَا) بس بواماننى يوكلودن كوكلىر ، بىرلر ، طاغلار باش تارتدىلار (وَاشْفَقْنَ مِنْهَا) دى بواماننى قورقدىلار (وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُ) دى بواماننى آدم يوكلادى (اِنَّهٗ كَانَ ظَلُوْمًا جُوْلًا) درستلىكە آدم بواماننىك حقىنى رعايه قىلماوى سببلى ظلم قىلوچى هم امانتنىك عاقبتنى بلماوى سببلى نادان بولدى بعضىلار امانت دن طاعت مراد دىگانلر بىضاوى اياسى ايتە بو آيتنىك معناسى بويىلەدى اگر بوامانلر شانىلرى الوغ بولمىقدان كوك و بىر همە طاغ كىش الوغ جسم لىرگە عرض قىلنمە ايدى واول امانت عرض قىلنغان الوغ جسم لىر ادراك (بلو) اياسى بولسەلار ايدى البتە بواماننى يوكلودان باش تارتورلار وقورقارلار ايدى اما آدم كچك بىر مخلوق بولاتروب بواماننى يوكلادى بس شىكىسز بواماننىك حقىنى رعايه قىلغان آدم دنيا و آخىرتنىك سعادتتە ايرشەچك معناسىندە ديو بعضىلارى بو طرىق بىان ايتىكلن لىر الله تە كوكلىرىنى بىرلرىنى و طاغلارنى باراقتان صولنىك بۇلارغە فەم بىردى وايىدى مین كوب نرسە لىرى فرض قىلنم شول فرض لارنى اوتارودە ميكا بوى صونغان آدم لىرگە اوچماخ ياراتنم وبوى صونماغان آدم لىرگە تموغ ياراتنم ديو كوكلىر و بىرلر و طاغلار ايتدىلر بىز مخلوق لارىك قولندە مسغىرلىمىز بوفرض لارنى بوكلى آلدىمىز هم بىز نوابە استامىمىز عذابە استامىمىز دىدىلر صولكرە الله تە بواماننى آدم (عەمگە) عرض قىلدى

آدم عەم بومانتىنى يوكلادى آغراشنى يوكلاوى سىبىلى اوزىنە ظالم ايتوچى بولدى بواشنىڭ عاقىبىنىڭ ئاغرىقىنى بىلماوى سىبىلى نادان بولدى امانتدىن تەكلىف ياكە عقل مراد بولوى قىرىب امانتىنى كوكلرگە ويىرلرگە وطاقلارغە عرض دان بۇلارنىڭ استعدادلارنىنە اضافە بىزان امانتىنى اعتبار مراد بۇلارنىڭ بومانتىنى يوكلاودان باش تارتولارنىدىن بومانتىلارنى گنە يوكلاوگە لايىق و مستعد بولماولارى مراد آدمنىڭ يوكلاوندىن بومانتىلارنى يوكلاوگە آدمەك لياقت ھەم استعدا بولوچىلىق مراد آدمنىڭ ظالم و نادان بولوى آچو قەسى بىلەن شھوت قەسىنىڭ غالب بولوى ايچون (بىضاوى) (لِيُعْتَبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ) بومانتىنى آدمنىڭ يوكلاوى اللەنىڭ منافق ايرلر بىلەن منافقە خاتونلارنى عذاب قىلوى ايچون (وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ) دىنى مشرك ايرلر بىلەن مشركە خاتونلارنى عذاب قىلوى (وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دىنى اللەنىڭ مؤمن ايرلر بىلەن مؤمنە خاتونلار اوزىنە توبەلرىنى قبول ايتوبىلەن قايتوى ايچون (وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا) دىنى اللە (تە) گناھلارنى باراقتا غوچى ھەم رحمت قىلوى بولدى احزاب سۇرەسىنىڭ تەرجىمەسى تەمەم بولدى

• اوتوز دورتنچى سۇرە سباسۇرەسى مەكەدە ايتىلغان ايللى دورت آيت •

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) شۇنداقىن اللەغە ھەرماقناو بولسۇن (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) اول اللە ايچوندىر كوكلردە ھەمدە ويىرلردە بولغان نرسەلر بس دىنپادە كمال قدرتى ايچون ونىمىنىڭ تەمەمى اوزىنە اللەغە ھەمد بولسۇن (وَهُوَ اللَّهُ فِي الْآخِرَةِ) دىنى آخىرتە ھەرماقناو اللەغە بولسۇن چۈنكە آخىرتە بولغان نرسەلردە اللەنىڭ نىمىتى (وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ) واول اللە دىنيا و آخىرتىنىڭ اشىنىنى ھەكم قىلوى در ھەم ھەربىر نرسەنىڭ تىشىنى و ايچىنى بلوچىدىر (يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ) اول اللە (تە) ويىرگە كىرگەن نرسەنى بلور يىغۇر كىبى يىرنىڭ بىر اورنىدىن كىر ايتكىچى اورنىدىن چىشمە بولۇپ آغۇب چىقار دىنى خىزىنە و كۆملىگەن نرسەلر و اولكلر كىبى اللە تەئالى بۇلارنىڭ ھەرقايسىنى بلور (وَمَا يُعْرِجُ مِنْهَا) دىنى يىردىن چىققان نرسەنى بلور حيوانلار، اوللەر ھەم جواھر ارضىيە، و چىشمە سولارى كىبى (وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ) دىنى يوقارىدىن ايتىلغان نرسەنى بلور فرشتەلر، كىتابلار، تەقدىرلر، رىزق لار، ياشىن تاوشلارى كىبى (وَمَا يُعْرِجُ فِيهَا) دىنى يوقارىغە آشقان نرسەلرنى بلور فرشتەلر، بىندەلرنىڭ عمللرى، بۇغلار، تۇتۇنلر كىبى (وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ) واول اللە بىندەلرگە رحمت قىلوى چىقىدۇر ھەم نىمىتنە شۇكر قىلۇدە كىمچىلك قىلغان آدملرنى باراقتا غوچىدىر (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دىنى كافر بولغان آدملر ايتدى (لَأَنَّا تَبْنَا السَّاعَةَ) بىزگە قىيامت كىلمەس دىيويەنى قىيامتنىڭ كىلويىنى انكار ايتدى (قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَأَنَّا تَبْنِيكُمْ) ايت سىن اى ھەمد (ھەم) قىيامتنى انكار ايتوچىلرگە بىلى رىم بىلەن يىمىن ايتىپ ايتەن سىزگە قىيامت كىلور (عَالَمِ الْغَيْبِ) رىم غىيىنى بلوچىدىر (لَأَيُعْزَبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ) رىمدىن (علمىدىن) قىل قىلمىستە آغرىقى نرسەدە غائىب بولماس (فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلردە ھەم ويىرلردە

(وَلَا أَصْفَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ) دخی کچکنه قزل قورمسقه دن کچکنه راک بولغان نرسده بوقدر دخی الودغراق بولغان نرسده بوقدر (الانی کتاب مبین) مگر ظاهر بولغان کتابده (لوح المعفوظه) یازلمشدر (لیجزی الذین آمنوا وعملوا الصالحات) قیامت سزگه کیلور الله ننگ ایمان کینتریده ایزگو عملر قیلغان بندله لرگه جزا بیروی ایچون (أولئک لهم مغفرة ورزق کریم) بوایمان کینتریده ایزگو عمل قیلغان آدم لرگه الله ننگ یارلقاوی هم الودغ رزق (اوجماخ) بولور (والذین سعوا) دخی شوندا این آدم لرتورشدیلار (فی آیاتنا) بزنگ آیتلرمزنی باطل قیلورده (معاجزین) بزنی عاجز قیلولارنی ظن قیلغانلاری حالده (أولئک لهم عذاب من رجز الیم) بوقباحت صفتده دخی آدم لرگه عذابنک یاوزندن بولغان رنجتکوی عذاب بولور (ویری الذین أوتوا العلم) علم بیبرلگان آدم لربلور (الذی أنزل الیک من ربک) ربکن سیکنا ایندرلگان نرسه فی (فرآنی) (هو الحق) ربکن سیکنا ایندرلگان نرسه حقدر دیو بلور (ویهدی الی صراط العزیز الحمید) دخی ماقتالمش بولغان وهر براشنده استن بولغان الله ننگ یولنه کوندر اول قرآن (وقال الذین کفروا) دخی کافر بولغان آدم لربعضی بعضسنه ایندی (هل ندلکم علی رجل) ایاسزنی شوندا این ایرگه (محمد عم) گه اولاشد ریف مو (ینبئکم) اول ایرسزگه ایفک عجب نرسه برلن خبر بیبرر (أذامزقم کل ممزق) هر قیچان سزنگ تنلرکز بئین تارالو برلن تارالمش بولسالار وچرب توفراق بولوب بنسهر (انکم لفی خلق جدید) درستلکده سز یا کادان یاراتلورده سز دیو یعنی تنلرکز چرب تارالوب بتکاج یا کادان ترله سز دیو خبر بیبرر (افتری علی الله کذباً أم به جنة) بو سوزی برلن اول ایر محمد عم اللهغه بالفاننی افترا قیلایمی یا که اول ایرده دیوانه لقی بارمی (بل الذین لا یؤمنون بالآخر) بلکه آخرت که ایمان کینترماگان آدم لر (فی العذاب والضلال البعید) عذابده در دخی حقدان یراق بولغان آرزوغونلقده در (أقلم یروا الی ما بین یدیهوم وما خلفهم) ایا بو قیامتنی انکار ایتوچیلر آللارنده دخیده آرتلارنده بولغان نرسه گه قارامادیلار مو (من السماء والأرض) کوکن دخی بیبرن (ان نشأنا نجسهم الأرض) اگر تلاساک بز آلارنی بیبرن یوتدوروز (أونسقط علیهم کفامن السماء) یا که آلا اوزرینه کوکن بر کیساکنی توشریمز (ان فی ذلک) درستلکده کوک برلن بیبرگه قاراوده هم بیلارده تفکر قیلورده بولغوچیدر (لآیة لکل عبد منیب) دلالت وعلامت بولغوچیدر هر بر اللهغه قایتوچی قیل ایچون (ولقد آتینا داود مثلاً فضلاً) وتحقیق اوزمزدن بز داود عمغه باشقه پیغمبرلردن آرتوقلق بیبردک (یا جبال اوبی معه) دخی ایتدک بز ای طاغ داود برلن برگه تسبیح ایت هم داود گناهسی اوزرینه یغلاسه سینده برگه یغلا دیو (والطیر) دخی قوشلارغه داود عم برلن برگه تسبیح ایت دیو ایتدک (والناله العدید) دخی بز داود ایچون تیمرنی یومشاق قیللق (ان اعمل سبغات) نیمردن کیفک کولما کله یا صا دیو امر قیللق (وقدر فی السرد) دخی اول کولما کلرنی نیگر ایتب طوقی (واعلموا صالحاً) دخی ای داود هم اهلی ایزگوش قیلکز (ان یماتعملون بصیر) درستلکده

مىن سزنىڭ قىلغان ئەملىكىنى كۆرگۈچى من (ولسليمان الرّيح) دىكى سليمان ئەمگە جىلنى مىسغىر قىلىق (غُدُوهاشَهُرُورَواها شَهْرٌ) جىلنىڭ كۈندىنىڭ اۆلىندە يۇرۇى بىر آيلىق يولدىر دىكى كۈندىنىڭ آخىرىندە يۇرۇى بىر آيلىق يولدىر تاڭدان توش آشقان وقتىمە قىدر غىدو توش آوشقاندىن قۇياش باطقانغە قىدر عىشى دىلر (وَاَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقَظْرِ) دىكى سليمان ئەم اىچون باقر چىشمەنى اُرتىك (آغزىدىق) صو آقغان كىى اوچ كۈن آقغان دىگانلر (وَمَنْ أَلْجَىٰ مَنْ يَّعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ) دىكى جىن لردىن سليمان ئەم نىڭ آلىندە ئەم قىلا تورغان جىنلرنى مىسغىر ايتىك (باذن ربّه) سليمان نىڭ رىسى نىڭ اذنى بىرلىن (وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا) وجىنلردىن قايسوسى بىزنىڭ امرىزدىن غىلاڭغە آوشسە يعنى سليمان (عليه السلام) گە اطاعت قىلماسە (نُنَقَهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ) اول جىن گە قىزدىرلىشى اوط عذابىدىن (آخىرت عذابىدىن) تانوتىرمز (يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ) جىنلر سليمان (عليه السلام) اىچون تىلاگان نىرسەنى قىلورلار (مِنْ مَّحَارِبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانِ كَالْجَوَابِ) بىيوك سىرايلاردىن وشىرىف اورىلاردىن دىكى فرىشتەلر وپىيغىبىرلىرىنىڭ صورىتىدىن دىكى الرغ كۈللر كىى طاباقلاردىن (وَقُدُورِ رَأْسِيَّاتِ) دىكى سىلكىنى تورغان قازانلاردىن (اَعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا) دىكى ايتىك بىز اى داودنىڭ اهللى بونعمىتىرىنىڭ شىكر ائەسى اىچون اللەغە ئەم قىلىڭىزدىو (وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ) دىكى مىن قۇللاردىن كامىل شىكر قىلوچىلار آزدىر (فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ) بس سليمان (ئەم) اوزرىنە اولم بىرلىن كىم قىلغانىمىز مانىدە (مَا دَلَّمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ) سليماننىڭ اولوى اوزرىنە جىنلرنى اولاشدىرمادى يعنى جىنلرگە بىلدىرمادى (الْأَدَابَةُ الْأَرْضِ) مگر بىرىنىڭ حىوانى (آغاچ آشى تورغان قورت عربچە آرضە دىلر) گنە بىلدىردى (تَأْكُلُ مِنْ سَائِهِ) اول قورت سليمان (ئەم) نىڭ حىوان قاولى تورغان طاباغنى آشار بولدى (فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ) سليمان (ئەم) يىغلوب تۇشكاننىڭ صوڭىندە جىنلر آچىق بىلدىلر يعنى اولىگانلىگىنى (أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ) درىستلىككە جىنلر اكر غىبىنى بىلسەلر ايدى (مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ) خورلىق اياسى بولغان عذابىدە تورماسلار ايدى يعنى اكر جىنلر غىبىنى بىلسەلر ايدى سليمان (ئەم) نىڭ اولىگانلىقى دە بىلورلر ايدى اكر سليمان (ئەم) نىڭ اولىگانلىقى بىلسەلر مىسغىرە بولوب عذابىدە تورماسلار ايدى اللە تەعالىٰ سليمان (ئەم) گە اولم بىرلىن كىم قىلغاچ سليمان (ئەم) طاباغنىە طابانغان ماللە و نمازاوققان حالىندە اولدى جىنلر اولىگانلىقى بىلماينچە ھىمىشە خىمىتىرىندە دوام ايتىدىلر صوڭرە آغاچ قورتى سليمان (ئەم) نىڭ طاباغنى آشادى سليمان (ئەم) يىغلوب توشدى جىنلر اولىگانلىقى بىلمايدىلر بىرىل مىقدارى طاباغنىە طابانغان حالدە توردى دىگانلر اوزون قەسەنى استاگان آدم تىفسىرلرگە مىراجعت ايتسون (لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ) يشىب اوغلى سىبانىڭ بالالارىنىڭ تورغان اورىلارنىدە اللەنىڭ بارلىغى ھەم عىجىب اىشلىرگە قادر بولوىنە علامت بولدى (جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ) شىھىرلىرىنىڭ اوك و صول طرفلاردىن ايكى باتچە بولدى (كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ) اول سىبا بالالارىنە ايتىلدى رىبىزنىڭ بىرىگان رىزقىدىن آشاڭىز دىكى رىبىزگە شىكر ائە قىلىڭىزدىو (بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ) سىزنىڭ رىزقلىغان شىھىز خوش شىھىردىر و سىزنىڭ

رزقلاندرغان رېكز گناھلارنى بارلقاغوجى رېدر (فَأَعْرَضُوا) بس سېا بالالارى شىكردىن يوز
 دوندر دېلر (فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرْمِ) بس سېا بالالارى اوزرىنه قاطى يغمورنى (ياكه چقرنىك
 صوينى) يباردىك (وَبَدَّلْنَا هُمْ بَعْنَتِيهِمْ) دى سېا بالالارى نىك باقچىلارنى آلماشدردىق بز (جَنَّتَيْنِ
 ذَوَاتِي أَكْلَ خَمَطٍ وَآئِلٍ) اچى جيمش اياسى بولغان دى ايلغون آغاچىنىك اياسى بولغان ايكى باقچى
 برلن (وَشَيْءٌ مِنْ سُنْدٍ قَلِيلٍ) دى ازسدر آغاچىندان بر آز نرسه اياسى بولغان باقچى برلن سدر
 آغاچىنىك جيمشنى بنى ديوله آنىك جيمش آشار اچون لىتلى ديگانلر شوگار كوره الله تعه آزانى
 برلن صفت لاغان (ذَلِكَ) بو طريف فائىلى باقچىلارنى فائىسىز باقچىلار برلن آلماشدر و جزاسى (جَزَيْنَا
 هُمْ بِمَا كَفَرُوا) سېا بالالارىنى كفران نعمت قىلولاى سببلى بو جزا برلن جزا لادىق (وَهَلْ نَجَازِي إِلَّا
 الْكُفُورَ) وبز جزا لاماز مگر كفران نعمت قىلوجىنى جزا لاماز (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا
 فِيهَا) دى سېا بالالارى نىك آراسى برلن (بىمنه بولغان لار) كىكلىك برلن مباركلىكى بىرگان قريه
 آراسى قىلدىق بز (مراد شام) (قُرَى ظَاهِرَةً) بىمنه شامغه قدر برسى برسنىه توتاشوب ظاهر بولوب
 تور اتورغان قريه لرنى (وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ) دى اول قريه لرده سىرى بىلگولى مقدار اوزرىنه
 چىكلادىك بىمنى شامغه بىنكان كه قدر مسافر ايرته برلن بر قريه ده بولسه ايكىنچىسنىه بىن كىچلر يولدا
 قونارغه توغرى كىلماس (سىروا قىماليانى و اياما) اول قريه لرده كىچلر و كوندى لرده حاصل تلادىكلر
 وقتى سىر قىلدىك دىو ايتدىك (آمىنى) طىچ بولغانىكز حاله (فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا) بس سېا
 بالالارى ايتدىلر اى رېمز شامغه قدر سفر لارمىنىك آراسى براق قىل دىر بولدىك راحتلىق بىر بولدىك
 ساتولارمىزده فائى ايتار ايدىك دىو الله نىك نعمتنه كفران قىلدىلار (وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ) دى اوزلىرىنه
 ظلم ايتدىلر (فَجَعَلْنَا هُمْ أَحَادِيثَ) بس سېا بالالارونى تلىك سويله نه تورغان حكايىتلر قىلدىق (وَمَزَقْنَا هُمْ
 كُلَّ مَزْقٍ) و اولاد سېانى بىن تاراتو برلن تاراتىق (ان فى ذلك لايات) در ستاسكه ذكر قىلدىغان
 نرسه لرده الوغ عبرتلر باردر (لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) هر بىر گناھلاردان صبرلىق قىلوب نعمتلر كه شىكرلىك
 قىلوجىدغه (وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ) و تحقيق كافىلر هم سېا بالالارى اوزرىنه ابليس گمانى حقلادى
 (فَاتَّبَعُوهُ) بس بىلار ابليس كه ابار دىلر (الْأَفْرِيقَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) مگر مؤمنلردن بولغان جماعت
 ابليس كه ابارمادى (وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ) دى ابليس اچون گمانى حقلان با كه راست
 تابقان آدم لار اوزرىنه ابر كىلك بولمادى (إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُوْمِنُ بِالْآخِرَةِ) مگر ابليس اچون اول كشىلر اوزرىنه
 وسوسه قىلورده ابر كىلك بولدى بىزنىك آخرت كه ايمان كىترگان آدمنى آىر وب بلومز اچون (مَنْ هُوَ مُنْفِقٌ شَكٌّ)
 آخرتدن شىكه بولغان كشىدن آىر وب بلومز اچون حاصل آخرت كه ايمان كىترگان كشى آخرتكه شىكه
 بولغان كشىدن آىر لسون اچون (وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ) و اى محمد (عه) سىنىك ربك هر بىر نرسه
 اوزرىنه صانچى در (قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اى محمد عه مشركلر كه ايت سىن الله دان
 باشقه معبودلر دىو زعم قىلغان نرسه لرنىكز (لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ)

اول مەبۇدلىرى دىيو زەم قىلغان نەرسەلەرگە كۆكلەردە ھەم يىپىرلەيدىكەن كەچكەن قىز قىرەسەھە آۋرلىقى اېزگۈللىكى
 ھەم باۋرلىقى دە ماللىك لىنىاسلىرى (وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ شَرْكٍ) دىخى اول مەبۇدلىرى قىلغان نەرسەلەرگە اېچون
 كۆكلەردە ويىپىرلەيدى ياراپتۇدە ھەم خوجەلىقە اللەغە اورطاقلىق يوقدۇر (وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ) دىخى اللە
 اېچون سىزنىڭ مەبۇدلىرىگە كۆكلەرنى ويىپىرلىرىنى تەبىئىيەتتە ياردەم بېرىۋېرىدۇ (وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ
 عِنْدَهُ) دىخى اللە ھەزرىتى شىفائەت فائىدە بېرىمەس كافرلىرىڭىز مەبۇدلىرىمىز شىفائەت قىلالا دېگەن سوزلىرىنى
 زەبۇلا (الْاَلَمِنْ اَدْنٰى لَهُ) مگر شول كىشىگە شىفائەت فائىدە بېرىر اللە تەئالى اول كىشى اېچون شىفائەت
 قىلىۋرغە اذن بېرىدۇ (هَتٰى اِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوْبِهِمْ) ھەر قايسىچان اذن بېرىر بىرلىن شىفائەت قىلىۋېرىش لازىڭىز دىخى
 شىفائەت قىلىنەش لازىڭىز كۆكلەردىن قورقۇنى آچمەش (يىبارلىمىش) بولسە (قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ) بەغىسى
 بەغىسىنە ايتۇرلار شىفائەت ھەقىقەتە رېئىز نەرسە ايتىدى دىيو (قَالُوا الْحَقَّ) جۋابىدە ايتۇرلار اللە تەئالى ھەق
 سوزنى ايتىدى يەنى اوزى راضى بولغان آدملىرىگە شىفائەت بىرلىن اذن قىلىدى (وَهُوَ الْعَلٰى الْكَبِيْرُ)
 ۋاۋل اللە بىلىدىكەن ۋالوھلىقى اياسىدىر فرىشتە اېچىندە پېغىمبەر اېچىندە قىيامەت كۈنىدە اللەنىڭ اذىنىن
 باشقە سۆيلىشىر مەكەن بولماس (قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) اى ھەمد ھەم مەشركلىرىگە ايت سىن
 سىزنى كۆكلەردىن بەغۇر بىرلىن ويىپىرلىرىدەن اۋسە تۇرغان نەرسە بىرلىن كەم رىزقلىنىدۇر (قُلْ اللّٰهُ) اى ھەمد
 ھەم اللە رىزقلىنىدۇر دىيو ايت چۈنكى شۇنداق باشقە جۋاب بوق (وَاَنَا اَوْ اِيَّاكُمْ لَعَلٰى هٰتٰى) دىخى بىز
 ياكە سىز تۇغۇرى بول اوزرىندە (اَوْفٰى ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ) ياكە ظاھىر بولغان آرزۇنىڭىز بەغىسى مۇھىملىرى بىرلىن
 مەشركلىرىدەن بولغان ايكى فرىقىنىڭ بىرسى ھەقىقەتەن ۋاۋرغۇنلىقىدەن بولغان ايكى امىرنىڭ بىرسىدە ھەم كەم
 ھەقىقەتە ۋەكەملىرى آرزۇنىڭىز بەغىسى بولۇپلىقىغە دلالت قىلغان نەرسەنى دىكەر سۆيىدە اللە تەئالى نىڭىز كەملىرىڭىز
 ھەقىقەتە ۋەكەملىرىڭىز آرزۇنىڭىز بەغىسى بولۇپلىقىدە بولۇپلىقىدە بىرلىن تەصرىح قىلماۋى كىنايە بىرلىن ايتۇرى ائىرلىرىڭىز بولۇپلىقىدە
 بۇ سوز انىسافى سۈرۈتىدە بىرتىلگەن سوز (قُلْ لَا تُسْتَلُوْنَ عَمَّا اَجْرَمْنَا) اى ھەمد ھەم مەشركلىرىگە ايت سىن
 بىزنىڭ قىلغان گىناھىمىزدان سىز سۈرۈلمەش بولماسسىز (وَلَا تُسْتَلُّ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ) دىخى سىزنىڭ ھەم قىلغان
 نەرسەلىرىدەن بىز سۈرۈلمەش بولماسسىز (قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا) اى ھەمد ھەم مەشركلىرىگە ايت سىن
 قىيامەت كۈنىدە بىز سىزنىڭ بىرلىن بىزنىڭ آرامىزنى جىبار (ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ) مۇننىڭ سۆيىدە
 بىزنىڭ آرامىزدە ھەقىقەت بىرلىن ھەم قىلۇر (وَهُوَ الْفَتّٰحُ الْعَلِيْمُ) ۋاۋل ھەملىرىدە آيروب ھەم ايتۇچىدىر
 ھەم ئىچك ھەم قىلۇرغە تىۋىش ايدىكى بولۇچىدىر (قُلْ اَرُونِى الْاَلْحَقَّ بِشُرْكَاكُمُ) اى ھەمد (ھەم) مەشركلىرىگە
 ايت سىن اللەغە ھەملىرىدە شىرىكلىرىڭىز ايتۇپ تۇتاشدىغان مەبۇدلىرىڭىزنى مېكە بىلىدۇر كەملىرىڭىز قايۋ سىفەت بىرلىن
 تۇتاشدىغانلىقىڭىزنى مېن بىلۇرەن (كَلَّا) تىللىرىڭىز مەبۇدلىرىڭىز قىلغان نەرسەلىرىڭىزنى ھەملىرىڭىز اللەغە شىرىك قىلۇدۇن
 (بَلْ هُوَ اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْعَلِيْمُ) بىلكە اول اللە ھەملىرىڭىزنىڭ ھەملىرىڭىزنىڭ ھەملىرىڭىزنىڭ مەبۇدلىرىڭىز
 عاجىز ۋەلىمىدەن ھەملىرىڭىزنىڭ بىس ئىچك ھەملىرىڭىزنىڭ اللەغە شىرىك بولسۇنلار (وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا كَافَّةً
 لِلنَّاسِ) ۋاى ھەمد (ھەم) بىز سىنى، يىبارمادىك مەشركلىرىڭىزنىڭ ھەملىرىڭىزنىڭ پېغىمبەرلىرىڭىزنىڭ (بَشِيْرًا وَنَذِيْرًا) ايمان

كيترگان آدم لىرگه اوجماخ بران سيونچ بيروچى ايتوب، ايمان كيتروماگان آدم لىرني تموغ بىرلن قورقنچى
 ايتوب يباردك (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولسن آدم لىرنيك كوبسى موني بلماسلر ونادانلق لارنىن
 سىكا خلالق قىلورلار (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) دى كافرلر افراط نادانلارنىن ايتورلر بو سيونچ
 اوجماخ وعدىسى بىرلن وقورقتان تموغ وعدىسى قايرىزمان بولا (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اكر سز محمد (عم)
 هم مؤمنلر سورگوزده راست بولسا كزديو (قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ) اى محمد (عم) قىيامنى انكار ايتوچى
 كافرلرگه ايت سزنيك ايچون شول كوننيك وعدىسى باردر (لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ) سز اول
 وعده قىلغان كونىن بر آرزىمان كيچك ماسوزده دى آشقدر و بىرلن اول كونگه السكه بولماسسز (وَقَالَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا) دى كافر بولغان آدم لىر ايتدى (لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ) بو قرآنغه ايمان كيتريمىز (وَلَا
 بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ) دى بو كتابنيك آلدندى بولغان كتابلارغده يعنى محمد (عم) نيك صفتنى بيان ايتكان
 كتابلارغده ايمان كيتريمىز مكه كافرلرى رسول الله حقندى اهل كتابنىن صورادىلار اهل كتاب اولر ينيك
 كتابلارندى رسول الله نيك صفتى ذكر قىلغانلقنىن خبر بىردىلر مكه كافرلرى شول وقتندى بوسوزنى ايتدىلر
 (وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) اى محمد (عم) اكر سىن كفر سببلى اولر ينيه ظلم قىلوچىلارنيك
 رىلرى حضورنيك توقتاغان زمانلارنى كورساك ايدى (يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلِ) اول ظالم لرنىك بعضى
 بعضىنه سوزنى قايتارلار اول ظالم لرنى شول حاللرنى كورساك ايدى البته عجب اش كور ايدىك (وَيَقُولُ
 الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا) باشلارى طرفنىن ضعيف لاندىلر لىش (جبرلانمش) كافرلر ايتور يعنى ايار وچىلر
 (لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) تكبرلانگان كافرلرگه يعنى باشلار ينيه و ايارلر مشلر ينيه ايتورلر (لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ)
 اكر سزنيك بزنى آزدروكز دى ايماندىن طبيوكتز بولماسه ايدى بز محمد عمگه ايار و سببلى ايمان
 كيتروچىلردن بولور ايدىك ديو (قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) تكبرلك قىلوچى باش كافرلر ايتورلر (لِلَّذِينَ
 اسْتَضَعُّوا) ضعيف قىلنمش ايارگان كافرلرگه (أَنْعَنْ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَى) ايا بزى سزنى توغرىلقدان
 و ايمان دان طيىق (بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ) هدايت سزگه كىلگان نيك صوكتندى البته طيمادق (بَلْ كُنْتُمْ
 مُجْرِمِينَ) بلكه سز اوزكز كافر قوم بولدكز يعنى باش كافرلر اولر ينيه ايارگان كافرلرني ايمان دان
 طيولارونى انكار ايتارلر هم اولر ينيك اختيارلارى بىرلن ايمان دان طيولولارونى اثبات ايتارلر
 (وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا) دى ضعيف قىلنمش ايارگان كافرلر ايتور (لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) دنپاده
 تكبرلنگان باش كافرلرگه (بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) بزنيك ايمان دان يوز دوندر و سزنيك ايمان دان
 طيغانلقكز دان توكل بلكه سزنيك ايرته و كيچه ده (حاصل دائما) بزگه حيله قىلوكتزدن يعنى مكر كز بىرلن
 بزنيك فكرىنى بوزكز (إِذْ تَأْمُرُونَنَا) بزگه بيوروكز وقتندى (أَنْ نَكْفُرُ بِاللَّهِ) اللهغه كفر اش قىلومز
 بىرلن (وَنَجْعَلُ لَهُ آتَادًا) دى اللهغه عبادتده شريك لر قىلومز بىرلن (وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ كَمَا رَأَوْا الْعِقَابَ)
 عذابنى كورگانلرى زمانده هر ايكى طائفه اوكتولرىنى ياشرلر آزدروچى لار آزدرولارى اولر ينيه
 بولغان اوكتونى و ايارب آزغان لار آزدرولارى اولر ينيه بولغان اوكتونى ياشرلر (وَجَعَلْنَا الْأَعْلَالَ

فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا) دى كافر بولغان آدمىلارنىڭ موينلارنىڭ بولغان قىلىقى (هَلْ يُعْزُونَ الْأَمَّا كَانُوا
 يَعْشُونَ) ھىچ بىرى جزالانماس لار مگر اشلاگان اشلىرىنىڭ جزاسى بىرلىن جزالانورلار (وَمَا أَرْسَلْنَا فِي
 قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ) ۋىز ھىچ بىر قىرىھ اھلىنە قورقتۇچى پىغمبىر بىبارمىڭ (الْأَقَالُ مَتَرَفُوهَا) مگر بىباردىك ايسە
 اول قىرىھنىڭ دىنبا نىمىتىلىرى بىرلىن صىلان بى ياتۇچى باشلىرى ايتىلىرى (إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ)
 درىتىلىككە سز آنىڭ بىرلىن بىبارلىگان نىرسەنى (دىننى ھم پىغمبىرلىكنى) انكار قىلۇچىلارمىز (وَقَالُوا نَحْنُ
 أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا) دى ايتىدىلر پىغمبىرلەرگە بىز سىزدىن ماللار ۋىبالالار يوزىدىن كوبرا كىمىز يەنى
 بىزنىڭ ماللارمىز ۋىبالالارمىز كوبرىمىز بىز اكر سىز دىنبا قىلغان نىرسە (پىغمبىرلىك) مەمكىن بولسە
 آنى بىزگە دىنبا قىلۇرغە تىيوش (وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ) ۋىز عىناب قىلىنىشى توگىللىرىمىز چۈنكى
 عىناب آتۇلى نىرسە يوق اكر بىرلا ايسگان اللە بىزنى ماللار ۋىبالالار بىرلىن ھىرمتىلادى بىزنى
 عىناب بىرلىن خورلاۋ اھتىمالى يوق (قُلْ) بىر ھىرمتىلادى كىمىز بىرلىن كىمىز ايت سىن اى
 مەمىد (علىھ السلام) (إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ) درىتىلىككە مەمىد رىبىم تىلاگان
 آدمى اىچۈن رىزقىنى توشى (كىمىڭ قىيلا) (وَيَقْدِرُ) وتىلاگان آدمى اىچۈن طارىقىلا (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولكىن آدمىلارنىڭ كوبرىسى مۇنى بىلمىلر شۇنىڭ اىچۈن مالنىڭ كوبرىلىكى بىرلىن شىرافىتىگە
 استىلال قىلالار مالبوكم مالنىڭ كوبرىسى بىرلىن استىراج اىچۈن وقاىلى عىناب اىچۈن بولۇرغە مەمكىن
 (وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ) دى سىزنىڭ بالالارىمىز توگىلدىر دىنبا ماللارىمىز توگىلدىر (بِالَّذِي تَقْرُبُكُمْ
 عِنْدَنَا زُلْفَى) بىزنىڭ ھىزورمىزغە ياقىن بولۇرغە سىزنى ياقىن قىيلا تورغان نىرسەلر توگىلدىر (الَّذِينَ آمَنُوا
 وَفَعَلُوا صَالِحًا) مگر ايمان كىتىرىپكە اىزگو ھىل قىلغان آدمىنىڭ ماللارى ۋىبالالارى اللە ھىزورىنە ياقىن
 قىلۇر يەنى ھىچ كىمىڭ مالى اباىنى اللەغە ياقىن قىلماىس مگر مالونى اللە بولۇپكە (مەكتىبە ۋىمىدرسەلەرگە)
 سىر قىلغان اىزگو مۇمىننىڭ مالى غنە اباىنى اللەغە ياقىن قىلۇر اوشانداق ھىچ كىمىڭ بالاسى آتاسى
 اللەغە ياقىن قىلماىس مگر بالاسىنە ھىل ۋادىنى ۋىشرا تىيوش تىرىبەنى قىلغان آدمىنىڭ بالاسى غنە آتاسى
 اللەغە ياقىن قىلۇر (فَأُولَئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الصَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا) بىس بوسىقتە بولغان يەنى ايمان كىتىرىپكە اىزگو
 ھىل قىلغان ھاسىل مالنى اللە بولۇپكە سىر قىلۇپ بالاسىنى دىنبا ۋىشرا تىيوش كەسەب بولغان تىرىبە بىرلىن تىرىبە
 قىلغان آدمىلر آلارغە ھىل قىلغان نىرسەلرى سىبىلى اىكى ئواب دان اون غە قىر جزا بولۇر
 يەنى اللەتە آلارنىڭ بىر اىزگو لىكىرى بىر اىزگو دان اون اللە ئواب بىرلىر (وَهُمْ بِالْغُرُفَاتِ آمِنُونَ) دى
 بوسىقتىلى آدمىلر جىنت چارلاق لارنىڭ كىمىللىرىنە خوش كىيلىماگان نىرسەلردىن طىنچلاردر (وَالَّذِينَ
 يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ) ۋىشوندا بىن آدمىلر بىزنىڭ ھاجىز بولۇمىزنى كىمان قىلغان لارى ھالە بىزنىڭ
 آيتلىرىمىزنى باطل قىلۇدە تىرۋىشلار (أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُخْرَجُونَ) بوقىبەت سىفەتدەغى آدمىلر عىناب كە
 ھاسىر قىلىنىشى بولۇرلار (قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ) اى مەمىد (ھىم) ايت سىن آدمىلەرگە
 درىتىلىككە مەمىد رىبىم تىلاگان آدمى اىچۈن رىزقىنى كىمىڭ قىلۇر (وَيَقْدِرُ) دى تىلاگان آدمى اىچۈن طارىقىلۇر

(وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُغْلِبُهُ) وشول نرسە كم سز آنى الله يولپنه صرف قىلىڭىز بس الله تەلىك اول نرسەنى
 خالف لىر يعنى صرف قىلغان نرسەگىز اوزرىنە دىيادە ياكە آخرتەك عوضى بېرىر (وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ)
 واول الله رزق بېرىۋچىلىرىنىڭ ايڭك ايزگوسىدەر اللهنىڭ رزقىنىڭ ايرشويىنە سبب بولغان نرسەلەرگە دە
 رزق بېرىۋچى دىيولسە دە حقيقتە رزق بېرىۋچى الله تەككە بولىقدان الله تە رزق بېرىۋچىلىرىنىڭ
 ايڭك ايزگوسى بولا (وَيَوْمَ يَعْشُرُهُمْ جَمِيعًا) دىنى الله (تە) قىيامت كۈنىدە چىولغان لارى مالىدە
 مشركلرنى (باش بولوب آزدروچىلارنى هم ايارب آزانلارنى) قىرلرئىن قوبارر (ثُمَّ يَقُولُ
 لِلْمَلَأَنَةِ) مولڭك صوڭئدە فرشته لەرگە ايتور الله (تەلى) (أَهْؤُلَاءِ آيَاكُمُ كَانُوا يَعْبُدُونَ) سزگە عبادت
 قىلغان كافرلر اوشبولارمى دىو (قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيْنَا مِنْ دُونِهِمْ) فرشته لىر ايتورلر سىنى كىمچىلكردن
 كامل پاڭلاۋوبىرلن پاڭلىمىز سىن بىزنىڭ دوستىز آلا بىرلن بىزنىڭ آرا مۇزدە دوستلىق يوقدەر حاصل فرشته لىر
 بوسوزلرى بىرلن اوزلرىنە عبادت قىلغان كافرلرنىڭ عبادتتە راضى بولماۋلارنى بيان ايتارلر (بَلْ كَانُوا
 يَعْبُدُونَ الْجِنَّ) مشركلر بىزگە عبادت قىلما دىلار بلكە آلا شىطانلارغە عبادت قىلور بولدىلار (أَكْثَرُهُمْ
 بِهِمْ مُؤْمِنُونَ) مشركلرنىڭ كۈبىسى (كلسى) شىطانلارغە ايمان كىنور بولدىلار يعنى ايتكان سوزلرنە
 شىطانلارنى چىن كۈللرئىن راستتە توتدىلار (قَالِيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفَقًا وَلَا ضَرْأً) بس بوكوندە
 (قىيامت كۈنىدە) آلا رنىڭ بعضىسى بعضىسە فادىدە نىپدە همه ضرئىدە مالك بولماسى چۈنكە قىيامت كۈنىدە
 ھراش الله اچىونىدەر (وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) دىنى كىفر سببلى ظالم بولغان آدملەرگە ايتورمىز (ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ
 الَّتِي كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ) تاتكز (كُنْتُمْ بِمَا تَكْتُبُونَ) اول توموغنى بالفانغە توتار بولكز (وَاِذَا
 تَنَزَّلَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ) ھەر قىچان مكە مشركلرىنە ظاھر بولغانلارى مالىك قرآن آيتلر مۇز اوقلسە
 (قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ) مكە مشركلرى ايتىدىلر بوھمىد (صلى الله عليه وسلم) توگلىر مگر شونداين ايزدر
 (يُرِيدَانِ يُضِلُّوكُمْ) سزنى طيوفى تلىدر (مِمَّا كَانُوا يَعْبُدُ آبَاءَكُمْ) آتالارغە عبادت قىلغان نرسە دن يعنى
 صنملارغە عبادت قىلورن (وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا آفَاكُ مَقْتَرَى) دىنى مكە مشركلرى ايتىدىلر بو قرآن توگلىر
 مگر الله غە افتر ايتىلغان بالفاندر دىو (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَلْحَقِّ) دىنى حقلىنى (اسلامنى ياكە پىغمبىرلك
 اشىنى) انكار ايتچوى آدملر ايتىدى (لَمَّا جَاءَهُمْ) حقلى اوزلرىنە كىلگەننىڭ صوڭئدە (ان هَذَا إِلَّا سَحَرٌ
 مُبِينٌ) بو حقلى دىگان نرسە توگلىر مگر سحر ايدكى ظاھر بولغان سحر دىو (وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ
 يَفْقَهُونَهَا) دىنى بىز مكە مشركلرىنە كىتابلار بىرمادىك اول كىتابلارنى اوقورلار ايدى بىرگان بولساق (وَمَا
 أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ) دىنى مكە مشركلرى اوزرىنە سىنئىن بورن قورقتوچى پىغمبىر بىرمادىك
 بس نچىك آلا سىنى بالفانغە توتالار (وَكُتُبَ النَّبِيِّينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) مكە مشركلرى سىنى بالفانغە
 توتدىلار كىمى مكە مشركلرنىن اول بولغان كافرلردە پىغمبىرلرنى بالفانغە توتدىلار (وَمَا بَلَّغُوا مَعْفَارًا
 مَا آتَيْنَاهُمْ) دىنى مكە مشركلرى اوزلرنىن بوروننى كافرلەرگە بىرلگان نرسەنىڭ (قوت اوزون

عمر كۆب مالنىڭ) اوندان بىرىنەدە ايرشما دىلەر (فَكذَّبُوا رُسُلِي) مەكە مشركلرىدىن بورون بولغان
 كافىرلەر بېغىمىزلىرىمنى يالغانغە توتدىلار (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بس منىم آلارنى ھلاك ايتىۋىرلن انكارم
 نچك بولدى بس مەكە مشركلرىدە آلار كىي بولودان صاقلانسون لار (قُلْ إِنَّمَا أَعْطُكُمْ بِوَاحِدَةٍ) اى ھەممە
 ھەم مەكە مشركلرىنە ايت مېن سزنى بىرگە تولى اش بىرلن وعظ قىلانمىم اگر شول وعظمنى توتساڭز
 ھەق لىقغە ايرشسىز (أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِزْفٍ) اى بىر وعظ شولدىر سزنىڭ اللە رضالىقى
 اىچون منىم ھەممەن ايكشار ايكشار تارالغانىڭز دەقى يالغىز يالغىز تارالغانىڭز حالدە تورماقڭز مونىڭ
 صولغۇدە منىم ھەممە ھەم منىم اللە ھەممەن كىيىرگان نىرسەمنى تىقەر قىلىڭز شوندىن صولغۇ منىم ھەق
 بېغىمىز ايدىكىمنى بلورسىزدە ھەقغە ايرشسىز ومنگولك عذابدان قىلورسىز (مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ) سزنىڭ
 بولداشكىزدە (ھەممە ھەممە) دىوانەلىق بوقدر يعنى فەكر قىلساڭز بولداشكىزدە دىوانەلىق بوقلىغىنى
 بلورسىز (اِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ) بولداشكىز توگلدر مگر سزنى قورقۇچىدەر (بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ)
 آخىرىدە كىچىك قاتلى عذابدىن كىچىك (قُلْ مَا سَأَلْتُمْ مِنْ جَنَّةٍ) اى ھەممە مەكە مشركلرىنە ايت مېن
 سزنى دىن ايراتو اوزرىنە اجردن قاىو نىرسە صورادىم (فَهَوَ لَكُمْ) اول نىرسە سزنىڭ اىچون ايدى
 يعنى سزنىڭ ملكىڭزدە بولغان نىيىدىن نىرسەنى صورادىم اللە صورادىم ھېچ نىرسە بوق (اِنْ أَجْرِي إِلَّا
 عَلَى اللَّهِ) منىم اجرم توگلدر مگر اللە اوزرىنەدر (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) واول اللە ھەر بىر نىرسە
 اوزرىنە شاھىددر منىم راستلىقىنى ونىيىمنىڭ دىستىلىگىنى بلور (قُلْ اِنْ رَبِّي يَفْعَلْ بِالْحَقِّ) اى ھەممە ھەم
 مەكە خلىقنە ايت سىن دىستىلكدە منىم رىبم ھەقلىقىنى بىنەلەرنىن تىلاگان آدمىنە آتار (طاشلار) (عَلَامُ
 الْغَيْبِ) منىم رىبم ھېلىقنى بىلگۇچىدەر (قُلْ جَاءَ الْحَقُّ) اى ھەممە ھەم ھەقلىق (اسلام) كىلىدى دىو ايت
 (وَمَا يُبْدِي مِنَ الْبَاطِلِ وَمَا يُعِيدُ) دەقى باطل باشلايدە كىلەمىس وقايتادان دە كىلەمىس يعنى شىرك بىندى
 آنىڭ ائىرىدە قالمادى (قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ) اى ھەممە ھەم ايت سىن اگر مېن ھەقلىقدان آزسام (فَأَنَّمَا أَضَلُّ
 عَلَى نَفْسِي) بس آنچىق مېن اوزمنىڭ ھەممە آزارمىن (وَأَنْ أَهْتَدَيْتُ) واگر مېن ھەقلىقە كونلىسام
 (فَبِمَا يُوحَىٰ إِلَىٰ رَبِّي) بس رىبمنىڭ مېنىڭ ھەقلىقە نىرسەسى بىرلن كونلرمىن (إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ)
 دىستىلكدە منىم رىبم ھەر بىر آزغان ھەقلىقە كونلىگان كىشىنىڭ سوزىنى اشتۇچىدەر ھەم
 ياقىندىر ھەر سوزنى بلور (وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزَعُوا) واگر سىن اى ھەممە ھەم مشركلرنىڭ اولم وقتىدە
 ياكە قىرلردن قوبىرلىغان وقتىدە قاىغىرولارونى كورساڭ ايدى الوغ قورقولى اش
 كورر ايدىڭ (فَلَا قُوَّةَ) بس اول مشركلر اىچون بىزنىڭ عذابەزدن اوتو بولماس (وَأَخْبُوا
 مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ) دەقى مشركلرنى باقن اوروندان توتولمىش بولور يعنى بىر استىدىن بىر استىدە ياكە موقىفدان
 تىمۇغە بىبارامىش بولور (وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ) دەقى مشركلر بىز ھەممە كىيىرگە دىدىلەر (وَأَنَّىٰ لَهُمُ
 التَّنَاوُسُ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ) ومشركلەرگە نچك يىراق اوروندىن جىكىل بولغان آلوبرلن ايماننى آلوبرلور

(وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ) و تحقیق مشرکوں کو موندان الٰہ یعنی تکلیف و قہر محمد (عہم) کی انکار کیلئے بولدیار (و يَقْفُونَ بِالْقَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ) دخی براق اور وندن غیب کہ آطار بولدیار یعنی پیغمبر بردہ بولماغان نرسہ لرنی پیغمبر حقنہ ظن برلن سویلادیلر (وَهَيْلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ) دخی اول مشرکوں برلن آرزو قیلغان نرسہ لری (ايمان لاری نك فائده بیروی و اول ایمان برلن عنادین قنولولاری) آراسنہ پردہ لنمش بولدی (كَمَا فَعَلْ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ) ننا کم بیلاردان الٰہ بولارغہ اوخشاغان کافر لرگہ شولای قیلندی یعنی ایمان کیتردک دیگان سوز لرنی و توبه لرنی قبول قیلنمادی (اِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ) درستلکده اول کافر لر شک کہ توشروچی شیکده در (سباء سوره سینک ترجمه سی تمام بولدی)

ادتوز بیسنچی سوره ملائکه سوره سی مکده اینگان فرق بش آیت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اَلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) کوکلرنی دبیلرنی باراطقوی اللهغه هرماقتار بولغای ایدی (جَاعِلِ الْمَلَائِكَةَ رُسُلًا) اول الله فرشته لرنی اوزی برلن خاص بندلری آراسنہ ایلچیلر کیلوی (اُولَىٰ اٰجْنَعةٍ مِّثْنِیْ وَثَلْثُ وَّرُبَاعٌ) اول فرشته لری ایکشر هم اوچار هم دورتار قنات ایالری بر قنات دان مراد قوشلار قناتی کبی مادی بولغان قنات مراد توکل بلکه فرشته لرنک عالم قسسی که آشوغه قوتلری بار معناسنہ اول قنات نك ایکی هم اوج یا که دورت بولوندان عالم قسسی که آشوغه قوتلری نك درجه ده تورلی بولوی مراد صفوة العرفان (بِيْرِیْفِی الْخَلْقِ مَا یَشَاءُ) الله تعه خلقه تلاگان نرسه سنی آرتدور یعنی بوفرشته لرنک عالم قسسی که آشوغه مرتبه لرنه تورلی بولوی الله نك تلاوی برلن چوتکه الله خلقه تلاگان نرسه سنی آرتدور (اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ) درستلکده الله هر بر نرسه اوز رینه کوچی بیکوچیلر (مَا یَفْتَحُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ) رحمتننن الله نك آدملر ایچون آچقان (بیارگان) نرسه سنی کرک اول رحمت یغمور بولسون و کرک رزق بولسون و کرک طنچتی و سلامتک بولسون (فَلَا مُمْسِكُ لَهَا) بس اول رحمتنی توتوچی بوقدر یعنی اول رحمتنی طیارغه هیچ کمنک قوتننن کیاماسی (وَمَا یُمْسِكُ فَلَا مُمْسِكُ لَهُ) دخی الله نك توتقان نرسه سنی (رحمتنی) بیاروچی بوق (مِنْ بَعْدِ) الله توتقان نك صونندان (وَهُوَ الْعَزِیْزُ الْحَکِیْمُ) و اول الله تلاگان نرسه سی اوز رینه غالبدر قیلغان اشنه حکمت ایاسیلر (بِاٰیٰهَا النَّاسُ اذْکُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَیْکُمْ) ای آدملر الله نك اوزرگه بولغان نعمتی ذکر قیلکز (هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَیْرِ اللّٰهِ) ای اللهغه باشغه یاراتوچی بارمی (یَرْزُقْکُمْ مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) اول یاراتوچی سزنی کوکلن هم بیردن رزق لاندرده در ایدی یعنی شوندا این صفتده غی یاراتوچی بارمی البته بوق (لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ) هیچ بر حلق اوزره عبادت قیلنغان ذات بوقدر مکر الله تعالی گنه در (فَاَنْتِ تُوْفِکُوْنَ) بس قایووجه دن الله نك برلگنندن دوندرلمش بولاسز یعنی نی سبب دن الله نی برلاودن کفرگه دوناسز (وَاَنْ یُّکْتَبُوْکَ فَقَدْ کَتَبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِکَ) و اگر ای محمد (عہم) سینی مکه کافر لری یالغانغه توتمه لاریس تحقیق سیننن بورن بولغان پیغمبر لرده یالغانغه توتلدیلار

(وَأَلَى اللَّهِ تَرْجِعُ الْأُمُورُ) دى اللەغە اشلرنى قايتارلمش بولور (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) اى آدملر
 درستلىكە اللەنىڭ حىشربىرلن وعدەسى حقەر (فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْعَيْوَةُ الدُّنْيَا) بس سزنى دنيا تركلىگى
 آلداماسن (وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ) دى اللەنىڭ مەلت بېرىندە سزنى آلدوچى شيطان آلداماسن
 (إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ) درستلىكە شيطان سزگە دشماندر (فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا) بس اول شيطاننى
 اعتقادلازگىزدە، وعەللىكەزدە دشمان توتوگىز (أَنَّمَا يَفْخُورُ فِيهِ الشَّيْطَانُ) آخىق شيطان اوزىنىڭ مەزىنە (اوزىنە ايارگانلر
 جەلەسنە) اۇندەر (لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ) اوزىنە ايارگان آدملر قىزدىرلمش نەوگ ايلارنىڭ بولسولار
 ايچون (الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) شونداين آدملر كافر بولدىلار آلاغە قاتى عذاب بولغۇچىدەر
 (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دى شونداين آدملر ايمان كىتىدىلر دى ايزگو عمللر قىلدىلار
 (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ) اول آدملر ايچون گناھلارنى بارلقا وەمدە الوغ اجەر (جنت) بولغۇچىدەر (فَمَنْ
 زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ) ايا شونداين آدم كىم آنىڭ ايچون ياوز عملى زىنتلى قىلندى نفس آرزوسى عقلنە
 غالب بولدىقتىن رابى بوزلوب ياوز عملنى كوركام گە صايدى (فَرَأَاهُمْ سِنًا) بس ياوز عملنى كوركام دىب
 بلدى يعنى شونداين آدم ياوز عملنى زىنتلى قىلنماغان آدم كىمە البنە توگىل (فَأَنَّ اللَّهَ يَبْضُلُ مَنْ يَشَاءُ) بس
 درستلىكە اللە (تعالى) تلاكان آدمىنى آزدەر (وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) دى تلاكان آدمىنى حقاقلغە كوندرر
 (فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ) بس اى محمد (عەم) اول كافرلىڭ آرزولقلارنى وادىڭنى يالغانغە توتولارى
 اوزىنە مسرتلىك ايچون نىفسىڭ كتمەسن يعنى اوزىڭنى ھلاك ايتنە (إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ بِمَا يَصْنَعُونَ) درستلىكە اللە
 كافرلىڭ قىلغان اشلرىنى بلدۇچىدەر (وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ) اللە جىللرنى بىاردى (فَتَثِيرُ سَحَابًا)
 بس اول جىللر بلوطلارنى اورونلارندان قوزغاتور بولدىلار (فَسَقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَمِيَّةٍ) بس اول بلوطنى
 (بلوطدان اينگان يغمورنى) بىز اولنلرى كىبو سبىلى اولگان شەرگە صوغاردى (فَأَهْبَيْنَاهُ بِهِ الْأَرْضَ)
 بس اول بلوطدان اينگان يغمور بىرلن بىرنى تىرگىزىك (بَعْدَ مَوْتِهَا) اول بىر اولگاننىڭ (كىيىگاننىڭ)
 صوگىندە (كَذَلِكَ النُّشُورُ) اولگان بىرلرنى تىرگىزىك بىرلردن ساچلۇدە (قوبارلۇدە) (مَنْ كَانَ يُرِيدُ
 الْعِزَّةَ) كەدر الوغلىقنى وشراقتى تىلاسه (فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا) بس بۇتن الوغلىق وشراقت اللە ايچوندر
 بس اول كىشى اللە حضورندان استاسن (إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ) اول اللەغە خوش وكوركام سوز آشار
 يعنى اللە تعالى كوركام وخوش سوزنى قبول قىلور خوش سوزدن مراد اللەنىڭ بىرلىگى بىلدەرە تورغان
 (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) دىگان سوز (وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ) دى ايزگو عملنى اللە تعالى كوتارر يعنى قبول اپتار
 (وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السُّيُوءَاتِ) دى شونداين آدملر ياوز چىلەلرنى چىلە قىلورلار بومكردن مراد قىرىش
 كافرلىڭ دارالندوہ (مشورت يورطى) دە رسول اكرمنى حبس قىلو ياكە اولترو ياكە شەردن قور
 حقندە بولغان مكرلرى مراد (لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) بو ياوز مكرلرنى قىلوچىلارغە قاطى عذاب باردەر
 (وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْورُ) دبو قىرىش كافرلىڭنىڭ مكرلرى ھلاك وبوزوق بولور وھىچ بر قائدە

بیرماس (وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ) وَاللّٰهُ تَعَالَى سَازِي تُوْفِرَاقِدَان مَوْنِك صَوْنَدَه مَنِي صَوْنَدَان
بَارَاتَدِي (ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا) مَوْنِك صَوْنَدَه سَازِي جَفْتَلَر (ايرلر و خاتونلار) قِيلَدِي (وَمَا تَعْمَلُ مِنْ
اَنْثَى وَلَا تَضَعُ الْاَبْعَامَ) و بِلَا تَابُوچِيْلَار بِالَاغَه بُوکْلِي بُوْلَمَاس دَخِي بِالَاسِنِي قُوِيْمَاس (تَابِمَاس) مِگَر
اللّٰهُنْک بِلَوِي بَرَلِن بُوکْلِي بُوْلور دَخِي بِالَاسِنِي قُوِيَار يَعْنِي بُوْلَار هَمَه سِي اللّٰهُغَه مَعْلُوم (وَمَا يُعْمَرُ مِنْ
مَعْمَرٍ) دَخِي اوزون عَمَرَلِي آدَمَنْک عَمَرِنْدَه آرْتَدِر لَمَاس (وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عُمُرِهِ) دَخِي قِسْمَه عَمَرَلِي آدَمَنْک
عَمَرِنْدِن کِيْمَتَلَمَاس (الْاٰفِي کِتَاب) مِگَر آرْتَدِر لَمَه يَاکَه کِيْمَتَسَه اللّٰهُنْک کِتَابِنْدَه دَر يَعْنِي عَامِنْدَه دَر
يَاکَه لُوْح الْمَحْفُوظَه پَارَلْغَانْدِر (اِنَّ ذٰلِكَ عَلٰی اللّٰهِ بَسِيْرٌ) دَر سَنَلِکَه بُو آرْتَدِر و کِيْمَتُو اللّٰهُ اوزينَه
جِيکَل دَر (وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَان) و دَخِي اِيکِي دِيکْگَز بَرَابَر بُوْلَمَاس (يعْنِي کَافِر بَرَلِن مُسْلِمَان بَرَابَر
بُوْلَمَاس) (هٰذَا عَذَبٌ فُرَاتٍ سَاعٍ شَرَابُهُ) بُو دِيکْگَز نْک صَوِي طَاطَلِي دَر و اچَمَلْکِي بُوغَازْدَان جِيکَل
اوتُوچِيْدِر (وَهٰذَا مَلْعٌ اُجَاجٌ) و بُو دِيکْگَز نْک صَوِي تُوْزَلِيْدِر و اچَمَلْمَه آغْزِي تُوْزَايِلْمَنِي بَرَلِن
يَانْدِر و چِيْدِر (وَمَنْ کُلُّ تَاکُلُوْنَ لَعْمًا طَرِيًّا) دَخِي و بُو دِيکْگَز لَر نْک هَر بَرَسْمَن چِي اِيْت (سُوْبِيْزِي)
يعْنِي بِالْقِ آشَارَسَز (وَتَسْتَفْرِجُوْنَ حَلِيَّةً تَلْبَسُوْنَهَا) دَخِي هَر بَرَسْمَه اوزْگَز کِيَه تُوْرغان زِيْنَتَلَر نِي
چِغَار و رَسَز يَعْنِي بُو اِيکِي دِيکْگَز بَعْض قَائِدَه لَر دَه بَرَابَر بُوْلَسَه لَر دَه لَکِن اوزْلَر نْدَه بُوْلغان صودان
مَقْصُود بُوْلغان نَرَسَه لَر دَه بَرَابَر تُوگَل لَر چُوْنْکَه بُو اِيکِي دِيکْگَز نْک بَرَس نْک صُوِيْنَه بُوْزَا تُوْرغان نَرَسَه
قَاطِنَاشِدِي هَم فَطْرَتْنِدِن چِغَار دِي شُوْنْک کِي مَوْمِن بَرَلِن کَافِر دَه چُوْمَار طَلْف و بِيهَاد رَاق کِي بَهْض
صِفْت لَر دَه بَرَابَر بُوْلَسَه لَر دَه لَکِن بُوْلَار الرُّوْغ خَاصِيْت دَه تُوْرلِي بُوْلَمِيْلَار بَرَسِي اَصْلِي بُوْلغان فَطْرَتْنَه
(اِسْلَامِيْت نْدَه) قَالَدِي بَرَس نْک فِطْرَه اَصْلِيَه سِنِي (اِسْلَامِيْتِنِي) بُوْزَا تُوْرغان نَرَسَه (کَفَر کِسْبِي) قَاطِنَاشِدِي
(وَتَرَى الْفُلْکَ فِيْهِ مَوَآخِرٌ) دَخِي اِي عَمَد عَم بُو اِيکِي دِيکْگَز دِن هَر بَرَسْمَه کِيْمَه نِي آغْزُوِي بَرَلِن
صَوْنِي بَارور کُوْر رَسِن (لَتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهِ) بُو کِيْمَه نْک بُوْروِي بَرَلِن صَوْنِي بَاروِي سَز نْک کِيْمَه لَر دَه بُوْروپ
اللّٰهُنْک فَضْلِنْدَان (سودا فائده لَر نَسِن) اِسْتَاوْگَز اِيچُون (وَلَمَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ) دَخِي اللّٰهُنْک اوزْگَز گَه
قِيْلغان اِنْعَام لَارِيْنَه شُکْر قِيْلُوْگَز اِيچُون (بُوْلُجُ اللَّيْلِ فِي النَّهَارِ) اَوَّل اللّٰهُ کِيچِنِي کُوْنْدِز گَه کُوْتَر (وَبُوْلُجُ
النَّهَارِ فِي اللَّيْلِ) دَخِي اَوَّل اللّٰهُ کُوْنْدِز نِي کِيچِکَه کُوْتَر (وَسَعَفَرُ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ) دَخِي اَوَّل اللّٰهُ قُوِيَاشِنِي
وَأَبْنِي مَسْغَر (اَمْرِيْنَه بُوِي صَوْنُوچِي) قِيلَدِي (كُلُّ يَجْرِي لِاجَلِّ مَسَمًّى) قُوِيَاش بَرَلِن آيْدَان هَر بَرَسِي
بِيْلِگُوْلَنْگَان کُوْن اِيچُون (قِيَامَت کُوْنِي اِيچُون) بُوْرلَر (ذَلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ) سَز نْک بُو صِفْتِنْدَه بُوْلغان
اللّٰهُ گَز رِيکْز دَر (لَهْ اَنْمَلْکُ) اَوَّل رِيکْز اِيچُون دَر خُوْجَه لَسَف (وَالَّذِيْنَ تَتَعَمَّرُونَ مِنْ دُونِهِ) دَخِي سَز نْک
اللّٰهُ دَان بَاشَقَه اُنْدَه گَان ذَات لَارْگَز (مَعْبُود لَر گَز) (مَا يَمْلِكُوْنَ مِنْ قُطْمِيْرٍ) خَرْمَا تَشِي نْک اُسْتِنْدَه بُوْلغان
آق نَقْطَه يَاکَه نْچِکَه تِيْبَرَسِي قَدَر نَرَسَه نِي دَه مَالِک بُوْلَمَاس لَار (اِنْ تَدْعُوْهُمْ لَا يَسْمَعُوْا دُعَاؤَكُمْ) اِگَر
سَز اللّٰهُ دَان بَاشَقَه مَعْبُود تُوْتغان نَرَسَه لَر گَز گَه اُنْدَه سَاگَز آلَار سَز نْک اُنْدَه و گَز نِي اِسْتِمَاسَلَر چُوْنْکَه

جانسزلار (وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ) واگر بر تقدیر ائده وگزنی اشتهه لرده سزنى ائده وگزنى قبول قيلماسلار چونكه آلارنىك سزگه فائده بپيررگه قدرتلرى يوق (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ) دى اول معبودلرگز قيامت كوندده سزنىك اولر بىنى اللهغه عبادتده شريك قىلوگزنى انكار ايتارلار وبوشريك قىلوگزنىك باطللىق بىرلن اقرار قىلورلار (وَلَا يُنْبِتُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ) دى اى محمد عمه سىكنا بلب خبر بپروچى الله كىي هيچ كم خبر بپره آلماس (يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ) اى آدملر سزلىر اللهغه محتاج لارسز (وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) والله تعالى خلق دان موگسزدر هم ماقتالمشدر (إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ) اكر الله تىلاسه سزنى بپارر (بئىرر) (وَيَأْتِ بِغُلْفٍ جَدِيدٍ) دى بىكلى خلقنى (ايكىچى قومنى) كىتئرر (وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ) دى اللهغه سزنى بئىرب اورنگزغه ايكىچى قومنى كىتئرر آغر توگلدر (وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى) دى هيچ بر گناهللى نفس ايكىچى نفسنىك گناهسىنى يوكلاماس (وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا) واگر گناه سببلى آور بولغان نفس اوزىنىك گناهسىنى يوكلارگه ايكىچى نفسنى ائدهسه (لِأَجْمَلٍ مِنْهُ شَيْءٌ) اول گناهدن هيچ نرسه يوكلانمش بولماس يعنى هيچ كم يوكلاماس (وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ) واگرچه گناهنى يوكلارگه ائدهلمش كشى ياقىنلق اياسى قرداش بولسه ده مثلا آتا اوغلىك اوغل آتانىك گناهسىنى يوكلاماس (إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ) اى محمد (عمه) آئىق سىن عذابندن غىب بولغانلارى حاله ر بىلرندن قورققان آدملرنى گنه قورققورسنى (وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ) دى نماز اوققان آدملرنى گنه قورققورسون چونكه قورققوبىرلن بو صفتنهغى آدملرگنه فائده لانور (وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ) وكىدر گناهلار كرىننى پاكلانسه بس آئىق اول كشى اوز فائدهسى اىچون پاكلانور (وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ) دى اول الله صارىدر اورلىك (وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ) دى صوقر آدم بىرلن كورگوچى آدم برابر بولماس يعنى كافر بىرلن مؤمن ياكه صنه لار بىرلن الله (تعالى) (وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ) دى قارانغولقلار بىرلن نور برابر بولماس يعنى ايمان بىرلن كفر باطل بىرلن حق (وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْحُرُورُ) دى كولاگه بىرلن اسسىلك برابر بولماس يعنى جنت بىرلن تموغ دى ثواب بىرلن عذاب برابر بولماس (وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ) دى تركلر بىرلن اولكلر برابر بولماس يعنى مؤمنلر بىرلن كافرلر برابر بولماس (إِنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ مَنْ يَشَاءُ) درستلىك الله (تعالى) تىلاگان آدمنه حلقنى اشندرر يعنى مؤمنلرگه (وَمَا أَنْتَ بِمُسْمَعٍ مِنْ فِي الْقُبُورِ) دى سىن اى محمد (عمه) قهبرلرده بولغان آدملرگه يعنى اولك حكمنده بولغان كافرلرگه حلقنى اشندره آلماسسون (إِنَّ أَنْتَ الْأَنْذِيرُ) سىن توگلسن مگر بىلدر ب قورققوچىسنى يعنى سىكلا واجب بىلدر ب قورققوغنه اما قبول ايتدر وسىكلا واجب توگل (إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ) درستلىك اى محمد (عمه) بىز سىنى بپىغمبر ايتب حلق بىرلن بىباردىك (بَشِيرًا وَنَذِيرًا) ايمان كىتئرگان آدملرگه اوچماخ بىرلن سىونىچ بپروچى ايتب هم ايمان كىتئرگه گان آدملرنى تموغ بىرلن قورققوچى ايتب (وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ) وهيچ برامت يوقدر كه مگر بولسه اول امننى قورققوچى بپىغمبر ياكه عالم اوتدى (وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ) واگر سىنى اى محمد (عمه) مكه مشركلرى يالغانغه توتسه لار (فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ

من قبلهم) بس تحقيق مکه مشرکلرندن الڪ بولغان کافرلارده پيغمبرلرينى يالغانغه توتدیلار (جاتهم
 رسووم بالبينات) اول مکه مشرکلرندن الڪ بولغان کافرلارنى پيغمبرلرى ظاهر بولغان معجزه لرنى کيتردیلر
 (وبالزبر وبالكتاب المنير) دى ابراهيم (عم) صحفى كى صعيغه لرنى (ديب حكملرى يازلغان
 كاغدلرنى) هم نورلاندروچى كتابنى كيتردیلر (تورات هم انجيل كى) (ثم اخذت الذين كفروا) مونك
 صوكنه (پيغمبرلرينى يالغانغه توتقانلارى صوكنه) كافر بولغان آدملرنى عناب برلن توتدق (فكيف
 كان تكبير) بس منم انكارم نچك بولدى (الم تر ان الله انزل من السماء ماء) ايا بليسنمى اى محمد (عم)
 درسنلكه الله يوغار يمن صوفى (يعهورنى) اينردى (فاخرجناه نمرات مختلفا ألوانها) بس بزاول صو
 برلن ييردن تىسلى (جنسلرى و صنفلارى) تورلى بولغان يمشلرنى چغاردق (ومن الجبال جدد بيض
 وحمراء مختلف ألوانها) دى طاغلاردن باردر تورلى تىسه بولغان آق و قزل سزق و يول ايلارى بولغان
 طاغلار (وغرابيب سود) دى قاره قارغه كى غايت قاره بولغان سزق و يول ايلارى بولغان طاغلار
 باردر (ومن الناس والذواب والأنعام مختلف ألوانه) دى آدملردن و هر بير بيرده بىرى تورغان جان ايلارندن
 دى دورت آياقلى حيوانلاردن تورلى تىسه گيلرى باردر (كذلك) اوشنداق يمشلر و تاغلار تورلى
 بولغان كى آدملرده تورليدر هر برس الله دن قورقميدر (انما يخشى الله من عباده العلماء) آخى الله دن
 قوللارى ايچنلن عالمرگنه قورقار يعنى الله نى تيوشنچه معرفت قيلغان آدملرگنه (ان الله عزيز غفور)
 درسنلكه الله (تعالى) اشده غالبدر هم گناهلارنى يارلقاغوچيدر (ان الذين يتلون كتاب الله) درسنلكه
 شونداين آدملر الله نى كتابنى (قرآنى او قوللار) (واقاموا الصلوة) دى نماز او قديلار (وانفقوا مما
 رزقناهم) دى بزاولر ينه رزقلاندوغان نرسه دن الله بولنه صرف قيلدیلار (سرا و علانية) ياشرن و آشكاره
 صرف قيلدیلار ياكه نفل صدقه نى ياشرن واجب صدقه نى آشكاره صرف قيلدیلار معناسنه (يرجون تجارة
 لن تبور) ضرر ايتومنتى بولغان سودانى اميد ايتكانلرى حاله (ليوفيتهم أجورهم و يزيدهم من فضله)
 آلارنى سودالرنن ضررنى منتى بولوب سودالرينىك الله حضورنه رواجلى بولوى آلاغه الله نى
 عمللرينىك اجرلرينى كامل بيروى ايچون هم آلاغه الله نىك اوز فضلنن آرتدروى ايچون (انه غفور
 شكور) درسنلكه اول الله آلارنى كيمچيلكلرينى يارلقاغوچيدر هم عبادت لرينه ثواب و جزا بىروچيدر
 (والذى أوحينا اليك من الكتاب) وشول نرسه كم بزسيكاو مى قيلدق يعنى قرآن (هو الحق) اول قرآن
 حقىر (مصداقا لما بين يديه) اوزينىك آلدندهغى بولغان نرسه لرنى (باشقه الله دن ايندرلگان
 كتابلارنى) راستلاوچى بولغانى حاله (ان الله بعباده لغبير بصير) درسنلكه الله بنده لرينىك ايچلرينى
 هم طشلار ينى بلگوچيدر يعنى ايچلرينى بلوچى طشلارنى كوروچيدر (ثم أوردنا الكتاب) مونك
 صوكنده بزقرآننى ميراث ايتوب بىردك يعنى قرآننىك سيننن ميراث بولوب قالوى برلن مكم
 ايندىك (الذين اصطفينا من عبادنا) قوللارمزدن اختيار قيلغان (صابلاغان) آدملرمزگه يعنى امكنلىك
 عالمرينه ياكه بتون امكننا (فمنهم ظالم لنفسه) بس اول بز اختيار قيلغان آدملردن قرآن برلن

عملده كيمچيلىك قىلو سببلى اوزينه ظلم قىلوچىلارى بار (وَمَنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ) دى اول آدملردن عملده اورطاچه بولغان لارى بار يعنى كوبراك وقتده قرآن برلن عمل قىلغان لارى بار (وَمَنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بَادِنِ اللَّهِ) دى اول آدملردن اللهنى اذنى برلن ايزگولكرده لك بولغان لارى بار يعنى قرآن برلن اوزى عمل قىلويده باشقه لارغه ده قرآننى ايراتب قرآن برلن عملگه كوندروچىلارى بار ياكه ظالم دن نادان اورطاچه دان علم ايرانچى سابق دان عالم مراد (ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) بو قرآننى امتلرگه ميراث ايتب قالدرو ياكه الله نى اول قوللارنى اختيار قىلوى الوغ آرتوقلف وسعادتدر (جَنَّاتٌ عَدْنٌ تَدْخُلُونَهَا) عدن اوجماخلارى اول عدن اوجماخلارينه بو اوج تورلى آدملر كررلر (يَدْخُلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا) اوجماخلارده اول آدملر آلتون دان بولغان بلازكلر هم انجولر برلن زينت لىمش بولورلار (وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) دى اول آدملرنى اوجماخداغى كييملرى جفاك بولور (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) دى اوجماخه كركان نى. صوتنده بو آدملر ايتورلر شونداين اللهغه حمد بولسون (أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ) اول الله بزدن قايقونى يباردى (إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ) درسنلكه بزنى ريمز البته گناهلارنى يارلقاغوچيدر هم طاعت قىلوچىلارغه جزأ بىروچيدر (الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ) بزنى ريمز شونداين الله در بزنى اوزينى فضلتن منگو تور اچاق اورونغه (جنت كه) ايندردى (لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَبَسٌ) اول منگو تور اچاق اورون بولغان جنت ده بزنى مشقت توتماس (وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا الْغُيُوبُ) دى آنده بزنى آروماق توتماس يعنى اول بورطده مشقت لىب آرو بولماس (وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ) دى شونداين آدملر كافر بولديلار اول آدملرگه جهنم اوطن بولور (لَا يُقْبَضُ عَنْهُمْ فِيهَا عَمَلُهُمْ) اول كافر بولغان آدملرگه ايكنچى مرتبه اولو برلن حكم قىلنماس اگر حكم قىلنسه اوله لر ايدىده راحتلورلر ايدى (وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا) دى اول كافرلردن جهنم عذابندن جيكلكه قىلنماس (كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ) اوشنداق يعنى بو جزأ كى هر بر كافرنى ياكه هر بر كفران نعمت قىلوچىنى جزأ لارمز (وَهُمْ يَصْطَرَّخُونَ فِيهَا) دى اول كافرلر جهنم ده ياردم استاب قچقورولار (رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا) اى ريمز بزنى جهنم دن چقار ايزگو عمل قىلورمز (غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ) اولك قىلغان عملمزدن باشقه بولغان ايزگو عملنى قىلورمز ديو قچقورولار (أَوَلَمْ نَعْمَرْكُمْ مَائِدَةً كَرَّمِمْ مِنْ تَدَكَّرَ) الله تعالى جواب بيدر شول قدر سزگه عمر بىرمادمو اول وقتده وعظلائقان آدمگه وعظلائقورلف وقت بار ايدى (وَجَاءَكُمْ النَّذِيرُ) دى سزگه قورقتوچى بىغمبر كىلدى بو وقتدان مراد تفكر قىلورغه هم وعظلائقورغه قدرت بولغان وقت مراد ياكه بكرمى باشن آلتمشقه قدر بولغان وقت مراد ديگانلر (فَتَذَوَّقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ) بس جهنم نى عذابنى ناتوگز كفر سببلى اوزارينه ظلم قىلوچى آدملرگه يارديچى بوقدر (إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) درسنلكه الله (تعه) كوكلرده وبيرلرده بولغان غيبنى بلسگوچيدر (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) درسنلكه اول الله كوكراك ايلارى نى كوكراك داغى سرلرينى بلسگوچيدر (هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ) اول الله شونداين الله در سزنى بىرده خليفه لر قىلدى يعنى سزگه

بیرده تصرف قیلوغه ایرک بیردی یا که برکز صوکنه برکزنی کیلگوچی قیلدی (فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ) بس برکشی کافر بولسه کفری ننگ جزأسی اوزینه در (وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ) دخی کافراره کفرلری ربلری حضورنده آرتدرماس (الْأَمَقَاتَا) مگر آچونی آرتدر (وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرَهُمْ الْأَخْسَارَ) دخی کافراره کفرلری آرتدرماس مگر ضرر ایتونی گنه آرتدر (قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ) ای محمد (عم) مکه مشرکرینه ایت سین اللهغه عبادتاه شریک قیلغان شریک لرگزدن میکا خبر بیرگز (تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) الله دان باشقه اول شریک لرگز که انده رسز یعنی شوندا این شریک لرگزدن خبر بیرگز (أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ) میکا خبر بیرگز بیرنگ قایوجزندن (فایوجزینن) یاراتدیلار (أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ) یا که اول معبود لرگز ایچون کوکلرنی یاراطودا اللهغه اورطاقاق بارسی (أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا) یا که اول مکه مشرکرینه صنم لارنی اللهغه شریک توتولاری بران سوبلاشه تورغان کتاب بیردکمو (فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْهُ) بس اول مشرکری صنم لاری ایچون اللهغه شریک بولودا اول کتابین دلیل اوزرنده مو البته بلارنگ هیچ برسی یوق (بَلْ أَنْ يَعْبُدَ الظَّالِمُونَ) بلسکه ظالم لر وعده قیلماس (بَعْضُهُمْ بَعْضًا) یعنی ظالم لرنگ (کافر لرنگ) بعضسی بعضسنه وعده قیلماس (الْأَعْرُورَا) مگر باطل وعده وعده قیلور (أَنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا) درستلسکه الله (تعه) کوکلرنی و بیلرنی آوشولاری مکروه کورلگانلگی ایچون صاقلاب توتار (وَلَكِنَّ زَأَلْنَا) داگر کوکلر برلن بیلر آوشسه لار (أَنْ أَمْسِكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِ) الله صوکنندن (یا که آوشقان صوکنندان) کوکلر برلن بیلرنی هیچ کم صاقلاب توتماس یعنی توتوغه کوچی بتماس (أَنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا) درستلسکه اول الله شفقتلی هم گناهلارنی یارلقا کوچی بولدی (وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ) مکه مشرکری بيمين لری ننگ غایه سی (چیکى) الله برلن قسم ایتدیلر (لَنْ يَأْتَهُمْ نَذِيرٌ) اگر اوزلرینه قورقنوجی پیغمبر کیلسه (لَيَكُونَنَّ أَهْلًا مِنْ أَهْلِ الْأُمَمِ) البته ایکی امتنن (یهود برلن نصارادان) حق لقفه کونلگوچیرا کی بولورلار دیو قریشلر که اهل کتاب ننگ پیغمبرلرینی یالغانغه توتوغه خبرلری ایرشکاچ قریشلر ایتدیلر یهود برلن نصاراغه الله ننگ لعنتی بولسون اگر بزگه پیغمبر کیلسه ایدی بزیه دلر بران نصاری ننگ برستندن حق لقفه کونلگوچیرا ک بولور ایدک یعنی پیغمبرمننی یالغانغه توتماس ایدک دیو بيمين ایتدیلر (فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ) بس مکه مشرکرینه قورقنوجی پیغمبر (محمد عم) کیلگان زمانده (مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا) مکه مشرکرینه اول قورقنوجی آرتدرمادی مگر حقدان یراقلنی آرتدردی یعنی شوکار سبب بولدی (اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ) یعنی مکه مشرکرینه بیرده تکبرلکینی آرتدردی دخی یاوز مکرلرینی آرتدردی (وَلَا يَعْصِي الْأَمْرَ السَّيِّئِ إِلَّا الْأَبْهَالُ) دخی یاوز مکر چلقاب آلماس مگر اهلنی گنه (یاوز مکر قیلوجی پیغمبره) چلقاب آلور نناکه بدر صوغشنده شولای بولدی (فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ) بس مکه مشرکری کتماسار مگر اولگی امتلارنگ حقنده بولغان الله ننگ عادتس کنارلر (یعنی عذابنی) (فَلَنْ تَجْعَلَ سُنَّتَ

الله تَبْدِيلًا) بس ای محمد عم الله نك سننه آلامندرونی طابماسون (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا) دخی الله نك سننه ایلمندرونی طابماسون (أَوَأْمُ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) مکه مشرکری بیرده شامغه عراق غه یمن که سیر قیلما دیلارمو البته قیلدیلار (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس اوزلرندن الك بولغان کافرلر نك صولغی حاللری نچك بولدی اعتبار قیلوب قارامادیلارمی (وَكَانُوا أَكْثَرَهُمْ قُوَّةً) حالبوکم اوزلرندن الك بولغان کافرلر مکه کافرلرندن قوت یوزندن قاطیراق بولدیلار شولای بولا توروب الله تعالی پیغمبرلرینی یالغانغه توتو سبیلی هلاک ایتدی (وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ) دخی اللهنی عذاب قیلونندن عاجز قیلا تورغان هیچ نرسه بولمادی (فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ) کولرده دخی ده ییرلرده (إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا) درستلکده اول الله هر نرسه نی بلوچی وهر نرسه گه کوچی بئکوچی بولدی (وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا) واگر الله آدملر نك کسب قیلغان نرسه لری (گناهلاری) سبیلی عذاب برلن توتسه ایدی (مَاتَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ) بیئر نك آرقاسی (أُتِي) اوزرنده بیرده یوری تورغان جان ایاسنی قالدیرماس ایدی یا که هیچ بر آدم بالاسنی قالدیرماس ایدی معناسنده (وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) لکن آدملر نی بیلگولی بولغان مدت که (قیامت کوننه) قدر کیچکتر (فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ) بس هر قیچان آدملر نك مدت لری (قیامت کونی) کیلسه (فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا) بس درستلکده الله تعالی بنده لرینی کور کوچی بولدی هر قابوس نك عملنه مناسب جزاسنی بیرر

(ملائکه سوره سی نك ترجمه سی تمام بولدی)

اوتوز آلتونچی سوره یاسین سوره سی مکه ده اینگان سکسان اوج آیت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(بس) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آراسنک برسر یا که طی تلنچه ای آدم دیمک معناسنده (وَالْقُرْآنِ الْعَلِيمِ) حکمت ایاسی بولغان قرآن برلن قسم ایتب ایتامن (إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) درستلکده سین ای محمد (عم) البته دین لیرا ترا ایچون یبار لگان ایلچیلردن سن (عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) توغری وحق یول اوزرنسک سن (تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) اول حکمت ایاسی بولغان قرآندان هراشک استن بولغان رحمت ایاسی بولغان الله نك ایندرلشنی قصد قیلان (لَتُنْفِرُوا قَوْمًا) اول قرآنی ایندرلسی شوندا این قومنی قورقونک ایچون (مَا أَنْذَرْنَا آبَاؤَهُمْ) آتالاری قورتامش بولمادی اول قوم نك (فَهُمْ غَافِلُونَ) بس اول قوم ایماندا غافلدر (لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ) تحقیق جهنم نی آدملر هم چنلر برلن تولنررمز دیگان سوزمز اول قوم نك کوبرا گنه ثابت بولدی (فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) بس اول قوم نك کوبرا گنی ایمان کیتره اسلر (إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا) الله تعه بر قومنی اوخشاتوب ایتده در درستلکده بز قورقونفائده بیرما گان قوم نك موین لارنده بوغاولار قیلدی (فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ) بس اول بوغاولار ایا کلرینته قدر ایرشکوچی در (فَهُمْ مُّقْمَحُونَ) بس اول قوم باشلارونی کوتاروچیلر هم کوزلرینی چوموچیلاردر (وَجَعَلْنَا

مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا) دى بزاو قومنڭ آللارندان پرده قىلىق (وَمَنْ خَلْفَهُمْ سَدًّا) دى آرلارندان
 پرده قىلىق (فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ) بس اول قومنڭ كوزلرینی آرندك بس آلا كورماسلر
 یعنی گویا كه مكه كافرلى ترزه سز بىر آسنك بولغان حبس خانه گه يابلغان آلدىنى و آرطینی كورمى
 تورغان آدملىر كىي آبتارده و دلایللرده فكر قیلودان طیللمش لادر (وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ) دى مكه كافرلى
 اوزرینه برابدر (أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ) كىرك قورقتسین آلارنى یا كه قورقتماسین آلارنى (لَا يُؤْمِنُونَ)
 آلا ایمان كىتوماسلر (أِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ) آچق قورقتورسون سین قرآنغه اویلاوهم عمل
 قیلوبرلن ابارگان آدمنى (وَخَشِيَ الرَّحْمَنُ الْغَيْبِ) دى غیبده رحمت قیلوجى الله دان (هذابندن)
 قورقوجى آدمنى (فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ) بس آنداين كوركام صفلى آدم گه يارلقاماق وهم الوغ
 اجر (جنت) برلن سیونچ بىر (إِنَّا نَعْنُ نَعْنَى النَّوْتِ) درستلكك بز حقیقه اولگان آدملىرى قىرلرندن
 قوبارو برلن یا كه نادانلق سببلى حكما اولگان آدملىرى هدايت و علم برلن ترگزرمز (وَنَكْتَبُ مَا قُلْتُمَا
 وَأَثَرَهُمْ) دى اوزلرى نك الك قىلغان ایزگو عمللرینی دى ياوز عمللرینی هم ده اوزلرندن صوك
 قالغان ایزگو اثرلرینی (أیراتب قالدوغان علم هم تربیهلى بالا ، وقف قیلوب قالدوغان مكتب و مدرسه
 و مسجدلر هم ماللار كىي) هم ياوز اثرلرینی (باطل اشى فاش قیلوب قالدرو و تربیه سز بالالار قالدرو
 كىي) همه سنى يارارمز (وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ) و هر بزرسه فى لوح المحفوظه صاقلادق بز (وَأَضْرِبْ
 لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ) اى محمد (عه) مكه مشركلرینه قریه (انطا كیه شهرى) ایلربنى مثل قیل (اذْجَاهَا
 الْمُرْسَلُونَ) شول وقتك اول انطا كیه قریه سى نك ایلربینه عیسی (عه) نك ایلچیلرى كیلوی یعنی
 یعی هم یونس اسمنك كى ایلچیلرى (اِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ) شول وقتك بز انطا كیه اهلینه ایكى ایلچى
 (یعی هم یونسى) یباردك (فَكَذَّبُوهُمَا) بس انتا كیه خلقى بو ایكى ایلچینی یالقانغه توتدیلار (فَهَزَّزْنَا
 بِنَالِثٍ) بس بز بو ایكى ایلچینی او چونچسى برلن (شمعون برلن) قوتلادك (فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ)
 بس بو اوچ ایلچى ایتدیلر بز سزگه (انطا كیه خلقنه) دىن ایزره ترا یچون یبارلمش ایلچیلر مز دیو انطا كیه
 خلقى صنمغه عبادت قیلوجى خلق بولغان حضرت عیسی باشك انطا كیه خلقنه ایكى ایلچى یبارگان بو ایلچیلر
 انطا كیه شهرینه یاقنلاشقاچ قوی كتب یوری تورغان حبیب النجار اسملى آدمنى كورگانلر حبیب النجار
 بو ایلچیلردن حاللرینی صوراشقان بولار اوزلرینك نینداین خدمت برلن یورد كلرندن خبر یبرگانلر حبیب
 النجار سز نك ایلچى بولوب كیلوكزگه دلیلكز بارمى خلقنى نچك اوشاندر سز دیگان بولار اینگانلر بز
 آورولارنى سلامتلندره مز هم آنان كوز سز طوغانلارنى و آلا تنلیلرنى سلامتلندره مز دیگانلر حبیب النجار نك
 بر آوروبالاس بار ایكان شونى بولارغه كورساتكان بولار قوللارى برلن سیباغانلار بالاشول الله سلامتلنگان
 حبیب النجار ایمان كىتركان و بو خبر خلق آراسنه فاش بولغان و كوب آورولار بولاردن فائده لاندانلر هم
 بولار نك خبری پادشاهغه ده اشتلنگان پادشاه بولارنى چاقرتوب صوراشقان بز نك معبودلر مزدن باشقه ایكنچى
 بر معبود بارمى دیگان بولار اینگانلر بلى سینی هم سینك معبودلر نى بار قىلغان بر الله بار دیگانلر پادشاه

سزىڭ حقكەزىدە فېكر قىلۇپ قارايمىز دېيىپ بۇلارنى ھېس خانەگە يايقان سوڭرە ھىزىت عىسى شەھونى بىبارگان ھىزىت شەھون اوزىنى تانتماينچە غنە انطاكىە شەھرىنى يۇرگان انطاكىە خلقى بىرلن كۇب سەھىت قىلغان تامام دوستلاشقانلار ھەم شەھەرگە موندان بىخىش آدمىڭ كىلوندن پادشاھغە دە خىبر بىبارگانلار پادشاھ بىرلن دە تامام ابلالاشۇپ دوستىنى حاصل ايتكان ھىزىت شەھون تامام الفتنلې بىتكاچ پادشاھغە ايتكان مېن اشته من سېن ايكى آدمى ھېسكە يايقانسن ايكان آلارنى نى سېبىلى يايىڭ وايتكان سوزلرىنى اشته كىمى ودەوى قىلغان اشلرىنى بىلدىمى دېگان پادشاھ بوق دېگان ھەم بوايكى ايرىنى ھېسدىن چاقىرغان شوندىن سوڭ ھىزىت شەھون بامامگان بولۇپ بوايكى ايرىدىن سورا شەھەر باشلاغان سزنى موندە دېن ايرە تر اېچون كىم بىباردى دېگان بۇلار ھەر بىر نەرسە نى يار ا توبە شىرىكى بولماغان اللە بىباردى دېگانلار ھىزىت شەھون اول اللە نى بىزگە قىسقىل بىرلن گنە صىفتلاپ كورساتكەز دېگان بۇلار ايتكانلار اول اللە نىڭ صىفتى شول تىلاگان نەرسە سنى قىلور وتلاگان نەرسە سى بىرلن ھىك قىلور دېگانلار ھىزىت شەھون ايتكان دېن ايرە تر اېچون اللە طرفىدىن ايلچى بولۇپ بىبار لوڭزگە دىلەكەز بارى دېگان بۇلار ايتكانلار بار پادشاھ نەرسە تلى شونى قىلامز دېگانلار پادشاھ بۇتونلاى ايكى كوزىك بولماغان بىر ايرى بالانى كىتەرتكان بۇلار اللە غە دعا قىلغانلار ھىزىت شەھون اېچىنن آمىن دېي توراغان شوندىن سوڭ كوز اورنى يارلغان بۇلار ايكى توگارك نەرسە آلۇپ كوز قىلغانلارنىڭ اېچنە قويغانلار بالانىڭ كوزى سىلا تىلنگان ھىزىت شەھون پادشاھغە ايتكان سېندە مەبۇد لۇڭدىن سورا بۇلار قىلغان اشنى قىلسەلار اوز ئادە مەبۇد كادە شرافت بولور دېگان پادشاھ ايتكان اى شەھون سېندىن ياشىن سىر بوق ايتىدى بىزنىڭ مەبۇد لۇڭزىمىز اشته بىلردە كورمىلردە ضررە فائىدە ايتە آلەلار دېگان موندە سوڭنە ھىزىت شەھون ايتىدى اكر مەبۇد كوز اولسكان آدمى تر كرسە ايمان كىتەرە مەز دىو ھاضرىدى كون بوزىن اولسكان بالانى كىتەرتكەن بۇلار اللە غە دعا قىلغانلار ھىزىت شەھون آمىن دىو توراغان بالا ترلگان ھەم ايتكان مېنى اولسكاچ تەدەغنىڭ يىدى چۇقىرىنە كىتە بىلر مېن سزنى ھاضرگى اعتقاد كىزدىن قورقتانمى بس بوجىكتىرگە ايمان كىتەرتكەن دېگان ھەم يىدى اوچماخ ايشىكلىرى آچىلدى بىر كوركام جىگت كوردم (ھىزىت عىسى) بواوچىسنە (شەھون، يىدى، يىزىسقى) شىفاعت قىلادىر دىو بوا بالانىڭ سوزى پادشاھغە ائرايتىدىكى بىلگىچ ھىزىت شەھون پادشاھغە نصىھەت قىلورغە كىشى ھەم پادشاھ كۇب جماعت بىرلن بىرگە ايمان كىتەرە ماگانلرىنى اللە تەالى ھىزىت جىبرا ئىل تاوشى بىرلن ھلاك ايتىدى (قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) بوا بىلچىلەرگە انطاكىە خلقى ايتىدىلر سز توگىل سز مگر بىزنىڭ كىمى آدمى سز دىو (وَمَا أَنْزَلْنَا الرَّحْمَانَ مِنْ سَمَاءٍ) دىخى رەھىم قىلۇچى اللە سىزگە وھىدىن وا بىلچىلەك دىن ھېچ نەرسە ايتەرمادى (انْ أَنْتُمْ إِلَّا تُكْفِرُونَ) سز توگىل سز مگر ا بىلچىلەك دەواسنە يالغانچىلار سز دىو (قَالُوا رَبَّنَا يَلْعَلْنَا أِنَّا الْيَكْفُرُ لِمُرْسَلُونَ) ھىزىت عىسى نىڭ ا بىلچىلرى ايتىدىلر رىمىز بلە در درىستلىكە بىز سىزگە دىن ايرە تر اېچون بىبارلىش ا بىلچىلر (وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) و بىزنىڭ اوزىمىزگە واجب توگىلر مگر ا بىلچىلەكەز نى ظاھىر ا بىر شەھرو (قَالُوا إِنَّا نَطِّيرُنَا بِكُمْ) انطاكىە خلقى ايتىدىلر بىز سىزنىڭ سېبىلى شو ملانامز (لَمْ نَكُنْ لَمْ تَنْهَوْا لَنْ نَجْمَنَّكُمْ) اكر سز بوزىدىن گە ائدە و دىن طىلما سائىز ا بىتە

سزنى تاش بىرلن آتارمز (وَلَيَسُنَّكُمْ مُنْأَفَابِ الْيَمِّ) دى بىزنىڭ طرفىدىن سزنى رىختىكۆچى غىتاب توتار (قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ) حضرت عيسى نىڭ ايلچىلىرى ايندىلار شوملانوكوزنىڭ سببى (بوزق اعتقادلارنىڭ وياوز عمللارنىڭ) اوزى بىرلن بىرگە در (اِنَّ ذِكْرْتُمْ) اگىر بىزنىڭ سوزىمىز بىرلن وعظلامىش بولما كوز ايدى شوملانور ايدى كوزى (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ) بىلكە سز اسراف قىلوچى (گناھكە چىكىن اوتوچى) قومىز (وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى) دى انطاكيە شەرىنىڭ يراق بىرىدىن آشقانى حالە بىراير كىلدى بىنى حبیب النجار (قَالَ يَا قَوْمِ اَتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ) بواير ايندى اى قوم دىن لپىرە تر اىچون كىلگىن ايلچىلەرگە اياركز (اَتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْتَلُكُمْ اَجْرًا) دىن اۇىرە تو بىرايرىندە اچىر صورامى تورغان آدملەرگە اياركز (وَهُمْ مُّهْتَدُونَ) دى اول ايلچىلەر حلقەقە كونلەشلردىر (وَمَالِي لَا اَعْبُدُ اِلٰهًا اِلَّا مَا يَنْزِلُ عَلَيَّ) دى حبیب النجار ايندى مىكنا فى بولدى اوزىنى ياراتقان اللەغە عبادت قىلماسقە (وَالَّذِي تَرْجِعُونَ) دى اول اللەغە سز دە قاينارلىشى بولورسىز (اَلَا تَتَّقُونَ مَنْ دُونَهُ اِلٰهَةٌ) ايسا مېن اللەدن باشقە مەبودلر توتارمىن مو البىنە توتىمىم (اِنْ يُرِدِ الرَّحْمٰنُ يَضْرِبْ) اگىر اللە مىكنا ضرر كىترونى تىلاسه (لَا تُفْنِنُ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا) اول مەبودلرنىڭ شفاعتلىرى مېندىن ھېچ نرسەنى بىارماس بىنى آلارنىڭ شفاعتلىرى فائىدە بىرماس (وَلَا يُنْقِذُونَ) دى اول مەبودلر ياردەم بىرو بىرلن مېنى اللەنىڭ تىلاگىن ضررىدىن قۇتقارماسلار دە (اِنِّي اِذَا لَفِي ضَلٰلٍ مُّبِينٍ) درىستلىكە مېن بووقنىڭ (اللەدان باشقەنى مەبود توتقان وقتىدە) البىنە ظاهر بولغان آزغونلىقىدە مېن (اِنِّي اٰمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاَسْمِعُونِ) درىستلىكە مېن سزنى ياراطقان رىكوزگە ايمان كىتروم بىس مېن ايمانمىنى اشكز ياكە بوسوزنى ايلچىلەرگە ايتگان بولور (قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ) حبیب النجارنى قومى اولترگان نىڭ صوكنىدە حبیب النجارغە سېونچ بىرب اوچماقە كىر سېن دېو ايندى (قَالَ يَا بَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ) حبیب النجار ايندى كاشكى مېن قوم بىلسەلر ايدى (بِمَا غَفَرْتُمْ لِي رَبِّي) رېمىنىڭ فى نرسە سېببى مېنى يارلقاوينى (وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ) دى فى نرسە سېببى مېنى ھىرمتلانمىش آدملردىن قىلوينى (يِكْرَمِي اِيكچى پارە نىڭ ترچەسى تمام بولدى) .

(وَمَا اَنْزَلْنَا عَلٰى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ) وحبیب النجارنى ھلاك قىلدىقلارى صوكنىدە قومى اوزرىنە ايندىرمادىك بىز (مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ) كوكىن عسكىرنى (وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ) دى بىز ايندىروچىدە بولماق بىنى كوكىن عسكىر ايندىرو ھكىمىزگە قاراغاندە درىستدە بولماق (اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً) حبیب النجار قومى نىڭ عقوبتى بولماق مگر بىر قېقىرو بولدى (فَاذَاهُمْ خَامِدُونَ) بىس حضرت جبرائىل نىڭ قېقىروى وقتىدە وحبیب النجار قومى سونگان اوچ كېن اولوچىلار بولدىلار (يَا حَسْرَةَ عَلٰى الْعِبَادِ) اى قۇللار اوزرىندە بولغان ھىرت ياكە اللەدان بىندەلەرگە ھىرت معناسىدە (مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَّسُولٍ) قىللار اوزرىنە دىن ايراتوچى ايلچى (پىغمبىر) كىلماس (اِلَّا كَانُوْا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) مگر كىلدى ايسە اول ايلچىنى (پىغمبىرنى) خورلار بولدىلار البىنە دىنيا و آخرت نىڭ سعادتلرىنە ايرشوگە سبب بولغان نصىحتلر بىرلن نصىحت

کیلمادی مفسر لر بیانچه تورلی سوزلر بار استاگان آدم مراجعت قیاور (وَأَيَّةٌ لَهُمْ) دخی آدملر ایچون بزنگ قدرتمزگه علامتدر (أَنَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ) درستلکده بز آدملرننگ سودا قیلورغه یبارگان بالالارینی اچی طولی بولغان کیمه ده یوکلادک (وَوَخَّلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ) دخی آدملر ایچون کیمه ننگ اوخشاشندن آتلاناتورغان نرسه لرینی (توهنی) یاراتدق چونکه توه قری بیرننگ کیمه سی کیی یا که پراخوطلارغه وباشقه ماشینالارغه اشارت بولور (وَأَنْ نَشَاءُ غَرَقَهُمْ) واگر تلاساک بز آدملرنی دیکزده غرق قیلورمز (فَلَا صَرِيحٌ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَدُونَ) صوغه باتقاننگ صوکنه آدملر ایچون باتودن قوتقاره تورغان یاردمییده بولماس هم صوغه باتوب اولودن قوتلمشده بولماسلار (الْأَرْحَمَةُ مَنَا وَمَنَا إِلَى حَيْنٍ) مگر قوتلورلار بزدن رحمت ایچون هم بر وقتقه قدر دنیا ترکلگی برلن فائده لاندرومزا ایچون (وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا) وهر قیچان کافرلرگه قورقکذر دیو ایتلسه (مَابَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ) آلتکزده بولغان نرسه دن (اوتکان واقعهلردن) دخی آرتکزده بولغان نرسه دن (آخرت عنده بنندن) (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) رحمت قیلنمش بولوکزنی امید ایتوکز ایچون یعنی شول روشقه ایتلسه یوز دوندر لر (وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ) کافرلرگه ربلریننگ آیتلرنندن بر آیت کیلماس (الْأَنْوَاعُ نَهَا مَعْضِيْنَ) مگر کیلمدی ایسه اول آیتدن یوز دوندر لر (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ) وهر قیچان مکه کافرلرینه مسلمانلار طرفندن ایتلسه (انْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ) الله اوزکزگه رزقلاندورغان نرسه دن صرف قیلکزدیو (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا) کافر بولغان آدملر ایمان کیترگان آدملرگه ایتدیلر (انظعم من) ایابزشول آدمنی طعاملندر رمزی (لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ اطعمه) اگر الله تلاس اول آدمنی طعاملندر رایدی (ان انتم الاقفل ضلال مبين) ز (مسلمانلار) توگلسمر مگر ظاهر آزرغونلقه سز یعنی بزگه الله ننگ تلاوینه خلاف بولغان اش برلن بیوره سز (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدِ) دخی کافرلر مؤمنلرگه ایتورلر بو قیبلردن قوبارلو وعده سی قیچان (ان كنتم صادقين) اگر سز راست سوزلرلردن بولسا کز (مَا يَنْظُرُونَ الْأَصِيَّةَ وَاحِدَةً) کافرلر کیماسلر مگر بر تاوشنی (اسرافیل عم ننگ اولگی صورینی) کتارلر (تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ) اول بر تاوش کافرلرنی توتار هال بوکم اول کافرلر قچرشه تورغان بولورلار یعنی صاتو آلولارنده وباشقه معاملهلرنده قچرشه تورغان بولورلار قیامت بولوی کوکلملرینه کیلما گانده بولور (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً) بس اشلرنندن بر اشکه قوشارغه ده کچلری یتماس (وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ) دخی ایوچماعتلری یاننده قایتا آلماسلار بلسکه شول اورنده اوله لر (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) دخی ایکنچی مرتبه صورغه آرش بولور صورغه اروجانلرنی حشر ایچون چاقروندن کنایه بولادر (فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ) بس شول وقتدوق قیبرده گی آدملر قیبلردن ربلرینه آشقرلار (قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا) آدملردن کافر بولغانلاری ایتورلر نی حسرت بزگه بزنی یوقلاغان اورنلارمزدن (قبرلرمزدن) کم هوباردی (هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ) فرشته لر یا که مؤمنلر ایتورلر کافرلرگه جواب بیرب یا که کافرلر اولری اقرار قیلوب ایتورلر بو قیبلردن قوبارلو الله ننگ وعده قیلغان نرسه سی دخی پیغمبرلرننگ

راست-ويلامان نرسه سيدر ديو (ان كانت الاصيعة واحدة) بوايكنچي صور بولمادي مگر هر تازش بولدي (فاذا هم جميع لدينا محضرون) بس هر فيچان ايكنچي صور بولسه بون آدملر جييلامشاردر هم بزنگ حضور مزغه حاضر قيلنمش لادر (فاليوم لا تظلم نفس شيئاً) بس بون آدم الله حضورينه حاضر قيلنغان كونده هيچ بر نفس كه هيچ نرسه طلم قيلنماس (ولا تجزون الا ما كنتم تعملون) دخی هيچ بر نفس كه جزأ بپرلماس مگر عمل قيلغان نرسه سى نك جزأ س بپرلور يعنى ايزگو عمل قيلغان بولسه ايزگو جزأ ياوز عمل قيلغان بولسه ياوز جزأ بپرلور (ان اصحاب الجنة اليوم) درستلكده بوكونده اوجماخ ايالري (في شغل فاكهون) مشقتسز اشلرده در هم نعمت لر برلن لتلنوچيلدر (هم وازواجهم في ظلال) اوجماخ ايالري هم خاتون لاري كولا كه لرده در (على الارائك منكفون) زينتلى سر برلر اوزرنده طايانوب تور وچيلدر (لهم فيها فاكهة ولهم ما يدعون) اوجماخ ايالري ايچون اوجماغه لتلى يمشلر باردر دخی آلا رايچون دعوى قيلغان و آرزو قيلغان نرسه لري باردر (سلام قولامن رب رحيم) رحمت قيلوچى ربلرنين اينلو يوزنن آلا رغه سلام باردر يعنى الله تعالى اوجماخ ايالرينه بالذات ياكه فرشته لر آرقلى سلام ايتور (وامناروا اليوم ايها المجرمون) اى كافر لر بوكونه (قيامت كوننه) مؤمنلردن آبر لوگز (ألم اعهد اليكم يا بنى آدم) اى آدم بالالارى سزگه عهد قيلمادمو يعنى سزگه الله دان باشقهغه عبادت قيلماو ايچون دليللر تعيين قيلمادمو البته قيللم (ان لاتعبدوا الشيطان) شيطان غه عبادت قيلنماس سزاق (شيطان سوزى بوينچه برماس سرك) برلن (انه لكم عدو مبين) درستلكده اول شيطان سزنگ ايچون دشمانلى ظاهر بولغان دشماندر (وان اعبدوني) ويكيا عبادت قيلكز ديو عهد قيلمادمو (بپر مادمو) (هذا صراط مستقيم) ميكا عبادت قيلو توغرى وحق يولدر (ولقد اضل منكم جبلاً كثيراً) و تحقيف شيطان سزدن كوب خلقنى آزدردى (افلم تكونوا تعقلون) اياسز عقلكزنى يرتب قازاب شيطان نك دشمانلغن بلور بولمادكزمو (هذه جهنم اللى كنتم توعدون) بوكوزكزگه كورنگان نرسه سزگه وعده قيلنغان جهنمدر (اصلوها اليوم بما كنتم تكفرون) بوكونه دنيا ده انكار قيلو كز سببلى جهنم كه كركز واس لكنى تاتوكز (اليوم ننجمن على افواههم) بروقيامت كوننه آدملرنك اغزلاريني مهرلرمز يعنى اغزلارونى سوبلاشودن طيارمز (وتكلمنا ايديهم) وبزگه آدملرنك قوللارى سوبلاش (وتشهد ارجاهم) دخی آباقلارى گواهلر بيرر يعنى قوللارنده و آباقلارنده گناه اثرلرى ظاهر بولور ياكه قوللارى و آباقلارى قيلغان گناهلارى اوزرينه دلالت قيلور (بما كانوا يكسبون) كسب قيلغان نرسه لري برلن (ولونشاء لطمسنا على اعينهم) واگر تلاسك بزكوزلرى اوزرينه مسع قيلورمز يعنى كوزلرينى بتوللاى بترب صوقر قيلورمز (فاستبقوا الصراط) بس عادت اينكان يوللارينه آشفورلار (فاني يبصرون) بس كوزسز يولنى فچك كورلر (ولونشاء لمسعنا على مكانتهم) واگر تلاسك باصقان اورون لارنده صورتلرينى آلا شرمز (فما استطاعوا مضياً ولا يرجعون)

بىس بارورغەدە كۈچلۈرى يىتماس دىخى قايتورغەدە كۈچلۈرى يىتماس (وَمَنْ نَعْمَرُهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَافِ)
 وكمدر اول كشيگە اوزون عمر بىرساك اول كشيى ياراطلودە اشين ايندېررمز يعنى اول كشيگە
 قوت اورننە ضعيفلك ياشلك اورننە قارتلىق كېلور ھېمىشە ضعيفلكى آرتور وقوتى كىمى
 بارور (أَفَلَا يَعْلَمُونَ) بىس كافرلر بىلماسلرمى يعنى بواشلىرگە قادر بولغان اللەنچك قېرلردن قوباروغە
 قادر بولماسون كافرلر محمد (صلعم) نى چرچى دېدىلر اللەتە شوقى رد قىلورب ذكر قىلناچاق آيتنى
 ايندردى (وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ) ھېز محمد (عم) گە قرآن اويراتومز بىرلن شعر اويراتماذك چونكە قرآن
 بىرلن شعرنك لفظلار بىدە معنالار بىدە باشقە (وَمَا يَنْبَغِي لَهُ) دىخى محمد (عم) گە شعر مناسب دە بولمادى
 (ان هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ) بىزنىك محمد (عم) گە اويرتكان نرسەمىز توگلدر مگر وعظدر دىخى
 ظاهر بولغان قرآندر وعبادت خانەلردە اوكلاتورغان سماوى بىر كىتابدر (لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا) ترك
 (عقللى) بولغان آدمنى قورقتسون ايچون اول قرآننى ايندردى غافل آدم مېت ھكىمكە بولغانلىقى
 ايچون اللەتە ترك آدمنى دېدى (وَيَعْقُفُ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ) دىخى كىفرلر نە دوام اينكان آدملر
 اوزرىنە عذاب سوزى واجب بولاسون ايچون (اُولَئِكَ يَرَوْنَ) ايا كافرلر بىلمادىلرمى (اَنَا خَلَقْنَا لَهُمْ
 مِمَّا عَمِلْتُمْ اَيْنِدِينَا اَنْعَامًا) درىستلىكە بىز آلارا ايچون اوزمىزنىك قدرت قوللارمىز پار قىلغان نرسەلردن
 دورت آياقلى حيوانلار ياراتلىق (فَهَمْ لَهَا مَا كُونُ) بىس اول كافرلر اول دورت آياقلى
 حيوانلارغە خوجەلاردر (وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ) دىخى بىز اول دورت آياقلى حيوانلارنى اول كافرلرگە
 بوى صونوچى قىلىلىق (فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ) بىس اول دورت آياقلى حيوانلاردان در
 اتلاناچاق حيوانلارى دىخى اول حيوانلارنىك ايتلردن اشارلار (وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) دىخى اول كافرلر ايچون
 اول دورت آياقلى حيوانلار دە فائىلار باردر جونلارى وتيرىلرى كىي (وَمَشَارِبُ) دىخى اچملىكلر
 باردر (سوتلرى وقاتقلارى كىي) (أَفَلَا يَشْكُرُونَ) ايا بوقدر نعمتلىرگە شكر قىلماسلارمى (وَاتَّقُوا مَنْ
 دُونِ اللَّهِ آلِهَةً) كافرلر اللەنىك شول قدر كامل قدرتنى وظاهر نعمتلىرىنى كورە تور بىدە اللەدن باشقە مەبودلر
 توتدىلار (لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ) مەبودلرى طرفىدىن ياردم بىرولرىنى اميد اينكانلرى حالە (لَأَيَسْتَنْطِيعُونَ
 نَصْرَهُمْ) مەبودلرى كافرلرگە ياردم بىرورگە قادر بولماسلار (وَهُمْ لَهُمْ جَنَدٌ مَّحْضَرُونَ) مالبوكم اول كافرلر مەبودلرىنىك
 ياردمى ايچون حاضر قىلنمىش عسكلردر يعنى مەبودلرمىز صاقلار وياردم ايتاردىو حاضرلانىب تورالار
 (فَلَا يَعْرَنَكُ قَوْلُهُمْ) بىس اى محمد (عم) كافرلرنىك اللەنىك شرىگى بارديگان سوزلرى سىنى قايفرتماىن
 (اِنَّا نَعْلَمُ مَا يَسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ) درىستلىكە بىز كافرلرنىك ياشرن قىلغان نرسەلرنىدە ھەك آشكارە قىلغان
 نرسەلرنىدە بلەمىز ھرقا بوس برابرندە تىوشلى جزا بىررمىز ھىشرنىك ھىقلىنى اھىبانە اللەتەلى ذكر قىلناچاق
 آيتنى ايندردى ھم اول آيتنىك نزولنە سبب شول خالف اوغلى ابى بىر وقتدە قولنە قورغان سىياك توتوب
 رسول اللەغە كىلدى ھم اول سىياكنى قولى بىرلن تاراتوب كورساتدى وايتىدى اى محمد (عم) اللە بوقورب
 وتارالوب بىتكان سىيا كنىدە ترگىزە دىوا اعتقاد قىلاسنىمى دىدى رسول اللە ايتىدى بىلى شولاي اعتقاد قىلام

الله بوسۇيا كنىپدە، ترگزىر ھەم سىنىپدە، ترگزىر ۋەجھىنم گە كۆتۈردىدى (أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانَ) ايا آدم (خالف اوغلى
 ابى) بىلمادىمۇ (إِنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْقَةٍ) درىنىلىككە، بىر آدمنى منى صونىن ياراتتىق (فَأَذَاهُ وَخَصِيمٌ مُّبِينٌ)
 بىس شول وقتدە، آدم بىزگە، ظاهىر ۋە قاتى دعوى بىرلەن دەوى قىلىش ۋە چىقىدىغان ۋەزىنى منى صونىن ياراتقان، اللەنىڭ
 قايتىدىن يارالمۇنىنى، انكارايتە (وَضَرْبَ لِنَامُنَّالًا) ۋە قورغان سىياڭ بىرلەن بىرگە، مىثل بىيانايتىدى (وَنَسَى خَلْقَهُ)
 دىغى ۋەزىنىڭ نەجس منى صونىن يارالمۇنىنى، اونتىدى (قَالَ مَنْ بَعَثَ الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ) اول آدم ايتىدى
 بوسىياڭنى، كىم ترگزىر، ھالبۇكىم بوسىياڭ چىرگان ۋە تارالغان دىۋىيىنى بوسىياڭنى چىرىپ ۋە تارالوب بىتكەننىڭ
 سۆزىنىڭ، اولگى، ھالىتنە، كىم قايتا، رىدىۋى (قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ) اى ھىمد (عەم) بۇ كىشىگە، ايتىسىن
 بوسىياڭنى، اول مرتبە دە، يوقىدىن بار قىلغان، اللە، ترگزىر (وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ) ۋە اول اللە، بىتون خەلقنى، آيىرىپ
 آيىرىپ، بلۇچىقىدىر، ۋە نىچىڭ ياراتماچىغىنىدە، بلور (الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا) شونىدە، اىن اللە، ھىدر
 اول اللە، سىزنىڭ، اىچۇن، جاشل، صىرلى، آغاچىدىن (مىرخ بىرلەن، عفار، آغاچى) اوط چىقارار (فَأَذًا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِفُونَ
 بىس شول، وقتدە، سىز اول، جاشل، آغاچىدىن، صوغىپ، اوط چىقارار، سىزى، بىن، بو، آغاچىدىن، چىققان، نىرسە، نىڭ، اوط بولۇنە
 شىڭ، قىيامى، سىز بىس، جاشل، آغاچىدىن، اوط چىقارغە، قادر بولغان، اللە، نىچىڭ، اول، كىرگەن، ترگزىرگە، قادر بولماسىن
 ھالبۇكىم، جاشل، آغاچىدە، اوتنىڭ، خىدى، بولغان، صودە، بار (أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِقَادِرٍ
 اىيا، اللوغ، بولغان، كوكلىرىنى، دىغى، بىيىرلىرىنى، ياراتقان، اللەنىڭ، كۇچى، بىتكۇچى، توگلىمى، (عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ)
 آدملىرىنىڭ، ذاتى، صىفتى، مىثلى، بولغان، آدملىرىنى، ياراتوغە، ياكە، كوكلىرگە، ۋە بىيىرلىرگە، نىسبە، كەچكەنە، لىككە، ۋە ھىقىرلىككە
 آدملىرىنىڭ، مىثلى، بولغان، آدملىرىنى، ياراتوغە، قادر، توگلىمى، مەنسانىدە، (بَلَى) بلى اللە، قادر، دىر (وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ)
 ۋە اول اللە، كۆپ، مەخلۇقلار، ياراتۇچى، ۋە كۆپ، بلۇچىقىدىر، بىنى، اللەنىڭ، مەخلۇقى، ۋە مەلۇمى، كۆبىدىر (إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ
 شَيْئًا) آچىق، اللەنىڭ، امىرى، بىر نىرسە، نىڭ، بار بولۇپ، بىنى، تىلاگان، ۋە قىتە (أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ) اول نىرسە، گە، بار بول
 سىن، دىما، كىدىر (فَيَكُونُ) بىس اول نىرسە، بار بولور (فَسَبَّحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ) بىس قىدىرتىدە
 ھىر نىرسە، نىڭ، ملىكى، بولغان، اللەغە، مىشركلىرىنىڭ، صىفتلاغان، نىرسە، لىرىدىن، بىراقلىق، باردىر (وَأَلَيْهِ تُرْجَعُونَ) دىغى
 اول اللەغە، ھە، كىز، قايتا، رامىش، بولور، سىز، بىس، سوردە، سىنىڭ، تىرجەمىسى، تامام، بولدى

اوتوز بىنچى سۇرە صافات سۇرەسى مەكەدە، ايتىلغان، بوزدە، سىكسان، ابكى، آيت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالصَّافَاتُ صَفَاءً) عبادتتە، صاف بولغان، مۇمىنلارنىڭ، نەفسلىرى، بىرلەن، قىسىم، قىلۇپ، ايتىنمەن، ياكە، عبودىت، مەقامىدە
 صاف بولغان، فرىشتە، لىر، بىرلەن، قىسىم، ايتىپ، ايتىنمەن، مەنسانىدە، (قَالَ الرَّاجِرَاتُ زَجْرًا) دىغى، كىفردىن، ۋە بوز قىلقلاردىن
 طىقۇچى، نماز، بىرلەن، ياكە، بلۇقلارنى، قورقۇتۇپ، سىرۇچى، فرىشتە، لىر، بىرلەن، قىسىم، ايتىتۇپ، ايتىنمەن، (قَالَ التَّالِيَاتُ
 ذِكْرًا) دىغى، اللەنىڭ، ذكىرىنى، (ھىر آنىنى) اوقۇچى، نەفسلىرى، بىرلەن، قىسىم، ايتىتۇپ، ايتىنمەن، (أَنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ)
 درىنىلىككە، سىزنىڭ، مەبۇدۇڭىز، الەتە، بىردىر (رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول مەبۇدۇڭىز، كوكلىرىنىڭ

هم پيرلرنىڭ تربيە ايتوچىسى در (وَمَا بَيْنَهُمَا رَبُّ الْمَشَارِقِ) دى كوكلر برلن پيرلر آراسىدە بولغان نرسەلرنىڭ تربيە ايتوچىسىدەم قۇياشنىڭ ظاھر بولاتورغان ھم غائب بولاتورغان اورنلارنىڭ رېسى در (اَنَا زَيْنًا السَّمَاءِ النَّفِيَا) در سىلىكە بىز سىزگە ياقىن بولغان كوكىنى زىنەت لادىك (بَرِيَّةَ الْكَوَاكِبِ) يىلدىلار زىنەتى بران (وَحَفَظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ) دى بويىلدىلارنى ھەر بىر اللەنىڭ طاعتىدىن چىققان شىطاندىن يالقونلار آتۇر برلن ساقلادىق (لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأَةِ الْأَعْلَى) شىطانلار اشتهورگە بىلىد بولغان جماعتكە (فرشتەلەرگە) قۇلاق سالىماسلار يعنى فرشتەلەر سوزىنى اشتهماسلار (وَيُقْفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ دُمُورًا) قاولاب يباردو ايچون كوكنىڭ ھەر ياندىن يىلدىدان ھاسىل بولغان اوپ اوچقونلارنى بران آتلمىش بولورلار (وَلَهُمْ عَذَابٌ وَأَصْبٌ) دى اول شىطانلار ايچون موندان باشقىدە ھىمىشە بولغان عذاب (آخىرت عذابى) باردر (الْأَمْنُ خَطْفَى الْخَطْفَةِ) مگر شىطانلاردان فرشتەلەر سوزىنى اشتهورلر فرشتەلەر سوزىنى كىنەت اورلاب آلغان شىطانلارغى (فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ ثَائِبٌ) بس اول شىطانغە ياقىلى يىلدى اوپنىڭ اوچقونى ابارر بوذكر قىلغان نرسەلەردە واقىگە ھم ھىسنگە اصلاخلاقلىق بوق چونكە ھىچكەم يىلدىلار عالمىنىڭ بىزنىڭ عالمىگە باشقىدە بولغان برعالم بولويىنى انكار قىلالايدىر ھم يىلدىلار عالمىنىڭ بىزنىڭ عالمىدىن آرتوق قۇۋۋە روحانىيە كىمالات علمىيە بران زىنەتلىنگان بولغانلىقىدە انكار ايتە آلمى چونكە بويىلدىلار عالمى كوز كورونىڭ بىزدىن بوغارى ھم وجوددە بىزدىن اللە بىنە وجودكە ابارگان كىمالات بىزدىن آستىن بولالار ايندى قۇۋۋە روحانىيە سفلىيەدن بولغان شىطانلارنىڭ آدم نوعىدىن دوستلار توتوب آلاغى غىب نرسەلەردىن خىبرلر كىنەرو ايچون قۇۋۋە روحانىيە علويەدن علملر اورلاويە ھم اللەنىڭ آلارنى يىلدى اوچقونلارنى برلن آتويىدە عقلگە بىراق توگىل اگر ايتىساڭ بويىلدىلارنىڭ اوچقونلارنىڭ تۇشويىنە طبعى سبب بار شىطانلار مىدىكى ايچون توگىل دىبوجوابىدە اينورمىز اجسام نارىيەدن بولغان شىطانلارنىڭ بويىلدى كىي كورنىگان اوچقونلارغە توغرى كىيوى وقتنىڭ شول اوچقونلارنىڭ تۇشويىنە سبب طبعى موجود بولور نناكە تىليقون وتىليقون بىلرىنىڭ ساچلوى وقتنىڭ بولوداغى ايلىكتىرىق (كەرباغى) تاثير ھاسىل بولادىنناك ايلىكتىرىق بىلرى اوزى اوتب كىنگان ھواء اورطاسىدە كوزگە كورنىگان اوزگارنى پىدا قىلالا بس يغمورلاردان وصاعقەدان عادتىن طش نرسەلەر تۇشە شونىڭ كىي شىطانلارنىڭ ھوا اورطاسىدە اوتوى بو اوچقونلارنىڭ ھىركىندە برتورلى انقلابنى پىدا قىلور دە اول انقلاب اوچقونلارنىڭ تۇشويىنە سبب بولور اگر شىطان نىرسە دىبوسوال قىلساڭ اللەنىڭ خالقىدىن بر ھىلق بىزنى اول كورە بىز آنى كورمىمىز دىبوجواب بىررمىز علوم طبعىيە علماسى مادەگە باشقىدە عولم عقلىيە اثبات قىلالار بس عالم ھىسوسىدىن باشقىدە عولم عقلىيە بولوجائىز بولغاچ بولاشلەردە عقلگە خلاف نرسە بوق (صەۋەل ھەرفان) (فَاسْتَفْتَهُمْ) بس اى ھىم (ھەم) آدم بالالارنىدىن فنوى وخبراستە (اَهُمَّ امْتَدَّ خَلْقًا اَمْ مِنْ خَلْقِنَا) ياراطو بوزنىن آلار قاطىپراقى ياكە بىز ياراطقان مىلزمى يعنى كوكلر وبىرلر ھم كوك بران پىر آراسىدە بولغان نرسەلەر فرشتەلەر يىلدىلار ياقىلى اوچقونلار (اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ)

درستلىكك بزا آدم لارنى يابشقوچى بالچقنن ياراتدق (بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ) بلكه اى محمد (هم) سىن اللهنى قىرتىننن كافرلىرىنىڭ بىغنى انكار قىلورلارنىڭ عىبلىرىنىڭ كافرلىرىنىڭ عىبلىرىنىڭ بىغنى سويلوڭان مسغره قىلالار (وَأَذَا ذَكَرُوا لِآيَاتِنَا لَا يَحْكُمُونَ) ھەر قىچان وعظلامش بولسەلار بىرنسە بىرلن وعظلامىلار بىغنى قبول اىنمىلر (وَأَذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ) ھەر قىچان ايتوچىنىڭ راست لىغىنە دلالت قىلا تورغان معجزە كورسەلر بىك آرتوق مسغره قىلالار (وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ) دىغى ايتەلر بو بىزنىڭ كورگان نرسەمز (معجزە) توگلدر مگر سىغىنى ظاھر بولغان سىغىنى دىو (أَفَنُتَمَتَّنَا) ايا بىز ھەر قىچان اولساك (وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا) توفراق وچرگان سىياكلر بولساق (أَفَنُتَمَتَّنَا) ايا بىز قىبارلىرىدىن قوبارلىرى بولورمىز (أَوْ آبًا يُنَالُونَ) ھم اولسكى اتالارمىز قوبارلىرى بولورلارمۇ (قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ) اى محمد ھەم جوابدە ايت سىن بىلى قوبارلىرى بولورسىز وھالبوكم سىز خورلار بولورسىز بىغنى خور ورسواى بولغانىڭز ھالده قوبارلىرى بولورسىز (فَأَتَاهُمُ زَبْرَةٌ وَاحِدَةٌ) بىس آتچى قىبارلىرى بولورلار بىر مرتبە قىچرودر باشقە نرسە توگلدر (فَأَذَاهُمْ يَنْظُرُونَ) بىس شول وقتدە (بىغنى بىر مرتبە قىچرولغان وقتدە كافرلىرى قىبارلىرىنىڭ بولغانلارى ھالده تورلاردا اوزلىرىنە كلاجك نرسەلرنى كورلار بىغنى اوزلىرىنە قىلناچق نرسەلرنى كورلار (وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الْقِيَامِ) دىغى ايتورلر نى ھىسرت بىزگە عمللرمىز بىراىنە جزالانا تورغان كونىمىز بوجزا كونىمىز دىو (هَذَا يَوْمُ الْقِيَامِ) فرشتەلر كافرلىرىگە جواب بىرىپ ايتورلر بوكون ھىلق بىرلن باطل آراسىنى آيرو كونىمىز (الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكْفَبُونَ) شوندا بىن ھق بىرلن باطل آراسىنى آيرو كونىمىز سىز اول كونىنى يالغانغە توتار بولدىڭىز (أَحْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ) الله تعالى فرشتەلرگە امر قىلور ايتەدر كىر سىبىلى اوزلىرىنە ظلم قىلغان آدملىرىنى ھەمدە خاتونلارنى ياكە اوزلىرى كىبى صنمگە عبادت قىلورچى يولداشلىرىنى اوروونلارنىڭ قوبارلىرى (وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دىغى آلارنىڭ اللھدان باشقە عبادت قىلغان نرسەلرىنى بىغنى صنم لارنى (فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَعِيمِ) بىس ھەممەنى جەھىم تىمىغىنىڭ يولىنە كوندردىڭىز (وَقَفُّوهُمْ أَنَّهُمْ مَسْئُولُونَ) دىغى آلارنى موقىفدە توقناتىڭىز درستلىككە آلار اعتقادلارنىڭ ھەمدە عمللرنىڭ صورالمش بولورلار (مَا لَكُمْ لَاتَنْصَرُونَ) نى بولدى سىزگە بىغىڭىز بىغىڭىزغە ياردىم قىلشەمىز دىو ايتور (بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ) بلكە آلار بو كوندە (قىامت كوندە) باش تارتودان عاجزلىكلىرى اىچون بوى صونمىشلاردر (وَأَقْبَلْ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ) قىامت كوندە كافرلىرىڭ بىغى بىغىنى (ايارلىمىلرى اياروچىلرىنە) شلتە قىلشوب سوراشقانلارى ھالده يوزلىرىنى قارشى قىلورلار (قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ) ايارگان كافرلىرى ايارامىلرىنە ايتورلر درستلىككە بىز بىزگە جەھنننىڭ اوتىدىن بىغنى قوتايچرا كىنن كىلەدر ايتىڭىز شول سىبىلى بىزىڭگە اياردىكە ھلاك بولدى دىورلرگىياكە بىزگە ايتىكەندى بىرىدرايتىڭىز (قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) ايارامش كافرلىرى ايتورلر بىزنىڭ آزدىمادى بلكە سىز ايتىڭىز

ایمان کیتروچی بولماذکز شول سبیلی اوزکز آزدکز (وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ) ویزنك ایچون آزدروغه سزنگ اوزرگزگه اختیار بولمادی یعنی بزنك سزنی کفر اوزرینه کچلرگه اختیارمز بولمادی (بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِيْنَ) بلکه سز اوزکز آزغونلغنی اختیار قیلغان قوم بولدکز (فَعَقَّ عَلَيْنَا قَوْلَ رَبِّنَا) بس بزنك اوزرگزگه ریزنك جهنمی آدملر ، جنلر برلن توتوررمن دیگان سوزی ثابت بولدی (اِنَّا لَنَّا ثِقُوْنَ) درستلسکده بزغنا بنی هممز ناتوچیلارمز (فَاغْوَيْنَاكُمْ اِنَّا كُنَّا غَاوِيْنَ) بس بززنی آزدردق یعنی آزغوناقغه ائدهك آنك ایچون درستلسکده بز اوزمز آزوچیلاردن بولدیق (فَاَنهَمَّ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُوْنَ) بس درستلسکده ایروچی کافرلر ایارلمشدرده قیامت کوننده عذابده اورتاقلاردر یعنی آزغونلغده اورتاق بولدیقلاری کبی (اِنَّا كُنَّا لَكَ نَفْعًا بِالْمُجْرِمِيْنَ) درستلسکده بز اوشاندىق یعنی بلارغه قیلومز کبی قیلومز مشرکلرگه (اِنَّهُمْ كَانُوْا) درستلسکده اول مشرکلر بولدیلار (اِذَا قِيلَ لَهُمْ) هر قیچان اول مشرکلرگه اینتلسه (الْاِلَهَ الْاِلَهَةِ) هیچ معبود بالحق بوق مگر الله (تعالی) گنه دیو (يَسْتَكْبِرُوْنَ) بواللهنی برلی تورغان سوزدن تکبرلر بولدیلار (وَيَقُولُوْنَ اِنَّا لَنَّا تَارِكُوْا آلِهَتِنَا) دخی مشرکلر ایاتور بولدیلار ایابزم معبودلر مزی قویغوچیلارمی (لشاعر مجنون) دیوانه بولغان جرچی ایچون یعنی محمد (عهم) ایچون دیو (بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِيْنَ) بلکه محمد (عهم) حقنی (توحیدنی) کیتردی دخی رسوللرنی تصدیق قیلدی یعنی محمد (عهم) نك کیترگان توحیدنی حقدر و دلیل بران ثابتدرهم بو توحیدده محمد (عهم) گه باشقه بیغمبرلرده موافق بولدی (اِنَّكُمْ لِنَا ثِقُوْا الْعَذَابِ الْاَلِيْمِ) درستلسکده سزرنجنگوچی عذابنی ناتوچی سز (وَمَا تُجَزَوْنَ الْاَمَّاكُنْتُمْ فَعَمَلُوْنَ) دخی سز جزالانماسسز مگر عمل قیلغان نرسه کزنك جزای برلن گنه جزالانورسز (الاعباد الله المغاصين) لکن الله نك عبادتده اخلاصلی قیلاری (اُولٰٓئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُوْمٌ) الله نك عبادتده اخلاصلی قیلاری ایچون بیلسگولی بولغان رزق بولغوچیدر (فَوَاكُهُمْ مَّكْرُوْمٌ) لنتلنه تورغان یمشدر بولغوچیدر اول یمشدر نك مشقتسز ایرشونده عبادتده اخلاصلی قیلار هرمتلانمشلردر (فِي جَنَّاتِ النَّعِيْمِ) نعمتلر اوجماخلارنده در آلاز (عَلَى سُرُرٍ مُّتَقَابِلِيْنَ) برسی برسنه قارش بولغانلاری حالده سر برلر اوزرنده در (بِطَافٍ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِّنْ مَّعِيْنٍ) اول عبادتده اخلاصلی قیلار اوزرینه کوزلرگه ظاهر بولغان اچماکدن کاسه لر برلن طواف قیلنمش بولور (بِيضَاءٍ لَّذَّةٍ لِلشَّارِبِيْنَ) اول کاسه لر آقلاردرهم اچوچیلرگه لنتیلردر (لَا فِيهَا غَوْلٌ) اول کاسه ده (اچماکنده) عقللارنی بوزو بوق در (وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَرُوْنَ) دخی اوجماخ اهللری اول کاسه دن اچب ایسرماسارده (وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِيْنَ) دخی اوجماخ اهللری حضورنده کوزلری ابرلرینه گنه قسقارتلغان الوغ کوزلی ماتور قزلار باردر (كَانَ مِنْ بِيضٍ مَّكْنُوْنٌ) گویاکه اول قزلار صافق ده و آفاق ده توزانن و آزغنده صاریلق برلن فاتناشودن صاقلانمش بولغان توه قشینیك بومرقاسی کبیدرلر (فَاقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَّتَسَاءَلُوْنَ) اچماک اچکان وقتنده اوجماخ اهللری بعضی بعضنن صوراشقانلاری حالده بوزلرینی قارش قیلورلار یعنی برسی ایکنچهنه بوزینی یونالدردر (قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ اِنِّي كَانَ لِي قَرِيْنٌ) اچماک اچکانده سویلاشکانه اوجماخ اهللرنن بر ایغوچی

ايتور درستلكده منم دنياده بى دوستم بار ايدى (يَقُولُ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ) اياسين بعثنى تصديق
 قىلوچىلاردن مى ديومىنى شلته قىلوب ايتنه در ايدى (اِنَّكُمْ تَنَاوُكُتُمْ تَرَابًا وَعِظَامًا) هر قىچان بىز اولساك
 هم توفراق وچىرگان سىياكلر بولساك (۴) انا لَمَدِينُونَ) ايا بىز شوندىن صورك تىرلب جىز الانمش بولورمىز مودىو
 ايتنه در ايدى (قَالَ هَلْ اَنْتُمْ مُطَّلَعُونَ) بوايتوچى اوچماغدهغى يولدىشلار بىنه ايتدى اياسىز تموغ اهلنه قارارسى
 دنيادهغى دوستمى سىرگه كورساتور ايدىم بىزنىك اوزمىز نىندىك آنكى اوزنى نچك ايدىكى بولور ايدىكز
 (فَطَّلَعَ فَرَأَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَعِيمِ) بس بوايتوچى تىمىغدهغى دوستنه قارادىك دوستنى جىمىنىك اورتاسنىك كوردى
 (قَالَ تَاللَّهِ اِنْ كُنْتَ لَتُرْدِينِ) بوايتوچى ايتدى الله بىرلىن قىم ايتوب ايتنه من درستلكده سىمىن مىكياق بىن
 بولدىك مىنى آردىر و بىرلىن هلاك قىلوك اىچون (وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُهْضَرِينَ) واگر مىكار بىمنىك
 هدايت نعمتى اىر شماگان بولسه ايدى البته مىن سىنىك بىرلىن بىرگه جىمىم ده حاضر قىلنه شلاردن بولور ايدىم
 (اَفَمَنْعُنْ بِمَيْتِنِ) بس بوايتوچى دوستنه ايتدى ايا بىز اوچماغده مىنگو قىلوب برده اولمىمىز (الْاَمْرُ لِلَّهِ
 الْاُولَى) مگر دنياده بولغان اولگى اولم بىرلىن اولامىز (وَمَا نَعْنُ بِمُعْتَبِرِينَ) دى بىز عذاب قىلنمىشه
 توگلمىز بوسوزنى اوچماغدهغى بىر آدم جىمىم تموغدهغى دوستنه تىرىق اىچون واللهنىك بىرگان نعمتنه
 عىب لانى اىچون ايتدى حاصل معناسى شول مؤمنلر جىنىك آصلا اولمى كورمىلر مگر دنيادهغى اولگى
 اولمىرىنى گنه كوردىلر اما كافرلر تموغده هر ساعتده اولمى آرزو قىلالار (اِنَّ هَذَا هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ)
 درستلكده بونصت هم جىنىده مىنگو قالو وعذابدىن قولى البته الرغ سعادتكه اىر شودىر بوسوز مىكور
 ايتوچىنىك سوزى ياكه الله تعالى سوزى (لَمِثْلَ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ) مونكى كى الرغ نعمتلكه اىر شو
 اىچون عمل قىلوچىلارنىك عمل قىلورى واجب بولور اما معض دىن انىمىلر بىنه اىر شو اىچون گنه عمل قىلما سقه
 تىرىش (اَذَلِكْ خَيْرٌ نَزْلًا مِّمَّ شَجَرَةِ الزَّقُّومِ) قوناق ضىافتى (صِبُو) ايتوب حاضر لانو بوزندن بوذكر قىلنغان
 نعمتلر اىزگومى ياكه زقوم آغاچنىك بىمى اىزگومى (اِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ) درستلكده بىز زقوم
 آغاچنى كىر سببلى اوزلر بىنه جىر قىلوچىلارغه دنياده مىمت آخىرتده عذاب قىلىق چونكه تموغده
 زقوم آغاچى بار دىگىك كافرلر نچك اوت اىچىنده آغاچ تورسون اوت آغاچنى باندردىر دىوانكار ايتدىلر
 اللهنىك اوت بىرلىن صونى بىر آغاچده جىوغه قادر ايدىكى بىله ادىار البته اوت بىرلىن صونى بىر آغاچده
 جىوغه قادر بولغان الله اوتدىن آغاچنى صاقلارغه ده قادر (اِنَّمَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي اَصْلِ الْجَعِيمِ) درستلكده
 اول زقوم آغاچى جىمىنىك توبنده اوسوب جىقغان بىر آغاچدىر (طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُؤْسُ الشَّيَاطِينِ) گوبياكه
 اول زقوم آغاچنىك بىمىلرى كوز كورونده قباحتلكده شىطانلارنىك باشلارى كىدىر بىر كوركام نرسه نى
 فرشتهكه اوخشاتلغان كى بىك قباحت نرسه نىده شىطانغه اوخشاتولسه مونكى كىبارگه (تِه و بىلات لسانىه)
 دىلر نناكه امرى القىسنىك (اَبْقَانِي وَالْمَشْرُقِ مَضَاجِعِي * وَمَسْنُونَةَ زُرُقِ كَانِيَابِ اَعْوَالِ) دىگان قولنده
 مضمونى زناقىلغان خاتونمىنىك اىرى مىنى اوتىره آلورى مىكاعربلر قاشنده بىر نچى درجده معتبر بولغان
 (مشارف) قىر بىلر بىنه نسبت بىرلىگان شورىلى تشى كى بىلتر اولقى او تىكن قىلچلار لازم بولدىق مالد

معناسنده ياكه شيطاندن مراد كوزكورونده قباحت بولغان قورقنچلى جيلان مراد (فَأَنَّهُمْ لَأَكُونُ مِنْهَا) بسى درستلكده كافرلر اول زقوم آغاچندن (بمشدن) آشاغوجيلارد (فَمَا لُونُ مِنْهَا الْبُطُونُ) بس اول زقوم آغاچندن آشاوبرلن قورصاق لارنى طولطرد وچيلارد (ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ) مونك صوكنده اول كافرلرگه زقوم آغاچى استنه (آشاو استنه) اسسى صوبرلن قاتناشدرلغان اچملك باردر (ثُمَّ أَنْ مَرَجَعَهُمْ لِأَيِّ الْجَعِيمِ) مونك صوكنده اول كافرلرنك قابناچاق اورنلارى البته جعيم صاريدر (أَنَّهُمْ أَلْفُوا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ) درستلكده اول كافرلر اول زلرينك آتالارنى آزغانلار تابديللار (فَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ يَهْرِعُونَ) بس اول كافرلر آتالارنى آزغانلار تابسالارده آتالارينك ازلرنده جگرمش بولورلار يعنى آتالارينك آزغونلرده بولوبنى بله تويونده آتالارينه اياررلر (وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأُولَئِينَ) وتحقيق مكه كافرلرندن السكه اولسكى لرنك كوسى جق بولدن آزدى (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنذِرِينَ) وتحقيق سينك قوملر اولسكى كافرلرگه ده قورقنچى پيغمبرلر يباردك (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذِرِينَ) بس اى محمد (عم) اعتبار قيلول قاره پيغمبرلرى طرفندن قورقتمش كافرلرنك صوكنى حاللرى نچك بولدى يعنى نينداين قاطيلاق لارغه وينداين رسوالق لارغه توشديلر (الْعِبَادَ اللَّهُ الْمُتَخَلِّصِينَ) مگر صوكنى حاللرى قاطيلاق رسوالق بولمادى الله نك عبادتنى اخلاص برلن قيلغان هم پيغمبرلرنك قورقتوى سببلى غفلت دن اويانغان قوللارى غنه (وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ) وتحقيق بزرگه قوملرندن اميد كيسان زمانه نوح دعا قيلدى (فَلَنَعْمَ الْمُجِيبُونَ) بس بز نوح (عم) نك دعاسنى كوزكام قبول ايتوبرلن قبول ايتدك قسم ايتب ايتسه نى خوش قبول ايتنوجيلر مز بز (وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ) دغى بز نوح (عم) همده اهلنى الوغ قايقودان (صوغه باطودان ياخود قومى نك رنجتونلر) قوتقاردق (وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ) دغى نوح (عم) نك بالالارينى سلامت قالوچيلار قيلمق بون دنيا داغى خلف نوح عم نك بالالارندن تارالغان كيمه ده نوح عم نك بالالارندن هم بالالارى نك خاتون لارندن باشقه كشى همده س اولدى ديگانلر (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ) دغى نوح اوزرينه اوزندن صوكنيلار ايجنده كوركام ثنا قالدردق (سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ) اول كوركام ثنا شول بون عالم ده بولغان خلقنك نوح (عم) قه سلام بولسون ديگان سوزلرى (إِنَّا كُنَّا نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) درستلكده بزايزگولك قيلوچيلارنى شولاي جز آلارمز (أَنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) درستلكده اول نوح (عم) بز نك ايمان كيتروچى قللامزدان در (ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ) مونك صوكنده ايكنچيلرينى (نوح هم اهللرندن باشقه لارنى) غرق قيلمق (وَأَنْ مِنْ شَيْئَتِهِ لِابْرَاهِيمَ) دغى درستلكده نوح نك ايمان ده هم اصول دينده اياروچيلرندن ابراهيم (عم) در نوح عم برلن ابراهيم عم آراسنده ايكى مكنه آلتى يوز فرق يل بولوب آرالارنده ايكى پيغمبر (هود وصالح عم) كيب كيتگانلر (اذْجَاء رَبُّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ) اى محمد (عم) شول وقتنى ايسكه توش ابراهيم ربنه كوئل آفتلرندن سلامت بولغان صاب كوئل برلن كيلدى (اذْجَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَاتِ الْعُبُودُونَ) شول وقتك ابراهيم (عم) آتاسنه هم قومنه

سزنى نرسەگە عبادت قىلاىز دېدى (أَفْئَكَا آلَهُ دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ) افتراۋا ايچون اللهدان باشقە
معبودلارنى تىلىسىزمى (فَمَا ظَنَنْتُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) بس بۇتۇن عالمىڭىزنى تېرىپە قىلوچىسى حقنىڭە نىدىرسىزنىڭ
گمانىڭىز يەنى معبود بولۇرغە لائىق بولغان بۇتۇن عالمىڭىزنى تېرىپە ايدىوچىسى بولغان اللەنىڭ عبادتىنى قوياىسز
واللەغە عبادتىغە عاجىز بولغان معبودلارنىڭ شىرىك قىلاىسز بومھىصوصە گمانىڭىز نرسە (فَتَنْظُرْ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ)
ابراھىم غەم نىڭ قوسى عىدىلارنىڭە بىرگە بارونى اوتىنىلارغە بس ابراھىم غەم يىلدىغە بىر مۇرتىبە قارادى (فَقَالَ
إِنِّي سَقِيمٌ) بس ابراھىم (غەم) يىلدىغە قاراغاج ايتىدى مېن آردىمەن دىيو يەنى نىجوم علمى بىرلەن اوزىنىڭ
آردى بولۇپنىڭە استدلال قىلدى ابراھىم غەم قوسى منجىلەر ايدى اكثر آردىلارنى طاعون (خالىرا) ايدى
ابراھىم غەم قوسىنىڭ عىد كۆنلەرنىڭە عبادت خانەلارنىڭە چىماس ايچون قوسىنىڭە اوزىنىڭ آردى ايدىكى
بىلدىدى بۇ آردىنىڭ يولۇغۇندىن بىك قورقارلار ايدى (فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُنْجِرِينَ) بس قوسى ابراھىم غەم دىن
آرطلارنى بىرلەن بولغانلارنى ھالە بوز دوندىر دىيار چونتە ابراھىم غەم بولغان آردىنىڭ اوزلارنىڭە
يۇغۇندىن قورقدىلار (فَرَاغَ إِلَى آلِهِمْ) بس ابراھىم غەم قوسىنىڭ معبودلارنى يانسە باشرىپنىڭە
كىتىدى (فَقَالَ الْإِنَّمَا أَكُلُ الْبَلَدِ) بس ابراھىم غەم صىملىرگە خورلاپ ايتىدى ايا طعام آشامىسىزمى (مَا لَكُمْ
لَا تَنْتَقُونَ) نى بولدى سىزگە سويلاشەيسىز دىمىس سوزمە جواب بىرمىسىزدىيو (فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ)
بس ابراھىم غەم صىملىرگە اوك قولى بىرلەن صوغۇ بوزىدىن باشرىپنىڭە ايتىدى ياكە صىملىرىڭىزنى
واطرىن دىگان يىمىن سىبىلار، مېل ايتىدى معناسىنىڭە ھاسىل ابراھىم غەم صىملىرىڭىزنى واطىدى قوسى
صىملىرىڭىزنى واطلۇپنى كورگاج كىم واطقان لىقىنى تىكىشىدىلەر ابراھىم واطقاندىر دىيو ظن قىلدىلار (فَأَقْبَلُوا
إِلَيْهِ بِزُقُونِ) بس آشەقانلارنى ھالە ابراھىم (غەم) گە يونالدىلار (قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْعَبُونَ) ابراھىم
(غەم) قوسىنىڭە ايتىدى اياىسز اوز قولىڭىز بىرلەن ياشاغان صىملىرگە عبادت قىلاىسىزمى (وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا
تَعْمَلُونَ) ھالبۇكىم اللە سىزنىڭە ھىم سىزنىڭ اشلەگان نرسە كىزىدىدە ياراتتى (قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا) ابراھىم
قوسى بەغىسى بەغىسىنىڭە ايتىدىلەر ابراھىم ايچون بىرىنقى بنا قىلىڭىز (قَالُوا فِي الْجَبِينِ) بس ابراھىم
اسىنى اوطقە طاشلاڭىز (فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا) بس اوطقە طاشلاو بىرلەن ابراھىم گە مكر قىلدى تەلە دىلەر
(فَجَعَلْنَاهُمْ الْأَسْفَلِينَ) بس مكر قىلوچى ابراھىم (غەم) نىڭ قوسىنىڭە ھىلەلەرىنى باطل قىلو بىرلەن خور
وتوبان مۇرتىبەلى قىلدى (وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي) دىخى ابراھىم (غەم) ايتىدى دىستلىكە مېن رېم
قوشقان ادرىنغە (شامغە) باروچىمەن (سېھىدىن) رېم مېنى مقصومە كوندىرۇپ ياكە دىنم دە تۇڭ بولغان
نرسەگە كوندىر (رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ) اى رېم مېنى ايزگولۇدىن بولغان بالانى ھبە قىل (فَبَشِّرْهُ
بِأَنَّكَ) بس بىز ابراھىم گە شىقت اياىسى بولغان ابر بالا اسماعىل (غەم) بىرلەن سېونچ بىردىك
(فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ) بس اول بالا ابراھىم (غەم) بىرلەن بىرگە بۇرۇرگە ايرىشكان زمان دە (اذْهَبْ) ياشىدى
ايدى دىگانلار (قَالَ يَا بَنِيَّ) ابراھىم (غەم) ايتىدى اى كچىك سېوكلى اوغۇلوم (إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ
أَنِّي أَدْبَحُكَ) دىستلىكە مېن تۇشمە كورەمەن دىستلىكە مېن سېنى بوغازلىمەن يەنى تۇشمە سېنى

بوغازلارنى كورەس ابراهيم عليه السلام ذوالججه آيينىڭ سىكزىنچى كېچەسىدە ئۇش كوردى تۇشنىكە براد
 ايتىدى اى ابراهيم الله سىڭا بالاڭنى بوغازلار برلن امر قىلادر دىو ابراهيم عليه السلام يوقوسىندان
 اويانغاچ تۇشنىكە شىك قىلدى بوئوشش الله دانىمى ياكە شىطاندىن مى دىو ذوالججهنىڭ توقزىنچى كېچەسىدە
 يىنە شول تۇشنى كوردى شونىڭ سۆڭىنىڭ بىلدى بوئوشش الله دان ايكان ذوالججهنىڭ اونونچى كېچەسىدە
 يىنە شول تۇشنى كوردى شوندىن سوڭ اسماعيل عەمنى بوغازلارغە قىلدى شونىڭ اچچوندىن ذوالججهنىڭ
 سىكزىنچى كۈننە تەردىيە توقزىنچى كۈننە عرفە اونونچى كۈننە نجر دىولەدر بعضىلار اسماعيل عەمنى
 دېيىچ الله دىگانلر (فَاَنْظُرْ مَاذَا تَمُرُّ) بس اى اوغلام فكر قىللوب قارا نىندى رآى (فكر) بىررسن
 (قَالَ يَا بَنِيَّ اَفْعَلْ مَا تُؤْمَرُ) اسماعيل عەم ايتىدى اى آتام نرسە برلن بىورلدىڭ شونى قىل (سَتَجِدُنِي اِنْ
 شَاءَ اللهُ مِنَ الصَّابِرِينَ) اگر الله تىلاسه مېنى بوغازلاروغە صبرلوقى قىلوچى لاردان طابارسن (فَلَمَّا اسْلَمًا)
 بس ابراهيم برلن اوغلى اسماعيل عليهما السلام اللهنىڭ امرىنە بوى سونغان لارى زمانىدە يعنى
 ابراهيم عەم اوغلى بوغازلارغە اسماعيل عەم بوغازلاروغە راضى بولغان لارى زمانىدە (وَتِلْكَ الْمَجْبُورِينَ)
 دىخى آتاسى اسماعيل عەم نى ماڭلايى اوزرىتە يىقان زمانىدە يعنى ابراهيم عەم اسماعيل عەمنى
 يانى اوزرىتە يقدىدە اسماعيل عەم ماڭلايىڭىز بر چىتى اوزرىتە تۇشدى (وَنَادَيْتَاهُ اَنْ يَا اِبْرَاهِيمُ)
 بىز ندا قىلىق اى ابراهيم (قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا) تحقىق تۇشنىڭى راستلادىڭ (اِنَّكَ ذَالِكَ فِجْزَى الْمُحْسِنِينَ)
 درستلىككە بىز ايزگولك قىلوچىلارنى شولاي ايزگو جزأ برلن جزأ لارمز (اِنَّ هَذَا لَهُوَ الْاَلْبَاءُ الْمُبِينُ)
 درستلىككە بالانى بوغازلار برلن امر قىلو البتە اخلاصلى آدمنى اخلاصسىز آدمىن آيروچى ايتلادر
 (وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ) دىخى بىز بوغازلار برلن بىورلوشنى يعنى اسماعيلنى الوغ گاودەلى بوغازلانا
 تورغان حيوان (تىكە) برلن فدىدەلك بو آيتلر دلالت قىلادر بالاسنى بوغازلار برلن ندر ايتكان
 كشىگە قوى بوغازلار واجب بولوغە (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِينَ) دىخى بىز ابراهيم اوزرىنە اوزىدىن سوڭقى
 خلق اچچندە كوركام ئنا قالدرىق (سَلَامٌ عَلٰى اِبْرَاهِيمَ) اول كوركام ئنا شول اوزىدىن سوڭقى لارنىڭ
 ابراهيم گە سلام بولسۇن دىگان سوزلارى (كَذٰلِكَ فِجْزَى الْمُحْسِنِينَ) ايزگولك قىلوچىلارنى شولاي
 جزأ لارمز (اِنَّهُمْ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) درستلىككە اول ابراهيم عەم بىزنىڭ ايمان كىتروچى قۇللارمىزدان در
 (وَبَشَّرْنَاهُ بِاسْحٰقَ) دىخى بىز ابراهيم عەم گە اسحاق برلن (اسحاق عليه السلامنىڭ دىياغە كىلدوى
 برلن) سىمونچ بىردىك (نَبِيًّا مِنْ الصَّالِحِينَ) پىغمبرلىكى برلن ھىكم قىلنىش ايزگولردىن بولوى
 تىقىر قىلنىش بولغان مالدە (وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلٰى اسْحٰقَ) دىخى بىز ابراهيم اوزرىنە
 بالالارى اچچندە دىخى اسحاق اوزرىنە صلبنىن بنو اسرائىل پىغمبرلىرىنى چىقارو برلن
 ھىساركلنى بىردىك (وَمَنْ ذُرِّيَّتُهُمَا مُحْسِنٌ) دىخى ابراهيم برلن اسحاقنىڭ بالالارنىدىن
 ايزگولرى باردر (وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ) دىخى اوزرىنە ظلم قىلوى ظاھر بولغان ظالملىرىدە باردر
 (وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسٰى وَهَارُونَ) تحقىق بىز موسى برلن ھارون (عەم) اوزرىنە انعام قىلىق يعنى آلاغە

پېغمبەرلك ھمدە دىيار، آخىرت فائىدە لىرىنى بىردىك (وَنَجِّنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ) دىخى موسى
 بىرلىن ھاروننى ھەم قوملىرىنى الوغ قايفودان يعنى فرعوننىڭ غلبەسىدىن ياكە صوغە غرق بولودان
 قۇتقاردىق (وَنَصَرْنَا هُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ) دىخى بزموسى بىرلىن ھارون غە ھەم قوملىرىنە ياردەم بىردىك
 بس آلا فرعون گە ھەم قوملىرىنە ئاستىن بولدىلار (وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ) دىخى موسى بىرلىن
 ھارون (ەم) گە بىك كوركام بىيان ايتتە تورغان كىتابىنى (توراتنى) بىردىك (وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ)
 دىخى موسى بىرلىن ھاروننى ھەم قىلغى غە ايرىشدرە تورغان يولغە كوندىردىك (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْأَخْرَبِ)
 دىخى موسى بىرلىن ھارون اوزرىنە اوزلىرىدىن سوڭغىلار ايچىندە كوركام تىنانى قالدردىق (سَلَامٌ عَلَى
 مُوسَى وَهَارُونَ) ۋاۋل كوركام تىنا اوزلىرىدىن سوڭغى آدملىرىنىڭ موسى بىرلىن ھارون غە سلام بولسۇن
 دىگان سوزلىرىدەر (اِنَّا كُنَّا نَجْزِي الْمُعْسِرِينَ) درستلىكە بزايرىڭلۇك قىلوچىلارنى شولاي جزالارمىز
 (اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) درستلىكە، موسى بىرلىن ھارون بىزنىڭ ايمان كىتروچى قۇللارمىزدان در
 (وَاِنَّ الْيَاسَ لَمَنْ الْمُرْسَلِينَ) دىخى درستلىكە الياس (ەم) البتە دىن اۇيراتر ايچون يبارلىگان
 ايلچىلاردىنەر (اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اَلَا تَتَّقُونَ) اى محمد (ەم) شول وقتى ايسكە ئۇشش اول وقتىدە الياس (ەم)
 قومىنى اى قومى ايا اللەنىڭ عذابىدىن قورقمىسىزمى دىدى (اَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ) اياسز
 بىل اسملى صنم گە عبادت قىلاسزمى دىخى ياراطوچىلارنىڭ ايكى كوركامى بولغان اللە غە عبادت قىلوونى
 قورياسزمى بىل دىبو بىلگى بىرلىن آتالغان شامداغى بىر شەھىرىنىڭ خلقىنىڭ عبادت قىلغان صنملارنى
 ايتورلىر خلقىنىڭ بىك خلقى دىگانلار ھاضر بىلگى خلقى دىبولە (اَللّٰهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ) اللە
 سىزنىڭ ھەم سىزنىڭ اولىڭى آتالارنىڭ رىبىسى در (فَكَذَّبُوهُ فَانْتَهُمْ لَمْ يَعْزُرُونَ) بس الياس (ەم) نىڭ قومى
 الياس (ەم) نى يالغانغە توتدىلار بس درستلىكە اول قوم اىبتە عذاب كە ھاضر قىلىنىش بولورلار
 (الْأَعْبَادَ لِلَّهِ الْمُخْلِصِينَ) مگر اللەنىڭ اغلاصلى قۇللارى عذاب كە ھاضر قىلىنماسلار (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي
 الْأَخْرَبِ) دىخى بىز الياس اوزرىنە اوزىدىن سوڭغى لار ايچىندە كوركام ذكر قالدردىق (سَلَامٌ عَلَى الْيَاسِينَ)
 اول كوركام ذكر شول اوزىدىن سوڭغى لارنىڭ الياس اوزرىنە سلام بولسۇن دىبولرى (اِنَّا كُنَّا نَجْزِي
 الْمُعْسِرِينَ) درستلىكە بزايرىڭلۇك قىلوچىلارنى شولاي جزالارمىز (اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ)
 درستلىكە اول الياس بىزنىڭ ايمان كىتروچى قۇللارمىزدان در (وَاِنَّ لُوْطًا لَمَنْ الْمُرْسَلِينَ) دىخى
 درستلىكە لوط (ەم) البتە دىن اۇيراتر ايچون يبارلىگان ايلچىلاردىنەر (اِذْجَعَلْنَا وَاهِلَهُ
 اَجْمَعِينَ) اى محمد (ەم) شول وقتى ايسكە ئۇشش بىز لوطنى ھەم اھلىنى بارچە سنى عذابدان قۇتقاردىق
 (الْأَعْجُوزَاتِ الْغَابِرِينَ) مگر لوطنىڭ خاتونىنى (قارچىنى) قۇتقارماق اول عذاب كە قالوچىلاردىن بولدى (ثُمَّ
 دَمَرْنَا الْأَخْرَبَ) مونىڭ سوڭىدىكى ايكىنچىلارنى يعنى قومىدىن قالغان كافرلارنى ھلاك قىلدىق (وَاَنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ
 عَلَيْهِمْ مُّصْبِعِينَ) دىخى درستلىكە سزاي مگە خلقى سىزگىز تاشغە كىردىڭىز وقتىدە آلارنىڭ شامغە سودا

اينارگه بارغان منزللرئىن اوتارسز (وبالليل) دى كېچە اوتارسز (أَفَلَا تَعْقَلُونَ) اياسزنىڭ لوط قومىنىڭ
 حالنى اعتبار قىلۇپ قارارنى عقلگىز يوقى (وَأَنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) دى درستلىككە يونس (عم)
 البتە دىن اويراتر ايچون ييارلىگان ايلچىلردندىر (أَذِيقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ) اى محمد (عم) شول
 وقتنى ايسكە توشىر يونس قومئىدىن رېسىنىڭ اذىنىدىن باشقە خلق بىرلىن اچى طولى بولغان كېمەگە قاچىدى (فَسَاهَمَ
 فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ) بس يونس كېمەدەگى خلق بىرلىن قرعە (شېاغە) صالحىدە بس يونس (عم) قرعە
 صالحى سېلى جىكلەشاردىن بولدى يونس (عم) قومنى اللەنىڭ عىبادى بىرلىن قورقتقاندىن سوڭ قومى اچىدىن
 چغوب اللە امر قىياماسدىن بورىن بىر كېمەگە بارب اوتوردى كېمەدە خلق كۆب ايدى كېمە توقنادى
 كېمەدەگى خلق موندە قاچقان قۇل بولورغە كىرىك دىدىلر شوندىن سوڭ قرعە صالحىلار قرعە يونس (عم)گە
 چقىدى وايتىدى قاچقان قۇل مېن دىدى هم اوزىنى صىزغە آتدى (فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ) بس يونس (عم) نى
 بالق يوتىدى حال بۆك يونس (عم) اوزىنى شلتە قىلوچىدىرىنى يونس (عم) اللەنىڭ اذىنىدىن بورىن
 قومى آرسىدىن قاچوب كېمەگە منوى اوچون اوزىنى شلتە قىلور (فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ) بس اگردە
 يونس (عم) تسبىح ايتوچىلردىن يعنى اللەنى كۆب ذكر ايتوچىلردىن بولماسە ايدى (لَلْبَيْتِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ
 يُبْعَثُونَ) قىلردىن قوبارلىمش بولاتورغان كۆنگە (قيامت كۆننە) قدر بالق قورصاغندە ترك حالندە تورر
 ايدى (فَتَبَيَّنَّا هَآلَ عَرَاهُ وَهُوَ سَقِيمٌ) بس بىز يونس (عم) نى آغاچسىز اورنغە آتدى حال بۆك يونس بالق
 قورصاغندە توروى سېلى آورو ايدى (وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ) دى بىز يونس اُسنىڭ كولاگەر
 ايچون يىر يوزىنە ساچلىگان آغاچدىن بر آغاچ اوسىردىك بو اوسىرلىگان آغاچنى قاباق دىگانلار
 يونس (عم) نى يافراقلارى بىرلىن ارتوب چىدىن صاقلاغان نىكاكە رسول اللەدىن قاباقنى ياراتاسونى دىب
 صورالدىقە بلى ياراتام قاباق قىداشم يونس نىڭ آغاچى دىگان (وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ)
 دى بىز يونسنى اوزى قاچقان يوزمىڭ خلققە پىغمبىر ايتوب يباردى يعنى نىبوى خلققە ياكە قاراودە
 يوزمىڭندە آرطرلار موندىن كۆبلىك بىرلىن صىفتلا و مراد حىصرتوگىل (فَأَمَّنُوا فَمَرَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ) بس يونس
 (عم) نىڭ قومى يونس قە ايمان كىتردىلر بس بىز آلارنى بر وقتقە قدر (عمرلىرى بىتكانگە قدر) دنيا
 تركلىكى بىرلىن فائىدە لاندرك (فَأَسْتَفْتَهُمُ الرَّبُّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ) اى محمد (عم) مكە كافرلىرىدىن
 خىبر استە اياسىنىڭ رىك ايچون قىلار بولوب آلار ايچون اير بالالار بولورمى چونكە مكە كافرلىرى
 فرشته لىنى اللەنىڭ قىلارى دىگانلار (أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ) ياكە بىز فرشته لىنى
 قىلار ايتىب ياراتىقمو وبىزنىڭ ياراطقان وقتمىزدە آلار حاضرلىمو (أَلَا أَنَّهُمْ مَن آفَكُهُمْ لِيَقُولُونَ) آگە
 اولىكز درستلىككە مكە كافرلىرى افتىرالاندىن ايتورلر (وَلَدَ اللَّهُ) اللە بالا توغىردى دىبو يعنى فرشته لى
 اللەنىڭ قىلارى دىبو (وَأَنَّهُمْ لَكَ أَذِيبُونَ) دى درستلىككە اول مكە كافرلىرى يالغانچىلاردىر (أَصْطَفَى الْبَنَاتِ
 عَلَى الْبَنِينَ) ايا اللە قىز بالالارنى اير بالالار اوزىنە اختيار قىلدىمو البتە يوق (مَا لَكُمْ كَيْفَ
 تَعْكُومُونَ) نى بولدى سىزگە عقل راضى بولماغان نرسە بىرلىن نچك حك قىلاسز (أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ) ايا

اللهنك بالادان براق ايدىكى ايسكزگە تشرەمىسىزى (اَمَّا لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ) ياكە سزنىڭ ايچون فرشتهلرنىڭ اللهنىڭ قىلارنى بولويىنە دلالت قىلا تورغان كوكىن اينگان دليل بارى (فَأَتُوا بِكُتَابِكُمْ اَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر دعوا كرده راستلاردان بولساكز اورىزگە ايندىرلىگان كتابنى كىترىز (وَجَعَلُوا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسْبًا) دىنى مەكە كافرلىرى الله بىلەن فرشتهلەر آراسىدە نەسب قىلدىلار (جنه اسم جنس بولوب فرشتهگە هم اطلاق قىلنە) (وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الْجِنَّةَ اَنْهُمْ لَمَحْضُرُونَ) وەتەقىق فرشتهلەر بىلەن دوستلىككە بۇمەكە كافرلىرى عتابكە حاضر قىلنەش بولولار (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ) مەكە كافرلىرى صەفت لاغان نەسەدن (بالا ونەسەدن) اللهغە بىلەنلىك وىراقلىق بولدى (الْاَعْبَادُ لِلَّهِ الْمُخْلِصِينَ) مەكە اللهنىڭ عبادتە اخلاصلى قوللارنى عتابكە حاضر قىلنەش بولماسلار (فَاَنْتُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ) بىس دوستلىككە سز هم سزنىڭ عبادت قىلغان نەسەلەرگە (مَعْبُودًا رِزْ) (مَا اَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاعِلِينَ) سز الله اورىنە آدملىرىنى آزىرو بىلەن بوزغۇچى توگىلىز (الْاَمِّنْ هُوَ صَالِ الْجَعِيمِ) مەكە تەوەغە كىرۈپىنىگە آزدروب بوزغۇچى سز يعنى اللهنىڭ علمىدە تەوەغە اهلەن بولدى ثابت بولغان آدمىنى آزدرىز باشقە هېچ كىمنى آزدرا آلماسىز (وَمَا مَنَّا اِلَّا مَقَامٌ مَّعْلُومٌ) وەفرشتهلەر قۇللىق بىلەن اقرار قىلوب ايتورلەر بىلەن هېچ كىم يوق مەكە بولدى ايسە آكار اللهنى تانۇدە هم عبادتە بىلگۈلى اورون بار (وَاِنَّا لَنَحْنُ الصّٰقُونَ) دىنى دوستلىككە عبادتنى اوتۇدە وەتەمەت اورون لارنىدە صافىلارمىز يعنى خالص الله ايچون عبادت قىلورمىز وەتەمەت ايتارمىز (وَاِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ) دىنى دوستلىككە بىلەننى اللهنى جنابنە مناسب بولماغان صەفتلاردىن براق قىلورمىز (وَاِنْ كَانُوا لَيَقُولُنَّ) دىنى دوستلىككە مەكە كافرلىرى ايتور بولدىلار (لَوْ اَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْاَوَّلِينَ) اگر دە بىزنىڭ قاشمىدە اۋلىكى ايتارگە ايندىرلىگان كتابلاردان (بىر كتاب) بولسە ايدى (لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ) البته بىز اللهنىڭ اخلاصلى بولغان قوللارنى بولور ايدىك يعنى صافى الله ايچونگە عبادت قىلور ايدىك اۋلىكى ايتار كىلى اللهنىڭ امرىنە خلاف قىلماس ايدىك دىو (فَكْفُرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) بىس مەكە كافرلىرى ذكرلەرنىڭ ايكى شريفى بولغان ذكرنى يعنى كوكىن ايندىرلىگان كتابلارنىڭ ايكى شريفى بولغان كتابنى انكار ايتىدىلەر بىس انكار ايتورلەرنىڭ عاقىبىنى تىزىلورلەر (وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْاَمْرُسَلِينَ) وەتەقىق بىزنىڭ دىن اۋىرەترايچون يبارگان ايلچىلەرمىز ايچون سوزمىز (ياردم وەغلبە بىلەن وەتەمەت) اوتىدى (اَنْتُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ) اول سوزمىز شول دوستلىككە دىن اۋىرەترايچون يبارگان ايلچىلەرمىز بىزنىڭ طرفىدىن ياردم بىرلەشلىرىدەر (وَاِنْ جِئْتَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ) دىنى بىزنىڭ عىسكەرمىز يعنى مسلمانلار عىسكىرى البته آلا راسىتىن لىدەر (فَقَوْلًا عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ) بىس اى هەم (عەم) بىر آرزۇمانغە (بىر سوغۇشى كۈننە ياكە فتح مەكە كۈننە) قىدرا اول مەكە مشركلەرنىن يوز دوندىر (وَاَبْصُرْهُمْ فَسَوْفَ يَبْصُرُونَ) دىنى مەكە مشركلەرنە ايرىشان نەسەگە قارە بىس آلار دە بىزنىڭ سىكەلكەم قىلغان نەسەمىزنى (دىنىڭنى قوتلاوى وىباردم بىرۈمىزنى هم آخرتە، ئواب بىرۈمىزنى) البته كورلەر

(أَفَعَدَابُنَايَسْتَعْجِلُونَ) ايامكە مشركلرى بىزنىڭ عذابىمىزنى آشتىرىلارمى، يەنى مەكە مشركلرى رسول اللەغە سىنىڭ بىزنى قورقتقان عذابىڭ قايرىمان بولماق دېيىش قىلدىلار شۇندىن سوڭ بوآيت اينىدى (فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ) بىس ھىر قاچان عذاب مەكە مشركلرىنىڭ ايوآللىرىغە اينىمە يەنى مەكە مشركلرىغە عذاب اينىمە (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُتَدْرِبِينَ) بىس قورقتىمىش مەكە مشركلرىنىڭ تاڭلارى ياوز بولور (فَقَوْلٌ عَنْهُمْ مَثَىٰ عِيسَىٰ) بىر وقتقە قدر مەكە مشركلرىدىن يوز دوندىر (وَأَبْصَرَ فَسَوْفَ يُبْصَرُونَ) دىنى مەكە مشركلرىغە اينىغان نىرسەگە قارە بىس آلاردە بىزنىڭ سىڭا ھىك قىلغان نىرسەمىزنى كوررلر (سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعَزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ) اى محمد (عم) الوغلىڭ بىسى بولغان سىنىڭ رىڭ مشركلرىڭ صفاتلاغان نىرسەلردىن يىراق بولدى (وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ) دىنى دىن اويىرەترايچون يىبارلىگان (پىغمبەرلر) اوزرىغە سلام بولسون (وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) دىنى بىتون عالمىڭ بىسى بولغان اللەغە ھىر ماقتاۋا صىفتى بولسون

صافات سوره سى نىڭ ترجمە سى تمام بولدى

اوتوز سىگىز نېچى سوره (ص) سوره سى مەكەدە اينىگان سىگان سىگىز آيت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(ص) سوره اسمى ياكە اللە بىرلىن رسولى آرەسندە بىرسىر (وَالْقُرْآنُ ذِي الذِّكْرِ) بىيان وشرافت اياسى بولغان قرآن بىرلىن قىسم ايتوب اينىمەن (بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ) قرآننى انكار ايتوچىلر قرآنغە قىسور تابدىلار اىچون توگىل بىلكە، قرآننى انكار ايتوچىلر ھىقدىن تكبىرلىككە ھىم اللەغە دىنى رسول اللەغە ئىخالفلىككەدر يەنى شۇنىڭ اىچون كىمە انكار ايتىدىلر (كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَوْمٍ) مەكە كافرلردىن اللەك زمان اھلىدىن كۆپىنى ھىلاك قىلدىق (فَنَادُوا وَآلَاتٍ مِّنْ دُونِ اللَّهِ) بىس ياردىم استاۋا اىچون ياكە توبە اىچون تېقىردىلار ھالبو كىم اول تېقىرغان وقتلارى قىتولا تورغان وقت توگىل اينىدى (وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ) دىنى مەكە كافرلرى اوزلردىن يەنى اوزلرى كىم آدمىدىن ياكە اوزلرى كىم اوقۇر دىيازو بىلماگان آدمىن قورقتوچى پىغمبىرىڭ كىلدىن عىب لىدىلر (وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَامِرٌ كَثَابٌ) دىنى مەكە كافرلرى اينىدى بو محمد عم اظھار قىلغان مەجىزە سىندە سىھرىچىلر وايتىگان سوزىغە بالفاچىلر دىبو (اجعل الآلهة الها واما) اياممە (عم) كۆپ مەبۇدلرنى بىر مەبۇد قىلىمىز (ان هذا لى شى عىجاب) دىستلىككە بو كۆپ مەبۇدلرنى بىر مەبۇد قىلو البىنە بىك عىجب نىرسەدر چۈنكە بو اش آتالارمىزنىڭ اتقاغىغە اوزمىزنىڭ شاھىدلىرىگە خىلاف چۈنكە بىزدا كۆپ نىرسەنى بىلىمى ھىم كۆپ نىرسەگە قادر بولمى دىدىلر ھىزىر عمر ايمان كىتىرگىچ قىرىش كافرلرى بىك خىفالىدىلر ھىم چىلۇب اىبو طالبكە باردىلر وايتىدىلر اى اىبو طالب سىن بىر قارمىز وھوجە موزىدىن بوآھىمىز لارنىڭ (ايمان كىتىرگان آدملىرىڭ) نىلر قىلغاننى بىلەسون بىز سىڭا بىزنىڭ بىرلىن قىردا كىڭ عبد اللەنىڭ ارغلى ھىم (صلعم) آراسىغە ھىك قىلوگىنى اوتىب كىلدىك دىبو اىبو طالب رسول اللەنى چاقىرتتى ھىم اينىدى بۇلار سىنىڭ قومىڭ سىنىدىن ھىر راچاق

نفرسەلرى بار دىيورسوللە قىرىشلەرگە قاراپ ايتىدىنفرسە صورىسىز صورائىز دىيورقىرىش كافرلىرى ايتىدىلەر سىن بىزگە ھەم مەعبودلىرىمىزگە تىيولنى قولى بىزدە سىنى دە ھەم مەعبودكىنى دە قوبارمىز دىيور رسوللە ايتىدى اگر مىن سىزنىڭ سۇالسىزنى قىبول ايتىسام مىن سىزدىن صورائىچاق بىرگە سوزم بار شول سوزمىنى قىبول ايتارمىسىز قىرىشلەر ايتىدىلەر بىر سوزىنى توگىل اودىن سوزىنى قىبول ايتارمىز دىيور رسوللە ايتىدى (لا اله الا الله) دىيوايتكىز ھوسوز سىبىلى عربلىرىنى ھەم عىجملىرىنى قولغە آلدىرىز دىيور سىزدىن سولق قىرىشلەر كۆپ مەعبودنى بىر مەعبود قىلماقچى بولايلىكىن دىيوا بولتالاب مجلسىدىن تارالدىلار (وَأَنْطَلِقُ الْمَلَائِكَةُ مِنْهُمُ) قىرىشنىڭ الوغلىرى ابولتالاب مجلسىدىن كىتىدىلەر (أَنْ آمَنُوا وَآصْبِرُوا عَلَى آهَتِكُمْ) بعضى بعضىنى بىرگە دىيورمىز مەعبودلىرىڭىزنىڭ عبادىتىدە ئاپت بولسىز دىيگانلىرى ھالە (ان هَذَا لَشَيْ يُرَادُ) دىرىسلىكىدە بولاش بىنى توحىد دعواسى ياكە عربلىرىنى ھەم عىجملىرىنى قولغە آلدىرىشنىڭ تىلانمىشى دىيور ھىر بىر تىلىمىز (مَا سَمِعْنَا بِهِنَّ فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ) ھەم (ھەم) نىڭ ايتىكان سوزىنى (توحىد دعواسى) آتالارمىز ايتىشكان سولقى مىلت دە ياكە عىسى (ھەم) مىلتىدە اشمادىك چونكى نىسارالار دە سولگە توحىد بولماغانلار (ان هَذَا الْأَخْتِلَاقُ) بولمىدى (ھەم) نىڭ ايتىكان سوزى (توحىد كىلمەسى) توگىل دىيور مىگر اوزىنىڭ چىقارغان يالغانلىرى (أُنزِلَ عَلَيْهِ التَّكْوِيْنُ مِنْ بَيْنِنَا) ايتىكاننىڭ آلامىدىن ھەم (ھەم) اوزىنى دىيور (قرآن) ايتىدىلىدى ھەم ھالبوكىم اول بىزنىڭ كىي آدم ياكە بىزدىن دە توبانىراك دىيور (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي) بىلكە مەكە كافرلىرى مىن دىيورمىن (قرآندىن) شىكە دىيور (بَلْ لَمَّا يَبْلُغُوا عُدَابَ) بىلكە مەكە كافرلىرى مىن عىدىمىن تاتومادىلار ھەرقاچان عىدىمىن تاتوسەلار شىكىللىرى بىنار ايتىدى (أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيْزِ الْوَهَّابِ) ياكە اى ھەم ھەم اول كافرلىرىڭىزنىڭ ھىزورىنىڭ ھىزورىنىڭ بولغان تىلانغان آدمىنى رىمىنى ھەم قىلوچى بولغان رىبىڭنىڭ رىمىنىڭ خىزىنىلىرى بارمى اول رىمىنى خىزىنىلىرىدە تىلانغان تىصرف قىلوب رىمىنى تىلانغان آدملىرىنى بىر بول تىلانغان آدملىرىدىن آلارمى بىس شولاي بولسە آلار بىيغىمىرلىكىدە آلارنىدىن تىلانغان آدملىرىنى بىر بولمىدى لىكىن بولمىدىق آلارغە بىرلىكى بوق چونكى نبوة (بىيغىمىرلىك) اللەنىڭ رىمىنى اللە آتى اوزى تىلانغان آدمىنى بىر (أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) ياكە مەكە كافرلىرى ايتىچون كوكلىرىگە ھەم بىرلىرىگە دىيور كوكلىرى بىرلەن بىرلەن آراسىدە بولغان نىرسەگە خوجەلىق بارمى (فَلْيَدْرِكُوا فِي الْأَسْبَابِ) بىس اگر اول مەكە كافرلىرى ايتىچون كوكلىرىگە بىرلىرىگە خوجەلىق بولسە كوك باچقىلارنىڭ آشىمىنلار بىنى كوككە مىنسونلر آندىن عىشىگە آشىمىنلار عالەمنىڭ ايشىنى تىمشا قىلسىنلار اوزلىرى مىنساب كورگان آدمىگە ھى ايتىدىسىنلر بىس ايتىدى اگر دە اللەنىڭ رىمىنى خىزىنىلىرىنىڭ بىر كىساگى بولغان عالەم جىسمانى دە تىصرف قىلوغە قوتىلىرى كىلمەسە بىس نىچك نبوة (بىيغىمىرلىك) دە تىصرف قىلورغە قوتىلىرى بىنى (هُنَّ مَا هُنَّ الْكَمَّهْرُومُ مِنَ الْأَحْزَابِ) بىس اول مەكە كافرلىرى سىنى يالغانغە توتقان اوردونلارنىدە بىيغىمىرلىرىگە قارشى كىلە توراغان فرقىلاردىن

تيزدن مغلوب بولا تورغان بر عسكردر بس نېك آلاغه تدابيرالهيه بولسومون ونېك آلا امرور
ريانيهده تصرف قىلسون لار (كَدَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) مكه كافرلارندن لك پيغمبرلارنى يالغانغه توتدى
نوح قومى (وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ) دغى عادلر هم قاداتلار بىرلن بىر كىتلىگان ملك اباسى بولغان
فرعون (وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ) دغى ئمودلر هم لوط عەم قومى (وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ) دغى اورمان اباسى بولغان
شعيب عەم قومى (أُولَئِكَ الْأَمْزَابُ) مكه كافرلارنىڭ ھىزبى بو ذكر قىلنغان ھىزبلردن (جماعتلردن)
بىر ھىزبلر (انْ كُلُّ الْأَكْتَابِ الرُّمْلِ) بو ھىزبلردن كلسى اباسى در مگر بولدىلار ايسه پيغمبرلارنى
يالغانغه توتدىلر يعنى بو ذكر قىلنغان ھىزبلردن ھر بىرسى بىر پيغمبرنى يالغانغه توتدى (فَعَقَّ
عُقَابٌ) بس ھىزبلردن ھر بىرسى منم عذابىم ثابت بولدى (وَمَا يَنْظُرُ هُوَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً) وبو مكه
كافرلارنى كۇتاسلر مگر بىر مرتبه ئىقرونى كۇتارلر يعنى صور اركانلىكىنى (مَا لَهُمْ مِنْ فَوَاقٍ) اول ئىقروغى
آزغىنە مقدارده توقتاو يوقدر (فَوَاقٍ دِيُوَ اِيكِي اِيچا كىن سوتى ايكى مرتبه صورو آراسى بولغان
توقتاو زمانى نە اينورلر موندە آزلوقدان كىنايه) (وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْنَا قَطْنَا) دغى مكه كافرلارنى غورلاب
ايتدىلر اى رىمز بىزنىڭ ايجون عذابىن بولغان الشمىنى آشقدر (قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ) حساب (قيامت)
كونىدىن لك ديو (اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ) اى محمد عەم مكه كافرلارنىڭ ايتكان قىياحت سوزلارنى
صبرلا قىل (وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ) دغى دىندە قوت اباسى بولغان قۇلمز داودنىڭ قىصسىنى
ايسىكە ئىشرب كافرلارگە سويله (اِنَّهُ اَوْابٌ) درستلىككە اول قۇلمز داود عەم اللەنىڭ رضائى قايىنچىلر يعنى
مكه كافرلارنى گناھنى الوغ ايتب كورساتو ايجون داود قىصسىنى ذكر قىل چونكى داود (عەم) نىڭ
اللە ھىزورنىڭ مرتبەسى الوغ بولاتوروبدە بىر كچكىنە گنە زلتنىڭ ھىزورى سىبىلى مرتبە سىندىن توربان
ئۇشردى فرشتەلر شلتە قىلدىلار شوندىن صوڭ اللەدان استغفار قىلدى (اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُجِيبْنَ
دوستلىككە داود بىرلن بىرگە تسبيح ايتكانلرى ھالە طاعلارنى داودكە مسخر قىلدى (بِالْعَشِيِّ وَالْاشْرَاقِ)
كىچىك دغى قوباش بالتراب كوتارلىگان وقتكە (وَالطَّيْرِ مَحْشُورَةً) دغى ھر جانىدىن جىولغان ھالە داودكە
قۇشلارنى مسخر قىلدى (كُلُّ لَهُ اَوْابٌ) طاعلار بىرلن قۇشلاردان ھر بىرسى داودنىڭ تسبيحى ايجون تسبيح
ايتورگە قايىنچىلاردىر (وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ) دغى ياردىم بىرلن وعسكرنىڭ كوبلىگى بىرلن داود (عەم) نىڭ
ملكىنى قوتلادىك (وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَلَ الْخُطَابِ) دغى بىز داود (عەم) گە ھكىمنى (پيغمبرلىكىنى) ياكە
علم بىرلن عملنى ھكىم قىلدى (بىردىك دغى ھقىنى باطلدىن آيرى بىرلن دعوىلارنى آيرىوب ھكىم
ايتىنى بىردىك (وَهَلْ اَتَاكَ نَبَأُ الْخُضَمِ) اى محمد (عەم) اباسىكا ايكى خصمىڭ داودكە ھكىمگە كىلورلىنىڭ
خېرى كىلدىمى بو آيت ھىزرت داوددان ھادىر بولغان زلت (كىمچىلىك) خصمىڭ ھىزرت داودنىڭ
بىر وقتكە اورپا اسملى آدمنىڭ خاتونىنە اتفاقى كوزى ئۇشدى وقلبىنە ھىمت اثر ايتدى بس اورپادىن
خاتونىنى ملاق قىلدىنى صورادى اورپا ھىزرت داودنىڭ سوزىنى قايىنارورغە باطرچىلىق قىلا آلاوندان
خاتونىنى ملاق قىلدى ھىزرت داود بو خاتونىنى جفتلىدى بو خاتون ھىزرت سلیماننىڭ آناسى بولا

هم بواش انصارده بولسقى كى داود (عم) زمانىدە بۇتونلاي عادت ايدى دىگانلىرى داود عم اوزى
 كونلرىنى دورت دە بولسگان ايگان برىكونى عبادت ايچون برىكونى حكم ايچون برىكونى اوزىنىك
 خاص خىمتلىرى ايچون برىكونى وعظ ايچون خاص ايمكان الله تعه امتعان ايچون حضرت داود قە
 دعوالاشقان برىسى برىسە ظلم قىلىشقان ايكي آدم صورتنە ايكي فرشته بىباردى (اذتَمَوُّرُواوَالْمَعْرَابُ)
 شول وقتكە بودعواچىلار داود (عم) نىك پارلاغىنىك يوغارغى ديوارىنە مندىلر (اذذَلُّوْا عَلٰى دَاوُدَ)
 شول وقتكە داود قە كر دىلر (فَفَزَعْنَهُمْ) بس داود (عم) نىك حكم كونىدىن باشقە كونىك كرگانلىكلرى
 ايچون همە ايشكىدىن كرمى استىدىن كر دىكلرى ايچون بۇلاردان قورقىدى (قَالُوا لَنْ نَعْفِيَ) دعوالاشب
 كر وچىلر قورقمە دىدىلر (نَضْمَانُ بَغِيٌّ بَعْضُنَا عَلٰى بَعْضٍ) بىز دعوى برلن كىلگان ايكي فرقه بىز
 بىزنىك بعضى بعضىمىز غە ظلم قىلدى (فَاَحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ) بس سىن اى داود (عم) بىزنىك
 آرامزده حلق برلن حكم قىل و حكمت بىرمز گەده ظلم و جبر قىلما (وَاهْتَدِنَا اِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ) دىسى سىن
 بىزنى بولنىك توغرىمىزە كوندر شوندىن صوڭ بوايكي خصم برىسى ايكنچىسە اشارت قىلوب مقصودلارونى
 سويلادىلر بس برىسى ايتىدى (ان هَذَا اَشْيٌ) درستلىكك بومىم دىنىك دىسى دوستلىقك قرداشم در (لَهُ تَسْعٌ وَتِسْعُونَ
 نَعْبَةً) اول قرداشمىك توقسان توقز صاغى (خاتون دان كىنايه قىلنە) بار (وَلِكِ نَعْبَةٌ وَاحِدَةٌ) دىسى
 مەم بر صاغىم بار (قَالَ اَكْفَلْنِيهَا) بس مەم توقسان توقز صارقلى قرداشم مىكنا ايتىدى بردن بر صاغىكى
 مىكنا مەكلاندر (مىكنا بىر) دىو (وَعَزَّيْنِي فِي الْخُطَابِ) دىسى بو توقسان توقز صارقلى قرداشم بردن بر صاغىمنى
 دعوادە (قچىر شوده) مىكنا غالب بولدى (قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْبَتِكَ اِلَى نَعْبَاهِ) داود (عم) جوابقە كر شوب
 ايتىدى تحقىق سىنىك توقسان توقز صارقلى قرداشك اوزىنىك كوب صارقلىرىنە قوشلغان حالە بردن بر
 صاغىكى صور او برلن سىكنا ظلم قىلدى (وَأَنْ كَثِيرًا مِّنَ الْعُلَاطَاءِ) دىسى درستلىككە شريك (اور تاق) لردن
 كوربىسى (لَيَبْفِي بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ) بعضى بعضىرىنە ظلم قىلور (الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) مگر
 ايمان كىتربىنە ايزر كورعمللر قىلغان شريكلرنىك بعضى بعضىنە ظلم قىلماس (وَقَلِيلٌ مَّأْمُومٌ) و بو ظلم قىلمى
 تورغان شريكلر عجب آزدىر بوسوزنى ايتىكچە بو دعوالاشوب كىلگان آدملر غىب بولدىلار (وَلَنْ
 دَاوُدُ) دىسى داود (عم) ظن قىلدى (أَنَّمَا فُتِنَا) درستلىككە بىزنىك اوريا خاتونى حقنە اوزىنى امتعان
 قىلدىمىزنى (فَاسْتَفْقَرْنَا بِهِ) بس داود (عم) رىستىن بواش حقنە يارلقاماق استادى (وَوَحَّرْنَا كَعَاوَنًا) بىز
 دىسى سىكنا قىلغان حالە بىرگە بىلدى دىسى الله غە قايتىدى ركوع سىكنا كە مەب بولغانلىقى ايچون سجدونى
 ركوع برلن تسميه قىلندى شونىك ايچونە بو آيت برلن تلاوت سىكنا سنى اوقغان صوڭكە بر قفسىز سجدە
 قىلسە كفايه قىلنوبىنە استدلال قىلغانلار (فَفَقَرْنَا لَهُ ذَلِكَ) بس داود (عم) نىك يارلقاماق استاگان گناھىنى
 يارلقادى (وَأَنْ لَهُ عِنْدَنَا لِرُفْيِ) دىسى داود (عم) ايچون بىزنىك حضور مەزده باقنلىق باردر (وَحُسْنُ مَا بَ)
 دىسى حقنە قايناچاق اورنىك كور كامى باردر (بِأَدَاؤِهَا مَا جَمَلْنَاكَ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً) اى داود (عم) درستلىككە
 بىزسى بىر دە خليفە قىلدى (فَاَحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ) بس آدملر آره سنە حلق برلن حكم قىل (ولا

تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ) دخی نفس آرزوسنه ایارمه (فِيضْلِكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) بس نفس آرزوسنه ایارو سینی
 اللَّهُنَّكَ يَوْلِنْدَن آذرر (إِنَّ الَّذِينَ يَضْلُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) درستلسکه الله دینندن آزغان آدمار (لَهُمْ
 عَذَابٌ شَدِيدٌ) اول آدملرگه قاتی عذاب باردر (بِمَا تَصَوَّرُوا يَوْمَ الْحِسَابِ) حساب کوننی اونتولاری سبیلی
 (وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا) دخی بزرکوننی هم بییرنی هم کونک بولن بییر آراسنه بولغان
 نرسه فی حکمتسز وفائسز باطل باراطر بولن یاراتما دق (ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا) کوننی هم بییرنی
 هم آلا آراسنه بولغان نرسه فی حکمتسز وفائسز باطل باراطر بولن یاراتدی دیوکافر بولغان آدملرنک
 ظنیدر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ) بس کافر بولغان آدملر ایچون اوتدن کیلسگان فی اوکنچسز یعنی
 بو باطل گمانلاری سبیلی فی اوکنچ کیلور (أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایابز ایمان کیتربنه
 ایزگو عملر قیلغان آدملر فی قیلورنرسه (كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ) بییرده بوزقنق قیلوچیلار کیی (أَمْ
 نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ) یا که کفردن وگناهلاردن صاقلانویجی آدملر فی کافرلر کیی قیلورنرسه ایینه
 بیلارنی برابر قیلماز (كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ) ای محمد (عهم) سیکا ایندرلرگن کتاب (قرآن) کوب
 فائسز لیدر (لِيَذَّبَ بَرًّا وَآيَاتِهِ) اول کتابنی سیکا ایندرلر اول کتابنک آیتلرینی تفکر قیلسونلار ایچون
 (وَلِيَتَنَفَّسًا أُولُوا الْأَلْبَابِ) دخی اول کتاب بولن صاف عقل ایالری و عطلانسونلار ایچون (وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ
 سُلَيْمَانَ) دخی بزدادود (عهم) ایچون سلیمان (عهم) فی هبه قیلدی (نَعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ) درستلسکه اول
 سلیمان فی خوش توبه بولن اللهغه قایتویجی بنه در (أَذْعُرْضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِرَاتُ الْجِيَادُ) دول
 وقتنه اللهغه قایتویجیدر اول سلیمان (عهم) اوزرینه اوبله صوکنده ماقتا ولی چگرک آتلار کورساتلمش
 بولدی سلیمان (عهم) بروقنه صوغش قیلوب مک یغشی آط غنیمت ایتوب آلدی سلیمان (عهم) اوبله اوقغان
 صوکنده کرسی سته اوتردی بو آتلار فی سلیمان (عهم) گه تکرار کورساتدی بولر بو آتلار فی قاری قاری قیاش باتوب
 کیتدی سلیمان (عهم) ایکندی نمازینی اوقومی قالدی (فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ) بس سلیمان (عهم)
 ایتدی درستلسکه مین مال سیونی تلادم (یعنی آتلار سیونی) (عَنْ ذَكَرْتَنِي) ربمنک ذکرندن یعنی ربمنک
 ذکرینی ایکندی نمازینی سیوگه مال سیونی اختیار قیلدم (هَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ) قیاش پرده بولن ارنلرگن گه
 قدر یعنی قیاش باتقانغه قدر (رُدُّوْهَا عَلَيَّ) اول آتلار فی میکا قایتا کزدیدی (فَطَفِقَ مَسْعًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ)
 بس سلیمان (عهم) قلیج آلوب آتلارنک بالترلارینه و موبنلارینه قلیجنی سیپارغه کرشدی یعنی قلیج بولن
 بالترلارنی و موبنلارنی کیسدی حاصل همه سنی قربان ایتدی (وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ) و تحقیق بوسلیمان
 (عهم) فی بالابرلن فتنه لاندردک (وَالْقَيْنَاعِلَى كُرْسِيِّهٖ جَسَدًا) دخی سلیماننک کرسیسی اوزرینه اول بالانی
 اولرگان حاله تاشلادق سلیمان (عهم) نک بر بالاسی دنیاغه کیلدکنده سلیمان (عهم) بو بالاسنه آفت
 ایرشودن بیگ قورقدی هم واجب قدردن آرتق صاقلادی و بو بالاحقنه اشینی اللهغه تابشرمادی بو بالانی
 شیطانلار اوترب اولرگان حاله کرسیسی اوزرینه کیترب تاغلادیلار سلیمان (عهم) مونی بلمادی
 (ثُمَّ أَنَابَ) بو بالانی کرسیسه اولرک حاله کورگاننک صوکنده سلیمان (عهم) اللهغه قایتدی یعنی اشینی اللهغه

تابشرب توبه قىلدى (قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي) سليمان (عم) ايتىدى اى ربم مېنى يارلقاغل (وَهَبْ لِي مَلِكًا)
 دى مىكا شونداين ملك بېر (لَا يَنْبَغِي لِأَحْمَدَ مِنْ بَعْدِي) اول ملك مېنىدىن صولق هيچ كم گه مناسب بولماسون
 يعنى جىكلك بىرلن حاصل بولماسون چونكى بوملك منم حاله مناسب معجزه بولسون (أَنْتَ أَنْتَ
 الْوَهَّابُ) درستلىكده سېن هبه قىلوچى سن يعنى تىلاگان نرسه كنى تىلاگان آدمكا بېروچى سن
 (فَسَعَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ) بس بىز سليمان (هم) كه جىلنى سليمان (عم) قوشقاچە يۇرى
 تورغان ايتىب مسغر قىلدى (رُغَاءٌ حَيْثُ أَصَابَ) سليمان (عم) قصد قىلغان اورونغه بومشاق
 وغوش بولغان حالده يۇرى تورغان (ايسه تورغان) ايتىب مسغر قىلدى (وَالشَّيَاطِينُ كُلُّ بَنَاءٍ
 وَغَوَّاصٍ) دى هر برهچىب بنالار بنا قىلوچى انجو چغارر ايچون دىكگىزلىرگه جو موچى هر بر
 شيطاننى مسغر قىلدى (وَأَخْرَيْنَ مَفْرَئِينَ فِي الْأَصْفَادِ) دى بوغاولاردا برسى برسنه ياقن قىلنغان
 ايكنچى شيطان لارنى مسغر قىلدى (هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ آمْسُكْ) بوملك لىر بىزنىك سىكا بىرگان
 نرسه مزدىر بس بىزنىك بىرگان نرسه مزدىر تىلاگان آدمكا بىريا كه بىر مه (بغىر حساب) بىروكده
 هم بىر مه او كده حساب قىلنماغانك حالده (وَأَنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ) دى سليمان (عم) ايچون بىزنىك
 حضور مزده ياقنلى باردر (وَمُحَسَّنَاتٍ) دى جنت ده قايتناچاق اوروننىك كوركانى باردر (وَأَذْكُرُ
 عَبْدَنَا أَيُّوبَ) و اى محمد (هم) قولىز ايوب (هم) نى ايسكه توش (أَذْنَادِي رَبِّي) شول وقتك قولىز ايوب
 (عم) ريسنه دعا قىلدى (أَتَىٰ مَعْنَى الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ) درستلىكده مېنى شيطان مشقت هم عذاب
 (رىجو) بىرلن توتىدى يعنى شيطان وسوسه سى اللهنىك مشقت هم عذاب بىرلن توتوينه سبب بولدى
 چونكه حضرت ايوبدىن بر مظلوم بروقتك ياردم استادى حضرت ايوب ياردم بىزمادى يا كه حضرت
 ايوب شيطاننىك وسوسه سى بوينچه بروقتك مالينىك كويلىك نه عېب لىدى (أُرْكُضْ بِرِجْلِكَ) اى
 ايوب آياغنى بىرلن بىرگه تىب دىوايتىك بىز (هَذَا مُفْتَمَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ) ايوب (عم) آياغى بىرلن
 بىرگه تىبى بىردن چيشمه آغىب چقىدى بس ايوب (عم) كه ايتلى بو صو يونولا تورغان واچله
 تورغان صالقون صودر ديويىنى بو صودان بوون هم ايچ طشكك اچكك سلامت بولور معناسنه شوندا
 صولق حضرت ايوب تمام سلامت لىدى (وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ) دى بىز ايوب (عم) كه اهلى هبه قىلدى
 (تارالغان صولقك جىدى دى اهلىنىك مىلنى اهلى بىرلن بىرگه هبه قىلدى يعنى اولگى كه قاراغانده
 اهلى ايكى الش بولدى (رَحْمَةً مِنَّا) اوز مزدىر ايوب (عم) كه رحمت ايچون (وَذَكَرَىٰ لِأُولَى
 الْأَلْبَابِ) دى صافى عقل ابالربنه وعظ ايچون حضرت ايوبنىك خاتونى ايوب (عم) آورغان
 وقتده بر حاجت ايچون كىتب كىچك قابتىدى حضرت ايوب سلامت لىسام بوز مرتبه صوغار ايدم
 ديويىمىن ايتىدى الله تعه شول وقتك ذكر قىلناچاق آيتنى ايندردى (وَوَحَّدَ بَيْنَكَ ضَفْعًا) دى اى ايوب
 عم قولسكا بر اوچ پچان آل (فَأَضْرَبَ بِهِ وَلَا تَعْنَتْ) بس بر اوچ پچان بىرلن صوق بىمىنكده مانى
 بوله يعنى بىمىنكى بوزما هم حضرت ايوب بوز دانه پچان آل بىر مرتبه صوقىدى حضرت ايوبنىك

خاتوننى يعقوب عدم نىڭ قىزى (ليا) دېگانلار بعضيلار يوسف عدم نىڭ افرائيم اسملى اوغلى نىڭ قىزى
رحمىيە دېگانلار (اَنَا وَجَنَّتَاهُ صَابِرًا) درستلىككە بىز ايوب عدم نىڭ آوراقلارغە صبرلىق قىلوچى تابىق
(نَعَمُ الْعَبْدُ أَنَّهُ أَوَّابٌ) نى خوش قۇلدىر اول ايوب درستلىككە اول ايوب اللەغە قايتىچىدىر (وَأَذْكُرُ
عِبَادَنَا) واى محمد عدم بىز نىڭ قۇللارمىزنى ذكر قىل (اِبْرَاهِيمَ وَأَسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) يعنى ابراهيم هم اسحاق
دخى يعقوب عدم نىڭ (اُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ) اول قۇللاروم عبادتتە قوت ايالىرى هم معرفت ايالىرى
(اِنَّا اخْلَصْنَا هُمْ بِغَالِصَةِ ذِكْرِى الدَّارِ) درستلىككە بىز آلارنى اوزمىز ايچون خالص قىلدىق شونداين
صافى خصلت بىرلن اول خصلت آخرت يورطىنى ذكر قىلولايدىر اونتىماولايدىر (وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمَنِ
الْمُصْطَفَيْنِ الْأَخْيَارِ) دخى درستلىككە اول قۇللارومىز بىز نىڭ حضورمىزدە اختيار قىلنىمىش ايزىمىز قۇللاردر
(وَأَذْكُرُ اسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكُفْلِ) اى محمد عدم اسماعيل نى همده اليسع نى هم ذوالكفل عدم نىڭ
ذكر قىل (اليسع اخطوب اوغلى حضرت ادريس آنى بنى اسرائيل گە خليفە ايتكان صوگرە
الله تعالى آكار پيغمبىرلىك مرتبه سنى بىرگان ذوالكفل يسع عدم نىڭ آتاسى بىرلن برتوغمە
قىزى شىن نىڭ اوغلى ياكە ايوب عليه السلام نىڭ بىش اسملى اوغلى دېگانلار) (وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ)
وبو مىنگورلردن هر بىرى ايزىمىز بىز نىڭ (هَذَا ذِكْرٌ) بو قرآن ذكردر (وَأَنَّ لِلْمُتَّقِينَ لِحُسْنِ
مَآبٍ) دخى كىردن وگناھلاردان صافلانغان آدملىر ايچون اوچماخدا قايتىچاق اورون نىڭ كورگامى
باردر (جَنَّاتٍ عَنَّا مَفْتُوحَةٌ لَّهُمُ الْأَبْوَابُ) يعنى عنن اوچماخ لارى بولغۇچىدىر آلار ايچون ايشكلرى
آچىلىش بولغان حالده (مُتَّكِنِينَ فِيهَا) اول اوچماخلارده سىرىلر اوزرىنە طابانغان لارى حالده
(يَدْخُلُونَ فِيهَا بِغَاكِمَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَّابٍ) اول اوچماخلارده كوب يىمىشلىرىنى هم اچمىشلىرىنى ائىدەرلر (چاقىرلار)
(وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ) دخى آلار حضورندە كوزلىرى ايرلرىنە گنە قىسقارتىلغان اوزلىرى
بىرلن تىلكى بر باشداكى قىزلار بولغۇچىدىر (هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ) بو ذكر قىلنىغان
نعمتلىر حساب كوني (قيامت كوني) ايچون وعده قىلنىغان نرسەلردر (اِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا) درستلىككە
بو نعمتلىر بىز نىڭ رىزقىمىزدىر (مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ) بو رىزقلار ايچون بىتو يوقىدىر يعنى بو رىزقلار
ھىمىشەدر (هَذَا) مۇمىنلار ايچون ذكر قىلنىغان نرسە بىدور (وَأَنَّ لِلظَّالِمِينَ لَشَرَّ مَآبٍ) دخى
درستلىككە باوزلار ايچون قايتىچاق اورون نىڭ ياوزى باردر (جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا) اول
قايتىچاق اورون جەننەدر آرزونلار اول جەننەگە كىرلر (فَبِئْسَ الْمَهَادُ) بىش نى ياوز توشالمىش اورىندىر
ياكە نى ياوز توشا كىر اول جەننە (هَذَا فَلْيَذُوقُوهُ) بىش عذاب بىدور بو عذابنى تاتوسونلار (حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ)
اول عذاب اسسى صودر دخى تىمۇغ اھلى نىڭ صارى صولاريدىر (وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا) اولسى
عذابنىڭ مىللىتىن ايكىنچى عذاب تورلى صىنفلاردر (هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَدِمٌ مَعَكُمْ) بو گروھ سىز نىڭ بىرگە
تىمۇغە كىرەتورغان گروھدر آرزونلىقىدە باش كافرلىر تىمۇغە كىرگەنلىكىنىڭ صوگىندە آرزونلىقىدە آلارغە ايارگان
آدملىرىنى كىرگەنلىكىنىڭ صوگىندە ھكايەت بوزىدىن باش آرزونلارغە ايتلىگان سوز (لَأَمْرًا جَبَابًا) آرزونلىقىدە

باش كافرلار ايار وچيلرينه اينورلر آلا راوزرينه كيكلك بولمسه ايدي ديو (انهم صالوا النار) درستلكه
اول بزرگه ايار وچيلر بزرگ كى ياوز عمللرى سببلى تموغغه كرزچيلردر (قالوا بل انتم لاهجبا بكم)
آزغونلغده ايار وچيلر ايارلشلرينه اينورلر بلكه سز اوزلرنگ ايتكان سز بزرگه مئاسيرا كسز يعنى
بزرگه كيكلك بولماسون ديگان سز بزرگه بيگراك اوزگزاھلسز يعنى سزگه كيكلك بولماسون (انتم قئمتموه
لنا) سز بزرگه آزدردن سببلى عذابنى آلمىزغه كيتردن (فبئس القرار) بس نى ياوز قرارلانا چاق اورن
بولدى اول چهنم (قالوا ربنا من قئم لنا هنا) ينده آزغونلغده ايار وچيلر اينورلر ايار ريمز بو عذابنى
كەدر بزرگ آلمىزغه كيتردى (فزدنا عذابا ضعفاق النار) بس اول كشيگه تموغدىن ايكى الش عذابى
آرتدردر (وقالوا الملائرى رجالا) دى آزغون آدەم قىامت كوندە اينورلر بزرگه نى بولدى بزموغده
شوند اين ايرلرنى كورمىمىز (كنا نعتهم من الأشرار) بز آلارنى دنيا دە ياورلاردن سانيدر ايدك بو
ايرلردن مراد دنيا دە كافرلر طرفندن مسخره قيلنغان فقير مسلمانلار (اتخفناهم سخرياً) بزا اول ايرلرنى
دنيا دە وقتە مسخره ايتوب توتقان ايدك (أم زاغت عنهم الأبصار) ياكە اول ايرلردن كوزلرەم چيگە
آردىمىز شونك اچون آلارنى كورمىمىز ديو اينورلر (ان ذلك لعق تغاصم أهل النار) درستلكە
بزرگ كافرلردن حكايەت قيلغان نرسە مزابنە حقد چاره سز كافرلر بوسوز برلن قىامت كوندە سويلا چا كلر
هم اوت اهلينك نقر شويدر بوسوز (قل إنما أنا نذير) اى محمد (عم) مكە مشركلرينه ايت آتخف مين
سزنى قورقتوچىمىن الله نك عذابى برلن سزنى قورقتان (وما من أله الا الله الواحد القهار) وهيچ برحقلى
برلن معبود بوقدر مگر اور تافلقنى قابل بولماغان برگنه بولغان هراشندە غالب بولغان الله غنە در
(رب السموات والأرض وما بينهما) اول الله كوكلرنك وييرلرنك هم كوكلر برلن ييرلر آراسندە بولغان
نرسە لرنگ ربيسر (العزيز الغفار) اول الله هراشندە استندر هم گناھلارنى يارلقا غوچيدر (قل هو
نبياً عظيماً) اى محمد (عم) مكە مشركلرينه ايت منم سزگە خبر بييرگان نرسەم (يعنى اوزمنك الله نك عذابندن
سزنى قورقتوچى بولووم دى الله نك معبودلكە بربولوى) الوغ خبردر (انتم عنه معرضون) سزا اول
الوغ خبردن يوز دوندر وچى سز (ما كان لى من علم بالملأه الأعلى) منم اچون بلند جماعتنى (فرشته لرنى)
يلوبولمادى (اذ يغتصمون) فرشته لرنگ آدم (عم) حقتە سويلاشكانلرى وقتە بس منم فرشته لرنگ آدم
حقتە سويلاشولردن هم آدم برلن فرشته لر آراسندە بولغان واقعه دن ايشتماينچه هم كتاب مطالعه ايتماينچه
خبر بييروم البته وهى برلن بولا (ان يومى الى) ميكاوحى قيلماس (الا إنما أنا نذير مبين) مگر وھى قيلنور
را تخف مين ظاهر قورقتوچىمىن ديورگنه (اذ قال ربك للملائكة) اى محمد (عم) شول وقتنى ايسكە تمشر
اول وقتە ربك فرشته لرگه ايتدى (انى خالق بشران طين) درستلكە مين بالچقتن آدم ياراتانم
(فاذا سويته ونفخت فيه من روحي) بس شول زمان آدم نك اعضاسنى تيگز قيلساق هم آدم گە شريف
روھوردن جان ارساك (ففعوا له ساجدين) بس آدم گە الرغلا وصبه سى برلن سجه قيلغانكز مالده آدم گە

ايولسكز (فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ) بس فرشته لوزنك هر برس بر يولى آدم كه سجه قىلد يار (الْأَيْبَلِيسُ) مگر ابليس كنه سجه قىلمادى (اسْتَكْبَرُوا كَانُوا مِنَ الْكَافِرِينَ) ابليس تكبرلاندى دى كافرلردن بولوب اورلدى (قَالَ يَا آيْبَلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ) الله (تعالى) ايندى اى ابليس سىنى سجه قىلماقىن نرسه طيدى (لَمَّا خَلَقْتُ بَيْدَى) اوز قدرتم برلن كنه ياراتقان نرسه كه (آتاسز آناسز ياراتقان آدم كه) (أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ) اى ابليس تيوشسز تكبرلاندىك ياكه بلند بولغان مخلوقلاردن بولدىكى (قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ) ابليس ايندى مین آدمدن ایزگومن ديو (خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ) آنك ايچون سىن مینى اوتدن ياراتك آدم (عم) نى بالچهدن ياراتك (قَالَ فَأَخْرَجُ مِنْهَا فَاثَنًا رَجِيمًا) الله (تعالى) ايندى اى ابليس جندىن چق درستلكك سىن ره نهمسز سورلشلردن صوك (وَأَنْ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ) دى درستلكك هم لعنتم جزا كونه قدر سىنك اوزركادر (قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ) ابليس ايندى اى ربم قىرلردن قوپارلش بولغان كوكه قدر ميگامهلت بىر (قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ) الله (تعالى) ايندى اى ابليس درستلكك سىن مهلت بىرلشلردن سىن (إلى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ) بىلگولى وقتك كونه (قيامت كونه) قدر (قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ) ابليس ايندى اى ربم سىنك الوغلك بىرلن قىسم ايتوب ايتنه من آدملرنك همه سىنى حق بولدىن آذر روم (الْأَعْبَادُ مِنْكُمْ الْمُخْلِصِينَ) مگر شونباين قىللارنى آذر مامن آلاردن اخلاصلى بولغانلارى باردىرىنى الله آلارنى اوزىنك طاعنى ايچون خالص قىلبوبه آرزونلقدن صاقلانغانلارنى غنه آذر مامن (قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ) الله (تعالى) ايندى بس مینى حقنى قىلارم هم حقنى ايتورم (لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ) البته جهنم نى سىندى يعنى سىنك بالالاروك بىرلن تولتورورم (وَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ) دى سىكا آدماردن ابارگان كشىلرنك بارچه سىندى تولتورورم (قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) اى محمد هم ايت سىن آدملر كه مین قرآننى ايراتو ياكه وحىنى ابرشدر اوزرىنه سزدن اجر (خدمت حقى) صوراميم (وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ) دى مین اوزمه اهل بولماغان نرسه بىرلن تكلف لىنوجى (قىلنوجى) توگل من منم موند اىن آدم توگل ايدكىنى حاله قاراب اوزكزده بله سز (ان هُوَ الْأَذْكَرُ لِلْعَالَمِينَ) اول قرآن توگل در مگر بتن عالم كه وعظدر (وَلَنُعَامِنَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ مِينِ) دى اى مكه كافرلى قرآنك خبر بىرگان نرسه سىنك حلقنى بر آرزمان صوكنده (اسلام غلبه تابقاچ ياكه اولسكاز) بلورسز . (ص) سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى .

(اوتوز توقز نېمى سوره زهر سوره سى مكه ده اينگان بىمش بش آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ) بو قرآن كتابك ايندرلمشيدىر هر ايشده استن وحكمت اياسى بولغان الله دان در (أَنَا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ) درستلكك بىز اى محمد هم سىكا كتابنى (قرآننى) حلقى بىرلن ايندرلك (فَاعْبُدِ اللَّهَ مَخْلَصًا لَهُ الدِّينِ) بس اى محمد هم ديننى الله ايچون خالص قىلغانك

حالده اللهغه عبادت قیل (اَللّٰهُ الدّٰیْنُ الْغَالِصُ) آگاه اولكز شركمن هم ده ریاذان صاف بولغان
 دین الله ایچوندر (وَالَّذِينَ اتَّخَفُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَاءَ) وشوندا این کافرلر الله دان باشقه معبودلر توتدیلار
 (مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُونَا اِلَى اللّٰهِ زُلْفٰی) اول کافرلر ایتورلر بز اول معبودلرگه عبادت قیلیمیز مگر اول
 معبودلر مز بزنی اللهغه یاقین قیلماق بران یاقین قیلسون لار ایچون گنه عبادت قیلماز یعنی اللهغه
 یاقن بولوغه آلا رنی سبب گنه ایته مز (اِنَّ اللّٰهَ يَهْتَكُمُ بَيْنَهُمْ) درستلکده الله تعالی اول کافرلر آراسنده
 حکم قیلور (فِی مَا هُمْ فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ) اول کافرلرنک اختلاف قیلغان نرسه لرنده (دینده) یعنی حقلقن بولغانلارنی
 اوجماخقه کرتز باطللقن بولغانلارنی تموغغه کرتز (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفّٰرٌ) درستلکده الله
 تعالی یالغانچی هم کافر بولغان آدملرنی حق بولغه کوندرماس (لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ يَّتَّخِنَ وَلَدًا) اگر الله بالاتوتونی
 تلاسه ایدی (لَأَصْطَفٰی مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) اوزی یاراطقان نرسه لرندن تلا گاننی اختیار قیلور ایدی (سُبْحٰنَهُ
 هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) الله بالا توتماقدان یراق بولدی اول الله بردر هم هر اشده غالبدر (خَاقَ السَّمٰوٰتِ
 وَالْاَرْضِ بِالْعَقَّةِ) الله کولکرنی و بیبرلرنی حقلقن برلن یاراتدی (يُّكْوِرُ اللَّيْلَ عَلٰی النَّهَارِ) کیچنی کوندز اوزرینه
 اورار (يَابَارِ) (وَيُكْوِرُ النَّهَارَ عَلٰی اللَّيْلِ) دخی کوندزنی کیچ اوزرینه اورار (يَابَارِ) یعنی کیچ برلن
 کوندزدن هر برسنی ایکنچی برلن ارتز (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) دخی الله قیاش برلن آینی مسخر قیلدی
 کُلُّ يَجْرِيْ لِاَجَلٍ مُّضٰى) قیاش برلن آیدان هر برسی بیلگولی بولغان چیکلانگان وقت قه قدر بوزر
 (الْاَهْوَالُ الْعَظِيْمُ الْقَهَّارُ) آگاه اولكز اول الله هر برنرسه گه کوچی بتکوچیدر هم هر نرسه گه غالبدر
 هم گناهلارنی یارلقا کوچی در (خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَّاحِدَةٍ) الله سزنی بر نفس دن (نفس آدم دن) یاراتدی
 (ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا) مونک صوکنده اول بر نفسدن آدم (عه) نك خاتوننی یاراتدی (وَانزَلَ لَكُمْ
 مِنَ السَّمَاءِ مَائِدَةً) دخی سزنیک فایه کز ایچون دورت آباقلی حیوان لاردان سیکز صنف (جفت) نی
 یاراتدی (توهنی صارق صفرکجه ایبرکا کلرنی هم تشیلرنی) (يَخْلُقُكُمْ فِی بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ) سزنی الله
 آنالارکرنک قورصاق لارنده یاراطور (خَلَقَاهُمْ مِنْ بَعْدِ عَقْفٍ) بر مرتبه یاراطقان صوکنده یاراطماق برلن
 یعنی اول نطفه حالنچه بولور سز آندان اویوشقان قان ایتب یاراطور آندان صوک ایت کیساگی
 ایتب یاراطور آندان صوک یالغاج سوک ایتب یاراطور آندان صوک اینبلی سوک ایتب یاراطور
 آندان صوک کامل حیوان ایتب یاراطور (فِی ظُلُمٰتٍ ثَلٰثٍ) اوج قارانغولقلار ایچنده یاراطور رحم
 (بالافایچی نك) قارانغولغی قورصاق قارانغولغی هم بالانی چلقاب آلقان نچکه تیری قارانغولی (ذَلِكُمْ
 اللّٰهُ رَبُّكُمْ) اشلری اوشبو بولغان الله سزنیک ربکزددر (لَهُ الْمُلْكُ) اول الله ایچوندر خوجه لقی (لَا اِلٰهَ اِلَّا
 هُوَ) حقلق برلن هیچ معبود یوقدر مگر بر الله غنده در (فَاَنۢى تُصْرَفُوْنَ) بس نچک سز الله نك عبادتندن
 شرکک که دوندرلش بولاسز (اِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنۢكُمْ) اگر سز کافر بولسا کز درستلکده
 الله سزنیک ایمانکزدن موکسزدر (وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ) دخی الله قوللاری نك کفرینه راضی

بولماس (وَأَنْ تَشْكُرُوا وَابْرُؤْهُ لَكُمْ) واگر الله نك بیریگان نعمته شکر قیلساگز الله سزگه راضی بولور (وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى) دخی برگناهلی نفس ایکنچی نفسنک گناهسنی بولکلاماس (ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ) مونک صوکنده ربکزرگه در قایتاچاق اورنکزی (فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس الله سزگه عمل قیلغان نرسه لورکزدن خبر بیرر (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) درستلکده اول الله کوکراک ایالرینی یعنی کوکرا کلگی سرلرنی بلسگوچیدر بو آیت الله نك خیرگه راضی بولوب شرگه راضی بوله اوینه دلالت قیلادر (وَأَذَامَسَ الْإِنْسَانَ ضُرًّا) وهر قیچان آدمنی ضرر (آورو یا که فقیرلک) توتسه (دُعَارِيَهُ مِنْبِأِ إِلَهِهِ) ریسنه قایتقانی حالده دعا قیلور (ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ) مونک صوکنده ریسندن انعام ایچون نعمت بیرلسه (نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ) موندان الک اللهغه یالبارغان نرسهسنی (فقیرلکنی یا که آوروینی) اوننور (وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْتَادًا) دخی اللهغه عبادتده شریکلر اعتقاد قیلور (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ) الله نك دینندن خلقتی آزدرو ایچون (قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكُمْ قَلِيلًا) ای محمد عهم بوقباحت صفتلی کافرگه ایت کفرک بران آزغنه زمان دنیاده فائده لهن (إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ) درستلکده سین اوت ایالریندن سن (أَمَّنْ هُوَ قَائِمٌ أَنْاءَ اللَّيْلِ) ایا کیچه نك بتون وقتلارنده عبادت قیلوچی آدم (ساجداً وَقَائِمًا يَحْفَرُ الْأَعْرَةَ) آخرت کوننندن قورقغانی حالده سجده قیلغانی هم آیتاق اوزره بولغانی حالده (وَيَبْرُهُمْ وَارْحَمَهُ رَبُّهُ) دخی ریس نك رحمتنی امیدایتنکان حالده کیچه نك بتون وقتنی عبادت بران اوتکاروچی آدم مونک کیرسنچه بوقلاب کیچه نی اوتکارگان آدم کیممه وبوایکی آدم برابرلری ایته توکل (قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) ای محمد (عهم) مکه مشرکلرینه ایت ایابلنگان آدملر برلن بلماگان آدملر برابر بولورلاری دیو (إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ) آچق بویانلار بران صافی عقل ایالری گنه وعظلائنور وفائده لائور (قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا) ای محمد (عهم) ایت سین ای ایمان کینترگان قللار (اتَّقُوا رَبَّكُمْ) ربکزرغه خلافاق قیلودن قورکزدیو (الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً) بودنیاده ایزگواشارنی قیلغان آدملرگه آخرتده کورکام ثواب باردر (وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ) والله نك بیرر کیکندر اگریر بیرده تورغانده اللهغه عبادت قیلوده تارلق بولسه ایکنچی بیرگه هجرت قیلکز (إِنَّهُ يَوَقُّ الْمُصَابِرِينَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ) آچق عبادت مشقتلرینه صبراق قیلوچیلرغه اجرلری حسابدن باشقه بیرلور (قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ) ای محمد (عهم) ایت سین مشرکلرگه درستلکده مین اللهغه غنه عبادت قیلوم برلن بیورلیم (مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) دیننی الله ایچون شرکن صافی قیلغانم حالده (وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ) دخی مین خالص اللهغه غنه عبادت قیلوم برلن بیورلیم مسلمه انلارنک اولگسی بولوم ایچون یعنی دنیاده و آخرتده اللهغه بوی صنوچیلارنک ایکی آلداغسی بولوم ایچون (قُلْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي) ای محمد (عهم) مکه مشرکلرینه ایت درستلکده اگریر بیه گناهلی بولسام (بوی صنمسام) قورقامن (عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ) الوغ کوننک عذابندن (قُلْ اللَّهُ أَعْبَدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي) ای محمد (عهم) الله ایچون

دېنىمى صاف قىلغانم حالدا، اللەغە عبادت قىلامن دېوايت (فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ) بس سىز اللەدىن باشقا تىلگەن نىرسەلەرگە عبادت قىلماڭىز (اللە تەئالى رىسول اللەغە بىر سوزنى كافرلىرىنى قورقتۇرايچۇن ايتورگە امر قىلغان) (قُلْ اِنَّ الْخَاسِرِينَ) اى محمد (عم) مەكە شىركارىنە ايتە درىستلىككە ضرر ايتوچىلار (الَّذِينَ خَسِرُوا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قىامت كۈنىدە اوزلىرىنە آزغونلىق بىرلەن ھەم اھللىرىنە آزدىرۇ بىرلەن ضرر ايتوچىلار (الَّذِي هُوَ الْخَسِرَانُ الْمُبِينُ) آگەھ اولىڭىز بۇ ضرر ظاھىر بولغان ضرر (لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ) بىر اوزلىرىنە ھەم اھللىرىنە ضرر ايتوچىلەرگە استىلدىن اوتىن بولغان كولاگە (طبقة) باردر (وَمَنْ تَعْتَمِدْ ظُلْمًا) دىنى استىلدىن اوتىن بولغان كولاگە لىر باردر (ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللّٰهَ بِعِبَادَتِهِ) بوعذاب شۇندىن اينا عذاب بوعذاب بىرلەن اللە قىللارنى قورقتۇر (يَا عِبَادِ فَاَتَقُونَ) اى قىللارم ھەم عذابدىن قورقماڭىز (وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ اَنْ يَعْبُدُوهَا) وشۇندىن آدملىر آزغونلىقنىڭ چىگنە ايرىشكان نىرسەگە (شىطانغە) عبادت قىلدىن ساقلايدىلار (وَأَنَابُوا إِلَى اللّٰهِ) دىنى بىتونلاي اللەغە قايتىدىلار (لَهُمُ الْبُشْرَى) اول آدملىرگە سىونچ باردر (فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ) بس اى محمد (عم) شۇندىن اينا قىللارمە سىونچ بىر (يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ) اول قىللارم سوزنى اشنۇرلۇدە بس اول سوزنىڭ كورگامراگنە ايارلىر (أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللّٰهُ) بوصىقتەغى قىللار اللەنىڭ حەققىگە كۈندىرگەن قىللار بىر (وَأُولَئِكَ هُمُ أُولُوا الْأَلْبَابِ) دىنى بوصىقتەغى قىللار صافى عقل ايارلىرىدر (أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ) ايا عذاب سوزى آنىڭ اوزىنە ثابت بولغان كىشى (أَفَأَنْتَ تُنقِذُ مَنْ فِي النَّارِ) ايا سىنمە اى محمد (عم) اوتتەغى كىشىنى قۇتقاررسۇن يعنى آلازنىڭ اھللىرىنە سىنمە خواجه بولۇرسۇن بىر كىشىگە عذاب نىوشلى بولسە سىنمە آنى قۇتقاررسۇن البتە يوق (لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ) لىكن بىلدىن قورقغان آدملىر (لَهُمْ عُزْفٌ) اول آدملىر اېچۇن بىر چارلاق باردر (مَنْ فَوْقَهَا عُزْفٌ مَبْنِيٌّ) اول بىر چارلاقلارنىڭ اۋستىنە بىنا قىلغان بىر چارلاق باردر (تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) اول چارلاقلارنىڭ اۋستىنە يىلغىلار (صولار) آغار (وَعَدَّ اللّٰهُ) اللە بىر چارلاقلارنى وعدە قىلدىر (لَا يَخْلُقُ اللّٰهُ الْمِيعَادَ) اللە وعدەلەرگە خىلافت قىلماي (الَّذِينَ تَرَى اَنْ اللّٰهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) ايا يىلغىسىنى سىن اى محمد (عم) درىستلىككە اللە كوكىن صونى ايندىردى (فَسَلَكَهُ يَنْبِيعٌ فِي الْأَرْضِ) بس اول صونى بىردە بولغان چىشمەلەرگە كىردى (ثُمَّ يُخْرَجُ بِهِ زُرْعًا فَتُحْتَلَفُ اَلْوَانُهُ) ھونىڭ صونىدە اول صوبىرلەن تولى تولى بولغان اېگنلەرنى چىقاردى (ثُمَّ يَهْبِيجُ فَتَرْمِضُ مَضْفَرًا) ھونىڭ صونىدە اول اېگن كىبەرىس سىن آنى صارى تۇسىدە كوررسۇن (ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُمَاطًا) ھونىڭ صونىدە اللە اول اېگننى (اوسكان نىرسەنى) تارالغان نىرسە قىلور يعنى كىبىر اوجىر بىتار (ان فى ذلك لندكرى لاولى الالباب) درىستلىككە بۇ كوكىن صونى ايندىردە ھەم بىردىن تولى تۇسىدەكى اېگنلەرنى چىقارۇدە صافى عقل ايارلىرى اېچۇن الوغ عبرتلىر و عطار باردر (أَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ) ايا اللە مسلمان بولۇى اېچۇن كوكرا كىشى راوشان قىلغان آدم، كوكرەگى تار بولۇپ كوكلى صوقىر بولغان آدم كىبەھ البتە توگىل (فَوَعَلَى

نُورٍ مِنْ رَبِّهِ) بىس اللە كوكراگىنى راوشان قىلغان آدم رېئىن نور اوزىنىدەر (قَوْلٍ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ
 ذِكْرِ اللَّهِ) بىس اللەنىڭ ذىكرىدىن كوكللىرى قارە بولغان آدملىرىگە نى او كىچىدەر (أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ)
 كوكللىرى اللەنىڭ ذىكرىدىن قارە بولغان آدملىرى ئاھەر بولغان آرزونلىقىدەر (اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ)
 اللە سوزنىڭ كوكراگىنى (قرآنىنى) اينىردى (كُتَابًا مُتَشَابِهًا مِمَّا تَانِي) كوكراگىلىكىدە ومىجىزلىكىدە جىزلىرىنىڭ
 بىرىس ايكنچىسىنە اوغشاغان لىدىق ايچون بعض جىزلىرى ايكيشارقات ذىكر قىلغان كىتابىنى اينىردى (تَقْشُرُ مِنْهُ)
 بو كىتابدىن وعىدلىرىنى ذىكر وقتىدە قالىترار (جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ) رىلرئىدىن قورققان آدملىرىنىڭ
 تىرىلىرى (ثُمَّ تَلِينَ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ) مونىڭ صوكتىدە تىرىلىرىدە (تتلىرىدە) ھم كوكللىرىدە
 اللەنىڭ ذىكرى صارى قىرارانور (ذَلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ) بو كىتاب اللەنىڭ بىندىلىرىنى ھىلقىدە كوندىرە تورغان
 كىتابىدەر (يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ) اول كىتاب بىلن اللە تىلاگان آدمىنى ھىلقىدە كوندىر (وَمَنْ يَضِللِ اللَّهُ) وكىمىدەر
 اول كىشىنى اللە آزدىرسە (فَمَالَهُمْ هَادٍ) بىس اول كىشىنى ھىلقىدە كوندىر وچى يوقىدەر (أَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ
 سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) اياقولى موينىنە باغلى بولىقتىدىن يوزى بىلن گنە قىامت كوندىدە اللەنىڭ عىنا بىنىڭ
 ياوزىدىن صاقلانغان آدم اللەنىڭ عىنا بىدىن امين بولغان آدم كىمىمە البتە توگىل (وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا)
 دىكى كىرىسىبىلى اوزلىرىنە ظلم قىلچى آدملىرىگە ايتلىدى سز تاتىكز (مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ) كىسب قىلغان
 نىرسە كىزنى دىو يعنى كىسب قىلغان نىرسە كىزنىڭ جىزاسىنى (كُتِبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) مەكە كافرلىرىدىن بورىن
 بولغان كافرلىرى بىفمىرلىرىنى يالغانفە توتىدىلار (فَأَنذَاهُمْ الْعَذَابُ) بىس آلاغىدە عىنا بى كىلىدى (مَنْ هَيْبُتُ
 لَا يَشْعُرُونَ) بلماگان (كوكللىرىنە ھىقور قىلماغان) لىرى جىھتىدىن (فَأَذَاهُمْ اللَّهُ الْغُرَى) بىس اللە آلاغىدە
 رسوالقىنى تاتوتىدى (فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركىگىدە (وَالْعَذَابُ الْآخِرَةُ أَكْبَرُ) ھم البتە آخىرت عىنا بى
 دنيا عىنا بىدىن الوغراقىدەر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اگىر آخىرت عىنا بىنىڭ الوغ ايدىكى بىلسەلر (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا
 لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ) وتحقىق بىز آدملىرى ايچون بو قرآندە بىيان ايتىدىك (مَنْ كَلَّمَلْ) ھىر بىر دىن اشنىدە
 كىراگى بولغان مىثلدىن (لَعَلَّكُمْ يَتَذَكَّرُونَ) آدملىرى وعظلانسونلر ايچون (قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ)
 مەناسىدە كاگىرلك اياسى بولماغان عرب تىلىدە بولغان جالدىدە اول قرآن بىز اول قرآندە ھىر بىر دىن ايچون
 كىراگى بولغان مىثلنى بىيان قىلىدىق (لَعَلَّكُمْ يَتَّقُونَ) آدملىرى اللەدىن قورقسونلار ايچون (ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا
 رَجُلًا) اللە موحد بىلن مىشرككە مىثال يوزىدىن بىرا بىرنى بىيان قىلىدى (فِيهِ شُرَكَاءٌ مِثْلًا كَسُونَ) اول ايردە
 ياوز ھىقلىرى ايچون نىزاعلاشە تورغان شىرىكلىرى باردىر (وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ) دىكى بىرا بىر ايچون خالص
 بولغان ايكنچى ابرنى بىيان ايتىدى يعنى مىثلاً مىشركنىڭ مىثالى مىشركنىڭ مەبىردلىرىدىن ھىر بىرى اوزىنە
 عبادت قىلدىنى دعوى قىلاھم اوزلىرىنە عبادت قىلا تورغان ايرىقىدە نىزاع قىلىشەلار مىشركور ايرىڭنىڭ
 كوكلىنى تورلىچى تاراتالار ھىر بىرى اوزىنىڭ دعوى قىلغان نىرسە سىندە ھىقلىنى دعوى قىلا موحدنىڭ
 مىثالى خالص بىر كىشىگە ھىدەت ايتە تورغان اير ايكنچى آدمنىڭ دعوى قىلدىغىدە بىتونلاى بول يوق

(هَلْ يَسْتَوِيَان مَثَلًا) مثل يوزندن بوايكى ايريرابر بولورلارنى البته برابر توگملىر (الْحَمْدُ لِلَّهِ) هر ماقتا صفاقى اللهغه غنهدر (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلكه آدملىرنى كويسى حقلنى بلماسلار شونىك ايچونىك عبادتى اللهغه باشقه نرسهنى شريك قيلورلار (أَنْتَ كَمِيتٌ وَأَنْتُمْ مَيِّتُونَ) اى محمد درستلكى سىن اولكسن يعنى بو عالمىن ايكنچى عالمگه كوچه چك سىن دىنى درستلكى ايتلىرىك مېتلىرىن يعنى بو عالمىن ايكنچى عالمگه كوچوچىلار (ثُمَّ أَنْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ) مونىك صونىك قىامت كونىك ريكز حضورنىك دعوى قىلماچاق سز يعنى سىنىك حقلنى بولغانلىقك ومشركلرنىك باطللىقى بولوى ظاهر بولاچاق .

(يىكرمى اوچونچى پاره نىك ترجمه سى تمام بولدى)

(فَمَنْ ظَلَمَ) بس كمدر ياوزراق (مَنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ) الله اوزرىنه يالغانى نسبت بىرگان آدمىن يعنى اللهنىك شريكى بار بالاسى بار ديو يالغانى نسبت بىرودن (وَكَذَّبَ بِالصَّدَقِ إِذْ جَاءَهُ) دىنى راستلىق كىلگان زمانده راستلىقنى (محمد عم الله حضورىدان كىترگان نرسهنى) يالغانى نسبت بىرگان آدمىن يعنى بو آدمىن ياوز آدم اصلا يوقدر معناسنده (أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ) ايا جهنمده كافىرلر ايچون قايتاچاق اورون يوقمى (وَأَلَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ) راستلىقنى كىترگان آدمىلر (بِيفْتِمِرٍ) (وَصَدَّقِي بِهِ) دىنى راستلىقنى راستقه توتقان آدمىلر (مؤمنلر) (أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ) بو صفتداغى آدمىلر آلادىر اللهدان قورقوچىلار (لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) اول آدمىلر ايچون رېلىرى حضورىده تلامگان نرسهلى باردر (ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ) بو جزا ايزگولىك قىلوچىلارنىك جزا سىدىلر (لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ) اللهنىك ايزگولىك قىلوچىلاردان اروتماكلسى ايچون (أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا) عمل قىلغان نرسهلىرىنىك ياوزراغى (وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ) دىنى آلاغى اجرلىرىنى بىرماكلسى ايچون (بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قىلغان نرسهلىرىنىك ايك كوركامى برابرندى (أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ) ايا اوزىنىك بندى سنه (محمد عليه السلامگه) ياردم قىلودى يىكوى توگملى البته يىكوىچىلر (وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) واى محمد (عليه السلام) سىنى اللهدان درجهده توبان بولغان نرسهلىر بىرلىن (صنم لار بىرلىن) قورقتورلار قرىشلىر رسول اللهغه ايتكانلر اى محمد عليه السلام سىن بوزنىك معبودلر مېنى خورلىسنى لكن بىز قورقامىز بىزنىك معبودلر مېزنىك نفسى سىنى توتماغى ايدى ديو (وَمَنْ يَضِللِ اللَّهُ) وكمدر اول كشىنى الله توغرى يولدىن آزدور (فَمَالَهُ مِنْ هَادٍ) بس اول كشى ايچون توغرى يولغه كوندروچى يوقدر (ومن يهدى الله) كىتىگنه الله توغرى يولغه كوندرسه (فَمَالَهُ مِنْ مُضِلٍّ) بس اول كشى ايچون آزدروچى بولماس (أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ) ايا الله دشمانلاردان اوچ آلوى هر اشك غالب بولغان ذات توگملى البته شولاى (وَلَسَنَ سَأَلْنَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واى محمد (عم) اكر سىن مكه مشركلردىن كوكلىرى هم بىرلىرىنى كم ياراتدى ديوصوراساك (لَيَقُولُنَّ اللَّهُ) البته الله ياراتدى ديورلر (قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ) اى محمد (عم) مكه مشركلىرىنه ايت مىكا خبر بىرگز ديو (ماتىغون من دون الله) سزنىك اللهدان باشقه عبادت قىلغان نرسهلىرىنى (صنم لارنى) (ان ارادنى الله بضر)

اگر الله ميگذاضر ايرشدروني تلاسه (هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ) ايا اول معبودلرگز الله ايرشدررگه تلاگان
 ضررني آچقوچيلارمي (يباروچيلرمي) البته يوق (اَوْ ارَادَنِي بِرَحْمَةٍ) ياكه اگر الله ميگا رحمت
 ايرشدروني تلاسه (هَلْ هُنَّ مَمْسُكَاتُ رَحْمَتِهِ) اياسزنگ معبودلرگز الله ايرشدروني تلاگان رحمتني
 طهوچيلارمي البته يوق (قُلْ حَسْبِيَ اللهُ) اي محمد (عم) اگردو كافرلرنگ معبودلري الله ايرشدررگه
 تلاگان ضررني يباره آلماسه لار هم الله ايرشدررگه تلاگان رحمتني طيا آلماسه لار ايت سين الله
 ميگا يتار ديوو (عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ) اوزرينه اش تابشروچيلار ايشلريني تابشرسن لار (قُلْ يَا قَوْمِ
 اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِكُمْ) اي محمد (عم) ايت سين اي قوم اوزرنگ حالگزرگه مناسب عمل قيلگزر ديوو
 (اِنَّيْ عَامِلٌ) درستلكه مين هاله مناسب عمل قيلوچيمن (فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ) بس تيز
 بلورسز شول كشيئي اول كشيگه عذاب كيلور (يُخْزِيهِ) اول عذاب اول كشيئي رسواي قيلور (وَيَعْلُ
 عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ) دخي اول كشيگه هميشه بولفوي عذاب اينار (اِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ
 بِالْحَقِّ) اي محمد (عم) درستلكه بز آدم لار ايچون (يعني آدمارنگ دنيا ودين فائهلري ايچون)
 سينك اوزرگا حلقف برلن كتاب (قرآن) ايندرك (فَمَنْ أَهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ) بس كدمرقي لفته كونسه اوز
 فائهلري ايچون در حق لفته كونلوي (وَمَنْ ضَلَّ فَانَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا) وكمبر حق بولدان آزه بس آچق اول
 كشي اوزينك ضررينه در آزوي (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ) وسين آدم لار اوزرينه ايشلري تابشولش آدم
 توكلسن باري سين ديني ايرشدرو برلن گنه بيورلش سن (اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا) اولگان وقت
 لارنگ الله نفسلرني آلور يعني تنلردن تعلق لاروني كيسار هم تصرف لارون بتدر ظاهراده باطناده آلور
 حقيقه اولگانك ياكه ظاهرانك آلور يوقلاغان وقتك (وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا) دخي اولماگان نفسلرني
 ظاهرانك آلور يوقلاغان وقتلارنگ يعني يوقلاغان آدم لرده اولگان آدم لركي هيچ نرسه بلماسلر
 (فِيهِسُكُوتٌ أَلْتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ) بس آنك اوزرينه اولم برلن حكم قيلغان نفسلرني توتار تنلرينه
 قايتارماس (وَيُرْسِلُ الْأَخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) دخي ايكنچي تورلي نفسلرني (يوقلاغان نفسلرني) بيلگولي
 مدتكه قدر تنلرينه يبارر (اِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ) درستلكه بوذكر قيلنغان نرسه لرده يعني
 نفسلرني آلوده برتورلسني تنلرينه كيري قايتارب برتورلسني قايتارماوده و فكر قيبلا تورغان قوم
 ايچون الوغ عبرتلر باردر (أَمْ تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ) بلسكه قريش كافرلري الله دن باشقه اوزلرينه
 شفاعت قيبلا تورغان شفاعت قيلوچيلارني توتوبيلارمي (قُلْ أَوْلُوا كَانُوا لَآئِمًا كُونَ شَيْئًا) اي محمد (عم)
 قريش كافرلرينه ايت شفاعت قيلوچيلارگز فائده و ضرردن هيچ نرسه ني مالك بولماسه لارده شفاعت
 قيلورلارمي ديوو (وَلَا يَنْفَعُونَ) دخي هيچ نرسه ني بلماسه لرده شفاعت قيلورلارمي ديوو (قُلْ لِلَّهِ الشُّفَاعَةُ جَمِيعًا)
 اي محمد (عم) شفاعتنك همه سي الله ايچوندر ديوو ايت (لَهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ايچوندر
 كر كلرنگ ويپرلرنگ خواهلش (ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) مونك صوكنده الله غه قايتارلش بولورسز (وَإِذْ ذَكَرَ اللَّهُ
 وَهْنَهُ) وهر قيبان يالغز بولغان حاله الله ني ذكر قيلنسه يعني مشركلرنگ معبودلرزدن باشقه غنه

اِسْمَاءُ زَتْ قُلُوبِ الدِّينِ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآيَةِ) اخبرت كونه اسمان كيثرما گان آدمارنىڭ كوكللىرى اتىلور
 ونىمىر تانور (وَاِذَا فُكِّرَ اَلَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) وىر قىچان اللىغى باشقى بولغان مشركلرنىڭ مەپودلىرى ذكر قىلىنسى
 (اِذَا نَهْمٌ يَسْتَبِشِرُونَ) شول وقتى شوق مشركلر شادلانورلار (قُلِ اللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) اى محمد ايت
 سىن اى كوكلرنى دىيىرلىرى يارا لىچى اللى (عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) غىبىنى هم حاضرى يلوچى اللى (اَنْتَ
 تَعْلَمُ بَيْنَ عِبَادِكَ) سىن قىلارنىڭ آراسىدە حكىم قىلورسىن (فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) شول نرسىدە حكىم
 قىلورسىن اول نرسىدە قىلارنىڭ اختلافى قىلور بولدىلار (وَلَوْ اَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) واگر كىفر سىيلى
 اوزلرىنىه ظلم قىلغان آدمار ايچون بولسى ايدى (مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا) يىردە بولغان نرسىلارنىڭ
 بارچەسى (وَمِثْلَهُ مَعَهُ) دىى يىردە بولغان نرسىلر بىرلن بىرگە يىنەدە آننىڭ اوخشاشى بولسى ايدى
 (لَا تَقْدِرُوا بِدِينِ سِوَى الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قىيامت كونىدە بولغان عىبانىڭ ياوزلغىدىن اول ملكلرنىدە
 بولغان نرسە بىرلن قىيەلرلىرىدى يەنى عىباب اورنىدە شول قدر بىتون ملكلرنىدە بولغان ماللارنى
 بىيىرلىرى ايدى (وَبَدَّلَهُمْ مِنَ اللّٰهِ) دىى قىيامت كىونىدە مشركلر ايچون ظاهىر بولور (مَا لَمْ يَكُونُوا
 يَخْتَسِبُونَ) حسابلايدى قارار بولغان نرسىلرى (عِدَابِ اِلٰهِي) (وَبَدَّلَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) دىى
 مشركلر ايچون كىسب قىلغان نرسىلرىنىڭ ياوزلقلارى ظاهىر بولور يەنى ياوز عمللرى ظاهىر بولور
 (وَخَافَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) دىى مشركلرنى دىيىدە وقت خورلاغان نرسىلرىنىڭ جىزاسى چىلغاب
 آلور (فَاذْهَبْ اِلَى الْاِنْسَانِ ضَرْدَعَانَا) آدمنىڭ عادى شولدر هر قىچان آدمنى ضرر (آورو ياكە فقيرلىك)
 توتسى بىزگە يالواروب دعا قىلور (ثُمَّ اِذَا غَوَّلْنَا نِعْمَةً مِّنَّا) مونىڭ سوگىندە هر قىچان آدمگە اوزمزدن
 نەمت بىرساك (قَالَ اِنَّمَا اُوْتِيْتُهُ عَلَى عِلْمٍ) آدم ايتور بو نەمنى مىڭا بىرلىدى كىسب طريقلارونى بلوم
 اوزرىنىه (بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ) بلىكە اول نەمت آتار فتنەدر (اَمْتَعَانِدِر) بو نەمتكە شكر قىلورمى دىو
 (وَلٰكِنَّا اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) لىكن آدمارنىڭ كوبسى بو نەمتنىڭ فتنە ايدىكى بىلاماسار (قُلْ قَالهَا اَلَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِهِمْ) تحقيق بوسوزنى (كىسبى بلوم اوزرىنىه بو نەمنى مىڭا بىرلىدى دىگان سوزنى بوامتلاردىن)
 بورون بولغان كافىلردە ايدى مىثلا قارون هم قومى كىبى (فَمَا اَغْنٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) بس آلاردان
 كىسب قىلغان نرسىلرى موگىسىز قىلمادى (فَاَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) بس بوسوزنى ايتكان آدەلرگە
 كىسب قىلغان نرسىلرىنىڭ ياوزلقلارى (يەنى ياوز عمللرىنىڭ جىزاسى) ايرشىدى (وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ
 هٰؤُلَاءِ) بو مكە مشركلرنىن ظالم بولغان آدملر (سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) آلارغە كىسب قىلغان ياوز
 عمللرىنىڭ جىزاسى تىز ايرىش (وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ) دىى آلار بىزنىڭ جىزامىزنى اوتكاروچى توگىلاردىر
 (اُولَمْ يَعْلَمُوا) ايا مكە مشركلرى بىلمادىلرى (اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) درستلىككە اللى نە
 تىلاگان آدمىنە رىزقى كىيك قىلور (اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُونَ) درستلىككە بو ذكر قىلغان نرسىلردە
 ايمان كىيىرگان قوم ايچون الرىغ عبرتلىر باردر (قُلْ يَا عِبَادِى الَّذِيْنَ اَسْرَفُوا عَلَىْ اَنْفُسِهِمْ) ايت سىن اى
 محمد هم اللى تعالى ايتەدر دىو اى مىم نىفسلىرىنىه گىناهلارده اسراف قىلور بىرلن آرتوق جىنايت قىلغان

بَيْنَهُم بِالْحَقِّ) دىنى آدملىر آراسىدە حەقىقەت بىرلەن حەكم قىلىنور (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) داۋل آدملىر ئىۋابىلارنى كىمىتلور ۋىگىناھلارنى آرتىدور بىرلەن ظلم قىلىنما سىلار بىۋاىت صورىم حساب دىنى جىزىنىڭ حەق بولۇى حەقىقەت (وَوُضِعَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَ مَعْمَلَاتِهَا) دىنى ھەر نەفس كە ھەم قىلغان نەرسە سىنىڭ جىزاسىنى كامىل بىرلور (وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ) داۋل اللە بىندە لىزىڭ قىلغان ئىشلىرىنى بىلىدور (وَسَيَقُالُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلَمْ يَكُنْ مِنَّا) كافر بولغان آدملىرىنى گىرۋە گىرۋە ايتوب چەنم گە سىرلور (حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُهُمْ فَتَفْتَحُ أَبْوَابُهَا) ھەر قىچان اول كافرلر چەنم گە كىلسە لىزىڭ چەنم نىڭ ايشكلىرى آچلور (وَقَالَ لَهُمْ خِرَنَّتُمْ) دىنى كافرلر گە چەنم نىڭ صاچىپىلارى شىتە قىابوب ايتورلر (أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ) اياسىز گە اوز جىنىڭىزدىن پىغىمبىر كىلمادىمۇ (يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُم) اول پىغىمبىرلر سىز گە رىيىزىڭ ايتلىرىنى اوقور بولىدۇلار (وَيُنذِرُوكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا) دىنى سىزنىڭ بىۋىكىلىڭىز گە (تەۋغىغە كىرر ۋە قىتلىڭىز گە) يولغۇڭىز بىرلەن سىزنى قورقتور بولىدۇلار (قَالُوا بَلَىٰ) كافرلر ايتورلر بىلى پىغىمبىرلر بىز گە رىيىزىڭ ايتلىرىنى اوقور بولىدۇلار ھەم بىزنى بىۋىكىلىڭىز گە يولغۇ بىرلەن قورقتور بولىدۇلار (وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ) ولىكن عذاب سوزى (بىنى رىيىزىڭ عذابى بىۋىكىلىڭىز بىرلەن حەكمى) كافرلر اوز رىيىنە ثابت بولدى (قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ) كافرلر گە اللە طرفىدىن ايتلىدى چەنم نىڭ ايشكلىرىنە كىرگىز (خَالِدِينَ فِيهَا) اول چەنم دە مىنگو قالغان كىز ھالە دىۋى (فَبَشِّرْهُم بِأَنَّ لَهُم مِّنْ عَذَابِنَا أَلْوَنًا) بىس ايمان كىنرودىن تىكىرلارنىڭ اوزىنى بولغان چەنم نى باۋىنە بولدى (وَسَيَقُالُ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ أَلَمْ يَكُنْ مِنَّا) دىنى رىيىزىڭ قورققان آدملىرىنى (مۇمىنلارنى) گىرۋە گىرۋە ايتوب اوجماق ھە سىرلەش بولور (حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُهُمْ فَتَفْتَحُ أَبْوَابُهَا) ھەر قىچان مۇمىنلر جنت كە كىلسە لىزىڭ اوزىڭ اوزىڭ كىرلر بولور دىنى جنت نىڭ ايشكلىرى آچلور (وَقَالَ لَهُمْ خِرَنَّتُمْ هَٰذَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) دىنى جنت نىڭ صاچىپىلارى مۇمىنلر گە ايتورلر سىز گە باراماس نەرسە لىزىڭ سىلارنىڭ بولور مۇمىن سىز گە ھىچ كۆلكىز گە خۇش بولماغان نەرسە ايرىشاماس (طَبَّتُمْ فَأَدْخَلُوهُمْ خَالِدِينَ) سىز گە كىرلدىن پاك بولىڭىز بىس اوجماق ھە مىنگو قالغان كىز ھالە كىرگىز (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَّهُ) دىنى اوجماق ھە كىرگان نىڭ سۆكندە مۇمىنلر ايتورلر ۋە ھە سىنى بىز گە راست قىلغان اللە اوز رىيىنە ھەر ماقتاۋ بولسون (وَأَوْزِنْنَا الْأَرْضَ) دىنى اللە بىز گە جنت يىرىنى بىردى (نَفْبُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ) جنت دن تىلاگان اوزىمىزنى تور اچاق اوزىن قىلورمىز (فَنَهَمُ أَجْرَ الْعَامِلِينَ) بىس ھەم قىلورچىلارنىڭ اوزىنى بولغان جنت نى خۇش بولدى (وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ) دىنى سىن اى ھەم (ھەم) فرشتە لىرىنى عرش تىرە سىندە طواف قىلورچىلار كور رىسون (بِسَبْحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ) رىلرىنىڭ ھەمى بىرلەن تىسبىح ايتىكانلرى ھالە (وَقَضَىٰ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ) دىنى بىنەلر آرسەنە حەقىقەت بىرلەن حەكم قىلىنور بىنى بەزىلارنى جنت كە بەزىلارنى تەۋغىغە كىرتلور (وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) دىنى ھەر ماقتاۋ (آرامىدە حەقىقەت بىرلەن حەكم قىلور اوز رىيىنە) اللە ھە بولسون دىۋا بىتلىدى زىھى سوردە سىنىڭ

ترجمەسى تامام بولدى »

﴿ فرغني سورة مؤمن سورة من مكده اينگان سكران بشن آيت ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(حم) بوسوزن من مراديني الله اوزى بلور (تنزيل الكتاب من الله العزيز العليم) اول قرآن هراشه
 غالب بولوب وهرنرسي بلوچ بولغان الله دن ايندريش كتابدر (غافر الذنب وقابل التوب) اول الله
 گناهلارنى بارلقاغوچى وتوبه لرنى قبول ايندوچيدر (شديد العقاب ذى الطول) عذابى قاتى بولوچيدر
 اول الله نيك هم كيك اتعام اياسيدر اول الله (لا اله الا هو) هيچ برحقق بولن قولق قيلدش ذات يوقدر
 مگر اول الله (تعالى) گنه در (اليه المصير) اول الله غه در اورله چك اورن (ما يعادل في آيات الله) الله نيك
 آيتلرى حقنه قهرشماس (الا الذين كفروا) مگر كافر بولغان آدملرگنه قهرشور (فلا يغيرك تقلبهم في
 البلاد) بس اى عمد (عم) كافرلرنى تورلى شهرلرده سودا ايندورلن تصرف قيلولارى غرورلاندرماسون
 (البله اسون) سيني چونكه آلاغه كفرلرى ايچون تيزدن عذاب كيله چك (كذبت قبلهم قوم نوح) مكه
 كافرلرنى بورن نوح (عم) قومي پيغمبرلرنى بالفانغه توتدى (والأحزاب من بعدهم) دى نوح (عم)
 قومي صوكنده پيغمبرلرينه قارشى كيلگان تورلى جماعت پيغمبرلرينى بالفانغه توتد بيلار (وهت
 دكل أمة برسولهم ليأخضوه) دى هر برامت اوزلرينى پيغمبرلرينى اسير ايتونى (اوترونى باكيه عذاب
 قيلونى) قصد قيلدى (وجادلوا بالباطل) دى هر برامت باطل بولن قهرش بيلار (ليؤمنضوا به الحق)
 اول باطل بولن حقنى بيلارو (بترو) ايچون (فأغنتهم فكيف كان عقاب) بس مين اول اقللرنى عذاب
 بولن توتدم بس منم عذابم نيك بولدى (وكذلك حقمت كلمت ربك) دى اوشندى اى عمد
 (عم) ربك نيك سوزى (وعيسى يا كاه عذاب بولن حكم ايتوى) ثابت بولدى (على الذين
 كفروا) كافر بولغان آدملر اوزر بينه (أنهم أصعب النار) در سنلرگنه اول كافرلر تموغ اونى نيك
 اباريدر (الذين يعملون العرش ومن هولاء) دى عرشينى كوتارگان فرشتهلر دى عرش تيره سنه
 بولغان فرشتهلر (يسبغون بحم ربهم) ربلرينى حمى بولن تسبيح ايتورلر (ويؤمنون به) دى
 ربلرينه ايمان كيتورلر (ويستغفرون للذين آمنوا) دى ايمان كيتورگان آدملر ايچون بارلقاماق استارلر
 (ربنا وسعت كل شيء رحمة وعلما) دى ايتورلر اى ريمز سين هر نرسي رحمت هم بلوبولن صيدردى
 يعنى رحمتك هم علمك هر نرسي صيدردى (فأغفر للذين تابوا) بس توبه اينگان آدملرنى بارلقاغل
 (واتبعوا سبيلك) دى دين يولوگا ابارگان آدملرنى بارلقاغل (وقهم عذاب الجحيم) دى توبه
 ايتبده دين يولوگا ابارگان آدملرنى جعيم تموغينى عذابندن صاقللاغل ديو (ربنا وأدخلهم جنات
 عدن التي وعدتهم) دى ايتورلر اى ريمز اول صفلى آدملرنى اوزك آلاغه وعده قيلغان عدن
 اوجاخلار بينه كرت (ومن صلح من آبائهم وأزواجهم وذرياتهم) دى اول صفلى مؤمنلرنى آتالارندن
 هم خاتونلارندان همده بالالارندان ايزگو بولغان لارونى عدن اوجاخلار بينه كرت (انك أنت العزيز
 الحكيم) در سنلرگنه سين هراشه غالب سن وحكمت ايا سن (وقهم السيمات) دى اى ريمز اوس

كشىلارنى غىبابلاردان ياكە ياوز عمللارنىڭ جزالارنىدان صاقلانغان (وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ) وكملىرىدىر قىيامت كۈنىدە غىبابلاردان ياكە ياوز عمللارنىڭ جزالارنىدان صاقلانساڭ بىس تەقىف اول آدملىرگە رحمت قىلارڭ سىن (وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) وبوسىنىڭ رحمت قىلوڭ الوغ بولغان سعادىتىر (أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ) درستلىككە كافر بولغان آدملىر قىيامت كۈنىدە تەقىفلىنورلار (لَيَقْتُلَنَّ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتَلِكُمْ أَنْفُسَكُمْ) هم آلاىغە ايتلور اللەنىڭ سزگە آچوى سزنىڭ ياوزلىق بىرلن بىيورغوى نىفسىڭزگە آچوڭزدان الوغراقىر (ادْتَدَعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ فَمَنْكُفِرُونَ) شول وقتىداغى اللەنىڭ سزگە آچوى الوغراقىر سز اول وقتىداغى ايمانغە اندەلمىش بولمىڭز دە بولمىڭز (قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا آتَيْنِي) بەئىنى انكار ايتوچىلار ايتىدىلار اى رىمىز بىزنى ايكى مرتبە اوتوردىڭ بەئىنى بىزنى اول اولكىر ايتىب ياراتىڭ مۇنىڭ صوتىدە اىلمىز بىتىككە بەئىدە اولكىر ايتىب اوردىڭ (وَأَهْبَيْتُنَا آتَيْنِي) دىنى بىزنى ايكى مرتبە تىرگىزىڭ بىرسى دىنىداغى تىرگىڭ ايتىڭىسى قىيامت كۈنىدە كى تىرگىڭ (فَاعْتَرَفْنَا بِإِثْمِنَا) بىس بىز اوزمىزنىڭ گىناھلارمىز بىرلن اقرار قىلىق (فَقُلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ) بىس اياپىزگە تەوغىدان چىقوغە يول بارمى (ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ ادَّعَىٰ اللَّهَ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ) سزنىڭ حاضردە بولغان غىبابىڭز مۇنىڭ سىبىلى درەھىچىپان يالغىز اللەنى اندەلمىش بولسى سزانكار ايتىڭز (وَأَنْ يُشْرَكَ بِهِ تُؤْمِنُوا) واگر اللەغە شىرىك قىلىنسى اول شىرىك قىلوغە اوشانىڭز (فَالْحُكْمُ لِلَّهِ) بىس حكىم بىو كۈنىدە اللە ايجونىدىر (الْعَلَىٰ الْكَبِيرِ) اول اللە بىلىد والوغ بولغوى در (هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ) اول اللە شونداين اللەدر سزگە توحىدكە هم باشقە بىلورگە واجب بولغان نىرسەلەرگە دلالت قىلا تورغان ايتىلرىنى كورساتىر (وَيُنزِلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا) دىنى سزگە كوكن رىزقغە سبب بولغان نىرسەلارنى (بىفمورلارنى) ايتىدىر (وَمَا يَنْتَظِرُ الْأَمَنُ بِنَيْبٍ) وبو ايتىلر بىرلن وعظلماناس مگر اللەغە قايتقان كشىگند وعظلانور (فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ التَّيْبَانَ) بىس دىنىنى اللە ايجون صاف قىلغانىڭز حالىدە اللەغە دعا قىلار (وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) گرچە كافرلر سزنىڭ اخلاصىڭزنى مكروه كورسەلردە (رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ) اول اللەنىڭ درجەلرى بىو كدر هم عرش اباىسىر (يُلْقَى الرُّوحَ مِنْ أَمْرِ) اول اللە اوزىنىڭ امرىدىن وحىنى تاشلار (عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ) قىللارنىدان تىلاگان آدمى اوزرىنە (لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ) جانلار وتىلار بولقشە تورغان كۈنىدىن (قىيامت كۈنىدىن) قورقتو ايجون (يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ) اول قىيامت كۈنى شونداين كۈندىر اول كۈنىدە آدملىر قىللىرىدىن چىقوچىلاردىر (لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ) اللە اوزرىنە آدملىرىڭ داتلىرىدىن وعمللىرىدىن هم حاللىرىدىن هېچ نىرسە ياشىن بولماس (لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ) بو كۈنىدە خوجەلىق كىم ايجوندىر (لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ) خلقنە غالب بولوى بىر اللە ايجوندىر اللە تعالى قىيامت كۈنىدە نىچك صور اچاق لغىدىن ونىچك جواب بىرە چك لىگىدىن حكابت ايجون بو سوزنى ذكىر ايتىدى (الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ) بو كۈنىدە (قىيامت كۈنىدە) هر نىفس كىسب

قىلغان نرسەسى بىرلەن جىزىلانور (لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ) بۇ كۈندە ظلم قىلىۋ يوقىدۇر (إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ)

دىرىتىلىكىدە اللەنىڭ ھىسابى تىز بولۇپىدۇر (وَأَنْذَرْتَهُمْ يَوْمَ الْأَنْزَاقِ) دىخى اى محمد عەم ياقىن بولغان قىيامت

كۈنىدىن آدملرنى قورقت (إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْعُنَاكِرِ) قىيامت كۈنىدە اللەنىڭ غىناپىدىن قورقۇدان

كۆڭلەر بوغازلار ھۆرۈندە بولۇر يەنى كۆڭلەر اورون لارنىدىن كۆچىپ بوغازلارغە يابىشۇرلار (كُلِّمَيْسَ)

قاينۇ بىرلەن تولغان لارى ھالەدە اول كۆڭلەر (مَالِ الْغَالِمِينَ مِنْ مَمِيمٍ) كىرى سىبىللى اوزلرىنە ظلم قىلىۋچىلار

اىچۇن ھىچ بىر ياقىن آدم يوقىدۇر (وَلَا شَفِيعَ يُطَاعُ) دىخى شىفاعىنى قبول قىلىنىش آدم يوقىدۇر (يَعْلَمُ

خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ) اول اللە كوزلرنىڭ خىيانىتى قىلىۋچىسىنى يەنى شەھوت بىرلەن ھىرامغە قارۇچىسىن بىلور (وَمَا

تُغْفِي الصُّدُورُ) دىخى كوكراكلرنىڭ ياشىرغان نرسەسىنى (سەرلەن) بىلور اللە تەلى (وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ) واللە

تەلى ھىقلىق بىرلەن ھىكم قىلور (وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا) دىمشىركلرنىڭ اللەدان باشقىدە

ئىدە گان (عبادت قىلغان نرسەلىرى ھىچ نرسە بىرلەن ھىكم قىلماستلار چۈنكى آلار جانسىز نرسەلەر (إِنَّ

اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) دىرىتىلىكىدە اللە ھەر نرسەنى اشنۇچى ۋەر نرسەنىدە كورگۈچىدۇر (أَوَلَمْ يَسِيرُوا

فِي الْأَرْضِ) ايا مكىە مشىركلىرى يىردە سىر قىلماستىلارنى (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ)

بس اوزلرىدىن بورون بولغان پىغىمبەرلەرنى يالغانغە توتقان آدملرنىڭ ھۆكۈمى ھاللىرى نىچك بولغانىنى

قارارلار (كوررلەر) ايدى (كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً) مكىە كافرلردىن بورون بولغان كافرلەر مكىە كافرلردىن

قوت يوزىدىن قاتپىراق بولدىلار (وَأَنْزَأْنَا فِي الْأَرْضِ) دىخى يىردە ائىرلەر يوزىدىن كوبراك بولدىلار يەنى يىردە

بىيوك قىلمە ۋالوغ شەرلەر بنا قىلدىلار (فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ) بس آلارنى اللە گناھلارى سىبىلى عىتاب

بىرلەن توتتى شۇنىڭ كىنى مكىە كافرلەرنىدە عىتاب بىرلەن توتار (وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ) دىخى آلار اىچۇن اللەنىڭ

عىتابىدىن ھاقلاغۇچى بولمادى (ذَلِكَ) بو اوتكان اىتىلدى عىتاب بىرلەن توتتو (بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ)

اوشۇنىڭ سىبىلى دىرىتىلىكىدە اول اوتكان اىتىلگە پىغىمبەرلەرى ظاھر مەجىزەلەر بىرلەن كىلور بولدىلار (فَكْفَرُوا) بس

اول اىتىلەر اول پىغىمبەرلەرنى انكار ايتدىلەر (فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ) بس آلارنى اللە عىتاب بىرلەن توتتى (إِنَّ

قُوَّةَ شَيْدِ الْعِاقِبِ) دىرىتىلىكىدە اول اللەنىڭ تىلاگان نرسەسىنە غايت كۈچ بىتو بىرلەن كۈچى بىنكۈچىدۇر

ھم عىتابى قاتى بولغۇچىدۇر (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا) دىھىقىق بىز موسى عەم نى مەجىزە بىرلەن بىباردىك

(وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) دىخى ظاھر بولغان دىلىل بىرلەن بىباردىك (إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ) فرعون گە ھم آنىڭ

وزىرى ھامان گە ھم قارون غە (فَقَالُوا سَاهِرًا كَذَّابًا) بس بۇلار موسى عەم نى سەھرى ھم يالغانچى

دىدىلەر (فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا) بس موسى عەم بىزنىڭ ھۆرۈمزدان ھق نى كىتىرگان زامانەدە (قَالُوا

اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ) فرعون ھم قومى ايتدىلەر موسى عەم بىرلەن بىرگە ايمان كىتىرگان آدملرنىڭ

بالالارونى اولدەگى كىنى يىنەدە اولتىرگىز دىبو (وَأَسْتَعْجِلُوا نِسَاءَهُمْ) دىخى قىز بالالارونى ترك قاندىرگىز

دىبو (وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ) كافرلرنىڭ مكرى توگىل دىر مگر ضائع بولۇدەدۇر (وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي

اَقْتُلْ مُوسَى (دخی فرعون قومنه ایندی مینی اختیارمه قویسکز موسی عه‌م نی اولتره من دیوقبیطیلار
 فرعوننی موسی عه‌مینی اولترودن طیالار ایدی وسیکا موسی دان قورقارغه تیوش توگل چونکه اول
 سعرجی دیو اگر سین آنی اولترساک موسی نك قوم فرعون دلایل برلن قارش تورو دان عاجز
 بولمقدان اولتردی دیورلر ایدی فرعون آزغنه سبب ایچون قان توکسه‌ده حضرت موسی نك پیغمبر
 ایدکنی شیکسز بلدکندن یا که اولترو میسر بولماس دیو ظن قیلدقندن حضرت موسی نی اولتررگه
 باطرچیاق قیلا آلمادی (وَ لَیَدْعُرَبَّهُ) موسی عه‌م ریسنه دعا قیلسن منم اوترومن ربسی نك طیویینی
 تلب (اِنِّیْ اَخَافُ اَنْ یُّبَدِّلَ دِیْنِکُمْ) اگر موسی عه‌م نی اولترماسا درستلکه مین موسی عه‌م نك سز نك دینکزی
 آلماشدروندان قورقامن (اَوْ اَنْ یُّظْهَرَ فِی الْاَرْضِ الْفَسَادَ) یا که بیرده دینکزی بورا تورغان نرسه نی
 ظاهر قیلوندان قورقامن (وَقَالَ مُوسَى) فرعون نك بو سوزینی اشکان نك هوکنده موسی عه‌م قومنه
 ایندی (اِنِّیْ عَسْتُ بِرَبِّیْ وَرَبِّکُمْ) درستلکه مین اوزم نك هم سز نك ربکزه صییندم (مِنْ کُلِّ مُتْکَبِّرٍ
 لَا یُؤْمِنُ بِیَوْمِ الْحِسَابِ) حساب (قیامت) کوننه ایمان کیترماگان هر بر الوغیلانچی آدمین
 (وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ) دخی فرعون نك یاقلارندان بر ایمان کینروچی ایر
 ایندی (یَکْفُرْ اِیْمَانَهُ) اول ایر ایمانی یاشره‌در ایدی بو ایر قبطی لاردان برسی بولا یا که
 فرعون لردن ایمانی یاشره تورغان بر ایر ایندی معناسنده بو وقت بو ایر اسرائیلی بولا
 (اَتَقْتُلُونَ رَجُلًا اَنْ یَقُولَ رَبِّیَ اللّٰهُ) ایا سز ربم یالغز بر الله دیگانلکی ایچون ایرنی اولتره‌سزی
 (وَقَدْ جَاءَکُمْ بِالْبَیِّنَاتِ) و تحقیق اول ایر سزگه اوزی نك راست پیغمبر ایدکنه دلالت قیلا
 تورغان کوب معجزه لر و کوب دلایلر کینردی (مِنْ رَبِّکُمْ) سز نك ربکزدن (وَاَنْ یَّکَ کَاذِبًا فَعَلَّیْهِ کَذِبُهُ)
 و اگر اول ایر یالغانچی بولسه بس یالغانلاوینک ضرری اوزینه بولور (وَاَنْ یَّکَ صَادِقًا) و اگر اول ایر
 دعواسنده راست بولسه (یُصِیْبُکُمْ بِعَظْمٍ الَّذِیْ یَعْدُکُمْ) ایلک آزی سزگه آنک وعید قیلغان نرسه لرینک
 بعضی ایرشر (اِنَّ اللّٰهَ لَا یَهْدِیْ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ کَثَابٌ) درستلکه الله (تعالی) اسراف قیلوچی یالغانچی
 حق لقفه کوندرماس بس اگر موسی اسراف قیلوچی و یالغانچی بولسه ایدی الله آنی بو معجزه لرگه کوندرماس
 و آنی بو معجزه لر برلن قوتلماس ایدی یا که الله رسوای و هلاک قیلغان ایرنی اولتروده نی معنا بار چونکه اگر
 موسی یالغانچی بولسه الله نك رسوای قیلغان قلی بولا معناسنده (یَا قَوْمِ لَکُمُ الْمُلْکُ الْیَوْمَ ظَاهِرِیْنَ فِی الْاَرْضِ)
 ای قوم مصر بیرنده اُستن و بلند بولغانکزه حاله بوکونده خواجه لاق سزگه (فَمَنْ یَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللّٰهِ اِنْ جَاءَنَا)
 بس اگر بزرگه الله نك عذاب کیسه الله نك عذابنن قتلوغه بزرگه کم یاردم بیرر بس ای قوم اشکزی
 بورما کز موسی (عه‌م) نی اوترو سببلی الله نك عذابنه کرشما کز چونکه بزرگه الله نك عذاب کیسه اول
 عذابنی هیچ کم طیا آلماس (قَالَ فِرْعَوْنُ مَا اُرِیْکُمُ الْاِمَارَیْ) فرعون ایندی ای قوم مین سزگه اشارت
 یا که مشورت قیلیم مگر اوزم اشارت قیلغان نرسه نی اشارت (مشورت) قیلام یعنی موسی (عه‌م) نی

اۆلتۈرۈنى يەنى ھېچ نەرسەنى ھەبەب كۆرەيم مۇگرموسنى اولتۇرۇنى ھەبەب كۆرەيم (وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ
 الرَّشَادِ) دىكى بۇ قۇرئەت بىرلەن سىزنى كۆندۈرمەي مۇگرتوغرىلىق بولغىنى كۆندۈرەم (وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا يَا قَوْمِ
 فَرعون نَبِيٌّ يَأْتِيكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَإِيَّاكُمْ عَلَىٰ مَثَلِ الْأَحْزَابِ) دەرستلىككە
 مەن سىزنىك اوزۇرگۈزگە اوسكانىكى امانلىرىنىك كۆنلىرىنىك واقىقەلىرىنىك مەنلىكىنىك ايرىشۇندىن قورقما (مەنلىك
 دَأْبُ قَوْمِ نوحِ وَعَادٍ وَثَمُودَ) نوح دىكى عادەم ئومۇد قومىنىك عادىتى بولغان جىزانىك مەنلىكىنىك ايرىشۇندىن
 قورقما (وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ) دىكى بۇلاردىن ھەممىسى قورقما عادىتى بولغان جىزانىك سىزگە ايرىشۇندىن قورقما
 (وَمَا اللَّهُ بِرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ) دىكى اللە بىندە لىرگە ظالمانى تىلاۋچى توغلىرىسى اللەتە الى گناھسىز ھېچ كىمى
 عذاب قىلامسى و ظالم بولغان آدمىنى اوج آلسى قالدىماس (وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ) دىكى
 قوم دەرستلىككە مەن سىزنىك اوزۇرگۈزگە آدملىرىنىك بەغىسىنىك بەغىسى اوزۇرىنە نىسا قىلىشە تورغان
 كۆندىن (قيامت كۆندىن) قورقما (يَوْمَ تُولَوْنَ مُعْبرِينَ) قيامت كۆنى شۇندىن ايرىشۇندىن اول كۆندە
 موقىدەن تەۋغ ھەبەب اورتىلارى بىرلەن بولغان لارى ھالەدە كافرلىرىنى دەرستلىش بولۇر (مَا لَكُمْ
 مِنَ اللَّهِ مِن عَاصِمٍ) سىزنىك اچۇن قيامت كۆندە اللەنىك عذابىدىن ھەبەب بولۇر (وَمَنْ يُلْغِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ
 مِنْ هَادٍ) ھەبەب اول كىشىنى اللە ھەبەب بولغان آزدەرە اول كىشىنى ھەبەب بولۇر كۆندۈرۈچى بولۇر
 (وَأَقْبَلْ جُأءَكُمْ يُوْسُفُ مِن قَبْلِ الْبَيِّنَاتِ) و تەھقىق سىزگە موسى ھەبەب دىكى مەھزە لىر بىرلەن يوسىف ھەبەب
 كىلدى (فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكِّ) بس سىز ھەبەب شەكىلە بولدىكى (فَمَا جُأءَكُمْ بِهِ) يوسىف ھەبەب سىزگە كىتىرگەن
 نەرسە سىلەن (دىنەنەن) بو يوسىف دىكى يەھۇد ھەبەب اوغلى يوسىف ھەبەب مۇراد ياكە يەھۇد ھەبەب اوغلى
 يوسىف ھەبەب اوغلى ابراھىم نىك اوغلى يوسىف مۇراد (حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلُومُ) يوسىف ھەبەب اولسكان نىك
 ھەبەب سىز ايتدىكى (لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِن بَعْدِهِ رَسُولًا) يوسىف ھەبەب سىزگە اللە ايتكىچى بىھەبەرنى يەھۇد
 دىكى (كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ) اوشنداق يەنى بو آزدەرە كىمى اللە اسراف و شەكىل
 قىلوچىنى آزدەرە (الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ) شۇندىن ايرىشۇندىن آدملىرىك اللەنىك ايتلىرىندە
 اوزلىرىنە كىلەسكان دىلەلەن باشقە قىرغۇچىلار (كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ) اللە ھەبەب بولۇر ھەبەب بو قىرغۇچى
 يوزندىن الوغ بولدى (وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا) دىكى ايمان كىتىرگەن آدملىرى ھەبەب ھەبەب بولۇر (عَلَىٰ كُلِّ قَلْبٍ مُّكْجِبٍ جِبَارٍ) ھەبەب
 ھەبەب قىلوچى تەكلىرىك قىلوچى آدمنىك كۆنلىكى اوزۇرىنە (وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ صَرْمَا) فرعون
 وزىرى ھامان غەبەب ايتتىكى اى ھامان مەنم اچۇن بىھەب سىزنىك ھەبەب قىلىش (لَعَلَّ أَبْغُ
 الْأَسْبَابِ) شەبەب مەن بوللاغە ايرىشۇن (أَسْبَابَ السَّوَاتِ) كۆنلىرىك ايرىشۇنە تورغان بوللاغە (فَأَطَّلِعُ
 إِلَىٰ آلِهِمُوسَىٰ) بس مەن موسى نىك مەھۇدەنە قىشۇنە (وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ كَاذِبًا) دىكى دەرستلىككە مەن موسى ھەبەب
 يالغانچى دىب گمان قىلامن (وَكَذَلِكَ زَيْنُ فِرْعَوْنَ سَوْعَمَلُهُ) ھەبەب زىنەتلاۋ كىمى فرعون گە ياوز ھەبەب

زینتلی قیلندی (وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ) وفرعوننی مقلق یولندان طیلمدی (وَمَا كَيْدُ فَرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ) وفرعون نښه مکرې توکل در مگر ضرر ایتوده در (وَقَالَ الْاِنْسِي اَمَنْ) دخی فرعون نښه یاقین لارندان ایمان کیترگان آدم ایتدی (يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ) ای قوم میکا ابارکز (اَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ) سزنی توغریانی وحقیق یولینه کوندر رمن یعنی سزگه توغریانی غه کوندر وچی یولنی کورساترمن (يَا قَوْمِ اِنَّمَا هَذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ) ای قوم آتقی بو دنیا تر کلکی آز فائده لنه تورغان نرسه در (وَاِنَّ الْاٰخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ) دخی درستلکده آخرت منگولک تور اچاق یورطدر (مَنْ عَمَلٌ سَيِّئًا فَلَا يُجْزَى الْاَمْلًا) هر کشی یاوز عمل قیلسه اول کشی که جز آ بیرلما س مگر یاوز عملنک مثل برلن گنه جز آ بیورلور (وَمَنْ عَمَلٌ صَالِحًا مَنْ ذَكَرَ اَوْ اَنْتَى) وهر کشی ایزگو عمل قیلسه کیرک اول ایزگو عمل قیلوچی ایر و کیرک خاتون بولسون (وَهُمْ مَوْمِنٌ) حالبوکم اول ایزگو عمل قیلوچی ایمان کیتروچی آدم بولسه (فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ) بس مؤمن بولوبده ایزگو عمل قیلغان آدم لار اوجماخه کرلر (يُرْزَقُوْنَ فِيهَا بِغَيْرِ حَسَابٍ) واول جنتده حسابدان باشقه رزقلانمش بولورلار (وَيَا قَوْمِ مَالِي اَذْهَبَكُمْ اِلَى النَّجْوَةِ) وای قوم نی بولدی مکا مین سزنی عذاب دان قیلوغه اُنديم (وَتَدْعُوْنِي اِلَى النَّارِ) وسز مینی تموغ اوطنه اُنديسز (تَدْعُوْنِي لَاصْفَرَ بِاللّٰهِ) سز مینی اللهغه کافر بولوومه اُنديسز (وَاَشْرِكْ بِهِ مَا لَيْسَ لِيْ بِهِ عِلْمٌ) دخی منم ایچون بلو بولماغان نرسه نی اللهغه شریک قیلومه اُنديسز (وَاِنَّا اَدْعُوْكُمْ اِلَى الْعَزِيْزِ الْقَهَّارِ) و حالبوکم مین سزنی گناهلارنی بارلقاغوچی وهر اشه غالب بولوچی الله اوزرینه اُنديم (لَا جْرَمَ اِنَّمَا تَدْعُوْنِي اِلَيْهِ) شیکسز حق بولدی سز نښه آنک عبادتنه مینی اُنده گان نرسه لرکز (صنم لرکز) (لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَاِلٰى الْاٰخِرَةِ) اول سز نښه عبادتنه اُنده گان نرسه لرکز ایچون دنیا ده هم آخرتده اوزرینک عبادت لرینه اُنده و یوق در چونکه آلا جانسزلاردر معبود بولونی تلاگان نرسه آلا رده یوقدر (وَاَنْ مَرَدْنَا اِلَى اللّٰهِ) دخی شیکسز حق بولدی درستلکده بز نښه قایتومز اللهغه در (وَاِنَّ الْمُسْرِفِيْنَ هُمْ اَصْحَابُ النَّارِ) دخی درستلکده آزغونلقده اسراف قیلوچیلار اوط ایالریدر (فَسْتَفْضِكُوْنَ مَا اَقُولُ لَكُمْ) منم سزگه ایتکان نرسه مینی (حق سوزلر مینی) عذابنی کور دککرده البته ایسکزگه تشررسز (وَأَفْوُضْ اَمْرِي اِلَى اللّٰهِ) دخی مین اشه مینی اللهغه تابشرامن (اِنَّ اللّٰهَ بَصِيْرٌ بِالْعِبَادِ) درستلکده الله تعالی بنده لرنی کورگوچیدر (فَوَقَاهُ اللّٰهُ سَيِّئَاتِ مَا كَرُوْا) بس فرعون نښه یاقینلارندان ایمان کیترگان آدمنی الله فرعون لر نښه مکرلری نښه باورلارندان یعنی قاطی مکرلرندن صافلادی (وَحَاتِيْ بِاَلِ فَرْعَوْنَ سُرَّةَ الْعَذَابِ) دخی فرعوننی هم قومنی عذاب نښه یاوزی چلقاب آلدی اهل السنة والجماعت نښه عذاب قبرنی اثبات که استدلال قیلغان آیتلری ذکر قیلنه چی آیتدر (النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا) اوطقه فرعوننی هم قومنی عرض قیلنور یعنی فرعونلرنی اوط اوزرنده یاندر امش بولور (عُدُوْا وَعَشِيْا) ابرته ده و کچهده البته موندان دنیا یورطنداغی عذاب مراد بس بو آیت برلن ثابت

بولدى دىنيا يورطىدە آل فرعوننىڭ عذاب قىلىنۇى (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ) دىنى
 قىيامت قائم بولغان كۈندە فرشتەلەرگە ايتىلور آل فرعوننى دىنيا عذابىدىن قاطىراق بولغان عذاب كە كرتىز
 دىو (يعنى جەنم عذابىدە) البتە بوايكى عذاب آراسىدە باشقەلىق ثابت بولدى آل فرعوننىڭ دىيادە عذاب
 قىلىنولارى البتە خصوصى داتلىرى اىچون توگىل بىلكە پىغىمبەر سوزىدە اطاعت قىلماي گناھلى اولىقلارى اىچون
 بس كافىرلارنىڭ ھىر بىرىنىڭ قىردە عذاب قىلىنۇى ثابت بولا اما گناھلى مؤمنلەر قىندە قىر عذابى بولور ايتىدىن
 چىقى لىكن ھىدبىلردىن بىلنە مؤمنلەرگە دە قىر عذابى بولور (وَإِذْ يَتَّخِذُونَ فِي النَّارِ) وای محمد (عم)
 كافىرلارنىڭ تەوگىدە دعوالاشقان (فَجَعَلْنَا) و قىلارنى ايسىكە تۇشور (فَيَقُولُ الضُّعْفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا)
 بس دىيادە ضعيف بولغان كافىرلر الوغلا نوب بىرگان كافىرلەرگە ايتورلر (إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا) درستلىككە
 بىز دىيادە سىزگە ايارگۈچى بولدىق (فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيحَاتِنَا) بس اياسىز بىزدىن اوتىدىن براللىش
 عذابىنى بىبارگۈچىلەر بىسىز (قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) دىيادە الوغلا نوب بىرگان كافىرلر ضعيفلەرگە ايتورلر
 (إِنَّا كُنَّا فِيهَا) درستلىككە سىز بىزنىڭ ھەممىز اوتىدە در بس بىزنىڭ سىزدىن اوتىدە عذابىنى بىبارىك دىو
 (إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ) درستلىككە الله تەقىق بىندەلر آراسىدە ھىكم ايتدى اوجماخقە تىوشلى
 آدمىنى اوجماخقە كرتىدى تەوگىدە تىوشلى آدمىنى تەوگىدە كرتىدى (وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ)
 دىنى تەوگىدە بولغان آدمىلر جەنم صاقىسىنە ايتىدىلر (ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ) بىزنىڭ
 اىچون رىبىزگە دعاقىلىز بىزدىن رىبىز بىر كۈن قىدرلى عذابىدىن بر آرزىسىنى جىكىل قىلىمۇن دىو (قَالُوا)
 أَوْلَمْ نَكُ تَابِعِكُمْ رَسُولًا بِالْبَيِّنَاتِ (جەنم صاقىسىلارى ايتورلر اياسىزگە ھىجىزەلر بىرلن پىغىمبەرلەرگە
 كىلما دىو دىو (قَالُوا بَلَى) جەنم دەگى آدمىلر (كافىرلر) ايتورلر بىلى كىلىدى دىو (قَالُوا فَادْعُوا) بس جەنم
 صاقىسىلارى ايتورلر اوزىز عذابىنى جىكىل قىلورنى صوراب دعا قىلىز بىزگە سىزنىڭ كىبى باوزلار اىچون
 صورارغە ادىن يوق دىو (وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ) وكافىرلارنىڭ دعاسى توگىلەر مگر ضائع بولودە در
 (إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا) درستلىككە بىز پىغىمبەرلەرگە ھەمە پىغىمبەرلەرگە ايمان كىتىرگان آدمىلەرگە
 دىلىل بىرلن ھەمقەسودلار بىنە ايرىشوبىرلن ياردىم بىرىمىز (فِي الْعِيدِ الْثِنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ) دىنيا تىرلىككە
 دىنى شاھىدلىر قائم بولغان كۈندە يعنى قىيامت كۈنىدە (يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْتَدَتُهُمْ) قىيامت كۈنى شوندا بىن
 كۈندىر اول كۈندە ظالملەرگە عىدىلرى فائىدە بىرماس (وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ النَّارِ) دىنى اول ظالملەرگە
 لعنت بولور ھەم آلا رغە يورتنىڭ ياوزى (جەنم) بولور (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى) وتەقىق بىزمۇسى
 (عم) غە آنىڭ بىرلن دىن گە كۈنلە تورغان نىرسەلرنى (ھىجىزەلرنى وشرىعتلرنى) بىردىك (وَأَوْزَنَّا بَنِي
 إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ) دىنى بىزمۇسى ھەم كۈندىن تىرات كىتابىنى اسرايىل بالالارىنە قالىردىق (ھدى وذكرى
 لأولى الألباب) صافى عقل ايبالرىنى اول كىتاب ھىقلىق غە كۈندىر ھەم وعظ قىلورچى بولغانى مالەك (فَأَصْبُرْ
 إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) بس اى محمد (عم) مشركلارنىڭ نىجىتو بىنە صىبر قىل درستلىككە اللهنىڭ ياردىم بىرلن وعىسى

حَقْر (وَاسْتَغْفِرْ لِنَفْسِكَ) دى گناھىڭ ايچون يعنى آرتوغراق ايشنى قالدىرغانلىڭ ايچون يارلقاماق
 استه ودين اشكا اقبال قىل (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْأَبْكَارِ) دى ربكىڭ حمىدى بران كىچىده هم
 لۇيرته لردى تىبىح ايت (انَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ) درستلىكده شونداين آدملىر اللهنىڭ آيتلىرىنى
 ئىچىرىشورلار (بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ) اوزارىنى كىلىگان دىلدىن باشقى (ان فى صُورِهِمُ الْأَكْبَرِ) اللهنىڭ
 آيتلىرىنى دىياسىز ئىچىرىشقان آدملىرىنىڭ كوكراكلرىنى يوقىدى مگر تكبىرلىكىدى (مَاهُمْ بِبَالِغِيهِ) اول ئىچىرىشقان
 آدملىر اللهنىڭ آيتلىرىنى بىاروگە ايرىشكۇچى توگىل لردى (فَاسْتَغْفِرْ بِاللَّهِ) بس اى محمد (عم) اللهغە
 صىدىون (انَّ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) درستلىكده اول الله سىزنىڭ سوزلىرىڭنى اشنوچىدىر واسلىرىڭنى بىلوچىدىر
 (لُغَاظُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَافِ النَّاسِ) البته كوكلىرىنى هم بىرلىرىنى ياراطو آدملىرىنى ياراطودان
 الوغراقىدىر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولكىن آدملىرىڭنىڭ كويىسى موڭى بىماسار البته
 اصلسىز الوغ بولغان كوكلىرىنى و بىرلىرىنى اۆل ياراطوغە قادر بولغان الله البته اصلدىن ايكىنچى
 مرتبه آدمنى ياراطوغە قادر بولا لىكىن آدملىر افراط غفلت لرى ونفس آزرولارىنى بىارولرى ايچون
 فكر قىلمىلاردا موڭى بىلمىلر (وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ) دى صوقر آدم بىرلىن كويى
 آدم برابر بولماس يعنى غافل آدم بىرلىن بصيرت اياسى آدم برابر بولماس (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيئِينَ) دى ايمان كىتىرىدە ايزىگە عمل قىلغان آدم بىرلىن پاوزلىق قىلوچى
 آدم برابر بولماس (قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ) اى آدملىرىا كە اى كافرلىر آزغىنە وعظاملار بىرلىن وعظاملار بىرلىن
 (انَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا) درستلىكده قىامت البته كىلىگۇچىدىر اول قىيامتدە شىك يوقىدىر (وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُوْمِنُونَ) ولكىن آدملىرىڭنىڭ كويىسى قىامت كە ايشانماسلار (وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ)
 دى سىزنىڭ ربكىز ايتىدى اى مؤمنلر مىكە عبادت قىلىڭىز مېن سىزنىڭ عبادتلىڭىزنى قىبول قىلورمىن يعنى
 عبادتلىڭىز برابرندە ثواب بىررمىن (انَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي) درستلىكده شونداين آدملىر
 مېن عبادتلىدىن تكبىرلىك قىلورلار (سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ ذَاخِرِينَ) اول عبادتلىدىن تكبىرلىك قىلوچىلار خور
 ورسواى بولغان لارى حالده جهنمگە كىرلىر (اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ) الله شونداين ذاتىر سىزنىڭ
 قائىدەلىرىڭىز ايچون كىچىنى ياراتىدى (لَتَسْكُنُوا فِيهِ) اول كىچىدە قىرارانوڭىز وراحت لىنوڭىز ايچون (وَالنَّوَارِ
 مُبْصِرًا) دى كوندىزنى باقپرتوچى ايتوب ياراتىدى (انَّ اللَّهَ لَنُورٌ فَضْلًا عَلَى النَّاسِ) درستلىكده الله
 آدملىر اوزرىنى شىقت ورحمت اياسىدىر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ) ولكىن آدملىرىڭنىڭ كويىسى
 بونعمتلىرىگە شكر قىلماسلار (ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ) معبود بولونى تلى تورغان اشلىرگە خاص بولغان الله
 سىزنىڭ ربكىزدىر (خَافَ كُلُّ شَيْءٍ) اول الله هر بىر نرسەنى ياراطوچىدىر (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) حىقلىق بىرلىن معبود بولغان
 ذات يوقىدىر مگر اول اللهغەدر (فَأَنِّي تُؤفَّكُونَ) بس ئىچىك سىز اللهنىڭ عبادتلىدىن باشقى عبادت قىلوغە
 دوندىرلەسىز (دوناسىز) (كَذَلِكَ يُؤفَّكُ الَّذِينَ) اوشىنداق يعنى اللهنىڭ عبادتلىدىن باشقىغە دوندىرلىگان

توتولارينىڭ يېزاسى (اِذَا الْاَعْلَالُ فِي اَعْتَاقِهِمْ) شول وقتتە يالغاندە توتولارينىڭ جزاسى بولورلار اول وقتتە بوغاولار مېرىنلارنىدە بولور (وَالسَّلَاسِلُ يُسْمَعُونَ فِي النَّعِيمِ) دىن چلپرلار بىرلن جەننم گە اسىراالمىش بولورلار (ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْمَعُونَ) موندە صوكتە او طە ياندىلىش بولورلار (ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ) موندە صوكتە آلاغە ايتلور (اَيْنَمَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اللە دان باشقە اللە غە عبادتە شىرك قىلغان نرسە لرگە (معبودلارگە) قىدا ديو (قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا) بو اللە نىڭ كىتابلارونى يالغانغە تورتقان كافرلار ايتورلار معبودلارمىز بىزدن غىيب بولدىلار ديو (بَلْ لَمْ تَكُنْ لَهُمْ نِعْمَةٌ قَبْلَ شَيْئًا) بلكە بىز موندان بورون هيچ نرسە گە عبادت قىلماغانمىز ايگان يعنى بىزگە حاضر بلىدى بىز معبودلارمىزگە عبادت قىلومىز بىرلن هيچ نرسە گە عبادت قىلغان توگلمىز ايگان چونكە بىزنىڭ معبودلارمىز اعتبارلى شى (نرسە) توگىلەر ايگان (كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ) بو كىتابلارنى يالغانغە توتوپپىلارنى آزدىغان كىن اللە تعالى كافرلارنى آزدور (ذَلِكَ) سىزنى بو آزدور (بِمَا كُنْتُمْ تَفْرِدُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ) حقىقەت بىردە تكبرىك قىلوڭىز سىبىلى در (وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ) دىن شادلىقە كىتايىب يىروڭىز سىبىلى در (ادخلوا ابواب جهنم خالدين فيها) جەننم دە منگو قالغانىز ھالە جەننم نىڭ ايشكلرىغە كىرڭىز ديو ايتاور (فَبُئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ) بس تكبرىك قىلوجى لارنىڭ اورنى بولغان جەننم نى ياوز بولدى (فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) بس اى محمد ەم كافرلارنىڭ رىختويىنە صبر قىل درسىلكە اللە نىڭ كافرلارنى ھلاك ايتو بىرلن وعدەسى حقدىر وشىكسىز بولاچاقدر (فَاَمَّا نُرَيْنَاكَ بَعْضَ الَّذِي نَعُدُّهُمْ) بس اگەر سىڭا كافرلارگە وعدە قىلغان نرسە مەز (عذابمىز) نىڭ بەھىسىنى كورساتساك بىك خوب بولور (اَوْ تَتَوَفَّيْنَاكَ فَاَلَيْسَ اِيُنَا يَرْجِعُونَ) ياكە سىڭىڭ كافرلارگە وعدە قىلغان عذابنىڭ بەھىسىنى كورمىسىڭىز اللە چانكىن آلساق بس اول كافرلار قىيامت كۈنىدە بىزگە قايتارلمىش بولور شول وقتتە كورسەن بىز آلارنى قاتى عذاب بىرلن عذاب قىلورمىز ياكە معناسى كىرك بىز اول كافرلارنى سىڭىڭ تىركە وقتلىكە عذاب قىلىقى و كىرك قىلىقى بارى بىر قىيامت كۈنىدە بىزگە قايتاچاق لار آلارنى بىر قىيامت كۈنىدە قاتى عذاب بىرلن عذاب قىلورمىز معناسىدە (وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ) و تحقىق بىز اى محمد (عليه السلام) سىندىن بورون دىن اويراتر ايچون ايلچىلر (پىغەمبەرلر) يباردىك (مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ) اول پىغەمبەرلردىن سىڭا بيان قىلغانلارمىزدە باردى (وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ) دىن اول پىغەمبەرلردىن سىڭا بيان قىلماغانلارمىزدە باردى بس بو آيتىدىن پىغەمبەرلارنىڭ سانى يقىنا معلوم توگىل ايركى بلىندىر (وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ) دىن رسول ايچون معجزەنى كىتىرە مەكىن بولمادى (اَلَا يَأْذَنُ اللَّهُ) مگر اللە نىڭ اذنى بىرلن گەنە كىتىرە مەكىن بولدى چونكە معجزە كسى توگىل بلكە مەكىن اللە نىڭ بىر نەمىنى تىلادكى آدمە گەنە بىرر آنى كسب بىرلن تابو مەكىن بولماس (فَاِذَا جَاءَ اَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ) بس ھەر قىچان اللە نىڭ دىيادە ياكە آخىرتتە عذاب بىرلن امرى كىياسە حق بولدى بىرلن (يعنى حەققە بولغان آدمىنى عذابىدىن قۇتقارو بىرلن و باطللىقە بولغان آدمىنى عذاب قىلور بىرلن) حەق قىلغۇر (وَخَسِرْتُمْ اَلَيْسَ الْاَبْطُلُونِ) بو وقتتە باطللىقە بولغان آدمىلر اولارنىدە

« فرق برنجی سوره فصلت سورہی مکہدہ اینگان ایلی دورت آیت »

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 (عَم) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آره سنده برسر (تَنْزِیْلٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ) دنیا و آخرتده رحمت
 قیلوچی الله دن ایندر لمشدر بو قرآن (سوره) (کِتَابٌ فُصِّلَتْ آیَاتُهُ) آیتلری لفظی هم معناسی اعتباری
 برلن آیرلمش کتابدر بو قرآن (قُرْآنًا عَرَبِیًّا) بو کتابدن عرب تلمه بولغان قرآنی قصد قیلامن (لِقَوْمٍ
 یَعْلَمُونَ) عرب تلینی بلگان یا که علم و فکر ایاسی بولغان قوم ایچون ایندر لمشدر (بَشِیْرًا وَ نَذِیْرًا) اول
 قرآنی ایندر لوی اوزی برلن عمل قیلوچیلارغه سیوچ بیروچی اوزینه خلافت قیلوچیلارنی قورقوچی
 بولغان حاله (فَاعْرَضَ أَكْثَرَهُمْ فَمَهُمْ لَا یَسْمَعُونَ) بس آدملرنک کوبسی قرآنی قبول ایتودن یوز دوندردی
 بس آلا قرآنی اویلا و اطاعت قیلو ایشوی برلن اشتهاسلر (وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِیْ أَكِنَّةٍ مَّا نَسْمَعُهَا إِلَیْهِ)
 دخی قرآنی قبول ایتودن یوز دوندرگان آدملر ایتدیلمز بزلرنک کوللرمز سینک آنک اوز رینه اندگان
 نرسه کنن (قرآندن) برده لر ایچنده در (وَفِیْ آذَانِنَا وَقْرٌ) دخی بزنگ قلاقلار مزده آغراق (چو قراقلق)
 باردر (وَمَنْ یَبْیِّنَا وَ بَیِّنَاتُكَ حِجَابٌ) دخی بزنگ برلن سینک (محمد عم) آرا کنده برده باردر اول برده آرا مزده
 دوستلتن بزنی طیار (فَاعْمَلْ إِنَّا عَامِلُونَ) بس سین اوز دینکنده عمل قیل درستلکده بز اوز
 دینمزده عمل قیلوچیلارمز (قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ) ای محمد (عم) مکه مشرکلرینه آیت آخچ
 مین سرنک کی آدم من فرشته یا که جن توگل من مین سرنی عقلدن براق بولغان نرسه گه اُنده مین
 بلکه توحید (اللهنی برلاو) گه هم عملده توغری بولوغه اُندیم (یُوحِیْ إِلَیَّ) میکا الله طرفندن وحی
 قیلنده در (إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ) آخچ سرنک معبودکز برگنه معبوددر (فَاسْتَقِیْمُوا إِلَیْهِ) بس اشرکزده
 اللهغه یونالساکنز حالده توغری بولکز (وَاسْتَغْفِرُوهُ) دخی بسوزوق اعتقاد لارگزده الله دان
 یارلقاماق اسناکز (وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِیْنَ) ونی حسرتدر اللهغه شریک قیلوچیلار ایچون (الذَّیْنِ
 لَا یُؤْتُونَ الزَّكْوَةَ) شوندا این مشرکلرگه فی اوکنچدر آلا سارانلق لاری هم خلقغه شفقتسز لکاری
 ایچون زکوة بیرماسلر سارانلق و خلقغه شفقتسز لک صفاتلرنک ایلک قباحتی در صاحب بیضاوی ایته
 بو آیتده کافرلرنک فروع برلن مخاطب بولولارینه دلیل باردی یا که زکوة بیرماسلرنک معناسی
 اوزلرینی پاکلی تورغان اشرلرنی (ایمان و اطاعتنی) قیلماسلار معناسنده (وَهُمْ بِالْآفِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ)
 دخی اول مشرکلر آخرت کوننی انکار ایتوچیلردر یعنی مشرکلرنک زکوة بیرماولری دنیانی استا و گه
 چومولاری و آخرتنی انکار ایتولری ایچون در (إِنَّ الذَّیْنَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) درستلکده شوندا این
 آدملر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلدیلمز (لَهُمْ أَجْرٌ غَیْرُ مَمْنُونٍ) ایمان کیتربده ایزگو عمل
 قیلغان آدملرگه منت قیلنمی تورغان یا که بنمی تورغان ثواب باردر (قُلْ أَنتُمْ لَنُكْفَرُونَ) ای
 محمد عم مکه مشرکلرینه آیت سین ایا سزمی انکا ایتسز (بِالَّذِی خَلَقَ الْإَرْضَ فِی یَوْمَیْنِ) ایکی کون

مقدارندە ياكد ايتلى نوبتندە ييىرنى ياراطقان اللهنى بىضاوى اياسى ايتە پيىردن توبانلىك جەتتى مراد ييىرنى ايتتى ككون مقدارندە ياراطبودان مراد ييىر ايچون بىر شىرك بولغان اصلنى ياراتتى مونىك صونىندە ييىر ايچون تورلى صورتلار ياراتتى شول صورتلار بىرلن ييىر تورلى نوع بولوب اورلىدى ديو كافرلىك اللهنى انكاردان مراد اللهنىك يارلويغنى انكار توكىل بلىكە اللهنىك ذاتندە هم صىقتلارندە صفدان بالىلگە آدشولارى (بىضاوى) (وَتَجْعَلُونَ لَهُ اَنۡدَادًا) دىنى سز مشركلرگە الله ايچون عبادتتە شريكلار قىلارسىز (ذٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ) ييىرنى ايكى كون مقدارندە ياراطقان الله بىتن عالمنىك رىسى در (وَجَعَلۡنَا رِۤوَاسًا مِّنۡ فَوْقِهَا) دىنى اول الله ييىردە ييىرنىك استىننن كوتارب طاغلار ياراتتى (وَبَارَكۡ فِيهَا) دىنى اول ييىردە ككوب ايزگولكلار بىردى يعنى ييىردە تورلى اوسە تورغان نرسەلر وحيوانلار ياراتتى (وَقَدَّرۡ فِيهَا اَقۡوَاتَهَا فِي اَرۡبَعَةِ اَيَّامٍ) دىنى ييىر اهلىنىك آزقلارونى ييىردە دورت كون تاماندا چىكلادى (سَوَاءٌ لِّلۡسَّاطِ لِيۡنٍ) بودورت كون تىگىز بولوبىرلن تىگىز بولدى شوندىن آرتما سەس كېماسەس بو ياراطولارنى آلتى كونگە بولوب ييىرنى هم ييىردە بولغان نرسەلرنى ياراطبودان صوراعو چىلار ايچوندر (ثُمَّ اسۡتَوٰى اِلَى السَّمَآءِ) مونىك صونىكە كوك طرفندە قصد قىلدى اللهتە (وَهِيَ دُخَانٌ) حالبوكم اول كوك بىر قارانغو نرسە ايدى (فَقَالَ لَهَا وَاِلۡلَارۡضِ اِنۡتَيَا طَوَّعًا اَوْ كُرۡهًا) بس الله كوككە هم ييىرگە ايندى بوى صونغانىكز حالدا ياكە كوچلانگەكز حالدا كىلىكز يعنى مېن اوز كزىدە ياراطقان تاثير (اثر بىرو) تاثير (اثر قبول اينو) بىرلن كىلىكز هم منم سزده قويغان نرسەلرنى اظهار قىلىكز (قَالَتَا اَتَيْنَا طَائِعِيۡنَ) كوك بىرلن ييىر حال تلى بىرلن ايتىدىلر بوى صونغانمىز حالدا كىلىك دىوموندىن مقصود اللهنىك كوكلردە ويىرلردە بولغان قدرنىك اثر ايتوينى هم كوك بىرلن ييىرنىك اللهنىك قدرنىك اثرىنى قبول ايتوينى تصوير هم كوك بىرلن ييىرنى بوى صونلەشنىك امرى بىرلن بوى صونوچىنىك اول امرنى قبول ايتوينى تمثيل (فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَوٰتٍ فِي يَوْمٍۭ يَّوۡمٍۭ) بس اللهنىك كوكلرنى ايكى كون مقدارندە يىدى كوك ايتىب ياراتتى لىكن بوكونلردن مراد اللهتە كونلر ديو آطاغان اوزون مدتار چونكە الله حضورندە ككون دىومنىك بىل قدر وقتتە ايتلە ياكە آندان دە اوزونراق وقتتە ايتلە مثلا بركون ايتلىك بىل مقدارينە اطلاق قىلنە نىتا كە موكتار دليل (وَاَنَّ يَوْمَاعۡتَدِ رَبِّكَ كَالۡفِى سَنَةِ مَّآتَعۡدُونَ) ايتى بىرلن (فى يوم كان مقدارهُ خمسۡينَ الفِ سَنَةٍ) ايتى (الله اعلم بالصواب) (وَاَوۡحٰى فِي كُلِّ سَمَآءٍ اَمۡرًا) دىنى اللهنىك هر بىر كوككە كوكنىك اشينە وى قىلدى يعنى كوكنى اوزىنى اصلاح قىلا تورغان نرسەگە بوكلادى هم كوككە خاص قابىلت بىردى ياكە اهلنە امرلرى بىرلن وى قىلدى معناسندە (وَزَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيۡحَ) دىنى بىر بىرگە باقىن بولغان كوكنى بىلزلار بىرلن زىننتلادىك (وَعَقَلْنَا) دىنى كوكلرنى كامل صافلاو بىرلن صافلادىك (ذٰلِكَ تَقۡدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) بودىك قىلنغان اللهنىك اشلىرى قدرتتە هم علمتە كامل بولغان اللهنىك تقديرىسىدر (فَاَنۡ اَعۡرَضُوۡا فَقُلۡ اَنۡذَرۡتُكُمۡ صَاعِقَةً) بس اگر بو بىيان صونىندە دا مەكە كافرلرى ايمان دان يوز دوندرسەلر بس اى محمد (عم) آلاغە ايت سىن مېن سزنى باشن كى قاطى عىنات

برلن قور قىيامن (مثل ضاعفة عاد و نمود) عاد هم نمود قومی نك ياشن كى بولغان قاطى عذابلىرى
 شىكلى بولغان عذاب برلن دىبو (اذ جاءتهم الرسل من بين ايديهم ومن خلفهم) عاد برلن نمود قومی نك قاطى
 عذابلىرى بلارغه آللارندان دخى آرطلارندان رسوللر كىلگان حاله بولدى (الا تعبدوا الا الله) سز
 عبادت قىلما كز مگر الله غوغنه عبادت قىلسكز دىدىلر اول رسوللر (قالوا لوشاء ربنا) عاد برلن نمود
 قومی ايتدىلر اگور بىز بىغمبولر بىبارونى تىلاسه ايتدى (لانزل ملائكة) بىغمبولر ايتىب فرشته لىر ايتدىلر
 ايتدى (فانما بما ارسلمتم به كافرون) بس درستلىكك بىز عمكز ده آنك برلن بىبارلىك دىگان نرسه كزنى
 انكار قىلماقچىلارمىز چونكه سزده بىز نك كى آدم سىز نك بىزدن آرتوق بىركز بوق (فانما عاد فاستكبروا
 فى الارض بغير الحق) بس اما عاد قومی بىدره حقسىز تكبرلىدىلر (وقالوا من اشد منا قوة) دخى بىزدن قوت
 بوزىدىن كم قاطىراق دىدىلر (اولم يروا) ابا عاد قومی بىلما دىلرى (ان الله الذى خلقهم) درستلىكك عاد
 قومىنى باراقتان الله (هو اشد منهم قوة) اول الله عاد قومىدىن قوت بوزىدىن قاطىراقىر يعنى قوتلىرا كىر
 (وكانوا باياتنا يجهلون) وعاد قومی بله تورب ايتلىرىنى انكار قىلور بولدىلار (فارسلنا عليهم ريحا
 صرصرا) بس بىز عاد قومى صالقولغى برلن هلاك قىلا تورغان بىك صالقول جىل بىبارلك (فى ايام
 نوح) مبارك بولماغان كونلرده (شوال آي نك صولغى چار شنبه كوندىن ايكنجى چار شنبه كونه
 قدر وهر بىر قومك عذابى چار شنبه كون بولغان دىگانلر) (لنفبقهم عذاب الغزى فى العيرة الدنيا)
 بو صالقول جىلنى بىبارومىز دنيا تركلىگنك عاد قومى رسوالق عذابىنى تاتوتماقلىغىز اىچون (ولعذاب
 الآخرة اخصى) والبتنه آخرت عذابى بىگرك رسوالق قىلوچىدىر (وهم لا ينصرون) دخى اول عاد قومی
 عذابىنى بىبارلور برلن ياردىم قىلما سىلار (واما نمود فهم ينهم) اما نمود قومی آلاغه حلققه كوندرو بوللارنى
 كورسانىك (فاستجروا العنى على الهدى) بس آلا حلققه كوندرو اوزرىنه صولقلىقى (آزغونلىقى)
 اختيار قىلدىلار (فاخذتهم ضاعفة العذاب الهون) بس نمودلرىنى خورلا دىاسى بولغان عذابك ياشنى
 توتدى يعنى آلاغه كوكىن عذاب ايتدىك كلىنى هلاك ايتدى (بما كانوا يكسبون) نمود قومىنىك كسب
 قىلغان نرسه لىرى (آزغونلىقى اختيار قىلولارى) سبلى (ونجينا الذين) دخى عاد قومىدىن شوندا بىن
 آدملىرىنى هلاكتىن قىتاردى (آمنوا وكانوا يتقون) اول آدملىر ايمان كىنردىلر دخى بو عذابىن قورقار
 بولدىلار يعنى الله دن قورقدىلار (ويوم يحشر أعداء الله الى النار) وای همم (هم) شول كونى ايسكه
 تشر اول كونه الله نك دشمانلارى تموغ صارى قوبارلەش بولولار (فهم يوزعون) بس اول الله نك
 دشمانلارىنى نارالماسونلار اىچون حبس قىلنور يعنى جىلولوب بىتكانچە بىرىدره توقتالنور (حتى اذا ما
 جاؤها) هر قىچان تموغ كىلسه لىر (شهت عليهم سمعهم وابصارهم وجلودهم) اول الله نك دشمانلار بىنك
 ضررىنه قىلاقلارى وكوزلىرى هم تىرلىرى گواھلىق بىرر (بما كانوا يعملون) عمل قىلغان نرسه لىرى برلن
 يعنى الله تعالى شول اعضالارىدىن سويلاتر ياكه شول اعضالارنى قىلغان عمللرىنىك اثرلرىنى بىلدىر

(وَقَالُوا لَئِن لُّدُّوهُمْ لَمْ شَهَدْتُمْ عَلَيْنَا) دى اللهنك دشمانلارى (كافرلر) شلنه قىلوب تىرىلرىنه ايتورلر نىك بىزنىك ضررمرزغه گواھلق بىردىكزدىو (قَالُوا اَنْطَقْنَا اللّٰهَ الَّذِى اَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ) تىرىلرى ايتورلر بىزنى هر نرسهنى سويلاترگه قادر بولغان الله سويلاتى بىز اوزاختىارمىز بىرلن سويلامادىك دىو (وَهُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ) واول الله سىزنى اول مرتبه ده ياراتى (وَالَيْهِ تُرْجَعُونَ) واول اللهغه قايتارلىش بولورسىز (وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَقِرُّونَ) دىياده وقتنه قىبامت اشلرنى قىلغاننه رسواى بولودن قورقوب آدملردن ياشىرنور بولدىكز (اَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ) حالپوكم ضررمرزغه گواھلق بىرونى ظن قىلمادىكز (سَمِعْتُمْ وَلَا اَبْصَرْتُمْ وَلَا جُلُودَكُمْ) قولاقلارنىك هم كوزلارنىك دى تىرىلارنىك (وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ) ولسكن سىزگمان قىلدىكز (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيْرًا مَّا تَعْمَلُوْنَ) درستلىكك الله سىزنىك قىلغان اىكردن كوبىسنى بلماس دىو (وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِى ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ) وسىزنىك بوگمانىكز (يعنى الله بىزنىك قىلغان اىكردن كوبىسنى بلمى دىگان گمانىكز) رىكزغه گمان قىلغان گمانىكردر (اَرَدِيْكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ) بوگمانىكز سىزنى هلاك اىندى بس سىز بوگمانىكز سىبلى ضرر اىنوجىلردن بولوب اولدىكز چونكه دنيا و آخرته سعادت اىچون باغشلاغان نرسه لرى دنيا و آخرته ياوز بولولارىنه سبب بولدى (فَاَنْ يَصْبُرُوْا فَاَلنَّارُ مَثْوٰى لَّهُمْ) بس اگراول كافرلر عذابقه صبر ايتسه لرى بس اوت آلا ر اىچور بار اچاق اوردىر (وَاَنْ يَسْتَعْتَبُوْا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِيْنَ) و اگراوزلرىنىك سويگان نرسه لرىنه كىرى قايتونى صوراسه لارى بس آلا ر صور اغان نرسه لرىنه جواب بىرلىش و صور اولارنى قبول قىلىنش توگلىردىعنى رضا بولنىش توگلىردىر (وَقِيْضْنَا لَهُمْ قُرْءًا) دى كافرلر اىچون شىطانلاردن بولغان دوستلارنى تقدىر قىلدى (فَرَزَيْنَا لَهُمْ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ) بس اول شىطانلاردن بولغان دوستلارنى كافرلرگه آلا رىك بولغان نرسه نى (دنيا اشلرىنى و نفس آرزولارىنه ابارونى) هم آرتلارنى بولغان نرسه نى (آخرت اشىنى هم آخرتى انكار ايتونى) زىننلى ايتوب كورساتدىلر (وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ) دى اول كافرلر اوزرىنه عذاب سوزى ثابت بولدى (فِى اُمَّمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قِبٰلِهِمْ) اوزلرىن بون اوتكان امتلر اىچىك (مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ) مكه كافرلردن بون اوتكان امتلر جنلردن هم آدملردن بولغوجى (اَنَّهُمْ كَانُوْا خٰسِرِيْنَ) درستلىكك مكه كافرلرى هم بولاردن بون بولغان امتلر اوزلرىنه ضرر ايتوجى بولدىلار (وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا) دى كافر بولغان آدملر ايتدى (لَا تَسْمَعُوْا لِهٰذَا الْقُرْءٰنِ) بوقرآننى اشنماكز يعنى قلاق صالمالكز (وَالْفَوٰفِيْهَ) دى بوقرآننى اوقلغانده لغوسوزلر بىرلن سوزله كىز باشقه لارعه ده اشنماسون (لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُوْنَ) تحقىق سىز قرآننى اوقوغه اىستن بولورسىز يعنى باشقه لارعه هم اوقوجىغه اشدىماسىز (فَلَنَذِيْقَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا) بس كافر بولغان آدملرگه تاتوترمز (عَذَابًا شَدِيْدًا) قاتى عذابنى (وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَسْوَأَ الَّذِى كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ) دى آلارنى قىلغان عمللرىنىك ياوزنىك جزاسى بىرلن جزا بىرور (ذٰلِكَ جَزَاءُ اَعْمٰهَ اللّٰهِ النَّارُ) بوياوز جزا اللهنك دشمانلارىنىك جزاسى بولغان اوتدىر (لَهُمْ فِيْهَا دٰرُ الْغُلٰدِ) اللهنىك دشمانلارى اىچون اوتك منگولك يورنى باردى (جَزَاءٌ بِمَا كَانُوْا يٰتِنٰ بِجَعْدُوْنَ) بىزنىك ايتلرمىزنى

(قرآن آیتلرینی) بله تئرب انکار قیلولاری سببلی جزالانماق برلن جزالاندیلار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر بولغان آدملر اینور قیامت کوننده (رَبَّنَا ارْنَا الَّذِينَ اضْلَانَا مِنَ الْجَنِّ وَالْأَنْسِ) ای ربمیز جنلردن و آدملردن بزنی آذرغان ایکی تورلی شیطاننی بزرگه کورسات (نَجْعَلُهُمُ اتَّعَتْ أَقْدَامَنَا) بو ایکی تورلی شیطاننی آییاق آستلارمزده قیلورمز یعنی آییاق آستلارمزغه صالحوب تابتارمز (لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ) اورن و خورلق یوزندن تویانلردن بولسولار ایچون بو ایکی آذر وچی شیطان (إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ) درستلسکده شوندا این آدملر ربمیز الله در دیوا ایتدیلر (ثُمَّ اسْتَقَامُوا) مونک صوکنده عملک توغری بولدیلار یعنی الله امر قیلغانجه عمل قیلدیلار (تَنْزِيلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ) آندا این آدملر اوزرینه یاردم ایچون یا که قورقونی یبازر ایچون یا که اولسگان و قتلارنک فرشته لراینار (الَّتِي تَغْفُوا وَلَا تَعْرُؤُوا) آلدکرده بولغان نرسدن قورقماگز و آرتکرده قالغان نرسدگه حسرتلانمه گز دیورلر (وَأَبشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) دخی دنیا ده اوزنگره وعده قیلنغان اوجماخ برلن شادلانمشکز الله تعالی بو آیتده اول اسلام ننگ معناسنی بیان ایتدی اسلام شول بولا آدم ننگ ربم الله دیب مونک صوکنده علمده هم عملده توغری بولوی ربم الله دیوا اعتقاد قیلوی برلن اوزینی هر برخیالی هم هوائی بولغان معبودلرنک اسارتندن آزاد ایتنه علمده و عملده توغری بولوی برلن الله ننگ بو ایینه کونله در (نَعْنُ أَوْلِيَاءِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ) بز سز ننگ دنیا ترکلگنده هم آخرتده یاردمچیلرگز میز یعنی دنیا ده سز ننگ کولکزرگه حقنی تشرر و سزنی ایزگولک که بولکرمز آخرتده سزگه شفاعت قیلورمز (وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُی أَنْفُسُكُمْ) و سز ننگ ایچون اوجماخده نفسلرگز آرزو قیلغان نرسه لر باردر (وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ) دخی سز ننگ ایچون اوجماخده استاگان نرسه لرگز باردر (نُزُلًا مِنْ غُفُورٍ رَحِيمٍ) اول نعمتلر گناهلارنی یارلقا وچی هم رحمت قیلوچی الله دن قوناق ضیافتی کبی اینوب حاضرلنگان هالده (وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا) سوز یوزندن کیمر کورکامراک (مِمَّنْ) شول کشیدن (دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا) اول کشی الله ننگ عبادتنه انده دی دخی اوزی ایزگو عمل قیلدی (وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ) دخی ایتدی درستلسکده مین الله ننگ امرینه بوی صنوچیلاردن دیو یعنی بو کشیدن سوزده کورکامراک آدم بارمی البته یوق (وَلَا تَسْتَوِي السَّعْتَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ) دخی جزاده ایزگولک و یاوزلق برابر بولماس (ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ) یاوزلقنی کورکام بولغان خصلت (ایزگولک) برلن بیار مثلا آچونی صبرلق برلن کشینک یاوزلقنی عفو برلن (فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ) بس ایزگولک برلن یاوزلقنی بیاردکک و قنده سینک برلن آنک آراسنده دشمنلق بولغان آدم اورلر (كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ) گویا که یاقن شفقتلی دوست کبی بولوب (وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا) و بو کورکام طبیعت که (یاوزلققه قارش ایزگولک قیلوغه) بولقماس مگر صبرلق قیلغان آدملرگنه بولفور (وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا) دخی بو کورکام طبیعت که بولقماس مگر ایزگولکدن الوغ الش اباسی بولغان آدم گنه بولفور (وَأَمَّا بِنَزْعِنَاكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ) ذا گر سینسی شیطانن

بولغان دونىدور و ياوزلغنى ايزگولك بىرلن يبارودن دونىدورسە (فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ) بس شيطان نىڭ ياوزلغىدىن اللەغە صيون (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلىكىدە اول اللە سىنىڭ صىنوڭنى اشتوچىدىر ھەم نىمىڭنى بىلگۈچىدىر (وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ) اللەنىڭ قىدرىتە ھەمكىمىنە دلالت قىلا تورغان علامىدىن كىچ ھەم كوندىز (وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) دىخ قۇياش و آي (لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ) قۇياشقا و آيغە سىجە قىلماڭز چۈنكىكە آلار دە سىزنىڭ كىي مەلۇق لار (وَاسْجُدُوا لِلّٰهِ الَّذِى خَلَقَهُنَّ) دىخ كىچەنى و كوندىزنى ھەم قۇياشنى و آينى ياراپقان اللەغە سىجە قىلىڭز (اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ) اگەر سىز اللەغەغە ىبەدىت قىلور بولسا ئىز (فَاِنَّ اسْتَكْبَرُوا) بس اگەر يالغىز بولغان اللەغە سىجە قىلوردا ن آدملىر تىكىرىنسىلەر (فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ) بس اى مھمدەم رىبىڭ ھىزورىدە بولغان ذاتلىر (فرشتەلىر) (يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) كىچە، و كوندىزدە يەنى ھەمىشە اللەغە تىسبىح ايتورلىر (وَهُمْ لَا يَسَاءَمُونَ) ھالەپۇكم اول فرشتەلىر اللەنىڭ تىسبىجىدىن يالقماسلار (وَمِنْ آيَاتِهِ اَنَّكَ تَرَى الْاَرْضَ خَاشِعَةً) دىخ اللەنىڭ قىدرىتە دلالت قىلا تورغان علامىلاردىن درىستلىكىدە سىين اى مھمدەم يىرىنى اولغىز قورى ھالە كوررسەن (فَاِذَا انزَلْنٰهَا عَلَيَّهَا الْمَآءَ) بس ھەر قىچان يىر اوزرىنە صونى ايندىرساك (اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ) يىر زىنەتلانور ھەم اواينلىر بىرلن كوبنور و بوغارى آشار (اِنَّ الَّذِى اَحْيَاهَا لَمَعَى الْمَوْتِ) درستلىكىدە يىرىنى ترگىزگان اللە الېتە اولك لىزىدە ترگىزگۈچىدىر (اِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) درستلىكىدە اول اللە ھەر بىر نرسە اوزرىنە كۈچى يتكۈچىدىر (اِنَّ الَّذِىنَ يُلْحِدُونَ فِى آيَاتِنَا) درستلىكىدە شونداين آدملىر بىزنىڭ آيتلىرىدە طەن قىلو بىرلن توغرىلىقدان آدشورلار (لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا) بىزنىڭ اوزرىگە باشرن بولماسلار يەنى آلارنىڭ بو قىباعت اشلىرىنە جزأ بىررىمىز (اَفَمَنْ يُلْقِى فِى النَّارِ خَيْرٌ) ايا تموغ اوطىنە تاشلانغان آدمى اىزگو (اَمْ مَنْ يَأْتِى آمَنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) ياكە قىيامت كوندە بىزنىڭ ھىزورىغە عىتاب دىن امىن بولغان ھالە كىلىگان كىشى اىزگومى (اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ) اى كافرلىر تىلاگان نرسە كىزنى اشلاڭز (اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) درستلىكىدە اول اللە سىزنىڭ قىلغان ھەملىڭىزنى كورگۈچىدىر (اِنَّ الَّذِىنَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ) درستلىكىدە قرآننى انكار ايتۈچى آدملىر (لَمَّا جَاءَهُمْ) قرآن اوزلىرىنە كىلىگان زمانە بو آدملىر ھىلاك بولوچىلاردىر (وَاِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ) دىخ درستلىكىدە اول قرآن كۈب فائىدەلى كىتابدىر (لآيَاتُهُ الْبَيِّنَاتُ لِمَنْ يَدَّبِىه) اول قرآننىڭ آلدىندىن باطل كىلماس (وَلَا مَنْ خَلَفَهُ) دىخ اول قرآننىڭ آرتىدىن باطل كىلماس يەنى قرآنغە ھىچ بىر جەھىدىن باطللىق عارض بولماس (تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ) اول قرآن اشىدە ھافىظالەش و ھىكىمت اياسى بولغان اللەدان ايندىرلەشىدىر (مَا يُقَالُ لَكَ) اى مھمدەم قومىڭ طرفىدىن سىڭا ايتىلماس (اَلْمَآقِدُ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِّنْ قَبْلِكَ) مگر سىنىدىن لك بولغان پىغمبەرلەرگە قوملىرى طرفىدىن ايتىلىگان نرسەگنە ايتلور (اِنَّ رَبَّكَ لَدُوْمَغْفِرَةٌ) اى مھمدەم درستلىكىدە سىنىڭ رىبىڭ يارلقا و اياسىدىر دوستلارونى (وَذُو عِقَابٍ اَلِيمٍ) دىخ رىبىڭكۈچى عىتاب اياسىدىر دشمانلارىنى (وَذُو جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبِيًّا)

كافرلار كاشكى قرآن عجم تىلنىڭ ايندىرلىگان بولسە ايدى ديدىكلرنىڭدە اللہ تەئەلى بوجوۋاينى بىردى واگر بىز قرآننى عجم (عربىدىن باشقە) تىلنىڭ قىلساق ايدى (لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ) ايتىنە كافرلار ايتورلار ايدى كاشكى قرآننىڭ آيتلىرى بىز آكلى تورغان تىل بىرلن بىيان قىلنغان بولسە ايدى ديو (اَلْأَعْجَمِيُّ وَعَرَبِيٌّ) ايا محاطب عرب بولغاندە عجم تىلنىڭدە سوز بولورمى يەنى بىغەبىر عرب بولغان آكار عجم تىلنىڭكى قرآن ايندىرلمى (قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشَفَاءٌ) اى محمد (عەم) مەكە مشركلرىنە ايت سىن اول قرآن ايمان كىتىرگان آدملىرىنى حەقققە كىرەتورۇچىدەر ھم آلارنىڭ كوكلارنىڭدە بولغان آورولارىنە شفاذر (وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ) دى شوندا بىن آدملىر ايمان كىتىرماسلر آلارنىڭ قىلاقلارنىڭدە آغزلىق (چوقراقلىق) باردى (وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمٌ) واول قرآن كافرلار اوزرىنە سوقراق (قارازخولقدىر) شونىڭ اىچون كافرلار قرآننى اشماسلردە ھم آكلاماسلاردە (اُولَٰئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ) بو صفتدەش كافرلار بىراق اورىننىڭدا قىلنورلار يەنى كافرلار قرآننى اشماسلردە بىراق اورىننىڭدا قىلنغان آدم كىيىدلىر (وَلَقَدْ آتَيْنَاهُمُوسَى الْكِتَابَ) و تەحقىق بىز موسى (عەم) اوزرىنە كىتاب (تورات) بىردىڭ (فَاخْتَلَفَ فِيهِ) بىس اول كىتابدە اختلاف قىلىندى قرآننىڭدە اختلاف قىلنغان كىيى يەنى اول كىتابنى بعضىلار تصدىق قىلدىلار بعضىلار يالغانغە نىسبەت بىردىلر (وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ) واگر بىكلىن اللك اوتكان سوز بولماسە ايدى يەنى حسابنى قىامت كۈنىدە كىچىكتىرۇ وەئەسى اوتماگان بولسە ايدى (لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ) كافرلار آراسىدە دنىدادوق عذاب بىرلن ھىم قىلنور ايدى (وَأَنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ) دى رستلىككە اول كافرلار (يهودلر ياكە ايمان كىتىرماگان آدملىر) ھىران بولونى واجب ايتە تورغان شىك بىرلن توراندىن شىكەدەرلر (مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ) بىر كىشى اىزگۈعمل قىلسە اوز فائىسى اىچوندىر (وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا) و بىر كىشى ياوزلىق قىلسە بىس اوز ضررىنەدەر (وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ) و اى محمد (عەم) سىنىڭ ربكى بىندەلرگە ظلم قىلوچى توگلدەر

« يىكرمى دورتنچى پارە نىڭ تىرجمەسى تمام بولدى »

(اَلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ) قىيامتنى بىلونى اللەغە قايتارامش بولور يەنى اكر قىيامتىن صورالسىە قىيامتنى بىلونى اللەغە قايتارالا چوتكە اللەدن باشقە قىيامتنىڭ قىچان بولونى ھىچ كىم بلمىدەر (وَمَا تَخْرُجُ مِنْ نُصْرَةٍ مِنْ أَكْثَمَاهَا) دى اوبالارندىن (صاوتلارندىن) بىش چىماس (وَمَا تَعْمَلُ مِنْ أُتْنَى وَلَا تَضَعُ) دى انا ھىوان بولكى بولماس دى بولگىنى بىراورندە قويماس (اَلأَبْعَلْمَهُ) مگر بو اشلر اللەنىڭ بىلونىنە ياھىن بولغان حالداكە ھم اللەنىڭ علمى متعلق بولغان حالداكە واقع بولور يەنى بىشنىڭ اوباسىندىن چىغوى ھم ھونىت ذاتىنىڭ بولكى بولوى ھم بولگىنى (بالاسنى) تابوى ھمەسى اللەغە معلوم اللە ھمەلىنىڭ كۈنلىرىنى وساعتلىرىنى ھم بالانىڭ كامل ياكە ضەيف ايدىكى بىلور (وَبِیَوْمٍ يُنَادِيهِمْ اَبْنُ شَرِكَايْ) و اى محمد (عەم) شول كۈننى ايسكە تىشراول كۈندە اللە مشركلرگە نىڭ اقبىلور سىزنىڭ زەمكىردە منم شىرك بولغان نىرسەلرم قاينىڭ ديو (قَالُوا اذْنَاكَ مَا مَنَّا مِنْ شَهِيدٍ)

مشركلر ايتورلر اى الله بىز سىنا بىلدىمىز بىز لدن هيچ كم اول معبودلرنىڭ سىنا شريك بولوى بىرلن شهادت بىر وچى يوق بىز اول معبودلردن بىزدىك ايندى ديو (وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ) موندان اُلك دنياده عبادت قىلغان نرسىلرى (معبودلرى) كافرلردن غىب بولوى يعنى معبودلرى فائده بىرمادى ياكە معبودلرىنى كورماسلر معناسندە (وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ مَّعِيصٍ) دى كافرلر شىكسىز بىلدىلر كە اوزلرىنە عذابدن قاچارغە اورون يوقدر (لِأَيْسَاءِ الْإِنْسَانِ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ) آدم اىزگولكنى (نعتىكە كىلككى) استاودن يالقماس (وَأَنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَتَوْسَّ قَنُوطًا) واگر آدمنى ياوزلق (فقيرلك) ياكە آدرو توتسە بس آدم اللەنىڭ فضللىدىن ورحمتىدىن اميد كىسكوچىدىر ھم اميد كىسوينىڭ اثرىدە ظاھر بولۇچىدىر (وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِّنَّا) واگر بىز اوز طرفىزدان آدمگە رحمت تاتوتساق يعنى بايلىق وسلامتىك بىرساك (مِنْ بَعْدِ ضُرِّاءٍ مَسَّهُ) آدمنى توتقان ضرر (فقيرلك و آدرو) سوكنىدە (لِيَقُولَنَّ هَذَا لِي) البته آدم ايتور بور رحمت منم ايچوندىر يعنى مېن بور رحمتكە علم سېلى مستحق من (وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً) ومېن قىيامتنى قائم بولور دىب ظن قىلمىم (وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي) واگر مېن بىر تىق بىر مە قايتارلىشى بولسام (إِنِّي عِنْدَهُ لَلْحَسْبَى) درىنلىككە منم ايچون رېم حضورىدە البته كوركام مئوبىت (اوچماخ) باردىچونكە بو آدم اوزىنە ايرىشكان دنيا نعمتىنى استىغناقم ايچون دىبو امتقاد قىلدىقنىن بونعمت برده مېنىن آيرىماس دىبو گمان قىلادر (فَلَنَنْبِئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا) بس بىز كافر بولغان آدملرگە دنياده عمل قىلغان نرسىلرىنىڭ حقيقتلىرى بىرلن خىبر بىررىمىز ھم دنياده امتقاد قىلغان نرسىلرىنىڭ كىرسىنى كورساتىمىز (وَلَنَذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ) دى آلاغە قىلدى عذابدىن تاتوتىمىز (وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ) ھەر قىچان بىز آدمگە نعمت بىرساك (أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ) آدم اول نعمتىن يوز دوندىر ھى تىك بىرلىب اول نعمتىن (شكرىدىن) جاتىنى بورور يعنى اول نعمتىن بىتونلاى بىراق بولور (وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ) ھەر قىچان آدمنى ياوزلق توتسە (فَذُو دُعَاءٍ هَرِيصٍ) بس اول آدم كوپ دعا اياسى بولور (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ) اى ھمد (ھم) مشركلرگە ايت سېن اكر قرآن اللە حضورىدىن اينگان بولسە (ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ) موندان سوكنىدە سىز فىكرلمايگنە ھم دىلىسرىگنە قرآننى انكار قىلساگز (مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقِ بَعِيدٍ) ھق دان بىراق بولغان خلافا بولغان كىشىن كىمىر آرزونىراق بولور يعنى سىزدن آرزون آدم بولورى البته ھىچ كم يوق (سُنُّرِهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ) بىز آدملرگە بىرنىڭ قىلارلارنى (تورلى باقلىرىدە) بولغان آيتلرمنى (كىلاچكە بولغان واقىلرنى وادىگان اثرلرنى دى اللەنىڭ پىغىمبىرىنە ھم خلىفەلرگە مېسىر اينگان كوپ شەرلرنى اسلام بىرلن مشرف ايتولرىنى ھم شىرق و غرب مەلىكىلىرىنە غالب بولولارنى) دى اوزلرىدە بولغان آيتلرمنى (يعنى مەكە اھلى آراسىدە ظھور اينگان نرسىلرنى ھم آلاغە اينگان نرسىلرنى ياكە آدمنىڭ تىنە بولغان اللەنىڭ كمال قدرىتە دلالت قىلغان عىبب اشارىن)

كورساتر مزم (حَتَّىٰ يَتَّبِعَنَ لَهُمْ) آدملرگه ظاهر بولسون ايچون (اِنَّهُ الْحَقُّ) درستلكه اول قرآن حقدير
اللهدان ايندر لمشدر يعنى قرآن نك حق بولوى ظاهر بولسون ايچون يا كه رسولنك حق پيغمبر
بولوى يا كه توحيد ظاهر بولسون ايچون معناسنده (اَوْلَمَ يَكْفُرْ بِرَبِّكَ) اى محمد (عهه) ربك كفايه
قيلاماديمي يعنى ربك بران كفايت حاصل بولماديمو (اِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) درستلكه اول ربك
هر نرسه اوزرينه تُشْنِكُوچيدر (اَلَا اِنَّهُمْ فِي مَرِيَّةٍ مِنْ اَقْبَابِهِمْ) آگاه اولكز درستلكه مكه مشر كلرى
ربارينه بولغودان شيكدر (اَلَا اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ) آگاه اولكز درستلكه الله هر بزرسه نى آيروب
بلگوچيدر. « فصلت سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى »

بوقرق ايكنچى سوره شورى سوره سى مكه ده اينگان جمعى ابللى اوج آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(بسم عَسَفَ) بوسوزندن مراديني چناب حق اوزى بلور يا كه سوره اسمى (كَذَلِكَ يُوحى الْبَيْكُ وَالِى
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ) بوسوره ده بولغان معنالارنى وحى قيلغان كى سيكا اى محمد (عهه) هم سيندن الك
بولغان پيغمبر لرگه وحى قيلور (اَللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) هراشه غالب بولغان وحكمت اياسى بولغان
الله وحى قيلور (لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ) اول الله ايچوندر كوكلرده وبيراوده بولغان نرسه لر
(وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ) واول الله نك شانى بلنددر هم مرتبه سى الوغدر (تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ)
كوكلرده استكى جهنارندن الله نك الوغلفندان ياقين بولورلار (وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ)
دخى فرشته لر ربلى نك حمدى بران تسبيح ايتورلر (وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِى الْاَرْضِ) دخى فرشته لر
بيرده بولغان آدملر ايچون اللهدان بارلقاماق استارلر (اَلَا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) آگاه اولكز
درستلكه الله آدملرنك گناهارونى بارلقاغوچيدر هم خلقنه رحمت ايتوچيدر (وَالَّذِينَ اتَّخَفُوا مِنْ دُونِهِ
اَوْلِيَاءَ) دخى شونداين آدملر اللهدان باشقه شريكلر توتدیلار (اَللّٰهُ حَفِیْظٌ عَلَيْهِمْ) الله اول كافرلرنك
هاللربنه و عملربنه صانچيدر هم آلارغه عمللرى برابرنده تيوشلى جزانى بيرر (وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ
بِوَكِيلٍ) وای محمد (عهه) سين اول كافرلر اوزربنه وكيل (اشلرى تابشرامش آدم) توگل سن
(وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ) اى محمد (عهه) بوسوره ده بولغان معنالارنى وحى قيلومز كى سيكا وحى قيليق
(قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا) عرب تلىك بولغان قرآننى (لَتُنذِرَ اُمَّ الْقُرَىٰ) اول قرآن بران قريه لر نك آناسى
بولغان مكه خلقنى قورقتوك ايچون (وَمَنْ هُوَلَهَا) دخى مكه تيراسنده بولغان عربلرنى قورقتوك
ايچون (وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيْهِ) دخى شيكسز بولغان خلقلار جيولاتورغان قيامت كونى بران
آدملرنى قورقتوك ايچون (فَرِيقٌ فِى الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِى السَّعِيرِ) آدملر قيامت كونده اول جيولورلارده صوكره
تاراتلورلار برفرقه سى (جماعتى) اوجماخه بولور و برفرقه سى قزدلش تموغله بولور (وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَجَعَلَهُمْ اُمَّةً
وَاحِدَةً) واگر الله تلاسه ايدى بون آدمنى حق لقفه كونلگان يا كه حقاقدان آرغان برامت قيلور ايدى

وَلَكِنْ يُبْخَلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ) وانكى الله تعالى تىلاكان آدمنى رحمتنه كرتىر (وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ
 دَلَى وَلَا نَصِيرِ) دى كىر سببلى اوزلىرىنه ظلم قىلوچىلار آلارغه عنابنى بىباره تورغان دوستده
 هم ياردىچىده يوقىر (أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ) بىلكه كافرلىر اللهدان باشقه دوستلار (معبودلىر)
 توتدىلار (قَالَ هُرِّدُوا إِلَى آلِهِمْ) بس اكر كافرلىر حق ياردىچى تىلاسهلىر بس الله حق ياردىچىدىر (وَهُوَ يَحَى
 الْمَوْتَى) واول الله اولكلىرىنى ترگىزىر (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) واول الله هر نىسه اوزرىنه قادىردىر (وَمَا
 اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ) وشول نىسه كم دنىيا ياكه دىن اشلىرىنى اول نىسهده سىز (مسلمانلار دىكى كافرلىر)
 اختلاف قىلىدىكىز (فَحُكِّمْتُمْ إِلَى اللَّهِ) بس اول اختلافلى نىسهنىك حكى اللهغه تابىشلىمشىدىر الله ياردى
 بىرو بىرلىن ياكه ثواب وعذاب بىرلىن حىقلىده بولغان آدمنى باطللىقىده بولغان آدمن آىرورىر (ذَلِكَ
 اللَّهُ رَبِّى) اى محمد عم آدملرگه اىت سىن اوشبوصىقىده بولغان الله منىم رىمدىر (عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاللَّهِ
 أُنِيبُ) اول الله اوزرىنه هر بىر اشمنى تابىشدىم مىن ومشكىل اىشلىده اول اللهغه قايتورىم مىن (فَطَافُ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله كوكلىرىنى وبىرلىرىنى ياراطوچىدىر (جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا) الله سىزنىك
 اىچون اوز جنسكردىن خاتونلار ياراتدى (وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا) دىكى دورىت آىاقلى اىركاك حىوانلار
 اىچون اوز جنسلىرىنى خاتونلارونى (مَوْنٌ لِرَبِّى) ياراتدى (يَفْرُؤُكُمْ فِيهِ) الله بو تىدبىردى (يعنى
 سىزنى وحىوانلارنى اىر بىرلىن خاتون اىتو تىدبىرىنده) سىزنى كوبابىنورىر (لَيْسَ كَهَذَا شَيْءٌ) (اللهنىك
 ذاتنه مناسب ومشابه هىچ نىسه يوقىر) (وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) واول الله هر بىر اشىله تورغان نىسهنى
 اشىتوچىدىر وهر بىر كورله تورغان نىسهنى كوروچىدىر (لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله اىچون در
 كوكلىرىنىك وبىرلىرىنىك خىزىنهلىرىنىك اچكىعى يعنى وجود خىزىنهلىرى همهسى اللهنىك ملكىدىر (يَبْسُطُ
 الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) الله تىلاكان آدمى اىچون رىزقىنى كىلك قىلورىر وتىلاكان آدمى اىچون طار
 قىلورىر (إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درىستلىكده اول الله هر نىسهنى بىلگوچىدىر بس رىزقىنى كىلك قىلورىرغه
 تىوشلى آدمنىك رىزقىنى كىلك قىلورىر وطار قىلورىرغه تىوشلى آدمنىك رىزقىنى طار قىلورىر (شَرَعَ لَكُمْ
 مِنَ الدِّينِ) الله سىزنىك اىچون دىنده مشرورىق قىلدى يعنى بىيان قىلدى (مَا وَضَّاهُ بِهِ نُوحًا) آنىك بىرلىن
 نوح همگه بىورىغان نىسهسى يعنى سىزگه دىنلىن نوح هم دىننى مشرورىق قىلدى (وَأَنْزَىٰ أَوْهَيْنَا
 إِلَيْكَ) دىكى اى محمد هم الله سىكنا وحى قىلغان نىسهسى مشرورىق قىلدى يعنى محمد صلى الله تعالى عليه
 وسامنىك دىننى مشرورىق قىلدى (وَمَا وَضَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى) دىكى آنىك بىرلىن ابراهىم هم
 موسى دىكى عىسى همگه امر قىلغان نىسهسى مشرورىق قىلدى يعنى الله تعالى نوح هم بىرلىن محمد صلى الله
 عليه وسام آراسنىك بولغان شرىعت اىاسى بولغان بىقعه بىرلىك دىنلىرىنى سىزگه مشرورىق قىلدى (أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ)
 مشرورىق قىلورىر اسلام دىنى اوتانكز دىماكى يعنى مشرورىق بولغان نىسه شول تصدىقى واجب بولغان نىسهگه اىمان
 كىتروهم اللهنىك حكملرىنه اطاعت قىلورىر (وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ) دىكى اول دىننىك آىرلىشماكز يعنى اصول شرىعتده

بربولونگز اما شريعتنك فرعلرنده اختلاف درست (كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ) مشركلر
 اوزرينه سينك (محمد عهمنك) آنك اوزرينه ائنه گان نرسهك (توحيد) الوغ بولدى (اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ
 مَنْ يَشَاءُ) اى محمد (عه) الله سينك ائنه گان نرسهك يعنى توحيد اوزرينه تالاگان آدمينى تارتار
 (وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ) دى الله توحيد اوزرينه قايتقان آدمنى كوندر (وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ
 الْعِلْمُ) اوتكانلگى اتملردينده آيورلماديلار مگر اوزلرينه آيرلونك آزغونلغ ايدكى بلوكيلگانك
 صوكنلغنه آيورلديلار (بَغْيًا بَيْنَهُمْ) آرالارنده دشمنانق ايچون ياكه دنياق استاولرى ايچون (وَلَوْلَا
 كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) وای محمد (عه) اگرده بيلگولى بولغان مدتكه (قيامت كوننه) قدر
 مهلت بيرو برلن ربكئن سوز الك بولماغان بولسه ايدى (لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ) دينده آيورلغان آدملرنك
 آراسنده دنياده عذاب برلن حكم قيلنور ايدى (وَأَنَّ الَّذِينَ أُورُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ) دى درستلكه
 اوتكانلگى اتملر صوكنلغنه كتاب بيلرگان آدملر يعنى رسول الله زماننده بولغان اهل كتاب (لَفِي شَكِّ
 مِنْهُ مُرِيبٌ) حيرتكه توشروچى شيك برلن كتابلارندن شيكه در يعنى تيروشنچه كتابلارنى بلماسلر ياكه
 قرآننن شيكه در معنا سنلغ (فَلَنُلْكَ فَادِعُ وَاسْتَمَّ كَمَا أَمَرْتُ) بو اهل كتابنك دينده آيرلوى ايچننه حق
 بولغان ملتكه اتقاق اوزرينه ائنه دى الله طرفندن نچك بيورللك شول روشچه ائنه وده توغرى بول
 (وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ) دى اهل كتابنك باطل بولغان نفس آرزولارينه اياره (وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
 مِنْ كِتَابٍ) دى الله ايندرگان بون كتابقه ايمان كيتردم ديوايت كافرلر كى بعضسنه ايمان كيترب
 بعضنى انكار قيلوچيلاردن بولمه (وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ) دى سزنىك آراگرده شريعتلرنى ليريشدروده
 هم حكملرده توغرى بولورم برلن بيورلدم ديو (اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ) الله بزنىك هم سزنىك ربكندر (لَنَأَعْمَلُنَا
 وَأَكْمُ أَعْمَالِكُمْ) بزنىك ايچون اوز عمللرمز بولور هم سزنىك ايچون اوز عمللرگز بولور وهر آدم اوز
 عملى برابرنده جزالانور (لِأَهْجَةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ) بزنىك برلن سزنىك آراگرده دعوى لاشرگه اوزن يوق
 چونكه حق ظاهر بولدى ونواعغه يول قالمادى (اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا) الله قيامت كوننده آرالارنى جيار يعنى
 همه مرنى برگه جيار (وَالِيَهُ الْمَصِيرُ) دى اول اللهغه در حكم ايچون هر كمنك قايتناچاق اورنى ﴿ بِيضَاوَى
 اياسى ايتنه بو آيتده كافرلرنى بتونلاى اوز اختيارلارنده قالدر وغه دلالت قيلغان نرسه يوق شونك
 ايچون ده بو آيت صوغش حقلدهغى آيت برلن منسوخ بولمى در (وَالَّذِينَ يُعَاجُونَ فِي اللَّهِ) دى
 شونداين آدملر اللهنك ديننده نزاع قيلشورلار (مَنْ بَعْدَ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ) اول ديننى قبول قيلنغان
 صوكنلغ يعنى آدملرنك اول ديننى قبول ايتوب كرددكارى صوكنلغ (هَجَّتْهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ)
 دينده نزاع قيلوچى (قَهْرُ شَوْجَى) آدملرنك دليللرى ربلرى حضورنده باطل در (وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ
 وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) دى اول دينده نزاع قيلوچى آدملر اوزرينه اللهنك آچوى بولور هم آلاغه
 كفرلرى اوزرينده قانى عذاب بولور (اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ) الله شونداين

ذاتدر حقیق بىرلن كىتابلىر اينىردى دى حىقلار اولچانه تورغان و آدملىر آراسىده حىقلارى تىگىزلىنە تورغان شرعى اينىردى (وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ) تحقىق قىامت سىگىياقنىدر و-ىىن قىامنى بىلى قالورسن بس سىن عمللىرك اولچىنە تورغان وجزاك كامل بىرله تورغان كون كىمت كىلاماسن بورون قرانغه ايار وشرىعت بىرلن عمل قىل وعدالت كه دوام ايت (يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا) قىامنىكه ايمان كىترماگان آدملىر قىامتنى آشقدرورلار (وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا) دى-ى ايمان كىترگان آدملىر قىامتنى قورقوچىلاردر (وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ) دى درستلىكه اول قىامت حىق دىب بىلورلر (الْآنَ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ) اگاه اولكز درستلىكه قىامت حىقنىه قىقرشورچى آدملىر (لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ) البته حىقدان بىراق بولغان آرزونلىقنىدر (اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ) الله قولارىنە ايزگولرىنە وياوزلارىنە كوب ايزگولك قىلوچىدر فه-م ايرشى تورغان تورلى ايزگولكلر بىرلن تربيه قىلور (يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ) تلاكان آدمنى رزقلاندرور بندهلرنىن هر بىرسى اوزىنە خاص بىرتورلى ايزگولك بىرلن الشار (وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ) واول الله كامل قدرتلىدر هم هر اشنىك استندر (مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ) كىدر آخرت اىگىن (ثوابىن) تىلار (نَزَدَهُ فِي حَرْثِهِ) اول كشىنگىك ثوابنىك آرتىدرورمى يعنى برايزگولشى برابرلىك اوندىن باشلاب بىدى يوزكه قدر هم آندانىك آرتوق ثواب بىررمى (وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا) وكىدر دنيا ثوابىن (فائىسى) تىلار (نُؤْتُهُ مِنْهَا) اول كشىنگىك دنياىن الش بىررمى (وَمَالُهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ) واول كشىنگىك آخرتىك الش بولماس يعنى آخرت اوزىنە دنياىن اختيار قىلوب دنيا بىرلن گنه قناعىتنىسه اول كشىنگىك آخرتىك الش يوق معناسىنە چونكه عمل نىت بىرلن گنه بولا هم هر ايركه نىت قىلغان نرسه سىگىنە بولا البته بالفز دنياىن نىت قىلغان كشىنگىك ده دنيا ثوابىن گنه بولوب آخرتىك ثوابىن محروم بولا (أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ) ايا اول مشركلر اىچون شرىكلر بارى يعنى شىطانلارى بارى (شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ) اول شرىكلرى كافىلر اىچون دىننىن زىنتاب بىان ايتىلر (مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ) آنك بىرلن الله اذن بىرماگان نرسه نى يعنى شركنى قىامتنى انكارمى هم دنيا اىچون گنه عمل ايتومى يا كه شرىكلردن صنملار مراد بولور صنملار كافىلرنىك آزولرىنە سبب بوللىق اىچون شرعى الارغه اضاغه قىلغان بولور (وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ) اكرده عذابنى كىكترو بىرلن لك بولغان حكم بولماسه ايدى (لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ) كافىلر آراسىك دنياىن عذاب بىرلن عذاب قىلنور ايدى (وَأَنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) دى درستلىكه كىرسبىلى اوزلرىنە ظلم ايتوچىلر آلاغه رنجىكوى عذاب بولور (تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا) اى محمد (عه) كىرسبىلى اوزلرىنە ظلم قىلوچىلارنى كىسب قىلغان نرسه لرنىن (ياوز عمللرنىن) قىامت كوننىك قورقوى تابارسن (وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ) واول ياوز عمللرنىك جزاسى كافىلرگه يتشكوىچىلر كىك قورقسونلار وكىك قورقسونلر (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دى شونداىن آدملىر ايمان كىتردىلر هم ايزگو عمللر قىلدىلار (فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ) اول آدملىر اوجماغلارنىك باقىلارنىك در (لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) اول

آدملرگه ریلری حضورنده تلاگان نرسه لری بولور (ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) مؤمنلر ایچون بونعمتلر
 الورغ بولغان فضل (رحمت) در (ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ) بو ثواب شوندا این ثوابدر الله اول ثواب برلن
 سیونچ بیرر (عِبَادَةُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایمان کیتربیه ایزگو عمل قیلغان قللارینه (قُلْ
 لَا إِسَاءَئُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا) ای محمد (عهم) آدملرگه ایت سین مین سزدن وحینی ایرشدروم دخی سیونچ
 بیروم اوزرینه اجر صورامیم (الْأَلْمُودَّةُ فِي الْقُرْبَى) مگر اوزکیزگه باقین بولدقم ایچون مینی دوست
 کور و کزنی صوریم یا که اللهغه باقین بواوده دوستلقنی صوریم معناسنه (وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً) وکمدر
 ایزگولکنی کسب قیلور (نَزَدَهُ فِيهَا حُسْنًا) اول کشی ایچون ایزگولکنه ایزگولکنی آرتدرمز
 یعنی ثوابنی آرتدرمز (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ) درستلکه الله گناهلارنی یارلقاغوچیدر بیروی
 صونغان آدمگه ثواب بیروچیدر (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) بلکه کافر لر محمد (عهم)
 پیغمبرک دعواسی برلن اللهغه یالغانی افترا قیلدی دیوایتورلرم (فَإِنْ يَشَاءُ اللَّهُ يَغْنَمْ عَلَى قَلْبِكَ)
 ای محمد (عهم) اگر الله سینی رسوای قیلوینی تلاسه کوکلک اوزرینه قارلقنی مهرلر اللهغه افترا
 قیلورغه باطرچیلق قیلدق ایچون الله نلک بو آیتی رسول الله کبی حق پیغمبر نلک اللهغه افترا قیلوی نلک
 عقلگه یراق ایدکنی بلدره در چونکه اللهغه افترا قیلدر کوکلی قارلق برلن مهرلنبده ربضی
 بلماگان آدمگنه اما بصیرت و معرفت ایسی نلک افترا قیلو اهنمالی یوق (وَيَمْعُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحَقُّ الْحَقَّ)
 دخی الله باطلنی جو یار و حقنی حقلا (بَلْكَأْتَهُ) اوزینک سوزلری و هیلری یعنی رسول الله اگر
 اللهغه یالغانی افترا قیلسه ایدی الله تعه بو یالغانی بتر ایدی چونکه الله نلک عادتندن و هیلری
 برلن باطلنی بترمک و حقنی ثابت قیلماق (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) درستلکه اول الله کوکراک
 ایالری نلک کوکراکده گی سرلرینی بلوچیدر (وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ) واول الله
 شوندا این الله در قیلارندن توبه نی قبول قیلور (وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ) دخی یاوزلق لاردان عفو
 قیلور (وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ) دخی سزنلک قیلغان اشلر کزنی بلور (وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ) دخی الله ایمان کیتربیه ایزگو عمل قیلغان آدملر نلک دعاسنی قبول قیلور (وَبَرِيئُهُمْ
 مِنْ فَضْلِهِ) دخی آلا رغه الله فضلندان صور اغان نرسه لرینه آرتدر (وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ)
 دخی کافر لر ایچون قاطی عذاب باردر (وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ) و اگر الله بنده لری ایچون
 رزقنی توشاسه (كَيْفَ قِيلَ) (لَبَفَّوْا فِي الْأَرْضِ) البته بیرده تکبرلنور لر و بوزوقلق قیلورلار
 ایدی یا که بعضی بعضسنه ظلم قیلور معناسنه (وَلَكِنْ يَنْزِلُ بِقَدَرِ مَا يَشَاءُ) و لکن الله تلاگان
 نرسه سنی تقدیر چیکلاو برلن ایندر (إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ) درستلکه اول الله قللاری نلک
 یاشرن و آشکاره اشلرینی بلوچیدر بس قللاری نلک شأن لرینه مناسب بولغان نرسه نی تقدیر
 قیلور (وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ) واول الله یغمورنی ایندر (مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا) یغموردان بنده لر
 امیدلرینی کیسکان صوکنده (وَيُنَشِّرُ رَحْمَتَهُ) دخی الله هر بر نرسه گه (چورلارغه و طاغلارغه

اوسه تورغان نرسه لرگه وحيوان لارغه رحمتنى ساچار (وَهُوَ الْوَلِيُّ الْعَمِيدُ) واول الله مؤمنلرگه ايزگولك قياوچيدر هم مؤمنلرگه ايزگولك قيلولى اوز رينه حمد كه مستحقدر (وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) دخى الله نلڭ بارلوغنه وكمال قدرتنه دلالت قىلات تورغان آيتلر جملله سندن ندر الله نلڭ كوكلرني وبيبرلرني باراطوى (وَمَأْتَتْ فِيهِمَا مَنَ دَابَّةٌ) دخى كوكلر بران بىلر ده بىرى تورغان حيوانلردن باراطوى آدملر نلڭ بىر ده بىر وى كى كوكلر بىرى تورغان حيوان لارني باراطو الله نلڭ قدرتنه قاراغانده بعيداش توكل بعضيلار فيهم ماضه بىر بنى بالغز بىرگه گنه قايتارغانلار (وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ) واول الله تلاكى وقتله حشر ايچون خلقنى جيبوغه قادردر (وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ) وشول نرسه كم ايرشكوجى واقعه لردن (قَآئِفُو بَلَاسِهِمْ قَضَاءٌ) سزگه ايرشدى (فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ) بس اول ايرشكان نرسه قوللار كز كسب قىلغان نرسه سببلى در يعنى گناهلار كز سببلىدر (وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ) دخى الله گناهلار كز نلڭ كويستندن عفو قىلور (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ) وى مشركلر سز الله نلڭ بىر ده اوز كزگه حكم ايتكان نرسه لر بنى اوتكار كوجى توكل سز يعنى الله نلڭ سزگه تقدير ايتكان نرسه سى البته سزگه ايرشور قاچوب قتلوا آلماس سز (وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ) دخى سز نلڭ ايچون الله دان باشقه الله نلڭ عذابنى بباره تورغان دوست ده هم ياردچيله بوقدر (وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ) دخى الله نلڭ بارلوغنه وكمال قدرتنه دلالت قىلات تورغان آيتلر جملله سندن در طاغلار كى دىگزلرده بىرى تورشان كيمه لر (اِنْ يَشَاءُ يُسَكِّنِ الرِّيحَ) اگر الله تلاسه جيلنى توقتاتر (فَيُظِلُّنَّ رَوَاكِدَ عَالِي نَهْرِهِ) بس اول بىرى تورغان كيمه لر دىگزلر نلڭ آرقاسنده (اسْتَمْتِدْ) تيك توروجى بولوب اورلورلر (اِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) در سنلكده بو ذكر قىلغان نرسه لر ده هر بر همتنى الله نلڭ آيتلر نده فكر قىلورغه تابشرفان ونفسنى الله نلڭ آيتلر نده فكر قىلورغه قصر ايتكان كشى گه الوغ عبرتلر باردر ياكه هر بر كامل مؤمن گه الوغ عبرتلر باردر معناسنده چونكه ايمان نلڭ بر بارطسى صبر و بر بارطسى شكر دىگانلر (اَوْ يُوبِقَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ) ياكه الله بىرى تورغان كيمه لرني كسب قىلغان نرسه لرني (گناهلارنى) سببلى قاطى جيل ببارو برلن هلاك قىلور (وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ) وكوبسى نلڭ گناهسى عفو قىلور بس جيل برلن هلاك قىلماسى (وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا) وبىز نلڭ آيتلر مرده فخرشقان آدملر باسن ايچون يعنى الله تعالى نلڭ دىگزلرده كيمه لرني صوغه باتر وى برلن خلقنى هلاك قىلور آرادان اوج آلو ايچون دخى بىز نلڭ آيتلر مرده فخرشقان آدملر باسن ايچون (مَا لَهُمْ مِنْ مَّحِيسٍ) آلا ر اوز رينه قاچا تورغان اورون بوقدر يعنى اورلر يينه (الله هلاك ايتونى تلاكانه) قاچا تورغان اورون نلڭ بوقلغنى باسنلر ايچون (فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسه كم سزگه بىرلى (فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) بس اول سزگه بىرلى گان نرسه دنيا تركل كى نلڭ فائده لنه تورغان نرسه سىدر (وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى) دخى الله حضور نلڭ بولغان نرسه (آخرت ثوابى) دنيا ده بىرلى گان نرسه دن ايزگورا كدر هم هميشه قالغوجير اقدر (لِلَّذِينَ آمَنُوا) شوندا اين آدملر ايچون الله حضور نلڭ بولغان نرسه ايزگو . شوه هميشه قالغوجير اقدر اول آدملر ايمان كيترديلر (وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) دخى رىلرئ اوز رينه ايشلر ينى تابشرر بولن بيلار

(وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْأَنْثَمِ) دى الله حضورندە بولغان شونداين آدملر ايچون ايزگودر اول آدملر گناھنك الوغلارندن صاقلانورلار (وَالْفَوَاحِشِ) دى حدنى واجب ايتد تورغان فاحش اشلردن صاقلانورلار (وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ) دهر قىچان آچولانسه لار آلاز آچولارندن اوتارلر يعنى آچولارنى اچلرينه سكرلر (وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ) دى الله حضورندە بولغان نرسه شونداين آدملر ايچون ايزگودر آدملر بلرينه انده ونى قبول قىلورلار بو آيت انصار حقتە ايندى انصارنى رسول الله ايمانغه انده دكە قبول ايتدىلر (وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ) دى نماز او قدىلار (وَأَمَرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ) دى اشلرى آرارلارندە مشورتلى بولونى هيچ كم كيكاش ايتى اوز فكرنى برلن گنه اش قىلمادى (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دى بزاوزلرينه رزقلاندرغان نرسه دن ايزگو بوللارغه صرف قىلور بولدىلار (وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ) دى الله حضورندە بولغان نرسه شونداين آدملر ايچون ايزگودر اول آدملرگه دهر قىچان بره طرفندن ظلم ايرشسه اوچ آلور بولدىلار عاجز آدم نك ظلم دن عفوى ماقتالمش بولاسه ده كوچ يته تويب اوچ آلا مشرعا قباھت چوتكه ظالمنى ظلمندە قرارلاندر بولا (وَجَزَاءٌ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا) دياوزلقتنك جزاس اوزى كى ياوزلقدى يعنى سيكلبره و ياوزلق قىلسه سيندە اول كشيگه شول قدر ياوزلق قىلورسن آرتقى درست بولماس (فَمَنْ عَفَى وَأَصْلَحَ) بس بركى دشمانندن كياگان ظلمنى عفوقىلسه هم اوزى برلن دشمان آره سنده اصلاح قىلسه دشمانلقتنى بترسه (فَاجْرُهُ عَلَى اللَّهِ) بس اول كشينك اجرى الله اوزرندە در (إِنَّهُ لَأُيْعَبُ الظَّالِمِينَ) درستلكندە اول الله باشلاب ظلم قىلوچيلارنى دوست كورماس هم اوچ آلوده چيكن او توچيلارنى دوست كورماس (وَلَمَنْ آنتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ) دى ظلم قىلنغان سوكنندە اوچ آلغان آدملر (فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ) بس بو ظلم قىلنغان يعنى جبرلاننگان سوكنندە اوچ آلوچيلارغه شلته قىلو اوزرينه يول بوقدر (إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ) آتچف شلته گه يول بولور آدملرگه باشلاب ظلم قىلغان آدملرگه گنه (وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ) دى بيرده حقسن تكبرلنگان و بوزلق قىلغان آدملرگه گنه (أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) بو باشلاب ظلم قىلوچيلارغه هم بيرده حقسن تكبرلانوچيلرگه و بوزلق قىلوچيلارغه رنجتكوچى عذاب بولور (وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ) وشول آدم كه رنجتوگه صبرلق قىلدى و ظالم نك ظلمنى عفر قىلدى (إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ) درستلكندە رنجتوگه صبر قىلو برلن ظالم نك ظلمنى كيچو شرعا استالمش اشلردنر بو آيت جنايتلرنك هم مقصوبنك جزاس حقتە (وَمَنْ يُضِلَّ اللَّهُ) و كمدر اول كشينى الله حق بولدن آزدرسه (فَمَا لَهُ مِنْ وَلىٍ مِنْ بَعْدِهِ) بس الله آزدرغاننك سوكنندە اول كشينى حلقغه كوندره تورغان هيچ ولى (باقين) بوقدر (وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ) دى اى محمد (عم) عذابنى كورگانلرى وقتە ظالم لرنى (كافرلرنى) كوررسن سين (يَقُولُونَ هَلْ أَلِدُّ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ) اول ظالملر ايتورلر ايا بزرگه دنيا ده قايتورغه يول بارمى (وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا) دى كوررسون سين اول ظالملرنى اوطقه كرتلمش بولورلار يعنى اوطا اوزرندە ياندرلمش بولورلار (خَاشِعِينَ مِنَ النَّارِ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرَفٍ خَفَىٰ) خورلقتنك توتاشوندان توبانچيلىكلى

وكىملىكى بولغان لارى حالدا اوطاق ياندىرلىشى بولورلار اوطاق ضعيف بولغان قاراودان قارارلار يعنى اولتىرلورگە حاضر قىلىنغان آدمنىڭ قانچە قاراوى كىيى اورلانوب قىنە قارارلار (وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا) دىنى ايمان كىيىنغان آدملار ايتورلار (انّ الحاسرين) درستلىكى ضرر ايتوچىلار (الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) شونداين آدملاردر قىيامت كۈنىدە اولرىنە هم ايوچماغىلىرىنە ضرر ايتىدىلار (أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ) آگاه اولكز درستلىكى ظالملار ھېشە بولغان عذابدار (وَمَا كَانَ لَكُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دىنى ظالملار كافرلار اچون اللھدان باشقە عذابنى يبارودە ياردم بېرە تورغان ياقىنلار (دوستلار) بولمادى (وَمَنْ يَضِللِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ) وكمدر اول كىيىنى اللھ آزدىسە بس اول كىيىنى گە حق لىقە كۈنۈگە يول يوقدر (اسْتَجِيبُوا لِلرَّبِّ كَمَا أَنْتُمْ كَانْتُمْ) رىكزنىڭ ئىندەگان نىرسەنى تۈھىدىنى قىل ايتكز (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ) شونداين كۈننىڭ كىيىلىنى اللھ (لِأَمْرٍ دَلَّهِ مِنَ اللَّهِ) اول كۈننىڭ كىيىلى بىرلن اللھمكى قىلغاننىڭ سۈكۈنىدە اول كۈننى اللھدان كىيى قايئارو يوقدر (مَا لَكُمْ مِنْ مُلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ) اول كۈندە سزنىڭ اچون قاچاتورغان اورون يوقدر (وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ) دىنى سزنىڭ اچون گناھلار كزنى انكاردە يوقدر يعنى انكاردە قىلا آلمىسز چۈنكە عمل دىنلر كزىدە بارلغان (فَاِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا) بس اكر اى محمد (ھەم) كافرلىرىنىڭ ئىندەگان نىرسە كىيىنى (ايمان دان) يوز دىن نىرسەلر بىزىنى اول كافرلار اوزرىنە عمللىرىنى ساقلى تورغان ساقى ايتىب يبارمادى (انّ عَلَيْكَ الْإِلْبَاقُ) سىنىڭ اوزرگە واجب بولماس مگر وچىنى ايرىشدر و واجب بولور وسىن وچىنى تېوشنچە ايرىشدرىڭ (وَأَنَا إِذَا أَدَقْنَا الْإِنْسَانَ مِثْرَةً) دىنى درستلىكى بىز قىچان آدمگە اوزىدىن رحمتنى تاتوتساق (فَرَحَ بِهَا) آدم اول رحمت بىرلن شادلانور (وَأَنْ تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمْتُمْ إِلَيْهِمْ) واكر آدملرگە قوللارى اللھ قىلغان نىرسە (ياوز عمللرى) سىيلى ياورلىق (آچلىق و آوزو) ايرىشە (فَاِنْ الْإِنْسَانُ كَفُورٌ) بس درستلىكى آدم نىمىت كە كفران قىلوچىلار (لِلَّهِ الْمُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول اللھ اچون در كۈلرنىڭ و بىرلرنىڭ خوجەلىقى (يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) اللھ (تەھ) تىلاگان نىرسەنى بار اطور (يَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ) انا (تىلاگان آدمنە قىزباللارنى ھبە قىلور (وَيَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ النَّكُورُ) وتىلاگان آدمنە ايرىباللارنى ھبە قىلور (أَوْ يَزُوْجَهُمْ ذُرِّيَّتًا وَإِنَّا) ياكە تىلاگان آدملرىنە ايرىباللار بىرلن قىزباللارنى بىرگە قىلور يعنى ايكىنىدە بىرر (وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ) دىنى اول اللھ تىلاگان آدمنى بالاسز قىلور چۈنكە اللھ تعالى ھىر نىرسەنىڭ حكمتىنى بىلگۈچى ھىر نىرسەگە كۈچى يىتكۈچىلەر ھىزىلار بو آيتىنى بىلگۈچىلەر ھىقنە ايتىدى دىگانلر چۈنكە اللھ تعالى شىيىب (ھەم) بىرلن لوط (ھەم) گە قىلار ھبە قىلدى ابراھىم (ھەم) گە ايرىباللار ھبە قىلدى محمد (ھەم) گە قىلار ھبە قىلدى ھىيى (ھەم) بىرلن عىسى (ھەم) نى بالاسز عقىم قىلدى اللھ تعالى وچىنىڭ تىفصىللىرىنى بىياندە ذكر قىلناچق آيتىنى ايتىدى (وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكْلِمَهُ اللَّهُ) آدم اچون اللھ بىرلن سويلاشودە درست بولمادى (الْأَوْحْيَا) مگر وچىنى (ياشورن سوزنى) سويلاشودىرست بولدى يعنى اللھ تعالىنىڭ آدمنىڭ كۈلنە اللھام قىلدى درست بولدى (أَوْ مَن وَرَاهُ مَجَابٍ) ياكە بىر دە آرقلى سويلاشوى درست بولدى يعنى بىندە اللھنىڭ سوزىنى ايتىدۇ اللھنى كورماس (أَوْ يُرْسَلْ

بولغان لوح المحفوظ كتب سماويه نك اصلى بولدىقتان ام الكتاب ديب اطالغان (لَدِينَا) بزنگ
 حضور موده اوزگار تلو دن صاقلان مشدر (لَعَلُّكُمْ حَكِيمٌ) اول قرآن نك باشقه كىب سماويه لر ايچنده شأنى
 بلنددر هم حكمت ايسيدر (افْتَضَرُّبُ عَنْكُمْ النَّكْرَ صَفْعًا) سزنگ يوز دوندر وگز ايچون ايا بز
 قرآننى سزدن يراق قىلور سزمو (اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ) سزنگ اسراف قىلوچى (نادانلده افراط
 بولوب آرزونلق، چيكن او توچى) قىم بولوگز ايچون يعنى اى كافرار سزنگ اسراف قىلوچى قوم
 بولمقكز ايچون سزگه قرآن ايندر، نى هم قرآن برلن سزگه دليل لازم ايتونى. قوريار سزمو البته يوق
 (وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ) اولگى امتارگه سيندن الك نى قىر پيغمبرلر يباردك (وَمَا يَأْتِيهِمْ
 مِنْ نَبِيِّ) واولگى امتلرگه هيچ پيغمبر كيلامدى (اَلَا كُنُوبًا يَسْتَهْزِؤْنَ) مگر كيلى ايسه سينك امتلرگ
 سىنى خورلاغان كىي اولگى امتلرده پيغمبرلرينى خورلار بولدىلار (فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا) بس
 بز اسراف قىلوچى بولغار سينك قومكمن توتوده قاطيراق يعنى قوتليراك بولغان لار نيده هلاك قىلدىق
 (وَمَضَىٰ مَثَلُ الْأَوَّلِينَ) وقرآنده اولگى امتلرنگ عجب بولغان قصه لارى اوتدى بو آيتده رسول الله غه وعى
 كافرارگه وعيد بار (وَلَمَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واگر سين اى همدهم كوكلر نى وييرلر نى كم ياراتدى
 ديو مكه كافرلر ندى صوراساك (لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) البته كوكلر نى وييرلر نى هر اشده غالب بولغان
 وهر نرسه نى بلوچى بولغان الله ياراتدى ديو اينورلر (الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا) كوكلر نى وييرلر نى
 ياراطقان الله شونداين الله در بيرنى سزنگ ايچون توشالگان نرسه قىلدى سز اول بييرده قرار لاور سز
 (وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا) دخى سزنگ ايچون اول الله بييرده يوللار قىلدى اول يوللاردا بير سز (لَعَلَّكُمْ
 تَهْتَدُونَ) مقصودلار سزغه كونلوگز ايچون ياكه فكر قىلو برلن الله نك حكمتنه كونلوگز ايچون (وَالَّذِي
 نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بَقَرًا) دخى كوكلر نى وييرلر نى ياراطقان الله شونداين الله در كوكلر نى (بوغاريدان)
 ضرر قىلدى تورغان فائدهلى مقدار برلن صوفى ايندردى (فَأَنْشُرْنَا بِهَبْلَةٍ مَيِّتًا) بس اول صوبلر نى بز
 اولگان شهر نى ترگزدك يعنى اوسه تورغان نرسه لرى كييب بتكان شهر نك اوسه تورغان نرسه لرى نى
 اوسدر ك (كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ) اوشنداق يعنى بزنگ اولگان شهرلر نى ترگزومز كىي قىرلر سزدن
 چغارلمش بولور سز (وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا) دخى كوكلر نى وييرلر نى ياراطقان الله شونداين الله در
 بۇن مخلوقلار نك تورلى صنفلار نى ياراتدى (وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ) دخى سزنگ
 فائده گز ايچون كيمه لردن هم دورت آياقلى حيوانلاردان اطلانا تورغان نرسه لرى ياراتدى (لَتَسْتَبۡشِرُوا
 عَلٰى ظُهُورِهِ) اطلانا تورغان نرسه لر سزنگ اوستلر نك قرار لاور سز ايچون (ثُمَّ تَنْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ) مونك صونكده
 ربكزنگ نعمتنى ذكر قىلوگز ايچون (اِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ) هر قىچان اطلانا تورغان نرسه لر سز اوستنده
 قرار لانسائز (وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا) دخى اينوگز ايچون بو اطلانا تورغان نرسه لرى نى
 بزگه بوى صنوچى قىلغان الله نى هر بير كيمه چيلكلردن پاكليمز ديو (وَمَا كُنَّا لَهُ مُّقْرِنِينَ) وبوبزگه الله مسخر
 قىلغان نرسه (مركرب) گه بز طاقت توتوچى بولمادق يعنى آلار نى بوى صوندر غه بزنگ قوتهدردن

آتالارمۇ توتقان دىنىنى توتامز دېيىۋاتىدۇ (قَالَ أَوْلَوْجُمْتُكُمْ بِأَهْنَى) اول قورقۇچى پېغمبەر ايتتى
 اى قوم اياسز آتالار كىزغە ايارەسىمى اگرمىن سىزگە ھەققىگە كوندىرگۈچىدەك دىنمىزنى كىتىرسامدە (مَمَا
 وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ) آتالار كىزنى آنىڭ اوزىنىڭ تابقان دىنكەزدىن بەنى آتالار كىزنىڭ دىننىنن آرتق دىننى
 كىتىرسامدە آتالار كىز دىننە ايارەسىمى دىيۇ (قَالُوا اِنَّا بِمَا أُرْسِيتُمْ بِهِ كَافِرُونَ) بو قورقۇچى پېغمبەرنىڭ قولى
 ايتتىلەر دىننىڭ بىز سىز آنىڭ بىرلن يبارلىگان دىننى انكار ايتۇچىلەر مۇگەر پە اول دىن بىزنىڭ دىنمىزگە
 قاراغاندە ھەققىگە كوندىرۇچىدەك بولسەدە دىيۇ (فَأَنتَقَمْنَا مِنْهُمْ) بس بىز دىن يادە عذاب قىلۇ بىرلن اول
 كافرلار دىن اوج آلتى (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِبِينَ) بس اى ھەم (عەم) اعتبار قىلۇپ قارە پېغمبەرلرنى
 بالقانغە توتۇچىلارنىڭ ھالى نىچك بولدى (وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ) و اى ھەم (عەم) شول وقىنى
 ايسكە تۇشراول وقتىدە ابراهيم (عەم) آتاسى ھەم قومىنى ايتتى (إِنِّي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ) دىننىڭ مېن سىزنىڭ
 عبادت كىزىدىن ياكە عبادت قىلغان نىرسە لىر كىزىدىن (معبودلىرىڭىزدىن) بىزگۈچى مەن (الَّذِينَ فَطَرَنِي) مگر اوزىمى
 ياراتقان اللەنىڭ عبادتىدىن بىزىم (فَأَنهٗ سَيَهْدِينِ) بس دىننىڭ اوزىمى ياراتقان اللە مېنى توغرىلىق
 اوزىدە ثابت قىلۇر (وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ) دىنى ابراهيم ياكە اللە توحىد كەلمەسىنى اوزى ھەم
 يەنى بالالارى اچىندە قالغۇچى سوز قىلدى (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) بالالارى شىركىن توحىدكە قايتىسونلار
 اچىن (بَلْ مَنَعْتُمْ هَؤُلَاءِ وَأَبَاءَهُمْ) بلىكە بىز ھەم (عەم) گە عىزدىش بولغان كافرلرنى ھەم آتالارنى عىز بىر
 ونىمت بىر قانلىرىڭ شۇكار غورولانوب نىفس آرزولارىنە چومدىلار (حَتَّىٰ جَاءَهُمُ النَّعْفُ وَرَسُولٌ
 مُّبِينٌ) آلاغە توحىدكە انلاو ياكە قرآن دىنى پېغمبەرلىكى ظاھر بولغان پېغمبەر كىلىگانگە قىر (وَلَمَّا
 جَاءَهُمُ النَّعْفُ) دىنى بو كافرلرگە ھەف (قرآن) كىلىگان زماندە (قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ) بو قرآن سىھردىر
 بىز بو قرآننى انكار ايتۇچىلر مۇ دىيىلەر (وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ) دىنى بو مەكە كافرلرى ايتتىلەر
 كاشكى بو قرآن ايتىدۇمۇش بولسە ايدى (عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقُرْبَيْنِ عَظِيمٍ) ايكى قىرىدەن (مەكە بىرلن طائفىدىن)
 بولغان الوغ (باى و مرتبەلى) ابراوزرىنە مرادلارى مغيرە اوغلى وليد بىرلن مسعود الثقفى اوغلى عروە
 (أَهُمْ يَقْسُمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ) اى ھەم (عەم) ايامكە كافرلىرىمى رىڭنىڭ رىھمىنى (پېغمبەرلىكىنى) بولەرلر (نَعْنُ
 قَسَمْنَا بِبَنِيهِمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) بىز اول كافرلر آراسىدە دىنيا تىركلىگىدە بولغان مەيشتارىنى بولدىڭ
 آلار دىنيا مەيشتىن تىبىردىكە عاجزلىرىدى بس نىچك آلار اللەنىڭ رىھمىنى يولغان پېغمبەرلىك ھەققە تىبىر
 قىلۇرلار (وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ) دىنى آلارنىڭ بىزىنى بىزىنى استىكە كۆپ درجەلر كوتاردىڭ
 يەنى آلارنى رىزىكە ھەم باشقە نىرسەدە تورلىچە قىلدىق (لِيذُوقُوا بَعْضُهُمْ بَعْضًا عَذَابًا) بىزىنى بىزىنى ھاجىتلىرىڭ
 سىغىر (منقاد) ايتىوب توتىسون اچىن بس بو وقت آرالارنىڭ الفت ھامىل بولۇر ھەم بو الفت بىرلن عالمنىڭ
 نظامى تىرك بولۇر (وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ) و اى ھەم (عەم) رىڭنىڭ رىھمىنى (پېغمبەرلىك) مشر كىزنىڭ
 جىغان نىرسە لىرىدىن (دىننىڭ نىرسە لىرىدىن) ايزگۈر اكدىر (وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً) اگردە آدملىرىڭ
 بىرلىك (كفرامىنى) بولۇى مكرۈە بولسا ايدى يەنى كافرلرنى كىلىڭلىككە كوردىكە آدملىرىڭ بىرلىك

بولوغه قزغولاری بولاسه ایسی (لَجَعْنَا مَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ) الله فی انکار قیلوچیلار (کافرلر) ایچون قیلور
ایدیك (الْبُيُوتَهُمْ سُقَّامَنْ فَضَّةً) ایولاری ایچون کمشدن توبالر قیلور ایدیك (وَمَعَارِجَ عَلَيْهِمَا يَظْهَرُونَ) دخی
کمشدن باشقچیلار قیلور ایدیك اول باشقچیلار برلن ایوتوبالرینه آشارلار ایسی (وَلِیُوتَهُمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا)
دخی ایولاری ایچون کمشدن ایشکلر و سر برلر قیلور ایدیك (عَلَيْهَا يَتَكُونُونَ) اول سر برلر اوزرینه تاییانورلار
ایسی (وَزَهْرَفًا) دخی ایولاری ایچون تورلی زینتلر قیلور ایدیك (وَأَنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) و بو ذکر
قیلنغان نرسه لرنگ هیچ بیرسی توکلدر مگر دنیا ترک لگینگ فاده لنه تورغان نرسه سیدر (وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ
لِلْمُتَّقِينَ) و ای محمد (عم) ربك حضورنگه آخرت کفردن و گناهلاردان صاقلانورچیلار ایچون در (وَمَنْ
يَعْتَسُ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَنِ) و کمدر اللهنگ ذکرندن یوز دوندر (نَقِيضُ لَهُ شَيْطَانًا فَوَّهُ لَهُ قَرِينًا) اول
کشیکه شیطانی ایرکلی قیلورمز بس اول شیطان اول کشیکه یاقین بولداش بولور آکار و سوسه
قیلور هم آنی حق یولدان آذرور (وَأَنَّهُمْ لَيَصْنَعُنَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ) دخی در سنلکده اول شیطان لار
اللهنگ ذکرندن یوز دوندر وچی لر نی اللهنگ یولندان (دینندن) طیارلار (وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ)
دخی اللهنگ ذکرندن یوز لرینی دوندرگان آدمار اوز لرینی حق لقه کونلوچیلر دیومساب قیلورلار
(حَتَّى إِذَا جَاءَتْهَا) تا کم هر قیچان اللهنگ ذکرندن یوز دوندر وچی بزگه کیلسه (الله حضورینه بارسه)
(قَالَ يَا آيَّتُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بَعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ) کاشکی منم برلن سینک (شیطاننگ) آراک قیاش چغشی نلک
قیاش باطشدان براقلی قدر بولسه ایسی دیوایتور (فَبِمَسِّ الْقُرْآنِ) بس ای شیطان سین فی باوز
بولداش سن دیوایتور (وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ) و سننگ ایچون بوکونک بو آرزو کز فائده بیرماس
آننگ ایچون سز دنیاده وقتنگه اوز کزگه ظلم قیلدگز (أَنكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ) در سنلکده سز
هم دوستکز شیطان لار عذابنگه اورطاق لار سز نتا که دنیاده عذابنگه سببنده اورطاق ایدیگز (أَفَأَنْتَ
تَسْمَعُ الصَّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى) ای محمد (عم) ایاسینه چوقراق مکمنده بولغان کافرلرگه حقلقنی ایشندر رسن
یا که صوقر حکمنده بولغان بولدان آداشقان کافرلر نی توغری بولغه کوندر رسن رسول اکرم قومینی
دینرگه آنده و برلن اوزینی بیک مشقتلی در ایسی قومی همیشه آزعونلقنی غنه آرتدرادر ایسی
شول حقله بو آیت ایندی (وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) دخی ظاهر آزعونلقنگه بولغان آدمار نی سینمه حق لقفه
کوندر رسن (فَأَمَّا نَهَبْنِ بِكَ) بس اگر ای محمد (عم) بز سینی دنیا دان بیارساک یعنی اول کافرلرنگ
عذابنی کورساتماسدن بورون سینک جانکنی آلساق (فَأَمَّا نُهُمْ مُنْتَهَوْنَ) بس در سنلکده بز اول
کافرلردن دنیا و آخرت عذاب قیلور برلن اوج آلورمز (أَوُنُرِيكَ اللَّيْ وَعَدْنَاهُمْ) یا که اگر تلاساک
بز سینگ اول کافرلرگه و عه قیلغان عذابنی کورساترمز (فَأَنَا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ) بس در سنلکده بز اول
کافرلر اوزرینه یعنی آلاغه عذاب قیلوغه قادرلرمز (فَأَسْتَمْسِكُ بِالَّذِي أُوْحِيَ إِلَيْكَ) بس ای محمد
(عم) اوزنگا وحی قیلنغان نرسه گه یابش یعنی آینلرگه و شریعت لرگه (أَنْتَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ)
در سنلکده سین ای محمد (عم) توغری بولغان بول اوزرنگه سن (وَأَنَّهُ لَنُدَكِّرْكَ لِقَوْمِكَ) دخی در سنلکده

اول سېڭا وحى قىلىنغان نرسە سېنىڭ ايچون ھەم قەۋمىڭ ايچون شرافت در (وَسَوْفَ تُسْئَلُونَ) ھەم قىيامەت
 كۈنىڭە سېڭا وحى قىلىنغان نرسە دن ھەم آنىڭ بىرلن ھەم قىلودن صورالمش بولورسىز (وَأَسْأَلُ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ
 قَبْلِكَ مَنْ رُسُلْنَا) ۋاى محمد (عەم) اوزۇڭدىن بورون يىبارگان رسوللرمزدن صورا يعنى آلارنىڭ ھاللىرىنى
 تېكىشرب قارا ياكە اول رسوللارنىڭ امتلىرىدىن دخى دىن عالملىرىدىن صورا (أَعْلَمْنَا مَنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً
 يُعْبَدُونَ) اياىز اللە دان باشقە مەبۇد بولغان مەبۇدلىر قىلدۇمۇ يعنى صنم لىرگە عبادت قىلو بىرلن ھەم قىلدۇمۇ
 (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا) ۋەتھقىق بزموسى (عەم) نى مەجىزە لىرمىز بىرلن بىبار دىك (اِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ)
 فرعون گە ھەم آنىڭ قومىدە (فَقَالَ اِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بس موسى عەم ايتدى درستلىك دە مېن بېتىن
 عالمىڭ رېسى بولغان اللەنىڭ دىن لىر اتر ايچون يىبارلىگان ايلھىسى مېن دىو اللە تەعالى بو سوزى
 بىرلن رسول اللە غە تسلىھە نى ارادە قىلغان بولورغە كرىك (فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا) بس موسى عەم فرعون گە
 ھەم قومىدە بىزنىڭ مەجىزە لىرمىز بىرلن كىلىگان زمانىدە (اِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ) شول ۋەقتدوق مەجىزە لىرمىز
 كلر بولدىلار يعنى مەجىزە لىرمىز نى اوّل كوردىلر ۋەقتدە او يلاماسدان بورون كلدىلر (وَمَا تُرِيدُهُمْ مِنْ
 آيَةٍ) ۋە كورساتور بولما دىق مەجىزە دن فرعون گە ھەم قومىدە (الْاٰهِيَ اَكْبَرُ مِنْ اٰخِثَمَا) مگر كورساتىڭ ايسە
 اول مەجىزە قىلدۇشى بولغان ايكىنچى مەجىزە دن الوغراق بولدى (وَآخِذْنَاهُمْ بِالْعُنَابِ) دخى بىز آلارنى
 طوفان ۋە چىكىرتكە كىبى عذاب بىرلن توتىدۇق (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) كىفرلىرىدىن قايتىشىن لار ايچون (وَقَالُوا
 يَا اَيُّهَا السَّاحِرُ عِنَابِنِى كور دىكلىرى سوڭىدە فرعونلر حضرت موسى غە ايتدىلر اى سحرچى (اُدْعُ
 لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَمِدَ عِنْدَكَ) رېڭىڭنىڭ ھىزور كىدە ھەم قىلغان نرسە سى (پىيغىمبىرلىڭ) بىرلن بىزنىڭ ايچون
 عذابنىڭ كوتار لوى بىرلن رېڭا دعا قىل (اِنَّا لَمُهْتَدُونَ) درستلىك دە بىز ھەم لىقغە كۈنلۈچىمىز (فَلَمَّا
 كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعُنَابَ) فرعونلردن عذابنى آچىدۇمۇز زمانىدە (اِذَا هُمْ يَنْكُفُونَ) شول ۋەقتدوق فرعونلر
 ھەم لىرىنى بو زار بولدىلار (وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ) قومىڭنىڭ جىبولغان بىرىندە فرعون ندا قىلدى
 (تَقْرِدِ) (قَالَ يَا قَوْمِ اَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ) فرعون ايتدى اى قوم ايا مېن ايچون مىصرنىڭ پادشاھلىقى
 بوھمى (وَهَذِهِ الْاَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي) ۋە بو نىل يلىغە لارى مېن سىرايمىڭنىڭ آستىدىن آقىمىقى (اَفَلَا
 تُبْصِرُونَ) ايا سىز بۇلارنى كورمىسىز مېنى دىدى يعنى فرعون اللە تەعالى عذابنى آچىدۇمۇز ھەم سوڭرە بو
 مەجىزە نى كورب قومىڭنىڭ بەعضىنىڭ ايمان كىتىرىدىن قورقۇپ بو سوزلرنى ايتدى (اَمْ اَنَا خَيْرٌ) ايا
 بو قىدەر دولت لىرگە خوجە بولوبىدە مېن اىزگو توڭلىمى (مِنْ هٰذَا الَّذِى هُوَ مَوْمِئِنٌ) بو خور ۋە ضعيف بولغان
 رېسى بولوغە لايىق بولماغان آدمىدىن (مرادى حضرت موسى) (وَلَا يَكَادُ بَيْنِي) ۋە سوزى ظاھر بولورغە
 ۋە آڭلانورغە باقىن بولماغان آدمىدىن (حضرت موسى نىڭ تىلىدە ضعيفلىك بولدىقىدىن بو سوزنى ايتگان)
 بس سوزى آڭلانورلرى بولغاغاچ اول نىچىك پىيغىمبىر بولسىن (فَلَوْلَا اَلْقَىٰ عَلَيْهِ) كاشكى موسى اوزرىندە
 تاشلانمىش بولسە ايدى (اَسْوَرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ) آلتوندىن بولغان بلالكلر چۈنكە فرعونلارنىڭ عادىتىدە قولغە
 آلتون بلالكلر كىبى مۇيىغە آلتون باو طاغوبولغان (اَوْجَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ) ياكە باقىن بولغانلارنى

ماله موسى بېرلن بېرگه ياردم ايتە تررغان فرشته لىر كېلىسە ايدى اول وقت پېغەبەر بولوى راست بولور
 ايدى (فَأَسْتَخَفَّ قَوْمَهُ) بس فرعون قومى اوزىن قورققانلغىە حمل قىلىدى ياكە قومىدىن اطاعت قىلور دە چىكىلمەككى
 استادى (فَأَطَاعُوهُ) بس فرعوننىڭ قولى قوشقان اشەنكە فرعونگە بوى سوندىلار (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ)
 درستلىككە اول فرعون قومى اللەنىڭ طاعتىدىن چوقچى يىسوز قوم بولدىلار شونىڭ اىچون دە فاسق
 بولغان فرعونگە اياردىلر (فَلَمَّا آسَفُونَا) بس فرعون هم قوزى گناھدا چىكىدىن اوتولدى سببلى
 بىزنى اچىغلاندىرغان لارى زمانە (انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ) بس بىز فرعوندىن هم قومىدىن اوچ
 آلتى هم مەھەسنى صوغە باطردى وھلاك ايتىڭ (فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ) بس بىز فرعون هم
 قومى لك بولغان عبرت هم سوكىيلار اچون وعظ ياكە عجب بولغان قصە قىلىدى (وَلَمَّا ضُرِبَ
 ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا) مريم اوغلى عيسى (عليه السلام) مثلاً قىلغان زمانە (إِذَا قُومُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ) اى
 محمد (عەم) شول وقتكى سىنىڭ قومىڭ (مكە مشركلرى) بوەئىل دن كلب تاوش كوتارار بولدىلار هم رسول اكرم
 قىرىشلىر اوزىرىنە اللەتەنىڭ (انكم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم) آيىن اوققان زمانە (معناسى
 اى كافرلىرىنىڭ اللەدان باشقە عبادت قىلغان مەبودلر كىز جەنم اوطونىدىر معناسىڭ) قىرىشلىر رسول اللەغە
 اچولاندىلار هم آزالاندىن ابن الزبەرى ايتىدى. اى محمد بوخطاب بىرگە هم بىزنىڭ مەبودلر مۇزگە گنە
 خاصى ياكە بۇتىن امتكە عامى دىور رسول اللە ايتىدى بوخطاب سىزگە هم مەبودلر كىزگە هم بۇتىن امتكە
 دىور شوندىن سوكى ابن الزبەرى ايتىدى اى محمد (عەم) سىن مريم اوغلى عيسى (عەم) نى پېغەبەر دىور
 گمان قىلدى سەننى مالبوكم عيسى (عەم) غە هم آناسىنە اىزگو ئىنا ايتلە واوزكە بلەسن نصارالار
 عيسى بېرلن مريمگە عبادت قىلالر هم عزىرگە اوشىداق فرشته لىرگە عبادت قىلنە اگر بولار جەنمە
 بولسەلار بىز اوزىزنىڭ ومەبودلر مۇزنىڭ بۇلار بېرلن بىرگە بولويىنە راضى بولدى دىدىلر ابن الزبەرىنىڭ
 بوسوزىنە شادلاندى كلىدىلر رسول اللە جواب بېرىمى تىك توردى شوندىن سوكى اللە تعالى (إِنَّ الدِّينَ
 سَبَقَتْ لَهُمْ مَنِائِلُهُمْ أُوْلَئِكَ عَنْهَا يُبْعَثُونَ) آيتىنى ايتىدى آيتنىڭ معناسى بولار ابن الزبەرى
 مشركلرنىڭ مەبودلر بىنە مريم اوغلى عيسى (عليه السلام) بېرلن مثل قىلغان زمانە هم نصارانىڭ
 عيسى (عەم) غە عبادت قىلوى بېرلن رسول اللە بېرلن جەدال قىلىشقانى زمانە معناسىڭ (وَقَالُوا أَأَلْمَنَّا
 خَيْرًا أَمْ هُوَ) دى مى مشركلر ايتدىلر اى محمد (عەم) ايا بىزنىڭ مەبودلر مۇز اىزگومى ياكە عيسى (عەم)
 اىزگومى بس اگر عيسى تىمۇغە بولسە بىزنىڭ مەبودلر مۇز دە آنىڭ بېرلن بىرگە تىمۇغە بولسولار (مَاضِرْبُوهُ
 لَكَ الْأَجْدَالُ) قىرىشلىر بو مىنلى (مريم اوغلى عيسى عەم بېرلن مىنلى) سىڭا قىلمادىلار مگر قىقىشور اچون
 وسوزدە ئىتىن بولور اچونكى قىلدىلار حق بېرلن باطلنى آيىرور اچون قىلمادىلار (بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَمُونَ)
 بلكە اول قىرىشلىر قاطى خصومت قىلچى قومىر يعنى اوزىسىز قىقىشورنى سوبە تورغان قومىر (إِنْ هُوَ
 الْأَعْبَدُ) مريم اوغلى عيسى (عەم) توگلىر مگر بىرىنەدر (أَنَّمِنَّا عَلَيْهِ) آنىڭ اوزىرىنە بىز پېغەبەرلىك
 بىزان انعام قىلىدى (وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ) دى بىز اول عيسى (عەم) نى بنو اسرايىل اچون

عجيب مثل قېلدق (وَلَوْ نَشَاءُ لَجَمَلْنَا مَنَّكُمْ) واگر بىز تىلاساك عيسى عەمىنى آتاسىز توغدىرغان كىبىك
 اى ابرلار سىزدىن دە قىلورمىز بىنى توغدىرەمىز (مَلَأَكُمُ فِي الْأَرْضِ) بېرىدە فرىشتەلەر توغدىرەمىز (بِغُلْفُونَ)
 اول فرىشتە بېرىدە سىزنىڭ اورنىڭغە قائم بولورلار بىنى عىسى عەمىنىڭ آتاسىز دىنياغە كىلەر ھالى عجيب
 بولسىدە ھە تەلى موندان عىبراك اشكەدە قادر فرىشتەلەردە مەكىن بولغان ذات بولولارنىڭ سىزنىڭ كىبىر
 ھە تەلى آلارنى توغدىرمى خەلى قىلوغە قادر بولغان كىبى توغدىروب خەلى قىلوغەدە قادردر ياكە
 سىزنىڭ اورنىڭغە بېرىدە فرىشتەلەرنى خەلى قىلورمى مەناسىدە (وَأَنَّهُ لَعَلَّمُ لِلسَّاعَةِ) دىنى درستلىكە اول
 عىسىنىڭ نىزولى قىيامتنىڭ ياقىن بولويىنى بلودر اېسەن عباس قىراتتە ھاراغاندە لامنىڭ استى بىرلن
 اولغان اول وقتتە قىيامتنىڭ ياقىن بولويىنە علامىدەر مەناسىدە بولا (فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا) بىس قىيامتدە
 شىك قىلماڭىز (وَأَتَّبِعُونِي) دىنى مەن شىرىعتىمە ايارڭىز (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) مەن سىزنىڭ آنىڭ اوزرىنە
 ئۇندەگان نىرسەم توغرى يولدىر بىس آيت مەزىت عىسىنىڭ قىيامت ياقىن بولور آللىغان ايتويىنە
 دلالت قىلادىر تەفەسىل قەسى تەفسىرلەردە مەزكوردىر استاگان آدم مەراجەت ايتسون (وَلَا يَصُدُّكُمْ
 الشَّيْطَانُ) دىنى سىزنى شىيطان ھە تەلى دىننىن طىماسون (أَنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ) درستلىكە اول شىيطان
 سىزنىڭ اېچون دىشمانلىقى ھە تەلى بولغان دىشماندىر (وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ) دىنى عىسى (عەم)
 ھە تەلى مەجھۇل بىرلن كىلگەنى زىماندە ياكە ائجىل آيتلىرى بىرلن ياكە ھە تەلى شىرىعتلەر بىرلن مەناسىدە
 (قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ) عىسى (عەم) ايتتى اى قوم تەقىق سىزگە ھەكىمەت (ائجىل ياكە شىرىعت)
 بىرلن كىلىم (وَلَا بَيِّنَ لَكُمْ) دىنى سىزگە بىيان قىلوم اېچون كىلىم (بَعْضَ الَّذِي) شول نىرسەنىڭ
 بىعضىنى (بىنى دىن اشىندان بولغان نىرسەنى) (تَفْتَنَلْفُونَ فِيهِ) اول نىرسەدە (دىن اشىدە) سىز ائختلاف
 قىلور بولدىڭىز اما دىنياغە مەتەلى نىرسەنى بىيان قىلمادى چونكە بىغىبىرلەر دىنيا اشىنى بىيان اېچون
 بىبارلىمادىلەر شونىڭ اېچون رسول ھە تەلى دىنيا اشىڭىزنى اوزڭىز بلەسىز دىدى (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بىس
 ھە تەلى ھە تەلى قورقۇڭىز ھە تەلى قوشقان اشىدە مەكىنا اطاعت قىلىڭىز (أَنَّ اللَّهَ هُوَ رَبُّكُمْ) درستلىكە اول
 ھە تەلى ھە تەلى سىزنىڭ رەببۇدەر (فَاعْبُدُوهُ) بىس اول ھە تەلىغە عبادت قىلىڭىز (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) بىس ھە تەلى ھە تەلى
 قورقۇ ھە تەلى ھە تەلى عبادت قىلو توغرى يولدىر مەزىت عىسىنىڭ سوزى بىس ھە تەلى ھە تەلى (فَاخْتَلَفَ
 الْأَمْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ) بىس عىسى (عەم) ھە تەلى نەسارە قومى آراسىندان تورلى جەمەتلەر ائختلاف قىلىلەر
 بىنى بىغۇبىيە نىسپوربە مەكەنە شەمەنىلەر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) بىس بىس عىسى (عەم) ھە تەلى ائختلاف
 قىلىشقان اوزلرىنە ظلم قىلغان آدمەرگە نى اوكىچىدەر (مَنْ عَذَابٌ يُومُ إِلَيْهِمْ) قىيامت كۈنىنىڭ زىچىكچى
 ھە تەلى (هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ) قىرىشار ياكە اوزلرىنە ظلم قىلغان تورلى جەمەتلەر كىمەلەر
 مەگر قىيامتنى كىتارلەر (أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً) بىنى قىيامتنىڭ كىنت كىلويىنى كىتارلەر (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) ھە تەلى ھە تەلى
 قىيامتنى بىلمەلەر دىنيا اشى بىرلن مەشغول بولولار سىبىلى قىيامتنى غافل بولولار (الْأَخْلَاقُ يَوْمَئِذٍ تُجْبَعُهُمْ لِبَعْضِ
 هُنَّ) دىنيادە دوست بولغان آدمەرنىڭ بىعضى بىعضىدە قىيامت كۈنىنىڭ دىشمان بولولار (لِلْأَلْمُتَّقِينَ) مەگر

کفردن و گناهمن صافلانغان دوستلارغنه قیامت کوننده دشمن بولشما سلا ر چونکه آلارنک دوستانی لاری
 الله بولنده بولدی ایچون منگو بنماس (یا عبادِ لَاخَوْفٍ عَلَیْکُمُ الْیَوْمَ) ای قیلارم سز نك اوزرگزگه
 بوکونده (قیامت کوننده) قورقو یوقدر (وَلَا أَنْتُمْ تَعَزَّیْنُونَ) دخی سز حسرتلنوچیده توگلسز (الَّذینَ
 آمَنُوا بِآیَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمینَ) اول قورقوسز و حسرتسز قیلار شوندا این قیلاردر آلار بزنك آیتلرمزگه
 ایمان کینردیلر دخی امرمزگه اطاعت قیلوچی بولدیلار (أَدْخَلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَآزْوَاجُکُمْ تَعْبُرُونَ) ای
 قیلارم سز هم مسلمان بولغان خاتون لارگز بوزگزده اثری ظاهر بولغان شادلق برلن شادلانغانکنز
 حالده اوجماخه ککرگز (يُطَافُ عَلَیْهِمْ بِصَحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ) اول اوجماخ اهللاری اوزرینه
 آلتون دان بولغان طبق لار هم توتقاسز صاوت لار برلن طواف قیلنور (وَفِیْهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ
 الْأَعْيُنُ) دخی اول اوجماخده نفسلر آرزو قیلغان نرسه لار هم کورب کوزلر لذتله تورغان نرسه لار
 (نعمتلر) باردر (وَأَنْتُمْ فِیْهَا خَالِدُونَ) دخی سز اول اوجماخده منگو قالوچیلار سز (وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِیْ
 وَبِیْهَا أَوْجَاحٌ شَدِيدٌ أَوْجَاحُهَا) اول اوجماخی آلرگز سز (بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) عمل
 قیلغان نرسه کز برابرنده (لَكُمْ فِیْهَا فَاكِهَةٌ كَثِیْرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ) سز نك ایچون اول اوجماخده کوب
 چیمش لار باردر سز اول جیه شلردن آشار سز (إِنَّ الْمُجْرِمِینَ فِی عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ) درستلکده کافر لار
 جهنم عذابنده منگو قالوچیلاردر (لَا يُفْتَرُ عَنْهُمْ) عذابنی کافرلردن جیکل قیلنماس (وَهُمْ فِیْهِ مُبْلَسُونَ)
 دخی کافر لار اول عذابده قتلودان امید کیسوچیلردر (وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ) و بیز اول کافر لارگه جبر قیلما دق
 (وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِینَ) ولکن اول کافر لار کفر لاری سببلی اوزرینه جبر قیلور بولدیلار (وَنَادُوا
 يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ) دخی اول کافر لار جهنمده ندأ قیلور لار ای مالک ربکنن صوراً ربك بزنك
 اوزر مزگه اولم برلن حکم قیلسون دیو (قَالَ أَنْتُمْ مَأْكُونُونَ) مالک ایتور درستلکده سز جهنمده
 تورغوچیلار سز سزگه آندان قتلو یوق دیو (لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ) تحقیف بیز پیغمبر یبارو برلن هم
 قرآن ایندرو برلن حقی سزگه کینردک (وَلَكِنْ أَكْثَرُكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ) ولکن سز نك کوبکز حقی
 مکروه کوروچیلر سز (أَمْ أَبْرَمُوا أَمْراً) حقی بالقانغه توتوده مکه کافر لاری اشنی حکم قیلدیلار مو (فَأَنَّا
 مُبْرَمُونَ) بس درستلکده بیز آلا رغه جزأ پیروده اشنی حکم قیلوچیلارمز (أَمْ يَحْسَبُونَ) یا که مکه
 کافر لاری حساب قیلور لاری (أَنَّا لَأَنْسَعُ سَرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ) درستلکده بیز مکه کافر لاری نك نفسلرینک سویلا شوینی
 دخی آرالارنک غی سرلرینی اشتهامز دیو یعنی بزنك اشتهامزنی حساب قیلور لاری (بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَبِئْسَ مَا كُنْتُمْ بِنَعْمَتِ
 آلا ی حساب قیلما سن بلی بیز اشتهامز هم بزنك آلار برلن برگه بولغان ایلچیلر مز (صافچی فرشته لار) آلارنک
 باشرن نفس سوزلرینی هم سرلرینی بازار لار (قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ) ای محمدعه مکه مشرکلرینه ایت سین اگر
 برتقدیر الله ایچون بالا بولسه (فَأَنَّا أَوَّلَ الْعَابِدِینَ) بس مین اول بالاغه عبادت قیلوچیلارنک سزدن
 اولگی سی بولور ایدم چونکه رسول الله فی هم الله نرسه گه صالح بولا و نرسه گه صالح بولی شونی باشقه لاردان
 آرتوغراق بله هم الله فی کامل الوغلاو نرسه فی الوغلاو برلن بولاچاق آیدم کامل بله البته آتانی تعظیم

بالانی تعظیم دن باشقە بولۇپ بو آیت دن اللەغە بالا بولونۇڭ ھەم اول بالاغە عبادت قىلۇنۇڭ درستلىكى لازم توگۈل چۈنكى
 بىر ھالنىڭ ايكنچى ھالنى مستلزم بولۇپ درست با كە آیت نىڭ معناسى اى مشركلر سز گمان قىلغانچە اللەغە بالا
 بولسە مەن مەكە اھلىدىن اللەنى بىرلا وچىلۇنۇڭ ايك اولگىسى مون معناسىدە (سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 كوكلۇنۇڭ و پىرلرنىڭ رىسى بولغان اللەنى پاكلايمون (رَبِّ الْعَرْشِ) عرشنىڭ زىسى بولغان اللەنى پاكلايمون
 (عَمَّا يُصِفُونَ) مشركلرنىڭ صفت لاغان نرسە سىنىن (بالا توتماقدان) (فَدَرُّهُمْ يُغْرَضُونَ وَيَلْعَبُونَ) بس اى
 محمد (عم) مەكە مشركلرىنى ابركلرىنە قولى باطللرىنە چومسون لار و دىيالارندە اوبناسن لار (حَتَّى
 يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ) وعدە قىلغان كونلرىنە (قيامت كوننە) يولقغانلارنىنە قىر (وَهُوَ الَّذِي
 فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ) و اول اللە شۇنداق اىن اللەدر كوكلەدە معبوددر دىنى بىردەدە معبوددر
 يعنى كوكلە و پىردە معبود بولۇغە مستحقدر (وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ) و اول اللە اشۇنكە حكمت ايا پىر ھەم نرسەنى
 باگچىدر (وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلۇنۇڭ و پىرلرنىڭ خوجەسى بولغان اللە
 الوغ بولدى (وَمَا بَيْنَهُمَا) دىنى كوكلر بىرلن بىرلر آراسىدە بولغان اللە الوغ بولدى (وَعِنْدَهُ عِلْمُ
 السَّاعَةِ) دىنى اول اللە حضورندەدر قىامتنى بلۇيعنى قىامت قائم بولانترغان ساعىنى بلۇ (وَالْيَهُ تَرْجَعُونَ)
 و اول اللەغە قايتارلەش بولورسز (وَالَّذِينَ الَّذِينَ يَنْتَعُونَ مِنْ دُونِهِ السَّاعَةَ) مشركلرنىڭ اللەدان
 باشقە اندە گان نرسەلىرى (معبودلىرى) شفاعتى مالك بولماس لار نفا كە مشركلر معبودلر مە اللە
 حضورندە بىزكە شفاعت قىلاچاق لار دېوزەم قىلغان لار ابدى (الْأَمْنُ شَهْدًا حَقًّا) مگر اللە حضورندە شفاعتى
 مالك بولور حق (توحيد) بىرلن گواھل بىرگان آدملر (وَهُمْ يَعْلَمُونَ) مالبوكم آلار تللىرى بىرلن
 گواھل بىرگان نرسەلىرىنى كوكللىرى بىرلن بلورلر بو آیت گرچە شفاعت و توحيد بابىدە كېلىگان
 بولسەدە لىكن شهادت اېچون شهادت بىرگان نرسەنى شاهىنىڭ بلىرى شرط ايكچىلىك كە دلالت قىلادىر
 (وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ) و اگر سىن اى محمد (عم) صنم لىرگە عبادت قىلۇچى مشركلردىن صوراساڭ
 يا كە معبودلردىن صوراساڭ آلارنى (سزنى) كم ياراتىدى دېو (لَيَقُولَنَّ اللَّهُ) البتە بىزنى اللە ياراتىدى
 دېب ايتورلر (فَأَنى يُوَفِّكُونَ) بس نچك اللەنىڭ عبادتىنى باشقە عبادتنە دوندىرلش بو اورلار (وقيله
 يَا رَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ) دىنى اللە حضورندەدر محمد (عم) نىڭ بوزىنى بلو اول سوز اوشبۇدر
 رسول اللە ايتىدى اى رېم درستلىكە بومكە كافرلىرى ايمان كىترمى تورغان قومدر دېو (فَأَصْفَحْ عَنْهُمْ
 وَقُلْ سَلَامٌ) بس اى محمد (عم) مەكە كافرلىرىنى (ايمان كىتورلۇرنە امىدىنى كىسگان بولساڭ) دىن
 اندە ودىن بوز دوندىر سزىن تاشلاشو بولسون دېوايت (فَصَوِّفْ يَعْلَمُونَ) بس اول مەكە كافرلىرى اوزلرىنە
 اينەك نرسەنى تىزىلورلر (زخرف سۇرەسىنىڭ تىرجەسى تمام بولدى)

« قرق دورتنچى سۇرە دىخان سۇرەسى مەكەدە ايتىگان جەمى ابللى توفىر آيت »

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(ھم) بوسوزىن مەرادىنى اللە اوزى بلوربا كە سۇرە اسمى (وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ) حلالنى وھرامنى ظاھر

قىيلا تورغان كىتاب (قرآن) بىرلن قىسم ايتىدوب ايتىنەن (اَنَا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ) دىرسىلىكىدە بىز اول
 قرآننى مَبَارَك بولغان كىچىدە ايتىدىرىك يەنى قىدر كىچىدە سىندە يەنى قرآننى ايتىدىرىك باشى قىدر
 كىچىدە سىنى بولدى ياكە لوح المحفوظىن دىنيا كوكىتە بىر يولى قىدر كىچىدە سىندە ايتىدىرىكى مەناسىدە مونتىك
 صوگىندە رسول الله غە بولك بولك بولوب ايتىدىرىكى قىدر كىچىدە سىنىك مَبَارَك بولوبىدە اول كىچىدە قرآن
 ايتىدىرىكى ايتىدوب چونتە قرآننىك ايتىدىرىكى مَنَافِع دىنىيە و مَنَافِع دىنيادىيە گە سەبب ياكە قىدر كىچىدە سىنىك مَبَارَك
 بولدى اول كىچىدە فرشتە ھەم رەھمت ايتىدىكى ايتىدوب دىنى نەھمتلىرى بولدىكى و ھەكملىرى ايتىدىكى ايتىدوب
 (اِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ) دىرسىلىكىدە بىز اول قرآن بىرلن قورقۇنۇچى بولدىكى (فِيهَا يُفَرِّقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ) اول
 قىدر كىچىدە سىنى ھەر بىر ھەكمىت اياسى بولغان ياكە ھەكم بولغان اش ايتىدىرىكى و يازىلىشى بولور يەنى بىنا بىرلىكى
 رىزىقلىرى و اھلىلىرى يازىلىشى بولور (أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا) اول ھەكمىت اياسى ياكە ھەكم بولغان اشنى ھەكمىتىنىك
 تىلاوى بولۇپ اوز ھەم مەزىن ھەم بولغان قىسە قىيلا مەن ياكە اول ھەكمىت اياسى بولغان اش اوز
 ھەم مەزىن ھەم بولغان اش بولغانى ھەلدە مەناسىدە (اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ) دىرسىلىكىدە بىز دىن ايتىدوب
 ايتىدوب بىيغە بىرلىرى بىباروچى بولدىكى (رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) اى ھەمد (عَم) بىز دىن ايتىدوب ايتىدوب بىيغە بىرلىرى
 بىبارىك رىكىدىن بىنا بىرگە رەھمت ايتىدوب (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) دىرسىلىكىدە اول الله بىنا بىرلىكى سوزلىرىنى
 ايتىدوب و ھاللىرىنى بىلۇپ بىر (رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) و سىنىك رىكىك كوكلىرىنىك و بىيىرلىرىنىك
 ھەم كوكلىرىنى بىيىرلىرى آراسىدە بولغان نىسە بىرلىكى رىسىدىر (اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ) اگەر سىز اللهنىك كوكلىرىنىك
 و بىيىرلىرىنىك رىسى بولۇپ بىنى شىكىسىز بولۇپ بولسا ئىز (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) ھىچ ھەقىقەت بىرلن مەھبۇد بولۇپ مگر اول
 الله تەلى گەندە (يُحْيِي وَيُمِيتُ) اول الله (تەھ) اوللىرىنى تىزگىز و تىزگىزنى ايتىدوب (رَبِّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ
 الْأَوَّلِينَ) اول الله سىزنىك ھەم اوللىكى آتالارنىك رىسىدىر (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ) بىلكە كافرلىرى شىكىدە
 اويتىدوب (فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ) بس اى ھەمد (عَم) كافرلىرى ايتىدوب شول كوننى كىت اول
 كونىدە كوك ظاھىر بولغان تۇتىنى (فانى آچلىقى) كىنىر چونتە آچ كىشىنىك كوزىنە ھوأتۇنى كىي كورنە ياكە
 آچاق و قىتىدە يىغورلار بولماغانلىقى ايتىدوب و ھولاردە توزان كوك بولدىكى ايتىدوب ھوأتۇنى كىي كورنە
 ياكە عربلىرى ھەر بىر كچلى بولغان ياز نىسەنى دىخان دىب آتاغانلار بىنە عربلىرىدە بىر و قىتىدە
 قوتلى آچاق بولغان ھىتى ات اولاكسەلىرىنى آشاغانلار بىعضىلىرى كون دىن مەكىنى آچو كونى دىخان دىن
 مەكىنى آچو كونىدە بىتون ھوانى قابلاپ كوتارىلىگان توزان دىگانلار بىعضىلار دىخان دىن قىيامت
 علامىلىرىدىن سانالغان دىخان مەراد دىگانلار كونىدىن ھەم دىخان ظاھىر بولغان كون مەراد دىگانلار چونتە
 رسول الله اشراط الساعەتىنىك اوللىكىسى دىخان دىگان رسول الله دىن دىخان نىسە دىب ھورالدىقە شول
 ايتىنى اوقىغان و ايتىگان دىخان مشرق بىرلن مغرب آراسىدە طولار قىرق تاولىك دوام ايتىدوب مؤمن آدم
 طوما و لاغان آدم كىي بولور كافرلىرىك آدم كىي بولور اول دىخان كافرلىكى بولورون تىشكىرلىرىنى قىلاغىدىن
 ھەم دىبىرىدىن چىقار دىگان (يَغْشَى النَّاسَ دُخَانٌ أَلِيمٌ) اول دىخان آدملىرىنى اورتىر (قابلاپ آلور)

وبودغان رنجكوي چى عذابدر (رَبَّنَا كَشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ) اى رېمىز بىزدن عذابنى آج (آل)
 درىستلىكده بىزايماڭ كىتىر وچىلىر مەر اكر عذابنى آلساڭكى بىنى شول طرىقه كافرلر ايتورلر (اِنِّى لَمُّ
 الْكَافِرِ) اولمكه كافرلر بىنه بودغان سببلى گنه وعظلمانو وانرلنو قايدان كىلسون (وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ
 مُّبِينٌ) وتحقىف اولمكه كافرلر بىنه آچىق بىيان قىلا تورغان پىغمبر (محمد عليه السلام) كىلىدى (ثُمَّ تَوَلَّوْا
 عَنهُ) مونڭ سوڭىندە اول رسولدن (محمد عليه السلام) بوز دوندر دىلر (وَقَالُوا مَعَلَمٌ مَّجْنُونٌ) دىنى
 ايتدىلر بو محمد (عه) كىشى طرفىدان ايراتامىشدر هم دىوانه در دىبوعى بىغىسى ايتدى محمد (عه) كه
 بىنوئىقىف دن بر عجم بالاسى ايراتدى دىبو بىغىسى دىوانه دىدى (اِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ) درىستلىكده بىز
 رسول دعاسىنىڭ بىركىندە عذابنى آچوچىمىز (بىبار وچىمىز) چونكه رسول الله دعا قىلغاچ مكه خاقىندان
 آچىق كوتارلىدى دىگانلر (قَلِيلًا) آز آچو بىران باكه آرزىمان آچىق (اِنَّكُمْ فَائِدُونَ) درىستلىكده
 سىز عذابنى آچقاننىڭ سوڭىندە قايتادان كىفرگه قايتوچىسىز دىغاندىن اشراط ساعىتىن بولغان دىغان مراد
 دىگان آدملر ايتدىلر دىغان واقىعەسى بولغاچ كافرلر دعا قىلۇب الله دان ياردم استارلر قىرق كىون
 دوام ايتدىكىن سوڭىره الله تە دىغانى بىنر سوڭىره بىنه كافرلر ارتىداد ايتارلر بىنى اولگى كافرلر بىنه
 قايتورلار (يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى) شول كىونده (قىامت ياكى بىر كىوننده) بىز كافرلر نى قاطى
 والوغ توتو بىرلن توتارمىز (عذاب قىلورمىز) (اِنَّا مُنْقِمُونَ) درىستلىكده بىز كافرلر دن اوچ آلورمىز (وَلَقَدْ
 فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ) وتحقىف بىز مكه مشر كىرنىن بورون فرعون قىمنى قىندە لىندىرك بىنى موسى (عه) نى
 بىبار و بىران امتىهان قىلىق ياكى مەلت بىبرو ورتقى كىلڭ قىلو بىرلن آزالار بىنه قىندە تىشردىك (وَجَاءَهُمْ
 رَسُولٌ كَرِيمٌ) وتحقىف فرعونگه هم قومنه الله اوزرىنه ياكى مؤمنارگه مەرتلى بولغان پىغمبر (حضرت
 موسى) كىلىدى (اِنَّا نَدُّوْا اِلَىٰ عِبَادِ اللّٰهِ) اى اللهنىڭ قىلارى دعوتىنى قبول ايتو بىرلن مىكلا اللهنىڭ حقى
 (ايماننى) اوتارمىز (اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ) درىستلىكده مېن سىزنىڭ اېچون دىن لىراتر اېچون بىبارلىگان
 اوشاچىلى ايلچىمىن (پىغمبرمىن) دىدى (وَان لَّا تَعْلَمُوْا عَلَى اللّٰهِ) دىنى اللهغە ومېنى دىنى رسولنى خورلاو
 بىرلن تىكەرىك قىلماڭ (اِنِّى اَتَيْكُمْ بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ) درىستلىكده مېن سىزگە پىغمبرلىكىمنى ظاھر قىلا
 تورغان دىل بىرلن كىلوچىمىن (وَاِنِّى عِنْدَ رَبِّى وَّرَبِّكُمْ اَن تَرٰجُمُونَ) دىنى درىستلىكده مېن رېمە
 وسىزنىڭ رېكزگە (اللهغە) سىزنىڭ سوغىب ياكى سوڭى رنجكوزدن ياكى اولتروڭزدن سىپىندىم هم اللهغە
 تىوكل قىلىم (وَان لَّمْ تُوْمِنُوْا لى فَاَعْنَزُوْن) واكر سىز مىكلا ايمان كىتىر ماساڭ مېن سىزنىڭ ايرلىڭىز
 بىنى بىر چىت دە تورمىز مىكلا فائىدە دە و ضرر دە قىلماڭ (فَتَعَارَبْتُمْ اَن هُوَ لَآه قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ) بىس
 قومنى يالغانغە توتقاننىڭ سوڭىندە موسى (عليه السلام) رېمىنە ندا قىلدى درىستلىكده بىو قوم كافر
 قوملر دىبو (فَاسْرِعْ بَعْبَادى لَيْلًا) بىس اى موسى اكر اشى شولاى بولسە قىلارم (بىنواسرائىل) بىرلن
 كىچىدە سىر قىل بىنى مىسردان كىتىپ (اِنَّكُمْ مُّتَّبِعُونَ) درىستلىكده سىز ايارامىش سىز بىنى آرتوغىزدان
 قولاب فرعون هم قومى چىقارلار (وَاتْرِكْ الْاَبْرَهَرَ رَهْوًا) دىنى اى موسى اوزنىڭ هم قومنىڭ چىقىپ كىتىكچ

دېڭىزنى الوغ آچقاف اياسى بولغان حالده قالدر (انهم جنود مفرقون) درستلىكده اول فرعون هم
 قومی دېڭىزگه غرق بولاچاق عسكردر يعنى آلارنىڭ غرق بولولارینه كوڭلك قرارانمن (كم تركوا)
 كۆمى قالدر ديلار فرعون هم قومی (من جنات و عيون و زروع و مقام كريم) باقچه لاردان هم آغا تورغان
 چيشمه لردن وايگنلردن و كوركام اوردن لاردان (و نعمة كانوا فيها فاكهين) دخى نعمتلردن كه اول نعمتلرده
 فرعون هم قومی نعمت لنور بولدىلار (كذلك و ادرثناها قوما آخرين) بوچقار و كى فرعونلارنى
 چقاردق بز بو نعمتلردن دخى بو ذكر قىلنغان نعمتلارنى ايكنچى قوم گه (بنوا اسرائيل گه) بېردك (فما
 بكت عليهم السماء و الأرض) بس فرعون هم قومی اوزرينه كوكلر و ييرلر يغللامادى يعنى فرعونلارنىڭ
 هلاك بولوى بران عالم وجود كه نقصان كيلامادى ننا كه آلارنىڭ وجودى برلن آرتوقاق كيلاماگان
 ايدى بلكه فرعون لبر كينه تورغان آدمالارنىڭ بولپنه كيندىلر (وما كانوا منظرين) دخى ايكنچى وقتته
 قبر فرعونلر مهلت بېرلمشه بولماديلار يا كه فرعون لارنىڭ هلاك بولوپنه كوك و يير اھالمرى قايفرمادى
 معناسنده (ولقد نجينا بنى اسرائيل من العذاب الهمين) و تحقيق بز اسرائيل بالالارونى خورلق اياسى
 بولغان عذابدن (فرعوننىڭ قل ايتوندن هم اير بالالارونى اولتروندىن) قوتقاردق (من فرعون انه
 كان عالما من المسرفين) يعنى فرعوننىڭ عذابدن قوتقاردق درستلىكده اول فرعون تكبرلنچى هم
 آرزونلقده چيكن اوتوچى بولدى (ولقد اخترناهم على علم على العالمين) و تحقيق بز بنوا اسرائيلنى
 بۇن عالم اوزرينه اختيار قىلورغه حقلىرى بار ايدكى بلسگانمز حالده اختيار قىللىق شونىڭ ايچونده
 بنوا اسرائيلده پيغمبەرلر كۆب بولدى (واتيناهم من الآيات ما) دخى اول بنوا اسرائيل گه آيتلردن شول
 نرسه لرنى (دېڭىز باراونى تيه صحرا سنده اسس لىكن بلوطنىڭ كولا گه لاوينى من بران سئوى
 ايندرونى) بېردك (فيه بلا مبين) اول نرسه لرده ظاهر بولغان نعمت يا كه امتحان باردى (ان هو الا
 ليقولون) درستلىكده بو قريش كافرلىرى ايتورلر (ان هى الاموتتنا الأولى) بزنىڭ عاقبتىمىز و اشمىزنىڭ
 نهايتى توگلدىر مگر دنيا تركلىگى يباره تورغان اولىگى اولومىز گنده بز ايكنچى مرتبه اولچاك
 توگلمىز (وما نحن بمُنشرين) و بز قېرلرمدن قوبارلاچاق توگلمىز (فأتوا بآبائنا ان كُنتم صادقين) بس
 اكر قىامت بولا ديگان و عه گزده راست بولسا كىز بزنىڭ آتالارمىزنى تركىز كينىز كىز ديو (اھم غير اھم قوم تبع)
 قوتى و عسكرنىڭ كۆبلىگىدە قريشلىرى ايزگومى يا كه تبع قومی ايزگومى (آرتوقمى) تبع عه منى بعضيلار پيغمبەر
 بعضيلار ايزگواير ديگانلر تبع ديويمىن پادشاه سنده ايتورلر تبع نىڭ قومی كافر بولغانلار آلارنى اللہ تعالى هلاك
 اينكان ماللارنى و قوتلىرى برلن هلاك بولودن قوتولا الماغانلار (و الذين من قبلهم اهلكناهم) دخى تبع قومىدىن
 اللك بولغان كافرلرنى (عادئود قوملىرى كې) بز آلارنى هلاك ايندىك (انهم كانوا مجرمين) شونىڭ ايچون هلاك
 ايتدىك درستلىكده اول تبع قومىدىن اللك بولغان قوملر كافر بولغان قوم بولدىلار (و ما خلقنا السموات
 و الأرض و ما بينهن الا لعبين) دخى بز كوكلرنى و ييرلرنى همە كوكلر برلن ييرلر آراسىدە بولغان نرسه لرنى
 بوش و فائىدىز بولغان اش قىلغانمىز حالده ياراتماق (ما خلقناهما الا بالحق) كوكلرنى و ييرلرنى

بارئتمادق بزمگردليل تلاگان حق (ایمان هم اطاعت یا که بعث و جزا) سببلی گنه بارائتدق (وَأَسْكَنْ
 أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) ولکن آدملرنڭ کوبسی فکرلرنڭ آزلغی ایچون مونی باماسلر (أَنَّ يَوْمَ الْفُصْل
 مِيقَاتِهِمْ أَجْمَعِينَ) درسنلسکده حق بران باطل آراسنی یا که حقلقه بولغان آدم بران باطللقه بولغان آدم
 آراسنی جزا بران آبر و کون بتن آدمنڭ و عاقبیلنغان وقتیدر (يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْتِي عَنْ مَوْتِي شَيْئًا) اول آبر و
 کوفی شوندا این کوندر اول کونده هیچ بر یاقین آدم اوزینڭ یاقیندن عذابدن هیچ نرسه فی بهاره آلماس
 (وَالأَهْمُ يُنصَرُونَ) دخی اول یاقینلارغه یاردده بیرلماش بولماس یعنی عذابدن طیلمش بولماسلار
 (الْأَمْنُ زَمَمَ اللَّهُ) مگر الله رحمت قیلغان آدملرگنه (یعنی) گناهلارنی عفو قیلور و شفاعتارنی قبول بران
 الله رحمت قیلغان مؤمنلرگنه بعضی بعضسنه شفاعت قیلور (أَنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) درسنلسکده اول الله
 هراشاه استندر یعنی عذاب قیلونی تلاگان آدمندن هیچ کم عذابنی بهاره آلماس هم رحمت قیلورغه
 تلاگان آدمنه رحمت قیلور (أَنَّ شَجَرَةَ الزُّقُومِ طَعَامُ الْآثِمِينَ) درسنلسکده جعیمده اوسکان بیک آچی زقوم
 آغاچی کوب گناهلی آدملرنڭ (کافرلرنڭ) طعامیدر (كَأَلْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ كَغَلَى الْعَجْمِ) زیتون
 مای نڭ چوپردهسی کبیدر اول زقوم آغاچی اسنی صوقایناغان کبی اچارده قاینار (خُدُورُهُ فَأَعْتَلُوهُ إِلَى
 سَوَاءِ الْجَحِيمِ) زبانیلرگه ایتماش بولور توتوڭز اول کوب گناهلی آدمنی (کافرنی) دخی آنی جعیم نڭ
 اورتاسنه اسدراڭز (ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْعَجْمِ) دخی آنڭ باش استنه اسنی صودن عبارت
 بولغان عذابنی یعنی اسنی صونی قیوڭز (ذُقْ أَنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ) کوب گناهلی آدمگه (کافرگه)
 اینلور خورلاو طریقچه عذابنی تاتو آنڭ ایچون سین قومڭ حضورنده البرغ و حرمتلی ایدنڭ (أَنَّ هَذَا
 مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ) درسنلسکده بو عذاب شوندا این نرسه در سزاو عذابه شیک قیلور بولدیڭز (أَنَّ
 الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ آمِنٍ) درسنلسکده کفردن و گناهدن صاقلانغان آدملر (مؤمنلر) آفتسن طنج بولغان
 اورنلدر (فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) باچهلارده و چیشمه لرده در (يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ)
 اولتورشلارنڭ برسی برسنه قارش بولغانلاری حاله نچکه و قالون چفا کدن بولغان کیملرنی کیگانلاری
 حاله یعنی شول حاللرنڭ باچهلارده و چیشمه لرده در (كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ) اوشبونڭ کبی
 نعمتلرنی ببردنڭ اول متقیلرگه دخی آلارنی الوغ کوزلی حور قزلاری برلن چقتلندر و (يَدْعُونَ فِيهَا
 بِكُلِّ فَاكِهَةٍ أَمِينٍ) ضرردن طنچلقده بولغانلاری حاله اوجماغه هر برلنتلی چیمشلرنی استارلر (لَا
 يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ الْأُولَى) جنتده هیچ اولمنی تاتوماسلر بلکه دائما ترك بولورلار مگر
 دنیاده دخی اولسگی اولمنی گنه تاتورلار یا که (الْأَبْعَدُ) سوکنده یعنی دنیا داغی اولسگی اولمنی
 تاتوغان سوکنده جنتده هیچ اولمنی تاتوماسلار معناسنده (وَوَقَّاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ) دخی ایمان
 کیتربده ایزگو عمل قیلغان آدملرنی الله جعیم عذابندن صاقلار (فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ) ایمان کیتربده
 ایزگو عمل قیلغان کشیلرگه بو نعمتلر بیرلدی ربکن فضل و رحمت یوزنندن (ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ)
 بو نعمتلر الوغ سعادتدر (فَأَنمَأْ بِصَرْنَاهُ بِلِسَانِكَ) بس آتچف جز ای محمد عم قرآن فی سینڭ (عرب

لغنى) سببلى ايندرو برلن جيگل قىلىق (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) عربلر اول قرآنى آكلاسنلار ايچون اكر ايتساڭ قرآن عرب قومى نڭ آكلادى ايچون عرب تلى برلن ايندرلنگان هولسه رسول الله نڭ رسوللنگى نچك عام بولا ديو جوابده ايتورمزل الله نڭ بتمن امتده عادق عام بولوب يردى يعنى امتلر آراسندن بر امتنى اغتبار قىلوب وحى برلن تربيه قىلاده مونڭ صوڭنده اول تربيه قىلغان امتنى بون عالمنى تاديب قىلورغه وحقغه اندرگه يباره (فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ) بس اي محمد هم كافرلرگه اينه چك نرسه نى كت درسنلكده اول كافرلرده سىڭا اينه چك نرسه نى كتوچىلردر .

(دخان سوره سى نڭ ترجمه سى تمام بولدى) .

(قرق بشنچى سوره جائيه سوره سى مكدده اينگان اوتوز يدى آيت)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(هم) و سوزنلن مرادىنى الله تعالى اوزى بلور (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) قرآنى ايندرو (مَنْ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) هر اشده غالب و حكمت اياسى بولغان الله داندر (إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ) درسنلكده كوكلرده هم بيبرلرده مؤمنلر ايچون الله نڭ قدرتنه و برلگنه علامتلر باردر (وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُتُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٍ) دى سزنى ياراطوده هم هر بر بيرده يرى تورغان حيوانلاردان بيرده تورلى نوع اينب تاراتوده علامتلر باردر (لَقَوْمٌ يُرْفَقُونَ) بعث كه شيكسر اشانغان قوم ايچون (وَأَخْتَلَفَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ) دى كچه نڭ وكوندن نڭ تورلى بولونده (اوزوناق قسه لى باقطيناق قارانقولق برلن) (وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ) دى الله نڭ يوغارىدان ايندرگان نرسه سنده يعنى رزقغه سبب بولغان يغمورده بولغوجيدر (فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) بس الله اول يغمور برلن اولسگان نڭ (كَيْبَانَ نڭ) صوڭنده ييزنى ترگردي (وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ) دى جيللرنى تورلى جهنلرگه و تورلى حاللرگه دوندرده بولغوجيدر (آيَاتٍ أَقْوَمُ يَعْقِلُونَ) عقللى بولغان و عقللرى ايله اوبلاغان قوم ايچون عبرتلر و علامتلر بولغوجيدر (تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ) اي محمد هم بوذكر قىلغان آيتلر الله نڭ آيتلر يدر بو آيتلرنى سىنڭ اوزرگا حلقق برلن اوقورمزل (فَبَأَى حَدِيثَ بَعَثَ اللَّهُ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ) بس كافرلر الله نڭ سوزى (قرآنى) دى الله نڭ اوقلغان دليللرى صوڭنده نيندى سوزگه ايمان كيترلرلر البته ايمان كيترواسلر (وَيَلِّ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ) هر بر بالغاچى كوب گناهلى كشى گه نى او كچه در (يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُنَلَّى عَلَيْهِ) اوزينه اوقلغان الله نڭ آيتلر ينى اشور (ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا) مونڭ صوڭنده اول آيتلرگه ايمان كيتردن تكبرلنگانلرى حاله كفرينه دوام قىلور (كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا) گويا اول آيتلرنى اشتماگان كى يعنى آيتلرنى اشتماگان كى بولغانى حاله كفرينه دوام قىلور (فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ) بس سىن اي محمد (هم) اول كشىگه كفرينه دوام قىلوى اوزرينه رنجكوجى عذاب برلن سچونچ (خبر) بير (وَأَذَاعَمُ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا) و هر قىچان بو صفتلى كافر بون نڭ آيتلر بون بر نرسه نى بلسه يعنى آيتلر بون اول كافرگه بر نرسه ايرشه اول نرسه نى آيتلردن ديب بلسه (اتَّخَذَهَا هُرُوءًا) اول آيتلرنى مسخره اينوب توتار

(أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ) بوصفئده بولغان كافرلر آلاغه خوراق اباسى بولغان عذاب بولور (من ذرأئهم جهنم) آلارنىڭ آلارنىڭنن جهنم باردرد چونكه آلار جهنم طرفنه يونالورلر ياكه آرتلارنىڭنن جهنم باردرد چونكه جهنم آلارنىڭ اجلمرى صوئندە (وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَالُهُمْ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَالُهُمْ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَالُهُمْ) دغى اول صفتلى كافرلردن كسب قىلغان نرسەلىرى (ماللارى وبهالالارى) اللهنىڭ عذابىدىن هيچ نرسەنى يبارماس (وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ) دغى اللهدان باشقه مەبۇد ايتب توتقان ياقىنلارى (معبودلىرى) اللهنىڭ عذابىدىن هيچ نرسەنى يبارماس (وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) دغى اول صفتلى كافرلرگە الوغ عذاب باردرد (هُنَّاهُدَى) بوقرآن حقالغە كوندردوچىدىر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) دغى شونداين آدملىرى بىلرىنىڭ آيتلىرىنى انكار ايتىدىلر (لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَجْزِ أَلِيمٍ) اول اللهنىڭ آيتلىرىنى انكار ايتىدىلرگە قاطى عذاب دن رنجتمكوجى عذاب باردرد (اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ) الله شونداين ذات در سزنىڭ ايچون دىڭگىزنى مسخر ايتدى (لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ) اول دىڭگىزده اللهنىڭ امرى بىلن كىمە لىرىرسون ايچون (وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ) دغى تجارت وبالف اولو بىلن اللهنىڭ فضلدىن استاوتىز ايچون (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دغى بونعمتلىرگە شكرانه قىلوكتىز ايچون (وَسَخَّرَ لَكُمْ مِمَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمِمَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ) دغى الله كوكلرده وبىرلرده بولغان نرسەلىرىنى سزنىڭ ايچون مسخر قىلدى همەسى اوزىدىن صادر بولغانى حاله اللهتە بونرسەلىرىنى مسخر ايتدىنىڭ معناسى بونرسەلىرىنى بزرگە فائىلى ايتب خالق ايتدى معناسىده بس بزاللهتە ياراتقان نرسەلىرىنى اوز فائىلىلمزده خدمت ايتىدەرمز البته يقىنا ومشاهدة معلوم كه اللهتە ياراتقان نرسەلىرىنى فائىلىلىرى كوب بولغان ملتنىڭ تركلىكى ده كوركام هم حاللىرىدە يىغىلى بس بزرگە اللهتە فائىلىلىرى ياراتقان نرسەلىرىنى هر بىر وجه دن بلو وعمل قىلو وجهلىرىدىن فائىلىلىرىگە توروشماق لازم لىكن بالفىز دنيا ايچون ومنفعت شىخىبە ايچونگە توروشغە كىراكمى بلىكە انسانده وجودى ممكن بولغان كمالتە كه ابرشو ايچون توروشو لازم البته اللهنىڭ فائىلىلىرى ايچون مسخر قىلغان نرسەلىرىنى خدمت ايتىدەرمز توروشماغان ملتنىڭ حىياتى ناقص برحىيات بولونىدە شىبە بوقىدر هم توروشقان ايكىچى بىرملتنىڭ آستىدە ملت محكومە بولوب قالونىدە شىبە بوقىدر (ان فى ذلك لآيات لقوم يتفكرون) درىستلىكە بوذكر قىلغان نرسەلىرىدە اللهنىڭ اشلرنىڭ فكر قىلغان قوم ايچون الوغ عبرتلىرى باردرد (قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفُرُوا) اى محمد (عمم) ايمان كىتىرگان آدملىرگە ايت عفو ايتىر دىوالار البته سىن ايتكاج عفو ايتارلر (لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ) اللهنىڭ دشمانلار بولغان واقعهلىرىنى كتماگان ياكه اللهنىڭ مؤمنلىرگە ياردم وثواب بىرو ايچون تعيين ايتىرگان و قتلارنىڭ اويلاماغان آدملىرىنى بو ايتىنى حضرت عمرنى بنو غفار قىبىلە سىنىڭ مشركلردىن بىر ابرحقارت قىلغاج ايتىدى دىگانلىرى حضرت عمر بو ايتىنى جزالاماقچى بولغان ايكان اللهتە عفو ايتارگە قوشقان (لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) اللهنىڭ مؤمنلىرى قومنى موفرتنى كسب قىلولارى بىرلرنىڭ جزالاسىن ايچون عفو ايتىسونلىرى ياكه كافرلرنى يادولقنى كسب قىلولارى بىرلرنىڭ جزالاسون ايچون ياكه

ھرايكسىنى كىسب قىلغان نىرسە لىرى بىرا بىرىنىڭ جىزئالاسىن اىچون مەنسانىك (مَن عَمَلٍ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ) بىركىشى اىزگو عمل قىلسە اوز فائىدەسى اىچون در (وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا) وىبىركىشى باوز عمل قىلسە اوزى نىڭ ضررىنىڭ در (ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ) مونىڭ سوڭىنىڭ رىبىزگە قايتارلىشى بولورسىز ھىرا باوزگىزغە رىبىزگە عملى اوز رىبىنىڭ جىزئابىرىر (وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) وىتقىق بىزىڭ بىر قىسقىچە (عَم) نىڭ بالالارىنىڭ بىرىدىكى (الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ) تورات كىتابىنى ھىم ھىكەنى دىخى پىيغىمبىرلىكىنى (وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ) دىخى اسرا ئىيل بالالارونى ھىلال بولغان لىتلى نەمەتلەردىن رىزق لاندىرق (وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ) دىخى اول اسرا ئىيل بالالارونى اوز لىرىنىڭ زىمانىداغى بۇتون عالم اوز رىبىنىڭ آرتوق قىلىدۇق بىنى باشقىلارغە بىر ماگان نىرسە لىرىنىڭ آلا رىغە بىرىدىكى (وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ) دىخى اول اسرا ئىيل بالالارىنىڭ دىن اىشىنىڭە ظاھىر بولغان دىلىللەر بىرىدىكى (فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِمَّا جَاءَهُمُ الْمَعْلُومُ) بىس اول اسرا ئىيل بالالارى دىن اىشىنىڭە اىختىلاڭ قىلما دىلار مگر اوز لىرىنىڭ ھالىنىڭ ھىقىقىتىنى بىلو كىلىگانىڭ سوڭىنىڭغە اىختىلاڭ قىلىدۇلار (بَقِيًّا بَيْنَهُمْ) اىختىلاڭ قىلۇلارى آرا لارنىڭ دىشمانلىق و كىچىكلىك اىچون بولدى (إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) اى ھىمد (عَم) درىستلىككە سىنىڭ رىبىڭ اسرا ئىيل بالالارى آراسىنىڭە قىيامت كۈنىنىڭە ھىم قىلۇر (فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) شول نىرسە دە ھىم قىلۇر اول نىرسە دە دىن اىشىنىڭە اىختىلاڭ قىلۇر بولدىلار (ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ) اى ھىمد (عَم) مونىڭ سوڭىنىڭ بىزىنى دىن اىشىنىڭ بىر طرىقە بول اوز رىنىڭ قىلىدۇق (فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) بىس سىن اى ھىمد عەم اول دىن دىن بولغان طرىقەغە ابار بىلماگان آدملىرىنىڭ نىفس آرزولارىنىڭە ايارمە بىنى نىفس آرزولارىنىڭە ابارگان قىرىش لىرىنىڭ نادان باشلارىنىڭە ايارمە (إِنَّهُمْ لَنْ يَغْنُوعُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا) درىستلىككە اول نىفس آرزولارىنىڭە ابارگان قىرىش لىرىنىڭ نادانلارى سىنىڭن اللەنىڭ تىلاگان نىرسە سىندىن ھىچ نىرسە نى پىبارە آلماسلار (وَأَنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ) دىخى درىستلىككە كافر لىرى بىغىسى بىغىسىنى باقىنىلەر و ياردىچىلردىر (وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ) دىخى اللە كىفردىن كىناھلاردىن صاقلانۇچىلارغە ياردىچىلەر و دوستلرىس شونىڭ اىچون دە اى ھىمد (عَم) كافر لىرگە دوستلىق قىلما بىلىككە مەنقىلەرگە دوستلىق قىل (هَذَا بِصَافِرِ اللَّيْلِ) بوھىر آن ياكە شىرىعتكە ابار و آدمارگە مقصودقە ايرىشۇ بولۇلارنى كورساتۇچى دىلىللەردىر (وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ) دىخى يقىننى (بىت كە شىكىسزا و شانونى) اسنا كۈچى قومنى ھىقلىقكە كۈندىر كۈچىلەر ھىم اول قومگە رىھمت در (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ) ابا باوز لىرىنىڭ كىسب قىلۇچىلار گىمان قىلدىمۇ (أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بىزنىڭ اوز لىرىنى ايمان كىتىرىدە اىزگو عمللەر قىلغان آدملىرى كى قىلۇمىزنى (سَوَاءٌ مَعْيَاهُمْ وَمَا تُمُّ) تركلىك لىرى و اولكلرى بىرا بىر بولغان ھالىكە البىنە بۇلار آلاى ھىساب قىلما سونلار چۈنكە باوز لىرىنىڭ كىسب قىلغان آدملىرىنىڭ مۇمىنلەر كىي تركلىك لىرى و اولكلرى البىنە بىرا بىر بولماسى (سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) باوز لىرىنىڭ كىسب قىلغان آدملىرىنىڭ (كافر لىرىنىڭ) بوھىملىرى نى باوز بولدى (وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ) دىخى اللە كۈكلىرىنى و بىرىلرىنى ھىقلىق بىرلن ياراتتى بىس ھىقلىق بىرلن ياراتتۇ اللەنىڭ قىلدىر عدالت مظلومنىڭ

ظالم دن اوج آلرینی هم ایزگولک قیلغان آدم برلن یاوزلق قیلغان آدم آراسنی آیرونی تلیدر البته بواج آلر
 وآیرو ظالم ننگ ترک حالده بولماسه اولم حالده بولور (وَلْتَجْزِيْ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ) الله (تعه) کولارنی
 ویدرلرنی کمال قدرته دلالت قیلسون ایچون دخی هر نفس که کسب قیلغان نرسه سی برلن جزا بیلرسون
 ایچون یاراتدی (بِهِمْ لَا يُظْلَمُونَ) واول نفسلر ثوابلارنی کیمتلو وگناهلارنی آرتدرلو سببلی حظام
 قیلنمەسلار (اَقْرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هُوَاهُ) ای محمد (عم) شول کشیدن خبر بیدر سین اول کشی نفس
 آرزوسنی (نفسی تلاگان نرسه فی) معبود ایتوب توتدی یعنی نفس آرزوسنه ایاروگه میل ایتوب
 حقه ایارونی قویدی (وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ) دخی آزاچاغنی وجانینک پوزق ایدکنی بلو اوزرینه الله
 اول کشینی حقتن آزدردی (وَعَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبَهُ) دخی الله قولاغی هم کولکی اوزرینه مهرلادی بس
 وعظلمنی قبول قیلماس وایتارده فکر قیلماس بولدی (وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً) دخی کوزی اوزرینه
 پرده قیلدی بس اعتبار کوزی برلن قاراماس (فَمَنْ يَهْتَدِ مِن بَعْدِ اللَّهِ) بس الله (تعه) آزدغاننک صونکە
 اول کشینی کم حق یولغه کوندر البته هیچ کم کوندره آلماس (أَقْلَاتِنَا لَنُكْرُونَ) ایابوسوزلر برلنک وعظلمیسزنی
 (وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا) دخی قیامت بولونی انکار قیلوچیلار ایتدیلر ترکک یوقدر مگر حاضرده
 بولغان دنیا ترکگمدر (نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ) نطقه بولغانمز هم هیچ نرسه بولماغانمز حاله اولکر بولورمز
 ومونن صونک ترکر بولورمز یا که اوزلرمز اولارمز بالالارمز ترک بولوب قالورلار موندان باشقه بزنگ
 ایچون ترکک یوقدر (وَمَا يَمْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ) ویزنی هلاک قیلماس مگر زماننک اوتویگنه هلاک قیلور
 (وَمَا لَهُمْ بِنُذْرِكَ مِنْ عِلْمٍ) وبقیامتنی انکار قیلوچیلار ایچون ایتکان سوزلرینی بلو یوقدر (أَنْ هُمْ إِلَّا
 يُظُنُّونَ) آلا توگلدر مگر گمان قیلورلار آنک ایچون آلارنک ایتکان سوزلرینه دلیللری یوقدر
 مگر آتالارینه ایارب کنه ایتورلر (وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ) وهر قیچان مشرکر اوزرینه
 بزنگ مشرکلرنک اعتقادلارینک خلافتنه دلالتلری ظاهر بولغان آیتلرمزنی اوقلسه (مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا
 أَنْ قَالُوا) مشرکلرنک توتونغان دلیللری بولمادی مگر ایتولری بولدی (أَنْتُمْ وَإِبْرَاهِيمُ وَإِسْمَاعِيلُ وَإِصْحٰقُ
 وَإِجْرَارُ وَسُلَيْمٰنُ وَإِسْحٰقُ وَإِجْرَارُ وَسُلَيْمٰنُ وَإِسْحٰقُ وَإِجْرَارُ وَسُلَيْمٰنُ وَإِسْحٰقُ وَإِجْرَارُ) ای محمد (عم) مشرکلرگه ایت الله سزنی اولتورر مونک صونکە ترگز
 (ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لِأَرْبَابٍ فِيهِ) مونک صونکە سزنی شیکسز بولغان قیامت کونده چیار الله (تعه)
 چونکە البته باشا یاراطوغه کرچی یتکان اللهنک قایتادان یاراطوغه ده کرچی یتنه حکمت قیامتکە خلقنی
 جزأ بیدر ایچون جیونی تلی آیتلر برلن راستلانغان وعده قیامتکە بولوینه دلالت قیلادر بس
 مشرکلرنک آتالارون حاضر کونده ترگزو ممکن بولا لکن حکمت جزأ ایچون قیامت کوننده ترگزونی
 تلیدر (وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولسکن آدملرنک کربسی فکرلرنک آزلغی ایچون هم
 فکرلری کورگان نرسه لرینه گنه قسقلرلنغانلغی ایچون قیامتنی بلماسلر (وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ)
 واول الله ایچوندر کولکرنک ویدرلرنک خوجه لغی (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ) وقیامت

قائم بولغان كونده باطللقده بولغان آدملر (كافرلر) نك ضرر ايتولارى ظاهر بولور (وَتَرَكْ كُلَّ اُمَّةٍ جَاثِيَةً) وای محمد (عدم) سین هر بر امتنی قیامت كونده جیولغوچی یاكه تزلنب اوتروچی كوررسن (كُلُّ اُمَّةٍ تُدْعَى اِلَى كِتَابِهَا) هر بر امتنی اوزینك كتابنه (عمل دقتیرینه) اُندهلمش بولور (الْيَوْمَ تَجُزُّونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بو قیامت كونده عمل قیلغان نرسهگز برابرنده جزأ بیرلمش بولورسز دیو ایتامش بولور (هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ) بو عمل دقتلری بزنك كتابمزد سزنك اوزرگزكه حقلق برلن سویلاشر یعنی سزنك قیلغان عملگز برلن آرتدیرن کیمتمش شهادت بیرر (اِنَّا كُنَّا نَسْتَفْخِمُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) درستلككه بز سزنك عملگزنی فرشتهلردن یازدرور بولدیق (فَاَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) اما شونداين آدملر ایمان كیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلدیلار (فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ) بس اول آدملرنی ربلری رحمتنه (جنتككه) كزتر (ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ) بو جنتككه كرو ظاهر بولغان سعادتككه ایرشودر (وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا) اما كافر بولغان آدملر (أَنْتُمْ تَكْفُرُونَ) آياتی تتلی علیكم) كافر بولغان آدملرگه ایدلور ایا سزگه منم آیتلرم اوقلامادیمو (فَأَسْكَبْتُمْ وَاذًا وَاذًا) بس سز آیتلرمزگه ایمان دان تكبرلندگز هم كافر بولغان قوم بولدگز دیو (وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) وهر قیچان ای كافرلر سزگه درستلككه الله نك وعدهسی شیکسز حقدیر دیو ایتلسه (السَّاعَةَ لَأَرْيَبَ فِيهَا) دخی درستلككه قیامت اول قیامت ده شیک یوق دیو ایتلسه (قُلْتُمْ مَا نَنْدَرِي مَا السَّاعَةُ) سز ایتدگز بز قیامت نرسه ایدكنی بلمیمز دیو (أَنْ نُنْظِنُ الْأَطْنَانَ) بز توگلمز مگر ظن برلن ظن قیلورمز یعنی قیامت حقنده بزنك گمان دان باشقه نرسه مز یوق (وَمَا نَنْهَنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ) وبز قیامت کیلور دیو یقین قیامیمز یعنی كوگلمز برلن اشانیمیمز (وَبَدَّالَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا) ومشركلرگه عمللرینك یاوزلقلاری ظاهر بولور یعنی قیلغان عمللری نك قیامتگنی وصوکی فاشه سز ایدكنی یقینا بلرلر قیامت كونده (بِحَاقِ بَهِمٍ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) دخی اول مشركلرگه خورلاغان نرسه لری نك جزأسی ایندی (وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسَاكُمْ) دخی مشركلرگه ایتلدی بو كونده (قیامت كونده سزنی اونتورمز دیو یعنی اونوتلغان آدم قالدیرلغان کبی عنایده قالدیرمز دیو (كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا) ننا كه سز بو كونكزگه (قیامت كونده) یولقوگزنی اونندگز (وَمَا وَاكُمُ النَّارُ) وسزنك باراچاق اورتكز اوطدر (تموغدر) (وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ) وسزنك ایچون اوطدان قنقاره تورغان پاردهچیلر بو قدر (ذَلِكُمْ بَانَكُمْ أَتَخَفْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا) ای مشركلر سز نك بو جزأگز اوشبونك سبیلی در درستلككه سز الله نك آیتلرینی مسغره وغور ایتب توندگز واول آیتلرده فكر قیلماگز (وَعَزَّيْتُمْ الْعِبَادَةَ النَّبِيَا) وسزنی دنیا تركلیگی غرورلاندردی (آلدادی) وسز دنیا تركلگندن باشقه تركلك یوق دیو حساب قیلدگز (فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا) بس بو كونده مشركلر اوطدان چارلمش بولماسلار (وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ) دخی مشركلردن وقتی اوتدکی ایچون ربلرینی راضی قیلونید، استالمش بولماس (فَلِلَّهِ الْحَمْدُ) بس اول الله ایچوندیر هر ماقتاو صفتی چونكه بون نرسه الله نك نعمتی در هم کمال قدرتنه دلالت قیلوچیدر

(رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) اول الله كوكلرنىڭ رېسى در هم بېرلرنىڭ رېسى در و بۇنى عالمىڭ رېسى در (وَ لَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) و اول الله ايچوندىر كوكلردە و بېرلردە الوغلى باشقە ھېچ كىمگە بو الوغلى يوقدىر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) و اول الله ھەر اشدە غالب و ھكىم در بىس شونىڭ ايچوندىە اول اللهغە ھەم ايتوڭىز ھەم اول اللهنى الوغلاڭىز و اول اللهغە اطاعت قىلىڭىز .
(جايىە سورەسى نىڭ ھەم يىكرمى بىشچى پارە نىڭ تىرجەھسى تمام بولدى) .
(فرق آلتونچى سورە اھقافى سورەسى مەكەدە ايتىڭان جەمى اوتوز بىش آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(ھەم) سورە اسمى ياكە الله بىرلن رسولى آراسىندە بىر سىر (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَكِيمِ) قرآنى ايتىدۇ ھەر اشدە غالب ھەم ھكىمىت اياسى بولغان الله دىنسىر (مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا) بىز كوكلرنى و بېرلرنى ھەم كوكلر بىرلن بېرلر آراسىنە بولغان نىرسەنى ياراتماق (الْأَبْلَاقِ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى) مگر ھەقىقەت بىرلن و بېلگىلى مدىتى تىقدىر بىرلن ياراتق (وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُتُّوا مُعْرِضُونَ) دىنى كافر بولغان آدملىر قورقۇنغان نىرسەلرنىن (قِيَامَتِ كُونِيكَ قورقۇلارنىن) يوز دوندۇر وچىلدىر (قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اى محمد (ھەم) مشركلرگە ايت مىڭا الله دىن باشقە عبادت قىلغان نىرسەلرنىڭ (مَعْبُودَاتِكُمْ) ھالدىن خىبر بېرىدۇ (أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ) مىڭا خىبر بېرىڭىز مەبۇدلىڭىز بىردىن نى نىرسە ياراتدىلار (أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فِي السَّمَوَاتِ) ياكە مەبۇدلىڭىز ايچون كوكلرنى ياراتۇدە اللهغە اورتاقلىق بارى بىنى مەبۇدلىڭىزنىڭ ھالدىن اويلاپ مىڭا خىبر بېرىڭىز عالمىڭ جىزىنلىرىن بىر جىزىنى (كېسەگى) اللهنىڭ ياراتۇدە اورتاقلىقلىرى و كىشىلى بارى بولماسە نىڭ آلا عبادتدە اللهغە اورتاق بولالار (اَيُّونِي بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا) بو قرآندىن لك بولغان كىتابنى مىڭا كىتىڭىز (أَوْ آثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ) ياكە اول كىبىلرنىڭ عامىدىن قالغان ائىرنى كىتىڭىز اول كىتابنى دىنى قالغان ائىردە ھىم لارنىڭ مەبۇد بولولار بىنە دلالت قىلا تورغان نىرسە بارى (اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگىردە سىز راست جىزىلدىن بولسىڭىز (وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ) و كىمىر آرزونىراق اللهغە باشقە دىن ائىگەن (مَعْبُودَاتِكُمْ) كىشىدىن (مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ) ائىگەنلىرىنى ائىشى تورغان ذاتى بىنى ھەر نىرسە نى باسگان ھەر نىرسەگە كېشى يىتكەن اللهنىڭ عبادتى قىرىپ دعا قىلغاندە دعالارنى قبول قىلمى تورغان مەبۇدلىرگە عبادت قىلاتورغان مشركلردىن ھېچ آرزون آدم بوق مەناسىنە (اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ) قىيامت كۈنىدە قدر دعالارنى ائىشى تورغان ذاتى بىنى شوندا بىن مەبۇدلىرگە عبادت قىلغان آدمىن آرزون آدم يوقدىر (وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ) دىنى اول مەبۇدلىرنىڭ عبادت قىلۇچى مشركلرنىڭ دىعاسىدىن غافلدىر چۈنكە اول مەبۇدلىر جانسىز ذاتلردىر ياكە اللهنىڭ ضەيف بىنەلر بىر (وَادْأُشْرَ النَّاسِ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءُ) ھەر قىچان آدملىرنى قىبىرلدىن قوبارلىشى بولسىە اول مەبۇدلىر عبادت قىلغان آدملىرىنە دىشمان بولولار بىنى عبادت قىلغان آدملىرىنە ضرر قىلورلار و فاتىدە قىلماسلار (وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ) دىنى اول مەبۇدلىر عبادت قىلۇچى آدملىرنىڭ عبادتى انكار قىلۇچى بولدىلار (وَادْأُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا)

بَيِّنَات) وھەر قېچان مەكە اھلنە ظاھىر بولغانلارنى خالىدە آيتلارمىز او قلسە (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّعْنَةُ عَلَىٰ مَنۢ بَدَأَ هَٰذَا بَدِيعًا قَدۡرًا ۗ اِنۡكَار قَيْلۇچى آدملىر ايتنور (لَمَّا جَاءَهُمْ) اول حق (قرآن) اوزلرئىنە كىلىگان زمانە (هَذَا سَعۡرٌ مُّبِينٌ) بىر قرآن باطللىقى ظاھىر بولغان سەردىر دىو (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ) ياكە مەكە اھلى ھەمد (عەم) قرآننى اللەغە افترا قىلىدى (يعنى اوزى چاغارب اللەدن ايندى) دىر ايتنورلىرى (قُلْ اِنْ افْتَرَيْتُهُۥ اِى نَحۡدِ (عەم) مەكە خالقنە ايت اكر مەن بىر تەقدىر قرآننى افترا قىلسام (فَلَا تَمۡلِكُونَ لى مِنۡ اللّٰهِ شَيْئًا) بس اكر مەننى افترا مېن ايتنور عذاب قىلۇنى تىلا سە سز مېنم ايتنور اللەنك عذابنەن ھېچ نەرسەنى مالك بولماسىز يعنى يبارە آلماسىز بس نېك مەن اللەغە باطىر چىلىق قىلۇب اوزمىنى عذاب كە تىو شلى قىلېم (هُوَ عَلِيمٌ بِمَا تَفۡيۡضُونَ فِيهٖ) اول اللە سزنىڭ آئار دە چومغان نەرسە كزنى (يعنى اللەنك آيتلرئىنە قەح قىلۇكزنى) بىلگۇچىدىر (كَفَىٰ بِهٖ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمۡ) مەن بىرلن سزنىڭ آرا كز دە شاھد بولۇ يوزمىن اول اللە تعالى يتار يعنى اللە مەن اوزمە راستىق بىرلن ووھىنى ايرىشەزو بىرلن وسزنىڭ اوزر كزگە بالغانلىككز وانكار كز بىرلن شەھادت بىرر (وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) واول اللە توبە قىلۇب ايمان كىتىرگان آدەنى يارلقاغۇچى ھەم اول آدمگە رەھمەت قىلۇچىدر (قُلۡ مَا كُنْتُ بِدَعۡمَانِ الرَّسُولِ) اى ھەمدەم مەشركلرگە ايت مەن پىقەمبىرلر جەملە سەنەن مەنلى بولغان ياشى نەرسە بولمادەم يعنى پىقەمبىرلر ئندە مەگان نەرسەگە سزنى ئندە مەم (وَمَا اَدۡرَىٰ مَا يَفۡعَلُ بى وَلَا يَكۡفُرُ) دى مەن بامېم دىنيا و آخرت دە اوزمە ھەم سزگە نەرسە قىلنور چوتكە مېكە غىبىنى بلۇ يوق (اِنَّ اَتَّبِعُ اِلَّا مَآ يُوۡحَىٰ اِلَىَّ) مەن ابار مېم مگر اوزمە وھى قىلنغان نەرسەگە ابارەم وشوندان او تەمىم اللە تعالى نك بوسوزى كافىرلرئىڭ رسول اللەغە وھى قىلنغان غىبىلر دن صور اولارئىنە جواب ياكە مسلمانلارنىڭ مەشركلرئىڭ جەمئىدىن تىز قىلۇنى صور اولارئىنە جواب (وَمَا اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ) و مەن توكلمەن مگر اللەنك عذابنەن شاھدلار و مەجىزەلر بىرلن ظاھىر بولغان قورقۇتۇ بىرلن قورقۇتۇچىمەن (قُلۡ اَرَأَيْتُمۡ اِنْ كَانۡ مِنۡ عِنۡدِ اللّٰهِ) اى ھەمدەم مەشركلرگە ايت اكر دە قرآن اللە حضورلەدان ايندىرلىگان بولسە (وَكَفَرۡتُمۡ بِهٖ) واول قرآننى سز انكار ايتساكز (وَشَهِدَ شَٰهَدٌ مِّنۡ بَنِيۤ اِسۡرَآئِيلَ عَلٰى مِثۡلِهٖ) دى اسرائىل بالالارندەن بىر شەھادت بىرۇچى قرآننىڭ مەنلى اوزرئىنە شەھادت بېرسە يعنى تورات كىتابنە بولغان قرآننىڭ و رسول اللەنك حەقلىقى راستلاغان نەرسە اوزرئىنە شەھادت بېرسە مەھسەنە بو شاھدەن سلام اوغلى عبد اللە ياكە حضرت موسى دىگانلر (فَاٰمَنَ وَاَسۡتَكۡبَرۡتُمۡ) بس بو شاھد قرآنغە ايمان كىتىرسە وسز ايمان دان يوزدوندور ساكز بو وقتكە سز ظالما بولمىسىزمى (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهۡدِى الْقَوۡمَ الظَّالِمِيۡنَ) درستلىككە اللە تەلى ظام قىلۇچى قوملرنى حەقلىقكە كوندورماس (وَقَالَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوا لِلَّذِيۡنَ آمَنُوۡا) دى كافر بولغان آدملىر ايمان كىتىرگان آدملىرگە ايندى (لَوۡ كَانۡ خَيْرًا مَّا سَبَقُونَا اِلَيْهٖ) اكر ايمان ياكە ھەمدەم كىتىرگان نەرسە ايزگۇ بولسە ايندى ايمان كىتىرگان آدملىر اول ايزگۇلك دە بىرگە اللە بولماسلار ايندى خالىكۇم اول ايمان كىتىرگان آدملىر جىون طاشلاندىق لار چوتكە آلارنىڭ كۇبىسى فقيرلر مال قارا وچىلار ھەم كىتۇچىلر دىو بو سوزنى قىرىش كافىرلرى ياكە جەھننە، مزىنە، اسلم، غفار مسلمان

بولغاننىڭ سوڭىنىڭ بىر قىسمى، غطفان اسى، اشجىم قىبىلە لىرى ايتىدى ياكە سلام اوغلى عبد اللەھم آنىڭ تابىلىرى ايمان كىتىرگان سوڭىنىڭ يەھودلار ايتىدى (وَاذَلَّمْ يَهُودِيَّةً وَابِيَه) بوسوزنى ايتىۋىپلارنىڭ قرآن بىرلىن مەقلىغە كونىلما دىكىرى زمانە دىشمانلىقلارنى ظاھىر بولدى (فَسَيَقُولُونَ هَذَا افْكٌ قَدِيمٌ) بس مشركلر تىز ايتىرلر دىشمانلىقلارنىڭ بىر قرآن ايسكى يالغاندىر دىو (وَمَنْ قَبْلَهُ كُتَابُ مُوسَى) دىنى قرآننىڭ آلدىندىن در موسى غەم نىڭ كىتابى (اِمَامًا وَرَحْمَةً) اللەنىڭ دىنىدە امام ھم ايمان كىتىرگان آدمگە رحمت بولغان مالدە اول تورات كىتابى (وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ) دىو قرآن اوزىنىڭ آلدىنداغى كىتابلارنى راستلاۋىچىدىر (لِسَانًا عَرَبِيًّا) عرب تىلىدە بولغان مالدە اول كىتاب (قرآن) (لِيُنذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا) اول قرآننىڭ آلدىنداغى كىتابلارنى راستلاۋىچى بولدى ظلم قىلغان آدملىرىنى اللەنىڭ ياكە رسول اللەنىڭ قورقۇنۇشى اىچون (وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ) دىنى ايزگولك قىلوۋچىلارغە سىۋىچ بولسۇن اىچون (انَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ) دىستلىكە شونىدە اىن آدملىرى بىز اللەدر دىدىلر (ثُمَّ اسْتَقَامُوا) مونىڭ سوڭىنىدە عبادت اوزىرىدە توغرى بولدىلر يعنى علم نىڭ خلاصەسى بولغان توحىد بىرلىن عملنىڭ مەنەپسى بولغان اىشاردە استىقامت آراسىنى جىم قىلدىلر (فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) بس آندىن آدملىرى اوزىرىدە قورقۇ يوقىدىر ھىم اول آدملىرى مەسرتىلەۋىچىدە توگىلدىر (أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا) بو صىفلى آدملىرى اوجماخ ايسالرىدىر اوجماخدا مەنگو قالغانلارنى مالدە (جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قىلغان نەزەلەرى بىرايونىدە بولغان بىز بىرلىن جىزالانمىش بولورلار اللە تەلى بالانى ايمىز و مدنى ايسكى بىل ياروم بولو ھىقىدە دىكر قىلماقچى آيتىنى ايتىردى (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا) وىز آدمگە آنا و آناسىنە ايزگولك قىلو بىرلىن بىپوردى (عَمَلَتْهُ أُمُّ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا) آدمنى آناسى مشقت و آغرىق اياسى بولغانى مالدە قورساقنىدە كوتاردى ھىم مشقت و آغرىق اياسى بولغانى مالدە قويدى (تابدى) آنا بالانىڭ تەربىيە سىندە آغىر مشقتلىرىنى يوكلادىكى اىچون ھىم بالانى توغىرودە و صاقلاۋىدە قاطى مەنتلىرىنى يوكلادىكى اىچون اللە تەلى آتائى خاىلاب ايسكى مرتبە دىكر ايتىدى آيتنىڭ بوقىدىسى آنا آناغە (بىگرا كە آناغە) ايزگولك قىلو بىرلىن مامور بولو ھىقىدە (وَعَهْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) دىنى بالانىڭ مەلىنىڭ و ايمچا كىن آيرونىڭ مدنى اوتوز آيدىر (ايسكى بىل يارمىر) امام اعظم بو آيت بىرلىن رضاع (ايمچا ك ايمىز و) مدتىڭ كوپى ايسكى بىل يارم بولوغە استىلال قىلادر چونكە اللە تەلىنىڭ (ثلاثون شهرا) دىگان سوزى ھىم بىرلىن فصال نىڭ ھىر بىرسىدىن خىبر بولادر بس ھىم مدتىدە اوتوز آي فصال مدتىدە اوتوز آي مەناسىدە بولا بس بو آيت ھىم بىرلىن فصال مدتىڭ كوپىنى بىيان بولا لىكىن ھىم مدتىنى اوتوز آيدىن كىمىتوچى ھىمىر عاتشە روايت قىلغان ھىمىر بار ھىمىر عاتشە ايتە (لَا يَبْقَى الْوَلَدُ فِي الْبَطْنِ أَكْثَرَ مِنْ سِنَيْنِ) دىبويعنى بالا آنا قورساقنىدە ايسكى بىلدىن آرتوق قالماسى مەناسىدە رضاع مدتىنى كىمىتو ھىمىر عاتشە ھىمىر يوق اول اوز مالدە قىلارنىڭ اىچونىدە امام اعظم ھىمىر مدتىڭ كوپى ايسكى بىل رضاع مدتىڭ كوپى ايسكى بىل يارم دىو ھىمىر قىلغان امام ابو بوسىف ھىمىر امام ھىمىر و امام شافعى رضاع مدتىڭ كوپى ايسكى بىلغە دىگانلر چونكە اللە تەلىنىڭ (ثلاثون شهرا)

دیگان سوزی حمل برلن فصالتک مجموعستندن خبر بولایعی حمل برلن بالا ایمزو مدتی نك مجموعسی
 اوتوز آی معناسنده بس حمل حقتده رضاع حقتده مقدارنی بیلگولاو بلمسز بولاالله نك ایکنجی
 اورنده (وفصاله فی عامین) دیگان سوزی هم (حولین کاملین) دیگان سوزی رضاع مدتی نك ایکی یل
 بولوینی بیان بولاقالغان آلتی آی حمل مدتی بیان بولابس بوامام لارسوزینه قاراغانده بوآیت حمل
 مدتی نك آزینی رضاع مدتی نك کوبنی بیان بولا امام اعظم (وفصاله فی عامین) برلن (حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ)
 دیگان آیتلرنی آنک ایمزوینه واجره آوینه محمولدی یعنی آناغه ایکی یلمن آرتوق ایمزو واجره سی
 آلورغه یارامی معناسنده بو مسئلهده تفصیل اسناگان آدم التفسیرات الاحمدیه گه مراجعت قیلسون
 (حَتَّىٰ اِذَا بَلَغَ اَشُدَّهُ) هر قیچان عقلی وقوتی کمالنه ایرشسه یعنی عقلی وقوتی کامل بولوب یتسه (وَيَلْبَغُ
 اَرْبَعِينَ سَنَةً) دخی قرق یاش که ایرشسه (قَالَ رَبِّ اَوْزَعْنِي) آدم اینورای ربم میکا الهام قیل یعنی کوئلمه
 صال (اِنَّ اَشْكُرُ نِعْمَتَكَ الَّتِي اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ) میکا هم آتا و آنامه انعام قیلغان نعمتک اوزرینه
 شکر قیلونی (وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ) دخی اوزک راضی بولا تورغان ایزگوعمل قیلومنی کوئلمه صال
 (وَاَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي) دخی منم ایچون بالالارم ایچنده ترککنی سرایت ایبدوچی (یغشوقچی) قیل
 (اِنِّي تَبْتُ الْبَيْتَ) درستلکده مین راضی بولماغان نرسه کندن سیکا قایتتم (وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ) دخی
 درستلکده مین سیکا خالص اطاعت قیلوچیلاردن من دیو اینور بعضیلار بوآیتنی ابوبکر الصدیق
 رضی الله عنه حقتده ایندی دیگانلر چونکه مهاجرلردن هم انصارلاردن ابوبکر الصدیقن باشقه اوزینه
 آتا و آناسیده بالالاریده اسلام برلن مشرف بولغانلاری بولمادی هم ابوبکر الصدیقنک قزی حضرت
 عائشه رسول اکرم نك الوغ خاتونلارندن بولدی (أُولَئِكَ الَّذِينَ نَقَبِلُ عَنْهُمْ) بوسوزلرنی اینوچی
 آدملر شوندا این آدملردن آلاردن بسز قبول قیلورمز (أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا) عمل قیلغان نرسه لرینک
 (طاعتلرینک) کورکامنی (وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ) دخی آلارنک یاوز عمللرنن کیچه رمز (عفو قیلورمز)
 (فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ) بو آدملر جنت ایالری آراسنده بولوچیلاردر (وَعَدَ الصَّنِيقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ)
 الله (تعه) بو صفتلی آدم لرینک طاعتلرینی قبول ایتمو ویاوز عمللرینی عفو اینو برلن دنیاذه آلاغه
 وعده قیلغان راست وعده برلن وعده قیلدی (وَالَّذِي قَالَ لَوْلَا اَللَّهِ) وشوندا این آدم آتا و آناسنه ایندی
 (أَفْ لَكُمَا) سز ایکنگزگه قباهنلک بولسون یعنی سزدن نارایامن وسز نك بولاشکنی مکروه کوره من
 معناسنده (اف کلمه سی بر نرسه فی مکروه کورلگان وقتده کوئل تارایوب ایقله تورغان سوز) (أَتَعْبُدَانِي
 اَنْ اُخْرَجَ) میکا سز قبردن چغارلمش (قوبارلمش) بولوم برلن وعده قیلاسزنی (وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ
 مِنْ قَبْلِي) وتتحقیق میندن الکنی قدر زمان لار خلقی اوئدی هیچ برسی قبردن چغوب قایتدی یوق
 (وَهُمَا يَسْتَفِيحَانِ اللهُ) واول بالانک آتاسی برلن آتاسی الله دان بالالارینه ایمان کینر وگه توفیق بیرونی
 برلن یاردم استارلر (وَيَلِكْ آمَن) وسینک هلاک لکدی یعنی هلاک بولمک قبردن چغوغه ایمان کینر
 بوسوزدن مقصد حقیقه هلاک بولو توگل بلکه ایمانغه قزقردو (اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) درستلکده الله نك

بیرمادك معناسندە (وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَآبْصَارًا وَآفَئِدَةً) دخی اول ھود (عەم) قومى ایچون ایشته تورغان قوہ (فُیلاق) دخی کورہ تورغان کوزلر و آکلی تورغان کوکللر یاراتدیق (فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ) بس اول ھود (عەم) قومندن موکسز قیلما دی (سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا آفَئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ) ایشته تورغان قوہ لری (فُیلاق لری) دخی کوزلری ھمدە کوکللری موکسز قیلودان ھیچ نرسە نی موکسز قیلما دی (اذْكَاتُوا بِجَعْدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ) اللہ نك آیتلرینی انكار قیلور بولدقلاری وقتە موکسز قیلما دی یعنی اللہ نك تقدیر ایندکی عذابی ایندی (وَهَاقَ بِهِمْ) دخی ھود (عەم) قومنه ایندی (مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) خورلاغان نرسە لری نك جزاسی (عذاب) بو آیتە مکه کافرلرینە قورقتو بارینە اللہ تعالی آرتوغراق قورقتب ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا مَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ) و تحقیق یز ای مکه اهلی سرنك تیراگزده بولغان قریه لردن ھلاك ایندك نمود قومینك حجری ولوط (عەم) قومینك قریه لری کبی (وَصَرَفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) دخی کافرلر اوزرینە دلایللرنی وکوب عبرتلرنی قات قات بیان قیلدیق کفرلرندن قاینسونلار ایچون (فَلَوْلَا نَصْرُهُمْ) کاشکی اول کافرلرگە یاردم بیرسە ایدی یعنی کافرلرنی ھلاک کسکن طیسە ایدی (الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ) اللہ دان باشقە توتقان نرسە لری (قُرْبَانًا آلِهَةٍ) اللہ غە یاقئلغە سبب بولغان معبودلر ایتب توتقان نرسە لری چونکە کافرلر صنملارنی اللہ حضورندە یزگە شفاعتچیلر دینیلر البتہ یاردم بیرمادیلر (بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ) بلکە اول معبودلری عابدلرندن عذاب اینگان دە غیب بولدیلار (وَذَلِكَ أَفْكَهُمْ) و کافرلرنك اللہ غە باشقە نی (صنملارمز) اللہ غە یاقئلغە سبب بولغان معبود ایتب توتولاری یالغانلاریدر (وَمَا كَانُوا يَفْقَهُونَ) دخی افترا قیلغان نرسە لری یاکە افترا لاریدر جن نك ایمانینك فائسە سی گناھلارندان اللہ نك یاللاقاری بولوبینە دلالت قیلا تورغان آیتنی اللہ تعالی ذکر ایندی و ایندی (وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفْرًا مِنَ الْجِنِّ) وای ھمدە ھم شول وقتنی ذکر قیل سیکا جن لردن برگر وھنی (اوندان کیم گە نفر دیلر جەعی انفار کیلە) آوشدردق و دوندردك (يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ) قرآنی ایشنگانلری حالە رسول اکرم و نبی ھترم صلی اللہ تعالی علیہ وسلم برکیچە دە طائفدن بطن نغله دیگان اورونغە باروب تھجد نمازی اوقودی و نماز نك قرآن اوقودی اللہ تعالی جنلردن برگر وھنی رسول اللہ طرفنە آوشدردی (ییاردی) (فَأَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصَبُوا) بس جنلر رسول اللہ غە یاکە قرآنغە حاضر بولغانلاری زماندە بعضسی بعضسنە ایندیلر تیک تورگز و قرآنی دگلا گز دیو (فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ) بس رسول اللہ قرآنی اوقوب بوشانغان زماندە جنلر ھمە سی ایمان کیتردیلر ھم اوزلرینك قوملرینە قورقتوچی بولغانلاری حالدە یوز دوندردیلر یعنی اشتگان نرسە لری برلن قوملرینی قورقتورغە کیتدیلر (قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا) دخی جنلر قوملرینە ایتدیلر ای قومز درستلسکدە بز شوندا این کتاب (قرآن) ایشنگ (أَنْزَلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ) اول کتابنی موسی صوگندە ایندرلدی (جنلر حضرت عیسی نی ایشنگاد کلرندن یا کە یهودی بولدقلارندان بو سوزنی ایندیلر) (مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ) اول کتاب موسی عەم آلدندە

بولغان نرسەنى (اۆلگى كىتابلارنى) تصدىق قىلوچى بولغان حالده ايندىرلدى (يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ) اول
 كىتاب حق غە (اعتقادلارغە) كوندىر (وَأَلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ) دى توغرى بولغان بولغە (تارىخت لىرگە)
 كوندىر (يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ) يئەدە جنلر قوللىرىنە ايندىرلر اى بىزنىڭ قومىز اللەنىڭ دىن گە
 ئندە وچسىنى (رسول اللەنى) قبول قىلىڭز (وَأْمُرُوا بِهِ) دى اول دىن گە ئندە وچىگە ايمان كىتىرگىز
 (يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ) اللە سىزنىڭ گناھلار كىزدان بعضىنى يارلىقار يعنى اللە حقى بولغان لارونى
 اما بئەدە حقلىرى ايمان بىرلن گنە يارلىقانى (وَيُجْزِكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ) دى سىزنى اللە رىختكىچى
 عذابىن قۇتقارر و بو جنلر ايمان كىتىرگان كىچەدە رسول اللە نىيىتىمىر (خرما صغنىسى) بىرلن طهارت
 آلدى دىو ابن مسعود روایت قىلادىر امام اعظم شونىڭ اىچونىدە نىيىتىمىر بىرلن طهارت آلونىڭ
 درستلىگى بىرلن ايتگان امام محمد طهارتدە آلور تىمەدە صوغاردى امام ابويوسف خرما صغنىسى
 بولغانىدە طهارت آلورغە درست توگىل تىمەگنە صوغارغە كرك دى چونكە جن قصەسى مكەدە اينگان
 تىمە آينى مەينەدە اينگان بس تىمە آينى جن قصەسى حقنەغى آينى ناسخ بولادى اللە اعلم لکن
 صاحب هدايه جن آينى بىرگنە مرتبه اينمادى مكەدەدە ايندى مەينەدەدە ايندى بس منسوخ بولوى
 معلوم بولوى دىو امام ابويوسف دىلانى رد قىلادىر بو آيتىن بئەدەدر جنلردە آدملىرىكى ابكى فرقه ايكان
 بىر فرقهسى كافىرلر بۇن علمانىڭ اتفائى بىرلن توغۇدە كافىر آدملىرىكى منگۇ قالالار بولدىل قىلى بىرلن
 ثابت چونكە اللە تعالى جەنمىنى آدملىردن جنلردن طوطىر رەن دىگان بىر فرقهسى مسلمانلار جنلرنىڭ مسلمان
 بولغان فرقهسىندە علما اختلفا قىلغانلار امام مالك، ابن ابى لىلى، امام ابويوسف و امام محمد جنلرنىڭ مسلمان
 بولغانلارى بىعینە مسلمان بولغان آدم كى اوجماخقە كره لىر دىگانلر چونكە اوجماخقە كرونىڭ سببى
 بولغان ايمان بىرلن طاعت جنلردە تابولادىر امام ضحاک جنلر آدملىرىكى اوجماخقە آشىلاردە اچەلردە
 دىگان چونكە اللە تعالى نىڭ حور قىزلارنى اوجماخ اهلندىن بورن آدمە جئەدە توتمادى دىگان سوزى
 جنلرنىڭدە آدملىرىكى حور قىزلارنى توتولارىنە دلالت قىلادىر بعضىلار آدملىر جئەدە نعمتلر بىرلن
 لىتلىگانلرى كىبى جنلر ذكر تىسبىح بىرلن لىتلىگە دىگانلر بعضىلار جنلر جئەدە كرمى جئەت تىراسىندەگنە
 يۇرى دىگانلر امام اعظم ايتە جنلر جئەدە كرمى لىكن جنلرنىڭ ايمانلارنىڭ فائىسى عذابىن قۇتلىر
 و گناھلارنىڭ بارلىقانىغىنە دىگان اللە اعلم بالصواب (وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ) و كمدىر اللەنىڭ دىن گە
 ئندە وچسىنىڭ ئندە وىنى قبول قىلماس (فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ) بس اول كىشى اللەنى بىردە عاجز
 قىلوچى توگىلر چونكە اللەدن قاچوب قىلىمىكن توگىل (وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ) دى اول كىشى اىچون
 اللەدن باشقە عذابىن منع قىلا تورغان ياقىنلار و دوستلاردە بوقدىر (أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) بو اللەنىڭ
 دىن گە ئندە وچسىنىڭ ئندە وىنى قبول قىلماغان آدملىر ظاهر بولغان آرغونلىقىدەدر (أُولَئِكَ يَرْوُوا) ايا
 بعنى (قبرلردن قوبارلونى) انكار ايتوچى آدملىر بىلمادىلرمى (أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 درستلىككە كوكلىرىنى و بىرلرنى باراقتان اللە (وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقْهُنَّ) دى كوكلىرىنى و بىرلرنى باراقتولرلن

عاجز بولماغان الله (يقادر على أن يعين الموتى) اولكلىنى ترگزوگه كُچى بىكوجى ايدكى بولمايدىلمى (بلى) بلى الله (تعه) اولكلىنى ترگزوگه قادردير (انه على كل شيء قدير) درسنا سىكده اول الله هر نرسه اوزرينه قادردير بس اولكلىنى ترگزوگه ده قادر بولادر (ويوم يعرض الذين كفروا على النار) دى كافرلىنى تەوغ اوطنه عرض قىلنغان (عذاب قىلنغان) كونده كافرلىگه ايتلور (اليس هذا بالعق) ايا بوعذاب صف توگلى ديو (قالوا بلى وربنا) كافرلىرى ايتورلىرى بلى رىمىز بىلن قسم ايتوب ايتەمىز بوعذاب حقدير ديو (قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون) الله ايتور كافرلىگه دنيا دهغى كافرلىرى سببلى عذابنى ناتوگىز ديو (فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل) بس اى محمد (عم) قوملىك رىبىتويىنه پيغمبرلىردن ثبات واجتهاد ايلارى صبر ايتىكلى كى صبر قىل اولوا العزم دن شريعت اياسى بولغان پيغمبرلىر مراد آلا شريعتنى تىگىزلاوده وقرارلاندروده بىك تىرشىلار هم شريعتده بولغان مشقتلىرىنى يوكلاوگه هم شريعتده طعن قىلورچىلارنىك دشمانلىغىنى يوكلاوگه صبر قىلدىلار بولارنىك مشهورلىرى نوح، ابراهيم، موسى عيسى (صلى الله وسلم عليهم) بعضىلار اولوا العزم دن اللهنىك بلاسنه صبر قىلغان پيغمبر مراد ديگانلىرى قومىنىك رىبىتويىنه صبر قىلغان نوح (عم) كى هم نەمرودا وتنه وبالاسنى بوغازلاوگه صبر قىلغان ابراهيم عليه السلام كى هم بوغازلانغى صبر قىلغان اسماعيل ياكە اسحاق عابىهما السلاملىرى كى دى بالاينىك و كوزىنىك يوق بولويىنه صبرلىق قىلغان يعقوب (عم) كى دى قىيوده وحبسه صبرلىق قىلغان يوسف عليه السلام كى دى قاطى آوروغه صبرلىق قىلغان ايوب عليه السلام كى دى فرعون و قىلچىلار جبرىنه صبر قىلغان موسى عليه السلام كى دى غطاسنه قىر قىل يىغلاغان داود عليه السلام كى دى يىمىردار جبرىنه صبر قىلغان عيسى عليه السلام كى (ولا تستعجل لهم) دى قىرىش كافرلىرى ايتچون عذابنى آشتىرما چونكە عذاب وقتى يىككچ ايتچىك (كانهم يوم يرون ما يوعدون) گوياكە اول كافرلىرى اوزلرىنه وعده قىلنغان نرسەنى (آخرت عذابى) كورگانلىرى كونده (قيامت كوندە) (ام يلبثوا الساعة من نهار) دنيا ده تورمادىلار مگر كوندزدن بر آز زماننى غنە توردىلار يعنى گوياكە دنيا ده آزغى تورغان كى دنيا ده تورمادىلارنى آزغى صابورلار (بلاغ) بوسىزگه وعظ قىلنغان نرسە سىزنىك ايتچون وعظده يىككچىلار ياكە سىزگە رسولدن ايرشدرودر (فهل يهلك إلا القوم الفاسقون) عذابنى كورگانلىك هلاك قىلنماي مگر اللهنىك طاعتندن چىققان قومگىنه هلاك قىلنور

(احقاف سوره سىنىك ترجه سى تمام بولدى)

(فرق يىنجى سوره محمد (صلى الله تعه عليه وسلم) ياكە قتال سوردىسى مدينه ده ايتىكلى جمعى اوتوز آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ (شوندايىن آدملىرى كافر بولدىلار هم اسلام دىننه كىردن طىلدىلار ياكە خلقنى اللهنىك دىنندن طىلدىلار (أضل أعمالهم) الله آلازنىكى عمللىرىنى باطل قىلدى ويوققه چىقاردى بىر صوغىشنىك طعاملىرى كورگانلىرى كى قىرىش شيطانلارى كى (والذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

الصالحات) دى شونداين آدملىر ايمان كىتىر دىلر و ايزگو عمللىر قىلىلار (مهاجرلر ، انصارلار ،
 اهل كتابدان هم باشقه لاردان ايمان كىتىرگان آدملىر (و آمنوا بما نزل على محمد) دى محمد (صلعم) گه
 ايندىر لىگان نرسه گه (قرآنغه) ايمان كىتىرگان آدملىر الله تعه محمد صلعم گه ايندىر لىگان نرسه نى (قرآننى)
 (شائى تعظيم ايچون هم قرآنغه ايمان كىتىرودن باشقه ايمان نك تمام بولادى ايچون هم ايمان ده اصل
 قرآنغه ايمان بولدى ايچون) خا صلاب ذكر قىلى (وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ) و اول قرآن آلار نك رىلرندن
 ثابتىر (كَفَرْتُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَاصْلَحْ بِالْهَمِّ) ايمان كىتىر بى ايزگو عمللىر قىلغان كىشىلر نك هم محمد (عه) گه
 ايندىر لىگان نرسه گه ايمان كىتىرگان كىشىلر نك ايمان لارى و ايزگو عمللىرى سببلى ياوز لقلارونى ارتدى
 هم توفىق بىر و بىرلن دىن ده هم دنيا ده حاللىرىنى تىزوك قىلى (ذَلِكَ) بوش يعنى كافىرلر نك عمللىرىنى
 باطل قىلو مؤمنلر نك گناهلارونى ارتو و حاللىرىنى تىزوك قىلو (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبِعُوا الْبَاطِلَ) اوشبونك
 سببلى در درستلىكك كافر بولغان آدملىر باطل گه (شيطانغه) ايار دىلر (وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ)
 دى اوشبونك سببلى در درستلىكك ايمان كىتىرگان آدملىر رىلرندن ثابت بولغان حقغه (قرآنغه)
 ايار دىلر (كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ) اوشبو بيان كى الله آدملىر گه حاللىرىنى و صفتلارونى بيان
 قىلو يعنى كافىر نك عمللى باطل بولور مؤمن نك گناھسى يارلقانور (فَأَذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) بس
 هر قىچان سز صوغشده كافر بولغان آدملىر گه يولقساگز (فَضْرَبِ الرِّقَابِ) بس صوقماق بىرلن موينلار يىنه
 صوغىز يعنى اوتىرگىز آدمى اوتىر و كوب وقتده مويننه صوغو بىرلن بولدى ايچون الله تعالى اوتىرودن
 موينغه صوغو بىرلن تعبير قىلغان (هَتَّى إِذَا أَفْجَنْتُمُوهُمْ) هر قىچان سز كافىر نى اوتىر و كوب قىلساگز
 (فَشُدُّوا الرِّجَالُ) بس كافىر نى اسير ايتب آلوغزده اول كافىر لىر گه اسيرلر بوغاولى تورغان بوغاولى
 بىلاگز اچقنق قاپماسن لار ايچون (فَأَمَّا مَنْ بَعْدَ) بس اى مؤمنلر كافىر نى اسير ايتب آلغانگىز
 صوغشده بوش يبارو بىرلن يباررسز (وَأَمَّا فَدَاءُ) ياكه مال بىرلن يايسه مسلمان اسيرلرى بىرلن قدىه لىك
 بىرلن قدىه لىرسز يعنى مال آلوب يباررسز ياكه مسلمان اسيرلرى بىرلن آلماشدر رسز (هَتَّى تَضَعَ
 الْجَرْبُ أَوْ زَارَهَا) صوغش اهلى صوغش قوراللارونى قوبىغان لارىنه قدر صوغش قىلو رسز و كافىر نى
 اسير آلور رسز يعنى كافىر نك قوتى بتب صوغش بتكانگه قدر ياكه صوغش اهلى صوغشو گناهلارونى
 قوبىغانغه قدر يعنى كافىر لىر كىرارىنى قوبى همه سى مسلمان بولغانغه قدر بوسى حضرت عيسى اينگان
 وقتده بولا ديگانلر چونكه رسول الله امتىك صوغش صوغش دجال بىرلن بولور ديگان (الله اعلم)
 امام شافعى و امام احمد بن حنبل ايتىه مسلمان پادشاهسى كافىر اسيرلرى حقنده دورت نرسه آراسنده
 اختيارلى دىو يعنى اول اسيرلرى اوتىرر ياكه قول ايتب توتار ياكه بوش آزاد قىلو ياكه مال
 بىرلن يايسه مسلمان اسيرلرى بىرلن آلماشدر امام اعظم قاشنده كافىر اسيرلرى حقنده امام ايكى
 نرسه آراسنده غنه اختيارلى يعنى اوتىرر بىرلن قول ايتب توتو آراسنده امامن بىرلن فدأ يعنى بوش
 يبارو بىرلن آلماشدر و برأت سدراسنده گى آيت بىرلن منسوخ لىكن بعضىلار من بىرلن قدابنى منسوخ

توگول بلكە بىر صوغشنداغى كافرلىرگە مخصوص دىگانلىرىمۇ امام طحاوى امام اعظم دان روایت قىلادىر
 بو روشچە من (بوش يبارو) فدا (آلماشدرو) منسوخ توگولدى چونكى من دن مراد اولترماو هم قول
 ايتونى اختار قىلو ياكە بوش يبارو ياكە جزیه آلودى فدا دان مراد مسلمان اسپرلىرى برلن گنه
 آلماشدردى بس بووقت آيت عام بولوب قالادىر هم امامين سوزىدە اوشنداقدى تفصیلی شیخ
 احمد نك التفسيرات الاحمدیه سنده آندە مراجعت ايدلسن (ذلك) كافرلىرگە بو ذكر قىلنغان اشارنى
 قىلگىز (وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرْنَا مِنْهُمْ) واگر الله تالاسە كافرلردن دنيا دة عذاب قىلو برلن اوچ آلور (وَلَكِنْ
 لِيَبْلُوَا بَعْضَكُمْ بَعْضًا) ولىكن الله سزگە كافرلىر برلن صوغشراغە امر قىلادىر بعضگىزنى بعضگىز
 برلن يعنى مؤمنلىرى كافرلىر برلن وكافرلىرى مؤمنلىر برلن امتعان قىلو ايچون بس مؤمنلىر الوغ
 ثوابكە مستحق بولورلار وكافرلىرى مؤمنلىر قولنده عذاب قىلور اكر چن اغلاص برلن دين
 ايچون صوغش قىلساگىز (وَالَّذِينَ قُنُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) وشونداين آدملىر الله يولنده اولترلىدىلر
 يعنى الله نك ديننى وسوزىنى اُستىن قىلور ايچون شهيد بولدىلار (فَلَنْ يُضَلَّ أَعْمَالُهُمْ) بس الله
 اول كشىلرنك عمللىرىنى ضائع قىلماس (سَيَهَيِّبُهُمْ وَيُضَلُّ بِأَلْمِهِمْ) الله اول كشىلرنى دنيا دة وآخريته
 فائدهلى نرسەلرگە كوندور دى دنيا ودينده حاللىرىنى تروك قىلور (وَيُبَدِّلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفًا لَهُمْ)
 دى الله تعالى اول كشىلرنى اوچماغى كرتىر اول اوچماغى دنيا دة اول كشىلرگە عاشق بولوب عمل
 قىلسونلار ايچون بلىرگان ابدى ياكە هر كم اوز مرتبه سنى بلورلك ايتىب آلاغە بيان قىلغان ابدى
 (بِأَيِّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىترگان آدملىر (ان تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ) اكر سز الله نك ديننه هم
 رسولنه ياردم بىرساگىز الله سزگە دشمانلارغىزغە اُستىن بولوغە ياردم بىرور (وَيَبْتَلِيكُمْ) دى
 اسلام حقلارنى اوتاوده هم كافرلىر برلن صوغش قىلغانده آياقلارگىزنى پر كرتىر ومهم قىلور (وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا فَتَعَسَّلَهُمْ) دى شونداين آدملىر كافر بولدىلار بس آلاغە هلاكك واميدسزلك بولور (وَأَضَلَّ
 أَعْمَالَهُمْ) دى الله آلارنك عمللىرىنى باطل ويوق قىلدى (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرَهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ) كافرلىرنك
 هلاككده بولوى هم عمللىرىنك باطل بولوى اوشونلك سببلىدىر درستلكده اول كافرلىر الله نك
 ايندىرگان نرسە سنى (قرآنى) مكروه كوردىلر چونكى قرآندە آلا ياراتماغان توحيد هم آلارنك
 عادتلنگان ونفسارى تلاگان نرسەگە خلاف بولغان تكليفلر بار (فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ) بس الله آلارنك
 عمللىرىنى باطل قىلدى (أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) ايا مكه كافرلىرى بىردە سىر قىلمادىلارنى (فَيَنْظُرُوا
 كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس سىر قىلسالار اعتبار قىلور قارارلار ابدى اوزلرىدىن لك
 بولغان امىلرنك پىغمبرلىرى يالغانغە توتو صوننده بولغان حاللىرى نچك بولدى (دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) الله
 آلا اوزلرىنە (اوزلرىنە وبالالارىنە هم ماللارىنە) دنيا عذابى بىردى وهمە سنى دنيا عذابى برلن
 هلاك قىلدى (وَلِلْكَافِرِينَ أَهْمَالُهَا) دى وبوسىنك قوملىن بولغان كافرلىرگە ده اولكى امىلرگە بولغان
 عقوبت (عذابنك) اوچشاشلارى بولور (ذلك) اوشبو يعنى مؤمنلىرگە ياردم بىرور وكافرلىرنك صوغشى

حالينك ياوز بولوى (بَانَ اللّٰهَ مَوْلَى الَّذِيْنَ آمَنُوا) اوشبونك سبيليدر درسنلكده الله تعالى ايمان
 كينرگان آدملرنك ياردچيسيدر (وَاِنَّ الْكٰفِرِيْنَ لَمَوْلَى لَهُمْ) دخی اوشبونك سبيليدر درسنلكده اول
 كافرلر آلارايچون ياردچي يوقدر (اِنَّ اللّٰهَ) درسنلكده الله تعالى (يَدْخُلُ الَّذِيْنَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ)
 ايمان كيتريده ايزگوعمل قيلغان آدملرنى كرت (جَنّٰتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ) آسنلارندان يلفه لار
 (صولار) آغسا تورغان اوجماخلارغه (وَالَّذِيْنَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ) دخی كافر بولغان آدملر دنياده
 فائده لنه تورغان نرسه لر بسرلن فائده لئرلر (وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْاَنْعَامُ) دخی دنياغه
 مريض بولغانلارى و آخرتدن غافل بولغانلارى حاله حيوانلار آشاغان كى آشارلار (وَالنّٰرُ
 مَثْوًى لَهُمْ) دخی اوطاول كافرلرنك تورچاق اورونلاريدر (وَكَآيِنٌ مِنْ قَرْيَةٍ) وكوبى قريه اهلندن
 (هِيَ اَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ) اول قريه (اهلى) قوت يوزندن اى محمد (عه) سينك قريه نندن (مكه اهلندن)
 قاطيراق و آرتوغراق ايدى (اَلَّتِيْ اَخْرَجْنٰكَ) شونداين قريه اهلندن قوتليراك ايدى اول قريه (اهلى)
 سيني چغاردى (اَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ) بس بزاو قوتلى بولغان قريه اهللرينى تورلى عذاب بىرلن
 هلاك قيلدق بس آلارايچون عذابنى يباره تورغان ياردچي بولمادى (اَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّهِ)
 اباريسى حضورندن دليل اوزرنده (قرآن ياكه دليل نقلى وعقلى اوزرنده) بولغان كشيلىر رسول الله
 هم مؤمنلر كى (كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ) ياوز عملى (شرك وگناهلارى) شيطان طرفندن زينتلى
 كورساتلگان آدم لركبمه (وَاتَّبَعُوا اَهْوَاءَهُمْ) دخی نفس آرزولارينه ابارگان آدملر كبمه البته بو ايكى
 تورلى آدملر برابر توگللر (مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِيْ وُعِدَ الْمُتَّقُونَ) كفردن وگناهلاردن صاهلانغان آدملرگه وعده
 قيلنغان جنتنك اى محمد (عه) سيكا بيان قياتغان نرسه ده بولغان عجيب صفتى (فِيهَا اَنْهَارٌ مِنْ مَّاءٍ غَيْرِ
 آسن) اول جنت ده طعمى (تمى) اوزگارى تورغان صودن بولغان يلفه لار باردر (وَاَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ
 طَعْمُهُ) دخی تى اوزگارى تورغان سوتدن بولغان يلفه لار باردر (وَاَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَّيْسَ لِلشَّارِبِيْنَ) دخی
 اچوچيلرگه لذتلى بولغان خمردن بولغان يلفه لار باردر اول خمرده اشكى ايس و باش آورتدر ويوقدر
 (وَاَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى) دخی صاف بالدان بولغان يلفه لار باردر (وَاهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ) دخی
 اوجماخ اهللرى ايچون اوجماخده هرتورلى جيمشلردن باردر (وَمَقْفَرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ) دخی اوجماخ اهللرى
 ايچون ربلرندن اوجماخده كرماسدن بورن گناهلارنى يارلقاو باردر (كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ) ايا بو
 نعمتلرده بولغان آدم تموغده منگوقالوچى آدم كبمه (وَسُقُومًا مُّحْمِيْمًا) دخی تموغده غى آدم لرگه اوجماخده غى
 لذتلى اچمك لر اورننه اسسى وقابناغان صوبىرلن صوغارلش بولور (فَقَطَّعَ اَمْعَاءَهُمْ) بس اول اسسى
 صوغابت اسسى لگندن تموغ اهللربنك قارنلارنده بولغان نرسه لرينى كپسار هم دبرلرندن چقار
 (وَمَنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَ) وكافرلردن بعضى (يعنى منافقلارى) سينك سوزنا قلاق صالورلار (اشتهورلر)
 (حَتّٰى اِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ) هر قبيحان منافقلار سينك حضورنكس چقسه لار (قَالُوا الَّذِيْنَ اوتُوا الْعِلْمَ) عام
 بىرلگان آدملرگه (صحابه لرنك عالمرينه) ايتورلر (مَاذَا قَالِ اَنْفَا) بوساعتده گنه محمد (عليه الصلوة

والسلام) نرسه ايتى الى ديب بوسوزنى خورلاب ايتورلر ياكه اخلاص برلن دكلاما دقلارى ايچون بلور ايچون ايتورلر يعنى منافقلار رسول الله حضورنه اولتورب سوزىنى اشتهلر ايتى رسول الله حضورندن چقچاق نرسه ايتى الى ديو صوريلار ايتى (أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ) بسو منافقلار شونداين آدملردر الله آلارنىڭ كوكللىرىنىد قارالغ مهران مەرلەدى (باصدى) (وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) دى نفس آرزولارينه ايارديلر شونىڭ ايچونىڭ رسول اللهنىڭ سوزىنى خورلاديلار (وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادْنَاهُمْ هُدًى) دى شونداين آدملر حلققه كوكللىلر الله آلاغىد رسول الله سوزى برلن حلققه كوكللىرىنى آرتىردى (وَأَتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ) دى آلاغىد تقوالىلارى اوزرينه ياردىم بىردى (فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ) بس منافقلار كىناسلر مگر قىامت واقع بولاتورغان ساعنى ياكه نفس قىامتنى كتارلر (أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً) يعنى قىامتنىڭ كىنت كىلوينى كتارلر (فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا) بس تحقيق قىامتنىڭ علامتلىرى كىلدى يعنى ظاهر بولدى رسول كرمنىڭ صوغشى پىغمبر بولوب كىلوى و آى يارلوى كىي (فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ) بس نچك اول منافقلارغىد وعظلانولارى بولور قىامت كىنت كىلگانه بووقت وعظلانوغه بوشانماسلار بوشانسالاردا وعظلانولارى فائده بىرماس (فَاعْلَمُ أَنَّهُ لَأ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بس اى محمد (عم) هر قىچان سىن مؤمنارنىڭ ايزگو وكافرلرنىڭ ياوز ايدكى بلساڭ بس بلسىن درسنلىك شآن حلق برلن معبود بولغان ذات يوقدر مگر برالله (تعه) گنه در يعنى ومدانيت اعتقادك ثابت بول (وَاسْتَفْزِرْ لِنَجْبِكَ) دى گناهك ايچون يارلقاماق استه يعنى نفسكنىڭ حاللىرىنى و ايشلرىنى اصلاح قىلو و صندرو برلن كامل قىلوكنه ثابت بول ياكه رسول اللهغىد گناهكىنى يارلقاوى استه ديب اللهنىڭ خطاب قىلوى يارلقاماق استاوكه امتلىرى عادتلىنسون ايچون بولور (وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دى مؤمن ايرلر برلن مؤمنه خاتونلارنىڭ گناهلارونى اللهنىڭ يارلقاوينى استه يعنى مؤمنلر ايچون دعا قىلهم آلارنى گناهلارىنىڭ يارلقاوينه سبب بولغان ايشلرگه قزقدر (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَتَّعَلْبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ) دى اللهسزنىڭ دنياده معبشتلرگىد وسوده لىرگىده تصرف قىلا تورغان اورونلارگىنى هم آخرتك توراپاق اورونلارگىنى بله در بس شولاى بولسه اللهدان قورقكز هم گناهلارگىنى يارلقاوى استاوكز و آخرتكز ايچون حاضرلىككز (وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا) دى ايمان كىتىرگان آدملر ايتور (لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ) كاشكى صوغش حقنه برسوره ايندرلسه چى دىر (فَإِذَا أَنْزَلْنَا سُورَةَ مُحْكَمَةً) بس هر قىچان ظاهر بولغان سوره ايندرلسه (وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ) دى اول سورهده صوغش قىلو ذكر قىلىنسه (رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) اى محمد (عم) كوكللىرنىڭ دىنك ضعيفلىك ياكه نفاق آوروى بولغان آملرنى كوررسن (يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ) سىكاقارالار (نُظِرَ الْمَغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ) اولدىن قورقور ايچون هوشى كىتكان آدمنىڭ قاراوى كىي (فَأُولَى لَهُمْ) بس آلار ايچون نى او كىچىدر (طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ) بوى صونو وكوركام سوز دىو آلار ايچون ايزگو ايتى (فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ) بس هر قىچان ايش موجود بولسه وصوغش قىلونىڭ فرضلى آلاغى لازم بولسه (فَلَوْصَدَقُوا اللَّهَ) بس اگر اللهغىد ايمانك

واطاعتك راست بولسەلار ايدى (لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ) البته پورا ستاق آلاز ايچون ايزگو بولور ايدى (فَقُلْ
 عَسَيْتُمْ أَنْ تَوَلَّيْتُمْ) بس اگر سز آدملىرىنىڭ اشلرنىڭ تصرف قىلوچى بولسەكز وباش بولسا كز سزدن كۆلورمى
 يعنى اى مؤمنلر اگر اللە سزنى امتنى تادىب ايچون اختيار قىلسە وسزنى باش اينسە سزدن كۆلورمى (أَنْ
 تَنْسَوْنَ فِي الْأَرْضِ) سزنىڭ يىردە بوزوقلىق قىلوڭزنى (وَتَقَطُّوا أَرْحَامَكُمْ) دىخى رەھملىرىڭزنى كېسوڭزنى يعنى
 قرداشلىرىڭز بىلەن باش بولو ايچون دشمانلاشكۇڭزنى البته كىنەسە باشقە تورلى مطالغەلر يە
 بار لىكن بىز بومطالعەنى اختيار قىلىدۇ هم ايكنچى تورلى مطالغەسى بوزوشچە يعنى سز اگر اسلام
 دىننى بوز دوندرسا كز سزدن جاھلىت زمانداغى عادىتكزگە (كشى تالوۋغە وقرداشلىرىنى اولتروگە)
 قايتوڭزنى اميدايىتلورمى حاصل آلارنىڭ دىنە ضەيفلىكى ايچون ودنياغە مەرىفەلارنى ايچون آلارنى
 بوقىعاتلىكلارنى كۆتوگە يول باردىر معناسى (أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ) بويىردە بوزوقلىق قىلۇپ قرداشلىكلارنى
 كىسكان آدملىرى شونداين آدملىرى بولاشلىرى ايچون اللە آلارغە لعنت قىلدى (فَأَصْحَابُهَا وَعَمِّي أَبْصَارَهُمْ)
 بس اللە آلارنىڭ قۇلاقلىرىنى حقنى ايشتودن چوقراق قىلدى وكوزلىرىنى حقنى كورودن صوقر قىلدى
 شونىڭ ايچون آلار حقنى ايشماسلىرى وحقنى كورماسلىرى (أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ) اباآلار قرآننى يعنى
 قرآنندە بولغان وعظلىرىنى وقورقتولارنى فكلرب وتىكشرب قارامىلارمى اگر قاراسەلار گناھلارغە
 باطرجىلىق قىلماسلار ايدى (أَمْ عَلَى قُلُوبِ أَفْعَالُهَا) بلىكە اول منافقلارنىڭ كوكلىرى اوزرنىڭ بوزاقلاز
 باردىر يعنى كوكلىرى غايت قارالغانلىقدان كوكلىرىنە ذكر كرميدىر هم قرآننى فہم قىلمىلار بابسە
 معناسى ياكە بعضىلارنىڭ كوكلىرىنە بوزاقلاز (پردەلىر) باردىر معناسى (أَنَّ الَّذِينَ ارْتَدُوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ)
 درستلىككە شونداين آدملىرى آرطلارى اوزرىنە (يعنى ايسكى كىرلىرىنە) كىرى قايتىدىلر (مَنْ بَعْدَ مَا
 تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ) اوزلىرىنە ھدايت (حقلىق) راوشان دىللىر وظاهر معجزەلىر بىلەن ظاهر بولغانلىق
 صوڭنە (الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلَىٰ لَهُمْ) شيطان آلارغە الوغ گناھلارنى قىلۇنى جىكل قىلدى هم آلارغە
 اميدلىرىنى اوزون قىلدى (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا) بولاش يعنى شيطاننىڭ الوغ گناھلار قىلۇنى جىكل قىلۇپ
 اميدلىرىنى اوزون قىلۇى اوشونىڭ سببلىدىر درستلىككە ايسكى كىرلىرىنە كىرى قايتىقان آدملىرى
 (منافقلر) ايتىدىلر (لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ) اللە ايندىرگان نرسەنى مكره كورگان آدملىرگە (يەھودلىرگە)
 (سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ) سزگە اشلرنىڭ بعضىنىدە بوى صونارمىز مثلاً صوغشە چقىمى قالو كىي اشدە
 (وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَسْرَارَهُمْ) واللە تعالى منافقلارنىڭ باشورلىرىنى بلور (فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ) بس
 منافقلار نچكاش قىلورلار ونچكەمىلە قىلورلار ھرقىچان آلارنىڭ فرشتەلىر جانلارنى آلسەلار (يَضْرِبُونَ
 وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ) بوزلىرىنە ودبىر (آرتلارنىنە) صوقغانلارنى حالدە (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسْتَعْطَا اللَّهُ)
 بولاش يعنى فرشتەلىرنىڭ بوزوشچە منافقلارنىڭ جانلارنى آلورلارنى اوشونىڭ سببلىدىر درستلىككە اول
 منافقلار اللەنى آچولاندىرغان نرسەگە (كفرگە) رسول اللە صفتىن باشورگە رسول اللەغە اطاعت قىلماوۋغە)
 اباردىلر (وَكَفَرُوا رِضْوَانَهُ) دىخى اللەنىڭ راضى بولغان نرسەسىنى (ايماننى وباشقە عبادتلىرىنى) مكره

كوردىلەر (فَأَحْبَبَ أَعْمَالَهُمْ) بس الله تعالى منافق لارنىڭ عمللىرىنى باطل قىلدى (أَمْحَسَبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
 مَرَضٌ) ياكە كۆڭللىرىدە نفاق وكفر آدوى بولغان آدم لىر حساب قىلىدىلارمو (أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ
 أَضْفَانَهُمْ) الله نىڭ رسول الله غە بولغان قىلەن صاقلاغان دشمانلارنى چىقارماستىلغىنى (بىلەر ماسسىزلىكىنى)
 (وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكُمْهُمْ) وای محمد غەم اگر بىز تىلاساك اول منافق لارنى كوردىڭك وقتدە تانى تورغان
 دىلىلەر بىرلن تانورمز (فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ) بس سىن اول منافق لارنى علامىلىرى بىرلن تانورسن
 (وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ) دىنى سىن اول منافق لارنى سوزلىرى نىڭ طرىقىدە تانورسن يعنى منافق لار
 سىنىڭ حضور كە سوپلاسه لىر سوزلىرى نىڭ اشاره سىدىن بىلورسن منافق ايدىكلىرىنى لىن نىڭ صواب بولغانى
 پار خطأ بولغانى پار صواب بولغانى شول سوزنى آچىق ايتىپ ايتىپ دىنودن كىنايه گە دوندىرو بو بلاغت
 جەننىدىن ماقطاولى شونىڭ اىچوندى رسول الله (فَلَعَلَّ بَعْضُكُمْ مِنَ الَّذِينَ يُحِبُّونَهُ مِنْ بَعْضٍ) دىگەن ايتكىچسى يعنى
 خطأ بولغان لىن شول اعرابى بوزوب سوزنى صواب دان خطأ غە دوندىرو (وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ) والله
 تعالى سىزنىڭ عمللىرىنى بىلور بس نىت كىز گە قىاراب جزا بىرر (وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ
 مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ) دىنى سىزنى صوغش قىلو بىرلن دىنى باشقە آغر تىكلىق لىر بىرلن امر قىلۇپ امتىحان
 قىلورمز سىز لىر دن صوغش قىلغان آدم لىر نى دىنى صوغش آغر لىقنە صبر قىلغان آدم لىر نى عام ظهۇر
 بىرلن بىلگەن سىز گە قدر (وَنَبِّئُوا أَخْبَارَكُمْ) دىنى سىز لىر كىز نى ظاهىر قىلغان سىز گە قدر امتىحان قىلورمز
 يعنى قاىولار كىز صوغش دە اطاعت قىلور قاىولار كىز اطاعت قىلماس (إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
 اللَّهِ) درىستلىك دە شوندا بىن آدم لىر كافر بولدىلار دىنى الله نىڭ دىننىدىن خلىقى طىدىلار (وَشَاقُوا الرَّسُولَ)
 دىنى رسول الله غە خىلافت قىلدىلار (مَنْ بَعَثْنَا تَبِيئًا لَهُمُ الْمَوْتَى) اوز لىرىنە ھىدايت (حَقْلَقِ) ظاهىر
 بولغان صوكتىدە بو آدم لىر قىرىپ بىرلن نىزىلار ياكە بىر صوغش نىدە اطعام قىلۇچىلار (لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ
 شَيْئًا) بو آدم لىر كىرلىرى ھم الله نىڭ دىننىدىن طىولارى سىبىلى الله غە ھىچ نرسە ضرر قىلماسلار (وَسَيُجِطُّ
 أَعْمَالُهُمْ) دىنى الله اول كىشىلر نىڭ عمللىرىنى يوق قىلور (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان
 آدم لىر (أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) الله غە اطاعت قىلىك دىنى الله نىڭ رسول نى اطاعت قىلىك (وَلَا
 تُبْطَلُوا أَعْمَالَكُمْ) دىنى كافر لىر باطل ايتىكەن نرسە لىر بىرلن مثلا كىز نفاق عجب رىبا ادى (رنجىدو)
 كىبى نرسە لىر بىرلن عمللىرىنى باطل قىلماكىز (إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ)
 درىستلىك دە شوندا بىن آدم لىر كافر بولدىلار دىنى الله نىڭ دىننىدىن خلىقى طىدىلار (ثُمَّ مَاتُوا) مونىڭ
 صوكتىدە اولدىلار (وَهُمْ كُفَّارٌ) اول آدم لىر كافر لىر (فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ) بس اول آدم لىر نى
 الله يارلاماسى بو آيت ھر بىر كىرى اوزرىندە اولىگان آدم حقىكە جام گرچە خاص آدم لىر حقىقە غە
 نازل بولغان بولسا دە دىنى بو ايتىكەن مەھىمى دلالت قىلادىر كىز اوزرىندە اولىگان آدم نىڭ باشقە گناھ لار نى
 الله نىڭ بىزى وقت يارلاماىنە (فَلَا تُهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ) بس صوغش ضعيف لىنماكىز دىنى يالباروب
 كافر لىر نى صلح قە اندە ماكىز (وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ) سىز كافر لىر گە غالب لىسىز (وَاللَّهُ مَعَكُمْ) دىنى الله سىز گە ياردم

بۇن كېمچىلكرگىنى يارلقاۋ ايچون (وَيُنِّمُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ) دىنى سىنىڭ اوزرگا (دىبنى اُستنى قىلو برلن
 هم سىنىڭ بېغەبىرلىككا ملكنى قوشو برلن) نعمتنى تمام قىلو ايچون (وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا) دىنى
 وحىنى ايرىشەردە هم رىياست اشلىرىنى اوتاۋدە سىنى توغرى بولغە كوندرو ايچون (وَيَنْصُرْكَ اللَّهُ
 نَصْرًا عَظِيمًا) دىنى اللەنىڭ سىڭا غالب بولغان ياردم برلن ياردم بىروى ايچون (هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ
 فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ) اول اللە شونداين اللەدرمؤمنلرنىڭ كۆڭللىرىنە نىياتنى وقرارلانوى اينىردى كافرلرنىڭ
 كۆڭللىرىنە قورقۇ تۇشكان وقتدە مؤمنلرنىڭ كۆڭللىرىنە آصلا قورقۇتۇشمادى (لِيَزَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ)
 مؤمنلر بىقىن لرى اوزرىنە بىقىننى آرتىرسونلار ايچون يعنى اعتقادلارى كۆڭللىرىنە تمام اورناشس
 هم شول اعتقادلارندە كۆڭللىرى تمام قرارلانسون ايچون ياكە اللەغە دىنى آخرت كۈننە ايمانلارى
 آرتسون ايچون (وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول اللە ايچوندىر كوكلرنىڭ ويىرلرنىڭ عسكەرلىرى يعنى
 ھرقايسى نىڭ اشىنى تىببىر قىلور بعض وقت بعضىنى بعضىنە ايرىكى قىلور بعض وقت آرالار پدە
 صلح تۇشورىا كە دىننە ياردم بىرونى تىلاسه بىراھلىدىن باشقەلار برلن دە (فرشتەلر برلن دە) ياردم بىرر
 معناسىنە (وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا) دىنى اللە (تە) بىناىلرنىڭ مصلحت لرىنى بلرچى هم تىببىر نە حكمت
 اياسى بولدى (لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) مؤمن ايرلر برلن ومۇننە خاتونلارنى كرتوى ايچون
 (جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستلارنىن يلفەلار (صولار) آغاتورغان اوجماخ لارغە (خالدىن فىھا)
 اوجماخ لار دە منگوقالغان لارى حالە يعنى اللە تعالى مؤمنلرنى كافرلر اوزرىنە ايرىكى قىلو تىببىرىنى
 قىلدى مؤمنلر بو تىببىردە بولغان نعمت لرنىڭ قدرىنى بىلب وبونعمت لرگە شكرانە قىلوب اوجماخ قە كرسونلر
 ايچون (وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ) دىنى مؤمن ايرلر برلن مؤمنە خاتونلاردن ياورلقلارنى ارتو ايچون
 (وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا) دىنى بواش يعنى اوجماخقە كرتوبرلن ياورلىقلارنى ارتواللە حضورندە
 الورغ سعادت كە ايرشو بولدى چونكە بىنەلرنىڭ مطالب لارىنىڭ نھايتى دە شولدر (وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ
 وَالْمُنَافِقَاتِ) دىنى اللە (تە) مؤمنلرنى كافرلر اوزرىنە ايرىكى قىلو تىببىرىنى قىلدى مُنَافِق (طشدىن
 مسلمان اچىن كافر) ايرلر برلن منافقە خاتونلارنى عذاب قىلوى ايچون (وَالْمُشْرِكِينَ
 وَالْمُشْرِكَاتِ) دىنى مشرك (عبادتدە اللەغە شريك بار دىچى) ايرلر برلن مشركە خاتونلارنى
 عذاب قىلوى ايچون (الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظُنَّ السُّوْءَ) اول منافق ومنافقەلار دىنى مشرك ومشركلر اللەغە
 ياوز گمان برلن گمان قىلوچىلاردىن اللە ورسولنە هم مؤمنلرگە ياردم بىرماس دىو گمان قىلوچىلردر
 (عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السُّوْءِ) اول منافقلار ومشركلر اوزرىنە در ياوز گمانلارنىڭ دىنى مؤمنلرگە كۆتكەن
 نرسەلرنىڭ دائرەسى يعنى عذاب وهلاكت منافقلار برلن مشركلرنى چولغاب آلوچىلر باسقەلارغە
 اوتماس (وَعُذِّبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ) دىنى اللە اول منافقلار ومشركلر اوزرىنە آچولاندى هم آلاغە لعنت
 قىلدى يعنى آلارنى رحمتىن يراق قىلدى (وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ) دىنى آلار ايچون جەننىنى حاضرلادى
 (وَسَاءَتْ مَصِيرًا) اورلە چىك اورن بولو يوزىدىن نى ياوز بولدى اول جەنم (وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)

بزرگه بیرماوگز الله بیرماسکه قوشقانلی ایچون توگل بلکه سز بزرگه غنیمت مالنه ادرطاق بولومزغه حسد قیلاسز (بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ الْأَقْبَالَ) بلکه اول اعراب لار دین دن آکلما سلاز مگر آزغنه آکلوا برلن آکلار لار یعنی دنیا اشنه گنه آکلار لار یعنی اعراب که خیبر غنیمتندن بیرماو مؤمنلرنگ حسدی ایچون توگل (قُلْ لِلْمُغْلَفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ) ای محمد عم اعرابدان حدیبیه گه بارمی فالوچیلارغه ایت (سَتُدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولَىٰ بِأْسَىٰ شَيْءٍ) سز بوکون صوغشقه چقی فالما گزده سزگه شوندا این زمان کیلور اول زمانه منم وفاتم سوکنه خلیفه لرم طرفندان قاطی ضرر (عذاب) ایسی بولغان قوم گه آنده لیش بولور سز یعنی مسلمه ننگ اصحابندن بنوحنیفه قومی برلن ابوبکر الصدیق رضی الله عنه عمار به قیلغان مرتد لار برلن صوغش قیلورغه آنده لور سز (تَقَاتَلُونَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ) اول قومنی اولتور سز یا که مسلمان بولور لار بو آیت دلالت قیلادر عرب مشرک لرنن دخی مرتد لردن اسلام برلن قلیچ قنه قبول قیلورغه یعنی آلاز مسلمان بولور لار یا که اولتور لور لار اما باشقه اهل کتابدن بولغان کافر لردن هم عجم مشرک لرنن هم مجوس لردن جزیه ده قبول قیلنه یعنی آلازنی مسلمان بولماسه لار جزیه تولار گه یا صاب اولتورمی قالدر و درست بولا یا که بو قاطی قوت ایسی بولغان قوم دن فارس برلن روم مراد بو آیت ابوبکر الصدیق برلن حضرت عمر ننگ خلافتنه دلیل بار چونکه حضرت عمر آلازنی دین گه دعوت ایتدی (فَأَنْ تَطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا) بس اگر سز صوغشقه آنده و چینی قبول قیلسا گز الله سزگه کورگام اجر بیرر (وَأَنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ) و اگر سز صوغشقه آنده و چینی آنده و نندن یوز دوندر سا گز ننا که موندان بورون یعنی رسول الله زمانه یوز دوندر گز ایدی (يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) الله سزنی رنجتکوچی عذاب برلن عذاب قیلور چونکه سز بو وقت ایکی مرتبه صوغشندان قالغان بولاسز (ضعیف لر گه صوغشقه چغو واجب بولماو حقنه الله تعالی ذکر قیلنا چق آیتنی ایندردی (لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرْجٌ) صوغر کشی اوزرینه صوغشقه چقماوده گناه یوقدر (وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ) دخی آقصاق کشی اوزرینه صوغشقه چقماوده گناه یوقدر (وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ) دخی آورو کشی اوزرینه صوغشقه چقماوده گناه یوقدر (وَمَنْ يَطْعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) و کمدر الله غه هم الله ننگ رسولینه اطاعت قیلور (يُدْخِلُهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) الله اول کشینی آسنندن بلفه لار (صولار) آغاتورغان او جماخ لارغه کتر (وَمَنْ يَتَوَلَّ يَعْذِبُهُ عَذَابًا أَلِيمًا) و کمدر الله ننگ هم رسولینک قوشقان اشندن یوز دوندر الله اول کشینی رنجتکوچی عذاب برلن عذاب قیلور بو آیت ننگ نزولنه سبب شول صوغشندن تخلف قیلغان آدم لر حقنه قورقتور برلن آیت اینگاج صوغشقه چغارغه کچلری یتما گان ضعیف لر اوبلادیلار بزرگه ده صوغشقه چقی فالقمز ایچون قاتی عذاب والوخ شلته بولور دیوشونندن سوک حضرت جبرائیل بو ذکر قیلنغان آیتنی ایندردی مریض جمله سنه بیزگاک آورو باش ایچ آورو کی آورو لار کوره در هم صوغر لار او شنندق آیا قسولار قولسزلارده آقصاق لارده کوره در چونکه مریض دیو آلاتلری واسبابلری سلامت بولوبه آورو ایسی بولغان آدم گه ده ایتله هم آلتلری اسبابلری بولماغان کشیگه ده ایتله ایکنچی احتمال گه بنا عطف دن

تخصیص سوکنده تعمیم مراد بولادر (لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ) تحقيق الله مؤمنلردن راضى بولدى (أَذْيَابُ يَعُونُكَ نَعْتُ الشَّجَرَةِ) آغاچ آستنده سىڭا بىعت بىرد كلرى وقتى رسول اكرم حبیبیه بىلنك مدینه دن چوقوب حبیبیه دىگان اورنغه بارب توشكاچ امیه اوغلى خراشنى قرىشلرگه بىباردى قرىشلر خراشنى كورگاچ اولتررگه قصد قىلبىلار لىكن خراشنى اولترودن بعض بر آدملر منع قىلبىقندىن خراش سلامت قىلوب قايتدى صوكره رسول الله حضرت عمر مصلحتى ايله حضرت عثماننى بىباردى حضرت عثماننى قرىشلر قبول ايتىلر هم اولر اطواف قىلورغه رخصت دىبىلر لىكن حضرت عثمان رسول الله غه طواف قىلورغه رخصت ايتما سا كز طواف قىلمىم دىدى قرىشلر حضرت عثماننى هپس ايتىلر هم مؤمنلرگه قرىشلر حضرت عثماننى اولترگانلر دىگان خىبر اشتكى رسول الله ايتدى بولاي بولغاچ بزرگه صوغشو لازم دىو صعبه لرنى جىدى رسول الله سمره آغاچى آستنده اولتورغانى حالده صعبه لرگه ايتدى قرىشلر بىرلن صوغشورغه آهلا قاچماستقه بىعت بىرگز دىدى صعبه لر هم سى بىردن بىعت بىردىلر (فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ) بس الله (نعه) مؤمنلرنى كوكللىرى بولغان نرسه نى (اخلاص لرنى) بىلى (فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ) بس مؤمنلر اوز رىنه قرارنى وثباتنى ايتدى (وَأَنَابَهُمْ فَتَقَارِبُهَا) دى مؤمنلرنى باقىن بولغان آچو بىرلن (خىبرىنى يا كه مكه نى آلوبرلن) ثوابلادى (وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا) دى كوب غنىملر (خىبر غنىملىرى) بىرلن ثوابلادى (الشلادى) اول غنىملىرىنى مؤمنلر آلورلار (وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا) دى الله هر اشك غالب و حكمنى رعايه قىلوچى بولدى (وَعَدَّكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا) الله سزگه خىبر غنىملىرىنى باشقه كوب غنىملىرى وعده قىلدى اول غنىملىرىنى سز آلورسز (فَعَجَّلَ لَكُمْ هُنَا) بس الله سزگه بو غنىملىرىنى (خىبر غنىملىرىنى) آشفردى (وَكَفَى آيَاتِ النَّاسِ عَنْكُمْ) دى سزدن آدملرنى (خىبر اهلنى نى هم اهل خىبرگه ياردم بىررگه كىلگان بى اسد و غطفان قىبله لرنى نى يا كه قرىشلرنى) قوللارونى طىدى و كوكللىرىنه قورقو توشردى (وَلَتَكُونَ آيَةَ الْمُؤْمِنِينَ) بو آدملرنى قوللارنى سزدن طىبو يا كه آشفدرلغان خىبر غنىملىرىنى مؤمنلر شكرانه قىلسنلار يا كه آلسنلار اىچون هم مؤمنلرگه علامت بولسن اىچون مؤمنلر اول علامت بىرلن بولاشنى الله دن بولويشى بولور (وَيَهْدِيكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا) دى الله نى سزنى توغرى بولغه كوندروى اىچون يعنى الله نى فضلنه اوشانسو هم الله غه اشنى تابشرو بولىنه (وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا) دى سزنى اىچون اىكنجى غنىملىرى بار اول غنىملىرىگه هميشه قادر بولما كز آل (قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا) تحقيق اول غنىملىرى بىرلن سزگه آستنىك بىردى اول هوازن يا كه فارس غنىملىرى يعنى اول غنىملىرى تىزدن سزگه بولاجاق معناسنده (وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا) دى الله هر بر نرسه اوز رىنه كوچى يتكوچى بولدى (وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) و اگر مكه اهلنن كافرلر حبیبیه بىلنك سزنى بىرلن صوغش قىلغان بولاسه ايدىلر صلح قىلماسه لار ايدى (لَوْ لَوْا الْأَذْيَابَ) البته آرت لارونى دوندرگانلر بولور ايدى يعنى جىكلگانلر بولور ايدى (ثُمَّ لَا يَجُودُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا) مونىك سوكنده اوزلر بىنى صافلى تورغان باقىننى

ھەمدە ياردەم قىلوچىنى تابىماسلار ايدى (سَنَّتَ اللّٰهُ الَّتِي قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلُ) موندان الك اوتكان امتارده
 بېغەمبارنىڭ صوغشەدە آستىن بولولارونى اللّٰه ايسكى واوتكان سنت قىلدى (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيلاً)
 واى ھەمدەم سىن اللّٰهنىڭ سىنى (عادىنى) ايچون اوزگار تاونى تابماسىن اللّٰه تعالى مكنەڭ قەھر
 وغلبە بىرلن صوغشوب آچاوى ھىقنەدە صلح بىرلن آچاماوى ھىقنەدە ذىكر قىلغانچىف آيتنى اينىردى
 (وَهُوَ الَّذِي كَفَىٰ اَيْدِيَهُمْ عَنَّا) اى مؤمنلر واول اللّٰه شونداين اللّٰھدر مكنە اھلى نىڭ قوللارونى سزدن
 طىدى (وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ) دى سىزنىڭ قوللارونى مكنە اھلىدىن طىدى (بِبَطْنِ مَكَّةَ) مكنەڭ ايچىندە
 (مَنْ بَعْدَ أَنْ اطْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ) سىزنى مكنە اھلى اوزرىنە قىلدىن وايرىكى قىلغاننىڭ صۆكندە قىلدىن
 وايرىكى قىلو البتە قەھر وغلبە بىرلن آچىدى دىگان سىزىنە دلالت قىلادىر امام شافى مكنە
 شەھرى صلح بىرلن آچىدىدى بو واقە ھىبىيەدە بولدىدى چۈنكە ابوجەھل اوغلى عىكرمە بش
 يوز عىكر بىرلن ھىبىيەگە كىلدى رسول اللّٰه آكار قارشى بىر قىر عىكر بىرلن ولەيد اوغلى خالد
 رضى اللّٰھعنەنى بىاردى ھىزرت خالد عىكرمەنىڭ عىكرىنى چىكىدى ھىم مكنە دىوارلارنىنە قووب
 كىرتىدى صۆكرە اوزى كىرى قايتىدىدى ھىم بو سورە قىچ مكنەدن بورون اينىدىدى (بىضاوى)
 لىكن بو ھىكلەر ھەمىسى ماضى صىغەسى بىرلن ذىكر قىلدىن بس بو ھىكلەر اظھار غىبەدە رسول اللّٰھغە
 مەجىزە بولور اىقتىن خىبر بولور ھىم تەفسىر ھىسەن دە ايتە بو واقە ھىبىيەدە بولدىدى چۈنكە كافرلارنىنە
 قىر آدم صەابەلرنى اولتور نىتى بىرلن تالڭ وھىقنە ھىبىيەگە كىلدىلەر صەابەلر يىلارغە غالب بولوب بىلارنى
 توتىب آلدىلار رسول اللّٰه آزاد قىلوب بىاردىدى (اللّٰه اعلم بالصواب) (وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا) دى
 اللّٰھنىڭ قىلغان عمللرگىزنى كورۈچى بولدى (هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) اول مكنە كافرلرى شونداين
 آدملردىر كافر بولدىلار (وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) دى سىزنى مسجد ھىرامدان (طواف قىلودان)
 طىدىلار (الْمَدِينَةَ) دى مكنەگە بىبارلە تورغان قۇربانلىقدان طىدىلار (مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ عَمَلَهُ) بوغازلانا
 تورغان اورننە ايرشونىن طىدىلار بولغان ھالەدە اول ھىدى ھىدى نىڭ بوغازلانا تورغان اورنى (مَنِي) بس
 بو آيت ھىچىن مەنق قىلغان آدمنىڭ ھىدىنى بوغازلى تورغان اورنى ھىمگە خاص بولويىنە دلالت قىلادىر
 لىكن صەاب بىضاوى ايتە مەرووف اورنى مەنق مەنقە باشقە اورنە بوغازلارغە يارامى دىگان سوز
 توگىل والا رسول اللّٰھ ھىچىن مەنق قىلغان اورننە بوغازلاماسى ايدى دىو ھىنى نىڭ دىلەننى رد قىلادىر
 (وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُّؤْمِنَاتٌ) اگردە مكنەدە مؤمن ايرلر بىرلن مؤمنە خاتونلار مشركلر بىرلن
 قاطش موجود بولماسلار ايدى (لَمْ تَعْلَمُوهُمْ) سزاوول مؤمن ايرلر بىرلن مؤمنە خاتونلارنى مشركلر
 بىرلن قاطشاقانلىقلارى ايچون ايمان ھىقى ھىرلىنگنە بلور بولما دىگىز ايدى يعنى سىز بىلمى وتانىمى
 تورغان مؤمن ومۇمنەلر مكنە بولماسە ايدى (أَنْ تَطُّوهُمْ) اول مؤمن ايرلر بىرلن مؤمنە خاتونلارنى
 طاھىتاوگىزنىڭ (ھىلاك ايتوگىز) مكر وھىلگى بولماسە ايدى (فَنُصِيبُكُمْ مِنْهُمْ مَعْرَةً) بس اگردە ھىلاك
 قىلساگىز آلا طرفىندان سىزگە گناھ وقاطلىق (كفارت دىت وھىسرت كىبىلر) ايرشور ايدى (بغىر علم)

بلودن باشقە بولغانىڭز خالدا ھلاڪ قىلوڭزنىڭ مكر و ھلگى بولماسە ايدى يعنى مشركلر آراستىدە تورا تورغان مۆمىنلرنى تانوماينچە ھلاڪ قىلوڭزنىڭ آلارنى ھلاڪ قىلو بىرلن اوزۇڭزگە گناھ وقايطلىقنىڭ ايرشويىڭ قىباحىلىگى بولماسە ايدى مەكە اھلىدىن سىزنىڭ قوللارڭزنى طيبىلماغان بولور ايدى معناسىدە (لِيُدْخَلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ) مەكەدە بولغان مۆمىنلرنى ساقلاو ايچون مەكە كافرلىرىدىن اللەنىڭ سىزنىڭ قوللارڭزنى طيبىيى اللەنىڭ رىمىتىدە تالاگان آدمىنى كرتوى ايچوندىر (لَوْ تَزَيَّلُوا) اگر مۆمىنلر كافرلىرىدىن آيزىلغان بولسەلار ايدى (لَعَنَّا بَنِي آدَيْنِ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابَ آلِيمًا) مەكە اھلىدىن كافر بولغان آدملىرىنى رىختكويى عذاب بىرلن عذاب قىلور ايدىك (اذْجَعَلْنَا آدَيْنِ كَفَرُوا) اى ھىمد (ھىم) شول وقتنى ايسىكە تۇشر اول وقتكە كافر بولغان آدملىر قىلىدىلار (فِي قُلُوبِهِمْ) كوڭللىرىدە (الْحَمِيَّةُ حَمِيَّةُ الْجَاهِلِيَّةِ) ھىقنى بىلدىن طيباتورغان نادانلىق غىرتى بولغان غىرتىنى و عارىلىقنى (فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ) بس اللە تەلى رسولنە ھىم مۆمىنلرگە ثباتى و وقارىنى اينىردى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم ھىد پىيەگە كىلىگىچ قىرىشلر آزالارنىڭ سايىلاب ھىمرواوغلى سھىلنى عبد العزى اوغلى ھىد پىبىنى ھىقنى اوغلى مكرزنى يىباردىلر ھىمد (ھىم) گە ايتىڭز بويىل مەيتىگە كىرى قايىتوب كىتسۇن كىلچىك يىلغە اوچ كون مەكەگە كىلوب طواف قىلورغە رىخت ايتەمىز دىور رسول اللەغە شول طريف ايتىدىلر رسول اللە راضى بولىدى آزالارنىدە ھىم نامە يازماق بولىدىلار رسول اللە ھىضرتىلىگە يازارغە قوشى «بسم الله الرحمن الرحيم» دىوباشىدە يازدىدى قىرىشلردىن بو اوچ كىشى بىر بوسوزنى بىلمىمىز «باسمك اللهم» دىور يازدىدىلر يىنە دە رسول اللە ايتىدى اىلى «هَذَا مَا صَلَّحَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ أَهْلُ مَكَّةَ» دىوبىاز دىدى يىنە بو قىرىش ايلچىلىرى ايتىدىلر اگر بىز سىنى اللەنىڭ رسولى دىوبىلساڭ ايدى بىت اللەدە طواف قىلورداڭ سىنى طىماس ايدىك ھىم سىنىڭ بىرلن سوغىشە قىلماس ايدىك دىدىلر «هَذَا مَا صَلَّحَ عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَهْلُ مَكَّةَ» دىوبىاز دىدىلر رسول اللە ايتىدى اىلى آلار تىلاگىچە ياز «فَأَنَا أَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ» دىدى مسلمانلارنىڭ بوشىكە غىرتلىرى كىلىدى و سوغىشماقنى بولىدىلار اللە تەھ كوڭللىرىنە يوشاقلىق و قىرار اينىردى (وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى) دىمى مۆمىنلرگە اللە تىقوالقى سوزىنى لازىم ايتىدى يعنى شھادت كىلمەسنى ياكە ھىقلىق كىلمەسنى ياكە بىسم اللە الرحمن الرحىم ھىمد رسول اللە دىگان سوزىنى (وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا) دىمى مۆمىنلر بو تىقوالقىغە سىب بولغان سوزگە لايىق راقى و اھلىرك بولىدىلار باشقەلاردان (وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) دىمى اللە (تەھ) ھىرتسەنى بىلۇچى بولىدى بس ھىرتسەگە ھىرتسە اھل ايدىكى دە بىلور اللە تەھ ھىمە ھىجنىڭ ئۆكلىرىنى كىتارو شرط بولۇقنىڭ ذكر قىلناچەق آيتنى اينىردى (لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا) تىقىف اللە اوزىنىڭ رسولىنىڭ تۇشىنى راست قىلوى (بِالْحَقِّ) كالمى ھىكىمت بىرلن كورگان تۇشىنىڭ راست قىلوى اول ھىكىمت شول ايمانى قوى بولغان آدم بىرلن ايمانى ضعىف آدمنى آيرونى قىصد قىلور (لِنُفِخَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ) قىسم ايتىب ايتەمىن مەسجىد ھىرامغە كىلچىك يىلە كىرسىز (ان شاء الله) اگر اللە كروڭزنى تىلاسە (آمَنِينَ مُهْلَقِينَ رُؤُوسِكُمْ وَمَقْصَرِينَ

امىن بولغانىكز حالەدە دىخى باش ساچلارنى كىتىرگانىكز دىخى قىسقا تىق تىكز حالە (لَاتَعْفُونَ) قورقماغانىكز حالە (فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا) بس اللەنىڭ سىزىلماگان نىرسەنى (مەكەگە كىرۈپ بىر يىل كىچىك نىرسە بولغان حكىمىنى) بىلۈپ (فَعَجَلٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتَعَاقُرِيًّا) بس اللەمكەنى آچۇدان ياكە مەكەگە كىرۈپ باشقە ياقىن آچۇنى (خىبىرىنى آلۈنى) تىق تىر قىلۈپ بو آيت نىزولنە سىب شول رسول اللە بىرۈقنى تۇشنىدە اوزىنىڭ ھەم صەابەلىرىنىڭ امىن بولغانلارى قورقماغانلارى حالە مەكەگە كىرۈپنى كوردى ھىر قايسى ساچلارنى كىنار دىلەر ۋە قىسقا تىدىلەر بو تۇشنى صەابەلىرگە سويلادى صەابەلىر شادلاندىلەر ھەم بو راقە بوپ بولادى بوگمان قىلدىلەر رسول اكرم ھىبىيەگە بارغاچ مشر كىرنىڭ طوافىدان منع قىلۈلارى سىبىلى كىلاچك بىلغە قدر مشر كىر بىرلن صلح قىلۈپ قايتىدى (صلح ھىبىيە شول) شۇنداق سىركە صەابەلىرنىڭ بعضى ايندىلەر اللە بىرلن قىسم ايتىپ ايتەمىز ساچلارمىزنى كىنار مادكە قىسقا تىق مادكە بىت اللەنى كور مادكە دىدىلەر شۇنداق سىركە بو ذىكر قىلغان آيت ايندى يەنى رسول اللەنىڭ تۇشى راست لىكن سىرتا ويلەپ خىطاً قىلدىكز بو تۇشنىڭ موچى بوپ بولادى بوطن قىلدىكز مەناسىدە اللە تەھ اسلام شىراقتى ۋە اسلام دىنىنىڭ بۇن باشقە دىنلەرگە ئاستىن بولۈپ ھەم صەابەلىرنىڭ فضىلىنى ھىقنە ذىكر قىلناچق ايندى كوردى (ھۇالدى ارسىل رسولۇ بالھىدى ۋە دىن الحق) اول اللە (تەھ) شۇنداقىن اللە ھىر اوزىنىڭ رسولنى ھىقنە بىرلن ھەم ھىق بولغان دىن (اسلام دىنى) بىرلن بىباردى (لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ) اسلام دىنىنى بۇن دىن اوزىرىنە ئاستىن قىلۈپ اچۇن يەنى باشقە دىنلرنىڭ ھىق بولغانلارنى نىسخ قىلۈپ (آلماشۇرو) بىرلن ۋە باطل بولغانلارنى باطل قىلۈپ بىرلن بۇن دىن اوزىرىنە ئاستىن قىلۈپ اچۇن (وَكُفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا) دىخى ۋەھ قىلغان نىرسە سىننىڭ شىكىسز بولۈپ يەنە ياكە رسول اللەنىڭ پىغىمبىر بولۈپ شەھىد بولۈپ بولۈپ نىن اللە بىندى مونىڭ سوكنىدە اللە تەھالى رسولنى بىيان قىلۈپ ايتەدر (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) ھىمد (صلى الله عليه وسلم) اللەنىڭ دىن ئىراتىر اچۇن بىبارگان اباچسىدەر ۋە پىغىمبىرىدەر اللە تەھالى صەابەلىرنىڭ مناقبلىرىنى ۋە فضىلىلىرىنى بىيان قىلۈپ ايتەدر (وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) دىخى ھىمد (ھەم) بىرلن بىرگە ھىبىتىش بولغان آدمىلەر (يەنى بۇن صەابەلىر) كافرلەر اوزىرىنە قاتىلاردر شىقتىن سىزلىردەر (رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) اوزى آرا لارنى شىقتىلەر ۋە مەھىمىللىلردەر بو سى صەابەلىرنىڭ بىندەلەر بىرلن بولغان مناقبلىرى اما اللە تەھ بىرلن بولغان ھاللىرى (تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا) اول صەابەلىرنى كوررسون سىن ركوع قىلۈچىلەر ۋە سجدە قىلۈچىلەر (يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا) اللەدن فضلىنى دىخى رضالغىنى استاگانلىرى حالە (سىماھم فى و جۇھم من اثر السجود) اول صەابەلىرنىڭ سجدە ائىرنىن بولغان حالە پوزلىرىدەر يەنى ما كىلاي لارنىدە ھىصل بولغان علامت سجدە ائىرنىدەر بو آيت بۇن صەابەلىرنىڭ مناقبلىرى ھىقنە لىكن بعضى مفسىرلەر ھىر لىغى دورت خلىفەدن بىرسنە ائىرات دىگانلەر مثلاً (وَالَّذِينَ مَعَهُ) ابوبىكر الصدىق غە ائىرات چۈنكە ابوبىكر رسول اللە بىرلن جىل ئوردەگى چۆردە بىرگە بولدى ھەم سىفردە ۋە ھىفردە كۈپ وقت بىرگە بولدى (أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) ھىضرت ھەمگە ائىرات چۈنكە ھىضرت ھەمگە كافرلەرگە بىك قاتى بولدى (رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) ھىضرت ھەمگە ائىرات چۈنكە ھىضرت ھەمگە

غابت شفقتى وادبلى بولدى (تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا) حضرت على گه اشارت چونكه حضرت على عابد و زاھد راع و ساجد بولدى لىكن بوكوركام صفت لار هر بر صعباھدە تابلدى ايچون هر برس حقنە بولوى مناسبراك (ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ) بوذكر قيلنغان صفت لار صعباھلرنىك توراتنىك صفت لاريدر (وَمَثَلُهُمْ فِي الْاَنْجِيلِ) دى صعباھلرنىك انجيل دەگى صفت لاريدر (كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْئَهُ) يافراق اوچىنى چىقارغان ايگن كيدر (فَاَزَارَهُ فَاسْتَفْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوْقِهِ) بس اول ايگن نچكە يافراغنى قوتلادى بس اول يافراق قالونايدي صوكره صابى اوزرينە توغرى باصوب توردى (يُعْجَبُ الزَّرْعُ) اول ايگن قويلغى هم قوتى وقالونلغى هم قاراوده كوركاملىگى سببلى ايگن ساچوچيلرنى عجب لندىر شونىك دى صعباھلردە اسلامنىك باشنە بيك آز ايديلر صوكره كو بايدىلر وقوتلاندىلر اشلرى ترقى ايتدى بون آدم عجب لندى (لِيَغِيظَهُمُ الْكُفَّارَ) الله تعالى صعباھلرنى آرتولارندە و ترقى ايتولرندە ايگن گە اوخشاتدى صعباھلرگە كافراننى آچولاندرد ايچون (وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ) الله (تعد) صعباھلر جنسنن ايمان كيتربەك ايزگو عمل فيلغان آدملرگە وعدە قىلدى (مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا) يارلقاونى دى الرغ اجرنى (اوچماغنى) (فتح سوره سينىك ترجمه سى تمام بولدى)

(فرق توقزىچى سوره مجرات سوره سى مدينەدە اينگان اون سيكز آيت)

بِسْمِ ————— اللهُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كيترگان آدملر (لَاتَقَدَّمُوا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ) اشلردن هيچ بىر اشنى الله هم رسول الله حضورنىك الك قىلماكز يعنى الله هم رسول الله حك قىلماسدان بورون براشنيە قطع قىلماكز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دى حكمنە خلالقى قىلودە الله دن قورقكز (اِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) درستلكە الله سوزلرگىزنى اشتهوچيدر اشلرگىزنى بلوچيدر بو آيتنىك نزولنە سبب شول امام حسننىك روايتنە بنا بىر وقتك قربان عيى كونتە خلق عيد نمازندان بورون قربانلارنى بوغازلادىلار شوندىن صوكره بو آيت ايندى رسول الله خلقە قربانلارنى قايتادان بوغازلاو برلن امر قىلدى يعنى ايكنچى قربان بوغازلاكز دىبى خلقنىك عيد نمازندن الك قربانلارنى بوغازلاولارى فطر صدقه سنە قىياس برلن ايدى چونك فطر صدقه سنە عيد نمازندن بورون بىر مستعجب بس بو روايتگە بنا بو آيت امام اعظمنىك شهردە عيد نمازندن بورون قربان بوغازلاو درست توگل ديگان سوزينە دليل بولادر اما قزبه لردە درست اما حضرت عائشەنىك روايتنە بنا بو آيتنىك نزولنە سبب حضرت مسروق ايتە شك كونندە حضرت عائشە قاطنە كوردم حضرت عائشە جاريە سنە ايتدى بو آدمگە بال اچر ذبو مين روزەمن ديدم حضرت عائشە ايتدى بو شك كونينىك روزە سندن الله تعالى طيدى هم بو حقنە آيت ايندىردى ذبو حضرت عائشە سوزينە قاراغاندە بو آيت شك كونىنىك روزە سندان نهى حقنە بولادر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كيترگان آدملر (لَاتَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ) پيغمبرنىك تاوشى اُسنتە تاوشلارگىزنى كوتارماكز يعنى پيغمبر برلن سويلاشماكز آننىك تاوشندان آرتق قچوروب سويلاشماكز

(وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ) دى پيغمبرگه سوز برلن قچقماگز (كَجَهْرٍ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ) بعضكزنلك بعضكزغه
 قچقروى كېى بلكه سويلاشكانده تاوشلارگزنى پيغمبر تاوشندن آقرون راق قيلكز ياكه رسول اللهغه
 اسمى برلن (محمد ديو) دى كنيهسى برلن (ابوالقاسم) ديو ندا قيلماگز بلكه پيغمبر ياكه رسول
 ديو ندا قيلكز معناسنده (أَنْ تَغْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ) عمللرگزنلك يوقغه چغوندان قورقو
 ايچون حالبوكم سز عمللرگزنلك يوقغه چغوينى بلماسسز قيس اوغلى ثابت نلك قولاغى آور اشتهدر
 ايدى اوزى بيك قچقروب سويليدرايدى بو آيت اينگاچ رسول الله حضورينه بارماس بولدى رسول الله
 ثابتنى ازلاتدى هم چاقرتدى ثابت ككيلگاچ ايتدى اى الله نلك رسولى سيكا بو آيت ايندى مين
 قچقروب سويلاشه تورغان ايرمن اكر سينك حضوركا كيلسام قچقروب سويلاشسام عملنلك باطل بولوندى
 قورقامن شول سببلى حضوركا كيلامى يوريم ديدى رسول الله ايتدى بو آيت تحتنه سين كره سين سين ايزگولك برلن
 تركك قيلاسن ايزگولك برلن اولرسن هم سين اوجماخ اهلندن سن ديدى موندى فهم لندى رسول الله حضورنده
 خورلاو طريقى برلن ياكه رسول اللهنى استخفاف طريقى برلن قچقروب سويلاونك يارامادى (إِنَّ الَّذِينَ يُغْضُونَ
 عَنَّا رَسُولَ اللَّهِ) درستلكده شونداين آدملر رسول الله حضورنده ادب صاقلادو ايچون ياكه الله نلك
 طيوندى قورقو ايچون تاوشلارونى توبان آقرون قيلورلار (أُولَئِكَ الَّذِينَ أَمْتَعَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى)
 بوصفتده بولغان آدملر الله كوكللربنى تقوالف ايچون صاف قيلقان آدملردر ياكه الله كوكللربنى
 تقوالف ايچون امتعان قيلقان آدملردر معناسنده (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ) اول صغلى آدملرگه الله دان
 يارلقاو دى الوغ اجر باردر (إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنَ الْمَجْرَاتِ) درستلكده شونداين آدملر
 سيكا هجره لرنلك طشندان قچقرورلار (أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) اول آدملرنلك كويسى عقللى بولماسلار
 چونكه عقل حسن ادبنى تلى بيگراكده پيغمبرلك منصبده بولقان آدم برلن بو آيت بنوتيم نلك
 بعض اشرافى حقنده ايندى آلاز يتمشلب آدم برلن قيلوله وقتنده رسول اللهغه كيلدیلر رسول الله
 خاتون لارى نلك بعضى نلك هجره سنلك ايدى هجره طشندان قاطى طاوش برلن رسول اللهغه قچقرديلار (وَلَوْ أَنَّهُمْ
 صَبَرُوا هَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ) واگر هجره طشندان قچقروچى لار سينك اوزلرينك باننه چقان وقتكا قدر
 صبر ايتب تورسالار ايدى (لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ) البته آشفب قچقرودان آلاز ايچون صبر ايتو ايزگوراك
 بولور ايدى (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) والله (نع) گناهلارنى يارلقاغوچى هم رحمت قياغوچيدر يعنى رسول
 اللهنى الوغلاونى قويب ادب سزلك قياوچيلارنى ده نصيحت قيلوى برلن گنه كفايه لندى الله تعه فاسق
 (ياوز آدم نلك) خبر بيروى وقتنده تيكشرو نيوش بولو حقنده ذكر قيلناچق آيتنى ايندردى (يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كينرگان آدملر (إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ) اكر سزگه ياوز آدم برخبر كيترسه
 كرك نيندى ياوز آدم بولسون وكرك نيندى خبر بولسون (فَتَّبِعُونَا) بس اول فاسق نلك خبرينى
 تيكشركز و حال ظاهر بولغانغه قدر توقتاب توروكز (أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ) نادانلف برلن برقومگه
 اير شوكرز مكر وه بولغانلى ايچون يعنى برقوم نلك حاللرينى بلمايچه اول قومگه ياوزاق قيلورغه

قصد قیلوڭز یاراماس اش بولغانلتی ایچون (فَتَّصَبُّوا عَلٰی مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ) بس قیلغان نرسه کزگه
 ادکنوچیلر بولوب اولرسز بو آیت نزولنه سبب شول رسول اکرم بروقتنه عقبه اوغلی ولیدنی
 بنوالمصطلقغه واجب صدقلارونی آلورغه یباردی عقبه اوغلی ولیدنک بنوالمصطلقغه قیلغان جنایتی
 یارایدی عقبه اوغلی ولید بنوالمصطلقغه بارغاج الوغلاب قارشى آلدیلا لکن ولید اوزى نك
 جنایتی سببلی اولتررگه کیله لر دیوقورقدی شوندان صوڭ صدقلارونی صورامای ونی ایچون کیلکنى ده
 ایتمای رسول اللهغه کیری قایتدی هم رسول اللهغه یالغانلادی زکوة صدقه سنی بیرمادیلا اوزلری
 مرتد بولغان لار مینى اولترما کچی بولدیلا دیدی رسول الله بنوالمصطلق برلن صوغشونی قصد قیلدی
 شوندان صوڭ بو آیت ایندی رسول الله : اَقْعَبْنِي تَيْكُشْرِيْغِه وَ لَيْدِ اَوْغْلِيْ حَضْرَتِ خَالِدِنِيْ يِبَارِدِيْ
 حَضْرَتِ خَالِدِ بَارُوْبِ تَيْكُشْرِدِيْ هَمَّهَسِيْ دَيْتْلَرِنْدَه ثَابِتْ زَكْوَةَ لَارُونِيْ بَيْرِدِيلِر (وَاعْلَمُوْا اَنَّ فَيْكُمْ
 رُسُوْلَ اللّٰهِ) دخی بلكز درسنلسكده سز نك اچكزده الله نك رسولى باردر (لَوْ يُطِيعُكُمْ فِى كَمِيْرٍ
 مِنْ اَلْاَمْرِ لَعَنْتُمْ) اگر الله نك رسولى اشلردن كوپسندده سزگه اطاعت قىلسه يعنى سز نك فكر كز بويىچه
 اش قىلسه سز آغرلقغه و هلاكلكگه توشرر ايدكز يعنى صحابه لر نك بعضى بنوالمصطلق برلن
 صوغش قىلو فكرينى هم عقبه اوغلى ولیدنك سوزينى تصديق قىلويى رسول اللهغه آڭلاتدىلا
 الله تعالى شونى رد قىلوب بو آيتنى ايندردى (وَلَكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ الْيٰكُمُ الْاِيْمَانَ) و لکن الله سزگه ایمانى
 سيوكلى قىلدى (وَزَيَّنَّهٗ فِى قُلُوْبِكُمْ) دخی ایمانى كوكللر كزده زينتلى كوركام قىلدى (وَكُرَّهَ الْيٰكُمُ
 الْكُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَالْعُصْيَانَ) دخی سز نك اوزر كزگه كفرنى دخی الله نك اطاعتندن چغونى دخی
 گناهلارنى مكروه قىلدى الله تعالى بو آيتده بنوالمصطلق بران صوغشونى عقبه اوغلى ولیدنك
 سوزينى تصديق قىلويى معقول كورگان صحابه لر نك عندرينى بيان ايتدى يعنى صحابه لر نك ايچونى
 افراط سيولرى وكفرنى آرتق مكروه كورولرى بنوالمصطلق برلن صوغشنى ولید سوزينى تصديقنى
 معقول كوروگه يوكلادى (اُولٰٓئِكَ هُمُ الرَّاشِدُوْنَ) بو صفتده بولغان صحابه لر آلار حق بولغه ايرىوچىلا
 (فَضَلَّامِنَ اللّٰهِ وَنِعْمَةً) بو ایمانى محبتلى قىلو وكفرنى مكروه قىلو الله دن فضل ایچون دخی انعام ایچوندر
 (وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ) دخی الله مؤمنلرنك حاللرينى بلوچىسدر دخی فضلنده وانعامنده حكمت اياسيدر
 الله تعالى حقلنده بولغان امامدن باش تارتوچى آدمنى اولترو نك واجب بولوى حقلنده ذكر قىلناچق
 آيتنى ايندردى (وَاَنْ طَافَقْتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اِقْتَتَلُوْا) و اگر مؤمنلردن ايكنى جماعت صوغش قىلسالار
 (فَاصْلَحُوْا بَيْنَهُمَا) بس بو ايكنى جماعت آراسنى اصلاح قىلسكز يعنى وعظلا كز الله نك حكمته چاقركز
 اگر قبول ايتسه لر بيك بچشى (فَاَنْ بَغَتْ اِحْدَاهُمَا عَلٰى الْاُخْرٰى) بس اگر وعظنى هم الله نك حكمته
 چاقرونى قبول قىلماسه اگر ايكنى جماعت نك ايكنچسده ظلم و جبر قىلسه (فَاقْتُلُوْا الَّتِيْ تَبْغٰى حَتّٰى تَفِيْءَ
 اِلٰى اَمْرِ اللّٰهِ) بس سز ظلم وچبر قىلغان جماعتنى اولتر كز الله نك قوشقان اشينه و حكمته قايتقان لارينه
 قدر (فَاَنْ فَاَتَتْ فَاصْلَحُوْا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ) بس اگر ظلم وچبر قىلوچى جماعت صوغشقان نك صوڭنده

اللهنىڭ قوشقان اشيتى ۋە حكمنە قايتىسە بس بوايىكى جماعت آراسىنى توغرىلىق بىرلن اصلاح قىلىڭز
 بىنى اللهنىڭ حكمنە موافق ۋە ھېچ بىر جماعت كە ضرر قىلماي اصلاح قىلىڭز (وَأَقْسَطُوا) دىنى ھىراشە
 توغرى بولوڭز (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ) درستلىككە الله توغرىلىق قىلوچىلارنى دوست كورر يوآيتىڭز
 نزولنە سبب شول رسول اكىرم بىر وقتىدە انصاردان بعضىنىڭ جىلسىنە باروب ايشاك اوزرىنە
 آطلاتغانى حالە توقتادى رسول اللهنىڭ ايشاگى بول ايتىدى ابى اوغلى بورىنى توتىدى ايشاگىڭنى
 يبار بولىڭز قىباحت ايسى بىزنى رىجىتە دىدى رواھە اوغلى عبد الله ايتىدى ۋە الله رسول اللهنىڭ
 ايشاگىڭنىڭ بولى سىنىڭ مسك ايسىڭىدە خورشاق دىدى رسول الله اوتب كىتىدى رسول الله كىتكاچ
 سوز كوبىدى سوغشىدىلر ۋە قىرىشىدىلار ابى بىرلن عبد الله بن رواھەنىڭ قولى يىنى اوس بىرلن خوزج
 قىبىلەلرى كىلىدى بىك قاطى صوغشىدىلار يىنى طياقلا بىرلن ياكە قوللار ۋە باشماقلا بىرلن صوغشىدىلار رسول الله
 كىرى قايتوب آرالارنى اصلاح قىلىدى حەققىدە بولغان امامنىڭ اطاعتىدىن چىققان آدمگە باغى دىلر
 بس يوآيتىدە باغىنى قىلنىڭ ۋە چوبىنە دلالت بار بىضاوى اياسى ايتە يوآيتىدە باغىنىڭ مۇمن بولوىنە
 ھىم صوغشىدىن توقتاسە اولتبرگە تىوش بولماغى دلالت باردى كىشائ اياسى بوروشچە بىيان ايتە مسلمانلاردىن
 بولغان ايكى جماعتنىڭ صوغشوى ظلم طرىقتىچە بولور ياكە آرالارنىدە بىر شىبھە ايچون بولور اكر ظلم
 طرىقتىچە بولسە آرالارنى اصلاح تىوش اكر اصلاحنى قبول قىلماسەلار صوغشو تىوش اكر آرالارنىدە
 بولغان شىبھە ايچون بولسە اول شىبھەنى دىللىلر بىرلن يبار ۋە تىوش شىبھەنى يبارگاچدە توقتاماسەلار صوغشو
 تىوشدى امام حەققىدىن مراد عادل ۋە عاقل بالغ ۋە آزاد بولوب قىرىش نىسلىدىن بولغان امام مراد امامنى
 رسوللەدىن فن بىرلن ياكە اوزىنىڭ آلىدىغانى امامدىن ياكە بىعت بىرلن ثابت بولورغە كىرك باغىڭنىڭ
 حەكملىرى قەھ كىتابلارنىڭ مەككور آندىن قارالسون بىر تورلى تفسىردىن تىوشلى قىرىشنى چوبىلاب يازدىق
 (أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ أَخْوَةٌ) آخىف مۇمنلەر ھىرىسى قىرىشلىرىدىن يىنى مۇمننىڭ آراسىدە آناھكىمىدە بولغان
 بىر اصلغە (ھىوۋە ابدىيەنى موجب بولغان ايمانغە) منسوب بولولارى چەتتىن قىرىشلىك بار (فَأَصْلُهَا
 بَيْنَ أَخْوِيكُمْ) بس قىرىشلىرىڭز آراسىنى تۇزىڭز قىلىڭز (وَأَتَّقُوا اللَّهَ) دىنى حكمنە خىلافت قىلغۇدە اللهدىن قورقۇڭز
 (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) اللهدىن قورقۇڭز اوزرىنە رەھمت قىلىنمىش بولوڭز ايچون (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى
 ايمان كىتىرگان آدملىر (لَا يَسْخَرُونَ مِنْ قومٍ) بىر قوم ايكنىچى قومدىن مسخىرە قىلماسون (عسى ان يَكُونُوا
 خَيْرًا مِنْهُمْ) الله ھىزورنىدە مسخىرە قىلىنمىش قومنىڭ مسخىرە قىلوچى قومىدىن ايزگوبولولارى ياقىن در (وَلَا نَسَاءٌ
 مِنْ نِسَاءٍ) دىنى خاتونلار خاتونلاردىن مسخىرە قىلماسون (عسى ان يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ) مسخىرە قىلغۇدە
 خاتونلارنىڭ الله ھىزورنىدە مسخىرە قىلوچى خاتونلاردىن ايزگوبولوى ياقىن در يىنى مۇمن ايرلارنىڭ ۋە مۇمنە
 خاتونلارنىڭ بعضى بعضىدىن مسخىرە قىلماسن چونكە مسخىرە قىلىنمىش آدم بعضى وقتىدە الله ھىزورنىدە
 مسخىرە قىلوچىدىن ايزگوبولور (وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ) دىنى اوزىڭزنى عىبلاماڭز يىنى مۇمنلر بعضى بعضىنى
 عىبلەماسن مۇمن بىر جان ۋە بىر تىن حكمنە (وَلَا تَنَابَزُوا بِاللِّقَابِ) دىنى بعضىڭز بعضىڭزنى ياوزلقب بىرلن

بىرسى نىڭ ايكنچىسىدىن آرتوقلىقى البتە تقوالقى سببى بولا شونىڭ ايچوندى رسول الله (مَنْ سَرَّهُ أَنْ
 يَكُونَ أَكْرَمَ النَّاسِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ) دىيەش يەنى بىر كىشىنى آدملىرىنىڭ ھەر مىنچىراكى بولوشا دىلانىدىرسە
 اول كىشى اللەدان قورقسون مەناسىدە (أَنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) دىستلىككە اللە سىزنىڭ ظاھىرىڭىزنى ھەم باطنىڭىزنى
 بلوچىدىر (قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا) بىدوى عربلىر ايتىدىلار بىزچىن كۆڭللىرىمىز بىرلەن ايمان كىيىدىرىك
 دىبو بو ايت بنواسى قىبىلەسىدىن بىرگۈرۈھ آدملىر ھىقىدە ايندى آلاز آچلىق يىلى مەدىنەگە كىلۈپ رسول اللە
 ھىزۈرىدە كىمە شەھادت او قىدىلار دىخى رسول اللەغە ايندىلار بىز سىڭا يۈگۈرمىز جوبالا و غاتون لارمىز بىرلەن
 كىيلىك و ھىز فلان بالالارى كىي سىنىڭ بىرلەن صوغىش قىلما دىق دىيىدىلار ھاسىل صدقە صورادىنى آڭلاتىد
 يىلار و صوغىش قىلما دىلارى و مىسلمان بولسا لارى بىرلەن مەنت قىلدىلار (قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا) اى ھىمەد
 (عەم) بو بىدوىلەرگە ايت سىز ايمان كىيىدىر مادىڭىز چۈنكى ايمان چىن كۆڭلىدىن اوشانۇ چىن كۆڭلىدىن
 اوشانۇسىزگە ھاسىل بولما دى اگەر چىن كۆڭلىدىن اوشانۇسىزگە ھاسىل بولسا ايندى رسول اللەغە مىسلمان
 بولۇڭىز و صوغىشماڭىز بىرلەن مەنت قىلما سى اينىڭىز دىبو (وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا) لىكىن سىز ظاھىرىدە بوى
 صىدىق دىبو اينىڭىز چۈنكى اسلام بوى صىنو و صلغىغە كىرۈ شەھادت كىمە سىنى بىلدىڭىز و صوغىش قىلۈپىنى
 قوبۇڭىز ظاھىرىدە بوى صىنوڭىزغە غە دىلالت قىلدىڭىز چىن ايمانىڭىزنى بىلدىمىدىر (وَأَمَّا بَدْحُ الْأَيْمَانِ فِي قُلُوبِكُمْ)
 دىبو كۈنگە قىدىرىڭىزنىڭ كۆڭللىرىڭىزگە ايمان كىرما دى مۇنىن صوغىڭىزغە سىزدىن ايمان امىد اينىلور (وَأَنْ تُطِيعُوا
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ) وا گىر سىز اخلاص بىرلەن و مەناقىق لىقنى قوبۇ بىرلەن اللەغە ھەم اللەنىڭ رسولىنى پاتاعت قىلساڭىز
 (لَا يَلْبَسْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا) اللە سىزنىڭ عىملىرىڭىزدىن (اچىرلىرىدىن) ھىچ نىرسەنى كىيىمەس (أَنَّ اللَّهَ فَخُورٌ
 رَحِيمٌ) دىستلىككە اللە (تەھ) اطاعت قىلۈچىلارنىڭ كىمە چىلگىرىنى پارلقا غۇچىدىر ھەم آلازغە رەھىمەت قىلۈچىدىر
 (أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ) آچىق مۇمىنلەر شۇنداق چىن آدملىرىگە دىر (يەنى باشقىلار چىن مۇمىن توڭلاردىر) (آمَنُوا
 بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) اللەغە ھەم اللەنىڭ رسوللىرىنى چىن كۆڭللىرىدىن اوشاندىلار (ثُمَّ لَمْ يَتَّبِعُوا) مۇنىڭ صوغىدە
 ايمانلارنىڭ شىك قىلما دىلار (وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) دىخى اللەنىڭ بولدىدە (دىنىيى ايچون)
 ماللارى و دوزلىرى (جانلارى) بىرلەن صوغىش قىلدىلار يەنى اللەنىڭ دىنىنى ئاستىن قىلور ايچون ماللارنى و جانلارنى
 صرف ايتىدىلار و ھىچ بىرسىنى قوزغىما دىلار (أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) بو صىفتكە بولغان مۇمىنلەر آلازغە دىر
 ايمانلارنىدە راستلار (باشقىلارنىڭ ايمانلارى نىچىك بولا تورغاندىر البتە راست بولمىلار دىگان سوز)
 بو آيتىدە ھىمەر ايچون بولغان (أَمَّا) كىمە سى ايلە (ھۇم) كىمە سىدە فىكر قىلورغە تىيوش (قُلْ أَعْلَمُونَ اللَّهَ
 بىدىنىڭىم) اى ھىمەد (عەم) ايت سىن بىدوى عربلىرگە ايا اللەغە دىيىڭىزنى اۇيراتە سىزى يەنى بىز ايمان كىيىدىرىك
 دىگان سوزىڭىز بىرلەن اللەغە دىيىڭىزدىن خىبەر بىرە سىزى (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) ھال ھوكم
 اللە كۆڭلۈدە دىخىدە يىپىرىلدە بولغان نىرسە لىرى بلور (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) دىخى اللە ھەر نىرسەنى
 بىلگۈچىدىر اللەغە ياشىرن نىرسە بو قىدىر شۇندىن صوغىڭىز بىنى ھىمەد قىبىلە سىنىڭ بىدوىلرى رسول اللەغە كىلۈپ
 ھىق مۇمىن ايتىدىلار بىرلەن بىمىن ايتىدىلار صوغىڭىز دىكر قىلما چىق ايت ايندى (يُؤْمِنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا)

ای محمد (عم) بدوی عربلر سینک اوزرگه مسلمان بولولاری برلن منت قیللار یعنی اوزلرینک مسلمان بولولارنی سیگنا تەمتدن سانیلار (قُلْ لَا تُمَنُّوْا عَلٰی اِسْلَامِكُمْ) ای محمد (عم) سین آلاغه ایت میکا مسلمان بولوگزی منت قیلماگز (بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اِنْ هَدَاكُمْ لِلْاِيْمَانِ) بلسکه الله ایمانغه کوندروی اوزرینده سزینک اوزرگه منت قیلور (اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ) اگر سزایمان دعواسنکه راست بولساگز سزینک اوزرگه منت الله ایچوندر (اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ غَيْبِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) درستلکه الله تعالی کولکرده وپیرلرده غیب بولغان نرسه لرنی بلور (وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ) دخی الله سزینک قیلغان نرسه لرنی کورگوچیدر کرک یاشرن وکرک آشکاره قیلگزر . (حجرات ترجمه سی نام بولدی) .
(ایلنچی سوره (ق) سوره سی مکده اینگان جمعی قرق بش آیت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

(ق) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آراسنکه بر سر (وَالْقُرْآنِ الْمَجِيْدِ) باشقه کنابلارغه قاراغانده الموعلف وشرافت ایاسی بولغان قرآن برلن قسم ایتب ایتنه من محمد عم راست پیغمبردر یا که مکه کافرلری محمد عم که ایمان کیترما دیلر معناسنکه (بَلِ عَجَبُوْا اِنْ جَاءَهُمْ مُّنْذِرٌ مِّنْهُمْ) بلسکه مکه مشرکلری اوزلری جنسنن قورق توچی پیغمبر کیلوننن عجبیلدیلر یعنی عجب بولماعان نرسه دن عجبیلدیلر (فَقَالَ الْكٰفِرُوْنَ هٰذَا شَيْءٌ عَجِيْبٌ) بس کافر بولغان آدملر ایتدیلر بو محمد عم قی پیغمبرلک ایچون بزینک آرامزدان الله ننگ اختیار قیلوی عجب نرسه در دیو (اَفَا مَنَّا وَكُنَّا تُرٰٓبًا) ایا هر قیچان بز اولساک دخی چرب توفراق بولساق قایتادان ترلرمزی (ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيْدٌ) بو قایتادان ترکلک که قایتو عادتدن یراق بولغان قایتودر دیدیلر (فَدَعَلْنَا مَا تَنْقُصُ الْاَرْضُ مِنْهُمْ) الله کافرلرنک شبهه لرنی رد قیلوب ایتدر تحقیق بز مکه کافرلرنن بیزینک کیمتکان نرسه سنی یعنی بیزینک مکه کافرلرنی ننگ اولکلری ننگ تنلرننن آشمان نرسه سنی بلسک (وَعِنْدَنَا كِتٰبٌ حٰفِيْظٌ) دخی بزینک حضور مرده بتن نرسه فی صاقلوچی کتاب باردر (بَلِ كَتَبُوْا بِالْحَقِّ) بلسکه مکه کافرلری حقنی (معجزه لرن برلن ثابت بولغان پیغمبرلیکنی یا که قرآننی) یالقانغه توتدیلار (لَمَّا جَاءَهُمْ) اول حق اوزلرینده کیلگان ننگ سوکنده (فَهْمُ فِيْ اَمْرٍ مَّرِيْجٍ) بس اول مکه کافرلری اوزلریده هیران بولغان اشددر شونک ایچونده حق پیغمبرنی بر مرتبه چرچی بر مرتبه سحرچی بر مرتبه کوره زه چی دیو اینورلر (اَفَلَمْ يَنْظُرُوْا اِلَى السَّمٰوٰتِ فَوْقَهُمْ) مکه کافرلری قبرلردن قوبونی انکار قیلدقلاری وقتکه استلرنده گی کورک قارامادیلار (كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا) نچک بز کوکنی ترا کسز یوغاری بنا قیلدیق دخی بز اول کوکنی بلسلار برلن زینت لادک (وَمَا لَهُمْ فُرُوْجٌ) وادل کورک ایچون آچق تیشکلر بوقدر (وَالْاَرْضُ مَدَدْنَاهَا وَاللَّيْنٰنِيْنٰهَا رَوٰٓسِيْ) دخی بز بیزنی توشادک دخی اول بیزرگه بیوک سلکنمی تورغان طاغلار تاشلادق (وَاَنْبَتْنٰ فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ مَّيْیٰجٍ) دخی بز پیرده هر بر کورکام صنف دان اوسه تورغان نرسه لرنی اوسدرک (تَبْصِرَةٌ وَذِكْرٌ لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّتِيْبٍ) بو اشلرنی قیلدیق بز هر بر الله ننگ عجبیل اشلرنده فکر

قیلوب اللهغه قایتوچی بنده ایچون (وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكًا) دخی کوکسن (بلوط دان کوب فائلی صوتی (یغمور صوتی) ایندر دک (فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَهَبَّ الْحَصِيدَ) بس اول صوبرلن بز بانچه لارنی دخی اورولا تورغان ایگنلر نك اورلقلارونی اوسدر دک (وَالنَّخْلَ بَاسْقَاتٍ) دخی اوزون بولغان لاری یا که جیمشله برلن یوکل یولغان لاری هالده خرما آغاچلاری اوسدر دک (لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ) اول خرما آغاچی نك برسی استنه برسی آطلانغان جیمشله برلن (رَزَقًا لِلْعِبَادِ) بونرسه لرنی اوسدر دک بنده لرگه رزق بولسون ایچون (وَأَحْيَيْنَاهُ بِالْمَاءِ مَيْتًا) دخی اول یغمور صوتی برلن اولسگان (اوسه تورغان نرسه لری کیبکانی) شهرنی ترگز دک (كَذَلِكَ الْخُرُوجُ) اوشنداق یعنی اولسگان شهرنی ترگزو کیبدر قبرلردن اولسگان نك صوکنده ترلب چغوکزدا (كَذَبْتَ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) ای عمده (عه) سینك امنلرکن بورون پیغمبرلرنی یالغانغه توتدی نوح (عه) قومی (وَأَصْحَابُ الرَّيِّسِ وَنَمُودٌ) دخی صنم لرگه عبادت قیلاتورغان قیوایه لری دخی نمود قومی صالح عه قومی (وَعَادُ فِرْعَوْنُ وَأَخْوَانُ لُوطٍ) دخی عاد قومی هرده عه قومی هم فرعون قومی هم فرعون نك اوزی دخی لوط (عه) نك قرداشلری (یعنی قومی) (وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ) دخی اورمان ایاسی بولغان قوم (یعنی شعیب عه قومی) دخی یمنده پادشاه بولغان قومینی اسلام دیننه انده گان تبع عه قومی (كُلُّ كَتَّابٍ أُرْسِلَ) بوذکر قیلنغان قوملردن هر برسی پیغمبرلرنی یالغانغه توتدی (فَحَقَّ وَعِيدٌ) بس منم یاوزلق برلان وعده (عنایم) آلاغه ایندی (أَفَعَيَّبْنَا بِالْخُلَفَاءِ الْأَوَّلِ) ابابز عالمنی اول یاراطوده عاجز بولدقیمی البته عاجز بولماق بس نچك قایتادان یاراطوده عاجز بولدیق (بَلْهُمْ فِي لُبْسٍ مِنْ خَلْفٍ جَدِيدٍ) بلکه اول کافرلر یاکی یاراطودان (قبرلردن ترگزودن شبهه ده در یعنی کافرلر بز نك باشدا یاراطوغه قدرتمزنی انکار اینمیلر بلکه ایکنهی مرتبه یار اتموزنی غنه انکار اینده لر (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ) و تحقیق بز آدمنی یاراتدی (وَنَعْلَمُ مَا) دخی بز شول نرسه فی بله مز (تَوَسَّسُ بِهِ نَفْسُهُ) اول نرسه برلن آدم نك نفسی سویله شرب یعنی بز آدم نك کوکلنه غطور قیلنغان نرسه سنی بله مز و سوسه دیویاخرن طاوش له اینده (وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ) دخی بز آدم گه موین تامرندن ده یاقینراق مز یعنی آدم نك حالنی موین طامرنسن یاقین بولغان آدمن آرنو عراق بله مز ورید دیوموین نك ایکی یاغندای طامرغه اینده الله نك ذاتی نك یاقین بولوندن علمی نك یاقین بولوی مراد (اذِیْنَلَّتْی الْمُنْتَلِقِیَانِ عَنْ الْيَمِينِ وَعَنِ الشَّمَالِ قَعِيْبٌ) ای آدم شول وقتنی ذکر قیل یا که الله آدم نك حالنی شول وقتنده بلور آدم نك سویله شکان سوزینی و عملینی صاقلی تورغان ایکی فرشته بنده نك سوزینی و عملینی آلورلار و یازارلار شول وقتنده اول ایکی فرشته بنده نك اوک یاغندان دخی صول یاغندان اوطروچی لاردر یعنی بنده نك اوکنده وصول نه اوطرغان لاری هالده بنده نك سوزینی و عملینی بازوب صاقلارلار (مَا یَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ) آغزندان بنده سوزنی آطماسن یعنی سویله ماس (الْأَلَدِيْهَ رَقِيْبٌ عَنِيْدٌ) مکر سویلادی ایسه بنده نك حضورنده حاضر بولغان صاتیجی باردر حدیثده بوروشچه کیلگان ایزگو عمللرنی یازا تورغان فرشته

ياوز عمللارنى يازوچى فرشته باشد بئىنە هر قىچان ايزگوعمل قىلسە ايزگولك يازوچى فرشته شول ساعته اول ايزگولكنى اون اَلش ايتوب يازار اما بئىنە هر قىچان ياوز عمل قىلسە ايزگولسكنى يازوچى اولك ياقئغى فرشته ياوزلقنى يازوچى صول ياقئغى فرشته گە يدى ساعته كىچكتررگە ويازى نوررغە امر قىلور احتمال توبە قىلماسى ديو (وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ) دغى اولم ايسركلگى هلقى برلن كىلور شول وقتە قىامت بولاچاقنى بلورلر (ذَلِكَ) بو اولم (مَا كُنْتُ مِنْهُ تَحِيْدٌ) اى آدم سىنك آباردن قاچقان نرسە ئدر (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) دغى قىباردن قوبارلوايچون صوررغە ارلور (ذَلِكَ يَوْمَ الْوَعْدِ) بو صوررغە ارلگان وقت كافرلر ايچون ياوز وعده متحقق بولغان كوند (وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ) دغى هر بر نفس واول قىامت كوندە هر نفس مھرگە كىلور (مَعَهَا سَائِقٌ وَشَمِيْدٌ) اول نفس برلن برگە آدمنى سوب كىلوچى بر فرشته بولور دغى قىلغان عملى برلن گواھلق بىروچى بر فرشته بولور ياكە سر و برلن گواھلق بىروچى صقتنى جىغان فرشته بولور معناستندە سوب كىلوچى فرشته دن ياوز عمللارنى يازوچى صول ياق فرشته سى مراد گواھلق بىروچى فرشته دن ايزگولكلرنى يازوچى اولك ياق فرشته سى مراد (لَقَدْ كُنْتُ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا) اى آدم تحقيق سىن قىامت كوندە باشكا كىلاچك نرسە دن غافللكدە بولدىك (فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ) بس بىز سىندىن آخىرت اشلرندىن طىغان پردە كنى (غفلتى) آچدىق (فَبَصَّرُكَ الْيَوْمَ حَدِيْدٌ) بس بو قىامت كوندە سىنك كوزك او تكتندىر دنبا دة انكار قىلغان نرسە لر كنى كورر (وَقَالَ قَرِيْنُهُ هٰذَا مَا لَدَىٰ عَتِيْدٌ) دغى آدمك ياقىنى بولغان فرشته (يعنى مؤكل فرشته) ايتور بومىن آنك اوزرىنە تابشرلغان نرسە منم حضورمده يازلمش وماضر بولمش نرسە در (اَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كٰفٰرٍ عٰنِيْدٍ) اى سروچى برلن شاھد بولوچى فرشته لر هر بر حقنى انكار قىلوچى كافرنى جەنم گە تاشلا كز ديو ايتلور (مَتَاعٌ لِّغَيْرٍ) فرض بولغان حقلا رندىن مالنى كوب طىوچىنى ياكە اسلامىن طىوچىنى جەنم گە تاشلا كز چوتكە بو آينى مغىرە اوغلى وليد حقندە ايندى ديگانلر اول قرداشىنك بالالارنى مسلمان بولودن طىغان (مَعْتَبٌ مُّرِيْبٌ) هر بر اللە دە هم دىنندە شك قىلوچى ظالمنى تاشلا كز (اَلَّذِي جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ الْهٰٓءَا آخِرَ) شونداىن اللە دە هم دىنندە شك قىلوچى آدمنى اول آدم اللە برلن عبادتدە ايكنچى معبود اعتقاد قىلدى (فَالْقِيَا فِي الْعَذَابِ الشَّدِيْدِ) بس موندان قىامت صقتلى آدمنى (كافرنى) قاتى عذابدە تاشلا كز (قَالَ قَرِيْنُهُ رَبَّنَا مَا اَطَعْتَهُ) كافر ك ياقىن بولغان شىطانى يعنى كافرگە اىركلى بولغان شىطان ايتور اى ربمزمىن اول كافرنى آزدردام (وَلَسْكَرَةٌ كَانْ فِي ضَلَالٍ مُّبِيْنٍ) ولسكن اول كافر اوزى ظاهر بولغان آزغونلقدە بولدى (قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَىٰ) اللە (تعالى) ايتور بو كافر بران اىركلى بولغان شىطانه منم حضورمده نقرشما كز يعنى حساب اورندىن چوتكە حاضر موندە نقرشونك فائده سى يوق (وَقَدْ كُنْتُمْ اَلَيْكُمْ بِالْوَعْدِ) و تحقيق من سىنك اوزر كزگە ياوزلق برلن وعده منى (عذابى) لك قىلدم يعنى آزغون لارغە بولغان عذابىنى كتابلامدە هم بىغىبلرلم آرقلى بيان قىلدم حاضر سىنك ايچون دليل قالمادى ديو (مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلَ لَدَىٰ) منم حضورمده سوزنى

اوزگار ناماس بس میندن وعید منی اوزگار توغنی امید قیلما کز اما بعض گناهی مؤمنلرنک بعض
 سبیلر ایچون گناهلارونی عفو سوزنی آلماشدرو توکل چونکه عفو دلیل لری وعیدنی تخصیص که
 دلالت قیلادر (وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِّلْعَبِيدِ) ومین قولارغه ظلم قیلوچ توکل من (يَوْمَ نَقُولُ لَجَهَنَّمَ) شول کوننی
 ذکر قیل اول کونده بز جهنم که ایتورمز (هَلْ آمَنَّا بِهَا) ایا تولک نمی دیو (وَنَقُولُ هَلْ مِنْ مَّزِيدٍ) وجهنم
 ایتور تحقیق تولدم مینده بوش اوروون قالمادی موندان آرتوقنی صیغدر آلمیم دیو یا که جهنم
 بوسوزنی آرتدرونی استاب ایتور (وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِّلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ) دخی اوجماغنی کفردن وگناهلاردن
 صافلانغان آدمار ایچون یراق بولماغان اوروونده بولغان حالده یاقین قیلندی (هَذَا مَا تُوعَدُونَ)
 اوجماخ اهلنه ایتلور بونواب سرکه وعه قیلنغان نرسدر (لَكُلُّ أَوَّابٍ حَفِيظٌ) اوجماغنی یاقین قیلنور
 هر بر اللهغه قایتوچی اللهنگ شریعت چیکلارینی صافلاغوچی کشی که (مَنْ خَشِيَ الرَّعَمْنَ بِالْغَيْبِ)
 اوجماغنی یاقین قیلنور غیبده اللهدان قورقغان کشی که (وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ) دخی اللهغه قایتوچی
 کوکل برلن اللهغه کیلگان کشی که (ادخلوها بسلام) کفردن وگناهلاردان صافلانغان کشیلر که ایتلور
 جنت که عذاب ونعمتلرنک بتوندن سلامت بولغانکز حالده کرکز دیو (ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ) اوجماغنه
 کرو حاصل بولغان کون منگو تررونی تقدیر قیلنغان کوندن (لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا) اوجماغنه کرگان
 کشیلر که اوجماغنه تلاگان نرسه لری باردر (وَلَكِنَّا مَزِيدٌ) ویزنک حضور مرده اسناگانلرنن آرتق
 نعمتلرده باردر یعنی بندهلرنک کوزلری کورماگان وقلقلاری اشتهماگان هم کورکملرینه ده خطور
 قیلماغان نعمتلر باردر (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّن قَرْنٍ) ویز مکه کافرلرنن بورون بولغان زمان اهلنن
 کوبسنی هلاک قیلدی (هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا) اول بز هلاک قیلغان آدملر (اوتکان املر) هاد نمود
 فرهون قوملری کی مکه کافرلرنن قوت پوزنن قاطیراق ایدیلر (فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ) تورلی شهرلرده
 تصرف قیلدیلار و تیکشردیلر یا که اولم که باشقغه هر نرسده مجال تابدیلار مگر اولدنگنه قوتلا آلمادیلار
 معناسنده (هَلْ مِنْ مَّحِيسٍ) ایا اللهدان یا که اولم دن قاچا تورغان اوروون بارمی البت یوق (ان فی
 ذَلِكَ لَذِكْرٍ) درستلکه بو سورده ذکر قیلنغان نرسه لرده وعظ باردر (لَمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ) آرتق ایچون
 چن کوکل بولغان کشی که (أَوَلَمْ يَسْمَعُوا وَهَوْشَعِبُوا) یا که ذهنی برلن حاضر بولغانی حالده قولا صالغان
 یعنی اخلاص برلن دکلغان کشی که بو آیتده فکر سز قلبی بولو برلن قلبسز بولونک برابر بولوینه
 اشارت بار (وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا) و تحقیق بز کوکلرنی و بیولرنی هم کوکلر برلن
 ییرلر آراسنک بولغان نرسه لرنی یاراتدی (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتی کون مقدارنده (وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُحُوبٍ)
 ویزنی عاجز بولو و مشقت لنو توتمادی بو آیت یهودلرنی رد بولایهودلر ایتهلر الله تعه یکشبه کون
 یاراتا باشلاب جمه کون تمام ایتدی شنبه کون استراحت ایتدی دیلر و عرض اوزرینه چالغان یاتدی
 دیلر (بِضَاوَى) (فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ) بس ای محمد (عمم) مشرکلرنک اینکان نرسه لرنی (بعثنی انکار
 قیلولارینه) صبرلر قیل البته بون عالمی مشقتلانی و عاجز بولمی یاراتوغه قادر بولغان اللهنگ بعثنی

انكار ايتوچى كافرلرنى قوبرلرنىن قوباروغه هم آلار دن اوچ آلرغده قدرتى يته (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ) دى
 ريكذىك حمدى برلن تسبيح ايت يعنى ربكاهمدايتكانىك حالده ربكىن مكن بولغان نرسه دن عاجز بولودن
 دى تشبیهنى واجب ايتته تورغان نرسه برلن صفتلاودن يراق قيل (قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ)
 قُبَاش توغماسدن بورن دى قُبَاش باتماسدن بورن يعنى تاك وقتندى دى ايكندى وقتندى تسبيح ايت
 (وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ) دى كيجىك بعضى ريكاهمدايت تسبيح ايت (وَأَذْبَارِ السُّجُودِ) دى سجه (نماز صوكتنده)
 ريكاهمدايت يا كه شول وقتلارده نماز او قومعناسندى يعنى قُبَاش توغماسدن بورن ايرته نمازنى قُبَاش
 باتماسدن بورن اوييله برلن ايكندى نمازنى دى كيجىك آخشام برله يسيع نمازنى دى تهجد نمازنى
 فرض نمازلار صوكتندى نفل نمازلارنى يا كه يسيع صوكتندى وترنى (وَأَسْتَمِعْ) دى ريكاهمدايت خبر بېرگان
 نرسه لرنى (قيامت حاللرينى) ايشت (يَوْمَ يُنَادَى الْمُنَادَى مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ) ياقين اورنن (هر كم كه
 تاوش اشتلورلك اورنن) ندا قیلوچى ندا قیلغان كونده ايشت بوندا قیلوچى اسرافیل (عدم) يا كه
 جبرائیل (عدم) در شول روشچه ندا قیلور (أَيِنَّمَا الْعِظَامُ الْبَالِيَةُ وَاللُّحُومُ الْمُمْتَرِقَةُ وَالشُّعُورُ الْمُنْتَفِرَةُ إِنَّ اللَّهَ
 بِأَمْرِكُنَّ أَنْ تَنْجُمْنَ أَفْضَلُ الْقَضَاءِ) ديويىنى اى چرب بتكان سواكلر وتارالوب بتكان ايتلر وپرا كنده
 تاغلغان توكلر الله سزگه آيرب حكم قیلواچون جيلوگز برلن امر قیلادر معناسندى (يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ
 بِالْحَقِّ) اول قېقرغوچى قېقرغان كون شول كوندر اول كونه اسرافیل (عدم) نىك حلق برلن بولغان ايكنچى
 (تاوشينى) (صورينى) اشتورلر (ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ) بوكون قوبرلردن چفوكونيدر (أَتَأْنِسُ نَحْنُ وَنُمَيْتُ
 وَأَلَيْنَا الْمَصِيرُ) درستلكه بزدنپاده ترگزرمز والته رزم دى آخرتده جزا اچون قايتاچاق اورن بزنلك صايدر
 (يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سَرَاعًا) اول ندا قیلغان كون شوندا اين كوندر اول كونه آدملردن پير
 يارلور همسى قوبرلرنىن آشقان لارى حالده چقارلار (ذَلِكَ مَشْرُ عَلَيْنَا يَسِيرٌ) بو اولسان نىك
 صوكتندى ترلو حشردر بو حشر بزنلك اوزرمزگه جيكلدر (نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) بزقرىش كافرلرنىك
 ايتكان نرسه لرينى بله مز (بوسوزده رسول اللهغه تسليه مكه كافرلرينه تهديد بار) (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ)
 دى اى همدم سين مكه كافرلرينه ايركى توكل سن يعنى آلارنى كوچلاب ايمانقه كيتره آلماسن
 يا كه آلارغه تلاگان نرسه نى قىلا آلماسن آنچه سين آلارنى دين كه ائده وچى سين (فَذَكِّرْ
 بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعَبِدَ) بس اى همدم سين قرآن برلن منم باوز وعدمدن (عذابمىدن) قورققان
 كنى وعظلا چونكه عذابمىدن قورققان آدم وعظلاو برلن فائده لنى .

(ق سورةسى نىك ترجمهسى تمام بولدى)

(ايللى برنجى سورة الذاريات سورةسى مكهده ايتگان آلتمش آيت)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالذَّارِيَاتُ ذُرَّوَاتٍ) دى توفراق لارنى وباشقه نرسه لرنى اوچرغوچى جيللر برلن قسم ايتب ايتنه من
 يا كه بالالارنى ساچوچى بالا توغدره تورغان خاتونلار برلن يا كه خلابقى ساچه تورغان سبيلر

(فرشته لرنى)

(فرشته لَر) بَرَلَن قَسَم ایتب ایتنه من معناسنده (فَالْحَامِلَاتِ وَقرَا) دخی یغمور بولکرینی بولکراچی بولوطلار بَرَلَن قَسَم ایتب ایتنه من یا که بلوطنی بولکراچی جیل لَر بَرَلَن یا که بولکی خاتون لار یا که بُولارَنک سبیلری بَرَلَن قَسَم ایتب ایتنه من معناسنده (فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا) دخی دیکگزلرده جیگل یورور بَرَلَن یورچی کیمه لَر بَرَلَن قَسَم ایتب ایتنه من یا که ایسه تورغان اورو نلارَنک یوری تورغان جیل لَر بَرَلَن یا که منزل لرنده یوری تورغان یلدزلار بَرَلَن قَسَم ایتب ایتنه من معناسنده (فَالْمَقْسَمَاتِ اَمْرًا) دخی یغمور ورزق اشلرینی بوله تورغان فرشته لَر بَرَلَن قَسَم ایتب ایتنه من یا که اشلرنی بولو سچیلری بَرَلَن یا که یغمورلارنی بوله تورغان جیل لَر بَرَلَن قَسَم ایتب ایتنه من معناسنده (اِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ) درستلکده سرگه وعده قیلنغان نرسه (قَبْرَلَرْدَن قَوْبَارُو) البته راستدر (وَاِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ) دخی درستلکده جزأ البته حاصل بولویچیدر حاصل الله تعالی طبیعت تلاوینه خلاف بولغان عجیب نرسه لرنی یاراطوغه قادر بولوی بَرَلَن وعده قیلنغان جزأ ایچون قَبْرَلَرْدَن قَوْبَارُو غه قادر بولوینه دلیل کورساتدی (وَالسَّمَاءُ ذَاتُ الْعُبُكِ) یوللار ایسی بولغان کوك بَرَلَن قَسَم قیلوب ایتنه من (اِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلَفٍ) ای مکه کافر لری درستلکده سر محمد عه حقنده تورلی سوزده سز بر مرتبه جرچی بر مرتبه سحرچی بر مرتبه دیوانه دیسر (يَوْمَ تَكُفُّ عَنْهُمْ اَصْفَادٌ) رسول دن دوندر لگان کشینی دوندر لرش بولور یا که ایزگولکسن دوندر لگان کشینی ایمان دن دوندر لور (قُتِلَ الْغَرَّاهُ) تورلی سوز ایسی بولغان یالغانچیلار غه لعنت قیلندی (اَلَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ) شوندا این یالغانچیلار در آلاز اولز لرنی تمام ارتکان نادانلق ایچنده امر قیلنغان نرسه لردن غافل لردر (يَسْأَلُونَ اَيَّانَ يَوْمَ الدِّينِ) آلاز پیغمبر دن خورلاب جزأ کونی قیچان دیو صورلار (يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُقْتَدُونَ) اول جزأ کونی شوندا این کون در اول کونک یالغانچیلارنی اول اوزرنده یاندر لرش بولور (ذُو قُوفا فَتَنَّاكُمْ) آلاز غه ایتولور فتنه کزنی (عذاب کزنی) ناتوگز (هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ) بو عذاب شوندا این عذاب در سز آنی دن یاده وقت آشقورور بولدگز (اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) درستلکده کفردن وگناهلاردان صافلانوی آدملر اوجماخلاردا هم چیشمه لرده در (اَخَذْنَاهُمَا تَاَهُم رِبْتَهُمْ) ربلری بیرگان نرسه نی آلفان لاری مالک (اَنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُّشْرِكِينَ) درستلکده اول متقیلر مردان الک (اوجماغقه کرماسلرندن الک) ایزگو عملر قیلویچی بولدیلار (كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ) کیچسن آزغنه اَلشند بوقلار بولدیلار بوتقی بیده (مَا) آرتوق بولا یا که بوقلاولاری کیچسن آزغنه اَلشند بولدی معناسنده بوتقی بیده (مَا) مصدریه بولا (وَبِالْاَسْهَارِ هُمْ يَسْتَقْفِرُونَ) دخی آلاز سحر وقت لارَنک الله دان یارلقاماق استار بولدیلار (وَفِي اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ) دخی اول متقیلرنک مال لارَنده صور اغویچی کشی گده دخی اوبالوب صور اماغان کشی گده اَلش باردر (وَفِي الْاَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ) دخی شیکسز اوشانوی آدملر ایچون ییبرده (طاعلارده صولارده آغاچلارده وچیمشلرده وتورلی معین و میوان لاردا) الله نک قدرتنه هم علمنه ورحمتی نک کوبلکده تورلی دلیل لَر باردر (وَفِي اَنْفُسِكُمْ) دخی اوزگورده هم الله نک قدرتنه هم علمنه

ھەممىنىڭ كۈپلىگەن تۈرلى دىللىرى باردر چۈنكى اويلاپ قاراغاندا آدەملەردە تۈرلى عقل غە صېمى
 تۇرغان ھەزلىرگە وتۈرلى كەمالت لىرگە دىللىرى باردر (أَفَلَا تُبْصِرُونَ) ايا اعتبار قىلۇپ قاراپ قىلدىلى بولۇپتى
 كۈرەپسىزى (وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ) دىنى سىزنىڭ رىزقىز (يعنى سېمى) كۈكە در ياكە
 رىزقىزغە سەبب بولغان يىغۇر بىلۇپتە در مەنسانە دىنى سىزگە وعدە قىلغان نىرسە (ثواب) كۈكە در
 چۈنكى جەننەتتى يىنچى قات كۈكە آستىدە دىگانلىرى ياكە عمللىرى ھەممىلىرىنىڭ ثواب لارى كۈكە تەقىر
 قىلنەشدر مەنسانە (فَوَرَبَّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) بس كۈكنىڭ ويىرىنىڭ رېسى بىرلىن قىسىم ايتىپ ايتەن
 (أَنَّهُ لَعَفٌ) درستلىكە سىزگە وعدە قىلغان نىرسە حقدر (مَثَلًا مَا أَنْكُمْ تَنْطِقُونَ) سىزنىڭ سويلاشۇرۇش
 كېمى يەنى اوزىزنىڭ سويلاشۇرۇش شەكىلى بولماغان سىزگە وعدە قىلغان نىرسە دەدە شەكىلى بولماستە
 تېوش (هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَلَفَ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ) اى مەمەد (عەم) ايا سىڭا ابراھىم (عەم) نىڭ ھەممىلى
 قوناق لارى نىڭ خەبرى كىلىدىمۇ بۇ فرشتە لىرى ابراھىم غەمگە قوناق صورىتىدە كىلىدىكلىرى اياچۇن اللە تە
 قوناق دىوآطاغان جەمى اوزىكى فرشتە ايدى دىگانلىرى بەزىلار اوج فرشتە ايدى دىگانلىرى يەنى
 جىبراىئىل مىكائىل اسرافىل (عەم) (ادْخُلُوا عَلَيْهِ) شول وقتىداغى خەبرى كىلىدىمۇ اول وقتىدا قوناق لار
 (فرشتە لىرى) ابراھىم (عەم) گە كىردىلار (فَقَالُوا سَلَامًا) بس فرشتە لىرى ابراھىم (عەم) گە سىنىڭ اوزىزغا
 سلام بېرەمىز دىدىلار (يعنى نُسَلْمُ عَلَيْكَ سَلَامًا) دىدىلار (قَالَ سَلَامٌ) ابراھىم (عەم) غەمگە سلام دىدى
 (قَوْمٌ مُنْكَرُونَ) سىزىمىنى تانىمى تۇرغان قوم سىز دىدى چۈنكى ابراھىم (عەم) بۇ فرشتە لىرىنى آدم
 بالاسى دىيۇپتى اوزلىرىنى تانىمادى (فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ) بس ابراھىم (عەم) ياشىرىن گە اھل بىتى
 قاتىنە كىتتى چۈنكى قوناق سىلاۋچىنىڭ ادىتىدىن قوناقغە طعامنى آشتىرو (فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ) بس
 ابراھىم (عەم) سىمىز بوزاد ايتى كىپىردى چۈنكى ابراھىم (عەم) نىڭ مالىنىڭ كۈبراگى صەفر
 بولغان (فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ) بس ابراھىم (عەم) بوزاد ايتتى قوناق لارغە ياقىن قىلىدى يەنى آللارىنە
 قويدى (قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ) ابراھىم (عەم) قوناق لارنىڭ طعام گە قول سوزمادىلارنى كۈرگاچ اياسىز
 آشامىسىز دىدى (فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً) بس ابراھىم (عەم) قورقىدى لىكىن قورقۇپتى ياشردى
 چۈنكى آشامىغاچ بوزق غەرض بىرلىن كىلىگەنلىرىدىو اويلادى (قَالُوا لَتَنفَعَنَّ) فرشتە لىرى ابراھىم (عەم) نىڭ
 قورقۇپتى بىلگىچ ايتىدىلار قورقە درىستلىكە بىز اللە نىڭ ابلچىلىرىمىز دىو (وَبَشِّرُوهُ بِقُلَامٍ عَلِيمٍ) دىنى
 بۇ فرشتە لىرى ابراھىم (عەم) گە بلاغت كە ايرىشكەن كەمەل عالم بولماچاق ايرىبالا بىرلىن سىونچ بىردىلار (فَأَقْبَلَتْ
 أَمْرَاتُهُ فِي صُرَّةٍ) بس ابراھىم (عەم) نىڭ خاتونى (ھىزرت سارە) قىچىغانى خالە ايوينە يونالىدى پۇچماقتە
 فرشتە لىرگە قاراپ تۇرغان بولغان (فَصَكَّتْ وَجْهَهَا) بس ابراھىم (عەم) نىڭ خاتونى يوزىنە (ما كُلاينە)
 عىجلەن بىرماق باشلارنى بىرلىن صورقىدى (وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ) دىنى مېن بالاتوغىرىمى تۇرغان قارىچىمىن
 بس نچك مېن بالاتوغىرىم دىدى (قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ) فرشتە لىرى ايتىدىلار بىز سىڭا سىونچ بىرگانچە
 رېڭ ايتتى دىو ايتىدىلار بىز سىڭا رېڭ ايتكەن نىرسە دن خەبرگە بېرەمىز دىدىلار (أَنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ)

درستلکده اول ربكی هراشده حکمت ایاسیدر وهر نرسه نی بلسگوچیدر بس البته اول الله نك سوزی
حق واشی حکمتلی بواور دیدیلر (یکر می آلتچی پاره نك ترجمه سی تمام بولدی)
(قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ) بس ابراهیم (عم) بوقوناقلر فرشته ار ایدکنی بلسگاچ ایتدی ای ایلچیلر
نیدر شآنکز دیو (قَالُوا أَنَا أُرْسَلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ) فرشته لر ایتدی لر درستلکده بز کافر قوم لرگه یبار لک
(لوط عم قومنه) دیو (لَنُرْسِلْ عَلَيْهِمْ حِجَابًا مِّن طِينٍ) اول کافر قوم اوزرینه بالچقمن قوزدر لغان تاشلار
یبار و مز ایچون (مَسُومَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُؤْسِرِينَ) آزعونلقده چیکدن اوتوچیلر ایچون ربك حضورنده
علامت لگان حالده اول تاشلار (فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) بس بز لوط (عم) قریه لرده بولغان
آدم لردن لوط (عم) غه ایمان کیترگان لرینی چقاردق (فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا) بس بز لوط (عم) قریه لرنده
تابیادق (غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) مسلمانلار دن لوط (عم) اهل بیننه باشقه نی بو آیتده الله تعالی
لوط قریه سنده بولغان مؤمن لر نی چقارغان نك صوکنده لوط (عم) قومنی هلاک قیلوندن خبر بییره در یعنی
بز اول لوط قریه سنده بولغان مؤمن و مسلم نی چقاردق صوکره لوط عم قومنی هلاک قیلدی معناسنده
بو آیت ایمان برلن اسلام نك بر نرسه بولوبینه دلالت قیلا چونکه الله تعالی بر قوم غه اول مؤمن لفظنی
صوکره مسلم لفظنی اطلاق قیلدی لکن بیضاوی ایسی ایتده لوط قومنه مؤمن برلن مسلم نك صدق
ایمان برلن اسلام نك ماهیت لر نی نك بر بولوبینه دلالت قیلما دی چونکه ایمان برلن اسلام آراسنده
عام خاص من وجه بولغاننده بر اور ونده جیولولاری ضرور دی ایمان برلن اسلام نك بر بولوی نك
معناسی بز نك شریعت مژده بر کشی گه مسلم دیب حکم قیلنسه مؤمن دیب ده حکم قیلنه هم بر آدم گه مؤمن دیب
حکم قیلنسه مسلم دیب ده حکم قیلنه معناسنده بومعنی برلن بر بولولاری البته ضرور (وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً) دخی
بز لوط عم قریه لرنده علامت قالدردق (لِلَّذِينَ يَبْغَاؤُنَ الْعُنَابَ الْأَلِيمَ) رنجتکوچی عنابدن قورقوچی آدم لر
ایچون (وَفِي مُوسَى) دخی موسی عم قصه سنده علامت قیلدی (إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) شول
وقتده علالت قیلدی بز موسی عم نی ظاهر بولغان معجزه لر برلن یبار دك (فَتَوَلَّىٰ بُرْكَانَهُ) بس فرعون
جانبنی دوندردی یعنی فرعون ایمان دان یوز دوندردی یا که فرعون قوّه حاصل ایتده تورغان عسکری
برلن ایمان دان یوز دوندردی (وَقَالَ سَاهِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ) دخی فرعون ایتدی اول موسی سحرچیدر
یا که دیواندر (فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ) بس بز فرعوننی هم قومینی عناب برلن توتدی (فَجَبَلْنَاهُمْ فِي السَّمَاءِ)
بس بز فرعوننی هم قومینی دیگزرگه آتدی یعنی غرق ایتدک (وَهُوَ مُبِينٌ) حالبوکم اول فرعون اوزینه
شلتده قیلنه تورغان اش برلن (کفر و دشمنلق برلن) کیلوچیدر (وَفِي عَادٍ) دخی عاد قومنده علامت
باردر (إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ) شول وقتده بز عادیلرگه فائده توغدرمی تورغان هلاک قیلا
تورغان جیلنی یبار دك (مَا تَدْرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ) اول جیل آنك اوزرینه کیلگان (اوتکان) هیچ
نرسه نی قالدرماس (الْأَجَلْتُهُ كَأَلْرَمِيمِ) مگر قالدرسه چرب تارالغان نرسه کیی قیلور یعنی اول جیل
تیگان نرسه سنی کل کیی توردر (وَفِي نُوحٍ) دخی نمود قومنده عبرت و علامت باردر (إِذْ قِيلَ لَهُمْ

تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ) شول وقتده ئموديلرگه صالح عليه السلام نىڭ توهىنى بوغازلاغان دان صوڭ ايتلىدى
 بر آز وقتده (اوچ كونگه) قدر دنيا تركلى بىرلىن فائىده لىنىڭ ديو (فَعَتَّوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ) بس
 ئموديلر رىبلى نىڭ امرىدىن تكىرلىنىلر (فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ) بس ئموديلرنى اوچ
 كون دن صوڭ هلاڭ قىلا تورغان تاوش عذابى توتىدى حالبوكم اول ئموديلر اول عذاب كه قاراب
 تورالار ايدى چوتكه ئموديلرگه بو عتاب كوتىز كورتگان حالده كىلدى (فَمَا اسْتَبَاحُوا مِنْ قِيَامٍ) بس
 ئموديلر اورون لارنىدىن توروغه قادر بولمادىلار (وَمَا كَانُوا مُتْتَصِرِينَ) دى عذاب دان
 طيلىغوجىپىده بولمادىلار (يَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ) دى بو ذكر قىلىنغان قوملردن بورون نوح (عهم) قومىنى
 هلاڭ ايتىڭ (اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ) درستلىكده اول نوح (عهم) قومى الله نىڭ طاعتىدىن چىغوجى قوم
 بولدىلار (وَالسَّمَاءُ بَنِينًا هَابًا) دى بىز كوكى قوت بران بىنا قىلىق (وَأَنَا لَمُوسِعُونَ) دى درستلىكده
 بىزىنىڭ نى نىققه لىندىرو اوزرىنه قادرىز يا كه كوكى يا كه كوك بىرلىن بىر آراسى كىڭ قىلوچىمىز
 مەناسىڭ (وَالْأَرْضُ فَرَشْنَاهَا) دى بىرنى آدملىر اىستىڭ قىرالىنىسون اىچون توشادىڭ (فَنَعَمَ الْمَاهِدُونَ)
 بس نى خوش توشا چىمىز (وَمَنْ كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ) وەر بىر جنسىدىن ايكى نوع ياراتدىڭ (لَعَلَّكُمْ
 تَذَكَّرُونَ) سىزنىڭ وعظ لانىڭز اىچون (فَفَرُّوا إِلَى اللَّهِ) بس ايمان ، توهيد هم طاعت سببلى الله نىڭ
 عذابىدىن قاپىڭز (اِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ) درستلىكده مېن كىرپا كه گناه قىلغان آدملىر اىچون حاضرلىنغان
 عذاب دن سىزنى ظاھر بولغان قورقتو بىرلىن قورقتوچىمىن (وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ) دى سىز الله بىرلىن
 عبادتە ايكىچى معبودنى قىلماڭز (اِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ) درستلىكده مېن سىزنى الله نىڭ عذابىدىن
 ظاھر قورقتو بىرلىن قورقتوچىمىن (كَذَلِكَ) اوشىنداق يعنى سىزنىڭ قومىڭ نىڭ سىنى يالغانغه توتوى
 سىرچى يا كه ديوانه دىب آطاوى كىبى (مَا اِنِّي اِلَّا نَذِيرٌ لِّبَنِي النَّاسِ) سىزنىڭ قومىڭن لك بولغان
 قوملرگه دىن ايراتوچى پىغمبر كىلمادى (اَلَا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ) مگر كىلدى ايسه اول قوملر (اولىڭى
 امتلر) پىغمبرلرىنه ساحر يا كه ديوانه دىدىلر (اَتَوْا صَوَابَهُ) ايا اولىڭى امتلر بىرلىن صوڭى امتلر نىڭ
 بعضى بعضىنه بوسوزنى ايتو بىرلىن امر قىلىشىدىلارمى يعنى همەسى بر آغز دان پىغمبرلرىنه سىرچى
 يا كه ديوانه دىدىلر (بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَآغُوتٌ) البته اولىڭى امتلر بىرلىن صوڭى امتلر نىڭ بعضى بعضىنه
 بوسوزنى ايتو بىرلىن بىرور وشمادىلار چوتكه آرالارنىڭ اغى مدت بىك يراق بىلكه بوسوزنى ايتوچى امتلر
 آغون قوملردىر يعنى اولىڭى امتلر بىرلىن صوڭى امتلر آغونلغى اورطاق بولمىقلارنىدىن همەسى
 بوسوزنى ايتدىلر (فَتَوَلَّوْا عَنْهُمْ فَأَنْتَ أَعْلَمُ) بس اى محمد (عهم) مكه كافرلىرىدىن بوز دوندىر يعنى آلاز
 بىرلىن جىدال قىلشما بس سىن طاقتىڭنى صرف قىلوپ قات قات دىن گه اۇندە گاننىڭ صوڭىڭنىڭ آلردان يوز
 دوندىر وڭ اوزرڭا شلته قىلىنمىش توڭل سىن (وَذَكَرْنَا لِلذَّكْرَىٰ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ) دى اى محمد (عهم) سىن
 اىمىڭنى وعظ لاونى قويما بس درستلىكده وعظ لاول ايمان كىتىرگان آدملرگه يا كه الله نىڭ ايمان كىتىروىنى
 تقدىر قىلغان آدملرگه فائىدە بىرر (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) دى مېن جنلرنى و آدملرنى

يارا تھامد مگر اوزمہ عبادت و طاعت قىلسون لارا ايچون ياراتىم (مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ) مېن آدملىرى رىزقى تلامىم يعنى رىزقىنى حاصل ايتوده سزنى تصرف قىلىدرونى تلامىم (وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونَ) دى مىنى طعام لىندىرولرىنىمە تلامىم يعنى مېم قۇللارم بىرلىن بولغان شائىمە بىندە بولغان خواجەلارنىڭ قۇللارى بىرلىن بولغان شائىلىرى كىبى توگىل چوتكىمە يىتدە بولغان خواجەلارنى قۇللارنى اوزلىرىنىڭ معىشتىلرىدە ياردەم بېرىسونلر ايچون مالك بولالار ياكە آلاردىن قۇللارنى طعاملىندىرونى تلامىم معناىندە ياكە رسول اللەغە شولاي ايت دىبو خطاب بولور (قُلْ) كىمەسى تەقدىردە بولور (إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينِ) درىستلىككە اللە ھربىر رىزقغە محتاج بولغان جان اياسىنى رىزقلاندىرۇچىدەر ھم ھىكم بولغان قوت اياسىدەر (فَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا) بىس درىستلىككە يالغانغە توتۇ سىبىلى رسول اللەغە ظلم قىلغان آدملىرگە عذاب دىن اَلش باردر (مَثَلُ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ) يولداشلارنىمە (يعنى تىڭلىرى بولغان اوتكان اىتملىرگە) بولغان عذاب اَلش كىبى (فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ) بىس مېنىدىن عذابنى آشقىدەر ماسلار (آشقىدەر ماسونلار) اگىر قىيامت كۈنىدە قدر عذابلارنى كىچىكتر سام بوسوز كافرلىرىنىڭ عذاب قىچان بولاچاق دىگان سوزلرىنىمە جواب (قَوْلِيلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) بىس كافر بولغان آدملىرگە نى قاتى عذابىدەر وھلاكتىدەر (مَنْ يَوْمَهُمُ النَّارُ يُوْعَدُونَ) اوزلىرىمە عذاب بىرلىن وعاد قىلىنغان كۈنلىرىدىن (قىيامت كۈنىدىن ياكە بىدەر كۈنىدىن) « ذاربات سۇدەسى نىڭ ترجمەسى تمام بولدى »

(ايللى ايكىنچى سۇرە طور سۇرەسى مەكەدە اينگان قىرق توقىز آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالطُّور) طور سىنا طاع بىرلىن قسم ايتۇب ايتەمەن طور سىنا تېمە چە طاع معناىندە بو اورىدە موسى (عەم) اللەنىڭ سوزىنى اشمىكان مەدىن دەگى طور سىنا تاغى مراد دىنى طور وجوددىن عەمگە ياكە عالم غىب دىن عالم شھادت كە اوچقان نرسە معناىندە كىلە (وَكُنَّابٌ مَّسْطُورٌ) دىنى يازلمىش كىتاب (قرآن) بىرلىن قسم ايتۇب ايتەمەن ياكە اللەنىڭ لوح المحفوظلە يازغان نرسەسى ياكە موسى (عەم) نىڭ تورات تاقتالارى بىرلىن قسم ايتۇب ايتەمەن معناىندە (فِى رِزْقٍ مِّنْهُ) ساچلمىش تىرىدە يازلمىش كىتاب بىرلىن قسم ايتۇب ايتەمەن (وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ) دىنى حاجىلر بىرلىن زىنەتلىگان كەبە اللە بىرلىن قسم ايتۇب ايتەمەن ياكە دورىنچى قات كوككە بولغان براوردن اسمى (وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ) دىنى يوغارى كوتارلمىش توبە (كوك) بىرلىن قسم ايتۇب ايتەمەن (وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ) دىنى صوبىرلىن طولى دىگىگىز (بىر ھىط) بىرلىن قسم ايتۇب ايتەمەن (اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ) اى محمد (عەم) اوشبو ذكر قىلىنغان نرسەلر بىرلىن قسم ايتۇب ايتەمەن درىستلىككە رىبىڭنىڭ عذابى اينگوچىدەر (مَالَهُ مِنْ دَافِعٍ) اول عذابنى ھىچ بىر بىرلر ھىچ يوقىدەر (يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا) شول كۈندە عذاب اينگوچىدەر اول كۈندە كوك سىلكنىمە بىرلىن سىلكىدەر (وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا) دىنى تاغلار سىر قىلماق بىرلىن بىر يوزىدىن سىر قىلور وھبى بولوب اورلرلر (قَوْلِيلٌ يَوْمَئِذٍ لِلَّذِينَ هُمْ فِي حُرُوفٍ) بىس بو كۈندە بىغەبىرلىرىنى يالغانغە توتۇچىلارغە نى اوكىچى ونى عذابىدەر (الَّذِينَ هُمْ فِي حُرُوفٍ)

كېس آخىرت حكمنده هم آتالار بىنه اياره لار بعض عالم لار كافر بالالارى تەدوغيه كرمى ديگانلار نناكه امام محمد شولر دوشچ: ايتكان چونكه الله تعالى هېچ كىنى گناھسىز عذاب قىلماي ديگانلار ياش بالانك كافر بالاسى بولسە دە گناھسى يوق بعضيلار كافر بالالارنى جىننەگى ماسمانلارغە خىدەتچى بولا ديگانلار بعضيلار بالالار ھەرقايسى دىنى ديوانەلار تەسوغ غەدە ھەم اوچماغەدە كىرمى ديگانلار امام اعظم تەوقف ايتكان يعنى كافرلارنىڭ بالالارى نك اوچماغەدە يا كە تەسوغ غە كىرۈر يىنى بىلەم ديگان (تەفصىلى تەفسىرات احمد بەدە) (وَأَمَّا دَنَاهُمْ فَبِغَاكُفَّةٍ وَلَعْنَمِ صَائِشْتِيُونَ) دىنى اوچماغەدەش آدملرگە بىر ۋەقت سۆكۈندە نەفسلىرى استاگان نەرسە لردن جىمىش لىرى دايەت لىرى آرتىردىق بىز (يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا) جىننەدە اچمىلكلى كاسە لىرى آرالارندە بىرسى بىرسىنە بىر شىرلر (لَا تَلْعَوْ فِيهَا وَلَا تَأْتِيهِمْ) اوچماغەدە اچمىلكلى اچكان دە لغو سوز ھەم گناھلى سوز سويلاشماسلر (وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غَامِبَانِ لَهُمْ) دىنى اوچماغەدەش آدملرگە اوز لىرىنە خىس بولغان كچك ۋەقتدە اولگان بالالارى طواف قىلور (كَانَهُمْ لَوْلُؤُهُمْ مَكْنُونٌ) گوياكە اول بالالار آقلىق دە ۋە صانق دە صاوت دە صاقلانغان انجى كىيىدلر (وَأَقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ) دىنى اوچماغەدەش اھللىرى بعضى بعضىنە حال لىرىنە ۋە مەللىرىنە صوراشقان لارى حال دە يوزگە يوز ايلان شىرلر (قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ) اوچماغەدەش اھللىرى ايتورلر درىستلىك دە بىز موندان لك اھللىرى ايجىنە (دەنيادە) الله غە گناھ قىلودان ھورقوچى بولىق (فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا) بس الله بىزنىڭ اوزىمىزگە رەھمت ياكە تەوفىق بىرلن انعام قىلدى (وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ) دىنى بىزنى تىندەگى كچك تىشكلىرگە اوتە تورغان اوط عذابىنە صاقلادى (إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ) درىستلىك دە بىز موندان لك (دەنيادە) الله غە عبادت قىلور بولىق ياكە تەسوغ اوطىنە صاقلانى الله دان صورار بولىق (إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ) درىستلىك دە اول الله ايزگولك قىلورچىلر ھەم كۆپ رەھمت قىلورچىلر (فَتَذَكَّرْنَا إِنَّتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ) بس اى محمد ھەم قومىنى ۋە عطا قىلورگە دوام ايت بس سىن رىبىنك انعام قىلور سىبىلى توكلىسن (بىكەن ۋە لاجىنور) كافرلر ايتكانچە كلاچاكە گى غىبەدن بىلماينچە خىر بىرورچى توكلىسن ھەم ديوانە توكلىسن (أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ) بلكە كافر قومك سىنى جىرچى دىو ايتورلر (نَتَرَبَّصُّ بِرَبِّبِ الْمُنُونِ) اول شىرچى غە (ھەمدىلى الله عليه ۋە سلم) نەفسلىرى تەرتە تورغان زمان نك ۋە ھەقىقەتلىرىنى ياكە اولمىنى كۆتارىمىز نناكه موندان اولگى شاعىرلر شولاي ھلاك بولىدى بولور ھلاك بولور دىو ايتورلر (قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ) اى محمد ھەم مشركلرگە ايت سىن مەن ھلاك بولومىنى كۆكۆز درىستلىك دە مېندە سىزنىڭ بىرلن بىرگە سىزنىڭ ھلاك بولورنى كۆتورچىلردن مەن (أَمْ تَأْتُهُمْ آيَاتُنَا مَهْمًا) ياكە بو بىرسى بىرسىنە خىلاف بولغان سوزنى ايتورلر مشركلرگە ھىللىرى امر قىللىمىز چونكە كاهن اوتكىن فكىرلى كىشى بولا ديوانە ھىللىرى آدم بولاشاعىر خىيال دە بولغان وزىلى سوز اياسى بولا ديوانە آدم نك كاهن بولو ھەم شاعىر بولوا ھىللىرى يوق (أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَائِفُونَ) بلكە اول مشركلر ھىقنى انكار قىلور دە چىكىدن اوتكان قوملردى (أَمْ يَقُولُونَ تَقْوَاهُ) ياكە مشركلر ھىقنى (ھەم) قرآنى اوزىنە قىلدى سويلادى يعنى اوزى چىقاردى دىو ايتورلرى (بَلْ لَأَيُّومُنُونَ)

بلكه اول مشركلر قرآنغه ایمان کیتر ماسلر شونلک ایچونک طعن قبلورلار (فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ)
 بس اگر مشرکلر محمد (عهم) قرآننی اوزی چغاردی دیسه لر قرآنلک مثل بولغان سوزنی کیترسونلر
 (اِنْ كَانُوا صَادِقِينَ) اگره بوز عملرنک راست بولسالار چونکه مشرکلر آراسنک دا کوب وتکن وفضاحت
 ایسی آدملر بار (اَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ) یا که مشرکلر هیچ بریاراطوچیدن باشقه یاراتلر یسلارمی
 (اَمْ هُمُ الْهَالِقُونَ) یا که اوزلرینی اوزلری یاراتوچیلارمو (اَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) یا که کولکرنی
 دخی پیرلرنی یاراتیلارمو (بَلْ لَأَيُّوهُنَّ) بلكه مشرکلر اللهنی شیكسز بلسه لر ایسی اللهنک
 عبادتندن بوز دوندر ماسلر ایسی (اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ) یا که مشرکلر حضورنده اللهنک رزقنک
 یا که علمی نک خزینهلری بارمی البته بوق بولسه ایسی پیغمبرلکنی اوزلری تلاگان آدمگه بیرلر
 ایسی یا که اللهنک حکمتی اختیار قباغان کشینی پیغمبرلک ایچون اختیار قبلورلار ایسی (اَمْ هُمُ
 الْمُصِطْرُونَ) یا که اول مشرکلر نرسه لر اوزرینه ایرکلی لرمی اگر ایرکلی بولسه لار هر نرسه ده
 تلاگانرجه تصرف قبلورلار ایسی لکن آلاغه اول ایرک بوق (اَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ) اول مشرکلر
 ایچون کولکگه آشاتورغان قورال بارمی کولکگه آشوب فرشته لر سوزینی هم فرشته لرگه غیب علمندن
 دخی قیلنغان نرسه لرنی اشته لر می اشته لار بولاچاق اشلردن خبر بیرلر ایسی لکن بوخصلتلار
 مشرکلرده بوق یعنی کولکگه ده آشالمیلار فرشته لر سوزینده اشته آلمیلار (فَلْيَأْتُوا مُسْتَمِعِينَ بِسُلْطَانٍ
 مُّبِينٍ) بس فرشته لر سوزینی هم فرشته لرگه دخی قیلنغان غیب علملرنی اشوننی دعوی قیلوچیلاری
 اشوننی راستلی توزغان ظاهر دلیل کیتورن (اَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ) یا که الله ایچون قزلار
 بولوب مشرکلر ایچون ایربالالار بولورمی بوآیتک اللهته مشرکلرنک عقلسزلق لارونی کورساته
 چونکه مشرکلر قزبالالارنی اوزلری مکروه کورسه لرده فرشته لرنی اللهنک قزلاری دیلر بس بوقدر قباغت
 فکرنی آدملر عقللی آدملردنک سانالمیلار بولارغه قباغ عالم ملکوتک آشوب غیبنی بلوقوه سی بولسون
 (اَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا) یا که ای محمد (عهم) اللهنک وحیتی ایرشدر وک اوزرینه مشرکلردن سین اجر (یال)
 صورادکنی (فَمَنْ مِّنْهُمْ مِّنْ مَّقْتُلُونَ) بس مشرکلر اول اجر تولادنی اُستارینه آلودن آورایالارمی وشونلک
 ایچونک سیکنا ابارودن یوزدوندره لرمی (اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ) یا که مشرکلر حضورنک غیبیلر یازلغان لوح
 المحفوظ بارمی (فَمَنْ يَكْتُمُونَ) بس اول مشرکلر لوح المحفوظغه یازالارمی البته بو اشار برسی ده بوق
 (اَمْ يَرِيدُونَ كَيْدًا) یا که اول مشرکلر سینی هلاک قیلورغه هچله تلبلر می بوکیددن دارالندوه (مشورت
 یورق) ده رسول اللهغه قصد قیلغان مکرلری مراد (فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ) بس کافر بولغان آدملر
 آلاردمکر قیلنمشلار یعنی مکرلرینک وبالی اوزلرینه قایتور (اَمْ لَهُمْ آلَةٌ غَيْرُ اللَّهِ) یا که مشرکلر ایچون
 الله دن باشقه عنابدن طیا تورغان معبودلر بارمی (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ) الله مشرکلرنک شریک
 قیلونین یراق بولدی یا که مشرکلرنک شریک قیلغان نرسه لرینه شریک بولودن یراق بولدی بو اوزنلارده
 امبرلن استفهام مشرکلرنی قباغتلارهم شلته قیلوا ایچون (وَاَنْ يَّرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا) واگر مشرکلر

كوكىن تشكۈچى كىساكنى (عذابى) كورسەلەر (يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ) بىرى بىرىسى آرتىدىن بولغاچ بارۇپ دىوايتورلر يەنى غايەت آزغونلقلارنىدىن مشرۇكلەر كوكىن اوزار يەنە توشە تورغان كىساكنى (عذابى) بارۇپ دىوايتورلر نىتاكە بىزگە كوكىن عذابىدىن بولغان كىساكنى توشەر دىدىلەر (فَدَرَّهْمُ عَنِّي يَلَاءُ يَوْمِئِذٍ) بىس اى ھەمد (عەم) كافىرلارنى شۇنداق كۆنلر يەنە بولغانلار يەنە قەدر قولى (الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ) اول كۈنە آلا ر اولش وھلاك بولۇش بولورلار يەنى والسكى صورار لىگاتىگە قەدر كافىرلارنى قولى (يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا) صورار لىگان كۈنە كافىرلارنىڭ مەكەرلر يەنى عذابى قايتارۇدە ھىچ بىر مەكەرلر قىلو بىرلن مەكەرلر قىلاماس يەنى اول كۈنە مەكەرلر اصلا عذابى يبارە آلاماس (وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ) دى آلا اللەنىڭ عذابىدىن تىپولۇش بولماسلار (وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا بَدُونَ ذَلِكَ) دى درىستلىككە ظلم قىلوچى آدملىرگە آخىرت عذابىدىن باشقە بولغان عذاب (قەبر عذابى ياكە دىيادەغى بىر صوغۇش كۈنىنىڭ ياكە يىدى بىل آچلىقنىڭ عذابى) باردر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) ولىكن اول كافىرلارنىڭ كۈبسى اول عذابى بىلماسلر (وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ) وای ھەمد (عەم) رېئىنىڭ كافىرلرگە مەلەت بىر و بىرلن وسىنى آلا رايچىنە آغرىقە قالدىر و بىرلن بولغان ھكىس ايچون صىرل قىل (فَأَنْتَ بَاعَيْنَا) بىس درىستلىككە سىن اى ھەمد (عەم) بىزنىڭ صاقلار و مەزدەسەن بىز سىنى كۈرب تورامز (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ) تور دەڭ و قەندە ياكە يوقۇلدىن نمازغە تور دەڭ و قەندە رېئىنىڭ ھەمدى بىرلن تىسبىح ايت (وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ) دى كىچىنىڭ بىعضىنى رېئىنىڭ تىسبىح ايت چۈنكە كىچىلەگى عبادت نەس كە آغرىق ھەم رىادن يىراغراق شۇنىڭ ايچون اللە تەلى كىچىنى خاىلاب ذكر ايتىكان (وَأَذْبَارِ النَّجُومِ) دى يىلزلار باتقاننىڭ صوئىدە تىسبىح ايت يەنى كىچىنىڭ آخىرنە تىسبىح ايت « طور سورەسى نىڭ تىرجەمىسى تمام بولدى »

« ايللى اوچىچى سورە نەجم سورەسى مەكەدە ايتىگان جەمى آلمىش ايكى آيت »

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ) يىلزلار بىرلن قىسم ايتىوب ايتامەن ھەرقىچان يىلزلار غاىب بولسە ياكە طوغسە (مَاضِلٌ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ) اى قىرىشلىر بولداشكۇر ھەمد (عەم) ھق بولدىن باطلغە آوشمادى و كوچمادى ھەم باطلنى اعتقاد قىلمادى (وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ) دى قرآنىنى نەس آرزوسىدىن سو بىلاماس (أَنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ) اول ھەمد (عەم) نىڭ سو بىلاشكان نەسەسى يەنى قرآن توگۇل درىمگە اللە طرفىدىن ھەم قىلىنغان و ھىدر (عَلَيْهِ شُدَّ الْقُرَىٰ) قرآنىنى ھەمد (عەم) گە قەدەلر ھەم بولغان فرىشە (جبرائىل عاىە السلام) كىرراتىدى (ذُومِرَةٌ فَاسْتَوَىٰ) اول فرىشە عقىلنە و قىرنە ھەملىك اياسىدىر بىس اول فرىشە اللە خلىق ايتىكان ھقىقى صورتنە توغرى توردى ھىدرت جبرائىلنى اللە خلىق ايتىكان (ھقىقى) صورتنە پىغىمبارلردن ھىچ بىرەسى كورمادى مگەر رسول اللە ھەملىك ايكى مرتبە (بىر مرتبە كوكە بىر مرتبە بىردە) كوردى دىگانلر (وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ) و اول جبرائىل (عەم) بىوك بولغان كوك تىرالىرنە ايدى (ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ) مونىڭ صوئىدە جبرائىل (عەم) رسول اللەغە ياقىن بولدى بىس رسول اللەغە توتاشدى (فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ) بىس

جبرائیل (عم) اوق اطاتورغان ایکی یا یه مقدارى یا که آندانه یا قینراق بولدى یعنی سرتىڭ یا قتلته
تقدیرگیزجه ایتکانه بوسوز حضرت جبرائیل نىڭ رسول الله غدايت یا قین بولونىنى تمثیل هم رسول الله نىڭ اوزر پنه
وحى قیلنغان نرسه سنى ایشتونى تحقیق (فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ) بس جبرائیل (عم) الله نىڭ قولىنه
(رسول الله غه) وحى قیلغان نرسه سنى وحى قیلدى یا که الله اوزى نىڭ قولىنه وحى قیلدى مغبسانده وحى
قیلنغان نرسه نىڭ شانى بىلند بولغانلىقى ایچون الله تعالی ذکر قیلما دی بو وحى قیلنغان نرسىنى بعضیلار
بوسوز دیگانلر یعنی الله تعالی ایتدی ای محمد (عم) سین کرما سدن بورن پیغه بولرگه اوجماخ حرام
وسینىڭ امتىڭ کرما سدن بورن باشقه امتلرگه اوجماخ حرام دیو (مدارك) یا که حکمت ایاس بولغان
آیتلرنى وحى قیلدى معنا سنده (صفوة العرفان) (مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ) محمد (عم) نىڭ قلب كوزى
برلن كورگان نرسه سنى (جبرائیل عم صورتى) یا لغانلامادى (اِقْتُمَارُ وَنَدَّ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ) ای کافرلر
محمد (عم) برلن كورگان نرسه سى اوزر نده جدال قیلشاسىزى (وَلَقَدْ رَأَوْهُ نَزْلَةَ أُخْرَىٰ) وتحقیق محمد (عم)
جبرائیل (عم) نىڭ ایکنجه مرتبه كوردى (عند سيرة المنتهى) خلفلارنىڭ صمللرى و علملرى منتهى بولا
تورغان نبق آغاچى حضورنده بو آغاچنى يديچى قات كوكه ديگانلر (عندها جنة المأوى) اول نبق
آغاچى حضورنده در متقىلارنىڭ يا که شهيدلرنىڭ جانلارى قايتا تورغان اوجماخ (اذ يَفْشَى السَّيْرَةُ مَا
يَفْشَى) شول وقتنده محمد (عم) جبرائیل (عم) نىڭ كوردى اول وقتنده نبق آغاچنى اُرْتكان نرسه اُرتر
بولدى یعنی اول آغاچنى قابلا ب آلغان نرسه لرنى توصيف مكن توگل معنا سنده يا که سيرة المنتهى
حضورنده الله غه عبادت قىلا تورغان فرشته لر قابلا ب آلدى معنا سنده (مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ) محمد
(عليه السلام) نىڭ كوزى كورگان نرسه سندن اوشمادى هم كورگان نرسه سندن اوتىلدى بلكه
كورگان نرسه سنده ثابت بولدى (لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ) الله تعالی ايتنه در قسم ايتب
ايتهمسن محمد (عم) ربه سى نىڭ الوغ علامتلارندن وعجايب لرنىڭ كوينى كوردى یعنی حضرت جبرائیل معراج
كیچه سنده رسول الله نىڭ عالم ملكوتكه آشردى رسول الله سيرة المنتهى نىڭ كوردى جنة المأوى نىڭ كوردى وباشقه
الله نىڭ الوغ آیتلرنىڭ كوردى البته كورگان كشى بيان ايتكان كى بو كورلگان نرسه لرنى بزرگه تفصيلاً
بيان مكن توگل چونكه بۇلار روحانى اشلر رسول لار غه غنه حاصل- ومعلوم بولا تورغان اشلر الله تعه
بزننىڭ عقللر مرگه مناسب بولغان قدرىنى بيان ايتدى شونىڭ برلن كفايه لنو تيوش (اَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ
وَالْعُزَّىٰ وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ) ای مشركلر الله دان باشقه عبادت قىلاتورغان لات عزی دى اوچونچى
بولغان منات يا که مرتبه ده صوڭ بولغان اوچونچى بولغان منات صنم لارندان بزرگه خبر بىرگىز ايا
آلارنىڭ الله تعده بولغان قدرت والوغلى كى قدرتلرى والوغلى لارى بارى بو اوچ صنم مشركلرنىڭ
عبادت قىلاتورغان صنم لارى لات طائى ده بنو ثقيف لرنىڭ يا که نخلده قريشارنىڭ عبادت قىلاتورغان
صنم لرى براير صورتند بولغان عزی غطفان قىيله سى نىڭ عبادت قىلاتورغان صنم لرى سمره آغاچى
رسول الله وليد اوغلى خالدىنى يباروب اول آغاچنى كيسدرگان منات هزىل وخزاغه قىيله سى نىڭ

عبادت قیلاتورغان صنم لاری بولغان طاش مشرکلرنک فرشته لار الله نك قزلاری دیگان سوزلرینی
الله تعه رد قیلوب ایته در (الْکُمُ النَّکَرُ وَلَهُ الْأَنْثَى) ایای مشرکلر سز نك ایچون ایربالالار بولوب
الله ایچون قزلار بولورمی (تِلْكَ إِذْ أَقْسَمْتُمْ ضِیْرَى) ایربالالار سز نك ایچون بولوب قزلار الله ایچون
بولغانه سز نك بولوگز ظلم بولغان بولودر. چوسکه اوزگز بارانماغان قزلارنی الله ایچون قیلدگز
(انْ هِيَ الْأَسْمَاءُ) بوصنم لار توگل درمگر اسملردر یعنی معبود بولو اعتباری برلن بوصنم لار اسملرگنه ده
سزگنه آلاغه معبود دیوانه سز اول صنم لارده معبودلک معناسی اصلا یوق (سَمِیْتَهُوْهَا أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ)
نفس آرزولارگز سبیلی اول معبودلرنی سز هم آتالارگز معبود اسمی برلن اسم له دگز (مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ) اول صنم لارنی معبود دیو آتاو برلن الله دلیل ایندرمادی (انْ يَتَّبِعُونَ الْأَلْطَنَّ) مشرکلر
صنم لارغه عبادت لرنک ایارمیلر مگر وهم گه گنه ایاره لر (وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ) دخی نفسلری آرزو قیلغان
نرسه گه گنه ایاره لر (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَى) وتحقیق اول مشرکلرگه ربلرندن حقلغه کوندر وچی
(رسول یا که قرآن) کیلدی لکن اول مشرکلر حقلغه کوندر وچینی قونیدیلار (أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّى)
ایا آدم ایچون هر بر امید ایتنکان نرسه سی بولورمی البته بولماس موندان مقصود مشرکلرنک معبودلرنن
الله محضورنک شفاعت لرینی طمع قیلونی نفی اینو (فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَى) بس الله ایچوندر آخرت هم دنیا
یعنی الله تعه دنیادان و آخرتدن تلاگان نرسه سنی تلاگان آدمنه بیرر (وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ)
کوکلرده بولغان فرشته لردن کوبسی (لَا تَغْنَى شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا) اول فرشته لرنک شفاعتی عذابدن هیچ
نرسه نی موکسز قیلماس و شفاعت لاری هیچ فائده بیرماس (الْأَمْنُ بَعْدَ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ) مگر شفاعت
قیلورغه تلاگان کشی سنه الله نك اذن بیروی سوکنده غنه موکسز قیلور و شفاعتی فائده بیرر (وَبَرِّضَى)
دخی شفاعت قیلوبینه راضی بولغان نك سوکنده غنه شفاعتی موکسز قیلور و فائده بیرر بس نچک صنم لار
هابدلرینه شفاعت قیللسن لار و نچک شفاعت لری فائده بیرسن حالبوکم شفاعت الله نك اذن بیرگان
و شفاعت قیلورغه راضی بولغان مخلوقی طرفندان غنه بولا (انَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) درستلکده آخرت گه
ایمان کینرماگان آدملر (لِيَسْمُونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنثَى) فرشته لردن هر برسنی خان اسمی برلن
(قزلار) دیواسم لرلر (وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ) و بو آخرت که ایمان کینرماگان آدملر ایچون ایتنکان نرسه لرینی
بلو یوقدر (انْ يَتَّبِعُونَ الْأَلْطَنَّ) و بو ایمانسزلار بو اسملا ولرنده ایارماسلر مگر ظن گه گنه ایارلر
(وَأَنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا) دخی درستلکده ظن حقدان هیچ نرسه نی موکسز قیلماس چونکه حقی
علم برلن گنه بلنه ظن برلن بلنی ظن گه اعتقادده اعتبار یوق عملده گنه اعتبار (فَاعْرَضَ عَنْ تَوَلَّى
عَنْ ذِكْرِنَا) بس ای حمد هم بز نك ذکر موزدن یوز دوندرگان کشیدن یوز دوندر (وَلَمْ يَرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ
الْدُنْيَا) دخی اول کشی تلامادی مگر دنیا ترکلگنی گنه تلادی شول کشیدن یوز دوندر (ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ
مِنَ الْعِلْمِ) بو دنیا ترکلکی و دنیانی استاوارن نك علمدن چیک لریدن یعنی الله دن غافل بولغان
والله نك ذکرندن یوز دوندرگان هم محض دنیانی غنه تلاگان و بیلگان نرسه سی ده دنیا غنه بولغان کشینی

فومندن ظالمراك و آزغونراق بولدیلار (وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى) دخی لوط(عەم) نىڭ قىرىلرېنى كوتارگانىڭ
 صوڭىنىدە آستىن استىگە قابىلادى مؤتەفكە ايلانۇچى مەناسىنىدە اللە تەئالى لوط ئىلىدە اللە تەئالى قىرىلرېنى
 اهللرى بىرلن بۇغارى كوتارب ايلندىر تىشردكى وقابىلادى اىچون اول قىرىلرگە مؤتەفكە دىبولگان
 (فَغَشَّاهَا مَأْغَشَى) بس اول قىرىلرېنى ارتكان نرسە ارتدى يعنى اللە تەئالى اول قىرىلرېنىڭ استىلرېنىدە
 طاش ياغىردى (فَبَاءَتْى آلَاءِ رَبِّكَ تَنَمَارَى) بس اى محمد (عەم) رېكەنك نەمىنلرېنىڭ قابولارنىڭ شىك
 قىلورسېن بۇ آيتلردە ذكر قىلنغان نرسەلرنىڭ بعضى نەمىت بعضى عذاب بولسەدە لىكن ھەرقايسىنىدە
 عبرتلىر وعظملر ھەم پىغمبەرلر اىچون دشمانلاردان اوچ آلو بولدى اىچون ھەمەسى نەمىت ھەمەسى
 بولا (هُنَا نُنَبِّئُكَ مِنَ النَّفْثِ الْأُولَى) بۇ قرآن اولگى قورقنولار جەملەسنىدە بولغان قورقنودر ياكە بۇ
 پىغمبەر (محمد ئىلىدە اللە تەئالى) اولگى قورقنۇچى پىغمبەرلر جەملەسنىدە بۇ قورقنۇچى پىغمبەردى مەناسىنىدە
 (أَزَفَتِ الْأَزْفَةُ) ياقىنلىق بىرلن صىغىلانغان قىيامت ياقىن بولدى (لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ) اول
 قىيامت اىچون اللەدان باشقە ھېچ آچۇچى (قاىچان بولۇپنى بىيان ايتۇچى) نەفس يوقىدۇر يعنى قىيامت
 واقع بولسە ھېچ نەفسنىڭ قىيامتىنى آچۇغە قىدەرى يىتمەس مگر اللەنىڭ قىدەرى يىتەر (أَقْمِنَ هَذَا الْخُدَيْثُ تَعَجُّبُونَ
 وَتَضْحَكُونَ) اى كافرلر ايا بوسوزدىن (قرآندىن) مى عجب لىنرسىز دخی كلىرسىز (وَلَا تَبْكُونَ) دخی گناھلار ئىزغە
 قاىغىر بىغلاماسسىز (وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ) ھالبۇكىم سىز غافللىرىسىز (فَأَسْجُدُوا لِلَّهِ وَعَابَدُوا) بس اللەغە سجدە
 قىلىڭىز وعبادت قىلىڭىز صىملىرگە سجدە وعبادت قىلىمەڭىز « نىچم سورەسى نىڭ تەرجىمەسى
 تمام بولدى »

« ايللى دورتنچى سورە قەمى سورەسى مەكەدە اىنگان جەمى ايللى بش آيت »

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(أَقْرَبَتِ السَّاعَةُ وَأُنشِقَ الْقَمَرُ) قىيامت ياقىن بولدى دخی آى يارلىدى مشر كىر بىر وقتىدە رسول اللەدىن
 معجزە استادىلر بس رسول اللەنىڭ اللەدىن صورادى بويىچە، آى يارلىدى بعضىلار كىلاچا كەدە يارلور
 مەناسىنىدە دىگانلر ھاسىل قىيامت نىڭ ياقىن بولۇپنىڭ علامىلر نىڭ آى يارلوى ھاسىل بولدى مەناسىنىدە
 (وَأَنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا) واگر قىرىش مشر كلىرى رسول اللەنىڭ معجزەسىنى كورسالىر اول معجزەدە
 اوبىلاودن واول معجزەگە ايمان كىترودىن يوز دوندىر لىر (وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ) دخی بۇھېشە بولا
 تورغان سەردىر دىورلر بوسوز دلالت قىلادىر قىرىش نىڭ آى يارلودن بىر نە باشقە معجزەلر نى
 رسول اللەدىن تىكرار كوردكلىرىنى (وَكُتِبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) قىرىش كافرلىرى ايسكى عادت لرنىچە
 معجزە كورگانچە رسول اللەنى بالغانغە توتىدىلار دخی نەفس آرزولار نىدە (ھەق ظاھىر بولغان صوڭىنىدە
 ھەقىنى انكار قىلوغە) شىدەن نىڭ كوركام ايتوب كورساتوى بويىچە اياردىلر (وَكُلُّ أَمْرٍ مُسْتَقَرٌّ) ھەربىر
 اش چىگنە ايرشۇچىدىر وشول چىگنە قىرارانۇچىدىر يعنى دنىيادە رسواى بولور ياكە نصرت دە بولور
 آخىرتىدە باوز بولور ياكە ايزگۇ بولور ھەمەسى غايەسەنە ايرشۇچىدىر ھەربىر نە چىگنە ايرشە شول چىگنە

قورالانور (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ) دىنى قرآندە قۇرىشلىرىگە اوتكان اُمىلرنىڭ ياكە آخىرتنىڭ خىبرلىرىدىن
 كىلىدى (مافىيە مۇزىجىر) غونداين خىبرلىرى كىلىدى اول خىبرلىرىدە قاطىلىق باردىر عىتاب قىلىرى وھلاك ايتىرى
 خىبرلىرى كىبى (حَكْمَةٌ بِاللَّغَةِ) اول خىبرلىرى توغرىلىقنىڭ غايەستە (پىكىندە) ايرىشۇچى بولغان حىكىملىرىدە (فَمَا
 تَغْنِ النَّدْرُ) بس مەكە كافرلىرىنە قورقۇدۇچىلار فائىدە بىرمامى (فَقَوْلُ عَنْهُمْ) بس اى عەمەد (عەم) قورقۇتتىرى
 فائىدە بىرمامىنى بىلىدىڭكى اىچون اول مەكە كافرلىرىدىن يوزدوندىر (يَوْمَ يَنْعُ الدَّاعُ إِلَى شَيْءٍ تُكْرَهُ) نىفسلىرى
 كوزدىكى يوقلىقدىن انكار قىلا تورغان نىرسەگە (قىيامت قورقۇلارىنە) ئىندە وچى (اسرافىل عەم) ئىندە كان
 كوندە (مُشْعًا أَبْصَارُهُمْ) قىيامت قورقۇلارىدىن كوزلىرى قورقۇغان حالدە يەنى ضەئىف ودىلىل بولغانلارى
 حالدە (يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْنَاثِ) اول كوندە قورقۇغانلارى حالدە آدملىرى قىبرلىرىدىن چىقارلار (كَانَهُمْ جُرَادٌ
 مُنْتَشِرٌ) گوبىاكە اول آدملىرى كوبىلىكىدە وطلوقىنلانۇدە ھەم تورلى اورۇنلارغە ساچلىقلىرىنى تارالغان چىكىرتكىلىرى
 كىبىلىرى (مُطْعِمِينَ إِلَى الدَّاعِ) ئىندە وچى صارى موىنلارىنى صوزب جىگىرگانلىرى حالدە قىبرلىرىدىن
 چىقارلار (يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمَ عَسْرٍ) كافرلىرى بۇ كون آغىر وچىتىن كون دىيوايتىرلىرى (كُنِبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمٌ
 نُوحٍ) اى عەمەد (عەم) سىنىڭ قومىدىن بون نوح قومى پىغىمبەرلىرىنى بالغانغە توتىدىلار (فَقُلْتُمْ يَا عِبْنُ
 وَقَالُوا مَجْنُونٌ) بس نوح (عەم) قومى قلمىز نوح (عەم) نى بالغانغە توتىدىلار ھەم دىيوانە دىيوايتىدىلىرى
 (وَأَزْدُجِر) دىنى قلمىز نوح (عەم) دىنگە ئىندە ودىن تورلى زىنجىتولرى بىرلىن طىبىلىنىش بولدى (فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي
 مَغْلُوبٌ فَانتَصِر) بس نوح (عەم) رىنە درىستلىكىدە مىن قوم طرفىدىن جىنگىلىش مەن مەن اىچون قومىدىن
 اوچ آل دىيودە قىلىدى بويوز دىغانى قىلۇنى قومىنىڭ ايمان كىتىرىدىن ايمى كىسكانى صونىدە بولدى
 اولدە قومى اىچون اىزگو دەئا قىلادىر ايدى ھنى قومىنىڭ بەغىسى بولدە نوح (عەم) نى ھووب تاشلادى
 ھوشىز بولۇپ بىغلىدى ھوشنە كىلىگىچ بارىم قومىنى بارلقا آلار مەن پىغىمبەر ايدىكىنى بىلىملىرى دىدى
 (فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ) بس بىز كوك ايشىكلىرىنى آچتىق (بِمَاءٍ مُمْتَرٍ) قاطى قويۇلۇ بىرلىن قويۇلۇچى صو
 بىرلىن بوسوز بىغىمورنىڭ كوبىلىكى وقاتى قويۇلۇ اىچون تەمبىل بولا (وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا) دىنى بىز بىرىنى
 چىشمەلىرى ايتوب ياردىق يەنى بۇتن بىر يوزى بارلۇپ چىققان چىشمە كىبى بولدى (فَأَلْتَقَى الْمَاءُ عَلَى
 أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ) بس كوك صوى بىرلىن بىر صوى اللەنىڭ ازلدە تەقىبىر قىلغان حالى اوز رىنە بىرسى بىرسە
 يولقىدى (وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَّاحِ وَدُوسٍ) دىنى بىز نوح (عەم) نى تاققانلار وھداقلار اياسى بولغان كىمە
 اوز رىنە بولكلاڭ (تَجْرَى بِأَعْيُنِنَا) بىزنىڭ كوز آل بىزدە پورگانى حالدە اول كىمە يەنى بىزنىڭ صاقلاومىز
 بىرلىن صاقلانمىش بولغانى حالدە (جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفْرًا) اللەنىڭ نوح (عەم) قومىنى صوغە خىرق قىلۇرى
 اللەنىڭ نەمىتى بولغان نوح (عەم) گە كىفران قىلغان آدملىرىگە جزا اىچون چونكە ھەر بىر پىغىمبەر اللەنىڭ
 نەمىتى ھەم اۇمىكە رەمىتى (وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ) و تەحقىف بىز اول كىمە نى ياكە نوح (عەم)
 قومىنى قىلغان اشمىزنى قالغانلارغە عبرت ايتوب قالدىرىق ايا اھتىبار قىلۇچى بارى (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي
 وَنُذْرِي) بس مەن عىتابم وھورقۇتوم نىچىك بولدى (وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ) و تەحقىف بىز قۇرآنى وھظلانۇ

اېچون جېڭل قېلىق و ماھىرلەدك بىنى قرآنك تورلى وعظ وعبرتلر بىيان ايتىدك (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) بس
 ايا وعظلانوىچى بارمى (كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنُذِرٍ) عاد قومى پېغىمبەرلىرى ھود (عەم) نى
 يالغانغە توتدىلار بس عذاب قىلىندىلار بس بىزنىڭ آلارنى عذابمىز وقورقتىمىزنىڭ بولدى (أَنَا أَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِمْ رِيحًا صُرُورًا) درستلىككە بىز ھادىلەر اوزرىنە سالقون ياكە قاتى تاوشلى جېل يىباردك (فِي يَوْمٍ
 نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ) شوملىقى ھمىشە بولغان كوندە (تَنْزِعُ النَّاسُ كَانَهُمْ أَعْجَازَ نَعْلٍ مُّنْقَعَةٍ) اول جېل آدملىرىنى
 ھورر بولدى (جېلىدىن قورقوب عادىلەر بىنلار وچقورلارغە قاچقانلار وبرىسى بىرىنە يابىشقانلار ايدى)
 گوباكە اول عادىلەر اوترتلغان اورنىدىن ھورلوب بېرگە توشكان خرما آغاچىنىڭ تامورلارى كېيىر
 (فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنُذِرٍ) بس نېڭ بولدى عادىلەرنى مەنم عذابم وقورقتوم (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ)
 وتەقىف بىز قرآننى وعظلانوىچى جېڭل قېلىق و ماھىرلەدك (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) بس ايا وعظلانوىچى
 بارمى (كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ) ثمود قومى كوب قورقتولارنى ھم وعظلانوىچى يالغانغە توتدىلار ياكە
 قورقتىمىز پېغىمبەرلىرىنى خىسروا اولرلىرىنىڭ پېغىمبەرلىرىدىن صالح (عەم) نى يالغانغە توتدىلار (فَقَالُوا أَبَشْرًا
 مِثْلًا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ) دىنى ثمود قومى ايتىلەر ايا بىز اوز جىنىمىزدىن بولغان بىر آدمگە ايارمىز (أَنَا إِذَا لَفَى
 ضَلَالٍ وَسُورٍ) بىز درستلىككە اوز جىنىمىزدىن بولغان بىر آدمگە اياردكەز وقتىدە البتە آرزونلىق دەخى
 دېوانەلىقە بولساق كرك ياكە قىزدىلمىش اولتلار دە بولساق كرك (أَلَلْفَى الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا) ايا بىزنىڭ
 آرامىزدىن صالح (عەم) اوزرىنە كىتاب ياكە ھى تاشلاندىمىز (بَلْ هُوَ كِتَابٌ آسْرٌ) بىلكە اول صالح
 (عەم) يالغانچىلەر تىكېرلىمىز (سَيَعْلَمُونَ عَدَابَ مَنْ الْكُذَّابُ الْآسْرُ) ثمود قومى البتە تاڭدە (عذاب
 ايتگان وقتىدە ياكە قىيامتتە) كىم يالغانچى تىكېرلىمىز ايدىكى بىلورلر (أَنَامُوا لَيَالِيَهُمْ) درستلىككە بىز
 آنا توهنى يىباروچىمىز (چىقاروچىمىز) (فَنَنْتَه لَهْمُ) ثمود قومى فتنە (امنعان) اېچون (فَأَرْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ)
 بس اى صالح قومىنى كوت نىشلور اول توهگە قاراپ نور دىنى آلارنىڭ زىچتويىنە صىبر قىل (وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ
 الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ) دىنى اى صالح (ھەم) قومىغا خىبر بىر درستلىككە ھوقومىڭ بىرلن توه آراسىدە بولمىشىدۇر
 اول صوبىر كون قومىڭ اېچوندىر و بىر كون توه اېچوندىر (كُلُّ شَرِبٍ مُّحْتَضَرٍّ) صوالشىنىڭ ھىر بىرى ھاضر
 قېلىنەشىدۇر بىنى صوغە اوز نوبىتىدە قومىڭ بىرلن توهدىن ھىر بىرى ھاضر بولور اول صودن قومىڭ بىر كون اېچار
 بىر كون توه اېچار بو ايت بىرلن صونى قىشمتنىڭ درست بولويىنە استىلال قىلغانلار چونكە بىزدىن بورون بولغان
 پېغىمبەرلىرىڭ شىرىعتى بىزگە دە شىرىعت بولا الله تعالى ياكە رسول الله اول شىرىعتنى انكارسىز بىزگە بىيان
 قىلسە (فَنَادُوا صَاحِبَهُمْ) بس صالح (عەم) قومى بولداشلارىنە (سالف اوغلى قوارگە) قىچقوردىلار (فَتَبَاطَى
 فَقَعَرَ) بس يولداشلارى (سالف اوغلى قوار) بس توهنى اولترىگە باطر چىلىق قىلىدىدە بس توهنى
 اولتردى ياكە قىچىنى آلدىك توهنى اولتردى مەناسىدە (فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنُذِرٍ) بس مەنم صالح (عەم)
 قومى ھىنە ھم آلارنى عذاب بىرلن قورقتوم نېڭ بولدى (أَنَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً) درستلىككە
 بىز صالح (ھەم) قومىغا بىر تاوش يىباردك بىنى آلارغە ھىزرت جىبار قىل بىر مەرتبە قىچقوردى (فَكَانُوا كَهَشِيمٍ

أَلَمْ حَتَّظِرْ) بس اول صالح (عهه) قومی حیوانلار یابارغه مال ابوی یاصی تورغان آدم نك صورغان
 وقوری آغاچلاری کبی بولدیلار یا که قش کوننده ماللارغه آزق حاضرلی تورغان آدم نك چیغان
 قوری بچانی کبی بولدیلار معناسنده (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ) وتحقیق بزوعظلانوا بچون قرآنی
 جیکل قیلدی و حاضرله دك (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) بس ایا وعظلانوی باری (كَذَّبَتْ قَوْمٌ لُوطٌ بِالنُّذُرِ) لوط
 (عهه) قومی قورقنولاری دخی وعظلرنی یا که قورقتوی پیغمبرلرنی بالغانغه توتدیلار (اِنَّا اَرْسَلْنَا
 عَلَیْهِمْ هَاصِبًا) درسنلکده بز لوط (عهه) قومی اوزرینه تاشلار برلن آتا تورغان جیل بیاردك
 (الْاٰلُ لُوطٍ نَجَّیْنَاهُمْ بِسَّحَرٍ) مگر لوط نك ایو جماعتی اوزرینه (ایکی هزی مراد دیگانلر) تاشلی
 جیل بیارمادك بس بز لوط (عهه) نك اهل بیتمی سحر وقتندک عذابدن قوتقاردق (نِعْمَةٌ مِّنْ هِنْدِیَا)
 حضورن انعام ایچون عذابدن قوتقاردق (كَذَّبَتْ نَجْرَى مِّنْ شَكْرٍ) سو انعام کبی نعمتمزگه
 ایمان و عبادت برلن شکرانه قیلوچینی جزالارمز (وَلَقَدْ اَنْذَرْنَاهُمْ بَطْشَتْنَا) وتحقیق لوط (عهه) قومی بز نك
 عذاب برلن توتوز برلن قورقتدی (فَمَارُوا بِالنُّذُرِ) بس قچقرشقان لاری حالک لوط (عهه) قومی
 قورقنولاری و وعظلارنی یا که قورقتوی پیغمبرلرنی بالغانغه توتدیلار (وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ) وتحقیق
 لوط قومی لوط (عهه) نك قوناقلرنان فاحش اشنی اسنادیلر یعنی قوناقلرینه فاحش اش برلن یاوزلف
 قیلونی قصد قیلدیلار (فَطَمَسْنَا اَعْيُنَهُمْ) بس بز لوط (عهه) قومی نك کوزلرینی بتونلای بندك و یوزلری
 برلن تیگز قیلدی لوط عهه نك قومی قوناقلر باینه جبرا و قهرا کردکلری زمانده حضرت جبرائیل
 یوزلرینه قناطی ایله صورقیدک همسی کوزسز بولدیلار (فَتَوَقَّوْا عَذَابِي وَنُذُرِي) بس بز لوط قومنه
 عذابمزی قورقتوچیلارنی بالغانغه توتوگزنك جزأسنی تاتوگز دیوا ایندک (وَلَقَدْ صَبَّهُمْ بِكُوْرَةِ عَذَابٍ
 مُّسْتَقَرٍّ) وتحقیق لوط (عهه) قومنه کونوز نك اولنده طاك وقتنده همیشه قرارلانغان عذاب کیلدی
 (فَتَوَقَّوْا عَذَابِي وَنُذُرِي) بس منم عذابمزی هم قورقتوچیلارمزی بالغانغه توتوگزنك جزأسنی تاتوگز دیو
 ایندک (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ) وتحقیق بز قرآنی وعظلانوا ایچون جیکل قیلدی و حاضر قیلدی
 (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) بس ایا وعظلانوی باری الله تعه هر قصه سوکنده بوسوزنی تکرار ذکر ایندی
 هر پیغمبرنی بالغانغه توتوعدا اینك کیلوینی تلی ایکانچیلکنی دخی هر قصه فی اخترقصه برلن وعظلانوی
 وفاتهلنوی تلی ایکانچیلکنی بلدر و ایچون هم غفلت غالب بولماسن ایچون غفلت دان باشدان اویخاتو
 ایچون بس الرحمن سوره سنده گی (فَبَايَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) دیگان سوزنی هم مرسلات سوره سنده گی
 (وَيَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) دیگان سوزنی تکرار ذکر قیلونك سببی ده شول ذکر قیلنغان سبب در (وَلَقَدْ
 جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ) وتحقیق فرعون که هم قومنه تورلی معجزه لر برلن قورقتولار کیلدی (كَذَّبُوا
 بِآيَاتِنَا كُلِّهَا) بس فرعون هم قومی بز نك ایتلر مز نك (توتوز تورلی معجزه مز نك) هر برسنی انکار
 ایندی لر (فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ) بس فرعونیلرنی قوتلی بولغان هیچ برنرسه عاجز قیلان تورغان
 آدم نك توتوی کبی عذاب برلن توتدی (اَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ اَوْلَائِكُمْ) ای عرب کافرلری ابا سز نك

كافرلرگزمى بوذكر قيلنغان كافرلردن قوتده وسانده باكه مرتبهده ودينده ايزگو (أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ) ياكه سزنىڭ اچون كوكن ايندرلگان كئابلاردان عذابدن بيزو (اللَّهُ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْبُرْجَانِ أَيْنَ بَدَأَ يَوْمَئِذٍ لِقَاءَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْكَافِرِينَ سَيِّئَاتِهِمْ وَلِيَجْزِيَ الْمُؤْمِنِينَ لِقَاءَهُمْ) ياكه عرب كافرلرى بزدشمان لاردان اوج آلتورغان وھيچ مغلوب بولمى تورغان جماعتلرمز ديوايتورلرمى ياكه بعضمز بعضمزگه ياردم پيرشه تورغان جماعتى معناسنك (سَيِّئَاتُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْكَافِرَاتِ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْكَافِرَاتِ) كافرلر جماعتى جيكلشمس بولور دغى آلا رطلارونى ايندرلرر يعنى قاچارلار نئاكه بدر واقعه سنك شولاي بولغان حضرت عمر اينده بو آيت اينگاننك سوئنده بو آيت نرسه ايدكى (معناسنى) بلمادم دى بدر واقعه سى كوننك رسول الله نى كوردم صوغش كييى كيددرايدى هم (سَيِّئَاتُ الْمُؤْمِنِينَ) ديدى شوندى صوڭ بو آيت نك معناسنى آكلادم دى (بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ) بلكه قيامت كافرلرنك عذابلرى وعك قيلنغان اورنر (وَالسَّاعَةُ أَذَى وَأَمْرٌ) دغى قيامت عذاب يوزندن دنياغنا ايندىن قاتيراقدر هم عذابنى تاتو يوزندن دنيا عذابنىن آچيراقدر (أَنَّ الْمُؤْمِنِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ) درستلسكك كافرلر دنياده حقبن آداشودادر دغى آخرتك قزدلغان اوئلارده در (يَوْمَ يُسْجَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ) قيامت كرنى شوندا اين كونسر اول كونده كافرلرني اوتقه يوزلرلى اوزرينه استرالمش بولور (ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ) كافرلرگه اينلمش بولور تموغنك اسسيلكنى واپيسى تاتوكز (أَنَا كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَا بِقَدْرٍ) درستلسكك بزر نرسه نى حكمتمزگه موافق چيكلانمش ايتب ياراتدى (وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ) وېزنىڭ امرمز توگلدر مگر براشكنددر (ھيچ كنىڭ ياردمندن باشقه بار قيلودر) ياكه برسوزگنددر يعنى بول ديگان سوزدر معناسنده (كَلِمَةٍ بِالْبَصَرِ) اول اشنىڭ بولوى تيزلكه وچيكلسكك كوزبرلن تيزگنه قاراو كبيدر (وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا شَيْئًا كَثِيرًا مِّنْ دُونِهَا وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا أَشْيَاءَ كَثِيرًا مِّنْ دُونِهَا وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا أَشْيَاءَ كَثِيرًا مِّنْ دُونِهَا) بىس اياوعظلانوى بارمى (وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ) وھرنرسه كم بندهلر آنى قيليبيلار اول نرسه صائى فرشتهلرنك كئابلارنده يازلمشدر (وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌّ) وھربر كچكند دغى الوغ عمل لوح المحفوظ ده سطرلانمش (يازمش) در (أَنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ) درستلسكك كفردن وگناھلاردان صافلانوى آدملر اوچماخ لارده ويلغه لاردادر يعنى اوچماخلارنىڭ يلغه لارندان صو، بال، سوت، خمر اچارلر (فِي مَعْقَدٍ صَدَقَ عَنْتَمَلِكِ مُقَدَّرٍ) ھراشكك كوچى يتكوچى خوجه بولغان الله حضورنك بولغان راضى بولندش اورونده در « قمر سورھسى نك ترجمه سى تمام بولدى »

« ايللى بشنچى سورھ (الرحمن) سورھسى نزولى اختلافلى بعضيلار مكده بعضيلار مدينهده ايندى ديگانلر جمعى يتمش سبكر آيت »

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ) دنياده و آخرتك رحمت قيلرچى الله تلاگان آدمنه قرآننى ايراندى بيلردى بوسورھ دنياوى واخروى بولغان نعمتلرنى ذكر ايتوگه قصر قيلنغان زمانده الله تعه بوسوزھنى (الرحمن)

ديگان سوز بىرلن باشلادى ھەم نەمەت دىنبەنەنك اصلى والوغسى بولغان قرآن نەمەنى (ابلندروينى
 وبلندروينى) لك ذكر قىلدى چۈنكە قرآن دىنبەنەنك نېگىزى شىرىعت نك باشى وحى نك ايلك الوغسى
 وكتب سماويەلرنك ايلك عزبى (خَلَفَ الْإِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ) الله تعالى آدمنى ياراتتى ھەم آدم گە
 كۆكلەندە بولغان نرسەدن تەبىر (بىلدۈرۈ) روشنى كۆپراتتى (الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ) قۇياش ھەم آي
 چىكلانغان مەلۇم سەساب بىرلن يۇرۇلار (وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ) دىنى بىردىن باشى ظاھىر بولغان سابىز
 اولن ھەم سابىلى اولن اللەغە بوى صىزورلار (وَالسَّمَاءُ رَفَعَهَا) دىنى اللەتە كۆكتى اورونلا ھەم رەتتە دە بىدوك ايتوب
 ياراتتى (وَوَضَعَ الْمِيزَانَ) دىنى عدللكنى قويدى ھەم بىر اسنەدادلى آدم گە ئىوشلى نرسەنى بىردى
 ھەم بىرھق اياسنەھقنى بىردى شونك سىبلى دە عالم نك اشى مەنتەم وتوغرى بولدى رسول اكرم ايتە
 عدللك بىرلن كوكلر و بىرلر توردى دىو ياكە مېزاندىن شى لىرنك مەقدارلارى بىلنە تورغان نرسە مراد
 بىنى مېزان عرفى (الْأَتْفَافُ الْمِيزَانِ) عدالت دە چىكەن اوتە اسنار اېچون بىنى انصافدىن چىت كە
 كىنە سون لىر اېچون (وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ) دىنى مېزاننى توغرىلەپ بىرلن اوتانگىز بىنى توغرى
 اولچانگىز (وَلَا تَخْسَرُوا الْمِيزَانَ) دىنى اولچاننى كىمەتەنگىز (وَالْأَرْضُ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ) دىنى اللە بىرنى
 ھىلوقلار اېچون تىوبان ايتوب توشادى (فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّجْلُ ذَاتُ الْاَكْمَامِ) اول بىردە لىتلىو
 اېچون اشى تورغان تورلى جىمىشلر دىنى خىما صاوت (اورن و بوقچە) لارىنك اياسى بولغان خىما
 آغاچلارى باردىر (وَالنَّهْبُ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ) دىنى يافراق (صالام) اياسى بولغان اورلىلار
 (بىقداي آرپا آرشى، صلى كىلى لىر) ھەم خوش ايسلى جىمىشلر ياكە رىزق لارىبار دىر مەناسىدە (فَبَأَى
 آلاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) اى آدم بىرلن جن رىكز نك نەمەت لرى نك قاىوسنى يالغانغە توتاسىز (خَلَقَ
 الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ) الله آدمنى اوت بىرلن ياندىرلغان بالچىق كىلى بولغان قورى بالچىقىدىن
 ياراتتى (وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ) دىنى جن نى ياكە جن لىر آتاسنى اوتدىن بولغان صاف
 تۇتىدىن ياراتتى (فَبَأَى آلاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) بس اى آدم بىرلن جن رىكز نك نەمەت لرى نك قاىوسنى
 يالغانغە توتاسىز (رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ) اول رىكز قىشك قۇياش چىشى طرفى بىرلن جابىنك
 قۇياش چىشى طرفىنك ھەم قىشك قۇياش باطش طرفى ايلان جابىنك قۇياش باطش طرفى نك رىسى دىر
 (فَبَأَى آلاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) مەناسى اوتتى (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) اول رىكز صوى توزلى دىگىز
 بىرلن صوى تاتلى دىنگىزنى بىرسى بىرسى كورشى بولغان لارى حالەدە بىباردى بىنى اىتلىرى بىرسى
 بىرسىدە بىر مېطدە بولقش لار (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) اول ايلكى دىنگىز آراسىدە اللە نك قىدرىدىن
 ياكە بىردىن بىر بىردە باردىر قاتشور و خاصىننى بوز و سىبلى بىرسى ايلكىسچىنە ظلم قىلماسى بىنى بىرسىنك
 صوى ايلكىسچىنك صوىنە قاطناھماس (فَبَأَى آلاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) مەناسى اوتتى (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ
 وَالْمَرْجَانُ) بو ايلكى دىنگىزدىن الوغ اىلى ابلە كچك اىچىلار چىقار اىچىنك اكر توزلى صولى دىنگىزدىن گنە
 چىقىرى ثابت بولسە اول وقتدە ايلكىسدىن چىقە دىماكى ايلكىسدىنك چىقارلغان اوزونلاردىن چىقىرى اېچون

بولور ياكە ايكسى بىرگە جبولغانلقدان گوياکە ايکى دىنگىز بىر دىنگىز حکمنە بولادا بىرسىدىن چىققان نىسە گوياکە ايكىمىنىدە چىققان نىسە حکمنە بولا (فَبَأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذَّبَانِ) (وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ) اول رىبىك ايجوندىر دىنگىزدە تراکرى بوقارى کوتارلىگان الوغلىدە طاعلار كى بولغان آقچوقى (چىروجى) كىدەلر (فَبَأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذَّبَانِ) معناسى اوتىدى (كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ) وەر بىر بىر اوزرىسدە بولغان جان اياسى ياكە آدم بران جىلردىن بولغان جان ابالرى هلاک بولجوى وبىنچىدىر (وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ) دىخى اى محمد(عمه) الرغلف وهرمت اياسى بولغان رىبىكىك ذانىگنە هلاک بولى قالور (فَبَأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذَّبَانِ) (بَسْئَلُهُمْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلردە وبىرلردە بولغان عقل ابالرى نىك هربىرى اللهدان حاجت نىسەلرىنى صورارلار (كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ) هر كونىك اول الله ائىدەدر يعنى هر وقت اللهتە ازلىكى حکمنە موافق تورلى ذاتلار بىداقيلور وتورلى حاللر بائارتور رسول الله اينە اللهنىك هر وقتىدە شانى اشى گناهلارنى بارلقاماق قاىغولارنى بىنرىك هر قومنى بىيوك درجهگە كوتارىمىك ايكىچى قومنى توبان درجهگە توشرىمىك دىبو هم بو آيتىدە يهودلرنىك اللهتە شنبە كون حكم قىلىدى دىگان سوزلرىنى رد بولا (فَبَأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذَّبَانِ) (سَنَفَرِّغُ لَكُمْ آيَةَ الْفُلْقَانِ) اى آدم بران جن قىامت كوندە سىزنىك حسابىكز وجزاىكز ايجون بوشانورمىز يعنى يالغىز سىزنىك حسابىكز وىنا بىكز بران مشغول بولورمىز چونكى قىامت كوندە اللهتە حساب برلن جزادان باشقە اشنى قىلىمى (فَبَأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذَّبَانِ) معناسى اوتىدى (يَوْمَ عَشْرَ الْجَنِّ وَالْأَنْسِ) اى آدملر برلن جن لرگروھسى (ان اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُتُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اگىر كوكلرنىك وبىرلرنىك چىپت لىرىندان اللهنىك قىياسىندان قاچقانىكز حاللە چىغارىغە كوچىكز بىنسە (فَانفُتُوا) بس قاچىب چىقىكز (لَا تَنْفُتُونَ الْأَبْطُلَانِ) قاچىب چىغارىغە كوچىكز بىنماس مگر قوت برلن گنە بىز را اول قوت سىزدە بوق. ياكە كوكلردە وبىرلردە بولغان نىسەلرنى بىلوكز ايجون كوكلرنىك وبىرلردە چىپىلردىن چىغوغە كوكچىكز بىنسە چىغىز لىكن چىنا آلماسىز هم كوكلردە وبىرلردە بولغان نىسەلرنى بىلە آلماسى سىز مگر اللهتە تعيىن قىلغان بىدە (دلىل) برلن چىغارىغە بولورسىز بس فكر لوكىز برلن كوكلرگە آشارسىز چونكى اللهتە كوكلرگە آشاتورغان عقلى ونقلى باچىچىلار تعيىن قىلدى بس اول باچىچىلار برلن بىدى قات كوكچىكز استە آشوكىز مكن ايكىچى معناگە بنا بو آيتىدە علمگە نى قدر تهرىفىض بولا (فَبَأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذَّبَانِ) معناسى اوتىدى (يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّنْ نَّارٍ وَنُحَاسٌ) اى آدم بران جن سىزنىك اوزرىكزگە اوتىدىن يالقون دىخى بالقىسىز تنن بىبارلىشى بولور (فَلَا تَنْتَصِرَانِ) بس سزا اول يالقون برلن تنىدىن سىزنى همىشركە سرر (فَبَأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذَّبَانِ) (فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ) بس هر قىچان قىامت آلىدىن كوك باراسە بس كوك ارگان زىنون ماى ياكە قىزل سىغىيان كىبى قىزل گل كىبى بولوب اورلسە (فَبَأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذَّبَانِ) (فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْئَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ) بس كوك بارلقان كىون گناھىدىن هىچ بر آدملردىخى جىلر صرا مىش بولماس چونكى گناھلى بولولارى علامىلرى برلن

بلور بوسور اوندك بوقلغى قېرلردن چوقوب مھشركه باردقلارى وقتك اما مھشردە حساب وقتك كىناھلارندىن
 صورالولارى ايكنچى آيت برلن ثابت (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ تَكْتَبَانِ) (بِعَرَفِ الْمُجْرِمُونَ بِسِيَاهُمْ)
 كافرلرنى قىيامت كوندە علامتلىرى (قايفولى يولولارى ياكە يوزلر يىنك قارا بولولارى) برلن
 بلنەش بولور (فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَفْقَامِ) بس كافرلرنى تەوغيە ايلنكاندە ما كىلاي ساچلارندىن دى
 آياقلارندىن توتلمش (استرالمش) بولور (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ تَكْتَبَانِ) (هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي) كافرلرگە
 اينلور بو شونداين جەننەم در (يُكْتَبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ) بو جەننەم كافرلر يالغانغە صاپور بولدىلار
 (بِطُورٍ بَيْنَهُمَا وَبَيْنَ هَمِيمٍ آتٍ) كافرلر تەوغيە برلن اسسېلكدە چىككە ايرشكان اسسى صو آراسندە
 طواف قىلورلار يعنى تەوغيە ياندرامش بولورلار واسنلر يىنە غايت اسسى صو سېلمش بولور ياكە
 صوصاب صو صورادقلارندە غايت اسسى صوبرلن صوغارامش بولورلار معناسندە (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ
 تَكْتَبَانِ) (وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ) دى رېسى حضورندە بندەلر حساب ايچون توقتاب تورا تورغان
 اورنە تورودن قورقغان كىش ايچون بولور (جَنَّتَانِ) ايكى اوجماخ برس آدمىن بولغان قورقوجىغە
 وبرىس جندىن بولغان قورقوجىغە ياكە هر برسە ايكى بولور برس اعتقادى ايچون ايكنچى عملى
 ايچون ياكە برس عبادتلىرى قىلوى ايچون ايكنچى كىناھلارنى قوبوى ايچون ياكە برس روحانى
 اوجماخ ايكنچى جسمانى اوجماخ بولور (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ تَكْتَبَانِ) (ذَوَاتَا أَفْتَانِ) اول ايكى اوجماخ
 تورلى آغاچلار وجيمشلىر ايلاريدر (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ تَكْتَبَانِ) معناسى اوندى (فِيمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ)
 بس اول ايكى اوجماغە آغا تورغان ايكى چيشمە باردر (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ تَكْتَبَانِ) بس اي آدم
 برلن جن ربكزىنك نعمتلىرىنك قايسنى يالغانغە توتارسز (فِيمَا مِنْ كُلِّ فَاكْمَةٍ زُجْجَانِ) اول ايكى
 اوجماغە هر بر جيمشلىرىنك ايكى نوع باردر برس عرفدە كى كىبى برس عجب ياكە برس قورى
 وبرىس چى (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ تَكْتَبَانِ) (مُتَكَبِّرِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَّائِنُهَا مِنْ أَسْتَبْرَقٍ) اوجماخ اهللىرى
 اوجماغە ايچلرى قالون جفاكەن بولغان توشاكلر اوزرندە تابانغانلارى حالدە نعمتلىرىنك (وَجَنَّا
 الْجَنَّتَيْنِ دَانِ) وبراىكى اوجماغىنك جيمشلىرى باقىندىر اولنورغان حالدە ياتقان حالدە آلورغە
 مكن بولور (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ تَكْتَبَانِ) (فَيَهِنُّ قَامِرَاتُ الْطَرَفِ) اول اوجماغلارده كوزلىرى ايرلر يىنە كىنە
 قسقارتلغان (يعنى مېتىلرى يالغز ايرلرندە كىنە بولغان مور قزلارى باردر) (لَمْ يَطْمِئِنُّوا مِنْ أَنْسِ قَبْلَهُمْ
 وَلَا جَانِ) اول مور قزلارنى ايرلرندىن بورن آدملىر ايچون بولغانلارنى آدملىر جنلر ايچون بولغانلارنى
 جنلر توتمايدىلار بو آيتدىن جنلر ايچوندە مور قزلارى بولوبلنە در (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ تَكْتَبَانِ) (كَانَهُنَّ
 الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ) اول قزلار گوياكە يوزلىرى قىزلىقندە وتلىرىنك آقلىغە هم صافلىغە ياقوت
 هم مرجان كىبىلر (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ تَكْتَبَانِ) (هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ) عملدە ايرگولسكك
 جزاسى توگىلدر مگر نوابدە ايرگولسكدر يعنى اوجماغىدر (فَبَايَ آلاهِ رَبِّكُمْ تَكْتَبَانِ) (وَمَنْ دُونَهُمَا
 جَنَّتَانِ) دى بو ايكى اوجماغىدان باشقە خلق حساب ايچون توقطى تورغان اوروندە اللەنك حضورندە

توقطاودان قورھوقچىلار ايچون ايكى اوجماخ باردر (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ) (مَدَّهَا مَنَلْنِ) اول ايكى اوجماخ غايت جاشلاردردر غايت جاشللك ليرفدن كوزگه قارا كپس كورقترلر (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ) (فِيهِمَا عَيْنَانِ نُضَاعَتَانِ) اول ايكى اوجماخده صولارى قايناب چغه تدرغان ايكى چيشمه (فانتال) باردردر (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ) (فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ) اول ايكى اوجماخده لندتلنور ايچون آشالا تورغان تورلى جيمشدر هم خرما هم رمان (انار) جيمش باردر امام اعظم بو آيت برلن خرما برلن رمان نلگ فاكه بولساوينه استدلال قيلغان چونكه نخل برلن رمان نى الله تعالى فاكهگه عطف ايتكان عطف باشقه بولونى تليدر شونلگ ايچونده امام اعظم قاشنده فاكه آشامام ديو يمين ايتكان آدم خرما هم رمان آشاو برلن حانت بولسى لكن امامين هم امام شافى نخل برلن رمان نى فاكهگه عطف نخل برلن رمان نلگ آرتوقلف لارونى بيان ايچون ديگانلر بس گوباكه نخل برلن رمان آرتوقلف لارى ايچون فاكه دن ايكنچى جنس حكمنه بولالار شونلگ ايچونده فاكه آشامام ديو يمين ايتكان بولار قاشنده خرما هم رمان آشاو برلن حانت بولا (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ) (فِيَهُنَّ خَيْرَاتٌ حَسَنَاتٌ) دى اول اوجماخلارده صورتلارى و عطف لارى كوركام ايزگو خاتون لار باردردر (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ) (هُوَ رَمَقُصُورَاتٌ فِي الْغِيَامِ) اول صورتلارى و عطف لارى كوركام بولغان ايزگو خاتون لار چاطرلارغه يابلغان و ارتلگان مور قزلاريدر (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ) (لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْفٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ) اول مور قزلاريني اوجماخ اهللر نسن بورون آدمده جنده تونمادى (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ) اى آدم برلن جن ريكز نلگ نهمتلر يلك قابوسنى يالغانغه توتاسز (مَتَكْبِينِ عَلَى رَفْرَفٍ حُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حَسَانِ) اوجماخ اهللرى اوجماخده نهمتلنور لردر جاشل اورندقلار و عجيب كوركام سكيلر قالون پالاسلار اوزرنده طابانغانلارى حالده (فَبَآئِ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذَّبَانِ) بوسوزنى بوسورده اوتوز بر مرتبه ذكر قيلنغان (تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ) و اى محمد (عه) الوغلق و حرمت اياسى بولغان ريك نلگ اسمى مبارك بولدى

(الرحمن) سوره سينگ ترجمه سى تمام بولدى)

(ايللى آلتونچى سوره واقعه سوره سى مكده ايتگان توقسان آلتى آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ) هر قپچان وقوعسى شيكسز بولغان قيامت واقع بولسه (لَيْسَ لَوْقَعْنَهَا كُذُوبَةٌ) قيامت واقع بولغان وقتك اللهغه يالغانلاوچى ياكه قيامتنى يوق ديوده يالغانلاوچى هيچ نفس بولماس (خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ) اول قيامت برتورلى قومنى توبان درجهگه نُفُوش و چيدر و برتورليسنى يوغارى مرتبهگه كوتار و چيدر (اِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا) هر قپچان نير اوستنده گى نرسه لريني جيمرلك ايتب قاطى سلكتو برلن سلكتاسه (وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا) دى طاغلار كامل تاراتلو برلن تاراتلسه (فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا) بس طاغلار تورلى طرفقه ساچلگان توزان بولسه لار (وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثُلُثًا) وسز الله نلگ قزللارى اوج صنف بولسا كز (فَاصْبَابُ الْمَيْمَنَةِ) بس اوج صنفك بوس مباركلك ايايلدر ياكه عمل دقتلرلى

اوڭ قوللارينه بيرلگان آدملردر (مَا أَصْحَابُ الْبَيْتَةِ) مبارکک ايلرى ياكه عمل دفترلى اوڭ
 قوللارينه بيرلگان آدملر کملردر (وَأَصْحَابُ الْمَشْئِمَةِ) دى ايکنچى صنفى شوملق ايلريدنر ياكه
 عمل دفترلى صول قوللارينه بيرلگان آدملردر (مَا أَصْحَابُ الْمَشْئِمَةِ) شوملق (مبارکک) ايلرى
 ياكه عمل دفترلى صول قوللارينه بيرلگان آدملر کملردر (وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ) اوچونچى صنفى
 کمالترده فضيلترده الک بولغان آدملردر ياكه حق ظاهر بولغاننڭ صونکى توقفسز ايمان کيتروده
 الک بولغان آدملردر آلاز جنت کده الک کروچيلردر اولگى معناگه بناء سابقلاردن پيغمبرلر هم
 اللهنڭ باشقه دوستلارى مراد ايکنچى معناگه بناء ايزگو امتلر مراد (أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ)
 کمالترده فضيلت لرده ياكه ايمان و عبادت الک بولغان آدملر درجه لرى باقين قيلنغان و مرتبه لرى
 بلند قيلنغان آدملردر هم آلاز نعيم اوجماخلارندادر (ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأُولَىٰ وَقَابِلٌ مِنَ الْآخِرِينَ) اول درجه لرى
 باقين قيلنغان و مرتبه لرى بلند قيلنغان آدملر اولگى امتلردن (آدم هم زمانندان رسول اللهغه قدر
 بولغان اوتسگان امتلردن) کوب جماعتدر صولقى امتلردن (رسول الله امتلردن) آز آدملردر
 بو آيت رسول اللهنڭ منم امتلرم باشقه امتلردن کوب بولور ديگان سوزينه مخالف بولمى چونکه
 رسول اللهنڭ اصل امتى باشقه امتلردن کوب بولورده لکن باشقه امتلرنڭ ايمانده و طاعتده
 ياكه کمال و فضيلترده الک بولغانلارى رسول الله امتينڭ بو صفقه الک بولغانلارندن کوبرهک
 بولور و بو امتنڭ تابعلرى باشقه امتلرنڭ تابعلرندن کوب بولور (عَلَىٰ سُرٍّ مَوْضُوعَةٍ) آلتون
 برلن توقلغان انجى و ياهوت برلن بزکتلگان سربرلر اوزرنده در (مُتَّكِمِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ) برسى
 برسنه قارش بولغانلارى حالده اول سربرلر اوزرينه تايانوچيلاردر (يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وُلْدَانٌ فَكُلُونَ
 آلاز اوزرينه منگوترك بولوب قاللا تورغان بالالار خدمت ايچون طواف قيلورلار اوزلرندن بون
 اولسگان بالالارى (بِالْكَوَابِ وَالْبَارِقِ) اچگان حاللرنده توتقاسز و بورنسز صاوتلار برلن هم توتقالى
 و بورنلى صاوتلار برلن طواف قيلورلار (وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ) دى غمردن بولغان صاوت برلن طواف قيلورلار
 (لَا يَصْنَعُونَ غَنَاءً وَلَا يَنْزِفُونَ) اول غمردن ايچون اچوچيلرگه باش آورتو و عقلنڭ کيتوى حاصل بولماس
 (وَفَاكِهِتُمْ مِمَّا يَمْغِيرُونَ) دى اوزلرى اختيار قيلغان نرسدن تورلى جيمشيلر برلن طواف قيلورلار
 (وَلَكُمْ طَيْرٌ مِمَّا يَشْتَهُونَ) دى نفسارى آرزو قيلغان نرسلردن قوش ايتلرى برلن طواف قيلورلار
 (وَحُورٌ عِينٌ) دى آلاغه الوغ کوزلى حور قوللارى بولغوجيدر ياكه دنياده غى خاتونلارى برياشه
 و ياشى تنده بولوب قاينادن ياراتلمش بولوب حورلار اسمنده بولورلار (كَأَمْثَالِ الْأُنثَىٰ الْمَثُورِ)
 اول حور قوللارى صافلقده و آقلقد صاوتنده صاقلانغان انجيلر کبيدر (جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ)
 اوجماخده غى آدملرگه بوانعاملرى قيلنور دنياده قيلغان عمللرى برابرندنه جزا يوزنندن (لَا يَسْمَعُونَ
 فيها لغوا و لاتأنيما) اوجماخ اهللرى اوجماخ باطل سوزنى هم برسنى برسنى گناهغه نسبت بيره تورغان
 (يعنى گناهلى يولنڭزد ديگان) سوزنى اشتهاسلر (الْأَقْبِلَا سَلَامًا سَلَامًا) مگر سلام ديگان سوزنى اشتهاسلر

بوذکر قیلنغان درجه لر ونعمتلر سابقلار ایچون اما آندن بردرجه توبان اصحاب الیمین نك هالنی
 الله تعالی کلاچکده ذکر قیللاچاق (وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ) دخی اوڭ قول ایالری یعنی
 مبارکک یا که عمل دفترلری اوڭ قوللارینه بیرلگن آدملر کملردر اول یمین ایالری (فی سَنَرِ
 مَخْرُودٍ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ) اول یمین ایالری چانچکلری کیسلگن بنف آغاچنده در هم جیمشی توبانن
 اچینه قدر برسی استنه برسی قویلغان خوش ایسلی موز آغاچنده در (وَظَلَّ مَمْلُودٌ وَمَاءٌ مَّسْكُوبٌ) دخی
 صوزلغان کولا گده هم همیشه آغب تورا تورغان صوده در (وَفَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ لَّا تَقْطُوعَةٌ وَلَا مَمْنُوعَةٌ) دخی
 هیچ بروقتده کیسلی تورغان هم آلچیمین هیچ بروجه برلن طیلمی تورغان کوب جیمشله در
 (وَفُرُشٌ مَّرْفُوعَةٌ) دخی بیوک توشاکلرده در یعنی شول ذکر قیلنغان تورلی نعمتلرده حضور قیلورلار
 (إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً) درستلکده بز اصحاب یمینلرنک خاتونلارنی کامل یازاتو برلن یاراتدی یا که
 یا ئان یازاتو برلن یاراتدی بو خاتونلار یا که حور قرلاری یا که دنیا ده غی خاتونلاری بیضاوی
 ایاسی ایته رسول الله ایته دی بو خاتونلار دنیا دن قارچق بولوب اوتکان خاتونلار الله تعالی همه سنی
 بریاشده با کره ایته یازاتدی دیو (فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا عُرْبًا انْرَابًا) بس اول خاتونلارنی با کره لر
 ایته ایبرلرینه سیوکلیر ایته هم همه سنی بریاشده ایته (اوتوز اوچ یاشنده ایته) یاراتدی بز
 (لأَصْحَابِ الْيَمِينِ) بو خاتونلارنی بر صفتده یاراتدی یمین ایالری ایچون (ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأُولَىٰ وَثَلَاثَةٌ مِنَ الْآخِرِينَ)
 اول یمین ایالری اولگی املردن کوب جماعتلر دخی صوغی املردن (رسول الله امتندن) کوب
 جماعتلردر (وَأَصْحَابُ الشَّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشَّمَالِ) دخی شوملق ایالری یا که عمل دفترلری صول قوللارینه
 بیرلگن آدملر کملردر اول شمال ایالری (فی سَمُومٍ وَهَمِيمٍ) اول اصحاب الشمال تنلرینک تیشکلرینه
 اوته تورغان اسسی اوطله هم غایت اسسی صودادر (وَظَلَّ مِنْ يَمُومٍ) دخی قارا تنن دن بولغان کولا گده در
 (لأَبَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ) اول کولا گه باشقه کولا گه لر کبی صالقرنده توگلدر دخی فائده لیده توگلدر (أَنَّهُمْ
 كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ) درستلکده اول اصحاب الشمال (کافرلر) موندان الک (دنیا ده) نفس آرزولارینه
 چوموچیلار بولدیلار بوغنا ایلار آلاغه شرنک ایچوندر (وَكَانُوا يُصْرُونَ عَلَى الْهَنْتِ الْعَظِيمِ) دخی اول
 شمال ایالری دنیا ده وقت الوغ گناغه (کفرگه) دوام قیلور بولدیلار (وَكَانُوا يَقُولُونَ) دخی شمال
 ایالری دنیا ده وقت ایته بولدیلار (أَفَنُؤْمِنُ بِكُفْرَاتِهِمْ وَإِنَّا لَمُتَّبِعُونَ) ای بز هر قیچان اولساک دخی چرب
 توفراق هم تارالغان سهاکلر بولساق (أَفَنُؤْمِنُ بِكُفْرَاتِهِمْ وَإِنَّا لَمُتَّبِعُونَ) ای بز قیبرلرهدن قوبارلش بولورمزمو (أَوْ أَبَاؤُنَا
 الْأَوَّلُونَ) دخی اولگی اولگن آتالارمز قوبارلش بولورلارمز (قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لَهُ جَمْعُوعُونَ)
 ای محمد هم بعثنی انکار ایته چی کافرلرگه ایته درستلکده اولگی املر دخی صوغی املر البته
 جیولمش بولورلار (الی میقات یوم معلوم) الله حضرنده بیلگولی بولغان کون نك وقتی ایچون یعنی
 الله تعالی چیکلاگان کونده جیولورلار (ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ) مونک صوکنده ای مکه اهلی
 سز ای آرزونلر وبعثنی بالفانغه توتوچیلار (لَّا تَكُونُ مِنْ شَجَرَةٍ مِنْ زَقُومٍ) زقوم آغاچینک جیمشندن

آشغوچيپلار سز (فَمَا لَتُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ) بس زقوم آغاچندان (جيهمنى آشاودان) قورصاق لارگزنى
 تولتروچيپلار سز (فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ) بس غايت صوصادقگزدان آشاغان زقوم اُستنه اسسى
 صودان اچوچيپلار سز (فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ) بس اول اسسى صوفى صوصاغان توهنگ اچرى كېي
 اچوچيپلار سز (هَذَا نَزْلُكُمْ يَوْمَ الدِّينِ) بو زقوم آغاچى بران اسسى صوصاغلارنگ جز آ كورننده
 حاضرلنگان ضيافت لريدر بس توهغه قرارلاب يىنكاج نينداين صييلار بوارى حقدن نى ظن ايتنه سن
 البته آنسى بيگراك آغر وقاطى در معناسنده (نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تَصَدَّقُونَ) بس سزنى يوقدان بار
 ايتب ياراتدق كاشكى قمبرلردن تلب قوبارارغه اوشانساز ايدى (أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ) خاندون لارنگ
 (بالا ياراتلا تورغان قاپچى لارينه) آتقان نرسه گزندن (نطفه لردن) خبر بييرگز (أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ
 الْخَالِقُونَ) اياسزى اول خاندون لارنگ رحملرينه آتقان نرسه لرگزنى (نطفه لرنى) كامل آدم ايتب
 ياراترسز ياكه اول نطفه لرنى كامل آدم ايتب ياراطوچى بزمى البته بىز (نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتِ)
 بىز سزنگ آرا گزده اولنى تقدير قىلدق وهر برگزنگ اولوينى بيلگولى وقت بران وقتلادق
 (وَمَا نَعْنُ بِمَسْبُوقِينَ) وبزالك بولمىش توگلمىز هيچ برگز بىزگه الك بولا آلامس شونك ايجون
 اولمىنده قاپچ قذولا آلامس (عَلَى أَنْ يُبَدَلَ امْتَالِكُمْ) بىز آرا گزده اولمنى تقدير قىلدق سزنگ
 اوخشاشلارگزنى آلامىدروم ايجون بو اورونده (على) لام تعلق معناسنده (وَنُنشِئُكُمْ فِيمَا لَا تَعْلَمُونَ)
 وسزنى سز بامى تورغان صفت لارده ياراطومز ايجون (وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَى) و تحقيق سزاؤل
 ياراطونى بلدگز هيچ يوقدان سزنى ياراطوم (فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ) كاشكى اولده ياراطومه قياس قىلوب
 منم قايتادان ياراطوغه ده قادر ايدكىنى ذكر قىلساگز وبلساگز ايدى بو آيت ده قياس بران استدلال
 نك در سفلنگنه اشارت بار چونكه الله تعه قايتادان ياراطونى اول ياراطوغه قياس قىلوفى قويوده
 بعضى انكار ايتوچيپلرنى نادانلارغه نسبت بيردى (أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ) بييرگه ساچكان نرسه گزندن
 (اورلقلاردان) خبر بييرگز ميكا (أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ) اياسزى اول ساچكان نرسه لرگزنى
 (اورلقلارنى) اوسلرسز ياكه بزمى اوسلررمز البته بىز اوسلررمز (لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُمْ أَهْلًا) اگر بىز تلاماك
 سزنگ ساچكان نرسه گزنى قورى وبوش اوتن قىلورم (فَظَلَّمْتُمْ تَفَكَّهُونَ) بس سز بواشكه عجب
 لنور ياكه تور شوگزنگ بوش كيتوينه اوكنور بولوب اورلرسز (إِنَّا لَمُفْرِمُونَ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ) دى
 ايتورسز در سفلنگنه بىز ايگن ساچو سببلى آلدانمىش بىز ياكه ايگنه زنگ هلاك بولوى سببلى هلاك
 بولمىش بىز بلكه بىز نىندان محرومىز ديوايتورسز (أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِى تَشْرَبُونَ) شونداين صودان
 (اچوگه صالح بولغان ملاطلى صودان) ميكا خبر بييرگز اول صوفى سزاچارسز يعنى اچه تورغان صوگزدان
 خبر بييرگز (أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ السَّمَاءِ) اياسزى اول صوفى بولوطدان ايندر دگز (تَوْشِدُونَ) (أَمْ نَحْنُ
 الْمُنزِلُونَ) ياكه بزمى اول صوفى ايندر وچى البته بىز ايندر وچى (لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا) اگر بىز
 تلاماك اول صوفى توزلى و اچى قىلورم (فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ) كاشكى مونك كېي الوغ نعمتلرگه شكر

قېلىما كز ايدى (اَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ) چاغب اول چفاره تورغان اولدان ميكا خبر بېرىز (اَأَنْتُمْ
 أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا) اياسزى اول اول چفاره تورغان آغاچنى (مرخ، غفار، كلج آغاچلارى كى) بارا تىز
 اَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ) ياكه اول اول چفاره تورغان آغاچنى بزمى بارا طوچى البته بز بارا طوچى (نَحْنُ
 جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقِيمِينَ) بز اول اول چفاره تورغان آغاچنى قېرىلدىن قوبارلو مقنده تبصره ياكه جهنم
 اول طينه اورناك هم صهرى لارده بولوچى آدم لرگه فائده قىلدى (فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) بس اى
 محمد هم الوغ بولغان رېكناك اسمنى ذكر بران تسبيح ايت يعنى سبحان ربك العظيم دبو ايت
 ياكه رېكناك جنبينه مناسب بولماغان صفت لاردان يراق قىل اولگى معناغه بنا بوايت برلن ركوع
 تسبيحى ثابت بولا هم رسول الله بوايت اينگاج بو تسبيحى ركوع لرگه ذكر قياوگى ديدى امر استحباب
 ايجون بس بوايت برلن ركوع تسبيحى ناك مستحب بولوى ثابت بولا اوشنداق رسول الله (سَبِّحْ اسْمَ
 رَبِّكَ الْأَعْلَى) آينى اينگاج بو تسبيحى سجه لرگه ذكر قىلكى ديدى بس اول آيت برلن سجه تسبيحى ناك
 مستحب بولوى بلنه بو ايكي آيت اينماسدن بورون صحابه لر ركوع لرند (اَللّٰهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ) دبو
 سجه تسبيحى (اَللّٰهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ) دبو ايندلىر ايدى (فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ) بس مين يلدن لار ناك
 توشه تورغان اورون لارى برلن قسم ايتيم چونكه قسم ايتى ده ذكر قىلناچق اش ظاهر ياكه قسم
 ايتمه من معناسته بو وقتك (لا) كلمه سى آرتق بولا (وَاِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّوَتَّعَاوُنٍ عَظِيمٍ) دغى يلدن لار ناك توشه تورغان
 اورون لارى برلن قسم ايتو اكر سز بلسا كز البته الوغ قسم در چونكه قسم ايتوده قىلدى ناك
 الوغلقنه و حكمت ناك كماله و رحمت ناك كوبلكنه دلالت بار البته الله ناك رحمتى بنده ناك عنا بىز
 و نوابىز مكلف بواى مهمل قالدر لى ما دى تليدر (اِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ فِى كِتَابٍ مَّكْنُونٍ) قسم ايتب ايتمه من
 در سنلكده اول قرآن فائده سى كوب بولغان قرآن در صافلانمش كتابده (لوح المحفوظه) بازمشدر
 (لِأَيِّمِّسَهُ الْأَلْمُطَهَّرُونَ) اول صافلانمش كتابى (لوح المحفوظنى) توتماس (يعنى لوح المحفوظه بولغان
 نرسه لرگه مطلع بولماس) مگر آدمك دن كيلگان كى چيچيلىك لردن پاك بولغان فرشته لرگه توتار
 (مطلع بولور) ياكه قرآننى توتماس مگر طهارت سز لكردن پاك بولغان آدم لرگه توتسن معناسته
 (نفس نوى معناسته بولا) ايكنچى معناغه بنا بوايت جنب كشيگه قرآننى توتونك درست توكل ايدگنه
 دلالت قىلادر ياكه قرآننى استماس مگر كفر دن پاك آدم لرگه استار معناسته (تَنْزِيلٌ مِّنْ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ) اول قرآننى بون عالمى تربيه ايدوچى الله دان شيكسز ايندلىر لى برلن ايندلىرى
 (اَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهَبُونَ) اى مكه كافر لرى ايا سز بو - روزنى (قرآننى) خورغه و چيكلگه
 صابوچى لار ميسز (وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ) دغى رزقك ناك شكرىنى قىلاسزى (أَنْتُمْ تَكْتُبُونَ)
 در سنلكده سز قرآننى يالغانغه توتاسز يعنى قرآن نعمته شكر قىلوگى قرآننى
 يالغانغه توتونى قىلاسزى (فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ) بس كاشكى هر قىچان جان بوغازغه
 ابرسه (وَأَنْتُمْ حِينَتُمْ تَبْظُرُونَ) حال بوكم سز (اولارگه ياقىنلاشقان آدم ياننده حاضر بولغان آدم لر)

اول وقتک اولارکه باقبلاشفان آدمگه قارارسز (وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ) وصالیوکم بز اولارکه حاضرلنگان آدمگه سزدن یا قینراقمز یعنی آنک حالی سردن آرتوق بلهمز (وَلَكِنْ لَا تَبْصُرُونَ) ولکن سز اولارکه حاضرلنگان آدم اوزرنک بولغان نرسه فی کورمبسز یعنی حقیقتنی بلمبسز (فَلَوْلَا أَنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ) کاشکی اگر سز قیامت کوننک دنیاده قیلغان عملارگز برابرنک جزالانمش بولماساگز ایدی (تَرْجِعُونَهَا) بوغازغه اهرشکان نك صوکنده جاننی تنگه کیری قایتارساگزچی (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سز بعثنی انکارده راست سوزلیلردن بولساگز یعنی سوزگزده راست بولساگز جاننی بوغازغه اهرشکان نك صوکنده کیری تنگه قایتارگز (فَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ الْمُقْرَبِينَ) بس اگر اولگان آدم اللهغه یا قین قیلغان آدملردن یعنی ایمان و عبادتک الک بولغان آدملردن (اولگی صنفدان) بولسه (فَرُوحٌ وَرَبَّاعَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ) بس اول کشیگه راحت لزو هم کورگام رزق و نعمت ارجمانلاری بولور (وَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ) و اگر اولگان آدم مبارکک ایالرندن یا که عمل دفنرلری اولک قوللارینه بپیرلگان آدملردن (ایکنچی صنفدان) بولسه (فَسَلَامٌ لَّكَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ) بس ای یمین ایاسی سیکا یمین ایاسی بولغان قرداشلرکنن سلام باردر یعنی سیکا سلام ایقولور (وَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ الْمُكَتَبِينَ الْفَالِئِينَ) اما اگر اولگان آدم قیامتنی بالغانغه توتوچی توغری بولسان آداشقان لاردان یعنی اصحاب شمال بولغان اوچونچی صنفدان بولسه (فَنَزَّلْنَا مِنْ حَمِيمٍ وَتَضَلَّيْنَا جَعِيمٍ) بس اول کشیگه حاضرلنگان نرسه (ضیافت) اسی صودان در دخی حمیم تموغسنه کورودر (أَنْ هَذَا الْمَوْحِقُ الْيَقِينِ) درستلکده بوسورده ذکر قیلغان نرسه لر یا که بو اوج صنف حقنده ذکر قیلغان نرسه لر البته شیکسز بولغان خبر برلن نابت در (فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) بس ای محمد هم ریکنی جنابنه مناسب بولماغان صفت لاردان الورغ بولغان اسمنی ذکر برلن براق قیل

واقعه سوره سی نك ترجمه سی تمام بولدی

(ایلی بدنی سوره (حدید) سوره سی مدینه ده اینگان جمعی بکرمی نولز آبت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) الله ایچون کورکرده دخی بپرده بولغان نرسه لر تسبیح ایندی (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) و اول الله هر اشنه استن در هم حکمت ایاسیدر (لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ایچون در کورکر نك و بپیرلر نك خوجه لشی (بُئِيَ وَيُبَيَّتُ) اول الله اولکرنی ترگزور و ترکزرنی اولتدر (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) و اول الله اولترودن و ترگزودن هر نرسه اوزرینه کچی پتکوجیدر (هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ) اول الله هر نرسه دن اولدر بس الله دن الک هیچ نرسه بولدر دخی هر نرسه دن صوکندر بس الله دن صوکن هیچ نرسه بولدر (وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ) و اول الله قدرنی نك اثرلری برلن ظاهر در (بیلگولیدر) ذاتی نك حقیقتی برلن یاشرندر یا که وجودی ظاهر در حقیقتی بیلگولی توکلدر چونکه الله نك ذاتنی اوزرنن باشقه هیچ کم بلماس

(وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) واول الله ھرنىسەنى بىلگۈچىدەر اللەنىڭ بىلۈندە ظاھىر نىرسە بىرلن ياشىرن نىرسە بىرابىردەر (هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) اول اللە شۇندىكىن ذاتىدەر كوكۇلرنى دىبىرلرنى ياراتىدى (فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتى كۈن (بىغىنى بىرسى سۈكۈندە بىرسى كىلىگەن آلتى كۈندە) اول مەتنىڭ كۈبىنى ايدىكىنى اوزىگنە بىلور (ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ) مونىڭ سۈكۈندە اللە قوقى بىران عىرش اوزىرىنە غالب بولىدى موندىن مراد بىتن مەلۇقات اوزىرىنە قىدرتى بىردى (يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ) اول اللە بىيرگە كىرگەن نىرسەلرنى (اذْهَبَ لِرَبِّهِمْ) بىلور (وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا) دىخى بىيردىن چىققان نىرسەلرنى (اَوْسَهُ تَوْرَعَانَ نِيسَهُلَرِنِ) بىلور (وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ) دىخى بىوغارىدىن (بىلۇپدىن) تۇشكان نىرسەنى (بىغەورلارنى) بىلور (وَمَا يَرْجُ فِيهَا) دىخى بىوغارى آشقان نىرسەلرنى بىغاروتۇتىلرنى بىلور (وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ) واول اللە سىزنىڭ بىرلن بىرگەدەر قاىپ اوردىغىنە بولسا كىزدە بىغىنى اللەنىڭ علمى وقىدرتى بىيچ ھالدى سىزدىن آبرىماس (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) واول اللە سىزنىڭ قىلغان اشلر كىزنى كىور وچىدەر ھەربىر اشلر بىرابىرىدە تىپوشلى بىرا بىير (لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول اللە اىچوندىر كوكۇلرنىڭ دىبىرلرنىڭ خواجهلىقى (وَاللَّهُ تَرْجِعُ الْأُمُورَ) واول اللەغە اشلرنى قايتارلىشى بولور (وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) واول اللە كىچىنى كۈندىگە كۈندىگە بىس كىچىنى آرتىدەر كۈندىنى كىمتور (وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دىخى كۈندىنى كىچىگە كىرتىس كۈندىنى آرتىدەر و كىچىنى كىمتور (وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) واول اللە كوكرا ك اىالرىنى بىغىنى كوكرا كىگە كى سىلرنى بىلور (آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) اى آدمىلر اللەغە ھم اللەنىڭ رسولىنە ايمان كىنر كىز (وَأَنْفَقُوا مِمَّا) دىخى شول نىرسەدىن (مَاللاردىن) اللە راضى بولا تورغان بولغە صرف ايتىكز (جَعَلَكُمْ مُسْتَغْلَبِينَ فِيهِ) اللە سىزنى اول نىرسەدە (مالىاردە) تصرف قىلودە غلىفەلەر (خواجهلار) قىلدى بىرا كە اوز كىزدىن بۈرىن اولىگان آدمىلردىن آلىغان مالىار كىزدە خواجهلار قىلدى شول مالىدىن اللە بولىنە صرف قىلىكز مەناسىدە (فَأَلْفَنِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا) بىس سىزدىن شۇندىكىن آدمىلر ايمان كىنر دىبىلر ھم مالىلارنىن اللە بولىنە صرف قىلدىلار (لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ) اول آدمىلرگە الوغى نواب بولور (وَمَالِكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ) ونى بولىدى سىزگە اللەغە ايمان كىنر مېسىز بىغىنى اللەغە ايمان كىنر ماگانىز ھالدى نى قىلماقچى بولاسىز (وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ) ھالبۇكم رسول (ھمد ھم) سىزنى رىبىكزگە ايمان كىنر و كىزگە ائىدبىدەر (وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ) وتحقىق اللە سىزدىن ايمان بىرلن عەھدى كىزنى آلىدى (اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) اكر سىز بىس وقتىدە ايمان كىنر وچى بولسا كىز ھازىردە ايمان كىنر كىز (هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتَ بَيِّنَاتٍ) اول اللە شۇندىكىن اللەدەر قلى بىغىبىرى ھمد (ھم) اوزىرىنە ظاھىر بولغان آيتلرنى (قىران آيتلرىنى) اىندىدەر (لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) اللەنىڭ ياكە قىلىنىڭ (بىغىبىرىنىڭ) كىفر و نادانلىق قارانغولقلارنىن ايمان و علم نورىنە سىزنى چىغاروى اىچون (وَأَنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ) دىخى درىستلىكدە اللە سىزگە كىفر و نادانلىق قارانغولقلارنىن ايمان و علم نورىنە چىغارونىڭ شىقت و رحمت قىلوچىدەر چۈنكە سىزنى غىقتىن بىغىبىرلر آيتلر بىرلن اللە اوىغاندى عقلى بولغان دىللىلرگە كىنە معرفتىنى

لارغە اوجماخ بىرلن سېرىق بېرىلگان ھەم آلارنىڭ آللارنىڭ اۆكلارنىڭ نور بىرىگان كۆندە منافق (طشندان ايمان اظهار قىلۇپ اچىدىن كافر بولغان آدملىرى) ايزلىرى بىرلن منافقە خاتونلار ايتورلىرى (الْمَنِينُ آمَنُوا) ايمان كىتىرگان آدملىرىگە (أَنْظُرُوا نَانَقَتَبِسُ مِنْ نُورِكُمْ) بىزنى كىتىر نور كۆزدىن بىزدە الش آلورەز دىيۇچونكىە مۇنلارنى اوجماقە آشقىروب آلۇپ بارلور ياكە بىزگە طابا قاراڭز معناسندە چونكىە مۇمنلر منافق لارغە بوزلىرى بىرلن قارش بولغاچ منافق لار مۇمنلرنىڭ آللارنىڭ بولغان نورلارنى كورو سېبىلى ياقىلىق حاصل قىلورلار (قِيلَ ارْجِعُوا ورائَكُمْ) منافق لارغە ايتلور آرتوڭزغە (دنياغە) كىرى قايتوڭز (فَأَلْتَمَسُوا نُورًا) بس اللەنى معرفتى ھەم كوركام خلق لارنى حاصل ايتو بىرلن نور استاڭز چونكىە نور بۇلاردان حاصل بولادر ياكە موقى كىرى قايتوڭز نور آندە آلنور معناسندە ياكە تىلاگان اورنكزغە كىرى قايتوڭز ايكىنچى نور استاڭز بونورنى سزگە بىرىرگە يول يوق معناسندە (فَضْرَبَ بَيْنَهُمْ بِسُورَةٍ بَابٌ) بس مۇمنلر بىرلن منافق لار آراسندە بىر دىوار صوتلور اول دىوارنىڭ مۇمنلرگە كىرگە ايشكى بولور (بِاطْنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ) اول دىوارنىڭ ياكە ايشكىنىڭ اچىندە رحمت باردر چونكىە جنتگە ياقىن (وَوَظَاهِرُهُمْ قَبْلَهُ الْعَذَابُ) اول دىوارنىڭ ياكە ايشكىنىڭ طشى اول طش جەنى طرفندىن عذاب باردر چونكىە تىمورغە ياقىن در (يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ) منافق لار مۇمنلرگە بىز سىزنىڭ بولۇن دىن دە بىر بولماقنى دىيۇندۇ قىلورلار مقصدلارنى ظاھىرە بىر بولور (قَالُوا بَلَى) مۇمنلر منافق لارغە ايتورلىرى بلى بىزنىڭ بىرلن دىن دە ظاھىرە بىر بولدىڭز (وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ) لىكىن سىز منافق لىق سېبىلى اوز كىزنى قىتتەگە تىشردىڭز (وَتَرَبَّصُّوْا رَأْيَكُمْ) دىنى مۇمنلرگە تورلى بىللار ايرشونى كىتىر ودىن دە شىك قىلىدىڭز (وَعَزَّيْتُمْ الْأَمَانِيَّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ) دىنى سىزنى دنيا اميدلىرى (مثلا ھەرنىڭ اوزون بولۇى كىي) اللە نىڭ امرى (وام) كىلىگان كە قدر سىزنى آلدادى (وَعَزَّيْتُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ) دىنى سىزنى آلدادى (شيطان ياكە دنيا) اللە نىڭ يارلقاغۇچى بولۇى بىرلن عذاب قىلماقچى بولۇى آلدادى يعنى شيطان ايتىدى گناھنى قىلسا كىدە قورقما اللە يارلقار وعفو قىلور دىو وسوسە قىلىدى (فَأَلْيَوْمَ لِأَيُّوْمٍ لَّا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ) بس بو كۆندە (قيامت كۆنىدە) سىزدىن منافق لاردان فدأ آلماس يعنى عذابىڭزنى ايكىنچى نرسە بىرىب آلماشدرا آلماسىز (وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دىنى طشندان واچىدىن كافر بولغان آدملىردىن دە فدأ آلماس (مَأْوَاكُمُ النَّارُ) سىزنىڭ ياراچاق اورنكز او طدر (ھى مَوْلَاكُمْ) اول او ط سىزنىڭ جىنايىتە تىوشلى و مناسب در ياكە اول او ط سىزگە ياقىن در معناسندە (وَبَشِّرِ الضَّالِّينَ) دىنى يادز اورلەچك اورون در اول او ط (أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا) ايا ايمان كىتىرگان آدملىرىگە وقت بولمايدى (أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ) اللە نىڭ ذكرى اچىون كۆڭللىرىنىڭ قورقۇپىنە بو آيت مهاجرلر ھەقىدە ايتىدى دىگانلر چونكىە مۇمنلر مەكە دە وقت بىك آچ بولغان لار مەدىنەگە ھىجرت قىلغاچ مۇمنلرگە رىزق لار ونىمىلر ايرىدى ھەم اولسىگە قاراغاندە ھەمتلىرى ضعيف لىدى (وَمَا نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَوْجِدًا مِّن مَّاءٍ) اللە دان ايتگان نرسە (ھەقدان بولغۇچى) يعنى قرآن اچىون كۆڭللىرىنىڭ قورقۇ وقتى كىلمايدى

ویتما دیوه (وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ) دخی مؤمنلرگه موندان (قرآن دان) الك كتاب
 بئرلگان آدملرگه بولماسرلغه وقت یتما دیوه یعنی مؤمنلرگه یهودلر و نصارا لارغه اوخشاماسرلغه
 وقت یتما دیوه (فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ) بس اول یهودلر و نصارا لار اوزرینه عملری یا که
 ایملری اوزون بولتی ایچون زمان اوزون بولدی بس آلارنک کوکللری قارالدی (وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
 فَاسْقُونَ) دخی اهل کتابدان کوبس اللهنک طاعتندن چفوجیلاردر یعنی کوکللری نك آرتوق
 قارالغندان دینلرندن چفوجیلاردر هم کتابلارنده پولغان حکملر قویوجیلاردر (اعلموا ان الله یعی
 الأرض بعد موتها) ای آدملر بلکزدر ستلکه الله تعالی کیبوسیبلی اولسگان نك صوکنده اولنلر
 اوسدرب بیرنی ترگزوچیدر بو بیرنی ترگزو قارا کوکللرنی ذکر برلن دخی قرآن اوهو
 برلن ترگزوگه یا که اولکلرنی قبرلرندن ترگزوگه تمثیل بولادر (قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ) تحقیق
 بز سرگه بیرنی ترگزوگه قادر ایدکمزگه دلالت قیلا تورغمان آیتلر ایدسردک (لَعَلَّكُمْ
 تَعْقِلُونَ) عقلکز کامل بولوب اورلسون ایچون (ان الْمُصَنِّعِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ) درستلکه الله
 رضالغی ایچون صدقه بیروچی ایرلر دخی صدقه بیروچی خاتونلر (وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا) دخی
 اللهغه کورکام بوروچقه بیروچی ایرلر هم خاتونلار یعنی ثواب امید اینب الله بولنده ماللارونی
 صرف قیلوجیلار کیرک ایرلر و کیرک خاتونلار بولسون (بُضَاعَفْ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ) اول آدملرگه
 اجرلرینی قات قات قیلنور هم آلاغه حد ذاتنده الوغ بولغان اجرده باردر (وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ
 وَرُسُلِهِ) دخی شوندا این آدملر اللهغه هم اللهنک دین ابراتر ایچون یبارگان ایلچیلرینه (پیغمبرلرینه)
 ایمان کیتردیلر (أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ) بو صفتده بولغان آدملر آلاردر ربلری
 حضورنک صدیقلار دخی شهیدلر منزلده بولغان آدملر یا که ربلری حضورنک آلاردر بیک اوشانوجی لار
 و شاهدلار معناسنده چونکه بو صفتداغی آدملر اللهغه ایمان کیتردیلر هم اللهنک دخی پیغمبرلرینک
 بون خبرلرینی تصدیق ایتدیلر هم آلا قیامت کوننده الله ایچون پیغمبرلرینی یالغانغه توتقان
 امتلرگه شاهد بولورلار (لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ) اول آدملرگه صدیق لارنک هم شهیدلرنک اجرلری هم
 نورلاری کبی اجرلر و نورلار بولور (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) دخی شوندا این آدملر کافر
 بولدیلار هم بز نك آیتلرمزنی یالغانغه توتدیلار (أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ) بو قباحت صفتده بولغان
 آدملر جهیم تموغینک ایالریدر بیضاوی ایاسی ایته بو آیت تموغده منگو قالونک کافرلرگه خاص
 بولوبند دلالت قیلاردی چونکه بو آیت نك ترکیبی اختصاص فی بلدره صحبیت عرفده لازم بولوغه
 دلالت قیلادی (اعلموا انما العیبه الدنیا) ای آدملر بلکز آخقی درستلکه دنیا ترکلیگی (لَعِبٌ وَلَهُمْ
 وَزِينَةٌ) اویوندر و فائده سز اشدر وزینت لنودر (وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ) دخی
 آرالار کزده ماقطانوشو هم ماللارده و بالالارده کوبایشودر الله تعالی آخرتده مؤمنلر برلن منافق لارنک
 حاللرینک نچک بولاچاغنی بیان ایتدکدن صوکره دنیا ایشلرینک حقیر نرسه لر ایدکنی بیان ایتدی

دنيا اش ديو اول اش بولن آخرتده گى سعادتكه ايرشو بولماغان اشنى ايتورلر الله تعالى دنيا اشنى شول طريق بيان ايتنه دنيا اشلى خيالى بر اش فائدهسى آز دبتوى تيز چونكه دنيا اشلى صى لارنىك اويىناغان وقتده فائدهسىر مشقت لنوى كى آدم لارنىك اوزلر ينى مشقتلى تورغان اويون دان عبارت هم آخرت مقصودلارندان شغللندره تورغان بوش اشلردن عبارت هم كوزكام كييملر ويغشى اطلار وكتوركام بنالار و نسللر و ماللار برلن ماقطانشو كى بولغان زينت دن عبارت ديو (كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ) دنيا تركلكسى نك مثالى اوسه تورغان نرسه لرى ايگن ساچوچيلارنى عجب كه قالدره تورغان يغمور كيبدر ايگن ساچوچيلار يير آستنده اورلىق لارنى ارتكانلكرى ايچون (كُفَّارٌ) ديو اطلالغان كفار ارتوچيلر معناسته ياكه كفاردان اللهنى انكار اينوچى چن كافرلر مراد چونكه كافرلرنىك دنيا تركلكنه عجب لنوى مؤمن لرنىك عجب لنوندىن آرتوغراق شونىك ايچون كافرلرنى خاصلانغان ينهده مؤمن نىك بر عجب نرسه نى كوردكى وقتنده فكوى اول عجب نرسه نى قىلوچى اللهنىك قدرته كوچه اما كافرلرنىك فكوى كوزى كورگان نرسه دن آرتوقفه كوچى بس كافرلرنىك عجب لنوى آرتوغراق بولا (ثُمَّ يَهْبِطُ فَيَرَاهُ مُصْفًرًا) مونىك صونىك اول اوسه تورغان نرسه كىبار بس سين آنى صارى تۇسه گى حاله كوررسن (ثُمَّ يَكُونُ حُطَابًا) مونىك صونىك اول اوسه تورغان نرسه چيل اوچرطا تورغان طارالاتورغان نرسه بولوب اورلور بو آيتندن مقصود تيز بتمونىك وفائده سىنىك آزلغنه دنيا تركلكسى ايگن ساچوچيلرنى اوسه تورغان نرسه لرى عجبلىندركان يغموركه تمثيل (وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ) دى دنيا نى آخرتكه اختيار قىلغان آدملرگه آخرتكه قاطى عذاب باردر بو آيت دنياغه چومودان نفرتلىندرو آخرتكه مرمتلى بولونى موجب بولغان نرسه كه قزقدرو بولا (وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ) دى دنيا نى آخرتكه اختيار قىلماغان آدملرگه الله دان بارلقاو هم رضالق باردر (وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْفُرُورِ) دنيا تركلكسى توگلىر مگر آلدى تورغان فائده لنه چك نرسه گنه در يعنى دنياغه غنه يوزىنى دوندر ب دنيا برلن آخرتنى استامان آدم ايچون (سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ) ريكزدن بولغان مغفرتكه (گناهلارنى بارلقاوغه) ميدانه اوزوشه تورغان آدم آشقان كى آشقز (وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) دى كىك لى كوكلر برلن يبرلرنىك كىك لى قدر بولغان اوچماغه آشقز (أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ) اول جنتنى اللهغه دى اللهنىك رسوللرينه ايمان كىنرگان آدملرگه حاضراندى بو آيت اوچماغنىك حاضر مخلوق بولوبينه دى اوچماغه كروگه مستحق بولوده بالقر ايمان نىك كفايه قىلوينه دلالت قىلادر (ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ) بروعه قىلنغان اوچماغ اللهنىك فضلى در الله بو فضلنى تلاقان آدملرينه بىرر (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) دى الله الرغ فضل اياسىدر بس اللهنىك اوچماغ برلن انعام قىلوى يراق اش توگلىر (مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ) بىرده ايرشكوچى هيچ نرسه دن (أَجَلٌ وَبَاشِقَةٌ) كى ايرشمادى (وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ) دى اوزلرگزگه ايرشمادى آورولارو باشقه آقتلر كى (الْأَلْفُ كِتَابٌ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا) مگر ايرشدى ايسه اول نرسه نى بىز خلق ايتورن الك او ك اول نرسه لى روح المحفوظه يازلىشدر اللهنىك

علمنده ثابت در (اَنْ ذَلِكْ عَلَيَّ اللَّهُ يَسِيرٌ) در سنلکه اول نرسه في لوح المحفوظه يازو الله اوزرينه
جيكدر (لَكَيْلَاتُنَّسْوَا عَلَيَّ مَا فَاتَكُمْ) الله تعالى اول ايرشكان مصيبتنى لوح المحفوظه يازدى دنيا نعملر نرسن
اوتكان نرسه اوزرينه قايفر ما وگزا ايچون (وَلَا تُفْرِحُوا بِمَا آتَاكُمْ) دخی الله نك دنيا نعملر نرسن بييرگان نرسه لرينه
يز نك شادلانما وگزا ايچون چونكه هر بر نرسه نك الله نك تقريزي ايله بولويى بلسگان آدم البته دنيا
نعملر يذك كيتوبينه ده هم كيلوبينه ده قايفرمى (وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ) دخی الله اوزى بييرگان نعملرى برلن
تكبرلن وچينى هم آدملرگه ماقتانوب يور وچينى دوست كور ماس (الَّذِينَ يَبْغُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ
بِالْبُغْلِ) تكبرلن وچينى و ماقتانوب يور وچينى آدملر شونداين آدملر در الله بييرگان نرسه برلن اوزلرى
ساراناق قيلورلار هم آدملرگه ده ساران بولو برلن بيورلار (وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ)
و كدر الله بييرگان مالن دين يولينه صرف قيلودن يوز دوندر الله غه هيچ ضرر يوق بس در سنلکه
الله اول كشينك مالن صرف قيلونين موگسدر هم مد ذاتنده ماقتال مشدر بس اول كشينك نعمت كه
شكردن يوز دوندر وى الله غه ضرر قياماس (لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ) و تحقيق بز پيغمبر مرنى ظاهر
دليل لر هم معجزه لر برلن يباردك (وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ) دخی آدملر برلن برگه حقى بيان
قيلسن هم عملنك صوابنى خطاسندن آيرسن ايچون كتاب ايندر دك دخی هر كمنك حقى تيگرلنسن
و عدالت يورتلنسن ايچون ميزان ايندر دك (لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ) آدملر عدلك و توغرياق برلن
نورسنلار ايچون ميزانى ايندر و دن ميزان نك سبيلرينى ايندر و مراد (وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ) دخی تيمرنى
ايندر دك (يَارَاتِدِقْ) بعضيلار آدم (عه) بعض تيمر قراللارنى جنندن آلوب چقدى ديگانلر (فيه
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ) اول تيمرده قان قوت هم آدملرگه كوب فائده لر باردر چونكه صوغش
قراللارى تيمردن يا صالا هم هر بر صنعتنك قرالى تيمردن بولا (وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ)
الله تعالى تيمرنى ياراتدى آدملر فائده لانسنلر ايچون دخی الله نك مشاهده برلن دشمانلار برلن
صوغشه تيمر قراللارنى استعمال قيلو برلن اوزينك (ديننه) ياردم قيلغان آدمينى دخی پيغمبر لرينه
ياردم قيلغان آدمينى غائب بولغانلارى حاله بلسن ايچون (اِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ) در سنلکه الله هلاك
قيلورغه تلاگان آدمنى هلاك قيلورغه قادر در هم هراشه استندر غيرينك ياردمنه محتاج بولماس اما
صوغش برلن امر قيلوى آدملرنك اوز فائده لرى ايچون (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ) و تحقيق بز
پيغمبر اينوب نوح هم ابراهيم (عه) نى يباردك (وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النَّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ) دخی نوح هم
ابراهيم (عه) بالالارنده پيغمبرلك هم كتاب قيلتى يعنى بوايكسينك بالالارنى پيغمبر قيلتى هم
آلارغه كتابلار وى قيلتى بعضيلار كتابسن ياز و مراد ديگانلر (فَمَنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ) بس
نوح برلن ابراهيم (عليهما السلام) نك بالالارندن حلقفه كونلگانلرى بازدر لکن اول بالالار دن
كوبس الله نك طاعتندن چغوچيلاردر (ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا) مونك صوگنده نوح و ابراهيم هم
بۇلاردن باشقه اوتكان پيغمبرلرنك از لرينه (آر تلارينه) دين ايراتر ايچون يبارگان ايلچيلر مرنى

(پېغمبەرلەرنى) ايارتىڭ (وَقَفَيْتَا بَعِيسَىٰ بِنَ مَرْيَمَ) دى مريم (عليها السلام) اوغلى عيسى (عم) نى ايارتىڭ يعنى عيسى (عليه السلام) غە ايرشكانگە قدر ھەر بىر پېغمبەر سوڭىنىدە ايكنچىسىنى يياردىڭ (وَأَتَيْنَاهُ الْأَنْجِيلَ) دى عيسى (عم) گە انجىل بېردىڭ (وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً) دى عيسى (عم) گە ايارگان آدملىرىڭ كۆڭللىرىدە شىقت قىلدىڭ (وَرَحْمَةً وَرَهَابَانِيَّةً) دى رحمت ھەم بىك آرتوق قورقۇچىلىق نى قىلدىڭ (رەھبانىت دىبوعبادتە ھەم رىياضتە آرتوق تىرەشۈچىلىق ھەم آدملىرىدىن بۇتۇنلاي كىسلىقچىلىك گە ايتلار بىوصفت اياسنە راھب دىبورلار (ابتنىغۇھا) اول آرتوق صرفىلىقنى عيسى گە ايارۈچىلەر اولارنى طرفىندان چىقاردىلار (ماكْتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ) اول رەھبانىت نى بىز آلارغە فرض قىلماق (الْأَبْتِغَاءُ رِضْوَانِ اللَّهِ) لىكن آلار اول رەھبانىت (آرتوق صوفىلىق) نى چىقارمايدىلار مگر اللەنىڭ رىضالىنى اسناۋ ايچون گنە چىقاردىلار (فَمَارَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا) بس اول رەھبانىتنى چىن رعايە قىلۇبىرلن رعايە قىلا آلمايدىلار چىن صاقلار بىرلن صاقلى آلمايدىلار بىلكە اول رەھبانىت كە تىلپىت (مەبۇد اوچ نىسە دىمىك) نى ھەم اول اوچ نىسەنىڭ جەھتلىرىگە باشقە بولۇپ ذاتى بىر بولۇچىلىق نى دىرسول اللە نى انكار ۋە باشقە قىلمىشلىقنى قوشىدىلار (فَأَتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ) بس عيسى (عم) گە ايارگان آدملىرىدىن اللە قوشقانچە ايمان كىتىرگانلارنىنە اچىلارنى بېردىڭ (وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) دى عيسى (عم) گە ايمان كىتىرگان آدملىرىدىن كۆپىسى اللەنىڭ طاعتىدىن چىقۇچىلاردىر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى اولكى پېغمبەرلەرگە ايمان كىتىرگان آدملىر (اتَّقُوا اللَّهَ وَآمَنُوا بِرُسُولِهِ) طىغان نىسە سىندە اللەدان قورقۇڭ دى اللەنىڭ رسولى (مەدەم) گە ايمان كىتىرگىز (يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ) اكر اللەدان قورقساڭىز دىرسولنە ايمان كىتىرساڭىز اللە سىزگە رەھمتىدىن ايكى الش بىرەر بىر الشى رسول اللە غە ايمان كىتىرۈڭىز ايچون ۋە بىر الشى رسول اللەدان اولكى پېغمبەرلەرگە ايمان كىتىرۈڭىز ايچون (وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ) دى سىزنىڭ ايچون نور قىلۇر كە اول نور بىرلن يۇرۇرسىز يعنى الھام بولغان ھىدايت بىرەر اول ھىدايت سىزنى تىرك ۋە تىگىزدا ھەم اولىگان نىڭ سوڭىدە ھەق يولغە كۆندۈر (وَيُفَقِّرْ لَكُمْ) دى اللە سىزنىڭ گناھلارڭىزنى يارلقار (وَاللَّهُ فَغُورٌ رَحِيمٌ) دى اللە گناھلارنى يارلقاغۇچى ھەمدە بىندەلەرگە رحمت قىلۇچىدىر (لَيْلًا يَعْلَمُ أَهْلَ الْكِتَابِ) كىتاب اھلى بىلىملىر ايچون (لا كَلِمَةَ سِ آرتوق) (الَّذِينَ يَقْتَدِرُونَ عَلَىٰ غَيْبِ مَنْ فَضَّلَ اللَّهُ) دىرسىلكە اول كىتاب اھلى اللەنىڭ فضلدىن ھىچ نىسە گە قادر بولماسلار يعنى كىتاب اھلى ذكر قىلىنغان اللەنىڭ فضلدىن ھىچ نىسە گە ايرشماسلەر ھەم اللەنىڭ فضلنە ايرشۇگە كۆچلرى دە يىتماس چۈنكە آلار اللەنىڭ رسولىنە ايمان كىتىرمايدىلەر اللەنىڭ فضلنە ايرشۇشنىڭ شىرطى رسولىنە ايمان كىتىرۈدەر (وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ) دىرسىلكە اللەنىڭ فضلنى اوزملىكىدە دىر دىبىلىملىرىدە ايچون (يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ) اللە فضلنى بىخەلرلەردىن تىلاگان آدملىرىنە بىرەر (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) دى اللە اللوغ فضل اياسىدىر (لَا) كىلمەسى آرتوق توگىدەر بو ۋەقە بو آيت نىڭ معناسى بولادىر اھل كىتاب، پېغمبەر ھەم پېغمبەرگە ايمان كىتىرگان آدملىر اللەنىڭ فضلدىن ھىچ نىسە گە قادر بولماسلار ھەم ايرشماسلەر دىبوعاقتاد قىلماسونلار ايچون معناسىدە

ھىدىد سۇرەسى نىڭ ھىدىدە يىكرىمى يىدېچى پارە نىڭ تىر جەھىسى تىمام بولدى

(اىللى سىكزىنچى سۇرە مېجادلە سۇرەسى مەدىنەدە اىنگان يىكرىمى اىكى آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي) تەقىق الله شۇنداقىن خاتۇننىڭ سوزىنى اشئدى (تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي
إِلَى اللَّهِ) اى ھىدىدەم اول خاتۇن اىرىنى ھىقىنە سىنىڭ بىرلن (جدال) قىلىشور بىنى دعوى لەئىر ھم
بواشەدە اللهغە شكايت قىلور (وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا) دىنى الله اى ھىدىدەم سىنىڭ اول خاتۇن بىرلن
سوزنى قايتاروشوب سوبلاوتۇزنى اشئور الله تعالى بو آيتىدە اول خاتۇننىڭ رسول الله بىرلن اىرى
ھىقىنە مفاكرە قىلىشۇىنى ھم اللهغە شكايتنى بيان ايتىدى (ان الله سميع بصير) درستلىكەدە الله تعالى
ھىر سوزنى اشئوچى ھىر نىرسەنى كورۇچى در (الَّذِينَ يَظَاهَرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ) شۇنداقىن اىرلەر
سىزىردن (خاتۇنلارنىدان) اظھار قىلورلار بىنى خاتۇنلارونى آنالارىنە اوخشاتورلار (مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ)
اول خاتۇنلار ھىقىقە اوزرىنە اظھار قىلورچى اىرلرنىڭ آنالارى توگلدەر (ان أُمَّهَاتَهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ)
اول اىرلرنىڭ ھىقىقە اوزرىنە آنالارى ھىچ كىم توگلدەر مگر اوزلرىنى طوغىدەرغان خاتۇنلارغىنەدر
بىس اول اىرلەرگە خاتۇنلارونى ھىرام بولو ھىقىنەدە آنالارغە اوخشاتو درست بولماس مگر آنالارغە
اوخشاتو درست بولور ھىرام بولو ھىقىنەدە الله تعالى آنالارغە توتاشدۇرغان اىمچاڭ اىمىزگان خاتۇنلارنى
ھم رسول الله خاتۇنلارونى (وَأَنَّهُمْ لَيَقُولُنَّ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا) دىنى درستلىكەدە اول اظھار قىلورچى
اىرلەر شارح انكار قىلغان قىباھت ھم يالغان سوزنى ايتورلەر چۇنكى خاتۇننىڭ ھىچ جەھىتىن آناغە
اوخشاوى مكىن توگلدەر الله تعالى بو آيتىدە اظھارنىڭ يالغان وباطل سوز ايتكىنى بيان قىلدى (وَأَنَّ اللَّهَ
لَعَفُوٌّ غَفُورٌ) دىنى درستلىكەدە الله اوتكەندەكى گناھلارنى عفو ايتوچى ھم بارلقاغۇچىدەر بو آيتنىڭ
ايتىنىدە سبب شول درستلىكەدە ھامت اوغلى اوسى بىر ھىقىنەدە خاتۇننى ئىلبەھىزى خولەگە جماع قىلورنى قىصد
قىلدى خاتۇننى كىفى با كە اقتىضاسى اولمادىقنداق ايتىنىنى منع قىلدى آچوى كىلوب اىرى خاتۇننە
(أَنْتِ هَٰئِلَةٌ كَظْهَرِ أُمِّي) دىدى بىنى سىن مېنىكا آنامنىڭ آرقاسى كىبى مەناسىدە جاھلىت زامانىدە
بو سوز طلاق ايتى بىس خولە رسول اللهغە ياردى واىرى بىرلن اىكى ارادە بولغان تەھنى بيان
ايتىدى ھم بوھىقە رسول اللهدان فتوى استىدە رسول الله جاھلىت زامانىدە بولغان ھىكم بىرلن (خاتۇننىڭ ايتىنىدە
اىرلورى بىرلن) ھىكم قىلدى ھاضر سىن اىرئىكا ھىرام بولدىڭ دىدى خولە ايتىدى اى اللهنىڭ رسولى اىرەم اوسى
مىنى طلاق لىظى بىرلن اىرەمادى دىدى رسول الله مېن سىنىڭ ھىقەدە ھىچ نىرسە ظن قىلمىم مگر اىرئىكا ھىرام
بولۇشنى ظن قىلام دىدى بىس خولە بالالارىنىڭ كۇبلىگىنى ومالىنىڭ بوقلىغىنى ونىپەھ بىل ھىمرايتىكان بولدى اشئىدان
اىرلورىنى اويلاپ بىك قاىغىردى رسول اللهغە اىككىنچى مرتبە كىلبەك فتوى صىرادى ھم رسول الله اىككىنچى
مرتبە سەندەدە اولگىپەھە جىواب بىردى بىس شۇنداق صوڭ كوك ھارى يونالاب اى الله بو ھىكمەدە سىنىكا
شكايت قىلان دىدى شۇنداق صوڭ الله تەتە توتاشىن دورت آيت ايتىردى اولگىمەندە خولەنىڭ

قصة سنى ايكنچىسندە ظھارنىڭ باطل سوز ايدىكى بيان ايدىنى اوچونچى دورتنچىسندە ظھارنىڭ كفارتىنى بيان ايدىنى نناكە ايتەدر (وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ) دى شونداين آدملىر خاتونلارنىڭ ظھار قىلورلار يعنى خاتونلارنى آنالارىنە اوغشاتورلار (ثُمَّ يَعُودُونَ اِمَّا قَالُوا) مونىڭ صونىدە ايتكان سوزلىرىنى بوزوغە ياكە حرام قىلغان نرسەلىرىنى حلال ايتوگە كىرى قايتورلار يعنى خاتونلارنىڭ فائىلىنى مباح قىلورنى استارلىر گرچە قزغىب قاراۋ بولنگنە بولسەدە بوامام اعظم مەھبى شافى قاشنىدە عود آيرولو ممكەن بولغان زمان قدرلى خاتوننى نكاحە توتو امام مالك قاشنىدە جماع گە قصد قىلو امام حەمن قاشنىدە بالفعل جماع قىلو (فَتَعْرِبُ رَقَبَةً مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَاسَا) بس ظھار قىلغان ابرگە ايتكان سوزىنى بوزونى قصد قىلغاندە برقل آزاد ايتوواجب بولو كرك مؤمن وكرك كافر بولسون لىكن ظھار قىلغان ابر بولن ظھار قىلىنىش خاتوننىڭ جماع بولن ياكە شەوت بولن توتو بولن فائىلىنىمەسەن بورون (ذَلِكُمْ تُوَعُّظُونَ بِهِ) سزگە بوذكر قىلغان نرسە كفارت بولن حكمدر اول حكمدر بولن وعظ قىلنورسز (وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دى اللە سزنىڭ قىلغان نرسە كزنىڭ طشىنى واچىنى بلىگوجىدر (فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ) بس بر كشى قلى ناپماسە (فَصِيَامٌ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ) بس اول كشىگە توتاشىدان ايكى آى روزه توتو فرضدر (مَنْ قَبْلَ اَنْ يَتَمَاسَا) ظھار قىلغان ابر بولن ظھار قىلىنىش خاتوننىڭ جماع ياكە شەوت بولن توتوكى اشلىر بولن فائىلىنىمەسەن بورون (فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ) بس بر كشىنىڭ آورو ياكە قارتلىق ياكە نفس آرزوسىنىڭ غلبەسى اچون ايكى آى توناشىدان روزه توتوغە كوچى يتماسە (فَاطْعَامٌ سِتِّينَ مَسْكِينًا) بس آلمش مسكىننى طعام لىدىرو واجب بولور اول كشىگە يعنى ھر مسكىنگە بىخدا ايدان بىرگاندە يارمى صاع آرپادان بىرگاندە بىر صاع (سِيكْرٌ قَدَاقٌ) بىرر (ذَلِكُمْ لِمَنْ اٰتَى اللّٰهُ وَرَسُولُهُ) بوروشچە ظھار كفارتىنى بيان ياكە بوروشچە احكامنى ايراتو سزنىڭ اللەغە ھم رسولىنە ايمان كىتروكز اچون (وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ) وبو دكر قىلغان حكملر اللەنىڭ چىكلاگان چىكلىرىدر (وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ اَلِيمٌ) دى كافرلىر اچون رىختكروچى عذاب باردر (اِنَّ الَّذِيْنَ يُعَادُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ كُبِتُوْا) درىستلىكە اللەغە ھم اللەنىڭ رسولىنە دشمانلىق قىلغان آدملىر رسواى ياكە ھلاك قىلىنىش بولورلار (كَمَا كُتِبَتْ اَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ) نناكە مكە كافرلىرىنە اللە بولغان كافرلىر رسواى ياكە ھلاك قىلغان ايدى (وَقَدْ اَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) وتحقيق بىر بىھمبىرنىڭ ھم كىترگان نرسەسىنىڭ راستلىغىنە دلالت قىلا تورغان ظھار دىللىر ايدىردىك (وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ) دى كافرلىر اچون خورلاغوجى عذاب باردر (يَوْمَ يَبْعَثُ اللّٰهُ جَمِيعًا) شول كوندە خورلاغوجى عذاب بازدر اول كوندە اللە كافرلىرىنى جىبولغانلارى حالە قىلدىن قوبارر (فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمَلُوْا) بس اللە اول كافرلىرىنىڭ عمل قىلغان نرسەلىرى بولن خىبر بىرر (اَعْصَاهُ اللّٰهُ وَنَسُوهُ) كافرلىڭ قىلغان عمللىرىنى اللە سان بوزدىن ضبط قىلدى يعنى ھرقايسىنى بلىدى اما كافرلىر اوزلىرىنىڭ قىلغان عمللىرىنى اونىمەيدىلار (وَاللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) دى اللە ھر بىر نرسە اوزرىنە شاھىدر (اللەنىڭ علمىدىن ھىچ نرسە غائىپ بولماس) (اَلَمْ تَرَ

أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ اِيَا بَامَادَتْنِي سَيْن اى محمد (عمه) درستلىكده الله بلور (مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) كوكلرده هم بياررده بولغان نرسه لرنى (مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ) اوج كشيئك سرلشوندىن بولماس (الْأَهْوَرَابِعُوهُمْ) مگر بولدى ايسه الله آلارنىڭ دورتنچسيدر يعنى الله آلارنىڭ سرلر ينى بلور (وَلَا خَبْرَةَ الْأَهْوَسَادِ سُهُمْ) دغى دورت كشيئك سرلشوندىن بولماس مگر بولدى ايسه الله آلارنىڭ آلتنچسيدر الله تعالىنىڭ اوج عدد بىرلن بىش عددنى خاصلارى خىصوص واقعه ايهون چونكه بو آيت منافقلارنىڭ رسول الله حقنده سرلشوارنده كىلگان ياكه الله اوزى وتر (تاق) بولوب وترنى سويدىكندىنر چونكه عدد وترلر ينىڭ ايكى اولسكى اوج ياكه مشاوره ايهون ايكى آزى اوج كشى ضرور بولغانغه كوره چونكه مشاوره گه نزاعلاشورچى آدملىرى بولسونلار ايهون اول ايكى كشى كرك ينه آرالارنىڭ واسطه بولغان بركشى كرك (وَلَا آدَانِي مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْتَرُ الْأَهْوَمَعُهُمْ) دغى اوچدىن كيمنىڭ (ايكىنىڭ ، بىرنىڭ) سرلشوى يوقدر دغى بىشدىن آرتقنىڭ (آلتىنىڭ ، يدينىڭ) سرلشوى يوقدر مگر بولدى ايسه الله آلار بىرلن برگه در آرالارنىڭ بولغان نرسه نى بلور (أَيْنَمَا كَانُوا) سرلشكان وقتى نىندا اين گنه اورنىڭ بولسه لارده چونكه اللهنىڭ بلوى اورننىڭ ياقىنلىقتىن بولمادىقتىن اورننىڭ تورلى بولوى بىرلن بلوى تورلى بولدى (ثُمَّ يَنْبَهُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) مونىڭ صوكتىده اول سرلشورچى آدملىرىنىڭ قىامت كونىده عمل قىلغان نرسه لرى بىرلن اوزلر ينه خبر بىرر (أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درستلىكده الله هر بىر نرسه نى بىلگوجىدېر چونكه بلونى تىلگان ذاتىنىڭ هر نرسه گه نسبى برابردر (أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى) اياقارامادكى سىن اى محمد (عمه) شوندا اين آدملىر گه اول آدملىرىنى سرلشودان تاپولدى (ثُمَّ يَعْوَدُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ) مونىڭ صوكتىده طپولغان نرسه لرىنه كىرى قايتور بولدىلار بو آيت يهودلر، منافقلار حقنده اينگان آلار آرالارنده مؤمنلر حقنده سرلشولر ايكان هم مؤمنلرنى كوردكلرىنده كوزلرى بىرلن اشارت قىلار ايكان رسول الله آلارنى بو اشلرندن طپوى مونىڭ صوكتىده ينه شول اشلر ينى قايتادان قىلور بولدىلار (وَبَيْنَنَا جُودٌ بِالْأَثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ) دغى اول يهودلر هم منافق لار گناه بولغان نرسه بىرلن دغى مؤمنلر گه دشمنلىق بىرلن هم رسول الله غه بوى صونماو بىرلن امر قىلشور بىرلن سرلشور بولدىلار (وَإِذَا جَاؤُكَ هَيَّؤْكَ بِمَا) وهرقىچان اول يهودلر دغى منافقلار سىكا كىلسه لرى سىنى شوندا اين نرسه بىرلن سلاملر بولدىلار (لَمْ يُعَيِّكَ بِهِ اللَّهُ) اول نرسه بىرلن الله سىنى سلام لامادى يعنى رسول الله غه كىلگىچ (السام عليك) دىدىلر يعنى سىكا اولم بولسون معناسنىك الله سىنى (وسلام على عباده الذين اصطفى) دىوسلاملادى (وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ) دغى اوزلرىنىڭ آرالارنىڭ ايتور بولدىلار (لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ) اگر محمد (عمه) حق پىغمبر بولسه ايدى الله بىزنى بوسوزنى ايتومز سببلى عذاب قىلماس مېدى البته عذاب قىلور ايدى دىو (حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ) اول يهودلر بىرلن منافق لار غه عذاب بوزىدىن جهنم يتار (يَصَلُّونَهَا فَيَبْشُرُ الْمَصِيرُ) اول يهودلر دغى منافق لار جهنم گه كرلر بىسنى ياوز اورله چك اوروندر اول جهنم (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىنرگان آدملىر (إِذَا تَنَاجَيْتُمْ)

بىس ھىرقىچان آرا لىزدا سرلشماڭز (فَلَاتَتَّاجِبُوا بِالْإِيمَانِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ) بىس گناھلى نىرسە بىرلن ھىم مؤمنلرگە دشماناق بىرلن ھىم رسول اللہغە بوى سوزنماو بىرلن بىدور شو بىرلن سرلشماڭز (وَتَّاجِبُوا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى) دىخى مؤمنلرگە ايزگولك بىرلن ھىم رسول اللہغە بوى سوزنماو دان قورقو بىرلن سرلشماڭز (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ) دىخى شونداين اللہدان قورقماڭز اول اللہصارى قوبارلىش (جىدولش) بولورسىز (إِنَّمَا التَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ) آتقى گناھلى نىرسە بىرلن ھىم مؤمنلرگە دشماناق بىرلن سرلشماڭز شىطاندىنر چونكە بوسرلشوى زىنتلى ايتىب كورساتقوى ھىم بوسرلشوماڭز سبب البتہ شىطاندىر (لِيُتَمَنَّنَ الَّذِينَ آمَنُوا) ايمان كىتىرگان آدملىرى قايفرطو ايچون (وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا) اول شىطان يا كە سرلشوماڭز ھىچ نىرسەنى ضرر ايتقوى توگلدەر (الْأَبْأَدْنَ اللَّهُ) مگر ضرر ايتار اللہنىڭ تىلوى بىرلن گنە (وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) دىخى اللہ اوزرىننە مؤمنلر اشلرىنى تابشرسون لار ومنافق لارنىڭ سرلشولرىدىن قورقماسونلار (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملىر (إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ) ھىرقىچان سۆزگە مجلسلردە كىيماڭز دىوايتىلسە (فَافْسَحُوا يَفْضَحِ اللَّهُ لَكُمْ) بىس كىيماڭز اللہ سۆزنىڭ ايچون تىلگان نىرسە لىزدا (اورون ووزقىنە) كىيماڭز قىلور (وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا) ھىرقىچان كىلوجىلرگە اورون بىرو ايچون تور وڭز دىوايتىلسە يا كە رسول اللہ قوشقان ايزگو اشلرىنى اوتارگە تور وڭز دىوايتىلسە معناسىنە (فَانشُرُوا) بىس تور وڭز (يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ) اللہ سۆزىن ايمان كىتىرگان آدملىرىنى كوتارر يعنى دنيا دە ياردم و كوركام ذكر دە قىلور آخرت دە جنت چارلاقلارنىڭ قىلور (وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) دىخى خاسە علم بىرلىگان آدملىرىنى (عالمرنى) كوتارر (دَرَجَاتٍ) بىلنە درجە لىرگە يعنى عالمر علم بىرلن عملنى جىبقلارنىدان اللہ آلارنى آرتوھراق درجە لىرگە كوتارر چونكە علمنىڭ اوزىنكە درجەسى بىلنە عمل بىرلن بىرگە بولغاچ البتہ آرتوق درجەنى تىلدىر شونىڭ ايچوننە عالمگە اشىدە وسوزىنە اقتدا قىلنە ھىم رسول اللہ (فَضْلُ الْعَالَمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبُرِّ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ) دىگان يعنى عالم كىشىنىڭ عبادت قىلوجى آدمىن آرتوقلىقى اون دورتنچى كىچە سىنەگى آينىڭ باشقە بىلدىلارغە قاراغانداغى آرتوقلىقى كىيىر (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دىخى اللہ سۆزنىڭ قىلغان عملنىڭ تىشىنى واچىنى بىلگوجىدىر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملىر (إِذَا نَجَّيْتُمُ الرَّسُولَ) ھىرقىچان رسول (مَعَهُم) بىرلن سرلشماڭز (فَقَهُ وَأَبِينَ يَدَى نَجْوَاكُمْ صِدْقَةً) بىس سرلشوماڭز بىرون صدقە بىرونى اللہ قىلور (اللَّهُ نىڭ) صدقە بىرو بىرلن امر قىلوى رسول اللہنى الرغلاو فقيرلرىنى فائەلندىر و رسول اللہدان آرتوق سوز صراودان تىدو اخلاصلى آدم بىرلن منافقنى آيرو ھىم آخرتىنى دوست كوروجى آدم بىرلن دىنيانى درست كوروجى آدمنى آيرو ايچوندىر بو صدقە مستحبەنى يا كە واجبەنى اخلاصلى بعضىلار بو آينىنى كىلچا كىدەگى آيت بىرلن منسوخ دىگانلر حضرت على ايتدە بو آيت بىرلن مىنەن باشقە ھىچ كىم عمل قىلمايدى ھىرقىچان رسول اللہ بىرلن سرلشماڭز اللہدان بىر دەم صدقە بىردىمى بوسوز بو صدقەنىڭ واجب بولوبىنە منافى توگلدەر چونكە بو آيت اون يا كە بىرگنە ساعت

معمول بولدی دیکنانلر اول مہتہ گنہ رسول اللہ بران بایلاردان مناجات قیلوچی ہوا ماغانلر (ذلک خَیْرٌ لَّكُمْ وَأَظْهَرُ) بو صدقہ بیرو سزنگ ایچون ایزگودر ہم کوکلنگزگہ پاکلاوچیبراکدر (فَاِنْ لَمْ تَجْعَلُوْا) بس اگر صدقہ بیبرگہ مال تابماساگز (فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ) بس درستلسکده الله صدقہ بیبرگہ تابماغان آدمی بارلقاغوچیبر ہم صدقہ سزده رسول اللہ بران مناجات قیلورغہ رخصت بیروونسہ مرحمتلی در (اَشْفَقْتُمْ اَنْ تُقْلَمُوْا بَيْنَ يَدَيِّ نَبِيِّكُمْ صَدَقَاتٍ) ایسا سز بیبغیر بران سرلشوونزدن بورون صرقہلارنی السک قیلوگز (بیروونز) فقیر بولوونزدان قورقیدگزمی (فَاِذْ لَمْ تَفْعَلُوْا) بس اگر صدقہ بیرونی قیلماساگز (وَتَابَ اللّٰهُ عَلَیْكُمْ) دخی الله صدقہ بیروماوگہ رخصت ایتو بران سزنگ اوزرگزگہ قایندی (فَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَآتُوا الزَّكٰوةَ) بس نماز اوقکز و زکات بیبرگز بو ایکسنی اوتاوده قصور قیلماساگز (وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ) دخی الله غہ ہم اللہنگ رسولینہ اطاعت قیلگز (وَاللّٰهُ خَبِيْرٌ بِمَا تَعْمَلُوْنَ) دخی الله سزنگ قیلغان عمللرگزنگ طشین و اچینی بلسگوچیبر (اَلَمْ تَرَوْا اِلَى الَّذِيْنَ تَوَلَّوْا قَوْمًا) ای محمد (عم) ایسین شونداین آدملرگہ (منافقلارغہ) قارایسنمی آلا شونداین قومنی (یہودلرنی) دوست توتدیلار (عَضَبَ اللّٰهُ عَلَیْهِمْ) الله اول قوم اوزرینہ آچولاندی (مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ) اول منافقلار سزدن (مسلمانلاردن) ده توکلدر دخی آلا دن (یہودلردن) ده توکل بلسکہ ایکی آرادہ آبدراب قالفانلارد (وَيَحْلِفُوْنَ عَلَى الْكُذْبِ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ) و اول منافقلار بالغانغہ (اسلام دعواسنہ) یمین ایتارلر حالبوکم اوزلریننگ یمین ایتکان نرسہ لرینگ (اسلام دعوالریننگ) بالغان ایدکنی بلورلر (اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا) الله اول منافقلارغہ قاتی عذابنی حاضرلادی (اَنَّهُمْ مَّآءًا كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ) درستلسکده اول منافقلارنگ عمل قیلغان نرسہ لری یاوز بولدی (اَتَّخَذُوْا اِيْمَانَهُمْ جُنَّةً) اول منافقلار یمینلرینی قانلارینہ و ماللارینہ پردہ ایتوب توتدیلار (فَصَبُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ) بس اول منافقلار آدملرنی اللهنگ دیندن طیبیلار (فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِیْنٌ) بس اول منافقلار ایچون خورلاغوچی عذاب بولغوچیبر (لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ) اول منافقلاردن ماللاری موکسز قیلماس (یبارماس) (وَلَا اَوْلَادُهُمْ) دخی بالالاری یبارماس (مَنْ اللّٰهُ شَيْئًا) اللهنگ عذابندن ہیچ نرسہ نی (اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ) و بو منافقلار تموغ اوتیننگ ایالریبر (هُمُ فِيْهَا خَالِدُوْنَ) اول منافقلار تموغ اوتندہ منگو قالوچییلارد (یوم یبعثوهم الله جمیعاً) ای محمد (عم) شول کوننی ایسکد تشر اول کونہ الله بون منافقلارنی قبرلرندن قوبارر (فَيَحْلِفُوْنَ لَهُ) بس اول منافقلار بزغف مسلمان دیوالله غہ یمین ایتارلر (کَمَا يَحْلِفُوْنَ لَكُمْ) نساکد دنیاده وقتدہ بز مسلمان دیو سزگہ (مؤمنلرگہ) یمین ایتلر ایدی (وَيَبْعَثُوْنَ اَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ) دخی منافقلار بالغان یمین ایتولرنگ اوزلرینی فائلی نرسہ ده دیو حساب قیلورلار چونکہ منافقلارنگ کوکللرندہ نفاقنگ قرارلانووی بالغان یمیننگ دنیاده بیروی کبی آخرتدہ فائده بیبر دیو خیاللارینہ کینرہ (اَلَا اَنَّهُمْ هُمُ الْكَٰذِبُوْنَ) آگاہ اولسکز درستلسکده اول منافقلار آلا در غایت بالغانلاوچیبر (اسْتَعْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطٰنُ) اول منافقلار اوزرینہ شیطان غالب بولدی (فَاَنسَاهُمْ

ذكّر الله) بس شيطان منافق لارنك اللهنى ايسكه تشرولرینی اونندردی (أولئك حزب الشيطان)
 بو منافق لار شيطان عسکرلریدر وشيطان غه اباروچیلردر (الآن حزب الشيطان هم الغاسرون) آگاه
 اولسکز درستلكده شيطان عسکرلری وشيطان غه اباروچیلر آلردر ضرر ایتوچیلر چونكه آلا
 شيطان غه ابارولری سببلى منگولك نعمتى قوللارندان یباروب اوزلرینی منگولك عذاب گه گرفتار
 ایتدیلر (ان الذين یعادون الله ورسوله) درستلكده شونداين آدملر الله غه هم الله نك رسولینه دشمنانك
 قیلرلار (أولئك فى الأذین) بو آدملر الله نك خلق نك خورلاری ایچینه در یعنی الله نك خلق نك ایك
 قباحتلری جهله سنندر (كتب الله لأغلبن أنا ورسولنا) الله لوح المعفولده یازدی البته دلیل برلن
 مین هم رسوللرم استن بولورمز (ان الله قوی عزیز) درستلكده الله پیغمبرلرینه یاردم بیروده
 قوتلى در هم تلاگان ایشده استندر (لأنهم قوماً یؤمنون بالله والیوم الآخر) ای محمد عم سین
 الله غه هم آخرت كونیینه ایمان كیترگان قومنى تابماسون (یوادون من حاد الله ورسوله) الله غه
 هم الله نك رسولینه دشمن بولغان آدملرنی دوست توتوچیلار تابماسون یعنی الله غه هم رسولینه
 دشمن بولغان آدملرنی مؤمنلرگه دوست توتو مناسب اش توگلدر (ولو كانوا آباءهم أو أبناءهم)
 گرچه اول الله غه هم الله نك رسولینه دشمن بولغان آدملر مؤمنلرنك آتالاری یاكه اوغللاری
 بولسه ده (أو أخوانهم أو عشیرتهم) یاكه ابر قرداشلری یاكه باقین قرداش اروغلاری بولسه ده حاصل
 تلاسه نینداين باقین قرداشلری بولسون الله غه هم الله نك رسولینه دشمن بولغان آدملرنی مؤمنلرگه
 دوست توتو تیوش توگل (أولئك كتب فى قلوبهم الأیمان) الله غه هم الله نك رسولینه دشمن بولغان
 آدملرنی دوست توتماغان آدملر الله اول آدملرنك كوكلرنك ایماننى هركتكان آدملردر بو آیت
 عمل نك ایمان مفهومه كرماوینه دلالت قیلادر چونكه عمل ایمان نك جزئى بولسه ایمان قلبك ثابت
 بولفاچ عملده ثابت بولور ایدى حالبوكم اعضا برلن بولغان عمل قلبسه ثابت توگل (وایبهم
 بروح منه) دخى الله اوز حضورندان قلب یاكه قرآن نوری برلن قوتلاگان آدملردر یاكه
 ایمان دن بولغان روح برلن قوت لاگان آدملردر معناسنه چونكه حقیقى ایمان قلب نك تركلگنه سببدر
 (ویدخلهم جنات تجرى من تحتها الأنهار) دخى الله اول آدملرنی استلارندان یلغهار (صولار)
 آغا تورغان اوجماخ لارغه كرت (خالدين فیها) اول اوجماخلارده منگو قالقان لاری حالده (رضى الله
 عنهم ورضوا عنه) آنداين آدملردن الله راضى بولدى هم اول آدملر الله دان راضى بولدیلار (أولئك
 حزب الله) بو صفتلى آدملر الله نك عسکرلریدر هم دیننه یاردم بیروچیلر (الآن
 حزب الله هم المتفاحون) آگاه اولسکز درستلكده الله نك عسکرى و دیننه یاردم بیروچیلری آلردر
 دنیا و آخرت سعادتنه ایرشوچیلردر مجادله سورده سى نك ترجمه سى تمام بولدى
 (ایللى توقزچى سوره هشر سورده سى مدینه ده اینگان بكرمى دورت آیت)

حکم قیلورسن دینی حضرت معاذ اللہ نلک کتابی (قیرآن) برلن حکم قیلورمن دینی اگر بر حکم
اللہ نلک کتابندہ تاہماسالک نی برلن حکم قیلورسن دینی رسول اللہ حضرت معاذ رسول اللہ نلک سنتی برلن
حکم قیلورمن دینی اگر بر حکم سنتی حدیثہ تاہماسالک نی برلن حکم قیلورسن دینی رسول اللہ حضرت
معاذ اوز رأیم برلن اجتہاد قیلورمن (یعنی آیتدن حدیثدن اورننہ قاراب حکم چفارورمن) دینی
رسول اللہ حضرت معاذ نلک سوزیننہ تحسین قیلوب (اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِهِ بِمَا يَرْضَى بِهِ رَسُولُهُ) دینی
اگرده مسائلنی قیاس برلن چفارو بولماسہ ایدی آدملر آراسندہ معاملہ ایشکی باغلانور ایدی
چونکہ معاملہ لرنلک کوبسی قیاس برلن ثابت زمان اوزگارگان صابن معاملہدہ اوزگارہ شونلک ایچونکہ
قیاس برلن عمل قیامت کہ قدر بتناچک توگل شوکا کورده بعض عالمر (الاجتہاد فرض دائم وحق قائم
الی قیام الساعة) دیگان ہم افضلدن محمد بن عبدالکریم الشہرستانی النصوص متناہیة والوقایع
غیر متناہیة (وَمَا لَا يَتَنَاهَى لِابْتِطَافِهَا يَتَنَاهَى فَالْقِيَّاسُ وَالْاِعْتِبَارُ وَاجِبٌ حَسْبِي يَجْزِي بَعْدَ كُلِّ
حَادِثَةٍ اجْتِهَادٌ) دیگان بس بعض متعصب لرنلک محض اللہ نلک رحمتی بولغان اجتہاد زمان ہم
مجتہد لر ہجرتدن بش یوز یلدہ بنتی دیگان سوزاری صرف تجکم وغالض تعصب در اللہ نلک رحمتی
ہجرتدن فلان یلدہ بنتی دیماگہ عبارتہ گنہ باشقہ بولوب مضموندہ بدر (وَلَوْلَا اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ
الْجَلَالَ) واگر اللہ بنو النضیر یہود لرننہ یورطلارنندان چغولارونی حکم اینسگان بولماسہ ایدی
(لَعَنَبُوهُمُ فِي الدُّنْيَا) البتہ آلارنی بنو قریظہنی عذاب قیلغان کئی دنیادہ اولترامش واسیر قیلنمش
بولو برلن عذاب قیلور ایدی (وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ) دخی آخرتدہ آلاغہ اوط
عدابی باردر یعنی اگر دنیا عذابندن قنلسہ لاردہ آخرت عذابندن قنولا آلماسلار ایدی (ذَلِكْ
بِاَنَّهُمْ شَاقُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ) بودنیادہ ہم آخرتک بولغان عذاب اوشیونلک سببلی در درستلکدہ بواہل
کتابندن کافر بولغان آدملر (بنوالنضیر یہود لری) اللہ غہ ہم اللہ نلک رسولینہ خلافق قیلدیلار
(وَمَنْ يُشَاقِقِ اللّٰهَ) وکدر اللہ غہ دخی اللہ نلک رسولینہ خلافق قیلور (اللہ غہ خلافق قیلو رسولینہ
خلافق قیلور برلن برابر بولنقندان رسولگہ مخالفقنی ذکر قیلنمادی) (فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ) بس
درستلکدہ اللہ عدابی قاطی بولغوجیدر اللہ تعہ کافر لرنلک یورطلارونی جیمرونلک آغاچ لارینی کیسونلک
درست بولری حقندہ ہم حنیمت مالونی بولو رسول اللہ غہ خاص بولوب تلادکی اوروغہ تعین قیلوی
درست بولو حقندہ ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی ہم اول آیتنک اینوبنہ سبب شول رسول
اکرم کافر لرنلک خرما آغاچلارونی کیسوبولن صحابہ لرگہ امر قیلناچ کافر لر ایندیلار ای محمد (عم)
اوزنک بپردہ بوزوقاق قیلودان بزنی طیادر ایدک بزنی آغاچلارمونی کیسو بپردہ بوزوقاق قیلو
بولمییو دیدیلر شوندان صولک بو آیت ایندی (مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْتَةٍ) خرما آغاچندن نیند این غنہ نرسہنی
کیساکز (اَوْ قَبْرَكُمْ هَا قَائِمَةٌ عَلَى اُصُولِهَا) یا کہ خرما آغاچلارندان نیند این غنہ نرسہنی (آغاچنی)
تامورلاری اوزرنندہ تورغان مالک قالدر ساکز یعنی کیساکز (فَبَاذِنِ اللّٰهَ) بس بواشکز ہر ایکسی

اللہ نىڭ امرى بىرلىك (دىيغىزى الفاسقىين) دىنى اللہ نىڭ كافرلىرىنىڭ آغاچلارنى كىسوبران اذن بىررى
 اوزىنىڭ طاعتىدىن چىقان آدملىرىنى رسواي قىلمايچوندىر (وَمَا آفَاءَ اللّٰهِ عَلٰى رَسُوْلِهِ مِنْهُمْ) دىنى بنوالنضيردىن
 اللہ نىڭ رسولى اوزىنىڭ قايتارغان نىرسەسى (ماللارى) (فَمَا اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ) اول اللہ نىڭ
 بنوالنضيردىن رسولىغە قايتارغان (غنىمەت ايتىب اورگان) نىرسەنى (ماللارنى) حاصل ايتمايچوندىر
 سز آطلاردان دىنى تولىدىن چىقىرىپ يىرتمايدىنغىز بىر تولىدىن چىقىرىپ يىرتمايدىنغىز بىر تولىدىن چىقىرىپ
 چۈنكى بنوالنضيرنىڭ قىرەلىرى مەدىنەدىن ايكى ميل (سىكز مىڭ آدم) گە بولىدىغان سەھابەلەر اول
 ماللارنى چىقارمايچوندىر (مَا آفَاءَ اللّٰهِ عَلٰى رَسُوْلِهِ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى) قىرە اهللارنىڭ رسولىغە قايتارغان
 اللہ پىغەمبەرلىرىنى ايرىكلى قىلور (عَلٰى مَنْ يَّشَاءُ) تىلاگان آدملىرىنى اوزىنىڭ نىڭ كۆيلىغە
 قورقۇسۇن رسولى اللہنى آلاغە ايرىكلى قىلىدى (وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ) دىنى اللہ ھەر بىر نىرسە
 اوزىنىڭ كۆپىنى يىتمەيچوندىر (مَا آفَاءَ اللّٰهِ عَلٰى رَسُوْلِهِ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى) قىرە اهللارنىڭ رسولىغە قايتارغان
 (غنىمەت ايتىب بىرگان) نىرسەسى (فَالْهُ وَاللّٰهُ رَسُوْلٌ وَلِنَدِي الْقُرْبٰى) بىس اول نىرسە (غنىمەت مالى)
 اللہ اچىچوندىر دىنى اللہ نىڭ رسولى اچىچوندىر دىنى رسولىڭ ياقىن قىرەلەرى اچىچوندىر (وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنَ
 وَابْنِ السَّبِيْلِ) دىنى يىتمەلەر ھەم مەسكىنلەر دىنى مسافىرلەر اچىچوندىر (كَيْلَا يَكُوْنَ دُوْلَةٌ بَيْنَ الْاَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ)
 غنىمەت مالىنى بۇرۇشچە بولىدىك غنىمەت مالى سىزىدىن بايلار آراسىدا دوران مەقسەت بولغان نىرسە بولماسون
 اچىچون جاھلىت زىمانىغە غنىمەت مالى بولماك بولسا لار اول الوھلارنى دورتىن بىر اشىنى آلا ايكان
 سۆكۈرە قالغاننى خىلققە بولنە ايكان اول خىلق اچىچوندىن يىنەدە بايلار كۆپىنىنى آلا ايكان قىرەلەرگە بىك
 آزغىنە قالغانلار ايكان شول جاھلىت زىمانىڭكى ھادىتلىرىغە قاراپ رسولى اللہ زىمانىغە غنىمەت مالىنى
 بولماك بولغانلار خىلق رسولى اللہغە ايتىكانلار دورتىن بىرىنى اول آل بىز قالغاننى بولەرمز دىگانلار اللہ
 تەھ بولەكەنى نىسەغ ايتىب غنىمەت مالىنى بولونى رسولى اللہغە تاپشۇرغان (وَمَا آتَاكُمُ الرُّسُوْلُ) وشول
 نىرسەكم رسولى اللہ سىزگە بىردى بىرىنى رسولى اللہ نىڭ بىرگان غنىمەت مالىنى (فَخُذُوْهُ) بىس آلسىز سز اول
 نىرسەنى (غنىمەت مالىنى) چۈنكى رسولى اللہ بىرگان نىرسە سىزگە ھىلال ياكە رسولى اللہ نىڭ سىزگە بىرگان
 (قوشقان) امرىنى آلونىز (تودونىز) چۈنكى رسولى اللہ امرىنى اطاعت قىلور واجب مەناسىغە (وَهٰذَا كُمْ
 عَنْهُ فَاَنْتَهُوْا) وشول نىرسەكم رسولى اللہ اول نىرسەنى آلودان ياكە بىررىدىن طىدىنى اول نىرسەنى آلودان
 ياكە بىررىدىن طىدىن (وَاتَّقُوا اللّٰهَ) دىنى رسولىغە خىلافيق قىلور دە اللہدان قورقۇز (اِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ)
 درىستلىككە اللہ نىڭ عىنابى قاطىدىر (لِلْمُقَرَّبٰٓءِ الْمُؤْمِرِيْنَ الَّذِيْنَ) شوندا بىن مەكەدىن مەدىنەگە ھىجرت قىلغان
 رسولى اللہغە ياقىنلىق ايلارى بولغان قىرەلەرگە در اللہ نىڭ رسولىغە قايتارغان نىرسەسى (غنىمەت ماللارى)
 (اَخْرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ) اول قىرە مەھاجرلىرىنى بۇرۇتلارنىڭ ماللارنىڭ چىقارلىشى بولدىلار
 چۈنكى مەكە كافرلىرى مەدىنەگە ھىجرت قىلغان سەھابەلەرنى مەكەدىن چىقاردىلار ھەم ماللارنى آلدىلار (يَبْتَقُوْنَ
 فَاَمِنْ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا) اللہ بىلەن رەھمەتنى ھەم رىضالەتنى استاگانلارنى ھالە چىقاردىلار (وَيَنْصُرُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ)

دخى ماللارى و جانلارى بىرلن اللهغه (دينينه) هم الله نىڭ رسولىنىڭ ياردىم بىرگانلىرى حالدا چقارمىدىلار (أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) بوضفتمدا بولغان مهاجرلار آلاردا ايمانلارنىڭ راست بولغان آدملىرى (وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ) دخى غنىمىت ماللارنى مدينىدە دەگى يورطلارنىڭ دخى ايماندا لازم بولغان و قارلانغان آدملىرىگە (انصارغه) در (مدينىدە صحابىلرىنىڭ در) (مَنْ قَبْلَهُمْ) مهاجرلارنىڭ هجرت قىلغۇچىلار بولدىن (يَعْبُودُونَ مِنْ هَاجِرِ الْيَوْمِ) اوزلرىنىڭ (مدينىدەگە) هجرت قىلغۇچىلارنىڭ آدملىرىنى سىيارلىرى اول انصار مەكە دن مدينىدەگە هجرت قىلغان صحابىلرىنى انصار غايت حىرمت ايتىدىلار و اعانت قىلدىلار حتى ايكى خاتونلى اولغانلارنى بىر خاتوننى آيىرىپ مهاجرلارگە چىقىندىلار (وَلَا يَجِدُونَ فِي صُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا) دخى انصار مهاجرلارگە بىرلىگە نرسە دن كوكراكلارنى حاجت نرسە نى استاوتى هم حسد و آچۇكى نرسە لىرىنى تابماسلىرى (وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ) دخى انصار مهاجرلارنى اوزلرىنىڭ اختيار قىلغۇچىلار (يعنى اوزلرىنىڭ كىلورلار) (وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ) گرچە مهاجرلارگە اختيار قىلغان نرسە لىرى اوزلرىنىڭ مەنچىلىقى بولمىدە (وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ) وىر كىشى اوزى نىڭ سارنلىقىدىن الله طرفىدىن ساقلانغۇچى يعنى نىفسىنىڭ غالب بولغان مال سىيى و انفاقغە آچۇلانوكى اشلىدە نىفسىنىڭ خىلافت قىلسە (فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) بس اوزىنىڭ سارنلىقىدىن ساقلانغان آدملىرى آلاردا دىنيا و آخرت سەادتتە ايرىشۇچىلار (وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ) دخى غنىمىت ماللارى شۇنداق ادملىرىگە در آلار مهاجرلار بىرلن انصار دن صىرك كىلىدى يعنى اسلام قوت تابقاننىڭ صونىدە مدينىدەگە هجرت قىلدىلار ياكى صحابىلەرگە ايار و چىلار مەناسىدە بووقىدە بو آيت قىيامت كىونىدە قدر دىنبا دە بولغان مؤمنلارنى شامل بولادى (يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا) اول آدملىرى ايتورلىرى رەببىزنىڭ گناھلارمىزنى پارلاقىل (وَلَا غَوَانًا) اللّٰه سَبِّحْنَا بِالْإِيمَانِ) دخى بىزگە ايمان بىرلن اللّٰه بولغان (يعنى بىز دن اۆل ايمان كىتىرگان) دىن قىرداشلارمىزنى پارلاقىل (وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا) دخى بىزنىڭ كوكىلارمىز دە دشمانلىق (كىتتە) قىلماغى ايدىڭ (لِّلَّذِينَ آمَنُوا) ايمان كىتىرگان آدملىرى ايتور (رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ) اى رەببىز درىنلىكى سىن شىققىلىسىن هم رحمت قىلوچىسىن بس سىن بىزنىڭ دىعالارمىزنى قىبول قىلوغە لايىق سىن (أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا) اى مەم (عم) ايا سىن مەنلىق قىلغان آدملىرىگە قارامادىڭى (يَقُولُونَ لِأَخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ) مەنلىقلار كىتاب اهللىدىن (بىنى النضير هم باشقە كافرلار دن) كافر بولغان قىرداشلرىنى ايتورلىرى (لَمَّا أُخْرِجْتُمْ لِنَجْرُجِنَ مَعَكُمْ) اكر سىز مسلمانلار طرفىدىن چىرايتىلور بورتلار كىزدىن چىقارلىش بولسا كىز بىزدە سىزنىڭ بىرلن بىرگە چىقارمىز (وَلَا تُطِيعُ قِيَمًا أَحَدًا أَبَدًا) دخى سىزنىڭ بىرلن صوغىش قىلودە دخى سىزنى رسواى قىلودە مەم (عم) دن هم باشقە مسلمانلار دن هىچ كىشىگە مەنگوا يارامىز (وَأَنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ) و اكر سىز مسلمانلار طرفىدىن اولتىرلىش (صوغىش قىلىنىش) بولسا كىز بىزىڭ ياردىم بىرورمىز (وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ) دخى الله گواھلىق بىرر درىنلىكىدە اول مەنلىقلار البىتە بىرگە چىقارمىز و سىزگە ياردىم بىرورمىز دىگان سوزلرىنىڭ يالغانچىلار در چوتكە الله مەنلىقلارنىڭ بوشلرىنى قىلماولارنى بلە در (كَلِمَةً) اخرجوا لا يخرجون معهم) اكر اهل كىتابىن كافر بولغان آدملىرى بورتلار دن چىقارلسالار مەنلىقلار بىرگە

چقماسلار (وَلَسُنَّ قُوتُلُوا لِأَيِّنْصُرُوهُمْ) و اگر اهل کتابین بولغان کافرلر مسلمانلار طرفندن اولنرلش (صوغش قیلنمش) بولسالار منافقلار آلاغه یاردم بیرماسلر بو آیتک رسول الله نك نبوتنه وقرآن نك معجز بولوبنه دلانت بار چونکه ابی اوغلی هم آنک بولماشلاری بنی النضیرگه ذکر قیلنغان روشجه و عه قیلوب خط یباردیله صوغش وقتى بتکاج وعده لرینه خلایق قیلدیله هم بنو النضیرنی یورتلانندان چقارغاچ برگه چقما دیلار (وَلَسُنَّ نَصْرُوهُمْ لِيَوْمِ الْأَدْبَارِ) و اگر برتقیبیر منافقلار اهل کتابین بولغان کافر مرداغلرینه یاردم بیرسالر البته جیکلب آرطلارونی دوندرلر یعنی قاپارلار (ثُمَّ لَأَيِّنْصُرُون) مونک صوننده هیچ بر وقت یاردم بیرلمش بولماسلار اول یهودلر یا که منافقلار بلکه همیشه رسوا قیلورمز اول یهودلرگه منافقلار نك فائدهسی تیماس یا که منافقلار نك اولز لرینه نفاق لاری نك فائدهسی تیماس (لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهَبَةً فِي صُدُورِهِمْ) البته سز مؤمنلر منافقلار نك کوکراکرنده قورقلمش بولو یوزنمن قاطیراق سز (مَنْ اللَّهُ) الله دان چونکه منافقلار مؤمنلردن قورقلارونی یا شردیلر هم نفاقمز ظاهر بولماغان ایسی دیو الله دان قورقلودان آرتوغراق مسلمانلاردان قورقلیلار چونکه الله نك عذابنی تأخیر قیلوی درست (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ) منافقلار نك الله دان قورقلودان آرتوغراق سزدن قورقلاری اوشبونک سببلی در درسته که اول منافقلار الله نك الوغلقنی بلمس تورغان قوم در (لَأَيُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا) یهودلر دشمنی منافقلار جیولغانلاری حالده سز نك (مسلمانلار) برلن صوغش قیلماسلار (الْأَفِي قُرَى مُعَصَّنَةٍ) مگر در بیلر (کریبچلر) هم غنقلار (قناولار) بران صاقلانلغان قریه لوده گنه صوغش قیلورلار (أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُنُبٍ) یا که دیوارلار آرتندان غنه صوغش قیلورلار یعنی یهودلر و منافقلار سزدن غایت قورقلانلرندان میدانغه چقب سز نك برلن صوغش قیلا آلماسلار (بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ شَدِيدًا) اما آرالارنداغی صوغشلاری قاطیبر یعنی یهودلر نك و منافقلار نك میدانغه چقب سز نك برلن صوغشا آلماولاری ضعیف لکری و قورقلاق ایچون توکل بلکه الله تعالی نك کوکللرینه قورقونی تاشلادنی ایچون چونکه آلا اوز آرالارنده بیک قاطی صوغشله (تَعَسَّبَهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى) ای محمد هم سین یهودلر برلن منافقلارنی جیولفوجیلار و اتفاقه کیلگوجیلر دیو حساب قیلورسن حالهوکم آلا نك کوکللری تارالغاندر چونکه اعتقادلاری باشقه و مقصودلری تورلی (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَتَّقُونَ) بو منافقلار برلن یهودلر نك کوکللری نك تارالوی اوشبونک سببلی در درسته که اول منافقلار هم یهودلر عقللرینی فائده لرینه استعمال قیلماضان قوم در (كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا) یهودلر نك صفنی آزغنه زمانده اولز لرندن الك بولغان آدملر نك (بدر صوغشنده بولغان مشرکلر نك) صفنی کبیر (ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ) بدر صوغشنده بولغان مشرکلر باوز اشلری نك (کفرلرینک) عذابنی دنیاده تاتودیلار (وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) دشمنی آلا ایچون آخرتده ریجکوجی عذاب بارد (كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ) یهودلرنی مسلمانلار برلن صوغش قیلورغه قزدورده منافقلار نك صفنی شیطان صفنی کبیر (اذْقَالِ لِلْإِنْسَانِ أَكْفُرًا) شول وقتداغی شیطان صفنی

و آفت لردن سلامتک ایاسیدر هم امینکنی (طینچاقنی) هبه قیلوچیدر یا که بیغجهلرینی تصدیق قیلوچیدر (اَلْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ) هم هر نرسه نی صاقلاغوچی در هم هراشده غالب در تلاگان نرسه نی قیلورغه خلقنی اخنپارسز قیلوچیدر هر بر کیمچیلک و عتاج لاق کیتره تورغان نرسه دن الوغدر (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ) مشرکلرنگ شریک قیلغان نرسه سننن الله اوزینی براق قیلدی (هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ) اول الله هر نرسه نی باراطرچی هر نرسه نی تیگز ایتب بار قیلوچی هم هر نرسه ننگ صورتلارونی و روش لرینی بار قیلوچی الله در (لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى) اول الله ایچون کورکام اسملر (صفت لار) باردر (يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) هر بر کورکورد و بیبرلرده بولغان نرسه لر الله نی نقصان صفت لاردان پاکلر و براق قیلورلار (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) و اول الله هراشده استن و حکمت ایاسیدر یعنی بتن کمالتنی جیغوچیدر چونکه بتن کمالت صفتنی قدرت بران عامگه قایتادر

(حشر سوره سی ننگ ترجمه سی تمام بولدی)

« آلتششچی سوره ممنعه سوره سی مدینه ده اینگان اون اوج آیت »

لیسا ————— الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (لَا تَتَّبِعُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ) منم و اوزگرننگ دشمانگرنی دوست لار و باشلار اینوب توتماگز (تَلْقَوْنَ الْيَوْمَ بِالْمُؤَدَّةِ) اول منم هم اوزگرننگ دشمانگرنه خط برلن دوستلغنی یا که دوستلغ سبیل رسول الله ننگ خبر لرینی تاشلا فانگرن (ابرشدر گانگرن) حاله (وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ) حالبوکم سزنگ دوست توتقان آدملرگز سزگ کیلگن نرسه نی (اول نرسه حقان قرآن دان بولغوچی) انکار ایندیلر (يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ) بیغجهلرینی هم سزنی مکه دن چغارغان لاری حاله انکار ایندیلر (أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ) رسولنی هم سزنی مکه دن چغار دیلار ربگرن بولغان الله شه ایمان کیتروگرن سبیلی (ان کنتم خرجهتم) اگر سز یورطلارگرن دان چقماگرن (جهادانی سبیلی و ابتغاء مرضاتی) منم بولمده (دینمه) صوغش قیلو هم منم رضالغمنی استناو ایچون (تُسْرُونَ الْيَوْمَ بِالْمُؤَدَّةِ) آلا رغه دوستلغنی یا شرن بلدر بولدگرن یا که دوستلغ سبیلی رسول الله خبرننن خبر بیبرر بولدگرن (وَإِنَّا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ) حالبوکم مین سزنگ یا شرگان نرسه گرنی هم آشکاره قیلغان نرسه گرنی سزدن بلسگوچیرا کون (وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ) و کمدرسزدن (مؤمنلردن) بواشنی منم هم اوزگرننگ دشمانگرن بولغان مکه کافر لرینی دوست توتونی قیلسه (فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ) بس تحقیق اول کشی بولنگ ترغریسندان آداشنی یعنی خطا قیلدی بو آیت بلتعه اوغلی خاطب حقنه ایندی رسول اکرم مکه اهلی بولن صوغش قیلماچی بولدی هم صرغشقه بیک تیزلک ایله حاضرلندی هم رمضان شریف ننگ باشلارنده مدینه گه کیلسن لردبو اطراف داغی قبیله لرگه خبر بیاردی قریش خلقنی حاضرانولرندن بورون باروب باصماچی بولدی هم بو خبرنی هیچ کم مکه اهالیسنه بلدرمان دیندی بلتعه اوغلی خاطب رسول الله ننگ مکه خلقی بولن صوغش قیلماچی بولوینی بلسگاج بو واقعه دن خط

(معبود باطللار ئۆزىدىن) بىزگە ئوچىلارمىز (كَفَرْنَا بِكُمْ) بىز سىزنىڭ دىنىڭىزنى ياكە مەبۇد ئۆزىنى انكار قىلىدىق (وَبِنَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ ابْتِئَانًا) دىنى بىزنىڭ بىرلىن سىزنىڭ آرا ئۆزىدە ئىگىلىك دىشمانلىق و ئوچىلار ئاھىر بولدى (حَتَّى تُوْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَحْمَتِهِ) يالغىز بولغان اللەغە ايمان كىتىرگەنلىكىگە قىدىر بىس اگر يالغىز بولغان اللەغە ايمان كىتىرساڭىز دۇشمانلىق دوستلىقغە و ئوچىلار اللەگە ايمان كىتىرگەنلىكىگە قىدىر بىس ابراهيم لايىھە (يعنى سىزنىڭ ايجون ابراهيم (عەم) دە (ھەرسوزىدە) بولغان صىفت باردىر مگر ابراهيم نىڭ اتاسىنە ايتكان سوزىدە سىزنىڭ ايجون ابراهيم دە كوركام بولغان مەقتەدابه لك بولماسى يعنى اول سوزىدە ابراهيم (عەم) گە ابارماسىز چونكى ابراهيم (عەم) نىڭ كافر بولغان اتاسى ايجون اللەدان بارلىقماق استىناوى اللەگە مەنسەب اشى توگىل (لَا تَسْتَفْرِزَنَّ لَكَ) اى اتام سىنىڭ ايجون اللەدان بارلىقماق استىناومون دىگان سوزىدە (وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ) دىنى اى اتام سىنىڭ ايجون اللەنىڭ غەناپىدىن ھەم ئوھاپىدىن ھىچ نەرسەنى مىلكەتتە آلەيم (رَبَّنَا عَلَيْنَا تَوَكَّلْنَا) اى رەببىز سىنىڭ اوزىڭىزغا اشلارمىزنى ئاھىشەردىق (وَأَلَيْكَ أَنْبَاءُ) دىنى سىنىڭ صارى قايىدىق (وَأَلَيْكَ الْمَصِيرُ) دىنى سىنىڭ صارىدىر اورلەھك اورون ياكە اورلىك مەنسەبە بوسوز اللەدان شولاي ايتىڭىز دىو امربولا (رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا قِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا) اى رەببىزنى كافر بولغان آدملىر اوزىرىنە قىتتە قىلماغل يعنى بىزگە كافرلىرى غەناپ بىرلىن قىتتەلى تورغان ايتىب ايرىكلى قىلماغل (وَأَغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا) اى رەببىز دىنى بىزنىڭ گناھلارمىزنى بارلىقماغل (أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) درسىلىكە سىن ھەر اشدە استىن و مىكىت ابايىدىر (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ) تەھقىق سىزنىڭ ايجون ابراهيم (عەم) دە ھەم دىنە آنلىق بىرلىن بىرگە بولغان مۇمىنلار دە كوركام بولغان ابارلىشى بولوغە مەنسەب بولغان صىفت باردىر (لَمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ) اللەنىڭ رەھمىتى دىنى صولغى كورنىڭ ئوھابى امىد ايتكان آدم ايجون ياكە اللەدان ھەم آخىرت كورنىدىن قورققان آدم ايجون مەنسەندە (بىر وخت رجا خورف مەنسەندە بولادىر (وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) وكىدىر بىزنىڭ امومىزدىن بوز دوندىرسە ضررى اوزىنە بولور چونكى اللە تەئالى بىنەلەردىن موكتىر ھەم ماقتانلىشى داتىر (عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ هَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوْدَّةً) اى ھەمد امنى كىلاچا كە اللە تبارك و تەئالى نىڭ سىزنىڭ ابلە سىزدىن كورگان كەسەلر آراسىدە دوستلىق ھەم ھەمىت قىلورى امىدىر. يعنى مەكە كافرلىرى ايجونە مۇمىنلارنىڭ ياقىن قورنىداشلىرى بار ايكان، اللە تەئالى مۇمىن بولغانلارغە قورنىداشلىرى بولغان كافرلار ابلە دە دوستلاشمى آندىردىن بىزىملىرىدە فرمان ايتىشى ايدى. مۇمىنلار بىزىملىرىدە تورسالار دە ازاقلامى اللە تەئالى آلارنىڭ ھەرىدەداشلىرىدە مۇمىنلارگە دوست قىلاچاغل و ھەم قىلور اوھىواوتكان آيتىنى ايتىردى. (وَاللَّهُ قَدِيرٌ) اللە تەئالى كچلىرى ھەرىدەنى بولورغۇچىلىرى يعنى ماضىدە مۇمىنلار كافر بولغان قورنىداشلىرى ابلە بىزىملىرىدە تورسالار دە كىلاچكىدە اللە نىڭ اول كافرلىرىنى ھەدايت بىرىپ ايمانغە كورنىدەرگە كچى بىزىملىرىدە واقعا مەكەنى آلماندىن صولك بو كافرلار ايمانغە كىلور توھانلىرى ابلە دوستلاشلىرى. (وَاللَّهُ فَخُورٌ رَحِيمٌ) ھەم اللە تەئالى اول مۇمىن بولغانلارنىڭ گناھلارنى بارلىقماقچىلىرىدە اللەگە مەھرىت قىلورچىلىرى. اھمىدى

مۇن بولغانلارنىڭ كۆڭللىرى اوزلرېنىڭ كافر قىلىنىشىغا بىر نەرسە ئىشلىرىنى تىلدا كىن اللہ تەئالى
 آلا رايىلە آلا شەرغە دە رىغىت بېزىب اوشبو آينىنى اينىدى (لَا يَتَمَنَّاهُمْ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُواكُمْ
 فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُواكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ) اى مۇمنلر! اللہ تەئالى اوز ئىزايىلە دىن ايچون دىنىڭىزگە قاروشوب
 صوغىشماغان ھىدە سزنى يورتلار كىزدن چقارماغان كافر قىلىنىشىغا بىر نەرسە ئىشلىرىنى ايلە يوروشون طىماس (اَنْ
 تَبْرُوهُمْ) سزنىڭ آلا رىغە ياخشىلىق اينىتىدىن طىماس (وَتَقْسُطُوا إِلَيْهِمْ) ھىدە آلا رىغە توغرىلىق
 وعدىلك ايلە اش قىلماقلىقىدىن طىماس . (اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ) نىچىك اللہ تەئالى عدلىك ايلە
 يوروشون ھىم عدلىك قىلۇدىن طىمسون طىمى بىلكە اللہ تەئالى ھىركم ايلە دە عدلىك ايلە اش قىلۇغە
 بىورادر چونكى اللہ تەئالى عدلىك قىلۇچىلرنى اشلىرىدە وسوزلىرىدە توغرى بولۇچىلرنى سوبەدر .
 ھىدە العزى قىزى قىلە كافر ھالىدە اوزى نىڭ مۇمنە بولغان ابوبىكر قىزى اسمائە ھىدەلر كىنورگان
 اينى اما اسمائە بنت ابى بىكر قىلە نىڭ ھىدەلر نىڭ قبول اينىدى ھىد آنى اوينە كىرتوكە دە رىغىت
 بىرىدى شول والھەدن صولك اوشبو آيت اينىدى (اِنَّمَا يَتَمَنَّاهُمْ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
 وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ اخْرَاجِكُمْ أَنْ تَتْلُوهُمْ) بارى سزنى اللہ تەئالى شوندى كافر
 قىلىنىشىغا بىر نەرسە ئىشلىرىنى ايلە دوستلارنىڭ ھىدە طىدار قايولرى سزنىڭ ايلە دىنىڭىزگە دشمانلىق اينىد اولىرىدىلر
 ھىدە سزنى بورتلار كىزدن چقاردىلر ھىدە چقاروشودە بولوشدىلر ياردىم بىرىدىلر آلارنى اوز ئىزىگە
 ياقن توتۇدىن آلار ايلە يوروشون كىنە طىدار اللہ تەئالى سزنى . (وَمَنْ يَتَمَنَّاهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ)
 سزنى كىمىر آلارنى اوزلرىدە دوست وياقن توتۇسەلر اول كىمىلر اوزلرىدە اوزلرىنى ظام
 اينىچىلر . چونكى كافر توغانىلارنىڭ اينىلگان صىقىدە بولغانلرى ايلە يوروشوب مۇمنلر
 اوزلرىنىڭ ايمانلرىدە ضرر اينەلر چونكى آلارنى ياقن كورگىچ مۇمنلر ھالىدىن سوز چىقوب بەش
 سىلر سويلانر مونسى ھىر قورقۇ ، اينىچىسى رسولە نىڭ (الصّحبة سارية والطبيعة سارقة) اوتوروشو
 يوقوشىدىر طىبىت آنى اورلاغۇچىدىر دىگان ھىدى بىلرگە دە موندى واقىلەردە آڭ بولۇغە بىورادر...!
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ) اى شوندى كىسەلر سزايمان اينىلگان اينىلر
 بىنى اى مۇمنلر قايچان مۇمنە صىقىلى بولغان خاتون قىزىگە كىلسەلر كافرلر آراسىدىن مۇمنلر آراسىدە
 كورچونى تىلاب شول ھىدە سزا اول خاتونلرنى ھىدە قارا كىز! بىنى نىللىرى ايلە ، مۇمنەلك اظھار اينىد
 بىز مۇمنەلر كافرلر آراسىدىن سزنىڭ آراغە كورچ تورو اينىك دىوب كىلسەلر سز مۇمنلر آلارنى
 قوللۇزدان كىلگىن رە ھىدە قارا كىز آلارنىڭ نىللىرى ايلە اينىلش ھىز مۇمنەلر دىگان سوزلرى
 راست بولۇرداى علاملر تا بار سزنى؟ طىشماغى علاملرىدە قارىما اينىدىن مۇمنەسى ، دىگىمى آنسوزنى
 باوسزنىڭ اشكردىك (اللّٰهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ) اللہ تەئالى اينىلر نىڭ ايمانلرن اوزى بىك بلەدر . بىنى طىشماغى
 علامت تا بوب مۇمنە دىوب كىم اينى مۇمنلر قوللۇدىن كىلگىنكە آلا رىغە شول قىدر بىرلە كىنە فرمان لىلىدى
 اينىدى چن اجمانە راست مۇمنە اينىلگىن اللہ تەئالى اوزىگىنە بلەدر دىبە مۇمنلرگە طىشى علاملر ايلە

كفايه لهنرگه بيوردى (فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ) ايندى اى مؤمنلر اگردە سزاوا
 خاتونلرنى صناعتاندىن صونك ايمانلر دىوب بلسه كز آلارنى كافرلرگه قاينارب بياره كز يعنى كافر
 بولغان ايرلرى يانينه قاينارما كز ! (لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ) اول كافرلرگه ايمانده چغوب كوچكان خاتونلر
 كافر بولغان ايرلرينه حلال دگللردر (وَلَا هُمْ يَعْزُبُونَ لَهُنَّ) هم اول كافر بولغان ايرلر يده بخرخاتونلرغه
 حلال دگللردر. بواش عديبيه صوغشى صونكداغى صلح صونكده بولدى. صاهنك برشرطى كافرلر
 طرفندان كىلگان كسه لرنى كافرلرگه قاينارب بيروايدى. ايندى الله تعه طرفندان خاتونلرنى قاينارو
 طيولامش بولدى (وَأَتَوْهُنَّ مَا نَفَقُوا) همده اول كافر ايرلرگه خاتونلرينه توله گان مهرلردن قاينارب
 بىر كز ! صلح شرطنده بولغان قاينارو اورننه مهرلرن قايناروغه فرمان قلندى. (وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
 أَنْ تَفْضَحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجْرَهُنَّ) اى مؤمنلر بوخاتونلرنى نكاهلر نمك كزده هيچ گناه بوقا كرده آلارغه
 مهرلرن بىرسه كز ! يعنى بوخاتونلرنى مؤمن ايرلر نكاح اينك بولسه لر باشقه مؤمنه لرنى نكاهلانگان
 كىي ياغا مهرلر بىرب نكاهلر كز يعنى ايسكى ايرلرينه قاينارب بىرگان مال كز سزنىك نكاهلر نو كزده
 مهر بولا آلدى بلكه ياغا مهر بىرو تيوش بولادر. (وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ) اى مؤمنلر سز
 كافرلرنى نكاح قىلوده كافرلرنى عقد ايتوده يابوشولا تورغان نرسه گه يابوشما كز (يعنى كافرلرنى
 نكاهلنوده اوز كزنىك اسلام كزنى كيسو ايچون كافرلرنى عقده يابوشولا تورغان نرسه گه يابوشما كز)
 (وَأَسْأَلُوا مَا نَفَقْتُمْ) دىي صور كز سزدينه تاشلاب كافرلرگه آراشقان خاتونلر كزنىك مهرلرنى (وَلَيْسَ أَوْلَا
 مَا نَفَقُوا) هم كافرلرنى مؤمنلر ايله آراشوب مؤمنه لسكه كوچكان نكاهلى خاتونلر بىنىك مهرلرن صوراسنلر
 (ذَلِكُمْ مَكْرُمُ اللَّهِ) اوشبو اينولگان نرسه لر الله تعالى نك حكيمدر يعنى مؤمنلر اوستونه قلىرى وطيولوى
 تيوش بولغان فرمان وطيولاردر. (بِعَهْمُ يَمْنِكُمْ) الله تعالى بو حكم ايله سزنىك آرا كزده حكم ايتهدر.
 (وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) الله هر نرسه نى بيك بلوچى وبلوى كىي هراشندە حكمت ايله اش قىلغوجى. شول
 سببىن الله تعالى نك بيورغان اشلىرى فاقدهلى طيفان اشلىرى ضررلى بولونده برده شبهه بوللردر.
 (وَأَنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعاقِبْتُمْ) اگردە سزنىك خاتونلر كزدىن كافرلرگه بوهرسى كىتسه
 صوكره سزگه مهر توله و توشسه يعنى مهرنى كافرلر توله گانى كىي سزگه ده مهر توله و نوبتى كىلسه
 يعنى خاتونلر كزدان بوهرسى دين تاشلاب كافرلرگه آراشقان نكاح ايدلگان بولسه صوكره صوغشى
 اينكادىن صونك شول خاتوننى قولوكزغه كرتسه كز (فَاتُوا الدِّينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ مِثْلَ مَا نَفَقُوا) شول وقتده
 سز اى مؤمنلر ! كافر بولغان ايرلردن خاتونلرى قولوكزغه توشكان كهمه لرگه آلارنىك سزگه توله گان
 قدر مهرلرن بىر كز ! (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ) اى مؤمنلر اوز كز ايمان ايتكان الله كره قارشولق
 ايتودن صاقلانوكز ! يعنى آنك بيورغانون توتوب آنك طيفان نرسه لردن طيولوكز !
 كىلاچا كده گى آيت مكه نى آلفان كونه ايندى (بَاءَ يَمَّا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعُكَ عَلَى أَنْ لَا يَرْضَيْنَ
 بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِمُنَّكَ
 فِي مَعْرُوفٍ) اى هرمتلو پىغمبر قىچان سىكا مؤمنه خاتونلر بيعت ووعه بىررگه كىلسه لر : الله تعالى گه
 هيچ نرسه نى شوك توتماسقه ، اوغراماسقه ، زنا قىلماسقه . بالالارن اوتوماكه ، اوزلر بىنىك ايسكى

قوللىرى ۋايىقى آياقلىرى آراسىدە بولغان بالا ايله ايرلر بىنە يوق يالايابماسقە (يعنى تاشلاندىق بالانى ايرگە يالغانلاب تاقماسقە) ھەمدە اللە تەئالى نىڭ فرماتى بولغان اشدە اى ھەمد (عەم) سېڭا ھار شولاق قىلماسقە يعنى مۇمنە خاتونلار اوشبو آلتى نرسەگە راضى بولوب شول نرسەلرنى قىلماسقە وعدە ايتسە ھم وعدە بېرسەلر (قُبَابِعُونَ) اى ھەمد شول وقتدە سېن اول خاتونلردان وعدە آغل (يعنى آلارنى شول اشلارنى قىلوغە راضى بولولار بىنە اشانفل) (وَأَسْتَفْهَرُ لَهُنَّ اللَّهُ) ھەمدە اول خاتونلار اېچون اللەدان بارلوقانۇ استاگل (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) درستلكدە اللە تەئالى گناھلارنى بارلقاغۇچى وخلقنە مرھەمت قىلغۇچىدۇر . (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كېتىرگان كىشىلر (لَا تَقُولُوا قَوْلًا غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) مسلمانلردان فقير بولغانلارنى كافرلردن بېمشلرن آلو اېچون كافرلر ايله دوسنلاشوب يوردكلرنىدە اللە تەئالى ارشبو آيتنى اينىردى معناسى : اى مۇمنلر شوندى قومنى دوست توتماڭز ، قابولرى اوز بىنە اللە تەئالى آچىقلانغان ايدى . (فَقَدْ يَمْسُوهُمْ مِنَ الْآخِرَةِ) چونكە اول كافرلر آخىرت درجە سندن اميد كېسىدىلر (كَمَا بَيَّسُ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ) نېتاك كافرلارنىڭ قېر ايلارنىدىن بولغانلارنى اوزلر بىنڭ راحت وعدا بىسىز بولولارنىدىن امىسىز بولغانلار ايدى . (ممتحنە سورەسى نىڭ تىرجەسى تمام بولدى) .

۶۱ نچى صف سورەسى اون دورت آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) یردە وکوکلردە بولغان ذاتلر ھەر بىر سېدە اللە تەئالى نىڭ كمالت ھىقلرن بلدرتب ، كېچېكلردن پاك بولورن كورساتوب تسبیح ایتدیلر يعنى اللە تەئالى نى ھەر بىر كېچېكلردن پاكلادیلر . كېرەك جانلى وکېرەك جانسىز بولغان ذاتلر بولسونلر مثلا حیوانلر ، تاغلر ، اولنلر ، یغاچلر ھەر بىر سېدە اللە تەئالى نىڭ قۇدرتى كامل لككە ھەر ایشندە حکمت ايله ایش قلوبنە علامتلردۇر . (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) اول اللە تەئالى ھەر نرسەگە كېچى يتكۇچى ھەر ایشندە حکمتلى اشلر قىلغۇچىدۇر . (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كېتىرگان كىسەلر (لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) مسلمانلر بىر وقتدە : اكر عملر آراسىدە اللە تەئالى گە ايلڭ سويكى بولغانون بلساك ايدى ، اول ایشنى قلوذە ماللرمزنى جانلرمزنى آياماس ايدىك دېدىلر . شوندىن سونڭ اللە تەئالى «ان اللە يعجب الدين بقاتلون» آيتىن اينىردى . يعنى اللە بولندە صوغشور ايلڭ ابرگور عمل دېه بيان ايتدى . اما شول مسلمانلر اوق احد صوغشندە صوغشندان قاچىدىلر صوغشورغە آور ايدىلر ، شول وقتدە اللە تەئالى ايتولگان آيتنى اينىردى معناسى : اى مسلمانلر نى اېچون اوزگىزنىڭ اشلار نېتىندە بولمغان اشلرگىزنى اشلار ايدىك دېه ايتىسىز دېمك . (كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) اللە تەئالى قاشندە ايلڭ قاتى آچىقلى بولمى يوزنىدىن الورغ بولدى شول ایش : سىزنىڭ اشلامېھىك نرسەنى اشلار ايدىك دېماكڭز ! (ان اللە يعجب الدين يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَهُمْ بَنِيَانٌ مَّرصُوسٌ) اوز بىنڭ يولندە صف ، صف بولوب ، بىرى بىرىنى ھىركلگان بىلر كېچى ھىركلوب صوغشورچى كىسەلرنى اللە تەئالى سويەدر .

نورى بولغان حقاقتى ھېمىشە كامل و تمام قىيلاچاقلىرى، گرچە آنلك كامالەنوبىن كافىرلار مكرودە كورسەلردە .
 بھنى كافىرلارنىڭ پۈتۈرشولارى اسلامغە، قرآنغە ھەم رسول گە بېرىدە ضرر اېرىشەرە آلاچاق توگلىرى (هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ
 رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ) اول الله، شونداي ذاتىراوزىنىڭ رسولى (محمد سەم) نى توغرىلىق ھەم ھەق
 بولغان دىن اېلە بېاردى . رسولمىزنى الوغ معجزە (قرآن) و ھەق دىن اېلە بېاردىك، (لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
 كُلِّهِ) اول رسول ھەق بولغان اسلام دىنىدە اسلامدىن باشقە آلكا (مخالف) بولغان دىنلردىن اوستون
 قىيلاقتى اېچون . (وَالْوَكْرَ الْمُسْرِكُونَ) گرچە اسلاملك باشقە دىنلردىن اوستون بولوبىن مشركلار
 مكرودە كورسەلردە .

فائدە : بوآيتىن باھەر : اسلام دىن اوزى نىڭ قواعدى نىڭ حقاقتى آرقاىندە ھەر بىر قىل اېلەرى قاشىدە آڭلاقتىن سوڭ قبول
 ايتورلك بولماق ھە . بولسا دىن بىر يۈزىدە اولان بون دىنلردىن اوستون بولاجى . درجە و حقاقتى اېلە بولدىن حاضردە باشقە دىنلردىن
 اوستونە اما چىلايدە اوستون بولوى بىر يۈزىدە گى باشقە دىنلردىن حقاقتە اوستون بولوايە بولاجى . لىكن آيت شىرىندە آڭلانوبىت
 كورە اسلام دىن باشقە دىنلردىن اوستون ايتو اېچون، اوستون بولورودە خەتە ايتوبى اسلامنىڭ ھەر بىر قاعدەسى باشقە مائىرگە
 آڭلانوبى خادىر آرقاىندە غە . بولون آيت شىرىندە بلدرەدە .

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتورگان كىسەلەر (هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ) من سىزنى
 اوزگىزنى رىجىتكورچى (دنيا آخرت) عذابىدىن خلاص اېتەچك اشكە بولالدىرىمىمۇ ؟ ھەقى الله تعالى
 بىئەلرېنە (ايمانلىلرغە) اېتەدەر : مېن سىزگە دنيا آخرت سعادىتى قىيلا تورغان بولنى كورساتمەن :
 (تَوْضُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْتُمْ يُؤْمِنُونَ) سىز اى مؤمنلر ، الله غە ھەقى رسولېنە
 ايمان ايتارسىز ، اوشانداق اللهنىڭ بولندە ، آنلك ھەق بولغان دىننى اوستكە چىقارودە ماللارنىڭ ھەم
 جانلارنىڭ اېلە توروشورسىز .

بھنى : اوزگىزنى دنيا و آخرت درجەلى قابوب اوگايىسرلىقدان خلاص اېتە تورغان اشلردىن بىرسى
 شول : الله غە ھەقى رسولېنە ايمان ايتوب دىننى آلفە بېارو بولوندە مال و جانلارنىڭ اېلە توروشو ،
 بھنى بايلىق بولغان كىشىلر اوزلارنىڭ ماللارنىڭ چىقە تورغان بىلنە قىرغاق الشىن بىرالىش زكاتنى
 ھەممى ملت فائىدە سېنە توتسونلر : مەدرسە مەكتىپلر مەسجىدلر سالوب آلارنىڭ تىرىپىدە لىرىنە فائىدەلى
 رەوشبە توتسونلر ، خىستە خانە يىتىملىر بىرطى سالسونلر . اولگان و قىتلرندە بايلر و صىت ايتوب
 بار سومالارىنىڭ اوج الشىن بىرالىشنى ملت فائىدە سېنە قالدىرىنلر . اېمەلى غەلى بارلار علملىرى
 اېلە كچىلىرى كچىلىرى اېلە ملنكە خەتە ايتسونلر !

(ذَاكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اوشبو اشلارنىڭ سىزنىڭ اېچون ايلك خىرلى اشلار گورە بولاشكە
 فائىدە بارلىقى بىلسەنلر ؟ بو ايتولگان اشنى قىلسا نىز (يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَا كُنَّ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ) الله تعالى سىزنىڭ گناھلارنىڭنى باراكار ھەقى سىزنى آستلرندىن
 يىلقالار آغانورغان جىنارگە كرتور ھەقى عدىن جىنلرندە بولغان خوش اورونلرغە كرتور ! (ذَلِكَ
 الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) اوشبو و عىق ايتولمىش جنت ھەم بارلىق اولار الوغ بولغان سعادىتى . (وَأُخْرَىٰ تَعْبُوهَا)

تاغىن سز سوبه تورغان ھەم كېلوى باقن بولغان ايكنېچى نعمت باردى (نَصْرٌ مِّنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ)
 اول نعمت اللە كۆزدىن سزگە ايرشە چك ياردىم ھەم باقن بولغان ۋەقەدە شەھەر آلودى (مكە فى آلە) يعنى ايمانلىق كۆز
 سوڭىدە جان ۋە ماللىق كۆز ايله دېن بولوندى توروشوب سوغىش قىلسا كۆز آخىر تە جنت ۋە مەغپىرت بېرىلور
 ھەم مكە فى آلە نعمتى بېرىلور . موندىن آڭلاندىر مؤمنلىر توروشوب اسلام ايچون اجتھاد ايتسەلر
 اللە تعالى آلاغە بولوشاچق ھەم ، آلارنى اوستون قىلاچاق ايگانلىقى ... (وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) اى ھەم
 اوشۇ بىيان ايتولسگان اشلر بىر بىرىنە ۋەكە ايتولش نعمتلىر ايله مؤمنلىرگە سوينچ بېرىلگە ! (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا) اى ايمان كېنىورگان كەسەلر (كُونُوا أَنْصَارَ اللّٰهِ) اللە تەئە نىڭ بولوشچىلىرى بولوكۆز يعنى اللە نىڭ
 دېنىن اوستىكە چىقارودە ، دېنىنى تاراتوچى خادىملرگە بولوشوكۆز (كَمَا قَالَ عِيسَىٰ بَنُ مَرْيَمَ لِلْهُوَارِيِّينَ
 مِّنْ أَنْصَارِي إِلَى اللّٰهِ) نىنكە مريم اوغلى عيسى اوزىنىڭ اۋل ايمان ايتگان صحابىلىرىدىن بولغان ھوارىلر
 ايتدى : مېنىم اللە نىڭ دېنىن تاراتودە بولوشوچىلىرىم كاردىر ؟ دىوب يعنى اى ھەم عيسى پېغمبەر ھوارىلرگە
 ياردىم اوتتوب ايتدىكى كېى سېندە صحابىلىرگە ايت دېنىنى تاراتودە مېنكا ياردەچى بولوكۆز دىوب .
 فائىدە : ھوارىون - ھوارى دېمك آقلىق تورووشوچى لىرىعىنى ھىروكسېلىرى كېوملىر چودو بولغان اون
 ايكى ايردىلر . (قَالَ الْهُوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللّٰهِ) عيسى پېغمبەر ھوارىونىڭ اللە نىڭ دېنىن تاراتودە ياردەچىلىرىم
 كىلر بولاچق دې ھوارىلرگە ايتدىكە ھوارىلر ايتدىلر : بىز بولامز اللە نىڭ دېنىن تاراتودە سېنكا بولوشوچىلىرى
 (فَأَمَّا نَتِ طَائِفَةٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ) شول ۋەقەدىن سوڭ ھىروكسېلىرى عيسى گە بنى اسرائىلدىن بىر طائىفە ايمان ايتدىلر
 (وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ) بنى اسرائىلدىن باشقە بىر طائىفەسى ھىروكسېلىرى اللە نىڭ اوغلى دې ھوارىلر
 ايتدى بنى اسرائىل نىڭ ھىروكسېلىرى گە ابارگانلىرىدە ايكى تورلى بولدىلار بىر تورلوسى پېغمبەر
 ۋە بىر تورلوسى تىگىرى اوغلى دې ھوارىلر بولدىلر . بولارنىڭ آرالارنىدە دشمانلىق توغدى ، اوز آرا
 سوغىشىدىلر (فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ) سوغىشمان ۋە قىلارنىدە ايمانلى طائىفەنى
 دشمانلىرى بولغان ايمانسىز طائىفەگە قوتلىرى يىتوچان ايتوب بىر كىندىكە ، ايمانلىلىرى ايمانسىزلارغە
 اوستون بولوب اورلىدىلر ، يعنى ايمانسىزلارنى چىكىدىلر .

صف سوردە سېنىڭ تىرىجەسى تمام بولدى .

(الطهش ايكنېچى - جەمە سورەسى ، مەنبەدە ايتگان اون بىر آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ الْعَزِيزُ الْحَكِیْمُ) بىردە ۋە كوكلردە بولغان ذاتلىر
 ھىروكسېلىرى كىملىرى جىغان ھەر نىرسە نىڭ خوجەسى ھىروكسېلىرى كىملىرىدىن پاك ، ھەر نىرسەگە كېى بىتكوچى
 ھراشندە ھىروكسېلىرى بولغان اللە غە تىسىبىق قىلمىدە ، آنىڭ ھىروكسېلىرى كىملىرىدىن پاك بولوب ، ھىروكسېلىرى كىملىرى
 ھىروكسېلىرى ايله ھىروكسېلىرىدىن كورساتما كەدر ... (هُوَ الَّذِیْ بَعَثَ فِى الْاُمَمِیْنَ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ) ھىروكسېلىرىدىن ايتى تىسىبىق
 ايتە تورغان اللە شونداى ذاتلىرى امى (بازو اوقو بىلى تورغان) ھىروكسېلىرىدىن اوز آرالارنىدىن اوزلىرى

هر كومه اوزى تلامك تپوش. يوقسه الله تعالى اوزى تلامگان كومهنى كېلاب توغرى بواغه كرتماس!
 (قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا) اى محمد ايت سين يهوديلرگه: اى ايمان صفغلى يهوديلر (اِنْ زَعَمْتُمْ اَنْكُمْ
 اَوْلِيَاءُ لِلّٰهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَتُّوا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اكر سز اوزگزنى الله نك ياقنلارى هم
 دوستلارىمز، مسلمانلر الاى توگل ديگان سوزگزنى چن بلوب ايتسه گز، بوسوزگزده راست بولسا گز
 الله تعالى دن تلاكز، اوزگزنى بوبلا يورطندان راحت يورطينه كوچرونى، يعنى الله نك ياقنلرندن
 ديوكز راست بولسد دوست دوستقه قاوشونى تلايدىر. سزده الله دن صوراكز اوزگزنى اولترب راحت
 يورطينه قويوبنى ايتگز! (وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ اَيْدِيَهُمْ) اما اول يهوديلر اولب دنيا دن كيتولرن
 الله دان صوراماسلر بلكه اوزلرينك كفرلرى الوغ جنابت بولاراق آخرنده آلاز ايچون عذابدن
 باشقه نرسه بولمايپاغندان آلاز اولمدن قورقورلار. (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظّٰلِمِينَ) الله تعالى ظالم وكاذرلرنك
 قيلغان اشلرن ايتگان سوزلرن واوبلاغان اوبلارن توبلب بلوچيدىر. (قُلْ) ايت سين اى محمد (اِنَّ
 الْمَوْتَ الَّذِى تَفْرُونَ مِنْهُ فَاَنْتُمْ مَلَاقِيكُمْ) سز نك ايچن كوكلرگزدن قورقوب بىرى تورغان اولم سرگه
 بولوغاچاقدر، سز نيقدىر اولمدن قاچسا گزده ونيقدر آنى سويماسه گزده، بيلگولى وقت يتكاج اول
 اولم سزنى توتاچاقدر. اجلكز يتكاج اوله سز (ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلَى عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) اولگاندن صوك هربر ياشرننى وآشكاره نى بيلگوى الله تعالى طرفينه قايتارامش
 بولورسز، شول وقتده اول الله تعالى سرگه دنيا ده قيلغان اشلرگزدن خبر بىرىر. (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 اِذَا نُودِيَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلَى ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ) اى ايمان ايتگان كومهلر، قاچان
 جمعه كوننده جمعه نمازى ايچون ندا ايتولامش بولسه، شول وقتده الله نى هم آنك حكملرن يادايتوگه
 باروگز. همده شول وقتده سودا (صانو آلون) نى تاشلا گز! فائده: ذكر الله: الله تعالى نك فرمان بولبولارن
 وهر تورلى عبرتلى وحكملى سوزلر سويلاو، الله نك قدرتن وقدرتيناك اوعلفين بليزته تورغان
 سوزلرنى وعظلرنى اوبلانو هم برهه سويلاب باشقارلارنك ايسلرينه توشرو وفكرلرنى اويقاتو ديمكدر.
 ايمى جمعه كون، جمعه وقتى نروگه هر كومه هفتنه لك الوغ بر جمعينگه حاضر بولسونلار. آنده
 خطيب منبر اوستونك توروب خلقفه تورلى فائلى وعظلرنى حلق آكلى تورغان آچق تله سويلاسلر
 (ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) او شبو ندا بولغاچ سودانى تاشلاب جمعه غه بارو سز نك ايچون
 اول وقتده سودا ايتودن آرتغراق وايزگورا كدر، اكرده سز بلور بولسا نر! يعنى شول الوغ جمعيتكه
 بارب عمومى ملت فائده سينه بولغان خطبه لرنى طكلاو ملت نك آلفه باروينه سبب ايدكن آتلا سا گز
 (فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْاَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ)
 قيچان جمعه نمازى اوتولب، نمازدن بوشالونسه، شول وقتده سز اى مؤمنلره بىريوزينه تارالكر،
 الله نك فضل بولغان تورلى هنر وكسبلرگز ايله مال استا گز. جمعه نمازينه الله نى ذكر ايچون بارولساد،
 الله نى ذكر ايتونى عمومى فائلى خطبه لار سويلاو وتوكلادى جمعه كونينه گنه آنا قلاماى هر وقتده وكوب

ذکر ایتکز، شول ره وشده سکوب وقتسه جمعینلر توزوب خطبه لرسویلار بولساگز دنیا و آخرت سعادتیله ایرشورسز. بر وقتله رمولمز جمعه ده غطبه (وعظ) سویلی ایکان، آشلق کاروانی کیلگانلگن کورب جمعه غه جیولغان وعظ طکلاوغهی خلق کاروان یاننه چغوب کیتدیله. باری اون ایکی ایرگنه هالده کاروان کیلر آلدندن بارابان صوغوب بلدرتله ایله بو آیت شول واقعه دن صوگ ایندیلدی (وَأَذَارُوا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا أَنْفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا) قیچان سودا هاضر بولونی بایسه اویون تاوشینی بلسه لری یا کورسه لر شول سودایانینسه تارالورلار امامینی منبرده یالغز باصقان مالگنه قالدرلار. (قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ) آیت سین ای همد: الله تعالی قاشنده بولغان نواب (جمعه ده بولغان فائده) بارابان تارشندانه سوداندنه آرتغراق وایزگورا کدر. (وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) الله تعالی رزق بیروچیلرنک ایلک باغشیسیدر.

بو آیتندن هقمان مکیلر .

بو آیت ایله جمعه نمازینک فرضلغینه همد ندا وقتله صاتو آلونک طیولش (حرام) بولونینی اثبات اینله در. اللهنی ذکردن خطبه مراد دیگانلر . بو امر یعنی خطبه طکلاوغه بیورو و اجبلک اوزره در. اما (اذا نودی) دیگانده ندادن مراد منبر آلدننه خطبه سویلاو ایچون اینله تورغان اذاندنر. بعضلر: جمعه وقتنی کرماسدن الک عربیه عادت بولغان اولگی اذان دیگانلر ، لکن خطبه آلدننه اذان ایتمو رسول الله زمانننه برکوب قالغان اشدر. اما اولگی اذان حضرت هیمان زمانننه همنه چمشدر. بو آیتله جمعه ننگ همد خطبه ننگ و اجبلگنه دلیل بار. امام ابو یوسف ایله امام همد قاشنننه خطبه ننگ اوزون وعظ بولوی تیوشدر.

جمعه سوره سی بو اورنده تمام بولدی

الطمش اوچنچی - منافقون سوره سی مدینه ده اینگان اون بر آیت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ أَنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ) ای همد قیچان سیکنا منافقلر کیلسه ایتورلر آلا: درستلکده سین برده شیکسز الله ننگ رسولی سن دبه گواهانی بیرهمز بز دیوب ، (وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّكَ لَرَسُولُهُ) الله تعالی به در درستلکده سین الله ننگ رسولی ایکنکنی (وَاللَّهُ بِشَهَادَاتِ الْمُنَافِقِينَ لَكَذِبُونَ) دخی الله تعالی گواهانی بیرهمز: درستلکده منافقلر برده شیکسز یالغانچیلردر . یعنی سین رسول دیوب گواه بیرولری تالرننگنه در . (اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ) اول منافقلر اوزلرینک یمین ایله برابر کورلش گواهلقلرن قالقان (۲) ایتوب توتدیله شونک سبیلی آلا الله ننگ بولنن ان چقیلر . یعنی اوزلرن اولتربیلودن صافلاو ایچون همد عه ننگ رسولگی ایله گواه بیروب اوزلرینه اولتربیلودن خلاص بولوغه قالقان ایتوب توتدیله . (انَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) درستلکده اول منافقلرنک

(۲) قالقان - کئی اوزینه ضرر کیتودن صافلاو ایچون توتقان نرسینه ایتوله در . صوغنده قلع دن صافلاتو ایچون تیسر تاققا توتوه شوندیلاغه قالقان دیوله در . . .

اشلاگان اشلرى نى يمان وقباعت ائىدىر .. (ذلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ)
 اوشبو منافقلرنىڭ يمان حاللىرى راستىر چونكى آلاز طشندان ايمن ايندىلار ، صوگره ايجلرنىن كانر
 بولدىلار ، صوگره شول كفر آلازنىڭ كوكللىرىنە مەرلەشمەش بولدى ، يعنى شول كفرلىرى اوزره اولرلار
 چونكى آلاز حقيقتنى بلميلر (وَاذَا رَأَيْتَهُمْ) قىچان كورساڭ سىن اول منافقلرنى (تَعَجُّبُكَ أَجْسَامُهُمْ)
 سىنى آلازنىڭ گودەلرىنىڭ سىمزلگى والوغلىغى عجبكە قالدردى . (وَأَنْ يَقُولُوا تُسْمِعُ لِقَوْلِهِمْ) اكر سويلاشسەلر
 اول منافقلر سىن آلازنىڭ سوزلرن سچوك بولغانلىقدان قزوب نىكلارسن ! يعنى سوزنى بىك ماتور
 ھم بومشاق ايتوب سويليلر . اما سوزلرىنىڭ بولاي بولويىنە اللانورغە بارام (كَأَنَّهُمْ حُشْبٌ مِّنْ سِنْدَةٍ)
 اينورسن اول منافقلر ايجلرى قوش بولغان طشى شما كورنگان آغاچلر كىي . (يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ
 عَلَيْهِمْ) اول منافقلر ھربر ايشتولگان تاوشنى اوزلرىنىڭ ضررلرىنە ديوب اويلارلار . (چونكى
 بۇتون اشلرى اسلام قاعدەلرىنە قارشودر بر- بر اشلرى بلنوب اولتروگە تپوشلى بولماي ايدىك
 دىسە خپانتلىرى آرقاسىدە طنچىسزلانورلار . (هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْنَهُمْ) آلاز سىنىڭ دشمانلردىر سىن
 آلازدان صاق بولغىل ، اى ھمد ! طشندان مسلمان بولغان بولوب مسلمانلرنىڭ سولرن فاش قىلودە توروشالار .
 (قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنْيُّ يُؤْفَكُونَ) الله تعالى آلازنى ، حقلقنى كورساتە تورغان دليل بلنگاندىن صوگ
 دونگانلىرى ايجون ، ھلاك قىلور . (وَاذَا قِيلَ لَهُمْ) قىچان اول منافقلرغە ايتولمىش بوليسە
 (تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّا رُؤُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ) بارگىز پيشبىردن ھنر
 اوتىگىز ، اللەنىڭ رسولى سزنىڭ ايجون يارلقانو استار اللەدن (ديوب) شول چاقەدە آلاز باشلارن كوتارلر
 ھم آلازنى استغفار دن آوشوچىلر كوررسن ، آلاز باشلارن كوتارب ، حقلقنى آوشالرتكىركلك ايتگانلىرى
 حالەدە ... (سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ) اول منافقلرغە برابردر : سىن آلاز
 ايجون كىرەك يارلقانو استە ، كىرەك استە ، الله تعالى آلازنى البتە يارلقاماسى ... چونكى آلاز اولرلى
 يارلقانوفى تلاميلر ... (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ) تركلك كە كونلودن طشى يروچىلرنى الله تعالى
 تركلك كە كوندرمس (هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا حَتَّىٰ مِّنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفُسُوا) اول قوم شوندى
 قوملردىر ، انصار دن بولغان ابدەشلىرىنە ايتەلر ، رسول الله قاشنىدە بولغان مھاجر صحابىلرگە ، رسول الله
 قاشنىن تارالمىنچە آلازغە ياردم ايتماگىز ، فقيرلرىنە نىقە وىرمەگىز ديوب قوتورتالار . (وَاللَّهُ خَرَّاصِنُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ) ېرھم كوكلرنىڭ خزىنەلىرى (ھەركىمنىڭ رزقى) الله تعالى
 نكىدىر . اما منافقلرمونى سىزمىلر ، يعنى فقير مھاجرلرگە انصار ياردم ايتماسەدە آلازنىڭ رزق بىروچىلرى
 الله تعالى بار ، اول آنلرنى رزقلاندردور . . . (يَقُولُونَ لَنْ رُجِعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ كَيْفَ مَنَّا الْأَذَلُّ)
 بعض صوغشلىردە براعرابى انصار دن بولغان بر صحابى ايلە ھوا ايجون نزاعلاشدىلر . بوخبر منافقلرنىڭ
 باشلى بولغان ابى اوغلى عبد الله ابن سلوك منافقغە ايشتلىدى . بو منافق اعرابىگە ايتدى بىرمەگىز
 رسول ياقلىلرغە ھىچ نرسە بىرمەگىز قايچان مەينە منورەگە قايتساق (بنى مصطلق صوغشنىن) بردە شكىسر

ھرمىتلار بولغان كەسە ايك غور بولغان كەسەنى مەينەدن قوب چقار دېدى . ھرمىتلودن مراد ابن ابى منافق اوزن ھم . آنك ياقلى بولغان منافقلارنى ارادە ايتوب ايتە خور كەسەدن رسول اللەنى ارادە ايتكان . . . (وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلِسَكَ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ) اوستونلك اللە تەئى ياغندە ھەدە رسولى ايلە مؤمنلر ياغندە دراما موفى منافقلر بلميلر . . . يعنى مؤمنلر چىكناچا كدر . . . (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلْ أَمْوَالَكُمْ أَمْوَالَكُمْ وَلَا أَوْلَادِكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ) اى ايمانلى كەسەلر ، سزنى ، اللەنى فرمانى بولغان اشاردن ماللر كزدشى بالالار كز شغلىندە ماسنلر . يعنى اللەنىك دكرىندىن عبارت بولغان مەسجەدلەرگە چىولوب نماز قىلورلاردن ، ملت فائەسىنە قرآن بوينچە سوبلانە تورغان وعظ مەسلىرىندىن ھىروم قىلورچان بولماسون ! (وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَاسِقُونَ) سزدن بركشى اوشبونى قلسە آندى كشى آلدانغانلردن سانالور . (وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنُ مِنَ الصَّالِحِينَ) اى مؤمنلر ، سز اوز كزگە اللە تەئى طرفىندىن رزقلاندر لغان مالنى فقيرلەرگە نەقەلندىر كز ، يعنى اوستونكە واجب بولغان صدقە (زكات ، عشر ، فطر) قىبان كىلى (لرنى وقتىندە اوتە كز اوستونكە اولم كىلور بىنكاج اى رىم آزغە وقتقە ترك قالدىر سائچى ، مەن مالدىن صدقە لرنى چقارب ايزگولردىن بولور ايدىم دىور لول وقتى اش اوتكان بولور اجل بىنكاج مەلت پىرلەس . (وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا) اللە تەئى ھىچ كشىنىك وقتى بىنكادىن صوك اجلنى كىچىكتورماس . بو آيتىدە بىزنىك ملت بايلار بىنك اوزلرى سلامت وقتلارنىك ھىچە بارماى اوزلرىندىن صوك بىدل بىبار ولرى اللە تەئى قاشندە ماقئالارى بولماو چىقلى آتلا نادر (وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) اللە تەئى سزنىك اشلار كزنى بىك تەوہىن بىلور تور وچىدىر . بايلقى بولوب ھىچە اوزىندىن صوك باررغە بىدل قالدىر ونىدە عىرسىز اىكانن بلەدر .

مناققون سورە سىنىك ترجمەسى تمام بولدى

آلتمىش دورتنچى سورە - تغابن ، اون سىگىز آيت (. مەكە دەھى مەينە دەھى اختلافلى)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(بِسْمِ اللَّهِ مَافِ السَّمَوَاتِ وَمَافِ الْأَرْضِ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) اللە تەئى نى بىردە وكولگىر دەھى ذاتلر كىمچىلكردن باكلازلار ، اول اللە تەئى نىكىگنەدر پادشاهلىق ، واول اللە تەئى نىكىگنەدر ماقئالماللىق ، ھم اول اللە تەئى ھىر نەرسەگە كچى بىنك وچىدىر . بس دىنيانى بىنورب قىامت مەيدانى قىرب ، فرمانى ايلە بور وچىلرنى جىنكە ، قارشولارنى اوتقە كرتوگە دەھى كچى بىتار . (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُّؤْمِنٌ) اول اللە ، شوندا بىن ذاتلر سزنىك ھىر بىر كزنىكە بولدىن بار ايتىدى ، شوندىن صوك سزنىك آرا كزىدىن بعضلر كز (شولارنىك اوزلرىنىك اشلرىنە كورە) كافرلر ، وبعضلر كز مؤمنلر . كفر ھەمەك ايمان بايلقى ايلە فقيرلك كى بىنەنىك اوز تىلاوى وكسى ايلە بولادر . فەھ ايدەسز ! (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) ھەمەك اللە تەئى سزنىك اشلەگان اشلر كزنى كورب تور وچىدىر ، بس عمللر كزگە كورە جىرا بىرر : (خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَكُمْ) اوز بىنك ھىكمنى ايلە اول اللە تەئى كوكلرنى ھەمەك بىرلرنى بولدىن بار ايتىدى ، ھەمەك سز لرنى

ھىر كىم كە ئۆزىدەن بۇرۇن

اوشبو کورنگان صورتگزه صورتلمی، هم صورتلورگزی گوزل قیلدی باشقه مخلوقلزدن گوزل کورنشده قیلدی. (وَاللّٰهُ اَسْمٰی) همده دنیاده بیلگولی مقدار وقت یورگاندن صوڭ اوشبو گوزل صورتلر ایچنسه بولغان تنلردن جانلرگز چقوب، شول خالقگز بولغان الله تعالی طرفینه قایتناچاقسز، بس ایشلرگزی اول بیورغاچه قیاوگز؟ (يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ) اول الله تعالی یرده هم کولگرده بولغان نرسه لرنی بله در. همده سزنگ ایچلرگزه یاشرب صاقلانغان سرلرگزی بله در، اوشانداق آشکاره قیلغان ایشلرگزیده بله در. (وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِذٰتِ الصُّدُوْرِ) الله تعالی قلب ایالرینگ هر بر حاللرن بلوچیدر. (اَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَبْلُ فَنَادُوْا وَّبٰلِ اَمْرِهِمْ وَّلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ) ای کافرلر، سزگه موندان الک زمانه بولغان (نوح، هود، صالح قوملری کبی) کافر بولغان قوملرنگ غبری کیلامادیو اول اوتکان کافر قوم اوزلرینگ ایشلرینگ آغرلقلرن تاتودیلر (یعنی دنیاده) هم آلاغه آخرتده ریختکویچن عذاب بولغویچیدر. (ذٰلِكَ بِاَنَّهُ كَانَتْ تَاْتِيْهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ) اوشبو عذاب همده آغرقلر شونگ ایچوندر که آلارنگ رسوللری آلاغه معجزه لر کیتوردیلر، یعنی اول کافرلر شول معجزه لرنی کوره توروبده ایمانغه کیلامولری ایچون آغرلق هم عذابکه تیوشلی قیلندیلر. (فَقَالُوْا اِبْرٰهِيْمُ وَمَنْ مَّعَهُ فَاكْفُرُوْا وَتَوَلَّوْا وَاَسْتَفْتٰی اللّٰهَ) اول کافرلر رسوللری تورلی معجزه لر کیتورسه لرده اشانماس بولدیلر هم اینور بولدیلر: اوزمز کبی برکشی بزنی توغریلقغه کوندره آلدرمی دیهره ک رسوللرگه اشانمادیلر، آلارنگ کینورگان معجزه لرندن کیریگه دوندیلر، اما بودونولری اوزلری ایچونگنه ضروردر، چونکه الله تعالی آلارنگ ایمانلرندن موکسز بولدی، آلارنگ اوشانولارینه هنجالگی بولمادی. (وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ) الله تعالی آلارنگ عبادتلرندن موکسز هم هر بر مخلوقی آنک ماقتالمش ایکانچیلگن کورساتوچیدر. (زَعَمَ الْاَلْبٰیْنِ كَفَرُوْا اَنْ لَّنْ يُّبْعَثُوْا) کافر بولغان کسه لر، اولگاندن صوڭ قوبارولمش بولماس بز دیوب قوبارلما یاچقلرن بلگن اینوب دعوی ایندیلر. (قُلْ بَلٰی وَّرَبِّيْ لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبِّؤُنَّ بِمَا عَمَلْتُمْ) ایت سین ای محمد، برده شکسز قوبارولمش بولورسز، ربم ایله آندا ایته من برده شکسز سز اولگاندن صوڭ قوبارولمش بولورسز، قوبارلغاندن صوڭ دنیاده اشلانگان ایشلرگزدن خبر بیولمش بولورسز؟ (وَذٰلِكَ عَلٰی اللّٰهِ يَسِيْرٌ) اولگاندن صوڭ قوبارولمش الله تعالی ایچون بیگ جنگل ایشر، چونکه باشه بوقدان بار اینوگه کبی یتکان الله تعالی ننگ اولگاندن صوڭ یاگدان ترگزمکی البته ممکن ایشر. ایمدی الله تعالی قرآنده اولگاندن صوڭ قوبارولمش بولورسز دیه خبر بیولر تورایگان، البته قوبارولو حق دیه ایمان اینودن باشه بزنگ چاره مز بوقدر. (فَاٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرَّسُوْلِهِ وَاَلْنُوْرَ الَّذِيْ اَنْزَلْنَا) ایندی اولگاندن صوڭ قوبارولوب الله تعالی حضورینه باراچاق بولساگز، بر بولغان هر نرسه گه کچلی الله تعالی گه آنک رسولی محمدمه گه اوشاند اقد، بزنگ ایندرگان نورمزگه یعنی قرآن شریفگه ایمان کیتورگز؟ (وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ) دخی الله تعالی سزنگ اشلانگان ایشلرگزی بلوب توروچیدر. قوبارلماچ ایشلرگزه کوره جزا بیور. (يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذٰلِكَ يَوْمُ التَّنٰظِيْنِ) ای محمد بیان قیل سین

اوشبونى: اى كافرلار سزنى اللہ تەئالى جاپولو كونهك جيار، اول جاپولو كوني آلدانو كوني بىنى مؤمنلارنىڭ كافرلارنى آلدانو كوني بىنى. چونكى مؤمنلار اول كوني جنتلاردا هم اعلى اورونلاردا بولورلار همك كافرلارنىڭ ايمانغا كېلىنگان اوى جماعتلارنى ايله بىرگە بولورلار... (وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُنْفِخْ لَهُ جَنَاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا) بركشى اللہ غە ايمان كينورسە ايزگو عمللارنى قىلسە، اللہ تەئالى اول كشيمن ياوزلقلارن كىچرر همك آنى آستوندان يلقەلار آغا تورغان جنتلارگە كرتور اول جنتلاردا مگور قالدورلار... (ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) بوبيان ايتولگان جنتلارگە كروالوغ سعادتدر. (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبَشَ الْأَمْصِيرُ) دى شونداى كشيلىر آلار كافر بولدىلر. همە بىزنىڭ آيتلارمىزنى بالقانغە توتدىلر، اول كشيلىر تەووغ ايله لىدىر، اول تەووغە مگور قالدورلار آلار، نى يمان بولدى تەووغ اورلەچك اورون بولمى اىچون... (مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ) بىندەلرگە اوڭايسزلقلارن ايرشكان نرسەلر ايرشماس مگر اللہنىڭ تەقديرى وتلاوى بويىنچانغە ايرشور. (وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ لَهُ سَبِيلًا) بركشى بلا هم آغراقلارنىڭ اللہدن بولويىنە ايمان كينورسە، اول كشى بلا وقتىندە كوئىلن صبرلقە بركتور. (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِيمٌ) اللہ تەئالى ھر نرسەنى بىلگوجىدىر. (وَاطِيعُوا اللَّهَ وَالطِيعُوا الرَّسُولَ) اللہ تەئالى گە همە آنىڭ رسولينە بويون صموئىز! (فَأَنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَنْمَأ عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاءُ الْمُبِينُ) ايندى اىگر سز كافر بولغانلر، رسولنىڭ سوزن توتودان كىرى تورساكز، اول چاقىدە، رسولگە ضرر بوق، چونكى بىزنىڭ رسولمىزنىڭ اوستينە تيوش بولغان نرسە، اوزينە بيان ايتولگان حكملارنى خلقغە آچق ايتوب بيان ايتوگنە... (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) ھر بىر خىلقنىڭ تيوشلى بولوب قىلىق ايتولش بولغان ذات اللہدر. اول اللہدن باشقە تيوشلى بولوب قىلىق ايتولگان ذات بوقدر... (وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) هم شول اللہ تەئالى گە مؤمنلر توكل قىلسونلر ھراشلىرىنى بىرە تارتونمى كرىب موافقچە اش قىلسونلر. فلان اشكە توتونسام بولورمە اىكان اول اشى قىيون دىبە قاپب قورقنوب تورماسنار بلكە ھر اىشە اسبابينە يابوشوب اش قىلسونلر. (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوَّكُمْ فَأَمْدُرُوهُمْ) اى ايمان كيتورگان كسەلر درىنلىكە سزنىڭ خاتونلارنىڭ وبالالارنىڭ آراسىندا سزگە دشمان بولغانلرى بار. ايندى سز آلاردان ھاق بولوئىز! (وَأَنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) مؤمن بولغان كسەلرنىڭ خاتونلارنىڭ وبالالاردان بىعضلرى اير و اتالارينە صوغش كىي اورونلارغە چقماوغە دىملاوچىلرى بولغالاش. آلارنىڭ نىنلرن آڭلاتوب اوتسكان آيت ايندرامش. همە آلارنىڭ موندى يمان نىنلرى اىچون آلارنى دشمان توتماسنار اىچون اوشبو آيتنى ايندرگان آيتنىڭ معناسى: اىگر دە سز آلارنىڭ بو گناھلرن سىزگەچ آلارنى كىچسەكز بو گناھلرى اىچون جزأ بىرمەسەكز همە آلاردن بوز دوندىر آلارنىڭ سوزارنە قولاق سالماساڭز، همە آلارنىڭ بو اشلرن باشرن قىلو ايله يارلقاساڭز، بو اشكز و بو معالە كز دە ياخشىدېر چونكى اللہ تەئالى گناھلرنى يارلقاغوجىن عىبىلرگە مەرىمەت قىلغوجىدىر... (۱۱)

(اِنَّمَا اَمْرُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ نَفْتَةٌ) اى موئمىلار ، سىزنىڭ ماللىرىڭىز ھەممەيى بالالارڭىزنىڭ ، ھەيىمىمىزنىڭ سىزگە بېرىلگەن ، سىزنىڭ سىناپىڭىزنىڭ ئىچىڭىزنىڭ . تەفصىل : مال ايله بالا باي ايله آتا آناغە ايلگى سوڭلى نىرسەلەر . كىشى بالاسى ھەققىدە ھېچ كۈنلەمى ھەم كىيىمىنىڭ ، بىر قىيىر و نادان كىمەسى اوزىنىڭ اوغلى پادىشاھ بولا ايگان آندادە شادلىقدان باشقە ايشى آرتىمىر . ايمىدى آدمەيلرنىڭ مال ايله بالاغە ھەيىملىرى كۆپ بولمىقدان اللە تەئالى اوزىنىڭ فرمانلارنى قىلدۇرە كىشى نى رەھبەرلىك قىلەشونى سىناپىڭىزنىڭ مال و بالا ھەيىمى ايله اللە تەئە ھەيىمىڭىزنىڭ ايشىلارنى يوقىمى ؟ آلامشامى ، بالا مال دىيۈپ اللەنىڭ فرمانلارنى بىر ياققە تاشلامىغانلارغە اللە تەئە شۇب كۆپ اجر كۆپ . بومسئەلەر سولارنىڭ « لاطاعە لمخلوق فى مەصىبە الخالف » ھېچ بىر مەخلوققە اللەنىڭ فرمانىنە قارشى بولغان ايشىلارنى يوقىمى دىيگان . ايمىدى بىرە مال و بالا لارنى آلفە آلامى اللەنىڭ فرمانىنە كىملىك كىتورماسە (وَاللّٰهُ عِنْدَهُ اَجْرٌ عَظِيْمٌ) اللە تەئالى قاشقە موندى كىمەلەرگە الونىڭ اجر باردر . (فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاَسْمِعُوا وَاَطِيعُوا وَاَتَّقُوا غَيْرًا لَّانْفُسِكُمْ) ايمىدى قوللۇردان كىلگىلارنىڭ اللە تەئالىنىڭ طىيغان ايشىلارنىڭ قىلمى ساقلاپلارنىڭ بىيوردان ايشىلارنى قىلمى قالدۇردان مەخلۇقتىن ساقلاپلارنىڭ ؟ ھەمە و عىظارنى ايشىتۇرۇڭىز ، ھەمە اوزۇڭىزنىڭ فائىدەگىز اچچون ايزگۇ بولغان انفاق ايله انفاق ايتۇرۇڭىز (وَمَنْ يُؤَقِّ شَخَّ نَفْسَهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) بىر كىشى اوزىنىڭ نەفسىنىڭ ساقلاپلارنىڭ ساقلاپلارنىڭ بولسە بىس اول كىشى مەقصدلارنىڭ ايرىشۇچىلار ھەمە سىندان سانالور . (اِنْ تَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا مُّسْتَأْنَفًا يُّضَاعَفْ لَكُمْ وَيُقَفَّرْ لَكُمْ) اگۇرە سىز اللە تەئالىنىڭ بىيىرگان مالنى ، اللە تەئالىنىڭ رىضالىقىدە ، آلفە دىيىن و سوزى اولان قرآننى اوستىن قلدۇرە شول رەھبەرلىك تىيوشى اوزونلارغە صرف قىلماسىڭىز ، اللە تەئالى سىزگە اول صرف ايتىگان مالنىڭ اجرنى كۆپ ائشار قىلور . ھەمە سىزنىڭ گناھلارڭىزنى يارلقار . بيان : اللە تەئالىنىڭ مەرضاسى بولغان اسلامى آلفە و قرآننى اوستىكە كوتارۇ بولغان اوزونلارغە (مەكتەب ، مەدرىسە ، مەسچىتلەر ، مەسلمانلار اچچون شفا خانە يىتەملىرى اچچون تەربىيە بورۇشى مەدرىس و مەعلملىرگە وظيفە بىرۇ كىشى ايشىلارگە) ماللارنى صرف ايتۇرۇڭىز اللە تەئالى باشقە (قولدان قولغە بىيىرگىلار) ھەمەلار كىيىگە توگىل بىلكە كۆپ ، كۆپ ائشىلارنىڭ و عىدە ايتىگان . بويىيان ايتىلگىلارنىڭ اجرلەرگە ايرىشۇ اچچون بايلار اوزونلارنىڭ و اھب بولغان (زكات ، عىشر ، فطر ، قىربان كىيى) ھەمە اولىگانە ماللارنىڭ اوج ائشىلارنى بىر ائشىلار شونىڭى مەلت يولىنە يازدۇرۇپ قالدۇرۇلارنى سەبب بولا بىلور . ھەمەلارنى قىيىرلار قولىنە الە شۇدە بىر نواب بار ايتىگان بويىيانلارگە رەھبەرلىك قىلدۇرە ملكى ھەمە مەيىبون نواب بولسور . چونكى قىيىرلار قولىنە ھەمە بىر وچى كىمە ملكى قىيىرگە بىر ھەمەلارنىڭ بىيىرە ايتىگان ائرنى اوزون كۈن تەربىيە ايتىپ ھەمە بويىيانلارنىڭ ھەمە چىلگە قالدۇرۇپلارنىڭ سەبب بولادۇر . ائما عامل (واجب ھەمەلارنىڭ جىيىچى ايسور شىچىك) لەرگە بىيىر ، آلال بىيىلگۈلى بىر خىيىنەگە ، قوياپارسالار شول جىيىلارنىڭ ھەمەلارنىڭ فائىدە و فائىدەلارنىڭ بىتون مەلىكتە مەسلمانلارنىڭ قىيىر و يىتەملىرىنى تەربىيە ايتىلدۇرۇدە ھەر بىر باي بىتون بىر يوزى قىيىرنى تەربىيە لىگان نوابكە ايرىشور . . . (وَاللّٰهُ شَكُوْرٌ حَلِيْمٌ) اللە تەئالى آرزىنە ايزگۈلك بىر ايتىپ ، كۆپ اجرلار بىيىرۇچىلار ھەمە فرمانلارنى توتماغانلارنى

آشغوب عذاب قلوچى بولماغان بواشدر. (عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ) اول الله تعالى هر بر ياشرننى بلوچى همه آشكارهنى كوروچى. اوزى تلاگان اورنده هر بر ذاتىن اوستون بولوچى وهر بر اشده حكمت ايله اش قیلوچیلدر. تفابن سوره سى اوشبو اورنده تمام بولدى. آلطمش بشنچى - طلاق سوره سى، مدينه ده اينگان، اون ايكى آيت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لَعْنَتُهُنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ) اى هرمتلر بيغمه بر اى عربلر نلڭ خواجه سى! قىچان سزخاتونلرگزنى طلاق قيلساگز، آلارنى عدت و قغنده طلاق قيلوگز، همه عدت كونلرن صانانگز حسابلر بيلسگولانگان چيكنه توطرگز، يعنى اوچ هيض ايتوب توطرگز! (وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبُّكُمْ لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ) اى مؤمتلر، خاتونلرگزنىك عدتارى حقلرندك عدتنى اوزون قلو حقلندك همه آلارغه ضرر كيتوروده الله تهغه قاروشودن صاقلانوگز! آلارنى طلاق ساعتىن عدت وقتى اوتكانگه قدر اويلرندن چقارماگز! (وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ) همه خاتونلرده اوزلكلرندن اويلرندن چقاملر اگر اوزلكلرندن چغه قالسالر آشكاره بولغان بوزقلف كينورگان بولمقاق ايله گنه چقارلار. بابيه، (الآن يأتين بفاحشة مبينة) مگر زنا قىلوب شريعت حكى ايله عد ابچون اويلرندن چقارو سبب بولودر (وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ) بسو اينولگان حكملر الله تعالى نلڭ حكملرى وچيكلر يدر. (وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ) بركىش الله نلڭ بيلسگولگان چيكلرندن اوتسه، اول كىش اوزينه اوزى ظلم ايتكان بولور. (لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهُ يَجْعَثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا) بلمزسون سين الله تعالى طلاق صونكك بره راش باصاب قوبسه. يعنى طلاق قيلفاچك خاتوننى ابر اويندك عدت تولفاچك تونمق كيرك چونكه برسبب ايله آيرولمش خاتون ايكان يا آچو و قغندك آيرلغان ايكان برآز وقت اوتكاج الله تعالى هجت بيرب، شول خاتونن ياگادان آلورغه كوگلى تلار. (فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذُوَى عَدْلِ مِنْكُمْ) قىچان طلاق ايتولمش خاتونلر عدتلرينك آقتلرينه يتسه لر (يعنى عدتلرى تولسه) نيتكز كيرى آلو بولسه، شريعت بوينچه طلاق ايتولمش خاتونلرگزنى آلوكز ايندى آلونى تلاميسز ايكان شريعت بوينچه چيرسزه ظلمسز، آبروب يبارگز، آبرساگزده آلساگزده عدلك ايلرندن ايكى كمسه نى گواه قيلوگز! (وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ) همه اى شاهدلر گواهلرگز اورگزدن صورالغان و قغندك تيوشنجه خدا رضالنى اوزه اوتكز! (ذَلِكَ بِوَعْدِ اللَّهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) اوشبو ايتولگان حكملر ايله الله غه همه آخرت كونينه ايمان كينورگان كمسه لرنى وعظ قيلنمش بولور. (وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا، وَيَرْزُقْهُ مِنْ مَيْتٍ لَا يَحْتَسِبُ) بركىش الله تعالى دن قورقوب، الله تعالى نلڭ فرمانلرن توتسه، گناهدن صاقلانسه اول كمسه كه الله تعالى قايقولاردن چقماقلىنى بيرر، همه آنى هيچك كوكلىنه اويونه كيماگان اورنلاردن رزقلاندر. (وَمَنْ يَتُوكَلِّ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ) بركىش الله تعالى كه توكل قيلسه، چين تابشولو ايله تابشولسه اول كىش نلڭ هراشندكده الله تعالى آنلڭ ايشن باشقاروده

بقیه چاکدر. یعنی سبیلاریده کرشوب توتونغان ایشارینه موقف قیلور. (ان الله بالغ امره) الله تعالی اوزینک تیلان نرسه سینمه ابرشکویچی وهر تیلانگان بولدر وچیدر. (قد جعل الله لكل شیء قدرًا) تحقیق الله تعالی هر بر نرسه ایچون (ابرکنک وقاتیلیق کبیلر ایچون) بر وقت هم چیک قیلیدی. (واللائى یئسنن من المہیض من نسائکم ان ارتبتم فعدتھن ثلاثۃ اشھر واللائى لم ینھضن) خاتونلردن میضمن امید کیسکانلری، اگرده آلارنک عدتلرنده شک توتساگز، آلارنک عدتلری اوچ آیدر. . مونسى قارتک سبیلی هیض کوروی تورغان قارچقلمقننه، اما یاشاکلری سبیلی میض کوره باشلاماغانلرنک عدتلریده اوچ آیدر. (وأولات الأحمال أجلهن ان یضعن حملهن) ایندی خاتونلردن قورصاقلی بولغانلر، آلارنک عدت مدتلری بالا توغدرماقلری ایله تولار. مثلا بر خاتوننی ابری قورصاقلی حالنه طلاق قیلر ایکان، طلاقسن صوگ بر ساعت اوتکاج بالا توغدرسه ده عقب تولار. (ومن یتف الله یجعل له من امره یسرا) برکشی الله دن قورقوب، آنک فرمانچه یورسه، الله تعالی اول کشینک ایشلرنده چیکلک همه اوکایللیق قیلور. . . (ذلك امر الله أنزله الیکم) او شوب بیان اینلگان حکملر، الله تعالی نک سرکه ایندرگان فرمانیدر. (ومن یتف الله یکفر عنه سیاته ویعظم له أجرا) برکشی الله تعالی فرمانچه اشی قیلسه، الله تعالی اول کمسه دن یاوزلقلرن کیچهر، همه آنک اجرن الوغ قیلور. (أسکنوهن من حیث سکنتم من وجدکم ولاتنضاروهن لتضیقوا علیهن) ایسدی طلاق قیلنمش خاتونلارگزی اوزگرتورا تورغان اورنده بایلقزدن کیلگانچه توتوگز؟ آلا او یگزدن ایرکسز تارلانوب چغوب کینوکه مجبوره بولسونلر ایچون، آلاغه ضرر قیلماگز؟ (وان کن اولات حمل فأنفقوا علیهن حتی یضعن حملهن) اگرده طلاق اینلمش خاتونلرگز، بولکی بولسالر، اول چاقه بالالارن توغدروغه قدر آلاغه نفقه بیرگز؟ (فان أرضعن لکم فأتوهن أجورهن) اگر طلاق اینلمش خاتونلرگز، سزدن بولغان بالالرنی ایمرسه لر، اول تقببرده آلاغه ایمرگان حتی یال بیرگز؟ (وأتمروا بینکم بمعروف) همه بر بیرگزگه بالانی تربیه ده هم ایهمزوده گوزل قیلو ایله پیورشکز یعنی ابر ایله طلاق اینلمش خاتون بالا تربیه سنه برسی برسینه مصلحت ایله اشی قیلورلار. (وان تعاسرتم فصرخ له أھری) اگرده ایهمزوده ابر اجرن توله ودن آغرلانسه همه خاتون ایهمزوجه راضی بولماسه بوقلمنه خاتوننی ایهمزوجه کچله نماس بلکه ایکنچی خاتونغه ایهمزوجه بیریلور. خدمت حتی ابر اوستونده بولور. (لینفق ذوصه من سھته) طلاق قیلنمش خاتونغه همک، ایهمزوجی خاتونغه بایلیق بولغان کشی بایلقندان هم بایلقنه کوره نفقه بیرر. (ومن قدر علیه رزقه فلینفق مما آتاه الله) ایندی بره ونک رزقی تارقیلونمش بولسه، ایندی اول کشی الله تعالی دن اوزی نک بیرلش قدری ایله نفقه لندرسن! یعنی بای کسه بایلقینه کوره فقیر کسه فقیرلگنه کوره طلاق اینولش خاتونینه نفقه لندرسون! حاصلی: برکسه اوزینک خاتوننی واوی جماعتلرینه نیچوگ نفقه بیرر، طلاق قیلنمش خاتونینه ده شول ره وشده نفقه بیرسون! (لا یکفی الله نفسا إلا ما آتاه) الله تعالی هیچ بر کشین نفقه توغروسنه

كَيْلَاسٍ مِّمَّنْ اَوْزَى بِيْرِكَانَ قَدْرَ اَيْلِهْ كَنَهْ كَوچىلار . بىمى اللہ تەئالى بىر كىشىدە قولونىڭان كىيامگان اش ايله كۆپلىمىدەر . (سَيَجْعَلُ اللّٰهُ بَعْدَ عَسْرِيْنَ سُرًّا) بىر آغرىق (تارقىق) سۆكۈندە اللہ تەئالى كىلاچا كدە جىمكلىك (بايلىق) ياصار . (يەنى كۆپ شەرلەرنى مۇسلمانلار اوزلار بىنك اجتمادلەرى ايله آلۇب . كۆپ ماللۇغە خواجه بولۇرلار . هم شۇلاى بولسدىلار) . (وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْبَةٍ عَمَتْ عَنْ أَمْرٍ رَبِّهَا وَرُسُلَهُ فَهَسِبْنَاهَا حَسَابًا شَدِيدًا وَعَدَبْنَاهَا عَذَابًا نُّكْرًا) اللەنك ھەمە آنك رسولىنك سوزلەرىنە قارشولق قىلغان كۆپ قىرە اهللىرى بولدى بىز آلارنى بىك قاتى بولغان ھىساب ايله ھىساب قىلىدق ھەمە صىفتلاوى مەكەن بولماغان عذاب ايله عذاب قىلىدق . يەنى قىيامتە عذاب قىلاچاقنى بولۇندە شك بولماغانفە بولغان اش كىبى ايتۇب بىيان ايندى . (فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا) (بىس اول قىرە (اھلى) اوزلەرىنك اشلەرىنك آورلقلرن تاتۇدى ھەمە اول قىرە اھلىنك اشلەرىنك آقتى ضرر روزىانفە بولدى . (بوجزانى مفسرلەردن كۆپسى قىيامتە دىگانلەر ، لىكن دىيادە بولوى ظاھىرەك ھەم كىلاچك آينە دىيادە بولونى بىلدىرتەدر . (أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا) اللہ تەئالى اول قىرە اھلى اېچون قىيامتە قاتى بولغان عذابنى ھاضرلدى . (اېمدى اللہ تەئالى اوزىنك ھەمە رسولىنك سوزىنە قارشقان بىندەلرگە قاتى ھىساب وقاتى عذاب ايله وعىد ايتكاج (فَاتَّقُوا اللّٰهَ يَا أُولَى الْأَلْبَابِ) ايندى اى بىندلەر اى عقل اھللىرى ، اللہ تەئالى گە قارشولقدان ھاق بولۇنۇر ! (عقل اھللىرى بىيان : (الَّذِينَ آمَنُوا) اول عقل اھللىرى ايمان كىنورگان كەسەلدەر . (قَدْ أَنْزَلَ اللّٰهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللّٰهِ مَبِينَاتٍ لِّيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) تھقىف اللہ تەئالى ، اى عقل اھللىرى ، سزگە وعظ بولغان قرآننى اينىردى ، ھەمە اللہ تەئالى نك بىك آچق بولغان آينلرن اوقى تورغان رسولنى بىباردى ، اول رسول وعظ بولغان قرآننى بىيان ايتۇب ايمان كىنورگان ھەمە ايزگو عمل قىلغان كەسەللىرى نادانلىق قاراندولغىندان علم معرفت نورىنە چىقارمق اېچون . بىس مۇسلمانلەر رسولگە ابارب قرآن بىرلە ھەمەل ايتسەلەر ، آلار معرفت اېھسى بولماچقىلدەر . (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ، قَدْ أَحْمَسَ اللّٰهُ لَهُ رِزْقًا) بىر كىشى اللہ غە ايمان كىنورسە ھەمە ايزگو عمل قىلسە (كىشى رىجتماسە) بىر كىشىنى اللہ تەئالى آستوندىن بىلغالار آغاتورغان جىننلەرگە كىرتور . اول جىننلەردە بىر كىشى مەنگو قالور . اللہ تەئالى بىر كىشى عىبب رىزقلىر ايسلە رىزقلىاندەر . (اللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ) اللہ تەئالى ، شۇندى ذاتىر ، بىيدى كوكلىرى باراتدى ، ھەمە بىردىن ، كوكلىرىنك اوغشاشلرن (بىيدىنى) باراتدى . (يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُمْ لِنَعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) بىر كوكلەر ھەمە بىرلەرىنك آراسىندان اللەنك امرى (وھى) اينەر ، اېمدى اللہ تەئالى نك سزگە بولارنى باراتونى بىيان ايتىرى ، سزنىك اللہ تەئالى ھىر نەرسەگە كوكلى ايكانن بىلماككز اېچون (وَأَنَّ اللّٰهَ قَدَّ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا) تاغىندە بىلسونلەر اېچون بىندەلەر : اللہ تەئالى ھىر نەرسەنى بىلوى ايله چىلغاب آلفانلقن . . . بو اورۇندە طلاق سۇرەسىنك تىرجەسى تامام بولدى .

(آلتش آلتیجی تحریم سورہ سی اوزن ابکی آیت مدینہ دہ اینگان) .

لینما
 يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تَحْرِمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبَتَّخِي مَرْضَاتٍ أَرْوَاحِكَ ، وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (بر وقتندہ حضرت
 حفصہ نوبتندہ رسول اللہ «حاریہ» زیلہ یاتندہ . حفصہ مونی سیزنب رسول اللہ غہ اوپکہ لہ دی . شول
 وقتندہ رسول اللہ حفصہ کوٹکن تابو ایچون ماریہ فی اوزینہ حرام قیلدی . شول حقندہ اللہ تعالی او شہر
 آیتنی ایندردی (معناسی : ای پیغمبر . -ین فی ایچون ، اللہ تعالی سیکگا حلال قیلغان نرسہ فی ،
 خاتونلرنگنک کوٹکن تابو ایچون اوزیکہ حرام میلان ؟ ماریہ فی یا کادن اوزیکہ حلال قبل ، حرام
 قیلغانک ایچون اللہ تعالی سینی شاندہ قیلماس اول اللہ گناہ لرنی یارلقاغوجی اوزینک خلتینہ مرہمت
 قیلغوجیدر . بس رسول اللہ جاریس ماریہ فی یا کادن اوزینہ حلال ایندی . کفارت بیدیمو ،
 یولمی آنسی اختلافی . (قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحَلَّةَ إِيمَانِكُمْ) اللہ تعالی سزگہ بیمن لرنی کفارت
 ایلہ خلال قیلونی شریعت ایندی (یعنی مائدہ سورہ سندیگی بیان ایتولمش بیمن کفارتی در) (وَاللَّهُ
 مَوْلَاكُمْ ، وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ) اللہ تعالی سزنگ یاردچکدر ، ہم اول اللہ تعالی هر نرسہ فی بلوچی
 وهر اشدہ حکمت ایلہ ایش قیلغوجیدر . (وَاذْأَسْرَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِ مَدِينَةٍ) شول وقتنی ذکر
 قیل سین ، پیغمبر اوزینک خاتونلرنین بعضینہ یاشرن ایتوب سوز ایندی ، یعنی ماریہ فی حرام
 قیلوبین حفصہ گہ ایندی . (فَلَمَّا نَبَأَتْ بِهِ وَأَخْبَرَتْهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَفَ عَنْ بَعْضٍ) قاپچان حفصہ
 بو سرنی حضرت عائشہ گہ خبر ایتدک ، اللہ تعالی حضرت حفصہنگ سرنی فاش قیلغانون رسول اللہ غہ
 بلدر تدیہ ، رسول اللہ اوزینک سرنی ہلگانن حفصہ گہ بعضنی بلدردی ، یعنی فاش قیلغانون ،
 اما بعضنی حفصہ گہ سپدرمدی (فَلَمَّا نَبَأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا) قاپچان رسول سرنی تاراتوبین
 حفصہنگ اوزینہ خبر اینکاج ، حفصہ رسول گہ ایندی : سیکگا اول سرنی کم خبر ایندی ؟ دیوب .
 (قَالَ نَبَأَنِي الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ) رسول ایندی میکا بو اشدن هر نرسہ فی بلوچی وهر سردن خبر بیروچی
 ذات ، اللہ تعالی خبر بیدر . (اِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَفَتْ قُلُوبُكُمْ) ای حفصہ ہم عائشہ ، سزنگ
 کوٹکلرگز حلقدان آوشدی ، اگر بو گناہدن توبہ قیلساگز ، توبہ لرنز قبول ایتولمش بولور .
 ماریہ فی حرام ایتوگہ تمشولاری گناہ صابولدی (بو آیتندہ کوندہ شلرن آبورطوغہ تمشوچی
 خاتونلرغہ عبرت بار . . .) (وَأَنْ تَطَاهَرَا عَلَيْهِ) بو ابکس اگر یاردمدہ بولسہ اول رسول گہ (فَإِنَّ اللَّهَ
 هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيْلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ) چونکہ اللہ تعالی اول پیغمبرنگ یاردچسیدر
 اوشاندق حضرت جبرائیل ، ہم ایزگو مؤمنلر هر برسیدہ رسولنگ یاردچیلیدر ، بولاردان فرشتہ لردہ
 آنک بولوشچیلیدر . . . (عَسَى رَبُّهُ أَنْ يُلَاقَكَ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَرْوَاحًا خَيْرًا مِنْكَ مِنْ مَسَلَمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ فَانْتَاتِ
 تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَاجِدَاتٍ قَائِمَاتٍ وَأَبْكَارًا) اگرده پیغمبر سزنی طلاق قیلسہ ، امیدر آنک ربسی ،
 سزدن ایزگورک بولغان خاتونلر ایلہ آلماشدر سزنی ، اول خاتونلر مسلمانلقرن اظهار قلوچی ،

پېغمبەرگە اخلاصلى، بويون صُنْعُوچى، گناھلارنى توبە قىياغۇچىلىرى، عبادت قاروچىلىرى، روزە توتۇچىلىرى بولۇرلار آلا، آلارنىڭ آزالارنى قىز - قىزلىرىدە ھەم ئىللارنىدە بولۇر . يعنى پېغمبەر كۆڭلىدىن تىلاب خاتونلارنى باروندە تىلاب قىلە ايكان، آلا اورنۇنە اللە تەالى آزالارنى تىلاب بولغان خاتونلارنى بېرىر . (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقَدْ دُخِّنَا النَّاسَ وَالْجِبَارَةَ) اى ايمان كېتورگان كەسلەر اوتونى آدمەر ھەمدە تاشلار بولغان اوطدان اوزگىزنى ھەمدە اوى جماعتلرگىزنى صاقلا كىز ! (عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غُلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ) اول تەوغدە قانى كۆڭلى بىك قوتلى بولغان فرشتەلەر باردر، آلا اوزلرىنە بېورولغان ائىدە اللە تەالىگە بىردە قاروشماسلەر، نى ابلە بېورولسالار، شونى قىلورلار . . . (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ ، أَمَّا نَجْزُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) اى كافر بولغان كەسلەر، حاضركى كۈنە (قىيامتە) سىز قىلغان ائىشلرگىزى عىبلى ايكانلىكىزنى نىل يازوب عفو ايتونى اوتونمە كىز ، حاضركى كۈنە بارى ائىشلارگىز ابلە گنە جزأ ايتولمىش بولورسىز ! (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا) اى ايمان كېتورگان كەسلەر اللە تەالىگە گناھلرگىزنى چىن كۆڭلدىن بولغان توبە ابلە توبە ايتوكىز ! توبە نصوح : گناھلردىن راست كۆڭل ابلە توبە ايتوب ، اول گناھلرنى ايكىنچى مرتبە قىيامونى نىت ايتو ابلە بولادر . . . (عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يَكْفُرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُنْفِلكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) بۇ رەوشدە توبە قىلسا كىز رېكز سىلردىن ياوزلقلرگىزنى كېچوب ، آستلارنى يىلغالار آغا تورغان جىنلرگە كوتما كىگى ايمىدر .

فائىدە : توبە نصوح : حضرت على كرم الله وجهه توبە نصوح نرسە ؟ دىوب صورادقارنىن اوشبو رەوشدە جواب بېردى : توبە نصوح آلتى نرسە ابلە بولادر : اولسكى : اوتكافىدە قىلغان گناھلارغە اوكنو ، ايكىنچى : قالغان فرضلرنى تولەو يعنى قالغان نمازلرنى قضا قىلو ، روزەنى ھەمدە واجب صدقەلارنى قضا ايتو ، اوچىنچى : رىجىكان كىشىلر بىللەن، دورتنچى : ھقلىرى بولغان كەسلەرنىڭ ھقارن قايتارو ، بىشچى : موندان صوڭ آندى ائىشلرنى ائىشلەونى نىت قىلو ، آلتىنچى : نىسكى گناھ قىلودە نىچوڭ تىرىدەلىڭ ، اللەنىڭ طاعتىدە شول رەوشدە تىرىدەلمەكەر .

حضرت على سوزى شونىدە تمام بولدى .

(يَوْمَ لَا يُغْنِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ، نُورُهُمْ يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ) شول كۈنە اللە تەالى توبە نصوح ابلەرنى جىنلرگە كرتور اول كۈنە اللە تەالى پېغمبەرنى ھەم آڭا ايارگان مؤمنلرنى تەوغدە كرتوب رسواى قىلماس . قىامت كۈنە پېغمبەرگە ايارگان مؤمنلرنىڭ آلارنى ھەم اوڭلارنى نورلر بوزر ، (يَقُولُونَ رَبَّنَا آتِنَا نُورًا وَاغْفِرْ لَنَا ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) شول وقتە مؤمنلر ايتورلر : اى رېمىز ، بىزنىڭ نورلرمنى توگالەڭ ، گناھلرمنى يارلقاڭ ، اى رېمىز ، سىن ھەر بىر نرسەگە كۈچلى بولغان رېمىز ! يعنى بىزگە موندان آرتق نور ھەم درجە بېرساڭ كۈچلدىن كېلەردىورلر . (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفْرَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ، وَمَا أُوْاهُمْ جَهَنَّمَ ، وَبَشِّرِ الْمُصْبِرِينَ) اى پېغمبەر ، سىن كافرلر ابلە

قايچ ايله صوغشقل، اوشانداق منافقلا ابلهده الله نىڭ دىنن حقاوده دليلا كيتورب تارتشقل، صوغش و تارتش و قتلرنده آلاغه قانى كوكلى بولغل ! بولايدىه طسكلاماسالار آلارنىڭ اورنلارى جهنم بولور، اول جهنم بيك يمان اورنلار. (ضرب الله مثلا للذين كفروا امراء نوح وامرات لوط، كانتاتعت عبدين من عبادنا صالحين فخانتاهما، فلم يغنيا عنهما من الله شيئا وقيل ادخلا النار مع الداخلين) الله تعالى كافر بولغانلارغه، ايزكوقالارندن بولغان نوح پيغمبر ايله لوط پيغمبر نكاحنده بولغان خاتونلارنى مثال ايندى. اول خاتونلار ايرلر يته خيانت ايندىلار. هر ايكسى كافر بولوب ايرلارن پيغمبر توكل ديوگه دلالت ايندىلار. لوط (عم) خاتونى ايرن مجنون دبه ايندى. . . بو خاتونلارنى الله نىڭ عذابىنن، ايرلر ينىڭ پيغمبر بولوپ چيلقارى، موگسز قيلمادى، اولگانلارندن صوك بو خاتونلارغه ايندى : سز ايككز موغغه كروچيلار ايله برگه اوتقه كوكز ! ديوب. (وضرب الله مثلا للذين آمنوا امراء فرعون اذ قالت رب ابن لي عندك بيتا في الجنة، ونجني من فرعون وعمله ونجني من القوم الظالمين) بنهده الله تعالى مؤمن بولغانلارغه مثال ايتوب بيان ايندى، فرعون خاتونى، شول وقتكه اول فرعون خاتونى دعا ايتوب ايندى : اى ربم، سين ميگا جننه برادى بناقيلغل، هم ميني فرعوندىن وانىڭ عملنىن خلاص قيلغل، اوشانداق ميني ظالم بولغان فرعوندىن خلاص قيلغل ! (ومريم ابنة عمران التي احصنت فرجها فنحننا فيه من روحنا وصدقت بكلمات ربها وكتبه وكانت من القانتين) بنهده الله تعالى مثال ايتوب بيان ايندى زنادن پاك بولغان عمران قزى مريمنى، بز اول مريم نىڭ بالالغيبه، اوزم نىڭ روح اجننه كى نورمىنى ئوردك، (يعنى حضرت عيسى نىڭ حضرت مريمنى آتاسى توغرى) اول مريم ربسى الله تعالى نىڭ سوزلارنى (ايندرگان آيتلارن همك كتابلارن) راستغه توندى، همك الله نىڭ طاعتينه بوى صنوچيلاردن بولدى اول مريم. فاطمه : خاتونلارن ايك الوغ، عبادته ايرلر درجه سنده بولغانلارى دورت خاتونلار : اولگس : فرعون خاتونى «آسيه بنت مزاحم» ايك نپس : عمران قزى (مريم عليها السلام) اوچنپس : رسول نىڭ خاتونى حضرت خديجه بنت خويلد، دورتنپس : رسول نىڭ قزى فاطمه رضى الله عنهما در. اما حضرت عائشه خاتونلارنىڭ تاجيدر .

بو اورنده تهريم سوره سى نىڭ ترجمه سى همده يكر مى سيگن نچى پاره تمام بولدى .

الطمش جينچى ملك سوره سى مكده اينگان، اوتوز آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(تبارك الذى بيده الملك وهو على كل شىء قدير) هر بر نرسه كه بادشاهلق قولونده بولغان الله تعالى هر بر كيمچيلك صفتلارندن پاك بولدى اول الله تعالى هر نرسه كه كى ينگوچيدر... (الذى خلق الموت والحياة ليبلوكم ايكم احسن عملا) اول الله، شونداين ذاتدر، اولمنى همده تركلىنى بار ايندى بولارنى بار ايتما كى الله تعالى نىڭ سزنى قايوكز عمل بوزندن گوزلره ك ايكان صنامف ايچون... (وهو العزيز الغفور الذى خلق سبع سموات طباقا) اول الله تعالى، هر نرسه كه غالب، وهر بر گناهلارنى

يارلقاغوجيدى، يىدى كۆلگى قات قات ايتوب ياراتىدى اول الله تعالى .. (ماترى فى خلف الرحمن من تفاوت، فارجم البصر هل ترى من فطور) اى رسول. سين اللهنى خلف ايتكان كۆلگى تورلىكىنى كورمىسن. ياتادن كوزگى قايتارب قارا، كۆلگىدە بىر بىر تىشك يا يارق كورمىسن؟ البته كورمىسن (ثم ارجع البصر كرتين ينقلب اليك البصر خاسئا وهو حسير) موندان صوڭ تاغن كوزنى قايتارغاندىن صوڭ تاغن قايتارب قارا، كويى قاراساڭ كوزڭ مقصودىدىن محروم بولوب، كۆلگىدە يارق كورودىن امىسىز بولاراق قايتور. (ولقد زيننا السماء الدنيا بمصابيح وجعلناها رجوما للشياطين) تەقىق بىز توبانگى كوكى ياقى بولدىلار ايله زينتلادىك، ھەم اول بولدىلارنى ضررى ذاتلارنى سۆڭوچى قىلىق قائىدە: شيطان دىمك: حقاقدان يراق بولغان ذات، قائدە ضررىن آيورى تورغان خلف دىمكىدە. ايندى بولدىلارنىڭ ياقىلىقىدە كىچ قارانغوسىدە بۇرۇچى يىرتقىچ حيوانلار ھەم اوغرىلارنىڭ ضررىدىن صاقلانومىك بولغانلىقدان، الله تعالى بولدىلارنى شول نرسەلارنى قوغۇچى ھەم سۆڭوچى قىلىق دىيە بيان ايتىش. بولدىز آطلو - بولدىزدىن اوت كىساڭى آتولو دىگان سوزدە. (واعتدنا لهم عذاب السعير) اول شيطانلار اىچون يانوب تورغۇچى اوت عذابىن ماضىلك بىز. (ولقد كفرنا برهم عذاب جهنم، وبئسن المصير) رىلرىنە ايمان ايتىمىك كافرلار اىچون، ايلك ايمان اورون بولغان جەنم عذابى بولغۇچىدە. (اذا القوا فيها سموا لها شهيقا وهى تفور تكاد تميز من الغيظ) قىچان اول تموغىدە كافرلار صالنىش بولسە، اوتىدان بىر قباھت تاوش ايشنورلار، تموغ كافرلارگە آچىغىدىن قايناب يارابورغە ياقىن بولور. كافرلار كىرەچاك اوت شوندى ايمان صفتلىدە. (كلمالقى فيها فوج سألهم خزنتها ألم يأتكم نذير) قىچان تموغىدە كافرلاردىن بىرگورھنى صالونىش بولسە، شول وقتدە تموغنىڭ صاقچىلىرى اول گورھىدىن: سزگە ايمانغە انىب كافرلارگە تموغلار بولماق دىيوب قورقتۇچى بىيغىمىرلار كىلىدىمى؟ دىيوب صورارلار... (قالوا بلى قدما لنا نذير فكتبنا ولقلنا ما نزل الله من شيء ان انتم الاق ضلال كبير) بو صورادغە كافرلار ايتورلار: راست بىزگە بىيغىمىرلار كىلىدىلار، اما بىز آلارنى يالغانغە توتوب سزگە الله تعالى ھىچ نرسە بىياردى، بارى سزالوغ بولغان آزغىنلىقداغىنە سز... (وقالوا لو كنا نسمع او نعقل ما كنا فى اصحاب السعير) بىنەدە كافرلار ايتورلار: اگر بىز بىيغىمىرلارنىڭ سوزلرن توتىمىز ايله مىكلاغان بولساق ايدى يابىسە آلارنىڭ سوزىن عىلمىرگە صالوب اويلاغان بولساق ايدى، البته تموغ اهللىرى اىچىندە بولماس ايدىك دىيوب. (فاعترفوا بذنهم فسحقا لأصحاب السعير) تموغىدە حاللارنىدە كافرلار اوزلرىنىڭ بىيغىمىرلارگە قاروشو گناھلىرى ايله تل يازارلار، اما بو اورىدە تل يازولارى قائىدە بىيروماس؛ تموغ اهللىرى اىچون اللهنىڭ رحىمتىدىن بىراقىق بولغۇچىدە. يعنى آلارنى الله تعالى رحىمتىنە ياقىن قىلماس. نىقىدەر يالونىسالارده نىقىدەر يىغلاسالارده قائىدە بىيرومس. (ان الذين ينجشون ربهم بالغيب لهم مغفرة وأجر كبير) درىستلىككە رىلرىدىن. آنىڭ عىنابلرن كورمى توروب قورققان كىسەلر اىچون گناھلرن يارلقا ھەمدە الوغ يال (جنت بورطى) بولغۇچىدە. (وأسروا قولكم أو اجهروا به،

أَنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) مشركلر اوز آراكينكەش ايتوشكاندە بىرسى بىرسىنە ايتوشەلر ايدى: سوزلرگىزنى
 ياشرن سويلەنر محمدنك اللهى ايشتماسون دىوب آلارنك شول يمان فكلرن بقر اىچون اوشبو
 آيت ايدى، معناس: اى آدملر سوزلرگىزنى كىرەك ياشرن قىلوگىز، كىرەك فخرىب سويلەنر برابردر
 چونكە الله تعالى كوكلردە بولغان سرلرنى بلوچىدر. (الْأَيْعَلَمُ مَنْ خَلَفَ، وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) اى آدملر
 اوزگىز اويلاگىز، سزنى يوقدان بار قىلغان الله سزنىك سوزلرگىزنى بلماسى؟ اول الله هر بر نچكە
 وياشرنلرنى بلوچى وهر نرسەدن خبردار بولوچىدر. (هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَأَمْشُوا فِي
 مَنَازِكِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ، وَالْيَهُ النُّشُورُ) اول الله شوندى ذاتدر، يرنى سزنىك فائىكەلنوگىز اىچون. تيگىز
 ايتوب ياراتدى، ايدى سز اول سونك تيره لرنگە يورگىز، همەك الله تعالى نك يردە خلى ايتكان رزقندان آشاگىز،
 لىكن الله نك فرمانن توتوگىز بىرگان نعملربىنە شكر قىلوگىز، چونكە ارلگاندىن سرك الله تعالى حضوربىنە
 حساب اىچون باراچاقسىز (أَأَمَّنْتُمْ مَنِ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ فَأَذَاهُ تَوْرًا، أَمْ أَمَّنْتُمْ مَنِ فِي السَّمَاءِ
 أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا، فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ) اى كافرلر ئلله سز كوكدە، دىوب اويلى تورغان
 ذاتدن، سزنى برگە توتىدوب قايا بارورگىزنى بلماس حالگە كىتروندىن طنچ بولدىگىزى؟ بايسە شولوق
 كوكدە دىوب اويلاغان ذاتكردن سزگە قوتلى بىل بىارب، سزنى هلاك ايتوندىن طنچ بولدىگىزى؟
 تىزلىكدە بلورسز، مېنم قورقتوم نىچوك بولغانى، آك بولوگىز! يعنى كوكدە دىوب اويلاغان بتون
 نرسەنى خاق ايتكان الله قارونى بىردن يوطىرغان كىس سزنىبە يوطىرمايس دىوب اويلىسىزى؟
 عاد قومن بىل ابلە هلاك ايتكان الله تعالى، سزنىبە بىل بىارب هلاك ايتە آلماس دىوسى؟ (وَلَقَدْ
 كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بو مكە كافرلردىن لك بولغان كافرلردە پىغمبرلرنى
 بالقانغە توتدىلار، آلاغە مېنم قارشو جزا بىردم نىچوك يمان بولدى؛ يعنى بو كافرلرگە دە شوندى
 عذاب بىررگە كچمدن كىلماس دىلر منى؟ البتە تلام بولارنىبە عذاب قىلورمن. (أَوَلَمْ يَرَوْا
 إِلَى الطَّيْرِ فَوَقَّهُمْ ضَارَاتٍ وَبِقِبْضِنَا، مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ، إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بِصِيرٌ) اول اوشانماوچىلر
 هواداغى قاناتلرن جاىگان هم قاناتلرن جىفان قوشلارغە قارامادىلرمى؟ اول قوشلارنى
 توبەن جغلوب توشودن صاقلاماس مگرهر نرسەنى كوروچى الله تعالى گنە صاقلاپ توتار...
 موندى قىرت ايلس بولغان الله تعالى نك سزنى وسزدن لك بولغان كافرلرنى عذاب ايتوگە كوچى
 يتماسى؟ البتە يتار... (أَمِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدُكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ، إِنَّ الْكَافِرِينَ الْأَفْيُ غُرُورِ)
 اى كافرلر ئلله سزنىك اللهدان باشقە، الله نك عذابندن صاقلاودە ياردم ايتوچى بولوشوچى ذاتلرگىز
 بارمى؟ البتە يوق، بارى كافرلر آلدانودانغە الله نك عذابندن خلاص بولامز دىوب يوربىلر...
 (أَمِنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ أَنْ أَمْسِكْ رِزْقَهُ، بَلْ لَجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ) ئلله سزنىك، الله تعالى رزق بىرونى
 توقتاتقاندىن سوك رزق بىرە تورغان ذاتلرگىز بارمى؟ البتە اللهدان باشقە رزق بىرونى هېچ كىسە
 يوق، بارى كافرلر قارشولقدە همەكەقدان يراق بولودەغىنە بولدىلار... (أَفَمِنْ بَعْضِ مُكْبَلِ وَجْهٍ

أَهْدَىٰ أَمَّنْ يَمْشَىٰ سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) بولاردان قايبوس توغرى يولسە سانالادر : يوز توبەن يۇرۇچى كەسەلەرى ، يا توغرى يول اوزرە تيگىز يۇرۇچى كەسەلەرى ؟ البتە توغرى يول اوزرە بيك تيگىز يۇرۇچى كەسە توغرى يولسە سانالور . يعنى مؤمن ايله كافرنك مئاللىرى شونك كەبىدر . (قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ، قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ) اى ھەم آدەملىرگە ايت سەين : اول اللە شوندى ذاتىر سوگە قولاق ، كوزلىر ھەم قەلب بىردى سز آزغنا شكر قىلىمىزى ؟ دىب يعنى اللە ئەمانى ھەربەر كەشىگە قولاق بىردى ھەم سوزلىرىنى ايشتو ايچون ، كوز بىردى اللەنىك عەجىب بولغان اشلرن قاراو ايچون ، كوكل بىردى ايشتكان كورگان نرسەلىرىنى اويلاپ ، ھەقىقىتى تابو ايچون ايندى بو نەمەنلەك شكرى ، بولارنى شول بىلىگولى اورونلاريتە توتو ايله بولادر... (قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُعْشِرُونَ) ايت سەين آدەملىرگە اى ھەم ، اول اللە ، شوندى ذاتىر سزنى بىردە ياراتدى ، ھەم سز اولگاندىن سوگە اول اللە تەالى طرفينە قوبار ولاچاقەز ! (وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدَانِ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) كافرلىر رسول اللەغە ھەمە مؤمنلىرگە ايتورلىر بو (قوبارولو ، عذاب) ھەمەسى قاي زمان بولور ، اگردە سز اول ايتكان اشلرنى ايتوگزدە راست سوزلى بولساگز ؟ دىب ، (قُلْ أَنَّمَا أَعْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ) ايت سەين اى ھەم ، اول ھەمەنىك قاي وقتەدە ايكازن بلو اللە تەالى قاشندادر ، اما مەينم اول ھەمەنىك وقتن بلودە اشم يوق ، بلكى مەين اللە تەالى طرفندان شوندى بولاچاق اشلر ايله آشكارە قورقتو ايچون بىبارەش رسولگنەن . (فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ) اول كافرلىر ھەمە ايتولمىش عذاب كونن كورگان زماندە بوزلىرى قارالوب ، رسواي بولورلار . ھەمە شول وقتەدە اللە تەالى طرفندان ايتلور : دنياۋە ھەمە ايتولمىش كون ھەم عذاب اوشبودر دىب . (قُلْ أَرَأَيْتُمْ أَن أَهْلَكُنِي اللَّهُ وَمَن مَّعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ) ايت سەين اى ھەم ، اى كافرلىر اگردە اللە تەالى مەينى ھەمە مەينم ايله بەرگە بولغان مؤمنلىرىنى ھەلاك قىلسە يايىمە بزگە اللە تەالى مەرھەمەت ورحمەت ايتسە ، بزگە اللە تەالى شولاردن قايبوسن اشلەسەدە اشلار ، لىكن شول وقتەدە اولگاندىن سوگە بولاچاق قاتى عذابدىن كافرلىرىنى كەم جولوب قالور ؟ شونى اويلاپ بلەسزى ؟ (قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنًا بِهِ وَعَايَهُ تُؤْكِنُا ، فَسْتَظَلُّونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ايت سەين اى ھەم ، مەين سزنى رحمن بولغان اللەغە ايمان ايتوگە ائدىمەن ، بز اول رحمنغە ايمان ايتىك ، ھەمە آكار توكل قىلىق . ايندى سز تىز باورسز كەنكە آشكارە بولغان آزغىلقە ايكازن ! (قُلْ أَرَأَيْتُمْ أَن أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَّعِينٍ) ايت سەين اى ھەم ، اگردە سزنىك چىشمە وقىولاردهسى سوگىز بەرگە سگسە شول وقتەدە سزنى قايبولارگز تولوب ھەمىشە چغوب تورغۇچى سو كىتورە آلور ، شونى بلەسزى ؟ البتە ھىچ بەرگىزنىك قوللارنىن كىلماس... بو اورندە سورة ملك ترجمەسى تمام بولدى

الشمس يەنچى نون سورەسى ، مەدەدە ايتكان ايللى ايكى آيت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(ن) نون دېگان سوز كېى مرفلر ايله باشلانغان سوره لر بېك كوب اوتى بو مرفلردن مراد بولغان معنى نى ايكانى اليگه قدر هيچده بلنگانى يوق. مفسرلرنىڭ كوبره گى مروف هجأدن بولغان بالفز مرفلر، الله تعالى آلا راييله يمىن ايتكان ديلر. بعض مفسرلر والله اعلم بمراده ديلر. (وَالْقَلَمُ وَمَا يَسْطُرُونَ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةٍ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ) نون ايله همە قلم ايله اوشانداق قلمنىڭ يازغان نرسە لرى ايله يمىن ايتە من : اى محمد سىن ، ربكىڭ نىمى بولغان پيغمبرلك ايله صفتلانغانىڭ حالده عقلسز دگل سن . (وَأَنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ) اى محمد درستلكك سېڭا بىردە بىمى تورغان اجر بولغۇچىدەر ، (وَأَنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ) درستلكك سىن الورغ بولغان خاق اوزرنده سن (فَسَتَبْصُرُ وَيُبْصِرُونَ بِآيِكُمُ الْمَقْتُونِ) ايندى اى محمد سزنىڭ قايوگزده چولرلك بولغان تيرللككە سىندە كوررسن كافلر دەر كورلر ... (إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ) اى محمد درستلكك سىنىڭ ربكىڭ كملرنىڭ اوزىنىڭ يولندن يازغانىنى بلور همە كملر توغرى يولە ايكانىدە بلور . (فَلَا تَطْعَمُ الْمَكْتَبِينَ) ايندى سىن اى محمد يالغانغە توتوچىلارنىڭ سوزلرن طكلاما (وَدُّوا لَوْ تَدَّهَنُ فَيْفَهُنَّ) اول كافلر كوڭللرنىن تىلر ، اكرده سىن آلا رغه يوشاقلىق اينساڭ ، آلا رده سېڭا يوشاقلىق ايتوچىلرنى . بىنى سىن آلا رنى كافلر كورون تاشلاودن طيوقى تاشلاساڭ آلا رده سېڭا قارشولق قىلودن بىنى سىنى شلئە قىلودن طيولولار ... اما بواشلىرىڭ آلا رغه بويون صۇمە . (وَلَا تَطْعَمُ كُلُّهَا مِنْ هَمَّازٍ شَاءَ بِنَمِيمٍ مَنَاعٍ لِلْغَيْرِ مُعْتَدٍ أُنِيمٍ ، عُنْلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ ، أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ) حلقغە هم يالغانغە كوب آنط ايتوچى ، يمان اوبلى ، كىشىنى عىبلوچى ، سوز ئوتوچى ، خلقنى ابركولكىن طيفوچى ، ظلمە چىكىن اوتوچى ، كوب گناهلر اياس ، قانى كوڭللى - خلقنى جفا قىلوچى ، بو صفلىرى اوستنە زنادن طوغمش بولغان كەسە گە بويون صۇمە ، اول باى اول كوب مال اياسى كوب ايرباللارى بار ديوب آتاردن قورقە ! موندە صفتلانغان كەسە وليد بن المغيرە دىمشلر ... (إِذَا تَنَلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) قىچان اول يمان صفتلر اياسى اوزە رىنە بزنىڭ قرآنمز او قلمش بولسە ، اول ايتور بوسوزلر اولگىلردن قالغان ايتلر ديوب (سَنَسَمُهُ عَلَىٰ الْغُرُطُومِ) بز اول وليدنىڭ از (قلاماى بورنە تامغە ياصاب علامتلىرمز (واقعا بىر صوغشندە بورنون مسلمانلر قىچ ايله بارالادىلر ، شول باراننىڭ بىلگوسى اولگاننە قدر قالدى دىمشلر) (أَنَا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ) بز اول مكە كافلرن آچلىق ايله بلاندرلك نىڭ باقچە ايلرن شولاى بلاندرگان ايدىك (باقچە ايلالرىنىڭ قصەسى : (إِذَا قَسَمُوا لِيَصْرَمَنَّا مُصْبِحِينَ وَلَا يَسْتَنْوُونَ ، فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ وَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ) بربايغنە كەسە نىڭ يىمش باقچاسى بولمش بوكشى هر يلىنى يىمشلرنى كىسار وقتە باقچاسىنە فقيرلرنى جىوب بارا ايكانندە هر برسېنە دە كوب يىمشلر بىرە ايكان . بوكشى وفات بولوب بالالارى قالدر ، بالالارى يىمش كىسار وقت يىنكاج كىڭاش ايتە لىر : ايندى بز كوبە واتكاي كىى فقيرلرگە يىمش الاشمىك ، فقيرلر سىزمسلىن بىك ايرتە باروب باقچامز داغى يىمشلرنى كىسوب آلوب قايتىق دىبە كىڭاش يازدىلر ، كىچەك الله تعالى

بربلا ايله آلارنك بايقالارن تمام ييمشلىرى ببولغان باقچه كى ايتوب اوردى. (فَتَنَادُوا نُصَبِحِينَ أَنْ
 ائْتَدُوا عَلَىٰ مَرْثَتِكُمْ أَنْ كُنْتُمْ ضَارِمِينَ، فَأَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ، أَنْ لَا يَنْدُفِنَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ وَغَدُوا
 عَلَىٰ مَرْدٍ قَادِرِينَ) بولار ايتوب توروب برسى برسینه فقيرشديلر: ايد، گز نيزرهك اكر ييمشلىرى
 جيهق بولساگز، شپورتقنه سويلاشه، سويلاشه باقياغه كينديلر. برسى برسینه بز ايندى باقياغزه
 بوگون برفقير نيك كرتمه، آلارنى باقياغه كروون طيارمز ديه اويلانوب كينديلر. (فَلَمَّا رَأَوْهَا
 قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ، بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ) باروب يتوب باقچانى كورگاچ ايتديلر: بوياقچا بونكى دگل بزيولنى
 آداشق، هاى يوق آداشماغانمز بلسكى ييمشدىن بوش قالغانمز ديرب (قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ
 لَوْلَا تُسَبِّحُونَ) بولارنك آلارنى، عقليره كرى ايندى: مين سزگه اينمادى فقيرلرنى طيونيتكردن
 قايتوگز ديوب (قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) باروسيه ايتديلر: اى پاك ربه، بز اوزمز اوزمزه
 ظلم ايتوچيلردن بولدى. (فَأَقْبَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْهُونَ) بولار بعضى بعضينه قارشو بولوشوب،
 برسون برسى شلتهلى باشلاديلر. (قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ) ايتديلر: نى اوكنچ بزرگه، بز
 آرخنلاردان بولدى. (عَسَىٰ رَبِّنَا أَنْ يَبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا لِرَبِّنَا لَأَعْبُونَ) ايمدر ربه بزرگه ايسكى
 باقياغزه ياشيراقنى قاينارسه كيرهك، درستلكده بزره مز اوزه اخلاص باغلاغوچيلر مز ديديلر
 (كَذَلِكَ الْعَذَابُ) اللهنك عذابى اوشبو ره وشده در (وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ، لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اما
 آخرت عذابى بوعدابندنك الوغدر، اكر كافرلر بلور بولسالار. (إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ)
 درستلكده اللهدن قورقوب گناهلردن طيولغان كمسه لر ايچون، ربارى قاشنده نعملى جنتلر
 بولغوچيد. (أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ) كافرلر ديمشلىر، اكرده محمد اينسكاچه اولسكاندن
 صوڭ قوبارولو بولسه بز دنيا داغى كى آنداد، مسلمانلردن گوزلر كه حالده بولورمز ديوب
 شوڭار كوره الله تعالى اوشبو آيتنى ايندريش معناسى: ئله بزمسلمانلرنى جرملر كى قيلورمزى؟
 البته قيلمامز! (مَا لَكُمْ كَيْفَ تَعْكُمُونَ) نى عجب سز كافرلر نيندى ره وشلر ايله حكم قيلاسز،
 آخرتده مسلمانلردن گوزلر حالده بولورمز ديسز (أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ، إِنَّ لَكُمْ فِيهِ
 لِمَتَّخِرُونَ) ئله سزنىڭ قوللر كرده كوكدن ايندرلرگان كتاب بارى، شونى اوقوب، اول
 كتابده سزگه، اوزكز تلاگان هكلرگنه بيان ايتولسكانى؟ (أَمْ لَكُمْ آيْمَانٌ عَلَيْنَا بِالْفَقَّةِ إِلَىٰ
 يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَنْ لَكُمْ لِمَتَّعْكُمُونَ) ئله بزدن سزگه بيلرلگان قيامتكه چه تارتولاچق وعده بارى،
 سز نى حكم ايتسكز، شول حكم سزنىڭچه بولور ديوب وعده بيلردكى ئله سزگه؟ البته بزدن هوندى وعده
 بيلرلگان يوق! (سَأَهُمْ آيَهُمْ بِذَلِكَ رَعِيمٌ) اى محمد صورا سين آخرتده مؤمنلردن آرتق بولاچاقمز
 ديدگان كافرلردن قايسيلرى بو سكمى اويلى؟ (أَمْ لَمْ يَشْرَكُوا، فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ) ئله
 اول كافرلرنك بو سكلرن بولدره تورغان شريكلىرى بارى؟ اكر هوندى شريكلىرى بولوده راست بولسالار،
 اول شريكلرن كيتورسنلر. (يَوْمَ يَكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُنْعَرُونَ أَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ) شول كونده

الارنىڭ اىشلىرى قاتىلىق بولور اول كوناك الارنى سېغىدە قىلوغە اندە لوردە، الارنىڭ سېغىدە قىلوغە كوپچىلىرى
 يىماس (عاشقۈ اَبصارُهُم تَرَفَهُمْ ذَلَّةً، وَقَدَّكَانُوا يَتَعَوْنَ اِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ) الارنى سېغىدە گە اندە لوردە:
 كوزلىرى قاپلانغان حالدا، الارغە خوراف توناشور، اما سېغىدە قىلوغە قوللاندىن كىلماس، لىكىن دىنپادە
 ھىم سلامت و قىلدىك سېغىدە گە اندە لىمش بولدىلاردا، آندەك طىكلاماغانلار ايدى، (فَلَمَّا نَسُوا مَا كُنْتُمْ لَدَيْهِ يَوْمَ تَوَلَّوْا
 بَدَّلَ اللّٰهُ خَلْقَهُمْ سَخِطًا لِّرَجْمِهِمْ مِنْ سَيِّئِ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ) اى محمد سىن بولارنى ھىمدە قرآنىنى يالغانغە تونوچىلارنى
 مېنىم ھىكمە قالىدەر، بىز الارنى سېزىمگان اويلا ماغان ياقىدىن غىدا بىكە كىتورب توشىرغىز، يعنى سلامتلك
 ھىمدە بايلىق بىررىز، الارانى نىمەت دىوب الدانوب سوگرە غىدا بىكە ئلە گرلر... (وَأْمَلَى لَهُمْ، اِنْ كَفَيْتِى
 صُنَيْبِ) مېن الارغە مەلت بېرەن مېنىم ھىلەم تازادىر. ھىلە دىگانى الارغە سلامتلك ھىم نىمەت بېرېر، شولارغە
 الدانولارى آرقاسىدە غىدا بىكە كوزلىرى (اَمْ تَسْأَلُهُمْ اِجْرًا فَمَنْ مِّنْهُمْ مَّنْ قُلُوْبٌ مِّنْهُمْ مَّنْ قُلُوْبٌ) ئلە سىن ھىمدە اول كافرلردىن
 توغرىلىقغە اندە وكىل اېچون يال صراب الارشول تولەودن آغرىصنالارمى؟ (اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ)
 بايسە اول كافرار قاشىدە غىبىنى بلو بارمى، شول غىب غىزىنە سىنن اوزلىرى ھىكم ايتكان ترسە لرن
 كوچىرپ يازالارمى؟ (فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُكِنُّ كَتَمَ ابِ الضُّلْمِ، اِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ) ايدىنى
 سىن اى ھىمد، رېكلىك ھىكىمىنە صبر قىل! (يعنى كافرلرگە مەلت بېرورگە) اما يونس پىغىبىر كى
 صبرىز بولماغل، نىك اول يونس پىغىبىر بالى قارىنىدە قاينولى حالدا نىدا ايتدى: اى رېم، مېن اوزىمە
 اوزم ظلم قىلدىم مېنى عفو قىلدىل دىوب. (لَوْلَا اَنْ تَدَارِكُهُ نِعْمَةٌ مِّنْ رَبِّهِ لَنُبِتَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ)
 اكردە اول يونس نىك رېسىدىن اول يونس قە توبە نىمەتى ايزشامسە ايدى، يونس صىرادە قولمىقەدە،
 اللھنىڭ رەھىمىدىن ھىروم قىلىنغانى حالدا تاشلانغان بولور ايدى. (اما خدانىڭ ياردىمى ايلە توبە ايتدى)
 (فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ) شوندىن سوڭ رېسى آنى ياكادىن وحى اياسى ايتىدىدە، اېزگو
 قۇللارى جەلەسدىن قىلدى، (دَاۤن يُكَادُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِيُزْلِقُوْكَ بِاَبْصَارِهِمْ لِيَأْسُوْا النَّصْرَ وَيَقُوْلُوْنَ
 اِنَّهٗ لَمَجْنُوْنٌ) اول كافرلر سىندىن قرآن ايتلرن ايشىكان زمانلردە سىنى كوزلىرى ايلە آشار كىك
 بولوب قارارلار، ھىمدە بو ھىمد جولەر دىورلر... (اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ) اما اول قرآن مېنونلك
 سېبى بولغان ترسە توگل بلىكە آدمى وچىلر اېچون بولغان وعظىر.

نون سوردەسى نىك ترجهسى بو اورىدە تمام بولدى .
 آلمىش سېكزىنچى الماقە سوردەسى، مەكەدە ايتكان، ايللى ايكى آيت .

بىنا
 (الْحَاقَّةُ، مَا لَاحِقَةٌ، وَمَا اَدْرَاكَ مَا لَاحِقَةٌ) ھىر ايشىك توبىن بىلدە تورغان كون، اول كون عىبىر برالورغ
 كوندەر، اى ھىمد سىن اول كوننى اوزلىگىدىن بلە آلمىسون (كُنْتُ نَبِيًّا ثُمَّ وُعِدْتُ بِالْقَارِعَةِ) ھىمدە ھىكە
 عاد قوى ھىكىمى قورقونچى بولغان كوننى يالغانغە توندىلر (فَاَمَّا نُمُودٌ فَاَهْلِكُوْا بِالطَّاغِيَةِ) ايدىنى
 نىمود قوى بېك قانى بولغان طاوش ايلە ھىلاك ايتولدىلر. (وَاَمَّا هَادٌ فَاَهْلِكُوْا بِرِيْعِ صُرُصٍ عَاتِيَةٍ،

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا (امساعد قومی اوستلرنند ییدی ککیچ وسیکز کون توتاش بیك قاتی ایسکان هـلاک ایتوچی بیلنی ابرکلی ایتولوب هلاک قیلندیلر. (فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صُرَعَى كَانَهُمْ أَعْجَازُ نَعْلٍ خَاوِيَةٍ، فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ) اگر شول وقتند حاضر بولساگز ایدی، آنداغی قومنی ایچی قوش بولغان خرما تامورلاری کیی بولوب هلاک بولغانلارن کورر ایگز، ایندی حاضر آلارنک قالدقلارن کوره سزمی؟ (وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ) فرعون، هم آندان الک بولغانلر؛ اوشانداق لوط قومی خطا اشلرنی کینوردیلر. (فَعَصَا رَسُولُ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَهْلَةُ رَابِيَةٍ) اول قوملر ربلرینک اوزلرینه یبارگان رسوللرینه قارشولای قیلندیلرده آلارنی ربلری بیك قاتی توتولایله توتدیك آلا هلاک بولدیلار. (إِنَّا لَمَطَّا مَاءَ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ، لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيهَا أُذُنٌ رَاعِيَةٌ) درستلکده یزلر صوچیکمن طش تاشقان زمانده سزنی صواوستونده آغوچی کیمه گه جوکلهدک، یعنی طوفان وقتند مؤمن بولغانلرنی خلاص ایتوب کافر بولغانلرنی صوده هلاک ایتومز قالغانلرغه و آلردان صوگفیلرغه عبرت ایچوندر، اول عبرتنی شوندی نرسه لرنی طکلاب صاقلاغوچی بولغان هولقلر صاقلاب قیامتکده چه عبرتلنوگه سبب بولسون ایچون کیمه ده مؤمنلرنی صاقلاب قالدرق دیمک بولادر. (فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ، وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ، وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ، وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا، وَيَحْمِلُ عَرْشُ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةَ يَوْمَئِذٍ تَعْرُضُونَ لَا تُخْفِي مِنْكُمْ خَافِيَةٌ) ایچان ایکنچی صور ثولش بولسه، بیرهم تاغلر یوقارو کونارلش بولسه، بیر هم تاغلر شول وقتند یارلش بولورلار، ایکسی بریولی تتولورلر. شول کونک کیلاچک قیامت کیلور، شول کونک کونک ضعیف بولغانی حاله یارولور فرشته لر کونک یانلرنده بولورلار، شول فرشته لرنک اوستونک بولغان اللهنک عرشنی اول کونک سیگزر فرشته کونکرلر، اول کونک حساب اینلو ایچون عرض ایتولش بولورسز، ای آدمیلر! سزنی هیچ بریاشرن سرکز اول کونک باشرن قالماس! (فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَذَا مَا آخَرُ وَأَنَا مِنَ الْقَائِلِينَ، فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ، قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ، كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا اسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ) ایندی شول کونده حساب وقتند بره ونک عمل دفتری اولندان بیرلمش بولسه، بوکش اینور: آلوگز، دفترمشی اوقوگز، مین اوبلاغان ایدم، قاتی حساب بولنور من دیوب، بوکش رضالقلی بولغان عیش عشرتک الرغ بولغان جنتک بولور، اول جنتک بیملری آشاغوچیعه یاقون بولوب تورغوچیلاردر، اوترغان کیشیلرده باصوب تروچیلارده آشی آلاچاق، قولى یتته چاکدر. همده الله تعالی طرفندن ایتولور اول جنت اهللرینه: ای هرمتلور و نالقلر! دنیا داغی اوتکان کونلرده قیلغان عمللرکز مرهمند سوشلی بولغان آشلرنی آشاگز و ایچملکلرنی ایچکز! دیوب. (وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ، فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابَهُ، وَلَمْ أَدْرَمَا حَسَابِيَهُ، يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيهِ. هَلْكَ عَنِّي سُلْطَانِيهِ،) ایندی بره ونک عمل دفتری صول یاغندان بیرلمش بولسه، اول کش اینور: کاشکی میکا عمل دفترم بیرلگان بولسه ایدی، همده

حسابی بلمگان بولسام ایسی، های دنیاہ وقتہ قوام مینسی قوبارلمی تورغان ایئوب اولتورگان بولسه ایسی، های عالم بمان مالومل موئسز قیلما دی، ہمدہ خواجہ لغم دہ موئسز قیلما دی . شولای ایئوب زارلانغانہ اللہ تعالی طرفندان ایئلور: توتوگز شوقی بوغاولاگز سوکڑہ جمیم تحوینہ سالوگز، سوکڑہ یتیمش آرشینلی زنجرایلہ زنجرلہ گز! اول دنیاہ وقتہ لغ بولغان اللہغہ ایمان ایئماس بولدی، مسکینلرنی تربیہ لرگہ قز قماس بولدی، حاضرگی اوروندہ آکا بوگن ہیچ بریار دچی دوست یوق، ہم دہ قارشولارغہ آشاتولا تورغان تموغ اهللرینک صاری صولارندان باشقہ طعامہ یوق (فلا) ایش کافرلر اویسلاغانچہ دگل، اولگاندن صوگ قوبارلویوق دگل! بار، ہم حسابہ بار! (اُقْسَمُ بِمَا تُبْصِرُونَ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ) مین سز کورہ تورغان نرسہ لر ایلہ ہمدہ سز کورہ تورغان ذاتلر ایلہ دہ آندایتہ من (اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ، وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ ، قَلِيلًا مَّا تُوْمَنُونَ) درستلکدہ اول قرآن حرمنلو بولغان رسولنک اللہ تعالی طرفندن کیتورگان سوزبدر، اما کافرلر اویسلاغانچہ شاعر سوزی توگلر، شولابدہ آزغنہ اوشاناسزلر . (وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ ، قَلِيلًا مَّا تَدَّكَّرُونَ) ہمدہ اول قرآن کاهن (کورچی) نک سوزبده دگل آزغنہ دہ وعظلمبیسز ای کافرلر! (تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ) اول قرآن بتون عالمنک تربیہ چیس بولغان اللہ تعالی نک ایندرمشیدر . (وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ، لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ) اگر دہ ہمدہ بز نک اوستمڑگہ یعنی بز اینماگان سوزلردن بعض سوزنیگنہ بز سوبلہ دی دیہ ایئسہ ایسی، بز آنی اول قولندن توتوب، قلب نامون کیصوب اولتور اییک، آنی شولای اولترگانده سزلردن ہیچ کہدہ آنی صاقلاب قالا آلماس ایسی . (وَأَنَّهُ لَتَشَدِيدٌ لِّلْمُتَّقِينَ ، وَأَنَا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ وَأَنَّهُ لَعَسَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ، وَأَنَّهُ لَحَقَّ الْيَقِينِ ، فَسَمِعْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) درستلکدہ اول قرآن، اللہ دن قورقوچیلر ایلہون لغ وعظدر؛ درستلکدہ بز سوزنک آراگز دہ قرآنی بالفانغہ توتوچیلر بارلغنی بلہ مز، قیامتہ آلا رنی جزا قیلورمز، درستلکدہ اول قرآن قیامت کونندہ اشانماغان کافرلرگہ حسرتدر، چونکہ اشانغانلارغہ لغ اجرلر بیلرگانده کافرلر قاراب توراجاق، دخی اول قرآن شکسز بولغان حق سوزدر . ایئسی ای ہمدہ لغ بولغان ربکنک اسمی کیچیلکلردن پاکلاغل!

اوشبو اورندہ الحاقہ سورہ سی نک تفسیری تمام بولدی .

آلتمش توفیقچی معارج سورہ سی، مکدہ اینگان فرق دورت آیت .

بسم ————— الله الرحمن الرحيم

(سَأَلْ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ، لِّلْكَافِرِينَ ، لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ، مِّنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ) کولکرنک خواجہ سی بولغان اللہ تعالی طرفندن کافرلرگہ اینہ چک حد اینک اینورن بر صوراعوچی کمدہ صورادی، اول عذاب اینگانہ آنی بیاروچی، کیری قاینارا آلوچی کمدہ یوقدر . بو عذابنک اینورن اللہ تعالی دن صوراعوچی نصر بن الحرث دیمشدر (تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ) فرشتہ لر ہمدہ

جبرائیل (عدم) مقداری ایلی مئگ یل قدر بولغان کونده الله تعالی طرفینه آشورلار، (فَاَصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا) ایندی ای عذابنی آشقدرغوی کیمسه سین کورکام بولغان صبرایله صبرقیلغ، آشفماغل، اول عذاب برکونی ایلی مئگ یل مقدارنده بولغان قیامت کوننده ایندر، (انهم یرونه بعیدا ونراه قریبًا) درستلکده اول کافرلر الله نلغی وعده ایتنک عذابن یراق صابیلر، اما بز یاقن صابیمز، کیلاچک نرسه تیز کیلور... (یَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ، وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ . وَلَا یَسْئَلُ حَیْمٌ حَیْمًا، یُبْصِرُ وَنَوْمٌ، یُودِ الْمُبْهَرَمُ لَوِیْفَتَدِی مِنْ عَذَابٍ یَوْمَئِذٍ بَنِیْبِهِ، وَصَاحِبَتُهُ وَآخِیْهِ وَفَصِیْلَتُهُ الَّتِی تُوْوِبُهُ، وَمَنْ فِی الْاَرْضِ جَمِیْعًا ثُمَّ یُنْجِیْهِ) کافرلرگه توشهچک عذاب، کورک اروغان کیمش کبی تاولار توتکان جون کبی بولغان کونده توشهچک در. اول کونده درست درستنی کوزه تب تانوب تورسالارده برسن برسی صوراماس، چونکه هر برسیده اوز حالی ایله مشغول بولور، اول کونده کافر بولغان کیمسه اول کون نلغی عذابندن جولونماقنی شولقدر آرزوقیلور، اگر بالالارن بیرب خلاص اینلو مکن بولسه بالالارن بیرر ایدی، خاتونلرن توغانلرن، برلکده عمر ایتنک قوم قبیله سنی، همه یر یوزنده بولغان کیمسه لردن باروسن بیرب اوزن قوتلردونی استار ایدی، (کَلَّا) کافرلرنک عذابندن قوتلرده هیچ بر نرسه لری قبول قیلنماس، (انھا لظی، نَزَاعَةٌ لِلشَّوْی، تَدْعُو مَنْ اَدْبُرُ وَتَوَلَّى، وَجَمْعٌ فَاَوْهَى) اول اوت یالقندر، باش تیریلرن کویدر گوچیدر، اول اوت حلققدان کیری توروب الله نلغی طاعتندن یوز دوندرگانلرنی مالنی جیوبک فقیرلرگه بیرمی، اوزینه گنه صاقلاب تورغان آدم لرنی هلاک قیلور... (انَّ الْاِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوْعًا اِذْ اَمْسَهُ الشَّرُّ جَزُوْعًا، وَاِذْ اَمْسَهُ الْاٰخِرُ مُنَوَّعًا، الْاَلْمَلٰیئِنَ الَّذِیْنَ هُمْ عَلٰی صَلَاتِهِمْ دَائِمُوْنَ، وَالَّذِیْنَ فِیْ اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُوْمٌ، لِلسَّائِلِ وَالْمَعْرُوْمِ، وَالَّذِیْنَ یُصَدِّقُوْنَ بِیَوْمِ النَّبِیْنِ) درستلکده آدمی حریص ایتوب یاراتولمش بولدی، شول سببندن بلا ایرشکانده توز مسرلک ایتوی بولدی، یاغشی لق ایرشکانده یعنی پایلغی بولغانده الله بولندان طیوی بولدی، یعنی آدمینک حریصاق، توز مسرلک، صارانلق صفتلری طبیعتندن باری بو صفتلردن قتلدر همیشه نمازنی برده فالدرمی او قوچیلر، همه ماللردن صورانغان هم صورامانغان فقیرلرگه ده بیلگولی مقدار نفقه بیروی بولغان کیمسه لر، همه قیامت کونن راست دیوب بلوچیلر، (وَالَّذِیْنَ هُمْ مِنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُشْتَقُوْنَ) همه ربلرینک عذابندن قورقوچیلر (ان عذاب ربهم غیر مأمون) درستلکده ربلرینک عذابلری خلاص بولوی امید ایبولگان نرسه توکلدر (وَالَّذِیْنَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُوْنَ، الْاَعْلٰی اَنْ وَاِجْمَعُوْا اَوْ مَا مَلَکَتْ اَیْمَانُهُمْ فَاَنْهَمُ غَیْرُ مَلُوْمِیْنَ) همه نکاحلی خاتونلردان یا که مالک رنده بولغان کنیزه کلرندن باشقه دان نسل قوراللرن صاقلارچیلر، یعنی زنادن پاک بولغوچیلر، زنا قیلماغانده اوز خاتونلری ایله اش قیلو ایچونگه شلنه ایتولماسلر. (فَمَنْ اِبْتغٰی وِرَاءَ ذٰلِکَ فَاُولٰٓئِکَ هُمُ الْعَادُوْنَ) ایندی کیمکم شریعت بوینچه حلال ایبتلگان خاتونلردن باشقه نی اسنه سه، یعنی زنا قیلسه، بو صفتلی کشیلر شریعت چینگندن چفوچی آرنلردر. (وَالَّذِیْنَ هُمْ لِاٰمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُوْنَ وَالَّذِیْنَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُوْنَ وَالَّذِیْنَ هُمْ عَلٰی صَلٰواتِهِمْ یحَافِظُوْنَ) همه شوندی

مۆمىنلار قايتىلارنى امانلىقلىرىنى وعدهلىرىنى تېۋىشىچە رعايە قىلىۋالار. صافلارلار. ھەمدە گۇناھلىقلارنى تېۋىشىچە
 اوتدۇگۈچىلەر ھەمدە نمازلارنى اوزۇرە مەداپەت ايتىۋىپ، وقتلىرىدە اوتتۇگۈچىلەر (اۋلئىك فى جەنات مۇكەررۇن)
 بو صائالغان صىقلردە بولغان مۆمىنلەر اللە تەئالى نىڭ جىننلردە، مى وھرىمىدە بولۇرلار يەنى جىننلردە
 ھىرىمىلەش بولۇرلار. (فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ، عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ) سىنىڭ
 تېرەنگە جىۋىلشوب توگارا كلانوب توگارا كلانوب اۋگىدىن سولدىن قاراپ تورغۇچى كافرلىرىنىڭ حاللىرى
 عىجب ىمان حالدىر. چۈنكى رسول اللە خلىقە، عىظايتكانە مشركلر جىۋىلشوب رسول اللە نىڭ سوزىنى تىكلەپ
 ايدىدە، سوزلىرىدىن مەقل ايتىۋىپ: بولار جىننىڭ كەسەلردىە مۆمىنلردىن كۈلەلرايدى ھەم ايتەلرايدى:
 اگىردە ھەم ايتكان سوز (اولگاندىن مىڭ قوبارلو) درىست بولسە، آخرىدە دىيادەغى كىبى ايلكى گوزل
 حاللى كەسەلر بىز بولماقەزدىۋىپ، ايتەلرايدى شۇنى انكار ايتىۋاللا تەئالى ايتە (اَبْطَعُ كُلَّ امْرِي هَمَمٌ
 اَنْ يَدْخَلَ جِنَّةً نَعِيمٍ) ئالە كافرلردىن ھەر بىر ابرىنەمت ادرى بولغان جىننگە كىرىۋى آرزۇ قىلامى؟ (كَلَّا)
 آلارنىڭ ايمان كىتورى تورب جنت امىد ايتولىرى يراقىدىر بولمى تورغان اشدىر... (اَنَا خَلَقْتَهُمْ مِمَّا
 يَعْلَمُونَ) آدمىلەر ھەر بىر سىدە نطفەدىن ياراتولغانلىقىدىن، آلارنىڭ جىننارگە كىرۋىرىنە ايمان ھەم طاعت
 كىرەك بولادىر، اما آدمىلەر باشقەچە بىرسىدىن بىرسىدىن آرقى بولمىدىر شۇنى آڭلاتىۋاللا تەئالى اۋشبو آينى
 ايتىرگان مەناسى: درىستلىكە بىز اول كافرلىرىدە اوزلىرى بىلگان (نطفە)دىن ياراتتىق يەنى باشقەلامدى
 ياراتقان نرسەدىن ياراتتىق. آدملىكلردە مۆمىنلردىن آرتقىلىرى يوق. (فَلَا اَشَى كَافِرًا اَوْ يُلَاقِيهِ
 دَكْلٌ، جىننگە كىرۋى ايتىۋىپ دىيامالى فائىدە بىرمىسى (اَقْسَمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ اِنَّا لَقَادِرُونَ رِعَالِي اَنْ
 نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمُسْبِقِينَ) مشرقلر ومغرىلرنىڭ رىسى ايلە آنىپ ايتەدىن درىستلىكە بىز اول
 كافرلردىن ايتىرگىرەك بولغان قوم ايلە آلارنى آلماشدۇرغە كۈچلرمىز يىتكۈچىدىر. بىز ھىچقە ھاجىر توگىللىرىمىز...
 (فَنَرُهُمْ يَخْرُضُوا وَيَلْعَبُوا هَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِى يُوْعَدُونَ، يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْنَاثِ سَرَّاعًا كَانْتُمْ اِلَى نَصَبٍ
 يُوَفُّونَ، خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرَهَقَهُمْ ذُلَّةٌ، ذَلِكَ الْيَوْمُ الَّذِى كَانُوا يُوعَدُونَ) اى ھەم قىسىن اول كافرلىرى،
 وعده قىلىنغان كۈنلىرىنە باروب الاككانىگە قىدى اوزلىرىنىڭ باطللىقلرىدە بوزسىلەر، دىياللىرى ايلە
 اويناسونلەر! اول قىيامت كۈنىدە آلار قەبرىلردىن چىقىپ كوزلرنى توشۇپ، رسوايلىقە بولغانلىرى
 حالدە، عبادت ايتىۋىپ قويولغان صىقلارنى يانىنە يوگىرگانلىرى كىبى آشۇب مىھمانىنە بارورلار.
 اول كۈن آلارنىڭ پىغەمبەرلىرى آرقىلى وعده ايتولمىش كۈنلىرىدىر.

(اۋشبو اورۇندە مەارج سۈرە سىنىڭ تۈرۈم سى تامام بولدى)

(آلمىش توقۇنۇش نوح ھەم سۈرەسى، مەككە ايتىگان يىگىمى سىڭىز آيت .)

بىد — — — — — اللە الرھىمىن الرھىم

(اَنَا ارسلنا نوحا الى قومه ان انذر قومك من قبل ان ياتيهم عذاب اليم) قومىنى اوزلىرىنە رىختىكۈچى عذاب
 كىلىگىچە ھىقلىنى، بىيان ايتىۋىپ، قەۋل ايتىماگانىدە اوستىلرىنە كىلەچك عذابلر ايلە قورقتوب ائىدەكل

ديوب، نوحنى اوز قومينه پيغمبر ايتوب بباردك . . (قَالَ يَا قَوْمِ اِنَّ لَكُمْ نَذِيرًا مِّمَّنْ اَنْ اَعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ
وَاطِيعُوْنِيْ، يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى، اِنْ اَجَلَ اللّٰهُ اِذَا جَاءَ لَا يُوَخَّرُ، لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ)
نوح هم پيغمبر بولغاچ قومينه ايتدى : اى قوم مېن سزگه : اللهغه قۇلغ قىلموڭز ، همه قاروشودان
هورهوڭز ، ميڭا بويون صنوب ايتكان سوزلرمنى توتوڭز، شولاي بولساڭز ، الله تعالى سزنىڭ گناھلرڭزنى
بارلقار ، دنياده عذاب ايندرمس سزنى اوزاجلرڭزايله اولى توروب هلاك قىلماس ، بىلكى عمرلرڭز
بتكايچ دنياده تورورسز ، اگر آڭلاساڭز الله تعالى نڭى عمرلرگه بيلگولنگان چىكارى برده . كيچكەاس
ديوب آشكاره ايتوب بىلدىرتو ايچون ببارلش رسولكزمن ديدى . (قَالَ رَبِّ اِنِّى دَعَوْتُ قَوْمِى لَيْلًا
وَنَهَارًا ، فَلَمْ يَزِدْهُمْ دَعَاىَ الْاَفْرَارًا ، وَاِنِّى كَلَّمَا دَعْوَتَهُمْ لَتُغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا اَصَابِعَهُمْ فِى اُذُنِهِمْ وَاسْتَفْسَحُوا لِيَابَهُمْ
وَاصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتَكْبَارًا) حضرت نوح قومن حلقفقه اُنەب اُنەبە قومى ايمان كيتورمگاج ايتدى :
اى رېم مېن قومىنى كيچە كوندز حلقفقه اُنەدم ، اما مېنم اُنەدم آلارغه حلقفقدان قاچودن باشقه نرسەنى
بېرىدى . اُنەمنى آرندرغان صابون ، مېنم اُنەدم آلارغه حلقفقدان قاچونى آرتىردى ، مېنم آلارنى ،
سېن گناھلرن يارلقاسون دېه حلقفقه اُنەنگان چاقەن آلاز بارماقلىرن قولقلارنە قىلىدىلر (مېنم سوزمنى
ايشنماس ايچون) همه مېنى كورمس ايچون كيوملرئ ايله اويتىدىلر ، هېشە كفرلىكلرنە بولىدىلر ،
مېنم سوزلرمنى الوغ تكبرلك ايله تكبرلىب تىكلامادىلر (ثُمَّ اِنِّى دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ، ثُمَّ اِنِّى اَعْلَنْتُ لَهُمْ
وَاسْرَرْتُ لَهُمْ اَسْرَارًا ، فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهٗ كَانَ غَفَّارًا ، يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ، وَيُمْدِدْكُمْ
بِامْوَالٍ وَيُنۢبِئُكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ اَنْهَارًا) اى رېم موندان صوڭ مېنم آلارنى آشكاره تاوش ايله
اُنەدم ، اُنەدان صوڭ سوزمنى آلارغه آشكاره قىلىم همه چون باشرنلك ايله باشرن ايتوب اُنەدم
آلارنى همه ايتىم : گناھلرئى يارلقاغوجى بولغان رېكزىدن يارلقانو استەڭز ، منه حاضر ياغمور
توقتالىدى ، اگر يارلقانو استەسەڭز ، رېكز سزگە تاچىلرئى توتاش بولغان ياغمورنى ببار ، مال هم
بالالار اياس ايتوب عمر اينوچىلردن قىلور سزنى ، همه سزگە كوب باقچىلار توزر ، همه سزنىڭ
فائىدەڭزگە يلفالار آغزى ! (مَا لَكُمْ لَاتَرْجُوْنَ لِلّٰهِ وَقَارًا ، وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا) نى بولىدى سزگە اى قوم ،
الله نڭى الوغلفن اويلاپ اُنڭى الوغلفينه كوكل باغلامىسز ، اول الله سزنى برحالدىن ايتكىچى حالگە
آلماشدرە ، شوندى گوزل صورتداش كىش ايتوب بار ايتدى . يعنى ايكلك آزغنه
نطفە صوى بولوب اُنالارنڭ بالالغنه توشكڭز ، صوڭرە شونە اويوشقان قان بولوب ، بارا تورا ايت
كيساگى بولوب ، آقرن آقرن تورلدىن تورلى حالگە كىر سويلى تورغان گوزال قىياقتلى آدمى
بولكڭز ؟ شول الله نى نيك الوغلاب ، آڭما ايمان كيتورمىسز ؟ (اَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ
طَبَاقًا ، وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِىۢهِنَّ نُورًا ، وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا) اى كافرلر ، سزبرده قارامىسز ، الله تعالى بېدى قات
كوكلرئى قات قات ايتوب يارايتوب اىنى آلاردە نور قىلوب قوياشنى باقتىلق بېروچى چراغ قىلغانون كوررايتكڭز
هم الله تعالى نڭى كوكلرئى بارايتوب آلاردە كوندز ايچون قوياش كىچىلر ايچون اىنى نېچوك يارايتوب ايتكڭز ؟

(وَاللّٰهُ اَنْبَتَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ نَبَاتًا، ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيْهَا وَيُخْرِجُكُمْ اَخْرَاجًا) الله تعالى سزنى بىردن گوزل بولغان اوسترد ايله اوستردى يعنى باش آتاكز آدمنى بىردن ياراتدى، صوكره سزنى بارگزنيد شول بيرگه كبرى قاينارر يعنى اولب توفراق بولورسز، صوكره تاغن سزنى اول بىردن تركزب چفارر يعنى اولگاندىن صوكره قيامت يتكاج قوبارر . (وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ بَسَاطًا، لَتَسَاكُوا مِنْهَا سَبَلًا فَجَاجًا) اى. آدميلر، الله تعالى بىرنى سزگه جايلگان بالاس كى قىلدى سز اول بىردن بولغان كيك بوللارغه كىرمه ككز ايچون، جايلگان بالاس كى اوستون تيگز ايتوب ياراتدى. بو آيتندن بىرنك بار تورمى بالاس كى دورت پچماقلى بولوى آكلانى . چونكه بو آيتنده بىرنك اوستنگنه صفتلانغان . (قَالَ نُوحٌ رَبِّ اَنْهُمْ عَصَوْنِيْ وَاتَّبَعُوا مَنْ لَّمْ يَزِدْهُ مَالًا وَوَلَدَهُ الْاَخْسَارَ، وَكَرُّوا مَكْرًا كُبَّارًا، وَقَالُوا لَا تَنْدُرُنَّ اَلِهَتَكُمْ وَلَا تَنْدُرُنَّ وِدَاً وَلَا سِوَاعَا وَلَا يَفُوْثَ وَيَعُوْقُ وَنَسْرًا، وَقَدْ اَضَلُّوا كَثِيْرًا، وَلَا تَزِدُ الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا ضَلٰلًا) نوح پيغمبر ايتدى: اى رىم . درسته كه قوم ميكا قارشى بىلر اياره دىلر: همك مالى بالالارى ضرردن باشقنى آرتدىمى تورغان كشىلرگه يعنى اوزلر بىنك آرنغن باى قوشنانلر ينه ايار دىلر، اول قوشنانلر بىك الوغ حيله ايله حيله قىلدىلر . . . هم ايتدىلر: سز نوحه اياره كز، هيچ برتكلر كزنى تاشلاما كز هيده، ود، سواع، يفوٲ، يعوق، هم نسر، اسملى صنملر كز ينه تاشلاما كز! دىوب توبانلر قى قومنىك قوشنانلرى قوتورتدىلر. آندى قوشنانلر شول صنملر آرقاسنده آدملردن بىك كوبسنى آزدردىلر، اى رىم، ظالملرگه آرنغلىقنى باشقنى آرتدىر ماغل! دىوب نوح (هم) الله تعالى دن وى ايله قومىنى موندن صوكره ايمان كىنره چك كسهلر بولاچاق توكللىكنى بىلگىچ اوشبودعا ايله دعا ايتدى . (مِمَّا خَطِيْئَاتِهِمْ اَغْرَقُوْا قَادْحُلُوْا نَارًا، فَلَمْ يَجِدُوْا لَهْمَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْصَارًا) نوح پيغمبرنىك قومى اوزلر بىنك قارشولقلرى آرقاسنده طوفان صوينه غرق ايتلى بىلرده، اوتقه كىرلىش بولدىلار، شول وقتكه آلاره صنملر فائده بىرمىدى، اوزلر ن خلاص ايتوده الله دن باشقنه هيچ برذات بولشا آلمادى . يعنى اللهغه قارشىماقان بولسالار، هلاك بولساىلر ايتدى. صنملرغه قارشودن آلاره فائده دن باشقنه اش بولساى ايتدى. بش صنم . بو اسملرى ايله سانالغان صنملر آدم (هم) ايله نوح (هم) آراسنده بولغان اولگان ايزگوسانالمش كسهلر نك صورتلر بىدر . بو ايزگوسانالغان كسهلر ن تاشلن گودهلى صورتلر ن باصاب آلارنى الوغلاو ايچون، صورتلر ن اوبلر نك، يا عبادتخانه لرنك آصرىلر ايتدى . بارا تورا عبادتخانه لرنك توردقسن بايا الارمز بولارغه قلىق ايتكانلر ديه قلىق قيله باشلامشلىر . صوكره بو صنملر عر بلرگه كوچكان: ود دىگانى كلب قىيله سنك بولغان، سواع هم ان قىيله سنك يفوٲ مذهبك، يعوق مرادده ، هم نسر هم بر قىيله سنك بولغان . (قَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَنْدُرْ عَلٰى الْاَرْضِ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ دَبَّارًا، اَنْكَ اِنْ تَدْرَهُمْ يُضَلُّوْا عِبَادَكَ وَلَا يَلْبُدُوْا اِلَّا فَاَجْرًا كَفَّارًا) تاغن نوح پيغمبر ايتدى : اى رىم، بىرده كافر لردن هيچ بر توروچى كسهنى قالدىرماغى ايدك، چونكه اكر آلردان بىر بوزنده ترك كسهلر نى قالدىرساك، آلار سىنك ايه انلى قلالر كنى آزدردلار اوزلرى صوكنده بالالار يده آزدردلار، چونكه آلار فاجر هم برىچى

درجە قارشۇ بولغان بالالاردان باشقانى توغرىمىسى ! (رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ الْتَابَارًا) اى رەم ، سەين مەنى ، ھەمە ، آنا ، ئانىسى ، اوشانداق مەنم اويەمە مؤمن بولوب كىرگەنلەرنى ھەمە ھەر بىر مؤمن ايرىلارنى ومۇمنە خاتۇنلارنى يارلقاب ، ظالمىرگە ھالاكەتلىك باشقانى آرتىدۇرماغاي ايدىك ! دىبە نوح پەيغەمبەر دعا قىلدى . واقعا طوفان ايله كافر بولغانلار ھلاك بولدىلار .

(بو اورۇندە نوح سۈرە سەينىك تۇرغەنمى تامام بولدى .)

(بىنەشەنچى جن سۈرەسى مەدە ايتگان ، يگرى سىگر آيت .)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(قُلْ اَوْحٰى اِلٰى اَنْهٖ اَسْتَمِعُ نَفْرًا مِّنَ الْجَنِّ فَقَالُوا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْاٰنًا عَجْبًا ، يَمْنٰى اِلَى الرَّشْدِ فَاَمْتَابَهُ ، وَلَنْ نَّشْرِكَ بِرَبِّنَا اٰهْدًا ، وَاِنَّهٗ تَعَالٰى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَّلَا وَلَدًا) ايت سەين اى م . م ، جنلردن بىرگۈرە مەنم قرآن آيتلىرى اوقۇغانمى تۇرگەنلەر ، ھەمە شول وقتدە ايتوشكانلار : بىز توغرىلىق ھەمە كۈندە تورغان ھەمە اياسى قرآننى ايشەنك ، ھەمە اول قرآنغە اشانىق ، ايتىدى ھەمە اوزمىزنىك رەمىرگە نىلىك سانامىز . اول رەمىزنىك قدرنى الوغ ھەم كىملىكردن بىراق بولدى ، اول رەمىز خاتون ھەم بالا اياسى بولمادى دىوب ايتگانلار ايكان ، شول خەبەر مىكا اللە تەالى طرفندان ھەم ايتولمىش بولدى دىگىل جن قومى : جن نىندى قوم ايكانى بىزگە آچق بىلگۈلى تۇگىل . بعض مفسرلەر : جن فرشتەلەر كىي كۈرەمى تورغان گۈدەلى ، ھەمە آدمىلەر كىي ايمان ايله مكلف بولغان دانلار دىمىشلەر ، جنلەرنىك نىندى صفتدە بولولارنى معلوم بولماسادە آرادە بىزنىك كىي ايمانلى ھەم ايمانلارنى بولوب دىنلى و دىنسىزلىرى بولغان بىر قوملردىر . قرآن شەرىفدە آدمىلەر ايله بىرلىكە اللە تەالى طرفندان آلاغادە فرىان ھەم طىولار بار . بعضلەر : جن نىسىز جانلار دىگانلەر . بو تەقدىردە اللە تەالى طرفندان بارانولۇش بىزنىك تەلەمىزگە كۈرەچك ياكىر چىغان جانلار بولۇپدە احتمال ھەمە جن دىگان قوم بارلىقنە ايمان كىتۈرەمىز . لىكن آلارنى رسولمىزدە كۈرەمگان چۈنكە اوتگان آيتدە جنلەر آنىك سوزلردن تۇرلابدە ، رسول آلارنى كۈرەمگانلىكى آكلاندى . جن ايله شىطانتى آيورمى كىرەك . جن بىزنىك كىي بىرخەن بولدى اما شىطان ھەمە قىلقدن بىراق ايمانلىق صفتدە بولغان كەسەلدردىر . قرآنندە بىيان ايتلىگانگە قاراغاندە آدمىلەردىنە جنلەردىنە بوزلىق اياسى بولغانلار بار بولارنىك آدمىن بولغانى آدم شىطانى ، جنن بولغانى - جن شىطانى دىولەدر . نىك اللە تەالى : « شىطابىن الانس والجن » دىمىش . (وَاِنَّهٗ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللّٰهِ شَطَطًا ، وَاَتَاظُنُّنَا اَنْ لَّنْ تَعْرُلَ الْاَنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللّٰهِ كُنُبًا) اىگە قدر بىزنىك آرامدە بولغان جىنگىل عقل ايلەلرى اللە تەالى گە ھەمە ايمان بىراق بولغان سوزنى ايتور بولدىلار . اما بىز اويلى ايدىك آدمىدە جننە اللە تەالى ھەمە يالغاننى ايتىمى دىوب . بو سوزلەرى تىكى جىنگىل عقللەرنىك سوزلەرىنە ايلەرولرى ايلەنر ايتولرى يعنى بىز اللەغە يالغاننى سويلامىلەر دىوب آلارغە اوشانغان ايدىك دىمىك .

(وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْأُنثَىٰ يَهُودُونَ بَرَّاءٌ مِنْ أَلْبَانٍ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا، وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا) آدمىلردن بعض ايرلر جنسدىن بولغان بعض ايرلرگه صهيونلر بولدىلر . آدمىلر شول صهيونلارنى ايله جنلردن صهيونلوشلرىنىن آرزىلىق آرتىردىلر . اى جنلر : آدمىلر سىزنىڭ اولسكادىن سوك الله تعالى هيج كىمىدە ترگىزە چك توگىل دىوب اوبلاغاندوگىز كى اوبىلار بولدىلار . بو سوزلر جنلرنىڭ بىرى بىرىنى سويلاشكان سوزلىرىدۇر . آدمىلر سىزلىرىنىڭ چىقىرى اورونلارغە توشىشكەنلەردە اوشىر رەوشە صهيونلار ايدى : « بو اوروننىڭ خواجهسى بولغان جىنگە صهيونلارنىڭ قومىنىڭ جىڭىل عىقلىرىنىڭ مىكلا ضرر كىتىرىدىن ، دىوب ايتىلر ايدى . آيتىدەگى صهيونلاردان مراد شول صفىدۇر . (وَأَنَا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا غَمَامًا وَرِجَالًا سَابِقِينَ وَإِنَّا كُنَّا نَقْتَدِبُهَا قَاعًا لِّلصَّمْعِ ، فَمَنْ يَسْمَعُ الْآنَ بَعَثْنَا هَبَّاءً مِنَّا) وَأَنَا لَأَنْدَرِي أَشْرَارٌ يَفِيئُونَ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا) بىز ، جنلر ، كوككە آشونى نلى ايدىك ، اما آندە منو قولۇدۇر . دىوب ايتىلر ايدى ، چونكى كوككى قوت اياسى صاچىلار ايله ھمدە اوت اچقىلرى ايله تولۇغ تاپىدۇ . شول سببىدىن مەنى ايدىك . بىز اول كوككىن صاچىسىز اورونلارنىڭ ، آنداقى خىبرلارنى توگىلاو اورونلرىنىن اوتورۇر بولدى . بو مەنى توگىلاولرى رسولەننىڭ پىشېمىر بولۇدىن كى ايدى . اما حاضر برەو كوككە سوز توگىلارغە مەنى ، اوزىن مەنىدەن طىبە تورغان اوت اچقىنلەردە اچىرار . ايدىنى حاضرلەردە كوككىن خىبر توگىلاودان طىبولدى . اما طىبو فى ايجونلر بىردەگىلرگە الله تعالى طرفىدىن ضرر تىلەنگەنلەردىن ، ياكە بىردەگىلرنىڭ رىلرى بو طىبو آرقاسىدە آلارنى توغرىلىق كوتىرونى تىلەگەنلەردىن ؟ مونسى بىزگە مەلۇم توگىل : (وَأَنَا مِمَّا الصَّالِحِينَ وَمَنَادُونَ ذَلِكَ ، كُنَّا طَرِيقَ قَدْبَاءَ ، وَأَنَا ظَنُّنَا أَن لَّنْ نَعْبُدَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَكِنَّا نَعْبُدُهُ هَرَبًا ، وَأَنَا لَمَّا سَمِعْنَا اللَّهْدَىٰ أَمْتَابِهِ ، فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَشْفَىٰ بِشَيْءٍ وَلَا رَهَقًا ، وَأَنَا مِمَّا الْمُسْلِمِينَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ ، فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا) ھمدە بىزدىن اىزگىلەردە ، اوشانداق يمانلەردە بار ايدى ، بىز بو وقتقە چە تورلى مەنھىلەردە بولدى . بىزنىڭ كافرلىرىمىزدە بولدى مۇمىنلەردە بولدى . ھمدە بىز اوبىلى ايدىك بىز بىردە ھالىمىزدە ھم آندىن قاچىب كوككە مەنىدە . اللهنى عاجز قىلە آلمايىز دىوب . بىنى الله تعالىنىڭ قىدىرىنىن ايمانىز بار ايدى دىمىك بولادۇر . ايدىنى بىز توغرىلىقنى (قرآنىنى) اشىكاج آكا ايمان ايتىدۇك ايدى بىرە اوزىنىڭ رىسىنىن ايمان كىتورىسە اول كەمسە طىچ بولسۇن ، آنىڭ اىزگىلەرى كىمىنولمس ھمدە باوزلىقلىرى آرتىدۇر مەنى . ھمدە بىزنىڭ آرامىزدان مەنىلەر باردۇر ، ھمدە مەنىلەردىن چىققانلار باردۇر . ايدىنى مەنىلەر بولغانلارمىز توغرىلىقنى تىكشىردىلر ھم تاپدىلار . (وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ، وَأَن لَّو اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا لَّنْفَتَنَّهُمْ فِيهِ ، وَمَنْ يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا) اما مەنىلەردىن بىراق بولغانلر جەننەگە اوتون بولۇپ اورلدىلر . اگىردە اول جنلر اسلام بولدى بىرسە لىر البتە آلارنى كوپ بولغان صو ايله صوغار ايدىك ، آلارنىڭ شول نەمىتكە شكر قىلۇلارنى قىلماولارنى مەنى ايجون . ايدىنى بىرە رىسىنىڭ دىكىرىنىن (قرآن) دن بوزدۇندۇرسە ، رىسىنى آنى آغرىق اياسى بولغان مەنىگە كىتور . (وَأَنَّ

الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا، وَاتَّخَذَ اللَّهُ عَبْدًا بِدُونِهِ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا (عبادت اورنلرى ھربىرىدە اللھ تەئالى تىكىد، شولاي بولسە اول اورنلاردە اللھغە عبادتتە ھېچ كىشى قاتشدرماكز! يعنى تىمارى ايله بھود اوزلرىنىڭ عبادتتەن لىرىنە باردىقلىرىدە اللھغە تىكىدەش ايتوب پوتلارن قاتشدرالار ايدى . اللھنىڭ قلى محمد (عم) خىرما آغاچى اېچىدە اللھغە عبادت قىلغاندە ، قرآنى توكلاو اېچون جىنلر طغزلانوشوب كىلوب خىرما آغاچى تىرەندە توردىلار . (قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا) ايت سېن اى محمد ، من رېمە عبادت قىلان ، اما آغا ھېچ بىر تىكىدەش توتمايمىن ، ايت اى محمد ، مېن سىزگە ضررە كىتورە آلەيمىن ھەمدە توغرىلغان بىرە آلەيمىن . (قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ ، وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ، الْبَلَاغَا مِنَ اللَّهِ وَرَسُولَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنْ لَهُ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ، حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْئَلُونَ مَنْ أضعفُ ناصراً وَأَقَلُّ عُدَدًا) ايت سېن اى محمد ، اگردە اللھ تەئالى مېكە ضررىنى تلاسە ، شول وقتدە مېنى اللھدان ھېچ كىم جلوب آلا تىماس ، ھەك اول اللھدان باشقە صيون توردغان اوروندە تابام ، مېن اللھتە طرفندان سىزنىڭ اېچون ، اللھنىڭ مەكلىرىن دەلىرن اېرىشەردن باشقە نرسەنى بولدىرا آلەيم . ھىر ياشىلىق وېمانلىقلر اللھ تەئالىنىڭ اېرىكەندەدر . بىركىشى اللھغە ھەمدە آنىڭ رسولىنە قارشولق قىلسە ، اول كىشىگە مىنگولك بولغان جەنم اوپى بولغۇچىدەر . اول كافىرلر ، وعدە قىلغان نرسەنى كورگانگەچە شول كىرلرندە توردولار ، ايندى قاچان وعدە قىلغىنىش (بىر صوغىش) نى كورسەلر ، آلا شول وقتدە كىنىڭ بولوشۇچىسى ھەقىقەت وكملىر سان يوزىنىنن آزا يىكانن بولورلر . (قُلْ أَنْ أَدْرِي أَقْرَبُ مَا تَعْبُدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا) ايت سېن اى محمد ، اول وعدە قىلغان نرسە قاچان بولور؟ دىوب صورغان مشركلرگە : مېن بىلمىم سىز وعدە قىلغان نرسە باقىندىمى ، يابىسە رېم ، اول وعدە قىلغىنىش نرسەگە اوزون مدت باصارىم؟ دىوب ، (عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَيْهِ أَحَدًا ، الْأَمْنُ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْأَلُكُم مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ رَصَدًا ، لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا) اول اللھ تەئالى غىبلىرىنى بىلگۇچىدەر اما اوزىنىڭ رسوللىرىن غىبىنى بىلمىرگە راضى بولغانونىن باشقاسىنە غىبىنى بىلمىر تىماس ، غىب علمنى اللھ تەئالى بىلمىرگە راضى بولغان رسولىنە گنە بىلمىر تورد ، چونكە اول رسولىنە اللھ تەئالى آلدندان ھم آرتوندان (رىلرنىڭ بىبارگان نرسەلرن اېرىشەرگانلىگىنى بىلمك اېچون ھاقىچىلر بىلگولدى ، ھەمدە اوزى اول رسوللرنىڭ قاشلارندە بولغان نرسەلرنە بىلدەر ، دەلى ھىر نرسەنى بىرەلمى بىلدەر .

غىب علمى : غىب علملىرى آراسىدە اللھ تەئالى دن باشقە ئىدات بلە تىلى تورغانلىرى بار . اما ھىر كىم بلە آلماسادە بعض عالم كىمەلر علم آرقاسىدە بلە آلا تورغانلىرى بار . بو صوغىشنى بىلمىك . ھم موفى بىلچى شرىعت قاشىدە سوزى مقبول بولادىر . مىشلا علم نچوم ايسلە باغمور بولاچاقنى ، آى قوباش توتولاچاقنى آلدان بىلچىلر بار . ھم ساعىنى ايله ھى مىنوتى ايله وقتىدە توغرى كىتورەلر . ايندى

برده علمی بولماي آغزبنه ني كیلدی شونی سوبلاوچی بالفانچیلر ، بولار الینه گناهییلردر .
 بواورونده جن سوره سینک ترجمه سی تمام بولدی .
 بئمش اوچنچی - مزمل سوره سی مکده اینگان یگرسی آیت .

بسم الله الرحمن الرحيم
 (يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ، قُمْ اللَّيْلَ الْأَقْلِيلًا، نَصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا، أَوْ زِدْ عَلَيْهِ، وَرَتِلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا) ای
 کیوملک ایله توریلوب یاتوچی ابر، کیچمه اویاغ تور سین، مگر آرنیغنه اویاغ بولمه، یارتوسونده
 اویاغ بولمه، یایسه یارطسندن آرننه کیمرکه اویاغ بولمه، یعنی اوچدن برنده یا که آندان آرتفراق الشنه
 اویاغ بولمه. همه قرآنی مناسنی اویلاب اوغول بو آینلک حاصلی : ای محمد کیچمه اویاغ بول،
 کیچنک یارطسندمه اویاغ بول، یا که اوج اشدن بر الشنده اویاغ بول دیمک. نماز فرض بولودان
 الک کیچمه اویاغ تورو فرض ایتولمش بولغان. کومی تورو اوزاختیارلرنده بولغان. لکن اوج
 الشمن برالش شوندا کیمتاونی بیان ایتولگان. (اِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا) ای محمد بز سیکا
 بولدی آغ- بولغان سوزنی جکله تورمز یعنی قرآنی. (اِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ اَشَدُّ وَطْأًا وَاثْقَرُ قِيلًا)
 درسنلکده کیچمه گی اش امله اوچون فاتیرا قدر، همه سوزلرنی آکلاو اوچون قوتلیرا کدر. یعنی
 کیچمه یقلا ب اویانو نفسی اوچون امله وی قیون بولغان ایدر، همه اوغولان نرسه نی کولکسه برکتو
 اوچون برکتکوچیره کدر (اِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا وَاثْوَابًا) ای محمد کوندزده سینک اوچون اوزون شغلر
 باردر. یعنی قرآن او قدر اوچون کیچ باغشی چونکه کوندز شغلر بولادر. (وَ اذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَمِثَّلْ
 اَلَيْهِ تَجْتَبِيًا) ای محمد ربکنک اسمنی ذکر قیلغل، همه اول ربکه عبادت قیلو اوچون کولک ایله باشقه
 نرسه لودن آبرو اغل! (رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا اِلَهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا) اول ربک مشرق هم مغربنک
 ربیبیر، آندان باشقه تیوشلی بولوب قولف قیلنمش ذات بوقدر، ایندی سین اول ربکنی هر اشدن
 تابشرلشی ایتوب توت، سینک هر بر اشدنی اولغنه باشقارور. (وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا يَقُولُوْنَ وَاخْبِرْهُمْ هَجْرًا
 جَمِيْلًا) ای محمد کافرلرنک اینگان (قبامت) سوزلرنه صبر ایت سین، همه آلارنی گوزهل رده وشه
 ناشلاب تورغل! یعنی آلا ایله بولوشماغل! (وَدَّرْنِي وَالْمَكِّيْبِيْنَ اُولِي النَّعْمَةِ وَمَمْلُوْمٌ قَلِيْلًا) قالدر سین
 میکا اول قبامت سوزلر ایله اوزکنی بورچوچی کسه لرنی همه راحت لک ایاسی بولغان بالفانغه
 تورچیلرنک جز الانولرن، همه آلاغه آرننه مهلت بیرگل! (اِنَّ لَدَيْنَا اَنْكَلًا وَجَعِيْمًا، وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ
 وَعَدَابًا اَلِيْمًا، يَوْمَ تَرْجُفُ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَغِيْبًا مَّهِيْلًا) بر هم تاغلار تتره ب، شول تتره وودن
 واقلا توب تاغلار هم تاوی کی بولغان کوندمه اول کافرلر اوچون بزنگ قاشمزده بوغاولار همه جهم
 تموغسی، همه بوغازلارغه صانچلا تورغان آشلار، رنجتکوچی عذابلر باردر. آلارنی شول کونگه چه
 قویوب تور دنمک بولادر. (اِنَّا اَرْسَلْنَا اِلَيْكُمْ رَسُوْلًا، شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا اَرْسَلْنَا اِلَى فِرْعَوْنَ رَسُوْلًا، فَحَسِبْ
 فِرْعَوْنَ الرَّسُوْلَ نَاخْتِنًا هَا اَعْدَا وَّبِيْلًا) ای مکده اهلی قیامتده سزنگ قیلغان اشلرگزگه گواه بولاچاق

رسولنى يباردم مېن سزگه، نفاك فرعونگه بىر رسول يبارگان ايدمده، فرعون شول رسولگه قارشولق قىلدىك، بزاو
فرعوننى بىك قات توتوب بىرله توتوب هلاك قىلغان ايدك. يعنى ايندى اى مكه خلقى مېن سزگه محمدنى رسول ايتوب
يباردم، اگردە موسى گە اشانباغان و آكا قار و شقان فرعون كى رسولگه قار و شسا گز سزگه دە عذاب بولور.
(فَكَيْفَ تَقْوَنَ اِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا السَّمَاءُ مَنفُطْرٌ بِهِ، كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا) ايندى اى
كافرلر اگردە شول كافرلر كىزده تور ساگز چدى آلماي، قاتىلغى سېلى كوك يارلاچق همده ياش
بالالارنى قارت قىلاچاق كوندە اوزگزنى عذابدن نېچك صاقلارسز، بوكونىك بولاچاغى ايله الله تعالى
وعدە، ايتكان، اول وعدە اينكان نرسەلر البته اشلانله چك! (اِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ
سَبِيلًا) بو قورقنچلى وعدەلرنى بيان ايتكان آيتلر و عظمى، بركشى بولار ايله و عظالانسە ربسى طرفينه
حلق بولون توتار، يعنى بوكونلرده بولاچاق عذاب وعدەلر يئە او شانرب الله تعالى گە باقن بولوغە
سبب بولغان قوالك بولينه كرسون! (اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقْرُمُ اَذُنِي مِنْ ثُلثِي اللَّيْلِ وَنَصْفَهُ وَثُلُثَهُ
وَطَائِفَةٌ مِنَ النَّبِيِّنَ مَعَكَ، وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ، عَلِمَ اَنَّ لَنْ تَحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ، فَاقْرُؤْ مَا تَيَسَّرَ
مِنَ الْقُرْآنِ) ايندى الله تعالى رسول اللهغه همده صحابيلر يئە باشە، كىچنىك ايكى آزى اوچىن بىر
اوياغ تورونى فرض ايتكان ايدى، لىكن مسلمانلر كىچنىك اوچىن بىر آيورا تورغان (وقت
كورساتە تورغان) قراللارى بولمادىقن اوچىن بىرندن كىچ بولور ديو تاكفاچە تزلەنوب قرآن
اوقوب او طرلار ايدى، حنى تزلرى چبلەنوب ششلەنوب يئە ايدى شوندىن صوك الله تعالى اوشبو
آيغى ايندى معناسى: اى محمد سېن هم سىنىك ايله بىرگە بولغان مؤمنلر جماعتى كىچنىك اوج الشندين
ايكى الشى قدردن آزاراق، هم كىچنىك يارتمنى هم كىچنىك اوچىن بىر اوياغ تورونى سىنىك رىك
بلەدر. همده سزنىك كىچنىك بو الشلارن آيرب ساعتە بلە آلماوگزنى بلىدى هم سزنى بو آغرلقدن
خلاص ايتو ايچون كىچنىك بىلگولى الشلرن اوياغ تورونى فرض ايتدون قايتدى ايندى سز حاضر
كىچە اوزگزگە جىنگل بولغان قدر قرآندان آيتلر اوقوگزده شونىك ايله اوستىگزدن فرض توشەر
اوچىن بىرهم يارطىسنده اوياغ تورو ايله كچلانما سز ديدى. (عَلِمَ اَنَّ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضًى وَاخْرُونَ
يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاخْرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَاقْرُؤْ مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ) سزنىك آراگزده
بعضلر آغرولار، وبعضلر كسب هم سودا ايچون ييرده مسافرلك ايتارلر، تاغن بىر تورلبلرى الله يولنده
صوغشوب يورلر، الله تعالى سزدن شوندى كىسەلر بارلغن بلىدە سزدن كىچنىك بىلگولى الشندين
اوياغ تورو آغرلغن كوتەردىدە، قرآندان اوزگز ايچون جىنگل بولغان قدرنى اوقوگز ديه فرمان
ايندى (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا، وَمَا تَقْرَبُوا لِنَفْسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ
هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا، وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ اِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ايندى بو كىچك اوياغ تورولار مسافر، صوغشوب
وكىسەلگى و خسته كىسەلر ايچون آغرلقلى بولدىقدان الله تعالى فرمان ايتەدر: اى مؤمنلر، سز نمازنى
اوتەگز! دغيدە فرض ايتولگان زكاتنى بىرگز، همده الله تعالى نىك فقيرلر يئە زكاتىن باشە

آينار اوقوب دىنگا، آندەگان وقتەدەر . . . بعض آيتلارنى ايشتكانده كوكلى اوزگالاندىب اشانمق
 نىتى كوكلنە كرر كىي بولا ايدى . . . لىكن الله تعالى هدايت نصيب ايتماگاج توغانى ابو جهل ايله
 ايكايى بركىكاشدە بولمشار . . . صوگرە قومىنە قاراغان ھالده قرآننى شعر رسولنى شاعر، ياجنون
 ديگان سوزلورى يالغان بولدى . رسول الله دە آندى صفت بولماوى قومىنەدە بلنگاچ قومىنە قاراب (فَقَالَ
 اِنَّ هٰذَا الْاَسْعَرُ يُؤْتِرُ، اِنَّ هٰذَا الْاَقْوَلُ الْبَشَرُ) دىدى معناسى : بو محمد اوقى تورغان نرسە بيك تير
 اثر بىرە تورغان سەردەر، ھەك بو بوردە باشقە نرسە توگىلەر بلىكە آدمى سوزىدەر دىمك . . . (سَأَصْلِيه
 سَقْرًا، وَمَا اَدْرَاكَ مَا سَقْرًا، لَا تُبْقِي وَلَا تَنْدَرُ، لِرَاحَةِ لَلْبَشَرِ، عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشْرًا) مەن اول وليدى قىيامتە سقر
 تموغىنە كىرتەن، اول سقراى محمد سىچا بلوى مكن بولماغان قورقنچلى بىر تموغىدەر، اول سقراوزىنە
 كرگان كەسەنك ھىچ براعضاسنى قالدۇرماي ياندىرر، تىننك طشى تىرىلەر قارا تۇر اول
 سقرە اون توفىز زىبانى فرشتەلرى باردەر . بىنى مەن اول وليدى شوندى قانى عىلابلى تموغى كىرتەن
 ديگان سوزدەر . (وَمَا جَعَلْنَا اَصْعَابَ النَّارِ، اِلَّا مَلَأَكَّةً وَمَا جَعَلْنَا عَدَّتَهُمُ الْاَقْتِنَةَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ
 الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا اِيْمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ
 الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا اَرَادَ اللهُ بِهٰذَا مَثَلًا، كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن
 يَشَاءُ، وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ الْاَهْوَى، وَمَا هِيَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ) ھەدە تموغىنى باشقۇرۇش فرشتەلردىن
 قىلىق، آلارنى اون توفىز قىلماقلىقىمىز كىتاب ايلەرى بولغان يهودلەر رسول اللهنىك پىغمبەرلىگى راست
 بلسونلار اىچون، چونكە تورات ھەدە اون توفىز دىيە بىيان ايتلىگان، قرآن ھەدە شولاي بولغاچ يهودلەر قرآننىك
 الله تعالى دن ايتكىنە اشانولار . ايدى ايمانلى كەسەلەر بو فرشتەلرنىك صائىن بىيانى ايشتوب
 ايمانلارى آرتىن اىچون كافرلىكە قىنە اىچون، يعنى قارشوب عىلابلى آرتوغە سەب بولو اىچون ،
 ھەك كىتاب ايلەرى اوشانداق مؤمنلر شىك قىلماستلار اىچون، ھەك كوكلارنىك منافىق بولغان كەسەلەر
 ايلە كافرلەر ايتسونلار اىچون الله تعالى موندى كىلشسز مىثلەن نى نرسە تىلادى ايكان؟ دىر بوسوزنى
 الله تعالى ايتەمى صوگ ديگان كىي، اوزلرنىچە خورلاولار بىدەر . اوشور ھەدە الله تعالى آرزىلىقى
 تىلاگان كەسەنى آزدەرر، ھەدە توغرىلىقى تىلاگان كەسەنى توغرىلىقى كوندەرر . اى محمد، سىنىك
 رىبىنىك خالق ھىچ كىم بلمس بارى الله تعالى اوزىگنە بلور . بوسور ھەدە سويلانمىش كەملىر آدمىلەرگە
 وعظدەر . يعنى سقر تموغىنى آنەك بولغان زىبانى فرشتەلرى وباشقە ھەكمتلەر ھەر بىر سەپدە عقللى كەسەنى
 حق بولغە كوندەر ھەكەدەر . اما كافرلەر بو ھەكمتلرنى فائىدە سزويالغان صائىلەر (كُلًّا) اش كافرلەر اويلاغاچە
 توگىل، يعنى الله تعالى قرآن ھەدە وعدە ايتكان نرسەلەر ھەر بىر سەپدە بولاچاقدەر . (وَالْقَمَرِ، وَاللَّيْلِ اِذَا دَبَّرَ،
 وَالصُّبْحِ اِذَا اَسْفَرَ، اِنَّمَا لِاَمْرِي الْكُبْرُ، نَذِيرًا لِلْبَشَرِ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَّتَقَدَّمَ اَوْ يَتَّخَّرَ) آى بولە
 آنت ايتەن، ھەك كىچ بولە آنت ايتەن قىچان اول كىچ كىنەمە ، ھەك تاك بولە آنت ايتەن قىچان
 اول تاك ياقمورسە، شول ايتلىگان نرسەلەر ايلە آنت ايتەن دىستىلكە اول سقر تموغىنى ايتەن الورغ

بلالردن برسیدر. بوسفر نموغسی آدم بالاسینی قورقماق ایچوندیر، سزردن ایمان ایتوب
 آلدیه بولونی تلاگان کسه لرگه یاکه کفرده، قالوب آرتیه بولونی تلاگان کسه لرگه بو سقر
 قورقنوی نرسه در. (کُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ ، اَلْاَصْحَابُ الْيَمِيْنِ فِي جَنّاتٍ ، يَتَسَاءَلُوْنَ
 عَنِ الْمُجْرِمِيْنَ ، مَا مَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ، قَالُوْا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّيْنَ ، وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ السُّكِيْنِ ، وَكُنَّا نَعْرَضُ
 مَعَ الْغَائِضِيْنَ ، وَكُنَّا نُكْتَبُ بِيَوْمِ الدِّيْنِ ، حَتّٰى اَتَانَا الْيَقِيْنُ) هر بر کشی اوزینک ایشلاگان ایش
 سبیلی الله تعالی قاشنده توتقون بولور. باری مؤمنلرگه جنتلرده بولوب توتقنده بولماسلار، گناهلری
 مؤمنلرگناهلری قدر عذاب ایتلوب کافرلرک حاللردن صوراشوب: ای کافرلر فی نرسه کرتدی سزنی
 سقر نموغسینه دیورلر کافرلر ایتورلر: بز نماز او قویلر جمه سنمن بولادق، همه فقیرلر فی طعاملردن
 بولادق، همه باطلغه چوموچیلر ایله برگه باطلغه چومدق حلقمن باش تارتدق. همه قیامت کوننی
 یالغانغه توتار بولدق، اولم یا قالارمزدن توتقانغه قدر شول قباحتلرگمزد بولدق. اولم کیلگاج باندک
 اما ایش اوتکان ایدی. (فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشّٰفِعِيْنَ ، فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذٰكِرَةِ مُعْرِضِيْنَ كَانَهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ
 فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ، بَلْ يَرِيْدُ كُلُّ اَمْرٍ اَنْ يُّوْتٰى صُحُفًا مُّنشَرَةً) اول کافرلرگه شفاعت قیلرچیلرک
 شفاعتلریده فائده بیرمس (یعنی آراغه شفاعت قیلرچس بولماس) فی نرسه فائده ایتدیبلر آلا،
 آرسلاندن قاقچان ایشاکلرکی مفع بولغان قرآن ایله وعظلانودن قاقچوب؟ پیغمبرلری حلقغه ائنگاج
 آلاردن هر برسینه: بزگه الله دن اوزمزاوقور ایچون کتاب کیترگانگه قدر بز ایمان ایتیمیز سیکنا دیوب،
 الله تعالی طرفندن ایندرگان قرآنی قبول ایتدی، اوزلرینه کتاب ایندرونی صورادیلر. (کَلَّا) کافرلر
 تلاگانچه توگل ایش! (بَلْ لَا يَخْفٰوْنَ الْاٰخِرَةَ) آلازک قرآن ایله وعظلانودن باش تارتولاری اوزلرینه
 تلاگان کتابلری ایندرلرگاندن توگل، بلکه آلا آخرت عذابندن قورقمیلر ایدی، شول سببند
 قرآن ایله وعظلانودن باش تارتدیبلر (کَلَّا) قرآن شریف باش تارتولا تورغان نرسه توگل (اِنَّهُ
 تَذٰكِرَةٌ ، فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ وَمَا يَنْكُرُوْنَ اِلَّا اَنْ يَّشَاءَ اللّٰهُ ، هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ) درستلکده اول
 قرآن وعظدر، برهه آنک ایله وعظلانونی تلاسه، آنک ایله وعظلانور؛ اما آنک ایله هر کده وعظلمه
 آلماس مگر الله تعالی وعظلمولرن تلاگان کسه لرگه وعظلمولر، اول الله تعالی قورقولوغه فرمانن
 توتولوغه همه طیفانلردن طیلولوغه تیوش بولغان ذاتدر، همه قیللردن اوزندن قورقانلرینک
 گناهلرینی یارلقاو اهلیدر .

بو اورنده مدثر سوره سی نک ترجمه سی تمام بولدی .

(یتیش بشنچی قیامه سوره سی مکده ایتگان قرق آیت .)

بسم الله الرحمن الرحيم

(لَا اَقْسَمُ بِیَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَلَا اَقْسَمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ) ایش کافرلر اویلاغانچه توگل، اولگاندن صوگ هر بر
 بند قوبار ولاچاق، بعث بولونی بیان ایچون قیامت کونی ایله همه قیامت: هر کمنکده نفسلرن

شلتەلوى ايله. انط ايتمەن . (اَيْحَسِبُ الْاِنْسَانُ اَلَنْ نَجْعَ عِظَامَهُ) ئلله آدم بالاسى بز آنك تارالغان سوياكلرن جيا آلمايز ديوپ اويليمى ؟ يعنى شول اويونە آلدانوب اولگاندىن صورك قوبارولاجاق توكلمز ديهلرمى ؟ (بلى قادرين على ان نسوي بنانه، بل يريد الانسان ليفجّر امّاه، يستل ايان يوم القيامة) (قايمە اول اولگاندىن صورك تارالغان سوياكلرنى جيا الما،) برده شكسز جيارمز، الوغ سوياكلرنىگنە جيو توكل كچك بارىق سوياكلردە جيارمز اول آدميلر الداغى زمانلردە دە بوزقلاق قيارنى تليلىر، ھمدە قايچان بولا قيامت ديه صوريلار. قيامت بولاچاق دگل ديگان كىي خورلاو طريقي ايله صوراشالار. (فَإِذَا بَرَقَ الْبَصْرُ، وَخَسَفَ الْقَمَرُ، وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ، يَقُولُ الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ اَيْنَ الْمَفْرُ) قايچان قيامت ياقنلانسه، قيامت بولاچاق توكل ديگان كەسلەرنك كوزلرى ياشندىن چاغلقان كىي قارانغولانسه، ھمدە آى توتولسه، نورسز قالسه، اوشانداق آى ايله قوياش برگە جيولش بولسه. شول كوندە آدم بالاسى: قايدە قاچا تورغان اورون ديوپ ايتور، اما قاچارغە اورون تابارموز؟ (كَلَّا لَأَوْرَرُ، اِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ) قاچارغە اورون بولماس ھمدە صيونورغە اول كوندە اورون تابولماس، بارى سينك ربك طرفينەغنە ھم آنك حكىي آستونەغنە اول كوندە اورناشولور. (يُنْبَأُ الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ، بَلِ الْاِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ وَلَوْ اَلْقَى مَعَاذِيرَهُ) اول كوندە آدم بالاسينە السكە ھمدە صوكدە قيلغان عمللردىن خبەر بيلرور، چيتمىن برده گواھدە ضرور بولماس، بلسكە آدمى اوزاشلردىن اوزى خبەر بيلر، يعنى اعضالىرى گواھ بولوب سويلاشلىر، ايندى بو قباحت اشلىرى عذاب ايتلودن خلاص بولورغە يول ازلب آدمى يالغە ويالوارە باشلار، لىكن عندرلىرى قبول قيلنماس؟ (لَا تُعْرَفُ بِهِ لِسَانُكَ لَنُجَلِّبَهُ، اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ، فَاِذَا قُرْآنُهُ فَاتَبَعَ قُرْآنَهُ، ثُمَّ اَنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ) اى محمد سين جبرائيل وھىنى اوقوغانده، تيز، تيز كوكلمە آليم ديوپ تلىكنى ھركنلندرب ايچكىن اوقوماغل، جبرائيل تمام اوقوب بئرسون، بز آنى بارون برگە جيارمز اول بزىك اشمز ھمدە ايكنچى قات اوقودە بزىك اشمز، قايچان جبرائيل بزىك وھيمزنى اوقوسە سين شول وقتدە آنك آرطندىن ايارب اوقوغل، يعنى قات، قات اوقوب كوكلكا آغل، شوندىن صوكدە اونوتورمن ديوپ قورقمە، اونوتمازىك ھم معناسى بىلماي قالمازىك، چونكە بز آندى وقتدە ياكادان بيان قيلورمز. (كَلَّا بَلِ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ، وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ، وَجُوهَ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ اِلَى رَبِّهَا نَاطِرَةٌ، وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ بِاسْرَةٍ، تَطُنُّ اَنْ يَفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ) آشغور ياراماس، اى آدميلر سزدنيانى سويەسز، اما آخرتنى تاشليسز، اول آخرت كوندە مؤمنلرنك يوزلرى ربلربنە قاراپ شادلانغوچى بولورلار. ھمدە شول كوندە اوزلربنە قورقنچلى اش توشونى كقوب يوزلردىن بعضلىرى چرايلرن صئوب تورورلار. (كَلَّا اِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ، وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ، وَظَنَّ اَنَّهُ الْفِرَاقُ، وَالتَّفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ، اِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ) دنياغە ھجبت ايتوب آخرتنى تاشلاو ياراماس، قايچان جان بوغازغە ايرشسە، بوكسە اوزينك دنيدان آيرلويىنى بلسە، بالتورلار برسى برسینە توريلوب سلىكنو درجەسندن بوش قالسالار، شول يردە حاضر بولغانلر كەھونى بوھالندە خلاص ايتار ايكان؟

ديوشلار، لىكىن اول كىمىسە دىنياغە كىرىي قايىنارلىقى، بىلىكە بوشى رىسى اللە تەئالى طرفىنە سىراپىش بولوز. (فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى، وَلَسْنَا كَذِبَ وَتَوَلَّى، ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَمْتَطِئُ، أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ، ثُمَّ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ) اولىگىلىدىن سوڭ قوبارلىق دىيۇب اوبىلاغان كىشى اشانوى تىوشلى نىرسەلەرگە اشانمادى، ھەممە فۇرىز نىمارلارنى اوقومادى، قايا اول اشانو ھەم اوقو، بىلىكە بارىن يالغانغە توتۇب فۇرىز عىبادتلىرىدىن يوز دوندىردى، اوينىدە اھلى يانپىنە قايتقاندىنە تىكىرلىنىپ، اوزىنە اوزى ايسى كىتۇب آتلاز بولدى. اى كىشى! قايفىر سوڭىندە قايفىر سىڭا، موندان سوڭىندە قايفىر سوڭىندە قايفىر!! (اَيْحَسْبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدَىٰ الْمَيْمِ نَطْفَةٍ مِنْ مَنَىٰ يُمْنَىٰ، ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ، فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُعْطِيَ الْمَوْتَىٰ) كىشى اولىگىلىدىن سوڭ بوش قالدىلىرىش بولوز دىيۇب اوبىلىمى؟ اىكىن. يعنى اللە تەئالى آنى ياكى اداىن تۇزىك ايتۇب باراتا آلماس دىيۇب اوبىلى، لىكىن بىر فۇرى انىساننىڭ نادانلىقىنىدەن، چۈنكى اول انىسان آتلاز آرقاسىدىن آتلاز كوكىرەگىلىدىن اىنە تۇرغان سو بولۇپتە، شۇنداق سوڭ اوبوشقان قان بولدى. آنداق سوڭ اللە تەئالى آنى آدم قايفىلى ايتۇب تىگىز ايتۇب باراتىدى. اىندى بىر تۇرلى نطفەدىن ابروھىز بالا قلوغە كېيى بىلىكىن اللە تەئالى نىڭ اولىگىلىدىن سوڭ اولكىرنى تىرگىزىگە كېيى بىتماسمۇ؟ اىنە بىتار، ھەم بىردە شىكىز اول قان بولغان اللە تەئالى نىڭ اولكىرنى تىرگىزىگە كېيى بىتار.

(بو اورۇندە قىيامە سورەسىنىڭ تۇرۇپسى تامام بولدى)

(بىتمىش آلتىنچى انىسان سورەسى، مەكەدە ايتىلغان اوتۇز بىر آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(ھل آنى على انىسان ھىن من اللەھىر لم بىكن شىئامكۇرا) تىقىق آدم لىزنىڭ اولگىسى « آدم » اوزە رىبىنە زىماندىن بىر وقت كىلىدى، اول وقتىدە آدم تىللردە يۇرتلە تۇرغان (آدملىك صىقى) بولغان نىرسە تۇگىل اىدى. (اِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَشْجَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا اِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ اِمَّا شَاكِرًا وَاِمَّا كَفُورًا، اِنَّا اَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَ وَاَعْلَالَ وَاَسْعِيرًا) درىستلىكە بىز آدمنى ابرىسوى اىلە خاتون سوڭىدىن قاتۇنشقان نطفەدىن باراتىق، شۇل آدمنى صىنارمىز تۇرلى فرمان ھەم طىولار اىلە. ھەممە آنى ايشىتۇچى كورۇچى قىلىق درىستلىكە بىز اول آدمنى پىغىمبىرلىر بىبارب تۇغرى يولغە اۇندەدىك، شۇنداق سوڭ اول آدمى تىلاسى مۇەن بولا يا كافر بولادىر. تىلاسى قايسى بولسۇن، لىكىن كافرلىر اىچۇن زىچىرلىر ھەم تىمىر بوغۇلر، قىزدۇرۇچى اوتلاز حاضىرلەدىك. (اِنَّ الْاَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا، عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللّٰهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا، يُوفُونَ بِالْغَنَمِ وَيَغْفِرُونَ يُؤْتُونَ كَانِ شَرًّا مُّسْتَطِيرًا) اىزگو كىشىلەر، جىننە طىبىقى كافر بولغان چىشمەدىن تۇلتۇرلىغان كاسەدىن اچىرلىر... اول چىشمەدىن اللە تەئالى نىڭ سوپىلى قۇللارى اچىرلىر، اول قۇللار شۇل چىشمەنى تىلاگىن اوردۇنلارغە آغزۇرلار. بو قۇللار بورز قىلارغە نى سىبىلى ابرىشدىلر، شۇنى بىيان ايتۇب اللە تەئالى ايتەدىر بولار دىنپادە و قىلارنىڭ واجب بولغان نىرسەلىرىنى

تمام يريند كيتورر بولدىلر، همده قورقونچى تارالغان قىيامت كورنمدن قورقار بولدىلار. (وَيُطْمَئِنُّ
الطَّعَامُ عَلَى حُبِّهِ مَشَكِيمًا وَّيَتِيمًا وَّأَسِيرًا، إِنَّمَا نُنْعَمُ عَلَيْكُمْ لِرُحْمَةِ اللَّهِ الَّتِي كُنْتُمْ فِيهَا، وَأَنَا نَذَارٌ مِّنْ
رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا) همده چن مھتلىرىنن مسكين ، يتيم همده، توتقىلرنى نىققە لىندىرلىر. همده
نىققە آيتكەندە ايتورلىر : بىز سىزنى الله رضالى ايجون طعملىندىرەمىز، اما سىزدن قارشوغە بىر ايزگولك
همده ماقتاوا اميد ايتوب نىققە لىندىرەمىز همده يوزلىر بىك قاتى چىقلانا تورغان كوندە رېمىزدن قورقماز
ديوب. (فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا) الله تعالى آلارنى اول كوننىڭ يمانلىقىدىن
صاقلار، همده آلارغە يوز ياقتىلغى وكوكل شادلىغى بىرر. (وَجَزَاءُ هُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةٌ وَحَرِيرًا، مُتَّكِنِينَ
فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ، لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا، وَذَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلَّتْ أَلْفُفَاتُهَا تَنذِيلًا) الله تعالى
موندى كىسەلرنى دىيادە قىلغان عمللىرى ايجون قوياش اسىيلىگى همده صالغىلىق بولغان، تىلاگان
اوروندە يىمشلىرى تولغان جىنكە كىتوب آندە جفاك كىوملىر كىگىزب دىوانلردە اوتورتو ايله جزا
بىرر اول جىندە آلار يىمش آغاچلىرى ايجىندە اوتورتورلار. (وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِأَنْيَابٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَأَكْرَابٍ
كَانَتْ قَوَارِيرًا، قَوَارِيرٌ مِّنْ فِضَّةٍ قَدْرُ وَهَاتِقَدِيرًا، وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَتْ مِرْجَانًا زَجْجِيًّا، عَيْنًا فِيمَا تَسْمَى سَلْسَبِيلًا،
وَيُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ خِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ، إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنشُورًا) اول جىندەگى كىشىلر تىرەسندە صاچلىغان
انجودىوب اويلارلق جنت بالالارى ايتىرلىر، جىندەگى خىلقە زىجىيل طىبىغىلى سلسبىل اسىلى چىشمەدىن
لىتلى خىمىرلى ايجىرتورلىر، اول جنت اهللىرى تىرەسندە كىشىدىن بولغان كىرەكە هم اصناكانلر ايله
اچىملىك تاراتولور، اول صاوتلر هر بىرسىدە اوتە كورىنە تورغان، هر كىشىنىڭ تىلاگانى قدر اچىملىك
صىوشلى ايتوب ياصالغان بولور. (وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمَلَكًا كَبِيرًا، هَالِكِيَّوْمَ نِيَابٍ سُنَّسٍ خَضْرٌ
وَأَسْتَبْرَقٌ، وَهَلُوا أَسَاوِرَ مِّنْ فِضَّةٍ، وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا، إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَّشْكُورًا)
قايجان سىن جىنكە قاراساك، هر بىر قاراغان اورنوكە تورلى نەمىلر هم الوغ ملكىلر كوررسن ،
جنت اهللىرىنىڭ اوستىرىندە قالن هم نىچكە جفاك كىوملىر بولوب، كىش بىلازكىر ومانورلىق ايجون كىولە
تورغان كىش اسبابلر ايله زىننلەنرلىر ، اول جنت اهللىرىنىڭ رىبلىرى آلارنى پاك و صاف صو ايله
صوغارر ، شوندى نەمت ايجىندە اوتورغان حاللىرىندە الله تعالى طرفىدىن ايتلور : بو صىلار سىزگە
دىياداغى ايزگو اشلىرىگە قارشو بىرلىسى . دىيادە قىلغان اشلىرىگە قبول ايتلوب ، آلار بىرا بىرە
سىزگە اوشبو درجەلر بىرلىسى دىولور. (إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا، فَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعْ
مَنْ مِّنْهُمْ آتَمًا وَّكَفُورًا، وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا، وَمِنَ اللَّيْلِ فَسُجِّدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا) اى همەبىز سىزنىڭ قرآننى
آزلاپ آزلاپ ايتىردىك، ايندى سىن رىبىنىڭ كىمىنە صىر قىل، اول مشركلردىن گناھلى هم قارشولار بىنە بو بون
صونمە آلارنىڭ سوزلرن تىكلامە اى همە! ايرتە هم توش و قىتىن قوياش بابوغە قدر بولغان آراداغى وقتندە
رىبىنى انرغلاپ نماز قىلغىل! اوشانداق كىچىنىڭ بعض الشىء رىبىگە سجدە قىلغىل، اوشانداق كىچىنىڭ كوب الشىء
رىبىنى پاكلاو ايله قرآن اىقو ايله مشغول بولغىل! بو آيندىن بىش وقت نمازنىڭ فرىضلى آنگلانا باشلادى.

(اِنَّ هُوَ لَا يُعْبِدُونَ الْعَاجِلَةَ وَيُنَادُونَ رَبَّهُمْ يَوْمًا نَّظِيلاً ، نَعْنُ خَلْقَانَهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ، وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلاً) درستلکده اول کافر لر، دنیانی سویوب، آغرلف کون بولغان آخرتی آر نلارینه تاشلیلر. بز آلا رنی یوقدان بار ایتمک. اعضاهم بودنلارن تامورلار ایله قوتلک قایچان، آلا رنی هلاک ایتمک اورونلارینه باشقه خلقنی یاراتونی تلاساک البته آلامشدره آلورمز . (اِنَّ هَذِهِ تَذْکِرَةٌ ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلاً ، وَمَاتَشَاؤُنَ الْاَنْ يَشَاءَ اللهُ ، اِنَّ اللهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا) درستلکده بوهر آن ده بیان ایتمولگان حکملر عقل ایله لرینه الرغ وعظدر، ایندی بره و حقلقی تلاب، قرآن ایله وعظلمسه ربسی طرفینه یول توتار. امارتوغریلقفه یول توتونی تلاوه، سز نلک اوز کزدنگنه بولیدر، سز الله تعالی تلاگان نرسه لر نیکنه تلاسز، یعنی الله تعالی طرفندان بر نرسه نلک بار بولوی تلانسه اول نرسه بار بولور. یعنی بره و توغریلقه بولونی تلاسه الله تعالی اول کسه نلک توغریلقفه کونلگانن بلور چونکه الله تعالی هر نرسه فی بلوچی وهر اشنه حکمت ایله اش قیلوچیدر. (بِنُخْلِ مِنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ، وَالظَّالِمِينَ اَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا) اول الله تعالی اوزینک رحمتی بولغان جنتک تلاگان کسه سنی کرتور، اما ظالم (کافر) ایچون آخرته الله تعالی آلا رغه رنجتکوچی عذاب حاضرلدی . (وماتشاؤن الا ان يشاء الله) نلک معناسندن بنده لر ده برده اختیار یوقلق آکلانادر، بنده فی نرسه فی قیلقم بولساده الله تعالی اول نرسه فی تلاسه کنه قیله آلوی بوسوزگه بولای معنی بیلمسه بعث ده کیله در، چونکه برکش گناه قیلونی تلاسه، ایلک الک آنلک بوتله ون الله تعالی تله مک کیرهک ایندی براشنی الله تعالی تله سه اول اش بنده اختیارندن کینتوب ایرکسز اشله نمک کیرهک بولادر. بس گناه برابرینه عذاب بارامسه کیرهک شولایده بو آیتک ایکنچی معنی بیرمک ممکن (وماتشاؤن الا ان يشاء الله) سز توغریلقفه بولونی تله گان وقتک زده الله تعالی نلک تله گانن تله گان بولاسز . یعنی الله تعالی سز نلک توغریلقفه بولوگزنی تلی ایدی . سز ده شو فی تله گاج، سز الله تعالی تله گاننی تله گان بولاسز دیمک .

بو اورونده انسان سوره سی تمام بولدی .

یتمش بیمنچی مرسلات سوره سی مکده اینگان ایلی آیت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالْمُرْسَلَاتُ عُرْفًا ، فَالْعَاصِفَاتُ عَصْفًا وَالنَّاشِرَاتُ نَشْرًا ، فَالْفَارِقَاتُ فَرَقًا ، فَالْمُلْقِيَاتُ ذِكْرًا ، عُذْرًا اَوْتَرًا ، اِنَّمَا تُوعَدْنَ لَوَاقِعٍ ، فَاِذَا النُّجُومُ طُمَسَتْ ، وَاِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ وَاِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ، وَاِذَا الرُّسُلُ اُقْتَتِلَ لَآئِ يَوْمِ اُجَلَّتْ ، لَيَوْمِ الْفَصْلِ ، وَمَا اَدْرَاكُمَا يَوْمِ الْفَصْلِ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ الْمُكَتَبِيْنَ) حق برله باطلنی آبورغوچی بولغان قرآن آیتلرن پیغمبرلرگه کیتوروچی توتاش ایسوچی، قاتی ایسکوچی، توزانلر فی تاراتقوچی بیللر کبی، بولغان فرشته لر ایله آنداینه من، اول وحیده ایندرلگان آیتلر فی پیغمبرلر آرقلی یربوزینه تاشلاغوچی فرشته لر ایله آنط اینه من، اول آیتلر حقلق یاقلی بولغانلرغه راحت وباطل یاقلیلرغه قورقتو ایله ایندرلدر، شول صفته بولغان قرآن آیتلرن ایندرگان عجب تیرلک ایسی

بولغان فرشتىلەر ايله آندايته من : بىردە شىكسىزىزگە وعدە اينولگان (قوبارولو ھم قىامت عنابى) بولماقتا. اول كۈندە يولدىلار سۈنەر، كۆكلەر يارولور، تاۋلار تىلور، رسوللار بېغىمىلار قوملىرى ايچون گواھلىق بېرىۋاتقىنىنى بىرۈپ بولورلار. اول كافرلارنى عناب اينونىك دىيادە بولمادى، نى ايچون وقاي كۈنگە كىچىكلەدى؟ بىلك الورغ، ھېچ كىمنىك عقلى ايرىماگان حق ايله باطل يىمان ايله ياخشىلىرى آيۈرۈ كۈنىنە كىچىكلەدى. اول كۈندە اللەنىك رسوللار ھم سوزن يالغانغە توتۇپلارغە بىك الورغ اوكنچىدر. (اَلَمْ نُهَلِكِ الْاَوَّلِينَ . ثُمَّ نَنْبَهُهُمْ الْاٰخِرِينَ ، كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتَبِينَ) اى مەكە كافرلىرى ! اويلاڭىز ، بىز (عاد نىمۇد نوح قوملىرى كىيى) اولگى كافرلارنى ھلاك قىلماقمى؟ البتە ھلاك قىلدىق ، بولاردىن صۇرك آلاردان صۇركىلارنى ايارتورمىز يعنى ھلاك وعذاب ايتارمىز ، بىز كافرلاردىن ھىر بىرىنەدە شول رەھىمەتە اش قىلامىز ، اللەنى ھم آنىك رسول وكتابلارنى يالغانغە توتقان كىمىسەلرگە اول قورقۇنچى كۈندە الورغ اوكنچى بولور. (اَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ، فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ، اِلَى قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ، فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ . وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتَبِينَ) اى بىندەلەر ! بىز سىزنى قىامت بولغان صۇردىن ياراتماقمى ؟ اول صۇرنى اورناشوب تورا تورغان اورن (آنالار بالالىق) دە قىلدىق ، بىلىگۈلى بولغان ، مەنكە چە شۇندە توردىدە آدمى بولوب توغدى. شول رەھىمەتە آندە تورۇغە چىك باصادق ، بىز چىك قىلورچىلارنىك ايلك كۈچلىسى بىز ! (اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ ، كِفَاتًا اٰمِيًا وَّ اَمْوَاتًا ، وَجَعَلْنَا فِيهَا رِوَاسِيَ شَاخِصَاتٍ وَّ اسْقَيْنَاكُمْ مَّاءً فُرَاتًا ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتَبِينَ) ئالە بىزىرنى ترك وادلك بولغان حال كۈندە سىزنى جىوب توتۇچى قىلماقمى ؟ يعنى ترك وقت كۈندە بىرنىك اوستىدە اولگىچ آنىك قىرماغىدە بولاسلار اول بىردە اوزون اوزون بىرنىكلىگان تاغلارنى قىلدىق. سىزنى اول بىردىن صافى صوابلە صوغاردىق. ايندى قورقۇنچى قىامت كۈندە بوتاكلاردىن عبرت آلمىغان كىمىسەلرگە نى الورغ اوكنچىدر. . . (اَنْطَلِقُوا اِلَى مَا كُنْتُمْ بِهٖ تُكْتَبُونَ ، اَنْطَلِقُوا اِلَى ظِلِّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ، لِاطْلِيلٍ وَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْاَلْمَبِّ ، اِنَّهَا تَرْمِي بِشَرِّ كَالْقَصْرِ ، كَاَنَّهُ جَمَالَتٌ صُفْرًا ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتَبِينَ) قىامت كۈندە كافرلەرگە اللە تعالى طرفىدىن اينتلور : اى كافرلەر يالغانغە توتقان عناب يانينە بارڭىز ! وای كافرلەر ، اوچ بوتاق اياسى بولغان اوت توتىنىك كولاگىسەنە بارڭىز ، اول كولاگە اسسىياسكىن ھىدە اوت اچقىندىن صاقلى تورغان كولاگە توگىل ، جەنم اوطى صارى تۈرلەر تۇسنىك بولغان سىرا بىلر زورلغىنى اوچقونلار ايله آتور ، ايندى بو قورقۇنچى كۈندە اللەنى ھم رسوللارنى كىتابلارنى يالغانغە توتقان كافرلەرگە الورغ اوكنچىدر. (هٰذَا يَوْمٌ لَا يَنْطَلِقُونَ ، وَّ لَا يُؤْتُونَ لَهُمْ فَيَعْتَدُونَ ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتَبِينَ) بو كۈن شۇندى كۈندىر ، اول كۈندە كافرلەر سويلاشە آلماسلار ، ھىدە غىرلەندۈرگە آلاغى رەغىندە بىرلەس . (هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمْعًاكُمْ وَّ الْاَوَّلِينَ ، فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوْنَ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتَبِينَ) اللە تعالى طرفىدىن اينتلور بو كۈن ياخشى ايله يىمان آراسى آيۈرۈ كۈنىدەر ، سىزنى ھىدە اولگىلارنى جىدىق ، ايندى سىزنىك ھىلەڭز بولسە بىزنىك عنابىزدىن خلاص

بولوغه، گینورگز میکا حیلله قیلوب عنابدن قیولوگز! البته قیولا آلماسز! اللهغه، رسوللرینه همه کتابلرینه اشانمغان کسه لر ایچون بوکون الوغ اوکنچدر. (اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ، وَفَوَاكِهِ مِمَّا يَشْتَهُونَ، كَلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ اِنَّا كُنَّا نَعْلَمُ نَجْرَى الْمُحْسِنِينَ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَتَبِينَ) اول قیامت کوننده ایزگو کشیلر کولا گه لر آستونده همه چیشمه لر یانونده بولوب کوکلملری تلاگان یمشلدن آشارلار. همه الله تعالی طرفندان ایتلور: آشاگز ایچکز اوشو جیکل سمکشلی نعمتلرنی بونعمتلر سزگه دنیا داغی عملرگز برابرنده بیرلری، بز ایزگو کسه لر فی شول ره وشده جزا ایتمه مز! مونس خوش! اما قورقنچلی قیامت کوننده الله فی رسوللرنی همه کتابلرنی یالغانغه توتقان کسه لرگه الوغ اوکنچدر! (کَلُوا وَتَمَتُّعُوا قَلِيلًا اِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَتَبِينَ) دنیا ده آز بولغان نعمتی آشاگز دنیا ایله فاده لنگز سز کافرلسز، سزگه قیامت کوننده بیک الوغ اوکنچدر آز کونن عبارت بولغان دنیا نعمتی ودرجه سی برابرینه الله تعالی ننگ منگولک نعمتن دن محروم قالنگز! ای الله فی همه رسوللرن یالغانغه توتوچیلر! دیوب ایتلور. (وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَتَبِينَ) قیچان اول کافرلرگه رکوع قیلوگز (نماز اوکوگز) دیولسه آلاز نماز او قوماسلر، فی اوکنچدر اول کافرلرگه نماز او قورغه بیورلغانده نماز او قودان باش تارتوب قیامتده رسوای بولولارینه سبب بولماقلاری! (فَبِأَيِّ حُدُوثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ) ایندی بومکه کافرلری قرآن کی لفظی و معنالی معجز بولغان فصیح و عجیب عبرتلی قرآن شریفکده اشانمغاچ، موندان قالا نیندی کتابکه ایمان ایتارلر! یعنی قرآن شریفکده ایمان ایتما گاج آندان قالغان رسوللرگه ایندرلمش (تورات، زبور، انجیل کی) کتابلرگه البته اوشانماسلر!

بو اورنده هر سلات سوره سینک ترجمه سی همده یکر می توقز نچی پاره تمام بولدی آلتمش سیگرنچی نبأ سوره سی فرق آیت مکده اینگان.

لبس ————— الله الرحمن الرحيم

(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ؛ عَنِ النَّبَاءِ الْعَظِيمِ، الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ) مکه کافرلری برس برسندن فی نرسه حقنده صوراشالار؟ آلاز اوز آرارلنده مؤمنلر ایله اختلافده بولغان الوغ خبردن صوراشالار (یعنی قرآنک بیان ایتولگان بعث هم قیامت هالندن صوراشالار) (كَلَّا) اش کافرلر اینکانچه توکل بعث بولاچاق (سَيَعْلَمُونَ) کیلاچکده آلاز بعننگ حلقن بلورلر . (ثُمَّ كَلَّا) بعث دن صوگ عناب بولماویدک کافرلرچه توکل، (سَيَعْلَمُونَ) اول کافرلر کیلاچاکده بعنن صوگ جزا بیرونی بلورلر . (اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مَهَادًا، وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا، وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا، وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سُبُلًا، وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا، وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا،) اویلاگز بنده لرم، مینم اولسگاندن صوگ سزنی ترگزب جبارغه نیچوک کچم یتماسون یرنی بورو ایچون نیگز، وتورد ایچون بیشک کیس اوکایی، یرده گی تاغلارنی قادات کیس برکنوچی قلمادقمی؟ همه سزنی جفت، جفت ایتوب، یاراتمادقمی؟ سزنگ یقوگزنی راحنگ قیلماقمی؟ کیچنی کیوم کیس سزنی

هم سويلى آلماسلر. بارى الله تعالى رخصت بېرگان كىسه لىر بعض كىسه لىرگه شفاعت ايتكاند سويلاشه آلورلار. روح - جانلرغه تابش لىرلمش فرشته در (ذَلِكَ الْيَوْمِ الْحَقِّ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا يَآيَا) بوبىيان ايتولگان (قيامت) كون برده شكسز بولاچاق كوندلر. ايندى بره بولكونده عذابك بولماونى تىلاسه، اول كشى رىسى طرفينه قايتو ياغن توتسون يعنى ايمان كيتورسن، طاعت عبادتك بولونسن. (اِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا، يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَلَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ بِالْإِيمَانِ كُنْتُ تُرَابًا) اى مكه كافرلىرى بز سزنى ياغون بولغان آغرت عذابى ايله قورقنوب حلقفه ائمه دك، اول عذاب شول كونده بولور، اول كونده كشى اوزىنك دنياده قىلغان نرسه سنى كورر. همك كافر بولغان اير ايتور كاشكى دنياغه كىلمگان بولسام ايدى. ياكه اولگاندىن صوڭ قوبارولمغان ^{توبى} بولسام ايدى دبور.

بو اورنده نباء سوره سىنك ترجمه سى تمام بولدى.

يتمش توفى نېچى نازعات سوره سى، مكه ده اينگان، قرق آلتى آبت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالنَّازِعَاتُ غُرُقًا، وَالنَّاشِطَاتُ نَشْطًا، وَالسَّابِقَاتُ سَبْقًا، فَالسَّابِقَاتُ سَبْقًا، فَالْمُبْتَرَاتُ أَمْرًا، يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ، تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ) كافرلىنك جانلرن قاتى صوروايله صوروچى فرشته لىر ايله آند ايتنه من همك مؤمنلرنك جانلرن شادلقى صورو ايله صوروچى فرشته لىر ايله آند ايتنه من، مؤمنلرنك جانلرن آشغوب آلدان جنگه ايلتوچى فرشته لىر ايله آند ايتنه من، همك دنيا اشلرن باشقاروچى فرشته لىر ايله آند ايتنه من همك كوكن الله نك امرن ايندروچى فرشته لىر ايله آند ايتنه من اى مكه كافرلىرى، اولگاندىن صوڭ برده شكسز قوبارلاچاقسز (اول كوننك باشى بولغان اولكى صور وقتنه سلكنى تورغان نرسه لىر هر برسیده سلكنور هم تنره، اول صورغه ايكنچى صور ابرر. اولكى صور وقتنه تاغلىر هم ير تنره. (قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ، أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ، يَقُولُونَ ءَأِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ، إِذْ كُنَّا عِظَامًا مَّخْرَجَةً، قَالُوا تِلْكَ إِذْ كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ، فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ، فَذَاهِبْ بِالسَّاهِرَةِ) اول كونده كوكللر قورقولارندان تنره ده بولورلار. كوزلىرى قورقودان خورلقه بولورلار. شول قورقو حاللرنك ايتورلر: قايجان ايچى قوشلانغان سرياك بولوب اولگانلىگمزدن صوڭ تاغنه اولكى كىي تركلككه قايتارلمش بولورمىمى؟ ديوب يعنى قوبارلوغه اوشانمغان كىسه لىر شولاي ايتورلر. هم ايتورلر: اگرده بو ايكنچى مرتبه اولگاندىن صوڭ تريلو درست بولسه، بز خسرتنه بولاچاقمزد ديوب. كافرلر اولگاندىن صوڭ قوبارلوني يراق كورسه لىرده اول قوبارو الله تعه ايچون چيكنلر، ياكادان ترگزوني تلاب ايكنچى صورنى ادرساك، اولب چريگان سوياكلر هر برسیده بيك تيرلككه ياكادان بويورنه بولورلار. (هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى، إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى، أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى، فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَىٰ أَنْ تَزُقَى، وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَنَّقِصَى، فَارَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى، فَكَذَّبَ وَعَصَى، ثُمَّ أَذْبَرَ يَسْمَى، فَعَسَّرَ فَنَادَىٰ فَقَالَ أَنَارِبُكُمْ الْأَعْلَى، فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَعْصَى)

ای محمد، سېڭا موسى نىڭ سوزى كىلىدى، موسى نىڭ طراى دىگان چىقىردە رېسى الله ايله سويلاشوى سېڭا بيان ايتلەدر موسى غە رېسى ندا ايتىدى: ای موسى، فرعون يانېنە بار، اول فرعون يولدان يازدى، سېن آڭا ايت: ای فرعون، سېڭا شرکدن پاكلانورغە ياراماسى، ھم مېن سېنى رېڭ طرفېنە كوندىرەمەن رېڭدن قورقۇپ آڭا ايمان ايتارسن دىيۇپ. شول وقتدە موسى فرعونىگە الوغ بولغان معجزە كورساتتى. شولايىدە فرعون موسى نى بالغانغە توتتى ھمدە آڭا قاروشدى شوندىن سوڭ فرعون موسى (عەم) نىڭ سوزى تىكلادىن باش تارتتى، شوندىن سوڭ اوق اوزىنىڭ قومن جېلىدە ندا ايتتى: مېن سىزنىڭ الوغ بولغان رېڭمەن! دىيۇپ شوندىن سوڭ الله تعالى اول فرعوننى دىيادە صوغە باتىرۇ عىنايى ايله آخرتدە اوت عىنايى ايله توتتى. ايتتى فرعوننى بولاي قىلودە الله دن قورققان كىمەلەر ايچون الوغ عبرت باردى. (اَنْتُمْ اَشْدُّ خَلْقًا اَمَ السَّمَاءِ بَنَاهَا، رَفَعَ سَمَكُهَا فَسَوَّاهَا، وَاغَطَّشَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ ضُعَاهَا، وَاَلْرَضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا، اَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا، وَالْجِبَالَ اَرْسَاهَا، مَتَاعًا لَكُمْ وَاَنْعَامًا لَكُمْ) اى بىندەلەر، سىزى ياراپتۇدە آغراق ياكە كوكنى ياراپتۇمى آغراق، البتە سىزگە قاراغاندە كوكنى بارايتۇ آغراق، شول رېڭزى كوكنى تزدى: كوكنىڭ توبەسىنى تىڭز ايتۇپ كوتاردى، ھمدە اول كوكنىڭ كىچىن قارانغۇ قىلدى، قوياش چىقارپ كوندىزىن ياقنى قىلدى، كوكنى سوڭ بىرنى جايدى ھم اول بىردىن سوڭ اوشانداق ھىوانلار اوتلى تورغان بولۇلارنى چىقاردى. ھمدە تاغلارنى اوستردى، بىر اوستىنە قالىقتى، الله تعالى نىڭ بىردە سو ھم تورلى اوللار بىمىلەر بولدىرۇ سىزگە ھمدە ھىوانلارنىڭغە قاتلىنىمىڭ ايچوندىر. (فَاِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَى، يَوْمَ يَخِرُّ الْاِنْسَانُ مَخْضًا، وَتَهْتَزُّ الْاَجْحِيمُ لَمَنْ يَرَى، فَاَمَّا مَنْ طَغَى، وَاَثَرَ الْحَيوةَ الدُّنْيَا، فَاِنَّ الْاَجْحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى) آدمى اوزىنىڭ دىيادە قىلغان اشلارنى اسكە تۇشۇرە تورغان، الوغ قورقۇنچىلى كون كىلسە، جىمىم توموغى قاراغان كىشىگە آشكارە ايتلەش بولسە، ايتتى بىر كىشى آرخىلىقىدە بولسە دىيا تىركىلگن آخرتتىن آرتق كورسە، بىر كونە اول كىشىگە جىمىم توموغى اوردون بولۇر. (وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى، فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى) ايتتى بىرە رېسىنىڭ اورتىدىن قورقسە، اوزىن بوزقلىقتىن طىسە، بىر كىشىگە جىمىم تورا تورغان اوردون بولۇر. (يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مَرْسَاهَا، فِيمَ اَنْتَ مِنْ ذِكْرَاهَا، اِلَى رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا، اِنَّمَا اَنْتَ مُنذِرٌ مَّن يَعْشَاهَا، كَانَتْ يَوْمَ يَرْوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا اِلَّا عَشِيَّةً اَوْ ضُحَاهَا) اى محمد سىندىن قىيامت وقتى قاچىچان ايكانسىن صورارلار، اما قىيامت وقتى بىيان ايتى سىنىڭ اشك توگىل، بىلكە آنىڭ وقتى بىر رېڭ قاشىندەدر، اما سىن قىيامتتىن قورققان كىشىلارنى قورقتۇچىغىنە سن، اول كافرلار قىيامت كۈنى كورگانە، دىيادە كوننىڭ اولگى ياموڭنى ائشنگەنە تورغان كىي بولۇپ قالورلار.

بواوردە نازعات سورەسى نىڭ تىرجەمىسى تمام بولدى .

سكساننچى - عبس سورەسى مەككەدە اينىكان قىرق بىكى آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(عَبَسَ وَتَوَلَّى، اَنْ جَاءَهُ الْاَعْمَى، وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهٗ يَزْكَى، اَوَيْتَكَرُ فَتَنَقَّعُ الْتَدْرِى) بوسورەنىڭ
 اينىقىنى سەبب اوشىبۇقەسەدر: بىرۇقنىڭ رىسولۇمۇ قىرىش الوغلىرىنە دىن اوبىرەتوب آلارنى دىنگە اُناب
 تورادرايدى، شول وقنىڭ اىبن ام مکتوم صوقىر بىر كىشى بولغانلىغىدىن رىسول اللە ياننە كىلۇب رىسول اللەنىڭ
 سوزايلە مشغوللىگن بىلمى: اى اللەنىڭ رىسولى مىڭا دىن اوگرەتكىلى، اللە تەالى بىيان اينىكان حەملىردن
 بر آزن اوبىرەتكىل دىدى. آينىڭ معناسى: صوقىرا بىر كىلىگانى اىچون، رىسول بوز چىنقلاندىر بوزن
 دوندىرى اى حەمد سىڭا نى نرسە بىلىدى؟ اُمىددر كە اول صوقىر شىركىتىن پاكلىنور بايسە سىنىن
 ايشىنكان وعظ آكافائىدە بىررر. (اَمَّا مَنْ اسْتَفْتَى، فَاَنْتَ لَهُ تَصَدَى، وَمَا عَلَيْكَ اَلْاَبْرَصَى، وَاَمَّا مَنْ جَاءَكَ
 يَسْتَعَى، وَهُوَ يَخْشَى، فَاَنْتَ عَنْهُ تَلْمَى) اينىدى بىر مشرك باي بولۇپ كىلسە سىن آكافار شوبولور سون، يعنى
 بايلارغە خطاب ايتوشىن، اينىدى صوقىر ابر اللەدن قىر قوب سىنىڭ يانكا كىلسە، سىن آنىڭ ايلە
 سويلاشمىسن. اينىدى سىڭا نى بولدى، قىرىش الوغلىرى اسلامغە كىلماگانگە آلازغە قات، قات اُناب
 ياصارغە؟ سىنىڭ ايشىڭ اسلامنى بىيان قىلوغىنە باشقە توگىل! (كَلَّا) اى حەمد بولاي قىيامە، بولاش
 يارامىدىر (اِنَّمَا تُنْكِرُ، فَمَنْ شَاءَ ذَكَرُهٗ، فِى صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ، مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ، بَايْدَى سَفَرَةٍ، كِرَامٍ بَرَرَةٍ،
 قُنُلِ الْاِنْسَانِ مَا كَفَرُهٗ، مِنْ اٰى شَيْءٍ خَلَقَهٗ، مِنْ نُّطْقَةٍ خَلَقَهٗ قَفَرُهٗ) درجەلى بولغان قرآن شىرىف حورمتلو
 كاغىدلردە پاك والوغ حورمتلو ھەمدە گناھسىز بولغان خەستىچى فرشتەلرنىڭ قوللىرى ايلە يازامش بولدى
 اول قرآن تىلاگان كەسەلرگە وعظلىنوا بىچون ايندىر لمشدر، اىمىدى سىن اى حەمد كىمىد قرآن ايلە وعظلىنوى
 تىلاسه آكافارنىن وعظلىر بىيان قىلقل! قرآنغە اوشانماغان آدمنى لعنت قىلىنمىش بولدى. يعنى آدمىلردن
 كوبسى اللە تەالىگە اشانماغانلىقارنىن كىرلىرى سىببلى ملعون ايتلەر، عىچ بىر آدمىلرنىڭ حالى، نى
 عىچ ايشىدر، نىگە اوبىلانمىلر. آلارنى رىلرى بولغان اللە تەالى نى نرسەدن ياراتتى، البتە نطقە
 حورمتىن ياراتوب، آلارنى آدم اينىدى، شىرلاي بولوبىدە رىلرنىڭ سوزلرىنە ھەمدە رىسوللرىنە
 اوشانماولرى بىگىرەك عىچ بىراشدر. (ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرُهٗ، ثُمَّ اَمَاتَهٗ فَاَقْبَرَهٗ، ثُمَّ اِذَا شَاءَ اَنْشُرَهٗ) آدمىنى
 باراينىكەندە اللە تەالى، بالا بولوب توغوا بىچون بولغان بولون بىكل قىلدى. حورمتىن صوڭ آنى اوتىردى
 ھەم بىرگە كىمىدى، حورمتىن صوڭ قىچان تىلاسه البتە قوبارر. (كَلَّا) آدمىنىڭ بورە وشىدە ياراتلۇبىدە
 رىسىنە ايمان ايتماوى بىمان ايشىدر. (زَلَمًا يَبُضُّ مَامَرُهٗ) اول آدمى اوستنە قىلوى تىموش بولغان اشنى،
 رىسىنىڭ فرمانىن تمام اوتەمدى. يعنى آدم (عەم) دن بوكونگە چە ھىچ بىر آدمى اللەنىڭ فرمانىن بىردە
 كىمە چىلەكسىز قىلۇپ كىلە المادى. (فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ اِلَى طَعَامِهٖ، اِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا، ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ شِقَاقًا،
 فَاَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا، وَعَنْبًا وَمَقْصَبًا، وَزَيْتُونًا تَنْحَلًّا، وَهَدائقَ غُلْبًا، وَفَاكِهَةً وَاَبًّا، مَتَّاهِلِكُمْ وَاَلْاَنْعَامِكُمْ)
 اينىدى آدمى عىبىرت كوزى ايلە قاراسن، اوزىنىڭ آشى تورغان آشلارنىدان عىبىرت آلسون، بىز آنىڭ
 آشى تورغان نەھتىلرىنە (اوسمىلكىرگە) كوكنىن صو قىيىق، صوڭرە بىرنى يارب، اول اوسمىلكىردە ارق،

اوزۇم دېرىجى، خرما چىقاردى. اوشانداق زىتون آغاچى، خرما يىغاقى بىك جىش بولغان باقىلار، تورلى
 يىمىش ھەم اولنار اوسىردىك، بولارنى آشاب آدمىلر ھەم حىوانلر قانداقلىقىنى بىچون. يعنى آدمىگە
 عبرتلىرىگە بىك يىراق باراسى يوق، بىلكى اوزىنىڭ آشاملىقى بىك الوغ عبرتلىرى، مثلاً آشار ايچون
 بىر قاباسى ايكىمىنى قولغە توتقاج اويلانوب، شول قابىمىدان اللە تەئەنى تانورغە مەن چۈنكە اول ايكىمى
 بىر كېچنە ارلىقدان بولغان، اول ارلىقنى ياراتقۇچى اللە تەئەلى اوزى، شول اورلىق يىر آستونە كۈلەدر، اللە تەئە
 وقتىدە ياغۇر بېرىسە، اول ارلىق يىرنى تىشروب چىقادە اولن بولوب اوسە، اوسە تورغاچ باشاقلانا،
 ھىر بىر باشاقلە ھىتى يۈزگە قىدر ارلىق بولادىر. ايمىدى بىر كېچك ارلىقدان يۈز دانە اوزى كېى ارلىق
 آنىڭ اوستونە باشاق ھەم سالام بولدىر كىمىڭ قوللىدىن كىلور؟ (فَأَذِجَاتِ الصَّاعَةَ، يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ
 أَخِيهِ، وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ) قىچان ايكىچى صىرر ارلىسە، اول كۈنە
 كىشى اوزىنىڭ قىرنداشلىدىن، ھەم آناسىدىن، آتاسىدىن اوشانداق خاتونىدىن ھەم بالالارنىدىن قاچار.
 اول كۈنە ھەم كىشىنىڭ قايفوسى اوزىنىڭ كىشە بولور. بىرە باشقە كىشى قايفوسى اويلانماس. (وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ
 مُّسْفَرَةٌ، ضَامِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ) اول كۈنە مۇمىن بولغانلرنىڭ يۈزلىرى باقتى ھەم شادلىقدان كۈلگۈچى بولور
 (وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَابِدَةٌ، تَرَهُّقًا قَتَرَةٌ، أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرَةُ الْفَجِرَةُ) دىخىك اول كۈنە بىغىس يۈزلىرىنىڭ
 اوسىلرنىڭ قارىغۇلىق ايلە قاپلانغان قارلىق بولور، بويۈزلىر كىرلىرى اوستونە بوزقلىقلر قىلغان كافرلىرى.

(بو اوروندى ھىس سورەسىنىڭ تىرجەھىسى تەمەم بولدى)

(سىكىمان بىرىچى تىكۈير سورەسى، مەكەدە ايتىغان، بىگىمى توقىز آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(أَذِجَاتِ الشَّمْسِ كَوْرَتْ، وَأَذِجَاتِ النَّجْمِ أَنْكَدَرَتْ، وَأَذِجَاتِ الْجِبَالِ سَبَرَتْ، وَأَذِجَاتِ الْعِشَارِ عَطَلَتْ، وَأَذِجَاتِ الْوَحْشِ هَشَرَتْ
 وَأَذِجَاتِ الْبَعَارِ سَجَرَتْ، وَأَذِجَاتِ النَّفْسِ زَوَجَتْ) قۇباشنىڭ باقتولغى بىتورلىسە، بولدىلارنىڭ اچىقلىرى تارالىسە،
 تاغلار اورونلارنىدىن قوزغاتولسە، قۇللىرىنى صاقلانغۇچىلردان باشقە بىبارلىسە، ھىشى ھىوانلر بىر يۈزىنىڭ
 بىرە ضررىسز خلىق آراسىدە يۈرى باشلاسە، درىيا صولارى تولوب آغزلىشى بولسە، ھىر بىر نىفس
 جىفتىلىدىلىشى بولسە، (وَأَذِجَاتِ الْمَوُودَةِ سُلَّتْ، بَأَى ذَنْبٍ قُتِلَتْ، وَأَذِجَاتِ الصُّعْفِ نُشِرَتْ) تىرى ھالىدە كۈملىگەن
 قىز بالالار صورالىسە، نى گناھلىرى بولدى نى سىبىلى اولتۇرلىك بىار دىيۈب، ھەمەمەل دىفتىرلىرى تاراتولسە،
 (وَأَذِجَاتِ السَّمَاءِ كُشِطَتْ، وَأَذِجَاتِ الْجَحِيمِ سَجَرَتْ، وَأَذِجَاتِ الْجَنَّةِ أُلْفَتْ) ھەمەمە كوك بىارالىشى بولسە، ھەمەمە جىھىم
 ناموغى قىزدىلىشى بولسە، جىنت ھازىرلىق تىزلىشى بولسە (عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ) شول ایشار بارلىقى
 چىققان زامانە ھىر بىر نىفس اوزىنىڭ نى نىرسە ھازىرلىغان بولور. اوزى نىبىدىكى ھەم ايلە خىلاص بولماقچى
 سىزەر. (فَلَا) ایش كافرلىر اويلانغانچە دىكل قىيامت بولماقچى، بىيان ايتىلىگەن واقىلەر ھىر بىرىدە بولماقچى
 (أَقْمَمَ بِالْجَنَّةِ، الْجَوَارِ الْكُنَّسِ، وَاللَّيْلِ إِذَا عَسَسَ، وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ) كىچىك تىغىب، قۇباش باقتولسە
 كۈرنى تورغان (زىل، مىشرى، مەرىج، زەرە، عطارد) بولدىلار ايلە آنە ايتىمەن. ھەمەمە كىچى بىرلە

آند ايتەن قىچان قارانغولانسه. ھىلە تاڭ ايلە آند ايتەن قىچان باقتورسە اوشبو نرسەلر ايلە آند ايتەن (اِنَّهٗ لَقَوْلُ رَسُوْلٍ كَرِيْمٍ، ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِيْنٍ، مُطَاعٌ ثَمَّ اَمِيْنٍ) درسلىكده اول قرآن عرش اياس بولغان الله تعالى قاشىنغى قوت اياس، شول اوروندى فرشتەلر آراسىندە بويون صنولمىش ھىرمتلر ايلچى نىڭ الله تعالى طرفىدىن كىتورگان سوزىدىر. يعنى جبرائىل ھىم سوزىدىر. (وَمَا صَامِبُكُمْ بِمَجْنُوْنٍ) ايتىدى سىزنىڭ ھىي اياس بولغان رسولىڭىز ھىمد عقلسىز كەسە توڭلىدىر. بلىكى الله تعالى طرفىدىن امانت اياس ايلچى كىتورگان الله نىڭ سوزلىرى ايلە ھىي تاراتچى كەسەدر. (وَلَقَدْ رَاَهُ بِالْأَفْقِ الْمُبِيْنِ،) تھقىق اول ھىم جبرائىلنى قوياش چىغوشى طرفىندە كوردى. (يعنى فرشتە ھىي كىتورگاننە اوشانمىغان كافرلىرگە الله تعالى رسولىڭىزنىڭ ھىم جبرائىلنى كورون بىيان ايتەدر) (وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِيْنٍ) اول ھىم، غىب اوزرىنە يعنى اوزىنە الله تعالى طرفىدىن ايتىغان ھىي باشقالارغە ايرىشدرۇگە سارانلىق قىلغۇچى توڭلىدىر. يعنى الله تعالى دن ايتىغان ھىيارنى ھىر بىرسىندە خالقىنە ايرىشدرەدر. گرچە اول ھىي دە اوزىنە شىئە بولساده ياشىر قالمايدىر. (وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيْمٍ) اول قرآن الله تعالى طرفىدىن سىرلىشى شىيطان سوزى توڭلىدىر. يعنى ھىي ايلە ايتىغان آيتلر جبرائىل فرشتە آرقى الله تعالى دن ايتىلىشى سوزدر. شىيطان آلدادى توڭلىدىر. (فَاَيْنَ تَنْهَبُوْنَ) ايتىدى قرآن الله تعالى نىڭ سوزى بولسە، آكا قارشىقان كەسەلر، قايا بارورسىز، سىز ؟ قرآننى باشقە تاغىن نىندى يول ايلە بورورسىز ؟ (اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِيْنَ، لَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَّسْتَقِيْمَ) اول قرآن سىزلردن توغرى يولدا بولونى تەلەگان آدمى ھىم جىنلر اچىون وعظىدىر. (وَمَا تَشَاوُنَ الْاَنْ يَشَاءَ اللهُ رَبُّ الْعَالَمِيْنَ) سىز اى مؤمنلر، توغرى يولدا بولونى تىلاسىسىز، سىز، مگر بىتون عالمى تىرىپە ايتىچى الله تعالى نىڭ تىلاوى ايلە گنە تەلەرسىز؟ يعنى توغرى يولدا بولونى تەلەسە كىزدە، الله تعالى نىڭ تەلەگان يولى ايلە بورمى تورۇب توغرى يولدا بولا آلماسىز.

بو اورۇندە تەكۋىر سۇرەسى تەمەم بولدى

سېكىسان ايكىنچى انفطار سۇرەسى اون توقۇز آيت مەكەدە ايتىغان.

بىئە ————— ۛ ————— الله الرحمن الرحيم

اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ، وَاِذَا الْكُوْكُبُ اِنْتَشَرَتْ، وَاِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ، وَاِذَا الْقُبُوْرُ بُعْثِرَتْ (قىچان كوك يارولسە، بولدىزلار ساچالسە، دريالر تولوب آغزىدلسە، قىرلر قوبارولسە،) عَلِمْتَ نَفْسٌ مَا قَسَمْتُ وَاخْرَتُ)؛ شول وقتدە نەس اوزىنىڭ الك ھىم سوك قىلغان ھىمەن بلور. يعنى ھىر كەدە اوزىنىڭ نى كورەسن بلور. (يَا أَيُّهَا الْاِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيْمِ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ، فِى اى صُوْرَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ) اى آدمى، اوزىنى ياراتقان سوكىنە تىگىز وكىلوشلى ايتوب اوزىنىڭ تەلەگان سورتلىرىدىن بىر سورتدە قىلغان ھىرمتلر بىكە قىلاق ايتودن نى نرسە آلداب تىپىدى سىنى ؟ يعنى شوندى قىدرت اياس بولغان بىكە قارشولق ايتوگە نى نرسە تارتىدى سىنى (كَلَّا) اوزىنى ياراتقان بىكەن آلدانو

يارى تورغان إىش توگل (بَلْ تُكْتَبُونَ بِالَّذِينَ) سزى آلدان نرسه ، سزىڭ قىامت كوزىن يالغانه توتوزىنى قىامت بولوغه إشانماغانه اللهغه قارشولق قىلگىز ؟ اوله مزده بنده مزديه بلىگىز ! (وَأَنَّ عَلَيْكُمْ لِحَافِظِينَ، كَرَامَاتِيبِينَ، يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ) سزى (كافرلر) قىامت بولماس، رسوللر يوقىن الله، بىزىڭ دىياده إشلەگان عمللرمز اول كوتگەچە اونوتولادىيە او يىلادىز، اما بواو يوكىز معناسىز چونكه سزىڭ إشلىرىڭنى كوزەتب، هر بىر إشلىڭنى بىلۇب يازىد تورغۇچى حرمىلو فرشته لىرىمىز بار آلا سزىڭ قىلغان إشلىرىڭنى هر بىر سىندە يازوب تورالار. (إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ، وَأَنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ، وَمَأْتَمَّ عَنْهَا بَغَائِبِينَ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ، ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ، يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا، وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ) درستلىكده ايزگو عمللىلر بىردە شىكسىز راحىتدە بولورلار، اما بوزقلار جەمىم تىموغىدە بولورلار، آلا جەمىمگە قىامت كوزىندە كررلىردە اول تىموغىدان آيورولماسلار، يعنى كافرلر آندە مىنگو بولورلار. جزا كوفى شوندى يمان كوندىر آنىڭ چىمن صىقنىن هېچ كە صىقتى آلماس، اول جزا كوفى شوندى كوندىر اول كوندە هېچ بىر نىفس ايكىنچىسى اىچون هېچ بىر فائىدە بىرە آلماس. اول كوندە هر كىمگە إشى الله تعالى قولىدە بولور، بىندە لىردە دىياداغى كىي ابرك بولماس.

بواورىدە انقطار سورەسى تمام بولدى.

سكسان اوچىنچى مطمىن سورەسى اوتوز آللى آيت (مكه دەمى مەدىنە دەمى اخىلاقلى)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ، الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ) اولچاودە كىملىك قىلوچىلارغە الوغ او كىچىدەر، آلا كىشىگە اولچاب بىرگاندە كىم اولچاب، كىشىدىن اوزلىرىنە آلفانك آرتق اولچاب آلورلار. (وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ زَنَوْهُمْ يَخْسَرُونَ الْأَيْظُنَّ أُولَئِكَ أَنهَمْ مَبْعُوثُونَ، لِيَوْمٍ عَظِيمٍ، يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ) اول آدمىلر، قىچان صاوت ايله ياكە آغرىق ايله اولچاسلر، كىمتوب اولچىلر يعنى كىشىگە بىرگاندە كىمتوب اولچىلر. كىشىدىن آلفانك بىر قىداق آلاسى اوزىڭ آرتقراق اولچاب آلداب آلورلار. (كَلَّا) إىش آلاى توگل يعنى اولچاودە كىمتو كىشىدىن آرتق آلو، اولسگاندن صوڭ بىمى دىوچىلىك هم إىش قلوچىلىق يمان إشدر. (إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سَجِينٍ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجِينٌ، كِتَابٌ مَّرْقُومٌ، وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَتَبِينَ، الَّذِينَ يُكْتَبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ، وَمَا يُكْتَبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدِئِمْ، إِذْ اتُّنَلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) درستلىكده كافرلرىڭ عمللىرى يازولا تورغان دىقتر البىنە سچىن دەدر، سچىن نى نرسه، سچىن ياوزلارنىڭ عمللىرى يازىلغان دىقتردر، جزا كوفى بولغان قىامت كوزىن يالغانه توتقان، يالغانچىلارغە جزا كوزىدە الوغ او كىچىدەر. اول جزا كوفى چىكىمن طش گناھى چوموچى آيتلىرىمىز اوقولغانك بواو لىگىلردىن قالىغان اكىت لىرگە دىوچى كىمەلرگە او كىچىدەر. (كَلَّا) إىش آلاى توگل، قىامت كوفى عىق (بَلْ رَأَى عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) بلىكى بواو كافرلرىڭ اشلەگان إشلىرى آلارىڭ كوكلىلرن قابلادى يعنى بوز قىللىرى كوكلىلرن قارالتقانلىقدان قىامت كوزىنە ايمان ايتىمىلر. (كَلَّا) قىلغان إشلىرى نىبوشسىز (انهم

عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَّجُوبُونَ) در سنلکه اول کافرلر قیامت کوننکه ربلرن کوردن پرده لشمش بواورلار، (ثُمَّ انْتُمْ لَصَالُوا الْجَعِيمِ) شونندان صوڭ آلاز البته جعیم تموغینه کره چکلردر. (ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) مونڭ صوڭننده تموغنه کرگاچ اینولور: منه ایندی بواوت سز یالغانغه توتقان نرسه در! دیوب. (کلاً) اش کافرلر ابتکانه توکل (انَّ كِتَابَ الْاَبْرَارِ لَفِي عَلَيَيْنَ، وَمَا اَذْرَاكَ مَا عَلَيْنَا، كِتَابٌ مَّرْقُومٌ، بِشَهَادَةِ الْمُقْرَبُونَ) در سنلکه ایزگو کسمه لرنڭ کتابی البته علیون دهر، علیون نی نرسه ؟ علیون یازولشمش کتابدر، آنی اللهغه یاقن بولغان فرشته لر صاقلارلار. (انَّ الْاَبْرَارِ لَفِي نَعِيمٍ، عَلَى الْاَرَاكِ يَنْظُرُونَ، تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ، يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيْقٍ مَخْمُومٍ، خِتَاهُهُمْ مَسْكٌ، وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ، وَمَزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ، عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقْرَبُونَ) در سنلکه ایزگولر جنننه دیوانلر اوستوننده نعمتلرگه قاراب تورورلار، آلارنی کورساڭ یوزلرنده نعمت دن شادلانغانلقلارن کوررسون، آلاز جنننه باشی مهرلشمش صافی خمردن صوغارلشمش بولورلار، آلارنڭ مهری مسکن بولور، ایندی بونعمته بولونی تله گانلر، اوشبونعمت که قرغوب، شوننکه بولوغه سبب بولغان عمللرنی قلسونلر، اول خمرنڭ طبیعتی تسنیم چیشمه سننلدر، اول چیشمه دن اللهنڭ یاقن قیلاری ایچهلر، (انَّ الَّذِيْنَ اٰجْرَمُوْا كَانُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَضَعُوْكُمْ، وَاِذَا مَرُّوْا بِهِمْ يَتَغَامِرُوْنَ وَاِذَا اِنْقَلَبُوْا اِلَىٰ اَهْلِهِمْ اَنۡقَلَبُوْا فَكٰمِيْنَ وَاِذَا رَاوْهُمۡ قَالُوْا اِنَّ هٰؤُلَاءِ لَضٰلُوْنَ، وَاٰرۡسَلُوْا عَلَيْهِمۡ هٰٰفِظِيْنَ) قریش الیغلارنندن ان پوز قیلاری مؤمنلردن کولوچی بولدیلار، مسلمانلردن اوتکانه کوزلرن یوموب مسلمانلرنی خورلار بولدیلر، قیچان اولیلریده قایتسالار شول خورلا اولارنندن کیفلنپ قایتور بولدیلار، قیچان مؤمنلرنی کورسه لیز ایبتور بولدیلار: منه بولار بولدن یازغانلار دیوب ایدی. اول کافرلر مؤمنلرنڭ عمللرن کوزه توایچون ییاریلش بولمادیلر. یعنی آلارنڭ مؤمنلرده اشلری بولماسن. (فَالْيَوْمَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنَ الْكُفٰرِ يَضَعُوْكُمْ، عَلَى الْاَرَاكِ يَنْظُرُونَ، هَلْ تُؤۡبِ الْكُفٰرِ مَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ) ایندی قیامت کوننده مؤمنلر دیوانلرغه اوتورب قاراب تورغانه کافرلردن کولرلر یعنی کافرلر عذاب قیلنغان چاقده مؤمنلر جننن ایچلرنندن کافرلر دنیا داغی قیلغان اشلرینه جزا پیرلدیلمی ایکن دبه قاراب، کافرلرنڭ جزا و عذابده بولولارن کورب، آلاردان کولهلر . .

بو اورنده مظفین سورده سی تمام بولدی.

سیکسان دورتنچی انشقاق سورده سی، مکده اینگان یکر می بیش آیت.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(اِذَا السَّمَاءُ اِنۡشَقَّتْ، وَاَدۡنَتۡ لِرَبِّهَا وُجُوۡتٌ، وَاِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ، وَاَلۡتَمَّتۡ مَا فِیۡهَا وَاَتَعَلَّتْ وَاَدۡنَتۡ لِرَبِّهَا وُجُوۡتٌ) قیچان کوڭ بارلشمش بولسه، اوزینه بویون صنو تیوش اینولب ربسینڭ فرمانن توتوب یارولسه، بر تیگزر اینولسه (تاغلری بترلسه) اولیر اوزنده بولغان نرسه لرنی چاروب پوشانسه، ربسینڭ سوزن تمکلاب تمکلاو تیوش ایندیگکان بلسه شول وقتده آدمی اوزینڭ قیلغان عمللرینه یولفر.

آند ايتەن (قتل أصحاب الأخدود النار ذات الوجود، اذ هم عليهما قعود، وهم على ما يفعلون بالمؤمنين شهود) يانمق اياس اوت بولغان اخدودايەلرى لعنت ايتولش بولدى. اول خلق اوت اوستونە اوتورغوچيلاردى، ھەمە اوزلرى نىكە، مۇنلرگە قىلغان یشلرینى كورب تورغوچيلاردى. اخدودايردە بولغان يارقلاردى. كافرلردن بعضلرى مۇنلرنى يىر يارقلارینە اوت ياغب ھلاک قىلىق بولدىلار. مۇنلرنى يىر ياروغینە تاشلادقلرنە اللە تعالى مۇنلرنىڭ جانلرن اوتقە توشودن لك آلوب، اوت عذابینە توشودن سلامت قالدى. سوڭرە شول يارقلردان اوت چىغ شول كافرلرنى اوزلرن ھلاک ايتدى. (وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِنْ أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَمِيدِ، الَّذِي لَهُ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) اول كافرلر مۇنلرنىڭ ھاللردن ھەرسەگە كچلى ھەربىرماقتاولق صفتلى بولغان يىر وكوكلر ملكندە بولغان، ھەربىرسەنى كورب تورغوچى اللە تعالى گە ايمان ايتولردن باشقە ھاللردن قارشو تورمىلار، كافرلرنىڭ بار سويمگانلرى مۇنلرنىڭ اللەغە ايمان ايتولرىگنە در. (اِنَّ الَّذِيْنَ فَتَنَّا الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ اَمَّ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ الْخَرِيقِ) مۇن ايرلرنى ھەمە مۇنە خاتولرنى اوت ايلە ياندروب جفالاغوچيلار بو اشلردن سوڭ توبە ايتماسلر، آلاغە جەنم عذابى ھەمە اوت ايلە ياندروب عذابى بولور. (اِنَّ الَّذِيْنَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْقَوْزُ الْكَبِيرُ) درستلكە ايمان كىتورب ايزگو عمل قىلغان كشىلر ايچون آستلارندان يىلغالار آغاتورغان جنتلر بولغوچىلر، بو جنتلرگە كرو الوغ سعادت وزور بختلر. (اِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ) درستلكە سىنىڭ رىكنىڭ عذاب ايلە توتوى قاتىلر. يەنى كافرلر مۇنلرگە دنياە نىندى جفافيلىسالار دە اللە تعالى نىڭ آلاغە قىلاچاق عذابى آلارنىڭ مۇنلرگە قىلغان جفالارن كوب الرش قاتىراق بولور، (اِنَّهُ هُوَ بَدِئُ وَيُعِيدُ، وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّدُودُ، ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ، فَعَالٌ لِمَا يُرِيدُ) درستلكە اول اللە تعالى خلقنى باشەدە بار قىلغوچى واولگانلر سوڭرە ترگىزب قايثار وچىلر، اول اللە تعالى گناھلرنى باروندە يارقاغوچى اوزینە بويون منغوچىلرنى دوست توتوچى الوغلىق اياسى عرشنىڭ خوجاسى، ھەربىر تىلاگان نرسەنى قىلغوچىلر. (هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ، فِرْعَوْنُ وَثَمُودُ، بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْدِيبِ، وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ) اى محمد كافرلرنىڭ اوزگنى يالغانغە توتولارینە صبر قىل، درستلكە فرعون ھەم ھمود قومىنىڭ سوزى، آلارنىڭ پىغمبەرلرن يالغانغە توتولارى ايرشى سىڭا، ھەربىر پىغمبەرنىڭ قومى، پىغمبەرلرن شول رەوشە يالغانغە توتىلر، كافر بولغان قوم اوز پىغمبەرلرن يالغانغە توتوچان بولالار اما اللە تەھ آلارنى ھەربىر ياقندان چىلاب آلغانلر. يەنى آلار اللەنىڭ عذابىنن خلاص بولا الماسلار. (بَلْ هُرِّقُرَانٌ جُجِيفٌ لَوْحٌ مَقْفُوظٌ) كافرلر قدرن بلماسلردە اول كىتاب وعظ بولغان الوغ قدرت اياسى اللە تعالى نىڭ قدرلى كىتابىلر اول قرآن لوح المحفوظە يازامشدر.

بو اورندە بروج سورەسىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى.

سىكسان آلطنچى طارق سورەسى مەدە ايتگان اون يىدى آيت.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ، النَّجْمُ الثَّاقِبُ) كوكك ھمك كېچى باقتورتوچى عجب صفتا بولغان طارق (يولدىز) ايله آند ايتەن: (ان كل نفس لَمَاعَلَيْهَا مَافِظٌ) ھربىر نفس ايتەن آتاقلانغان ساتقى باردر (فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ، خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ، يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ) ايندى آدمى اوزى نى نرسەدن ياراتولغاننى عبرت ايله فاراسون، اول آدمى ايرلرنىڭ آرقاسندان خاتونلرنىڭ كوكركە طرفندان آطلوب چىغان سودان ياراتولدى (أَنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لِقَادِرٌ، يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ، قَوْلَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَالأُنَاصِرِ) آدمىنى شول سودان بار قىلغان اللھتعالى، اول آدمىنى ھربىر ياشرن سرلر صنالا تورغان قىامت كوندە قايتادان ترگزىرگە البتە كچى يتەچاكدىر. باشلاب بار ايتكان اللھغە اولگاندىن صوڭ ترگزە آلماس ديوب قاروشقان كەسەنك قوبارغان كوندە عذابدىن قتولوغە قوتيدە بولماس، باشقە بر بولوشوچىسىدە بولماس! (وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّنْعِ إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ) بر توشب بر منب ياوا تورغان يغمور اياس بولغان كوك ايله آند ايتەن ھمدە پارغندان چيشەلر چغە تورغان يسر ايله آند ايتەن درستلكدە اول قرآن حەف ايلە باطل آراسنى آبورغوچى سوزدر ھەم توبسىز اويناب سويلانگان سوز توگلدىر، (أَنَّهُمْ يَكْفُرُونَ كَيْفًا أَوْ كَيْدًا فَمَهْلِكُ الْكَافِرِينَ أَنَّهُمْ رُؤُودًا) درستلكدە اول مكە مشركلىرى اوزلرنىچە الوغ ھيلەلر قىلەر، قرآننى اوستكە چىغارماستە تىرشالار، آلارنىڭ ھيلەلرېنە قارشوھېنە ھيلە قىلورەن ايندى سپن آلا ايلە ھم آلارنىڭ قار شولارن رد قىلوايلە شغلىنمە، بلكە آلاغە باطلقلرنىدە يوررگە مەلت بېر، مېنە آلاغە آرنە مەلت بېرەن. (يعنى بىر صوغشىنە قدر مەلت بېر، بىردە آلاغە تېوش جزالرى بېرلىدى) والسماہ ذات الرجع = دېگانە يغمورنى اللھ تعالى = رجع = دېگان، رجع = قايتوچى مەناسىدە. چوقكە يغمور بىردەكى صولاردن بوغە ايلنوب ھواغە آشقان صولارنىڭ جېولا، جېولا كوبايوب ياڭدان بىرگە قوشولرىدىر.

بواورندە طارق سورەسى تمام بولدى .

سكسان يىنچى - اعلى سورەسى، مكدە اېنگان، اون توقز آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى، وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى، وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى، فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى) اى محمد، ھربىر كېچىلكردن پاك بولغان ربكىڭ اسمى، كېچىلكردن پاكلاغل! اول ربكى شوندى ذاتدر ھرنرسەنى ياراتدى ھەمە گوزل قىلدى، يەنە شوندى ذاتدر اول ربكى ھرنرسەنى تەقدىر ايتىدە شول تەقدىر ايتكان نرسەسېنە كوندىدى. ھم شوندى ذاتدر اول ربكى ھيوانلر آشى تورغان بولونلقلرنى چىغاردى. ھەمە اول اولنلرنى ياشللكلرى صوڭندە قارا ھم كېكان حالە قىلدى. (سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى، إِلَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ، إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى) اى محمد سېڭا آيتلر اوقتورەزسېن آنى

اونتماسسن، باری اونتورسن یاشارن و آشکاره فی بلوپی الله تعالی اونتدرونی تلاگان نرسه لرنیگنه (وَنِيْسُرْكَ الْمِيْسِرِي، فَذَكَرْنَا نَفْعَتِ الذِّكْرِي، سَبَدْكَرَهْنِ يَغْشِي) ای محمد، بزرسینی یگل بولغان اسلام شریعتینه موقف قیلورمز، ایندی ای محمد، قرآن ایله خلقنی وعظ قیل، اگرده آنلک ایله وعظ ایتوفائده بیرسه الله تعالی دن قورقغان کسه البته قرآن ایله وعظلدور (وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى الَّذِي يَصَلِي النَّارَ الْكُبْرَى ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخِي) همه اول قرآندن چینک بولور الوغ اوتغه کرهچک ایکی یمان کسه، اول قرآندن قاققان کسه تموغه برده، اول تموغده عناینی سیزس لک درجه ده اولمس همه تورلق یورلک درجه ده ترکک کورمس. (فَمَا أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى، وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى) دنیاده وقتنه کفر هم شرکدن پاکلانوب ربسینک اسمنی یاد ایتوب نماز قیلغان کسه آخرتده عنایدن خلاص بولوب مقصودی بولغان جنتکه کرر. (بَلْ تُؤْتِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا، وَالْآخِرَةَ خَيْرًا وَأَبْقَى) اول آزغنلرایمان کیترما، قرآن ایله وعظلمس دنیا ترکلگن آخرت ترکلگن آرتق کوره لر اما آخرت دنیادن ایزگو همه، دنیاکی فانی بولمای منگولک یورطدر. (إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ الْمُدْحَفِ الْأُولَى، صُفِّعَ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى) اوشبو نرسه لر یعنی کفردن پاک بولوب نماز قیلغان کسه لرنک جنتلی بولوی، آخرتنک منگوبولوی اولگی کتابلردن بولغان ابراهیم کتابی ایله موسی کتابلرنده بیان ایتولمش حکملردر. حضرت ابراهیم غه الله تعالی دن اون کاغذ ایندرلگان حضرت موسی غه تورات اسملی کتاب ایندرلگان .

بو اوتنده اعلی سوره سی تمام بولدی .

سکیسان سیکزچی غاشیه سوره سی بکرمی آلتی آیت مکده اینگان .

بسم الله الرحمن الرحيم

(هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ، وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ، عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ، تَصَلِي نَارًا حَامِيَةً، تُسْفَى مِنْ عَيْنِ أَنْبِيَاءِ، لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَرِيحٍ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ) ای محمد تعقیف سیکنا آدلرنی قورقنوجی کوننک خبری کیلدی . اول کونده کافر بولغانلر خورلقده، همه تورلی مشقتده بولوب قزولقن چیکدن طش بولغان اوتغه کرب، بیک اسسی بولغان چیشمه نک صاوتلرندن صوغارلمش بولور . اول کافر لرکه سیرتمس همه طوبیرمی تورغان تیگانا کن باشقه طعامه بولماس . (وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ، لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ، فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ، لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَعْبَةِ، فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ، فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ، وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ، وَنَمَارِقُ مَصْفُوعَةٌ، وَزَرَائِبُ مَبْنُوعَةٌ) اول کونک بعض یوزلر نعمته بولورلار . اوزلرینک قیلغان ایشلرینه راضی بولوب، الوغ بولغان جنتک، معناسز سوزلر ایشتمای اوتورورلار . اول جنتده آغب توروجی چیشمه، برنجی درجه ده بولغان اوردقلر، آلدلارینه قوبولغان اصناکانلر، بعضی بعضینه بنه شه قویلغان توشا کلر، جایب قویلغان پالاسلر بولور . (أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ، وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ، وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ، وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِعَتْ) آدمیلر عبرت کوزلری ایله توهکه قارامیلر، اول نیچرک یاراتولمش بولدی . کوککه قارامیلر، نیچرک بیوک قیلنمش بولدی ،

تاغلارغە قارايمىز، ئىپچىك بىر كىلىش بولىدۇ. يىرگە قارايمىز، ئىپچىك توشالمىش بولىدۇ. (فَكْرٌ،
 اِنَّ اَنْتَ مُنْكَرٌ، لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصِيطِرٌ، اَلْاَمْنُ تَوَلَّى وَكُفِرَ، فَيُعَذِّبُهُ اللهُ الْعَذَابَ الْاَكْبَرَ، اِنَّ اَيْنَا اِيَابَهُمْ،
 ثُمَّ اَنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ) ايندى سىن اى مەند، خلقىنى وعظ قىلىش، سىن بارى وعظ قىلوچىقىنەن،
 اما كافرلىرىگە ايرىكلى بولۇچى توگلسون، يعنى كافرلىرىنى قرآن ايله وعظ قىلدۇدان باشقە اىش سىگابىرلىدى.
 ايندى اول كافرلىردىن ايماندىن يوز دوندىرىپ، قرآننى انكار قىلغانلارنى اللە تەئالى آلارنى ايلكى الوغ
 بولغان عذاب ايله عذاب قىلور. اول كافرلىرى سىنكى سوزىنى تىكلامىلر ايلان، سىن الار اىچون برده
 بورچولمە آلا صونكى كوندە بىزنىك ظرەمىزغە قايتماقلىرىدۇر. شوندىن صونكى آلارنى مساب ايتودە
 بىزنىك قولمىزدادۇر. سىن آلارنى حىقلىقىدە ئىندەدە قبول ايتىسەلر فوش، ايتماسەلر قىيامتدە جزالارنى
 مەن اوزم بىررەن.

بو اورندە غاشىيە سورەسىنىڭ تىرجەھسى تامام بولىدۇ.

سىكسان توقىزىنچى فجر سورەسى اوتوز آيت، مەكەدە ايتىلغان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالْفَجْرِ، وَلَيَالٍ عَشْرٍ، وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ، وَاللَّيْلِ اِذَا يَسِرُ هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حَجْرِ) تاك بىرلە، ھەمە
 اونونچى ذوالجەھە ايلە، جەفت ھەمە طلاق بولغان نرسەلر ايلە، ھەمە كىچىكلىك اوتىكان زمانى ايلە،
 آندايىتەن، بونرسەلردە البتە عقل ايلەلرى اىچون بىمىن باردۇر، (اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ،
 اَرَمَ ذَاتَ الْعِمَادِ، الَّتِي لَمْ يُخَلِّقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ، وَنُوذِرَ الَّذِينَ جَاءُوا الصَّغَرَ بِالْوَادِ، وَفَرَعُونَ ذِي الْاَوْتَادِ،
 الَّذِينَ طَعَفُوا فِي الْبِلَادِ، فَاكْتَرُوا فِيهَا الْفُسَادَ، فَصَبَّ، عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ) اى ھەمە بىلمىدىكى
 سىن، رىبكى ارم قومىدىن بولغان عاد قومىنى قىلدى؟ اول ارم قومى شەرلردە مەنلى باصالماغان الوغ بىنالىر
 اياس ايدى. ھەمە چوقىلاردىكى قاتى تاشارنى كىسوجى ئىود قومى رىبكىنى قىلدى ھەمە كىچىكلىك
 اياس بولغان فرعوننى قىلدى، اول فرعون قومى شەرلردە آزغىلىق قىلدىلر، آندە كىچىكلىك بوز قىلقلر
 قىلدىلر، شوندىن صونكى آلا اوستونە رىبكى تورلى عذاب قىلدى. (اِنَّ رَبَّكَ لَبَّالْمُرْصَادِ)
 درستلىككە سىنكى رىبكى البتە ھەر نرسەنى كوزەتكىچى وايرىككە تونۇچىدىر
 فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَاَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ، فَيَقُولُ رَبِّيْ اَكْرَمَنِيْ) ايندى قىچان انساننى رىبسى بايلىق ھەر
 ايلە صناسد، شول وقتكە رىبسى آنى ھەمەنلا ھەمە ھەر ايلە نەمەنلىدىسە، اول وقتكە كىشى ايتور: مەن رىب
 مەننى ھەمەنلى دىوب، (وَاَمَّا اِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ، فَيَقُولُ رَبِّيْ اِهَانَنِيْ) ايندى قاي زمان آدمىنىڭ
 رىبسى آنى قىقىرىك ايلە بلانلىدىسە، رىقن كىمەنسى، شول وقتكە ايتور اول مەن رىبم، مەننى خورلادى دىوب
 (كَلَّا) اى مەكە كافرلىرى اللەنىڭ ھەمەنلوى بايلىق ايلە، خورلادى قىقىرىك ايلە توگىل (بَلْ لَّا تُكْرَمُونَ الْاِنْسَانِمْ وَلَا
 تَحَاضِرُونَ عَلَي طَعَامِ الْمَسْكِينِ، وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ اَكْلًا لَّمًّا، وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا) سىز مەكە كافرلىرى
 بىمىلرنى ھەمەنلا مەنسىز، ھەمە مەسكىنلرنى طعاملىدىرىگە اورىزدە قىزىمىسىز باشقەلارنىدە قىزىمىسىز دىھىكە

میراثنی بُتُونلای آشار ایله آشیسز ، همه مالنی چمن سیر ایله سویه سز ! یعنی میراثنی تیوشلی وارنلرگه بیرمیسز ، مالنی چمن کونلکن سوید ککزدن فقیرلرگه برده بیرمیسز ! (کَلَّا) بواشکز یاراقسز اشدر (اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ دَكَادَكًا، وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفَافًا، وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ، يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ وَاَنْتَ لَهٗ التَّذَكُّرُ ؛ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِعِيَانِي) قیچان یر چمن یارلو ایله یارلمش بولسه ، رَبِّكَ امْرِي كَيْلُوبَ يَنْسَه ، فرشته لر صف ، صف توزلسه لر ، همه شول کونده جهنمنی کینورلمش بولسد ، شول کونده آدمی الله نك وعده سن اویلاب ایشنك توبن بلور ، اما اول کونده بولوفائده بیرمس شولارنی کورگاج کافر اینور : کاشکی مین بوسوگنی کونک ترلوم ایچون ایزگو عملر حاضرلگان بولسام ایدی دیوب . (فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعْنَبُ عَذَابُهُ أَحَدٌ ، وَلَا يُؤْتَىٰ وَثَاقَةٌ أَحَدٌ) ایندی اول کون کافرنی الله تعالی قیلغان عذاب کی عذاب ایله هیچ کده عذاب قیلماس یا که اول کونده الله تعالی نك عذابن هیچ کده ملکنماس همه آنك کی هیچ کده کافرنی بوغاولاماس (يَا بَنِيَّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ، ارْجِعِي اِلَىٰ رَبِّكِ رَاغِيَةً مُّرْضِيَةً ، فَاَدْخُلِي فِي عِبَادِي وَاَدْخُلِي جَنَّتِي) ای عذابن امین بولغان مؤمن نفس . ثواب ایله راضی بولوب ربك فاشنه رضالانمش بولغانك مالده ربك طرفینه قایتقل ! شونسن صوگ ای قلوب ایزگو قتلارم آراسینه کرده ، شولار ایله برلکده جنتمه ده کرگل ! دیوب ایتولور .

بواورنده فجر سورہسی تمام بولدی .

توقسانچی بلك سورہسی ، مکده اینگان ، یگرمی آیت .

بسمه ————— الله الرحيم الرحيم

(لَا) اش کافرلر اویلاغاچه توگل (أَقْسَمُ بِمَنَا الْبَلَدِ، وَأَنْتَ هَلْ بِمَنَا الْبَلَدِ، وَوَاللَّوْمَا وَلَد) اوشبو شهر ایله آند ایتهمن ، سین اول شهرده تورغوچیسن ، همه آتا و آنك توغدرغان کسمه لری ایله آند ایتهمن . یعنی ای همه سین تورا تورغان مکه شهری ایله همه آتا کز آدم و آنك نسلنن توغان سینك ایله آند ایتهمن (لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِي كَبَدٍ) تحقیق بز آدمنی مشقت و آغرلقده ایتوب یاراتدی . یعنی آدمیلر دنیا ده مشقت کوروچی دنیا قایغوسنی تاتفوچی بولالار . (اَيَحْسَبُ اَنْ لَّنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ اَحَدٌ ، يَقُولُ اَهْلَكْتُ مَا لَا لِبَدًا ، اَيَحْسَبُ اَنْ لَّمْ يَرَهُ اَحَدٌ) ثلله آدم اوزینه هیچ کمنکده کچی یتماس دیوب اوبلیمی اول آدم ایته : مین بیک کوب مال هلاک ایتتم دیوب ، ثلله آنك صرف قیلغان مالن تاراتقاندسه هیچ کمه کورمدی دیوب اوبلی میکان ؟ یعنی رسول الله غه دشمنلق ایتوب رسول الله ضررینه کوب ماللار تووچی کافرلرک اوز آرا ماقتانوشولارن بیاندر . (اَلَمْ نَجْعَلْ لَّهٗ عَيْنَيْنِ ، وَلَسَانًا وَشَفَتَيْنِ وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ) بز اول آدمیگه ایکی کوز ، برقل هم ایکی ایرن بیرمدکی ؟ کوزلری ایله کورب ، تلی ایله سویلاب ایرنلری یاردمنک سوزلرن گوزل ایتوب چفارغه همه بز اول آدمینی آشکاره بولغان ایرگو همه یاوزلق یوللارینی کوساتمدکی ؟ (فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ، وَمَا ذَرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ؟ فَكَّرَ ، اَوْ اطْعَمَ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ، بَيْنَمَا ذَا مَقَرَّةٍ ، اَوْ مَسْكِنًا ذَا مَثْرَبَةٍ) ایندی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 (وَاللَّيْلُ إِذَا يَفْشُ ، وَالنَّهَارُ إِذَا تَجَلَّى ، وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ، إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى) كىچ ايله
 آند ايتەن، قىچان اول كىچ ياقتيلىقى قابلاسه، ھەمە كوندىز ايله آند ايتەن قىچان ياقتيلىقى
 روھائىلانسه، ھەمە اير وھاتوننى ياراتقان ذات ايله آند ايتەن درستلىككە سوزنىڭ عمللرگىز تورلېدىر
 (فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ، وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ، فَسَنبِئْهُهُ لَلْخَيْرِ) ايندى برەو اللەتعالى نىڭ ھقارن بېرىپ
 اللەتعالى گە قارشودان صاقلانسه، ھەمە گوزەل بولغان (لا اله الا الله) سوزنى راستغە توتسە اول كىشىنى
 جېنىڭ بولغان بولغە كوندىررمز. (وَأَمَّا مَنْ بَغَلَ وَاسْتَفْتَى ، وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ، فَسَنبِئْهُهُ لَلْعُسْرَى ، وَمَا
 يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى) اما برەو اوزىن چىقارغە تېدىشلى بولغان ھقنى چىقارودە صارانلانسه، ھەمە
 دىياسى ايله آخرت ثوابىدىن موگىزىلانسد، گوزەل بولغان (كَلِمَةٌ تَوْمِيدٌ) نى يالغانغە توتسە، اول كىشىنى
 آغرلىقە تارتورمىز يعنى توموغە، توموغە توشكان زمانىدە اوتدان آنى مالى خلاص اينماس. (إِنَّ
 عَلَيْنَا لَلْهُدَى ، وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى ، فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ، لَا يَصْلَاهَا ، إِلَّا الْأَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ
 وَتَوَلَّى) بىزنىڭ اوزىرمز دە توغرىلىق بولغوجىدىر، ھەمە بىزنىڭ ملكمزدە آخرت ھەم دىنيا يورطى
 بولغوجىدىر، ايندى مېن سىزنى پىغمبىرنى يالغانغە توتوب ايماندىن يوز دوندىرگان كافرلىرگە كره
 تورغان يانوب تورغوجى اوت ايله قورققوم. يعنى توغرىلىقنى بىيان ايتو مېنىن، مېن آنى سىزگە بېيان
 ايتەن. آخرت ايله دىنسا ھەر ايكسىپكە مېنكى ايندى بولارنى مېنىم رضالغىم ايله گنە استەگىز (وَسَيُجَنَّبُهَا
 الْأَتْقَى الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ، وَمَا لَأَهْلٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ، إِلَّا ابْتِغَاءً وَجْهَ رَبِّهِ الْأَعْلَى ، وَلَسَوْفَ يَرْضَى)
 اللەدان قورقوب صارانلقىدان پاكلانوب مالن فقيرلىرگە بېرىگان كەسە البتە اول توغھان خلاص بولور
 اول ايزگو كەسە اچىون، آنىڭ فقيرلىرگە بېرىگان مالى برابرېنە قارشو بېرىلە تورغان جزا امېدى بولماسى مگر
 مالن فقيرلىرگە بېرىدە اللەنىڭ رضالغىن استابكە بېرىر. ھەمە ھوكشى كېلاچا كە اوزىنىڭ رېسىنىڭ بېرىگان
 جزاسىن راضى بولور. يعنى فقيرلىرگە مالن بېرىگانكە نېنى پارى اللەرضالغى بولوب، فقيرلىردن خدمت
 يا قولق اميد اينماي مالن تاراتقان كەسەلر، اللەنىڭ رضاسى بولغان چىكسىز اجرلىرگە ابرشلىر دېمەكەر.
 بو اورندە ليل سورەسى تمام بولدى .

توقسان اوچنچى ضەئى سورەسى، مەكەدە اينگان اون بر آيت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 (وَالضُّحَى ، وَاللَّيْلُ إِذَا جَهَى ، مَا دَعَاكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ، وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى ، وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ
 فَتَرْضَى) قوباشنىڭ كوتارلىگان وقتى ايله، ھەمە كېچىنىڭ قارانغولانغان وقتى ايله آند ايتەن، درستلىككە
 سېنىڭ رېنىڭ سېنى تاشلامادىدە سېكا آچىقلانمايدىدە؛ بو سورەنىڭ بو قىسمى بر سبب ايله بر ارادە
 ھى توقتالوب حضرت جبرائىل اينى تورغاندە رسول اللەنىڭ كوكلى طنچىسىز لانغاندىن ھوك اينگان
 دېمىشلىر. ھەمە كافرلىر رسول اللە وباشقە مسلمانلرنىڭ فقير بولولارنىدان كوكلىرىدىن رسول اللەنى جواتو

ايچون صولقى آيتلر اينمىشدر معناسى: البته آخرت دنيايدان ايزگودر . بىك تىزلىككە سىڭا رىك
-سېڭىڭ صورراغان نرسە ئنى بېرىب سېنى راضى قىلدور (الْمَجْدُكَ يَتِيمًا فَأَوْيْ، وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهْتَمَى، وَوَجَدَكَ عَائِلًا
فَأَعْنَى) اى محمد، سېنى رىك يېتىم حالىكە تىرىپە چىسىز وقىڭىڭ ابوطالبكە بېرىب تىرىپە لىندىمىمى، سىڭىڭ بىر
نرسە بلماڭاڭىڭ حالىكە وحى ايله كوپ حكملر وحكىمىلر بلدىزب توغرىلىقكە كوندىمىمى، سېنى فقير
حالىكە خدىپەنى نكاملتوب باى قىلمادىمى؟ ايندى سېنى شول حاللىرىڭدىن خلاص اېتىسكەن رىك
موندان صولق سىڭا كوپ نەمىتلر بېرىر. (فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ، وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ، وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ)
ايندى اى محمد، يېتىمىڭىڭ رىختە، ھەمدە حاجت صورراغۇچىنى طىماغل، ھەمدە رىككە نەمىتى ايله
سويلاشكەن! يەنى يېتىملىرىڭنى رعايە قىل، حاجت صورراغانلىرىڭنى طىماغل، اللەڭىڭ ھەمكارىن اوپىرە توھم
ايرىشىدۇدە بولغىل!

(بو اورۇندە ضىحى سورە سېڭىڭ تىرىپە سى تمام بولدى)

(توقسان دورتنچى انشراح سورەسى، مەكەدە اينگان سېگىز آيت .)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(الْمَنْشَرُ لَكَ صَدْرُكَ، وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ الَّذِي، أَنْفَضَ ظَهْرَكَ، وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ) اى محمد، بىز سېڭىڭ
كوكرەگىڭنى معرفت نورى ايله نورلاندىمىمى، ھەمدە سېڭىڭ اوستۇرگىڭنى، سىڭا آغراق بېرۇچى جوكى
توشۇمىكەن؟ يەنى پېغمبىرلىككە قىلر بولغان نادانلىق مراددر. ھەمدە اى محمد سېڭىڭىڭنى يوقارى
كوتاردىڭ. يەنى اسمىڭنى ھىروقتىدە الوجلاندىڭ ايتولە تورغان قىلدىڭ. (فَلَنْ مَعَ الْعُسْرِ يُضْرًا إِنَّ مَعَ
الْعُسْرِ يُسْرًا، فَإِذَا فُرُتْ فَانصَبْ، وَالْيُزْرُكَ فَارْجَبْ) اى محمد ھىر ائىدەدە اۆل قاتىلىق بولا صولقە راحىلىك
بولادىر، شول سېببىندە سېن اللە كافرلىرى طرفىدىن اوڭقايىسىزلىقلر كوردىڭ صولقە نصرت تاپوب آلاردان
اوستون بولدىڭ. درىستلىككە ھىر بىر قاتىلىق ايله بىرلىككە چىكىلىك بولغۇچىدىر، مونس دنياىدە ھەمدە
دنياىدە آغراق براپىرىنە آخرىتدە تاغىن بىرچىكىلىك بولغۇچىدىر. ايندى سېن اى محمد، قىچان مېنىم
ھەمكارىمنى ايرىشىدۇدەن بوشانساڭ، آنىڭ شكرىنە مېڭا عبادت قىلغىل، ھەمدە رىككە كوكىلىڭنى قويغىل!

(بو اورۇندە انشراح سورە سېڭىڭ تىرىپە سى تمام بولدى .)

(توقسان بىشچى تىن سورەسى، سېگىز آيت، مەكەدە مەدىنەدە مە اخىلاڭلى)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالَّذِينَ وَالزَّيْتُونَ، وَطُورِ سَيْنٍ، وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ، لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ) تىن، زىتون
آغاچلىرى ايله، ھەمدە بىشلى بىفاج اياسى بولغان طور طاغى ايله، اوشانداق طىنچلىق اورنى بولغان
شەر (مەكە) ايله آنە اينەمن، درىستلىككە بىز آدمىنى بىك گوزەل تورموشدە باراقتىڭ. (ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ
سَافِلِينَ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) شوندىن صولق اول آدمىنى توبانلىرىڭ
توبانى بولغان تاموشغە توشۇرمىز، بارى آڭا توشۇرمىز ايمان كىتوربەدە ايزگۇ عمللىرىڭنى قىلغان كىسەنى،

چونكى موندى كشيلىر ايچون برده كيسلمى تورغان اجر بولغوجيدير . يعنى برکش سلامت وقتندە نيقتر ايزگو عمل قيلسه، اول كشيلىك قارتلق يا ضعيفلىك سببلى عملگه كچه يتماس درجهگه ايرىش عاجز قالساده هميشه سلامت وقتندە قيلغان عمللر قدر ثوابى بولور . موندىك مثالى پينسيه كبيدير . سلامت وقتلارندە بر اورونده خىمت ايتكان كسمه لر ضعيفلىسه لر ياكه قارتلق سببلى خدمنكه ياراقسىز لانسەلار، بولارغه وظيفه لرنى بييرب تور و عادتى بار . بو عادت شريعتدە درست هم تپوش بولوى اوشبو آيتدن فهمانە در . (فَمَا يَكْفُرُكَ بَعْدَ الْدِّينِ ، اَلَيْسَ اللّٰهُ بِالْحَكَمِيبِنِ) ايندى اى كافر سيكا نى نرسه قيامت كونن يالغانغه توتىرادر . آدمينى ياراتوب . صوكره تاغن ضعيفلكه قايتارو بيان قيلنغاندن صوكره ، بعثنى يالغانغه توتوغه البته يرل قالميدر . الله تعالى هر اشكه حكم ايتدوجيلىرنىك ايك اعلاسيدير اول نچك حكم اينسه اول اش شول روشده بولور .

بو اورند تين سورده سى تمام بولدى .

توقسان آلتنچى علق سورده سى ، مكه ده اينگان ، اون توقز آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(اقرا باسم ربك الذى خلق ، خلق الانسان من علق) اى حمد او قوسين قرآنى هر نرسه نى و آدمى قان كيسا گندن ياراتقان ربكك اسمى ايله ياردم استاب (اقرا وربك الاكرم ، الذى علم بالقلم علم الانسان ما لم يعلم) اى حمد قرآنى خلقغه او بره تو ايچون او قوسين ! ايك حرمتلو بولغان ربك شوندى ذاتدر ، اول قام ايله بازونى او گرتدى ، همه آدمى بر نرسه بلهگان زمانه ، آكاتوغرى بولنى وباشقه هنرلرنى او گرتدى . (كلاً) بولاي بولوبه آدمينىك آزغىلقده بولوى ياراهلى بولماس . (ان الانسان ليطغى ، ان رآه استغنى ، ان الى ربك الرجعى) درستلكه آدمى اوزن ماللى بولوب موكسر بلهگانى ايچون توغرىلقان يازار ، موندە مراد ابو جهلدر . اى يمان آدمى ، درستلكه اولگاندن صوكره قايتاچق يرربك طرفينه در . غافل بولمه ، مالوكتا ائدانه ، آخر كونده غدا بكه اله گرسون ! (ارايت الذى ينهى عبداً اذا صلى) اى حمد كوره سنى ، نماز او قوچى قولى نماز دان طيرونى نله گان كسه نى ، موندە نماز او قوچيدن مراد رسول الله ، طيوچى دن - ابو جهل . چونكه ابو جهل قومينه اينگان اگر همدينىك نماز او قوغانون كورسام موينون تابنارمن ديوب . بروقتده رسول الله نماز اوقى ايكان ، ابو جهل بارا باشلاغانه تاغن كبرى چيكنگان ، قومى صور اغانلرنىك چيكندىك ديوب ، ابو جهل ايتكان ايكى آرامزده اوطدان بولغان چقر كورندى ديوب . (ارايت ان كان هلى الهدى ، او امر بالتقوى ارايت ان كتب وتولى ، ألم يعلم بان الله يرى) اكرده اول طيولمش كسه توغرىلق اوزره بولنسه ، ياكه تقوالك ايله بيورسه ، همه طيوچى كسه حقنى يالغانغه توتوب ايمان كيترودن بوز دوندرسه ، بلهاسمى اول كسه الله تعالى آنلىك بو اشن بلب تورغاننى ؟ يعنى ابو جهل حق يالغان بولوب ، رسول باطل يالغان بولسه ، الله تعالى آلارنىك حق يالغانغى ياردم بييرب رسولنى صاقلامى ابو جهلنى اوستون قلور ايدى ديه اويلايمى ؟

دېگان سوزدر. طيولمىش رسول طيوچى ابوچەلمىش. (كَلَّا) نمازدان طيوچىنىڭ بولاشى بىمان ائىدىر،
 (لَنْ لَمْ يَنْتَهَ كَسْفًا بِالنَّاصِيَةِ، نَاصِيَةَ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ، فَلْيَنْعُ نَادِيَهُ) اگرددە اول نمازدان طيوچى كەسە
 بوپوز قىلغىدىن طيولماسە يالغانچى ھەمدە آزرغىن بولغۇچى ماڭلايى صاحبىدان توتارمىز، بەنى آخىرت
 كۈنىنىڭ، اول شول وقتىدا اوزىنىڭ مجلسىداشلىرىن اندەسەنە بىزنىڭ غەپبىزدىن قىلسون! (سُنَّعُ الزَّبَانِيَةِ
 كَلَّا) بىزدە اوزىمىزنىڭ دىشمانلىرىنى غەپبى قىلمايچىرىن بولغان زىبانلىرىمىزنى چاقىرىمىز، شول چاقىسدە اول
 طيوچىنىڭ ھالى بىمان بولور. (لَا تُطْعُهُ وَاحِبُهُ وَقَاتِرَبِ) اى مەھسەبىن آنىڭ سوزىن توتە، رېڭكە سېڭە
 قىل، ھەمدە آڭا ياقىنلىقى ھاسىل قىل! بىردە آندى طيوچى دىشمانلىرىدىن قورقماغل!
 بو اورىندە غەلق سۈرەسىنىڭ تەرجىھەسى تەمام بولدى.

توقسان بىدىنچى قىدر سۈرەسى، بىش آيت (مكەدەھى مەدىنەدەھى اخىلاڧلى)

بِسْمِ ————— اللَّهُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اَنَا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ، لَيْلَةُ الْقَدْرِ، خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ) دىستلىكە بىز قىرآنى
 قىدر كېچىدە ايندىردىڭ، اول الوغ بولغان قىدر كېچىدىر آنى اللەدان باشقە كەسە بەلە آلمىغان قىدر كېچى مەڭ آيدىنە
 اىزگۈرە كىدر. (تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ، سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ) اول
 كېچە فرىشتەلەر ھەمدە جىبرا ئىل رىبلىرىنىڭ اذنى ايلە، تەقدىر ايتىلغان ھەر بىر اش سەببىلى اينەرلەر،
 اول كېچى تاڭ تۇغۇغە قىدر ھەر بىر مۇمىن مەسلماننە سەلاملىكىدر.

قىدر كېچى. رىمان شىرىڧنىڭ بىگىرىمى بىدىنچى كېچەسەنە قىدر كېچى بولادىر. بو كېچى مەسلمانلىرىنىڭ
 دىنلىرىنىڭ اصلى بولغان قىرآن شىرىڧى ايتىلغان كېچىدەر. بو كېچە اللە تەعالى طرفىدىن فرىشتەلەر بىرگە ائىنە مۇمىن
 مەسلمانلار اېچىون استىڧىنار قىلورلار، قۇياش باپۇدان تاڭ آتقانغاچە قىدر كېچى بولور. بو كېچە ھەركە
 تۇبە استىڧىنار دە بولۇنۇق تېوشلى، بو كېچە قىلغان عمللەر مەڭ آى توتاش قىلغان عمللردىن آرتۇق بولادىر.

بو اورىندە قىدر سۈرەسى تەمام بولدى

توقسان سىگىزىنچى بىننە سۈرەسى، سىگىز آيت، (مكەدەھى مەدىنەدەھى اخىلاڧلى)

بِسْمِ ————— اللَّهُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُتَفَكِّينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ، رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ، يَنْتَلُو
 صُحُفًا مُطَهَّرَةً، فِيهَا كُتِبَ قَيِّمَةٌ) اھل كىتابىن ھەمدە مشىركلردىن بولغان كافىرلەر، ھەلق بىلگىسى بولغان،
 ھەلقى بىرگە اياسى يازولارنى اچىنە آلمان پاك صەبىھەلرنى اوقى تۇرغان اللەنىڭ رسولى كىلگانچە
 تارالشۇچى ھەمدە آپىرلشۇچى بولمادىلار. بەنى رسول اللە پىڧەبەر بولغاندىن صەركىڧنە تارالشىدىلەر. (وَمَا
 قَفَّرَقُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمُْ الْبَيِّنَةُ) كىتاب بىرلىشى كەسەلەر رسول اللە كىلگانچە
 تارالشاغانلار ايدى، قاچىچان رسول كىلدى ايسە آلاز آپىرلشىدىلەر. بەنى رسول اللە كىلگانچە يەھۇد ھەم
 نصارا تورات ھەم انجىلەك صەقتلانۇپنە كۈرە مەھ (عەم) گە ايمان ايتەچك بولۇپ توراالار ايدى. قىچىچان

اول آتلار قانى چابولارى سببلى صولولارن قاوشلاپ آلسالار، ھمدە كىچىلر دە تاغلىق بىردە چابوب طبىقلارنىدان اوت چىقارغان آتلار ابلە آندايىنەنەن . آتلانغان كىشىلارن تاڭا وقتىدە دىشانلرى اوستونە كىنورب يتكزوپى آتلار ابلە آندايىنەنەن . (فَأَثَرُنَ بِهِ نَقَعًا فَوَسَّطَنَ بِهِ جَمْعًا) اول آتلار تاڭا وقتىدە توزانلار توزدورب دىشانلار آراسىنە كىلوب يتدىلر . بو آيتلرنىڭ اىنوى ارشوبوسىبىن دىشلر . بر وقتىدە رسولسز بر طرفقە آتلى عىسكر بىبارگان اىكان ، بر آى اوتكان ھىچەن بولاردان خىربىلنماگانەن ، شول وقتىدە بو آيت اىنگان (اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ، وَاِنَّهُ عَلَىٰ ذٰلِكَ لَشٰهِيْدٌ وَاِنَّهُ لَحُبُّ الْخَيْرِ لَشٰهِيْدٌ) درىنلىككە آدمى اوزىنىڭ رىسىنە قارشىچىدىر . ھمدە اوزىنىڭ بوقارشولغىنە اوزىدە شاھىدر . يعنى اوزىدە قارشولغن بلىدە تورغان علامتلار باردر . ھمدە اول آدمى مالنى بىك قانى سوبىكوبىدىر . يعنى مالى بولساده اللەتعالى بولىنە بىرودن صارانلانور . (اَفَلَا يَعْلَمُ اِذَا بُعْثِرَ مَافِ الْقُبُوْرِ ، وَحُصِّلَ مَافِ الصُّدُوْرِ ، اَنْ رَبِّهْمُ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيْرٌ) آدمى بلماسى ، قىچان قىبلردە بولغان نرسەلر قوبارلىش بولسە ھمدە كوكلىردە بولغان نرسەلرنى عمل دىقنلرنىڭ حاضر قىلمىش بولسە ، شول وقتىدە يمانلر اوزلرنىڭ ھلاك بولولارن اويلامىلر ، درىنلىككە آلارنىڭ رىبلرى شول قىامت كونىدە ، بىردە شىكسز آلارنىڭ كوكلىرىدە بولغان نرسەلرنى بىلگوبىدىر .

بو اورىندە عادىيات سورەسى تمام بولدى .

بوزدە برقىمى القارە سورەسى ، مكدە اىنگىلن-اون بو آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

(الْقَارِعَةُ ، مَا الْقَارِعَةُ ، وَمَا اَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ) قارە . ھىر نرسەنى قورقوتقوبى ھىر نرسەنى اورىننىدان قوباروقى بولغان ، قورقنچلى قىامت كونى در . (يَوْمَ يَكُوْنُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوْرِ ، وَتَكُوْنُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوْشِ) اول قارە كونىدە آدمىلر تارالغان چىكرىكلەر وتوتلىگان جنلار كىبى بولولار . (فَاَمَّا مَنْ نَقَلَتْ مَوَازِيْنُهُ ، فَمُوْى عِيْشَةً رَّاضِيَةً وَّامَانًا مَّخْفَتًا مَّوَازِيْنُهُ ، فَاَمَّهُ هَآوِيْهٌ وَّمَا اَدْرَاكَ مَا هِيْه ، نَارًا مَّامِيْه) اىندى اول كونىدە بىرەونىڭ عمل اولچەولرى آغر بولسە ، اول كىشى اوزىنىڭ كوكلىپنە اوخىشاقان كىف صفادە بولونور ، اما بىرەونىڭ عمل اولچەوى چىنگىل بولسە ، اول كىشىنىڭ اورنى ھاويە بولور ، اول ھاويە قزولقەدە چىكىن چىقوب يانوب تورغوبى اوتدر .

بو اورىندە قارە سورەسى تمام بولدى .

بوزدە اىكنچى تكادر سورەسى ، سىگىز آيت ، مكدە ھىمى مېدىنە دەمى

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

(اَلْهٰكُمُ النَّكٰثِرُ ، حَتّٰى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ، كَلٰسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ، ثُمَّ كَلٰسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ، كَلٰلَا تَعْلَمُوْنَ عِلْمَ الْبٰقِيْنَ ، لَنْتَرُوْنَ الْجَعِيْمَ ، ثُمَّ لَنْتَرُوْنَهَا عَيْنَ الْبٰقِيْنَ ثُمَّ لَنْتَسَالَنَ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيْمِ) قىبلرگە باروب كوملىگا نىگەچە ، سزنى بايلىق ابلە ماقتانو شىللندردى (كَلَّا) قىبلرگە كوملورنى اوتوتوب بايلىق ابلە ماقتانوبوشو

باراقلى ايش توكل آندى اشك باراقسزلفن كيله چاكك بلورسز، يعنى اولسكاندن همده اولب قوبار لغانده بلورسزده اوكنورسز! اگر سز كيله چاك فورقنوجى قيامتنى اوزكز كورب بلسكان كى بلسه كز ايدى ماللار ايله ماقنانوشونى سويماس ايدكز! اما اش سز اوبلاغاچه توكل آند ايتنه من قيامتده جعيم تاموغسنى آلدو كزده كورسز، شول وقتك الله تعالى طرفندن اوزكز گد بيلسكان نهمتلرندن صورالمش بولورسز . يعنى ماقنانوشقان مالو كزنى قايله قويدو كز، فقيرلرگه ببردكزى؟ ديه صورالور سزده جعيم تاموغسینه كرتولامش بولورسز! شولاي بولغاچ قهرلككه بارغاچه آلد هم آرطكزنى قارا كز!

(بو اورونده تكاثر سوره سينك ترجمه سى تمام بولدى .)

(بوز اوچنچى عصر سوره سى مكده اينگان اوج آيت .)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالْعَصْرَ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ، اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ) زمان ايله آند ايتنه من، درستلككه آدمى هميشه خسرتنده در، مگر ايمان كينورب ايزگو عمل قيلولب، حقلق ايله همك صبرلق ايله وصيت ايتوشكان كمسه لرگنه خسرتك توكللدر . يعنى دنيا آخرت سعادتلى بولاچاق كمسه لر شوندى كمسه لدر، آلا الله غه هم باشقه اشانوى تيوشلى بولغان نرسه لرگه ايمان ايتارلر، اوستلرينه تيوش بولغان ايزگو عمللر نك قوللارندان كيلسكان لرن قلورلار . شونندان صوك برسى برسینه حق بولده بولوب بمانلقدان طيلولو ايله اوكت بيرشولر .

(عصر سوره سى تمام بولدى .)

(بوز دورتنچى همزه سوره سى، توقز آيت (مكده اينگان))

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَيَلِّ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ، اَلَّذِيْ جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ، يَحْسَبُ اَنْ مَّالَهُ اَخْلَفَهُ) الوغ عذابدر، هرير مؤمنلرني خورلاغوجى، آلا رنى غيبت قيلوچيلرغه . وليد بن مقبره كپيلر رسول الله نى همده مؤمنلرني خورليبلر ايدى شولار حقلقك ايندى . اول خورلاغوجى كوب مال جيوب، آنى صاناب عمرن اوتكازده، شول مالى آنى دنياده منگو قالدرد ديوب اوبليدر . (كَلَّا) مالننى صاناب تورو آخرت كوننده فائده بيرمى (لِيُنَبِّئَنَّ فِي الصُّعْطَةِ، وَمَا اَدْرَاكَ مَا الصُّعْطَةُ، نَارُ اللّٰهِ الْمَوْجِدَةُ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْاَفْتَةِ، اِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ فِيْ عَمَدٍ مُمَدَّةٍ) البته جزيهك اورطالارينه قدر ينه تورغان، يانوب تورغوجى وهرير نرسه نى ياندرپ آشاب تورغوجى بولغان اوتقه تاشلانمش بولور اول كافر . اول اوت زور بيوك بنالر ايچنده باغلانمش بولغان حالده شول بنالر ايچنده عذاب ايتلور اول كافرلرني .

(همزه سوره سى تمام بولدى .)

(بوز دورتنچى فيل سوره سى بش آيت مكده اينگان .)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْم تَرْكَيْفٌ فَعَلٌ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ، الَمْ يَجْعَلْ كَيْفَهُمْ فِي تَضَلِيلٍ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ، تَرْمِيهِمْ بِحِجَابٍ مِنْ سَجِيلٍ، فَيَجْعَلُهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُورٍ) اى محمد پادىسى، سىنىڭ ربكى فيل ايلرنى رەشە ھلاك ايتدى. اول فيل ايللىرى سىن توغاقى يلدە ھيلەلەر قىلۇپ مە خلىقن اوزلىرىنە ايارتو ايچون كەبەنى فيل ايلە واتىدەق بولۇپ كىلگانار ايتدى. اما بو ھيلەللىرى بوشقە پىقىدى. فيللىرى كەبەنى واطوغە بىورلغاچ سوزلىرنى توتمادى، شول وقتدە ربكى آلاغە واقغىنە قوشلار بىاردى، اول قوشلاردىن واق تاشلار ايلە آطوب فيل ايلەرنى قورت آشاغان آغاچ ياقراقلىرى كىي قىلىردى بىن پادشاھى ابرھە، صنعا دىگان اوردنە بر كلىسە ياساتدى. چونكە عربلار اولدە نوڭ كەبەنى زىيارت ايتۇپ كەبەنى الوغلىلار ايتدى. ابرھە عربلرنىڭ سوداگە بورى تورغان يول استلرىنە بر كلىسە ياساتۇپ عربلەر قىزغىن شوندى كىرە باشلاماسلارنى دىگان ايتدى، لىكن عربلەر بىردە التقات ايتىدىلەر. شول آچىقدان ابرھە كەبەنى واتىدەق بولۇپ عىسكەر جىيۇپ ھىربر بنانى واطوغە كۆھى يتە تورغان فيلىدە آلۇپ باردى. اما اللە تەالى كچك قوشلار ايلە آنى ھلاك قىلىردى.

فيل سورەسى تمام بولدى

بوز بىشنىچى قىرىش سورەسى دورت آيت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(لَيْلَى قُرَيْشٍ اِيْلَانَهُمْ رَحْلَةَ الشَّتَاءِ وَالصَّيْفِ) اللە تەالى نىڭ فيل ايلەرنى ھلاك ايتتى. قىرىش عربلىرى قىشنى ھم جاىگى سودا بىرنىدە السكىن نىچىك برگىش كاروان ايلە سوداگە بارالار ايتدى ھمىشە شول رەشە الفتدە بولۇلارى ايچون، آلارنى فيل ايلەللىرى قولىنە توشۇردىن صاقلادى. عربلەر قىش كوتى بارى برگە جىولۇپ سودا ايلە بىن كە جاى فصلى شامغە بارالار ايتدى. (فَأَيُّعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ) ايتدى شولاي بولغاچ قىرىش عربلىرى بو اوينىڭ خوجاسى بولغان، آلارنى آچلىقدان طويدىرغان، قورقۇدان امىن قىلغان رىلرىنە ھىبادت قىلسونلر.

قىرىش سورەسى تمام بولدى.

بوز آلتنچى ارايت سورەسى بىدى آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكْتَبُ بِالذِّينِ، فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ) اى ھمد قىيامت كونن يالغانغە تىرتۇچى كىسەنى تانۇدۇمى؟ تانۇماساڭ سىڭا بىان ايتەن اول (ابوجھل) يتىمنى قانى كۆڭل ايلە كىرى قايتار بىبارەدر. ھمدە مسكىننى طعاملىدۇرگە قىزىدۇر. ابوجھل بىرىنىمگە آيتىكون بولغان اىكان اول يتىم يالانغاچ ھالىدە ابوجھلگە كىلۇپ اوزىنىڭ ھالىدەن كىوم بىروون اوتىدى ابوجھل آچولانۇپ بىباردى. ھمدە لىد بن المغيرە بىر وقتدە تۇە چالغان ايتدى، بىرىنىم ايت صوراب

كېلىدى اول بېرىمى، بو ايكي آيت آلاز حقندادر. (فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ، الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ
الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُونَ) الوغ عىابدەر نىمارلارن غافلک سىبىلى اوقوماغانلرغه همده رىبايله اوقوچىلرغه،
(وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ) همده اوى آراسىنك يورتله تورغان يومشلىرنى طيوچىلرغه يعنى بالظه، تاباق،
اىلاک كىن نرسه لىرنى بىرمگانلرگه الوغ عىابد باردر.

ارايىت سوره سى تمام بولدى.

بوز سىگىزچى - كوثر سوره سى اوج آيت

بىما ————— الله الرحمن الرحيم

(اَنَا اعْطَيْتُكَ الْكَوْثَرَ) اى همده بىز سىگى اوجى قىرىبى بولماغان نعمتى (بىفمبىرلىكى) بىردىك.
(فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ) ايندى سىن نمازنى اخلاص ايله اوقوب، توه لىرنى صويغل هم ايتن يتىملىرگه تاراتقىل!
(اِنَّ غَانَتُكَ هُوَ الْاَبْتَرُ) درىستلىكده سىنك دشمانوك اسى جو يولاچاق، اىزگولكردن محروم كىمسه در.
ابوجهل رسول الله فى فقير يتىم دىبه خورلاچاق، الله تعالى اوشبو سوره فى ايندرمش! همده اوتكان
سورده نمازنى اخلاص سىز اوقوب يتىملىرگه ايت بىرمگانلرى خورلاغان ايدى. بوسورده آلاز كى
بولمه دىبه رسول الله غه وعظ قىلنمش.

كوثر سوره سى تمام بولدى.

بوزده توتىزچى كافرون سوره سى. آلتى آيت.

بىما ————— الله الرحمن الرحيم

(قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) ايت سىن اى همده كافىرلرگه، اى كافىرلر (لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ) مىن سىز قىلغان
ذاتكه قىلغان ايتىچك توكل من، (وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) همده سىزده مىن عبادت قىلغان ذاتكه عبادت
قىلاچاق توكلسىز، (وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ، وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) همده مىن سىزنى عبادت قىلغان ذاتكىزغه
عبادت قىلماز، سىزده مىنم عبادت قىلنمش معبودىمه عبادت قىلماسىز. (لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِىَ دِينِ)
سىز اوز دىنكردى تورسىز مىن ده اوز دىنمك تورمىن. دىگىل.
بوسوره نىك اىنوبىنه سىب: كافىرلر رسول الله غه كىلوب: اى همده بىر بىل سىن بىزنىك معبودلر مگه قىلغان قىل،
آندىن صوك بىز سىنك رىكده بىر بىل عبادت قىلورمىز دىگانلر ايدى.

كافرون سوره سى تمام بولدى.

بوزده اونچى نصر سوره سى

بىما ————— الله الرحمن الرحيم

(إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) اى همده قىچان الله تعالى نىك ياردى ابرشسه، همده مكه شهرن آلو وقتى يتسه،
(وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِى دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا) همده آدمىلرى الله نىك دىنبنه گروه، گروه بولوب

كرر كورساڭ (فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا) شول وقتتا ربڭنىڭ حمى ايله تسبيح ايتكىل،
هممه توبه لارنى قبول قىلغورچى ربڭە يالوارب گناهلرنى يارلاقاون اوتنگل !

نصر سوره سى تمام بولدى

بوزده اون برنجى مسد سوره سى ، بشن آيت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ) ابولهبنىڭ ذاتى ھلاك بولغاي ايدى، (وَتَبَّتْ) ھم واقعا ھلاك بولدى . (مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ) آنى ھلاك گندىن ماليدە كسب قىلوب تابقان نرسە سىدە موگسز قىلمادى . (سَبَّحْتُمُ النَّارَ) ذات لَهَب وَاَمْرَاتُهُ ، مَمَالَةَ الْعَطْبِ ، فى جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ تيز كوندىن ابولهب اوزى ھمەت تونى ، موينىدە خورما موغچالاسدىن جب بولغانى ھالە اوتون كوتارب ، يالقن اياسى بولغان اوتقە كررلر .

بوسوره نىڭ ابىنوبنە سەبب : رسولزگە (واندر عشيرتلك الاقربين) اوزىڭنىڭ ياقن توغانلرنى ھلققە ائەنگل ، دىگان آيت اينگاچ رسول الله توغانلرن جىدىدە ھلققە ائەدى ، شونە ابولهب : سىن بزنى شونىڭ ايچون چاقردىكى دىوب تاش ايله رسول الله نى آتقى بولدى . شوندىن صوڭ بوسوره ايدى . اماخاتونى رسول الله غە دشمانلىق ايتوب ، رسول الله نىڭ يورى تورغان يولىنە آخاچلر تاشلى ايدى . رسول الله نى جفالامق ايچون .

بواورندە مسد سوره سى تمام بولدى .

بوزده اون ايكنچى اخلاص سوره سى دورت آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) بر زمانە مشركلر رسول الله دن صور اديلر : سىنىڭ ربڭنىڭ آلتوندىمى ، كوشىمى ، تيمردىمى دىوب شولارغە جواب ايچون بوسوره ايدى . معناسى : اى ھمد ايت سىن كافىرلرگە مېنىم اللھم بردر ، (اللَّهُ الصَّمَدُ) ھېچ نرسەگە مھناج توگىلر ، (لَمْ يَلِدْ) ھېچ كىمى توغدىرمادى ، (وَلَمْ يُولَدْ) ھېچ كىمى توغدىلمادى ، (وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ) ھمە آڭا ھېچ بر ذات تىڭ بولمادى دىوب .

بوزده اون اوچونچى فلق سوره سى ، بشن آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ،) ايت سىن اى ھمد ! مېن طاڭنى توغدىروچى ربمە آنىڭ ياراتقان نرسە لربىڭ ضررندىن صغمان ، (وَمِنْ شَرِّ مَا سَفَا إِذَا وَقَبَ،) ھمە قارانغوكىچ دن صغمان قاچان قارانغولغى ھر نرسە نى قابلاسه ، (وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ،) ھمە توبىلرگە سحر تەلەب اروجى خاتونلرنىڭ ضررلارندان (وَمِنْ شَرِّ مَا سَدَّ إِذَا مَسَّ) اوشاند اقدە مسد قىلوچىلرنىڭ مسد لرنىن ربمە صغمان .

بوزده اون دورونچى سوره ناسى سوره سى ، آلتى آيت .

بِسْمِ ————— هـ — الله الرحيم الرحيم

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ، مَلِكِ النَّاسِ ، إِلَهِ النَّاسِ) ايت سين اي محمد! مين آدملرنك معبودى ، پادشاهى ، همه ريس بولغان ربه صيونان: (مَنْ شَرَّ النَّاسِ النَّاسُ) وسوسه قلوب ايزگو عمللرنى كىچكتر وچى ذاتن ، (الَّذِي يُؤَسُّوْهُ فِي صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّاسِ) اول ذات جنلردن هم آدملردن ده بولوب ، آدميلرنك كوتلرلرنده وسوسه قيلور . بوايكى سوره ، رسولمى بريمودى سحرلب خسته قيلغاندان صوك اينگان ديه روايت ايتولهدر .

اوشبو اورنده يوز اون دورت سوره نك تفسيري تمام بولدى .

ترجمه نك تمامينك تاريخى : هجرى ١٣٢٥ نچى ميلادى ١٩٠٧ نچى ٣ نچى ذوالحجه ٢٤ نچى ديكابر دوشنبه كون

آية بالاتفاق ❁ = بوعلامت هربر قارى قاشنده آيتنك آقتى صانالغان اورنغه قوبولادر
 آية عند الكوفيه ❁ = كوفه قاريلرى قاشنده آيت آقتى صانالغان اورنده قوبولا .
 آية عند غيرهم 0 = كوفه قاريلرنن باشقالار قاشنده آيت آخري صانالغان اورنك قوبولادر .

ضمه الاشباع 2 بوضمه نى واو كىي صوزوب او قوللا .
 ضمه غيره 2 مونسى يارتى واو قىر صوزميفنه او قوللا .
 تنوين اظهار 3 ء ، ه ، ع ، غ ، ح ، خ ، ايله باشلانغان سوزلر آلندىاغى حرفكه قوبولادر .
 تنوين غيره 5 مونسى ايتولگان حرفلر آلندىه بولماغانك قوبولادر .
 بوعلامت 1 الف كىي صوزوب او قوللا ،
 ى كىي آستقه صوزوب او قوللا
 اولگسى واوغه ، ايكنچسى الفكه اوچنچى باغه اشارتدر .

(هذا دعاء تلاوة القرآن = قرآننى اوقوغانندان صوك او قوللا تورغان دعا)

اللَّهُمَّ تَجَاوَزْ عَنَّا مَا كَانَ مِنَّا فِي تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ مِنْ زِيَادَةٍ أَوْ نَقْصَانٍ * أَوْ غَطَاةٍ أَوْ سَهْوٍ أَوْ غَلْطٍ أَوْ غَفْلَةٍ أَوْ نِسْيَانٍ *
 أَوْ تَقْدِيمٍ أَوْ تَأْخِيرٍ أَوْ سَوْءِ ظَنِّ أَوْ شَكِّ أَوْ عَلَيَّ غَيْرِ مَا يَنْبَغِي أَوْ عَلَيَّ غَيْرِ مَا أَنْزَلْتَ أَوْ قَلَّةِ رَغْبَةٍ فِي تِلَاوَتِهِ
 أَوْ تَرْكٍ مَدٍّ أَوْ تَشْدِيدٍ أَوْ تَنْوِينٍ أَوْ غَيْرِ وَقَفٍ فِي مَجَلِّهِ أَوْ وَقَفٍ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ أَوْ تَرْكٍ تَدْبِيرٍ فِي مَقْطَعِهِ أَوْ
 تَحْرِيفٍ كَلِمَةٍ عَنِ مَجْلَاهَا أَوْ كَلِمَاهَا فَلَا تَوَاضَعْنَا وَأَغْفِرْ لَنَا ذَلِكَ بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّحِمِينَ
 وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ غَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَلِّ بِعَدَدِ مَا فِي جَمِيعِ الْقُرْآنِ
 حَرْفًا حَرْفًا وَبِعَدَدِ كُلِّ حَرْفٍ أَلْفًا أَلْفًا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّحِمِينَ *

معناسى : اى رېم بىزنىڭ قرآن اوقۇغاندە بولغان كېچىپىلكىرمىزنى غفور قىلغاي ايدىڭ، اوقۇغان وقتدە
 آرتردرو، يا كېمتو، يا خطا اوقو، يا ياڭلوشو، يا اونوتو، يا آلداغىنى آرتردە، آرترداغىنى آلدە
 اوقۇغان بولساق، يا كە كوڭللىرىمىزنى چىنكە يىبارب اوبىلامى اوقوساق، يا سوزو اوزنوندە قىسقە،
 قىسقە اوقو اوزنوندە سوزوب اوقوساق، توقتاو تىوشلى بولغان اوزنوندە توقتاماي، تىوشسز اوزنە
 توقتاغان بولساق، نىندىگنە كېچىپىلك كىتورگان بولساقدە اوزىڭنىڭ فضل ورحمتىڭ ايلە هر برسندە
 كېچىساڭ و غفور ايتساڭ اىكان. اى رېم اوزىڭنىڭ رسولى محمد عليه السلامگە ھمدە آنىڭ صحابىلارىنە
 قرآنندە بولغان حرفلىرى سانىچە مۇكەممەل صلووات ھم سلام قىلغاي ايدىڭ ! آمىن !

سجدە تىلاوت —

قرآنندە سجدە دىيۇپ قوبىلغان اوزن دورت آيتىدىن بىرىنى بىر آيت قىزىن اوقوسە يا كىشى اوقۇغاندە
 ايشىتسە بو كىشىگە سجدە تىلاوت تىبىش بولور .

سجدە تىلاوت نىتى :

اللھنىڭ فرمانىنە موافقت اىچون سجدە قىلمىنى نىت قىلىم دىيۇپ « اللھ اكبر » دىيۇردە توغرى
 سجدەگە كىتار، سجدەدە اوچ مرتبە « سبحان ربى الاعلى » دىيۇپ اللھ اكبر دىيۇپ تورردە اوتورب
 اوشبو دعانى اوقور. « سَجَدْتُ لِلرَّحْمَنِ ، وَآمَنْتُ بِالرَّحْمَنِ ، فَاعْفُرْ لِي ذُنُوبِي يَا رَحْمَنُ ، سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ،
 عَفْرَانِكَ رَبَّنَا وَالْيَاكُوفُ الْمَصِيرُ » سجدە تىلاوتدە قوللارنى كوتارلمس .

سجدە تىلاوت ھكىمى :

سجدە آيتىن نماز قراۋىتىندە اوقولسە ، يا ختم ايتىڭدە تراويح نمازىدە حافظ اوقۇغانى ايشىتسە آتپىنە
 سجدە قىلوتىوش بولماس بىلكى نماز اىچىنىڭكى سجدە يىتار . سجدە آيتىن غرامافوندىن يا كە طوطى دن ايشىتو
 ايلەدە سجدە تىلاوت تىبىش بولور .

قرآن شریفینک ایکذیبی یارطیسینک تفسیرینہ فہرست

سورہ سورہ اسملری بیت	سورہ بیت ہم پارہ	سورہ اسملری بیت	سورہ پارہ	سورہ بیت	سورہ پارہ	سورہ بیت	سورہ پارہ
۳۵۲ واقعہ سورہسی	۵۶	۲۱۲	باسین سورہسی	۳۶	۲	کھف	۱۸
۳۵۷ حنیک سورہسی	۵۷	۲۱۵	پارہ	۲۳	۱۷	پارہ	۱۶
۳۶۵ مجادلہ	۵۸	۲۲۰	صافات	۳۷	۲۲	مریم	۱۹
۳۶۵ پارہ	۲۸	۲۳۱	صاد	۳۸	۳۳	طاہا	۲۰
۳۷۱ حشر سورہسی	۵۹	۲۳۹	زمر	۳۹	۴۸	پارہ	۱۷
۳۷۷ منجذہ سورہسی	۶۰	۲۴۴	پارہ	۲۴	۴۸	انبیاء سورہسی	۲۱
۳۸۲ صف سورہسی	۶۱	۲۵۰	مؤمن سورہسی	۴۰	۶۲	حج سورہسی	۲۲
۳۸۵ جمعہ سورہسی	۶۲	۲۶۱	فصلت	۴۱	۷۵	مؤمنون سورہسی	۲۳
۳۸۸ منافقین	۶۳	۲۶۷	پارہ	۲۵	۷۵	پارہ	۱۸
۳۹۰ تغابن	۶۴	۲۶۹	نور سورہسی	۴۲	۸۵	نور سورہسی	۲۴
۳۹۴ طلاق	۶۵	۲۷۷	زخرف	۴۳	۱۰۱	فرقان	۲۵
۳۹۷ تحریم	۶۶	۲۸۶	دخان	۴۴	۱۰۴	پارہ	۱
۳۹۹ ملک سورہسی	۶۷	۲۹۱	جاثیہ	۴۵	۱۱۰	شعراء	۲۶
۳۹۹ پارہ	۲۹	۲۹۶	پارہ	۲۶	۱۲۵	نمل	۲۷
۴۰۳ نون سورہسی	۶۸	۲۹۶	احقاف	۴۶	۱۳۳	پارہ	۲۰
۴۰۵ الحاقہ سورہسی	۶۹	۳۰۴	محمد ص سورہسی	۴۷	۱۳۸	قصص	۲۱
۴۰۷ معارج سورہسی	۷۰	۳۱۱	فتح سورہسی	۴۸	۱۵۳	عنکبوت	۲۲
۴۰۹ نوح سورہسی	۷۱	۳۲۰	حجرات سورہسی	۴۹	۱۵۸	پارہ	۲۱
۴۱۲ جن سورہسی	۷۲	۳۲۶	قاف سورہسی	۵۰	۱۷۲	رود	۳۰
۴۱۵ مزمل سورہسی	۷۳	۳۳۰	ذاریات سورہ	۵۱	۱۷۵	لقمان	۳۷
۴۱۷ مدثر سورہسی	۷۴	۳۳۳	پارہ	۲۷	۱۶۶	سجده سورہسی	۳۲
۴۱۹ قیامہ سورہسی	۷۵	۳۳۵	طور سورہسی	۵۲	۱۷۹	احزاب	۳۳
۴۲۱ انسان سورہسی	۷۶	۳۳۹	نجم سورہسی	۵۳	۱۸۶	پارہ	۲۲
۴۲۳ مرسلات سورہسی	۷۷	۳۴۴	قمر سورہسی	۵۴	۱۹۶	سبا	۳۴
۴۲۵ نبا سورہسی	۷۸	۳۴۸	رحمن سورہسی	۵۵	۲۰۵	ملائکہ سورہسی	۳۵
۴۲۵ پارہ	۳۰						

سورە ھم پارە	سورە اسملىرى	بەيت	سورە ھم سانى	سورە اسملىرى	بەيت	آخىر قىرئىتىدىغان سەجىدە آيەتلىرى
۸۰	عبس سورەسى	۴۲۹	۹۸	بىئىدە سورەسى	۴۴۴	۵ ئىككى سەجىدە مەرىم سورەسىنىڭ
۸۱	تكویر	۴۳۰	۹۹	زىلزە سورەسى	۴۴۵	۶ ئىككى سەجىدە حج سورەسىنىڭ
۸۲	انفطار	۴۳۱	۱۰۰	عادىيات	۴۴۵	۷ ئىككى سەجىدە فرقن سورەسىنىڭ
۸۳	تطفیف	۴۳۲	۱۰۱	قارعه	۴۴۶	۸ ئىككى سەجىدە نمل سورەسىنىڭ
۸۴	انشقاق	۴۳۳	۱۰۲	تكاثر	۴۴۶	۹ ئىككى سەجىدە سورەسىنىڭ
۸۵	بروج	۴۳۴	۱۰۳	عصر سورەسى	۴۴۷	۱۰ ئىككى سەجىدە صاد سورەسىنىڭ
۸۶	طارق	۴۳۵	۱۰۴	ھمزە	۴۴۷	۱۱ ئىككى سەجىدە السجىدە سورەسىنىڭ
۸۷	اعلى سورەسى	۴۳۶	۱۰۵	فیل سورەسى	۴۴۸	۱۲ ئىككى سەجىدە نجم سورەسىنىڭ
۸۸	غاشىيە	۴۳۷	۱۰۶	قريش	۴۴۸	۱۳ ئىككى سەجىدە انشقاق سورەسىنىڭ
۸۹	فجر	۴۳۸	۱۰۷	ماعون	۴۴۸	۱۴ ئىككى سەجىدە علق سورەسىنىڭ
۹۰	بلد	۴۳۹	۱۰۸	كوثر	۴۴۹	
۹۱	شمس سورەسى	۴۴۰	۱۰۹	كافرون	۴۴۹	
۹۲	ليل سورەسى	۴۴۱	۱۱۰	نصر سورەسى	۴۴۹	
۹۳	ضحى سورەسى	۴۴۱	۱۱۱	ابى لھب	۴۵۰	
۹۴	الم نشرح	۴۴۰	۱۱۲	اخلاص سورەسى	۴۵۰	
۹۵	والنبن	۴۴۲	۱۱۳	فلق سورەسى	۴۵۰	
۹۶	علق سورەسى	۴۴۳	۱۱۴	ناس سورەسى	۴۵۱	
۹۷	قدر سورەسى	۴۴۴				

سجل « بيبليوجرافي » بتفاسير القرآن الكريم باللغات التركية الآسيوية

- ١ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان في ترجمة القرآن - قرآن تفسيري قازان تيلينده في جزئين - قازان ١٩٠٧ - ١٩١١ . ج ١ - ٥٢٠ ص - ج ٢ - ٥١٤ ص . بالحرف العربي - تاتارى قازان لغات تركية غربية .
- ٢ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) قرآن - الاتقان في ترجمة القرآن - قرآن تفسيري قازان تيلينده في جزئين - قازان ١٩١١ - ١٩١٤ . الطبعة الثانية ج ١ - ٥٢٠ ص - ج ٢ - ٥٢٤ ص - بالحرف العربي تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٣ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان في ترجمة القرآن - قرآن تفسيري قازان تيلينده في جزئين - استانبول ١٩٨٤ . الطبعة الثالثة - الناشر - الشيخ خليفة التاى ج ١ - ٥٢٠ ص ج ٢ - ٥٢٤ ص بالحرف العربي - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٤ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان في ترجمة القرآن - قرآن تفسيري قازان تيلينده في جزئين - الدوحة - قطر ١٩٨٥ . الطبعة الرابعة - الناشر خليفة بن خالد السويدى ج ١ - ٥٢٠ ص ج ٢ - ٤٢٤ ص - بالحرف العربي - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٥ - محمود بن السيد نادر الطرازى - قرآن كريم مترجم ومحشى باللغة التركستانية - كراتنى ١٣٩٥ هـ . (٧٠٤ ص) قياس ٤ حرف عربى - ايغور - لغات تركية شرقية .
- ٦ - محمود بن السيد نادر الطرازى - قرآن كريم مترجم ومحشى باللغة التركستانية - الدوحة - قطر ١٩٨٠ - الناشر خليفة بن خالد السويدى (٧٠٤ ص) قياس ٤ حرف عربى - ايغور - لغات تركية شرقية .
- ٧ - محمد حسن الثقفى - كتاب البيان في تفسير القرآن - جزئين - تفلينس ١٩٠٨ ج ١ - ٤٩٢ ص ج ٢ - ٥٣٨ ص - بالحرف العربي - آذربيجان - لغات تركية جنوبية .
- ٨ - كتاب كشف الحقائق - تفسيري قرآن شريف ترك آذربيجان ديليندا . في ٣ أجزاء . اخراج مير محمد كريم ميرزا فارو العلوى . باكو ١٩٠٧ - ١٩٠٨ ج ١ - ٧٤٥ ص ج ٢ - ٧٩١ ص ج ٣ - ٩٥٩ ص حرف عربى - آذربيجان - لغات تركية جنوبية .
- ٩ - لجهول - قرآن - كلامى شريف تفسيري - تفسيري فوائد - جزئين ، قازان ١٨٩٩ - ١٩٠٠ ج ١ - ٣٧٨ ص ج ٢ - ٤٨٠ ص بالحرف العربي - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١٠ - لجهول - قرآن تحصيل البيان في تفسير القرآن - قازان تيلينده ، اخراج محمد صادق بن شاه أحمد الاثيمانقولى القازانى ، قازان ١٩١٠ . (٧٤٨ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١١ - لجهول ، قرآن تفسيري فوائد ، ٤ أجزاء ، قازان (بدون تاريخ) ج ١ - ٢٥٢ ص ، ج ٢ - ٤٦٤ ص ، ج ٣ - ٣٦١ ص ، ج ٤ - ٣١٦ ص - حرف عربى - تاتارى قازان لغات تركية غربية .

- ۱۲ - هافتيك - كتاب شرف المآب هافتيك تفسيرى تركى تيلينده ، تاج الدين أفندى تصنيفات اندان سدرة المنتهى إسملى ، الطبعة الثانية قازان ۱۸۹۸ - ۱۹۰۴ (۳۹۹ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۱۳ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) ، قرآن تفسيرى ، قازان ۱۹۰۷ (۴۶۰ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۱۴ - ابن أسد الله الحميدى (شيخ الاسلام) ، قرآن تفسيرى ، طوكيو ۱۹۵۰ . حرف عربى - تركى قازانى - لغات تركية غربية .
- ۱۵ - قرآن - سورة الكهف ، قازان ۱۸۸۰ . (۹۵ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۱۶ - نعمان بن أمير بن عثمان (ملا) ، تفسيرى نعمانى - أوهرنبورج ۱۹۰۷ . (۴۷۴ ص) قياس ۴ - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۱۷ - نعمان بن أمير بن عثمان (ملا) ، تفسيرى نعمانى - تفسيرى قرآن كريم ، قازان ۱۹۱۱ . (۳۹۰ ص) قياس ۴ - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية . (فسر المؤلف نصف القرآن الكريم وتوفى قبل اتمامه) .
- ۱۸ - نعمان بن أمير بن عثمان (ملا) ، تفسيرى نعمانى - كلام شريف ، إخراج عماد الدين جمال الدين ، هلسنكى ۱۹۵۹ . (۳۹۰ ص) قياس ۴ - حرف عربى تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۱۹ - لمجهول ، دعائى (انعام) ، طبعة ثانية ، قازان ۱۲۹۷ - ۱۲۹۹ هـ الموافق ۱۸۷۹ - ۱۹۸۱ م (۱۳۶ ص) ، ويشتمل على السور رقم ۱ ، ۲ ، ۳۶ ، ۴۸ ، ۵۵ ، ۵۶ ، ۶۷ ، ۷۸ ، ۱۰۵ ، ۱۱۴ - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۲۰ - لمجهول ، هافتيك ، هذا تفسير هافتيك من تفسير التبيان ، قازان ۱۸۹۵ . (۲۳۲ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۲۱ - لمجهول ، كتاب شرف مآب هافتيك تفسيرى تركى تيلينده ، قازان ۱۹۰۵ . (۱۹۹ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۲۲ - لمجهول ، هافتيك تفسيرى عاشق تركى (قازان) تيلينده ، طبعة ثانية ، قازان ۱۹۰۳ - ۱۹۰۷ . (۲۰۴ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۲۳ - لمجهول ، هافتيك - تفسيرى هافتيك ، مولانا محمد جمال الدين تفسيرى اندان ، طبعة ثانية ، قازان ۱۹۸۵ - ۱۹۰۰ . (۲۳۸ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۲۴ - لمجهول ، هافتيك يانجى تفسيرى هافتيكا تفسيرى بيان ، قازان ۱۸۹۷ . (۲۱۴ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ۲۵ - لمجهول ، قرآن تحليللىرى ، قازان ۱۷۹۷ . (۱۶ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .